NORGES OFFENTLIGE UTREDNINGER

NOU 1996:3

Ny aksjelovgivning

Utredning fra Aksjelovutvalget oppnevnt ved kongelig resolusjon 2. juni 1995.

Avgitt til Justis og Politidepartementet 1. mars 1996

STATENS FORVALTNINGSTJENESTE
STATENS TRYKKNING

OSLO 1996

Til Justis- og Politidepartementet

Det Kgl. Justis- og Politidepartement nedsatte 2. juni 1995 et utvalg for å foreta en utredning av aksjerettslige spørsmål og å utarbeide forslag til ny aksjelovgivning bestående av to lover med egne virkeområder. Mandatet inneholder retningslinjer for utredningsarbeidet.
Aksjelovutvalget legger med dette frem sin utredning med forslag til lov om aksjeselskaper og forslag til lov om allmennaksjeselskaper. Utvalgets utredning er i hovedsak enstemmig, men for et begrenset antall enkeltbestemmelser foreligger det avvikende forslag fra ulike mindretall.

Oslo 1. mars 1996

Erling Selvig leder
Inger-Berit Andersen
Cecilie Ask
Kim Dobrowen
Cato Kjølstad
Gudmund Knudsen
Hilde Louise Krogh
Tone Ofstad
Asta Tjølsen
Svein Christian Valen
Gudmund Knudsen hovedsekretær
Hans Henrik Klouman
Karl-Anders Grønland

Sammendrag av Aksjelovutvalgets utredning

1.

Aksjelovutvalget er gitt i oppdrag å utrede aksjerettslige spørsmål på bakgrunn av Stortingets behandling av Ot prp nr 36 (1993-94), jf Innst O nr 45 (1994-95), og å utarbeide forslag til to lover, en lov for aksjeselskaper og en lov for allmennaksjeselskaper. Den nye aksjelovgivningen skal avløse den nå gjeldende aksjelov fra 1976 som endret ved lov 22.12.1995 nr 80 vedrørende norsk tilpasning av aksjelovgivningen til EØS-regelverket.

Utvalgets utkast til lov om aksjeselskaper og utkast til lov om allmennaksjeselskaper gir hver for seg en samlet regulering av de to selskapsformene. Utvalget har i hovedsak lagt til grunn det skille mellom de to selskapsformene som kom inn i gjeldende aksjelov ved endringsloven 22.12.1995 nr 80. De hovedretningslinjer utvalget har fulgt ved utformingen av lovutkastene er det redegjort for i avsnittene 2 og 3. I samsvar med mandatet er minoritetsvernet i aksjeselskaper drøftet, og for begge lovutkastene er det lagt vekt på at EØS-regelverkets krav skal være oppfylt.

Lovutkastene er systematisk og redaksjonelt bygget over samme lest. En har lagt vekt på at regelverket i hvert lovutkast så godt som mulig skal være tilpasset lovgivningsbehovene for den selskapsform det gjelder. Aksjeselskapene omfatter imidlertid et bredt spekter av selskaper med vesentlige innbyrdes forskjeller, og utvalget har søkt å ta hensyn til dette mangfoldet ved å utforme et enklere og mer fleksibelt regelverk. Lovutkastene har et stort fellesområde, men på en god del områder er det foreslått forskjellige regler for de to selskapsformer. Dette er det redegjort for i avsnitt 4 og fremgår forøvrig av parallelloppstillingen av lovutkastene i Del VI av utredningen.

Lovutkastene atskiller seg i betydelig grad fra gjeldende aksjelov. Utvalget har foretatt en systematisk og redaksjonell gjennomarbeiding av lovstoffet for å gjøre det lettere tilgjengelig og mer brukervennlig. En har samlet reglene om de emner selskapene antas å ha bruk for under vanlige forhold i utkastenes Del I, atskilt fra regler om emner som selskapene praktisk sett bare har bruk for i særlige tilfelle og som fins i Del II og III.

Innholdsmessig avviker regelverket i lovutkastene, særlig utkastet til lov om aksjeselskaper, en god del – også på viktige punkter – fra gjeldende aksjelov og også – om enn i til dels mindre grad – fra lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94). Innenfor en ny aksjelovgivning basert på et to-sporet opplegg har utvalget kunnet vurdere særskilt for hver av de to selskapsformer hvilke regler som antas å passe best for hver av dem. Ulike lovgivningsbehov har derfor ført til en større grad av nyansering innenfor aksjelovgivningen enn tilfellet er etter gjeldende aksjelov. Utvalget har likevel i betydelig utstrekning kunnet bygge på og nyttegjøre seg det omfattende lovarbeid som er kommet til uttrykk i NOU 1992:29, Ot prp nr 36 (1993-94) og Ot prp nr 4 (1995-96) med tilhørende innstillinger fra Stortingets Justiskomite.

Utvalgets utredning og lovutkastene er i hovedsak enstemmig, men for et begrenset antall enkeltbestemmelser foreligger avvikende forslag fra ulike mindretall, se oversikten i Del VII.

Utvalgets hovedsynspunkt er at lovutkastene samlet sett vil innebære såvidt betydelige forbedringer formelt og materielt i forhold til gjeldende aksjelovgivning at disse fordelene klart oppveier de økonomiske og administrative kostnader som alltid vil være forbundet med en omfattende lovrevisjon, se avsnitt 12.

2.

Del I av lovutkastene innledes med et kap som angir virkeområdet for de lovene og dessuten gjengir de viktigste hovedregler for aksjeselskapet som selskapsform. Minstekravet til aksjekapitalen (innskuddskapital) foreslås til kr 200 000,- for begge selskapsformer[1] , men for aksjeselskaper foreslås overgangsregler som betyr at spørsmålet om det høyere minstekrav også skal gjelde for eksisterende selskaper skal vurderes på nytt på et senere tidspunkt. Adgangen til å vedtektsfeste stemmerettsbegrensninger er bare innskrenket for allmennaksjeselskaper.

For begge selskapsformer stilles generelt krav om at virksomheten til enhver tid skal være tilpasset det som ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten er forsvarlig i forhold til egenkapitalen i selskapet.

Reglene om stiftelse av selskaper i kap 2 er basert på en enkel simultanstiftelsesmodell. I de fleste tilfelle vil selskapet kunne stiftes og styrevalg mv foretas ved utfylling av et formular som også forutsettes benyttet ved registrering i Foretaksregisteret. Gjennom krav om åpningsbalanse og særlige regler om aksjeinnskudd i annet enn penger mv søkes sikret at selskapet blir tilført verdier som minst svarer til aksjekapitalen. Aksjeinnskuddene skal være mottatt av selskapet før registrering i Foretaksregisteret. Se avsnitt 5, hvor også spørsmålet om minstekrav til innskuddskapital er drøftet.

Kap 3 om aksjeeierne er utformet svært forskjellig i de to lovutkastene. Aksjene i allmennaksjeselskaper vil være negotiable instrumenter registrert i Verdipapirsentralen, mens aksjene i aksjeselskaper ikke er beregnet på alminnelig omsetning og derfor heller ikke vil være VPS-registrerte. Regelverket reflekterer at allmennaksjeselskapene vil være «åpne» selskaper med fritt omsettelige aksjer, mens aksjeselskapene vil være «lukkede» selskaper med aksjer undergitt omsetningsbegrensninger, forkjøpsrett for øvrige aksjeeiere mv. Minoritetsvernet i aksjeselskaper er styrket ved regler som gir en minoritetsaksjeeier rett til å få sine aksjer innløst av selskapet, bl a når det foreligger maktmisbruk eller er oppstått alvorlige og varige motsetningsforhold i selskapet, med mindre innløsningen vil være til skade eller virke urimelig for selskapet. Se avsnitt 8, jf avsnitt 4, hvor det er redegjort for forskjellen mellom kap 3 i de to lovutkastene.

3.

Reglene i kap 4 og 5 om selskapsorganene er søkt utformet enklere og mer fleksibelt, særlig for aksjeselskaper, se avsnitt 7. De særlige regler som gjelder når selskapet skal ha bedriftsforsamling, er samlet i kap 13.

Det foreslås for aksjeselskaper nye regler som gjør det mulig for generalforsamlingen å treffe vedtak uten møte, med mindre selskapet har mer enn 20 aksjeeiere eller noen av aksjeeierne krever møtebehandling. For begge selskapsformer foreslås regler om styrets saksbehandling som også åpner for vedtak på annen måte enn i vanlig styremøte. Minstekravene til selskapets ledelse er forskjellig for de to selskapsformer. Hovedmodellen er at selskapet skal ha et styre på minst tre medlemmer og daglig leder. For aksjeselskaper gjøres det unntak fra dette for små og mellomstore selskaper, bl a slik at mindre krav til styret og daglig leder kan vedtektsfestes og slik at selskapets styre kan avgjøre om forvaltningen av selskapet gjør det påkrevet med daglig leder.

Reglene om styrets og daglig leders oppgaver i forvaltningen av selskapet og tilsynet med virksomheten er utbygget ved at en har søkt å konkretisere og presi-

1. For allmenn aksjeselskaper vil to medlemmer beholde gjelødende krav 1 million kr, se "" i avsnitt 5.2.4.

sere hva som ligger i det alminnelige krav om forsvarlig utføring av vervene. Dette antas å bidra til å øke betydningen av erstatnings- og sanksjonsreglene.

Når det gjelder de ansattes rett til styrerepresentasjon er reglene søkt utformet noe mer fleksibelt enn etter gjeldende lov slik at enkelthetene her kan fastsettes i forskrift.

4.

Kap 6 om sikring av selskapskapitalen, som er lik i begge lovutkastene, samler ulike regelsett som, ut fra hensynet til aksjeeiere og selskapskreditorer, skal bidra til å trygge kapitalgrunnlaget i selskapet, bl a ved å sette forbud mot ulike disposisjoner som svekker kapitalen, se avsnitt 6.

Reglenes bakgrunn er hovedregelen om at virksomheten må tilpasses selskapets kapitalgrunnlag til enhver tid. Kommer styret til at kapitalgrunnlaget er uforsvarlig, plikter det å forelegge saken for aksjeeierne slik at disse kan avgjøre hva som skal gjøres.

Etter lovutkastene skal selskapene ha reservefond[2] , men reglene om pliktige avsetninger til fondet og om disponeringen av fondet avviker vesentlig fra gjeldende aksjelov. Dette skyldes dels forslaget om et særlig overkursfond, og dels at plikten til å avsette en del (20%) av årsoverskuddet opphører når selskapets bundne kapital har nådd opp i knapt en tredel av selskapets gjeld. Lovutkastene skiller således mellom oppbygging av bundet kapital og annen styrking av selskapskapitalen. Tilsvarende skal selskapet også fritt kunne disponere over midler i reservefondet for så vidt dette ikke fører til at selskapets bundne kapital blir mindre enn knapt en tredel av selskapets gjeld på det aktuelle tidspunkt. Reglene om reservefond er derfor vesentlig mer fleksible enn etter gjeldende lov, noe som antas å bidra til økt mobilitet av kapital i næringslivet.

Lovutkastenes forbud mot transaksjoner som kan svekke eller uthule kapitalgrunnlaget i selskapet, svarer stort sett til gjeldende lov, men en har styrket sanksjonsreglene ved å gjøre tilbakeføring til selskapet av de midler det gjelder til den normale reaksjon. Dessuten foreslår utvalget nye saksbehandlingsregler for særlige avtaler mellom selskapet og en aksjeeier dersom vederlaget overstiger en viss del av aksjekapitalen. Omvendt foreslås det at selskapet skal kunne erverve egne aksjer med pålydende verdi på inntil en tidel av aksjekapitalen og dermed videreføres i hovedsak forslaget om erverv av egne aksjer i Ot prp nr 36 (1993-94).

5.

Lovutkastenes kapitler om fondsemisjon og revisor bygger i alt vesentlig på gjeldende aksjelov. I samsvar med mandatet forutsetter utvalget at kravene til innholdet av revisjonen fastsettes i den nye revisjonslovgivningen. Tilsvarende har utvalget heller ikke behandlet spørsmål som omfattes av forslaget til ny regnskapslov.

6.

Lovutkastenes Del II omhandler selskapsendringer, dvs reglene om nytegning av aksjekapital, samt sammenslåing, deling og oppløsning av selskaper, se avsnitt 9.

Kap 9 om nytegning av aksjekapital er forskjellig i de to lovutkastene fordi

2. To medlemmer mener at det ikke er behov for regler om reservefond, se *"Mindretallets syn"* i avsnitt 6.4.3.

bare allmennaksjeselskaper vil ha adgang til å innhente kapital fra allmennheten ved å innby til tegning rettet til markedet. Aksjeselskaper som ønsker å gjøre dette, må først omdanne seg til allmennaksjeselskaper, og utvalget har derfor lagt vekt på at det skal kunne gjøres på en så vidt enkel måte som mulig. Allmennaksjeselskapene vil også kunne utstede tegningsrettsaksjer og andre frittstående tegningsretter etter regler som i hovedsak svarer til lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94).

Kap 10 om sammenslåing av selskaper er i hovedsak utformet i samsvar med gjeldende aksjelov som endret ved lov 22.12.1995 nr 80 og er derfor noe forskjellig for de to selskapsformer. En vesentlig endring er at området for regelverket er utvidet til å omfatte alle tilfelle av sammenslåing av selskaper. Kravet om at vederlaget til aksjeeierne i det overdragende selskap skal bestå av aksjer i det overtakende selskap og i tilfelle et tilleggsvederlag som ikke overstiger 20% av samlet vederlag, er derfor ikke videreført. Selskapsrettslig bør fremgangsmåten stort sett være den samme selv om vederlaget for en større del eller i sin helhet består i annet enn aksjer i det overtagende selskap.

Kap 11 om deling av selskaper, med etterfølgende sammenslåing av utskilte deler med andre selskaper, bygger i hovedsak på forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94). Virkeområdet for dette regelverket er imidlertid utvidet på samme måte som når det gjelder regler om sammenslåing.

Kap 12 om oppløsning av selskaper er i alt vesentlig bygget på reglene i gjeldende aksjelov.

7.

Lovutkastene Del III inneholder reglene om bedriftsforsamling, konsernforhold, særlige regler for enkelte selskapstyper, og erstatnings- og sanksjonsregler, samt reglene om ikrafttreden med overgangsregler. Bestemmelsene for de to selskapsformer er i alt vesentlig likelydende.

Kap 13 om bedriftsforsamling med særlige regler om andre selskapsorganers myndighet i tilfeller hvor selskapet skal ha bedriftsforsamling, gir en samlet og redaksjonelt bearbeidet utforming av reglene i gjeldende lov. Utvalgets flertall har lagt til grunn at spørsmål om endringer i dette regelverket hører inn under Kommunal- og Arbeidsdepartementet.

I kap 14 er samlet de viktigste regler om konsernforhold i gjeldende aksjelov, men utvalget har også tatt opp enkelte sentrale konsernspørsmål som hittil ikke har vært regulert. Utvalget foreslår lovfestet at transaksjoner mellom konsernselskaper skal baseres på vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper, og at kostnader, tap, inntekter og gevinst skal fordeles mellom konsernselskapene slik god forretningsskikk tilsier. Dessuten er forslaget til regler om utenlandske selskaper i konsernforhold noe mer utførlige enn i gjeldende lov. Forbudet mot å gi kreditt mv til utenlandske morselskap som ikke hører hjemme i nordiske land, er utvidet til også å omfatte søsterselskaper.

Lovteknisk er reglene om konsernforhold blitt noe mer omfattende fordi et konsern oftest vil bestå av både allmennaksjeselskap og aksjeselskap slik at det er behov for å avklare virkeområdet for konsernreglene i de to lovutkastene.

Kap 15 med særlige regler for spesielle selskapstyper er i hovedsak en videreføring av reglene i gjeldende aksjelov.

8.

Kap 16 inneholder reglene om erstatningsansvar og andre sanksjoner ved tilsidesettelse av lovens regler. Erstatnings- og sanksjonsreglene er bygget ut for bedre å

sikre at regelverket blir etterlevet i praksis, se avsnitt 11.

Erstatningsansvar skal fortsatt være betinget av uaktsomhet, men ansvarsreglene skiller – i samsvar med nyere rettspraksis – mellom selskapets erstatningskrav og krav på erstatning for tap som rammer enkelte aksjeeiere, kreditorer mv. Lovutkastet avklarer hvor langt en aksjeeier som arbeidsgiver svarer for skade voldt av et styremedlem som er ansatt hos aksjeeieren og som innehar sitt verv i selskapet på grunn av ansettelsesforholdet. Arbeidsgiveransvar vil da foreligge hvis instruks eller annen medvirkning fra aksjeeierens side har innvirket på styremedlemmets handlemåte i vervet. Tilsvarende gjelder hvis styremedlemmet er ansatt i institusjon som har ytet kreditt mv til selskapet.

Selv om selskapet ikke gjør ansvar gjeldende, kan aksjeeiere som representerer minst en tidel av aksjekapitalen som regel gjøre erstatningskravet gjeldende på selskapets vegne. Forøvrig kan en aksjeeier bare kreve erstatning for annet tap enn det som selskapet måtte være påført.

Straffebestemmelsene er også bygget noe ut, bl a slik at de også omfatter ledende ansatte som overtrer aksjelovgivningen. Dessuten er det etter mønster av de regler som gjelder for offentlige tjenestemenn foreslått en ny bestemmelse om straffeansvar i tilfelle hvor det er utvist grov uforstand fra tillitsvalgte eller ledende ansattes side. Foreldelsesfristen er foreslått forlenget til fem år, og strafferammen er øket til fengsel inntil ett år.

Utvalget foreslår – i samsvar med moderne lovgivning – at erstatnings- og straffesanksjonene suppleres med administrative beføyelser for å sikre at lovens regler blir etterlevet.[3] Bakgrunnen er at deler av aksjelovgivningen er begrunnet også i allmenne hensyn, og pålegg fra offentlige myndigheter, i tilfelle supplert med tvangsmulkt, vil da kunne forhindre at tilsidesettelsen av reglene vedvarer. Det departement som forestår forvaltningen av aksjelovgivningen vil måtte avgjøre hvordan en slik ordning best kan gjennomføres, herunder ta standpunkt til organisatoriske spørsmål, delegasjon av myndighet mv.

9.

Overgansreglene i kap 17 er i hovedsak utformet etter mønster av forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94). For allmennaksjeselskaper er spørsmålene enklere som følge av at gjeldende aksjelov ble endret ved lov 22.12.1995 nr 80 som ledd i EØS-tilpasningen. Forhøyelsen av minstekravet til aksjekapitalen i aksjeselskaper foreslås tidligst gjort gjeldende for eksisterende selskaper fem år etter at den nye aksjelovgivningen er trådt i kraft, og det er åpnet adgang for Kongen til å forlenge overgangsperioden.

3. Et medlem mener at bestemmelsen om administrative beføyelser bør utgå, se "" i avsnitt 11.3.2.

Del I
Hovedlinjer i utredningsarbeidet

KAPITTEL 1

Innledning

1.1 AKSJELOVUTVALGETS OPPNEVNELSE OG SAMMENSETNING

Justisdepartementet nedsatte i januar 1989 en arbeidsgruppe (Aksjelovgruppen) til å foreta en revisjon av aksjeloven. Aksjelovgruppen avga sin utredning i september 1992. Utredningen er trykt som NOU 1992:29. Med grunnlag i utredningen og høringsuttalelsen til denne, utarbeidet Justisdepartementet forslag til ny aksjelovgivning i Ot prp nr 36 (1993-94) som ble lagt fram for Stortinget i mars 1994.

Stortinget behandlet lovsaken 9. mai 1995, og traff med grunnlag i Justiskomitèens innstilling i saken, Innst O nr 45 (1994-95) følgende vedtak:

«I

Ot prp nr 36 for 1993-94 om lov om aksjeselskap (aksjeloven) vert sendt attende til Regjeringa.

II

Stortinget ber Regjeringa leggje fram forslag til dei endringane i gjeldande aksjelov som er naudsynte av omsyn til EØS-avtala innan 1. november då.

III

Stortinget ber Regjeringa leggje fram forslag til to nye lover om aksjeselskap innan utgangen av 1996.»

Ved kgl resolusjon av 2. juni 1995 ble et utvalg (Aksjelovutvalget) nedsatt for å utarbeide de to lovforslagene omtalt i pkt III i Stortingets vedtak. Aksjelovutvalget fikk følgende sammensetning:

- Professor dr juris Erling Selvig, Oslo (leder)
- Direktør Inger-Berit Andersen, Drammen (oppnevnt etter forslag fra Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon)
- Rådgiver Cecilie Ask, Oppegård (oppnevnt etter forslag fra Finansdepartementet)
- Advokat Kim Dobrowen, Oslo (Advokatfirma Thommessen Krefting Greve Lund AS)
- Siviløkonom Cato Kjølstad, Oslo (oppnevnt etter forslag fra Landsorganisasjonen i Norge)
- Advokat Gudmund Knudsen, Oslo (Advokatfirmaet Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen)
- Statsautorisert revisor Hilde Louise Krogh, Stavanger (Ernst & Young AS)
- Lovrådgiver Tone Ofstad, Oslo (oppnevnt etter forslag fra Justisdepartementet)
- Ekspedisjonssjef Asta Tjølsen, Ringerike (oppnevnt etter forslag fra Nærings- og Energidepartementet)
- Advokat Svein Chr Valen, Oslo (oppnevnt etter forslag fra Næringslivets Hovedorganisasjon)

Advokat Gudmund Knudsen har også vært utvalgets hovedsekretær. Sekretariatet har forøvrig bestått av Advokat Hans Henrik Klouman, Oslo (UNI Storebrand AS) og Advokatfullmektig Karl-Anders Grønland, Oslo (Advokatfirmaet Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen).

I den kgl resolusjonen heter det om Stortingets vedtak pkt III:

> «Når det gjelder vedtaket pkt III, er det forutsatt at det skal settes ned et utvalg som skal bygge på det arbeidet som er gjort i NOU 1992: 29 Lov om aksjeselskaper og Ot prp nr 36 (1993-94) om lov om aksjeselskaper, jf Innst O nr 45 (1994-95) side 3.
>
> *2.*
>
> Det oppnevnes et utvalg som skal utrede aksjerettslige spørsmål i samsvar med de retningslinjer som fremgår av Innst O nr 45 (1994-95).»

Utvalget ble forutsatt å avgi sin utredning så snart som mulig og senest innen 1. februar 1996.

Utvalget ble av Justisdepartementet gitt følgende mandat:

> «Aksjelovutvalget skal foreta en utredning av aksjerettslige spørsmål i samsvar med det som følger av Stortingets behandling av Ot prp nr 36 (1993-94), jf Innst O nr 45 (1994-95). I tråd med Stortingets vedtak 9. mai skal utvalget også vurdere om rettsvernet for minoritetsaksjeeiere i private selskaper bør bedres.
>
> Utvalget skal blant annet utarbeide to lover, men skal forøvrig dra nytte av det arbeidet som er gjort i NOU 1992:29 Lov om aksjeselskaper og Ot prp nr 36 (1993-94) om lov om aksjeselskaper.
>
> Forslaget skal oppfylle Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Utvalget skal ikke ta opp spørsmål som hører under Regnskapslovutvalget eller Revisjonsutvalget.
>
> Det skal utredes økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget.»

Utvalget avholdt sitt første møte tirsdag 20. juni 1995. Det siste møtet ble avholdt onsdag den 28. februar 1996. I alt har utvalget hatt 24 heldagsmøter.

1.2 RETNINGSLINJER FRA STORTINGSBEHANDLINGEN AV OT PRP NR 36 (1993-94), JF INNST O NR 45 (1994-95), OG OT PRP NR 4 (1995-96) JF INNST O NR 23 (1995-96)

Stortingets vedtak vedrørende ny aksjelovgivning hadde sin bakgrunn i Innst O nr 45 (1994-95). I henhold til utvalgets mandat skal utredningsarbeidet ligge innenfor rammen av de retningslinjer som følger av Justiskomitèens innstilling. Fra innstillingen siteres følgende når det gjelder selve skillet mellom de to typer av aksjeselskaper og dermed de to lovers virkeområde (s 2):

> «Fleirtalet er samd med departementet i at det blir gjennomført eit skilje mellom «små» og «store» aksjeselskaper i norsk rett. Fleirtalet har ikkje vesentlege innvendingar mot at spreiinga (omsetjingsforma) av aksjane skal vere avgjerande for skiljet mellom de to aksjeselskapsformene, men er og open for at andre kriterier kan vurderast. Med spreiing av aksjane som avgjerande for skillet mellom selskapsformene, meiner fleirtalet at den eine selskapsforma då blir mest praktisk for selskap med mange aksjonærar og den andre for selskap med få aksjonærar. Fleirtalet støttar og at selskapa sjølve får eit visst val m.o.t. ka for selskapsform dei ynskjer å drive i. Men

fleirtalet meiner at selskap som får løyve til å hente inn kapital fra ålmenta, må det stillast visse minimumskrav til med omsyn til stabil drift, reknskap, informasjon, verdisetjing o.a. Etter fleirtalet si meining er det og naturleg at aksjekapitalen for dei offentlege selskapa bør vere vesentleg større enn for den andre selskapsforma. Fleirtalet har ikkje vesentlege innvendingar mot forslag til aksjekapitalstorleiken som er foreslått i Ot prp nr 36 for 1993-94. Det vil og vera naturleg at alle selskap skal vere registrert i Verdipapirsentralen.

Fleirtalet er derimot i tvil om private aksjeselskap for dei «små» og offentlege aksjeselskap for dei «store», er dei beste namna for dei to aksjeselskapsformene. Fleirtalet meiner dei «små» bør kallast aksjeselskap som før, og at dei «store» får eit nytt namn t.d. allmenne aksjeselskap.»

Også mindretallet i komitèen var enig at den nye aksjelovgivningen skulle baseres på to lover, og uttalte bl a (s 5 og 6):

«Disse medlemmer konstaterer at det er enighet om at det er nødvendig å gjennomføre et skilje mellom «små» og «store» aksjeselskap i norsk rett, og at flertallet ikke har vesentlige innvendinger mot Regjeringens forslag til hvordan skillet mellom de to aksjeselskapsformene bør trekkes...

Disse medlemmer mener at spørsmålet om en eller to lover først og fremst er et spørsmål om hva som er hensiktsmessig lovgivningsteknikk, noe som igjen vil avhenge av hvor store forskjeller det bør være i reglene som regulerer de to selskapsformene. Disse medlemmer har vært åpne for at det kan være hensiktsmessig med to lover.»

Det var imidlertid en viss uenighet i stortingskomitèen når det gjaldt prinsippene for gjennomføringen av skillet mellom de to selskapstyper i den nye lovgivningen. Et flertall i komiteen uttalte bl a følgende (s 2-3):

«Eit anna fleirtal, alle unnteke medlemene frå Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at talet på offentlege aksjeselskap etter framlegget i Ot prp nr 36 for 1993-94 blir lite, og dette talar òg for at lova for dei private aksjeselskapa ikkje bør innehalde reglar om denne selskapsforma. Lova bør vere utforma slik at reglane om dei private aksjeselskapa blir mest mogeleg samla. Med to lover vil det som er ulikt mellom dei to selskapsformene kome klarare fram.... Dette fleirtalet meiner òg at to lover vil gjere det lettare for brukarar utan juridisk skolering, som truleg er den største målgruppa for lovgevning om aksjeselskap. For desse brukarane vil det vere lettare å finne fram i ei lov som ikkje – i tillegg til å vere omfattande – og inneheld reglar for ein annan type aksjeselskap....

Dette fleirtalet har merka seg at departementet har lagt stor vekt på kreditorvern ved utforminga av framlegget til ny aksjelov. Også behovet for reglar for vern for eit mindretal av aksjeeigarane er sterkt understreke. Dette fleirtalet er samd i at kreditorvern og minoritetsvern er viktige tilhøve i aksjelovgjevinga og at dette må ivaretakast. Men etter dette fleirtalet si meining vil kravet til kreditorvern og minoritetsvern vera ulikt mellom dei to selskapsformene. Dette underbyggjer kravet til tilpassing av to lover til to ulike selskapsformer.....

Dette fleirtalet vil videre vise til at eit heilt grunnleggjande trekk ved aksjeselskapsforma er at eigarskap er knytta til aksjer. Ved omsetnad av aksjar vil eigarstrukturen bli endra. I små selskaper er det eit gjennomgåande trekk at det er få eigarar. I selskap der verdien av aksjane vil vere uklår, er det viktig at omsetnaden av aksjar skjer opent med informasjonsplikt til andre aksjonærar. I større selskap, der det er stor spreiing av aksjane og der verdien av aksjane er kjend, vil omsetnaden av aksjane som oftast skje anonymt fordi dette er den mest høvelege omsetnadsform. Å informera alle an-

dre eigarar, vil vere både svært upraktisk og unødvendig, og anonym handel vil vere det normale. Ved børsomsetnad av aksjar er anonym omsetnad ein føresetnad.....

Dette fleirtalet meiner dessutan at det bør bli sett ned eit lite og hurtigarbeidande utval, der også næringslivet er representert, som laga ei utgreiing som resulterer i to aksjelover, ei lov for de private aksjeselskapa og ei for de offentlige. Dette arbeidet må kunne byggje på det arbeidet som er gjort i samband med NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94), og vera avslutta innan utgangen av 1996. Dette fleirtalet meiner det under dette arbeidet bør vere ein full gjennomgang med utgangspunkt i dei to aksjeselskapsformene, slik at regelverket blir best mogeleg tilpassa dei selskap dei skal gjelde for. Som eksempel på områder der det er viktig å vurdere endringar vil dette fleirtalet peike på de mange organisatoriske reglane, m a bør dei mange fråvikelege reglane vurderast....»

Om behovet for å styrke kreditorvernet mv uttales det av komitèens mindretall følgende (s 3-4):

«Komitèens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er nødvendig med skjerpede lovregler for å forhindre misbruk av aksjeselskapsformen på bekostning av kreditorer, minoritetsaksjonærer m m.....

Disse medlemmer mener det er viktig og riktig å styrke kreditorvernet. Et godt kreditorvern vil helt klart gi selskapene bedre muligheter overfor kredittinstitusjonene, både når det gjelder å få kreditt og kostnadene ved denne. Et dårlig kreditorvern vil ikke minst kunne ramme små- og mellomstore selskaper som selv er kreditorer.....»

Etter at Aksjelovutvalget ble oppnevnt, ble det i samsvar med Stortingets vedtak pkt II lagt fram forslag om endringer i den gjeldene aksjelov nødvendiggjort av hensyn til gjennomføringen av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, se Ot prp nr 4 (1995-96) og Innst O nr 23 (1995-96). Lovendringen ble vedtatt 21.12.1995 og trådte ikraft 1.1.96. Ved lovendringen ble skillet mellom «private» og «allmenne» aksjeselskaper gjennomført i aksjeloven 1976, basert på de kriterier som lå til grunn i Ot prp nr 36 (1993-94) s 33, jf Innst O nr 45 (1994-95) s 2 (sitert foran), og som er utførlig omtalt i Ot prp nr 4 (1995-96) s 9-10. I forbindelse med behandlingen av EØS-proposisjonen uttalte en enstemmig Justiskomite i Innst O nr 23 (1995-96) s 1 og 2 følgende:

«Komitèen har merka seg at det er foreslått eit prinsipielt skilje mellom små og store aksjeselskap, som i proposisjonen er kalla høvesvis private og allmenne aksjeselskap. Komitèen er samd i at dette skillet blir gjort no fordi EU sine selskapsdirektiv først og fremst rettar seg mot dei allmenne aksjeselskapa. Når dette skiljet blir gjennomført no, vil lovframlegget i liten grad gjelde dei private aksjeselskapa. Dette er i tråd med fleirtalet sine merknader i Innst O nr 45 for 1994-95. Komitèen har ikkje innvendingar mot at det i denne proposisjonen blir innført nemninga «privat aksjeselskap» av mellombels lovteknisk grunn, når dette ikkje får praktiske konsekvensar for selskapa.....

Komitèen er tilfreds med at proposisjonen følgjer opp fleirtalet sine merknader i Innst O nr 45 for 1994-95. Det er i tråd med desse merknadene når det blir lagt opp til at det blir innført eit skilje mellom små og store aksjeselskap og at selskapa sjølve får ein viss rett til å velje kva aksjeselskapsform dei skal drive i. Komiteen støttar at det avgjerande skal vere kva som står i vedtektene og kva som blir registrert i Foretaksregisteret. Sjølv om komitèen forstår argumenta frå dei som meiner at også mindre selskap kan ha

trong for å gå ut med offentleg teikningsinnbyding, meiner komitèen at det er rett å halde fast ved at ein då må omdanne selskapet til allment aksjeselskap før ein kan gjere dette. Komitèen støttar bruken av nemninga «privat aksjeselskap» som mellombels løysing og avventar vurderinga av dette spørsmålet i Aksjelovutvalet.»

KAPITTEL 2

Utgangspunkter for Aksjelovutvalgets utredning og utforming av de to lovforslag

2.1 ET TO – SPORET OPPLEGG FOR NY AKSJELOVGIVNING

Aksjelovutvalgets oppdrag er å utarbeide forslag til *to lover* som hver for seg gir en samlet regulering av de to typer av aksjeselskaper det gjelder. Dette betyr at virkeområdet for de to lovene må fastsettes særskilt for hver lov, og at hver av selskapstypene skal ha eget navn.

Utvalget legger til grunn at grunnlaget for skille mellom de to selskapstyper i hovedsak er fastlagt gjennom stortingsbehandling av Ot prp nr 36 (1993-94) og Ot prp nr 4 (1995-96).

Som det fremgår av Innst O nr 45 (1994-95) og Innst O nr 23 (1995-96) skal den ene loven være beregnet på selskaper som har betydelig aksjespredning og som skal ha adgang til å innhente kapital fra allmennheten gjennom aksjetegning i markedet. Med en viss rett kan dette derfor sies å være «åpne» selskaper. Dette forutsettes å være selskaper med aksjer som er registrert i Verdipapirsentralen. Dette vil være selskaper med aksjer som er gjenstand for fri omsestning i markedet og som ofte vil være kursnotert på børs eller av andre grunner er registrert i Verdipapirsentralen. Denne gruppen utgjør imidlertid bare en liten del av det samlede antall norske aksjeselskaper, men omfatter til gjengjeld gjennomgående store selskaper etter norske forhold.

Den andre loven skal gjelde for det store flertall av aksjeselskaper. Dette er en gruppe av selskaper med betydelig variasjonsbredde, helt fra de små eneaksjeeier selskaper til selskaper som i størrelse bl a når det gjelder omsetning og antall ansatte kan sammenlignes med selskaper innen den første gruppen. Det er derfor ikke helt treffende å benevne de to gruppene av aksjeselskaper som henholdsvis de «små» og de «store» selskapene.

Hovedtyngden av aksjeselskaper vil – både antallsmessig og praktisk sett – være små eller mellomstore selskaper som hører hjemme i den andre gruppen av selskaper. Slike selskaper har vanligvis et forholdsvis lite antall aksjeeiere med gjennomgående langvarig og nær tilknytning til selskapet. Erfaringsmessig er aksjene i slike selskaper lite egnet for vanlig omsetning, noe som også har sammenheng med at aksjeomsetning ofte vil ha direkte virkninger for eierkontrollen i den bedrift eller virksomhet selskapet driver. I slike selskaper gjøres det oftest bruk av ulike vedtektsfestede omsetningsbegrensninger for aksjene i selskapet. På denne bakgrunn kan man med en viss rett si at denne gruppen i hovedsak omfatter «lukkede» selskaper. Det legges til grunn at slike selskaper etter den nye lovgivningen ikke skal ha adgang til å innhente kapital fra allmennheten gjennom aksjetegning i markedet og at aksjene fortsatt skal kunne ha begrenset omsetning, jf Innst O nr 23 (1995-96) s 2.

Det prinsipielle skille mellom de to selskapsformer vil således være knyttet til aksjespredning og adgang til å innhente kapital fra markedet. I forlengelsen av et slikt skille vil det imidlertid vanligvis foreligge en rekke praktisk-økonomisk viktige forskjeller mellom selskapene innenfor de to grupper, bl a når det gjelder virksomhetsomfang, eierstruktur, beslutningsprosessen i selskapet mv. Dette er ulikheter som vil måtte få vesentlig større betydning for utformingen av regelverket for de

to selskapsformer enn den forskjell som selve grunnlaget for grupperingen vil medføre.

Ved endringsloven av 22.12.1995 nr 80 ble skillet mellom privat og allment aksjeselskap i gjeldende lov understreket ved at det på et vesentlig punkt ble fastsatt forskjellige stiftelsesvilkår for de to selskapsformer. Etter gjeldende lov kan et aksjeselskap bare stiftes dersom vedtektene fastsetter at aksjekapitalen skal utgjøre et beløp som er minst kr 50.000. Dette minstekravet ble videreført, men for allment aksjeselskap ble det fastsatt som et vilkår for stiftelse at aksjekapitalen ble fastsatt til beløp på minst 1 mill. kr. Minstekravet for allment aksjeselskap har sin bakgrunn i EØS-regelverket, men der er kravet at aksjekapitalen må fastsettes til minst 25.000 ECU, regnet i 1976-verdi som er ca kr 162.000 for at selskapet skal kunne stiftes.

Utvalget (alle unntatt Ofstad og Tjølsen) mener at denne forskjell når det gjelder vilkår knyttet til minste aksjekapital for de to selskapsformer ikke bør gjennomføres. Et slikt minstekrav til nominell aksjekapital vil først og fremst ha betydning på selve stiftelsesstadiet og er ikke noe egnet mål for selskapets reelle kapital til enhver tid. Minstekravet på stiftelsesstadiet utgjør således intet minstekrav til den egenkapital som trenges i forhold til art og omfang av den virksomhet selskapet skal etablere eller senere kommer til å drive. For et allment aksjeselskap vil kapitalbehovet normalt også være langt større enn lovens minstekrav, og forutsetningen er at selskapet før oppstart har dekket en stor del av dette behovet ved en emisjon i markedet. Selve stiftelsen vil derfor bare bli et første ledd i denne prosessen og må etterfølges av en kapitalforhøyelse rettet mot markedet dersom kapitalbehovet skal bli dekket. Det er derfor ikke noen grunn til at loven skal kreve at stiftelsen av selskapet er betinget av at aksjekapitalen da settes vesentlig høyere enn minstekravet etter EØS-regelverket.

Gjeldende lov inneholder også regler om suksessiv stiftelse av allment aksjeselskap, dvs tegningen av aksjer i markedet skjer før selve stiftelsen av selskapet. Heller ikke i en slik sammenheng gir et minstekrav på 1 mill kr noe realistisk uttrykk for størrelsen av selv en forholdsvis liten emisjon i markedet. Uansett er det etter utvalgts syn neppe aktuelt å videreføre reglene om suksessiv stiftelse, se Ot prp nr 36 (1993-94) s 42 flg.

Utvalget går på samme måte som Ot prp nr 36 (1993-94) inn for å forenkle stiftelsesreglene ved ikke å beholde reglene om suksessiv stiftelse i den nye aksjelovgivningen. Selve stiftelsesmåten blir da den samme for begge typer av selskaper. For allmennaksjeselskap betyr dette at det ikke er aksjekapitalen ved stiftelsen, men den kapitalinnhenting fra markedet som selskapet deretter gjennomfører som i siste omgang blir bestemmende for selskapets egenkapital i startfasen. Slik kapitalinnhenting skjer ved en kapitalutvidelse i selskapet, dvs en emisjon rettet til et samlet beløp svarende til kapitalutvidelsen. Markedets vurdering av emisjonen blir bestemmende. Heller ikke kontrollhensyn tilsier noe særlig minstekrav til aksjekapitalen. Den etterfølgende kapitalutvidelse vil være emisjon i markedet som på vanlig måte vil være gjenstand for børsens kontroll.

I en slik sammenheng vil et stiftelsesvilkår om at allmennselskapets aksjekapital ikke kan settes lavere enn 1 mill kr, først og fremst ha den virkning at det medfører begrensninger i den valgfrihet med hensyn til selskapsform som bør foreligge. Dessuten vil et slikt minstekrav begrense adgangen til å søke å innhente kapital fra markedet. Ulike krav til minste aksjekapital vil også kunne vanskeliggjøre omdanningsprosessen dersom et selskap som fra først av er stiftet som aksjeselskap, senere skulle ønske å omdanne seg til allmennaksjeselskap for å kunne innhente kapital ved en emisjon i markedet. Det er da ikke nominell aksjekapital, men ganske andre forhold som bestemmer markedets reaksjon på emisjonen også i slike tilfelle.

Etter dette antar utvalgets flertall at ulike minstekrav til aksjekapitalen for aksjeselskap og allmennaksjeselskap ikke bør videreføres. Mindretallets syn gjengis i "" i avsnitt 5.2.4.

Utvalget mener også at den nominelle aksjekapital ikke er noe egnet kriterium for omfanget av selskapets virksomhet og dermed heller ikke for noe skille mellom «små» og «store» selskaper. Et slikt skille kunne i tilfelle bedre baseres på reelle kriterier som omsetningens størrelse, selskapets forvaltningskapital eller antallet av ansatte. Utvalget mener imidlertid at slike kriterier ikke er velegnet, i hvert fall ikke hvis de også skulle innebære at et selskap ikke lenger vil ha herredømme over om det skal omdannes fra en selskapsform til en annen. Ekspansjon av virksomheten bør ikke i seg selv utløse krav om omdanning. I tillegg kommer at hvilke selskapsrettslige regler som passer for et selskap, også beror vesentlig på andre forhold enn selve omfanget av dets virksomhet, f eks på eierstruktur.

2.2 AKSJESELSKAPSLOVEN OG ALLMENNAKSJESELSKAPSLOVEN

I Innst O nr 45 (1994-95) s 2 gir Justiskomiteen uttrykk for det syn at det store flertall av vanlige aksjeselskaper i den nye lovgivningen skal betegnes *aksjeselskap.* Utvalget legger dette til grunn og har derfor kalt sitt lovforslag vedrørende slike selskaper for *Forslag til lov om aksjeselskaper,* eller i kortform *aksjeloven.*.

I Justiskomitèens innstilling sies det også at den andre gruppen av selskaper bør gis et nytt navn, og det nevnes som eksempel «allmenne aksjeselskap». Dette er fulgt opp i Ot prp nr4 (1995-96) og endringsloven av 22.12.1995 nr 80 som, innenfor aksjeloven 1976 hvor aksjeselskap er overbegrepet, gjør bruk av betegnelsene «private» og «allmenne» aksjeselskaper. Justiskomiteen slutter seg til dette som «mellombels løysing» (Innst O nr 23 (1995-96) s 2.

Utvalget legger til grunn at spørsmålet om terminologi står i en noe annen stilling i forhold til et opplegg basert på to selvstendige lover enn i forhold til någjeldende aksjelov. Når det store flertall av aksjeselskaper fortsatt skal betegnes «aksjeselskap», vil det verken være naturlig eller noe behov for å benytte dette begrep som et slags overbegrep for begge selskapstyper slik som gjeldende aksjelov. Lovteknisk sett vil det også ved utarbeidelsen av to-sporet opplegg for den nye lovgivningen være en fordel å gjøre bruk av særskilte navn på de to selskapstyper. Dette vil kunne bidra til å hindre at terminologien skaper uforutsette misforståelser.

Utvalget legger derfor til grunn at «aksjeselskap» skal være navnet på det store flertall av selskaper og at begrepet aksjeselskap derfor ikke kan brukes som fellesbegrep for de to selskapstyper.

Utvalget antar videre at de selskaper som i aksjeloven 1976 nå er betegnet som allmenne aksjeselskaper bør gis et nytt, eget navn. En har vurdert ulike alternativ, bl a begrepet «åpne aksjeselskap» samt «markedsaksjeselskaper» fordi dette begrep peker på det forhold at selskapets aksjer vil være gjenstand for alminnelig omsetning i markedet. På den annen side må det nå også vektlegges at disse selskapene i endringsloven for EØS-tilpasningen er betegnet allmenne aksjeselskaper, og at det så kort tid etter endringsloven neppe er ønskelig å innføre noe helt nytt begrep. Av praktiske grunner er det imidlertid hensiktsmessig å gi disse selskapene et ett-ords navn, også et navn som lett lar seg bruke internasjonalt. For å ha et begrep som klart atskiller seg fra begrepet «aksjeselskap», er utvalget derfor blitt stående ved navnet *allmennaksjeselskap*. I samsvar med dette har utvalget derfor kalt sitt lovforslag vedrørende disse selskapene for *Forslag til lov om allmennaksjeselskaper,* eller i kortform *allmennaksjeloven.*. Dette innebærer at en i Foretaksregisteret og ellers vil kunne videreføre forkortelsen «ASA» som betegnelse på slike selskaper.

2.3 VALGFRIHET OG OMDANNING

I samsvar med forutsetningene i Ot prp nr 36 (1993-94), den etterfølgende stortingsbehandling og endringsloven av 1995 legger utvalget til grunn at det skal være valgfrihet med hensyn til selskapsform.

Dette betyr for det første at stifterne av et selskap selv skal kunne bestemme hvilken selskapsform de ønsker å drive virksomheten innenfor. Det avgjørende blir således hva som angis i vedtektene til selskapet og blir registrert i Foretaksregisteret.

Valgfrihet i reell forstand vil imidlertid bare foreligge dersom stiftelsesvilkårene i hovedsak er de samme og et selskap innenfor den ene gruppen på en enkel måte kan omdanne seg til et selskap innenfor den annen gruppe. Ved utformingen av lovutkastene har utvalget lagt betydelig vekt på dette. Regelverket skal muliggjøre omdanning til annen selskapsform uten kostnadskrevende, tidkrevende eller omstendelig formaliteter slik at et selskap etter behov kan tilpasse seg til den selskapsform som best passer for den virksomhet selskapet ønsker å stå for. I denne sammenheng har utvalgets flertall lagt stor vekt på å unngå at ulike minstekrav til aksjekapital skal skape vansker for omdanningsprosessen, jf foran *"Et to – sporet opplegg for ny aksjelovgivning"* i avsnitt 2.1. Dette vil være av særlig betydning for aksjeselskaper som senere måtte ønske å innhente ny kapital fra allmennheten gjennom tegning av aksjer i markedet.

Forøvrig vil utvalget peke på at skifte av selskapsform vil kunne bli aktuelt i forbindelse med sammenslåing eller deling av selskaper. Det er også av betydning at det i konsernforhold må regnes med som vanlig at det vil inngå selskaper av begge typer, f eks vil et konsern med et allmennselskap som morselskap forøvrig oftest bestå av datterselskaper som er aksjeselskaper. Ved oppkjøp av selskaper kan selvsagt også den omvendte situasjon oppstå.

2.4 FORPLIKTELSER ETTER EØS-AVTALEN

Norges forpliktelser etter EØS-avtalen til tilpasning av lovgivningen på selskapsrettens område er grundig behandlet i Ot prp nr 36 (1993-94) og Ot prp nr4 (1995-96). I samsvar med de drøftelser og standpunkter som der kommer til uttrykk, legger utvalget til grunn at behovet for tilpasning i hovedsak gjelder lovgivningen om allmennaksjeselskaper, og at de endringer som er påkrevet fremgår av endringsloven av 1995. Utvalget har derfor ikke sett det som sin oppgave å foreta noen ny selvstendig vurdering av tilpasningsspørsmålene når det gjelder lovgivningen om allmennaksjeselskaper. På enkelte punkter har utvalget foreslått regler som ikke er en del av gjeldende aksjelov som endret i 1995, og i slike sammenhenger har utvalget i samsvar med mandatet tatt i betraktning at forslaget må utformes slik at det ikke oppstår motstrid med norske forpliktelser etter EØS-avtalen.

Forpliktelsene etter EØS-avtalen gjelder i hovedsak ikke lovgivningen for aksjeselskaper. Utvalget har også forstått Justiskomiteens uttalelser slik at lovgivningen for aksjeselskaper bør vurderes på fritt grunnlag ut fra vanlige rettspolitiske hensyn ved reguleringen av slike virksomheter som hos oss drives i aksjeselskapets form, jf Innst O nr 23 (1995-96) s 1. Det overordnede mål for utvalget har vært å utarbeide forslag til ny lovgivning om aksjeselskaper som er best mulig tilpasset de selskaper som benytter denne selskapsform, særlig hensyntatt den betydelige variasjonsbredde som fins innenfor denne gruppe selskaper.

Dette utelukker selvsagt ikke at en også i denne sammenheng tar i betraktning regler som fins innenfor EØS-regelverket og som således vil bli gjeldende for allmennaksjeselskaper. Dette må imidlertid skje etter en konkret vurdering av om

reglene også passer for aksjeselskaper. Som det vil fremgå av utvalgets utredning har en på en del punkter kommet til at så er tilfelle.

2.5 ET HELHETLIG REGELVERK

Fra Justiskomitèens side er det gitt klart uttrykk for at hver av de to lovene må utformes slik at de hver for seg gir en samlet regulering av den selskapstype loven skal gjelde for, og at regler som gjelder en av selskapstypene, ikke bør inngå i loven for den andre selskapstypen, se Innst O nr 45 (1994-95) s 2-3. Utvalgets lovforslag er utformet i samsvar med dette.

Det har imidlertid ikke latt seg gjøre helt å unngå henvisninger fra den ene til den andre loven. Dette gjelder imidlertid kun enkelte særområder, dvs omdanning fra aksjeselskap til allmennaksjeselskap, sammenslåing og deling av selskaper, og konsernforhold. I slike tilfelle vil selskaper av begge typer kunne være involvert. Det vil da være nødvendig med visse særlige regler for å sikre helheten innenfor den nye aksjeselskapslovgivningen. Lovteknisk er slike særregler også innpasset i aksjeloven slik at denne loven skal gi et fullstendig bilde av hvilke regler som kan ha betydning for aksjeselskaper.

2.6 HOVEDRETNINGSLINJER FOR UTREDNINGSARBEIDET

Når det gjelder selve utformingen av regelverket i de to lovene gir stortingsbehandlingen få konkrete holdepunkter. Fra Justiskomitèens side gis det imidlertid generelt uttrykk for at utformingen må skje på grunnlag av «ein full gjennomgang med utgangspunkt i dei to aksjeselskapsformene, slik at regelverket blir best mogeleg tilpassa dei selskapa dei skal gjelde for.», se Innst O nr 45 (1994-95) s 3. Samtidig uttales det at «arbeidet må kunne byggje på det arbeidet som er gjort i samband med NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94)».

Utvalget legger i samsvar med dette og med mandatet til grunn at utvalget i utredningen forutsettes å foreta en full gjennomgang av såvel gjeldende aksjelovgivning som lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) med tilhørende NOU 1992:29.

Dette forutsetter en selvstendig vurdering fra utvalgets side av alle spørsmål vedrørende utformingen av lovforslagene. En side av dette er å vurdere i hvilken utstrekning det er grunnlag for å videreføre regler i gjeldende lov. På den annen side må det også vurderes hvilke behov som må antas å foreligge for endring, nyansering og utbygging av regelverket. Begge deler er klarligvis vurderinger som må foretas særskilt i forhold til hver av de to selskapstyper som ligger til grunn for det to-sporete opplegg for den nye aksjelovgivningen.

Aksjeloven av 1976 som endret i 1995 vil dermed måtte danne utgangspunktet for utredningsarbeidet. Ved vurderingen av behov for endring, utbygging og nyansering av regelverket i loven forutsettes utvalget å «byggje på» eller «dra nytte av» det arbeidet i så henseende som allerede er gjort gjennom NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94). Dette omfattende lovarbeidet har utgjort et vesentlig materiale i det videre arbeidet med den nye aksjelovgivningen. Dessuten er det i hovedlinjene så vidt mange fellestrekk mellom de lovforslag som lovarbeidet har munnet ut i, og gjeldende aksjelov at gjeldende lov og lovforslagene i svært mange sammenhenger kan sies å ha gitt et felles utgangspunkt for utvalgets vurderinger. Mange av de synspunkter som kom fram under høringen av NOU 1992:29 og i debatten omkring Ot prp nr 36 (1993-94) har i virkeligheten også adresse til gjeldende aksjelovgivning. Dette gjelder ikke minst spørsmål vedrørende hvilke hovedlinjer som bør legges til grunn ved utformingen av en ny aksjelovgivning.

Grunnlaget for utvalgets vurderinger er likevel prinsipielt et annet enn under det tidligere lovarbeidet. Dette skyldes at den nye aksjelovgivningen skal baseres på et to-sporet opplegg. På mange områder nødvendiggjør dette at spørsmålene må vurderes særskilt i forhold til hver av de to selskapstyper som utvalgets lovforslag skal gjelde for. Det er dette som ligger i at reglene skal søkes tilpasset best mulig til den selskapstype de er beregnet på. Verken gjeldende lov eller lovforslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) og NOU 1992:29 har i særlig stor grad forskjellige regler for ulike typer av aksjeselskaper. For utvalget har det derfor vært nødvendig å legge særlig vekt på vurderingen både av i hvilken utstrekning regelbehovet vil være forskjellig for de to selskapstyper og av i hvilken utstrekning det innenfor de to lover vil være behov for ytterligere nyansering og tilpasning. Slike spørsmål gjelder ikke bare hvilke emner som bør gjøres til gjenstand for lovregulering, men i høy grad også utformingen av regler som i og for seg vil gjelde for likeartede spørsmål. Slike forhold har fått særlig betydning for utarbeidelsen av forslaget til ny aksjeselskapslov.

Allmennaksjeselskapene utgjør i det store og hele en forholdsvis ensartet gruppe av selskaper. Utvalget har derfor ikke funnet at det foreligger vesentlige behov for nyansering av regelverket i utkast til ny lovgivning for disse selskapene. På dette området har utvalget også i stor utstrekning kunnet bygge på og nyttegjøre seg resultatet av det tidligere lovarbeid slik dette kommer til uttrykk i Ot prp nr 36 (1993-94) og Ot prp nr 4 (1995-96). På en del og til dels viktige områder avviker likevel utvalgets lovforslag fra lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94). Dels skyldes dette at endringer som er gjort i lovreguleringen av aksjeselskapet i meget stor grad også har ført til tilsvarende endringer i reglene for allmennaksjeselskaper. Dette gjelder f eks stiftelsesreglene, reglene om styrets plikter og beslutningsprosessen i styret, reservefond, virkeområdet for sammenslåing og deling av selskap, og konsernreglene. Også når det gjelder særreglene for allmennaksjeselskaper er det en del avvik, f eks i reglene om stemmeretts- og omsetningsbegrensninger for aksjene, samt reglene om forvalterregistrering.

Lovgivningsoppgaven når det gjelder aksjeselskapene er i seg selv blitt lettere ved at allmennaksjeselskapene som gruppe skal holdes utenfor den nye aksjeloven. Likevel omfatter aksjeselskapene fortsatt et meget bredt spekter av selskaper med betydelige innbyrdes forskjeller. Det er en krevende oppgave å utforme et lovverk som i alle henseender tar tilbørlig hensyn til dette mangfold, noe som formentlig også ville føre til at regelverket vil bli meget omfattende og kanskje også vanskelig tilgjengelig. Et for nyansert regelverk vil lette komme i konflikt med den målsetning at den nye aksjelov bør inneholde et forholdsvis enkelt og brukervennlig regelverk.

Utvalget har på forskjellig vis søkt å finne egnede svar på denne utfordring ved utformingen av sitt utkast til ny lov om aksjeselskaper. På en del områder har en således kommet til at lovens regler bør utformes som minstekrav som skal gjelde for alle aksjeselskaper, men som samtidig fastsettes slik at selskapene gjennom vedtekter eller på annen måte gis mulighet til egen tilpasning innenfor den ramme loven angir. Eksempelvis preger en slik tilnærmingsmåte forslaget til reglene om selskapsorganer og beslutningsprosess for den store gruppen av små og mindre selskaper. På andre områder har utvalget i større utstrekning gjort bruk av standard- og formålspregede hovedregler med innebygget fleksibilitet som gjør at betydningen for det enkelte selskap vil bero på selskapets egenart og den virksomhet det driver. Endelig har utvalget på en del områder søkt å utforme normalregler som gjennomsnittlig antas å passe for mindre og mellomstore selskaper, men som samtidig åpner for avvikende vedtektsregulering i samsvar med selskapets egne behov.

Samlet sett er resultatet av slike tilnærmingsmåter blitt et regelverk med en adskillig større grad av fleksibilitet i regelverket enn f eks gjeldende aksjelov. Det sier seg imidlertid selv at det også er områder hvor lovgivningen bør holde en klar

linje, særlig på områder av betydning for minoritets- og kreditorvernet. På slike områder må man vente at de minstekrav som fastsettes, i tilfeller hvor regelverket kommer til anvendelse, reelt vil bli bestemmende for hvilket vern slik interesser har i forhold til selskapets handlemåte. Dette vil måtte få betydning for utformingen av de minstekrav det gjelder.

Utvalget har ved utformingen av utkastet til ny aksjeselskapslov særlig hatt for øye slike aksjeselskaper som i hovedsak har de særtrekk som omtales i Justiskomitèens innstilling, jf de avsnitt fra innstillingen som er gjengitt foran i *"Retningslinjer fra Stortingsbehandlingen av Ot prp nr 36 (1993-94), jf Innst O nr 45 (1994-95), og Ot prp nr 4 (1995-96) jf Innst O nr 23 (1995-96)"* i avsnitt 1.2. Utvalget er selvsagt klar over at det også fins et betydelig antall av aksjeselskaper som enten er mindre og enklere enn denne gruppen «vanlige» selskaper, eller som er vesentlig større og dermed har meget til felles med allmennaksjeselskapene. Den sistnevnte gruppe er imidlertid antallsmessig forholdsvis begrenset. Utvalget har derfor valgt å ta utgangspunkt i den store mellomgruppen av «vanlig» næringsdrivende aksjeselskaper, særlig på områder hvor lovgivningsveien neppe kan komme lenger enn til å oppstille normalregler som finner anvendelse når annet ikke er fastsatt i selskapets vedtekter.

Bemerkningene ovenfor innebærer at det under utvalgets arbeid har gjort seg gjeldende en del begrensninger når det gjelder i hvilken utstrekning utvalget har kunnet bygge direkte på det tidligere lovarbeidet i Ot prp nr 36 (1993-94) og NOU 1992:29 når det gjelder vurderingen av spørsmål knyttet til utformingen av utkastet til lov om aksjeselskaper. Utvalgets vurderinger har likevel ført til at en i betydelig omfang i hovedsak har sluttet opp om synspunkter og regelforslag i det forutgående lovarbeidet. Tilsvarende går utvalget på en rekke områder inn for å videreføre regler fra gjeldende aksjelov. I bemerkningene til utvalgets forslag har en lagt vekt på å ta inn så vidt mulig fullstendige henvisninger til gjeldende lov og det forutgående lovarbeide slik at det vil være mulig å få et fullstendig bilde av utviklingen fram til utvalgets forslag på de enkelte punkter.

2.7 FRAVIKELIGE NORMALREGLER

I Justiskomiteens innstilling er det særlig pekt på behovet for en vurdering av «de mange organisatoriske reglane, m a bør dei mange fråvikelege reglane vurderast», se Innst O nr 45 s 3. Utvalget forstår denne uttalelsen slik at en bør vurdere om det ut fra ønsket om en forenkling av regelverket, virkelig er behov for å videreføre slike regler når de likevel kan settes til side ved vedtektsbestemmelse. En går ut fra at spørsmålet i første rekke gjelder utformingen av aksjelovens regler om selskapsorganer.

Utvalget har under sitt arbeid lagt betydelig vekt på å oppnå reell forenkling av reglene om aksjeselskaper, også fordi dette vil gjøre regelverket mer brukervennlig. En har imidlertid kommet til *at* det som hovedregel ikke vil være hensiktsmessig å legge så stor vekt på forenklingssynspunktet at i og for seg nyttige organisatoriske regler utelates fordi de er deklaratoriske. Utvalget mener at et selskap vanligvis vil ha behov for en god del regler på dette området, og at spørsmålet derfor blir i hvilken utstrekning reglene skal inntas i loven eller i vedtektene. Dersom loven selv ikke har slike regler vil dette medføre at det til gjengjeld stilles større krav til utformingen av selskapets egne vedtekter, noe som vil bidra til at stiftelsesprosessen blir mer omstendelig. Utvalget er derfor kommet til at loven fortsatt bør inneholde regler om organisatoriske forhold i aksjeselskaper. Slike regler vil ha karakter av normalregler som etter behov kan fravikes i vedtektene. En antar imidlertid at regelbehovet for de «vanlige» aksjeselskaper på dette området er så vidt ensartet at det

samlet sett vil representere en forenkling for selskapene at slike regler fins i loven. Selskapenes vedtektsarbeid kan dermed begrenses til utforming av særlige regler som selskapet på grunn av sine særlige forhold måtte ha behov for.

Når det gjelder utformingen av utvalgets forslag til normalregler har en som nevnt foran under *"Hovedretningslinjer for utredningsarbeidet"* i avsnitt 2.6, søkt å finne fram til regler som gjennomgående burde passe for det store flertall av mindre og mellomstore selskaper.

2.8 UTREDNINGSARBEIDETS OMFANG

Utvalgets utredningsarbeid er i hovedsak holdt innenfor den generelle ramme av selskapsrettslige forhold slik den er trukket opp gjennom gjeldende aksjelov og det etterfølgende lovarbeid i Ot prp nr 36 (1993-94) med tilhørende NOU 1992:29. De stramme tidsrammer for det samlede arbeid med den nye aksjelovgivningen som er fastlagt av Storting og Regjering, innebærer at det i alt har vært ca 9 måneder til disposisjon fra utvalgets oppnevning til avgivelsen av utvalgets innstilling. Den begrensede tid som har stått til disposisjon har gjort det nødvendig for utvalget å konsentrere arbeidet om de hovedoppgaver som er angitt først og fremst gjennom Stortingets behandling av Ot prp nr 36 (1993-94). Med utgangspunkt i gjeldende aksjelov og lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) har utvalget derfor lagt særlig vekt på å klarlegge og vurdere

- i hvilken utstrekning det foreligger forskjell når det gjelder regelbehovene for de to selskapsformer som den nye aksjelovgivningen skal gjelde for, og hvilke tiltak når det gjelder nyansering og annen endring i regelverket som vil kunne medføre at dette blir bedre tilpasset hver av selskapsformene.
- i hvilken utstrekning det vil være mulig å gjøre regelverket enklere, mer fleksibelt og mer brukervennlig. Denne problemstilling som har særlig adresse til prinsippene for utformingen av den nye loven om aksjeselskaper.
- regelbehovene for de to selskapsformer når det gjelder minoritetsvern og kreditorvern, også problemstillinger som har vesentlig betydning i forhold til aksjeselskapene.

Utvalgets tilnærmingsmåter til disse problemområdene er beskrevet ovenfor i *"Hovedretningslinjer for utredningsarbeidet"* i avsnitt 2.6. Som det fremgår der, er det utformingen av regelverket for aksjeselskapene som har representert de klart største utfordringene under utredningsarbeidet. Utvalget har derfor ved utformingen av sin framdriftsplan prioritert arbeidet med utkastet til ny lov om aksjeselskaper som den klart tyngste og vanskeligste del av utredningsoppgaven.

Som det fremgår av utvalgets lovforslag mener utvalget at det for aksjeselskapene er grunnlag både for en forenkling av stiftelsesprosessen og for å gi selskapene en videre adgang til å tilpasse selskapets ledelsesstruktur og beslutningsprosess til de særlige forhold i det enkelte selskap. En har også kommet til at reglene om aksjers omsettelighet og andre forhold vedrørende aksjeeiernes rettsstilling bør bygges ut i lys av den betydning disse regler har både for eierstruktur og minoritetsvern i aksjeselskaper. Utvalget har også lagt vekt på å finne fram til et hensiktsmessig og samlet begrep på spørsmålene om kreditorvern og har foretatt en systematisk sammenstilling av de ulike regelsett av betydning for kreditorvernet, i et eget kap om sikring av selskapskapitalen.

I tillegg har utvalget for begge selskapsformer lagt vekt på å finne fram til en egnet regulering av spørsmål knyttet til alle former for sammenslåing og deling av selskaper. Etter utvalgets mening vil det være viktig å ha klare regler på disse områdene, ikke minst i en tid hvor en må vente betydelig strukturendringer i næringsli-

vet, bl a som følge av oppkjøp og andre former for sammenslåing mv. Dessuten oppstår det særlige problemer vedrørende sammenslåing og deling av selskaper som følge av at de selskaper som deltar i det enkelte tilfelle, kan være selskaper som har forskjellig selskapsform.

Ut over dette har utvalget lagt vekt på å gi en samlet regulering av en del av de hovedspørsmål som vil oppstå i konsernforhold. Utvalget har ment at dette er viktig i lys av konserndannelsens økende betydning i næringslivet. En er imidlertid klar over at det i denne omgang ikke vil være mulig å ta sikte på en uttømmende regulering av konsernrettslige problemer. Innenfor den ramme som er valgt har imidlertid utvalget søkt å klargjøre de spørsmål som vil oppstå som følge av at man i konsernforhold ofte vil ha selskaper som både er allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper.

Det har under utvalgets arbeid også vært pekt på ønskeligheten av at man kunne gå noe videre i samordningen av lovgivningen av betydning for aksjeselskaper, bl a når det gjelder forholdet mellom aksjelovgivningen og lovgivningen om Foretaksregisteret og firma. Utvalget har ikke sett seg i stand til å gå inn på disse problemområdene, først og fremst fordi en med den tid som har stått til disposisjon har måttet foreta en prioritering av arbeidsoppgavene og fordi forholdet til foretaksregister- og firmalovgivningen ikke ligger innenfor det mandat utvalget er gitt.

2.9 FORHOLDET TIL ANNEN LOVGIVNING

For selskaper som omfattes av aksjelovgivningen vil også annen lovgivning være av vesentlig betydning. Dette gjelder særlig regnskaps- og revisjonslovgivningen. Disse lovene er for tiden gjenstand for særskilt revisjon. Det er derfor angitt i utvalgets mandat at en ikke skal ta opp spørsmål som hører under Regnskapslovutvalget og Revisjonsutvalget.

I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger."* i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger.

På samme måte har utvalget heller ikke foretatt noen nærmere vurdering av revisjonslovgivningen. Revisor er imidlertid et eget selskapsorgan etter aksjelovgivningen. Aksjelovgivningen må derfor i alle tilfelle ha egne organisatoriske regler om revisor. Utvalget har med mindre endringer videreført reglene i gjeldende aksje-

lov om revisor, men forutsetter at de alminnelige regler om revisjonsvirksomheten, herunder om rådgivning overfor egne revisjonsklienter bør skje, finner sin plass i den nye revisorloven.

Lovgivningen om verdipapirhandelen er også for tiden under revisjon, og ny lovgivning ventes vedtatt i nær fremtid. Denne lovgivningen vil klarligvis måtte få betydning for allmennaksjeselskapene, men utvalget har ikke sett det som sin oppgave å gå nærmere inn på dette problemområdet. Utvalgets forslag til lov om allmennaksjeselskaper er imidlertid søkt utformet, bl a gjennom henvisninger til den til enhver tid gjeldende verdipapirhandellovgivning, slik at den nye lovgivningen om verdipapirhandel ikke skulle nødvendiggjøre vesentlige endringer i aksjelovgivningen.

Enkelte områder av aksjelovgivningen har tradisjonelt vært utformet i nær tilknytning til bl a skattelovgivningen. Dette gjelder bl a reglene om reservefond og sammenslåing (fusjon). Det er imidlertid utvalgets syn at aksjelovgivningen prinsipielt bør utformes ut fra selskapsrettslige hensyn og at skatterettslige hensyn i tilfelle må hensyntas ved utformingen av reglene om selskapsbeskatningen. I denne sammenheng har forøvrig utvalget merket seg at Regnskapslovutvalgets lovforslag – hvis det blir gjennomført i foreliggende form – også vil kunne ha virkninger i grenseområdet mellom aksjeretten og skatteretten. Dette gjelder bl a forslaget om prinsipper for regnskapsføring av sammenslåing av selskaper (fusjoner). Også dette taler for at spørsmål vedrørende utformingen av ny aksjelovgivning bør kunne vurderes uavhengig av rent skattemessige betraktninger.

2.10 SAMMENFATNING

Et opplegg for den nye aksjelovgivningen basert på disse utgangspunkter har for utkastet til lov om allmennaksjeselskaper gitt et resultat som materielt i ganske stor utstrekning ligger nær lovforslaget for slike selskaper i Ot prp nr 36 (1993-94), jf endringsloven som følger av EØS tilpasningen vedtatt 21.12.95. Dette er det redegjort for foran i *"Hovedretningslinjer for utredningsarbeidet"* i avsnitt 2.6 hvor det også er angitt en del områder hvor utvalget har valgt andre løsninger.

For utkastet til lov om aksjeselskaper er derimot resultatet av utvalgets vurderinger at det fremmes forslag om et regelverk som materielt på en rekke punkter avviker fra lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94). Samlet sett innebærer utvalgets utkast til ny aksjelov en dreining av regelverket bort fra hovedtrekk i gjeldende aksjelov og lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94), men som fremgår i *"Hovedretningslinjer for utredningsarbeidet"* i avsnitt 2.6 foran, har utvalget også i stor utstrekning videreført forslag i Ot prp nr 36 (1993-94).

Selv om dette betyr at det innenfor aksjeretten trekkes opp et skille mellom to hovedformer av aksjeselskaper, innebærer de to lovutkastene at det likevel fortsatt vil være store fellesområder hvor reglene i hovedsak vil være like. Dette skyldes bl a at mange av endringene i utkastet til aksjelov også er lagt til grunn i utkastet til allmennaksjelov. Eksempelvis mener utvalget at de viktige regelsett som gjelder sikring av selskapskapitalen bør være i alt vesentlig de samme, bl a slik at valg av selskapsform ikke blir påvirket av at regelverket for de to selskapsformer gir større eller mindre frihet i forhold til selskapets kreditorer. På andre viktige områder vil imidlertid forskjellene være klare, bl a når det gjelder aksjeeiernes stilling og aksjenes rettslige karakter, krav til selskapsorganene og til beslutningsprosessen i selskapet. I slike sammenheng har utvalget kommet til at det for aksjeselskaper bør kunne gjøres bruk av til dels enklere og mer fleksible regler enn for allmennaksjeselskaper.

At det for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper foreslås til dels forskjellige regler på viktige områder, utelukker imidlertid ikke at lovutkastene lovteknisk

struktureres i hovedsak etter samme systematiske og redaksjonelle prinsipper. De spørsmål som utvalget har vurdert i denne sammenheng redegjøres det for i avsnitt 3 nedenfor.

KAPITTEL 3

Systematisk og redaksjonell gjennomarbeiding av lovverket.

3.1 UTGANGSPUNKTER

Av Justiskomiteens innstilling vedrørende Ot prp nr 36 (1993-94) fremgår det at det under det videre arbeide med den nye aksjelovgivningen bør legges vesentlig vekt på å gjøre lovverket enklere, lettere tilgjengelig og i det hele mer brukervennlig. Utvalget har forstått det slik at synspunktet først og fremst har adresse til regelverket for aksjeselskaper, men også ved utformingen av allmennaksjeselskapsloven har utvalget selvsagt lagt vesentlig vekt på denne målsettingen.

Spørsmål om forenkling og brukervennlighet har både en materiell og en formell, lovteknisk side. De materielle spørsmål vedrørende forenkling og tilpasning av lovverket ut fra slike hensyn vil bli behandlet nedenfor i de ulike hovedavsnitt, bl a vedrørende regler om stiftelse av selskapet og om selskapets styrende organer. Spørsmål om forenkling og brukervennlighet har imidlertid også en klar lovteknisk side. Det er utvalgets syn at meget kan oppnås i så måte også ved en målrettet, systematisk og redaksjonell gjennomarbeidning av lovstoffet.

På denne bakgrunn er utvalget kommet til at adskillig bør kunne oppnås når det gjelder forenkling og brukervennlighet, ved en systematisk og redaksjonell gjennomarbeidning av lovstoffet. Gjeldende aksjelov er til dels preget av omfattende paragrafer, som i mange tilfelle stilte store krav til leseren når det gjelder å trenge inn i regelverket. I systematisk henseende synes loven også i en del sammenhenger å være bygget opp slik at den gir en fellesbehandling eller annen tverrgående behandling av aksjerettslige emner som ut fra en juridisk synsvinkel kan egne seg for dette. Eksempelvis gjelder dette reglene om stiftelse, kapitalutvidelse og aksjeeiernes stilling. Regelsett med ulike formål blir dermed koblet sammen, f eks slik som reglene om stiftelse og kapitalutvidelse og reglene om fondsemisjon og kapitalutvidelse ved nytegning. Omvendt fører lovens systematikk også til at regelsett som i hovedsak forfølger samme rettspolitiske formål blir behandlet til dels atskilt, noe som f eks gjelder de regelsett som skal gi nødvendig sikring av selskapskapitalen.

Utvalget har derfor kommet til at hovedsystematikken bør utformes med sterkere vekt på rent pragmatiske hensyn, bl a slik at det i loven gjøres et klart skille mellom på den ene side de alminnelige regler om aksjeselskaper som vil gjelde for selskapets virksomhet til enhver tid, og på den annen side regler som gjelder endringer i selskapsforholdet eller andre særlige emner som bare vil ha betydning i bestemte situasjoner eller forøvrig har begrenset praktisk betydning for selskaper flest.

I samsvar med dette utgangspunkt er utvalget kommet til at de nye lovene bør bygges opp med følgende *tre hoveddeler:*

- en *første del* som bør inneholde *de alminnelige regler for aksjeselskaper*, herunder reglene om stiftelsen, aksjeeiernes stilling, selskapsorganene og regler til sikring av selskapskapitalen. Dette er regler som selskapene vil ha bruk for i sin hverdag. Ved at disse samles i én hoveddel av loven vil selskapet under normal virksomhet ikke trenge å gå inn i eller gjøre bruk av de øvrige deler av loven.
- en *annen del* som bør inneholde reglene om ulike former for særlige endringer av selskapsforholdet, dvs nytegning av aksjekapital, sammenslåing av selska-

per, deling av selskapet og oppløsning av selskapet. Dette er regelsett som både har betydelig innbyrdes sammenheng og som i praksis ofte vil komme til anvendelse side om side.

– en *tredje del* som inneholder øvrige *særlige emner*. Her har en således samlet reglene om bedriftsforsamlingen og konsernforhold. I gjeldende lov er de tilsvarende bestemmelsene oftest plassert som enkeltregler i ulike sammenhenger, ofte sammen med regler av sentral betydning for selskaper flest. Utvalget antar at lovverket vil bli lettere tilgjengelig hvis slike regler som bare har betydning for et begrenset antall av selskaper, samles i egne kapitler i slutten av loven. Dessuten har utvalget i tredje del plassert ansvars- og straffebestemmelser mv samt visse særregler for enkelte særlige typer av selskaper.

Utvalget har også søkt å gjøre den nye aksjelovgivningen lettere tilgjengelig ved å samle de viktigste hovedregler om aksjeselskapet som selskapsform i et innledende kap i den alminnelige del av lovene. Det dreier seg her om *aksjerettslige prinsipper* som er karakteristiske nettopp for denne type selskaper i motsetning til andre typer av selskaper anerkjent i norsk rett.

Utvalget mener videre at også den nye aksjelovgivningen vil vinne på at lovstoffet presenteres i forholdsvis korte paragrafer, hver utstyrt med egnet overskrift som vil gjøre det lettere for den enkelte bruker å orientere seg og finne frem til de relevante bestemmelser. For å bedre oversikten over et såvidt omfattende lovverk som den nye aksjelovgivningen blir, har utvalget i tillegg funnet det hensiktsmessig i stor utstrekning å gjøre bruk av underavsnitt med særskilt overskrift innenfor de enkelte kapitler.

3.2 LOV OM AKSJESELSKAPER

I samsvar med retningslinjene i *"Utgangspunkter"* i avsnitt 3.1 har utvalget kommet fram til følgende hovedstruktur når det gjelder oppbygning av utkastet til ny lov om aksjeselskaper:

Del I. ALMINNELIG DEL

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

i. Generelt om aksjeselskaper
ii. Definisjoner

Stiftelse av aksjeselskap

i. Stiftelsesgrunnlaget
ii. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv
iii. Stiftelse, registrering mv
iv. Aksjeinnskudd

Kapittel 3 Aksjeeierne

i. Føring av aksjeeierbok
ii. Overdragelse og annet eierskifte
iii. Samtykkekrav ved eierskifte m m
iv. Aksjeeiernes forkjøpsrett
v. Uttreden og utløsning

Kapittel 4 Generalforsamling

i. Alminnelige regler
ii. Møter
iii. Innkalling. Dagsorden
iv. Møteregler
v. Beslutninger
vi. Ugyldige beslutninger
vii. Granskning

Kapittel 5 Selskapets ledelse

i. Alminnelige regler
ii. Selskapets forhold utad
iii. Valg av styret
iv. Styrets arbeid

Kapittel 6 Sikring av selskapskapitalen

i. I Alminnelige regler
ii. Kreditt og sikkerhetsstillelse mv
iii. Erverv av egne aksjer
iv. Utbytte og konsernbidrag
v. Nedsettelse av aksjekapitalen

Kapittel 7 Fondsemisjon

Kapittel 8 Revisor

i. Valg av revisor
ii. Valgbarhet mv
iii. Revisors virksomhet

Del II. SELSKAPSENDRINGER

Kapittel 9 Nytegning av aksjekapital

i. Fortrinnsrett ved nytegning
ii. Beslutning om nytegning
iii. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv
iv. Gjennomføring av kapitalforhøyelsen
v. Aksjeeiernes innskuddsplikt
vi. Styrefullmakt om nytegning
vii. Lån med rett til aksjer

Kapittel 10 Sammenslåing av selskaper

i. I Virkeområde mv
ii. Beslutning om sammenslåing
iii. Avtaleforslaget
iv. Saksbehandlingsregler
v. Gjennomføring av sammenslåingen
vi. Ugyldig sammenslåing

Kapittel 11 Deling av selskapet

i. Virkeområde
ii. Fremgangsmåte og virkning

Kapittel 12 Oppløsning og avvikling m m

i. I Oppløsning etter generalforsamlingsvedtak
ii. Oppløsning etter krav fra offentlig myndighet
iii. Oppløsning etter krav fra aksjeeier

DEL III. ØVRIGE BESTEMMELSER

Kapittel 13 Bedriftsforsamlingen

i. I Når skal selskapet ha bedriftsforsamling
ii. Bedriftsforsamlingens medlemmer
iii. Bedriftsforsamlingens oppgaver
iv. Møter og møteregler
v. Forholdet til generalforsamlingen i selskaper med bedriftsforsamling
vi. Særregler for selskaper uten bedriftsforsamling

Kapittel 14 Konsernforhold

i. I Innløsningsrett i konsernforhold
ii. Sammenslåing av konsernselskaper
iii. Øvrige bestemmelser

Kapittel 15 Særlige selskaper

i. I Skipsfartsselskaper
ii. Statsselskaper
iii. Andre særlige selskaper

Kapittel 16 Ansvarsbestemmelser mv

i. I Selskapets erstatningskrav
ii. Erstatning for tap påført enkelte aksjeeiere, kreditorer mv
iii. Rettergangsregler mv
iv. Straffebestemmelser
v. Pålegg og tvangsmulkt

Kapittel 17 Ikrafttreden. Overgangsregler mv

3.3 LOV OM ALLMENNAKSJESELSKAPER

Det systematiske og redaksjonelle grep som det er redegjort for ovenfor *"Utgangspunkter"* i avsnitt 3.1, er også benyttet ved oppbyggingen av utkastet til lov om allmennaksjeselskaper. Utvalget mener at det vil være en fordel at begge lovene så å si er skåret over samme lest, bl a fordi de to lovene emnemessig, og på viktige områder også når det gjelder enkelthetene, har meget til felles. En antar derfor at en så vidt mulig felles lovteknisk oppbygging av de to lovene vil gjøre det lettere for ulike brukergrupper både å skaffe seg nødvendig oversikt over lovverket og å bringe på

det rene hvilke forskjeller som fins når det gjelder innholdet av reglene på de enkelte områder. Helt ut har det likevel ikke vært mulig å følge ett og samme mønster, først og fremst fordi aksjeloven inneholder en del regler som ikke har sitt motstykke i allmennaksjeloven, og det omvendte er også tilfellet. Størst forskjell i lovteknisk henseende er det mellom kapitlene om aksjeeierne i de to lovene. Kap om nytegning av kapital oppviser også adskillige ulikheter, særlig fordi i allmennaksjeloven inneholder dette kap også regler om nye finansielle instrumenter.

Forholdet mellom de to lovene kan således beskrives slik at lovene lovteknisk fremtrer som to delvis overlappende sirkler med et meget stort fellesområde, samtidig som de hver for seg også inneholder særlige avsnitt som ikke fins i den andre loven. I forhold til brukervennlighet er det imidlertid en fordel at lovene hver for seg ikke er bebyrdet med bestemmelser som bare har betydning for den annen selskapsform.

I samsvar med det som her er sagt er det lovteknisk i første rekke kap 3 og 9 i allmennaksjeloven som avviker fra de tilsvarende kapitler i aksjeloven. I tillegg er reglene om omdanning både av aksjeselskap til allmennaksjeselskap og av allmennaksjeselskap til aksjeselskap tatt inn i utkastet til lov om allmennaksjeselskaper, henholdsvis i kap 2 avsnitt V og kap 12 avsnitt IV. Dette skyldes bl a at reglene om omdanning til allmennaksjeselskap har nær sammenheng med reglene om stiftelse av slike selskaper.

Her gjengis derfor bare oppbyggingen av kapitlene 3 og 9 i lov om allmennaksjeselskaper:

Kapittel 3 Aksjeeierne

i. Aksjeeierregisteret
ii. Forvalterregistrering
iii. Tegningsrettsregister
iv. Overdragelse og annet eierskifte
v. Samtykkekrav ved eierskifte

Kapittel 9 Nytegning av aksjekapital

i. Fortrinnsrett ved nytegning
ii. Beslutning om nytegning
iii. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv
iv. Gjennomføring av kapitalforhøyelsen
v. Aksjeeiernes innskuddsplikt
vi. Styrefullmakt om nytegning
vii. Lån med rett til aksjer
viii. Tegningsrettsaksjer
ix. Frittstående tegningsrett

3.4 SÆRLIG OM FORSKJELLEN MELLOM AKSJER I AKSJESELSKAPER OG ALLMENNAKSJESELSKAPER

Hovedårsaken til at kap 3 om aksjeeierne er utformet så forskjellig i de to lovutkastene, har sammenheng med forskjellen mellom aksjeselskapet som «lukket» selskap og allmennaksjeselskapet som «åpent» selskap, jf foran *"Et to – sporet opplegg for ny aksjelovgivning"* i avsnitt 2.1. Aksjene i et allmennselskap skal være registrert i Verdipapirsentralen og de vil være gjenstand for alminnelig omsetning som negoti-

able verdipapirer i henhold til reglene i verdipapirsentralloven kap 5. Aksjene i et aksjeselskap derimot står rettslig sett i en annen stilling:

– aksjene i aksjeselskaper vil være ikke-negotiable slik at erververen av en aksje ikke får bedre rett enn avhenderen hadde.
– omsetning og annet eierskifte vil være undergitt de begrensninger som følger av krav om samtykke fra selskapets side og av de andre aksjeeieres forkjøpsrett.
– aksjeeierforholdene vil fremgå av en aksjeeierbok som føres eller besørges ført av selskapet.

Disse forhold har sammenheng med at aksjeselskaper oftest har et lite eller begrenset antall aksjeeiere, og at aksjene ikke er beregnet på og normalt heller ikke vil være gjenstand for vanlig omsetning. Det er derfor liten grunn til å foreta VPS-registrering av slike aksjer og dermed knytte de negotiabilitetsvirkninger til aksjene som følger av verdipapirsentralloven.

I motsetning til Ot prp nr 36 (1993-94) åpner utvalgets utkast til aksjelov ikke adgang til frivillig registrering i Verdipapirsentralen. Slik registrering antas å være uaktuelt for de aller fleste selskaper som omfattes av aksjeloven. Aksjer som er undergitt de regler som etter utvalgets syn passer best for de fleste aksjeselskaper som driver næringsvirksomhet i små og mellomstore bedrifter, egner seg dessuten ikke for vanlig markedsmessig omsetning basert på registrering i Verdipapirsentralen. Videre er det viktig her at det ikke vil være mulig å forenkle regelverket for aksjeselskaper i den grad det er ønskelig, dersom man også innenfor aksjeloven skulle operere med et slags to-sporet system og derfor måtte utforme en rekke regler også med henblikk på at noen aksjeselskaper kunne ha VPS-registrerte aksjer. Som det fremgår av lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) ville det da i en adskillig sammenheng være nødvendig å utforme alternative tekster beregnet på henholdsvis selskaper med eller uten VPS-registrerte aksjer.

Utvalget har her lagt avgjørende vekt på å utforme aksjeselskapslovens regler med henblikk på hva som passer for «vanlige» aksjeselskaper. Skulle et selskap unntaksvis ønske å ha sine aksjer registrert i Verdipapirsentralen, vil selskapet være henvist til å omdanne seg til allmennaksjeselskap. Utvalget har bl a av denne grunn lagt vekt på at omdanning skal kunne la seg gjøre på en enkel måte, se foran *"Valgfrihet og omdanning"* i avsnitt 2.3. Dette vil særlig kunne være aktuelt for et selskap som forbereder innhenting av kapital ved nytegning i markedet.

I betraktning av at slike selskaper på en enkel måte bør kunne foreta omdanning, antar utvalget at hensynet til forenkling av regelverket og brukervennlighet her må veie tyngst. Utvalget har derfor ikke kunnet slutte seg til forslaget om adgang til frivillig VPS-registrering av aksjer i et aksjeselskap.

En helt annen sak er at utvalgets standpunkt selvsagt ikke utelukker andre løsninger for elektronisk føring av aksjeeierboken i aksjeselskaper. Slik registrering vil imidlertid ikke ha den særlige rettslige karakter som loven om Verdipapirsentralen knytter til VPS-registrering av aksjene i allmennaksjeselskaper, og heller ikke nødvendigvis være forbundet med de kostnader for selskap og aksjeeiere som VPS-registrering medfører.

KAPITTEL 4

De viktigste forskjeller mellom lovutkastene

4.1 HOVEDLINJER

Utvalget legger fram to lovutkast, ett for aksjeselskaper og ett for allmennaksjeselskaper. Begge lovutkast atskiller seg på til dels viktige punkter en god del fra gjeldende aksjelov og lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-1994). Som det fremgår foran *"Sammenfatning"* i avsnitt 2.10 er det utkastet til ny aksjeselskapslov som her inneholder både tallmessig og innholdsmessig de vesentligste avvik.

Lovteknisk fremtrer utkastet til lov om aksjeselskaper (her forkortelsen *Asl*) og utkastet til lov om allmennaksjeselskaper (her forkortelsen *Asal*) som to delvis overlappende sirkler med et stort fellesområde, samtidig som de hver for seg også inneholder avsnitt som ikke fins i det andre lovutkastet (se *"Lov om allmennaksjeselskaper"* i avsnitt 3.3 foran). Men også innenfor de områder som er felles for de to lovutkastene, er det en god del forskjeller materielt sett mellom reglene for aksjeselskaper og for allmennaksjeselskaper. Regelbehovene er til dels forskjellig, og regelverkene bør tilpasses de særlige behov for hver selskapsform. At forskjellen mellom de to lovutkastene ikke er større, skyldes bl a at mange av de endringer i forhold til gjeldende aksjelov og lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-1994), som er gjort ved utformingen av utkastet til aksjeselskapslov, også er lagt til grunn i utkastet til lov om allmennaksjeselskaper.

Utredningens del VI inneholder en *parallelloppstilling av de to lovutkastene*, som viser forskjellene mellom dem. De viktigste forskjeller mellom de to lovutkastene har sin bakgrunn i følgende forhold:

- regelverket for allmennaksjeselskapene må oppfylle de krav som følger av EØS-regelverket
- allmennaksjeselskapene er «åpne» selskaper i den forstand at aksjene er beregnet på alminnelig omsetning gjennom Verdipapirsentralen, og at slike selskaper har adgang til å henvende seg til allmennheten med innbydelse om tegning og annet erverv av aksjer i selskapet. Som følge av VPS-registreringen vil aksjene i allmennaksjeselskaper være negotiable omsetningsinstrumenter
- aksjeselskapene er «lukkede» selskaper i den forstand at aksjene ikke er beregnet på alminnelig omsetning, og at omsetning er undergitt ulike begrensninger av hensyn til selskapet og de øvrige aksjeeiere, særlig sett i forhold til deltagelsen i den virksomhet selskapet driver.
  Aksjeselskapene kan således ikke innby allmennheten til å tegne aksjer. Aksjene vil ikke være registrert i VPS og dermed heller ikke være negotiable omsetningsinstrumenter.
- minstekravene til selskapets ledelse, beslutningsprosessen ol vil være strengere for allmennaksjeselskapene
- reglene om sammenslåing, deling og konsernforhold vil være mer kompliserte for allmennaksjeselskaper enn for aksjeselskaper, noe som delvis har sammenheng med gjennomføringen av EØS-regelverket.

De særlige krav til norsk aksjelovgivning som følger av EØS-regelverket er utførlig omtalt i Ot prp nr 4 (1995-1996). En kommer ikke nærmere inn på dette i de følgende underavsnitt.

4.2 VIRKEOMRÅDE, STIFTELSE MV

Hovedforskjellen mellom de to selskapsformer – og dermed også virkeområdet for de to lovutkastene – fremgår av Asl § 1-1 og Asal § 1-1. Disse bestemmelser må ses i sammenheng med at reglene om tegning og markedsføring av aksjer er forskjellige, jf Asl § 1-3 tredje ledd og § 9-2 sammenholdt med Asal § 1-3 tredje ledd og § 9-2.

Forskjellene har sin bakgrunn i at aksjeselskapene kan sies å være «lukkede» selskaper, mens allmennaksjeselskapene tilsvarende kan betegnes som «åpne» selskaper. Aksjene i allmennaksjeselskapene, beregnet på alminnelig omsetning, skal registreres i Verdipapirsentralen og de vil være negotiable omsetningsinstrumenter (Asal § 3-16). Aksjene i aksjeselskaper skal derimot ikke registreres i VPS og vil være ikke-negotiable instrumenter (Asl § 3-9). Disse ulikheter har særlig kommet til uttrykk i utformingen av lovutkastenes kap 3 om aksjeeierne og kap 9 om nytegning av aksjekapital.

I forlengelsen av sonderingen mellom «lukkede» og «åpne» selskaper, er reglene om bruk av vedtektsfestede stemmerettsbegrensninger forskjellig for de to selskapsformer. Mens det står aksjeselskaper fritt å utstede aksjer uten stemmerett eller med begrenset stemmevekt, er reglene for allmennaksjeselskaper at slike vedtektsbestemmelser må godkjennes av departementet dersom det samlede pålydende av aksjer med slike stemmerettsbegrensninger utgjør mer enn 50% av aksjekapitalen (Asl § 1-6 og Asal § 1-6).

Stiftelsesreglene er i alt vesentlig de samme for begge selskapsformer. Dette er mulig fordi begge regelsett er basert på en enkel simultanstiftelsesmodell, og forutsetter at et allmennaksjeselskaps innhenting av kapital fra markedet skjer ved nytegning av aksjekapital etter reglene i kap 9. Tegningsreglene ved nytegning blir dermed også forskjellig i det tegning av aksjer i allmennaksjeselskaper vil følge lovgivningen om verdipapirhandelen og den praksis som er vanlig i verdipapirmarkedet (Asal § 9-14). Slike ulikheter får forøvrig betydning i forhold til reglene om nytegning av aksjekapital, og dermed også innenfor regelverket for sammenslåing og deling av selskaper.

Når det gjelder bruk av annet enn penger som aksjeinnskudd, krever begge lovutkast at det skal gis en redegjørelse fra selskapets side for å sikre at selskapet blir tilført reelle verdier tilsvarende de aksjer som utstedes. For aksjeselskaper kreves det som hittil at redegjørelsen blir bekreftet av en revisor, mens det for allmennaksjeselskaper i samsvar med EØS-regelverket stilles særlige krav til utarbeidelse av redegjørelsen ved uavhengige sakkyndige (Asl § 2-8 og Asal § 2-8).

Omgjøring av aksjeselskap til allmennaksjeselskap vil i hovedsak måtte ses på som stiftelse av allmennaksjeselskap. Dette er derfor regulert nærmere i tilknytning til stiftelsesreglene for allmennaksjeselskaper (Asl § 1-12 og Asal §§ 2-23 flg).

4.3 AKSJEEIERNE

Lovutkastenes kap 3 om aksjeeierne er utformet både formelt og reelt på svært ulike måter. Bakgrunnen for dette er omtalt foran *"Virkeområde, stiftelse mv"* i avsnitt 4.2.

I utkastet til lov om aksjeselskaper er det inntatt regler om føring av aksjeeierbok (Asl §§ 3-1 til 3-6), mens utkastet til lov om allmennaksjeselskaper inneholder regler om føring av aksjeeierregister i Verdipapirsentralen med tilhørende regler om forvalterregistrering av aksjer og tegningsrettsregister (Asal §§ 3-1 til 3-12). Tegningsrettsregisteret skal dekke det behov som følger av at frittstående tegningsretter til aksjer i allmennaksjeselskaper er viktige både i verdipapirhandelen om som ledd i finansieringen av allmennaksjeselskaper (jf Asal §§ 9-29 til 9-46). For tegningsrett

i aksjeselskaper er hovedregelen derimot at tegningsrett ikke kan skilles fra aksjen og må omsettes sammen med denne (Asl § 9-5), noe som har sammenheng med de omsetningsbegrensninger som gjelder for aksjer i slike «lukkede» selskaper.

Reglene om omsetning og annet eierskifte av aksjer er av samme grunn svært forskjellig i de to selskapsformer.

For aksjeselskaper er regelen at en aksje kan skifte eier ved overdragelse eller på annen måte for så vidt annet ikke er bestemt ved lov, selskapets vedtekter eller avtale mellom aksjeeiere (Asl § 3-7). I samsvar med dette vil eierskifte etter loven være betinget av samtykke fra selskapets side, og de øvrige aksjeeiere vil etter loven ha forkjøpsrett, med mindre den nye eier er avhenderens personlige nærstående mv (Asl § 3-7 og §§ 3-15 til 3-16). Disse regler har sammenheng med aksjeselskapets karakter av «lukket» selskap, og reglene er bygget ut med en særlig meldeplikt ved eierskifte (Asl § 3-4 og § 3-8).

For allmennaksjeselskaper er hovedregelen derimot at aksjene – som er beregnet på alminnelig omsetning – er fritt omsettelig (Asal § 3-13). Det kan likevel i vedtektene fastsettes at eierskifte er betinget av samtykke fra selskapets side dersom erververens andel dermed kommer opp i 3 % eller mer av aksjene eller stemmene i selskapet. For vanlig omsetning i markedet vil derfor et slikt samtykkekrav ikke ha praktisk betydning (Asl § 3-18). Det kan også fastsettes visse eierbegrensninger (Asal § 3-21), bl a eierbegrensninger knyttet til person slik at en aksjeeier ikke kan erverve mer enn en viss andel av aksjene. Forøvrig kan omsetningen av aksjer ikke innskrenkes i vedtektene (Asal § 3-13 annet ledd).

Begge lovutkast inneholder nærmere regler for tilfelle hvor et eierskifte er betinget av samtykke fra selskapets side (Asl §§ 3-11 flg og Asal §§ 3-18 flg), som bl a krever saklig grunn for nektelse av samtykke og angir hvilke rettigheter erververen/avhenderen har i slike tilfelle. Reglene er stort sett de samme, men for aksjeselskaper foreslås den regel at erververen eller i tilfelle avhenderen skal ha rett til å kreve aksjene innløst av selskapet når samtykke nektes, med mindre innløsning vil være til skade eller forøvrig virke urimelig overfor selskapet (Asl § 3-13). Bestemmelsen må ses i sammenheng med den «innlåsningseffekt» omsetningbegrensninger kan ha, særlig i tilfelle av uoverensstemmelser mellom aksjeeiermajoriteten og enkeltaksjeeiere.

Retten til å kreve innløsning av aksjer i tilfeller hvor selskapet nekter samtykke til eierskifte er delvis begrunnet i minoritetsvernhensyn. Dette hensyn kommer sterkere fram i tilfelle av maktmisbruk eller annen krenkelse av selskapsforholdet. I slike tilfelle, og i tilfelle hvor det er oppstått alvorlige og varige motsetningsforhold mellom grupperinger av aksjeeiere gis også en aksjeeier i et aksjeselskap etter omstendighetene rett til å kreve innløsning av sine aksjer (Asl § 3-20). I slike konfliktsituasjoner kan dessuten hensynet til selskapet selv tilsi at dette blir løsningen, og også selskapet kan etter omstendighetene ha rett til å utløse en aksjeeier i slike konfliktsituasjoner (Asl § 3-21).

Disse reglene for aksjeselskaper har sin bakgrunn i at aksjene i slike selskaper vanligvis ikke lar seg omsette til en pris som står i rimelig forhold til verdien. For allmennaksjeselskapene – hvis aksjer er beregnet på alminnelig omsetning og ofte også vil være kursnotert på børs – blir forholdet annerledes. Det normale vil her være at aksjeeieren gjør bruk av den adgang til å komme ut av selskapet som markedsapparatet gir, og noe behov for særlig innløsningsrett foreligger således ikke. Utkastet til allmennaksjelov har derfor ikke tilsvarende bestemmelser om aksjeeieres rett til å kreve aksjer innløst av selskapet. Derimot kan allmennaksjeselskaper av kostnadshensyn kunne ha behov for å kunne rasjonalisere sin aksjeeierstruktur der hvor selskapet har en rekke aksjeeiere som hver kun eier aksjer av nærmest ube-

tydelig verdi. Asl § 3-22 inneholder regler som slik utløsningsrett av miniaksjeposter.

4.4 STYRENDE ORGANER

Hovedregelen er at generalforsamlingen treffer vedtak i møte. I aksjeselskaper med et begrenset antall aksjeeiere vil det imidlertid i praksis ofte fremtre som unødvendig formalistisk og tungvint å følge hovedregelen, og Asl § 4-7 åpner derfor for at vedtak kan treffes uten møtebehandling med mindre noen av aksjeeierne krever møtebehandling.

Reglene om generalforsamling i allmennaksjeselskaper må nødvendigvis i enkelte henseender preges av at slike selskaper normalt vil ha et forholdsvis betydelig antall aksjeeiere. Innkalling av generalforsamlingen vil derfor måtte bli en noe mer formalisert prosess, bl a med noe lengre frister. Omvendt vil enkelte minoritetsrettigheter måtte knyttes til lavere andeler av aksjekapitalen (f eks Asal § 4-7 annet ledd og § 4-11 annet ledd) enn når det gjelder aksjeselskaper (Asl § 4-6 annet ledd).

De to lovutkastene inneholder ulike minstekrav til selskapets ledelse for de to selskapsformer, dvs krav vedrørende styresammensetning og daglig leder. Allmennaksjeselskaper skal ha et styre på minst tre personer og daglig leder (Asal §§ 5-1 og 5-2). Tilsvarende krav vil også gjelde for aksjeselskaper dersom selskapet har mer enn 30 ansatte. For andre og mindre aksjeselskaper vil det som hovedregel være opp til aksjeeierne å fastsette kravene til styret i vedtektene, og for styret å treffe bestemmelse om daglig ledelse ut fra hensynet til forsvarlig forvaltning av selskapet (Asl §§ 5-1 og 5-2). Dette gjør det mulig for små og mellomstore selskaper å tilpasse ledelsesstrukturen til selskapets behov, herunder overlate daglig ledelse til styrelederen (Asl § 5-8). Bakgrunnen for de ulike krav til selskapets ledelse er den betydelige variasjonsbredde når det gjelder aksjeselskapers virksomhet, både hva angår art, omfang og antall aksjeeiere.

Forøvrig er reglene om selskapets ledelse i alt vesentlig like, også når det gjelder regler av betydning for de ansattes representasjon i styret. Reglene om styrets plikter når det gjelder forvaltningen av selskapet er imidlertid utformet noe mer fleksibelt når det gjelder aksjeselskaper enn allmennaksjeselskaper (Asl §§ 5-4 til 5-7 og Asal §§ 5-4 til 5-7).

Etter utkastet til lov om allmennaksjeselskaper stilles det krav om at selskapet har statsautorisert revisor (Asal § 8-1). I aksjeselskaper kan både registrert og statsautorisert revisor velges til selskapets revisor.

4.5 NYTEGNING AV AKSJEKAPITAL

Som det fremgår foran *"Virkeområde, stiftelse mv"* i avsnitt 4.2 og *"Aksjeeierne"* i 4.3 fører reglene om tegning av aksjer og om aksjenes forskjellige karakter til at reglene om nytegning av aksjekapital blir nokså forskjellige for de to selskapsformer. Reglene for allmennaksjeselskaper vil måtte tilpasses det forhold at aksjer skal tegnes i markedet etter henvendelse til allmennheten, og reglene om nytegning av kapital i allmennaksjeselskaper må derfor også utformes slik at de harmonerer med lovgivningen om verdipapirhandelen. Dette har betydning for reglene om hvem som kan tegne aksjer (Asal § 9-2), innholdet av beslutningen om kapitalforhøyelse ved nytegning (Asal § 9-8) og selve fremgangsmåten ved tegningen (Asal § 9-14). Reglene om bruk av særskilt innbetalingskonto for aksjeinnskudd (Asal § 9-20 og Asl § 9-20) blir også noe forskjellige. Også reguleringen av tegningsrett til aksjer i allmennaksjeselskaper må bli mer markedsorienterte enn reglene om tegningsrett i aksjeselskaper (se foran *"Aksjeeierne"* i avsnitt 4.3), og allmennaksjeselskapene vil

også ha adgang til å gjøre bruk av visse helt frittstående tegningsrettigheter som ledd i selskapets finansiering av sin virksomhet (Asal §§ 9-37 til 9-46).

4.6 SAMMENSLÅING OG DELING AV SELSKAPER. KONSERNFORHOLD

Reglene om sammenslåing av selskaper vil for allmennaksjeselskapenes del måtte tilpasses EØS-regeleverkets krav, jfr gjeldende aksjelov kap 14 §§ 14-9 flg. For aksjeselskaper kan reglene gjøres noe enklere, og lovutkastet er søkt utformet etter den noe enklere modell i gjeldende aksjelov §§ 14-1 til 14-8. Saksbehandlingen ved sammenslåing av aksjeselskaper er således noe enklere. Det følger imidlertid av utkastene – på samme måte som av gjeldende aksjelov – at sammenslåing av et aksjeselskap og et allmennaksjeselskap skal følge reglene for allmennaksjeselskaper.

Lovutkastenes regler om deling av selskap viser i stor utstrekning til reglene om sammenslåing. De forskjeller som fins i reglene om sammenslåing får dermed tilsvarende betydning i delingstilfelle.

Konsernkapittelet i begge lovutkastene inneholder regler om tvungen innløsning av minoritetsposter og om sammenslåing av heleide konsernselskaper (utkastene §§ 14-1 til 14-5). Dette er regler som har nær sammenheng med reglene for sammenslåing av selskaper, og de krav på dette området som følger av EØS-regelverket har derfor også ført til visse ulikheter mellom Asl §§ 14-1 til 14-5 og Asal §§ 14-1 til 14-5.

4.7 OVERGANGSREGLER

Overgangsreglene i de to lovutkastene er til dels forskjellige. Dette skyldes i første rekke at de krav som følger av EØS-regelverket ble gjennomført i gjeldende aksjelov ved lovendring 22.12.95 nr 80.

4.8 SPESIALBEMERKNINGENE TIL LOVUTKASTENE

Når det gjelder enkelthetene vil forskjellene mellom de to lovutkastene fremgå av spesialbemerkningene i utredningens del III til utkast til lov om allmennaksjeselskaper for så vidt gjelder

- de områder som er felles for de to lovutkastene, og
- de områder hvor utkastet til lov om allmennaksjeselskaper inneholder bestemmelser som ikke har sitt motstykke i utkastet til lov om aksjeselskaper.

Dette skyldes at utvalget har lagt vekt på at spesialbemerkningene til lov om aksjeselskaper skal være så fullstendige som mulig, og bemerkningene til lov om allmennaksjeselskaper er derfor konsentrert om bestemmelser som avviker fra eller ikke fins i lov om aksjeselskaper. På området hvor lov om aksjeselskaper har bestemmelser som ikke også er inntatt i lov om allmennaksjeselskaper vil imidlertid parallelloppstillingen av lovutkastene i del VI av utredningen kunne gi veiledning.

Del II
Enkelte hovedspørsmål

KAPITTEL 5

Stiftelse av selskapet

5.1 STIFTELSESMÅTEN

Gjeldende aksjelov inneholder regler om to hovedtyper av fremgangsmåter ved stiftelse – såkalt simultanstiftelse og suksessivstiftelse. Hovedforskjellen mellom simultanstiftelse og suksessivstiftelse er at de ulike trinn i stiftelsesprosessen gjennomføres uten opphold i tid i en konstituerende generalforsamling ved simultanstiftelse, mens suksessivstiftelse er basert på at bindende forhåndstegning av aksjene skjer i markedet før selve stiftelsen av selskapet. De to stiftelsesmetoder gir således en ulik prosess og ulikt tidsforløp når et selskap skal stiftes. Sluttresultatet og utgangspunktet for et selskaps videre drift vil imidlertid være uavhengig av hvilken stiftelsesmetode som er benyttet.

Av de to stiftelsesmetoder er suksessivstiftelse den langt mest kompliserte. At gjeldende aksjelov parallelt åpner for både simultanstiftelse og suksessivstiftelse, er således med på å komplisere regelverket. Når det likevel er åpnet for suksessivstiftelse, har det sin bakgrunn i ønske om ikke å utelukke eller vanskeliggjøre den direkte henvendelse til markedet som suksessivstiftelse gir åpning for, se Innstilling om lov om aksjeselskaper 1970, s 65.

Aksjetegning i markedet vil imidlertid kunne tilrettelegges selv om et selskap simultanstiftes ved at man etter stiftelsen foretar en kapitalforhøyelse rettet mot allmennheten ved offentlig tegning. Alternativt kan det ved stiftelsen tegnes aksjer som senere forutsettes spredt. Begge deler vil kunne være en egnet fremgangsmåte for allmennaksjeselskaper.

Både Aksjelovgruppen i NOU 1992:29 s 71-73 og departementet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 43-44 kom til at de beste grunner talte for at reglene om suksessivstiftelse i gjeldende aksjelovs kap 2 ikke blir videreført. Det ble bl a vist til at det store flertall av aksjeselskaper stiftes simultant. Samtidig var det enighet om at ved en simultanstiftelse i kombinasjon med en etterfølgende kapitalutvidelse ville det samme kunne oppnås som ved en suksessivstiftelse. Det er derfor heller ikke av hensyn til allmennaksjeselskapene nødvendig å beholde reglene som suksessivstiftelse.

Både Aksjelovgruppen og Justisdepartementet la i tillegg vesentlig vekt på at det ville gi en betydelig regelforenkling å sløyfe reglene om suksessivstiftelse. Dessuten viste man til at det er mindre betryggende for tegnere å forholde seg til et selskap som ikke ennå er stiftet, enn et selskap som er stiftet. Ved simultanstiftelse med etterfølgende kapitalforhøyelse vil tegnerene kunne holde seg til styret i et etablert selskap, som vil ha større innsikt i selskapets forhold og dermed lettere kan holdes ansvarlig for kapitalforhøyelsen.

I høringsrunden var et flertall av de høringsinstansene som kommenterte forslaget, enige i at reglene om suksessivstiftelse burde sløyfes.

Utvalget går på samme måte som Aksjelovgruppen, departementet og et flertall av høringsinstansene inn for at stiftelsesreglene forenkles ved at reglene om suksessivstiftelse sløyfes i den nye aksjelovgivningen. I tillegg til at dette bidrar til å gjøre regelverket mer oversiktlig, kan også selve stiftelsesprosessen forenkles fordi en kan sløyfe regler som bare har vært nødvendig for å kunne gjennomføre suksessivstiftelser. Av hovedendringer nevnes:

– stiftelsesforholdet vil bli samlet regulert i et stiftelsesdokument som også gjengir aksjetegningene

– regelverket om stiftere og tegnere er betydelig forenklet i og med at disse blir en og samme grupper. Stifteren vil ikke lenger kunne ha uavhengig status i forhold til dem som tegner i selskapet, men omfatter den eller de som tegner aksjer i stiftelsesomgangen i motsetning til de som blir aksjeeiere ved senere anledninger, f eks i forbindelse meden kapitalforhøyelse.
– det er ikke nødvendig å videreføre noe krav om å holde en konstituerende generalforsamling.

Aksjelovgruppens forslag til stiftelsesregler innebar vesentlige endringer i forhold til gjeldende aksjelov. Departementet ga i hovedsak sin tilslutning til Aksjelovgruppens forslag, og foreslo bare mindre endringer i forhold til forslaget i NOU 1992:29. Utvalget har beholdt hovedlinjene i det regelverket som er foreslått av Aksjelovgruppen og departementet, og har bygget videre på dette. Utvalget har således lagt særlig vekt på at aksjeselskaper skal kunne stiftes på en enkel måte ved at formkravene holdes på et minimum.

Stiftelsesprosessen inneholder i forhold til gjeldende regulering tre hoveddeler:
– opprettelse av et stiftelsesdokument
– tegningen av aksjer gjengis i stiftelsesdokumentet
– stiftelse gjennom undertegning av stiftelsesdokument

Disse hoveddelene omtales nærmere nedenfor.

I tillegg er det i stiftelseskapittelet foreslått viktige regler utover stiftelsesreglene i egentlig forstand, herunder regler om registrering, innbetaling av aksjeinnskudd m m. Deler av dette regelverket er omtalt nedenfor. Andre deler omtales i pkt 6 om selskapskapitalen, se særlig *"Aksjekapitalen skal være reell"* i avsnitt 6.2.

Første trinn i stiftelsesprosessen er at det opprettes et stiftelsesdokument, jf utkastene til lov om aksjeselskap og lov om allmennaksjeselskap § 2-1. Det stilles visse minstekrav til dokumentets innhold. Stiftelsesdokumentet skal bl a inneholde selskapets vedtekter og en nærmere angivelse av hvem som skal være medlemmer av selskapets styre, revisor mv. En del av de forhold som oppregnes (§ 2-1 første ledd nr 6 til 8) vil bare ha betydning i særlige tilfeller.

Utvalgets forslag til regelverk om minstekrav til vedtektene har sin parallell i forslaget i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-2, og avviker bare på mindre punkter fra dette. Bl a er kravet i Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-2 tredje ledd om at vedtektene skal inneholde en eventuell bestemmelse om registrering i Verdipapirsentralen, foreslått sløyfet. Dette er gjort fordi utvalget foreslår at aksjeselskaper ikke skal kunne VPS-registreres og at VPS-registrering skal være obligatorisk for allmennaksjeselskaper, se foran *"Særlig om forskjellen mellom aksjer i aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper"* i avsnitt 3.4. Også gjeldende aksjelovs bestemmelse om at det istedet for et fast beløp kan settes et minstebeløp som må tegnes og et høyere beløp som kan tegnes, er foreslått sløyfet. Dette er en konsekvens av at reglene om suksessivstiftelse er foreslått sløyfet.

Før stiftelse skal stifterne utarbeide en åpningsbalanse, jf utkastene § 2-9. Åpningsbalanse skal være i samsvar med gjeldende regnskapslovgivning. I aksjeselskap skal en registrert eller statsautorisert revisor avgi erklæring om at åpningsbalansen er gjort opp i samsvar med gjeldende regnskapsregler. I allmennaksjeselskaper skal fortsatt åpningsbalansen utarbeides av uavhengige sakkyndige. I hovedsak er dette en videreføring av de regler som var foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94). Utvalget foreslår i tillegg å innføre krav om at åpningsbalansen tidligst kan være datert fire uker før stiftelsen. Formålet er å sikre at revisors erklæring blir gitt nær stiftelsen i tid. Se nærmere *"Aksjekapitalen skal være reell"* i avsnitt 6.2 nedenfor.

Når det gjelder stiftelsesomkostninger, har utvalget særlig drøftet om stiftelsesomkostning som selskapet skal dekke skal kunne belastes av inskutt aksjekapital. Alternativt må aksjene tegnes til overkurs, slik at aksjekapitalen er intakt når selskapet starter opp. Dette er den løsning utvalget har falt ned på. Det vises til merknadene under "" i pkt 6.2.2 og spesialmerknadene til lov om aksjeselskaper § 2-5, jf § 2-9,og til lov om allmennaksjeselskaper § 2-5, jf § 2-9. Det vises dessuten på dette punkt til Regnskapslovutvalgets utredning i *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger."* i NOU 1995:30 s 133.

Egenkapitalen i åpningsbalansen skal minst svare til selskapets aksjekapital, jf utkastene til lov om aksjeselskaper og lov om allmennaksjeselskaper § 2-9 fjerde ledd. Ensidige forpliktelser som selskapet er pålagt ved bestemmelser i stiftelsesdokumentet, (jf utkastet § 2-7) skal anses som gjeld. Tilsvarende gjelder for stiftelsesomkostninger som selskapet skal dekke. I praksis innebærer dette at selskapet ved stiftelse minst må ha en innskutt egenkapital som tilsvarer aksjekapitalen og stiftelsesomkostningene. Det innebærer at aksjene må tegnes til en viss overkurs, se "" i avsnitt 6.2.2.

Med utgangspunkt i EØS-forpliktelser gitt i EU's annet selskapsdirektiv art 10 ble det ved endringslov 22.12.95 nr 80 vedtatt nye og strengere regler om kontroll med tingsinnskudd i allmenne aksjeselskaper. Strengere krav er stillet til kontrollordningene ved innskudd i annet enn penger, herunder krav til verdsetting av og opplysninger om innskudd. I tillegg er kravene skjerpet til uavhengig kontroll av innskuddet, samt til når en slik kontroll skal skje. Endringene har sin parallell i forslag i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) og viderefører i det alt vesentlige forslagene der. For aksjeselskaper mener utvalget at de tilsvarende regler ikke trenger å være så omstendelige, og viderefører ordningen med erklæring fra revisor vedrørende tingsinnskudd.

Det har vært reist spørsmål i utvalget om man bør benytte den adgang som EU-direktivet art 10 nr 4 gir til å gjøre unntak fra kravet om sakkyndig redegjørelse i visse konsernforhold. Spørsmålet ble drøftet i Ot prp nr 4 (1995-96) s 22 ved utformingen av forslaget til ny § 2-4a i gjeldende aksjelov. Departementet konkluderte der med at det ikke var grunn til å gjøre slikt unntak. Departementets forslag ble

vedtatt av Stortinget, i endringsloven av 22.12.95 nr 80. Utvalget legger derfor dette til grunn uten ny realitetsdrøftelse.

Skal noen aksjeeiere skyte inn tingsinnskudd, er det viktig for den enkelte aksjeeier som investerer kapital i selskapet at også de øvrige aksjonærer som tilfører annet enn penger bidrar til at selskapet reelt blir tilført en kapital som minst svarer til den fastsatte aksjekapital. Spørsmålet om verdsetting av tingsinnskudd er av betydning for forholdet mellom de enkeltes eierandeler i selskapet og er også et sentralt element i kreditorvernet. Utvalget har derfor foreslått å presisere at verdsettingen skal skje i forhold til virkelig verdi på tidspunktet for åpningsbalansen. I samsvar med gjeldende aksjelov § 2-4 tredje ledd vil ytelser som etter gjeldende regnskapsregler ikke kan oppføres som eiendeler i selskapets balanse, heller ikke kunne brukes som aksjeinnskudd.

Utvalget har videre vurdert om en tilsvarende begrensning bør gjelde i forhold til å bruke goodwill mv som aksjeinnskudd. Det vises til drøftelsen under "" i pkt 6.2.3 nedenfor.

Når alle stifterne har datert og undertegnet stiftelsesdokumentet, er selskapet stiftet og aksjene tegnet. Ved stiftelsen blir stifterne også aksjeeiere. Etter utkastet vil begrepet stifter ikke omfatte andre enn den eller de som tegner ved utstedelsen. Dette innebærer en vesentlig forenkling i forhold til gjeldende lov. Alle aksjene tegnes ved underskrift på stiftelsesdokumentet, og ikke ved en forutgående særskilt tegning.

Selskapet skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet, jf utkastene § 2-13. I forhold til gjeldende aksjelov er fristen forkortet fra seks til tre måneder. Endringen er i samsvar med forslagene fra Aksjelovgruppen i NOU 1992:29 og Justisdepartementet i Ot prp nr 36 (1993-94). Spørsmål om en ytterligere forkortning av fristen har vært vurdert. Praktiske hensyn tilsier at selskapet bør ha en viss tid på seg for å kunne ordne bl a innbetaling av aksjekapitalen. Utvalget er imidlertid blitt stående ved at en frist på 3 måneder er passende.

Utvalget foreslår å endre gjeldende ordning som gir adgang til suksessiv innbetaling av aksjeinnskudd og setter et år etter registrering som siste frist for fullt oppgjør. Utvalget mener at det er viktig at reglene sikrer at aksjekapitalen blir betalt før selskapet begynner sin virksomhet. Aksjeinnskuddene skal derfor være ytet fullt ut før selskapet skal registreres. Som følge av dette kan også andre av lovens regler forenkles. Av kontrollhensyn foreslår utvalget at det med meldingen skal følge bekreftelse fra revisor på at selskapet har mottatt aksjeinnskuddene. Registreringen i Foretaksregisteret vil være bekreftelse på at selskapet er stiftet og har mottatt det kapitalinnskudd som er registreret. Det vises til "" i pkt 6.2.4 nedenfor og spesialmerknadene til §§ 2-13 og 2-14.

5.2 MINSTEKRAV TIL AKSJEKAPITALEN (INNSKUDDSKAPITALEN)

5.2.1

Hovedregelen i gjeldende aksjelov er at det er opp til stifterne av selskapet å fastsette hvilken aksjekapital selskapet skal tilføres som grunnlag for virksomheten. Aksjekapitalens størrelse skal registreres i Foretaksregisteret, og kan ikke endres uten at selskapet følger de saksbehandlingsregler loven fastsetter. Loven legger vekt på at selskapet ved stiftelsen gjennom aksjeinnskudd blir tilført verdier som minst svarer til det fastsatte aksjekapitalbeløp.

Når selskapet er stiftet med den fastsatte aksjekapital, stiller gjeldende lov ikke særlige krav til størrelsen av selskapets egentlige kapitalgrunnlag til enhver tid, verken i forhold til virksomheten, selskapets gjeld, eller den fastsatte aksjekapital. Det er således intet krav at selskapets egenkapital til enhver tid skal motsvare aksjekapitalens størrelse eller en bestemt del av denne. Om aksjekapitalen er i behold helt eller delvis på et gitt tidspunkt beror på resultatet av selskapets virksomhet etter stiftelsen.

Gjeldende aksjelov gjør unntak fra hovedregelen om at stifterne fastsetter aksjekapitalens størrelse ved å stille minstekrav til den kapital som skal skytes inn ved stiftelsen, minste innskuddskapital. Slike minstekrav innebærer også at aksjekapitalen heller ikke senere kan settes ned til et beløp under minstekravet selv om lovens saksbehandlingsregler blir fulgt. Praktisk sett er minstekravet til innskuddskapital først og fremst et vilkår for overhodet å etablere et selskap i aksjeselskaps form. Det angir det minste beløp for de samlede aksjeinnskudd som godtas av loven for at det skal kunne etableres et selskap med den ansvarsbegrensning for deltakerne som er karakteristisk for aksjeselskapsformen (jf utkastet § 1-8).

Gjeldende aksjelov har to minstekrav, til samlet aksjeinnskudd ved stiftelse. For privat aksjeselskap må startkapitalen være minst kr 50 000,-. Dette beløp ble fastsatt i 1976 og svarte i 1992 til ca 150 000 kr, se NOU 1992:29 s 84. For allment selskap ble minstekravet satt til kr 1 million ved lovendringen av 22.12.95. Etter EØS-regelverket er minstekravet 25 000 ECU i 1976 verdi, eller ca kr 162 000,-.

Utvalget har vurdert de spørsmål som knytter seg til videreføring av regler om minstekrav til aksjekapitalen ved stiftelse av selskap i aksjeselskaps form, og har utformet sitt lovforslag på dette punkt etter følgende prinsipper:

- den nye aksjelovgivningen bør oppstille som vilkår for stiftelse av selskap i aksjeselskapsform at de samlede aksjeinnskudd minst svarer til et i loven fastsatt minstebeløp,
- minstekravene til innskuddskapital (startkapital) bør være det samme for aksjeselskaper og allmennaksjeselskap, se nærmere begrunnelsen foran i *"Et to – sporet opplegg for ny aksjelovgivning"* i avsnittene 2.1 og *"Valgfrihet og omdanning"* i 2.3,
- minstekravet bør settes til kr 200 000,- for begge selskapsformer, noe som for allmennaksjeselskaper også vil være tilstrekkelig for å oppfylle minstekravet etter EØS-regelverket.[4]
- minstekravet til innskuddskapital for aksjeselskaper bør ikke gjøres gjeldende for eksisterende selskaper uten etter en rommelig overgangstid, og spørsmålet bør gjøres til gjenstand for særskilt vurdering før minstekravet i tilfelle gjøres gjeldende for slike selskaper,
- det bør ikke stilles minstekrav som innebærer at selskapet i tiden etter stiftelsen til enhver tid skal ha en reell egenkapital som minst svarer til aksjekapitalen eller en bestemt del av denne, se nærmere nedenfor *"Alminnelige synspunkter"* i avsnitt 6.1.

5.2.2

Minstekravet til den kapital et aksjeselskap kan stiftes med er etter gjeldende lov kr 50 000,-, og ble fastsatt i 1976. Aksjelovgruppen foreslo minstekravet forhøyet i samsvar med fallet i pengeverdien på grunn av inflasjonen i årene deretter og gikk inn for kr 150 000,-. I Ot prp nr 36 (1993-94) ble beløpet satt til kr 100 000,-, se pro-

4. Medlemmene Ofstad og Tjølsen mener at minstekravet for allmennaksjeselskaper bør settes til 1 mill kr, se "" i avsnitt 5.2.4.

posisjonen s 50. Beløpet i gjeldende lov ble ikke foreslått endret i forbindelse med EØS-tilpasningen se Ot prp nr 4 (1995-96) s 18, fordi det da bare dreide seg om en minimumstilpasning.

Utvalget har festet seg ved at minstekravet i gjeldende lov er blitt redusert til ca en tredel som følge av inflasjonen siden 1976. Utvalget er enig i at beløpet nå i det minste må inflasjonsjusteres. Aksjelovgruppen beregnet at 50 000 kr i 1976 svarte til ca 150 000 kr i 1992. Hensett til utviklingen etter 1992 og til at det minstekrav som blir fastsatt i den nye aksjelovgivningen må ventes å bli stående uendret i en del år, er utvalget kommet til at beløpet nå bør settes til 200 000 kr eller i dag 164 000 kr Det vil neppe være aktuelt å velge et beløp i området 150 – 200 000 kr etter en finregning, og utvalget mener at det heller ikke er grunn til å senke beløpet under det reelle nivå som ble fastsatt i 1976. En nevner at etter den danske lov om anpartsselskaper er minstekravet til innskuddskapitalen for tiden 200 000,- Dkr

Minstekravet til samlet innskuddskapital må ses i sammenheng med at aksjeeierne ikke har noen plikt til å foreta ytterligere innskudd etter at selskapet er stiftet. Dette er et sentralt aksjerettslig prinsipp, og innebærer at virksomheten i selskapet kan drives med ansvarsbegrensning slik at deltakerne i selskapet ikke hefter for dets forpliktelser ut over selve innskuddene, se utkastet § 1-8. En lovfastsatt minste innskuddskapital vil således ha generell karakter, knyttet nettopp til den ansvarsbegrensning aksjeselskapsfomen gir, og vil ikke ta hensyn til variasjonen i eller omfang av den virksomhet selskapet skal drive. Minstekravet vil derfor ikke kunne settes slik at nivået stemmer med de ulike selskapers faktiske kapitalbehov når det etter stiftelsen starter opp og driver sin virksomhet. Det vil være opp til stifterne å vurdere kapitalbehovet i det enkelte selskap og i tilfelle fastsette innskuddskapitalen til et høyere beløp enn minstekravet, men selskapet kan på et senere tidspunkt vedta å innhente ytterligere innskudd etter reglene om kapitalforhøyelse.

Utvalgets forslag om at minste innskuddskapital i aksjeselskaper settes til kr 200 000,- er ikke vesentlig høyere reelt sett enn det krav som i sin tid ble fastsatt i aksjeloven i 1976. Det fins klarligvis selskaper som kunne klare seg med en mindre innskuddskapital, f eks typiske eneeierselskaper beregnet på formueforvaltning ol. Men selskaper som i våre dager skal drive næringsvirksomhet – selv om denne er av beskjedent omfang – vil normalt vanskelig kunne klare seg med mindre startkapital selv om man tar hensyn til muligheten for fremmedfinansiering. Settes minstekravet for lavt, må en regne med at i et hvert fall finanskreditorer vil sørge for å unngå de alvorligste virkninger av ansvarsbegrensningen ved å kreve at deltakerne stiller sidesikkerhet eller påtar seg personlig ansvar for lån mv til selskapet. Men i så fall blir mye av poenget med den ansvarsbegrensning som knyttes til aksjeselskapsfomen også borte. Dessuten er det mange medkontrahenter og andre kreditorer som ikke kan sikre seg på denne måten.

Alt i alt mener derfor utvalget at det minstekrav som foreslås ikke vil innebære noen ulempe av betydning for de aller fleste som måtte ønske å starte ny virksomhet i aksjeselskapsform. Det er dessuten viktig både for det øvrige næringsliv og samfunnet forøvrig at innskudt kapital (startkapitalen) i det minste holdes på et nivå som kan gi en viss sikkerhet for at selskapet også i oppstartfasen vil ha en kapital av noen betydning tilgjengelig til dekning av sine forpliktelser. En bør forøvrig her merke at minstekravet til innskuddskapitalen ikke er ensbetydende med et minste kapitalkrav til å begynne ny næringsvirksomhet, men alene et minstekrav for å kunne drive denne med den ansvarsbegrensning aksjeselskapsformen gir. Andre selskapsformer vil kunne benyttes for deltakerne som ikke skaffer minste innskuddskapital til veie.

5.2.3

Minstekravet til innskuddskapital ved stiftelse av allmennaksjeselskaper står i en noe annen stilling. For det første innebærer EØS-regelverket her en begrensning i handlefriheten etter som minstekravet ikke kan settes lavere enn 25 000 ECU, regnet etter 1976 verdi. På dette punkt har gjeldende lov imidlertid ikke fulgt prinsippet om minimumstilpasning. Ved lovendringen av 22.12.95 nr 80 ble minstekravet fastsatt til 1 million kr. Dette var i samsvar med forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) og NOU 1992:29.

Som begrunnelse for forslaget viser Ot prp nr 4 (1995-96) s 18 til at *«det vil være uheldig å innføre nye krav til aksjekapitalen i to omganger dersom man først mener at kravet bør være 1 million kr.»* Det ble også vist til at høringsuttalelsene til NOU 1992:29 ikke inneholdt vesentlige innvendinger mot å sette beløpet så høyt. Aksjelovgruppen uttaler i NOU 1992:29 s 84:

> «Kapitalkravet .....er som nevnt satt betydelig høyere enn det som er påkrevet etter EØS-avtalen. Karakteristisk for offentlige aksjeselskaper er at de henvender seg til allmennheten for å få tegnet aksjekapital, typisk børsnoterte selskaper. Det bør da stilles et forholdsvis høyt krav til aksjekapitalens størrelse. For notering på Oslo Børs kreves i dag en aksjekapital på 10 millioner kroner på hovedlisten, mens det for SMB-listen kreves at kursverdien av de aksjer som søkes opptatt til notering må antas å være minst to millioner kroner. Gruppen ser det ikke som ønskelig at selskaper uten en forholdsvis solid aksjekapital henvender seg til allmennheten med anmodning om å tegne aksjer.»

Utvalgets flertall har en annen vurdering av spørsmålet om minstekravet til innskuddskapitalen i allmennaksjeselskaper, og mener at det ikke er nødvendig og heller ikke ønskelig å sette minstekravet vesentlig høyere enn påkrevet etter EØS-regelverket. En foreslår derfor at minstekravet også for allmennaksjeselskapene settes til kr 200 000,-, se hertil *"Et to – sporet opplegg for ny aksjelovgivning"* i avsnitt 2.1 og *"Valgfrihet og omdanning"* i 2.3 foran.

Et allmennaksjeselskap forutsettes å inndekke sitt kapitalbehov via verdipapirmarkedet og ha aksjer som er gjenstand for betydelig spredning og omsetning. Når det som tidligere nevnt ikke foreligger noe praktisk behov for å videreføre reglene om suksessivstiftelse, vil denne kapitalinnhentingen måtte skje på følgende måte:

- allmennaksjeselskapet stiftes av et begrenset antall stiftere etter reglene om simultanstiftelse og uten noen form for henvendelse til allmennheten om å tegne aksjer. Lovens minstekrav til innskuddskapitalen vil gjelde på dette stadium, og
- etter at allmennaksjeselskapet er stiftet, vedtas en kapitalforhøyelse basert på tegning av aksjer etter innbydelse til allmennheten. Loven vil imidlertid ikke inneholde noe minstekrav til samlet innskutt kapital som vilkår for at selskapet skal kunne begynne sin virksomhet, f eks slik at stiftelsen og emisjonene tilsammen må gi den minste innskuddskapital.

Minstekravet til innskuddskapitalen ved selve stiftelsen vil således bare ha betydning som en ordnet forberedelse til den etterfølgende kapitalinnhenting. En kan for så vidt betegne hele oppstarten som en ordnet form for suksessivstiftelse dersom man ser stiftelsen og kapitalforhøyelsen under ett. Minstekravet til innskuddskapital ved stiftelsen sier imidlertid her lite om hvilket kapitalbehov selskapet samlet vil ha. En må regne med at allmennselskaper generelt sett vil måtte ha en kapital som ligger langt over et minstekrav på l million kr, og det meste må således i alle tilfelle hentes inn ved emisjon etter stiftelsen. Dette fremgår bl a av at børsnotering av aksjer for-

utsetter for tiden at den samlede kursverdi av aksjene i allmennaksjeselskaper er på 10 millioner kr eller mer.

Spørsmålet som er reist av Aksjelovgruppen, er i virkeligheten om det bør settes som vilkår for å søke å innhente aksjekapitalen fra markedet at det selskapet som inviterer til aksjetegning allerede fra stiftelsen av har en minstekapital på minst 1 million kr. Utvalgets flertall mener at det er unødvendig og heller ikke ønskelig å stille et så høyt krav. Sett fra mulige aksjetegneres synspunkt er den kapital stifterne allerede har skutt inn, ikke blant de viktigste momenter ved avgjørelsen av spørsmålet om å tegne aksjer. Dette gjelder uten hensyn til om minstekravet er høyere eller lavere enn 1 million kr. Det er fremtidsutsiktene for selskapet og den virksomhet som dette skal drive som vil stå i sentrum for markedets vurdering. Disse forhold vil bli vurdert på bakgrunn av det prospekt som normalt blir utarbeidet ved emisjoner i markedet. Slike prospekter eller andre tegningsinnbydelser skal dessuten kontrolleres av børsen for å påse at opplysningene er riktige og fullstendige. Både gjennom børsenes kontroll og markedets egen kontroll og vurdering av emisjonen vil en kunne luke ut useriøse henvendelser i markedet om å tegne aksjer i nystiftede selskaper. Det er derfor ikke nødvendig av hensyn til markedet å stille noe høyere krav til innskuddskapitalen ved selve stiftelsen av et allmennaksjeselskap enn det som gjelder for aksjeselskaper. Et slikt høyere minstekrav vil alene kunne gjøre det vanskeligere enn nødvendig å komme i gang med den egentlige kapitalinnhenting fra markedet.

Dette siste synspunktet har særlig betydning i de tilfelle hvor det ikke er et helt nystiftet allmennaksjeselskap, men et aksjeselskap som har vært i virksomhet i noen tid, som ønsker å utvide sin kapital ved en emisjon rettet til allmennheten. Dette selskapet vil i så fall måtte omdanne seg til allmennaksjeselskap før en slik emisjon i markedet. Er aksjekapitalen mindre enn 1 million kr – hvilket den ofte vil være for et aksjeselskap – vil det i forkant måtte gjennomføres en kapitalutvidelse. Som nevnt foran *"Valgfrihet og omdanning"* i avsnitt 2.3. taler hensynet til at det også etter stiftelsen skal foreligge reell valgfrihet med hensyn til selskapsformen, for at slike aksjeselskaper på en enkel måte skal kunne omdannes slik at også forutsetningene for innhenting av kapital fra markedet vil være til stede. Også i forhold til slike emisjoner vil de kontrollmekanismer som børsen og markedet selv rår over, tre i funksjon slik at useriøse henvendelser blir luket ut. Heller ikke i denne sammenheng skulle det være noen grunn til å oppstille særskilte minstekrav til aksjekapital. En minner forøvrig om at det for selskaper som har drevet virksomhet en tid vil være den reelle egenkapital og ikke den formelle aksjekapital som vil være av størst betydning ved en markedsmessig vurdering.

Utvalgets flertall antar heller ikke at det er forbundet med betenkeligheter å senke minstekravet til aksjekapitalen i allmennaksjeselskaper så vidt kort tid etter at minstekravet ble fastsatt ved lovendringen 22.12.1995 nr 80. Endringsloven var en midlertidig tilpasning til EØS-regelverket, og det var forutsatt at minstekravene til aksjeselskaper skulle vurderes av Aksjelovutvalget. I dette bredere perspektiv vil – som det fremgår overfor – også forholdet til aksjeselskaper som ønsker å omdanne seg til allmennaksjeselskaper og hente inn kapital fra markedet, telle med ved en avveining av hvilken regel som samlet sett vil passe beste for allmennaksjeselskaper. Det forslag utvalgets flertall går inn for, vil dessuten langt på vei imøtekomme de innvendinger som ved høringen forut for Ot prp nr 4 (1995-96) ble rettet mot det prinsipp at aksjeselskaper ikke kan innby allmennheten til tegning av aksjer i selskapet, se proposisjonen s 8-10. Disse innvendinger får vesentlige mindre vekt når forholdet legges til rette for at aksjeselskaper på en enkel måte skal kunne omdanne seg til allmennaksjeselskaper for å kunne nyttegjøre seg kapitalkilder i markedet.

5.2.4

Medlemmet *Ofstad* mener at aksjekapitalkravet for allmennaksjeselskaper bør være en million kroner. Mindretallet legger for det første vesentlig vekt på at Stortinget nylig har tatt stilling til spørsmålet ved behandlingen av lov 22. desember 1995 nr 80, hvor det ble vedtatt at «allmenne aksjeselskaper» skal ha en aksjekapital på en million kroner, jf gjeldende lov § 1-1, slik den lyder etter lovendringen. Det virker lite hensiktsmessig å skulle gå tilbake på dette etter så kort tid. Mindretallet viser også til Innst O nr 45 (1994-95) hvor justiskomitéen uttalte at det er «naturleg at aksjekapitalen for dei offentlege selskapa bør vere vesentleg større enn for den andre selskapsforma».

Mindretallet mener også at sterke reelle grunner taler for at man beholder kravet på en million kroner. Aksjekapitalen for de to selskapsformene har etter mindretallets syn nær sammenheng med spørsmålet om man i det hele tatt skal innføre to forskjellige former for selskaper med begrenset ansvar i norsk rett. Å innføre to slike selskapsformer har liten hensikt dersom man ikke mener at det skal være visse forskjeller mellom de selskaper som skal reguleres i de to lovene. Når selskapene først skal undergis forskjellig regulering, må det være fordi det er enkelte kjennetegn ved visse selskaper som tilsier en annen regulering enn det som skal gjelde for andre selskaper. Etter utkastet er det særlig adgangen til å rette tegningsinnbydelser mot allmennheten som utgjør hovedforskjellen mellom allmennaksjeselskapene og aksjeselskapene. Det er imidlertid ikke noe poeng i å gi visse selskaper slike særlige fordeler alene av den grunn at de er benevnt som dette i Foretaksregisteret. Poenget må være at selskapene gis slike rettigheter fordi de selskapene som driver i allmennaksjeselskapsformen, har visse «kvaliteter» som andre selskaper ikke har. Reglene bør etter dette ikke utformes slik at det blir tilfeldig hvilke selskaper som havner i hvilken selskapsform. Ved regelutformingen må det derimot være et siktemål at de riktige selskapene kanaliseres til riktig selskapsform. Etter flertallets forslag er det bare kravet om VPS-registrering som på denne måten kvalifiserer allmennaksjeselskapene fra aksjeselskapene (når det gjelder mer vedvarende kjennetegn). Dermed kan det bli kostnadsnivået i Verdipapirsentralen som først og fremst blir avgjørende for om det er de «riktige» selskapene som havner i allmennaksjeselskapsformen.

Når flertallet argumenterer med at aksjekapitalkravet ikke bør være til hinder for at et selskap skal kunne omdanne seg til allmennaksjeselskap og dermed ha adgang til å rette tegningsinnbydelser til allmennheten, argumenterer man i realiteten for at alle selskaper med begrenset ansvar bør kunne innby allmennheten til tegning. Det vil riktignok som nevnt være et vilkår at selskapet må være registrert i Verdipapirsentralen. I og med at adgangen til å henvende seg til allmennheten er ment å utgjøre hovedforskjellen mellom de to selskapsformene etter lovutkastene må det være berettiget å reise spørsmål om hvorfor man i det hele tatt skal innføre et system med to forskjellige selskapsformer med egne betegnelser, osv. Ut fra flertallets tankemodell kunne man like gjerne ha gått direkte på sak, og sagt at det bare er selskaper som er registrert i Verdipapirsentralen som kan henvende seg til allmennheten.

Mindretallet er riktignok enig i at man ikke kan innføre forskjellige krav til aksjekapitalen alene av den grunn at det bør være visse forskjeller mellom de to regelsettene. Mindretallet er imidlertid ikke enig i at et krav om aksjekapital på en million kroner er så grunnløs som flertallet synes å mene. Flertallet har pekt på at et særlig krav til allmennaksjeselskapenes nominelle aksjekapital ikke er noe egnet mål for disse selskapenes reelle kapitalbehov. Mindretallet vil imidlertid bemerke at aksjelovgivningen tross alt bygger på at aksjekapitalen er en sentral komponent ved vurderingen av selskapets kapital. Det er derfor naturlig å bruke aksjekapitalen som et kriterium også i denne sammenheng. Et minstekrav på en million kroner har

videre i det minste den konsekvens at det store flertall av selskapene rent faktisk vil være utelukket fra å drive i allmennaksjeselskapsformen. Dette er etter mindretallets syn et viktig poeng, fordi det som nevnt bør være sentralt ved utformingen av reglene at de riktige selskapene kanaliseres til riktig selskapsform.

Det bør dessuten være et hensyn at alle i de øvrige EØS-landenes lovgivning har man betydelige forskjeller når det gjelder aksjekapitalkravene for «små» og «store» selskaper med begrenset ansvar.

Flertallet legger i sin argumentasjon vesentlig vekt på at selskapene bør ha en reell valgfrihet når det gjelder hvilken selskapsform de skal drive i, og uttaler at et selskap i den ene selskapsformen derfor på en enkel måte bør kunne omdanne seg til den andre selskapsformen. En slik argumentasjon tilsier imidlertid at det ikke bør være forskjeller mellom de to selskapsformene overhodet, fordi jo likere regelsettene er, desto enklere kan man gjøre omdannelsesprosedyren. Man er derimot igjen tilbake til spørsmålet om hensikten med i det hele tatt å innføre to forskjellige former for selskaper med begrenset ansvar. Mindretallet vil her videre bemerke at også kravet om VPS-registrering vanskeliggjør adgangen til omdanning og begrenser valgfriheten – uten at flertallet har trukket den konsekvens at reglene også på dette området bør være de samme.

Medlemmet *Tjølsen* slutter seg til synspunktet om at minstekravet til aksjekapital i allmennaksjeselskapene bør være 1 mill kr og kan langt på vei slutte seg til mindretallets begrunnelse for å opprettholde et slikt krav til minste aksjekapital.

KAPITTEL 6

Selskapskapitalen

6.1 ALMINNELIGE SYNSPUNKTER

6.1.1

Selskapskapitalen er grunnlaget for den virksomhet selskapet skal drive. I første omgang er det derfor deltakerne i selskapet som har størst interesse av at selskapskapitalen er tilstrekkelig som grunnlag for virksomheten. Deltakerne er også interessert i at selskapet drives slik at kapitalen holdes intakt, helst øker, og gir avkastning av den investering deltagelsen utgjør.

Selskapskapitalen er imidlertid samtidig dekningsgrunnlaget for de forpliktelser selskapet pådrar seg under virksomheten. Det er dette som er karakteristisk for virksomhet som drives i aksjeselskapsform. For selskapskreditorene er det derfor viktig at selskapets kapitalgrunnlag til enhver tid er tilstrekkelig slik at selskapet kan dekke sine forpliktelser. Aksjeeierne selv hefter ikke for selskapets forpliktelser, og de plikter heller ikke å gjøre innskudd i selskapet i større utstrekning enn det følger av aksjetegningen (utkast § 1-8). Aksjeeiernes ansvar er altså begrenset til aksjeinnskuddet.

Kreditorinteressene er likevel til dels av mer begrenset rekkevidde enn deltakerinteressene. Hovedinteressen til kreditorene er at selskapet til enhver tid har et kapitalgrunnlag og blir drevet slik at det ikke oppstår tvil om utsikten til at kreditorene skal få dekning. Så lenge selskapets soliditet er utvilsom er kreditorene godt sikret, og resultatet av virksomheten har mindre betydning – i hvert fall på kort sikt. I alle tilfelle er det imidlertid viktig for kreditorene at det fra selskapets side ikke blir foretatt disposisjoner til fordel for aksjeeierne som kan innebære reduksjon av kapitalgrunnlaget i en slik grad at det truer dekningsmuligheten.

Gjeldende aksjelov inneholder ingen generelle krav eller regler om størrelsen av selskapets kapitalgrunnlag til enhver tid, Verken når det gjelder i forhold til selskapets virksomhet eller til dets gjeld. På enkelte områder er slike krav fastsatt, f eks reglene om kapitaldekningskrav for finansinstitusjoner. På samme måte overlater loven også til stifterne eller aksjeeierne å fastsette hvilken aksjekapital selskapet skal ha eller trenger for virksomheten. Aksjekapitalens størrelse skal imidlertid registreres i Foretaksregisteret og kan ikke endres uten at selskapet følger de saksbehandlingsregler loven fastsetter. Loven har riktignok minstekrav til aksjekapitalen, men minstekravet betyr først og fremst at selskapet ikke kan stiftes og registreres i aksjeselskapsform med en aksjekapital som ikke fyller minstekravet, og at aksjekapitalen heller ikke senere kan nedsettes under minstekravet.

Selskapets aksjekapital fastsettes ved særskilt beslutning av stifterne eller aksjeeierne og er ikke ment å gi uttrykk for selskapets reelle kapitalgrunnlag på noe annet tidspunkt enn beslutningstidspunktet. Alt etter resultatet av etterfølgende virksomhet kan egenkapitalen på et annet tidspunkt være større eller mindre enn aksjekapitalen. Loven inneholder intet krav om at egenkapitalen til enhver tid skal være minst lik aksjekapitalen eller en bestemt del av denne. Gjeldende aksjelov § 11-12 pålegger imidlertid styret en aktivitetsplikt dersom balanseført egenkapital er blitt en tredel eller mindre av aksjekapitalen.

Lovens ordning er således at det i første rekke er opp til aksjeeierne å sørge for at selskapet har et forsvarlig kapitalgrunnlag i forhold til den virksomhet som de vil selskapet skal drive. Dernest vil det være en oppgave for selskapets ledelse å til-

passe virksomhetens art og omfang på en forsvarlig måte til det kapitalgrunnlag selskapet har. Dette er en viktig side av styrets alminnelige plikter når det gjelder forvaltningen av selskapet. Å sørge for forsvarlig forvaltning av selskapet, er imidlertid en plikt selskapets ledelse vil ha, ikke bare overfor sine aksjeeiere, men også i forhold til selskapskreditorene og andre med interesser knyttet til selskapet. Dette er motstykke til at lovgivningen godtar at virksomheten drives i aksjeselskapsform og derfor med begrenset ansvar for deltakerne i selskapet.

6.1.2

Selv om gjeldende aksjelov ikke inneholder regler som stiller bestemte krav til selskapets kapitalgrunnlag til enhver tid, inneholder aksjeloven for en stor del bestemmelser som har til formål å sikre den kapital selskapet er utstyrt med. Som det fremgår i Ot prp nr 36 (1993-94) s 45 er dette regelverket i første rekke utformet ut fra behovet for kreditorvern og basert på følgende hovedelementer:

> «Gjeldende lovs regler går i hovedtrekk ut på at deltakerne ved stiftelsen av et aksjeselskap plikter å gjøre visse innskudd i selskapet. Videre må selskapet etter stiftelsen på nærmere angitte vilkår foreta bestemte fondsavsetninger. Denne innskudds- og avsetningsplikten er kombinert med begrensninger i selskapets adgang til å foreta utdelinger eller andre ensidige bebyrdende disposisjoner. Siden slike regler er utilstrekkelige til vern om kreditorenes interesser i tilfeller der et selskap går med underskudd, suppleres dessuten de nevnte bestemmelsene med regler som pålegger de som er involvert i selskapet, visse handleplikter for å redusere virkningene av at selskapet går med underskudd .....
>
> Sentralt i forbindelse med reglene om innskudds- og avsetningsplikt, og reglene som setter grenser for selskapets adgang til å foreta ensidig bebyrdende disposisjoner, står begrepet bundet egenkapital .....
>
> Størrelsen av selskapets bundne egenkapital setter grenser for adgangen til å foreta utdelinger eller andre ensidig bebyrdende disposisjoner. Både utdeling av utbytte, jf § 12-5, og lån til og sikkerhetsstillelser til fordel for aksjeeiere mv, jf § 12-10, kan bare foretas i den utstrekning selskapet har *fri egenkapital*, det vil si egenkapital som overstiger den bundne. Det samme gjelder som hovedregel gaver fra selskapet, jf § 12-9.»

De ulike elementer i tilnærmingsmåten i gjeldende aksjelov når det gjelder sikring av selskapskapitalen er grundig behandlet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 45-75. Utgangspunktet for vurderingene her var at det forelå bred enighet om behovet for en økt beskyttelse av selskapskapitalen og kreditorenes interesser (proposisjonen s 49). Selv om lovutkastet i proposisjonen i det store og hele videreførte hovedmønstret i gjeldende aksjelov, ble det foreslått enkelte påbygninger og regelendringer som ville innebære skjerpede krav og et styrket kreditorvern. Det ble således foreslått å innføre et generelt krav om at egenkapitalen til enhver tid skal være forsvarlig ut fra risiko og omfang av selskapets virksomhet. Kontrollordningene for å sikre at aksjeinnskuddene i verdi minst svarer til fastsatt aksjekapital ble også bygget ut. Dessuten ble plikten til å foreta avsetninger til reservefond foreslått noe skjerpet. På den annen side ble forbudet mot at selskapet erverver egne aksjer noe modifisert ved forslaget om en adgang til å erverve inntil en tidel av aksjekapitalen.

Selv om hovedbegrunnelsen for endringsforslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) er basert på behovet for styrket kreditorvern, uttales det samtidig i proposisjonen s 49 at det er «begrenset hva man ved selskapsrettslig lovgivning kan gjøre for å ivareta det nevnte behov. Kreditorenes situasjon vil i stor utstrekning avhenge av forhold som ligger utenfor aksjelovgivningen og lovgivningen i det hele tatt». Utvalget er

enig i dette. Etter utvalgets syn reiser dette også viktige spørsmål vedrørende vektleggingen av henholdsvis kreditorenes og aksjeeiernes interesser ved utformingen av regelverket på områder hvor interessemotsetninger kan foreligge. Generelt vil utvalget også bemerke at det neppe er helt treffende å se regelverket om selskapskapitalen som et så konfliktfylt område, og i hovedsak som utslag av en så ensidig vektlegging av kreditorinteressene, som man lett kan få inntrykk av i drøftelser av de ulike spørsmål. Bildet er vesentlig mer nyansert.

6.1.3

Deler av regelverket om selskapskapitalen som på den ene side står sentralt i kreditorvernet, vil i virkeligheten samtidig ivareta viktige aksjeeierinteresser. Dette gjelder f eks det regelsett som skal sikre at selskapet ved stiftelsen reelt blir tilført en kapital som minst svarer til den fastsatte aksjekapital. At så er tilfellet er selvsagt også viktig for den enkelte aksjeeier som investerer i selskapet med tillit til at også de øvrige aksjeeiere tilfører selskapet sine aksjeinnskudd. Skal noen aksjeeiere skyte inn annet enn penger, er således spørsmålet om verdsettingen av tingsinnskudd noe som ikke bare angår kreditorene, men også aksjeeiere som skal yte pengeinnskudd. Tilsvarende vil forbudene mot kreditt og sikkerhet til fordel for aksjeeiere også ivareta øvrige aksjeeieres interesser i at ikke bare byrder, men også fordeler blir fordelt mellom aksjeeierne i samsvar med den likhetsgrunnsetning som gjelder i aksjeretten.

Det er også deler av regelverket som langt på vei er forankret i selskapskreditorenes og aksjeeiernes felles interesser. Et alminnelig krav om at selskapets virksomhet må tilpasses det kapitalgrunnlag selskapet har, og at selskapets ledelse også forøvrig må sørge for forsvarlig forvaltning av selskapet, hviler i hovedsak på et slik rettspolitisk grunnlag. Det er i et slikt perspektiv en må se utvalgets forslag om lovfesting av et alminnelig krav om forsvarlig virksomhet (utkastet § 1-9) og en utbygging av reglene om styrets forvaltnings- og tilsynsansvar (utkastet §§ 5-4 til 5-7). Dette betyr likevel ikke at reglene alltid vil ha samme betydning for henholdsvis aksjeeiere og selskapskreditorer.

I tider hvor selskapets soliditet ikke er truet, vil kravene til selskapets ledelse først og fremst ha betydning i forholdet til aksjeeierne. Går derimot selskapet dårlig og får underskudd, trer imidlertid styrets plikter i forhold til kreditorene klart fram. Fortsatt virksomhet uten at noe blir gjort kan da føre til tap eller økt tap for kreditorene. Utvalget mener at det da er behov for å supplere de alminnelige reglene om forvaltningen av selskapet med en særlig aktivitetsplikt for styret, slik at situasjonen kan bli grundig vurdert og i tilfelle aksjeeiernes syn brakt på det rene (utkastet § 6-1). I slike tilfelle kan det lett oppstå interessemotsetninger mellom aksjeeierne og kreditorene, f eks vedrørende fortsatt virksomhet, omlegging av driften eller ny kapitaltilførsel. Utgangspunktet er her at et selskap som går dårlig, ikke uten videre skal kunne drives videre på selskapskreditorenes risiko og bekostning. Samtidig må regelverket legge avgjørende vekt på å hindre disposisjoner fra selskapets side som innebærer at aksjeeierne får frigjort noe av den kapital de skal ha bundet i selskapet til sikring av kreditorenes krav.

Også når selskapet går godt, kan det oppstå motsetning mellom aksjeeiernes og selskapskreditorenes interesser. Et viktig spørsmål er da i hvilken utstrekning de gode driftsresultater skal føre til oppbygging av kapital i selskapet til styrking av dets reserver og soliditet på sikt, eller om overskudd skal kunne utdeles til aksjeeierne som utbytte og avkastning på investert kapital. Spørsmålet har nær sammenheng med ikke bare reglene om utbytteutdeling, men kanskje først og fremst reglene om pliktige avsetninger av overskudd til reservefond og dermed kravene til oppbyg-

ging av bundet selskapskapital. Fri egenkapital kan selskapet og aksjeeierne disponere over på mange måter, noe som også er av betydning for mobiliteten av kapital i næringslivet.

Reglene om reservefond i gjeldende aksjelov har vært gjenstand for adskillig diskusjon, og det har fra tid til annen vært anført at de innebærer for strenge begrensninger i selskapenes adgang til å disponere overskudd og egenkapital i selskapet. I Ot prp nr 36 (1993-94) ble reglene foreslått noe skjerpet, bl a som ledd i styrkingen av kreditorvernet.

Etter utvalgets syn bør en ved vurdering av regler om reservefond skille mellom spørsmålet om minstekrav til avsetning til reservefond og dermed oppbygging av bundet kapital i selskapet, og spørsmålet om et mer alminnelig krav om tilbakeholdelse av overskudd til styrking av selskapets samlede kapitalgrunnlag. Dette siste spørsmål har også sammenheng med et tredje spørsmål vedrørende selskapets adgang til å disponere midler i reservefond. Minstekrav til avsetning til reservefond bør i tilfelle stå i et rimelig forhold til den kapitaloppbygging det er grunn til å vente i det store flertall av norske bedrifter. Forøvrig må spørsmålet om oppbygging av egenkapital i selskapet ses i sammenheng med styrets alminnelige ansvar for forvaltningen av selskapet, herunder plikten til å sørge for at virksomheten tilpasses kapitalgrunnlaget i selskapet, og den alminnelige begrensning som gjelder adgangen til å utdele utbytte.

6.1.4

På denne bakgrunn går utvalget inn for å videreføre den hovedmodell for utformingen av regelverket om selskapskapitalen som ligger til grunn for gjeldende lov og Ot prp nr 36 (1993-94). Som det fremgår av bemerkningene foran har imidlertid utvalgets vurdering gitt til dels noe avvikende løsninger, både når det gjelder utformingen av enkeltregler og av regler av mer prinsipiell betydning.

Utvalget har således samlet seg om det hovedsyn at det – innenfor rammen av aksjeeiernes handlefrihet når det gjelder å fastlegge kapitalgrunnlaget i selskapet (foran "" i avsnitt 6.1.1) – fortsatt vil være lovgivningens oppgave å fastsette:

- regler som sikrer at aksjeeiernes kapitalinnskudd reelt minst svarer til de beløp som registreres som aksjekapital i Foretaksregisteret,
- regler som også av hensyn til tredjemannsinteresser stiller krav om at forvaltningen av selskapet er forsvarlig og at virksomheten tilpasses kapitalgrunnlaget til enhver tid,
- regler om oppbygging av kapital i selskapet, og
- regler som setter grenser for selskapsorganenes adgang til å gjennomføre utdelinger eller andre transaksjoner som medfører at den kapital aksjeeierne skal ha bundet i selskapet reduseres eller blir borte.

Utvalget mener at det ved utformingen av reglene til sikring av selskapskapitalen i den nye aksjelovgivningen, i alt vesentlig må legges vekt på de samme hensyn både for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Det regelverk som foreslås er derfor i hovedsak det samme for begge selskapsformer. På enkelte punkter har man imidlertid måtte ta hensyn til at reglene om allmennaksjeselskaper skal være i samsvar med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

6.2 AKSJEKAPITALEN SKAL VÆRE REELL

6.2.1

Både gjeldende aksjelov og Ot prp nr 36 (1993-94) har utførlige regler som skal sikre at selskapet gjennom aksjeinnskuddene blir tilført verdier som minst svarer til det beløp som blir registrert i Foretaksregisteret som aksjekapital i selskapet. Disse reglene vil ha betydning både ved stiftelse av selskapet og ved kapitalutvidelse ved nytegning. Derigjennom får imidlertid reglene også en viktig rolle i tilfelle av sammenslåing og deling av selskaper hvor vederlag til aksjeeierne i det overdragende selskap ytes i form av aksjer i det overtakende selskap. Dette gjelder særlig reglene om aksjeinnskudd i annet enn penger.

På dette området innebærer utvalgets forslag i hovedsak en videreføring av de regler som ble inntatt i lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94), også på de punkter hvor lovforslaget innebar en utbygging av reglene i gjeldende aksjelov. Etter at proposisjonen ble utarbeidet har imidlertid Regnskapslovutvalget fremlagt sin innstilling i *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger."* i NOU 1995:30. Innstillingen inneholder forslag til endringer både i aksjeloven og i regnskapsreglene som utvalget har kommet til bør bli tatt hensyn til ved utarbeidelsen av ny aksjelovgivning. Dette gjelder bl a innføring av et særlig overkursfond, krav om at innskutt egenkapital skal regnes netto etter fradrag av kostnader mv overgang til transaksjonsprinsippet ved regnskapsføring av sammenslåing av selskaper. Det siste forslaget har aktualisert spørsmålet om verdsettingen bl a goodwill ved igangværende virksomhet som nyttes til aksjeinnskudd.

6.2.2

Utvalget er enig i forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) s 50 om at det før stiftelsen av selskapet skal utarbeides en åpningsbalanse for selskapet, og at revisor skal bekrefte at denne er gjort opp i samsvar med gjeldende regnskapsregler. Utvalget slutter seg også til kravet om at egenkapitalen etter åpningsbalansen minst skal svare til aksjekapitalen. Dette betyr at særlige forpliktelser som selskapet er blitt påført ved stif-

telsen, skal anses som gjeld i denne forbindelse. Det samme gjelder stiftelsesomkostninger som skal dekkes av selskapet.

Dersom kravet om åpningsbalanse skal få tilsiktet virkning er det etter utvalgets syn viktig at åpningsbalansen med revisors erklæring er datert forholdsvis nær i tid til selve stiftelsen av selskapet. En har derfor tilføyet et krav om at dateringen tidligst kan ligge fire uker forut for stiftelsen av selskapet.

Utvalget har vært noe i tvil om hvordan spørsmålet om stiftelsesomkostningen skal håndteres i denne sammenheng, og viser for så vidt til Ot prp nr 36 (1993-94) hvor det uttales s 50:

> «Det betyr at stiftelsesomkostningene enten må dekkes av andre enn selskapet, eller at selskapet må tilføres midler i tillegg til aksjekapitalen i form av overkurs dersom det er selskapet som skal dekke omkostningene. Hvor store beløp det her er tale om, kan variere en hel del. I noen tilfeller er det snakk om relativt beskjedne summer, og da kan den foreslåtte bestemmelsen virke upraktisk. Men det kan i andre tilfeller være tale om betydelige beløp, og da er bestemmelsen viktig for at ikke egenkapitalkravene skal bli uthullet. Departementet har kommet til at det vil følge opp Aksjelovgruppens forslag, og har lagt avgjørende vekt på at aksjekapitalen bør være helt intakt når selskapet starter opp virksomheten. Denne kapitalen vil dermed virke som en «buffer» mot fremtidig tap.»

Etter dette har Regnskapslovutvalget gått inn for et tilsvarende forslag om å nettoføre innskutt egenkapital. I tilfelle hvor stiftelsesomkostninger skal dekkes av selskapet betyr dette at aksjene må tegnes med overkurs som i tilfelle blir å føre til det overkursfond Regnskapslovutvalget fremmer forslag om, se *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger."* i NOU 1995:30 s 133-135 og 176. Utvalgets lovforslag er utformet i samsvar med dette opplegget.

Ved kapitalforhøyelse ved nytegning oppstår i hovedsak samme spørsmål vedrørende kostnadene ved nytegning, men spørsmålet har større betydning fordi det i praksis gjerne er selskapet som dekker nytegningskostnadene.

Utvalget foreslår ingen regel om utarbeidelse av mellombalanse i forbindelse med nytegning. I praksis vil nok dette ofte gjøres hvis det er nye aksjeeiere som skal

stå for nytegningen, men stillingen er en annen hvis det bare er tidligere aksjeeiere som deltar i nytegningen. Noen fast regel lar seg derfor neppe oppstille. Derimot mener utvalget at det også ved nytegning bør foreligge erklæring fra revisor om at nettoverdien av aksjeinnskuddene minst svarer til den kapitalforhøyelse som registreres i Foretaksregisteret.

6.2.3

Utvalgets lovutkast viderefører i alt vesentlig forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) om håndteringen av aksjeinnskudd i annet enn penger og av særlige forpliktelser som selskapet påtar seg i forbindelse med stiftelsen eller nytegningen av aksjekapital. Reglene svarer også stort sett til gjeldende aksjelov. Utvalget er også enig i de kontrollordninger i denne sammenheng som ble foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) for henholdsvis aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper.

Utvalget mener således at regelen for aksjeselskaper bør være at redegjørelsen om disse forhold utarbeides av stifterne, henholdsvis selskapets styre, samtidig som redegjørelsen følges opp med en erklæring fra revisor. Utvalget foreslår imidlertid at man presiserer at verdsettingen skal skje på grunnlag av virkelig verdi på samme tidspunkt som åpningsbalansen, og revisors erklæring om denne, er datert. Dette vil gi nødvendig klarhet om verdsettingen, både for den som skal skyte inn annet enn penger og for de som skal yte pengeinnskudd.

Eiendeler som etter gjeldende regnskapsregler ikke kan føres opp i balansen, kan heller ikke brukes som aksjeinnskudd, jf gjeldende aksjelov § 2-4 tredje ledd. Utvalget har på bakgrunn av denne bestemmelsen vurdert om en tilsvarende begrensning burde gjøres når det gjelder å bruke goodwill som aksjeinnskudd. I Regnskapslovutvalgets utkast § 6-8 er goodwill definert som «differansen mellom anskaffelseskost av en virksomhet og den virkelige verdi av identifiserbare eiendeler og gjeld i virksomheten». Verdsettingen av goodwill er derfor forbundet med betydelig usikkerhet og foretas stort sett uten tilknytning til markedsmessig fastlagte verdier. Det samme kan for så vidt være tilfelle også når det gjelder verdsettingen av forsknings- og utviklingsarbeid og andre immaterielle verdier. Slike eiendeler er oftest heller ikke egnede dekningsobjekt sett fra kreditorenes side.

Spørsmålet om goodwill og andre immaterielle verdier skal kunne benyttes som aksjeinnskudd har bl a betydning i tilfelle hvor igangværende virksomhet skal skytes inn, enten ved stiftelse, nytegning, sammenslåing eller deling av selskaper. Det er behov for å sikre at også slike eiendeler representerer reelle verdier for selskapet når de benyttes som aksjeinnskudd. Sett fra kreditorenes side vil slike eiendeler ikke være lett realiserbare aktiva. Dessuten foreligger det en fare for at aksjekapitalen kan bli satt for høyt som følge av usikkerhet knyttet til verdivurderingen, særlig når det gjelder goodwill. Dette vil i tilfelle også gå ut over andre aksjeeiere som yter aksjeinnskudd i penger og som vil få den relative verdi av sine aksjeinnskudd redusert dersom verdivurderingen er for høy. Det er på det rene at det knytter seg adskillig usikkerhet til hvilke prinsipper som i henhold til gjeldende regnskapsregler skal legges til grunn ved verdivurderingen.

På den annen side vil et forbud mot å bruke slike eiendeler til aksjeinnskudd innebære et markert brudd med selskapspraksis. Et forbud vil også være til hinder for at man gjør bruk av slike aksjeinnskudd i de tilfeller hvor slike eiendeler klarligvis representerer en virkelig verdi for selskapet. Næringspolitiske hensyn taler for at man i så fall bør kunne gjøre bruk av immaterielle eiendeler som aksjeinnskudd, bl a slik at slike eiendeler sammen med den kapital selskapet forøvrig blir tilført kan gi grunnlag for ny næringsvirksomhet.

Utvalget er etter dette kommet til at det ikke vil foreslå endring i gjeldende rett på dette området. Når immaterielle verdier antas å ha virkelig verdi etter en vurdering i henhold til gjeldende regnskapsregler, bør verdivurderingen også kunne legges til grunn i forhold til andre av de lovregler som gjelder for selskapene, herunder reglene om aksjeinnskudd iannet enn penger.Utvalget mener imidlertid at det vil være vesentlig både for aksjeeierne og selskapskreditorene å få fullstendig informasjon om prinsippene for verdsettingen og begrunnelsen for det resultat disse antas å føre til. Dette er derfor forhold som bør kreves omhandlet i den redegjørelse som skal utarbeides i tilfelle av aksjeinnskudd i annet enn penger og som revisor skal avgi erklæring om. Slike saksbehandlingsregler burde etter utvalgets syn gjennomgående være tilstrekkelig til å hindre alvorligere misbruk på dette området.

6.2.4

Både gjeldende aksjelov § 2-9 tredje ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-12 inneholder regler som åpner for suksessiv innbetaling av aksjeinnskuddene. I proposisjonen foreslås at selskapet må registreres innen 3 mnd etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet, og at ved registreringen må minst halvdelen av aksjeinnskuddene være ytet til selskapet. Fullt oppgjør av aksjeinnskuddene må være foretatt senest et år etter registreringen, jf gjeldende aksjelov § 2-10 hvor det også sies at selskapet kan oppløses dersom aksjeinnskuddene ikke er meldt fullt innbetalt innen en måned deretter.

Utvalget er kommet til at denne ordningen er unødig komplisert og at det her bør kunne skje en betydelig forenkling av regelverket. En kan heller ikke se at det skulle være noe egentlig behov for regler om suksessiv innbetaling når en – i motsetning til gjeldende lov – ikke beholder adgangen til suksessivstiftelse, men knytter stiftelsen av selskapet til undertegningen av stiftelsesdokumentet. Det behov som måtte foreligge, burde kunne ivaretas ved en kombinasjon av stiftelse og etterfølgende kapitalutvidelse. En minner om at utvalget for aksjeselskaper foreslår at generalforsamlingen også kan treffe vedtak utenfor møter (utkastet § 4-9), og at spørsmålet om en kapitalutvidelse dermed kan behandles på en enkel måte.

For å få en enkel og ryddig ordning foreslår utvalget at reglene om innbetaling av aksjeinnskuddene og forholdet til Foretaksregisteret baseres på følgende prinsipper:

- aksjeinnskuddene forfaller til betaling på det tidspunkt stiftelsesdokumentet angir,
- selskapet må meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter stiftelsen,
- før meldingen til Foretaksregisteret må aksjeinnskuddene være fullt innbetalt, herunder ytelser i annet enn penger mottatt av selskapet.

Ser man denne ordningen i sammenheng med reglene som skal sikre at den kapital selskapet reelt tilføres minst svarer til det beløp som registreres som aksjekapital, innebærer utvalgets forslag at registreringen i Foretaksregisteret fremtrer som en bekreftelse på at selskapet er stiftet og har mottatt det kapitalinnskudd som registreres. For å gi sikkerhet for at aksjeinnskuddene faktisk er mottatt av selskapet, foreslår utvalget også at det skal foreligge en bekreftelse fra revisor på at selskapet har mottatt innskuddene. Bekreftelsen vil måtte vedlegges meldingen til Foretaksregisteret.

Utvalget anser det viktig at såvel Foretaksregisteret som andre kan bygge på at melding av innbetalt aksjekapital er riktig. En er derfor enig i forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) om at styret og revisor har solidarisk ansvar for det som måtte mangle av den aksjekapital meldingen oppgir som innbetalt. Som nevnt i Ot prp nr 36

(1993-94) s 175 kan en slik regel reise visse problemer i forhold til verdsettingen av tingsinnskudd. Utvalget forstår bemerkningen slik at ansvar for selve verdsettingen er betinget av uaktsomhet. Utvalget er enig i dette, men har kommet til at dette ansvaret bør komme klart til uttrykk i bestemmelsen og ikke baseres på de alminnelige ansvarsregler.

6.3 SELSKAPETS VIRKSOMHET MÅ TILPASSES KAPITALGRUNNLAGET

6.3.1

Som nevnt foran i *"Alminnelige synspunkter"* i avsnitt 6.1, inneholder gjeldende aksjelov ikke bestemmelser som stiller særlige krav til selskapets egenkapital, verken i forhold til aksjekapitalen eller til virksomhetens omfang. Gjeldende lov § 11-12 har imidlertid en bestemmelse som pålegger styret en aktivitetsplikt dersom årsregnskapet viser at to tredeler eller mer av aksjekapitalen er tapt.

I Ot prp nr 36 (1993-94) s 74 gir departementet uttrykk for at gjeldende rett her gir kreditorene et lite tilfredsstillende vern. En foreslår derfor en bestemmelse som direkte gir uttrykk for «et generelt og skjønnsmessig krav om at selskapet skal ha en forsvarlig egenkapital», og anfører videre s 68:

> «Det kanskje viktigste er at en slik rettslig standard gir selskapets ledelse en påminnelse og en oppfordring til å foreta fortløpende vurderinger av selskapets økonomiske stilling, og til å iverksette nødvendige tiltak. En plikt til å foreta slike vurderinger ligger for så vidt innebygget i hele systemet, men det har etter departementets syn en egenverdi at kravet fremgår uttrykkelig av loven. Denne funksjonen mener departementets at bestemmelsen vil kunne fylle selv om den er skjønnsmessig utformet.
>
> Videre vil en slik klarere betoning av at det er en del av ledelsens plikter å sørge for at selskapet har en forsvarlig egenkapital, trolig gjøre det enklere å vinne fram med erstatningskrav mot ledelsen dersom ledelsen ..... ikke løser disse oppgavene på en forsvarlig måte.»

Departementet viser til at en slik bestemmelse ville være for skjønnsmessig til at den kan fungere tilfredsstillende som eneste beskyttelse av kreditorenes interesser, og uttaler videre (s 74):

> «Særlig i tilfeller der selskapet går med betydelige underskudd og har tapt en større del av egenkapitalen, kan det virke nærliggende å supplere den skjønnsmessige bestemmelsen med mer konkrete pliktregler som i større grad knyttes til objektive kriterier.
>
> Problemet er da å finne fram til et objektivt kriterium som egner seg som grunnlag for handleplikter av den art det her er tale om. Aksjelovgruppens utkast ..... benytter som vilkår at selskapets egenkapital er mindre enn halve aksjekapitalen, noe som er i samsvar med blant annet svensk og dansk rett, og med relevant EF-rett, jf annet selskapsrettsdirektiv art 17. Departementet har ikke vært i stand til å finne frem til bedre egnede kriterier, og legger følgelig til grunn at dette er det mest hensiktsmessige alternativet dersom man ønsker et generelt og tilnærmet objektivt kriterium.»

Samtidig gir departementet også uttrykk for at en slik regel knyttet til tap av aksjekapitalen innebærer at særlige rettsvirkninger bestemmes av forhold som sier lite om selskapets reelle kapitalsituasjon eller økonomiske stilling forøvrig (s 74):

> «At selskapet befinner seg i en situasjon hvor egenkapitalen er mindre enn halve aksjekapitalen, gir en antydning om at selskapet kan ha økonomiske

problemer, men sier ikke så mye om selskapets reelle, økonomiske stilling. Størrelsen av aksjekapitalen er eksempelvis av begrenset betydning når man skal vurdere hvor stor egenkapital et selskap bør ha i forhold til den virksomheten selskapet driver. Og en rent statisk konstatering av at egenkapitalen på et gitt tidspunkt er mindre enn halve aksjekapitalen, sier lite om hvilken berettigelse selskapet har i et kortere eller lengre tidsperspektiv. Selskapet kan for eksempel drive innenfor en bransje med sykliske markedssvingninger. Eller det kan være i en oppstartingsfase hvor det i særlig grad har måttet tære på egenkapitalen, men hvor det er lite tvilsomt at selskapet innen rimelig tid vil ha livets rett osv.

Ut fra slike betraktninger er departementet noe i tvil om det i det hele tatt er hensiktsmessig å fastsette bestemte handleplikter på grunnlag av at selskapet har en egenkapital som er mindre enn halve aksjekapitalen. Departementet er imidlertid kommet til at hensynet til kreditorene tilsier at det oppstilles et generelt krav i denne retningen.»

6.3.2

Utvalgets utgangspunkter for vurderingen av disse spørsmål er noe annerledes. Lovens ordning er, på den ene side, at det er overlatt til aksjeeierne å fastsette størrelsen på den kapital selskapet skal utstyres med (foran "" i avsnitt 6.1.1), og på den annen side at selskapets styre har et alminnelig ansvar for forsvarlig forvaltning av selskapet. En viktig side av forvalteransvaret er å sørge for at virksomheten til enhver tid tilpasses det som, ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten, er forsvarlig i forhold til egenkapitalen i selskapet. Oppfyllelse fra styrets side av de plikter som gjelder forvaltningen av selskapet, vil på en og samme tid ivareta både aksjeeiernes og selskapskreditorenes interesser i selskapets drift (foran "" i avsnitt 6.1.3).

Utvalget er derfor kommet til at lovregler som bygger på forholdet mellom virksomhet og kapitalgrunnlag, bør utformes slik at de retter seg direkte mot det forhold som selskapets ledelse har kontroll over, dvs tilretteleggelsen av virksomheten. Et alminnelig krav om egenkapitalens størrelse, slik som foreslått av departementet, er etter sin form nærmest adressert til aksjeeierne og kan leses slik at disse har en plikt til å tilføre selskapet ytterligere kapital ut over allerede foretatte aksjeinnskudd. Dette vil i tilfelle bryte med et av hovedprinsippene i aksjeretten, nemlig at det må være aksjeeierne som fastlegger størrelsen på den kapital som selskapet skal tilføres. Skal dette utgangspunkt fastholdes, kan lovens regler ikke gå lenger i å ivareta aksjeeiernes og selskapskreditorenes interesser enn til å kreve at selskapets ledelse sørger for at selskapets virksomhet, både i omfang og når det gjelder risiko, på forsvarlig vis tilpasses det kapitalgrunnlag som fins til enhver tid. Dette er bakgrunnen for hovedregelen i utkastet § 1-9. Bestemmelsen vil også innebære en plikt for selskapets ledelse til å avholde seg fra utvidelse eller videreføring av virksomhet som går ut over hva tilgjengelig kapital gjør forsvarlig, slik at virksomheten fremover reelt vil foregå på kreditorenes og ikke på aksjeeiernes risiko. Utvalget antar også at en slik bestemmelse i hovedsak vil imøtekomme de rettspolitiske hensyn som det er lagt vekt på i Ot prp nr 36 (1993-94).

På denne bakgrunn har utvalget også lagt vekt på å bygge ut reglene om de plikter selskapets ledelse har når det gjelder forvaltningen av selskapet og tilsynet med dets virksomhet (utkastet §§ 5-4 til 5-7). En har dels knyttet dette opp til styrets plikter når det gjelder på forhånd å utarbeide planer og budsjetter for virksomheten i kommende periode. Dessuten mener utvalget at det må komme klart til uttrykk i loven at styret plikter å holde seg underrettet om selskapets økonomiske stilling, og at daglig leder regelmessig må holde styret oppdatert når det gjelder selskapets virk-

somhet og resultatutvikling. Alt dette ligger i og for seg innenfor ledelsens alminnelige plikter etter loven, men utvalget antar at det på slike sentrale punkter likevel er behov for en viss konkretisering. En har imidlertid lagt vekt på ikke å gå for langt i detaljene, bl a fordi aksjeloven vil gjelde for et bredt spekter av selskaper og fordi dette tilsier at reglene har innebygget fleksibilitet slik nødvendig tilpasning til det enkelte selskaps egenart kan la seg gjøre.

Som nevnt foran "" i avsnitt 6.3.1 inneholder både gjeldende aksjelov og Ot prp nr 36 (1993-94) bestemmelser som pålegger styret en særlig aktivitetsplikt dersom selskapet har gått med tap slik at en større del av aksjekapitalen er gått tapt. Det fremgår av departementets bemerkninger som siteres i "" i avsnitt 6.3.1, at departementet har vært i tvil om en slik bestemmelse egentlig adresserer det underliggende problem. Utvalget kan langt på vei slutte seg til den vurdering som der kommer til uttrykk. For utvalget oppstår imidlertid spørsmålet på en noe annen måte som følge av at utkastet § 1-9 retter seg direkte til selskapets ledelse og stiller krav om at virksomheten skal tilpasses kapitalgrunnlaget. Speilbildet av dette er at selskapets ledelse under sin forvaltning av selskapet, blir klar over at egenkapitalen i selskapet er blitt lavere enn forsvarlig, ut fra virksomhetens omfang og risiko. Etter utvalgets syn er det først og fremst en slik antagelse fra styrets side som bør utløse aktivitetsplikt for styret. I en slike situasjon vil styret måtte vurdere ulike alternativer, bl a omlegging eller annen rasjonalisering av virksomheten, anmodning til aksjeeierne om tilførsel av ny kapital mv Selskapet vil i slike tilfelle være i en så vidt vanskelig situasjon at saksforholdet bør forelegges selskapets eiere, og utvalget går inn for å pålegge styret en plikt til å gjøre det innen rimelig tid, dvs etter at styret selv har fått klarlagt og vurdert selskapets stilling og på dette grunnlag utarbeidet en redegjørelse med de forslag styret mener generalforsamlingen bør tiltre. Tilsvarende mener utvalget også at saksforholdet må forelegges generalforsamlingen når reell egenkapital er lavere enn halve aksjekapitalen. Også i slike tilfelle vil det gjennomgående være i aksjeeiernes interesser å bli orientert og bli forelagt de forslag om tiltak som styret i tilfelle mener er nødvendige. Mener styret at dets plikter overfor aksjeeierne og selskapskreditorene tilsier at det bør fremme forslag om oppløsning og avvikling, i tilfelle etter sammenslåing med annet selskap, skal klarligvis styret også gjøre dette.

Den aktivitetsplikt for styret det her dreier seg om er således begrunnet både i aksjeeiernes og selskapskreditorenes interesser. Selvsagt har styret også en egeninteresse i en avklaring av situasjonen, bl a fordi fortsatt virksomhet langs opptrukne linjer ofte vil kunne utsette kreditorene for ytterligere tap og dermed føre til erstatningsplikt for styret etter de alminnelige ansvarsregler. Det er imidlertid opp til generalforsamlingen å treffe avgjørelsen med hensyn til hva som skal gjøres, men styret vil selvsagt også måtte vurdere om det finner det forsvarlig å fungere i sine verv og sette ut i livet de beslutninger som blir truffet.

6.3.3

De vurderinger styret plikter å foreta for å sørge for at virksomheten tilrettelegges slik at den ut fra omfang og risiko er forsvarlig i forhold til kapitalgrunnlaget, vil også komme inn i bildet i tilfelle hvor det er aktuelt å foreta utdelinger til aksjeeierne, f eks ved fastsettelse av utbytte (utkastet § 6-22) eller nedsettelse av aksjekapitalen (utkastet § 6-28 første ledd). Det samme gjelder i tilfelle av disposisjoner som gjelder fri egenkapital. På samme måte som aksjekapitalen etter utvalgets syn ikke er noe mål for selskapets stilling og behov for egenkapital, antar utvalget at heller ikke den bundne selskapskapitalen kan ses på som et egnet mål i så måte. Ved anvendelsen av hovedreglene i utkastet § 1-9 må en derfor ha selskapets samlede

egenkapital for øye, herunder også merverdier i regnskapet som ikke fremgår i balansen (ikke regnskapsført egenkapital), jf Innst O nr 23 (1995-96) s 8 sp 2.

6.3.4

Utvalgets mindretall *Ofstad* mener at § 1-9 i de to lovutkastene bør utformes som bestemmelsen i Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-6 annet ledd. Mindretallet mener med andre ord at man ved utformingen av bestemmelsene bør ta utgangspunkt i egenkapitalen, og ikke i selskapets virksomhet.

I utgangspunktet er det riktignok etter mindretallets syn av mindre betydning om bestemmelsene utformes slik at det er egenkapitalen som skal være tilpasset virksomheten, eller om det er virksomheten som skal være tilpasset egenkapitalen. Poenget vil uansett være at egenkapital og virksomhet er to størrelser som skal stå i forhold til hverandre. Flertallets argument om at selskapets ledelse rettslig sett ikke har kontroll over egenkapitalen, og at man derfor bør ta utgangspunkt i virksomheten, er etter mindretallets syn for formalistisk. I praksis vil det variere om det i det enkelte tilfellet er mest naturlig å legge om virksomheten, eller om det er mer naturlig at selskapet tilføres mer kapital. Mindretallet vil videre påpeke at også ved den utforming flertallet har foreslått, knyttes ansvaret til forhold ledelsen formelt sett ikke alltid har kontroll over. Det vises til utkastet til lov om aksjeselskaper § 2-2 første ledd nr 3 og utkast til lov om allmennaksjeselskaper § 2-2 første ledd nr 4, som bestemmer at virksomhetens art skal fremgå av vedtektene, slik at en omlegging av virksomheten kan kreve generalforsamling. Jf også § 8-20 fjerde ledd bokstav b) som bestemmer at beslutning om driftsendring som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken, skal treffes av bedriftsforsamlingen.

Når mindretallet foretrekker den utformingen forslaget fikk i Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-5 annet ledd, har dette å gjøre med at bestemmelsene bør ha en videre funksjon enn det å skulle virke som ansvarsregler for selskapets ledelse. Bestemmelsene bør etter mindretallets syn rette seg mot selskapet som sådan, og bør utformes slik at de også får betydning som en begrensning i forhold til lovenes utdelingsregler, jf særlig reglene om utbytte, kapitalnedsettelse og reservefond. En slik begrensende virkning oppnår man bare dersom bestemmelsene utformes slik at det stilles krav til selskapets egenkapital. Ved å utforme reglene slik at det tas utgangspunkt i selskapets virksomhet, mister man denne viktige siden av reglenes funksjon.

Den utforming flertallet har gitt bestemmelsen har medført at man har måttet ta inn særlige regler som begrenser utdelingsadgangen i utkastene §§ 6-28 første ledd første punktum. Dette er etter mindretallets syn en mindre hensiktsmessig lovteknisk løsning, enn det å utforme bestemmelsen slik at den blir en basisregel til alle utdelingssituasjoner.

6.4 RESERVEFOND

6.4.1

Regler om selskapets plikt til å ha reservefond, pliktige avsetninger til fondet, fondets størrelse og adgangen til å anvende reservefondets midler fins i gjeldende lov §§ 12-1 til 12-3. Reservefondet utgjør sammen med aksjekapitalen selskapets bundne kapital. Gjeldende lovs regler om reservefond er i Ot prp nr 36 (1993-94) s 52 sammenfattet på denne måte:

> «Gjeldende aksjelov *§ 12-1 første ledd* fastsetter en plikt til å danne et reservefond. Bestemmelsen gir også regler om fondets størrelse. Fondet skal a) utgjøre 20 prosent av selskapets aksjekapital, og b) sammen med aksje-

kapitalen og eventuelt oppskrivningsfond utgjøre minst like meget som selskapets gjeld ved utløpet av regnskapsåret.

Annet ledd gir regler om hvordan fondet skal dannes. Inntil fondet har nådd den størrelse som er fastsatt i første ledd, plikter selskapet å foreta følgende avsetninger til reservefondet:

1. et beløp som svarer til 10 prosent av årsoverskuddet fratrukket den del av dette som skal avsettes til tilbakeføringsfond etter § 12-3 A eller benyttes til dekning av underskudd fra tidligere år som ikke kan dekkes av fri egenkapital,

2. minst så meget som selskapet beslutter utdelt som utbytte ut over 10 prosent av aksjekapital, oppskrivningsfond og reservefond ved regnskapsårets begynnelse, og

3. overkurs ved aksjetegning etter fradrag for kostnader ved selskapsstiftelsen eller kapitalforhøyelsen.

Reglene om anvendelse av reservefondet fremgår av *§ 12-2*. Etter *første ledd*kan fondet som hovedregel bare anvendes til fondsemisjon og til dekning av underskudd som ikke kan dekkes av fri egenkapital. Fra denne hovedregelen gjøres det i *annet ledd* følgende unntak: Dersom fondet er større enn påbudt, kan inntil en femtedel av det overskytende benyttes til andre formål enn de som er nevnt i første ledd.

Etter *§ 12-3* kan Kongen ved forskrift eller enkeltvedtak fastsette unntak fra §§ 12-1 og 12-2.»

Spørsmålet om selskapene fortsatt skulle ha plikt til å ha reservefond ble drøftet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 57 flg, hvor det bl a uttales:

«Når det gjelder spørsmålet om *reservefondsordningen i det helet tatt bør videreføres*, har Aksjelovgruppen gitt uttrykk for en viss tvil. Flere av høringsinstansene går imot at reglene om reservefondet opprettholdes. Departementet er langt på vei enig i den kritikken som er kommet til uttrykk, og som i første rekke knytter seg til at reservefondsreglene i for liten utstrekning tar hensyn til behovet for egenkapitaldannelsen i det enkelte selskap. ..... Ut fra en målsetning om at aksjeselskaper skal ha en forsvarlig egenkapital som heller ikke er unødvendig stor, taler mye for at man forlater ordningen med skjematiske reservefondsavsetninger og i stedet baserer seg på en mer skjønnsmessig bestemmelse om at selskaper skal ha en forsvarlig egenkapital. Som omtalt i Aksjelovgruppens utredning s 172, har man i Danmark nylig gått til et slikt skritt for aksjeselskapenes vedkommende.

På den annen side kan det også rettes innvendinger mot å basere selskapers egenkapitaldannelse fullt ut på en skjønnsmessig bestemmelse .....

Som også Aksjelovgruppen er inne på, er det grunn til å se hen til de pågående og nylig gjennomførte reformer innenfor skatte- og regnskapsretten ved vurderingen av reservefondsreglene .....

De nevnte forholdene gjør at selskapsrettslige regler for å sikre egenkapitaldannelsen får en viktigere og mer fremtredende rolle. Etter departementets syn er det da utilstrekkelig å basere seg på en rent skjønnsmessig bestemmelse, jf innvendingene ovenfor. Departementet går derfor inn for å videreføre reservefondsordningen i sin nåværende form som et supplement til det skjønnsmessige kravet til egenkapitalens størrelse .....»

Lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) innebar i visse henseender at avsetningsplikten ble noe skjerpet. En beholdt regelen om at overkurs ved aksjetegning skulle tilføres reservefondet, og fastholdt også at plikten til å avsette av årets overskudd først skulle opphøre når reservefondet sammen med annen bundet selskapskapital utgjorde like mye som selskapets gjeld. Minstekravet til avsetning av årets overskudd ble derimot øket, se Ot prp nr 36 (1993-94) s 58:

> «Aksjelovgruppens forslag om å heve satsen for avsetningene av årets overskudd fra 10 til 20 prosent, har sammenheng med at gruppen ikke går inn for å videreføre ordningen med tilleggsavsetninger til reservefond ved større utbytteutdelinger. Men forslaget er også begrunnet i at selskapene i fremtiden ventelig vil operere med større overskudd som gir rom for skjerpelser. Som påpekt av høringsinstansene, kan det innvendes mot forslaget at det vil redusere mulighetene for å operere med konsernbidrag, slik at effekten vil bli en skatteskjerpelse i konserner. Departementet er enig med Aksjelovgruppen i at det er behov for å skjerpe avsetningsplikten. Departementet støtter Aksjelovgruppens forslag om å heve satsen for avsetningene av årets overskudd fra 10 til 20 prosent, men går, i motsetning til Aksjelovgruppen, samtidig inn for å videreføre ordningen med tilleggsavsetninger til reservefond ved større utbyttebetalinger.»

Videre ble adgangen til å disponere over midler i reservefondet knyttet nærmere opp til de formelle saksbehandlingsregler som får anvendelse i tilfelle av nedsettelse av aksjekapitalen, se Ot prp nr 36 (1993-94) s 59:

> «Flertallet av høringsinstansene er positive til forslaget om å innføre en generell *adgang til å disponere over reservefondet* forutsatt at selskapet følger en fremgangsmåte med kreditorvarsel mv tilsvarende den som gjelder ved aksjekapitalnedsettelse. Departementet er enig i at dette er en hensiktsmessig ordning. Dels vil man allerede i dag kunne oppnå et slikt resultat ved å gå veien om fondsemisjon. Og når kreditorene trekkes inn i bildet, kan departementet ikke se tungtveiende betenkeligheter ved ordningen ....
>
> Enkelte høringsinstanser går inn for at loven i tillegg til den foreslåtte ordningen beholder dagens frie adgang til å disponere over inntil en femtedel årlig av den del av reservefondet som overstiger lovens minimum. Departementet går ikke inn for dette forslaget. Selv om den foreslåtte nyordningen er noe mer tungvint enn den eksisterende, mener departementet at det er et rimelig krav at kreditorene trekkes inn i bildet når det er spørsmål om å disponere over selskapets bundne egenkapital.»

6.4.2

Utvalget har utførlig drøftet om den nye aksjelovgivningen bør pålegge selskapene en plikt til å ha reservefond. Spørsmålet gjelder i og for seg ikke håndteringen av overkurs ved aksjetegning idet utvalget, på samme måte som Regnskapslovutvalget i *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forsla-*

gene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30 s 176, går inn for at slike avsetninger bør inngå i et eget overkursfond (utkastet § 6-2). Dette er også løsningen i Danmark. Overkursfondet vil fortsatt være en del av bundet selskapskapital og vil etter utvalgets forslag stort sett kunne disponeres på samme måte som reservefondet (utkastet § 6-4).

Det har innen utvalget gjort seg gjeldende noe ulike syn på spørsmålet om selskapet skal ha reservefond, også av den grunn at vurderingen påvirkes av hvordan reglene om avsetningsplikten og adgangen til å benytte midler i reservefondet utformes Utvalget er i og for seg enig om at reservefondsreglene i alle tilfelle bør utformes som *minstekrav* som passer for selskaper flest, bl a for å ta hensyn til den betydelige spennvidde innenfor gruppen av norske aksjeselskaper. Utvalget er også enig om at med et slikt utgangspunkt fremtrer de regler som er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) som for strenge fordi de legger sterke bindinger på selskapets disposisjoner når det gjelder anvendelsen både av årsoverskudd og av kapital bygget opp i selskapet. En har i denne sammenheng merket seg at dansk lovgivning så å si har valgt det motsatte utgangspunkt og overlater til selskapene – innenfor rammen av en forsvarlighetsvurdering – selv å fastlegge størrelsen på avsetninger til reservefondet.

Utvalget har festet seg ved at reglene om reservefond, slik vi kjenner dem fra gjeldende aksjelov og Ot prp nr 36 (1993-94), har flere forskjellige virkninger. Reglene kan således sies å løse flere spørsmål på en og samme gang.

For det første innebærer reservefondsreglene at krav såvel om at det må bygges opp egenkapital i selskapet, som at denne kapital også i sin helhet rettslig sett skal utgjøre bundet selskapskapital. Kravet til kapitaloppbygging er knyttet til forholdet mellom gjeld og egenkapital i selskapet. Det er i utvalget pekt på at det ved vurderingen av et selskaps gjeldsgrad, er rimelig å ta hensyn til såvel bundet som fri egenkapital, og at kommersielt vil den samlede kapital være avgjørende. Dessuten gir avgrensningen av avsetningsplikten inntrykk av at det vil være et riktig mål for norske selskaper flest at bundet selskapskapital og gjeld skal være like store. Dette er neppe et realistisk mål hensett til den vanlige egenkapitalsituasjonen i norsk næringsliv. Et slikt krav vil også redusere mobiliteten når det gjelder tilgjengelig egenkapital, fordi den blir bundet til det selskap hvor kapitalen er bygget opp. På den annen side er det erkjent at det særlig i de første driftsår vil være nødvendig med en viss kapitaloppbygging i selskapet for dermed å få redusert gjeldsgraden slik at den ikke i seg selv vil representere en trussel mot selskapets soliditet og fortsatte eksistens. I så fall bør man imidlertid også kunne akseptere vesentlig høyere gjeldsgrader enn det som er gjeldende aksjelovs regel.

For det andre legger reglene om reservefond bindinger på selskapets disponering av årsoverskuddet. Utbytte og konsernbidrag kan først utdeles etter at pliktige avsetninger er foretatt. Det er i utvalget reist spørsmål om det er behov for slike regler ved siden av de alminnelige regler om adgangen til å utdele utbytte og konsernbidrag (utkastet § 6-22). De forsiktighetsstandarder som disse reglene inneholder, burde i prinsippet være tilstrekkelige. Et annet syn i utvalget har vært at loven bør sette visse skranker for disponeringen av årsoverskuddet, i hvert fall så lenge selskapets gjeldsgrad er forholdsvis høy. Da bør det kreves en rimelig grad av kapitaloppbygging før selskapets adgang til å disponere årsoverskuddet alene bestemmes innenfor såvidt skjønnsmessige rammer som utbyttereglene angir.

For det tredje inneholder reservefondsreglene krav om særlig avsetningsplikt i tilfelle hvor det utdeles utbytte på over 10 prosent av bundet egenkapital. Denne regel ble foreslått opphevet av Aksjelovgruppen, men forslaget ble ikke fulgt opp i

Ot prp nr 36 (1993-94). Utvalget mener at en slik regel vanskelig kan inngå i en ordning hvor hovedformålet med avsetningsplikten er å få bygget opp egenkapital slik at gjeldsgraden i selskapet holdes på et minstenivå, og hvor minstekravet til tempoet i kapitaloppbygging settes til en såvidt beskjeden del av årsoverskuddet som 20 prosent. Teoretisk vil regelen medføre et krav om at inntil 55 prosent av årsoverskuddet skal gå til reservefondet. Utvalget mener at tempoet i kapitaloppbyggingen i tilfelle bør fastsettes etter en vurdering av hvor stor andel av årsoverskuddet som bør holdes tilbake i selskapet, ikke på grunnlag av hvor stort utbytte aksjeeieren faktisk får.

For det fjerde legger reservefondsreglene strenge bindinger på anvendelsen av de midler som en gang er tilført reservefondet. Fondet kan anvendes til dekning av fondsemisjon eller underskudd som ikke kan dekkes av fri egenkapital, men forøvrig forutsetter forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) at man alltid går veien om de saksbehandlingsregler som gjelder ved nedsettelse av aksjekapitalen. Det er anført at dette er en unødig tungvint fremgangsmåte, til dels også tidkrevende. Videre er det pekt på at det neppe er tilstrekkelig til å sikre fleksibilitet i kapitalanvendelsen at avsetningsplikten bortfaller når minstekravet til reservefondet er oppfylt. Forholdene kan endre seg med det resultat at fondet sammen med annen bundet selskapskapital får et forhold til selskapets gjeld som langt overstiger det minstekrav til gjeldsgrad som avsetningsplikten til enhver tid er knyttet til. I slike tilfelle burde det være adgang til å disponere det overskytende som fri egenkapital innenfor de rammer som regelverket ellers setter i så måte (jf foran "" i avsnitt 6.3.4).

Ved vurderingen av spørsmålene knyttet til reservefond har utvalgets flertall videre lagt vekt på at bortfall av plikten til å ha reservefond vil utgjøre et forholdsvis markert brudd med en forholdsvis langvarig tradisjon i norsk aksjerett. Det er ikke helt lett å overskue virkningene av en slik prinsipiell endring.

I samsvar med bemerkningene foran har de aller fleste av utvalgets medlemmer funnet å kunne gi sin tilslutning til et opplegg for reglene om reservefond basert på følgende prinsipper:

– selskapet skal ha plikt til å ha et reservefond. Vedtektene kan fastsette regler om avsetning til reservefondet og fondets størrelse, men kan ikke fravike de minstekravsregler som loven selv inneholder.
– reservefondet skal alltid tilføres 20 prosent av årsoverskuddet inntil reservefondet sammen med selskapets øvrige bundne kapital til sammen utgjør 30 prosent av selskapets gjeld i henhold til årsregnskapet. En antar en slik gjeldsgrad burde være et rimelig mål for selskaper flest. I samsvar med gjeldende regler foreslår utvalget at også utbytte og utsatt skatt klassifisers og oppføres som gjeld. For utvalgets formål er det her viktig å ha en rettsteknisk klar regel, og – uten å ta standpunkt til det regnskapsrettslige spørsmål – antar utvalget at disse postene bør utgå ved beregningen av gjeldsgraden i forhold til reservefondsreglene.
– reservefondets midler skal som hittil kunne benyttes til dekning av fondsemisjon eller av underskudd som ikke kan dekkes av fri egenkapital. I tillegg skal fondet kunne brukes til andre formål etter reglene om nedsettelse av aksjekapitalen slik som foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94). Utvalget har også tatt opp forslaget fra Regnskapslovutvalget om at utbetaling til aksjeeierne ved kapitalnedsettelse, som overstiger nedsettelsesbeløpet, skal dekkes av forholdsmessig andel av selskapets øvrige bundne kapital før fri egenkapital blir benyttet (utkastet § 6-29 tredje ledd), se *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskaps-*

utvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30 s 73-75 hvor begrunnelsen for forslaget er gjengitt. En bemerker at anvendelse av fri egenkapital i slike tilfelle vil anses som utdeling av utbytte.

– disponering av reservefondet skal ikke være undergitt de vanlige begrensninger for så vidt selskapets samlede bundne kapital overstiger 30 prosent av selskapets gjeld i henhold til siste årsregnskap. Er dette tilfelle, kan selskapet disponere det overskytende som fri egenkapital etter at fradrag er gjort for tap som er inntruffet etter balansedagen eller må forventes å inntreffe. Heller ikke her skal utbytte og utsatt skatt regnes som gjeld.

Utvalget vil understreke at reservefondsreglene dermed blir minstekrav til oppbyggingen av bundet kapital i selskapet. I hvilken utstrekning det bør tilbakeholdes ytterligere deler av årsoverskuddet for å styrke selskapets kapital, vil således bero på virksomheten til enhver tid og det kapitalgrunnlag denne har behov for hensett til omfang og risiko (utkast § 1-9). På samme måte vil selskapets adgang til å disponere fri egenkapital måtte vurderes i forhold til de alminnelige regler om utdeling av utbytte (utkastet § 6-22).

6.4.3 Mindretallets syn

Medlemmene *Andersen* og *Tjølsen* mener det ikke er behov for egne krav om opplegg av reservefond. Det gjelder både aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper.

Som begrunnelse for synspunktet kan anføres;

– Kreditorene, så vel som aksjonærenes interesser, er bedre og mer fleksibelt sikret gjennom den generelle kapitalsikringsbestemmelsen i lovforslagets § 1-9, smh § 6-1. Jf bl a den foreslåtte § 1-9 vil gjøre det mulig for selskapene å finne frem til en hensiktsmessig størrelse og sammensetning av egenkapitalen ut fra varierende behov.
– Opprettholdelse av et reservefondskrav ved siden av det generelle kravet i § 1-9, får lett en svekkende effekt i forhold til det generelle kravet, spesielt i bevissammenheng, kan mao lett få en «hvile på laubærene effekt».
– Kapitalsikringsbestemmelsene i aksjeloven synes å ha liten eller ingen reell betydning for sikring av kreditorers interesser. Uansett har eksisterende krav vist seg lite konkursforebyggende eller hindrende.
– Avsetningskravet er tidkrevende og upraktisk å måtte sette seg inn i og håndtere, særlig for de små- og mellomstore foretakene og kompliserer regnskaps-

forståelsen unødig.
- Reservefondskravet representerer en særnorsk ordning som vanskeliggjør forståelsen av norske regnskaper. Tilsvarende ordninger er forlatt i Sverige og Danmark til fordel for en generell aktsomhetsnorm for kapitalsikring.
- En kapitalsikring gjennom den svært skjematiske ordningen begrenset til kapitalen og gjeldens størrelse favner ikke vidt nok. En sikringsordning må for å bli effektiv også ta hensyn til andre faktorer, som gjeldens sammensetning og forfall, likviditet mv.
- Egenkapitaloppbyggingen sikres også gjennom slik som låneinstitusjoners forretningsforbindelsers krav til soliditet mv.
- Misbruk av utbytteutdelingsmulighetene er sikret gjennom andre bestemmelser i lovutkastet, særlig § 6-5 om restitusjonsplikt ved ulovlige utdelinger.

6.5 DISPOSISJONER SOM SVEKKER KAPITALGRUNNLAGET

6.5.1

I samsvar med bemerkningene foran 6.1.4 antar utvalget at aksjelovgivningen må inneholde regler som setter grenser for selskapsorganenes adgang til å foreta utdelinger, og andre disposisjoner til fordel for aksjeeierne som innebærer at den kapital aksjeeierne skal ha bundet i selskapet eller dette forøvrig trenger til virksomheten, blir redusert eller blir borte. Slike disposisjoner angriper grunnlag for selskapets virksomhet og innebærer en trussel sett fra selskapskreditorenes side fordi det dekningsgrunnlag selskapskapital skal utgjøre, dermed kan bli utilstrekkelig. Går selskapet med underskudd, kan disposisjonene dessuten være forsøk fra aksjeeiernes side på å sikre sine interesser på bekostning av selskapskreditorene.

Viktige deler av de regler som trengs for å sikre selskapskapitalen mot slike disposisjoner, inngår som et ledd i reglene om stiftelse av selskapet og nytegning av aksjekapital. Det vises til *"Aksjekapitalen skal være reell"* i avsnitt 6.2 foran, hvor behovet for regler som fastlegger vilkårene for at det tegnes aksjer mot innskudd i annet enn penger og for at selskapet påtar seg særlige forpliktelser i forbindelse med aksjetegningen, er nærmere behandlet. Andre regler vil i første rekke rette seg mot etterfølgende disposisjoner fra selskapets side.

Gjeldende aksjelov inneholder flere regelsett som er rettspolitisk begrunnet i behovet for å sikre selskapskapitalen mot disposisjoner til fordel for aksjeeierne eller enkelte av dem og mot disposisjoner som forøvrig kan føre til at kapitalgrunnlaget for virksomheten blir uthulet. Slike regler kan sette materielle grenser for selskapets handlefrihet eller søke å ivareta selskapets og selskapskreditorenes interesser ved å stille formelle krav til saksbehandling og fremgangsmåte. Eksempler på slike regelsett gir reglene om utdeling av utbytte og konsernbidrag, selskapets erverv av egne aksjer, kreditt og sikkerhetsstillelse til fordel for aksjeeiere, tillitsvalgte mv, og nedsettelse av aksjekapitalen med etterfølgende utdeling til aksjeeierne.

I gjeldende aksjelov er disse regelsettene plassert på ulike steder i loven. Utvalget antar at det felles rettspolitiske grunnlag tilsier at reglene systematisk bør søkes innpasset i et eget kap om sikring av egenkapitalen sammen med de alminnelige regler om selskapets kapital, herunder reglene om overkurs- og reservefond, (jf foran *"Selskapets virksomhet må tilpasses kapitalgrunnlaget"* i avsnitt 6.3 og *"Reservefond"* i 6.4). Dette er gjort i utkastet kap 6, likevel slik at regelsettet vedrørende forbudet mot at selskaper tegner egne aksjer er plassert direkte i tilknytning til stiftelses- og nytegningsreglene. Utvalget antar at en slik systematikk både gir et bedre samlet grep når det gjelder utformingen av reglene, og en klarere markering

av det felles rettspolitiske grunnlag og den innbyrdes sammenheng mellom de ulike regelsett.

6.5.2

På en del områder innebærer utvalgets lovutkast i hovedsak kun en videreføring av reglene i gjeldende lov med endringer som foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94). Dette gjelder bl a reglene om utdeling av utbytte og konsernbidrag.

Det samme gjelder reglene om kreditt og sikkerhetsstillelse til fordel for aksjeeierne, tillitsvalgte mv, men her har utvalget gitt forbudet mot kreditt mv til erverv av aksjer i selskapet en noe annen utforming og dessuten søkt å trekke en klarere grense mellom slik kreditt mv og kreditt mv som ytes aksjeeiere til andre formål. Forøvrig vises til Ot prp nr 36 (1993-94) s 59 flg. Innenfor det to-sporete opplegg for den nye aksjelovgivningen har det dessuten vært nødvendig av lovtekniske grunner å gi noe mer utførlige regler om kreditt mv som ytes til morselskap eller annet konsernselskap. Disse reglene er inntatt i utkastet kap14 om konsernforhold. Når det gjelder kreditt mv til utenlandske konsernselskaper, videreføres de regler som ble resultatet av Stortingets behandling av Ot prp nr 4 (1995-96), se Innst O nr 23 (1995-96) s 3 flg. Utvalget antar imidlertid at det hovedsynspunkt som der ble lagt til grunn, ikke bare gjelder i forhold til utenlandsk morselskap, men i forhold til alle utenlandske selskaper i samme konsern.

Også utvalgets forslag til regler om nedsettelse av aksjekapitalen utgjør i alt vesentlig en videreføring av reglene i gjeldende aksjelov med de mindre endringer som er foretatt i Ot prp nr 36 (1993-94), se proposisjonen s 229 flg. På to punkter er det imidlertid foreslått nye regler som er av materiell betydning.

For det første har utvalget i forlengelsen av de hovedsynspunkter når det gjelder forholdet mellom selskapets virksomhet og kapitalgrunnlag som det er redegjort for foran i *"Selskapets virksomhet må tilpasses kapitalgrunnlaget"* i avsnitt 6.3, inntatt en regel som begrenser adgangen til å nedsette aksjekapitalen for å foreta utdeling til aksjeeierne. Utvalget mener at dette ikke skal kunne gjøres i større utstrekning enn at selskapet etter nedsettelsen har en egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet (utkastet § 6-28 første ledd). En slik begrensning følger allerede av det prinsipp som er kommet til uttrykk i utkastet § 1-9, men utvalget er kommet til at det likevel er en fordel at regelen innpasses i regelverket om nedsettelse av aksjekapitalen.

For det annet har utvalget som nevnt foran i *""* i avsnitt 6.4.2, tatt opp Regnskapslovutvalgets forslag i *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra*

Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30 s 73-75 vedrørende tilfelle hvor utdelingen etter kapitalnedsettelse er større enn nedsettelsesbeløpet. Utvalget mener på samme måte som Regnskapslovutvalget at inndekningen av det overskytende beløp i første omgang bør skje ved forholdsmessig reduksjon av selskapets øvrige bundne selskapskapital, og at resten kan dekkes over fri egenkapital, for så vidt dette er forenlig med reglene om adgangen til å utdele utbytte.

6.5.3

Gjeldende aksjelov inneholder et forbud mot at selskapet erverver egne aksjer enten dette skjer ved tegning eller etterfølgende erverv. De någjeldende regler er resultatet av vedtagelsen av forslagene i Ot prp nr 4 (1995-96), hvor forbudet mot at selskapet tegner egne aksjer ved stiftelse eller nytegning ble bygget ut ved særlige regler om virkningene av at forbudet ble overtrådt, se proposisjonen s 29. Et tilsvarende forslag var inntatt i Ot prp nr 36 (1993-94), se s 190. Disse bestemmelser er videreført i utvalgets lovutkast.

Forbudet mot at selskapet erverver egne aksjer på annen måte enn ved tegning ble ikke vurdert i forbindelse med Ot prp nr 4 (1995-96) som følge av at proposisjonen i hovedsak var begrenset til de endringer i gjeldende aksjelov som var nødvendiggjort på grunn av tilpasningen til EØS-regelverket. Ot prp nr 36 (1993-94) s 106 flg inneholdt imidlertid en utførlig omtale og vurdering av forbudet mot erverv av egne aksjer som munnet ut i et forslag om en viss oppmykning, samtidig som det ble foreslått nye regler om virkningen av at forbudet ble overtrådt. Forslagene var utformet i samsvar med de regler for allmennaksjeselskaper som er inntatt i EU`s annet selskapsdirektiv art 19.

I Ot prp nr 36 (1993-94) s 108-09 uttales det:

> «Det er mye som kan tale for en viss liberalisering av reglene om egne aksjer. Departementet er enig med Aksjelovgruppen og det store flertallet av høringsinstansene i at selskapene i mange tilfeller kan ha et legitimt behov for å kunne erverve egne aksjer. Aksjelovgruppen gir flere eksempler på tilfeller hvor selskapet kan ha praktisk nytte av å kunne erverve eller eie egne aksjer. Høringsinstansene nevner i tillegg at selskapet kan ha behov for å erverve egne aksjer i forbindelse med generasjonsskifte, for å gjøre det mulig å endre forholdet mellom fremmed- og egenkapital relativt hurtig og som ledd i en kapitalnedsettelse. Enkelte høringsinstanser viser også til at erverv av egne aksjer gjør det mulig å utjevne unormale kursutslag.
>
> Også harmonisering i forhold til annen europeisk aksjelovgivning kan anføres som et argument for en endring av reglene. Blant annet tysk, fransk, italiensk, engelske og nederlandsk rett har mer liberale regler på dette området enn de som gjelder i Norge. Når det gjelder nordisk lovgivning, har Sverige og Finland regler som tilsvarer våre regler. I Finland har imidlertid den finske aksjelovkomiteen foreslått at det skal åpnes for erverv av egne aksjer (Kommitebetänkande 1992:32). I Sverige er reglene under vurdering. Den danske aksjeloven tillater erverv av egen aksjer i tråd med EF-reglene i annet selskapsdirektiv. Det kan imidlertid også reises viktige innvendinger mot å åpne for erverv av egne aksjer. Det er særlig fire mothensyn som gjør seg gjeldende. For det første kan det vises til den begrunnelsen som ligger bak forbudet i gjeldende lov, nemlig at erverv av egne

aksjer i realiteten må ses som en nedsettelse av aksjekapitalen, og at en liberalisering av reglene derfor reiser spørsmål i forhold til kreditorene.

For det annet kan handel med egne aksjer utnyttes av selskapene til å drive kurspleie. Som Aksjelovgruppen er inne på, vil enkelte riktignok hevde at kurspleie til å imøtegå unormale kursutslag må være forsvarlig. På den annen side er det uheldig om selskapet ved å drive handel med egne aksjer på denne måten gis mulighet til å gi gale signaler til markedet.

Erverv av egne aksjer kan videre innebære en krenkelse av mindretallsaksjonærer i selskapet. Blant annet reiser det seg spørsmål i forhold til minoritetsbeskyttelsesregler hvor loven krever tilslutning av et bestemt flertall (for eksempel granskning). Et annet problem reiser seg i forhold til prisingen av aksjene. Det er for eksempel betenkelig dersom det vederlaget selskapet betaler for aksjen, er vesentlig høyere enn markedsverdien.

Mulighetene for illojal innsidehandel er også et viktig motargument. Dette har å gjøre med at selskapet selv har en mye bedre tilgang på kurssensitive opplysninger enn markedet forøvrig. Departementet foreslår likevel at aksjelovens regler om egne aksjer endres i tråd med bestemmelsene i annet selskapsdirektiv.

Når det gjelder hensynet til kreditorene, mener departementet, i likhet med Aksjelovgruppen, at dette skulle være tilstrekkelig ivaretatt gjennom de strenge begrensninger utkastet oppstiller for å kunne erverve egne aksjer. Særlig viktig er her grensen på ti prosent og regelen om at vederlaget må ligge innenfor selskapets frie egenkapital. Begrensningene i utkastet innebærer at erverv av egne aksjer bare kan skje i den utstrekning selskapet har midler som kan utdeles som utbytte. I forhold til kreditorene kan det derfor være vel så nærliggende å trekke en parallell til utbyttebetaling som til kapitalnedsettelse.»

Utvalget kan i hovedsak slutte seg til denne vurderingen, og utvalgets forslag til nye regler om selskapets erverv av egne aksjer er på de fleste punkter i samsvar med forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94). En har imidlertid på enkelte punkter skjerpet kravene til saksbehandlingen, først og fremst for å sikre at slikt erverv faktisk ikke skjer i større utstrekning enn den frie egenkapital i selskapet tillater (utkastet §§ 6-14 og 6-15).

Spørsmålet om disse reglene skal gjelde også for et aksjeselskaps adgang til å erverve egne aksjer, er drøftet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 109-10, og departementet konkluderer at det her neppe er avgjørende forskjeller mellom allmennselskaper og aksjeselskaper:

«Departementet foreslår likevel under en viss tvil at private aksjeselskaper gis samme adgang til å erverve egne aksjer som offentlige aksjeselskaper. Departementet mener for det første at hensynet til kreditorvernet neppe kan anføres som noe avgjørende argument i forhold til utformingen av reglene for private aksjeselskaper. Så lenge erverv av egne aksjer bare kan foretas av selskaper som har fri egenkapital som dekker vederlaget for aksjen, skulle det være av mindre betydning om selskapet er stort eller lite, og at det må antas at en del andre selskaper som driver i den samme aksjeselskapsformen, har lav egenkapitaldekning .....

Departementet har ikke lagt avgjørende vekt på påstanden om at behovet for å kunne erverve egne aksjer er noe forskjellig for små og store aksjeselskaper. Det kan ikke være tvil om at også private aksjeselskaper har et visst behov for å foreta slike erverv, og etter departementets syn bør spørsmålet om egne aksjer først og fremst vurderes ut fra hvilke betenkeligheter som reiser seg i forhold til en liberalisering av reglene. At behovet er noe mindre for private aksjeselskaper, er i prinsippet ikke fullt så interessant.»

Utvalget kan slutte seg til dette. Spørsmålet om aksjeselskapers adgang til å erverve egne aksjer er dessuten kommet i en noe annen stilling som følge av utvalgets forslag om innføring av nye regler om uttreden og utløsning av aksjeeiere (utkastet §§ 3-20 til 3-22). Disse reglene er nært knyttet opp til reglene om erverv av egne aksjer, bl a slik at reglene om nedsettelse av aksjekapitalen kommer til anvendelse med mindre selskapet har tilstrekkelig fri egenkapital (utkastet § 3-22). Dessuten vil utvalget vise til at det fins en god del mindre aksjeselskaper som reelt dekker over et arbeidsfellesskap mellom deltakerne, og at det i tilfeller hvor en deltaker trer ut fordi forutsetningene for arbeidsfellesskap ikke lenger er til stede, f eks på grunn av overgang til ny stilling, vil være et behov for at selskapet kan sitte med denne aksjepost inntil en ny deltaker kan tre inn. Utvalget mener derfor at behovet for tilsvarende regler for aksjeselskaper kanskje er noe større enn en kan få inntrykk av i Ot prp nr 36 (1993-94). Den skjerping av kravene til fri egenkapital og saksbehandling som utvalgets forslag innebærer skulle også redusere betenkelighetene.

6.5.4

I Ot prp nr 36 (1993-94) er det tatt inn forslag til særlige regler om saksbehandlingen dersom selskapet inngår avtale med aksjeeier om erverv av eiendeler mv innenfor en periode av to år etter at selskapet er stiftet eller har forhøyet aksjekapitalen ved nytegning (proposisjonen §§ 2-11 og 11-11). Det fremgår av proposisjonen s 170-171 og 224 at reglene tar sitt utgangspunkt i EU`s annet selskapsdirektiv art 11 og har sin begrunnelse i behovet for å hindre omgåelse av de reglene om aksjeinnskudd i annet enn penger som er behandlet foran i *"Aksjekapitalen skal være reell"* i avsnitt 6.2. Kravet er at avtaler med aksjeeier som gjelder vederlag fra selskapets side som overstiger en tidel av aksjekapital og som inngås innen to år etter stiftelsen eller nytegningen, bare kan inngås med bindende virkning med generalforsamlingens godkjennelse. Dessuten skal det utarbeides særskilt redegjørelse for ervervet, en redegjørelse som skal vedlegges erklæring fra revisor.

Utvalget har vurdert de spørsmål som knytter seg til avtaler mellom selskapet og enkelte av dets aksjeeiere i et bredere perspektiv. Avtaler med aksjeeiere som gjelder så vidt meget som en tidel av selskapets aksjekapital reiser etter utvalgets syn særlige spørsmål uten hensyn til på hvilket tidspunkt de inngås. Dette gjelder selvsagt ikke vanlige forretningsavtaler hvor avtalens innhold lar seg sjekke av mot hva som er vanlig praksis i næringslivet eller til og med mot rent markedsmessig fastsatte prisforhold. I andre tilfelle kan det derimot tenkes at slike avtaler får et innhold som stemmer mer med aksjeeierens enn selskapets interesser. Avtaler som ikke er vanlige forretningsavtaler kan således utgjøre enten et brudd på likhetsprinsippet i aksjeretten eller en skjult uthuling av selskapets kapitalgrunnlag til skade for kreditorene. Utvalget er derfor kommet til at de regler det gjelder bør gjøres generelle og ikke bare begrenses til den første tiden etter stiftelsen eller nytegning av aksjekapital, se utkastet § 6-7.

Avtaler mellom selskapet og en aksjeeier forekommer i praksis ofte i konsernforhold, f. eks. i form av avtaler mellom et datterselskap og morselskapet eller andre konsernselskaper som eier aksjer i datterselskapet. Der er imidlertid slike avtaler kun en del av det mer generelle spørsmål knyttet til avtaler mellom konsernselskaper. Slike avtaler reiser særlige spørsmål selv om selskapets medkontrahent er et konsernselskap som ikke eier aksjer i selskapet. Som det fremgår nedenfor i *"Konserninterne transaksjoner"* i avsnitt 10.3 foreslår utvalget at avtaler mellom konsernselskaper gjøres til gjenstand for særskilt regulering. På samme måte som finansinstitusjonslovens § 2a-8 foreslås det lovfestet at slike avtaler skal baseres på vanlige forretningsmessige prinsipper, se utkastet § 14-7. Med henblikk på tilfelle

hvor det i et konsernselskap også kan være utenforstående aksjeeiere foreslår utvalget i tillegg at reglene i § 6-7 skal finne anvendelse på avtaler mellom selskapet og et aksjeeiende konsernselskap.

KAPITTEL 7

Selskapsorganene

7.1 ALMINNELIGE SYNSPUNKTER

Både Aksjelovgruppen i NOU 1992:29 s 144-145 og Justisdepartementet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 123-124 vurderte om prinsipielle endringer i gjeldende aksjelovs regulering av selskapsorganene burde foretas. Det ble vist til at regelverket dels er unødig komplisert, dels uklart, bl a med hensyn til hvem som kan treffe beslutninger og til forholdet mellom selskapsorganene.

Også utvalget finner gjeldende regulering på enkelte punkter komplisert. Kompleksiteten ligger bl a i at aksjeloven krever at et aksjeselskap, avhengig av selskapets vedtekter, aksjekapital og antallet ansatte, har en organisasjonsstruktur med fem mulige selskapsorganer: administrerende direktør, styre, bedriftsforsamling, representantskap og generalforsamling. I tillegg kommer revisor, samtidig som særlovgivning for ulike typer av aksjeselskap kan stille krav om ytterligere tilsynsorganer. For ulike typer av finansinstitusjoner gjelder f eks et krav om å ha kontrollkomite.

Flere av de ulike typer organer kan dels ha blandet kompetanse, herunder både ledelses- og tilsynskompetanse, dels kompetanse innen samme område (overlapping). Dette kan gi uklare skiller mellom de ulike organers kompetanse. Styret har som eksempel både ledelses- og tilsynskompetanse. Samtidig har både styret og administrerende direktør en ledende rolle i forvaltningen av selskapet.

I EU ble det på 1980-tallet arbeidet med forslag til et femte selskapsdirektiv som om det skulle bli vedttatt, vil inneholde en felles europeisk regulering av bl a ledelsesstrukturen i aksjeselskaper. Status for arbeidet med EUs femte direktiv er imidlertid at dette fremdeles ikke foreligger i noen omforenet form. Utvalget legger til grunn at noen snarlig vedtakelse av et femte selskapsdirektiv heller ikke kan ventes.

Den norske reguleringen avviker fra ordningene i andre europeiske land. Svakhetene ved gjeldende regulering ble vurdert av både Aksjelovgruppen og departementet med henblikk på om det burde foretas til dels omfattende endringer i forhold til gjeldende aksjelov. Det ble særlig pekt på behovet for å klargjøre ledelsesstruktur og kompetansefordeling i et aksjeselskap. Både Aksjelovgruppen og departementet la dessuten vekt på ønskeligheten av å foreta en tilpasning til en felles europeisk regulering. Så lenge EU-direktivet var på forslagsstadiet fant man det imidlertid mest hensiktsmessig å avvente en prinsipiell gjennomgang inntil ordlyden i direktivet endelig var fastsatt og vedtatt implementert.

Som pekt på av Aksjelovgruppen i NOU 1992:29. s 145 innebærer løsninger i tråd med det foreliggende direktivutkast *«vesentlige endringer i ledelsesstrukturen i norske aksjeselskaper. Organiseringen av ledelsesorganene har stor praktisk betydning for selskapene, og det er grunn til å overveie endringsforslag her særlig nøye. Gruppen mener derfor at man i denne omgang bør være forsiktig med å innføre preseptoriske regler som pålegger selskapene en funksjonsdeling.»*

Utvalget er enig i Aksjelovgruppens syn, som departementet ga tilslutning til i Ot prp nr 36 (1995-96) s 123. En bør derfor vente med å vurdere vidtrekkende endringer i regelverket om ledelsesorganene inntil spørsmålet om mulige felles regler er endelig avklaret. Hovedtrekkene i gjeldende regulering av selskapsorganene foreslås derfor videreført, både mht de organer et aksjeselskap skal ha og hvilken kompetanse disse er tillagt. Utvalget er imidlertid enig i forslaget i Ot prp nr 36

(1993-94) s 125-126 om å forenkle regelverket ved å utelate bestemmelsene om representantskap i henhold til vedtektsbestemmelsene. Utvalget vil på denne bakgrunn dessuten foreslå enkelte endringer i gjeldende regelverk som kan sies å være av mer prinsipiell karakter, som vil bli nærmere begrunnet nedenfor. Dette gjelder forslag som alle er begrunnet i behovet for å gjøre reglene for aksjeselskaper enklere og mer fleksibelt slik at det blir lettere for selskapene å tilpasse styringsstrukturene til selskapets egenart. For allmennaksjeselskapene som i tilfelle vil omfattes av EUs nye direktiver, er någjeldende regler i hovedsak videreført.

Aksjeeier- og kreditorvernet er grunnleggende prinsipper i aksjeretten som gir føringer også på utformingen av regelverket om styringsstrukturen og beslutningsprosessen i et aksjeselskap. Samtidig er det innenfor dette området også en god del fravikelige regler som nærmest har karakter av å være ordens- og kjøreregler. Slike regler fyller praktiske behov som normalregler for selskaper flest. Etter utvalgets syn er det grunn til i hovedsak å videreføre slike regler også for aksjeselskaper, se nærmere om dette ovenfor under *"Fravikelige normalregler"* i pkt 2.7.

Mangfoldet innen gruppene av aksjeselskaper er av vesentlig betydning ved utformingen av lovregler om styringsorganene. Utvalget har søkt å finne en balanse mellom på den ene siden aksjerettens grunnleggende formål og på den annen side behovene for en praktisk tilgjengelig men også tilstrekkelig ensartet ordning. En har derfor valgt å legge vekt på visse minstekrav som skal gjelde for alle aksjeselskaper, samtidig som der er bygget tilstrekkelig fleksibilitet inn i regelverket for å kunne imøtekomme de høyst ulike behov det enkelte selskap måtte ha. Fleksibiliteten kan bygges inn gjennom adgang til å fravike lovens normalordninger i vedtektsbestemmelser eller på annen måte slik at selskapene kan tilpasse styringsstruktur og beslutningsprosesser ut fra egne behov.

Graden av fleksibilitet i regelverket bør imidlertid bero på om det skal gjelde allmennaksjeselskap eller aksjeselskap. I selskap med liten aksjespredning vil det normalt være tettere kontakt mellom aksjeeierne, styret og daglig leder enn i allmennaksjeselskaper. Disse gruppene vil derfor oftere kunne være overlappende og stå i et nærmere forhold til hverandre ved forvaltningen av selskapet. I slike forhold vil også formaliserte beslutningsprosesser ha vanskelig for å få tilstrekkelig gjennomslag i praksis. Det er nødvendig å forholde seg til disse realitetene. Utvalget har derfor gjennom ulike forslag knyttet til selskapsorganene og beslutningsprosessen i mindre og mellomstore selskaper søkt å imøtekomme et praktisk behov for å kunne forenkle styringsstruktur og beslutningsprosess. For allmennaksjeselskaper er situasjonen annerledes. Aksjeeierne vil ikke på samme måte verken være involvert i forvaltningen eller i kontakt med styret eller daglig leder i selskapet. Behovet for ufravikelige minstevilkår til styringsstrukturen og beslutningsprosessen blir derfor et annet. Adgangen til å fravike lovens normalordning kan derfor begrenses i forhold til det som gjelder for aksjeselskaper.

Forpliktelsene etter EØS-avtalen gjelder i hovedsak bare for allmennaksjeselskap. Lovgivningen for aksjeselskaper kan dermed vurderes på fritt grunnlag og utformes ved vanlig avveining av de kryssede hensyn som gjør seg gjeldende ved reguleringen av selskaper som driver i aksjeselskapets form, jf Innst O nr 23 (1995-96) s 1. Det overordnede mål for utvalget ved vurdering av regelverk om selskapsorganer i aksjeselskaper har således vært å finne frem til regler som er best mulig tilpasset de fleste selskaper som benytter denne selskapsform. Den betydelige variasjonsbredde som fins innenfor denne gruppen selskaper, innebærer imidlertid atskillelige begrensninger i muligheten til å oppnå dette ved generelt virkende lovregler.

I Justiskomitéens innstilling (Innst O nr 45) s 3, bes det særlig om at utvalget vurderer *«de mange organisatoriske reglane, m a bør dei mange fråvikelege*

reglane vurderast». Utvalget antar at komitéen her særlig sikter til fravikelige regler om selskapsorganene og beslutningsprosess. Dette spørsmål er nærmere drøftet ovenfor under *"Fravikelige normalregler"* i pkt 2.7. Utvalgets syn er at det i praksis vil være behov for en god del slike regler. Valget står derfor mellom enten å innta dem i form av fravikelige normalregler i loven eller overlate det til vedtektene å fastsette de reglene det er behov for. Har ikke loven selv slike regler, vil det derfor stilles større krav til vedtektenes utforming. Stiftelsesprosessen vil da bli mer tungvint og forholdene mer uensartet. Gir loven normalregler, vil selskapene derimot kunne begrense seg til å ta inn i vedtektene de særlig regler som det enkelte selskap måtte ha behov for. Samtidig får man en større grad av enhetlig struktur på selskapsorganene i aksjeselskap og en beslutningsprosess som i hovedtrekkene er mer lik.

I tråd med departementets forslag i Ot prp nr 36 (1993-94) foreslår utvalget videreført obligatoriske krav om at alle aksjeselskaper skal ha generalforsamling, styre og revisor. Utvalget foreslår i likhet med Ot prp nr 36 (1993-94) at ordningen med representantskap oppheves. Ordningen med bedriftsforsamlingen er derimot foreslått videreført. Aksjelovgruppens forslag om å oppheve ordningen med bedriftsforsamling, ble imidlertid ikke fulgt opp av departementet, se Ot prp nr 36 (1993-94) s 123, og dette standpunktet er lagt til grunn av utvalget. Av aksjelovens nåværende fire ledelsesorganer ved siden av generalforsamlingen foreslås følgelig tre opprettholdt: administrerende direktør, styre og bedriftsforsamling.

Om et aksjeselskap alltid må ha daglig leder (administrerende direktør etter terminologien i gjeldende lov), vil imidlertid fortsatt bero på selskapstype og på selskapets art. Det kan imidlertid gjøre seg gjeldende ulike syn når det gjelder utformingen av unntakene fra pliktene til å ha daglig leder. Et annet spørsmål som er særlig drøftet av utvalget er hvor vid valgfriheten når det gjelder sammensetningen av selskapets styre skal være.

7.2 SELSKAPETS LEDELSE

Forvaltningen av et selskaps anliggender hører etter gjeldende lov under styret og administrerende direktør dersom selskapet har en slik. Administrerende direktør forestår den daglige ledelse og skal følge de beslutninger og pålegg styret har gitt, og er underlagt styrets instruksjonsmyndighet. Utvalget mener at dette reelt ikke innebærer at det i forholdet mellom styret og daglig leder er styret som alltid har det avgjørende ord. Dette bør komme klart til uttrykk i loven, også for å klargjøre styrets alminnelige ansvar for forvaltningen av selskapet, se utkastet § 5-4 hvor det heter at *«Forvaltningen av selskapet hører under styret»*.

Når det forøvrig gjelder selskapets ledelsesstruktur, foreslår utvalget at det for aksjeselskaper utformes regler i form av de minstekrav som gir en større grad av fleksibilitet til å tilpasse ledelsesstrukturen etter eget behov. For begge selskapstyper åpnes det for en mer fleksibel beslutningsprosess, bl a gjennom en økt adgang til å treffe styrevedtak uten møte.

7.2.1 Styresammensetning og daglig leder

I tråd med gjeldende lov foreslår utvalget at selskapet skal ha plikt til å ha et styre både for allmennaksjeselskap og aksjeselskap. I allmennaksjeselskap skal styret alltid ha minst tre medlemmer, jf utkast til lov om allmennaksjeselskap § 5-1. Bestemmelsen viderefører forøvrig kravet til minste antall styremedlemmer i allmenne aksjeselskaper etter gjeldende lov § 8-1 første ledd første punktum.

For aksjeselskaper foreslås en adgang til å fastsette et lavere antall styremedlemmer i vedtektene med mindre selskapet enten har mer enn 30 ansatte eller omfat-

tes av forskrift fastsatt av Kongen utkastet (§ 5-1). Antallet styremedlemmer kan da settes til ett eller to. Også etter gjeldende lov kan styret i private aksjeselskaper bestå av ett til to medlemmer under forutsetningen av at selskapet har mindre enn 1 mill kroner i aksjekapital. Hensikten med bestemmelsen er å gi fleksibilitet i organiseringen av ledelsesorganer for bl a aksjeselskaper med få aksjeeiere og forholdsvis liten forvaltningskapital, omsetning eller virksomhet.

Medlemmene *Ask, Kjølstad, Knudsen og Ofstad* mener at lovgivningen bør stille krav om at styret i selskaper som rår over verdier av et visst omfang bør være et kollegialt organ med minst tre personer uavhengig av hvor mange ansatte selskapet har. I et kollegialt organ trekkes flere personer inn i beslutningsprosessen. Dette vil som en alminnelig regel gi bedre garanti for at ledelsens beslutninger i sentrale forvaltningssaker blir allsidig belyst og at kryssende interesser kommer fram. Et krav om minst tre styremedlemmer vil også som en alminnelig regel gi bedre kontroll med at avgjørelsene som treffes er i samsvar med lovgivningen og i selskapets interesse. Når selskapet kommer opp i en viss størrelse er forvaltningen av selskapet ikke bare et spørsmål som berører eierinteresser, men også andre interesser som lovgivningen bør ivareta. Det gjelder hensynet til kreditorer og andre medkontrahenter, de ansatte og bredere samfunnsinteresser. Disse utvalgsmedlemmene er klar over at det er vanskelig å finne fram til et egnet kriterium for å skille ut de selskapene som etter dette bør ha et styre på minst tre styremedlemmer og som samtidig gir en praktikabel regel. Aksjekapitalens størrelse vil imidlertid i alminnelighet reflektere selskapets størrelse og er dessuten et lett praktikabelt kriterium. Disse utvalgsmedlemmer mener derfor at det bør lovfestes at aksjeselskaper med en aksjekapital på 3 mill kroner eller mer skal ha et styre på minst tre medlemmer. Forslaget er i samsvar med Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-1.

Som et ledd i valgfrihet til å nytte den ledelsesstruktur som best passer til aksjeselskap, foreslår utvalget også at daglig leder under visse vilkår kan velges til styreleder. Daglig leder skal imidlertid ikke kunne være styrets leder når selskapet skal ha et styre med minst tre medlemmer. Bare i selskaper hvor det tillates ett eller to styremedlemmer, kan derfor daglig leder og styrelederen være samme person. Utvalget foreslår derfor ikke gjeldende lovs ordning med at daglig leder kan være styreleder i selskaper som har bedriftsforsamling videreført. I selskaper av en størrelse som medfører at selskapet har bedriftsforsamling, vil dette ha vært en svekkelse av styrets forvaltnings- og tilsynsfunksjoner.

Daglig leder kan heller ikke være styreleder i et allmennaksjeselskap. Dette gjelder også i selskaper som har bedriftsforsamling. På dette punkt fraviker utkastet gjeldende lov § 8-9 første ledd fjerde punktum, som fastsetter at administrerende direktør kan velges til styreformann hvis selskapet har bedriftsforsamling. Utvalget mener som nevnt at i den type selskaper allmennaksjeselskapsloven retter seg mot bør styrets tilsyns- og kontrollansvar overfor den daglige ledelse markeres ved et generelt forbud mot at daglig leder også innehar vervet som styreleder.

Styrets leder skal velges av styret både i aksjeselskap og allmennaksjeselskap (utkastene § 5-1 tredje ledd). Styrets leder kan imidlertid også velges av generalforsamlingen. Dersom generalforsamlingen har valgt styrets leder, går dette valget foran styrets valgrett.

Utvalget har diskutert styremedlemmers rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute dersom særlige forhold foreligger, jf nåværende aksjelov § 8-3 ut fra om denne retten bør innskrenkes noe. Det kan synes som det rent praktisk kan være litt for lett å komme bort fra ansvar, spesielt i økonomisk vanskelige tider for selskapet. Utvalget har imidlertid ikke full oversikt over konsekvensene av en eventuell omlegging i innskrenkende retning. På den annen side foreligger åpenbart et behov for at styremedlemmer må kunne tre ut av styret dersom alvorlige uoverensstemmelser opp-

står knyttet til selskapets forhold og drift. Utvalget er derfor blitt stående ved at en slik rett bør opprettholdes når en særlig grunn for det foreligger, jf utkastets § 5-22 i aksjeloven og § 5-21 i allmennaksjeloven.

Plikten til å ha styre og sammensetningen av styret, har utvalget sett i sammenheng med plikten til å ha en daglig leder. Utvalget har således lagt til grunn at et organ med et overordnet ansvar for forvaltningen av selskapet bør foreligge uansett om dette består av en person eller flere. Når det derimot gjelder spørsmålet om selskapet skal ha et underordnet organ som ansvarlig for den daglige ledelse stiller spørsmålet seg mer åpent. I vurderingen av hvorvidt det bør åpnes for valgfrihet knyttet til om et selskap skal ha daglig leder, blir hensynene noe ulike avhengig av om det dreier seg om et allmennaksjeselskap eller et aksjeselskap. Hensynet til aksjeeierne i allmennaksjeselskap og til at selskapets aksjer skal være gjenstand for alminnelig omsetning i markedet, taler for at selskapet har fullt utbygde ledelsesorganer. I slike selskaper vil det heller ikke være nærhet mellom aksjeeierne og selskapet. Aksjeeierne har derfor også behov for en daglig leder som kan besvare henvendelser, gi informasjon og på andre måter utad være ansvarlig for selskapets daglige drift. I allmennaksjeselskaper foreslås derfor i tråd med gjeldende lov, en absolutt plikt til å ha daglig leder. For aksjeselskap vil imidlertid ikke de samme hensyn gjøre seg gjeldende. I aksjeselskaper med forholdsvis liten forvaltningskapital, omsetning, eller få ansatte tilsier aktiviteten at man kan vurdere å redusere kravene til ledelsesorganene. Aksjeeierne har normalt en annen nærhet til selskapet og dets virksomhet. I slike selskaper vil det etter utvalgets syn ofte være tilstrekkelig å kreve at selskapet har et styre. Utvalget har kommet til at de beste grunner taler for å gjøre praktisk viktige unntak fra plikten for aksjeselskap til å ha daglig leder.

Utvalget foreslår å innføre en mulighet til i vedtektene å fastlegge ordningen med daglig leder. Plikt til å ha daglig leder gjelder bare når selskapet har mer enn 30 ansatte eller det forøvrig ut fra omfanget av selskapets virksomhet og midler er påkrevet å ha daglig leder for å sikre betryggende forvaltning av selskapet. For selskaper med 30 ansatte eller mindre må styret som ansvarlig for forvaltningen av selskapet vurdere om forvaltningen kan skje på betryggende måte uten daglig leder, jf utkastet til lov om aksjeselskaper § 5-2.

Denne løsning er prinsipielt annerledes enn foreslått av Aksjelovgruppen i NOU 1992:29. Kompetansen til å bestemme om selskapet skal unnlate å ha daglig leder ble av Aksjelovgruppen forutsatt å skulle ligge hos generalforsamlingen gjennom et krav om å vedtektsfeste en slik ordning. Det heter i NOU 1992: 29 s 150 at:

> «En beslutning om hvorvidt selskapet skal ha daglig leder, er av stor organisatorisk betydning, og etter gruppens oppfatning bør den derfor av prinsipielle grunner treffes av generalforsamlingen.»

Ordningen avviker fra gjeldende rett, men departementet opprettholdt forslaget uten å kommentere dette nærmere.

Etter noe tvil er utvalget blitt stående ved en noe annen løsning og mener at det vil være nødvendig å kreve vedtektsfesting. Riktignok kan det anføres at generalforsamling som øverste organ bør bestemme hvordan forvaltningen organiseres. Generalforsamlingen vil imidlertid i kraft av å være overordnet organ i alle tilfelle ha myndighet til å gripe inn, og kan om ønskelig vedtektsfeste at selskapet skal ha daglig leder. Er dette ikke gjort bør styret her ha handlefrihet med hensyn til hvordan forvaltningen av selskapet best kan ordnes. Dette må ses i sammenheng med at utvalget foreslår å bygge ut reglene om de plikter selskapets ledelse har når det gjelder forvaltningen av selskapet og tilsynet med dets virksomhet, jf utkastet §§ 5-4 til 5-7.

Når det gjelder selskapets plikt til å ha daglig leder, har utvalget vurdert ulike kriterier som kan sies å reflektere omfanget av selskapets virksomhet. Et sentralt kriterium vil her være antall ansatte. Når de ansatte kommer opp i et visst antall, foreligger det behov for en tilstedeværende daglig ledelse i selskapet, samtidig som omfanget av virksomheten økonomisk sett vil være betydelig og stille krav til ledelsen. Når det gjelder hvor mange ansatte selskapet i tilfelle må ha, har utvalget lagt til grunn 30 ansatte, dvs det antall ansatte som er et vilkår for krav om ansatterepresentasjon i styret.

Utvalget har også drøftet om andre vilkår f eks knyttet til omfanget av selskapets omsetning, balanse eller gjeld bør kunne benyttes. De tilfeller hvor det etter slike størrelser kunne være aktuelt å kunne kreve daglig leder, vil delvis også bli fanget opp av et vilkår knyttet til selskapets antall ansatte. Imidlertid vil de også kunne ha en selvstendig betydning. Det er imidlertid vanskelig her å finne frem til egnede kriterier eller kombinasjoner av disse som egner seg som generelle regler. Utvalget foreslår derfor å knytte vurderingen av behovet for daglig leder opp mot behovet for å sikre forsvarlig forvaltning av selskapet. En slik skjønnsmessig vurdering vil lettere kunne oppfange de ulike hensyn som gjør seg gjeldende enn et absolutt kriterium knyttet til omsetning, egenkapital, gjeld mv. Mener aksjeeierne i det enkelte selskap at dette også i andre tilfelle bør ha daglig leder, er vedtektsfesting av dette fullt mulig.

For et aksjeselskap som ikke har daglig leder, er det styreleder som har ansvaret for den daglige ledelse, med mindre styret bestemmer noe annet, jf utkastet § 5-8. Bakgrunnen er ønsket om å gi mulighet for en fleksibel og forenklet ledelsesstruktur i små selskaper, hvor selskapet kan tilpasse ledelsesstrukturen til egne behov og ta hensyn til variasjoner i virksomheten av betydning for sammensetningen av selskapets ledelse.

Gjeldende lov gir adgang til å ha flere daglige ledere. Uttrykkelige regler om dette ble innført ved endringslov 22.12.1995 nr 80 som et ledd i EØS-tilpasningen. Aksjeloven av 1976 ga ingen eksplisitt regulering av dette, men ble antatt ikke å være til hinder for en tilsvarende løsning. Gjeldende aksjelov § 2-2 annet ledd nr 2 forutsetter at et allment aksjeselskap i tilfelle må utnytte denne adgangen ved vedtektsbestemmelser, men utvalget har ikke foreslått en tilsvarende regel for aksjeselskaper. Bestemmelsen har bakgrunn i EU's annet selskapsdirektiv art 2 bokstav d som fastsetter at vedtektene eller stiftelsesdokumentet skal angi regler som bestemmer antallet og fremgangsmåten ved utnevnelse av medlemmer til ledelsesorganet, med mindre dette følger av loven. Utvalgets flertall forutsetter at et aksjeselskap skal kunne ha flere daglige ledere selv om dette ikke fremgår uttrykkelig av vedtektene, jf Innst O nr 23 (1995-96) s 8.

Når et selskap har flere daglige ledere, er det opp til selskapet selv å fastsette hvordan arbeidet nærmere skal organiseres innad, utad har samtlige legitimasjon som daglig leder. De som er daglige ledere kan lede hvert sitt område eller de kan opptre som et kollektivt organ. Skal flere daglige ledere fungere som et kollektivt organ, skal dette angis i vedtektene, bl a slik at representasjonen utad fremgår.

Medlemmene *Andersen*, *Kjølstad* og *Tjølsen* mener det ikke bør være adgang til å ha flere daglige ledere, Verken i aksjeselskaper eller i allmennaksjeselskaper. Forbudet bør klart fremgå av § 5-2. De selskaper som allerede måtte ha slike ansatt, bør kunne beholde dem inntil den enkeltes fratreden.

I EU-rettens selskapsbestemmelser som inngår i EØS-avtalen, er inntatt en bestemmelse om at hvis det tillates benyttet en ordning med mer enn en daglig leder, må det fremgå av vedtektene. I Norge har det ikke vært vanlig med flere daglige ledere i aksjeselskaper. At en slik adgang skulle eksistere, har generelt vært ukjent både i næringslivet og blant forretningsadvokater.

I forbindelse med fremlegget til EØS-tilpasningen fant man imidlertid fram til at forholdet er omtalt i selskapsrettslig teori og på en slik måte at det skulle være adgang til dette også i norsk rett. Vedtektskravet i 2. selskapsdirektiv bragte mao forholdet fram i dagen på en helt annen måte enn det tidligere har vært. Noen nærmere vurdering av rettslige- og/eller praktiske konsekvenser av ordningen synes ikke å ha vært foretatt i forbindelse med fremleggelsen av Ot prp nr 4 (1995-96).

Som nevnt er ordningen enten særdeles lite benyttet i Norge eller ikke benyttet. Ved å bringe informasjonen om ordningen fram i dagen på den måten som nå er gjort, kan det ikke ses bort fra at ordningen vil kunne få mer utbredelse enn hittil.

Disse medlemmer mener det kan være uheldig, spesielt ut fra at ordningen lett synes å kunne føre til ansvarspulverisering med tilhørende vanskeligheter. Spesielt i en periode hvor økonomisk kriminalitet synes å ha utviklet seg en del i negativ retning og diverse tiltak i den forbindelse er under planlegging og iverksettelse, fremstår det som lite heldig å innføre ordninger som kan føre til ansvarspulverisering uten å ha undersøkt og vurdert konsekvensen nøye. Styrets tilsynsansvar med den daglige ledelse (lovutkastet § 5-5) kompliseres dessuten unødig ved at det må forholde seg til flere daglige ledere.

Forøvrig bemerkes at EU-ordningen synes å ha sin bakgrunn i at enkelte av medlemslandene baserer seg på andre styringsordninger i sine selskaper med begrenset ansvar enn vi gjør i norsk selskapsrett og hvor adgangen til å ha flere daglige ledere derfor er mer aktuelt og også mer forsvarlig enn her. Også dette forholdet burde være nærmere utredet og vurdert.

Hvis det skulle være selskaper som allerede har ansatt flere daglige ledere, bør disse lederne kunne beholdes inntil de slutter, forflyttes el.

7.2.2 Ledelsens oppgaver

Styret har det overordnede ansvar for forvaltningen av selskapet. Utvalget har sett det som viktig at styreansvaret markeres ved en viss utbygging av reglene i gjeldende lov på dette området. Selv om hovedsynspunktet – det alminnelige krav om forsvarlig forvaltning – ligger fast, antar utvalget at en konkretisering i regelverket av ulike sider av styrets plikter vil kunne bidra til en bedre bevisstgjøring når det gjelder innholdet av lovenes krav til styrets handlemåte.

Utvalget har med utformingen av lovteksten valgt å skille mellom plikter som inngår i selve forvaltningen av selskapet og styrets tilsynsansvar (utkastene §§ 5-4 og 5-5). I § 5-4 fastslås likt med gjeldende lov at styret har ansvar for forvaltningen av selskapet. Videre gis en oversikt over de viktigste plikter som tilligger styret i forvaltningen av selskapet, herunder å:

- sørge for forsvarlig organisering av virksomheten, herunder vurdere behovet for daglig leder i aksjeselskap
- i nødvendig utstrekning utarbeide planer for virksomheten og følge disse opp med budsjetter. I aksjeselskaper må styrets plikter i så henseende bero på virksomhetens art og omfang. Styret i et allmennaksjeselskap vil derimot alltid ha plikt til å utarbeide virksomhetsplaner og budsjetter. I allmennaksjeselskaper kan det vanskelig tenkes tilfeller hvor det vil være forsvarlig å unnlate å gjøre bruk av slike styringsredskaper. Det nærmere innholdet vil nødvendigvis variere med selskapets størrelse og virksomhetens art
- fastsette retningslinjer for virksomheten
- holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling
- påse at regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll
- iverksette undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver

Utvalget foreslår videre at loven selv fastslår og presiserer styrets tilsynsansvar når det gjelder selskapets virksomhet og den daglige ledelse av denne. I utkastene § 5-5 reguleres dette nærmere. Utvalget mener tilsynsansvaret er en så viktig del av styrets oppgaver at det bør fremgå direkte i loven. Bestemmelsene vil ha betydning både i forhold til innholdet og omfanget av tilsynsansvaret og ved aktsomhetsvurderingen når det gjelder styreansvaret. En viser også til styrets plikt til å holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling, jf også utkastet § 6-1.

Når det gjelder daglig leders ansvar og myndighet, inneholdt Aksjelovgruppens forslag i NOU 1992:29 § 9-11 forslag om å lovfeste en liste over saker som ikke omfattes av den daglige ledelse. Dette forslaget har utvalget på lik linje med departementet i Ot prp 36 (1993-94) ikke fulgt opp. Utvalget foreslår å opprettholde gjeldende ordning (se utkastene §§ 5-6). § 5-6 svarer innholdsmessig til gjeldende lov § 8-7 annet og fjerde ledd annet punktum og Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-10 som er kommentert på s 206-207.

I tråd med Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-11 første og annet ledd har utvalget foreslått visse minstekrav for daglig leders plikt til å underrette og informere styret. Formålet er å sette styret i bedre stand til å utøve kontroll med daglig leder og utføre sine øvrige plikter i selskapet. Daglig leder plikter å gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling, men uavhengig av dette har styret som nevnt en selvstendig plikt til å holde seg orientert om disse forhold. I et allmennaksjeselskap bør daglig leder som regel hyppigere enn i et aksjeselskap gi styret informasjon om selskapets virksomhet mv. Utvalget foreslår derfor at underretning skal gis minst hver måned og hver tredje måned i henholdsvis allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper. For aksjeselskaper var det i Ot prp nr 36 (1993-94) foreslått å sette fristen til hver annen måned. I forhold til de ulike typer av selskaper som omfattes av aksjeselskapsloven, mener imidlertid utvalget at dette kan være et noe for strengt minstekrav. En annen sak er at styret selv etter behov kan og bør kreve hyppigere redegjørelser. Styret kan til enhver tid pålegge daglig leder å redegjøre for nærmere bestemte saker. Slikt krav må fremsettes på styremøte og skal iverksettes dersom det kreves av et styremedlem.

Omfanget og innholdet av redegjørelsen er ikke nærmere angitt i forslaget til lovtekst. Det må avgjøres konkret ut fra selskapets størrelse og hva slags saker daglig leder har til behandling, samt den betydning de har for selskapet. I tillegg må også omfanget av rapportering vurderes i forhold til styrets rolle. Opptrer styret aktivt i forvaltningen, bør det stilles mindre krav til rapportering enn ellers. Avgjørende må være at styret gis rimelig mulighet til på forsvarlig vis å kunne vurdere daglig leders arbeid og selskapets stilling.

7.2.3 Styrets arbeid

Beslutningsprosessen i et aksjeselskap vil selvsagt måtte tilpasses det enkelte selskaps ledelse og virksomhet. På dette området er det behov for en høy grad av frihet og fleksibilitet ved utvikling av fremgangsmåten og rutiner i det enkelte selskap. Det må likevel i loven fastlegges visse minstekrav til ryddig og forsvarlig saksbehandling.

Utvalget foreslår en oppmykning av gjeldende lovs krav til styrebehandling i møte. Riktignok har gjeldende lov ingen bestemmelser som direkte regulerer hvordan styret kan treffe vedtak. Spørsmålet er imidlertid vurdert i tilknytning til forståelsen av gjeldende lovs § 8-10 om vedtaktsførhet.

I NOU 1992:29 s 153 og Ot prp nr 36 (1993-94) s 210 er spørsmålet drøftet og det vises til uttalelse om spørsmålet avgitt av Justisdepartementets lovavdeling (Jnr. 652/84). Her er det uttalt:

> «Aksjeloven har ingen uttrykkelig bestemmelse om at medlemmer av selskapets besluttende organer må samles i møte for å gjøre organet beslutningsdyktig. Ordbruken i loven forutsetter imidlertid utvilsomt at de formelle vedtak i styrende organer fattes i møter.
>
> Spørsmålet er om de aktuelle typer «fjernmøter» tilfredsstiller kravene til et «møte» etter aksjeloven. Verken loven eller forarbeidene tar direkte stilling til dette. Det synes likevel forutsatt at et «møte» i lovens forstand bare vil foreligge hvor deltakerne fysisk er tilstede på samme sted. Et eksempel på dette er aksjeloven § 8-10 første ledd hvor det bestemmes at styret er vedtaksført når mer enn halvdelen av samtlige styremedlemmer er tilstede. Denne ordbruken er konsekvent gjennomført i loven.
>
> Vår oppfatning er derfor at aksjeloven ikke gir adgang til å holde møter i forskjellige lovfestede organer som «fjernmøter».»

Denne oppfatningen synes å være lagt til grunn også i den juridiske teori, jf Andenæs: Aksjeselskapsrett s 246, Marthinussen/Aarbakke «Aksjeloven med kommentarer» s 233 og Skåre/Knudsen «Lov om aksjeselskaper» tredje utgave s 160 som er mer liberal og uttaler:

> «I første utgave av boken ble det gitt uttrykk for at styrevedtak burde kunne treffes ved sirkulasjon av saksdokumenter mellom styrets medlemmer forutsatt at det dreide seg om enkle saker og de enkelte medlem ikke følte behov for møte, dvs at hvert enkelt styremedlem kunne kreve saken møtebehandlet. Se også Marthinussen/Aarbakke s 233. Adgangen til vedtak ved sirkulasjon er imidlertid bestridt av Andenæs s 125. Loven kan under enhver omstendighet ikke være til hinder for at det konfereres med de enkelte styremedlemmer, f eks om behovet for styremøte i en sak som administrerende direktør kan avgjøre, men hvor det er grunn til å vurdere ønskeligheten av slikt møte.»

Aksjelovgruppen drøftet spørsmålet om vedtak burde kunne treffes utenfor møte i NOU 1992:29 på s 153. Det er her uttalt:

> «Etter Aksjelovgruppens syn bør man ikke gi adgang til at styrevedtak kan treffes uten at møtedeltakerne har anledning til å høre hverandres synspunkter og uten at de treffer en samlet avgjørelse på grunnlag av det som er kommet frem. .....»

På denne bakgrunn gikk gruppen ikke inn for at det åpnes adgang til å treffe styrevedtak gjennom sirkulasjon av dokumentene, på grunnlag av telefonsamtaler mellom formannen og det enkelte medlem eller andre lignende vedtaksformer, særlig fordi medlemmene uten å ha fått anledning til å utveksle synspunkter måtte bestemme seg etter tur. På den annen side åpnet gruppen likevel for en viss adgang til å avholde styremøter i form av fjernmøter. Forutsetningen var at deltakerne, på tilnærmet samme måte som når de fysisk er til stede, kan høre hverandres synspunkter og argumenter, og treffe en samlet avgjørelse på grunnlag av dette.

Departementet sluttet seg i Ot prp nr 36 (1993-94) s 211 til Aksjelovgruppens synspunkter. Departementet var enig med Aksjelovgruppen i at den tradisjonelle møteformen, som krever fysisk tilstedeværelse fra deltakerne, gir den mest betryggende saksbehandlingen. Også departementet åpnet for unntak i tilfeller hvor vanlig møtebehandling «ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for selskapet.» I slike tilfeller var det i proposisjonen åpnet adgang til å holde telefonmøter ol.

Utvalget antar disse synspunkter på saksbehandlingen passer godt i selskaper med en virksomhet av ikke ubetydelig størrelse og omfang, i et hvert fall hvis det dreier seg om saker av betydning for selskapet. I enkelte forhold vil imidlertid slike

krav ofte gjøre beslutningsprosessen unødvendig tungvint og formalisert, og det har i praksis vist seg at lovens formkrav ikke alltid blir fulgt opp på dette området. Det vesentlige er at fremgangsmåten er forsvarlig i forhold til de spørsmål som skal avgjøres, og at alle styremedlemmer gis mulighet til å delta i avgjørelsen. Et generelt krav om møtebehandling og tilsvarende fellesbehandling vil etter utvalgets syn ikke passe som minstekrav for en rekke av de selskaper som omfattes av aksjeloven.

Spørsmålet om styrevedtak skal kunne treffes utenfor møte, har en praktisk side. Utvalget antar det er et betydelig praktisk behov for en enklere vedtaksform enn at medlemmene fysisk må møtes eller på annen måte delta samlet for at vedtak skal kunne treffes.

Styrebehandling uten møte vil ofte stille større krav til det enkelte styremedlems evne til på egen hånd å vurdere kvaliteten av beslutningsgrunnlaget, og administrasjonens evne til å fremme et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag. Dette kan tilsi alternative behandlingsformer, som må vurderes utfra om de på en betryggende måte ivaretar eventuelle behov styremedlemmene vil ha for å konferere seg imellom, både om beslutningsgrunnlaget og vedtakets innhold. Sammen med reglene om utarbeidelse av styreinstruks kan dette medføre en økt bevissthet blant styremedlemmene om spørsmålet. Utvalget går inn for en løsning der det i loven presiseres at styrets leder skal sørge for at styremedlemmene så vidt mulig kan delta i en samlet behandling av saker som behandles uten møte. I tillegg kan et styremedlem kreve møtebehandling, og lovforslaget stiller ikke noe krav til på hvilken måte dette må skje.

Utvalget har ikke funnet grunn til i loven å binde opp beslutningsmåten i styret ytterligere. Det avgjørende er at styrets beslutninger treffes på en betryggende måte. Utvalget finner det vanskelig å angi nærmere hva som ligger i dette uten at konkretiseringen vil kunne virke unødig hemmende, også i forhold til hvilke beslutningsmåter det i fremtiden kan være aktuelt for et styre å nytte. Det er nok å se hen til senere års utvikling med økt bruk av telefonkonferanser m m. Nye slike alternative fremgangsmåter vil trolig bli aktuell.

Etter utvalgets syn står i utgangspunktet styremedlemmene nærmest til å vurdere om de har et tilstrekkelig betryggende grunnlag for å treffe vedtak. Hver av styremedlemmene bør derfor gis rett til å kreve møtebehandling.

Når det gjelder beslutningsgrunnlaget for en konkret sak foreslår utvalget ingen konkrete krav. Avgjørende vil derfor fortsatt være hva som følger av en generell aktsomhetsvurdering. Utvalget foreslår ingen konkretisering. Dette har sammenheng med at det er vanskelig å foreslå en regel som er treffende både i forhold til det store mangfold av selskaper og de ulike beslutninger. Utvalget er dessuten redd for at en slik regel vil bli for skjematisk slik at de nødvendige hensyn ikke blir ivaretatt. Et generelt krav vil imidlertid være at beslutningen skal være truffet på et forsvarlig grunnlag.

Styrelederen må på bakgrunn av at de saker som skal behandles, gjøre seg opp en mening om andre behandlingsformer enn møteformen er en betryggende behandlingsform. Bestemmelsen er ikke til hinder for at styreflertallet vedtar nærmere retningslinjer om behandlingsformen, f eks om at visse saker utenom årsoppgjøret skal behandles i møte. I alle tilfeller vil et styremedlem kunne kreve at en sak behandles i møte. For årsoppgjøret er møtebehandling eneste vedtaksform. Dette innebærer også at styret iallefall må møtes en gang i året før generalforsamlingen. Selv i små aksjeselskaper er det viktig at styret møtes fra tid til annen.

Etter utkastene § 5-27 skal styrelederen sørge for behandling av «aktuelle saker». I gjeldende lov § 8-9 annet ledd første punktum retter påbudet om styrebehandling seg mot at styret «holder møte så ofte som trengs». Departementet mener i Ot prp nr 36 (1993-94) at det i praksis kan oppstå tvil om hva man skal utlede av

uttrykket «saker som er aktuelle». På den annen side mener departementet at det må være viktigere å uttrykke i loven at visse saker skal styrebehandles, enn det noe intetsigende påbudet etter gjeldende lov, som mer synes å knytte seg til hvor ofte det skal holdes styremøte. Utvalget er enig i dette og legger til grunn at det dermed også stilles krav til på hvilket tidspunkt i en saks utvikling den skal styrebehandles.

Utkastene inneholder også regulering av hvilke krav som stilles til forberedelse av styremøte (utkastene § 5-28). Ansvaret for forsvarlig saksbehandling ligger på daglig leder og styret. I forslaget presiseres at daglig leder har ansvaret for å forberede saker som skal behandles på styremøte, dog slik at styret har et overordnet ansvar. Begge har ansvar for at det blir utarbeidet et tilfredsstillende behandlingsgrunnlag for styresaker. Vanligvis vil dette innebære et krav om at styremedlemmene på forhånd skal få tilsendt en skriftlig dokumentasjon som gir styremedlemmene grunnlag til å sette seg inn i hva saken gjelder og gjøre seg opp en mening om den.

Videre foreslår utvalget at i selskaper hvor de ansatte har rett til representasjon i styret, skal det fastsettes en styreinstruks, jf Ot prp nr 36 (1993-94). 211-212. Styreinstruksen skal gi nærmere saksbehandlingsregler for styret. Bestemmelsen begrunnes ut fra hensynet til de ansatte, og tar sikte på å gjøre styrets saksbehandling mer effektiv, slik at styret kan utføre sitt arbeid på en ordnet måte iht en fastlagt forretningsorden. En regner også med at forholdet til daglig leder vil bli regulert på en ordnet måte.

Oppregningen av de emner som skal eller kan inngå i reglene i styreinstruksen er ikke ment å være uttømmende. Spørsmålet hvorvidt styreinstruksen også kan inneholde regler om inhabilitet og taushetsplikt, har også vært reist i utvalget. Dette er ikke uttrykkelig regulert i gjeldende aksjelov, og spørsmålet er til dels omtvistet, bl a fordi det må ses i sammenheng med reglene om de ansattes rett til styrerepresentasjon. Utvalget har på denne bakgrunn ikke tatt noen uttrykkelig regel om forholdet inn i lovutkastet, men forutsetter at en styreinstruks også vil kunne ha bestemmelser om taushetsplikt og inhabilitet som gjengir hva som følger av ellers gjeldende rettsregler.

7.3 GENERALFORSAMLINGEN

7.3.1

Utvalget foreslår ingen større endringer i gjeldende bestemmelser om generalforsamlingens myndighet. Generalforsamling er selskapets øverste organ. Generalforsamlingen har som hovedregel både instruksjons- og omgjøringsmyndighet overfor andre selskapsorganer, men i selskaper med bedriftsforsamling gjelder visse særregler, se utkastet § 4-1 tredje ledd, jf §§ 13-24 til 13-27.

En viktig språklig endring er foreslått i forhold til gjeldende lov, NOU 1992:29 § 10-5 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-6. Utvalget foreslår å bruke ordet «årsmøte» i stedet for «ordinær generalforsamling». Utvalget foreslår dermed at det gjøres et språklig skille mellom generalforsamlingen som selskapsorgan og de enkelte møtene i generalforsamlingen. Utvalget mener at «generalforsamling» bør brukes som betegnelse på selskapsorganet som sådant. Denne endringen må ses i sammenheng med at utvalget foreslår at det i aksjeselskap skal åpnes adgang for at generalforsamlingen i visse tilfeller kan treffe vedtak utenfor møte (utkastet § 4-7). Utvalget har på enkelte områder gitt generalforsamlingen eksklusiv kompetanse til å inngå avtaler på enkelte områder (se utkastet § 6-7, utkast til aksjeloven § 5-11 og utkast til allmennaksjelov § 5-10).

7.3.2

Utvalget antar at det i aksjeselskaper med få aksjeeiere er et praktisk behov for en beslutningsmåte med vedtak utenfor møte. Etter gjeldende aksjelov er det tvilsomt i hvilken grad generalforsamlingen kan treffe vedtak på annen måte enn i møte, også når alle aksjeeierne er enige. I praksis forekommer dette likevel i adskillig utstrekning, og utvalget antar at praktiske behov, særlig i selskaper med få aksjeeiere og en oversiktlig aksjeeierstruktur. Praktiske grunner tilsier at det her bør foretas tilpasninger i regelverket. Dette vil avklare rettstilstanden og bidra til betryggende saksbehandling også i tilfelle hvor generalforsamlingen reelt treffer sine vedtak uten møtebehandling.

Spørsmålet om å tillate generalforsamlingsvedtak ved sirkulasjon og skriftlig votering er verken regulert i gjeldende aksjelov eller drøftet i forarbeidene. Heller ikke ble spørsmålet drøftet nærmere i Ot prp nr 36 (1993-94) eller i NOU 1992:29.

I juridisk teori er imidlertid hensynet bak kravet til møteplikt for generalforsamling berørt. En synes her å stille seg til dels negativ til å tillate generalforsamlingsvedtak utenfor møte, selv om praktiske behov har medført at generalforsamlingen ofte treffer sine vedtak ved en fullmektig som er alene på generalforsamlingsmøte.

I Andenæs Aksjeselskapsrett s 286 uttales om spørsmålet:

> «Loven gir ikke adgang til å utøve myndighet på annen måte enn ved generalforsamling, jf formuleringen i § 9-1 første ledd første punktum. Det kan derfor ikke være adgang til å avgjøre sakene ved sirkulasjon av saksdokumenter ol, da dette ikke innebærer noen «generalforsamling» i lovens forstand. Forbudet gjelder både avgjørelser som i loven særskilt er lagt til «generalforsamlingen» og ellers, og uten hensyn til om aksjonærene er enige om en uformell saksbehandling. En annen sak er at vedtak fattet på denne måten sivilrettslig etter omstendighetene må likestilles med generalforsamlingsbeslutning som lider av saksbehandlingsfeil, jf § 9-17.»

I Marthinussen/Aarbakke: Aksjeloven med kommentarer, kommenteres ikke problemstillingen nærmere, men på s 278 i kommentarene § 9-1 uttales:

> «1. Av første ledds første punktum følger ikke bare at generalforsamlingen som aksjeeiernes organ er selskapets øverste myndighet, men også at aksjeeierne regulært ikke kan utøve sin bestemmende myndighet i selskapet på annen måte enn gjennom generalforsamlingen, jf Andenæs s 152, noe avvikende Augdahl s 331 og Skåre s 150.»

Dette forutsetter derfor at vedtak ikke kan treffes på en slik måte.

Mer liberal til å tillate generalforsamlingsvedtak truffet ved sirkulasjon er Skåre/Knudsen: Lov om aksjeselskaper, s 193:

> «Det er ved å møte i generalforsamlings form at aksjeeierne utøver myndighet i selskapet. Loven har ingen regler om adgang til å treffe vedtak ved sirkulasjon av saksdokumenter eller på grunnlag av telefonisk kontakt. For tilfelle det ikke dreier seg om vedtak som etter uttrykkelig bestemmelse skal fattes av generalforsamlingen, antar Augdal, s 331 at aksjeeierne kan treffe vedtak uten møte dersom de er enige. Man bør kanskje ikke stille seg avvisende til bruk av denne avgjøringsform i andre tilfelle heller, forutsatt at anvendelse av den er forsvarlig på bakgrunn av aksjeeiernes antall og innsikt i selskapets forhold. Det må også være et forutsetning at ingen av aksjeeierne protesterer mot en slik avgjørelsesform. Vedtak ved sirkulasjon godtas også etter svensk rett, se Kedner/Roos 1 s 196. Andenæs s 152 er uenig, men påpeker at vedtaket kan bli gyldig ved at det ikke anlegges ugyldighetssøksmål, se § 9-17. Se også Marthinussen/Aarbakke s 278.«

Augdahl: Aktieselskaper etter norsk rett, s 331 er enda mer liberal i forhold til spørsmålet i aksjeloven av 1957 og uttaler:

> «Hvis alle aksjonærer er enige, må de kunne treffe bindende beslutninger i selskapets anliggender uten noen generalforsamling i lovens forstand. Men de beslutninger som loven ved særskilt forskrift henlegger til generalforsamlingen, vil ikke kunne fattes på denne formløse måte. Avgjørende i så henseende er allerede den omstendighet at man ganske savner den betryggelse mot overrumpling som for generalforsamlingens vedkommende ligger i forskriften i § 70 om at det ikke kan fattes beslutning om andre emner enn dem som er nevnt i innkallelsen.»

Utvalget foreslår at det åpnes adgang til forenklet saksbehandling ved skriftlig avstemming uten møte, men går inn for at adgangen begrenses til selskap med forholdsvis få aksjeeiere (utkastet § 4-7). For aksjeselskaper med mange aksjeeiere vil en slik behandlingsmåte normalt ikke passe.

I aksjeselskaper med et fåtall aksjeeiere vil det ofte være et tett og nært forhold mellom selskapet og aksjeeierne. Hvorvidt generalforsamlingen derfor avholdes i møte vil sjelden være avgjørende for dialogen mellom selskapet og aksjeeierne. Tvert imot kan en skriftlig behandling være gunstig fordi flere vil komme med i beslutningsprosessen heldig fordi aksjeeierne da lettere kan foreta en uavhengig vurdering og trekke utenforstående inn som rådgivere. Utvalget har derfor foreslått en grense knyttet til antall aksjeeiere for når generalforsamling i et aksjeselskap kan treffe vedtak utenfor møte, og etter utvalgets mening bør grensen her settes ved 20 aksjeeiere. Har selskapet flere aksjeeiere bør møtebehandling være regelen.

En adgang til generalforsamling avholdt utenfor møte bør bare tillates når aksjeeierne ikke har innvendinger til en slik saksbehandling. Den praktiske betydning vil imidlertid bli redusert dersom det skulle kreves et forhåndssamtykke før generalforsamlingen ble avholdt. Det bør derfor være tilstrekkelig at aksjeeierne innen en frist kan kreve møtebehandling i stedet for behandling ved sirkulasjon.

Enkelte andre grupper i et selskap vil imidlertid også ha interesse i at en møteform blir valgt, bl a fordi dette gir bedre muligheter for en dialog med spørsmål og klargjøringer. Medlemmer av selskapsorganene bør derfor gis en slik mulighet. Styrets medlemmer og revisor er derfor gitt rett til å kreve møtebehandling.

Etter utkastets § 4-7 fjerde ledd nr 2 kan ikke generalforsamlingen treffe vedtak utenfor møter når selskapet har flere enn 20 aksjeeiere. I selskaper med 20 eller flere aksjeeiere vil forholdene kunne være uoversiktlige og forholdet mellom selskapet og aksjeeierne vil være så vidt fjernt at reglene om generalforsamling uten møte passer dårlig. Utvalget foreslår derfor at utkastet § 4-7 ikke skal gjelde i disse tilfellene.

Alle avgjørelser kan imidlertid ikke treffes etter en slik forenklet fremgangsmåte uten møte. En forutsetning er at de saker som forelegges aksjeeierne, vil bli behandlet på en betryggende måte. Saker som er av stor betydning for selskapet eller som forutsetter diskusjoner og mer uttømmende informasjon enn styret kan gi skriftlig, bør trolig ikke forelegges generalforsamlingen utenfor møte. Avgjørelsen av om slike forhold foreligger, er det styret som må foreta. Beslutningen er derfor underlagt styrets frie skjønn, og som nevnt vil enkelte styremedlemmer og aksjeeiere, samt revisor kunne kreve møtebehandling dersom de ikke er enige i styrets fremgangsmåte. Ugyldighetsspørsmålet må i tilfelle avgjøres i tråd med alminnelige prinsipper i selskapsretten. Når det gjelder et erstatningsansvar på grunn av tap som oppstår fordi valget av generalforsamlingsform var uforsvarlig, reguleres dette etter de samme regler som gjelder for styrets øvrige beslutninger.

Styret skal sende saksdokumentene med forslag til vedtak og begrunnelse til aksjeeierne. Bestemmelsen fastsetter ikke nærmere krav til dokumentasjonen. Saksdokumentene skal imidlertid gi aksjeeierne et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag for å kunne vurdere og ta standpunkt til de saker generalforsamlingen skal avgjøre. Etter omstendighetene kan det være nødvendig at saksdokumentene gir en mer omfattende redegjørelse for saken når en sak skal behandles utenfor møte. Dette har sammenheng med at styret da ikke har mulighet til å supplere opplysningene i saksdokumentene i møte. En aksjeeier som mener at beslutningsgrunnlaget er utilstrekkelig, kan kreve møtebehandling.

I allmennaksjeselskaper bør det fortsatt være en unntaksfri regel at generalforsamlingen behandler og avgjør saker i møte.

7.3.3

Utvalget foreslår enkelte endringer i reguleringen av styrets og daglig leders opplysningsplikt overfor generalforsamlingen (utkastene § 4-14). Bestemmelsen bygger på gjeldende lov § 9-12 med endringsforslag i NOU 1992:29 § 10-12 og særlig i Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-14. Utvalget foreslår ytterligere endringer og har gitt paragrafen ny utforming.

Utvalget antar at alle aksjeeiere har krav på fullstendig informasjon om alle saker som generalforsamlingen skal behandle og avgjøre. Det er vesentlig at beslutningen treffes på så riktig og fullstendig grunnlag som mulig. Når det derimot gjelder andre forhold, mener utvalget at aksjeeiernes interesse i å få opplysninger på generalforsamlingen må avveies mot selskapets interesser i å begrense risikoen for at opplysninger om forretningsmessige og økonomiske forhold blir kjent for en større krets og dermed kan komme på avveie. Opplysningsplikten må her begrenses slik at selskapets ledelse kan avslå å gi opplysninger som kan føre til uforholdsmessig skade for selskapet. Også når det gjelder vanlige aksjeselskaper, kan det være vanskelig å foreta denne avveiningen.

Utvalget mener at det i lovteksten bør komme fram at ikke enhver mulig skadevirkning for selskapet gir grunnlag for å frita ledelsen fra opplysningsplikten. Det foreslås derfor en regel om at opplysningene må kunne gis uten «uforholdsmessig skade» for selskapet. Det bør imidlertid ikke stilles strenge krav til hvor stor skaden kan være før styret kan påberope seg unntaksreglene. Formålet med endringsforslaget er som nevnt å hindre at styret holder tilbake informasjon under ugrunnede påskudd.

7.4 BEDRIFTSFORSAMLING OG REPRESENTANTSKAP. ANSATTES REPRESENTASJON I STYRENDE ORGANER

Bedriftsforsamlingen og representantskapets rolle ble gjort til gjenstand for utførlig drøftelse både av Aksjelovgruppen i NOU 1992:29 og av departementet i Ot prp nr 36 (1993-94). Aksjelovgruppen anbefalte å sløyfe både bedriftsforsamling og representantskap.

7.4.1

Etter gjeldende aksjelovs regler om de ansattes representasjon i styret vil det være et vilkår at selskapet har eksistert i tre år før retten aktualiseres. Aksjelovgruppen foreslo at dette vilkåret ble opphevet slik at representasjonsretten inntrådte så snart antallet ansatte i selskapet nådde opp i det nødvendige antall, dvs 30, 50 eller 200. Departementet fulgte opp dette forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) s 203.

Spørsmålet om ansattes representasjonsrett oppstår ikke bare i selve oppstartingsfasen, men vil også aktualiseres i tilfelle av utvidelser i selskapet, eller av sammenslåing, deling, oppkjøp mv. Det er i slike tilfelle gjeldende lovs krav om gjennomsnittsberegning av antallet ansatte over en tre-års periode vil kunne reise problemer, f eks slik at kontinuiteten i styrerepresentasjon kan bli brudt i tilfelle av sammenslåing og deling av selskaper. I tilfelle av oppstarting av nystiftede selskaper og i tilfelle av utvidelser av virksomheten oppstår spørsmålet i noe annen form. Spørsmålet gjelder da på hvilket tidspunkt antallet ansatt på mer varig basis har nådd opp i og vil senere ligge over det antall ansatte lovens regler gjør bruk av. For å utelukke hyppige endringer i styresammensetningen i tilfelle hvor antall ansatte svinger rundt det kritiske antall, ligger det da nær å ta i bruk en eller annen form for gjennomsnittsberegning.

Gjeldende lov gjør her bruk av en periode på tre år. Dette kan innebære at rett til styrerepresentasjon ikke vil inntre før etter tre år etter stiftelsen til tross for at det på et langt tidligere tidspunkt er klart at antallet ansatte på varig basis vil ligge over det antall som tilsier styrerepresentasjon.

Utvalget er kommet til at reglene i den nye aksjelovgivningen bør utformes slik at det ved sammenslåing og deling av selskaper ikke skjer noe brudd i kontinuiteten i styrerepresentasjonen når antallet ansatte etter selskapsendringen fortsatt ligger over lovens minstekrav. Utvalget mener også at rett til styrerepresentasjon bør kunne inntre før det er gått tre år fra stiftelsen av selskapet dersom antallet ansatte er kommet over lovens minstekrav, med mindre dette må antas å være en forbigående situasjon. Tilsvarende gjelder ved utvidelse av selskapets virksomhet med påfølgende økning av antallet ansatte. For å unngå hyppige endringer i de styrende organer vil det i slike grensetilfelle fremstå som stabilitetsskapende å gjøre bruk av en gjennomsnittsberegning av antallet ansatte. Det er ikke dermed sagt at det i så fall bør legges en tre-års periode til grunn ved beregningen.

Utvalget har festet seg ved at det i alle tilfelle vil være behov for detaljregler når det gjelder beregning av antall ansatte i forhold til reglene i aksjelovgivningen om de ansattes deltagelse i de styrende organer. En antar derfor at spørsmålet om bruk av gjennomsnittsberegning – generelt eller i bestemte situasjoner – bør avklares innenfor et slikt regelverk.

Etter dette har utvalget utformet regler om ansattes representasjonsrett slik at det i hovedregelen ikke inngår noe krav om gjennomsnittsberegning over en treårsperiode slik som i gjeldende lov (utkastet § 5-19 første ledd). Spørsmålet om gjennomsnittsberegning er derfor henvist til å finne sin løsning ved forskrift, og i utkastet § 5-19 tredje ledd er forskriftshjemmelen uttrykkelig utformet slik at den også omfatter bruk av gjennomsnittstall. Tilsvarende regler er inntatt i allmennaksjeloven § 5-18.

Forøvrig er reglene i gjeldende lov i hovedsak videreført i lovutkastene.

7.4.2

Om bedriftsforsamling heter det i NOU 1992:29 på s 146:

> «Dersom man sløyfer bedriftsforsamlingen som organ, kan de ansatte gis en tilsvarende rett til representasjon i styret som de i dag har i selskaper uten bedriftsforsamling. Dette vil ikke gi de ansatte noen merkbart dårligere stilling når det gjelder retten til medinnflytelse, enn det de har etter gjeldende lov. Reglene om bedriftsforsamlingen og de gjeldende reglene om styrerepresentasjon innebærer at maktblokkene i styre og bedriftsforsamling er identiske. Et poeng må her være at det ikke kan være meget prinsipielt og praktisk nytt som kan tilføres en sak etter at den har vært styrebehandlet,

selv om den deretter skal forelegges bedriftsforsamlingen. Dersom man ved utformingen av reglene også sørger for at styret overtar de oppgaver som i dag ligger hos bedriftsforsamlingen, skulle de ansattes interesser være ivaretatt.»

Departementet uttaler i Ot prp nr 36 (1993-94) s 123-124:

Departementet støtter ikke Aksjelovgruppens forslag om å oppheve ordningen med bedriftsforsamling.

Departementet vil for det første bemerke at i en tid med stor arbeidsledighet og hyppige strukturendringer i næringslivet taler mye for en styrking av bedriftsdemokratiet. I det minste blir det viktig ikke å gjennomføre ordninger som innebærer en svekkelse av de ansattes muligheter til medinnflytelse.

Vesentlig ved vurderingen av aksjelovens regler om bedriftsforsamlingen er i hvilken grad ordningen kan erstattes av representasjonsordninger som ivaretar hensynet til de ansatte like godt. Aksjelovgruppen uttaler at dersom de ansatte gis en tilsvarende rett til representasjon i styret som de i dag har i selskaper hvor det er avtalt at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, vil de ansatte ikke få noen merkbart dårligere stilling når det gjelder retten til medinnflytelse, enn det de har etter gjeldende lov. Departementet er enig i at dette ofte kan være tilfellet, men er likevel ikke fullt ut enig i argumentasjonen.

Departementet viser for det første til at bedriftsforsamlingen er et bredere sammensatt organ enn styret, noe som kan innebære at de ansattes representanter lettere blir tatt hensyn til. Man kan heller ikke se bort fra at de nye reglene i utkastet som pålegger styremedlemmene et strengere ansvar, kan medføre at det blir noe vanskeligere å rekruttere representanter fra de ansatte til styreverv, og at disse vil foretrekke representasjon i bedriftsforsamlingen. Videre vil departementet påpeke at Aksjelovgruppens forslag til § 10-1 (jf gjeldende § 9-1) i betydelig grad reduserer de ansattes muligheter til å påvirke beslutninger om saker etter nåværende § 8-20 fjerde ledd (saker som gjelder investeringer av betydelig omfang i forhold til selskapets ressurser, og saker som gjelder rasjonalisering eller omlegging av driften som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken). Gjeldende § 9-1 bestemmer at generalforsamlingen ikke kan overprøve bedriftsforsamlingens beslutning i disse sakene. Etter Aksjelovgruppens forslag er det generalforsamlingen som har endelig avgjørelsesmyndighet. En mulighet er riktignok å overføre bedriftsforsamlingens endelige avgjørelsesmyndighet til styret. Det virker imidlertid mindre naturlig å gjøre styret til et slikt suverent organ i forhold til generalforsamlingen.

Det er også argumentert med at bedriftsforsamlingen ikke har fungert etter forutsetningene. ....»

«Departementet kan likevel ikke se at de varierende erfaringene tilsier at man bør oppheve reglene om bedriftsforsamlingen. Reglene i gjeldende lov, som åpner for at det kan inngås avtale mellom selskapet og de ansatte om at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, og at de ansatte i stedet skal være representert i styret, gir et fleksibelt system. At ordningen med bedriftsforsamling på denne måten er gjort valgfri, skulle ivareta tilstrekkelig de mothensyn som det er gjort rede for ovenfor. Etter departementets syn er erfaringene man har med bedriftsforsamlingen heller et argument for å opprettholde reglene i gjeldende lov enn for å innføre et mer firkantet system som hindrer opprettelse av bedriftsforsamling også i de selskapene hvor ordningen har fungert godt.

Gjeldende lovs regler om bedriftsforsamlingen er etter dette videreført i utkastet §§ 7-24 flg»

Utvalget har hatt som utgangspunkt at det ikke skal foreslås endringer i aksjelovgivningens regulering av de ansattes medbestemmelsesrett. Disse deler av aksjelovgivningen forvaltes av Kommunal- og Arbeidsdepartementet og ikke Justisdepartementet som er utvalgets oppdragsgiver. Spørsmål om endringer av betydning i dette regelverket er spørsmål av særlig interesse for arbeidslivets organisasjoner. Dette – sammen med det forhold at tidsrammen for utvalgets arbeid har vært meget knapp – har ledet utvalgets flertall til den konklusjon at utvalget ikke ville være istand til å gi spørsmål om viktige endringer den grundige behandling og vurdering som spørsmålenes prinsipielle og praktiske betydning skulle tilsi. Utvalgets lovforslag tar derfor sitt utgangspunkt i departementets synspunkter i Ot prp nr 36 (1993-94) s 123-124 og innebærer at gjeldende lovs regler om bedriftsforsamlingen blir videreført uten realitetsendringer.

Regelverket om bedriftsforsamling er imidlertid gjennomarbeidet redaksjonelt og plassert i et eget kap 13 i del III i lovforslaget. En har sett det slik at dette er regler som bare vil ha betydning for et begrenset antall større selskaper eller selskapsgrupper. Lovens regelverk om selskapsformen vil bli lettere tilgjengelig for det store flertall av brukere av den nye lovgivningen dersom reglene om bedriftsforsamlingen blir utformet samlet i et eget kap istedet for – som i gjeldende lov – inkorporert i en rekke ulike paragrafer og avsnitt. Dette åpner også for en systematisk og redaksjonell gjennomarbeiding av reglene om bedriftsforsamlingen.

Utvalgets medlem *Kjølstad* har ut fra prinsipielle synspunkt ikke funnet å kunne slutte seg til utvalgets utgangspunkt for behandlingen av reglene om bedriftsforsamlingen, og har fremmet en del forslag om endringer i gjeldende lov, se "" i avsnitt 7.4.4.

Utvalgets medlemmer *Andersen* og *Valen* har knyttet særlige merknader til Kjølstads forslag og uttalelse, se "" i avsnitt 7.4.5.

7.4.3

Om representantskapet heter det i NOU 1992:29 på s 148-49.

> «På tross av de argumentene som ble fremhevet, og som fortsatt har gyldighet, mener Aksjelovgruppen at det er mye som taler for at reglene om representantskapet bør utelates fra aksjeloven.
>
> For det første kan det vises til de synspunkter som er anført under "" i pkt 9.3.1 om ledelsesstrukturen generelt, og som etter gruppens syn må tillegges vesentlig vekt ved vurderingen av om man skal opprettholde reglene om representantskapet. Forenklingshensynet gjør seg sterkt gjeldende. Videre bør man i lovgivningen tilstrebe å skape klare linjer når det gjelder hvilken kompetanse de forskjellige organene har i forhold til hverandre, særlig gjelder dette forholdene utad.
>
> Den sammenblanding av slike typer av kompetanse som reglene om representantskapet innebærer, reiser også spørsmål om representantskapet er egnet som tilsynsorgan. Aksjelovgruppen viser her til den kritikk som ble reist allerede ved forberedelsen av aksjeloven av 1957, om at det prinsipielt sett er uheldig at et tilsynsorgan tar del i den forretningsmessige virksomhet. Dette problemet er også tatt opp av høyesterettsdommer E. F. Eckhoff i Lov og Rett 1946 s 145. Ekchoff uttaler s 152-153): .....
>
> I tillegg til dette kommer at representantskapet mer og mer har utviklet seg til et organ hvor man pleier selskapets kontakter utad. Dette har medført at representantskapet i praksis spiller en beskjeden rolle i forhold til de oppgaver loven legger vekt på. Som man var inne på under forberedelsen av gjeldende aksjelov, kan det riktignok reises spørsmål om det er grunn til å forby representantskapet selv om det ikke fyller sin funksjon. Etter grup-

> pens syn må man imidlertid snu dette rundt, og reise spørsmålet om i hvilken grad man i loven bør gi plass til en ordning som har begrenset praktisk verdi. Et poeng må her også være at det å sløyfe reglene om representantskapet, ikke vil innebære noe forbud mot at selskapet har et «organ» med de funksjoner representantskapet vanligvis har i dag. Å sløyfe reglene, vil bare innebære at man ikke kan opprette et organ med den selskapsrettslige kompetanse representantskapet er tillagt etter gjeldende lov. Men slik representantskapet faktisk synes å fungere, er det lite som tyder på at dette vil ha noen særlig praktisk betydning.
>
> Aksjelovgruppen går etter dette inn for at reglene om representantskapet sløyfes.»

Aksjelovgruppens forslag fikk bred støtte under høringen og fra departementet. I Ot prp nr 36 (1993-94) heter det på s 126:

> «Justisdepartementet sluttet seg til de synspunktene Aksjelovgruppen har gitt uttrykk for. Departementet legger videre betydelig vekt på at Aksjelovgruppens forslag har fått bred støtte under høringen. I lovutkastet er gjeldende lovs regler om representantskapet etter dette ikke videreført.»

Utvalget slutter seg til departementets standpunkt og foreslår at ordningen med representantskap avvikles. Forslaget innebærer at et selskap ikke kan ha et representantskap med den selskapsrettslige beføyelsen loven tillegger dette etter gjeldende lov. Utvalget legger til grunn at ordningen med representantskap har liten betydning. Ved å sløyfe bestemmelsene vil en oppnå både en materiell og redaksjonell forenkling av loven.

Utvalgets medlem *Kjølstad* har et annet syn enn utvalgets flertall, og foreslår at bestemmelsen om representantskap videreføres i den nye aksjeloven, se nedenfor "" i avsnitt 7.4.4.

7.4.4

Utvalgets medlem *Kjølstad* mener ut fra prinsipielle synspunkter at det bør foretas visse endringer i utvalgets lovforslag for på denne måten å styrke og videre utbygge regelverket om de ansattes deltakelse i selskapets styrende organer. Forslagene gjelder ulike deler av lovforslaget, men er bygget i hovedsak på samme reelle grunnlag, og forslagene er derfor presentert samlet i dette avsnitt:

LOV OM AKSJESELSKAPER

Til 5-2 Daglig leder

2. setning i 1. ledd: «Selskapet skal ha *en hovedansvarlig daglig leder når det har ansatte* eller når det ut fra omfanget av selskapets virksomhet og midler er påkrevet for å sikre forsvarlig forvaltning av selskapet».

Ny 3. setning i 1. ledd «Selskapet skal uansett ha daglig leder når selskapet har en aksjekapital på en million kroner eller mer»

Kommentar/begrunnelse

Formålet med paragrafen er å stadfeste at hovedregelen er at alle selskaper skal en hovedansvarlig daglig leder. Aksjeloven for øvrig tillegger en rekke informasjonsplikt-oppgaver til daglig ledelse/daglig leder. Uklarhet rundt lederskapet i bedrifter kan svekke de plikter daglig leder har, herunder å legge til rette for et velfungerende bedriftsdemokrati.

En klar regel omkring kravet til daglig leder vil dessuten minimere grunnlaget for tvil mellom styrets og daglig leders plikter og rettigheter.

Ny 3. setning hvor kravet til at «selskapet skal uansett ha daglig leder når selskapet har en aksjekapital på en million eller mer», er en videreføring av nåværende aksjelovs § 8-4 og således godt kjent for aktørene.

Til 5-4 Forvaltningen av selskapet

2. ledd, 2. setning: Kan-kravet strammes inn til skal, slik at ny 2. setning blir: «Styret *skal* også fastsette retningslinjer for virksomheten».

Til 5-19 Ansattes rett til å velge styremedlemmer

1. ledd omformuleres (slik at 2/3 – kravet om styrerepresentasjon fjernes)

Nytt 1. ledd blir følgende: «(1) I selskaper med flere enn 30 ansatte *skal* ett styremedlem og en observatør med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.»

Kommentar/begrunnelse

Hovedregelen skal være at ansatterepresentasjon kan inntre når selskapet har flere enn 30 ansatte. Det vil svekke bedriftsdemokratiet og virke byråkratisk at de ansatte må skaffe 2/3-flertall for å kreve styrerepresentasjon.

3. ledd i § 5-19 sikrer at forskrifter for ansattes rett til å velge styremedlemmer inneholder regler om beregningen av antall ansatte, herunder om bruk av gjennomsnittstall.

Det er viktig at ansattes representasjon kan tre inn umiddelbart og/eller samtidig med øvrig restrukturering/nye selskapsdannelser.

Det er spesielt viktig at de ansattes representasjonsrett inntrer umiddelbart ved selskapsrettslige endringer og omorganiseringer i selskaper og konserner der det allerede er etablert representasjon eller der vilkårene for å etablere representasjon er til stede. Dersom et aksjeselskap er en direkte fortsettelse av et annet aksjeselskap, synes det mest hensiktsmessig og rettferdig at de valgte representanter fortsetter direkte i det nye selskaps styre fra starten av, dvs tar del i første styremøte.

Til 5-30 Styreinstruks

Det er flere måter å legge til rette for styreinstruks på:

– slik som § 5- 30 er utformet, som en retningsgivende paragraf for hvordan en styreinstruks kan utarbeides

eller .....

– i form av en standardisert minimumsramme for hva en styreinstruks skal inneholde.

Paragraf 5-4 angir hva styret skal arbeide med. Den relativt korte tiden utvalget har hatt til utarbeidelse av disse to lovene har ikke gitt tilstrekkelig med tid til «nye» paragrafer. Når NOU-en sendes ut på høring vil dette være et område som man fra LO sin side vil se nærmere på.

Dette vil jeg begrunne med følgende:

Etter min vurdering taler gode grunner for at man i lovteksten angir en *minimumsramme* for innholdet i instruksen; dvs i form av detaljerte saksbehandlingsregler med tidsfrister og angivelse av hvilke typer saker styret skal behandle, f eks en konkretisering av hva styret skal underrettes om. Videre bør informasjon i konsern-

forhold innarbeides i en styreinstruks. Etter min oppfatning kan bestemmelsen konkretiseres slik at de ansatte sikres rett til å uttale seg før endelig beslutning fattes.

Til sammenlikning har man i den danske aksjeloven et «standardisert» minstemål for styreinstruksen.

Generelt til kap 5:

Eierendringer i aksjeselskap kan i grove trekk inndeles på følgende måte:
- Sammenslåing (fusjon), dekket av kap 10.
- Deling (fisjon), dekket av kap 11
- Overdragelse/salg, kap 3
- Oppkjøp, dekket av kap 3
- Nedleggelse, avvikling og oppløsning m m, dekket av kap 12.

Samtlige endringsformer er dekket v h a ulike kapitler og paragrafer i aksjeloven som ovenfor beskrevet. De to første eierendringsformene innehar klare regler om meldeplikt, fremgangsmåte/saksbehandlingsregler og informasjons- og opplysningsplikt overfor de ansatte. Videre har de ansatte en uttalerett ved sammenslåing og deling.

De tre siste eierendringsformene er ikke like klare og entydige hva gjelder informasjons-, opplysningsplikt, samt uttalerett. For å ivareta nødvendig informasjons-, opplysningsplikt, samt uttalerett er følgende nye forslag til paragrafer formulert:

Nytt kap 5. avsnitt v: «særskilt om de ansattes informasjons- og opplysningsrett»

Ny § 5-34. Eierskifte i aksjeselskap

> «Ved eierskifte i aksjeselskap skal ledelsen straks den får sikker kunnskap om det, informere de tillitsvalgte/ansatte såfremt erververen:
> - overtar mer enn 1/3 av aksjekapitalen eller aksjer som representerer mer enn 1/3 av stemmene i selskapet, eller
> - blir eier av mer enn 1/2 av aksjekapitalen eller aksjer som representerer mer enn 1/3 av stemmene,
> - blir eier av mer enn 2/3 av aksjekapitalen eller aksjer som representerer mer enn 2/3 av stemmene.
>
> Ledelsen skal medvirke til at nye eiere så raskt som mulig orienterer de ansatte om sine planer.»

Kommentar/begrunnelse

Den nye paragrafen er basert på innholdet i hovedavtalens § 9-16 med tilsvarende tekst. Det påpekes at de ansatte sikres drøftingsrett i hovedavtalen (LO/NHO). Den nye § 5-34 sikrer informasjons- og opplysningsplikt overfor de ansatte.

Lov om erverv sikrer for øvrig de ansatte uttalelsesrett hvor kriteriene for meldepliktig erverv er tilstede. Dette er sikret i kap 5 (De ansattes uttalelses- og informasjonsrett).

Grenseverdiene som er satt på 1/3, 1/2 og 2/3 er identisk med § 4 i lov om erverv.

De senere års hurtige eierendringer i næringslivet har forsterket behovet for en slik paragraf. Dette omfatter også oppkjøp av virksomheter med påfølgende slakting av lønnsomme bedrifter og arbeidsplasser i Norge.

Ny § 5-35 «Informasjon til de ansatte ved nedleggelse, avvikling og oppløsning m m»

(1) Nedleggelse, avvikling, oppløsning m m skal gjøres kjent for de ansatte eller representanter for de ansatte i selskapet, straks ledelsen i selskapet besitter sikker kunnskap om dette. De ansatte skal informeres før nedleggelse og gis uttalerett før nedleggelse foretas.

(2) For øvrig gjelder reglene i kap 12 om avvikling og oppløsning m m

Kommentar/begrunnelse

Paragrafen er blant annet rettet mot nedleggelse av lønnsomme arbeidsplasser. Når lønnsomme virksomheter nedlegges skades de ansatte spesielt. I europeisk målestokk er det «billig» å nedlegge bedrifter og arbeidsplasser i Norge.

Det er dette medlems oppfatning at det bør nedsettes et offentlig utvalg som vurderer denne problemstillingen nærmere. Problemstillingen har blant annet følgende innfallsvinkler: Den næringspolitiske, sysselsettingsmessige, arbeidsrettslige, skatteeffektsmesige, selskapsrettslige for å nevne noen av de viktigste.

Til § 13-5 De ansattes valgrett

2/3 – kravet i 2. ledd må fjernes og erstattes med flertallskrav. Dette gir følgende setning:

> «Et flertall av de ansatte eller *fagforeninger som representerer et flertall av de ansatte*, kan bestemme at det i tillegg skal velges et antall observatører på inntil halvdelen av de medlemmer som er valgt av de ansatte samt varamedlemmer for disse.»

Til § 13-6 De ansattes valgrett i konsernforhold

2/3-kravet i 1. ledd må fjernes og erstattes med flertallskrav. Dette gir følgende setning:

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan Kongen etter søknad fra konsernet, *fra fagforeninger som omfatter et flertall av dets ansatte,.....*

Nytt kap 15 avsnitt IV

IV Særregler for selskaper som har representantskap

§ 15-13 Representantskap

(1) I selskap som ikke har bedriftsforsamling, kan vedtektene bestemme at selskapet skal ha et representantskap som skal bestå av minst tre medlemmer. Styremedlem, observatør og administrerende direktør kan ikke være medlem av representantskapet. Det som er bestemt om styremedlemmer i § ... og § 5-... gjelder tilsvarende for medlemmer til representantskapet. Lovens bestemmelser om representantskapets medlemmer får så langt det passer anvendelse på varamenn.

(2) Representantskapet velges av generalforsamlingen. Bestemmelsene i ... gjelder tilsvarende.

Er ikke annet bestemt i vedtektene, velges styret av representantskapet. Representantskapet skal dessuten føre tilsyn med styrets og administrerende direktørs forvaltning av selskapet. Hvert av medlemmene kan på møte i representantskapet kreve opplysninger om selskapets drift i den utstrekning de finner det nødvendig. Representantskapet kan selv eller ved utvalg iverksette undersøkelser.

(3) Representantskapet skal gi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, eventuelt også konsernresultatregnskap og konsernbalanse, bør godkjennes, og om styrets forslag til anvendelse av overskudd eller dekning av tap. Styrets forslag samt revisjonsberetning skal sendes representantskapets medlemmer senest en uke før saken skal behandles.

(4) Vedtektene kan bestemme at det til visse typer forretninger som ikke hører til den daglige ledelse, skal kreves samtykke av representantskapet. Representantskapet kan vedta anbefalinger til styre i hvilken som helst sak. Andre beføyelser kan ikke legges til representantskapet, med mindre loven særskilt gir hjemmel for det. (5) For øvrig gjelder bestemmelsene i §§ ..... tilsvarende for representantskapet og dets medlemmer.

Kommentar/begrunnelse:

Dette er en regel som gjelder i dagens aksjelov (§ 8-23). Følgelig er det kun en videreføring av en allerede eksisterende regel som det er opparbeidet praksis for.

Dessuten vil dette medlem påpeke følgende: I visse typer selskaper kan det foreligge vesentlige samfunnsinteresser som skal sikres gjennom innsyn, kontroll og styring. Et av flere elementer for å ivareta slike interesser kan være å inneha regler om etablering av representantskap.

LOV OM ALLMENNAKSJESELSKAPER

Til § 5-4 Forvaltningen av selskapet

2. ledd, 2. setning: Kan-kravet strammes inn til skal, slik at ny 2. setning blir: «Styret *skal* også fastsette retningslinjer for virksomheten».

Til § 5-18 Ansattes rett til å velge styremedlemmer

1. ledd omformuleres (slik at 2/3 – kravet om styrerepresentasjon fjernes)

Nytt 1. ledd blir følgende: «(1) I selskaper med flere enn 30 ansatte *skal* ett styremedlem og en observatør med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.»

Kommentar/begrunnelse

Hovedregelen skal være at ansatterepresentasjon kan inntre når selskapet har fler enn 30 ansatte. Det vil svekke bedriftsdemokratiet og virke byråkratisk at de ansatte må skaffe 2/3-flertall for å kreve styrerepresentasjon.

3. ledd i § 5-18 sikrer at forskrifter for ansattes rett til å velge styremedlemmer inneholder regler om beregningen av antall ansatte, herunder om bruk av gjennomsnittstall.

Det er viktig at ansattes representasjon kan tre inn umiddelbart og/eller samtidig med øvrig restrukturering/nye selskapsdannelser.

Det er spesielt viktig at de ansattes representasjonsrett inntrer umiddelbart ved selskapsrettslige endringer og omorganiseringer i selskaper og konserner der det allerede er etablert representasjon eller der vilkårene for å etablere representasjon er til stede. Dersom et aksjeselskap er en direkte fortsettelse av et annet aksjeselskap, synes det mest hensiktsmessig og rettferdig at de valgte representanter fortsetter direkte i det nye selskaps styre fra starten av, dvs tar del i første styremøte.

Til § 5-29 Styreinstruks

Det er flere måter å legge til rette for styreinstruks på:
– slik som 5-30 er utformet, som en retningsgivende paragraf for hvordan en styreinstruks kan utarbeides

eller .....
– i form av en standardisert minimumsramme for hva en styreinstruks skal inneholde.

Paragraf 5-4 angir hva styret skal arbeide med. Den relativt korte tiden utvalget har hatt til utarbeidelse av disse to lovene har ikke gitt tilstrekkelig med tid til «nye» paragrafer. Når NOU-en sendes ut på høring vil dette være et område som fra LO sin side vil bli sett nærmere på.

Dette vil jeg begrunne med følgende:

Etter min vurdering taler gode grunner for at man i lovteksten angir en *minimumsramme* for innholdet i instruksen; dvs i form av detaljerte saksbehandlingsregler med tidsfrister og angivelse av hvilke typer saker styret skal behandle, f eks en konkretisering av hva styret skal underrettes om. Videre bør informasjon i konsernforhold innarbeides i en styreinstruks. Etter min oppfatning kan bestemmelsen konkretiseres slik at de ansatte sikres rett til å uttale seg før endelig beslutning fattes.

Til sammenlikning har man i den danske aksjeloven et «standardisert» minstemål for styreinstruksen.

Generelt til kap 5:

Eierendringer i aksjeselskap kan i grove trekk inndeles på følgende måte:
– Sammenslåing (fusjon), dekket av kap 10.
– Deling (fisjon), dekket av kap 11
– Overdragelse/salg, kap 3
– Oppkjøp, dekket av kap 3
– Nedleggelse, avvikling og oppløsning m m, dekket av kap 12.

Samtlige endringsformer er dekket v h a ulike kapitler og paragrafer i aksjeloven som ovenfor beskrevet. De to første eierendringsformene innehar klare regler om meldeplikt, fremgangsmåte/saksbehandlingsregler og informasjons- og opplysningsplikt overfor de ansatte. Videre har de ansatte en uttalerett ved sammenslåing og deling.

De tre siste eierendringsformene er ikke like klare og entydige hva gjelder informasjons-, opplysningsplikt, samt uttalerett. For å ivareta nødvendig informasjons-, opplysningsplikt, samt uttalerett er følgende nye forslag til paragrafer formulert:

Nytt kap 5. avsnitt V: «Særskilt om de ansattes informasjons- og opplysningsrett»

Ny § 5-34. Eierskifte i aksjeselskap

«Ved eierskifte i aksjeselskap skal ledelsen straks den får sikker kunnskap om det, informere de tillitsvalgte/ansatte såfremt erververen:

– overtar mer enn 1/3 av aksjekapitalen eller aksjer som representerer mer enn 1/3 av stemmene i selskapet, eller
– blir eier av mer enn 1/2 av aksjekapitalen eller aksjer som representerer mer enn 1/3 av stemmene,
– blir eier av mer enn 2/3 av aksjekapitalen eller aksjer som representerer mer enn 2/3 av stemmene.

Ledelsen skal medvirke til at nye eiere så raskt som mulig orienterer de ansatte om sine planer.»

Kommentar/begrunnelse

Den nye paragrafen er basert på innholdet i hovedavtalens § 9-16 med tilsvarende tekst. Det påpekes at de ansatte sikres drøftingsrett i hovedavtalen (LO/NHO). Den nye § 5-34 sikrer informasjons- og opplysningsplikt overfor de ansatte.

Lov om erverv sikrer for øvrig de ansatte uttalelsesrett hvor kriteriene for meldepliktig erverv er tilstede. Dette er sikret i kap 5 (De ansattes uttalelses- og informasjonsrett).

Grenseverdiene som er satt på 1/3, 1/2 og 2/3 er identisk med § 4 i lov om erverv.

De senere års hurtige eierendringer i næringslivet har forsterket behovet for en slik paragraf. Dette omfatter oppkjøp med påfølgende slakting av lønnsomme arbeidsplasser i Norge.

Ny § 5-35 «Informasjon til de ansatte ved nedleggelse, avvikling og oppløsning m m»

(1) Nedleggelse, avvikling, oppløsning m m skal gjøres kjent for de ansatte eller representanter for de ansatte i selskapet, straks ledelsen i selskapet besitter sikker kunnskap om dette. De ansatte skal informeres før nedleggelse og gis uttalerett før nedleggelse foretas.

(2) For øvrig gjelder reglene i kap 12 om avvikling og oppløsning m m

Kommentar/begrunnelse

Paragrafen er blant annet rettet mot nedleggelse av lønnsomme bedrifter og arbeidsplasser. Når lønnsomme virksomheter nedlegges skades de ansatte spesielt. I europeisk målestokk er det «billig» å nedlegge bedrifter og arbeidsplasser i Norge.

Det er min oppfatning at det bør nedsettes et offentlig utvalg som vurdere denne problemstillingen nærmere. Problemstillingen har blant annet følgende innfallsvinkler: Den næringspolitiske, sysselsettingsmessige, arbeidsrettslige, skatteeffektsmessige, selskapsrettslige for å nevne noen av de viktigste.

Til § 13-5 De ansattes valgrett

2/3 – kravet i 2. ledd må fjernes og erstattes med flertallskrav. Dette gir følgende setning:

«Et flertall av de ansatte eller *fagforeninger som representerer et flertall av de ansatte*, kan bestemme at det i tillegg skal velges et antall observatører på inntil halvdelen av de medlemmer som er valgt av de ansatte samt varamedlemmer for disse.»

Til § 13-6 De ansattes valgrett i konsernforhold

2/3-kravet i 1. ledd må fjernes og erstattes med flertallskrav. Dette gir følgende setning:

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan Kongen etter søknad fra konsernet, *fra fagforeninger som omfatter et flertall av dets ansatte,.....*

Nytt kap 15 avsnitt IV.

Særregler for selskaper som har representantskap.

§ 15-13 Representantskap.

(1) I selskap som ikke har bedriftsforsamling, kan vedtektene bestemme at selskapet skal ha et representantskap som skal bestå av minst tre medlemmer. Styremedlem, observatør og administrerende direktør kan ikke være medlem av representantskapet. Det som er bestemt om styremedlemmer i § ... og § 5-... gjelder tilsvarende for medlemmer til representantskapet. Lovens bestemmelser om representantskapets medlemmer får så langt det passer anvendelse på varamenn.

(2) Representantskapet velges av generalforsamlingen. Bestemmelsene i ... gjelder tilsvarende.

Er ikke annet bestemt i vedtektene, velges styret av representantskapet. Representantskapet skal dessuten føre tilsyn med styrets og administrerende direktørs forvaltning av selskapet. Hvert av medlemmene kan på møte i representantskapet kreve opplysninger om selskapets drift i den utstrekning de finner det nødvendig. Representantskapet kan selv eller ved utvalg iverksette undersøkelser.

(3) Representantskapet skal gi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, eventuelt også konsernresultatregnskap og konsernbalanse, bør godkjennes, og om styrets forslag til anvendelse av overskudd eller dekning av tap. Styrets forslag samt revisjonsberetning skal sendes representantskapets medlemmer senest en uke før saken skal behandles.

(4) Vedtektene kan bestemmes at det til visse typer forretninger som ikke hører til den daglige ledelse, skal kreves samtykke av representantskapet. Representantskapet kan vedta anbefalinger til styre i hvilken som helst sak. Andre beføyelser kan ikke legges til representantskapet, med mindre loven særskilt gir hjemmel for det.
(5) For øvrig gjelder bestemmelsene i §§ ..... tilsvarende for representantskapet og dets medlemmer.

Kommentar/begrunnelse:

Dette er en regel som gjelder i dagens aksjelov (§ 8-23). Følgelig er det kun en videreføring av en allerede eksisterende regel som det er opparbeidet praksis for.

Dessuten vil dette medlem påpeke følgende: I visse typer selskaper kan det foreligge vesentlige samfunnsinteresser som skal sikres gjennom innsyn, kontroll og styring. Et av flere elementer for å ivareta slike interesser kan være å inneha regler om etablering av representantskap

7.4.5

Medlemmene *Andersen* og *Valen* tar prinsipielt avstand fra ovennevnte forslag fremsatt av medlemmet Kjølstad, vedr bl a vesentlige endringer i forhold til gjeldende lovgivning og praksis, vedr de ansattes medbestemmelsesrett i de styrende organer: styret og bedriftsforsamlingen.

Medlemmene *Andersen* og *Valen* tar videre, også på prinsipielt grunnlag, avstand fra medlemmet Kjølstads forslag om å gjøre deler av Hovedavtalen mellom NHO og LO, til lov og som en del av aksjelovgivningen, bl a ut fra det forhold at hovedavtaler mellom andre parter i arbeidslivet har betydelige forskjeller.

Det fremførte forslag til medlem *Kjølstad* har under enhver omstendighet ikke vært tilfredsstillende gjenstand for en sammenhengende og bred drøftelse i utvalget. Forslagene i sin foreslåtte form og konkrete innhold, har blitt fremmet av medlemmet *Kjølstad* i absolutt siste fase av utvalgets utredningsarbeid, og vesentlig etter drøftelse og gjennomgåelse av forslag i lovtekst vedr to selskapsformer. Jf uttalelser vedr utvalgets arbeidsform og metodikk. Endringer vedr de ansattes medbestemmelsesrett i forhold til gjeldende lovgivning og praksis, må drøftes som en helhet og ikke ved endring av enkeltvise bestemmelser.

På denne bakgrunn er disse medlemmer også uenig i de forslag til endringer som utvalgets flertall har foretatt i utkast til lovtekst inntatt i kap 5 og kap 13. Dette gjelder vedr aksjeselskapene § 15-19 tredje ledd hvor henvisningen til «gjennomsnittet de tre siste regnskapsår» uten særlig begrunnelse er tatt ut. Paragraf 5-20, første ledd er foreslått endret fra «fagforeninger som omfatter 2/3 av de ansatte i konsernet (gruppen)» til «fagforeninger som omfatter et flertall av de ansatte». Tilsvarende endringer er foreslått i lov om allmennaksjeselskaper §§ 5-18 tredje ledd og 5-19 første ledd.

Når det gjelder kap 13 er det foreslått endring i § 13 tredje ledd, for aksjeselskaper som allmennaksjeselskaper.

Endringsforslagene er lik de endringer som er angitt i §§ 5-19 og 5-20 for allmennaksjeselskaper § 5-18 tredje ledd og 5-19 første ledd.

De av utvalgsflertallets foreslåtte endringer fremstår som lite harmonisert i forhold til de øvrige bestemmelser vedr de ansattes medbestemmelsesrett i styrende organer. Endringer av den karakter som er foreslått av utvalgsflertallet, må for å få en tilfredsstillende totalløsning, inngå i en samlet vurdering av de ansattes medbestemmelsesrett og ikke som mer løsrevne forslag fra den eksisterende innebygde harmoni mellom bestemmelsene.

7.5 SKIPSFARTSSELSKAPER

Gjeldende aksjelov §§ 18-6 og 18-7 har visse særlige regler om selskapets ledelse i selskaper som bare driver skipsfart mv. Reglene avviker fra de generelle regler om selskapets ledelse som er inntatt i utvalgets lovforslag kap 5.

Utvalgets flertall foreslår at disse særreglene videreføres i den nye aksjelovgivningen selv om reglene i dag neppe har samme praktiske betydning for rederinæringen som tidligere.

Utvalgets medlemmer, *Andersen*, *Ask* og *Tjølsen*, mener at disse særlige reglene for skipsfartsselskaper nå har mistet meget av sin betydning og at det ikke er påvist særlige behov for at de skal videreføres i den nye aksjelovgivningen. Disse medlemmene antar at det bør foretas en nærmere utredning av behovet for slike særlige regler og viser til at dette ikke har vært mulig innen den tidsrammen utvalget har hatt for sitt arbeid.

KAPITTEL 8

Aksjeeiernes rettsstilling

8.1 STEMMERETTSBEGRENSNINGER

Likhetsgrunnsetningen står sentralt i aksjeretten. Utgangspunktet er at alle aksjer skal gi lik rett i selskapet, men selskapet har samtidig adgang til gjennom vedtektsbestemmelse å inndele aksjene i ulike aksjeklasser med ulik rett i selskapet (utkastet § 1-5). I praksis gjøres det ofte bruk av denne adgangen, f eks slik at en aksjeklasse har særlige rettigheter når det gjelder utbytte eller når det gjelder stemmerett.

Hovedregelen er at hver aksje gir en stemme. Spørsmålet er i hvilken utstrekning den nye lovgivningen skal åpne adgang til å fravike dette ved særlige bestemmelser i vedtektene om stemmerettsløse aksjer og andre stemmerettsbegrensninger.

8.1.1

En form for stemmerettsbegrensning er knyttet til person. Slike bestemmelser fastsetter det maksimale antall stemmer som kan avgis av en person på generalforsamlingen uten hensyn til hvor mange aksjer vedkommende eier eller representerer, jf f eks finansinstitusjonsloven § 2-4. Slike bestemmelser vil normalt være supplert av bestemmelser om konsolidering etter ulike kriterier slik at de aksjeeiere som omfattes blir å anse som én gruppe i forhold til det stemmetak som gjelder pr person, jf f eks finansinstitusjonsloven § 2-6. Vedtektsbestemmelser med innhold som tilsvarer disse lovbestemmelsene benyttes en god del i praksis, også i allmennaksjeselskaper.

Etter gjeldende rett er det adgang til å gjøre bruk av slike stemmerettsbegrensninger. Utvalget antar at dette bør komme direkte til uttrykk i lovteksten (utkastet § 1-6 første ledd).

8.1.2

Spørsmålet om det bør kunne utstedes stemmerettsløse aksjer eller aksjer med begrenset stemmevekt er utførlig behandlet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 102 flg. Spørsmålet har – som det fremgår av proposisjonen – en side som gjelder forholdet til EU's regelverk. Både av denne og andre grunner antar utvalget at spørsmålet står i noe forskjellig stilling for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper.

Gjeldende aksjelov § 9-3 gir adgang til å utstede aksjer uten stemmerett eller med begrenset stemmevekt dersom antallet aksjeeiere i den aksjeklasse det gjelder er under 20 eller selskapet gis dispensasjon av Nærings- og energidepartementet. Det er opplyst at departementet regelmessig gir slik dispensasjon når aksjene med stemmerettsbegrensninger ikke utgjør mer enn 50 prosent av aksjekapitalen, se Ot prp nr 36 (1993-94) s 104. I proposisjonen s 102 opplyses det også at det i 1986 ble arbeidet med et lovforslag som så å si ville lovfeste denne praksis.

EU's foreløpige holdning til dette spørsmål, som vil kunne få betydning for allmennaksjeselskapene, ligger nær opp til det foreløpige lovforslaget fra 1986. I Ot prp 36 (1993-94) s 102 uttales det:

> «EFs forslag til femte selskapsdirektiv art 33 har regler om adgangen til å ha aksjer uten stemmerett eller med begrenset stemmevekt. Utgangspunktet er at aksjeeierne skal ha stemmerett på generalforsamlingen i forhold til aksjeinnehavet. Medlemsstatene kan imidlertid innenfor visse rammer tillate

stemmerettsløse aksjer eller aksjer med begrenset stemmevekt. Disse aksjene må i så fall gis spesielle økonomiske preferanser, og de kan ikke representere mer enn 50 prosent av aksjekapitalen.

Femte selskapsdirektiv er som nevnt bare på forslagsstadiet, og omfattes derfor ikke av EØS-avtalen. Det hersker fortsatt stor usikkerhet innen EU om hvordan den endelige utformingen av direktivet vil bli. Det er også uklart når direktivforslaget eventuelt vil bli vedtatt.»

Arbeidet innenfor EU synes i hovedsak å ha vært avgjørende når departementet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 104-105 gikk inn for inntil videre å videreføre gjeldende lovbestemmelser på området:

«Departementet er etter dette enig med Aksjelovgruppen i at man foreløpig bør opprettholde gjeldende lovs regler om stemmerettsbegrensninger. Det er knyttet så mange usikkerhetsfaktorer til EUs behandling av femte direktiv at det på det nåværende tidspunkt vil være lite hensiktsmessig å foreslå lovendringer. Departementet vil også bemerke at behovet for lovendringer ikke synes å være særlig påtrengende; dispensasjonspraksis på området er som nevnt forholdsvis liberal. Departementet er imidlertid enig i at det kan være grunn til å se nærmere på reglene, og vil komme tilbake til saken når det er mer avklart hva som vil skje innenfor EU.

Et særlig spørsmål reiser seg likevel i forhold til de private aksjeselskapene. EFs forslag til femte selskapsdirektiv retter seg bare mot offentlige aksjeselskaper, og man står derfor fritt når det gjelder utformingen av reglene om stemmerettsbegrensninger for private aksjeselskaper. Nærings- og energidepartementet og Aksjelovgruppen for små og mellomstore bedrifter mener som nevnt at private aksjeselskaper bør ha en ubegrenset adgang til å utstede aksjer uten stemmerett eller med begrenset stemmevekt.

Departementet mener likevel at man heller ikke når det gjelder private aksjeselskaper, bør foreslå lovendringer nå. Etter departementets syn kan det være grunn til å se reglene om stemmerettsbegrensninger for private aksjeselskaper og offentlige aksjeselskaper i sammenheng, selv om det bare er de sistnevnte selskapene som eventuelt vil bli omfattet av EF-reglene. Ut fra et regelforenklingssynspunkt er det lite heldig med vilkårlige forskjeller i reglene for private og offentlige aksjeselskaper, og dette kan bli resultatet dersom endringene gjennomføres i to omganger. Noe annet er at andre hensyn muligens kan tilsi en forskjellig regulering for de to aksjeselskapsformene.»

8.1.3

Utvalget antar at spørsmålet om stemmerettsløse aksjer mv bør søkes løst i forbindelse med den nye aksjelovgivningen. Dette er et viktig spørsmål både for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Hensynet til rettsutviklingen i EU og EØS-regelverket bør etter utvalgets syn ikke være utslagsgivende når det – som det fremgår i proposisjonen – er høyst usikkert om og i tilfelle når og på hvilken måte spørsmålet vil finne sin løsning i EUs lovgivning. De nye regler innenfor EU vil under enhver omstendighet bare kunne få direkte betydning for allmennaksjeselskapene som i antall er en meget liten gruppe i forhold til aksjeselskapene. Dessuten er det etter utvalgets syn også mulig å utforme nye regler for allmennaksjeselskaper slik at senere EU-regler i tilfelle – som forutsatt – også kan bli gjort gjeldende for eksisterende selskaper.

Når det gjelder utformingen av reglene for allmennaksjeselskaper antar utvalget at en ved å bygge både på det foreløpige lovarbeidet fra 1986 og Nærings- og energidepartementets dispensasjonspraksis vil komme frem til en generelt akseptabel

løsning. En antar derfor at også et allmennaksjeselskap bør gis adgang til å vedtektsfeste stemmeretts/ stemmevektsbegrensninger for inntil halvparten av aksjekapitalen (utkastet § 1-6 annet ledd). En tilsvarende løsning er det som nevnt også arbeidet med innenfor EU selv om holdningen der også synes å være at aksjer omfattet av slike begrensninger bør gis ulike økonomiske preferanser som kompensasjon. Utvalget antar at spørsmål om det til aksjer uten stemmerett eller med begrenset stemmevekt bør knyttes slike fordeler, er et spørsmål som en bør kunne overlate til markedet å avgjøre i forbindelse med den enkelte emisjon. Emisjoner av aksjer i allmennaksjeselskaper vil forøvrig også i de aller fleste tilfeller være gjenstand for kontroll fra børsens side i henhold til reglene i lovgivningen om verdipapirhandelen.

De nye reglene i allmennaksjeloven bør imidlertid ta høyde for at det senere kan komme nye EU-regler på området som via EØS-regelverket krever norsk tilpasning. Utvalget mener derfor at det bør uttrykkelig fremgå av allmennaksjeloven at slike bestemmelser i tilfeller vil kunne gjennomføres med virkning for eksisterende selskaper på det tidspunkt slike regler måtte bli gjennomført (utkastet § 1-6 fjerde ledd).

8.1.4

Utvalget legger til grunn at det for aksjeselskaper ikke vil være aktuelt med strengere regler på dette området enn de regler som foreslås for allmennaksjeselskaper. Spørsmålet er om aksjeselskaper bør gis en videre adgang til å gjøre bruk av aksjer uten stemmerett eller med begrenset stemmevekt enn det som følger av utvalgets forslag til allmennaksjeloven § 1-6.

Dette spørsmål har utvalget først og fremst vurdert med henblikk på den forholdsmessig store gruppen av selskaper som har de særtrekk som omhandles i Justiskomitèens innstilling, se foran *"Retningslinjer fra Stortingsbehandlingen av Ot prp nr 36 (1993-94), jf Innst O nr 45 (1994-95), og Ot prp nr 4 (1995-96) jf Innst O nr 23 (1995-96)"* i avsnitt 1.2. Slike selskaper vil normalt ha færre enn 20 aksjeeiere, og de vil således etter gjeldende rett ha full frihet til gjennom vedtektene å inndele aksjene i selskapet i aksjeklasser med ulik stemmerett. Utvalget kan i og for seg ikke se at det skulle knytte seg særlig store betenkeligheter til bruk av tilsvarende ordninger selv om aksjeeierantallet skulle være noe høyere. En minner om at aksjeselskaper ikke vil kunne henvende seg til allmennheten for å innhente aksjekapital. Dette vil i praksis innebære at i de aller fleste aksjeselskaper må antallet aksjeeiere bli begrenset.

I Ot prp nr 36 (1993-94) s 103-104 drøftes spørsmålet prinsipielt:

> «Som argument mot stemmerettsløse aksjer fremheves vanligvis at risiko og innflytelse i selskapet bør henge sammen. En vid adgang til å utstede stemmerettsløse aksjer kan gi en maktkonsentrasjon i selskapet hvor de personer som har den avgjørende innflytelsen, ikke har en tilsvarende del av den økonomiske risikoen. ....
>
> Gode grunner kan likevel tale for en viss utvidelse av adgangen til å utstede aksjer uten stemmerett eller med begrenset stemmevekt. Ved å utstede slike aksjer har selskapet mulighet til å øke egenkapitalandelen uten at dette påvirker styringen av selskapet tilsvarende. Departementet viser her til næringslivets behov for å ha et bredt register å spille på når det gjelder finansieringsformer, og behovet for fleksibilitet når det gjelder organisering.»

Utvalget kan i hovedsak slutte seg til dette, men vil understreke at de grunner som taler for å utvide adgangen til å gjøre bruk av aksjer uten stemmerett eller med begrenset stemmevekt, gjør seg sterkere gjeldende for aksjeselskaper enn for allmennaksjeselskaper. En slik adgang vil gjøre det lettere for slike selskaper å skille

mellom eierstruktur og kapitalinnhenting, bl a slik at stemmevektsreglene kan tilpasses situasjonen i det enkelte selskap. En minner også om at slike bestemmelser ofte også tas i bruk ved generasjonsskifter.

Alt i alt mener utvalget etter dette at det ikke vil være forbundet med særlig store betenkeligheter å ta bort vilkåret i gjeldende aksjelov § 9-3 om at aksjeeierantallet ikke må overstige 20 (se utkastet § 1-6 annet ledd).

8.2 AKSJENES RETTSLIGE KARAKTER

Som nevnt foran i *"Et to – sporet opplegg for ny aksjelovgivning"* i avsnitt 2.1 antar utvalget at skille mellom allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper skal knyttes til adgang til å utstede aksjer til allmennheten, aksjespredning og fri omsetning av aksjene i markedet. Det fremgår videre at aksjene i et allmennaksjeselskap skal være registrert i Verdipapirsentralen (utkastet § 1-1). Dette betyr også at aksjenes rettslige karakter og reglene for omsetning mv av aksjene vil bli bestemt av reglene i lov om verdipapirsentralen kap 5. Disse reglene innebærer at det til aksjene knyttes negotiabilitetsvirkninger av samme type som for negotiable dokumenter.

Utvalget antar som nevnt foran *"Særlig om forskjellen mellom aksjer i aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper"* i avsnitt 3.4, at det både av lovtekniske og materielle grunner ikke bør etableres en tilsvarende ordning for aksjer i aksjeselskaper. Typisk for slike selskaper er at antallet aksjeeiere er forholdsvis lite og at aksjeeie har nær sammenheng med deltagelse i den virksomhet aksjeselskapet driver. Tilknytningen mellom aksjeeier og selskapet blir derfor ofte forholdsvis langvarig, og aksjene blir tilsvarende gjenstand for forholdsvis liten omsetning. Utvalget kan derfor ikke se at det skulle være særlig behov for å knytte negotiabilitetsvirkninger til aksjene i aksjeselskaper.

Aksjelovutvalget foreslo at den gjeldende ordningen med aksjebrev med visse negotiabilitetsvirkninger skulle erstattes av en ordning med aksjebevis, dvs en kvittering eller et bevis for eierandelen, og dette forslaget ble fulgt opp i Ot prp nr 36 (1993-94) s 94-96 hvor spørsmålet gis en utførlig drøftelse. Departementet uttalte bl a:

> «Departementet antar etter dette at det bare kan være aktuelt å operere med ett system for rettsverns- og legitimasjonsvirkninger i tillegg til alternativet med registrering i VPS. Ved vurderingen av hvilket system som i så fall er å foretrekke, kan drøftelsene ovenfor sammenfattes på følgende måte: Når det gjelder forholdet mellom aksjeeieren og selskapet, er departementet av den oppfatning at Aksjelovgruppens forslag er å foretrekke. Hensynet til en effektiv omsetning av aksjer taler på den annen side for reglene om aksjebrevet i gjeldende lov. Det sistnevnte hensynet har særlig betydning i forhold til mellomstore selskaper som har en viss omsetning av aksjene.
>
> Etter departementets syn er det tvilsomt hvor stor vekt man bør legge på omsetningshensynet i disse tilfellene. Selv om omsetningen av aksjer i selskaper som velger å ikke la seg registrere i VPS, trolig vil variere en hel del, antar departementet at det i de fleste av disse selskapene vil forekomme relativt sjelden at aksjer skifter eier. Dette gjør at hensynet til en effektiv omsetning ikke gjør seg gjeldende med særlig styrke, og at man i stedet bør legge vekt på andre hensyn.»

Utvalget er enig med departementet i at gjeldende regler om aksjebrev ikke bør videreføres for aksjeselskaper. En har derfor tatt inn i utkastet §§ 3-9 og 3-10 de legitimasjons- og rettsvernsregler som ble foreslått for aksjer i aksjeselskaper i Ot prp nr 36 (1993-94). En bemerker at dette er regler som, med utgangspunkt i reglene

i gjeldsbrevloven kap 3, antas å gjelde for formuerettigheter i sin alminnelighet. Det dreier seg således om regler som i praksis skulle være vel kjente.

Adgangen til å pantsette aksjer med rettsvern har hittil vært knyttet til aksjebrevet, jf panteloven § 4-1. Utvalget antar at det på denne bakgrunn vil være hensiktsmessig å ta inn en uttrykkelig bestemmelse om adgangen til å pantsette aksjer i aksjeselskaper (utkastet § 3-3). En forutsetter også at det blir foretatt endringer i panteloven slik som foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94), og at det som også foreslått der, utformes egnede overgangsregler (utkastet § 17-3 nr 10).

8.3 OMSETNINGSBEGRENSNINGER MV

8.3.1

Gjeldende aksjelov § 3-2 tar som utgangspunkt at aksjer skal være fritt omsettlige for så vidt annet ikke følger av lov eller vedtekter. Når det gjelder vedtektsbestemte begrensninger tillater loven bare tre noe forskjellige typer. Vedtektene kan fastsette at

- aksjeeierne skal ha løsningsrett til de aksjer som skal skifte eier (lovens § 3-3),
- erverver av aksje i selskapet skal ha visse egenskaper mv (lovens § 3-4), og
- erverver ved overdragelse skal ha samtykke til ervervet fra selskapets side (lovens § 3-4).

Disse spørsmål er utførlig behandlet av Aksjelovgruppen og i Ot prp nr 36 (1993-94) s 99 flg hvor det bl a heter:

> «Aksjelovgruppen tar også opp det forhold at aksjeeierne har *full frihet til å avtale omsetningsbegrensninger, mens det oppstilles skranker for hvilke omsetningsbegrensninger som kan tas inn i vedtektene.* Aksjelovgruppen mener under en viss tvil at alle former for omsetningsbegrensninger bør være lovlige, også de som tas inn i vedtektene. ....
>
> Aksjelovgruppen mener at det fortsatt er behov for en ufravikelig regulering av de vanligste formene for omsetningsbegrensninger, slik man har i gjeldende §§ 3-3 og 3-4. Gruppen mener videre at særlige hensyn gjør seg gjeldende i forhold til *samtykkeklausuler*, og reiser spørsmål om disse bør forbys.
>
> Aksjelovgruppen viser til at behovet for kontroll med utenlandske erverv på grunn av konsesjonslovgivningen ikke lenger vil være til stede på samme måte som tidligere. EØS-avtalen innebærer nemlig at konsesjonsrettslige bestemmelser som retter seg mot EØS-borgere, ikke kan opprettholdes. En viktig innvending mot samtykkeklausulene er dessuten at de i mange tilfeller ikke tar tilstrekkelig hensyn til aksjeeierens behov for å komme seg ut av selskapsforholdet. Videre kan det hevdes at fri omsettelighet bidrar til å effektivisere ressursutnyttelsen i næringslivet.
>
> Aksjelovgruppen mener likevel at samtykkeklausulene fortsatt kan ha sin berettigelse, for eksempel når det gjelder å beskytte seg mot fiendtlige oppkjøp. Problemene i forhold til aksjeeiernes behov for å kunne komme seg ut av selskapsforholdet, mener gruppen kan avhjelpes ved en regel om at samtykke bare kan nektes dersom selskapet innløser aksjen eller finner en annen kjøper som er villig til å overta aksjen på samme vilkår som den opprinnelige kjøperen.
>
> Aksjelovgruppen går på denne bakgrunn ikke inn for å forby samtykkeklausulene. Gruppen tar likevel et forbehold når det gjelder de børsnoterte selskapene, men viser til at børslovgivningen ligger utenfor gruppens mandat.»

Departementet sluttet seg til forslaget om å fjerne begrensningene i gjeldende aksjelov når det gjelder adgangen til å gjøre bruk av omsetningsbegrensninger (proposisjonen s 101):

> «Når det gjelder *begrensningen i gjeldende § 3-2 for hvilke omsetningsbegrensninger det er tillatt å ta inn i vedtektene*, er departementet enig i at mye taler for en endring av regelen. Som Aksjelovgruppen peker på, er det et uheldig utslag av bestemmelsen i gjeldende lov at innskrenkninger i aksjenes omsettelighet reguleres i aksjonæravtaler i stedet for i vedtektene hvor de egentlig hører hjemme.
>
> Departementet er på den annen side også enig i at en regel om full vedtektsfrihet på dette området må ses i sammenheng med muligheten til å prøve vedtektsbestemmelsenes rimelighet. Avtaleloven § 36 gjelder ikke for vedtektsbestemmelser slik den gjør for aksjonæravtaler. Aksjelovgruppen foreslår derfor en bestemmelse om at også vedtektsbestemmelser om omsetningsbegrensninger skal kunne prøves etter § 36. ....
>
> ... Etter departementets syn må henvisningen til avtaleloven § 36 forstås slik at urimelighetsvurderingen bare gjelder forholdet mellom aksjeeieren og selskapet. Heller ikke etter avtaleloven er det aktuelt å trekke inn hensynet til en tredjeperson som indirekte berøres av avtalen, dersom avtalen ellers ikke anses å være urimelig mellom avtalepartene. .... Formålet med bestemmelsen er å ivareta hensynet til aksjeeierne og deres muligheter for å komme seg ut av selskapsforholdet. Formålet er ikke å sikre utenforståendes muligheter til å kjøpe seg inn i selskapet.»

Departementet var også enig i at samtykkeklausuler ikke bør forbys:

> «Spørsmålet om *å forby samtykkeklausuler* reiser seg etter departementets syn først og fremst i forhold til børsnoterte selskaper. Børslovgivningen ligger utenfor emnet for denne proposisjonen. Departementet går derfor ikke nærmere inn på problemstillingen. Når det gjelder uttalelsen fra Aksjelovgruppen for små og mellomstore bedrifter om forholdet til EØS-avtalen, vil departementet bemerke at uttalelsen synes å bero på en misforståelse. EØS-avtalen kan ikke forstås slik at den forbyr samtykkeklausuler. Det Aksjelovgruppen uttaler på s 96 i utredningen, er at EØS-avtalen antakelig utelukker at selskapene praktiserer en samtykkebestemmelse diskriminerende i forhold til borgere i andre EØS-land.»

8.3.2

Utvalget er enig i at prinsippet om fri omsettelighet bør være utgangspunkt når det gjelder aksjer i allmennaksjeselskaper. Spørsmålet her er heller om det overhodet skal være adgang for et selskap til, på den ene side, å tilby allmennheten aksjer beregnet på vanlig markedsmessig omsetning og, på den annen side, til å gjøre aksjene til gjenstand for vedtektsfestede omsetningsbegrensninger. Utvalget er enig med departementet i at spørsmålet har størst betydning for børsnoterte selskaper mv. Utvalget mener likevel at spørsmålet er av selskapsrettslig karakter og bør løses innenfor rammen av den nye aksjelovgivningen. En bemerker at spørsmålet har betydning også for andre selskaper enn de børsnoterte.

Allmennaksjeselskapers aksjer er beregnet på alminnelig omsetning og utstedes gjennom registrering i Verdipapirsentralen. Det vil derfor være negotiabilitetsvirkninger knyttet til aksjeomsetningen. For vanlige investorer i aksjemarkedet er det imidlertid like viktig at aksjenes likviditet i markedet ikke plutselig reduseres ved at omsetningsbegrensninger i selskapets vedtekter blir gjort gjeldende. Det er riktignok slik at omsetningsbegrensningene i praksis neppe vil bli påberopt svært ofte av selskapet. Når det unntaksvis gjøres, vil inngrepet fra selskapet likevel kunne

oppfattes som i strid med forutsetningene for den opprinnelige markedsføringen av aksjene fra selskapets side.

Etter utvalgets syn bør derfor loven gi klart uttrykk for selve prinsippet om at aksjer som markedsføres beregnet på alminnelig omsetning, ikke kan gjøres til gjenstand for omsetningsbegrensninger. Helt unntaksfri kan neppe en slik lovregel være, men unntak bør bare komme i betraktning for så vidt det dreier seg om omsetning som ikke har karakter av ordinær omsetning i markedet. En regel som åpner for unntak, bør derfor utformes slik at unntaket bare kan få betydning ved transaksjoner som vil kunne få betydning for eier- og styringsstrukturen i selskapet.

Etter dette er utvalget kommet til at allmennaksjeloven bør fastslå prinsippene om at selskapets aksjer skal være fritt omsettelige og at omsetteligheten bare kan begrenses ved vedtektsbestemmelse som loven selv fastlegger rammen for (utkastet § 3-13). Utvalget mener videre at den eneste omsetningsbegrensning som bør kunne komme i betraktning, vil være et krav om samtykke fra selskapets side. Selv en slik omsetningsbegrensning bør imidlertid ikke kunne omfatte omsetning av aksjer som ledd i ordinær verdipapirhandel. Utvalget foreslår derfor at et vedtektsfestet samtykkekrav bare kan omfatte tilfelle hvor ervervet medfører at aksjeerververen når opp i 3 prosent eller mer av aksjekapitalen eller stemmene i selskapet (utkastet § 3-18).

Når det gjelder de nærmere regler om saksbehandling mv i tilfelle som omfattes av en gyldig vedtektsbestemmelse, er utvalgets forslag i hovedsak en videreføring av forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94). En rett for aksjeeieren til å kreve innløsning mv i tilfelle hvor samtykke ikke gis, mener utvalget likevel at det ikke er behov for når det gjelder allmennaksjeselskaper. Aksjene i slike selskaper er vanligvis lett omsettelige i markedet.

I hvilken utstrekning omsetningsbegrensninger som er tillatt etter aksjelovgivningen, også kan benyttes av et allmennaksjeselskap i det enkelte tilfelle, vil – dersom selskapet er børsnotert – også kunne bero på de betingelser som gjelder for børsnoteringen av aksjene. Utvalget går ikke nærmere inn på de spørsmål som i så fall vil oppstå i forhold til børslovgivningen med tilhørende regelverk.

8.3.3

Spørsmålet om vedtektsbestemte omsetningsbegrensninger for aksjer i aksjeselskaper står etter utvalgets syn i en helt annen stilling enn når det gjelder allmennaksjeselskaper. Utvalget er for aksjeselskapenes del enig med departementet i Ot prp nr 36 (1993-94) i at det i lovgivningen her ikke bør oppstilles særlige regler som begrenser selskapets valgfrihet. En går således ut fra at loven fortsatt skal gi adgang til å benytte de typer av omsetningsbegrensninger som gjeldende lov tillater, se "" i avsnitt 8.3.1 foran. En er også enig med Aksjelovutvalget og departementet i at loven heller ikke bør stenge for andre typer av vedtektsbestemmelser. På samme måte som departementet går utvalget også inn for at avtaleloven § 36 bør gis tilsvarende anvendelse i tilfelle hvor slike omsetningsbegrensninger blir gjort gjeldende av selskapet, se for "" i avsnitt 8.3.1.

Vedtektsbestemmelser om samtykkekrav, forkjøpsrett mv vil ofte være ufullstendige. Utvalget mener derfor at lovgivningen bør inneholde regler om slike klausuler som kan supplere vedtektsbestemmelsene med saksbehandlingsregler mv, også slik at det etter behov kan gis regler som i så fall ikke kan fravikes. Utvalgets lovutkast vil på dette punkt i hovedsak videreføre det regelverk som ble foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) for de klausultyper som har størst betydning i praksis. En viser i denne sammenheng til bemerkningene foran i *"Fravikelige normalregler"* i avsnitt 2.7.

På et punkt har imidlertid utvalget foreslått en noe annen regel enn i Ot prp nr 36 (1993-94). En har kommet til at regelen om at en erverver som nektes samtykke skal kunne kreve at selskapet innløser aksjene, bør undergis visse begrensninger. Innløsning av aksjene vil reelt innebære en reduksjon av selskapskapitalen som etter omstendighetene kan virke til skade for selskapets fortsatte virksomhet. Det kan også tenkes andre tilfelle hvor innløsningen vil virke urimelig overfor selskapet. Dette gjelder i et hvert fall hvis selskapet utpeker en annen som er villig til å overta aksjene til samme pris.

Forøvrig vil utvalget bemerke at innløsningsretten – selv om den er adressert til erververen – i virkeligheten er begrunnet i avhenderens behov for å kunne komme ut av selskapet ved å avhende sin aksje. Aksjer i aksjeselskaper er imidlertid ofte så vidt vanskelig å avhende at det lett vil virke urimelig overfor avhenderen dersom selskapet uten videre skulle nekte den kjøper avhenderen har funnet, rett til å erverve aksjene. Fører nektelsen av samtykke til at handelen må omgjøres, bør derfor innløsningsretten kunne gjøres gjeldende av avhenderen som ellers blir sittende med aksjene.

8.3.4

Som allerede nevnt er hovedregelen i gjeldende aksjelov at aksjene, også i selskaper som nå vil bli aksjeselskaper, skal være fritt omsettelige når vedtektene ikke fastsetter noe annet. Aksjelovgruppen foreslo å videreføre denne hovedregelen, se Ot prp nr 36 (1993-94) s 99 hvor det heter:

> «Aksjelovgruppen reiser for det første spørsmål om *prinsippet om fri omsettelighet fortsatt bør være hovedregelen for private aksjeselskaper*. Gruppen viser til at de fleste små aksjeselskaper har vedtektsbestemmelser som begrenser omsetningsadgangen. Aksjelovgruppen mener likevel at fri omsettelighet bør være lovens hovedregel for begge selskapsformene. Dette begrunnes med at selskapsformen private aksjeselskaper vil kunne omfatte nokså forskjellige typer selskaper, også selskaper med et betydelig antall aksjeeiere hvor behovet for å ha kontroll med hvem som kan komme inn på eiersiden, ikke er like fremtredende. Gruppen mener også at det kan reises så store innvendinger mot samtykkeklausulene at et samtykkekrav i det minste ikke bør være lovens hovedregel.»

Departementet sluttet seg til dette syn, se proposisjonen s 100-101:

> «Departementet er enig med Aksjelovgruppen i at man bør opprettholde *prinsippet om at aksjer som utgangspunkt er fritt omsettelige*, og at dette også bør gjelde for private aksjeselskaper. Departementet er enig i at det bør være et viktig hensyn at aksjeeierne gis muligheter til å komme seg ut av selskapsforholdet, og at det ut fra slike betraktninger kan reises prinsipielle innvendinger mot at et krav om samtykke til aksjeoverdragelse gjøres til lovens hovedregel. Etter departementets syn er dette et viktigere hensyn enn det forhold at det i praksis viser seg at de fleste små aksjeselskaper har tatt inn omsetningsbegrensninger i sine vedtekter.»

Utvalgets hovedsynspunkt når det gjelder utformingen av regler i loven som kan fravikes i vedtektene, fremgår foran i *"Fravikelige normalregler"* i avsnitt 2.7. Slike regler bør etter utvalgets syn ha karakter av normalregler som er utformet slik at de bør kunne passe for selskaper flest og dermed muliggjøre forenkling av arbeidet med å utforme selskapets vedtekter. Normalreglene bør således så vidt mulig gjenspeile vedtektspraksis. Dermed overlates det til selskaper med andre særtrekk enn det som er vanlig for aksjeselskaper flest, å ta nødvendige bestemmelser inn i ved-

tektene for på denne måte å fastsette regler som menes å passe bedre enn lovens normalregler. Dette er den vanlige tilnærmingsmåte i annen kontraktsrettslig lovgivning og bør også legges til grunn mellom partene i selskapsforholdet. I så fall får dette betydning for utformingen av aksjelovens regler om aksjers omsettelighet.

Som nevnt av Aksjelovgruppen vil de fleste mindre aksjeselskaper ofte ha ulike omsetningsbegrensninger i sine vedtekter, f eks samtykkekrav og forkjøpsrett (løsningsrett) for aksjeeierne. Slike selskaper er svært ofte ment å være «lukkede» selskaper. Dette har sammenheng med at aksjeeierendringer virker inn på deltakersiden i den bedrift som aksjeselskapet står for. Slike endringer vil ofte være et forhold av vesentlig betydning for selskapet og de øvrige deltakere og aksjeeiere. Spørsmålet om aksjers omsettelighet kan i slike forhold ikke utelukkende ses på som et spørsmål om rett til å kunne avhende formuesrettigheter. Innvendingene mot omsetningsbegrensninger vil derimot måtte tillegges større vekt i tilfelle hvor selskapet har mange aksjeeiere uten særlig nær tilknytning til selskapet og dets virksomhet. Dette vil imidlertid ikke være situasjonen for det store flertall av norske aksjeselskaper, noe som også fremgår av vedtektspraksis. Den viser tvert imot at deltakerne i «vanlige» aksjeselskaper gjennomgående mener at selskapet og deltakerne bør ha en viss kontroll over endringer på deltakersiden.

En følge av dette er – som påpekt i proposisjonen s 100-101 – at det kan vise seg vanskelig for en deltaker å få avhendet sine aksjer og dermed komme seg ut av selskapet. En vektlegging av dette hensyn vil i praksis vanskelig kunne gjøres uten gjennom en preseptorisk regulering av adgangen til å gjøre bruk av omsetningsbegrensninger. Erfaringene med gjeldende aksjelov viser at en deklaratorisk hovedregel om at aksjer skal være fritt omsettelige, vil ha liten gjennomslagskraft. Hensynet til deltakere som vil ha behov for å kunne komme ut av selskapsforholdet vil derfor i alle tilfelle måtte ivaretas på andre måter, f eks ved regler som gir innløsningsrett i tilfelle hvor omsetningsbegrensningen gjøres gjeldende med den virkning at en deltaker så å si «låses inne» i selskapet, jf utkastet § 3-13.

Utvalget mener etter dette at lovens hovedregel om aksjers omsettelighet bør ta sitt utgangspunkt i vedtektspraksis. I samsvar hermed foreslås som hovedregel at eierskifte skal være betinget av samtykke fra selskapet side (utkastet § 3-7 annet ledd). Tilsvarende mener utvalget at det for aksjeselskaper bør være hovedregelen i tilfelle av eierskifte at aksjeeierne har forkjøpsrett (løsningsrett) til de aksjer eierskiftet gjelder (utkastet § 3-15). Det følger imidlertid av utvalgets hovedsynspunkt at selskaper som ut fra sin egenart finner at lovens normalregler ikke passer, bør ha full frihet til å vedtektsregulere spørsmål knyttet til eierskifte slik at selskapets aksjer blir fritt omsettelige (utkastet § 3-7 annet ledd og § 3-19).

Et særlig spørsmål er om lovens regler om samtykkekrav og forkjøpsrett bør gjelde i alle tilfelle av eierskifte. I Ot prp nr 36 (1993-94) var det foreslått at tilsvarende vedtektsklausuler ikke skulle gjelde ved eierskifte ved arv og heller ikke når erververen er aksjeeierens personlige nærstående. Etter utvalgets syn bør det i forhold verken til slike klausuler eller til lovens egne regler legges særlig vekt på selve ervervsmåten. Omsetningsbegrensningene har sitt rettspolitiske grunnlag bl a i den nære sammenheng det vanligvis er mellom eierskifte for selskapets aksjer og eierstrukturen for den bedrift selskapet står for. Det behov selskapet og eierne har for å kunne gardere seg mot at det ved eierskifte kommer inn eiere i selskapet som ikke passer inn i den bestående eierstruktur, beror ikke på om eierskiftet skjer ved overdragelse, arv eller på annen måte. Derimot bør det også etter utvalgets syn oppstilles unntak for tilfelle hvor den nye erverver tilhører den tidligere aksjeeiers nære familie. Utvalget har kommet til at unntak bør gjøres for den tidligere eiers personlige nærstående og slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje (utkastet §§ 3-7 annet ledd og 3-16 annet ledd). Andre familiemedlemmer med fjernere tilknytning

til den tidligere aksjeeier bør imidlertid være undergitt samme regler som andre erververe. En minner om at denne avgrensning er foreslått ut fra hensynet til de øvrige eiere i selskapet, og at dette hensyn også bør vektlegges når erververen er en av aksjeeiernes fjernere familiemedlemmer.

8.3.5

De regler utvalget foreslår for eierskifte vedrørende aksjer i aksjeselskaper, forutsetter at erververen må ha plikt til å melde fra til selskapet uten hensyn til om ervervet er skjedd ved overdragelse eller på annen måte (utkastet § 3-8). At selskapet så snart som mulig får kjennskap til ervervet er også en forutsetning for at selskapet og aksjeeierne skal kunne ta standpunkt til spørsmål om samtykke, utøvelse av forkjøpsrett mv.

En annen virkning av så vel de regler om eierskifte som loven vil inneholde som av vedtektsbestemte omsetningsbegrensninger, vil være at rettighetene som aksjeeier ikke vil kunne utøves av erververen før eierskiftet er akseptert av selskapet og aksjeeierne, enten ved innføring i aksjeboken eller ved samtykke fra selskapets side (utkastet § 3-8 annet ledd). Noen plikt til å føre ervervet inn i aksjeboken kan imidlertid selskapet ikke ha før eierskiftet er ordnet sett fra selskapets side (utkastet § 3-4). Ut fra reglenes formål er det imidlertid ingen grunn til at erververen ikke skal kunne utøve rent økonomiske rettigheter i selskap før dette tidspunkt (utkastet § 3-8 annet ledd 2. pkt). Dette er i hovedsak i samsvar med forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94).

Et særlig spørsmål gjelder hvem – den tidligere aksjeeier eller erververen – som skal utøve stemmerett knyttet til aksjene i perioden fra eierskiftet til spørsmålet om selskapets samtykke, forkjøpsrett mv er avklart. I gjeldende aksjelov §§ 3-3 femte ledd og 3-4 femte ledd er det gjort klart at erververen ikke har stemmerett før eierskiftet er endelig sett fra selskapets side. Den tilsvarende løsning følger av utvalgets utkast § 3-8 annet ledd. Et helt annet spørsmål er om den tidligere aksjeeier skal beholde sin stemmerett inntil dette tidspunkt, eller om stemmeretten skal falle bort på det tidspunkt aksjene i forholdet mellom avhender og erverver er gått over til erververen. Om dette spørsmål uttaler departementet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 92:

> «Fra hvilket tidspunkt *den tidligere eieren* bør miste sin rett til å utøve aksjonærrettighetene, ser departementet som noe mer tvilsomt. Retten må opphøre senest på det tidspunktet erververens rett inntrer. Det kan imidlertid reises spørsmål om adgangen til å utøve aksjonærrettigheter i enkelte tilfeller bør opphøre på et tidligere tidspunkt. Spørsmålet er med andre ord om man som etter gjeldende lov skal akseptere at det inntrer en dødperiode for aksjene, eller om man som Aksjelovgruppen har foreslått, skal legge til grunn at den tidligere eieren beholder retten til den nye eieren overtar.
>
> Et argument som taler for Aksjelovgruppens forslag, er at det i seg selv kan anses uheldig at aksjer «legges døde» på den måten at ingen kan stemme for dem eller utøve andre aksjonærrettigheter. Særlig uheldig vil dette være i tilfeller hvor aksjene utgjør en betydelig del av selskapets totale aksjekapital. En annen fordel ved forslaget er at det vil være enklere å fastslå når den tidligere eieren mister aksjonærrettighetene.
>
> På den annen side mener departementet at det heller ikke er uproblematisk med en regel som innebærer at en som ikke lenger har eierinteresser i selskapet, skal kunne utøve aksjonærrettigheter. En slik regel åpner for misbruk. Videre er det etter departementets syn prinsipielt sett mer betenkelig med en regel som gir en annen enn den som egentlig har aksjonærinteressen, stemmerett mv for aksjene, enn en regel som innebærer at verken avhenderen eller erververen i en begrenset periode kan utøve

> aksjonærrettigheter i selskapet. Departementet mener etter dette at det prinsipp som har kommet til uttrykk i Rt 1966 s 1120, bør opprettholdes i den nye loven.»

Utvalget er enig i departementets standpunkt for så vidt gjelder aksjeerverv i allmennaksjeselskaper. Eierskifte for slike aksjer skjer normalt rent rutinemessig ved VPS-registrering, og den tidligere aksjeeier vil normalt ikke lenger ha noen interesse knyttet til selskapet.

Utvalget mener imidlertid at spørsmålet står i en annen stilling når det gjelder eierskifte for aksjer i aksjeselskaper. Både de regler som foreslås i utvalgets lovutkast og vedtektsbestemmelser om eierskifte vil i praksis ofte medføre at det neppe generelt kan sies at den tidligere eier ikke lenger har eierinteresser i selskapet. Inntil det er avklart om selskapet vil samtykke i eierskiftet, eventuelt også at forkjøpsrett ikke vil bli utøvet, vil avhenderen fortsatt ha eierinteresser i selskapet for så vidt som resultatet kan bli at eierskiftet ikke finner sted. En må også ta i betraktning at avklaring av selskapets og aksjeeiernes holdning vil kunne ta tid av en viss lengde. Dette tilsier at den tidligere aksjeeier – selv etter avtalen med erververen – vil ha tilstrekkelige interesser i selskapet til at det bør kunne utøves stemmerett for aksjene inntil eierskiftet er bragt i orden og erververen kan utøve stemmerett. Utkastet § 3-7 første ledd annet punktum er utformet i samsvar med dette syn. Utvalget kan ikke se at det vil være verken i selskapets eller avhender og erververs interesse at aksjene legges så å si «død» i den tidsperiode avklaringen av eierskiftet finner sted.

8.3.6

Medlemmet *Ofstad* mener at prinsippet om fri omsettelighet fortsatt bør være hovedregelen for aksjeselskapene. Mindretallet legger blant annet vekt på de problemer samtykkeklausulene reiser i forhold til en aksjeeiers muligheter til å komme seg ut av selskapsforholdet. Kravet om saklig grunn for å nekte samtykke er så upresist at det i praksis ikke er egnet til å gi et tilstrekkelig vern for den som ønsker å avhende en aksje. Mindretallet mener etter dette at det kan reises så store innvendinger mot samtykkeklausulene at de av prinsipielle grunner ikke bør gjøres til lovens hovedregel. Mindretallet er riktignok enig i at det er et hensyn at de fleste små selskaper har regler i vedtektene som begrenser omsetteligheten, og at det derfor kan være en fordel at det som hovedregelen i praksis, også gjøres til hovedregelen etter loven. Mindretallet viser imidlertid også til de overgangsproblemer det medfører med en omlegging av regelverket. Det vises til utkastet § 17-3 ellevte og tolvte ledd hvor det foreslås at reglene i § 17-3 annet ledd og §§ 3-15 til 3-19 bare gjelder for selskaper som er stiftet før lovens ikrafttredelse, når selskapet fra før har vedtektsbestemmelser som stiller krav om samtykke og har regler om forkjøpsrett. Etter mindretallets syn bør det generelt være sterke hensyn som tilsier en endring av reglene, dersom endringen reiser slike overgangsproblemer at man må operere med to regelsett som skal virke ved siden av hverandre – slik det er nødvendig etter flertallets forslag. Mindretallet kan ikke se at slike sterke hensyn gjør seg gjeldende når det gjelder reguleringen av adgangen til å omsette aksjer. Mindretallet er derfor av den oppfatning at hovedregelen i gjeldende lov om fri omsettelighet med adgang til å vedtektsfeste omsetningsbegrensninger bør videreføres.

8.4 MINORITETSVERNET I AKSJESELSKAPER

8.4.1

Utvalget er i mandatet spesielt pålagt å vurdere behovet for å styrke minoritetsvernet i aksjeselskaper. Noe av bakgrunnen for dette antas å være at en minoritet i slike selskaper ofte har begrenset mulighet til å komme ut av selskapsforholdet på en måte som er rimelig hensett til de økonomiske verdier som ligger i selskapet. Aksjer i aksjeselskaper vil ikke være gjenstand for vanlig markedsmessig omsetning. Selv i tilfelle hvor aksjer kan avhendes, vil kjøperkretsen være begrenset og muligheten til å få en pris som står i rimelig forhold til eierinteressens verdi, vil være begrenset. I tillegg kommer at eierskifte i aksjeselskaper som regel vil være gjenstand for kontroll fra selskapets og dermed majoritetens side (jf *"Omsetningsbegrensninger mv"* i avsnitt 8.3), noe som nok også vil begrense muligheten for en deltaker til å komme seg ut av selskapet på en brukbar måte.

I allmennaksjeselskaper vil forholdet være annerledes, først og fremst fordi det normalt vil foreligge et marked for selskapets aksjer. I et hvert fall ordinære aksjeposter vil kunne avhendes til vanlig markedspris. Behovet for minoritetsvern blir tilsvarende mindre.

En rekke av aksjelovgivningens regler er utformet med henblikk på at en minoritet skal ha et visst vern overfor majoriteten i selskapet. Dette gjelder bl a regler som skal sikre forsvarlig saksbehandling i selskapets styrende organer. Reglene om styrets arbeid (utkastet §§ 5-27 flg) og innkallingen av generalforsamlingen og avviklingen av møtene der (utkastet §§ 4-8 flg) er her av betydning. Lovgivningen inneholder også regler som mer direkte gir uttrykk for minoritetsrettigheter. Eksempler på dette er regler som gir en minoritet rett til å kreve bestemte saker behandlet av de styrende organer, f eks retten til å kreve generalforsamlingen innkalt (utkastet § 4-6 annet ledd og § 4-8 annet ledd) eller til å kreve granskning av bestemte forhold vedrørende selskapet (utkastet § 4-22). Det samme gjelder regler som gir et enkelt styremedlem særlige rettigheter, f eks rett til å kreve at bestemte forhold blir undersøkt av styret (utkastet § 5-4 fjerde ledd) eller behandlet av styret (utkastet § 5-27 annet ledd og § 5-26 annet ledd, jf § 5-7 annet ledd). Slike rettigheter har større betydning i aksjeselskaper enn i allmennaksjeselskaper.

Minoriteten vil derimot normalt ikke ha noen direkte innflytelse på selve beslutningene i selskapets styrende organer. Det er tross alt de beslutninger som treffes som blir det vesentlige også for en minoritet i selskapet.

Det er et grunnleggende prinsipp i aksjeretten at beslutninger treffes ved flertallsvedtak. En minoritet må derfor som hovedregel finne seg i å bli nedstemt i saker hvor flertallet har et annet syn. Vedtektsendringer og andre viktige beslutninger krever imidlertid kvalifisert flertall. Vedtektene kan også fastsette strengere flertallskrav for å gi minoriteten bedre vern.

I forhold til beslutninger som treffes med nødvendig flertall, vil minoriteten vanligvis ikke ha annet vern enn det som måtte følge av det generelle forbud mot misbruk av myndighet i selskapet (utkastet § 1-9). Forbudet retter seg mot vedtak som er egnet til å gi aksjeeiere eller andre en urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning. Generalklausulen må i forhold til spørsmål om minoritetsvern ses i sammenheng med likhetsgrunnsetningen i aksjeretten (utkastet § 1-5). Slike grunnsetninger er prinsipielt viktige i aksjeretten, men deres betydning praktisk sett kan neppe sies å stå i forhold til dette. De fleste beslutninger som treffes i et aksjeselskap mot synspunkter fra en minoritet, vil allerede i utgangspunktet falle utenfor generalklausulen ganske enkelt fordi uenigheten gjelder driften av selskapet og ikke spørsmål om begunstigelse av en gruppe aksjeeiere på en annens bekostning.

På et punkt går gjeldende aksjelov lenger i å beskytte minoriteten mot flertallsvedtak, se lovens § 12-6 som svarer til utkastet § 6-25. Etter denne bestemmelse kan en minoritet kreve at skifteretten vurderer om det utbytte som er fastsatt av generalforsamlingen er urimelig lavt og i tilfelle treffe vedtak om forhøyelse av utbytte. Skifteretten vil således kunne komme en minoritet til hjelp f eks i tilfelle hvor det har etablert seg en forholdsvis permanent majoritets- og minoritetskonstellasjon i selskapet. For en minoritet uten reell innflytelse vil retten til forsvarlig utbytte på de verdier som minoriteten har bundet i selskapet, være særdeles viktig, også fordi verdien av deltakerinteressen og muligheten for å avhende den vil vesentlig påvirkes av utbyttes størrelse. Den såkalte «innelåsningseffekten» av reglene om eierskifte i aksjeselskaper fremtrer mest markert der hvor majoriteten benytter sitt flertall til å holde så mye som mulig av årsoverskuddene tilbake i selskapet.

For en minoritet som ikke får noe gehør for sitt syn på hvordan selskapet skal drives og dessuten får ingen eller liten avkastning på den kapital den har bundet i selskapet, vil den neste utvei være å søke å komme seg ut av selskapet med mest mulig av kapitalen i behold. Dette gjelder særlig i tilfelle hvor forholdene har utviklet seg slik at minoriteten kan sies å utgjøre en mer eller mindre permanent oposisjon i selskapet. I de fleste aksjeselskaper – som gjennomgående har et begrenset antall aksjeeiere – er det imidlertid ikke lett å få avsluttet deltakelsen uten tap. Det vil være vanskelig å finne kjøpere som vil gå inn i selskapet med en minoritetspost, og de omsetningsbegrensninger slike selskaper vanligvis har i sine vedtekter, kan forsterke problemene for en minoritet som vil komme seg ut.

På denne bakgrunn mener utvalget at en utbygging av minoritetsvernet i aksjeselskaper først og fremst ses i sammenheng med hvilken adgang en minoritet bør sikres når det gjelder å kunne komme ut av selskapet på en økonomisk brukbar måte. Fins ingen annen utvei må dette i tilfelle skje ved at selskapet innløser minoritetsposten eller ved at andre aksjeeiere overtar den. Spørsmålet om en minoritet skal kunne kreve frigjort sin kapital i selskapet – med den følge at kapitalgrunnlaget reduseres tilsvarende – må klarligvis vurderes også på bakgrunn av selskapets interesser. Av hensyn til selskapet og den virksomhet dette driver vil det neppe kunne innføres noen alminnelig oppsigelsesadgang for deltakerne. Den som engasjerer seg som deltaker i et aksjeselskap, må ta i betraktning at den normale måte å komme seg ut av selskapet, vil være å avhende aksjene. I særlige tilfelle vil imidlertid selskapets eller majoritetens handlemåte kunne få en slik karakter (jf f eks utkastet § 1-11) at en deltaker bør gis rett til å kreve at selskapet innløser aksjene selv om kapitalgrunnlaget dermed reduseres. En kan ikke se bort fra at lovfesting av slik innløsningsrett også vil påvirke selskapets og majoritetens forhandlingsvilje slik at det vil bli lettere å finne frem til minnelige løsninger, kanskje også tilskynde majoriteten til en viss moderasjon i bruken av sitt flertall.

En side av spørsmålet om innløsningsrett er allerede behandlet ovenfor i *"Omsetningsbegrensninger mv"* i avsnitt 8.3. Der behandles spørsmålet om erververens og avhenderens rett til å kreve innløsning i tilfelle hvor selskapet avslår å gi samtykke til eierskiftet (utkastet § 3-13). Spørsmålet om innløsningsrett – eller rett til uttreden – vil imidlertid også kunne oppstå i andre tilfelle. Spørsmålet må dessuten ses i sammenheng med spørsmålet om en majoritet skal kunne søke en konflikt med en minoritet løst ved å kreve å få utløse minoritetens aksjer. Det er nemlig langt fra slik at motsetninger mellom majoritet og minoritet i et aksjeselskap først og fremst kan settes i sammenheng med majoritetens handlemåte. Disse spørsmål skal behandles nedenfor i *""* i avsnitt 8.5.2.

En bør i denne sammenheng også ta i betraktning at minoriteten i alle tilfelle vil ha innløsningsrett i konsernforhold hvor et morselskap sammen med andre konsern-

selskaper til sammen eier 90 prosent eller mer enn aksjene i selskapet, se utkastet § 14-1.

8.4.2

Gjeldende aksjelov gir ikke en aksjeeier rett til å kreve seg utløst av selskapet. Selskapet kan heller ikke kreve å få utløse en aksjeeier. Lovens § 6-4 åpner en viss adgang til å gjøre bruk av vedtektsfestede utløsningsretter, men forøvrig er det bare gjeldende lov § 13-3 om oppløsning av selskapet ved dom som kan ha betydning. Aksjeloven av 1957 ga aksjeeiere som hadde stemt imot en formålsendring eller sammenslåing av selskapet rett til å kreve utløsning. Reglene ble imidlertid ikke videreført i gjeldende aksjelov.

Regler om uttreden og utløsning vil særlig ta sikte på situasjonen i selskaper med mindre aksjespredning hvor aksjeeierne har en nær tilknytning til selskapet og dets virksomhet. Illustrerende i så måte er dommene i Rt 1924 s 226 og Rt 1952 s 967 som begge gjelder familieaksjeselskaper med to aksjeeiergrupperinger som det var dyptgående uoverensstemmelser mellom. I begge sakene ble det avsagt dom for oppløsning av selskapet. I tillegg kan det tenkes utløsning etter alminnelige prinsipper om mislighold og bristende forutsetning i selskapsforhold. Noen dom som fastslår en slik innløsningsrett i aksjeselskapsforhold er det imidlertid ikke. Rt 1924 s 226 og Rt 1952 s 967 gjelder alene oppløsning av selskapet.

Aksjeselskaper flest har en god del til felles med de typer av selskaper som omfattes av selskapsloven. For slike selskapsforhold har lovens § 2-32 flg utførlige regler om uttreden og utløsning i ansvarlig selskap, og for kommandittselskapsforhold i §§ 3-25 og 3-26. Bestemmelsene gjelder utløsning både etter krav fra deltaker som ønsker å tre ut og etter krav fra selskapet (utelukking).

Utgangspunktet etter selskapsloven er at den enkelte deltaker har en fri adgang til å kreve seg utløst fra selskapet med en oppsigelsesfrist på seks måneder, men ved vesentlig mislighold og bristende forutsetninger for selskapsforholdet kan en deltaker kreve seg utløst eller kreves utløst (utelukket) med øyeblikkelig virkning, se selskapsloven §§ 2-32 annet ledd og 3-25 og 3-26. Reglene om utløsning i selskapsloven har bl a sammenheng med at en selskapsandel i ansvarlig selskap som utgangspunkt er uoverdragelig, jf selskapsloven § 2-28. Ønsker en deltaker av en eller annen grunn å avslutte sitt deltakerforhold står han derfor ikke fritt i å overdra eierandelen. Utløsning blir da den normale måten loven fastsetter for å komme seg ut av selskapsforholdet på. Situasjonen er i utgangspunktet den motsatte av det som gjelder i aksjeselskap hvor aksjen som utgangspunkt er omsettelig, og salg av aksjen vil være den normale måten å avslutte deltakerforholdet på. Dette gjelder imidlertid bare delvis for aksjeselskaper, hvor både vedtektsbestemmelser og lovregler (jf utkastet §§ 3-7 til 3-19) og rent økonomisk/praktiske forhold i praksis begrenser – tildels vesentlig – en aksjeeiers adgang til å trekke seg fra selskapsforholdet ved salg.

Selskapslovens særlige regler om utløsning på grunn av mislighold mv må ses i sammenheng med det nære samarbeidsforholdet som ofte vil bestå blant deltakerne i ansvarlige selskap samt deltakernes gjeldsansvar. Dette kan tilsi at deltakerforholdet bør kunne kreves avsluttet med øyeblikkelig virkning ved vesentlig mislighold eller når andre tungtveiende grunner tilsier at deltakerforholdet bør kunne bringes til avslutning. Også her er det klare forbindelseslinjer til vanlige aksjeselskaper med få eller forholdsvis få aksjeeiere. Aksjeselskapet vil her ofte være en ramme for samarbeid.

Det er lite tvilsomt at hovedregelen i aksjeselskaper fremdeles bør være at den som ønsker å tre ut av et selskap, må gjøre dette ved å selge aksjene. Dette gjelder

også hvor bakgrunnen er uenighet eller misnøye med hvordan aksjeeierflertallet utnytter sin posisjon i selskapet. Utvalgets forslag om en egen lov for lukkete aksjeselskaper har gjort det mulig å vurdere behovet for aksjerettslige regler om uttreden og utløsning spesielt for disse selskapene. Her vil en henvisning til å selge aksjene ikke alltid være et reelt alternativ hvor majoriteten misbruker sin stilling i selskapet eller det har oppstått en dyptgripende uenighet mellom aksjeeierne. I slike situasjoner vil det ofte være vanskelig eller umulig å finne en kjøper som er villig til å betale en pris som tilsvarer aksjenes underliggende verdi. Aksjeeierens mulighet til å realisere aksjens verdi ved salg vil da være avskåret eller iallfall sterkt redusert. Stillingen i slike selskaper blir da lik den som deltakerne i et ansvarlig selskap står i og selskapslovens regler kan derfor gi utgangspunkter for utforming av tilsvarende aksjerettslige regler. Aksjeeieren vil riktignok kunne anlegge erstatningssøksmål mot majoritetsaksjeeier som misbruker sin stilling eller bestride gyldigheten av selskapets beslutninger. Både erstatnings- og ugyldighetssøksmål kan imidlertid være langvarige prosesser. Verdien av et erstatningssøksmål avhenger dessuten av majoritetsaksjeeierens betalingsdyktighet. En rett til å tre ut av selskapet ved å få utbetalt sin andel av selskapets verdi kan i slike situasjoner være den eneste reelle muligheten for å få realisert aksjenes verdi og dessuten for å få løst alvorlige og varige problemer vedrørende selskapets videre virksomhet.

Utvalget har derfor i utkastet § 3-20 foreslått en bestemmelse som i slike særlige tilfelle gir en aksjeeier rett til å tre ut av selskapet ved å kreve at dette innløser aksjene. På samme måte som ved innløsning etter utkastet § 3-13 mener utvalget at retten til å tre ut på denne måte må undergis visse begrensninger. For det første bør et krav om innløsning kunne møtes av selskapet ved å utpeke en annen som vil overta aksjene til en pris som minst svarer til innløsningssummen. For det annet bør et i og for seg begrunnet krav om innløsning og uttreden ikke føre frem dersom innløsning og reduksjon av kapitalgrunnlaget vil medføre vesentlig skade for selskapet eller forøvrig virke urimelig overfor selskapet. Det legges her opp til en bred vurdering av på den ene side aksjeeierens interesse i å komme ut av selskapet og på den annen side selskapets interesser i å motsette seg dette. Vurderingen må nødvendigvis bli konkret, hvor bl a bakgrunnen for innløsningskravet, partenes handlemåte og selskapets stilling og muligheter til å videreføre sin virksomhet eller vesentlige deler av denne vil være relevante momenter. Det vil også ha betydning i hvilken utstrekning det er oppstått varige konflikter blant aksjeeierne som i det lange løp vil være til skade for selskapet også dersom aksjeeierens krav om å tre ut ikke gis medhold.

Selskapets behov for å utelukke en aksjeeier ligger på en annen kant. I et selskap med en større krets av aksjeeiere, behøver uenighet mellom aksjeeierne ikke ramme selskapet som sådan. Dette har bl a sammenheng med at flertallet på generalforsamlingen velger styre som leder selskapet uavhengig av strid og uenighet som måtte være aksjeeierne imellom. Det kan imidlertid ligge annerledes an i mindre aksjeselskap med en begrenset aksjeeierkrets hvor aksjeeierne tar aktivt del i driften eller samarbeidet på andre måter. I slike selskaper kan en dyp splittelse mellom aksjeeierne også være til vesentlig skade for selskapet som sådan.

Utvalget mener at for de tilfeller hvor enkelte aksjeeieres forhold vesentlig kan skade selskapets virksomhet, bør det i loven åpnes for at selskapet kan reagere ved å utløse vedkommende aksjeeier eller aksjeeiere. Utvalget har foreslått en regel om dette i utkastet § 3-21 begrenset på tilfelle hvor en aksjeeier vesentlig misligholder sine plikter i selskapsforholdet og visse andre særlige tilfelle. Når det gjelder utløsning etter krav fra selskapet, bør et vedtak om utløsning ha grunnlag i et forslag fra styret. Styret vil da kunne avveie selskapets interesse i utløsning mot den økonomiske belastningen utløsningen vil bety for selskapet. En slik regel vil også sikre at

styrets ansvar for å ivareta en betryggende formuesforvaltning i selskapet ikke blir tilsidesatt. I denne forbindelse er styret underlagt allmenne krav til forsvarlig skjønn og saksbehandling. Selve vedtaket blir imidlertid truffet av generalforsamlingen.

Et viktig hensyn når det i aksjeretten innføres regler om uttreden og utløsning av aksjeeier er hensynet til vern om selskapets kapital. Økonomisk innebærer regler om uttreden at den aksjeeier som trer ut eller blir utløst får tilgang på sin andel av selskapskapitalen. For selskapet kan dette være en økonomisk belastning til skade for selskapets virksomhet. Dette kan igjen ramme de gjenværende aksjeeierne, selskapskreditorene og andre interesser knyttet til selskapet. I utvalgets forslag er dette hensynet søkt ivaretatt ved at retten kan nekte å etterkomme et krav om å få tre ut dersom «dette vil medføre vesentlig skade for selskapets virksomhet eller forøvrig virke urimelig overfor selskapet». De aksjerettslige regler om uttreden og utløsning vil også måtte være begrenset av regler til vern av selskapets bundne kapital. Dette betyr at det vederlaget som selskapet skal betale den aksjeeieren som trer ut eller blir utelukket, må kunne dekkes av selskapets frie egenkapital etter tilsvarende regler som gjelder for erverv av egne aksjer. Har ikke selskapet tilstrekkelig fri egenkapital, må utbetaling i tilfelle skje etter reglene om nedsettelse av aksjekapitalen. Nærmere regler om dette er foreslått i utkastet § 3-22.

Regler om utløsning av enkeltstående aksjeeiere, innebærer at en eller enkelte av selskapets aksjeeiere får tilgang til selskapets kapital. Dette kan komme i et motsetningsforhold til bl a likhetsgrunnsetningen som er nedfelt i utkastet § 1-1. En side av likhetsgrunnsetningen er at alle aksjeeierne har lik rett til selskapets kapital, og at en aksjeeier som hovedregel ikke behøver å finne seg i at en utbetaling fra selskapet kanaliseres til en bestemt aksjeeier, men bakgrunnen for tilfeller hvor uttreden eller utelukkelse aktualiseres, vil ofte være majoritets- og minoritetskonflikter med tilhørende ødeleggende maktkamper, f eks i familieaksjeselskaper. Av hensyn til selskapet og dets virksomhet er det da påtrengende å finne akseptable mellomløsninger. De bestemmelser utvalget foreslår i §§ 3-20 til 3-22 vil gi en egnet ramme for håndtering av slike og andre konflikter mellom aksjeeiere som forutsettes å være deltakere i et langsiktig samarbeid. Både fra majoritets- og minoritetssynspunkt vil det imidlertid være urealistisk å gå ut fra at samarbeidet vil være vedvarende. Når markedsmekanismen ikke muliggjør strukturendringer på eiersiden, må loven gi svar på spørsmålet.

Utvalget ser ikke bort fra at de foreslåtte reglene om uttreden og utløsning kan bli søkt misbrukt til å utelukke minoritetsaksjeeiere eller trekke ut kapital av selskapet til skade for de øvrige aksjeeierne og dets kreditorer. Utvalget har imidlertid tatt hensyn til denne faren ved utformingen av reglene som fastsetter snevre rammer for når bestemmelsene kan få anvendelse og gir domstolen en vid skjønnsmessig adgang til å vurdere om et krav om uttreden eller utløsning skal etterkommes. Reglene kan derfor ses på som en slags sikkerhetsventil for de tilfeller hvor det rimeligvis ikke kan forventes at en aksjeeier skal fortsette i selskapsforholdet og salg av aksjene ikke er noe reelt alternativ for å få realisert de underliggende verdiene.

Utvalget foreslår ikke tilsvarende nye regler om uttreden og utløsning i *allmennaksjeselskapsloven*. I allmennaksjeselskaper vil aksjene som hovedregel være fritt omsettelige, slik at en aksjeeier som ønsker å komme seg ut av selskapet kan realisere aksjenes verdi ved salg. Det foreligger derfor ikke det samme behov for regler som gir aksjene rett til å tre ut. Forholdet mellom selskapet og aksjeeierne vil normalt være et annet i allmennaksjeselskapene enn i aksjeselskapene. Aksjeeierne vil normalt ha et fjernere forhold til selskapets virksomhet, og det kan vanskelig tenkes at en enkelt aksjeeiers forhold i vesentlig grad kan skade selskapets virksomhet. Noe behov for selskapet til å kunne utløse en aksjeeier, kan derfor vanskelig tenkes.

8.5 SÆRSPØRSMÅL FOR ALLMENNAKSJESELSKAPER

8.5.1

I Ot prp nr 36 (1993-94) ble reglene om forvalterregistrering av aksjer i allmennaksjeselskaper i gjeldende aksjelov § 3-14 i hovedsak videreført. Under høringen var det fra ulike hold kommet forslag om å utvide adgangen til forvalterregistrering, men departementet mente at spørsmålene var så vidt kompliserte at de burde gjøres til gjenstand for egen utredning (proposisjonen s 180):

> «Departementet er enig i at det kan være grunn til å se nærmere på reglene om forvalterregistrering. I utkastet er reglene i gjeldende lov likevel foreslått videreført uendret. Reglene om forvalterregistrering reiser kompliserte spørsmål, og Aksjelovgruppen har som nevnt ikke vurdert reglene i sin fulle bredde. Departementet mener at det er mest hensiktsmessig at reglene gjøres til gjenstand for en egen utredning, før man eventuelt kan komme tilbake med forslag om mer vidtgående endringer. Finansdepartementet tar sikte på å foreta en slik gjennomgang av reglene, og vil fremme en proposisjon med forslag om lovendringer ved en senere anledning.»

Utvalget antar at adgangen til å utvide adgangen til forvalterregistrering først og fremst vil være aktuelt i forhold til aksjer som er notert på norsk børs og som tilhører utenlandske aksjeeiere. Prinsipielt står spørsmålet om forvalterregistrering i slike tilfelle i samme stilling som når norske aksjer er notert på utenlandsk børs, bl a fordi det normalt bare vil være selskaper som allerede er notert på norsk børs som det her dreier seg om. Virkningen av dagens ordning vil derfor lett kunne bli at omsetning av aksjer i slike selskaper som foretas av utlendinger, rent faktisk kommer til å bli kanalisert til utenlandsk børs. Dette må antas å være en utilsiktet virkning av de begrensninger som nå gjelder for forvalterregistrering av norske aksjer. Utvalget antar derfor at det spørsmål som er her reist, bør søkes avklart forholdsvis snart. Forvalterregistreringen av aksjer som eies av utlendinger, har etter hvert funnet sin form. En antar derfor at spørsmålet om rekkevidden av ordningen bør kunne avklares gjennom forskrift vedrørende omsetning av aksjer notert på børsen her i riket. Den nødvendige forskriftshjemmel er videreført i utkastet § 3-8.

Erfaringen med ordningen med forvalterregistrering har vist at det kan være behov for særlige sanksjonsregler i tilfelle hvor den som opptrer som forvalter, ikke er godkjent i henhold til gjeldende regler, eller dersom forvalteren ikke oppfyller sine informasjonsplikter slik at godkjennelse blir trukket tilbake. I slike tilfelle bør forvalteren ikke ha fullmakt til å motta utbytte eller andre utdelinger på vegne av den egentlige aksjeeier. Dersom forvalteren ikke sørger for å få forholdet bragt i orden, bør loven også gi adgang til tvangssalg av de aksjer som er registrert på forvalterens konto i Verdipapirsentralen. Bestemmelser om dette er inntatt i utkastet § 3-10.

8.5.2

Utvalget har vurdert hvorvidt en bør søke å løse de praktiske problemer som oppstår både for selskap og aksjeeiere i tilfelle hvor et allmennaksjeselskap har en meget stor aksjespredning og derfor også har et betydelig antall av aksjeeiere med svært små aksjeposter. For aksjeeierne vil slike aksjeposter være vanskelige å selge som følge av kostnadene ved omsetning gjennom meglerapparatet. Det kan også påløpe kostnader som følge av utbyttebetalinger og VPS-registrering. For selskapet vil kostnadene ved meddelelser, utbyttebetalinger ol til aksjeeierne kunne komme opp i anselige beløp og nå et nivå som ikke står i noe rimelig forhold til aksjepostenes verdi. Utvalget har derfor kommet til at det bør etableres en ordning som gir selska-

pet mulighet til å rasjonalisere sin aksjeeierstruktur for å kutte bort kostnader som vanskelig lar seg rettferdiggjøre.

Utvalget antar at en i første omgang bør søke å finne fram til en løsning som vil være akseptabel sett fra såvel aksjeeiernes som selskapets side. Dette kan best gjøres ved at selskapet fremsetter tilbud til aksjeeierne om å overta aksjene. De regler utvalget foreslår om erverv av egne aksjer vil i så fall komme til anvendelse. For å trekke en praktisk grense mellom de helt små aksjeposter og aksjeposter av en viss størrelse har utvalget kommet til at regelverket i denne omgang bør begrenses til aksjeposter til en samlet verdi av 500 kroner eller mindre.

Et selskap har etter gjeldende lov ikke adgang til å erverve egne aksjer, men forøvrig inneholder gjeldende lov ikke regler som er til hinder for at et slikt tilbud fremsettes.

Spørsmålet er om ikke en ordning helt ut basert på tilbud fra selskapet vil vise seg å være for lite effektiv, og derfor bør suppleres med en innløsningsadgang for selskapet. Utvalget har kommet til at et selskap som har søkt å oppnå en rasjonalisering av aksjeeierstrukturen ved selv å fremsette tilbud om å overta de helt små aksjeposter, bør kunne få tillatelse av departementet (Nærings- og energidepartementet) til tvungen overtakelse av resten av de aksjer tilbudet omfatter, men som ikke er ervervet som følge av aksept av tilbudet. Forutsetter en at tilbudet tar utgangspunkt i markedsverdien av aksjene, vil det først og fremst være ulike praktiske forhold som vil bli bestemmende for hvilken tilslutning et slikt tilbud vil få fra aksjeeiere som sitter med så små aksjeposter. Utvalget kan ikke se at tvungen innløsning fra selskapets side skulle være forbundet med vesentlige betenkeligheter i slike tilfelle. Tvungen innløsning vil i tilfelle måtte gjennomføres etter ekspropriasjonsrettslige synspunkter, bl a slik at innløsningssummen blir fastsatt ved skjønn på selskapets bekostning.

Utvalget antar videre at aksjeeiere som omfattes av tilbudet bør ha adgang til å øke sitt aksjeeie ut over det minstebeløp som loven angir for på denne måte å unngå tvungen innløsning. En regner med at et selskap som akter å gjøre bruk av den ordning utvalget foreslår, samtidig vil etablere en ordning som gjør det praktisk mulig for småaksjeeierne å kjøpe seg opp over grensen uten å måtte gå veien om det vanlige markedsapparat.

Utvalgets forslag til regler om innløsning av små aksjeposter er inntatt i utkastet § 3-22.

8.5.3

I sluttfasen av utvalgets arbeid ønsket medlemmet Kjølstad å få behandlet et forslag vedrørende utstedelse av aksjeopsjoner til tillitsvalgte og ansatte i selskapet. På grunn av den tidsramme som er satt for utvalgets arbeid, ble forslaget tatt opp for sent til at det kunne realitetsbehandles.

8.6 INNSYN I AKSJEEIERBOKEN

Etter gjeldende aksjelov § 3-8 siste ledd skal aksjeboken holdes tilgjengelig for enhver, dog slik at nærmere regler om innsyn mv kan fastsettes av Kongen. En tilsvarende bestemmelse er inntatt i § 4-4 siste ledd i lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94). Adgangen til innsyn i aksjeeierregisteret er i § 4-5 siste ledd i Ot prp nr 36 (1993-94) regulert på samme måte, men det er der uttrykkelig forutsatt at Kongen kan gi regler som begrenser innsynet for andre enn offentlige myndigheter. Begge de foreslåtte bestemmelser er drøftet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 178-79 hvor depar-

tementet særlig påpeker at offentlig myndighets adgang til innsyn ikke bør begrenses.

Utvalgets utkast til allmennaksjelov § 3-1 siste ledd er utformet i samsvar med lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94), og utvalget viser særlig til bemerkningene i proposisjonen s 179 sp 2. Utvalgets flertall mener at de hensyn som taler for en slik begrensning av innsynet i aksjeeierregisteret som departementet åpner for, i enda større grad gjør seg gjeldende i forhold til innsyn i aksjeeierboken for andre enn offentlige myndigheter. Etter flertallets forslag til aksjeloven § 3-1 siste ledd er derfor hovedregelen at aksjeeierboken skal være tilgjengelig for aksjeeier, ansatte, kreditorer og offentlige myndigheter, dvs personer som normalt vil kunne ha en berettiget interesse i å skaffe seg oversikt over aksjeeiersituasjonen i selskapet. Utkastet åpner også for at Kongen kan fastsette nærmere regler om innsynsrett.

Utvalgets mindretall (Ask, Kjølstad, Knudsen og Ofstad) mener derimot at regelen i gjeldende lov § 3-8 siste ledd bør videreføres, og legger særlig vekt på betydningen av at det hersker full åpenhet omkring eierforholdene i næringslivet. Mindretallet mener også at erfaringene med bestemmelsen i gjeldende lov ikke tilsier at det her foreligger noe behov for lovendring.

KAPITTEL 9

Selskapsendringer

9.1 ALMINNELIGE SYNSPUNKTER

Etter at selskapet er stiftet, kan selskapsforholdet senere bli endret på ulike måter. Eierforholdet kan bli endret ved at selskapets aksjeeiere eller andre skyter inn ytterligere aksjekapital ved kapitalforhøyelse, selskapet slås sammen med ett eller flere andre selskap eller det blir delt i flere enheter. Endelig kan selskapsforholdet bli brakt til opphør ved beslutning om å oppløse selskapet og avvikle virksomheten. Oppløsning og avvikling etter selskapsrettslige regler forutsetter normalt at selskapet er solvent. Er selskapet insolvent avvikles selskapet under ledelse av skifteretten etter reglene i konkurslovgivningen. Oppløsning og avvikling av et insolvent selskap faller dermed utenfor rammen av aksjelovgivningen.

I gjeldende lov er de situasjonene som er nevnt over spredt på ulike steder i loven. Reglene om aksjekapitalforhøyelse er tatt inn kap 4, mens reglene om oppløsning og avvikling og sammenslåing (fusjon) er plassert i kap 13 og 14. Ved lovendringen av 22.12.1995 ble det gitt særlige regler om sammenslåing av allmenne aksjeselskaper. Gjeldende lov har ikke regler om deling av selskapet, men lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) har et eget avsnitt om fisjon (deling). Utvalget har som nevnt i avsnitt I.3.1 kommet til at systematisk bør reglene om selskapsendringer som er nevnt over samles i lovenes annen hoveddel.

Det regelverket som samles i del II gjelder en dynamisk situasjon hvor selskapets struktur endres, ofte ved at eierforholdet til selskapet eller dets virksomhet blir betydelig endret. En kapitalforhøyelse, sammenslåing, deling eller oppløsning vil ofte, men ikke alltid være metoder hvor selskapet eller dets virksomhet helt eller delvis overdras til nye eiere, normalt mot vederlag i aksjer i det overtakende selskap. Regelverket har derfor stor betydning for strukturendringer i næringslivet.

Selskapet eller selskapets virksomhet kan også overdras ved hjelp av andre metoder enn de som er nevnt over, først og fremst ved virksomhetsoverdragelse og/eller ved overdragelse av aksjemajoriteten. Ved virksomhetsoverdragelse er det selskapet som selger virksomheten og det er det som får vederlaget av kjøperen. Ved majoritetsoverdragelse er det de selgende aksjeeierne som får vederlaget, og det skjer ikke noe inngrep i selskapet som sådan. Majoritetsoverdragelse av aksjene og virksomhetsoverdragelse endrer derfor ikke selskapets struktur på en måte som det er naturlig å regulere nærmere i tilknytning til aksjerettslige regler om selskapsendringer. En annen sak er at både virksomhetsoverdragelse og salg av aksjemajoriteten ofte munner ut i en sammenslåing, deling eller oppløsning av selskapet.

Forhøyelse av aksjekapital, sammenslåing, deling og oppløsning av selskapet er beslutninger som direkte berører aksjeeiernes stilling og den overordnete beslutningsmyndighet må derfor ligge hos aksjeeierne gjennom generalforsamlingen. Samtidig er det av betydning at regelverket åpner for at selskapene kan treffe raske beslutninger når situasjonen tilsier dette, og at selskapene har valgmuligheter. Dette har gjeldende lov i noen grad tatt hensyn til gjennom aksjeloven § 4-8 som gir generalforsamlingen adgang til å gi styret fullmakt til å forhøye aksjekapitalen, herunder beslutte fusjon, jf gjeldende aksjelov §§ 14-4 annet ledd og 14-10 annet. I Ot prp nr 36 (1993-94) §§ 12-8 og 12-9 er ordningen med styrefullmakt foreslått utvidet til også å gjelde låneopptak hvor fordringshaveren gis rett til å kreve utstedt aksjer i selskapet. Utvalget har i hovedtrekkene videreført reglene om styrefullmakt i gjeldende lov og i Ot prp nr 36 (1993-94). For selskaper som omfattes av utvalgets

utkast til lov om aksjeselskaper vil det dessuten ha betydning for en smidig beslutningsprosess at selskapene kan treffe generalforsamlingsvedtak utenfor møte, jf aksjelovutkastet § 4-7 og til å treffe styrevedtak uten møtebehandling, jf aksjelovutkastet § 5-26.

En forhøyelse av aksjekapitalen, sammenslåing, deling og oppløsning av selskapet berører kreditorenes interesser, men på noe forskjellige måter. Ved kapitalforhøyelse, herunder når en kapitalforhøyelse inngår i en sammenslåing eller deling, er kreditorenes interesse primært knyttet til at selskapet blir tilført verdier som minst svarer til det beløp aksjekapitalen forhøyes med, se nærmere *"Aksjekapitalen skal være reell"* i pkt 6.2. Ved sammenslåing, deling og oppløsning av et selskapet, herunder oppløsning i tilknytning til deling og sammenslåing, er kreditorenes primære interesse knyttet til at selskapsformuen ikke svekkes vesentlig uten at kreditorene får dekning eller sikres på annen måte. Kunngjøring av kreditorvarsel er derfor påkrevet i slike tilfelle.

De forhold som er nevnt over er i hovedtrekkene felles for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Når det gjelder allmennaksjeselskaper, må det dessuten tas hensyn til at dette er selskaper med spredt eierstruktur hvor aksjeeierne ikke har særlig nær tilknytning til selskapet og dets virksomhet og at selskapet henvender seg til kapitalmarkedet. Dette betyr at det på enkelte punkter bør stilles særlige krav til bl a beslutningsgrunnlaget og kontrollen med at de verdier som etter beslutningsgrunnlaget skal tilføres selskapet virkelig blir tilført. Det siste er en problemstilling som utvalget har behandlet mer allment i 6.2. For allmennaksjeselskaper vil forhøyelse av aksjekapitalen, sammenslåing og deling oftest også ha en side til aksjemarkedet. De problemstillinger dette reiser, reguleres imidlertid primært i verdipapir- og børslovgivningen.

9.2 SÆRLIG OM FORHOLDET TIL EØS-AVTALEN

Norges forpliktelser etter EØS-avtalen til å tilpasse selskapslovgivningen EUs selskapsdirektiver spiller en betydelig rolle ved utformingen av reglene om selskapsendringer. Annet selskapsdirektiv har således regler om forhøyelse av aksjekapitalen. Enkelte av disse reglene gjelder også ved utstedelse av verdipapirer som det er knyttet tegningsrett til aksjer til, jf annet selskapsdirektiv art 25 nr 4 og 29 nr 6.

Tredje selskapsdirektiv krever at medlemslandene skal ha regler om sammenslåing og stiller nærmere krav til innholdet av slike regler. Sjette selskapsdirektiv har regler om deling av selskapet. Direktivet krever ikke at den nasjonale lovgivningen skal inneholde delingsregler. De landene som ønsker slike regler i lovgivningen må imidlertid tilpasse reglene i sjette selskapsdirektiv.

Annet og tredje selskapsdirektiv ble gjennomført i norsk aksjeselskapsrett ved tilpassingen av gjeldende aksjelov til EØS-avtalen som ble gjennomført ved lov 22.12.1995 nr 80. De reglene utvalget foreslår på de områder som omfattes av direktivet er i hovedtrekkene en videreføring av reglene som ble vedtatt ved EØS-tilpasningen. Utvalget har likevel foreslått redaksjonelle endringer.

EU-direktivene på de områder som har betydning for reglene om selskapsendringer gjelder ikke for aksjeselskaper. Dette er det tatt hensyn til ved lovendringen 22.12.1995 hvor de nye reglene med bakgrunn i EU-lovgivningen i all hovedsak bare ble gjort gjeldende for allmennaksjeselskaper. Også utvalget har stilt seg fritt i forhold til EU-reglene ved utformingen av regelverket om selskapsendringer i aksjeloven del II. Dette har gitt seg utslag i at reglene for aksjekapitalforhøyelse, sammenslåing og deling på enkelte punkter er enklere enn for allmennaksjeselskaper og dermed lettere å praktisere i mindre selskapsforhold. Dette gjelder bl a

reglene om beslutningsgrunnlag, uavhengig sakkyndig redegjørelse, offentliggjøring mv.

9.3 TILFØRSEL AV NY KAPITAL

9.3.1

Utover det selskapet tjener ved sin egen virksomhet, kan selskapet skaffe seg ny kapital ved opptak av lån og ved tilførsel av ny egenkapital.

Fremmedfinansiering reiser få særlige selskapsrettslige problemstillinger og det er derfor få regler om dette i aksjeselskapslovgivningen. Heller ikke utvalget ser noe behov for å ta inn i aksjelovgivningen nærmere regler om selskapenes lånefinansiering. Det ses da bort fra låneforhold som ligger i grenseområdet mellom egenkapital og fremmedkapital, så som ansvarlige lån og lån med rett til å kreve aksjer i selskapet. Gjeldende aksjelov har ingen regler om såkalte ansvarlig lånekapital, med mindre lånerenten er gjort resultatavhengig eller avhengig av det utbytte som utdeles til aksjeeierne. Slike lån skal etter gjeldende aksjelov § 5-3 godkjennes av generalforsamlingen. Ansvarlig lånekapital særpreges ved et lån hvor långiver har vedtatt å stå tilbake i prioritet for alle selskapets øvrige kreditorer. Ansvarlig lånekapital står derfor i en mellomstilling mellom lån og egenkapital og ofte vil kreditor for slike lån betinge seg en innflytelse i selskapet som berører aksjeeiernes interesse. Utvalget mener derfor at opptak av slike lån bør besluttes av generalforsamlingen, eventuelt av styret etter fullmakt fra generalforsamlingen. En regel om dette er foreslått i §§ 5-10 og 5-11 i lovutkastene.

Når det gjelder selskapets egenkapitalfinansiering skjer dette i form av aksjekapitalinnskudd.

Utgangspunktet etter gjeldende aksjelov er at aksjekapitalforhøyelsen gjennomføres umiddelbart med grunnlag i generalforsamlingens beslutning. Dette er et utgangspunkt som videreføres i Ot prp nr 36 (1993-94) og er også videreført av utvalget, jf § 9-1 i begge lovutkastene.

Aksjeloven av 1976 åpner for visse muligheter til å fravike dette utgangspunktet, dels gjennom regler som gir styret med grunnlag i styrefullmakt adgang til å forhøye aksjekapitalen, jf gjeldende lov § 4-8 og dels ved å la generalforsamlingen treffe vedtak om utstedelse av lån som gir rett til å tegne aksjer i selskapet, jf gjeldende lov §§ 5-1 og 5-2. Det har vist seg behov for ytterligere å kunne nyansere metodene for egenkapitalfinansiering. I NOU 1992:29 har Aksjelovgruppen derfor vurdert spørsmålet om det bør foretas en nærmere lovregulering av ytterligere finansieringsformer for egenkapital. Siktemålet med slik lovregulering vil dels være å avskjære visse uheldige utslag og dels å avklare rettsstillingen hvor den i dag er uklar, se NOU 1992:29 s 50.

I NOU 1992:29 s 50 heter det videre:

> «Generelt er det ønskelig at selskapene har et bredt register å spille på når det gjelder finansieringsformer. Særlig gjelder dette muligheten for å skaffe egenkapital. På den annen side kan enkelte finansieringsformer være betenkelige utfra hensynet til investorene, men særlig ut fra hensynet til selskapet eller dettes aksjeeiere. Enkelte finansieringsinstrumenter kan føre til endringer i selskapsstrukturen som aksjeeierne ikke har full oversikt over når instrumentene tas i bruk. Et sentralt spørsmål for lovgiver blir å søke å avdempe slike uheldige sider gjennom lovregler som begrenser avtalefriheten på området.»

Utvalget slutter seg til disse synspunktene.

9.3.2

Med frittstående tegningsretter siktes det til tegningsretter (warrents) som gir innehaveren rett til på et fremtidig tidspunkt å kreve utstedt aksjer i selskapet til en på forhånd fastsatt pris. Gjeldende aksjelov gir ikke adgang til å utstede slike instrumenter, men i NOU 1992:29 har Aksjelovutvalget drøftet hvorvidt aksjelovgivningen bør åpne for slike instrumenter. Det heter om dette i NOU 1992:29 s 52-53:

> «Aksjelovgruppen har også vært i kontakt med Oslo Børs som har registrert at enkelte selskaper har ønsket å benytte denne finansieringsformen.
>
> I og med at aksjeloven i dag ikke gir adgang til utstedelse av frittstående tegningsretter er det vanskelig å si noe om hvilken interesse markedet vil vise for denne finansieringsformen. Etter det Aksjelovgruppen er kjent med, tyder imidlertid erfaringene fra utlandet på at det er marked for frittstående tegningsretter. I Danmark er det som nevnt foreslått at det innføres regler om såkalte «tegningsopsjoner».
>
> Spørsmålet om man skal tillate frittstående tegningsretter vil ha betydning også for vurderingen av tegningsretter i kombinasjon med lån og aksjetegning. Aksjeloven tillater som nevnt allerede tegningsretter i kombinasjon med lån. Når det gjelder tegningsretter i kombinasjon med aksjer (tegningsrettsaksjer), må det være på det rene at dersom man først tillater frittstående tegningsretter, må det også åpnes for tegningsrettsaksjer. På samme måte vil spørsmålet om man skal åpne for frittstående tegningsretter også måtte ses i sammenheng med vurderingen av om man skal gi aksjeeierne adgang til å skille tegningsretter fra den aksjen eller den lånefordringen de i utgangspunktet knytter seg til.
>
> Det er ikke selvsagt at det bare er i kombinasjon med lån at det skal være adgang til å utstede tegningsretter. Også i andre forbindelser kan selskapet ha behov for å utstede tegningsretter. Det kan f eks være hensiktsmessig å utstede tegningsretter som ledd i finansieringen av et kjøp av en tjeneste, en vare eller en virksomhet. I praksis har det også vist seg en viss interesse for å kunne utstede tegningsretter til selskapets ansatte, eventuelt ledende ansatte.
>
> Det er imidlertid hensyn som taler mot at man åpner for frittstående tegningsretter. Mothensynene ble i sin tid anført ved innføringen av tegningsretter i kombinasjon med lån. I forarbeidene til aksjeloven ble det særlig pekt på de usikre virkningene av en slik generalforsamlingsbeslutning. I Ot prp nr 19 for 1974-75 s 63 heter det bl a:
>
> «Når det gjelder spørsmål om endringer i «selskapets struktur» og aksjeeiernes selvbestemmelsesrett, vil departementet peke på at det her dreier seg om beslutninger hvis virkninger er usikre: Om det vil bli framsatt krav om aksjer vet man ikke når generalforsamlingen fatter sitt vedtak. Situasjonen er en helt annen enn ved ordinær kapitalforhøyelse....»

I Innstilling om lov om aksjeselskaper 1970 pekte man i tillegg på utvanningsproblemet (s 104):

> «Det er imidlertid grunn til å understreke at man i praksis må ta alvorlig de problemer som er særlige for denne låneform – det kan tenkes særlig på utvanningsproblemet. Selskapene må legge stor vekt på utformingen av den enkelte avtale og ikke minst sørge for å føre en politikk som er rimelig nøytral i forhold til de momenter som påvirker ombyttingsinteressen. Det ville være av stor betydning om enkelte yrkesgrupper f eks meglere og revisorer – og børsene kan medvirke til utviklingen av normer med hensyn til hva som i relasjon til slike lån er god forretningsskikk. Låneformen kan dessu-

ten aktualisere spørsmålet om en generell offentlig kontrollordning med aksje- og låneemisjoner....»

Etter gruppens syn kan de nevnte mothensyn ikke være avgjørende for om man bør innføre regler om frittstående tegningsretter. Disse hensynene ble heller ikke ansett som avgjørende ved forberedelsen av reglene i aksjeloven kap 5.

Når det gjelder usikkerheten ved virkningen av generalforsamlingsbeslutning i disse tilfellene, tilsier ikke denne nødvendigvis at lovgiver må stenge for at selskapene kan benytte dette instrumentet dersom selskapet selv ønsker det. Utstedelsen av tegningsretter innebærer en fravikelse av prinsippet om aksjeeiernes fortrinnsrett ved aksjekapitalforhøyelse. Dette prinsippet er imidlertid allerede fraveket i gjeldende lovs § 5-1. Hensynet til aksjeeierne vil for øvrig avhjelpes ved regler om kvalifisert flertall ved generalforsamlingsbeslutningen, eventuelt ved beslutningen om styrefullmakt. Risikoen for uheldige utslag vil også kunne avhjelpes ved at lovgivningen setter rammer for hva selskapet kan binde seg til, f eks i form av et tak for hvor mang aksje som maksimalt kan kreves utstedt med grunnlag i tegningsrettene, tidsgrense for varigheten av retten mv. Dessuten vil alminnelige aksjerettslige prinsipper om myndighetsmisbruk sette rammer for flertallets adgang til å utstede tegningsretter. Dette begrenser bl a adgangen til å utstede tegningsretter som ikke er forretningsmessig begrunnet i selskapets forhold.

Gruppen vil også peke på at man siden 1985 har hatt en egen verdipapirhandellov, som gir Kredittilsynet og børsen kompetanse til å føre kontroll med aksje- og låneemisjoner. Denne kompetanse kan utvides til å omfatte bruk av frittstående tegningsretter. Mangelen på en slik kontrollordning var, som sitatet fra innstillingen om aksjeloven viser, noe av bakgrunnen for at man den gangen var skeptisk til å åpne selv for de låneformer som omfattes av § 5-1.

Aksjelovgruppen går etter dette inn for at det i aksjeloven åpnes for at offentlige aksjeselskaper kan utstede slik rettigheter. Aksjelovgruppens presiserer at gruppens vurderinger er knyttet til det rent aksjerettslige. Spørsmålet om å innføre nye finansielle instrumenter har også andre sider, som f eks børsen og Kredittilsynet er nærmere til å vurdere.»

Aksjelovgruppens forslag om å gi selskapene adgang til å treffe beslutning om å utstede frittstående tegningsretter er fulgt opp av departementet i Ot prp nr 36 (1993-94) § 12-12.

Utvalget er enig i de synspunkter som Aksjelovgruppen har gitt uttrykk for i det som er sitert fra NOU 1992:29 og som departementet har sluttet seg til, og foreslår i allmennaksjelovutkastet §§ 9-41 regler om frittstående tegningsretter som stort sett svarer til departementets forslag i Ot prp nr 36 (1993-94).

9.3.3

I NOU 1992:29 s 53 heter det om tegningsrettsaksjer:

«Med begrepet «tegningsrettsaksjer» menes som nevnt aksjer som det knytter seg rett til å kreve utstedt nye aksjer i selskapet til. Det dreier seg her om tegningsretter som utstedes i forbindelse med utstedelse av aksjer, og som er knyttet til aksjer. I praksis har som nevnt tegningsrettsaksjer vært brukt i begrenset omfang innenfor rammene av gjeldende aksjelov.

Tegningsrettsaksjer kan tenkes utstedt i to former: delbare og ikke-delbare. En delbar tegningsrettsaksje særpreges ved at tegningsretten kan skilles fra aksjer den er utstedt sammen med, og omsettes som en frittstående tegningsrett.»

Aksjelovgruppen peker videre på sammenhengen mellom tegningsrettsaksjer og frittstående tegningsretter, og peker på at de hensyn som taler for å ha regler for frittstående tegningsretter også gjør seg gjeldende ved vurderingen av om man bør tillate utstedelse av tegningsrettsaksjer. Dersom man først tillater frittstående tegningsretter, er det etter gruppens syn liten grunn til ikke også å åpne for tegningsrettsaksjer. (NOU 1992:29 s 53).

I Ot prp nr 36 (1993-94) har departementet fulgt opp Aksjelovgruppens forslag om tegningsrettsaksjer og foreslått regler om dette i §§ 12-10 og 12-11.

Utvalget er enig i at selskapene bør gis adgang til å utstede tegningsrettsaksjer, og har foreslått regler om dette i allmennaksjelovutkastet §§ 9-37 flg.

9.3.4

I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er adgangen til å utstede frittstående tegningsretter og tegningsrettsaksjer forbeholdt de selskaper som omfattes av allmennaksjeloven.

Også utvalget mener at tegningsrettsaksjer og adgangen til å utstede frittstående tegningsretter bør forbeholdes allmennaksjeselskaper. Det vises i denne forbindelse til NOU 1992:29 s 55 hvor det heter:

> «I praksis må man imidlertid regne med at det særlig er de store selskapene som innhenter kapital fra allmennheten, som har behov for og vil benytte seg av de foreslåtte finansieringsformene. Dersom et privat aksjeselskap skulle ha behov for å benytte seg av disse finansieringsformene, kan og bør selskapet omdannes til offentlig aksjeselskap. Når adgangen begrenses til offentlige aksjeselskaper, har det også sammenheng med at finansieringsformene er nye her i landet, og det kan være en fordel å høste noe erfaring før man eventuelt gir også private aksjeselskaper adgang til å utstede tegningsrettsaksjer og frittstående tegningsretter.»

9.4 SAMMENSLÅING OG DELING AV SELSKAPER

9.4.1

Sammenslåing og deling av selskaper er viktige redskap for gjennomføringen av strukturelle endringer i næringslivet. Disse rettsinstituttene har derfor stor betydning for næringslivets mulighet til å tilpasse seg vekslende struktur eller forhold og behov. Dette gjelder både allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper. I Ot prp nr 36 (1993-94) er det foreslått regler om sammenslåing (fusjon) som er tilpasset de krav tredje selskapsdirektiv stiller på området. Reglene ble innarbeidet i aksjelovgivningen ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). Videre er det foreslått regler om deling av selskaper (fisjon) som er tilpasset reglene om deling i sjette selskapsdirektiv.

Utvalget har sine lovutkast i hovedtrekkene videreført reglene om sammenslåing og deling som er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) og til dels gjennomført ved lov 22.12.1995 nr 80, men har likevel slik at det er betydelige redaksjonelle endringer. En har også videreført det to-sporete system i reglene om sammenslåing som ble gjennomført ved lovendringen av 22.12.1995, og reglene i utkastet til aksjelov er derfor på en del punkter enklere enn i allmennaksjeloven.

Utvalget foreslår at uttrykkene «fusjon» og «fisjon» byttes ut med uttrykkene «sammenslåing av selskaper» og «deling av selskapet» som utvalget mener er mer beskrivende for rettsinstituttene. En legger her også vekt på at virkeområdet for regelsettene om sammenslåing og deling er vesentlig utvidet i forhold til gjeldende lov og lovforslaget i Ot prp nr 36 (1993-94).

9.4.2

Deling av selskap har både økonomisk og rettslig klare fellestrekk med sammenslåing av selskaper. Begge deler er metoder for virksomhetsoverdragelse fra ett selskap til et annet som skiller seg fra hverandre ved at ved sammenslåing blir et selskaps samlede virksomhet overført, mens en deling bare omfatter overføring av en del av virksomheten. Aksjeeiernes interesser både i overdragende og overtakende selskaper er imidlertid i stor grad de samme. Både ved sammenslåing og deling må aksjeeierne i det overdragende/delende selskap gis sikkerhet for at det vederlaget de mottar svarer til de verdiene de gir fra seg. Også kreditorhensynene er i stor grad de samme. Både ved sammenslåing og deling forutsetter virksomhetsoverføringen et debitorskifte som kreditor og andre medkontrahenter ikke bør kunne pålegges uten å få sikkerhet for at dekningsmulighetene ikke blir vesentlig forverret som følge av delingen eller sammenslåingen.

Spørsmålet om lovregulering av deling ble tatt opp av Aksjelovgruppen i NOU 1992:29 hvor gruppen uttaler på s 200 i utredningen:

> «Aksjelovgruppen legger til grunn at det er behov for fisjonsinstituttet her i landet. Gruppen har også registrert at det er behov for lovregulering av visse sider ved fisjonsinstituttet. Utfra dette og utfra EFs sjette selskapsdirektiv har gruppen foreslått en del bestemmelser om fisjon inntatt i aksjeloven.
>
> I likhet med fusjonsreglene bør fisjonsreglene utformes på basis av et kontinuitetsprinsipp. Overtakende selskap bør i størst mulig grad tre inn i det overdragende selskaps posisjoner med hensyn til eiendeler, rettigheter, forpliktelser mv. Også når det gjelder regnskapsmessige verdier bør det være kontinuitet.
>
> Det er generelt sett hensiktsmessig at fisjonsreglene såvidt mulig er parallelle til fusjonsreglene. Helt ut kan dette likevel ikke gjennomføres, idet en fisjon reiser enkelte spørsmål som ikke har paralleller ved fusjon.»

Under høringen av NOU 1992:29 ga de av høringsinstansene som uttalte seg om spørsmålet tilslutning til Aksjelovgruppens utkast til lovregler om deling av selskaper (fisjon), og i Ot prp nr 36 (1993-94) foreslår departementet regler om deling av selskaper (fisjon) i §§ 14-14 til 14-19 som bygger på Aksjelovgruppens forslag.

Aksjelovutvalget er enig med Aksjelovgruppen og departementet i at det er behov for lovregler om deling av selskaper, og foreslår regler om dette tatt inn i lovutkastene. En antar at fortsatte strukturendringer i næringslivet vil øke behovet for en regulering av de praktisk viktige spørsmål vedrørende deling av selskaper. Regelverket bygger i stor utstrekning på forslaget til fisjonsregler i Ot prp nr 36 (1993-94), men likevel slik at regelverket er redigert på en annen måte. Problemstillingene ved deling og sammenslåing er som nevnt over i stor utstrekning de samme, og utvalget mener i likhet med Aksjelovgruppen og departementet at det er hensiktsmessig med så stor parallellitet i regelverkene som mulig. Reglene om deling er derfor i stor utstrekning utformet som henvisninger til sammenslåingsreglene. Enkelte særspørsmål har det likevel vært nødvendig å regulere spesielt for deling.

9.4.3

Sammenslåing og deling av selskaper karakteriseres ved at et selskap overdrar sin samlede eller del av virksomhet som en helhet til et annet selskap mot at vederlag fra det overtakende selskap ytes direkte til aksjeeierne i det overdragende selskap. Vederlag vil oftest bestå av aksjer i det overtakende selskap, eventuelt med et tilleggsvederlag i annet enn aksjer. Etter gjeldende lov er det et vilkår for at lovens regler finner anvendelse at vederlaget til aksjeeierne i det overdragende selskap

består av aksjer i det overtakende selskap eller slike aksjer med et tillegg som ikke overskrider 20%. Ved sammenslåing etter lovens regler gjelder enkelte særregler for overdragelse av virksomhet som avviker fra det som ellers ville følge av vanlige selskapsrettslige og formuerettslige regler. Et kvalifisert flertall av aksjeeierne kan tvinge et mindretall til å akseptere fusjonsavtalen, herunder vederlaget. Et annet særtrekk er at kreditorene og andre medkontrahenter ikke har noe ubetinget krav på oppgjør i forbindelse med overdragelsen. De må finne seg i et debitorskifte, i tilfelle mot særskilt sikkerhet. Bl a disse forhold medfører at reglene om sammenslåing av selskaper (fusjon) har stor betydning for omstruktureringer innenfor næringslivet.

Kravet til former for vederlag ved sammenslåing av selskaper (fusjon) er ikke vurdert i NOU 1992:29 eller Ot prp nr 36 (1993-94). I forbindelse med utarbeidelsen av den någjeldende aksjeloven av 1976 ble imidlertid spørsmålet om vederlagets art vurdert. I innstilling om lov om aksjeselskaper (1970) heter det om dette spørsmålet på s 180:

> «Gjeldende aksjelov behandler som nevnt bare det tilfelle at selskapets eiendeler overdras mot vederlag i aksjer i det overtagende selskap, derimot ikke det tilfelle at et selskap som ledd i oppløsning eller som ledd i omlegging av virksomheten selger selskapets anlegg mot vederlag i penger. Dette er en avgrensning av fusjonsbegrepet som brukes også i enkelte kontinentale land. Under de nordiske forhandlinger har de øvrige lands delegerte hevdet og holdt fast på det standpunkt at fusjonsreglene må omfatte også det tilfelle at eiendeler og gjeld overtas mot vederlag i penger eller annet, og at dette i relasjon til de regler som foreslås, må likestilles med det tilfelle at overtagelsen skjer mot vederlag i aksjer. Til fordel for denne oppfatning taler det åpenbart at det avskjærer tvilsspørsmål som ellers oppstår når vederlaget består dels i aksjer og dels i penger eller annet, og det er for øvrig et standpunkt som overhodet synes vel begrunnet når fusjonen sees fra det overtagende selskaps side. De problemer som oppstår ved disse konsentrasjonsformer, knytter seg imidlertid i vesentlig grad til det selskap, hvis eiendeler blir overdratt, og det kan være tvilsomt om det er grunn til å gi de regler som foreslås, anvendelse når vederlaget ikke er aksjer i det overtagende selskap, se merknader til § 134 annet ledd nr 1 og § 136. Man er imidlertid på norsk side blitt stående ved at de innvendinger som kan gjøres gjeldende mot å gi fusjonsbegrepet et så omfattende innhold, ikke er tungtveiende nok til at de bør hindre en felles nordisk løsning på dette punkt, se utkastets § 134.»

Under departementets behandling av saken ble imidlertid virkeområdet for reglene begrenset til der hvor vederlaget består i aksjer, eventuelt aksjer i tillegg av et kontantbeløp på 20%. Om dette heter det i Ot prp nr 19 (1974-75) s 200:

> «Norges Industriforbund har i denne forbindelse bemerket:
>
> «Etter gjeldende lov inngår det i definisjonen av en fusjon at aksjonærene i det selskap som blir oppløst, som vederlag mottar aksjer i det overtagende selskap. Dette er i samsvar f eks med den tyske aksjelov, og etter vår mening bør dette fastholdes som et vilkår. Det er i denne sammenheng naturlig å anse en fusjon som en sammensmelting av eierinteresser, idet aksjonærene i de fusjonerte selskaper for ettertiden blir aksjonærer i det felles selskap, mens en utløsning av aksjonærer mot kontanter el uten at disse beholder noen eierinteresser har karakter av avhendelse. Denne distinksjon er tillagt vesentlig vekt også utenfor aksjelovens felt. I forannevnte fusjonsbeskatning av selskaper og aksjonærer er det således et helt sentralt punkt at den alt vesentligste del av vederlaget til aksjonærene i det selskap som blir oppløst, består av aksjer i det overtagende selskap. – Det foreliggende aksjelov-

forslag ville hitføre en ny uklarhet på et sentralt skatteområde, som neppe har vært tilsiktet, men ikke desto mindre vil være et problem for bedriftene i en årrekke før skattesituasjonen igjen blir avklart.

Også av denne grunn vil vi anbefale at man på dette punkt holder seg til den definisjon man nu har.»

Departementet er enig med Industriforbundet i at fusjonskapitlet ikke bør omfatte de tilfeller der vederlaget helt ut skal bestå av penger. Fusjonskapitlet må avgrenses i lys av de bestemmelser som foreslås om fusjoner. Departementet vil i denne forbindelse særlig peke på at ved fusjon forutsettes det oppløsende selskap å kunne overføre også sine forpliktelser til det overtagende selskap. Se nærmere nedenfor under avsnitt 4.14.3. Denne løsning har imidlertid som naturlig forutsetning at overføringen gjelder selskapets formue som helhet. Forutsetningen for den nevnte løsning synes mer eller mindre å falle bort om aksjeeierne kan trekke ut sine innskott. Hensynet til nordisk enhet som det er lagt vekt på i innstillingen, synes ikke avgjørende på bakgrunn av at utkastet ikke åpner mulighet for fusjon mellom et utenlandsk og et norsk aksjeselskap. Dessuten er det av betydning hvordan land utenfor Norden avgrenser fusjonsbegrepet. I et direktivutkast om fusjoner utarbeidet av EF (utkast til et tredje direktiv om selskapsretten) er det tatt utgangspunkt i at vederlaget skal bestå av aksjer.

Det kan videre pekes på at selv om fusjonsbestemmelsene avgrenses slik at vederlaget skal bestå i aksjer, hindres ikke derved overføring av aktiva mot vederlag i penger. Om et selskap vil foreta en slik overføring f eks i forbindelse med oppløsning, vil det kunne gjøres etter de generelle regler om oppløsning av selskapet. Men selskapet vil ikke da kunne bygge på de mer fordelaktige regler om fusjon.

Selv om det tas utgangspunkt i at vederlaget skal bestå i aksjer, er det grunn til å tillate at en del av vederlaget kan bestå i penger, se merknadene til § 14-1.»

Verken dansk eller svensk aksjerett stiller krav om at vederlaget ved sammenslåing skal bestå av aksjer i det overtakende selskap. Tredje selskapsdirektiv art 3 definerer sammenslåing som en fremgangsmåte «som innebærer at et eller flere selskaper oppløses uten avvikling og overdrar samtlige aktiva og passiva til et annet selskap mot at aksjeeierne i det eller de overdragende selskaper tildeles aksjer i det overtakende selskap, og eventuelt en kontantutbetaling». Kontantutbetalingen kan ikke overstige 10% av de tildelte aksjenes pålydende verdi. Art 3 suppleres imidlertid av art 30 som åpner for at medlemsstatenes lovgivning kan tillate at kontantutbetalingen i forbindelse med sammenslåing av selskaper overstiger 10%. Direktivets regler om sammenslåing får i så tilfelle anvendelse.

Utvalget legger etter dette til grunn at tredje selskapsdirektiv gjennom EØS-avtalen ikke er til hinder for at norske regler om sammenslåing av selskaper utvides til også å gjelde der hvor vederlaget til aksjeeierne i det overdragende selskap består av andre verdier enn aksjer i det overtakende selskap, eventuelt aksjer med tillegg som overstiger 20% av det samlede vederlag.

Da departementet utformet forslaget til den nåværende aksjeloven ble det, etter det utvalget forstår lagt avgjørende vekt på at overføring av det overdragende selskaps samlede formue, som tilsier kontinuitet på eiersiden, se også "" i avsnitt 9.4.3 nedenfor. Etter utvalgets syn er imidlertid i dag kontinuitet på eiersiden i liten grad et karakteristisk trekke ved sammenslåing av selskaper. Den økonomiske realiteten vil vanligvis være at det overdragende selskaps samlede virksomhet blir overtatt av et annet selskap. Spørsmålet blir da om det er hensyn som knytter seg til sammenslåingsinstituttet, først og fremst forholdet til aksjeeiere som stemmer mot sammen-

slåingen og forholdet til selskapskreditorene og andre medkontrahenter tilsier at det fortsatt bør være et vilkår at aksjeeierne i det overdragende selskap får vederlag i aksjer og dermed blir deltakere i det overtakende selskap.

Hensynet til aksjeeierne tilsier først og fremst at disse må sikres et vederlag som gjenspeiler den reelle verdien i det selskapet de gir fra seg. Dette hensynet er imidlertid ivaretatt gjennom regler i utkastene som har til formål å sikre at aksjeeierne i det overdragende selskap får et vederlag som svarer til de verdier de gir fra seg. Se særlig aksjelovutkastet § 10-7 om innholdet av forslag til sammenslåingsavtale og § 10-10 om styrets rapport om sammenslåingen. I allmennaksjelovutkastet vises til § 10-7 om sammenslåingsplanen og §§ 10-10 og 10-11 om styrenes rapport om sammenslåingen og sakkyndige redegjørelse. Ved siden av disse reglene, gjelder alminnelige selskapsrettslige krav til likebehandling mv.

Når det gjelder kreditorene, er deres interesse i første rekke knyttet til at sammenslåing ikke fører til at deres dekningsmuligheter blir vesentlig svekket. Dette hensynet mener utvalget ivaretas ved et krav om at det overtakende selskap må ha en fri egenkapital som minst tilsvarer det vederlaget i annet enn aksjer som skal betales til aksjeeierne i det overdragende selskap, jf utkastene § 10-3 nr 4. Dessuten vil kreditorene få varsel om sammenslåingen gjennom regler om kreditorvarsel og rett til å gjøre innsigelser gjeldende mot sammenslåingen hvis denne forringer dekningsmuligheten, jf aksjelovutkastet §§ 10-14 og 10-15 og allmennaksjelovutkastet §§ 10-16 og § 17.

Utvalget har etter dette blitt stående ved at reglene om sammenslåing av selskaper bør gjelde uavhengig av hva slags vederlag som ytes til aksjeeierne i det overdragende selskap. Vederlaget kan derfor etter utkastet enten bestå av aksjer i det overtakende selskap eller aksjer i kombinasjon med et kontantvederlag på inntil 20% eller aksjer i kombinasjon med et større kontantvederlag eller vederlaget kan bestå av helt andre verdier enn aksjer, så som kontanter, obligasjoner mv.

Det vises forøvrig til utkastene § 10-3 og spesialmerknadene til bestemmelsene.

9.4.4

Gjeldende aksjelov §§ 14-1 a og 14-10 tredje ledd bygger på et kontinuitetsprinsipp i rettighets- og pliktposisjoner. Det gjelder også et kontinuitetsprinsipp i forhold til regnskapsmessige verdier.

I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er kontinuitetsprinsippet i forhold til de regnskapsmessige verdier videreført. Se NOU 1992:29 s 197 flg og Ot prp nr 36 (1993-94) s 129 flg. Regnskapslovutvalget har nå avgitt sin utredning som *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovfor-*

slag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30, og har foreslått at regnskapsføring ved sammenslåing (fusjon) som hovedregel skal skje etter transaksjonsprinsippet, med mindre fusjonen innebære en sammenslåing av «tilnærmet likeverdige interesser», se §§ 5-10 og 5-11 i utkastet til ny regnskapslov. I så tilfelle skal fortsatt regnskapsføringen skje etter kontinuitetsprinsippet.

Spørsmålet om det ved sammenslåing av selskaper skal gjelde et kontinuitets- eller transaksjonsprinsipp er først og fremst et regnskapsmessig spørsmål, men har likevel viktige selskapsrettslige sider. En viktig konsekvens av å tillate at regnskapsføringen ved sammenslåinger av selskaper foretas etter transaksjonsprinsippet, er at goodwill fra det overdragende selskap kan aktiveres og tjene som aksjekapitalinnskudd ved kapitalforhøyelse i det overtakende selskap. Goodwill skiller seg fra andre eiendeler ved at goodwill representerer forventet fremtidig inntjening. Sett fra selskapskreditorenes side vil goodwill ofte være et usikkert dekningsobjekt som sjelden vil representere noen verdi for selskapet i en insolvenssituasjon. Utvalget har derfor drøftet om det i det hele tatt bør være adgang til å bruke goodwill som aksjekapitalinnskudd ikke bare ved sammenslåing, men også ellers, se foran "" i avsnitt 6.2.3. Utvalget er blitt stående ved at spørsmålet om det fortsatt skal gjelde kontinuitet også i forhold til regnskapsmessige verdier, eller om det skal åpnes for regnskapsføring etter et transaksjonsprinsipp bør løses i forbindelse med det videre lovarbeidet med utgangspunkt i Regnskapslovutvalgets utredning. Aksjelovutvalget utvalget fastsetter ikke noen bestemt løsning her, men har innarbeidet i utkastet visse saksbehandlingsregler som skal ivareta informasjonskravet for aksjeeierne mv med hensyn til hvilke prinsipper som faktisk blir benyttet, og som dessuten gir grunnlag for etterkontroll fra revisors side. Ved utformingen av lovforslaget har utvalget i motsetning til Ot prp nr 36 (1993-94) likevel tatt hensyn til at den fremtidig regnskapslovgivningen i en del tilfeller vil kunne åpne for regnskapsføring etter transaksjonsprinsippet ved sammenslåing av selskaper.

Som nevnt vil det ofte knytte seg usikkerhet til verdsettelsen av både goodwill og andre immaterielle verdier. Aksjeselskapslovgivningen bør stille særlige krav til redegjørelse for verdsettingen når goodwill og andre immaterielle verdier brukes som aksjekapitalinnskudd. Regel om dette er foreslått i utkastene § 2-8 første ledd nr 2 og 4 som gjennom henvisningen i utkastene § 9-13 også gjelder ved kapitalforhøyelse. Disse reglene vil som følge av bestemmelsene i §§ 10-5 og 10-8 også gjelde når nystiftelse av aksjeselskap eller kapitalforhøyelse skjer i tilknytning til sammenslåing. De opplysninger som er gitt om verdsettelse av goodwill mv skal fremgå av revisors erklæring, eventuelt bekreftes av revisor, jf utkastene § 2-8 annet ledd og § 9-13, som etter utkastene § 10-9 nr 3 også gjelder ved sammenslåing.

Spørsmålet om regnskapsføring etter kontinuitetsprinsippet eller transaksjonsprinsippet kan også ha en skattemessig side. Avgrensning av virkeområdet for gjeldende lovs fusjonsregler ved et krav om at høyst 20 prosent av det samlede vederlag kan ytes i annet enn aksjer, må ses i sammenheng med dette. Utvalget legger til grunn at det fortsatt kan være aktuelt å knytte særlige regnskaps- eller skatteregler til tilfeller av sammenslåing som oppfyller dette kravet. Utvalget har derfor utformet utkastene §§ 10-2 og 10-3 første ledd i samsvar med dette.

KAPITTEL 10

Konsernforhold

10.1 ALMINNLIGE SYNSPUNKTER

10.1.1

Konsernforhold spiller en viktig rolle innen næringslivet. Utviklingen både innenlands og internasjonalt har ført til at enkeltstående selskaper stadig oftere inngår i konsernforhold. Økonomisk og organisasjonsmessig utgjør ofte, men ikke nødvendigvis konsernet en enhet, men rettslig sett er de enkelte konsernselskapene selvstendige rettssubjekter. De har sin selvstendige selskapsrettslige organisasjon. Hvert selskap har sine rettigheter og plikter, kontrakter inngås av og med de enkelte konsernselskaper og hvert enkelte konsernselskap skal utarbeide eget årsregnskap som viser selskapets resultat og stilling. Det enkelte konsernselskap hefter for sine forpliktelser med sin selskapskapital, og morselskapet er som aksjeeier ikke rettslig forpliktet til å sørge for at kreditorene får dekning (utkastet § 1-8).

Spennet mellom konsernet som en økonomisk og organisasjonsmessig enhet på den ene siden og konsernselskapene som rettslige selvstendige enheter på den andre siden er problematisk for selskapsretten. På den ene siden bør det ikke stenges for den økonomiske og organisasjonsmessige realiteten, og lovgivningen bør innenfor visse grenser legge forholdene til rette for samordning og styring av konsernet. På den andre siden må aksjeselskapslovgivningen også ha regler som verner om det enkelte konsernselskaps og dets kreditorers særinteresser.

10.1.2

Gjeldende aksjelov har en rekke spredte regler om konsernforhold. Reglene har noe forskjellig siktemål. Enkelte av reglene har til formål å hinder at datterselskapene brukes som redskap for å gjøre noe som morselskapet ikke selv kan gjøre, se f eks gjeldende lov § 7-2 annet ledd annet punktum om forbud for datterselskap mot å kjøpe aksjer i morselskapet, § 9-3 fjerde ledd om forbud mot at datterselskap avgir stemme for aksjer i morselskapet og § 12-10 om forbud mot lån til styremedlemmer mv eller konsernselskap.

Andre bestemmelser om konsernforhold i gjeldende lov har sammenheng med konsernet som en organisasjonsmessig enhet som ledes av morselskapet. Reglene om de ansattes representasjonsrett i konsernforhold i gjeldende lov § 8-17 fjerde ledd og § 8-18 femte ledd er utslag av dette. Det samme er § 8-8 som pålegger styret i datterselskap informasjonsplikt overfor styret i morselskapet. Tilsvarende har regelen om konsernoppgjør i § 11-13 sammenheng med konsernet som en økonomisk enhet.

Aksjelovgruppen peker i NOU 1992:29 s 67 på at konsernreglene reiser vanskelige spørsmål som kunne vært utredet i en bredere sammenheng, men at gruppen ikke har foretatt noen slik generell gjennomgang av konsernreglene. Det pekes i denne forbindelsen på sammenhengen med regnskapsreglene som lå utenfor Aksjelovgruppens mandat og på det pågående arbeidet innenfor EU.

Heller ikke dette utvalget har foretatt noen fullstendig gjennomgang av konsernretten. Dette har ikke vært mulig innenfor den korte tidsrammen utvalget har fått for sitt arbeid. Utvalget har likevel tatt opp enkelte sentrale konsernspørsmål som ikke er regulert i gjeldende lov og heller ikke i Ot prp nr 36 (1993-94). En har

dessuten i stor utstrekning samlet gjeldende regler om konsernforhold i et særskilt kap, kap 14. Konsernforhold. Reglene om erverv av egne aksjer i konsernfohold er imidlertid plassert sammen med de alminnelige regler om et selskaps erverv av egne aksjer (utkastet §§ 6-13 flg).

10.2 KONSERNBEGREPET

Lovgivningen har ingen enhetlig konserndefinisjon. Dette har sammenheng med at konsernbegrepet må utformes utfra de hensyn som skal ivaretas ved de ulike regelverkene hvor begrepet brukes. Dette tilsier f eks at konsernbegrepet i skattemessig sammenheng kan få et annet innhold enn i arbeidsrettslig, regnskapsrettslig eller selskapsrettslig sammenheng. Disse forhold tilsier også at selv om forskjellig regelverk har lik eller tilnærmet lik utforming av konserndefinisjonen, kan den konkrete anvendelsen av definisjonene falle forskjellig ut.

EU-lovgivningen har ingen konserndefinisjon som Norge gjennom EØS-avtalen plikter å legge til grunn i selskapslovgivningen. På regnskapsrettens område fastsetter syvende selskapsdirektiv et konsernbegrep som er lagt til grunn i Regnskapslovutvalgets forslag. Dette begrepet kan etter omstendighetene virke noe mer omfattende enn det som er lagt til grunn i selskapsrettslig sammenheng, og som går videre enn det som følger av utvalgets forslag. Sammenhengen mellom regnskapsretten og selskapsretten tilsier at det regnskapsmessige konsernbegrep bør ligge så tett opp til det selskapsrettslige som mulig med mindre særlige regnskapsmessige hensyn tilsier at regnskapsretten gjør bruk av et videre konsernbegrep. Hensynet til forenkling av regelverket tilsier imidlertid at slik forskjell så vidt mulig bør unngås

Utfra dette har utvalget ved utformingen av konsernbegrepet tatt utgangspunkt i konserndefinisjonen i syvende selskapsdirektiv som også er lagt til grunn av Aksjelovgruppen i NOU 1992:29 § 1-4. Utvalget har imidlertid utformet definisjonen på en noe annen måte for at den skal fremheve de forhold som særlig har betydning i den nye aksjelovgivningen. Utvalgets forslag fremgår av aksjelovutkastet § 1-14 jf § 1-13 og allmennaksjelovutkastet § 1-13 jf § 1-12. Definisjonene i de to lovutkastene er identiske.

Kjernen i konsernbegrepet er at ett selskap har bestemmende innflytelse over et annet selskap. Dette er hovedregelen både i aksje- og regnskapslovgivningen. Utvalget har likevel funnet grunn til å gjøre det klart at den bestemmende innflytelse må ha rettslig grunnlag, enten som følge av eierandeler eller særlig avtale. De praktisk viktige tilfellene bør også fremgå av loven selv. I aksjelovutkastet § 1-13/allmennaksjelovutkastet § 1-12 stilles det derfor opp to kriterier for når det alltid skal regnes å foreligge bestemmende innflytelse.

Det er for det første når det ene selskap eier så mange aksjer eller andeler i et annet selskap at det har stemmeflertall i generalforsamlingen. I praksis vil dette være det viktigste konsernkriteriet fordi den som innehar stemmeflertall på generalforsamlingen har herredømme over alle avgjørelser for administreringen av selskapet, herunder godkjennelsen av årsregnskapet, utbetaling av utbytte, valg og fjerning av styremedlemmer mv. Dette kriteriet viderefører gjeldende lov § 1-2 første ledd. For det annet foreligger det alltid et konsern når et annet selskap har rett til å velge eller avsette et flertall av medlemmene i styret i et annet selskap. Dette kriteriet vil i praksis nesten alltid falle sammen med at selskapet har stemmeflertall, jf over. Kriteriet har selvstendig betydning når rettskrav på å utpeke styremedlemmene har grunnlag i særlige vedtektsbestemmelser om dette, aksjonæravtale mv.

Ved siden av de situasjonene som er nevnt over, kan et konsernforhold ha grunnlag i at et annet selskap i praksis har bestemmende innflytelse over et annet selv om det ikke innehar stemmeflertall eller rett til å utpeke flertallet av styremed-

lemmene. Hvorvidt det foreligger en slik praktisk bestemmende innflytelse vil avhenge av spredningen på selskapets aksjer, hvor mange stemmer det skal til for i praksis å dominere generalforsamlingen mv.

Når det gjelder de nærmere enkelthetene i konserndefinisjonen vises til spesialmerknadene til bestemmelsene.

10.3 KONSERNINTERNE TRANSAKSJONER

Som nevnt i *"Alminnlige synspunkter"* i pkt 10.1 drives et konsern ofte som en økonomisk og organisasjonsmessig enhet hvor det vil være en målsetting å utnytte konsernets samlede ressurser optimalt. Dette innebærer at det mellom konsernselskapene vil måtte foretas en rekke konserninterne transaksjoner. Aksjelovgivningen inneholder i dag få særregler om fordeling av rettigheter og plikter, inntekter og utgifter i konsernforhold. Dette reguleres derfor av allmenne aksjerettslige og obligasjonsrettslige regler. Når det gjelder finanskonsern, inneholder finansieringsvirksomhetsloven § 2 a – 8 en regulering av transaksjoner mellom foretakene i et finanskonsern. Utvalget mener at det også i den alminnelige aksjelovgivningen bør lovfestes prinsipper for fordeling av rettigheter og plikter, inntekter og utgifter i konsernforhold, og har foreslått regler om dette i utkastene § 14-7, se foran *""* i avsnitt 6.5.4.

Når utvalget har sett behov for å lovfeste særlige regler som angir de prinsipielle utgangspunktene for håndteringen av konserninterne transaksjoner, har dette sammenheng med de forhold som er nevnt i *"Alminnlige synspunkter"* i pkt 10.1 over: Selv om et konsernforhold i økonomisk henseende utgjør en enhet, er det enkelte konsernseselskap rettslig selvstendige enheter. Det er heller ikke slik at konsernets samlede økonomiske interesser alltid faller sammen med interesser knyttet til det enkelte konsernselskapet. Dette vil særlig kunne være aktuelt dersom konsernet eller et eller flere konsernselskaper har økonomiske problemer. Spenningsforholdet mellom konsernet som en organisasjonsmessig- og økonomisk enhet på den ene siden og konsernselskapene som selvstendige juridiske enheter på den andre, skaper en særlig risiko for at hensynet til det enkelte konsernselskaps særkreditorer, minoritetsaksjeeiere, ansatte mv kan bli tilsidesatt.

De reglene som utvalget foreslår om transaksjoner i konsernforhold, tar ikke sikte på å endre reglene om ansvar i konsernforhold, herunder prinsippene om ansvarsgjennombrudd. Spørsmålet om et konsernselskap kan gjøres ansvarlig for et annet konsernselskaps forpliktelser, må fremdeles avgjøres med utgangspunkt i alminnelige aksjerettslige regler om deltaker, og erstatningsansvar i aksjeselskapsforhold.

Et konsern blir ofte forvaltet som et fellesskap hvor forvaltningen av de enkelte konsernselskapene i større eller mindre utstrekning er samlet i en felles konsernadministrasjon. Konsernet kan f eks ha felles stabs funksjoner, felles formuesforvaltning, felles innkjøpsordninger, avtaler med bank og forsikringsselselskaper som omfatter hele konsernet mv. Aksjeloven er i utgangspunktet ikke til hinder for slike ordninger som ofte vil være administrativt og økonomisk til fordel for konsernet sett under ett og de enkelte konsernselskaper. Slike fellesordninger kan imidlertid reises selskapsrettslige problemer hvis kostnader, tap, inntekter og gevinst ikke fordeles etter forretningsmessige prinsipper. Fordelingen kan da innebære formuesoverføringer mellom konsernselskapene som er i strid med selskapsrettslige regler og kan være til skade for de enkelte særselskapers særkreditorer, minoritetsaksjeeiere, ansatte mv. Utvalget ser det derfor som sentralt å lovfeste et prinsipp om at kostnader, tap, inntekter og gevinst som gjelder konsernets felles forvaltning, skal fordeles mellom konsernselskapene i samsvar med det enkelte selskaps forretningsmessige

interesse i transaksjonene. En bestemmelse om dette er foreslått i utkastene § 14-7 annet ledd.

Om enkelthetene i utvalgets forslag til bestemmelse om konserninterne transaksjoner, vises til spesialmerknadene til bestemmelsene.

10.4 FORHOLDET MELLOM KONSERNREGLENE I ET TO-SPORET LOVOPPLEGG

En må regne med at en god del av konsernene vil bestå av både allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper. De største børsnoterte konsernene vil således normalt ha et allmennaksjeselskap som morselskap og konsernspiss, samtidig som de fleste av de øvrige konsernselskapene vil være aksjeselskaper. Slike «blandede» reiser særlige problemer i forhold til anvendelse av henholdsvis aksjeloven og allmennaksjeloven på de konsernrettslige spørsmål som oppstår, særlig når det gjelder reglene om oppkjøp, sammenslåing og deling av selskaper, se §§ 14-1 til 14-5 i begge lovutkastene. Selv om hovedregelen må være at morselskapets rettslige karakter blir bestemmende for hvilket regelsett som blir å anvende, er det etter utvalgets syn nødvendig å gjøre visse modifikasjoner i dette utgangspunktet. Dette har delvis sammenheng med de krav EØS regelverket stiller til reglene for allmennaksjeselskaper.

Når det gjelder enkelthetene viser utvalget til bemerkningene til §§ 14-1 til 14-5 i de to lovutkastene.

KAPITTEL 11

Erstatnings- og sanksjonsregler

11.1 ALMINNELIGE SYNSPUNKTER

Aksjeselskapslovgivningen består i hovedsak av handlingsnormer som gjelder organisasjonsmessige spørsmål for selskapene, selskapenes kapitalforhold, representasjonen utad og andre spørsmål av selskapsrettslig karakter. Sanksjonssystemet i aksjeselskapsforhold er ikke undergitt noen helhetlig regulering i aksjeselskapslovgivningen, og har heller ikke spilt noen sentral rolle i tidligere lovarbeid på rettsområdet. Utvalget har generelt sett ment at det foreligger behov for å bringe sanksjonsspørsmålene sterkere fram. Det foreligger også behov for å få avklart visse spørsmål om rekkevidden av ulike sanksjoner. Dette sammen med hensynet til effektivisering av lovens ulike sanksjonsregler har ført til at utvalget har tatt opp en del særlige spørsmål til nærmere vurdering og foreslått en viss utbygging av lovverket på disse områdene.

Erstatningsansvar er en viktig reaksjonsmåte mot tillitsvalgte og daglig leder som setter tilside plikter aksjeloven pålegger dem. Ansvaret er hjemlet i gjeldende aksjelov § 15-1. Ansvarsbestemmelsen i aksjeloven § 15-1 gir imidlertid ingen uttømmende regulering av erstatningsansvar i aksjeselskapsforhold, men må suppleres med alminnelige erstatningsrettslige regler som bl a kan ha betydning for aksjeeiernes ansvar. For aksjeeierne kan dessuten prinsippene om ansvarsgjennombrudd ha betydning. Erstatningsansvar blir nærmere behandlet i *"Erstatningsregler"* i pkt 11.2.

Ugyldighet og bortfall av kontraktsforhold (hevning) er generelt sentrale privatrettslige sanksjonsregler. I aksjeretten har imidlertid disse former for sanksjoner mot brudd på aksjerettslige regler begrenset betydning. Dette har bl a sammenheng med at disse sanksjonene i aksjeselskapsforhold kan ha uheldige skadevirkninger overfor tredjemann som har innrettet seg etter en selskapsdisposisjon som det hefter selskapsrettslige mangler ved. Et utslag av dette hensynet er aksjeloven § 8-15 som avskjærer selskapet fra å gjøre gjeldende overfor godtroende tredjemann at et selskapsorgan har overskredet sin myndighet, aksjeloven § 2-5 siste ledd som begrenser en aksjetegners mulighet til å gjøre gjeldende en ugyldighetsgrunn etter registreringen i Foretaksregisteret og aksjeloven § 9-17 som med enkelte unntak avskjærer ugyldighetssøksmål mot en generalforsamlingsbeslutning etter tre måneder.

Utvalget foreslår ikke vesentlige endringer i de aksjerettslige ugyldighetsreglene.

Bortfall av kontraktsforhold på grunn av mislighold eller bristende forutsetninger vil i aksjerettslig sammenheng bety en rett til å kreve selskapet oppløst samt rett til uttreden eller plikt til å finne seg i utløsning. Utvalget har vurdert om det i misbruksituasjoner bør åpnes for noe større adgang til å reagere med uttreden eller utløsning, se "" i avsnitt 8.4.2 foran hvor spørsmålene er utførlig drøftet.

Det offentligrettslige kontrollsystemet er etter gjeldende rett i første rekke knyttet til Foretaksregisterets kontroll med registreringsmeldinger etter foretaksregisterloven § 5-1 første ledd. Etter bestemmelsen skal Foretaksregisteret «prøve om det som innkommer til registrering og grunnlaget for det er i samsvar med lov». Finner Foretaksregisteret feil i det som meldes for registrering, skal meldingen nektes registrert. Det faller utenfor utvalgets mandat å foreta en nærmere vurdering av foretaksregisterordningen. I *"Straffeansvar"* i pkt 11.4 tar utvalget opp spørsmålet

om en utbygning av det offentlige kontroll- og sanksjonssystemet mot overtredelser av aksjelovgivningen.

Når det gjelder det offentligrettslige sanksjonssystemet er det i gjeldende aksjelov § 17-1 regler om straffeansvar ved overtredelse av aksjeloven. Dette behandles nærmere i *"Straffeansvar"* i pkt 11.4.

11.2 ERSTATNINGSREGLER

11.2.1

Gjeldende aksjelov § 15-1 hjemler erstatningsansvar for selskapets tillitsvalgte mv. Bestemmelsen er en lovfesting av det alminnelig uaktsomhetsansvaret på selskapsrettens område, og utvalget har ikke funnet grunn til å foreslå vesentlige endringer i ansvarsbestemmelsen. Se likevel "" i pkt 11.2.2 om de særlige spørsmål som reiser seg når et styremedlem er ansatt hos en aksjeeier mv. Aksjeloven § 15-1 gjelder både selskapets erstatningskrav og erstatning for tap påført de enkelte aksjeeiere, kreditorer mv. Utvalget mener at det vil lette oversikten over reglene ved å skille mellom de ulike ansvarssituasjonene, og har derfor foreslått at ansvarskapitlet splittes opp slik at en del (§§ 16-1 til 16-6) gjelder selskapets erstatningskrav mens en annen del (§§ 16-7 og 16-8) gjelder erstatning for tap påført enkelte aksjeeiere, kreditorer mv.

Selv om ansvarsgrunnlaget etter utvalgets forslag til erstatningsregler er det samme som etter gjeldende lov, vil særlig styreansvaret likevel kunne få større betydning etter utkastet fordi styrets plikter på flere punkter er konkretisert og presisert i forhold til gjeldende lov. Således er styrets ansvar for at selskapets virksomhet er tilpasset kapitalgrunnlaget presisert flere steder i lovutkastet. I sin alminnelige form har dette kommet til uttrykk i utkastene § 1-9 og er dessuten presisert i forskjellige sammenhenger, se f eks § 6-1 som pålegger styret et særlig ansvar for at egenkapitalen er på et forsvarlig nivå, § 6-22 annet ledd om hva som kan deles ut som utbytte, og § 6-28 om nedsettelse av aksjekapitalen. Dessuten er styrets plikter og ansvar når det gjelder forvaltningen presisert på en rekke punkter, se f eks § 5-4 om forvaltningen av selskapet og § 5-5 om styrets tilsynsansvar, samt § 5-7 som pålegger daglig leder plikt til å underrette styret om selskapets virksomhet og resultatutvikling.

11.2.2

Når et styremedlem er ansatt hos en aksjeeier, kan det oppstå spørsmål om aksjeeieren kan holdes ansvarlig for styremedlems skadevoldende handlinger etter reglene om arbeidsgiveransvar i skadeserstatningsloven § 2-1. Gjeldende aksjelov regulerer ikke dette spørsmålet og det må løses ved en tolkning av lovgivningen om arbeidsgiveransvaret sammenholdt med aksjelovens regler. En annen sak er at hvor styremedlemmets handlemåte kan føres tilbake til instruks e l fra aksjeeieren kan det bli spørsmål om medvirkningsansvar etter gjeldende aksjelov § 15-1 annet punktum. Fungerer styremedlemmet som et rent instrument for aksjeeieren, kan det også bli spørsmål om ansvar for denne etter alminnelige rettsregler eller prinsippene om gjennomskjæring, se Marthinussen/Aarbakke (1991) s 538.

Hvorvidt skadeserstatningsloven § 2-1 hjemler et arbeidsgiveransvar i slike situasjoner er tvilsomt. Det foreligger ingen avgjørende dom som avgjør spørsmålet. I Oslo byretts dom 17.12.1991 ble det lagt til grunn at skadeserstatningsloven § 2-1 kan hjemle et arbeidsgiveransvar for arbeidstakeres styreverv i andre aksjeselskaper. Lagmannsretten avgjorde spørsmålet på annet grunnlag. Saken skal behandles av Høyesterett våren 1996. I juridisk litteratur er det delte oppfatninger om

spørsmålet. Problemstillingen er bl a behandlet av Hagstrøm: Ansvarsgjennombrudd etter norsk rett, Tfr 1993 s 250 flg og Aarum: Styremedlemmers erstatningsansvar i aksjeselskaper (1994) s 51-54. Begge disse forfatterne er reservert til om det gjelder et arbeidsgiveransvar for egne ansattes utøvelse av styreverv. Noe mindre reservert er Nygaard: Skade og ansvar s 238.

Spørsmålet om å lovfeste et arbeidsgiveransvar er drøftet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 85. Departementet konkluderer her med at det ikke er «... hensiktsmessig å forsøke å lovregulere den nærmere avgrensningen av i hvilken utstrekning skadeserstatningsloven § 2-1 er anvendelig i forhold til styreverv den ansatte utfører. Denne grensedragningen reiser mange og kompliserte spørsmål, og egner seg best for en avklaring gjennom rettspraksis.»

Det tradisjonelle aksjerettslige utgangspunktet er at selskapets styremedlemmer er selskapets tillitsvalgte som velges av generalforsamlingen, eventuelt bedriftsforsamlingen. Som styremedlemmer er de underlagt overordnete selskapsorganer, og ikke de enkelte aksjeeiere. Dette gjelder også i selskaper med én aksjeeier, eller der det er én eller en gruppe aksjeeiere som dominerer selskapet og styremedlemmene rent faktisk oppfattes som aksjeeiernes representanter i styret. Disse utgangspunktene er også lagt til grunn i utvalgets forslag til ny aksjelovgivning.

Man kan likevel ikke komme bort fra at de hensyn som ligger bak arbeidsgiveransvaret også i noen grad gjør seg gjeldende når en aksjeeiers ansatte er valgt til styremedlem i et selskap aksjeeieren eier aksjer i, f eks hvis aksjeeieren er et selskap og dets økonomidirektør eller annen ledende ansatt er innvalgt i styret for å ivareta selskapets interesser som aksjeeier og deltaker i selskapet. Ansettelsesforholdet medfører her at styremedlemmet ofte ikke står like fritt som ellers forutsatt ved utøvelse av vervet. I konsernforhold og i andre forhold hvor én aksjeeier har dominerende innflytelse over et annet selskap, vil selskapets virksomhet ofte inngå som et element i aksjeeierens samlede virksomhet hvor styreverv i underliggende selskaper ses på som en del av arbeidsoppgavene til ledende ansatte. Viktige avgjørelser vil ofte treffes i henhold til beslutninger i eierselskapets styre eller hos dette selskaps daglige ledelse og styremedlemmets ansettelsesforhold kan også her medføre vesentlige begrensninger i den handlefrihet som ellers forutsettes å foreligge for styremedlemmer ved utøvelsen av vervet.

Utvalget mener at det vil gå for langt å i sin alminnelighet pålegge en aksjeeier som får sine ansatte valgt inn som styremedlem eller i annet tillitsverv, et arbeidsgiveransvar etter skadeserstatningsloven § 2-1. Den ansatte kan bli valgt til styremedlem uten arbeidsgivers medvirkning og uten at det er noen sammenheng mellom ansettelsesforholdet og vervet. Et alminnelig arbeidsgiveransvar ville dessuten kunne føre til atskillig usikkerhet om ansvarsbegrensningen i aksjeselskaper generelt.

Utvalget mener at den uklare rettstilstanden på dette praktisk viktige området bør søkes avklart i den nye aksjelovgivningen. Rådende usikkerhet er ingen tjent med. Videre mener utvalget at det i aksjelovgivningen bør fastsettes et særskilt arbeidsgiveransvar begrenset til de tilfellene hvor den ansatte i sitt styreverv handler etter instruks eller annen medvirkning fra arbeidsgiveren. Man vil da fange opp de situasjonene hvor selskapets virksomhet inngår i aksjeeierens samlede virksomhet og styrevervet har mer preg av å være en del av ansettelsesforholdet hos aksjeeieren enn et personlig tillitsverv i selskapet. Ansvaret plasseres da hos den reelle beslutningstaker. En slik regel vil ha to funksjoner. For det første hjemler det et arbeidsgiveransvar for disse situasjonene. Dernest avklarer det forholdet til det alminnelige arbeidsgiveransvaret etter skadeserstatningsloven § 2-1 slik at det også blir klart i hvilke tilfeller arbeidsgiveransvaret ikke vil foreligge.

Et arbeidsgiveransvar begrenset til de situasjoner som er nevnt i avsnittet over, vil plassere ansvaret hos den som reelt står bak styremedlemmets handlemåte og har en økonomisk interesse i den. Det må dessuten legges vekt på at spørsmålet om styreansvar i praksis oppstår når selskapet er insolvent og kreditorene retter seg mot selskapets tillitsvalgte eller aksjeeiere for om mulig å få dekning for sine krav der. Et ansvar for arbeidsgiveren vil i denne forbindelse være av atskillig større verdi enn et krav mot de enkelte styremedlemmene.

Dersom styremedlemmet også skulle bli personlig ansvarlig i slike tilfelle, vil regress i tilfelle kunne gjøres gjeldende etter de vanlige regler i skadeserstatningsloven § 2-3 nr 2 annet punktum. I de tilfeller det her dreier seg om er det ikke rimelig at ansvaret plasseres hos den som utøver styrevervet på grunn av selve ansettelsesforholdet til aksjeeierne

Utvalgets lovforslag er tatt inn som § 16-1 tredje ledd i lovutkastene. Om enkelthetene vises til spesialmerknadene til bestemmelsen.

11.3 PÅLEGG OG TVANGSMULKT

11.3.1

Som nevnt over er de sentrale reaksjonsbestemmelsene innenfor aksjelovens egen ramme ugyldighet og erstatning. Begge disse reaksjonsmåtene forutsetter imidlertid at det er private parter som reiser sak og domstolsprosessen kan vær langvarig og kostbar. I forretningsmessige forhold vil partene bare sjelden se seg tjent med å gjennomføre et langvarig ugyldighets- eller erstatningssøksmål. Når det gjelder erstatning, er det dessuten et vilkår at noen har lidt økonomisk tap. Ugyldighetsinnsigelsen vil dessuten i stor utstrekning være avskåret fordi tredjemann er i aktsom god tro eller fristen for å reise ugyldighetssøksmål er utløpt.

Den rettslige kontrollen med at aksjeloven etterleves er først og fremst knyttet til registreringen i Foretaksregisteret. I praksis er imidlertid Foretaksregisteret i dag, av praktiske og økonomiske grunner, ikke innrettet for å kunne ta seg av en mer inngående lovlighetskontroll og den vil i tilfelle også bare gjelde deler av regelverket som har særlig betydning ved registreringen i Foretaksregisteret. I særlige tilfeller vil kontrollen kunne føre til oppløsning av selskapet, se lovutkastene §§ 12-15 og 12-19.

Straffebestemmelsene i aksjeloven har til nå hatt liten selvstendig betydning, og blir bare sjelden anvendt i praksis bortsett fra når det kommer til anvendelse sammen med overtredelse av andre og mer alvorlige straffebestemmelser. Oslo Børs og Kredittilsynet har innenfor sine myndighetsområder en viss myndighet til å reagere også overfor overtredelse av aksjelovgivningen. Disse institusjonene er imidlertid rettet mot finansinstitusjoner og aksjemarkedet og har derfor hatt liten betydning for håndhevelse av aksjerettslige regler utover dette.

Utvalget reiser på denne bakgrunn spørsmål ved om ikke det i aksjelovgivininingen bør gis en alminnelig hjemmel til å gi aksjeselskaper pålegg om å rette forhold som er i strid med aksjerettslige regler. Nærmere bestemmelser om dette er derfor foreslått i utkastene §16-15. Forslaget innebærer at et slikt pålegg bør kunne sanksjoneres med tvangsmulkt. Hovedsynspunktet er at deler av aksjelovgivningen også skal ivareta allmenne hensyn, og at det derfor er viktig i tilfelle av lovovertredelse at det offentlige kan gripe inn for å sørge for at aksjelovgivningens regler blir etterlevd i fremtiden. Reaksjon overfor selve lovovertredelsene i form av straffeansvar, vil som til nå høre inn under påtalemyndigheten. Pålegg og tvangsmulkt vil imidlertid ikke være adekvat reaksjon i tilfeller hvor tilsidesettelsen av lovgivningens regler gjelder regler som først og fremst regulerer forholdet mellom partene i selskapsforholdet. Et generelt vilkår vil være at det dreier seg om tilsidesettelse av

regler som skal ivareta allmenne hensyn. Den vurdering som her skal foretas vil det i første rekke være opp til vedkommende forvaltningsmyndighet å foreta, dvs departementet eller den myndighet som dette måtte ha delegert sin kompetanse til.

I lovutkastene er myndigheten lagt til departementet. Det hører derfor under departementet å fastlegge hvordan myndigheten skal organiseres og utøves i praksis. Etter vanlig delegasjonsregler kan departementets myndighet delegeres. Utvalget forutsetter at delegasjonsadgangen vil kunne bli benyttet ved at myndigheten enten legges til et allerede eksisterende organ, f eks Brønnøysundregistrene, som i tilfelle må få et utvidet virkeområde, eller at det opprettes et nytt organ som eventuelt også kan tillegges andre oppgaver på dette eller beslektede områder. Det sentrale må være at det organ som skal utøve påleggsmyndigheten har eller blir tilført ressurser som setter det i stand til å utføre oppgaven på en meningsfull måte.

Hvis påleggsmyndigheten skal få noen betydning i praksis, antar utvalget det må etableres egnede samarbeidsrutiner med andre offentlige organer som kommer i kontakt med aksjeselskaper, så som Foretaksregisteret, skifteretten og skattemyndighetene som vil kunne gi påleggsmyndigheten opplysning om brudd på aksjerettslige regler som bør vurderes nærmere med sikte på eventuell tvangsmulkt.

Utvalget har vurdert om påleggsmyndighetens kompetanse i loven bør begrenses til brudd på regler som ivaretar mer allmenne hensyn. De fleste reglene i aksjelovgivningen regulerer selskapets interne forhold som det i alminnelighet har liten offentlig interesse å håndheve. Slike brudd bør det fortsatt være opp til de private interesser som er krenket å reagere mot. Det er imidlertid neppe mulig å trekke noe skarpt skille mellom aksjerettslige regler som utelukkende ivaretar private interesser i snever forstand og regler hvor også mer allmenne hensyn kan gjøre seg gjeldende. Utvalget har derfor blitt stående ved at organets kompetanse etter loven bør omfatte aksjelovgivningen i sin alminnelighet, men at det bør være opp til påleggsmyndigheten i det enkelte tilfelle å vurdere om allmenne hensyn tilsier at det offentlige bør ta opp saken og eventuelt ilegge tvangsmulkt. Utvalget har likevel foreslått at Kongen gis myndighet til å foreta en nærmere avgrensning av påleggsmyndigheten. I slik forskrift kan det f eks foretas en nærmere avgrensning av påleggsmyndigheten til enkelte av aksjelovens bestemmelser som det er av særlig allmenn interesse å håndheve.

Utvalget har vurdert om det er betenkeligheter knyttet til at tvangsmulkten ilegges administrativt, jf prinsippet i Grunnloven § 96. Tvangsmulkten det her er snakk om retter seg imidlertid mot fremtidige forhold, og den det gjelder kan selv avverge tvangsmulkten ved å bringe det lovstridige forholdet til opphør. Utvalget har derfor lagt til grunn at den ordningen med tvangsmulkt som foreslås vil kunne ilegges administrativt uten hinder av Grunnloven § 96.

11.3.2

Utvalgets mindretall *Ofstad* går ikke inn for å gi departementet slik myndighet som det er foreslått i utkastet § 16-15 i lov om allmennaksjeselskaper og utkastet § 16-15 i lov om aksjeselskaper. Mindretallet mener for det første at det knytter seg rettssikkerhetsmessige betenkeligheter til forslaget om en adgang til å ilegge tvangsmulkt, jf prinsippet i Grunnloven § 96. Tvangsmulkten etter forslaget er riktignok ment å virke som et pressmiddel for å sikre en effektiv gjennomføring av pålegg om å stanse ulovlige forhold, og ligger slikt sett nær opp til den tradisjonelle tvangsmulkt som man kjenner fra andre deler av norsk lovgivning. Typisk for slike tvangsgebyrer er imidlertid at de blir brukt for å fremtvinge en posisitiv handling. Forslaget går på den annen side ut på å hindre gjentakelser av en ulovlig handling. (Tvangsmulkten er med andre ord ikke ment å ha noen annen funksjon enn det å

virke som en sanksjon i forhold til et pålegg om å slutte å gjøre noe ulovlig). Den foreslåtte tvangsmulkten ligger derfor nærmere det man etter Grunnloven § 96 vil betegne som «straff», og er vanskelig å forene med de hensyn Grunnloven § 96 skal ivareta. Selv om det kanskje er vanskelig å hevde at flertallets forslag er direkte grunnlovsstridig, mener mindretallet at det kan reises så store prinsipielle innvendinger mot en slik ordning, at det ikke kan støtte forslaget.

Mindretallet mener videre at en ordning med tvangsmulkt i prinsippet bør forbeholdes tilfeller hvor tvangsmulkten også har andre funksjoner enn det å virke pønalt. Det kan ikke være tilstrekkelig å begrunne en slik ordning med at man vil holde sanksjoneringen utenfor det ordinære straffesystemet, fordi man ikke er enig i påtalemyndighetens prioriteringer.

Mindretallet viser også til at lov om aksjeselskaper og lov om allmennaksjeselskaper i hovedsak vil inneholde regler av privatrettslig art, og at en håndheving av den myndighet departementet er tillagt etter forslaget kan innebærer at departementet bli involvert i tvister mellom privatpersoner. Det forhold at et departement skal kunne ta stilling i slike tvister reiser etter mindretallets syn spørsmål som i det minste bør utredes nærmere. Påleggskomeptansen er riktignok forbeholdt tilfeller hvor det foreligger «allmenne hensyn». Dette er imidlertid et vagt kriterium, og det er forutsatt at det er departementet som skal avgjøre om det foreligger allmenne hensyn i den enkelte sak.

I forhold til de regler som det er en større offentligrettslig interesse i å håndheve, viser mindretallet dessuten til at man allerede har et kontrollsystem ved den lovlighetskontroll som foretas av Foretaksregisteret. Foretaksregisteret kontrollerer således allerede i dag slike ting som plikten til å ha revisor og daglig leder, om selskapet har et lovlig valgt styre, innbetaling av aksjekapital, m v. Jf også Regnskapsregisterets kontroll med innsending av årsoppgjør. Flertallet argumenterer med at Foretaksregisteret i dag ikke er innrettet til å foreta en mer inngående lovlighetskontroll. Dette er imidlertid et ressursspørsmål, som vanskelig vil stille seg på noen annen måte selv om kompetansen legges til et annet administrativt organ.

Enkelte regler av mer allmenne interesse har Foretaksregisteret ikke kompetanse eller foranledning til å kontrollere fordi Foretaksregisterets kontroll bare omfatter de opplysninger det skal sendes melding om til registeret. Noen av de regler som direkte knytter seg til kreditorvernet, omfattes derfor ikke av Foretaksregisterets kontroll- og sanksjonssystem, jf særlig låneforbudet i gjeldende lov § 12-10 og reglene om egne aksjer. Mindretallet kan imidlertid ikke se at en overtredelse av slike regler skiller seg vesentlig fra andre former for økonomisk kriminalitet, og at overtredelsen derfor bør undergis et annet sanksjonssystem enn ordinær behandling av påtalemyndighet og domstoler.

11.4 STRAFFEANSVAR

Gjeldende aksjelov § 17-1 gir regler om straffeansvar for overtredelser av bestemmelser gitt i eller i medhold av aksjeloven. I praksis har reglene om straffeansvar i aksjeloven til nå spilt liten selvstendig rolle. Utvalget mener imidlertid at alvoret i straffeansvaret etter aksjelovgivningen bør markeres i forhold til andre bestemmelser av økonomisk karakter. Ved å heve aksjelovens strafferamme kan det reageres med en passende straff etter aksjeloven uten å måtte trekke inn straffereglene om økonomiske forhold i straffeloven, og utvalget foreslår på denne bakgrunn flere endringer. Strafferammen i gjeldende lov § 17-1 tredje ledd på maksimum tre måneder er foreslått økt til ett år. Videre foreslår utvalget at den personkretsen som omfattes av aksjelovens straffebestemmelse utvides til også å omfatte ledende ansatte som har en selvstendig beslutningsmyndighet innenfor avgrensede saksom-

råder og det foreslås en forlengelse av foreldelsesfristen fra to til fem år. Det siste er i samsvar med departementets forslag i Ot prp nr 36 (1993-94) § 18-1 fjerde ledd.

Betydningen av straffeansvaret vil forøvrig i noen grad avhenge av om utvalgets forslag om påleggsmyndighet blir gjennomført, jf *"Pålegg og tvangsmulkt"* i pkt 11.3. Hvis en slik ordning blir etablert vil behovet for å gjøre gjeldende straffeansvar for mindre alvorlige forhold være mindre, og straffereaksjonen kan i større grad reserveres til der hvor det er spørsmål om alvorligere forgåelser.

Utvalget foreslår også en helt ny straffebestemmelse som retter seg mot grov uforstand utvist av selskapets styremedlemmer, daglig leder og revisor under utførelsen av sitt verv for selskapet. Denne straffebestemmelsen vil ha særlig betydning for handlemåter som ikke innebærer overtredelse av konkrete bestemmelser i loven. Utvalgets forslag på dette punkt må ses i sammenheng med den vekten utvalget har lagt på selskapsledelsens plikter og ansvar i forskjellige sammenhenger, så som at selskapets virksomhet er forsvarlig i forhold til selskapets kapitalgrunnlag, jf prinsippet i utkastet § 1-9, kravet til minste egenkapital i § 6-1, styrets ansvar for forvaltningen av selskapet etter § 5-4 og styrets tilsynsansvar etter § 5-5. Utvalget mener at disse og andre plikter selskapsledelsen er pålagt, bør følges opp med et skjerpet straffeansvar for kvalifisert klanderverdige handlinger og forsømmelser.

Når det gjelder enkelthetene i de straffebestemmelsene utvalget foreslår vises til lovutkastene §§ 16-13 og 16-14 og spesialmerknadene til disse bestemmelsene.

KAPITTEL 12

Økonomiske og administrative konsekvenser

12.1 ALLMENT

Utvalgets forslag til ny aksjelovgivning innebærer generelt en tilpassing av aksjelovgivningen til dagens behov. I samsvar med mandatet har utvalget utarbeidet forslag til to lover. Dette har gjort det mulig å tilpasse forslagene til de selskapene de skal gjelde for i større grad enn ved en generell lov. Det er utvalgets oppfatning at lovutkastene sett under ett vil kunne gi grunnlag for en betydelig gevinst, både for næringslivet og samfunnet som helhet. Det ligger i sakens natur at det ikke er mulig for utvalget å gi noen nærmere tallfesting av den samlede gevinst som en gjennomføring av loven vil føre med seg. Det er heller ikke mulig å foreta en sikker tallfesting når det gjelder kostnader som er knyttet til enkeltelementer i utkastene. Dette er vurderinger som blant annet vil avhenge av forholdet i det enkelte selskap og hvordan disse selv ønsker å tilpasse seg den nye lovgivningen.

I det følgende vil likevel utvalget peke på en del forhold ved lovforslagene som kan gi gevinst og enkelte elementer som isolert sett kan pådra kostnader.

Aksjelovgruppen har i NOU 1992:29 s 59-60 gitt en oversikt over administrative og økonomiske konsekvenser av sitt lovforslag og departementet har i Ot prp nr 36 (1993-94) s 155-160 gitt en inngående vurdering av de økonomiske og administrative konsekvenser som departementets lovforslag vil føre med seg. En rekke av de momenter som er pekt på i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) gjelder også aksjelovutvalgets lovforslag.

12.2 ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR DET OFFENTLIGE

Selv om utvalgets forslag til ny aksjelovgivning først og fremst inneholder privatrettslige regler, vil forslaget ha enkelte administrative og økonomiske konsekvenser for det offentlige.

Når det gjelder eksisterende offentlige organer vil den nye lovgivningen i første rekke berøre Foretaksregisteret og skifteretten.

Utvalgets forslag innebærer et skille mellom aksjeselskap og allmennaksjeselskap. Et slikt skille er allerede innført i norsk aksjelovgivning ved lov 22.12.1995 (EØS-tilpasning), og utvalgets forslag om to aksjeselskapsformer vil ikke innebære særlige kostnader for Foretaksregisteret utover det som lovendringen i desember 1995 førte med seg. Utvalget har ved valg av betegnelsene «aksjeselskap» og «allmennaksjeselskap» særlig lagt vekt på at disse betegnelsene ikke behøver å medføre ytterligere omregistrering i Foretaksregisteret.

Etter aksjelovutkastet § 17-3 åttende ledd og allmennaksjelovutkastet § 17-3 syvende ledd skal selskaper som er stiftet før lovens ikrafttreden innen to år etter at loven er trådt i kraft bringe sine vedtekter i samsvar med loven. Registrering av slike vedtektsendringer og aksjekapitalforhøyelser vil påføre Foretaksregisteret noe økt arbeidsbyrde og merutgifter. I Ot prp nr 36 (1993-94) er det forutsatt at av de 113.000 aksjeselskapene som er registrert i Foretaksregisteret, vil to tredeler av selskapene innarbeide endringene i meldinger til Foretaksregisteret som de uansett ville foretatt. Det er i proposisjonen antatt at bare en tredel av selskapene (ca 40.000) vil sende inn særskilte endringsmeldinger som bare refererer seg til de nye reglene.

Ved siden av behandlingen av endringsmeldinger må man som nevnt i Ot prp nr 36 (1993-94) s 156 regne med økt pågang på telefontjenester og brevbehandling når det gjelder rådgivning og klagebehandling. I Ot prp nr 36 (1993-94) s 156 er det skjematisk satt opp en oversikt over kostnader som den nye aksjelovgivningen som er foreslått i proposisjonen vil påføre Foretaksregisteret. Kostnadene er beregnet til 7,5 mill kroner. Utvalget antar at tallet kan være veiledende også for utvalgets forslag.

I lovutkastene er det foreslått regler om tvangsoppløsning i kap 12.II som har betydning for skifteretten. Forslagene svarer i hovedtrekkene til tilsvarende forslag i Ot prp nr 36 (1993-94) som er omtalt på s 156-158 i proposisjonen. Forslagene vil kunne medføre såvel besparelser som økte kostnader for skifteretten. I Ot prp nr 36 (1993-94) er det gitt enkelte antydninger om tallstørrelsene. Utvalget er enig med departementet i at disse tallstørrelsene er usikre. Utvalget vil dessuten understreke at en effekt av de nye reglene om tvangsoppløsning vil innebære en viss sanering av «døde» selskaper eller selskaper som vedvarende setter til side vesentlige aksjerettslige regler. Samlet sett mener utvalget derfor det vil være en gevinst å få oppløst de selskapene det gjelder.

Etter gjeldende aksjelov § 2-10 skal aksjer tegnet ved selskapers stiftelse være fullt innbetalt senest ett år etter selskapets registrering. En tilsvarende regel gjelder ved kapitalforhøyelse. Er aksjekapitalen ikke innbetalt innen fristen, skal registerføreren etter dagens regler straks varsle skifteretten som skal gi selskapet en frist på høyst 6 måneder. Er aksjene heller ikke innbetalt innen denne fristen skal skifteretten ved kjennelse beslutte selskapet oppløst. Utvalget foreslår i lovutkastene § 2-13 annet ledd at aksjeinnskuddet skal være innbetalt i sin helhet før selskapet registreres. Forslaget vil innebære at de oppgaver Foretaksregisteret og skifteretten i dag har i forbindelse med manglende innbetaling av aksjekapitalen, faller bort.

I allmennaksjelovutkastet § 4-11 annet ledd har skifteretten fått myndighet til å utpeke den som skal åpne møtet i generalforsamlingen hvis det begjæres av en viss aksjeeierminoritet. Dette er en oppgave skifteretten ikke har i dag. Det er ikke mulig for utvalget å beregne hva dette vil innebære for skifterettene, men utvalget antar at bestemmelsen neppe vil komme til å bli noen vesentlig byrde for skifterettene.

I Ot prp nr 36 (1993-94) s 158 er det antatt at det lovforslaget departementet la fram ved siden av de nevnte meromkostningene for Foretaksregisteret på 7,5 mill kroner vil påføre skifterettene engangskostnader på 12.750.000 kroner og en økning i de årlige utgiftene på 2.900.000 kroner. For Brønnøysundregistrene vil de nye tvangsoppløsningsreglene innebære en engangskostnad på 1.850.000 og en økning i de årlige utgiftene 191.500 kroner. Tallene kan være veiledende også for utvalgets forslag. Utvalget vil imidlertid understreke at det nødvendigvis må herske adskillig usikkerhet omkring beregningene.

Utvalget foreslår i lovutkastene § 16-15 en myndighet for departementet eller den departementet gir fullmakt til å pålegge selskaper som opptrer i strid med bestemmelser i aksjelovgivningen tvangsmulkt inntil forholdet opphører. Myndigheten kan legges til et eksisterende organ eller det kan bygges opp et nytt offentlig organ som eventuelt også kan ilegges andre oppgaver.Uansett vil gjennomføringen av denne bestemmelsen isolert sett kreve tilførsel av offentlige ressurser. Hvor store utgiftene vil bli avhenger av den nærmere organiseringen av kontrollordningen og det kontrollomfang man legger opp til. Det avgjørende for utvalget er imidlertid at ordningen vil kunne medføre en økt etterlevelse av aksjelovens regler og dette vil samlet sett utvilsomt være en gevinst.

Utvalget har i lovutkastene §§ 16-13 og 16-14 foreslått nye straffebestemmelser som vil kunne påføre politi og påtalemyndighet økte oppgaver. Utvalget vil likevel

tro at merarbeidet som er forbundet med håndhevelsen av disse straffebestemmelsene vil være begrenset.

12.3 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER FOR PRIVATE

Lovforslagene vil ha både administrative og økonomiske konsekvenser for aksjeselskapene, aksjeeierne, selskapets ledelse og administrasjon, kreditorer, ansatte mv. Utvalget har foretatt en systematisk og redaksjonell gjennomgang av aksjelovgivningen, og legger fram lovutkast som har en forenklet og mer brukervennlig struktur. Aksjelovgivningen har dermed fått en form som gjør det betydelig letter for personer uten juridisk bakgrunn å finne fram i lovverket og bruke det som et praktisk arbeidsredskap i sin hverdag. Det vises i denne forbindelse til pkt 3 hvor det gjøres nærmere rede for den systematiske og redaksjonelle gjennomarbeidingen av lovverket utvalget har foretatt. Uansett er det ikke til å unngå at aksjelovgivningen dekker et omfattende livsområde som omfatter et mangfold av problemstillinger. Det har derfor ikke vært til å unngå at lovverket er blitt omfattende og derfor ikke i alle deler like lett tilgjengelig uten bistand.

Forslaget om å innføre et skille mellom aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper vil neppe medføre betydelig omkostninger fordi et slikt skille er innført allerede ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). Allmennaksjeselskapene ble da pålagt å endre firmaet slik at det inneholder ordene «allment aksjeselskap» eller forkortelsen «ASA». Forkortelsen ASA vil etter utvalgets forslag også kunne brukes under den nye lovgivningen slik at noen vedtektsendring av den grunn ikke blir nødvendig som følge av utvalgets lovutkast.

Utvalget foreslår vesentlige forenklinger når det gjelder selve stiftelsen av aksjeselskap og allmennaksjeselskap. Reglene vil normalt gjøre det mulig å stifte et selskap og foreta styrevalg mv ved utfylling av et skjema som også kan brukes ved registrering i Foretaksregisteret. Plikten til konstituerende generalforsamling foreslås derfor opphevet. Forslaget dekker på dette punkt et klart behov hos brukerne for lettere å kunne gjennomføre enkle selskapstiftelser uten juridisk bistand.

Utvalget foreslår å heve minste tillatte aksjekapital i aksjeselskaper til 200.000 kroner. Det er foreslått en overgangsperiode på fem år, men det er foreslått en forskriftshjemmel som gir Kongen adgang til å øke overgangstiden ytterligere. I merknaden til bestemmelsen er det forutsatt at det ved utløpet av den lovbestemte overgangstiden skal foretas en vurdering av om hevingen av aksjekapitalen til 200.000 kroner skaper problemer for aksjeselskapene generelt eller for visse bransjer, og at man etter dette vil overveie å bruke forskriftshjemmelen.

Utvalget har lagt stor vekt på at aksjeselskapene skal ha et forsvarlig kapitalgrunnlag. Se nærmere II.6. I sin generelle form har kravet kommet til uttrykk i lovutkastene § 1-9. Reglene som tar sikte på å bedre egenkapitaldekningen kan bl a føre til at selskapene må holde tilbake mer av kapitalen. Bestemmelsene vil dessuten kunne ha betydning ved aktsomhetsbedømmelsen etter lovutkastene §§ 16-1 flg. Utvalget vil imidlertid understreke at siktemålet med bestemmelsen er å sikre selskapene et tilstrekkelig kapitalgrunnlag og fortsatt drift og dermed også trygge aksjeeiernes investering og verne om kreditorenes dekningsmulighet. Når det spesielt gjelder utvalgets syn på betydningen av reservefond vises til II *"Reservefond"* i pkt 6.4.

Utvalget har foreslått betydelig oppmyking i de lovbestemte krav til selskapenes organisasjon, og gitt selskapene økt mulighet til å tilpasse denne sine egne behov. Dette gjelder særlig aksjeselskaper som ikke lenger vil ha plikt til å ha daglig leder og som i større utstrekning enn etter gjeldende lov kan ha ett eller to styremed-

lemmer. Det er videre foreslått økt adgang til å treffe vedtak i styre og generalforsamlingen uten å avholde møte. Dette vil uten tvil forenkle beslutningsprosessen i en rekke selskaper. Samlet sett vil dette kunne medføre betydelig forenkling og besparelser for selskapenes administrasjon og beslutningsprosess ellers.

Alle aksjer i allmennaksjeselskaper skal etter allmennaksjelovutkastet § 1-3 fjerde ledd vær registrert i Verdipapirsentralen. Utvalget antar at de fleste selskaper som ønsker å være allmennaksjeselskaper uansett vil ha sine aksjer registrert i Verdipapirsentralen. For børsnoterte selskaper følger det av verdipapirsentralloven § 1-2 at disse må ha sine aksjer registrert i Verdipapirsentralen.

Lovutkastene § 4-9 fastsetter at innkalling til møte i generalforsamlingen skal skje ved skriftlig henvendelse til alle aksjeeierne. Adgangen etter gjeldende lov til å fastsette i vedtektene at innkallingen kan skje gjennom pressen er sløyfet. For aksjeselskaper vil dette neppe ha praktisk betydning fordi disse vil ha en begrenset aksjeeierkrets. For de børsnotert selskapene følger en slik regel av børsforskriften § 4-1. Bestemmelsen vil derfor bare innebære noe nytt for allmennaksjeselskaper som ikke er børsnotert og i den utstrekning selskapene i dag har benyttet seg av adgangen til å foreta innkalling til generalforsamlingen gjennom pressen. Størrelsen på de økte kostnadene vil forøvrig avhenge av hvor mange aksjeeiere selskapet har, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 159. Etter aksjelovutkastet § 4-5 siste ledd og allmennaksjelovutkastet § 4-6 annet ledd skal årsregnskap og årsberetning sammen med revisjonsberetning sendes til hver aksjeeier med kjent adresse. Etter gjeldende lov er det adgang til å vedtektsbestemme at disse dokumentene bare skal sendes til de aksjeeierne som ber om det. For de børsnoterte selskapene følger en slik regel som utkastet foreslår allerede av børsforskriften § 4-2. Endringen vil derfor bare innebære økte kostnader for de selskapene som tidligere ikke har sendt de nevnte dokumentene til alle aksjeeiere. Også her vil størrelsen på de økte kostnadene avhenge av hvor mange aksjeeiere selskapet har.

For aksjeselskaper foreslår utvalget å sløyfe aksjebrevet. Dette vil innebære besparelser for selskapene. I en overgangsperiode etter ikrafttredelsen av loven vil de nye reglene imidlertid bety noe mer arbeid for selskapene og personer med rettigheter i aksjer, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 159. Utvalget viderefører i hovedsak reglene om sammenslåing (fusjon) i gjeldende aksjelov slik denne lyder etter lovendringen 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). Utvalget foreslår imidlertid i tillegg regler om deling (fisjon) av selskaper. En lovfesting av delingsreglene vil gjøre dette rettsinstituttet mer anvendelig som metode for overføring av virksomhet og omstrukturering i næringslivet. Utvalgets forslag åpner videre for at vederlaget ved sammenslåing og deling ikke lenger behøver å bestå av aksjer i det overtakende selskap, eventuelt aksjer med et tillegg av andre verdier på inntil 20%. Dette vil medføre en oppmyking av disse regelsettene som vil gjøre dem bedre anvendelig ved virksomhetsoverføringer i næringslivet.

Den nye lovgivningen vil medføre et visst behov for opplæring hos brukerne og andre på samme måte som annen ny omfattende lovgivning medfører et betydelig opplæringsbehov, omlegging av rutiner mv. Det er vanskelig å anslå omfanget av dette. Kostnadene for de enkelte selskapene vil dessuten avhenge av organisasjonenes og myndighetenes innsats med å informere om den nye lovgivningen. Utvalget forutsetter bl a at ulike bransjeorganisasjoner vil arrangere kurs og informasjonsopplegg.

Utvalgets hovedsynspunkt er etter dette at lovutkastene samlet sett vil innebære såvidt betydelige forbedringer formelt og materielt i forhold til gjeldende lovgivning at disse fordelene klart oppveier de kostnader som alltid vil være forbundet med en omfattende lovrevisjon.

Del III
Spesialmotiver

KAPITTEL 13

Spesialmotiver – utkast til lov om aksjeselskaper

Del I

13.1 INNLEDENDE BESTEMMELSER

13.1.1 Innledning

Lovutkastet kap 1 innholder en bestemmelse om lovens virkeområde, en samling av generelle regler og prinsipper om aksjeselskaper og definisjoner av enkelte uttrykk som går igjen i loven. Oppbyggingen av kapitlet faller i hovedtrekkene sammen med kap 1 i allmennaksjelovutkastet.

13.1.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til § 1-1

Paragraf 1-1 regulerer lovens virkeområde. Bestemmelsens første og annet ledd viderefører innholdsmessig gjeldende lov § 1-1 og motsvarer forslagene i NOU 1992: 29 § 1-1 som er kommentert på s 65 og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 1-1 som er kommentert på s 161. Paragrafens tredje ledd første punktum slår fast at loven ikke gjelder for allmennaksjeselskaper. Bestemmelsen må her ses i sammenheng med utvalgets forslag om en egen lov for disse aksjeselskapene, jf Justiskomiteens standpunkt til spørsmålet om to lover som det er nærmere redegjort for i avsnitt I.2.1.

Første ledd fastslår at loven gjelder for aksjeselskaper. Bestemmelsen må ses i sammenheng med paragrafens tredje ledd første punktum som unntar allmennaksjeselskaper fra lovens virkeområde. Lovens virkeområde blir dermed alle aksjeselskaper, unntatt allmennaksjeselskapene som reguleres av lov om allmennaksjeselskaper.

Om skillet mellom aksjeselskap og allmennaksjeselskap, se foran avsnitt I.2.1. Som nevnt foran antar utvalget at hver av de to selskapstypene bør ha eget navn når aksjeselskapslovgivningen skal komme til uttrykk i to lover. For en nærmere begrunnelse av valg av terminologi vises til avsnitt I.2.2.

Annet ledd gir uttrykk for det samme materielle aksjeselskapsbegrepet som i gjeldende aksjelov § 1-1 annet ledd.

Tredje ledd presiserer at loven ikke gjelder for allmennaksjeselskaper. Hva som menes med allmennaksjeselskaper fremgår av allmennaksjelovutkastet § 1-1 annet ledd.

I. Generelt om aksjeselskaper

I kap 1. I (§§ 1-2 til 1-13) har utvalget samlet de viktigste generelle regler og prinsipper om aksjeselskaper for på denne måten å markere den rettslige karakter av denne selskapsformen. Utvalget antar at de reglene som er tatt inn her vil gi brukerne av loven et inntrykk av hovedstrukturen og hovedprinsippene i aksjeselskapsformen. Dette vil bl a også kunne gjøre det lettere å tilegne seg til de mer detaljerte reglene utover i loven. For en nærmere redegjørelse for dette og andre endringer som er gjort i den redaksjonelle oppbyggingen i forhold til gjeldende lov vises til avsnitt I.3.

De reglene som foreslås i kap 1.I innebærer bare på enkelte punkter noe nytt i forhold til gjeldende lov. Forslaget innebærer først og fremst en redigeringsmessig nydannelse.

Utvalget vil forøvrig understreke at ved løsningen av mer detaljerte aksjerettslige spørsmål vil reglene i kap 1.I i mange tilfeller måtte suppleres med de mer detaljerte reglene som følger utover i loven.

Til § 1-2

Paragraf 1-2 fastslår at et selskap som omfattes av den materielle aksjeselskapsdefinisjonen i § 1-1 annet ledd skal stiftes etter reglene i aksjeloven, med mindre stifterne velge å stifte selskapet som allmennaksjeselskap. Med de unntak som følger av gjeldende rett forøvrig skal selskaper med begrenset ansvar stiftes enten som aksjeselskap eller som allmennaksjeselskap.

I forbindelse med registreringen i Foretaksregisteret føres det kontroll med at stiftelsesreglene i aksjeloven er overholdt og at det som registreres er i samsvar med loven. Finner registreringsmyndigheten at reglene i aksjeloven er satt tilside, skal selskapet nektes registrert, jf foretaksregisterloven § 5-2. Registreringsnekting innebærer at selskapet ikke får egen rettsevne, jf lovutkastet §§ 1-7 og 2-15.

Gjeldende aksjelov har ikke noen helt tilsvarende bestemmelse til den som her foreslås her, men innholdsmessig svarer forslaget etter det utvalget forstår til § 1-2 første punktum i Ot prp nr 36 (1993-94) som er kommentert på s 161.

Til § 1-3

Paragraf 1-3 er hovedsakelig en videreføring av gjeldende aksjelov § 1-1 tredje ledd. Paragrafen tilsvarer forslagene NOU 1992: 29 § 3-2 og § 6-1 og som er kommentert på s 84 – 85 og s 120 og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-1 og § 11-1 første ledd siste punktum som er kommentert på s 172 og s 217 – 219. Utkastets tredje ledd har ingen tilsvarende bestemmelse i gjeldende lov.

Første ledd fastsetter krav til minste aksjekapital. Utvalget mener at denne bør fastsettes til 200.000 kroner. Etter gjeldende aksjelov er kravet til minste aksjekapital for privat aksjeselskap på 50.000 kroner, mens det i Ot prp nr 36 (1993-94) er foreslått en minste aksjekapital for private aksjeselskaper på 100.000 kroner, se § 3-1 første ledd i Ot prp nr 36 (1993-94).

Det er flere motstridende hensyn som utvalget her har lagt vekt på. Hensynet til nyskapning har vært sentralt. Dette taler for at beløpet ikke settes for høyt. Nyskapning kan imidlertid skje i mange selskapsformer. Avgjørende for beløpet blir derfor hvor mye deltakerne selv skal pålegges å skyte inn som risikokapital før risikoen via deltakernes begrensede ansvar (§ 1-8) skal kunne flyttes over på selskapets kreditorer. Utvalget anser det som et rimelig krav at den som ønsker å drive næringsvirksomhet med begrenset ansvar overfor kreditorene skal pålegges selv å skyte inn en risikokapital på minimum 200.000 kroner. Utvalget kan ikke se at et slikt krav i urimelig grad vil være til hinder for nyetableringer i aksjeselskaps form. Ønsker eller kan ikke de som vil etablere næringsvirksomhet å skyte inn et slikt beløp i egenkapital i virksomheten, må virksomheten i tilfelle organiseres som ansvarlig selskap, eventuelt som enkeltmannsforetak hvor det ikke stilles noen lovmessige krav til minste egenkapital.

50.000 kroner ved vedtakelsen av aksjeloven av 1976 oppjustert i takt med endringene i konsumprisindeksen tilsvarer mer enn 160.000 kroner ved årsskiftet 1995/96. Forhøyelsen av kapitalkravet representerer derfor først og fremst en inflasjonsjustering.

De reglene som utvalget foreslår om minste aksjekapital bør også gjelde for selskaper stiftet før lovens ikrafttredelse. Det vil være uheldig med en varig ordning som tillater andre selskaper å opprettholde lavere aksjekapital enn det utvalget ut fra de hensyn som er nevnt over bør være lovens minstekrav. Utvalget mener likevel at eldre selskaper bør gis en romslig frist for å tilpasse seg de nye kapitalkravene, og foreslår i § 17-3 en overgangsfrist på fem år fra lovens ikrafttredelse. Utvalget vil ikke se bort fra at også en femårsperiode kan vise seg å være for kort og by på problemer for enkelte selskaper og dets aksjeeiere. Utvalget har derfor foreslått at en hjemmel for Kongen til å forlenge overgangsperioden ytterligere. Det er utvalgets forutsetning at man ved femårsfristens utløp på bakgrunn av de erfaringer man da har høstet vurderer behovet for å forlenge overgangsperioden. Når det gjelder kravet til aksjekapitalens størrelse vises forøvrig til avsnitt II.5.2.

Bestemmelsen presiserer at pålydende beløp skal angis i norske kroner. Gjeldende lov inneholder ikke noe slikt uttrykkelig krav, men det er likevel antatt at loven ikke tillater at aksjekapitalens størrelse fastsettes i fremmed valuta. Dette bør etter utvalgets syn gå direkte fram av lovteksten. Første ledd er ikke til hinder for at selskapet i en tilføyelse kan fastsette beløpet også i en annen valuta, men dette vil ikke ha direkte rettslig betydning.

Annet ledd første punktum fastslår at rettighetene som aksjeeier skal være knyttet til aksjen. Bestemmelsen samsvarer med forslagene i NOU 1992:29 § 3-2 annet og tredje ledd og Ot prp nr 36 (1993:94) § 3-1 hvor gjeldende rett blir videreført.

Bestemmelsen tar ikke selv stilling til i hvilken grad det er adgang til å skille deltakerrettigheter fra aksjen. På dette punkt har det ikke vært utvalgets mening å foreslå noen endring i forhold til gjeldende lov. Hovedprinsippet er fortsatt at deltakerrettigheter ikke kan skilles fra aksjen med mindre loven gir særlig hjemmel for det motsatte. Dette er kommet til uttrykk i utkastet § 1-4 annet ledd.

Annet punktum fastsetter at aksjenes pålydende skal være likt for alle aksjer. Dette gjelder også om et selskap har flere aksjeklasser.

Tredje ledd første punktum bestemmer at et aksjeselskap ikke kan innby andre enn selskapets aksjeeiere eller bestemt navngitte personer til å erverve aksjer i selskapet i tilknytning til stiftelse eller aksjekapitalforhøyelser. Første punktum svarer innholdsmessig til gjeldende lov § 4-5 a slik loven lyder etter endringen ved lov av 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). Utvalget legger til grunn at Stortinget gjennom behandlingen av denne endringen har fastlagt etter hvilke kriterier skillet mellom de to selskapstyper og lover skal trekkes, se foran avsnitt I.2.1.

Bestemmelsen fastsetter hovedskillet mellom aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Bestemmelsen svarer dessuten innholdsmessig til det tilsvarende skillet i NOU 1992:29 § 6-7 første ledd siste punktum og Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-1 første ledd siste punktum.

Utvalgets forslag til regler om aksjeselskaper er utformet med særlig sikte på selskaper med en begrenset eierkrets («lukkede selskaper»), mens reglene for allmennaksjeselskaper er utformet særlig med sikte på selskaper med stor aksjespredning («åpne selskaper»). Hovedforskjellen mellom de to selskapstypene er etter utkastet at aksjeselskaper ikke kan henvende seg til allmennheten for å hente inn ny kapital. Det er bare allmennaksjeselskaper som har adgang til å foreta emisjoner ved offentlige tegningsinnbydelser. Dette har i sin generelle form kommet til uttrykk i utkastet § 1-3 tredje ledd. Bestemmelsen må ses i sammenheng med at utvalget har lagt større vekt på at det skal være enkelt å omdanne et aksjeselskap til allmennaksjeselskap. Det forekommer at emisjoner som i realiteten er rettet mot allmennheten i formen blir gjennomført som en rettet emisjon mot navngitte personer eller foretak, f eks fondsmeglerforetak som umiddelbart etter tegningen selger aksjene videre

til allmennheten. Denne typen spredningssalg kan bare gjennomføres i allmennaksjeselskaper. Utvalget har ikke funnet det nødvendig å si dette uttrykkelig i loven fordi det forutsettes å følge av alminnelige omgåelsesregler, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 218.

Når det gjelder forbudet mot at aksjeselskap henvender seg til allmennheten for å hente inn ny kapital, vises dessuten til Ot prp nr 4 (1995-96) s 10.

Annet punktum begrenser rekkevidden av tredje ledd første punktum annet alternativ om at et aksjeselskap kan innby «bestemte navngitte personer til å erverve aksjer i selskapet.» Et aksjeselskap kan likevel ikke gjøre dette, hvis henvendelsen omfattes av verdipapirhandelloven. Bestemmelsen må særlig ses i sammenheng med verdipapirhandelloven § 9 første ledd. Hvis antall navngitte personer er flere enn 50, og innbydelsen gjelder et større beløp enn 5 millioner kroner, gjelder verdipapirhandelloven, og innbydelsen kan ikke foretas av et aksjeselskap.

Det følger motsetningsvis av annet punktum at et aksjeselskap alltid kan henvende seg til selskapets aksjeeiere for å hente inn ny kapital. Dette gjelder uavhengig av om innbydelsen faller inn under verdipapirhandelloven. Dette innebærer at et aksjeselskap, uavhengig av hvor mange aksjeeiere det har eller omfanget av en emisjon, alltid kan henvende seg til selskapets aksjeeiere for å hente inn kapital. Hvorvidt reglene i verdipapirhandelloven får anvendelse på slike emisjoner i aksjeselskaper i tillegg til reglene i aksjeloven, vil avhenge av verdipapirhandellovgivningen. Utvalget har vurdert om det generelt bør være slik at bare allmennaksjeselskaper skal kunne foreta emisjoner som omfattes av verdipapirhandellovgivningen. En slik ordning ville imidlertid innebære at et aksjeselskap med mer enn 50 aksjeeiere som ønsker å gjennomføre en emisjon med et større beløp enn 5 millioner kroner under den nåværende verdipapirhandellovgivningen måtte omdanne seg til et allmennaksjeselskap. Dette ville etter utvalgets mening være å pålegge aksjeselskapene et lite fleksibelt regelverk som kunne hindre en ønskelig ekspansjon i slike selskaper.

Verdipapirhandelloven er for tiden under revisjon. Annet punktum er derfor utformet som en generelle henvisning til verdipapirhandellovgivningen. Hvis virkeområdet for denne lovgivningen endres, får dette tilsvarende virkning for hvilke emisjoner som kan foretas i et aksjeselskap.

Til § 1-4

Paragraf 1-4 regulerer forholdet mellom aksjeeierne og selskapet. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 3-5 tredje ledd tredje punktum. Ot prp nr 36 (1993-94) har en tilsvarende bestemmelse i § 4-13 første ledd som er kommentert på s 183. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 4-3 annet ledd som er kommentert på s 99. Annet ledd er nytt i forhold til gjeldende lov, NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94).

Første ledd slår fast prinsippet om at det selskapsrettslige forholdet mellom selskapet og en eier eller erverver av aksjer bestemmes av vedtektene. Det samme er uttrykt i gjeldende lov § 3-5 tredje ledd tredje punkt.

I gjeldende lov er bestemmelsen plassert i tilknytning til reglene om overgang av aksjer, og det er antakelig i overgangssituasjonen reglene har størst praktisk betydning. Aksjeerververen trer da inn i forholdet mellom selskapet og aksjeeier slik dette er regulert i vedtektene på ervervstidspunktet uansett om aksjebrevet inneholder uriktige eller ufullstendige opplysninger eller om avhender på annen måte har gitt feilaktig informasjon om selskapet.

Bestemmelsen gir uttrykk for et generelt aksjerettslig prinsipp som utvalget mener bør komme til uttrykk allerede i de allmenne reglene om aksjeselskaper utvalget foreslår i kap 1.I.

Annet ledd presiserer prinsippet om aksjens enhet. En tilsvarende bestemmelse fins ikke i gjeldende lov. For en nærmere redegjørelse om adgangen til å splitte rettighetene knyttet til en aksje i gjeldende rett vises til Magnus Aarbakke: Hvem har aksjonærrettighetene – særlig om splitting og eierskifte, TfR 1993 s 59 flg.

Bestemmelsen innebærer imidlertid ikke noe prinsipielt nytt i forhold til gjeldende rett. Utvalget mener det kan være av betydning å nedfelle prinsippet om aksjenes enhet i en lovbestemmelse.

Det kreves særskilt lovhjemmel for å skille de enkelte rettigheter som er knyttet til en aksje ved overdragelse eller på annen måte. En slik hjemmel er fastsatt for utbytte på pantsatte aksjer i § 3-3 første ledd annet punktum.

Til § 1-5

Paragraf 1-5 viderefører § 3-1 første ledd i gjeldende lov. Bestemmelsen svarer dessuten til § 4-1 i Ot prp nr 36 (1993-94) som er kommentert på s 176. Bestemmelsen slår fast hovedprinsippet om at alle aksjer gir like rett i selskapet. Den forutsetter videre at aksjene i vedtektene kan inndeles i flere aksjeklasser. I så fall har aksjer i samme klasse lik rett i selskapet.

Til § 1-6

Paragraf 1-6 erstatter § 9-3 første og annet ledd i gjeldende lov, men fraviker denne bestemmelsen betydelig.

Paragrafen må ses i sammenheng med utkastet § 4-3 første ledd om at hver aksje gir en stemme i selskapets generalforsamling. Paragrafen her fastsetter at vedtektene kan fravike dette prinsippet. Om stemmerettsbegrensninger generelt, vises til avsnitt II.8.1.

Det følger av utkastet § 1-6 at hovedregelen i utkastet § 4-3 er deklaratorisk forsåvidt som prinsippet om at en aksje har en stemme kan fravikes i vedtektene. Etter første og annet ledd kan vedtektsbestemte stemmerettsbegrensninger knyttes til person eller til selve aksjen.

Første ledd gjelder stemmerettsbegrensninger knyttet til person, og fastsetter ingen nærmere begrensning av hvilke stemmerettsbegrensninger som kan vedtektsfestes. Stemmeretten kan f eks begrenses ved at retten graderes for aksjeeiere som eier flere aksjer eller ved at det settes et tak for det antall stemmer som maksimalt kan avgis av én aksjeeier. Det kan også fastsettes at en aksjeeier må eie et visst antall aksjer før det kan avgis stemme.

Annet ledd gjelder stemmerettsbegrensninger knyttet til selve aksjen uavhengig av hvem som er innehaver. Stemmerettsbegrensninger knyttet til aksjer, vil innebære at selskapets aksjer er delt i flere klasser. Heller ikke her begrenser utkastet selskapets valgfrihet. Det kan derfor fritt innføres aksjeklasser (såkalte B-aksjer) som ikke har stemmerett i det hele tatt eller som har begrenset stemmevekt i forhold til andre aksjer.

Når det gjelder stemmerettsbegrensninger knyttet til aksjer, fastsetter gjeldende lov § 9-3 første ledd annet punktum at slike stemmerettsbegrensninger er betinget av at antall aksjeeiere i aksjeklassen som omfattes av vedtektsbestemmelsen er lavere enn 20. Denne begrensningen er ikke videreført. Utvalget mener at den alminnelige aksjelov bør gi aksjeeierne full frihet til selv å fastsette hvilke stemmerettsbegrensninger som skal gjelde i selskapet. Dispensasjonspraksis under gjel-

dende lov § 9-3 har vært såvidt liberal for de typer selskaper som omfattes av aksjeloven at det neppe er hensiktsmessig å videreføre tilsvarende begrensninger for «lukkede» selskaper. Det avgjørende er at de som tegner ny kapital i selskapet får full informasjon om hvilke rettigheter som knytter seg til aksjene, herunder om de aksjene de tegner har begrenset stemmevekt eller er helt uten stemmerett. Dette hensynet er blant annet ivaretatt gjennom utkastet § 2-3 og § 9-8 annet ledd. Hvis de nye aksjene ved en aksjekapitalforhøyelse skal ha begrenset stemmevekt eller ikke stemmerett i det hele tatt, skal dette fremgå av tegningsgrunnlaget.

Tredje ledd begrenser rekkevidden av vedtektsbestemte stemmerettsbegrensninger, og avløser gjeldende lov § 9-3 annet ledd. I utkastet er det presisert at bestemmelsen gjelder både stemmerettsbegrensninger knyttet til person og til aksje. Bestemmelsen innebærer at det i sin alminnelighet skal ses bort fra vedtektsbestemte stemmerettsbegrensninger når det er tale om utøvelse av individualrettigheter eller mindretallsrettigheter som loven gir aksjeeierne. Det samme gjelder beslutninger som foruten stemmeflertall, krever tilslutning fra en viss del av aksjekapitalen. Dette gjelder foruten vedtektsendringer, jf § 4-17, bl a også vedtak om forhøyelse og nedsettelse av aksjekapitalen, sammenslåing, deling og oppløsning av selskapet. Se §§ 9-1, 9-29, 10-4, 11-8 og 12-1.

Til § 1-7

Bestemmelsen fastslår aksjeselskapets rettssubjektivitet, og at denne inntrer ved registrering i Foretaksregisteret. Paragrafen tilsvarer gjeldende aksjelov § 2-13 første ledd, samt forslagene i NOU 1992:29 § 2-10 første ledd som er kommentert på s 79 – 80 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-10 første ledd som er kommentert på s 170.

Bestemmelsen må ses i sammenheng med utkastet § 2-15 som foruten å inneholde enkelte unntak fra prinsippet om at det først er ved registreringen at selskapet får rettssubjektivitet, regulerer ansvar for selskapsforpliktelser pådratt før registreringen.

Til § 1-8

Paragraf 1-8 har ingen direkte parallell i gjeldende lovgivning, men svarer til det som er foreslått i NOU 1992:29 § 3-1 som er kommentert på s 84 og Ot prp nr 36 (1993:94) § 3-7 som er kommentert på s 173. Bestemmelsen samsvarer med gjeldende rett.

Første ledd slår fast den grunnleggende regel om at en aksjeeier ikke hefter overfor selskapets kreditorer. Dette prinsippet har nær sammenheng med ansvarsbegrensningen knyttet til aksjeselskapsformen og prinsippet om at en aksjeeier ikke plikter å yte innskudd utover det som følger av grunnlaget for aksjetegningen.

Bestemmelsen regulerer bare aksjeeierens ansvar overfor kreditorer som følge av selve selskapsforholdet og etablerer prinsippet om at en aksjeeier reelt sett ikke hefter med mer enn sitt aksjeinnskudd. Aksjeeieren kan selvsagt bli forpliktet på annet grunnlag, f eks ved at aksjeeieren stiller garanti overfor kreditor(ene). Erstatningsregelen i utkastet § 16-1 og i tilfelle «gjennomskjæring» av ansvarsbegrensningen kan også medføre at aksjeeieren kommer i direkte ansvar.

Annet ledd slår for det første fast at aksjeeieren ikke plikter å gjøre innskudd i selskapet utover det som følger av aksjetegningen. Går selskapet konkurs, gjelder det samme i forhold til selskapets konkursbo. Dette er helt i tråd med gjeldende rett, selv om aksjeloven ikke har noen bestemmelse som uttrykkelig slår fast prinsippet.

Til § 1-9

Bestemmelsen har ingen tilsvarende regel i gjeldende aksjelovgivning. Bestemmelsen har et visst slektskap med forslaget i NOU 1992:29 § 3-3 annet ledd som er kommentert på s 85 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-5 annet ledd som er kommentert på s 172. Utvalgets tilnærmingsmåte er imidlertid en annen. Om sammenhengen mellom selskapets virksomhet og kapitalgrunnlag vises også til avsnitt II.6.3.

Mens forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) fokuserer på at det er selskapets egenkapital som skal tilpasses risikoen ved og omfanget av selskapets virksomhet, mener utvalget bestemmelsen bør utformes som et krav om at selskapets virksomhet skal tilpasses selskapets egenkapital. Dette er av vesentlig betydning både for selskapet selv og for hvilken utsikt selskapets kreditorer har til å få dekket sine krav mot selskapet. Bestemmelsen må ses i sammenheng med utkastet §§ 2-4 og 2-6 til 2-8 som skal sikre aksjeinnskuddenes reelle verdi, og utkastet §§ 2-13 og 2-14, som skal sikre at aksjeinnskuddene faktisk blir innbetalt til selskapet. Det vises også til utkastets kap 6 vedrørende sikring av selskapskapitalen, særlig §§ 6-1 flg som bl a angir hvilke prosedyrer som skal følges for å sikre at virksomheten tilpasses kapitalsituasjonen til enhver tid.

Paragrafen inneholder ikke noe direkte nytt i forhold til det som utledes av styrets generelle aktsomhetsplikt og ansvaret for forvaltningen etter § 8-7 annet ledd i gjeldende lov. Utvalget mener imidlertid at en lovfesting av regelen vil bety en klargjøring som kan bidra til bevisstgjøring av problemstillingen. Dette innebærer en markering av en viktig side av styrets aktsomhetsplikt, og bestemmelsen vil innebære en retningslinje for det konkrete skjønnet domstolene i tilfelle skal utvise.

Det er ved bestemmelsen ikke tilsiktet å foreslå noen endring i prinsippene om ansvarsgjennombrudd.

Utgangspunktet for vurderingen er virksomhetens art og omfang sett i forhold til selskapets egenkapital. Med egenkapital forstås her selskapets virkelige egenkapital ikke den balanseførte. Dette utgangspunktet må nyanseres dersom selskapet har ansvarlig lån, en gunstig langsiktig finansiering eller andre finansielle forhold som bidrar til at selskapet har et mer solid kapitalgrunnlag enn det egenkapitalen isolert sett gir uttrykk for. På den andre siden må det også tas i betraktning hvilken gjeldsgrad selskapet har, samt forpliktelser som ikke fremgår av balansen, så som kausjonsansvar, garantier mv. Utvalget vil poengtere at det må foretas en helhetsvurdering av hele selskapets reelle kapitalgrunnlag, og ikke bare av egenkapitalen. Det er først og fremst styrets oppgave å foreta denne vurderingen, jf utkastet § 6-1.

Når det gjelder hvilken risiko som er forsvarlig, må det tas hensyn til hva slags virksomhet selskapet driver. Risikoeksponert virksomhet vil stille andre krav til egenkapitalgrunnlaget enn hvor virksomheten er lite utsatt for uventede større svingninger i markedet. Ved vesentlige utvidelser av virksomheten må det tilsvarende vurderes om selskapets kapitalsituasjon tillater å basere utvidelsen på lånekapital, eller om det vil skape behov for styrking av egenkapitalen.

Til § 1-10

Paragraf 1-10 tilsvarer § 12-4 første ledd i gjeldende aksjelov, men er noe annerledes utformet. Regelen er også foreslått videreført i Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-19 som er kommentert på s 175 og NOU 1992:29 § 3-17 som er kommentert på s 91.

Første ledd fastslår den aksjerettslige grunnregelen at selskapets midler ikke kan nyttes til utdeling på aksjer med mindre det skjer etter reglene i loven om utbytte, kapitalnedsettelse, sammenslåing eller deling av selskaper, eller tilbakebetaling etter oppløsning. For lån og annen kreditt gjelder særlige regler, jf utkastet §§ 6-8 flg.

Annet ledd første punktum inneholder en legaldefinisjon av utdelingsbegrepet. Dette har den samme ordlyden som i aksjeloven § 12-5 første ledd annen setning bortsett fra at det er presisert at overføringen må gjelde «verdier». Presiseringen inneholder ingen realitetsendring i forhold til gjeldende lov.

For nærmere redegjørelse vises til Innstilling om lov om aksjeselskaper (1970) s 173 hvor det uttales:

> «Utkastets § 113 første ledd gjelder bare utbetalinger til aksjeeiere i denne egenskap, derimot ikke utbetalinger som representerer vederlag eller erstatning til aksjeeieren i hans egenskap av selskapets avtalemotpart. I denne forbindelse må man forøvrig være oppmerksom på at vederlag som utbetales for tjenester til selskapet, kan tenkes å være så urealistiske at det kan foreligge en omgåelse av de bestemmelser i aksjeloven som gjelder utbetalinger til aksjeeierne og dermed en maskert utdeling.»

Annet punktum må ses i sammenheng med at en utdeling fra selskapet ikke nødvendigvis behøver å skje i form av kontanter. En utdeling kan også skje i form av gjenstander, fordringer eller immaterielle rettigheter. I slike tilfeller er det den virkelige verdien av det som deles ut som er avgjørende og ikke den bokførte. Hva som skal anses for den «virkelige verdi» må avgjøres utfra vanlige regnskapsmessige prinsipper.

Når det gjelder avtaler mellom selskapet og en aksjeeier vises forøvrig til utkastet § 6-7.

Til § 1-11

Paragraf 1-11 viderefører gjeldende aksjelov §§ 8-14 og 9-16 som også er videreført i NOU 1992:29 §§ 9-19 og 10-12, og Ot prp nr 36 (1993-94) §§ 7-18 og 6-19.

Utvalget har gitt misbruksreglene en generell utforming som retter seg mot ethvert selskapsorgan og andre som representerer selskapet. Utover dette har ikke utvalget tilsiktet noen realitetsendringer i bestemmelsene. De endringer i forhold til bestemmelsene i gjeldende lov som er foretatt er derfor bare av språklig art.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 8-14 annet ledd. Noen realitetsendring er ikke foreslått.

Til § 1-12

Bestemmelsen gjelder omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap, og fastslår at dette skjer etter reglene i lov om allmennaksjeselskap §§ 2-23 til 2-26. Forøvrig vises til avsnitt I.2.3.

Utover det som er fastsatt i allmennaksjeselskapsloven, er det ikke fastsatt nærmere vilkår for når aksjeeierne kan beslutte å omdanne et aksjeselskap til allmennaksjeselskap. Utvalget mener dette er et spørsmål som bør overlates til aksjeeiernes egen vurdering, f eks i en situasjon hvor det aktuelt å innhente ny kapital utover det selskapets aksjeeiere selv ønsker eller er i stand til å bidra med. Det er imidlertid lagt vekt på at fremgangsmåten ved omdanning skal være så enkel som mulig slik at retten til å velge selskapsform er en realitet, også etter at selskapet er stiftet.

II. Definisjoner

I kap 1.II er det tatt inn definisjoner av enkelte begreper som går igjen i lovteksten. Bestemmelsene svarer innholdsmessig til gjeldende lov § 1-2 og forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) §§ 1-3 til 1-4, men er av utvalget gitt en noe annen utforming og redigering.

Til § 1-13

Paragraf 1-13 avløser gjeldende lov § 1-2 første og annet ledd. I forhold til gjeldende mor- og datterselskapsdefinisjon er det foreslått flere endringer bl a som følge av forslagene i Regnskapslovutvalgets utredning *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger."* i NOU 1995:30. Endringene tilsvarer forslagene i NOU 1992:29 § 1-4 annet ledd som er kommentert på s 66-67. I Ot prp nr 36 (1993-94) s 162-163 ble ikke forslagene i NOU 1992:29 fulgt opp. Om grunnen til dette heter det på s 162-163 i proposisjonen:

> «Departementet foreslår at konserndefinisjonene i gjeldende § 1-2 opprettholdes uendret, i hvert fall inntil videre. Aksjelovgruppens forslag bygger som nevnt på definisjonen i sjuende selskapsdirektiv, som bare er relevant i forhold til plikten til å utarbeide konsernregnskap. Direktivet vurderes av Regnskapslovutvalget, og dette utvalget vil også vurdere direktivets konserndefinisjon i forhold til regnskapslovgivningen. Før Regnskapslovutvalget legger frem sin utredning, er det vanskelig å ta stilling til hvordan aksjelovens alminnelige konserndefinisjon bør utformes. Departementet er enig med Aksjelovgruppen i at det er mye som taler for at konserndefinisjonen bør være den samme i alle selskapsrettslige sammenhenger. Om dette lar seg gjennomføre, beror imidlertid på hva man bestemmer seg for når det gjelder oppfølgningen av Regnskapslovutvalgets forslag.»

Utvalget har i avsnitt II.10.2 drøftet konserndefinisjonen nærmere.

Første ledd inneholder hovedregelen for når et selskap er et morselskap. Ordlyden «aksjeselskap» presiserer at annet foretak enn aksjeselskaper faller utenfor. Et allmennaksjeselskap kan derfor etter denne loven ikke være et morselskap, men vil omfattes av den tilsvarende definisjonen i utkast til allmennaksjeselskapslov § 1-12. Se likevel § 14-9 som lar enkelte av aksjelovutkastets konsernbestemmelser også få anvendelse når morselskapet er et allmennaksjeselskap.

Videre presiserer ordlyden at bare selskaper kan være et datterselskap, men det er her ikke noe krav om at selskapet skal være et aksjeselskap. Definisjonen er på dette punkt i samsvar med gjeldende lov.

Skal et selskapet være et datterselskap må et annet selskap ha bestemmende innflytelse. I uttrykket «bestemmende» ligger at selskapet må ha en slik posisjon at det på generalforsamlingen normalt har bestemmende innflytelse over innholdet i de vedtak som treffes. Dette innebærer som regel et krav om alminnelig stemmeflertall på generalforsamlingen. Det er ikke i seg selv tilstrekkelig at selskap rent faktisk kan utøve bestemmende innflytelse. Det er en forutsetning at den bestemmende innflytelsen baserer seg på eierandeler eller avtale. Med eierandel menes eierskap av aksje eller selskapsandeler. Forslaget er på dette punkt en videreføring av gjeldende lov § 1-2 første ledd.

Uttrykket «avtale» omfatter de tilfeller som omfattes av gjeldende lov § 1-2 annet ledd, jf NOU 1992:29 s 66. Kravet om betydelig andel i driftsresultat er imidlertid sløyfet. Kravet er upresist og har vist seg vanskelig å håndtere i praksis. Avtalealternativet må ses i sammenheng med kravet «bestemmende innflytelse». Avtalen må gi avtaleparten en slik innflytelse over selskapet som ellers tilkommer generalforsamlingsflertallet, f eks en aksjeeieravtale.

Annet ledd presiserer to situasjoner hvor et aksjeselskap alltid skal anses å ha «bestemmende innflytelse i et annet selskap» i forhold til første ledd. Selv om et forhold ikke omfattes av annet ledd, kan det likevel foreligge en relevant «bestemmende innflytelse» etter første ledd.

Første punktum presiserer at det foreligger et mor- datterselskapsforhold når det første selskapet eier så mange aksjer eller andeler i det annet selskap at det gir flertall av stemmene i selskapet. Bestemmelsen svarer til gjeldende lov § 1-2 første ledd.

Annet punktum presiserer at dersom et aksjeselskap kan velge eller avsette flertallet av styremedlemmene i et annet selskap regnes det som et morselskap. Dette gjelder uavhengig av om selskapet ellers har stemmeflertallet. Bestemmelsen har bl a praktisk betydning i selskaper med ulike aksjeklasser, der en aksjeklasse er tillagt myndighet til å velge et flertall av styremedlemmene selv om det ikke ellers representerer flertallet av stemmene.

Tredje ledd viderefører hovedsakelig gjeldende lov § 1-2 første ledd annet punktum. Bestemmelsen utvider datterselskapsbegreper til å omfatte tilfeller hvor et aksjeselskap sammen med ett eller flere datterselskap har bestemmende innflytelse i et selskap, eller ett eller flere datterselskaper har bestemmende innflytelse.

Til § 1-14

Paragraf 1-14 inneholder legaldefinisjon av et konsern og et konsernselskap slik disse begrepene benyttes i loven. Første punktum tilsvarer gjeldende aksjelov § 1-2 tredje ledd. Nytt i forhold til gjeldende lov er at uttrykket «konsernselskap» defineres. Begrepet omfatter ethvert selskap som inngår i konsernet. I prinsippet kan konsernselskapet også være et allmennaksjeselskap, forutsatt at morselskapet er et aksjeselskap.

Til § 1-15

Paragraf 1-15 inneholder legaldefinisjonen av hva som menes med en persons nærstående. Paragrafen tilsvarer forslag i NOU 1992:29 § 1-5 første ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 1-4 første ledd.

Bakgrunnen for bestemmelsen er at såvel gjeldende lov som utkastet i flere sammenhenger identifiserer en persons slektninger og selskaper han eller hun har innflytelse over med vedkommende selv. I gjeldende lov gjelder dette f eks §§ 8-6 første ledd, 8-16 tredje ledd, 12-10 annet og fjerde ledd.

I de nevnte paragrafer i gjeldende lov, er identifikasjonen gjennomført ved at vedkommende bestemmelse detaljert regner opp de personer etc som skal likestilles med hovedpersonen. En gjennomgang av gjeldende lov viser etter aksjelovutvalgets mening at det er behov for en opprydning på dette området. Dels eksisterer en del forskjeller mellom de ulike bestemmelsene som ikke i alle tilfeller synes like begrunnet. Blant annet at samboere er tatt med noen steder, men ikke alle. Et annet eksempel er at enkelte bestemmelser inkluderer selskaper der hovedpersonen har slik innflytelse som nevnt i gjeldende lov § 1-2, mens andre tar med også selskaper der slektninger har slik innflytelse. Dessuten fører den framgangsmåten som er valgt i gjeldende lov til en rekke unødvendige gjentakelser.

Nr 1 omfatter ektefelle og personer som bor sammen i ekteskapsliknende forhold. Med personer som lever i ekteskapsliknende forhold tar forslaget i første rekke sikte på samboere. Det vises her i tillegg til lov om registrert partnerskap av 30. april 1993 nr 40 § 3 annet ledd. Denne vil også gjelde her, slik at de som lever i et registrert partnerskap likestilles med ektefeller.

Med slektning i nr 2 menes primært biologiske slektninger. Det vises i denne sammenheng også til lov 28. februar 1986 nr 8 om adopsjon § 13 som bestemmer at ved adopsjon blir barn å betrakte som slektning til de adopterende.

Med selskap i nr 5 menes alle typer selskaper ikke bare aksjeselskaper. Det avgjørende er derfor bare hvorvidt en bestemmende innflytelse som definert i § 1-13 foreligger i selskapet, enten for vedkommende selv eller for andre personer som han skal identifiseres med etter nr 1 til 4.

Til § 1-16

Paragraf 1-16 har i likhet med § 1-15 ingen parallell i gjeldende aksjelov. Den tilsvarer imidlertid forslag i NOU 1992:29 § 1-5 annet ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 1-4 annet ledd.

Paragrafen angir en snevrere personkrets enn § 1-15. Paragraf 1-16 bruker uttrykket «personlig nærstående» som omfatter «kjernefamilien» i tradisjonell forstand samt selskaper de har slik bestemmende innflytelse over som nevnt i utkastet § 1-13.

Når det gjelder vedkommendes egne mindreårige barn, stilles det ikke noe krav om at disse skal bo sammen med hovedpersonen for å regnes til dennes personlige nærstående. For mindreårige særkullsbarn av ektefeller eller samboere som bor sammen med hovedpersonen, er imidlertid et vilkår at disse også bor sammen med hovedpersonen, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 164.

13.2 STIFTELSE AV AKSJESELSKAP

13.2.1 Innledning

Kap 2 inneholder regler om stiftelse av aksjeselskap. Det foreslås regler som avviker tildels betydelig fra stiftelsesreglene i gjeldende lov. Blant annet foreslås adgangen til suksessiv stiftelse opphevet. Bestemmelsene i kap 2 svarer i hovedtrekkene til de som er foreslått for stiftelse av allmennaksjeselskap i allmennaksjelovutkastet kap 2.

13.2.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Stiftelsesgrunnlaget

Til § 2-1

Paragrafen avløser §§ 2-1 og 2-3 i gjeldende lov samt §§ 2-1 og 2-3 i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94), men avviker innholdsmessig betydelig fra disse bestemmelsene. Dette har sammenheng med at utvalget foreslår en omlegging av stiftelsesreglene for aksjeselskaper. Det vises til avsnitt II.5.

Første ledd fastsetter at den eller de som vil stifte et aksjeselskap må opprette et stiftelsesdokument, og stiller visse minimumskrav til innholdet av dokumentet. De innholdsmessige kravene som er fastsatt i bestemmelsen er ikke uttømmende. Ytterligere krav til stiftelsesdokumentets innhold kan følge av andre bestemmelser i loven. Det vises eksempelvis til utkastet §§ 2-6 flg som fastsetter særlig krav til innholdet av stiftelsesdokumentet når aksjeinnskudd skal gjøres opp i annet enn penger.

Utvalget viderefører forslaget om å oppheve reglene om suksessivstiftelse. Dermed får begrepet «stifter» et nytt innhold og omfatter den som deltar i stiftelsen ved å tegne aksjer i selskapet.

I NOU 1992:29 s 73 er det nærmere redegjort for begrepet «stifter» som er brukt i gjeldende lov. Stifter er den eller de som undertegner stiftelsesdokument. Stifteren har en uavhengig status i forhold til dem som tegner aksjer i selskapet. Man kan således være stifter av et aksjeselskap uten at man deretter blir aksjeeier i selskapet. Når reglene om suksessivstiftelse foreslås tatt ut av loven, er det heller ikke plass for stifterne med egen status uavhengig av aksjetegnerne. Etter utkastet i § 2-1- omfatter begrepet «stifter» ikke andre enn den eller de som tegner aksjer i stiftelsesomgangen (i motsetning til dem som blir aksjeeiere ved senere anledninger, f eks ved kapitalforhøyelse eller ved kjøp av aksjer). Utkastet innebære på dette punkt en begrensning i forhold til gjeldende lov § 2-4 b som åpner for at aksjer i et aksjeselskap også kan tegnes av «noen som stifterne handler etter avtale med.» Utvalgets forslag må ses i sammenheng med den forenkling av stiftelsesprosedyren utvalget foreslår. Noen større praktisk betydning kan det neppe ha at bare stifterne kan tegne aksjer. Forslaget innebærer ingen endring når det gjelder spørsmålet om hvor mange stiftere som kan delta. Etter gjeldende lov § 2-1 kan det være en eller flere stiftere. Det samme vil gjelde etter utkastet § 1-3 annet ledd første punktum som gir adgang til å ha en eller flere aksjer i selskapet. Utkastet innebærer heller ingen endring når det gjelder juridiske personers adgang til å opptre som stiftere. Som etter gjeldende lov, kan stifterne være både fysiske og juridiske personer.

Også andre endringer foreslås i § 2-1 som følge av forslaget om å sløyfe til suksessivstiftelse. Etter gjeldende lov § 2-1 inneholder stiftelsesdokumentet et utkast til vedtekter og bestemmelser som nevnt i loven §§ 2-3 og 2-4.

Når aksjene tegnes av de samme personer som oppretter stiftelsesdokumentet, er det unødvendig med dagens system hvor de endelige vedtekter og bestemmelser som nevnt i §§ 2-3 og 2-4 først fastsettes på konstituerende generalforsamling. Etter forslaget er ordene «utkast til» tatt ut, og vedtektene og bestemmelser etter §§ 2-1 og 2-2 vil dermed være endelig fastsatt når stiftelsesdokumentet underskrives, jf utkastet § 2-10.

Gjeldende lov § 2-1 annet ledd stiller krav til stifternes bosted og botid i riket. Minst halvdelen av stifterne skal være bosatt i riket og ha bodd her de siste to år, om ikke Kongen (Næringsdepartementet) gir dispensasjon. Kravet om to års botid gjelder ikke for statsborgere i de nordiske land. Etter gjeldende lov § 2-1 annet ledd gjelder et unntak fra botids- og bostedskravet for statsborgere i stater som er part i EØS-avtalen og bosatt i en EØS-stat. Tilsvarende unntak er gjort for juridiske per-

soner hjemmehørende i EØS. Forslaget har sin bakgrunn i EØS-avtalen, som forbyr forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet innenfor avtalens virkeområde.

Etter utvalgets syn bør bosteds- og botidskravet oppheves helt når det gjelder stifterne. Bostedskravet er begrunnet ut fra jurisdiksjonsbetraktninger og mulighetene for å få fullbyrdet et krav mot stifterne dersom disse skulle komme i ansvar. Ansvar for stifterne er imidlertid lite praktisk etter utvalgets forslag som forutsetter at stifterne selv tegner aksjer, og man ikke kan henvende seg til allmennheten. Når det gjelder styremedlemmer og administrerende direktør, foreslår utvalget derimot at bostedskravet opprettholdes for andre enn EØS-borgere, se utkastet § 5-3.

Utvalget foreslår å sløyfe bodtidskravet, jf Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-1. I NOU 1992:29 s 74 heter det om dette:

> «Botidskravet er begrunnet med et ønske om at personer i selskapets ledelse har et visst kjennskap til norske samfunnsforhold, norsk språk og norsk rett. Regelen har begrenset praktisk betydning når det gjort unntak for EØS-borgere, og gruppen foreslår at regelen sløyfes helt.»

Også tredje ledd i gjeldende lov § 2-1 foreslås opphevet. Når det gjelder umyndighet, bør adgangen til å opptre som stifter etter utvalgets syn reguleres av de alminnelige regler om umyndiges handleevne i vergemålsloven, og ikke av aksjeloven. Forslaget innebærer neppe noen realitetsendring.

Når det gjelder konkurskarantene, følger det av konkursloven § 142 tredje ledd at konkurskarantene bl a innebærer at man ikke kan stifte aksjeselskaper. Etter utvalgets mening vil det lette oversiktligheten i regelverket om man fjerner slike gjentakelser av regler som allerede gjelder etter andre lover, og som derfor er unødvendige. Dette hensynet veier etter utvalgets vurdering tyngre enn hensynet til informasjon. Det er svært mange bestemmelser i andre lover som har betydning i forhold til aksjeselskaper uten at det vises til disse bestemmelsene i aksjeloven, jf NOU 1992:29 s 74.

Til de enkelte punkter i første ledd bemerkes:

Nr 1 samsvarer med NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-3 nr 1 som er kommentert på s 75 i NOU 1992:29 og s 165 i Ot prp nr 36 (1993-94). Tilsvarende bestemmelse er ikke fastsatt i gjeldende lov for (private) aksjeselskaper, men i gjeldende lov § 2-4 første ledd nr 4 er det en tilsvarende bestemmelse for allmennaksjeselskaper. Nytt i forhold til NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er at organisasjonsnummeret skal oppgis i stedet for foretaksnummeret. Dette må ses i sammenheng med de endringer som ble foretatt i forbindelse med opprettelsen av Enhetsregisteret. Videre er det nytt i forhold til Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-3 nr 1 at fødselsnummer og ikke bare fødselsdato skal oppgis.

Nr 3 tilsvarer NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-3 nr 2 som er kommentert på s 75 i NOU 1992:29. Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende aksjelovgivning. Den vil klargjøre fordelingen av aksjer mellom stifterne.

Nr 4 tilsvarer gjeldende aksjelov § 2-3 første ledd nr 1. Aksjenes pålydende vil fremgå av vedtektene, jf nr 2 og § 2-2 først ledd nr 5. Nr 4 har selvstendig betydning ved siden av disse bestemmelsene fordi det også skal framgå om og eventuelt hvilken overkurs som skal ytes for aksjene i selskapet.

Nr 5 tilsvarer gjeldende aksjelov § 2-3 første ledd nr 2. En tilsvarende bestemmelsen fins i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-3 nr 4 som er kommentert på s 75 i NOU 1992:29. Bestemmelsen fastsetter at tidspunktet for oppgjør av aksjeinnskuddet skal fastsettes i stiftelsesdokumentet. Oppgjørstidspunktet må fastlegges under hensyn til tremåndersfristen for registrering av et nystiftet aksjeselskap i § 2-13 og kravet der om at aksjeinnskuddet skal være innbetalt i sin helhet før sel-

skapet kan meldes til Foretaksregisteret. Det fastsatte oppgjørstidspunktet er dessuten avgjørende i forhold til reglene om aksjeeiernes innskuddsplikt i §§ 2-16 flg.

Nr 6 fastsetter at stiftelsesdokumentet skal angi stiftelsesomkostninger som skal dekkes av selskapet. Det er ingen plikt til å opplyse om stiftelsesomkostninger som skal dekkes av andre enn selskapet. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 2-4 annet ledd nr 3 og stemmer med NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-4 første ledd nr 4. Skal stiftelsesomkostningene belastes selskapet, gjelder dessuten § 2-5. Det vises ellers til særmerknadene til § 2-5 for en nærmere redegjørelse.

Nr 7 tilsvarer gjeldende aksjelov § 2-4 nr 1.

Nr 8 tilsvarer gjeldende aksjelov § 2-4 første ledd nr 4. Bestemmelsene er rene henvisninger til særbestemmelsene i §§ 2-6 og 2-7 om aksjeinnskudd i annet enn penger mv.

Annet ledd bestemmer at det skal angis hvem som skal være selskapets første styre og revisor. Dette er et utslag av at loven bare tillater en stiftelsesmåte hvor stiftelsen skjer ved tegning av stiftelsesdokumentet og at stiftelsesprosessen dermed forenkles ved at kravet om en egen konstituerende generalforsamling ikke videreføres. Utvalget har heller ikke sett noen annen grunn til at selskapet skal kunne utsette valg av styremedlemmer og revisor til senere.

Tredje ledd gir hjemmel for å fastsette regler om bruk av skjemaer ved stiftelsen. Bestemmelsen gir hjemmel til å fastsette standardformularer for stiftelsesdokumentet som kan kombineres med registreringsskjemaet i Foretaksregisteret. Dette er en praktisk viktig side ved en forenklet stiftelsesprosedyre. Et slikt skjema bør etter utvalgets syn være et tilbud ved enkle selskapsstiftelser, men det kan etter utvalgets syn være å gå for langt å innføre dette som en obligatorisk ordning. Med grunnlag i bestemmelsen mener utvalget at det kan oppnås en forenkling av stiftelsesprosedyren i enkle aksjeselskapsforhold. Det vises forøvrig til pkt II.5.I.

For at en forenkling skal kunne oppnås er det trolig nødvendig at reglene om bruken av formularet i Foretaksregisteret kan endres. Forskriftshjemmelen omfatter derfor også slike endringer.

Til § 2-2

Paragraf 2-2 avløser gjeldende aksjelov § 2-2 og har sin parallell i forslaget i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-2.

Bestemmelsen fastsetter minimumskravene til innholdet av et selskaps vedtekter. Kravet i gjeldende lov § 2-2 annet ledd siste punktum og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-2 tredje ledd om at vedtektene skal inneholde en eventuell bestemmelse om registrering i Verdipapirsentralen er ikke videreført. Dette har sammenheng med at etter utkastet kan aksjeselskaper ikke VPS-registreres. Se foran pkt I.3.4.

Første ledd nr 1 tilsvarer § 2-2 nr 1 i gjeldende lov samt §§ 2-2 første ledd nr 1 i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94).

Nr 3 tilsvarer gjeldende lov § 2-2 første ledd nr 3 og er identisk med NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-2 første ledd nr 4. I utkastet er uttrykket «selskapets formål» i gjeldende lov endret til «selskapets virksomhet», dvs hvilken ramme som skal gjelde for den virksomhet som selskapet kan drive. Dette er ikke ment som noen realitetsendring. Utvalget mener at uttrykket «virksomhet» er mer dekkende i forhold til det som er meningen med bestemmelsen. – Ordet «formål» brukes også i en annen betydning i utkastet §2-2 annet ledd, som krever at det skal angis i vedtektene dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, jf NOU 1992:29 s 74.

Nr 4 svarer til gjeldende lov § 2-2- første ledd nr 4 og § 2-2 første ledd nr 5 i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94). Bestemmelsen i gjeldende lov om at

aksjekapitalen kan settes til et minstebeløp som må tegnes, og et høyere beløp som kan tegnes er sløyfet. Dette er en konsekvens av at reglene i gjeldende lov om suksessiv stiftelse er sløyfet, og at aksjekapitalen fastsettes i og med stiftelsen, jf utkastet § 2-10.

Nr 7 er ny i forhold til gjeldende lov, men svarer innholdsmessig til § 2-2 første ledd nr 8 i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) som er kommentert i NOU 1992:29 s 75 og Ot prp nr 36 (1993-94) s 165. Bestemmelsen har bakgrunn i annet selskapsdirektiv artikkel 2 bokstav d. Direktivet er ikke direkte bindende for aksjeselskaper, men utvalget mener at det likevel kan være hensiktsmessig å stille krav om at vedtektene skal angi om selskapet skal ha daglig leder. Som etter gjeldende rett vil selskapet kunne finne det hensiktsmessig med flere daglige ledere, jf Ot prp nr 4 (1995-964) s 30 og Innst O nr 23 (1995-96) s 8. Når det gjelder selskapets plikt til å ha daglig leder vises til utkastet § 5-2, og avsnitt II.7.2.1 hvor mindretallets syn og gjengis.

Nr 8 viderefører gjeldende lov § 2-2 første ledd nr 7 og svarer til NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-2 første ledd nr 9. En språklig endring er foretatt ved at ordet «årsmøte» erstatter «ordinær generalforsamling», jf utkastet § 4-5.

Annet ledd viderefører gjeldende aksjelov § 2-2 annet ledd første punktum og svarer til NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-2 annet ledd. Noen realitetsendring er ikke foreslått og endringene i ordlyden er derfor bare av språklig art.

Til § 2-3

Sammen med § 1-5 viderefører bestemmelsen § 3-1 i gjeldende lov samt forslagene Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-1 og NOU 1992:29 § 4-9 som er kommentert i NOU 1992:29 s 100 og Ot prp nr 36 (1993-94) s 176. Det vises utover dette til kommentarene til § 1-5 foran.

Til § 2-4

Paragraf 2-4 regulerer hvordan aksjeinnskuddet skal ytes samt at bestemmelsen inneholder forbud mot tegning til underkurs.

Første ledd sier uttrykkelig at aksjeinnskuddet skal gjøres opp i penger med mindre annet er fastsatt i stiftelsesdokumentet. Den må ses i sammenheng med § 2-6 første ledd. Bestemmelsen har ingen direkte parallell verken i gjeldende lov eller i NOU 1992:29 eller Ot prp nr 36 (1993-94), men innebærer ingen materiell endring i forhold til någjeldende rett. Regelen er forutsatt i gjeldende lov § 2-4 første ledd jf siste ledd.

Annet ledd viderefører forbudet mot tegning av aksjer til underkurs i gjeldende lov § 2-3 tredje ledd. Tilsvarende bestemmelse er foreslått i NOU 1992:29 § 3-7 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-9 som er kommentert i NOU 1992:29 s 88 og Ot prp nr 36 (1993-94) s 174.

Dersom det blir ytt et for lavt aksjeinnskudd, kan selskapet kreve differansen innbetalt. Dette gjelder uavhengig av om differansen skyldes for lite innbetalt i kontanter eller at tingsinnskuddet har lavere verdi enn forutsatt. Når det gjelder verdsettingen av tingsinnskudd er det tidspunktet for åpningsbalansen som er avgjørende, jf § 2-9 annet jf første ledd. På dette punkt innebærer utkastet, såvidt forstås, en videreføring av forslaget i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94). Se NOU 1992:29 § 3-3 første ledd og § 3-5 tredje ledd samt Ot prp nr 36 (1993-94) §§ 3-5 første ledd og 3-10 tredje ledd. Bestemmelsen regulerer ikke spørsmålet om selskapet kan kreve innbetalt verdireduksjon som bare angriper avtalt overkurs. Dette er

et spørsmål som må avgjøres utfra generelle avtalerettslige prinsipper om verdireduksjon i avtalt ytelse.

Til § 2-5

Paragraf 2-5 regulerer hvordan selskapet kan forpliktes til å dekke selskapets stiftelsesomkostninger. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 2-4 første ledd nr 3 og stemmer innholdsmessig med forslagene i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-4 første ledd nr 4. Bestemmelsen kan ses i sammenheng med § 2-9 fjerde ledd siste punktum som medfører at stiftelsesomkostninger som selskapet skal dekke må tilføres selskapet i form av overkurs.

Tredje punktum er nytt i forhold til gjeldende lov. Bestemmelsen åpner for at det ved angivelsen av kostnadene som selskapet skal dekke, kan angis et høyeste beløp. Bestemmelsen er begrunnet i at det på forhånd kan være praktisk vanskelig å angi et eksakt beløp. Utfra de hensyn bestemmelsen skal ivareta, må det være tilstrekkelig at det angis et maksimumsbeløp.

II. Aksjeinnskudd i annet enn penger

Til § 2-6

Paragraf 2-6 gjelder når det skal tegnes aksjer mot innskudd i annet enn penger og viderefører i noe endret form bestemmelsene om dette i gjeldende lov § 2-4 samt forslagene i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-4. Om aksjeinnskudd i annet enn penger vises også til avsnitt II.6.2.3.

I gjeldende lov er reglene om aksjeinnskudd i annet enn penger og andre særskilte rettigheter som blir etablert i tilknytning til selskapsstiftelsen regulert i samme paragraf. Utvalget har funnet det hensiktsmessig å dele reguleringen av disse spørsmålene i to paragrafer slik at utkastet § 2-6 bare gjelder aksjeinnskudd i annet enn penger.

Første ledd første punktum viderefører § 2-4 første ledd i gjeldende lov om at aksjeinnskudd bare kan ytes i annet enn penger når dette er bestemt i stiftelsesdokumentet. Bestemmelsen presiserer at det samme også gjelder når aksjer skal tegnes på andre særlige vilkår.

Annet ledd tilsvarer § 2-4 annet ledd annet punktum nr 1 og nr 2 i gjeldende lov samt forslagene NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-4 første ledd nr 1 annet punktum.

Annet ledd viderefører i noe endret form gjeldende lov § 2-4 tredje ledd samt forslagene i NOU 1992:29 § 3-5 annet og tredje ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-10 annet og tredje ledd.

Annet ledd første punktum svarer i stor grad til gjeldende lov § 2-4 tredje ledd første punktum En forskjell er likevel at gjeldende lov krever at verdien ikke må settes høyere enn det den anses å kunne oppføres med i selskapets balanse, jf prinsippene i gjeldende lov §§ 11-9 til 11-11. Etter forslaget kan verdien ikke settes høyere enn den virkelige. Dette innebærer imidlertid ingen endring av realiteten, da det samme følger av bestemmelsene i §§ 11-9 til 11-11. Utvalget antar at det vil lette forståelse dersom verdsettelsesprinsippet uttrykkes direkte i § 2-6.

Ny er også regelen om tidspunktet for verdsettelsen av innskuddet. Gjeldende aksjelov er noe uklar på dette punkt. I den foreslåtte regelen slås det fast at det er verdien på dagen for åpningsbalansen som er avgjørende.

Bestemmelsen må for øvrig ses i sammenheng med § 2-8 første ledd nr 4 første punktum, hvor det kreves avgitt en erklæring om at eiendeler som selskapet skal

overta har en verdi som minst svarer til det avtalte vederlag. Også her er det dagen for åpningsbalansen som er avgjørende for de sakkyndiges uttalelse.

Betegnelsen «virkelig verdi» skal forstås på samme måte som i regnskapslovgivningen hvor dette er et innarbeidet uttrykk. Se bl a gjeldende aksjelov §§ 11-9 til 11-11 og de tilsvarende bestemmelsene i regnskapsloven §§ 20 og 21. Det vises også til NOU 1995.

Annet punktum bestemmer at eiendeler som ikke kan føres opp i balansen, ikke kan brukes som aksjeinnskudd. Med ett unntak svarer bestemmelsen innholdsmessig til gjeldende lov § 2-4 tredje ledd annet punktum. Bestemmelsen i utkastet gjelder bare eiendeler som selskapet skal overta som aksjeinnskudd. Etter utvalgets syn er det liten grunn til å oppstille begrensninger i hvilke eiendeler selskapet kan overta, utover eiendeler som skal brukes som aksjeinnskudd. Det vesentlige i forhold til behovet for beskyttelse av aksjeeierne og kreditorene er i disse tilfellene reglene om verdsettelsen av gjenstandene.

I annet punktum er det presisert at forpliktelse til å utføre et arbeid eller en tjeneste for selskapet ikke kan brukes som aksjeinnskudd. Dette kan riktignok også utledes av første punktum, da slike forpliktelser ikke kan føres opp i balansen. Bestemmelsen innebærer derfor ikke noe nytt i forhold til gjeldende lov. Utvalget mener imidlertid at det kan være en fordel at dette kommer til uttrykk direkte i lovteksten.

Tredje ledd angir hvordan avtale om tegning av aksjer på særlige vilkår skal angis i stiftelsesdokumentet. Bestemmelsen videreführer med enkelte endringer gjeldende lov § 2-4 fjerde ledd første og annet punktum samt forslagene i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-4 annet ledd.

Tredje ledd gir som etter den gjeldende bestemmelsen i § 2-4 fjerde ledd første og annet punktum, adgang til å henvise til skriftlige avtaler i stedet for at vilkårene gjengis i stiftelsesdokumentet. Det følger forutsetningsvis av bestemmelsen at avtaler som ikke er skriftlige, i sin helhet må gjengis i stiftelsesdokumentet, se gjeldende lov fjerde ledd annet punktum. Til forskjell fra gjeldende rett gir utkastet også adgang til å henvise til redegjørelsen om personlige særrettigheter både i stiftelsesdokumentet og i redegjørelsen. Dersom det henvises til skriftlig avtale, skal avtalen vedlegges stiftelsesdokumentet.

Hvor det henvises til skriftlig avtale, skal «hovedpunktene» i avtalen gjengis i stiftelsesdokumentet. Hvilke krav som etter dette må stilles til omfanget av den informasjon som gis om avtalen i stiftelsesdokumentet vil avhenge av avtalens omfang og kompleksitet. Det sentrale vil være at aksjetegner skal få et inntrykk av de sentrale elementer i avtalen og kunne gjøre seg opp en oppfatning av hva den har å si for selskapet, uten å måtte lese avtaleteksten i sin helhet.

Fjerde ledd regulerer virkningene av at de nødvendige opplysninger om aksjeinnskudd i annet enn penger eller andre særlige opplysninger ikke er gjengitt eller inntatt i stiftelsesdokumentet, slik første til tredje ledd krever. Bestemmelsen videreführer femte ledd i gjeldende lov § 2-4 og svarer til forslagene i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-4 siste ledd.

Til § 2-7

Paragraf 2-7 gjelder angivelse og opplysning i stiftelsesdokumentet om krav mot og rettigheter i selskapet som noen vil sikre seg i tilknytning til stiftelsen. Sett fra selskapets side innebærer dette at selskapet i tilknytning til stiftelsen blir påheftet særlige plikter. Paragrafen regulerer de tilfeller at slike plikter blir påheftet selskapet uten at dette skjer mot vederlag i aksjer. Blir selskapet pålagt en plikt til å overta eiendeler mv mot vederlag i aksjer, regulerer § 2-6 forholdet. Bestemmelsen vide-

refører med visse endringer gjeldende lov § 2-4 første ledd nr 2 og 4, tredje, fjerde og femte ledd samt de tilsvarende bestemmelsene i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2- 4 første ledd nr 2 og 3 annet og tredje ledd.

I utkastet er det foreslått enkelte endringer av rent språklig karakter. Begrepet «formuesverdier» er erstattet av begrepet «eiendeler», og ordet «bopel» er erstattet med «adresse». De foreslåtte begrepene er mer i samsvar med moderne språkbruk.

I innledningen til første ledd er det presisert at bestemmelser om personlige særrettigheter kan følge også av avtale mellom selskapet og den som skal ha fordelen, og ikke bare av at det er truffet ensidige bestemmelser om dette. Dette kommer dårlig frem av lovteksten slik den lyder i dag, jf NOU 1992:29 s 75. Forslaget innebærer ingen realitetsendring.

Paragrafen omfatter både tilfeller hvor det allerede er inngått avtale eller truffet bestemmelse om personlige særrettigheter, og tilfeller hvor det er en forutsetning at det vil bli inngått en slik avtale eller truffet en slik bestemmelse.

Første ledd nr 1 tredje punktum må ses i sammenheng med forbudet mot tegning til underkurs og hindrer at § 2-6 annet ledd første punktum omgås ved at det avtales at selskapet skal kjøpe eiendeler til overpris. Selskapet kan derfor ikke overta eiendelen mot høyere vederlag enn eiendelens virkelige verdi. Verdsettelsen skal knytte seg til dagen for ervervet, bl a fordi ervervstidspunktet i tid kan falle etter stiftelsen, og derfor ikke inngå i åpningsbalansen.

Første ledd nr 2 krever at stiftelsesdokumentet skal opplyse om selskapet er forpliktet til å bli part i en avtale eller om noen skal kunne påberope seg særlige rettigheter eller fordeler. Etter annet punktum må vilkårene for at rettigheter skal påberopes mot selskapet klart fremgå. Dessuten må navn og adresse på den eller de som er tilgodesett opplyses.

Annet ledd bestemmer at § 2-6 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende. Publiseringsmåten tilsvarer derfor kravene til aksjeinnskudd i annet enn penger. Virkningene av at reglene ikke overholdes er også de samme som etter § 2-6. Det vises derfor til kommentarene til § 2-6 tredje og fjerde ledd foran.

Til § 2-8

Paragraf 2-8 krever at i tilfeller som omfattes av § 2-6 og § 2-7 skal det utarbeides en redegjørelse. Bestemmelsen stiller nærmere krav til redegjørelsens innhold mv. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 2-4 annet ledd og svarer til forslagene i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-5 som er kommentert i NOU 1992:29 s 76-78 og i Ot prp nr 36 (1993-94) s 166-167. Den er utarbeidet med bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 10 som har til formål få en mer betryggende kontroll med tingsinnskudd. Selv om det nevnte selskapsdirektiv ikke gjelder direkte for aksjeselskaper, mener utvalget at de hensyn bestemmelsen ivaretar gjør seg gjeldende også for aksjeselskaper. Behovet for kontroll med aksjeinnskudd i annet enn penger og andre plikter som påhefter selskapet ved stiftelsen er etter utvalgets syn ikke vesentlig forskjellig i allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper.

Kravet til omfanget og innholdet av den redegjørelsen som skal utarbeides, vil kunne variere med situasjonen. Hvis selskapet skal overta større formueskomplekser, herunder løpende avtaler mv vil redegjørelsen lett kunne bli noe omfattende. Gjelder det derimot kurante løsøregjenstander vil nok redegjørelsen kunne begrenses til en kortere beskrivelse.

Første ledd bestemmer innledningsvis at en redegjørelse med det minsteinnhold som beskrives må vedlegges i de tilfeller som omfattes av § 2-6 og § 2-7.

Nr 1 krever at det skal gis en beskrivelse av hvert innskudd, erverv eller kontrakt. Det vises til NOU 1992:29 s 77 hvor det heter:

> «Bestemmelsen må ses i sammenheng med regelen i nr 3 om at det skal gis opplysning om de forhold som kan være av betydning for bedømmelsen av avtalen eller bestemmelsen. Hvor detaljert beskrivelsen skal være, må avhenge av eiendelens art. Beskrivelsen må i det minste være så utfyllende at den gir en mulighet til å få et rimelig godt inntrykk av hva som skytes inn og gjenstandens verdi for selskapet. F eks må det vanligvis opplyses om gjenstandens alder og i hvilken stand den er.
>
> Når det er en bestående virksomhet som skal skytes inn, skal virksomheten ses på som ett innskudd. Nettoverdien vil da være virksomhetens egenkapital.»

I disse tilfellene skal årsoppgjør for de tre siste årene, herunder eventuelt revisjonsberetning tas inn i eller legges ved redegjørelsen. I alminnelighet vil dette oppfylle opplysningsplikten. Det kan imidlertid tenkes at situasjonen tilsier at det må foretas en selvstendig vurdering av enkelte aktiver hvor man ikke uten videre kan bygge på verdiansettelsen i årsoppgjøret. I så fall må det gis supplerende opplysninger. Under enhver omstendighet skal redegjørelsen etter nr 1 tredje punktum gi opplysninger om resultatet av driften i tiden etter balansedagen. Foreligger ikke årsoppgjør, skal det gis opplysning om resultatet av virksomheten for de tre siste årene.

Tredje, fjerde og femte punktum i nr 1 samsvarer med tredje og fjerde punktum i gjeldende lov § 2-4 fjerde ledd. Etter utkastet skal imidlertid disse opplysningene ikke lenger fremgå av stiftelsesdokumentet, men av den uavhengige redegjørelsen.

Det følger av nr 2 at det også skal opplyses om de prinsipper som er fulgt ved vurderingen av de eiendeler som selskapet skal overta. Det skal for eksempel opplyses om det er bruksverdi eller realisasjonsverdien, og på hvilket grunnlag verdien er beregnet.

Nr 2 presiserer at prinsippene for verdsettelse av immaterielle rettigheter skal presenteres. Verdien av slike rettigheter er sterkt knyttet til forventninger om fremtiden og vil derfor være usikre. Verdsettelsen er i stor grad skjønnsmessig. Utvalget mener derfor det er et behov for at de forutsetninger og prinsipper skjønnet hviler på blir klarlagt. Det vises i denne sammenheng til utvalgets uttalelser i avsnitt II.6.2.3.

Utgangspunktet er at alle opplysninger som kan ha betydning for vurderingen av avtaler skal fremlegges. Etter nr 3 skal det blir gis nærmere opplysninger om avtaler som selskapet blir part i. Etter bestemmelsen skal det opplyses om alle forhold som kan ha betydning for vurderingen av slike avtaler. Opplysningsplikten gjelder tilsvarende for ensidige bestemmelser om at selskapet skal overta eiendeler eller bli part i en avtale.

Nr 4 første punktum fastsetter at redegjørelsen skal inneholde en erklæring om at verdien av eiendeler selskapet skal overta minst svarer til det vederlaget selskapet skal yte. Når det dreier seg om aksjeinnskudd, er dette aksjenes pålydende med tillegg av eventuell overkurs. Bestemmelsen avløser någjeldende lov § 2-9 annet ledd, jf § 2-4 tredje ledd. Til forskjell fra gjeldende lov vil etter utkastet erklæringen foreligge allerede ved aksjetegningen, og inngå i grunnlagsmaterialet for aksjetegningen og stiftelsen av selskapet.

Det som skal erklæres etter første ledd nr 4, er at verdien av tingsinnskuddet minst svarer til pålydende av de aksjer selskapet skal yte som vederlag, eventuelt med tillegg av fastsatt overkurs. Ved overdragelse av en eiendel mot vederlag i annet enn aksjer, skal erklæringen gå ut på om det som overdras til selskapet har en verdi som minst svarer til vederlaget. Det kreves ikke at han skal uttale seg om eiendelens virkelige verdi om den er høyere enn aksjens pålydende, eventuelt med tillegg av overkurs. Utkastet er her i samsvar med gjeldende lov§ 2-9 annet ledd, jf § 2-4 tredje ledd.

Uttalelsen skal etter utkastet § 2-6 annet ledd første punktum og § 2-7 første ledd nr 1, knytte seg til tidspunktet for åpningsbalansen.

Etter annet punktum i nr 4 skal verdsettingen av forsknings- og utviklingsarbeid, goodwill og lignende eiendeler særskilt begrunnes. Det siktes her til alle typer immaterielle verdier

Annet ledd regulerer hvem som er pliktige til å utarbeide redegjørelsen. Plikten til å utarbeide og sørge for at denne vedlegges stiftelsesdokumentet er pålagt stifterne. På dette punkt innebærer utkastet til lov om aksjeselskaper en forenkling i forhold til det som er fastsatt i annet selskapsdirektiv art 10 samt i utkastet til lov om allmennaksjeselskaper hvor redegjørelsen skal utarbeides av en uavhengig registrert eller statsautorisert revisor.

Det følger av annet punktum at en registrert eller statsautorisert revisor skal bekrefte at redegjørelsen er riktig.

III. Stiftelse, registrering mv.

Til § 2-9

Paragraf 2-9 inneholder to noe ulike bestemmelser. Den ene pålegger stifterne å utarbeide en åpningsbalanse. Den andre stiller krav om at selskapets egenkapital ved stiftelsen, slik den fremkommer i åpningsbalanse, minst skal svare til selskapets aksjekapital. Poenget er at aksjekapitalen ved stiftelsen skal være reell. En bestemmelse med samme formål fins i gjeldende lov § 2-8 a. Tidligere var et slikt krav bare forutsatt i gjeldende lov § 2-9 annet ledd om at åpningsbalansen skulle settes opp når revisor skal utarbeide en redegjørelse for tingsinnskudd. Bestemmelsen svarer til forslagene i NOU 1992:29 §§ 2-6 og 3-5 første ledd.

Første og annet ledd pålegger stifterne å utarbeide en åpningsbalanse som skal vedlegges stiftelsesdokumentet og stiller nærmere krav til åpningsbalansen.

En registrert eller statsautorisert revisor skal avgi erklæring om at balansen er fastsatt i samsvar med regnskapslovgivningen, jf nedenfor.

I annet ledd første punktum er det fastsatt at åpningsbalansen skal settes opp i samsvar med den gjeldende regnskapslovgivning. Når utvalget ikke henviser til regnskapsregler i aksjeloven, eventuelt regnskapsloven, innebærer dette ingen realitetsendring i forhold til gjeldende lov § 2-9 første ledd som henviser til årsoppgjørsreglene i lovens kap 11. Henvisningen til «gjeldende regnskapslovgivning» i utkastet må ses i sammenheng med at på det tidspunktet utvalget avgir sin utredning, er det ennå uklart om det vil foreligge en ny regnskapslov basert på forslaget i *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er*

omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Det avgjørende er at åpningsbalansen skal settes opp i samsvar med de regler som til enhver tid gjelder for avgivelse av årsoppgjør i aksjeselskaper.

Som revisor kan stifterne benytte den personen som tenkes valgt til selskapets revisor, eller det kan være en annen revisor. Selskapet kan selvsagt også benytte den revisor som har bekreftet redegjørelsen etter reglene i § 2-8.

Annet ledd tredje punktum fastsetter at åpningsbalansen med revisors erklæring tidligst skal være datert fire uker før stiftelsen. Dette må ses i sammenheng med at tidspunktet for åpningsbalansen er avgjørende for verdsettelsen av tingsinnskudd og andre verdier som selskapet skal overta i forbindelse med stiftelsen, jf utkastet § 2-6 annet ledd første punktum og 2-7 først ledd nr 1 tredje punktum. Utvalget legger vekt på å sikre at aksjekapitalen er reell. Åpningsbalansen og dermed verdsettelsen av eiendeler selskapet skal overta i forbindelse med stiftelsen må derfor ikke være for gammel ved stiftelsen av selskapet. Aksjelovgruppens forslag i NOU 1992:29 § 2-7 første ledd om at åpningsbalansen ikke kan være eldre enn én måned forut for stiftelsen følges derfor opp. Utvalget har imidlertid i stedet fastsatt fristen til fire uker. Dette er gjort av rettstekniske hensyn. Stifterne behøver normalt ikke foreta noen fornyet vurdering på stiftelsestidspunktet. En annen sak er om stifterne på stiftelsestidspunktet vet eller må forstå at det som skytes inn har falt vesentlig i verdi slik at det på stiftelsestidspunktet klart ikke er dekning for aksjekapitalen, må stifterne sørge for at underdekningen blir fylt opp, eventuelt at selskapet stiftes med en lavere nominell aksjekapital.

Tredje ledd bestemmer at overkurs ved tegning av aksjer skal tilføres et overkursfond. Utkastet avviker her fra gjeldende lov som fastsetter at overkurs skal legges til reservefondet, jf gjeldende lov § 12-1 annet ledd nr 3. Utvalgets forslag om et særskilt overkursfond (utkastet § 6-2), må ses i sammenheng med Regnskapslovutvalgets forslag om dette *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny*

regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30 § 6-1. Reglene for bruk av overkursfond foreslås i hovedtrekk å være de samme som for reservefondet, jf utkastet § 6-4.

Fjerde ledd stiller krav om at selskapets egenkapital ved stiftelsen minst skal svare til aksjekapitalen. Tilsvarende bestemmelse er foreslått i NOU 1992:29 § 3-3 først ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-5 første ledd.

Etter annet og tredje punktum skal stiftelsesomkostningene og andre ensidige forpliktelser som selskapet er blitt pålagt i stiftelsesdokumentet, anses som gjeld i åpningsbalansen. Den reelle egenkapital ved stiftelsen er innskuddskapital med fradrag av slike forpliktelser, og bestemmelsen skal således hindre at selskapet skilter med høyere aksjekapital enn den egenkapital som blir tilbake etter de forpliktelser selskapet pålegges ved stiftelsen er dekket. Det betyr at stiftelsesomkostningene enten må dekkes av andre enn selskapet, eller at selskapet må tilføres midler i tillegg til nominell aksjekapital i form av overkurs dersom det er selskapet som skal dekke omkostningene. Hvor store beløp det her er tale om, kan variere en hel del. I noen tilfeller er det snakk om relativt beskjedne summer, og da kan den foreslåtte bestemmelsen virke upraktisk. Men det kan i andre tilfelle være tale om forholdsvis betydelige beløp, og da er bestemmelsen viktig for at ikke kapitalkravene skal bli uthulet. Utvalget har lagt avgjørende vekt på at hensynet til selskapet og selskapets kreditorer tilsier at aksjekapitalen virkelig blir tilført selskapet og at den er inntakt når virksomheten starter opp. Dette er med sikte på at aksjekapitalen dermed kan virke som en «buffer» mot framtidig tap. Det vises til forøvrig til avsnitt II.5.1.

Til § 2-10

Paragraf 2-10 presiserer når et selskap er stiftet og aksjene tegnet. Bestemmelsen avløser gjeldende aksjelov §§ 2-7 og 2-8, men er innholdsmessig helt forskjellig fra disse bestemmelsene. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 2-7, som er kommentert i utredningen på s 78-79 og i proposisjonen på s 168-169.

Reglene er blitt vesentlig forenklet i forhold til gjeldende lov som følge av at selskapet stiftes og aksjene tegnes ved undertegning av stiftelsesdokumentet, se foran pkt avsnitt II.5.1. Noen særskilt tegning kreves det derfor ikke etter utkastet. Etter utkastet § 2-1 (1) nr 3 skal stiftelsesdokumentet angi hvor mange aksjer hver av stifterne skal ha. Etter bestemmelsen er selskapet stiftet og aksjene tegnet når stiftelsesdokumentet er endelig datert og undertegnet av alle stifterne. Som følge av utkastet § 2-1 annet ledd vil det samtidig foretas valg av styre og revisor.

Til § 2-11

Paragraf 2-11 regulerer når en aksjetegning er ugyldig. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 2-5 tredje ledd.

Utvalget har i hovedtrekk fulgt opp de forslag til avklaring og mer utfyllende regler som er foreslått i NOU 1992:29 § 3-6 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-8. Disse bestemmelsene er kommentert på s 87-88 i NOU 1992:29 og s 173-174 i Ot prp nr 36 (1993-94).

Første ledd fastsetter at både selskapet og tegneren kan gjøre gjeldende at en tegning ikke er bindende når tegningen ikke er i samsvar med utkastet § 2-10. Dette er nytt i forhold til gjeldende lov hvoretter ugyldighet bare kan gjøres gjeldende av tegneren.

Annet punktum avløser annet alternativ i gjeldende lov § 2-5 tredje ledd vedrørende tegning med forbehold.

Annet ledd fastslår at en ugyldighetsinnsigelse etter første ledd som hovedregel går tapt ved registreringen av selskapet i Foretaksregisteret. Bestemmelsen avløser § 2-5 tredje ledd annet punktum i gjeldende lov. Tilsvarende bestemmelser er foreslått i NOU 1992:29 § 3-6 første ledd siste punktum og annet ledd annet punktum og Ot prp nr 36 (1993-94) 3-8 første ledd siste punktum og annet ledd annen punktum som er kommentert på s 87 i NOU 1992:29 og på s 173 i Ot prp nr 36 (1993-94).

Bestemmelsen avskjærer en ugyldighetsinnsigelse som ikke er gjort gjeldende forut for registreringen. Etter at selskapet er registrert, knytter det seg, ikke minst av hensyn til tredjemann, spesielle betenkeligheter ved å tillate at det reises ugyldighetsinnsigelse mot stiftelsen av et aksjeselskap.

Tredje ledd regulerer ulike måter styret kan reagere på når en aksjetegning ikke er bindende. Bestemmelsen svarer innholdsmessig til forslagene i NOU 1992:29 § 3-6 siste ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-8 siste ledd bortsett fra at det er presisert at styrets vedtak om nytegning må være rettet mot de øvrige aksjeeierne. Dette må ses i sammenheng med utvalgets forslag om aksjeeiernes lovfestede fortrinnsrett ved aksjekapitalforhøyelse etter § 9-3 første ledd.

Henvisningen til § 1-3 innebærer at vilkåret for å kunne slette aksjen og nedsette aksjekapitalen er at nedsettingen ikke vil innebære at man kommer i konflikt med kravet til minste tillatte aksjekapital i § 1-3.

Til § 2-12

Paragraf 2-12 avløser gjeldende lov § 7-1 første ledd. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er foreslått en tilsvarende bestemmelse i § 5-1. Utvalget har valgt å ta forbudet mot tegning av egne aksjer i stiftelsessituasjonen inn i kapitlet om stiftelse av aksjeselskapet, mens den tilsvarende bestemmelsen i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) var foreslått tatt inn i et eget kapittel om erverv av egne aksjer. Den forskjellige plassering av reglene innebærer ingen realitetsforskjell. Forøvrig vises til § 6-20 om forbud mot å tegne egne aksjer ved kapitalforhøyelse. Lovteknisk er det en fordel å kunne utforme reglene for stiftelses- og kapitalforhøyelsestilfellene hver for seg.

Første ledd første punktum uttrykker hovedregelen om at et aksjeselskap ikke kan tegne egne aksjer.

Forbudet mot tegning av egne aksjer er også fastsatt i annet selskapsdirektiv art 18. Direktivet er riktignok ikke bindende for aksjeselskaper, men prinsippet om at selskapet ikke kan tegne sine egne aksjer anses som en såpass grunnleggende regel at den utvilsomt bør gjelde også for aksjeselskaper. Om det nærmere innholdet av bestemmelsene vises til NOU 1992:29 s 111 og Ot prp nr 36 (1993-94) s 190.

Annet punktum bestemmer at dersom aksjer er tegnet i strid med forbudet i første ledd anses stifterne for å ha tegnet aksjene for egen regning. Stifterne hefter etter annet ledd første punktum solidarisk for det beløpet som skal betales for aksjene.

Utvalget mener at solidaransvaret etter **annet ledd** første punktum vil være for strengt hvis de skal gjelde uten unntak. Det er derfor i annet ledd annet punktum foreslått et unntak for stifter som ikke kjente til og heller ikke burde ha kjent til aksjetegningen. Utenom disse tilfellene er det vanskelig å tenke seg omstendigheter som er så unnskyldelige at en stifter bør slippe å være ansvarlig se Ot prp nr 36 (1993-94) s 190.

Tredje ledd utvider forbudet mot å tegne egne aksjer til også å omfatte aksjer tegnet av andre for selskapets regning. Forbudet er utvidet på samme måte som i § 6-13 annet ledd første punktum og § 6-19 tredje ledd.

Til § 2-13

Paragraf 2-13 gjelder registrering av selskapet i Foretaksregisteret. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 2-9. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er det foreslått en tilsvarende bestemmelse som § 2-8 som er kommentert på s 79 i utredningen og s 169 i proposisjonen. Paragraf 2-9 annet ledd i gjeldende lov er ikke tatt med i utvalgets forslag fordi en redegjørelse om tingsinnskudd skal vedlegges stiftelsesdokumentet, jf § 2-8.

En endring er foretatt utover språklige og redaksjonelle endringer i forhold til gjeldende rett. De fleste av disse er en konsekvens av endringer i andre bestemmelser.

I **første ledd** er det foretatt en språklig endring fra gjeldende rett som imidlertid er i samsvar med det som er foreslått i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) nr 36 (1993-94) § 2-8. Denne er at ordet «anmelde» er erstattet av ordet «melde». Noen realitsetsendring innebærer ikke dette.

Den andre endringen er at seksmånedersfristen for registrering i Foretaksregisteret er endret til tre måneder. Dette innebærer bl a at fristen for innbetaling av aksjekapitalen kortes ned, noe som etter utvalgets vurdering vil være en fordel. En tilsvarende endring er fastslått i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-8 første ledd.

Spørsmål om ytterligere forkorting av fristen for melding til Foretaksregisteret har vært vurdert. Utvalget har imidlertid blitt stående ved at en frist på tre måneder ville være passende. Det er da bl a lagt vekt på at oversitting av fristen vil medføre at stiftelsesprosessen må gjentas og dermed påfører selskapet kostnader.

Annet ledd krever at hele aksjeinnskuddet skal være innbetalt før registreringen. Ved å stille krav om at hele aksjeinnskuddet skal være betalt før registreringen, foreslår utvalget en endring i forhold til gjeldende lov og det som er foreslått i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-10 og § 3-12 hvor det er fastsatt at halve innskuddet kan utstå til senest ett år etter registreringsdagen. Se ellers avsnitt II.5.1.

Utvalget foreslår en innskjerping av innbetalingskravet. Et krav om innbetaling av hele aksjekapitalen før registreringen vil innebære at stiftelsesprosedyren gjøres mer oversiktlig og man vil dessuten oppnå en forenkling av lovverket. Registreringen vil framtre som bekreftelse på at selskapet er stiftet og aksjekapitalen innbetalt slik at selskapet vil være fullt operativt. Endringen har gjort det mulig å unnlate å regulere konsekvensene av manglende innbetaling etter registreringen og den usikkerhet som kan hefte ved at et aksjeselskap kan bli slettet etter registreringen i Foretaksregisteret på grunn av manglende innbetaling av aksjekapitalen. Utvalget ser derfor forslaget som en endring i tråd med ønsket om regelforenkling for små selskaper, jf Innst 0 nr 45 (1994-95) s 2. Ønskes kapitalen tilført i to etapper, vil dette kunne oppnås ved etterfølgende nytegning av aksjekapital, ved aksjekapitalforhøyelse. I aksjeselskaper vil selskapet som regel ha få aksjeeiere slik at forholdene er oversiktlige.

Utkastet stiller ikke bare krav til innbetaling av selve aksjekapitalen, men også til innbetaling av overkurs.

I annet ledd første punktum presiseres at resultatet av teknisk bistand, forsknings- og utviklingsarbeide mv anses ytt til selskapet når det er stilt til selskapets rådighet. Ytelser av denne type anses ikke for å være stilt til rådighet dersom de skal ytes i framtida.

Når det gjelder fast eiendom og andre registrerte formuesgjenstander, er det ikke noe vilkår at selskapet har oppnådd rettsvern for ervervet. Det er tilstrekkelig at det mellom partene er gjennomført en ubetinget overgang av eiendomsretten.

For å sikre kontroll med at innskuddet virkelig blir ytt, har utvalget tatt inn en bestemmelse om at revisor skal bekrefte at innskuddet er mottatt av selskapet før

registrering i Foretaksregisteret kan foretas. Tredje punktum presiserer at revisor skal bekrefte at selskapet har mottatt aksjeinnskuddene. Det er derfor ikke tilstrekkelig at revisor etter utkastet § 2-9 har bekreftet at innskuddene svarer til aksjenes verdi.

Tredje ledd avløser gjeldende lov § 2-9 siste ledd. Utvalgets forslag tilsvarer forslaget i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-8 annet ledd. Bestemmelsen regulerer virkningene av overskridelse av fristen i første ledd. Som etter gjeldende lov, er konsekvensen at registrering ikke lenger kan finne sted. Gjeldende lov bestemmer videre at de aksjetegninger som er foretatt, ikke lenger er bindende. Utvalget foreslår at det gjøres klart at ikke bare aksjetegningene, men også andre forpliktelser selskapet eller andre har etter stiftelsesdokumentet faller bort, jf NOU 1992:29 s 79.

Til § 2-14

Paragraf 2-14 regulerer ansvaret styrets medlemmer og revisor har for at aksjeinnskuddet er innbetalt slik som angitt i meldingene til Foretaksregisteret. Det er vesentlig at Foretaksregisteret mottok riktige opplysninger på dette punkt, ikke minst at revisors bekreftelse på at aksjeinnskuddet er mottatt av selskapet er i samsvar med de faktiske forhold. Noen tilsvarende bestemmelse fins ikke i gjeldende lov, men en tilsvarende regel er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-13.

Etter gjeldende rett må et slikt erstatningsansvar for styremedlemmene og revisor baseres på det alminnelige uaktsomhetsansvaret etter gjeldende lov § 15-1. Forslaget framtrer som en skjerpelse av dette. Den foreslåtte lovregelen innebærer imidlertid ikke noe helt nytt. Aksjeloven av 1957 hadde i § 27 første ledd første punktum en regel som påla styremedlemmene et objektivt erstatningsansvar. Bestemmelsen tilsvarte i stor grad den foreslåtte. Noen endringer er imidlertid foretatt slik som at revisor er ansvarlig sammen med selskapets styre. Dessuten er det presisert at ansvaret ikke er like strengt ved verdivurderingen av tingsinnskudd.

Første ledd svarer til forslaget i NOU 1992:29 § 3-11 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-13. Første punktum presiserer hvem som er ansvarlig mens annen setning fremhever at gjelder uavhengig av om det er voldt skade.

Utkastet bygger på at sanksjonsreglene for brudd på reglene om innbetaling av aksjekapitalen i dag ikke har vist seg tilstrekkelige.

Aksjeloven av 1957 § 27 første ledd hadde en regel om at styrets medlemmer uansett om skade var skjedd, var solidarisk ansvarlige overfor selskapet for det som måtte mangle av den aksjekapital som var oppgitt innbetalt i meldingen til handelsregisteret. Regelen gjaldt også innskudd i annet enn penger. Paragraf 27 annet ledd bestemte at dersom det etter styrets melding til handelsregisteret var registrert en større aksjekapital enn den som virkelig var tegnet, var styrets medlemmer solidarisk forpliktet til å skyte inn verdier tilsvarende det manglende beløp.

Bestemmelsen ble ikke tatt med i gjeldende aksjelov. I Innstilling om lov om aksjeselskaper, (1970) s 59 heter det om dette:

> «Bestemmelsen i nal § 27 om objektivt ansvar for styrets medlemmer for det som måtte mangle av den aksjekapital som er oppgitt innbetalt, er ikke tatt med i utkastet. Ingen av de andre land kan akseptere en slik bestemmelse, og det må erkjennes at den er meget streng, særlig i de tilfeller der det gjøres innskudd som ikke består i penger. Den alminnelige regel om ansvar på subjektivt grunnlag, jfr § 140, bør være tilstrekkelig også her.»

Utvalget er enig med uttalelsene i NOU 1992:29 s 37-38 om at aksjeloven igjen bør få en bestemmelse tilsvarende § 27 i 1957-loven. Utvalget mener at den alminnelige

ansvarsregelen etter utkastet § 16-1 ikke gir tilstrekkelig sanksjonsmulighet. Det kan ofte være vanskelig å påvise årsakssammenhenger mellom lovovertredelsen og kreditors tap. Dessuten er ansvaret etter utkastet § 16-1 betinget av at styremedlemmene mv har opptrådt uaktsomt. Utvalget kan ikke se at en hovedregel om ansvar for at meldingen til Foretaksregisteret er riktig vil virke urimelig streng. Såvel stifterne som revisor kan lett forvisse seg om at aksjeinnskuddet er mottatt av selskapet før dette bekreftes i meldingen til Foretaksregisteret.

En innvending som ble reist i innstilling om lov om aksjeselskaper (1970) var at § 27 første ledd var for streng, særlig i tilfeller der innskuddet var i annet enn penger. Utvalget er enig i at regelen kan virke streng, men mener en regel om objektivt ansvar i disse tilfellene kan begrenses til å omfatte det forhold at innskuddsobjektet er overført til selskapet.

Første ledd gjelder også revisors ansvar. Bestemmelsen gjelder også ansvaret for meldt overkurs.

Annet ledd modifiserer ansvarsreglene ved tingsinnskudd. Skyldes den manglende innbetalte aksjekapital at tingsinnskuddet er verdsatt feil, gjelder som hovedregel ikke første ledd. Den objektive ansvarsreglene ved tingsinnskudd omfatter bare at innskuddsobjektet er overført til selskapet.

I forhold til NOU 1992:29 § 3-11 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-13 har utvalget foreslått en endring som skjerper ansvaret for mangelfull verdsetting i forhold til det som ellers vil følge av alminnelige ansvarsregler i aksjeselskapsforhold. Det er foreslått at det skjerpede ansvaret etter første ledd skal gjelde ved en mangelfull verdsettelse hvis dette har karakter av en feil eller forsømmelse ved verdsettingen. Spørsmålet om når det er utvist feil eller forsømmelse må avgjøres utfra tilsvarende aktsomhetsnorm som gjelder etter den alminnelige ansvarsregelen i § 16-1. Den selvstendige betydningen av den bestemmelsen som foreslås er at det ikke stilles krav til årsakssammenheng mellom uaktsomheten og erstatningsmessig tap. Det vil være tilstrekkelig at selskapet er tilført noe annet enn det som er meldt til Foretaksregisteret som innbetalt.

Til § 2-15

Paragraf 2-15 regulerer fra hvilket tidspunkt et aksjeselskap som sådan kan pådra seg forpliktelser og erverve rettigheter, og bestemmelsen må ses i sammenheng med utkastet § 1-7. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 2-13. Noen presiseringer er foretatt, men ellers er endringene bare av språklig art. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse § 2-10 som er kommentert på s 79-80 i NOU 1992:29 og s 170 i Ot prp nr 36 (1993-94). Utvalget foreslår ingen innholdsmessige endringer i forhold til det som her er foreslått.

Første ledd fastslår hovedregelen som er at et aksjeselskap ikke kan erverve rettigheter eller pådra seg forpliktelser før det er registrert. Det er ikke foreslått innholdsmessige endringer i forhold til gjeldende lov. I første ledd er det presisert at det også kan følge av lov at selskapet kan erverve rettigheter og pådra seg forpliktelser før registreringen, se f eks utkastet § 1-7.Videre er det sagt uttrykkelig i annet ledd at bestemmelsen bare omfatter forpliktelser som ikke omfattes av første ledd. Ingen av disse forslagene er ment å innebære noen realitetsendring. Det er også foreslått enkelte språklige endringer.

Annet ledd og **tredje ledd** tilsvarer gjeldende lov § 2-13 annet og tredje ledd. I likhet med forslagene i NOU 1992:29 § 2-10 annet og tredje ledd og Ot prp 36 § 2-10 annet og tredje ledd er det ikke foreslått realitetsendringer fra gjeldende rett.

IV. Aksjeinnskudd

Til § 2-16

Paragraf 2-16 regulerer to ulike problemstillinger. Det første er når et innskuddskrav stiftes og forfaller. Den andre er hvilken rådighet selskapet og kreditorene har over et innskuddskrav.

Første ledd slår fast at selskapets krav på innskudd stiftes ved aksjetegningen og forfaller på det tidspunkt som er fastsatt i stiftelsesdokumentet, jf utkastet § 2-16 (1) nr 5. I gjeldende lov er disse reglene ikke positivt formulert i noen lovbestemmelse. Utvalgets forslag videreføre imidlertid forslagene NOU 1992:29 § 3-6 første ledd første punktum og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-8 første ledd første punktum når det gjelder stiftelsen av innskuddskravet og forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-12 første ledd når det gjelder forfallstid for selskapets krav på innskudd ved stiftelse. Disse bestemmelsene er kommentert i NOU 1992:29 s 87 og s 88 og Ot prp nr 36 (1993-94) s 173 og s 174.

Utkastet § 2-16 første ledd må forøvrig ses i sammenheng med §§ 2-10 flg om når aksjetegning er bindende. Hvis en aksjetegning ikke er bindende etter reglene der, stiftes selvsagt ikke noen innskuddsforpliktelse.

Reguleringen av forfallstidspunktet må ses i sammenheng med § 2-1 nr 5 om at tidspunktet for oppgjør av aksjeinnskuddet, dvs aksjeinnskuddets forfallstidspunkt skal fastsettes i stiftelsesdokumentet. Forfallstidspunktet må forøvrig fastsettes under hensyn til kravet i § 2-13 annet ledd om at aksjeinnskuddet i sin helhet skal være innbetalt før selskapet kan meldes til Foretaksregisteret.

Annet ledd regulerer selskapets adgang til å råde over et krav på aksjeinnskudd. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 2-12 annet ledd og er i samsvar med forslagene i NOU 1992:29 § 3-16 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-18. I Ot prp nr 36 (1993-94) er bestemmelsen kommentert på s 175 og i NOU 1992:29 på s 91. I likhet med etter gjeldende lov tillater heller ikke utkastet at krav på aksjeinnskuddet overdras, stilles som sikkerhet eller blir tatt utlegg i.

Til § 2-17

Paragraf 2-17 regulerer hvordan aksjeinnskuddet kan gjøres opp. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 2-12 første ledd. I NOU 1992:29 er spørsmålet foreslått regulert i § 3-12 som er kommentert på s 89-90 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er spørsmålet regulert i § 3-14 som er kommentert på s 175.

Etter gjeldende lov § 2-12 første ledd kan en aksjetegner ikke bringe krav på selskapet i motregning med mindre styret samtykker. Styret kan videre ikke samtykke i motregning dersom det kan «skade selskapet eller dets kreditorer.» I NOU 1992:29 § 3-12 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-14 er bestemmelsen i gjeldende lov, i noe endret form, foreslått videreført.

Et sentralt formål med stiftelsesreglene er å sikre at selskapets egenkapitalgrunnlag ved stiftelsen svarer til aksjekapitalen. I tilknytning til stiftelsen av selskapet må det være regler som ivaretar både stifternes og kreditorenes interesser i at det tegnede aksjeinnskudd virkelig blir tilført selskapet. En motregningsadgang innebærer en risiko for at selskapet ikke blir tilført de verdier det skal etter tegningsgrunnlaget. Som pekt på i NOU 1992:29 s 89 kan dette være en risiko bl a hvor aksjetegnere opptjener krav mot selskapet ved å utføre konsulenttjenester e l, og hvor dette deretter gjøres opp ved motregning med aksjeinnskuddet. Spesielt er motregning med omstridte krav betenkelig. Utvalget har derfor foreslått ytterligere begrensninger i forhold til gjeldende rett i tegnerens motregningsrett.

Etter **første ledd** første punktum er tegnerens motregningsrett begrenset til de tilfellene hvor dette er avtalt på forhånd. Etter utvalgets forslag vil avtale om motregning være likestilt med andre særlige rettigheter en tegner kan ha. Kravene i § 2-7 om opplysninger i stiftelsesdokumentet mm må derfor være tilfredsstilt for at motregning kan skje. Henvisningen til § 2-7 innebærer bl a at stifterne må avgi en erklæring om at det krav aksjetegnerne vil bruke som motregning har en verdi som minst tilsvarer aksjeinnskuddet, og at denne erklæringen skal bekreftes av revisor.

Annet punktum fastsetter en begrensning i adgangen til å avtale motregning. Det er her fastsatt at selv om motregning er avtalt, frigjør dette ikke innskyteren så langt selskapet eller dets kreditorer påføres skade ved motregningen. Dette innebærer at i de tilfeller som omfattes av annet punktum må det ved oppgjør av aksjeinnskuddet ses bort fra avtalen, og oppgjør må foretas på vanlig måte.

Det må legges til grunn at selskapet eller kreditorene kan skades ved motregningen dersom motkravet ikke er verd innskuddsforpliktelsen. Dette vil være tilfellet dersom selskapet er i underbalanse.

Ordlyden «kan være» innebærer at det ikke kreves at motregning faktisk vil være til skade for selskapet. En usikkerhet om hvorvidt skade vil kunne inntre, er tilstrekkelig.

Annet ledd første punktum presiserer at innskyteren ikke kan gjøre opp innskuddet med andre verdier en det som er fastsatt i tegningsgrunnlaget. Dette innebærer at aksjeinnskuddet skal betales i penger, med mindre det er fastsatt at aksjeinnskuddet kan gjøres opp i andre verdier. Det følger av utkastet § 2-6 første ledd annet punktum at det i så tilfelle skal angis hvilke verdier innskyteren kan gjøre opp innskuddet med.

Annet punktum presiserer at det ikke i noe tilfelle kan foretas oppgjør med verdier som ikke kan brukes som innskudd etter § 2-6 annet ledd.

Til § 2-18

Paragraf 2-18 gir regler om mangler ved innskuddsobjektet og er ny i forhold til gjeldende lov. Forslaget samsvarer med NOU 1992:29 § 3-14 som er kommentert på s 90-91 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-16 som er kommentert på s 175.

Første ledd hjemler erstatningsplikt for faktisk eller rettslig mangel ved innskudd i annet enn penger. Selskapet har krav på å få dekket sitt «tap ved mangelen». Det kreves altså en årsakssammenheng mellom mangelen og tapet, men ingen skyld.

Et utgangspunkt for vurderingen av om det foreligger en «faktisk» mangel vil være beskrivelsen av innskuddsobjektet i den redegjørelsen som skal utarbeides etter utkastet § 2-8. Men beskrivelsen her kan ikke være ubetinget avgjørende. Man må også kunne legge en viss vekt på hvilke forventninger det er naturlig å ha til vedkommende type innskuddsobjekt, med mindre det er sagt uttrykkelig i beskrivelsen av objektet at det lider av denne mangelen.

Begrepet «rettslig mangel» må forstås som på vanlig måte innenfor formuesretten, altså som vanhjemmel. Mangelen kan f eks bestå i at tegneren mangler eiendomsrett eller at det hviler en heftelse på objektet, en panteheftelse e l.

Annet ledd regulerer tilfeller hvor den rettslige mangelen er til hinder for overføring til selskapet. Skyldneren plikter da å gjøre opp innskuddet i penger. Det opprinnelige avtalte innskuddet må da verdsettes. Det naturlig vil her være å ta utgangspunkt i verdiangivelsen i stiftelsesdokumentet.

I hvilken grad mangelen vil være til hinder for overføring, vil bero på vanlige formuesrettslige regler.

Til § 2-19

Paragraf 2-19 er ny i forhold til gjeldende lov. Bestemmelsen svarer imidlertid til forslaget i NOU 1992:29 § 3-13 første og annet ledd som er kommentert på s 90 og forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-15 første og annet ledd som er kommentert på s 175.

Bestemmelsen skal sikre at selskapet får dekket sitt tap ved forsinket oppgjør. I **første ledd** bestemmes at ved krav på innskudd i penger, plikter skyldneren å svare renter etter lov om renter ved forsinket betaling, jf lov 17 desember 1976 nr 100. Plikt til å svare renter følger i og for seg av denne loven selv. Utvalget mener likevel at bestemmelsen bør gjentas i aksjeloven for å klargjøre forholdet jf særlig sammenhengen med annet ledd.

Henvisningen til lov om renter ved forsinket betaling må forstås som mer enn en henvisning til renteregelen. Den må også forstås slik at forsinket innbetaling av aksjeinnskudd skal behandles som andre betalingsforsinkelser. Lovens øvrige bestemmelser gjelder derfor også.

Annet ledd gjelder innskudd i annet enn penger. Lov om renter ved forsinket betaling gjelder bare pengekrav, og hjemler derfor ikke krav på erstatning ved forsinket oppgjør av krav på tingsinnskudd. Utvalget mener at selskapet også i slike tilfeller har en berettiget interesse i å få dekket sitt tap. Selv om en slik regler kanskje kan utledes av alminnelige rettsgrunnsetninger, foreslår utvalget en uttrykkelig hjemmel for et krav i annet ledd. Ansvar er ikke betinget av skyld.

Når det gjelder pengekrav, følger det direkte av lov om renter ved forsinket betaling hva selskapet har krav på. For tingsinnskudd krever annet ledd bare at selskapet har krav på å få dekket sitt «tap ved forsinkelsen». Det må altså foreligge et tap og en årsakssammenheng mellom forsinkelsen og tapet. Ut over dette må alminnelig erstatningsrettslige regler være avgjørende:

Utvalget vil bemerke at utkastet § 2-13 annet ledd som krever at aksjekapitalen skal være gjort opp før registrering, medfører at § 2-19 sjeldnere vil bli aktuell enn det som er lagt til grunn for forslagene i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94). Bestemmelsen kan imidlertid komme til anvendelse før registreringen. Den knappe fristen på tre måneder vil imidlertid ofte medføre at det må vurderes å slette aksjene dersom betalingen ikke er kommet inn ved det fastsatte oppgjørstidspunktet eller aksjeinnskuddet omgjøres til penger, jf utkastet § 2-18 (2) og § 2-20 (3).

Til § 2-20

Paragraf 2-20 svarer til gjeldende lov § 2-11. Det er foreslått enkelte språklige og innholdsmessige endringer. Noen av endringene samsvarer med det som er foreslått i NOU 1992:29 § 3-13 tredje og fjerde ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-15 tredje og fjerde ledd.

I **første ledd** er fristen for aksjeeieren til foreta innskudd etter varsel om innbetaling redusert fra en måned til sju dager. Sjudagersfristen må dessuten ses i sammenheng med kravet i § 2-13 om at selskapet skal være meldt til Foretaksregisteret innen tre måneder etter stiftelsen og at aksjeinnskuddet da skal være fullt innbetalt. Disse reglene medfører et behov for raskere avklaring av oppgjøret.

Siden et aksjeselskapet ikke kan henvende seg til en ubestemt krets vil det bare være i helt spesielle tilfeller at tegnerens adresse er ukjent. Utvalget har derfor ikke videreført reglene om kunngjøring i Norsk lysingsblad for tegnere med ukjent bopel i gjeldende lov § 2-11 første ledd siste punktum.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 2-11 første ledd annet punktum samt forslagene i NOU 1992:29 § 3-13 tredje ledd annet punktum og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-15 tredje ledd annet punktum.

Tredje ledd tilsvarer gjeldende lov § 2-11 annet ledd siste punktum. Det er imidlertid foretatt flere realitetsendringer ved siden av språklige. Bestemmelsen tilsvarer forslagene i NOU 1992:29 § 3-13 som er kommentert i utredningen s 90 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-15 fjerde ledd første og annen punktum som er kommentert i proposisjonen s 175. Når det gjelder styrets kompetanse til å nedsette aksjekapitalen og slette aksjene vil utvalget peke på at etter gjeldende § 2-11 er sletting av aksjen også betinget av at det er fastsatt en øvre og nedre grense for aksjekapitalen etter § 2-2 nr 4, og at selskapet er registrert. Dette kravet er ikke opprettholdt i utkastet. Utvalget foreslår som nevnt i merknadene til kapittel 2 at adgangen til suksessivstiftelse oppheves. En følge av dette er også at adgangen til å fastsette et øvre og nedre beløp for aksjekapitalen sløyfes, se merknaden til § 2-1. Et krav om at det er fastsatt en øvre og nedre grense for aksjekapitalen for å kunne slette aksjer etter utkastet § 2-20, ville derfor innebære at man stengte for sletting etter denne bestemmelsen i stiftelsesomgangen. Utkastet gir derfor styret adgang til å nedsette aksjekapitalen og slette aksjen, i tilfelle sørge for nytegning av tilsvarende beløp, jf utkastet § 2-11 tredje ledd.

Til § 2-21

Paragraf 2-21 omhandler innskuddskravets bortfall ved preklusjon, og er ny i forhold til gjeldende lov. Den samsvarer med forslaget i NOU 1992:29 § 3-15 som er kommentert på s 91 og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-17 som er kommentert på s 175.

Bestemmelsen har forholdsvis begrenset selskapsrettslige interesse, og gruppen har vurdert om den kan gis en annen plassering, f eks i skifteloven. Systemet i skifteloven taler imidlertid mot dette, da skifteloven § 75 bestemmer at fordringen bortfaller «hvis ikke annet er bestemt ved lov».

Om gjeldende rett er det i NOU 1992:29 s 91 uttalt at:

> «Bestemmelsen må ses i sammenheng med skifteloven § 75 om preklusivt proklama. Skifteloven § 75 bestemmer at dersom en proklamafrist oversittes, bortfaller fordringene hvis ikke annet er bestemt ved lov. Gjeldende aksjelov har ingen unntaksbestemmelse, og prinsippet om bortfall får derfor også anvendelse i forhold til selskapets krav på innskudd. Det er antatt at bestemmelsen må leses slik at dersom arvingene gjør preklusjonen gjeldende, kan de ikke utøve aksjonærrettigheter i selskapet, se Augdahl: Skifteloven (3 utg) s 147. Dette er imidlertid usikkert, og et slikt system skaper i alle fall uryddige forhold rent selskapsrettslig.»

Utvalget har ønsket å presisere at de generelle reglene for proklama også skal gjelde her. Et proklama vil derfor innebære at selskapet mister sin rett på aksjeinnskudd. Et preklusivt proklama får imidlertid etter skifteloven § 73 først virkning seks uker etter annen gangs kunngjøring i Norsk Lysingsblad eller en lokalavis. Siden annen gangs kunngjøring først kan skje en uke etter første gangs innrykk, vil proklamafristen derfor teoretisk først utløpe sju uker etter stiftelsen. I praksis vil dette ta lengre tid. Siden aksjeinnskuddet må være gjort opp for at selskapet kan registreres i løpet av de tre første månedene etter stiftelsen vil konflikten ikke bli aktuell, fordi aksjeinnskuddet skal normalt være ytt før proklamafristen utløper. Også andre tiltak fra selskapet vil normalt allerede være gjennomført. Noe behov for at reglene for preklusivt proklama ikke skal komme til anvendelse foreligger derfor ikke etter utvalgets mening.

Til § 2-22

Paragraf 2-22 avløser § 2-12 tredje ledd i gjeldende lov og samsvarer med forslagene NOU 1992:29 § 3-9 som er kommentert på s 88 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-11 som er kommentert på s 174. Det er derfor ikke foreslått endringer i gjeldende rett.

Bestemmelsen må ses i sammenheng med de alminnelige reglene om eierskifte i kap 3, særlig reglene om samtykkekrav ved eierskifte i §§ 3-12 flg. I samsvar med de vanlige formuesrettslige reglene for debitorskifte, mener utvalget at selskapet må anses for å ha samtykket i et aksjeerverv etter § 3-12 dersom det uten å reagere mottar oppgjør for aksjeinnskudd fra erververen.

13.3 AKSJEEIERNE

13.3.1 Innledning

Kap 3 inneholder regler om føring av aksjeeierbok, overdragelse og annet eierskifte til aksjer, samtykkekrav ved eierskifte mv, aksjeeiernes forkjøpsrett ved eierskifte og regler om uttreden og utløsning av selskapet. Bestemmelsene avløser regler som i dag stort sett fins i gjeldende lov kap 3. Det foreslås en rekke nye bestemmelser. Aksjebrevet foreslås opphevet i sin nåværende form og det foreslås lovfestet regler om styresamtykke ved eierskifte og forkjøpsrett for de øvrige aksjeeierne ved aksjeovergang. Det foreslås nye regler om uttreden og utløsning i aksjeselskaper, bl a når det foreligger maktmisbruk eller alvorlige og varige motsetningsforhold i selskapet.

Reglene i kap 3 er vesentlig forskjellig fra de tilsvarende reglene i kap 3 i aksjelovutkastet.

13.3.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Føring av aksjeeierbok

Til § 3-1

Paragraf 3-1 inneholder regler om aksjeeierboken. Den avløser gjeldende lov § 3-8. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende regel foreslått i § 4-4 første, annet og siste ledd som er kommentert på s 176-177 og i NOU 1992:29 er en tilsvarende regel foreslått i § 4-4 første, annet og siste ledd som er kommentert på s 99-100. Utvalgets forslag er på flere punkter språklig og innholdsmessig forskjellig fra disse forslagene. Utvalget har ikke funnet behov for å åpne for VPS-registrering av aksjene i vanlige aksjeselskaper. Utvalget er også kommet til – på samme måte som Ot prp nr 36 (1993-94) – at det ikke er behov for å knytte vanlige negotiabilitetsvirkninger til slike aksjer. Dette har gjort det mulig med en fremstillingsmessig forenkling. For nærmere drøftelse av adgangen til VPS-registrering, vises til avsnitt I.3.4.

Uttrykket «aksjeeierbok» erstatter uttrykket «aksjebok» i gjeldende lov. Aksjeboken er en fortegnelse over selskapets aksjeeiere. Ordet «aksjebok» kan virke villledende, og utvalget foreslår at loven i stedet bruker «aksjeeierbok».

Første ledd pålegger styret et ansvar for å opprette og føre en aksjeeierbok. Føringen skal være betryggende, men utover dette er det overlatt til selskapet å avgjøre om aksjeeierboken skal føres manuelt eller om det skal benyttes databehandling. Selskapet kan selv skal stå for føringen eller overlate dette til andre, f eks aksjonærserviceavdeling i en bank eller andre steder.

Annet ledd slår fast at aksjeeierboken er tilgjengelig for andre enn selskapets ledelse. Utvalget har i lovutkastet nevnt de interessegrupper som har en berettiget interesse i å kunne få innsyn i selskapets eierforhold. For så vidt innebærer forslaget en begrensning av innsynsretten i forhold til gjeldende lov som gjør aksjeeierboken

tilgjengelig for enhver. Utvalgets avgrensing av innsynsretten må ses i sammenheng med at aksjeloven etter utvalgets forslag særlig er rettet mot selskaper med en begrenset eierkrets hvor allmennheten utover de grupper som er nevnt ikke kan sees å ha noen berettiget interesse i innsyn i eierforholdene.

For selskaper med bare én aksjeeier fastsetter EUs tolvte selskapsdirektiv artikkel 12 at dette skal fremgår av et allment tilgjengelig register. Forpliktelsen har til nå vært oppfylt ved at aksjeeierboken er offentlig. På bakgrunn av utvalgets forslag om å begrense innsynsretten i aksjeeierboken, foreslår utvalget at kravet i tolvte selskapsdirektiv oppfylles ved at det i foretaksregisterloven tas inn en bestemmelse om dette.

Medlemmene Ask, Kjølstad, Knudsen, Ofstad og Tjølsen mener at gjeldende lov § 3-8 siste ledd som fastsetter full offentlighet om aksjeboken bør viderføres. Disse medlemmene mener at det er av betydning at det hersker åpenhet omkring eierforholdene i næringslivet, og kan ikke se at erfaringene med gjeldende lov på dette punkt tilsier at reglene bør endres.

Tredje ledd gir en forskriftshjemmel. Med hjemmel i tredje ledd kan det nærmere innholdet av innsynsretten reguleres. Innsynsretten i aksjeeierboken kan i forskrift fastsatt i medhold av tredje ledd utvides eller innskrenkes i forhold til det som er fastsatt i annet ledd. I tillegg kan selskapet gis en rett til å ta betaling for utskrift av aksjeeierboken.

Til § 3-2

Paragraf 3-2 første og annet ledd avløser gjeldende lov § 3-8 første ledd annet punktum. Tredje ledd tilsvarer gjeldende lov § 3-10. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse foreslått som § 4-4 tredje ledd og § 4-3 som er kommentert på s 176-177. I NOU 1992:29 tilsvarer bestemmelsen § 4-4 tredje ledd og § 4-10 som er kommentert på s 100.

Paragrafen omhandler hva som skal innføres i aksjeeierboken. Reglene er ufravikelige med unntak av tredje ledd som kan fravikes i vedtektene.

Første ledd erstatter gjeldende lov § 3-8 første ledd annet punktum og forslaget i § 4-4 tredje ledd første punktum i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94).

Annet ledd annet punktum bestemmer at det skal angis i aksjeboken hvilken aksjeklasse aksjene tilhører dersom det er flere aksjeklasser i selskapet. Regelen er ny i forhold til gjeldende lov, men er overensstemmende med de krav som stilles for aksjeeierregisteret i Verdipapirsentralen, jf gjeldende lov § 3-11 annet ledd første punktum og utkastet § 4-1 tredje ledd første punktum.

Dersom aksjeeieren er en juridisk person skal det opplyses om firma, organisasjonsnummer og adresse. Bestemmelsen om at selskapets adresse skal opplyses, er ny i forhold til gjeldende lov.

Tredje ledd om sameie i aksjer avløser gjeldende lov § 3-10. Det samme spørsmålet er foreslått regulert i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-3 og NOU 1992:29 § 4-10. Bestemmelsen viderefører regelen i gjeldende lov om at sameierne må utpeke én til å opptre som aksjeeier overfor selskapet. Utvalget mener imidlertid at det bør være en adgang til å fravike bestemmelsen i vedtektene for de tilfeller hvor selskapene ikke ser det som noen ulempe å måtte forholde seg til samtlige sameiere.

Til § 3-3

Paragraf 3-3 gir regler for pantsettelse av aksjer. Spørsmålet om adgangen til å pantsette aksjer er ikke regulert i gjeldende aksjelov, men i panteloven og verdipapirsentralloven forsåvidt gjelder aksjer som er registrert i Verdipapirsentralen. I Ot prp nr

36 (1993-94) er det foreslått en regel om pantsettelse av aksjer i § 4-4 sjette ledd som er kommentert i proposisjonen på s 177. Departementet foreslo i Ot prp nr 36 (1993-94) § 20-3 nr 20 en endring i panteloven om pantsettelse av aksjer som ikke er registrert i Verdipapirsentralen. Utvalget tar opp forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94), men inneholder dessuten en regulering av andre forhold knyttet til pantsettelse av aksjer.

Første ledd første punktum slår fast at aksjer kan pantsettes når annet ikke er fastsatt i vedtektene selv om det ikke knyttes negotiabilitetsvirkninger til aksjene i aksjeselskaper. Panteloven § 4-1 annet ledd fastslår imidlertid at et aksjebrev regnes som et verdipapir som kan pantsettes etter regelen om håndpantsettelse i panteloven § 4-1 første ledd. Som en følge av at utvalget foreslår å oppheve krav om aksjebrev, mister imidlertid bestemmelsen i panteloven sin betydning for aksjer i norske selskaper. Det er derfor behov for en særskilt hjemmel i aksjeloven for å pantsette aksjer.

Utvalget foreslår i utkastet kap 3 III og IV lovfestet samtykkekrav ved eierskifte mv og forkjøpsrett for selskapets aksjeeiere. Panteloven § 1-3 annet ledd medfører ikke en begrensning i pantsettelsesadgangen som følge av disse endringene. Den nevnte bestemmelsen i panteloven sier at når en rett ikke kan avhendes eller bare kan avhendes på visse vilkår, gjelder det samme med hensyn til å pantsette retten. Den pantsettelsesadgangen som følger av utkastet § 3-3 første ledd må derfor forstås som en presisering i forhold til den generelle bestemmelsen i panteloven § 1-3 annet ledd uten hensyn til hvordan bestemmelsen i panteloven ellers er å forstå.Tilsvarende vil gjelde for vedtektsbestemte omsetningsbegrensninger.

Det følger av første ledd at adgangen til å pantsette selskapets aksjer kan begrenses i vedtektene eller avskjæres helt.

Annet punktum avløser gjeldende lov § 12-7 første ledd. Det er foretatt enkelte språklige endringer uten at det dermed er foreslått noen realitetsendring. Uttrykket «avtale om kreditt mot pant i aksjer» i gjeldende lov, anses å omfatte all frivillig pantstillelse.

Annet ledd regulerer rettsvern for pant i aksjer. Panthaveren får etter bestemmelsen rettsvern når selskapet har mottatt melding om pantsettelsen og pantekravet. Bestemmelsen har forbilde i rettsvernsregelen for enkle gjeldsbrev i gjeldsbrevloven § 29.

Tredje ledd pålegger selskapet å innføre meldinger om pantsettelse i aksjeeierboken uten opphold. Bestemmelsen er ny, og må ses i sammenheng med forslaget om å oppheve regelen som tillegger aksjebrevet særlige rettsvirkninger, og § 3-3 annet ledd som innebærer at pantsettelse av aksjer i aksjeselskaper får rettsvern ved melding til selskapet. Innføring i aksjeeierboken er etter dette ikke en betingelse for å etablere rettsvern, men har betydning som en ordensforskrift.

Fjerde ledd presiserer at reglene om eierskifte i kap 3 også gjelder ved tvangssalg av pantsatte aksjer.

Til § 3-4

Paragrafen gir regler om ajourføringen av aksjeeierboken ved eierskifte. Tilsvarende bestemmelse er i NOU 1992:29 foreslått som § 4-6 tredje ledd som er kommentert på s 100 og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-4 fjerde og femte ledd som er kommentert på s 177. I gjeldende lov er kravene til innføring i aksjeboken ved eierskifte fastsatt i § 3-8 tredje ledd.

Første ledd må ses i sammenheng med § 3-8 annet ledd. Aksjeeierrettigheter kan som hovedregel bare utøves av den som er innført i aksjeeierboken . Det har derfor betydning at aksjeeierboken er a jour. Første punktum pålegger derfor selska-

pet å innføre den nye eieren i aksjeeierboken uten opphold etter at ervervet er meldt. Som følge av samtykkekrav ved eierskifte m v og de øvrige aksjeeiernes forkjøpsrett, jf § 3-7 annet ledd og §§ 3-11 til 3-19 skal eierskifte ikke innføres i aksjeeierboken før forholdet til disse bestemmelsene er avklart.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 3-8 tredje ledd annet punktum og samsvarer med forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-4 som er kommentert på s 176-177 og NOU 1992:29 § 4-6 som er kommentert på s 100. Noen realitetsendring i forhold til gjeldende lov er ikke foreslått.

Tredje ledd pålegger selskapet å oppbevare opplysninger om tidligere aksjeeiere i minst ti år. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 3-8 tredje ledd tredje setning og samsvarer med forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-4 som er kommentert på s 176-177 og NOU 1992:29 § 4-4 siste ledd som er kommentert på s 100.

Til § 3-5

Paragraf 3-5 gjelder innføring av de nye aksjene i aksjeeierboken ved kapitalforhøyelse. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 3-8 første ledd fjerde punktum. Bestemmelsen tilsvarer forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-4 fjerde ledd tredje punktum som er kommentert på s 177 og NOU 1992:29 § 4-6 tredje ledd siste punktum som er kommentert på s 100.

Til § 3-6

Paragraf 3-6 pålegger selskapet å gi aksjeeieren melding om innføring i aksjeeierboken i form av et aksjebevis. Bestemmelsen tilsvarer forslagene i NOU 1992:29 § 4-11 som er kommentert på s 100-101 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-8 som er kommentert på s 181. Gjeldende lov har ingen tilsvarende bestemmelser. Dette har sammenheng med at utkastet ikke foreslår aksjebrevet i sin nåværende form videreført. Utvalget foreslår regler om et aksjebevis som kvittering for at en aksjeeier er innført i aksjeeierboken. Aksjebeviset vil tjene som en kvittering for eierandelen, men vil altså ikke ha legitimasjonsvirkninger.

II. Overdragelse og annet eierskifte

Til § 3-7

Paragraf 3-7 inneholder hovedregelen om aksjenes omsettelighet, og avløser gjeldende lov § 3-2 første ledd. Innholdsmessig avviker imidlertid bestemmelsen betydelig fra gjeldende lov som følge av at det er lagt vekt på de særlige hensyn som gjør seg gjeldende ved eierskifte i vanlige aksjeselskaper. Om aksjenes omsettelighet og omsetningsbegrensninger i sin alminnelighet vises til avsnitt II.8.3.

Bestemmelsens annet ledd lovfester et samtykkekrav ved overdragelse av aksjer. Dette er nytt både i forhold til gjeldende lov og til det som er foreslått i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94).

Tredje ledd er ny i forhold til gjeldende lov, men en tilsvarende regel er foreslått i NOU 1992:29 § 4-12 som er kommentert på s 101 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-14 som er kommentert på s 183.

Første ledd slår fast at aksjer kan skifte eier ved overdragelse eller på annen måtte når annet ikke følger av loven, dvs av utkastets regler om samtykkekrav og forkjøpsrett. Bestemmelsen åpner også for at det kan fastsettes omsetningsbegrensninger i vedtektene og i aksjeeieravtaler. En endring i forhold til gjeldende lov at det ikke oppstilles skranker for hvilke omsetningsbegrensinger som kan fastsettes i

vedtektene. Dette må ses i sammenheng med den nye bestemmelsen i tredje ledd som gir avtaleloven § 36 tilsvarende anvendelse for slike vedtektsbestemmelser.

Utvalget mener at det etter loven bør være full frihet til å fastsette omsetningsbegrensninger såvel i vedtektene som i aksjeeieravtaler. På dette punkt innebærer utkastet et brudd med gjeldende lov § 3-2 som begrenser vedtektsbestemte omsetningsbegrensninger til de som er nevnt i gjeldende lov §§ 3-3 og 3-4.

Fordi begrensningen i gjeldende lov § 3-2 bare retter seg mot vedtektsbestemmelser, fører dette ofte til at omsetningsbegrensninger i stedet flyttes til en aksjeeieravtale. I praksis kan man se eksempler på aksjeeieravtaler hvor alle aksjeeierne er med, noe som viser at reguleringen egentlig hører hjemme i vedtekten. Det er etter utvalgets syn uheldig at aksjeeierne blir tvunget til å foreta en regulering aksjenes omsettelighet i avtale på grunn av forbudet i § 3-2 i gjeldende lov. En regulering i vedtektene skaper offentlighet om omsetningbegrensingen, og gir mer ordnete forhold.

Annet punktum er nytt. Etter bestemmelsen kan en aksjeeier som har avhendet aksjer utøve aksjeeierrettigheter, så som å møte og avgi stemme på generalforsamlingen, forsåvidt rettighetene ikke er gått over på erververen. Bestemmelsen må ses i sammenheng med utkastet § 3-8 annet ledd om når erververen kan utøve rettigheter i selskapet. Første ledd annet punktum innebærer et brudd med gjeldende rett som går ut på at avhenderens rettigheter i forhold til selskapet kan opphøre selv om erververen på sin side ennå ikke har anmeldt og godtgjort sitt aksjeerverv og dermed oppnådd aksjeeierrettigheter, jf gjeldende lov § 3-9 første ledd. Den någjeldende regelen er utslag av et prinsipp om at aksjeeierrettigheter bare kan utøves av den som har reell aksjeeierinteresse i selskapet. Se i denne forbindelse dommen i Rt 1966 s 1120.

Den nåværende ordningen innebærer imidlertid at det kan oppstå en mellomperiode hvor ingen kan utøve aksjeeierettigheter, dvs at aksjene er «døde». Utvalget anser en slik situasjon som uheldig og kan føre til uforutsette og tilfeldige resultater i selskapets generalforsamling. Annet punktum åpner derfor for at avhender kan utøve aksjeeierettigheter i selskapet også etter at eiendomsretten til aksjen mellom partene har gått over til erververen og inntil eierskiftet er avklart også i forhold til selskapet.

Annet ledd første punktum bestemmer at erverv av aksjer i et aksjeselskap er betinget av styrets samtykke. Utvalgets forslag bryter her med det som gjelder i dag hvor krav om ervervssamtykke bare gjelder når dette er vedtektsfestet, jf gjeldende lov §§ 3-2 og 3-4. Når utvalget foreslår lovfestet et krav om ervervssamtykke, har dette sammenheng med at utvalgets forslag til lov om aksjeselskaper særlig er utformet med tanke på aksjeselskaper med en lukket eierkrets hvor det vanligvis vil være et behov fra selskapets side for å kontrollere hvem som erverver aksjer i selskapet. De selskaper aksjeloven tar sikte på, vil derfor i dag vanligvis ha vedtektsfestet en samtykkeklausul. Utvalget mener at normalløsningen bør gjenspeiles i aksjeloven ved at samtykkeregelen lovfestes, men slik at det enkelte selskap kan vedtektsfeste at samtykkekravet ikke skal gjelde.

Den lovfestede samtykkeklausul utvalget foreslår bør bare komme til anvendelse på aksjeselskaper stiftet etter lovens ikrafttredelse. Spørsmålet er bl a sett i lys av at gjeldende lov § 9-15 nr 3 stiller krav til tilslutning fra samtlige aksjeeiere for at en samtykkeklausul kan vedtas ved endring av vedtektene. En lovfestet samtykkebestemmelse i selskaper hvor man til nå har innrettet seg etter at aksjene er fritt omsettelige, kan få uheldige konsekvenser. Utvalget vil derfor foreslå en overgangsbestemmelse i § 17-3 ellevte ledd om at regelen ikke gjelder for selskaper stiftet før lovens ikrafttredelse, og som da ikke hadde noen samtykkeklausul i vedtektene.

Annet punktum begrenser samtykkebestemmelsens virkeområde. Enkelte overdragelser kan derfor skje uten at de omfattes av det lovfestede samtykkekravet. Samtykke er ikke nødvendig dersom aksjene overdras til en personlig nærstående. Heller ikke overdragelser til slektninger i rett nedstigende eller rett oppstigende linje er avhengig av samtykke. Ved annet eierskifte ved arv kreves derimot samtykke.

Tredje ledd tilsvarer forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-14 annet ledd som er kommentert på s 183 og NOU 1992:29 § 4-12 annet ledd som er kommentert på s 101.

Bestemmelsen gir avtaleloven § 36 tilsvarende anvendelse for omsetningbegrensninger som er fastsatt i vedtektene eller i aksjeeieravtaler. Når alle former for omsetningbegrensninger tillates også i vedtektene, er det behov for en regel som gir adgang til å prøve rimeligheten av disse vedtektsbestemmelsene. Utvalget legger videre vekt på at en regel om full vedtektsfrihet på dette området må ses i sammenheng med muligheten til å prøve vedtektsbestemmelsenes rimelighet. Utvalget foreslår derfor en bestemmelse om at også vedtektsbestemmelser om omsetningsbegrensninger skal kunne prøves etter avtaleloven § 36.

Til § 3-8

Paragraf 3-8 avløser gjeldende lov § 3-9 første og annet ledd. Tredje ledd i gjeldende lov § 3-9 bortfaller som en følge av at aksjebrevene ikke lenger skal ha noen legitimasjonsvirkninger.

I Ot prp nr 36 (1993-94) er det foreslått tilsvarende bestemmelser som § 4-18 som er kommentert på s 188 og § 4-2 som er kommentert på s 176 samt § 4-15 nr 4 som er kommentert på s 168. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse foreslått som § 4-6 som er kommentert på s 100.

Første ledd pålegger erververen å melde et erverv til selskapet. Bare språklige endringer er foreslått i forhold til gjeldende aksjelov.

Annet ledd første punktum fastsetter at erververen av en aksje bare kan utøve aksjeeierrettigheter når ervervet er innført i aksjeeierboken eller godkjent av styret. Bestemmelsen gjelder i selskaper hvor det gjelder regler om samtykkekrav ved eierskifte og aksjeeierne har forkjøpsrett. Er selskapets aksjer fritt omsettelige gjelder tredje ledd.

Hovedregelen etter annet ledd første punktum er at erververen må være innført i aksjeeierboken for å kunne utøve aksjeeierrettigheter. Etter utkastet er dette ikke ubetinget avgjørende. Er ervervet godkjent, eventuelt ved passivitet fra styrets side, jf utkastet § 3-11, kan erververen utøve aksjeeierrettigheter i selskapet uavhengig av om han er innført i aksjeeierboken. Inntil erververen kan utøve aksjeeierrettigheter, utøves aksjeeierrettighetene av avhenderen, jf utkastet § 3-7 første ledd annet punktum. Utkastet bryter som nevnt her med gjeldende ordning som innebærer at i slike tilfeller vil i en periode verken avhender eller erverver kunne utøve enkelte rettigheter i selskapet

Annet punktum fastsetter et unntak fra hovedregelen i første punktum. Selv om erververen ikke kunne utøve aksjeeierrettigheter etter første punktum, har han likevel retten til å heve utbytte, motta andre utdelinger fra selskapet og til å utøve fortrinnsretten i forbindelse med kapitalforhøyelse. Tilsvarende bestemmelser er inntatt i gjeldende lov §§ 3-3 og 3-4, begge siste ledd.

Tredje ledd gjelder erverv i selskaper hvor aksjene er fritt omsettelige. Dette forutsetter vedtektsbestemmelser som opphever lovens regler om samtykkekrav ved eierskifte og aksjeeiernes forkjøpsrett. Erververen får her aksjeeierrettigheter i selskapet når ervervet er meldt og godtgjort uavhengig av om ervervet er innført i

aksjeboken. Utkastet viderefører her gjeldende lov § 3-8 tredje ledd første punktum. Det følger av utkastet § 3-4 første ledd at selskapet uten opphold skal innføre den nye eieren i aksjeeierboken når ervervet er anmeldt og godtgjort.

Til § 3-9

Paragraf 3-9 avløser gjeldende lov § 3-7. I NOU 1992:29 s 103 og Ot prp nr 36 (1993-94) er foreslått tilsvarende regler i § 4-16 annet ledd og § 4-10 som er kommentert på henholdsvis s 103 og s 181-182.

Det foreslås her en omlegging av legitimasjons- og rettsvernsreglene for aksjer som ikke er registrert i Verdipapirsentralen. Omleggingen har sammenheng med at aksjebrevene i sin nåværende form foreslås sløyfet og at aksjebevisene ikke vil ha negotiabilitetsvirkninger knyttet til seg. Som en konsekvens av dette foreslås det at prinsippene i gjeldsbrevloven for enkle gjeldsbrev også skal gjelde for aksjer. Utvalgets forslag er i samsvar med det som er foreslått av Aksjelovgruppen i NOU 1992:29 og departementet i Ot prp nr 36 (1993-94).

Første ledd gjelder forholdet mellom erververen av en aksje og avhenderens hjemmelsmann. Bestemmelsen tilsvarer gjeldsbrevloven § 25, og slår fast at erververen ikke får bedre rett enn avhenderen.

Annet ledd omhandler situasjoner hvor to personer har ervervet rettigheter som står i strid med hverandre. Bestemmelsen fastsetter at den retten gr foran som selskapet først får melding om, jf den tilsvarende bestemmelsen i gjeldsbrevloven § 29 første ledd.

Tredje ledd gjelder erververs rettsvern i forhold til avhenderens kreditorvern. Dette er den samme regelen som i gjeldsbrevloven § 29 første ledd, jf panteloven § 4-5.

Til § 3-10

Paragraf 3-10 har ingen tilsvarende bestemmelse i gjeldende aksjelov eller i NOU 1992:29. I Ot prp nr 36 (1993-94) er foreslått tilsvarende bestemmelser som § 4-11 første ledd og § 4-12 som er kommentert på s 182-183.

I **første ledd** er det slått fast at erververen ikke får bedre rett enn avhenderen når det gjelder utbetalinger fra selskapet. Dette er nytt i forhold til nåværende lov. Begrunnelsen for forslaget er at i private aksjeselskaper, hvor aksjene ikke er registrert i VPS, er forholdene vanligvis oversiktlige og erververen vil relativt lett kunne skaffe seg kunnskap om de underliggende forhold. Det er da lite behov for regler om kreativ legitimasjon.

Annet ledd er ny i forhold til gjeldende lov, som ikke har noen egen bestemmelse om frigjørende betaling. Det er en fordel om reglene kommer klart til uttrykk i loven

Etter bestemmelsen kan selskapet betale med frigjørende virkning til den som selskapet har fått melding om at har ervervet aksjen. Selv om en annen er materielt berettiget til betalingen, kan ikke dette påberopes overfor selskapet. Forutsetningen er likevel at selskapet ikke var kjent med at mottakeren ikke hadde rett til å ta imot betaling, og at det har opptrådt aktsomt, jf gjeldsbrevloven § 28.

III. Samtykkekrav ved eierskifte mv

I paragrafene 3-11 flg foreslår utvalget lovfestet et samtykkekrav ved overgang av aksjer i aksjeselskap samt nærmere regler om saksbehandling, stillingen ved nek-

telse av samtykke mv. I merknadene til § 3-7 annet ledd har utvalget redegjort for bakgrunnen for forslaget.

Det følger av § 3-7 annet ledd at det lovbestemte samtykkekravet kan settes til side ved vedtektsbestemmelse. I vedtektene kan således bestemmes at omsetningen av selskapets aksjer helt generelt ikke skal være underlagt noe krav om samtykke fra selskapets side. Det kan også fastsettes at lovens samtykkekrav bare skal gjelde i visse tilfeller, f eks ved visse overgangsformer eller for visse aksjeklasser. I den grad selskapet velger å opprettholde samtykkeregelen, setter reglene i §§ 3-11 flg rammer for hva som kan fastsettes om selskapets saksbehandling, nektingsgrunnlag, frister, konsekvenser av at samtykke blir nektet, mv. Det er bare der hvor det fremgår direkte av lovteksten eller at det er klart forutsatt at det kan vedtektsfestes andre regler enn de som loven foreskriver at dette kan gjøres.

Til § 3-11

Paragrafen har tilknytning til § 3-7 annet ledd som lovfester et samtykkekrav ved erverv av aksjer. Paragrafene 3-11, 3-12 og 3-13 stiller nærmere krav til styrets vedtak i samtykkesaker og erververens rettigheter når samtykke ikke blir gitt. Sammen med §§ 3-12 og 3-13 avløser § 3-11 gjeldende lov § 3-4, men avviker betydelig fra denne bestemmelsen.

I NOU 1992:29 er det foreslått den tilsvarende bestemmelse som § 4-13 nr 1-3 som er kommentert på s 101. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse foreslått som § 4-15 nr 1-3 som er kommentert på s 183-185 i proposisjonen.

Første ledd første punktum bestemmer at det som utgangspunkt hører under styret å avgjøre om samtykke skal gis. Noe annet kan likevel være fastsatt i vedtektene. Regelen er i samsvar med gjeldende lov.

Annet punktum fastsetter at samtykke bare kan nektes når det foreligger saklig grunn for det. Et slik saklighetskrav finnes også i nåværende lov. Tredje punktum bestemmer at vedtektene kan fastsette nærmere vilkår for å nekte samtykke. Dette innebærer en viss omlegging i forhold til gjeldende lov, som bestemmer at det kan fastsettes forskrifter om vilkårene for å gi samtykke. Utgangspunktet blir dermed et annet enn etter gjeldende lov.

Utvalget har vurdert om det kan presiseres hva som kan regnes som «saklig grunn», men mener at det vil være vanskelig å gi en mer presis formulering av saklighetskriteriet i loven. Det kan ikke lages uttømmende oppregning over hvilke hensyn som kan anses som saklige, og uansett måtte formuleringene bli forholdsvis vage, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 184. Videre er det ikke gitt at saklighetsvurderingen bør være den samme for alle selskaper. En slik regulering løser heller ikke det problem at det konstrueres en annen begrunnelse for nektelsen enn hva det i realiteten er lagt vekt på.

I **annet ledd** er det foretatt enkelte fremstillingsmessige forenklinger fra Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-15 nr 3 som har sammenheng med at et aksjeselskaps aksjer ikke kan registreres i Verdipapirsentralen. Virkningen av at underretning ikke er gitt er skilt ut i et eget tredje ledd. Bortsett fra at annet punktum pålegger en plikt til å begrunne samtykkenektelser og til å klargjøre hvordan forholdet kan bringes i orden ved nektelse, er gjeldende rett opprettholdt.

Tredje ledd tilsvarer gjeldende lov § 3-4 tredje ledd annet punktum. Det må være nok for å hindre passivitetsvirkningen at underretning er gitt uten at denne også inneholder begrunnelsen for nektelsen. Det vil imidlertid være i selskapets interesse at nektelsesgrunnen blir meddelt fordi dette vil være et viktig bevismiddel i en senere tvist om hvorvidt nektelsen var saklig begrunnet, se Andenæs: Aksjeselskapsrett (1992) s 156.

Til § 3-12

Paragraf 3-12 er ny i forhold til gjeldende lov. Paragrafen inneholder regler om hvilke tiltak erververen kan iverksette dersom samtykke blir nektet. Tilsvarende rettigheter er også foreslått i NOU 1992:29 § 4-13 nr 3 og 4 som er kommentert på s 101 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-15 nr 5 som er kommentert på s 185-186 i proposisjonen.

De tiltak som kan kreves iverksatt er nevnt i bestemmelsen.

I **første ledd** nr 1 er hovedregelen at erververen kan omgjøre avtalen med avhenderen, men annet kan være avtalt.

Nekets samtykke, kan partene i slike tilfelle bestemme at overdragelsen ikke skal gjennomføres. Dette gjelder selv om styret er villig til å innløse aksjen eller til å finne en annen kjøper.

Nr 2 presiserer at erververen kan velge å avhende aksjen.

Nr 3 er i samsvar med gjeldende rett.

Annet ledd gir regler om rett til å kreve innløsning av aksjen m v dersom styret nekter samtykke. Dette alternativet er nytt i forhold til gjeldende lov.

De nærmere reglene om innløsning er tatt inn i utkastet § 3-13, som også klargjør forholdet til reglene om erverv av egne aksjer og nedsettelse av aksjekapitalen.

Tredje ledd fastsetter en tomånedersfrist for erververen til å bringe forholdet i orden etter de alternativer som er nevnt i første punktum. En annen frist kan fastsettes i vedtektene, men bare til gunst for erververen. I forhold til alternativene i første ledd nr 2 og 3 (søksmål om gyldigheten av nektelsen og avhendelse) innebærer forslaget en endring ved at det ikke gjelder noen frist etter gjeldende lov for å anlegge søksmål eller avhende aksjen med mindre en slik frist fastsettes av styret, jf § 3-4 fjerde ledd.

Fjerde ledd regulerer virkningen av en rettskraftig dom som stadfester samtykkenektelsen eller ikke gir erververen medhold i et krav om innløsning. Erververen har da en frist på to måneder til å avhende aksjen eller sørge for at avtalen blir omgjort. Erververen kan imidlertid ikke kreve at selskapet innløser aksjen eller finner en annen kjøper i denne situasjonen. Men en slik adgang må kunne fastsettes i vedtektene.

Til § 3-13

Paragraf 3-13 regulerer nærmere retten til å kreve innløsning når selskapet har nektet samtykke til en aksjeoverdragelse. Reglene må ses i sammenheng med § 3-12. Gjeldende lov har ingen tilsvarende regel om innløsning dersom samtykke nektes. I NOU 1992:29 § 4-13 nr 3 som er kommentert på s 101 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-15 nr 5 og nr 6 som er kommentert på s 185-186 er det imidlertid foreslått en innløsningsrett ved samtykkenektelse.

Aksjelovgruppen uttaler på s 101 i NOU 1992:29 om dette:

> «Samtykke kan som nevnt bare nektes dersom det foreligger saklig grunn for det. Kravet om «saklig grunn» er imidlertid lite presis, og svært mye er i realiteten derfor overlatt til styrets eget skjønn. Etter gruppens oppfatning er det behov for et mer effektivt vern av partene i avtaleforholdet. Gruppen foreslår derfor ved siden av kravet om saklig grunn, en regel om at dersom selskapet gjør gjeldende at samtykke skal nektes, kan erververen kreve at selskapet innløser aksjen eller finner en annen kjøper.»

Også utvalget mener at det kan være behov for et mer effektivt vern av aksjeeieren ved samtykkenektelse. Det er rimelig at selskapet pålegges en plikt til å finne en annen løsning for erververen dersom selskapet nekter å samtykke til overdragelsen.

Aksjer i vanlige aksjeselskaper vil ikke være lett omsettelige og innløsningsreglene vil således hindre at aksjeeierne blir «låst inne» på ubestemt tid.

Utvalget mener likevel at det kan foreligge tilfeller hvor innløsning av de aksjer det gjelder vil kunne medføre vesentlig skade for selskapet eller forøvrig virke urimelig overfor selskapet. Man vil i såfall måtte foreta en avveining av erververens/avhenderens interesse i å få innløst aksjene mot selskapets interesse i å unngå den reduksjon av egenkapital dette vil medføre.

Første ledd gir en aksjeerverver som ikke har fått ervervssamtykke en rett til å kreve at selskapet innløser de aksjene det er søkt om samtykke til å erverve. Forutsetningen er at ikke avtalen med avhender er omgjort, erververen har avhendet aksjene videre til andre eller det er reist søksmål om gyldigheten av nektelsen, jf § 3-12 første ledd.

Selskapet kan gjennomføre innløsningskravet enten etter reglene om erverv av egne aksjer eller etter reglene om nedsetting av aksjekapitalen. Bestemmelsen gir ikke en særskilt hjemmel for erverv av egne aksjer eller nedsettelse av aksjekapitalen. Velger selskapet å erverve aksjene, må ervervet skje etter de vanlige reglene for slikt erverv i kap. 6 III. Dette innebærer bl a at vederlaget må ligge innenfor selskapets frie egenkapital, den samlede pålydende verdi av selskapets egne aksjer etter ervervet må ikke overstiger ti prosent av aksjekapitalen mv.

Velger selskapet å gjennomføre innløsing ved nedsetting av aksjekapitalen, må dette gjennomføres etter de vanlige reglene om nedsetting av aksjekapitalen med tilbakebetaling til aksjeeierne etter utkastet kap 6. V.

Hvis de lovbestemte vilkårene for erverv av egne aksjer eller nedsetting av aksjekapitalen ikke er oppfylt, er disse alternativene avskåret. Selskapet vil i så tilfelle ikke kunne nekte ervervet med mindre ett av vilkårene i § 3-13 første ledd nr 1 eller 2 er oppfylt, se nedenfor.

Første ledd nr 1 og 2 begrenser erververens rett til å møte en nektelse av ervervssamtykke med et innløsningskrav.

Etter nr 1 kan erververen ikke kreve aksjene innløst hvis selskapet utpeker en annen som er villig til å overta aksjene på samme vilkår som erververen. Dette gjelder også om det avtalte vederlag antas å være lavere enn aksjens virkelige verdi, jf tredje ledd.

Nr 2 er nytt i forhold til forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94). Bestemmelsen fastsetter at et krav om innløsning kan nektes hvis dette «vil medføre vesentlig skade for selskapets virksomhet eller forøvrig virke urimelig overfor selskapet.» Bestemmelsen tar sikte på tilfeller hvor styret på den ene siden har saklig grunn til å nekte et erverv, men hvor gjennomføringen av et innløsningskrav vil ha vesentlige negative konsekvenser for selskapet, f eks fordi en innløsning vil medføre en likviditetsmessig eller kapitalmessig belastning for selskapet som vesentlig vil skade selskapets virksomhet. Det vil være uheldig om selskapet i en slik situasjon må velge mellom å akseptere et uønsket aksjeerverv eller påføre selskapet et innløsningskrav som vil ha vesentlige negative konsekvenser for selskapet fordi dets kapitalgrunnlag svekkes i for stor grad, jf utkastet §§ 1-9 og 6-1.

Annet ledd første punktum fastslår at et krav om innløsning må være fremsatt innen to måneder etter at erverver fikk melding om at samtykke ble nektet av styret. Overholdes ikke fristen, er adgangen til å fremme et krav om innløsning bortfalt.

Annet punktum gir avhenderen en adgang til å kreve aksjene innløst. En forutsetning for at avhenderen skal ha et slikt krav er at avtalen med erverver er omgjort etter § 3-12 første ledd nr 1 og innenfor den tidsramme som er fastsatt i § 3-12 tredje ledd første punktum. Når kravet fremmes av avhender forlenges tomånedersfristen for å kreve innløsning etter annet ledd med maksimalt én måned etter omgjøringen fant sted. Hvor avtalen mellom erverver og avhender er omgjort, vil selskapet der-

med kunne ha usikkerhet omkring innløsningsspørsmålet i opp til tre måneder etter at erververen mottok underretning om samtykkenektelse.

Tredje ledd fastsetter at innløsningen skal skje etter aksjenes virkelige verdi på det tidspunkt innløsningskravet ble fremsatt. Når det forøvrig gjelder uttrykket «aksjenes virkelige verdi» vises til forståelsen av dette uttrykket i regnskapsmessig sammenheng.

Aksjenes virkelige verdi må beregnes med utgangspunkt i antatt omsetningsverdi. I selskaper hvor det er liten omsetning av selskapets aksjer, kan det imidlertid være vanskelig å konstatere noen omsetningsverdi. I mangel av slike holdepunkter vil den prisen som er avtalt mellom partene samt verdien av selskapet kunne gi veiledning.

Annet punktum fastsetter at vedtektsbestemmelse om innløsningssummen kan lempes etter prinsippene i avtaleloven § 36. Lempningsadgangen gjelder både vedtektsbestemmelse om innløsningssummens størrelse og hvordan den skal beregnes. Både selskapet og erververen, eventuelt avhender kan påberope avtaleloven § 36.

Fjerde ledd forutsetter at innløsningskravet søkes avgjort ved avtale. Oppnås det ikke enighet, fastsetter fjerde ledd at innløsningssummen skal avgjøres ved skjønn. Utkastet stemmer på dette punkt med Ot prp nr 36 (1993-94) §§ 4-15 nr 6 og 4-13 nr 3. Utvalget har foretatt en presisering hvor det fremgår at ikke bare spørsmålet om fastsetting av innløsningssummen, men også spørsmålet om det i det hele tatt foreligger et innløsningskrav skal avgjøres av skjønnsretten. Skjønnsretten kan derfor også ta standpunkt til om vilkårene for innløsning foreligger, eventuelt om innløsning skal nektes etter § 3-13 første ledd nr 1 eller nr 2.

Til § 3-14

Paragraf 3-14 avløser gjeldende lov § 3-4 forsåvidt gjelder de såkalte personklausulene, dvs vedtektsbestemmelser som fastsetter at erverver eller eier av aksje skal ha visse egenskaper mv. Det er foretatt flere endringer og presiseringer i forhold til gjeldende rett. I Ot prp nr 36 (1993-94) er det foreslått regler om personklausuler i § 4-16 som er kommentert på s 186 og i NOU 1992:29 er det foreslått slike regler i § 4-14 som er kommentert på s 101.

Første ledd fastsetter at styret skal nekte å føre ervervet inn i aksjeboken hvis erververen ikke tilfredsstiller vedtektsbestemte egenskaper som stilles til en aksjeeier. Erververen vil da ikke få aksjeeierrettigheter i selskapet, jf utkastet § 3-8.

Annet ledd regulerer hvilke tiltak styret kan sette i verk overfor en aksjeeier som ikke har de egenskaper som er nødvendig for å eie aksjer i selskapet. Bestemmelsen gjelder således ikke i ervervssituasjonen hvor en erverver allerede på ervervstidspunktet skulle vært avvist fordi han ikke har slike egenskaper som er en forutsetning for å kunne bli aksjeeier.

Etter første, jf annet punktum kan styret gi aksjeeieren en frist på minst tre måneder på å bringe forholdet i orden. Har ikke aksjeeieren innen fristens utløp enten sørget for å tilfredsstille de krav vedtektene fastsetter eller iverksatt tiltak som nevnt i annet ledd annet punktum, kan styret bestemme at aksjene skal tvangsselges. For tvangssalg gjelder § 3-12 tredje og fjerde ledd tilsvarende.

Annet punktum fastsetter tre alternative tiltak aksjeeieren kan iverksette for å avverge tvangssalg. Etter bokstav a kan aksjene avhendes og etter bokstav c avverges tvangssalg ved at det reises søksmål for å få avgjort om de krav vedtektene stiller til aksjeeiere er tilfredsstilt.

I bokstav b har utvalget dessuten foreslått en rett for aksjeeieren til å kreve aksjene innløst av selskapet. Innløsningen skal i tilfelle skje etter reglene om innløsning etter nektelse av ervervsamtykke i § 3-13. Det kan hevdes at det ikke fore-

ligger det samme behov for innløsningsregler her, som ved nektelse av ervervsamtykke fordi personklausuler ikke, på samme måte som samtykkeklausuler, overlater til styrets skjønn å avgjøre hvem som skal få være eier. Ved personklausuler vil kriteriene for å være eier være angitt i vedtektene og kan tas i betraktning av den som erverver aksjer. Det vil således vanligvis ikke komme som noen overraskelse på en aksjeeier at vilkårene for å ha aksjer i selskapet ikke lenger er til stede. Utvalget har likevel lagt avgjørende vekt på at også aksjeeier som rammes av en personklausul bør gis mulighet til å komme seg ut av selskapsforholdet ved innløsning av aksjene. En henvisning til selv å finne en kjøper til aksjene, vil ikke alltid gi vedkommende den samme mulighet til å få realisert aksjenes verdi.

Innløsning skjer i tilfelle etter reglene i § 3-13 og de begrensninger ut fra selskapets interesser som følger av § 3-13 vil således også gjelde i tilfeller som omfattes av § 3-14. Den konkrete rimelighetsvurderingen kan imidlertid falle forskjellig ut. Et selskap kan ha en berettiget interesse i å avgrense eierkretsen gjennom personklausuler, og det bør vises varsomhet med å sette slike selskaper i en tvangssituasjon hvor det får valget mellom å frafalle personklausuler eller måtte innfri et innløsningskrav som vil være til vesentlig skade eller forøvrig virke urimelig overfor selskapet og de som viderefører virksomheten.

VI. Aksjeeiernes forkjøpsrett

De fleste aksjeselskaper med mindre spredning av aksjene har vedtektsfestet forkjøpsretts-bestemmelser for aksjeeierne ved overdragelse av aksjer. En forkjøpsrett for de øvrige aksjeeierne gir disse en kontroll med hvem som kommer inn i selskapet, og gir dem en mulighet til å opprettholde sin forholdsmessige eierandel i selskapet.

Utvalgets forslag til aksjeloven er særlig rettet mot selskaper med forholdsvis få aksjeeiere, dvs den type selskaper som i praksis jevnt over vil ha vedtektsfestet en forkjøpsrett for aksjeeierne. Utvalget mener dette bør følges opp som lovens deklaratoriske hovedregel ved eierskifte. For en nærmere begrunnelse vises også til merknadene til § 3-7.

De tilsvarende hensyn som tilsier at den lovbestemte samtykkebestemmelsen i utkastet § 3-7 annet ledd ikke bør gjelde for selskaper stiftet før lovens ikrafttredelse, tilsier at heller ikke den lovbestemte forkjøpsretten utvalget foreslår bør gjelde for eldre selskaper. Det vises til overgangsbestemmelsen i § 17-3 tolvte ledd samt til spesialmerknadene til § 3-12 annet ledd.

Behovet for å gi selskapets aksjeeiere forkjøpsrett kan variere fra selskap til selskap, og det enkelte selskap bør derfor ha frihet til å fastsette at det i det hele tatt ikke skal gjelde forkjøpsrett i selskapet eller at det skal gjelde andre former for forkjøpsrett, f eks at andre enn aksjeeierne gis en slik rett. Dette er det tatt hensyn til i utkastet § 3-19 som fastsetter at reglene om aksjeeiernes forkjøpsrett i §§ 3-15 til 3-18 kan fravikes i vedtektene.

Til § 3-15

Paragraf 3-15 avløser gjeldende lov § 3-3 første og tredje ledd. Etter gjeldende rett må forkjøpsrett vedtektsfestes. Denne løsningen er fulgt opp i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-17 som kommentert på s 186-188 og NOU 1992:29 § 4-15 som kommentert på s 101-103.

Først ledd fastslår hovedregelen om at aksjeeierne har forkjøpsrett ved aksjeovergang. I bestemmelsen er det sagt at en aksjeeier har en forkjøpsrett når «en aksje

skal avhendes eller for øvrig skifte eier.» Med dette er det ikke ment å ta stilling til når forkjøpsretten aktualiseres. Det spørsmålet løses i § 3-16.

Annet ledd regulerer styrets varslingsplikt overfor rettighetshaverne når selskapet får melding om et aksjeerverv som aktualiserer forkjøpsretten. Regelen tilsvarer gjeldende lov § 3-3 tredje ledd og NOU 1992:29 § 4-15 siste ledd som er kommentert på s 103 og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-17 annet ledd som er kommentert på s 186-188.

Tredje ledd gir annet ledd om styrets varslingsplikt tilsvarende anvendelse dersom en aksjeeier gir melding om at han ønsker å avhende aksjer, eventuelt at aksjer allerede er avhendet.

Til § 3-16

Paragraf 3-16 fastsetter nærmere regler om når en forkjøpsrett kan utøves. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 3-3 først punktum. Nærmere regler for når forkjøpsrett utløses er foreslått i NOU 1992:29 § 4-15 nr 1 som er kommentert på s 102 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-17 nr 1 som er kommentert på s 187.

Første ledd inneholder hovedreglene for når forkjøpsrett etter § 3-15 utløses. Lovens utgangspunkt er at forkjøpsretten utløses ved enhver form for eierskifte, med mindre annet er fastsatt i lov. I uttrykket «enhver form for eierskifte» ligger i utgangspunktet at alle former for frivillig og tvungen overdragelse utløser forkjøpsrett. Det er ikke noe vilkår at frivillig eierskifte er basert på avtale, men også gaver og andre ensidig forpliktende disposisjoner utløser forkjøpsrett. Forkjøpsretten utløses også av overgang ved arv, jf likevel unntaket i annet ledd.

Annet ledd gjør enkelte unntak fra hovedregelen i første ledd, jf det tilsvarende unntak i § 3-7 annet ledd.

Overdragelser til personlig nærstående unntas fra forkjøpsretten. Denne samme løsningen er forslått i NOU 1992:29 § 4-15 nr 2 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-17 nr 2. Hvem som er personlig nærstående går fram av § 1-16.

Unntak gjelder uavhengig av ervervsmåten. I tillegg til personlig nærstående omfattes også slektninger i rett oppadstigende eller nedadstigende linje. For en nærmere redegjørelse for hvem det med dette siktes til, vises til merknadene til utkastet § 3-7 annet ledd annet punktum.

Tredje ledd første punktum svarer til gjeldende lov § 3-3 annet ledd første punktum. Regelen om at løsningsretten må utøves i forhold til alle aksjer som overdragelsen gjelder, knytter seg til overdragelse mellom én overdrager og én erverver. Den forkjøpsberettigede kan mao ikke «skumme» de aksjene han måtte ha behov for. I annet punktum foreslår utvalget en utvidelse av denne bestemmelsen til situasjoner hvor flere aksjeoverdragelser i realiteten utgjør en transaksjon. Dette kan være situasjoner hvor det inngås flere separate avtaler fra én eller flere aksjeeiere som inngår i en samlet enhet. Rettighetshaveren må i slike tilfeller gjøre forkjøpsretten gjeldende for hele transaksjonen.

Til § 3-17

Paragraf 3-17 slår fast at de forkjøpsberettigede har lik rett ved utøvelse av forkjøpsretten. Prinsippet kan ses som en presisering av likhetsgrunnsetningen i § 1-5. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 3-3 første ledd. En liknende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-17 første ledd nr 3 som er kommentert på s 187 og NOU 1992:29 § 4-15 første ledd nr 3 som er kommentert på s 102.

Første ledd fastslår hovedprinsippet om at alle rettighetshaverne har samme prioritet ved utøvelse av forkjøpsretten når ikke annet er bestemt i vedtektene, jf utkastet § 3-19.

Annet ledd regulerer det innbyrdes forholdet mellom rettighetshaverne når de forkjøpsberettigede er aksjeeierne. Reglene er de samme som er forslått i NOU 1992:29 § 4-15 nr og Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-17.

Bestemmelsen presiserer at aksjene skal fordeles i forhold til hvor mange aksjer de berettigede har fra før. Dersom det er flere aksjeklasser i selskapet, har likevel aksjeeiere i samme aksjeklasse fortrinnsrett.

Tredje ledd tilsvarer forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-17 nr 3 siste punktum. Bestemmelsen fastsetter at eventuelle overskytende aksjer som ikke kan fordeles likelig etter reglene i første og annet ledd, skal fordeles ved loddtrekning.

Til § 3-18

Paragraf 3-18 inneholder nærmere regler som må følges når forkjøpsrett skal utøves. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 3-3 første ledd nr 2 og 3. I NOU 1992:29 tilsvarer bestemmelsen forslaget i § 4-15 nr 4-6 som er kommentert på s 102-103 og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-17 nr 4-6 som er kommentert på s 188.

Første ledd første punktum viderefører gjeldende lov § 3-3 nr 2. Noen endring er ikke foreslått fra denne. Når det gjelder annet punktum viderefører bestemmelsen i gjeldende lov § 3-3 nr 2 annet punktum. Utvalget har valgt å beholde fristen på to måneder som frist for utøvelse av forkjøpsretten. I NOU 1992:29 § 4-15 nr 4 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-17 nr 4 var fristene for både offentlige og private aksjeselskaper foreslått til henholdsvis to uker og én måned. Tatt i betraktning at lov om aksjeselskaper er utformet for selskaper med mindre aksjeomsetning og spredning hvor de forkjøpsberettigede aksjeeierne ikke alltid kan forutsettes å være profesjonelle investorer er fristen i gjeldende lov opprettholdt.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 3-3 fjerde ledd med ett unntak.

Første punktum fastsetter som deklaratoriske regel at vederlaget den forkjøpsberettigede skal yte skal fastsettes etter de regler som gjelder ved samtykkenektelse etter § 3-13 tredje og fjerde ledd. Løsningen er den samme som foreslått i NOU 1992:29 § 4-15 nr 5 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-17 nr 5.

Bestemmelsen innebærer at løsningssummen skal fastsettes etter aksjenes virkelige verdi. Etter gjeldende lov vil man i mangel av holdepunkter i vedtektene antagelig komme til den samme løsningen, selv om § 3-3 ikke har noen uttrykkelig bestemmelse om dette spørsmålet.

Lovutkastet åpner for at vedtektene gir andre regler for løsningssummen. Vedtektene kan f eks gi en konkret angivelse av løsningssummens størrelse, eller det kan gis regler om hvordan den skal beregnes. Dette samsvarer med gjeldende lov. Som etter gjeldende lov, vil en slik vedtektsbestemmelse også kunne settes til side så langt den fører til et resultat som må anses urimelig. I lovutkastet sies det uttrykkelig at bestemmelsen gjelder både i tilfeller hvor løsningssummen er angitt i vedtektene, og i tilfeller hvor det er fastsatt hvordan den skal beregnes, se § 3-13 tredje ledd som det vises til i utkastet § 3-18 annet ledd.

Et annet spørsmål er hvordan løsningssummen skal fastlegges hvor det ikke oppnås enighet om dette. Er det uenighet om løsningssummens størrelse, skal beløpet fastsettes ved skjønn. En annen fremgangsmåte kan imidlertid benyttes dersom dette er bestemt i vedtektene eller partene er enige om det.

En tilsvarende bestemmelse fins i gjeldende lov § 3-3 fjerde ledd. Etter denne bestemmelsen kan beløpet fastsettes ved skjønn i tilfeller hvor løsningssummen

skal beregnes etter en vurdering i det enkelte tilfellet, og i tilfeller hvor den berettigede mener at løsningssummen må settes til side på grunn av urimelighet.

Etter utkastet vil man for det første kunne bruke skjønn i tilfeller hvor løsningssummen skal settes til aksjens virkelige verdi, og hvor partene ikke er enige om hva denne verdien utgjør. Videre kan løsningssummen fastsettes ved skjønn dersom vedtektene har bestemmelser om fastsettelsen av løsningssummen, og en av partene hevder at resultatet er urimelig. Denne regelen utvider adgangen til å fravike bestemmelsen i forhold til gjeldende lov, fordi gjeldende lov § 3-3 bare gir en slik mulighet når den berettigede påberoper seg urimelighet. Utvalget kan ikke se at det er noen rimelig grunn til å begrense regelen på denne måten, og foreslår at man kan fravike vedtektsbestemmelser om løsninger som er urimelig for de løsningsberettigede og overdrageren.

Annet punktum fastsetter en frist på to måneder for å kreve skjønn for fastsettelse av løsningssummen, eventuelt annen fremgangsmåte som er angitt i vedtektene. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 3-3 første ledd nr 2 tredje punktum.

Tredje ledd fastsetter frist for betaling av løsningssummen. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 3-3 første ledd nr 3. I forhold til gjeldende lov er fristene strammet inn.

Med «tvist om løsningssum» siktes til tilfeller hvor partene har vært uenige om løsningssummen og denne er løst på annen måte enn ved avtale mellom partene.

Til § 3-19

Første ledd fastsetter at reglene om aksjeeiernes forkjøpsrett i §§ 3-15 til 3-18 kan fravikes i vedtektene. Det kan f eks vedtektsfestes at det ikke skal gjelde noen forkjøpsrett i det hele tatt eller at andre enn aksjeeierne skal ha forkjøpsrett. Med den begrensning som ligger i tredje ledd, kan også de nærmere reglene som i utkastet er fastsatt for utøvelsen av forkjøpsretten fravikes i vedtektene.

Annet ledd gir bestemmelsene i §§ 3-15 til 3-18 tilsvarende anvendelse når vedtektene selv inneholder bestemmelser som forkjøpsrett ved eierskifte eller bestemte former for eierskifte. Bestemmelsene kommer da deklaratorisk til anvendelse når det gjelder spørsmål som ikke er direkte regulert i vedtektene, og vedtektene således ikke kan sies å gi en uttømmende regulering.

Tredje ledd inneholder et unntak fra første og annet ledd som bestemmer at fristene i § 3-18 ikke kan forlenge vedtektsbestemmelser. Derimot er bestemmelsen ikke til hinder for at det i vedtektene fastsettes en kortere frist.

V. Uttreden og utløsning

Utvalget foreslår i §§ 3-20 til § 3-22 regler om uttreden og utløsning fra aksjeselskap. Om utvalgets generelle syn på de foreslåtte reglene vises til avsnitt II.8.4.2.

Til § 3-20

Paragraf 3-20 regulerer en aksjeeiers adgang til å tre ut av et aksjeselskap.

Første ledd fastsetter de vilkår som må være oppfylt for at en aksjeeier skal kunne kreve innløsning av sine aksjer. Et generelt vilkår er at tungtveiende grunner må tilsi at aksjeeieren gis rett til å tre ut av selskapet. Videre må de tungtveiende grunnene gjelde forhold som nevnt i nr 1 til 3, kravet om «tungtveiende grunner» må dessuten ses i sammenheng med at den ordinære måten å tre ut av et aksjeselskap på, vil være å selge aksjene. Det er først og fremst når dette alternativet ikke fremstår som rimelig, at det kan være på sin plass å åpne for uttreden etter § 3-20, f eks

i tilfeller hvor den kjøperen aksjeeieren har skaffet ikke godtas av selskapet eller hvor den pris som kan oppnås er urealistisk lav.

Nr 1 gjelder situasjoner hvor selskapets generalforsamling, styret eller andre selskapsorganer eller personer som representerer selskapet har handlet i strid med regelen om myndighetsmisbruk i § 1-11. Det følger av kravet om tungtveiende grunner at det normalt må foreligge et vesentlig misbruk for at forholdet skal kunne gi grunnlag for å tre ut av selskapet.

Nr 2 gjelder situasjoner hvor det ikke er et selskapsorgan, men en aksjeeier som har misbrukt sin innflytelse i selskapet. Bestemmelsen har betydning ved siden av nr 1 og rammer tilfeller hvor en dominerende aksjeeier kan utøve innflytelse i selskapet på andre måter enn gjennom selskapets organer. Situasjonen i Rt 1924 s 226 er illustrerende som et eksempel på situasjoner hvor bestemmelsen kan tenkes å få anvendelse. Forholdet var her at selskapets drift helt og holdent var lagt i hendene på én av selskapets aksjeeiere som også var dets disponent. I praksis var han uavsettelig og de øvrige aksjeeierne hadde ingen adgang til effektiv kontroll.

Mens nr 1 og nr 2 gjelder rett til uttreden i misligholdssituasjoner, forutsetter nr 3 ikke noe mislighold. Etter bestemmelsen er vilkåret at det mellom aksjeeieren som ønsker å tre ut og andre aksjeeiere er oppstått et varig og alvorlige motsetningsforhold vedrørende driften av selskapet, sml Rt 1952 s 967. Bestemmelsen har normalt som forutsetning at aksjeeierne tar aktiv del i driften av selskapet, og motsetningsforholdet innebærer en bristende forutsetning for selskapsforholdet.

Med «alvorlig» siktes det i første rekke til motsetningsforhold av dyptgripende karakter at det ikke kan forventes at askjeeieren skal fortsette deltakerforholdet «varig» sikter til at motsetningsforholdet ikke bare kan dreie seg om enkeltstående episode eller har vart en kort tid. Motsetningsforholdet må være av en slik fasthet at det er liten grunn til å tro at det kan rette seg.

Annet ledd første punktum avskjærer den rett til å tre ut av selskapet en aksjeeier måtte ha etter første ledd dersom uttreden vil medføre vesentlig skade for selskapets virksomhet eller forøvrig virke urimelig overfor selskapet. Etter bestemmelsen kan det blant annet tas hensyn til hvilken betydning en innløsning vil få for selskapets likviditet eller kapitalgrunnlag, jf bemerkningene til § 3-13.

Alternativet «forøvrig virke urimelig overfor selskapet.» gir rom for en bredere interesseavveining mellom aksjeeierens interesse i å tre ut av selskapet og selskapets interesse i å slippe et utløsningskrav. Det kan her være av betydning i hvilken grad det forhold som er påberopt som grunnlag for å tre ut, involverer selskapet som sådan eller om det i første rekke gjelder forholdet aksjeeierne i mellom.

Annet punktum gir selskapet en mulighet til å avverge et utløsningskrav ved å utpeke en annen som er villig til å overta aksjene mot et vederlag som minst svarer til innløsningssummen, jf § 3-22. Hvor dette er krevet, har den som ønsker å tre ut, ikke noe berettiget interesse i å gjennomføre innløsningen mot selskapet fordi innløsning ikke vil være nødvendig for å komme seg ut av selskapsforholdet.

Tredje ledd første punktum regulerer hvordan innløsningssummen skal fastsettes. Dette skal skje på samme måte som ved innløsning etter samtykkenektelse. Det vises derfor til merknaden til § 3-13 tredje ledd.

Annet punktum regulerer når et innløsningskrav senest må være fremsatt. Utvalget har i denne forbindelse vurdert om loven bør fastsette en bestemt tidsfrist. Siden de forhold som kan gi grunnlag for at krav om innløsning ikke nødvendigvis knytter seg til noen bestemt begivenhet, er imidlertid dette mindre hensiktsmessig. Utkastet fastslår derfor at kravet må være framsatt innen «rimelig tid».

Til § 3-21

Paragraf 3-21 regulerer selskapets adgang til å kreve en aksjeeier utløst. Når det gjelder bakgrunnen for bestemmelsen vises til avsnitt II.8.4.2.

Første ledd fastsetter de nærmere vilkårene som må være oppfylt for at selskapet kan kreve å få utløst en aksjeeier. Bestemmelsen forutsetter at det er en minoritetsaksjeeier som kreves utløst i henhold til beslutning av generalforsamlingen. Bestemmelsen er ikke ment å gi en minoritetsgruppering mulighet til å utløse en majoritetsaksjeeier, og på den måten overta selskapet. Minoritetsaksjeeieren må i tilfelle benytte den retten til å tre ut av selskapet vedkommende måtte ha etter § 3-20, eventuelt kreve selskapet oppløst etter § 12-20.

Nr 1 gir en rett til å kreve utløsning dersom en aksjeeier vesentlig har krenket selskapsforholdet ved mislighold. Etter ordlyden kan ikke et selskap bare kreve en del av en aksjepost utløst. Et utløsningskrav må gjelde alle «de aksjer en aksjeeier har i selskapet». Bestemmelsen svarer til vilkåret i § 3-20 første ledd nr 2. Mens bestemmelsen der har karakter av et minoritetsvern mot misbruk fra flertallets side, gir § 3-21 første ledd nr 1 flertallet en mulighet til å utelukke en medaksjeeier som vesentlig har misligholdt sine forpliktelser i selskapsforholdet og dermed brutt forutsetningen for fortsatt deltakelse i selskapet.

Nr 2 fastsetter to grunnlag for utløsning. Første alternativ svarer til § 3-20 første ledd nr 3, og bestemmer at utløsning kan kreves når det «mellom aksjeeieren og andre har oppstått alvorlig og varig motsetningsforhold vedrørende driften av selskapet».

Nr 2 annet alternativ bestemmer at utløsning også kan kreves «når det foreligger andre tungtveiende grunner som tilsier utløsning av aksjeeieren». Uttrykket «tungtveiende grunner» understreker her at det ved interesseavveiningen kreves en klar interesseovervekt i favør av selskapets interesse i utløsning.

Annet ledd fastsetter nærmere regler for selskapets beslutning om utløsning av en aksjeeier. Etter første punktum er vedtaksmyndigheten lagt til generalforsamlingen, mens generalforsamlingen bare kan treffe vedtak etter forslag fra styret. Kravet om at styret skal ha foreslått utløsningen, må bl a ses i sammenheng med at utløsningen innebærer en utbetaling fra selskapet som styret bør vurdere om alle forhold tatt i betraktning er i selskapets interesse. Kravet om generalforsamlingsvedtak innebærer at saken må forelegges generalforsamlingen selv om styret har fullmakt til å erverve egne aksjer, jf utkastet § 6-14.

Når det gjelder utøvelsen av aksjeeierrettigheter, er utgangspunktet at den som generalforsamlingen har krevd utløst, mister sine aksjeeierrettigheter i selskapet når generalforsamlingens vedtak har kommet til hans kunnskap. Annet punktum gir imidlertid den som er krevd utløst en mulighet til å bringe spørsmålet inn for skifteretten, som eventuelt kan la vedkommende midlertidig få beholde sine aksjeeierrettigheter i selskapet inntil tvist om selskapets rett til utløsning er rettskraftig avgjort. Det er særlig i tilfelle av maktmisbruk fra selskapets majoritetsaksjeeiere at en aksjeeier vil være interessert i å gjøre bruk av en slik adgang.

Tredje ledd første punktum fastsetter at § 3-20 tredje ledd gjelder tilsvarende ved utløsning av en aksjeeier. Dette innebærer at utløsningssummen skal fastsettes etter reglene i § 3-13 tredje ledd og at generalforsamlingens vedtak om utløsning må være truffet innen rimelig tid etter at det forhold som påberopes som grunnlag for at utløsningskravet fant sted.

Til § 3-22

Paragraf § 3-22 regulerer nærmere hvordan innløsningen gjennomføres. I utgangspunktet er to fremgangsmåter aktuelle. Den ene er at selskapet erverver sine egne aksjer. Den andre er ved kapitalnedsettelse.

Første ledd fastsetter at innløsningen kan gjennomføres ved at selskapet selv erverver aksjene. Forutsetningen er at vederlaget kan dekkes av selskapets frie egenkapital. Vilkåret svarer til det alminnelige kravet til fri egenkapital for erverv av egne aksjer i utkastet § 6-15. Om aksjene som erverves, skal avhendes eller ikke må avgjøres i samsvar med utkastet § 6-17 annet ledd.

Har selskapet ikke fri egenkapital som er tilstrekkelig til å dekke vederlaget, kan innløsningen ikke gjennomføres ved at selskapet erverver aksjene i medhold av første ledd. Aksjene må i så tilfelle innløses etter reglene om nedsetting av aksjekapital i §§ 6-27 flg. Utløsningsreglene suppleres her av de alminnelige reglene om maktmisbruk og lojalitetskrav. Tilsvarende vil gjelde for vedtak om utløsning av aksjeeier.

Annet ledd fastsetter at de aksjene som skal innløses bare kan erverves av selskapet for midler som kunne vært benyttet til utbytte. Har selskapet ikke tilstrekkelig fri egenkapital følger det av annet ledd at aksjene kan innløses av selskapet etter reglene om nedsettelse av aksjekapitalen, jf utkastet § 6-27 første ledd nr 2. Er heller ikke vilkårene for dette tilstede, jf utkastet § 6-28, kan innløsning ikke gjennomføres.

13.4 GENERALFORSAMLINGEN

13.4.1 Innledning

Kap 4 inneholder regler om generalforsamling i aksjeselskap. Kapitlet avløser reglene om generalforsamling i kap 9 i gjeldende lov. I kapitlet foreslås det bl a nye regler om adgang til å holde generalforsamling uten møte. Forslaget dekker et behov i enkle selskapsforhold med få aksjeeiere. Utover dette er kapitlet i det vesentlige i samsvar med kap 4 i allmennaksjelovutkastet.

13.4.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Alminnelige regler

Til § 4-1

Paragraf 4-1 første og annet ledd avløser gjeldende lov § 9-1 første ledd første punktum og § 9-14 første ledd første punktum. Paragrafens tredje ledd som er ny, er tatt med for å klargjøre forholdet til reglene i kapittel 13 om bedriftsforsamlingen.

Første og annet ledd svarer til NOU 1992:29 § 10-1 første ledd første punktum og § 10-14 første ledd første punktum som er kommentert på s 161-162 og s 164. I Ot prp nr 36 (1993-94) tilsvarer bestemmelsene § 6-1 og § 6-16 som er kommentert på s 193 og s 200.

Første ledd fastslår at generalforsamlingen er selskapets øverste organ. Som utgangspunkt har derfor generalforsamlingen instruksjons- og omgjøringsmyndighet overfor styret og andre selskapsorganer. Noen endring fra gjeldende rett er ikke foreslått.

Et spørsmål som kan reises, er om generalforsamlingens instruksjonsmyndighet overfor styret bør opprettholdes. Instruksjonsmyndigheten følger av generalforsamlingens stilling som selskapets øverste organ, men kan stå i et visst motsetningsforhold til rollefordelingen mellom generalforsamlingen og styret. Såvel etter gjeldende aksjelov § 8-7 første ledd som etter utkastet § 5-4 hører forvaltningen av sel-

skapet under styret. En regel som avskjærer generalforsamlingen fra å instruere styret i forvaltningsspørsmål ville innebære at generalforsamlingens ønsker når det gjelder forvaltningen bare kan gjennomføres ved valg av og eventuelt fjerning av styremedlemmer. En slik ordning kan imidlertid medføre at generalforsamlingen ved sammensetningen av styret la avgjørende vekt på hva som måtte antas å være i aksjeeiernes interesser i snever forstand. Utvalget mener imidlertid at lovens ordning bør legge opp til at det ved rekruttering av styremedlemmer legger avgjørende vekt på det som mer generelt kan kalles selskapets interesse.

Utvalget vil i tilknytning til det som er sagt i avsnittet over, peke på at hvis generalforsamlingen benytter instruksjonsmyndigheten i et omfang som i realiteten innebærer at forvaltningen av selskapet overtas av aksjeeierne, kan dette føre til at ansvarsbegrensningen etter vanlig rettsoppfatning settes tilside etter prinsippet for ansvarsgjennombrudd.

I **annet ledd** er det ikke tilsiktet noen endring fra gjeldende lov § 9-14 første punktum. Utkastet samsvarer innholdsmessig med det som er foreslått i NOU 1992:29 § 10-14 første ledd første punktum og Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-16 første ledd første punktum.

Tredje ledd klargjør nærmere forholdet til §§ 13-24 til 13-27 som er særregler i forhold til de alminnelige reglene i kapittel 4 for selskaper med bedriftsforsamling eller som etter avtale ikke har det. For en nærmere redegjørelse av den innholdsmessige betydningen vises til kommentarene til de aktuelle bestemmelsene.

Til § 4-2

Paragraf 4-2 regulerer aksjeeiernes rett til å være representert på møter i generalforsamlingen. Reglene avløser gjeldende lov § 9-1 annet ledd og § 9-2. Det er foreslått enkelte endringer i adgangen til å begrense aksjeeiernes møterett. Det vises her til kommentaren til første ledd nedenfor.

Tilsvarende bestemmelse er i Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-2 første ledd og § 6-3 som er kommentert på s 193 og s 194. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelse § 10-2 første ledd og § 10-3 som er kommentert på s. 162.

Første ledd tilsvarer forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-2 første ledd. Utvalget mener at i den type aksjeselskaper som aksjelovutkastet er rettet mot, bør ikke adgangen til å være representert i generalforsamlingen kunne begrenses. Utvalget foreslår derfor proposisjonens § 6-2 første ledd første punktum videreført. Også gjeldende lov § 9-2 første ledd om at aksjeeierne fritt kan velge sin fullmektig videreføres.

Annet ledd tilsvarer gjeldende lov § 9-2 annet ledd. I likhet med Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-3 annet ledd og NOU 1992:29 § 10-2 annet ledd er det ikke foreslått noen endring i forhold til gjeldende lov.

Tredje ledd avløser gjeldende lov § 9-2 tredje ledd, og stemmer med forslagene i NOU 1992:29 § 10-3 tredje ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-3 tredje ledd. I likhet med det som er bestemt i disse paragrafene er aksjeeieren gitt rett til å ta med seg rådgiver. Adgangen er ikke begrenset til bare én rådgiver. Møtelederen må imidlertid utfra vanlige regler om møteledelse kunne begrense antall rådgivere de enkelte aksjeeiere kan ta med seg når dette på grunn av plasshensyn eller av andre forhold er nødvendig av hensyn til en forsvarlig avvikling av generalforsamlingen.

Et spørsmål som ble reist i Ot prp nr 36 (1993-94) s 194 er om en rådgiver skal ha talerett. Gjeldende lov har ingen uttrykkelig bestemmelse om dette, men det er antatt at rådgiverne etter gjeldende rett ikke har talerett. Se f eks Marthinussen/Aarbakke: Aksjeloven med kommentarer (1991) s 285 og Andenæs: Aksjeselskapsrett (1992) s 299. Denne løsningen er opprettholdt av Justisdepartementet i Ot prp nr 36

(1993-94). Erfaringen har imidlertid vist at det er praktisk behov for å la rådgiverne få talerett. I praksis har dette vært løst ved at rådgiverne har fått status som fullmektig for å oppnå talerett. Dette kan imidlertid være uheldig av andre grunner fordi et fullmektigforhold tilsier at aksjeeieren selv ikke kan være tilstede. Utvalget har derfor kommet til at i den utstrekning aksjeeieren selv ønsker det, bør en rådgiver han har tatt med seg kunne gis talerett. Forslag om dette er tatt inn i tredje ledd annet punktum. I de tilfellene en aksjeeier tar med flere rådgivere, bør likevel taleretten av praktiske grunner begrenses til en av rådgiverne.

Til § 4-3

Paragraf 4-3 regulerer stemmeretten og inhabilitet for aksjeeiere. Utkastet svarer i det vesentlige til gjeldende lov § 9-3 første ledd første punktum, fjerde og femte ledd. I NOU 1992:29 er de tilsvarende bestemmelsene § 10-3 første ledd første punktum, fjerde og femte ledd som er kommentert på s 162. Ot prp nr 36 (1993-94) har en tilsvarende bestemmelse i § 6-4 første ledd første punktum, fjerde og femte ledd. Disse er kommentert på side 194 i proposisjonen. Bestemmelsen må ses i sammenheng med likhetsgrunnsetningen i utkastet § 1-5 og § 1-6 om adgangen til å i vedtektene begrense aksjeeiernes stemmerett. I likhet med forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) og NOU 1992:29 er det ikke foreslått realitetsendringer fra gjeldende rett.

Til § 4-4

Paragraf 4-4 regulerer styremedlemmenes og daglig leders rett og plikt til å være tilstede på møter i generalforsamlingen. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 9-1 tredje ledd. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse § 10-1 tredje ledd som er kommentert på s 162. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 6-2 annet ledd som er kommentert på s 194.

En endring fra gjeldende lov § 9-1 tredje ledd er foretatt. Mens det her er bestemt at styreleder og daglig leder skal møte «med mindre dette er åpenbart unødvendig», er formuleringen i første ledd nå at de skal møte. Den endrede formuleringen er ment å innskjerpe møteplikten. Bare når gyldig forfall foreligger kan derfor disse unnlate å møte.

II. Møter

Til § 4-5

Paragraf 4-5 avløser gjeldende lov § 9-5 første og annet ledd og § 9-9 siste ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er de tilsvarende bestemmelsene § 6-6 og § 6-10 siste ledd som er kommentert på s 194 – 195 og s 197. I NOU 1992:29 er §§ 10-5 og 10-9 siste ledd de tilsvarende bestemmelsene som er kommentert på s 162 – 163.

Første ledd avløser gjeldende lov § 9-5 første ledd. Bestemmelsen tilsvarer NOU 1992:29 § 10-5 første ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-6 første ledd.

Etter gjeldende lov § 9-5 første ledd annet punktum skal årsoppgjøret og revisjonsberetningen utdeles til de aksjeeiere som ikke har fått dokumentene tilsendt på forhånd. Denne regelen er foreslått sløyfet. Den gjeldende bestemmelsen forutsetter at selskapet har adgang til å unnlate å sende disse ut til aksjeeierne på forhånd, jf gjeldende lov § 9-9 fjerde ledd annet punktum. Denne adgangen har utvalget foreslått opphevet, se tredje ledd.

En språklig endring er foreslått fra gjeldende lov, NOU 1992:29 § 10-5, Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-6. Utvalget har valgt å bruke ordet «årsmøte» i stedet for «ordinær generalforsamling». Dette har sammenheng med at utvalget foreslår et språklig

skille mellom generalforsamlingen som selskapsorgan og i de enkelte møtene i generalforsamlingen. Utvalget mener at «generalforsamling» bare bør brukes som betegnelse på selskapsorganet som sådant. Når utvalget foreslår et slikt terminologisk skille, har dette sammenheng med bl a den foreslåtte adgangen til å treffe vedtak i generalforsamlingen uten at det avholdes møte.

Etter gjeldende lov § 9-5 er fristen for å avholde ordinær generalforsamling seks måneder etter utgangen av regnskapsåret, dvs innen 1. juli. Seksmåndersfristen er foreslått opprettholdt i regnskapslovutvalgets utredning, se *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger."* i NOU 1995:30 § 8-1 første ledd og utredningen s 199-100. Aksjelovutvalget mener imidlertid at fristen for å avholde årsmøte og dermed avgi årsregnskap bør forkortes til senest fire måneder etter utgangen av regnskapsåret. En slik nedkorting av fristen vil føre til at selskapenes årsregnskaper blir raskere tilgjengelig, og medkontrahenter og andre som har behov for å gjøre seg kjent med selskapenes økonomiske stilling vil i større grad få ajourførte opplysninger. Det er viktig at selskapene og revisor får tilstrekkelig tid til en forsvarlig behandling av årsregnskapet før det legges fram for generalforsamlingen. Utvalget antar imidlertid at utviklingen av elektronisk behandling av årsregnskapene fører til kortere behandlingstid uten at dette går utover kvaliteten.

Annet ledd tilsvarer forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-6 annet ledd og NOU 1992:29 § 10-5 annet ledd.

Etter gjeldende lov skal generalforsamlingen fastsette resultatregnskap og balanse og eventuelt konsernresultatregnskap og konsernbalanse. I utkastet er dette endret til at generalforsamlingen skal godkjenne regnskapene, jf annet ledd nr 1 og 3. Resultatregnskapet og balansen gir informasjon om forvaltningen av selskapet, og at det derfor er naturlig at styret, som har ansvar for forvaltningen av selskapet, har innflytelse over selskapets regnskap.

Generalforsamlingen kan etter utkastet godkjenne eller forkaste det regnskapet styret har utarbeidet. Godkjenner generalforsamlingen styrets regnskap, er selskapets regnskap endelig fastsatt. Forkaster derimot generalforsamlingen forslag til styrets regnskap, må styret eventuelt fremme et forslag overfor generalforsamlingen hvor det er tatt hensyn til generalforsamlingens merknader i den utstrekning styret finner disse akseptable. Generalforsamlingen vil imidlertid ikke selv kunne fastsette

endringer i regnskapet. Hvis et vedtaksført styre er til stede under generalforsamlingen, vil eventuelt styret på stedet kunne fastsette slike endringer i regnskapet som generalforsamlingsflertallet har satt som forutsetning for å kunne godkjenne det.

Utvalgets samsvarer forøvrig med utvalgets forslag på dette punkt med den danske aksjeloven § 69 annet ledd.

Gjeldende lov § 9-5 om fortsatt generalforsamling er sløyfet i utkastet. Utvalget har ikke sett noe stort behov for å videreføre bestemmelsen. Tvert i mot gir en slik bestemmelse mulighet til på en uheldig måte å forsinke regnskapsfastsettelsen til skade for selskapet. Under høringen av NOU 1992:29 har Brønnøysundregistrene gitt uttrykk for at Brønnøysundsregistrenes inntrykk er at de selskapene som benytter adgangen til fortsatt generalforsamling har gjort dette i den hensikt å få forlenget fristen til å sende inn årsoppgjøret.

Tredje ledd avløser gjeldende lov § 9-9 siste ledd. Bestemmelsen tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-10 siste ledd og NOU 1992:29 § 10-9 siste ledd. Det vises til Ot prp nr 36 (1993-94) s 197. Som nevnt i bemerkningene til første ledd går utvalget inn for at årsoppgjøret med revisjonsberetningen skal sendes til alle aksjeeiere før årsmøtet.

Til § 4-6

Paragraf 4-6 avløser gjeldende lov § 9-6. Reglene om innkallelse til andre møter enn årsmøte (ordinær generalforsamling) er i NOU 1992:29 tatt inn som § 10-6 og Ot prp nr 36 (1993-94) tatt inn som § 6-7. Disse er kommentert i utredningen på s 163 og i proposisjonen på s 195 – 196.

En språklig endring er foretatt ved at «andre møter» brukes om de møter generalforsamlingen holder ekstraordinært. Disse møtene ble tidligere betegnet som ekstraordinær generalforsamling. Endringen har sammenheng med utvalgets forslag om å bruke «generalforsamling» som betegnelse på selskapsorganet som sådan, jf merknadene til § 4-5.

Første ledd viderefører gjeldende lov § 9-6 første punktum og samsvare med Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-6 og NOU 1992:29 § 6-10 når det gjelder styrets adgang til å bestemme at det skal holdes møter i generalforsamlingen. Når det gjelder bedriftsforsamlingens og bedriftsforsamlingens leders adgang til å kreve avholdt møte i generalforsamlingen reguleres dette av § 13-25 nr 3. Noen realitetsendring er derfor ikke foreslått fra gjeldende rett.

Annet ledd tilsvarer forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-7 annet ledd. Bestemmelsen gjelder ekstraordinær generalforsamling etter krav fra revisor eller aksjeeiere som representerer minst en tiendel av aksjekapitalen.

Utvalget mener det er en mangel ved gjeldende lov at den ikke sier noe om når generalforsamlingen må holdes når ekstraordinær generalforsamling er forlangt innkalt etter gjeldende lov § 9-6 annet punktum. Loven sier bare noe om når innkallingen må være foretatt, og dette åpner for misbruk. Utvalget foreslår derfor at det i stedet i annet punktum tas inn en ny bestemmelse om at møte i generalforsamling skal holdes innen en måned etter at kravet er fremsatt, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 195-196.

Til § 4-7

Paragraf 4-7 er ny i forhold til gjeldende lov, NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94). Bestemmelsen åpner for at generalforsamlingen kan treffe vedtak utenfor møte, og fastsetter de nærmere vilkårene for når det kan skje. Det er etter gjeldende lov tvilsomt i hvilken grad generalforsamling kan treffe vedtak på annen måte enn i

møte selv om alle aksjeeierne er enige. I praksis forekommer dette likevel i adskillig utstrekning, og utvalget antar at praktiske behov, særlig i enklere selskapsforhold, tilsier at det her foretas de nødvendige tilpasninger i regelverket, se avsnitt II.7.3.2 hvor utvalget har redegjort for sine generelle vurderinger når det gjelder generalforsamling uten møte. Dette vil avklare rettstilstanden og også bidra til betryggende saksbehandling også i tilfelle hvor generalforsamlingen allerede etter gjeldende lov reelt treffer sine vedtak uten møtebehandling. Forslaget om å kunne treffe generalforsamlingsvedtak uten møtebehandling er begrenset til selskaper med 20 aksjeeiere eller mindre. I større selskaper vil ikke forholdene være så oversiktlige som bestemmelsen forutsetter og generalforsamling uten møtebehandling vil neppe heller være særlig praktisk.

Utvalget mener forslaget oppfyller det tolvte selskapsdirektiv art 4 om aksjeeiers utøvelse av myndighet i private aksjeselskaper med bare en aksjeeier.

Første ledd gir styret en adgang til å forelegge en sak for generalforsamlingen utenfor møte. Styret skal isåfall forelegge saken skriftlige for samtlige aksjeeiere til avgjørelse.

En forutsetning for at generalforsamlingen kan behandle saker utenfor møte er at de saker som forelegges aksjeeierne, vil bli behandlet på en betryggende måte. Saker som er av stor betydning for selskapet eller som forutsetter diskusjoner og mer uttømmende informasjon enn styret kan gi skriftlig, bør ikke forelegges generalforsamlingen utenfor møte. Avgjørelsen av om slike forhold foreligger er det styret som skal foreta. Ugyldighetsspørsmålet avgjøres i tråd med alminnelige prinsipper i selskapsretten. Når det gjelder et erstatningsansvar på grunn av tap som oppstår fordi valget av generalforsamlingsform var uforsvarlig av styret, gjelder de vanlige reglene.

Annet ledd første punktum bestemmer at styret skal sende saksdokumentene med forslag til vedtak og begrunnelse til aksjeeierne. Bestemmelsen fastsetter ikke nærmere krav til dokumentasjonen. Det må imidlertid være en forutsetning at saksdokumentene gir aksjeeierne et tilfredsstillende grunnlag for å kunne vurdere og ta standpunkt til de saker generalforsamlingen skal avgjøre. Etter omstendighetene kan det være nødvendig at saksdokumentene gir en mer omfattende redegjørelse for saken når en sak skal behandles utenfor møte enn når vedtak treffes i møte. Dette har sammenheng med at styret da ikke har mulighet til å supplere saksdokumentene i møte. En aksjeeier som mener at beslutningsgrunnlaget er utilstrekkelig, kan kreve møtebehandling etter fjerde ledd.

Dokumentene skal også sendes selskapets revisor og daglig leder. Bestemmelsen må ses i sammenheng med at disse etter utkastet § 4-4 annet ledd har rett til å være tilstede og å uttale seg på møter i generalforsamlingen. Dessuten har revisor rett til å kreve at saken behandles i møte.

Annet punktum bestemmer at det i utsendelsen skal fastsettes en frist for å avgi skriftlig stemme. Videre er det bestemt at denne fristen ikke kan være kortere enn fristen for å innkalle til årsmøte, jf utkastet § 4-9 annet ledd. Noen grunn for ulike tidsfrister etter beslutningsformen for generalforsamlingen er det ikke.

Det fremgår som nevnt uttrykkelig av annet punktum at syvdagersfristen kan forkortes når samtlige aksjeeiere samtykker i dette. Dette åpner for fleksible ordninger for avholdelse av generalforsamling i selskaper hvor det bare er en aksjeeier eller et fåtall aksjeeiere som har nær kontakt med hverandre.

Tredje ledd første punktum bestemmer at lovens regler for møte i generalforsamlingen også gjelder når generalforsamlingen treffer avgjørelse uten møte. Dette innebærer bl a at reglene om forslag til dagsorden mv i utkastet § 4-10 gjelder tilsvarende.

Flertallskravene i §§ 4-16 flg gjelder tilsvarende. Som avgitte stemmer må regnes de stemmer som er kommet til selskapet i samsvar med annet ledd. Etter utkastet § 4-17, krever et forslag for å anses vedtatt tilslutning fra en viss andel av den representerte kapital. Når generalforsamlingen treffes utenfor møte, er det bare den kapitalen som avgir stemme som anses for å være representert.

Annet punktum bestemmer at vedtaket skal føres inn i generalforsamlingsprotokoll som signeres av styrets leder. Bestemmelsen bygger på forutsetningen om at det er styrelederen som har ansvar for gjennomføringen av avstemningen, herunder opptelling av stemmene etter den frist som er fastsatt for å avgi stemme er utløpt. Videre presiseres at protokollen med vedlegg skal sendes til samtlige aksjeeiere. Aksjeeierne får på denne måten vite utfallet av generalforsamlingsbehandlingen. Generalforsamlingsprotokollen vil bl a gi aksjeeierne et grunnlag for å vurdere søksmål om gyldigheten av de vedtak som er truffet. I denne forbindelse er det av betydning at fristen for å reise ugyldighetssøksmål mot generalforsamlingens beslutninger begynner å løpe når generalforsamlingsprotokollen er sendt aksjeeierne, jf utkastet § 14-9 annet ledd siste punktum.

Tredje punktum bestemmer at stemmene fra aksjeeierne skal vedlegges protokollen og være en del av generalforsamlingsprotokollen.

Fjerde ledd utelukker i enkelte tilfeller at generalforsamlingen treffer vedtak utenfor møtet. Etter nr 1 har enkelte personer i selskapsorganene rett til å kreve møtebehandling. Dette gjelder hvert av styremedlemmene og revisor. En slik rett tilkommer derimot ikke selskapets daglige leder. Hans innflytelse på valg av generalforsamlingsform og saksbehandlingen knytter seg derfor bare til adgangen til å gi uttalelser.

Videre er etter nr 1 også hver aksjeeier gitt en rett til å kunne kreve at generalforsamlingen skal behandle saken i møte, jf bemerkningene til annet ledd.

Et krav om møte fra noen av disse personene må fremsettes innen fristen for å avgi stemme, jf annet ledd. Et senere fremsatt krav kan derfor selskapet se bort fra.

Etter nr 2 er virkeområdet for bestemmelsen om generalforsamlingsvedtak uten møte begrenset til selskaper med 20 aksjeeiere eller færre. Se avsnitt II.7.3.2 og de innledende merknadene til denne paragrafen hvor det redegjøres for grunnen til denne avgrensningen.

III. Innkalling. Dagsorden.

Til § 4-8

Paragraf 4-8 svarer innholdsmessig til gjeldende lov § 9-8 med to unntak. Den ene er at gjeldende lov § 9-8 første ledd annet punktum om at bedriftsforsamlingens leder i vedtektene kan gis myndighet til å innkalle generalforsamling til møte er flyttet til § 13-25 nr 2. Den andre er at adgangen etter gjeldende lov § 9-8 første ledd annet punktum til å la representantskapets leder innkalle til generalforsamling er falt bort som følge av at representantskapet ikke er videreført i loven. Utover dette er det ikke foretatt annet enn språklige endringer.

I NOU 1992:29 er de tilsvarende bestemmelser § 10-8 som er kommentert på s 163 og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-9 som er kommentert på s 196.

Til § 4-9

Paragraf 4-9 avløser gjeldende lov § 9-4 og § 9-9 første og annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer forslaget innholdsmessig til § 6-5 og § 6-10 som er kommentert på s 194 og s 196 – 197. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 10-4 og § 10-9 første og annet ledd som er kommentert på s 162 og s 163.

Første ledd krever skriftlig innkalling til alle aksjeeiere med kjent adresse. Dette innebærer en endring fra gjeldende lov § 9-9 annet ledd annet punktum som tillater at innkallelse i steden kan skje ved at denne rykkes inn i to bestemte angitte aviser når slik fremgangsmåte er fastsatt i vedtektene. Endringen var også foreslått i NOU 1992:29 § 10-9 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-10. Utvalget mener at regelen for aksjeselskaper bør være at alle aksjeeiere skal motta innkallingen.

Annet ledd svarer innholdsmessig til gjeldende lov § 9-9 første ledd første punktum. NOU 1992:29 har en tilsvarende bestemmelse i § 10-9 første ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) i § 6-10 første ledd. I den tilsvarende bestemmelsen i allmennaksjelovutkastet § 4-9 annet ledd er innkallingsfristen forlenget til minimum to uker. Utvalget har vurdert om det bør foreslås en tilsvarende forlengelse av fristen også i aksjeselskaper, men har blitt stående ved at den någjeldende fristen bør videreføres for disse selskapene. Aksjelovutkastet retter seg mot små og mellomstore selskaper med oversiktlig aksjeeierstruktur som forutsettes å ha en nærmere tilknytning til selskapet enn aksjeeierne i allmennaksjeselskap. Utvalget vil likevel understreke at fristen er en minstefrist som kan forlenges i vedtektene. I selskaper hvor det er flere aksjeeiere eller hvor aksjeeierne har behov for en intern saksbehandling før generalforsamlingen kan det være naturlig at selskapet vedtektsfester en lengre frist. I denne sammenhengen nevnes også at styret står fritt til å sende ut innkallingen tidligere enn minstefristen.

Gjeldende lov § 9-9 første ledd annet punktum inneholder regler om såkalt fortsatt generalforsamling. I samsvar med det som både er foreslått i NOU 1992:29 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er regelen ikke foreslått videreført. Den praktiske betydningen av bestemmelsen er såpass liten at det ikke er grunn til å videreføre den, se NOU 1992:29 s 163.

Tredje ledd svarer innholdsmessig til gjeldende lov § 9-4. Endringene er bare av språklig art.

Til § 4-10

Paragraf 4-10 avløser gjeldende lov §§ 9-7 og 9-9 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er det foreslått tilsvarende bestemmelse som §§ 6-8 og 6-10 tredje ledd som er kommentert på s 196-197. I NOU 1992:29 er detilsvarende bestemmelsene §§ 10-7 og 10-9 tredje ledd som er kommentert på s 163.

Første ledd første og annet punktum tilsvarer NOU 1992:29 § 10-9 tredje ledd første og annet punktum.

Bestemmelsen inneholder regler om innkallingens innhold. I annet punktum er det foreslått at forslag til vedtektsendringer skal gjengis i innkallingen, ikke bare hovedinnholdet slik det kreves etter gjeldende lov § 9-9 tredje ledd.

I tredje punktum er foreslått en uttrykkelig bestemmelse om styrets plikt til å utarbeide forslag til dagsorden. Bestemmelsen må ses i sammenheng med utkastet § 4-13.

Annet ledd viderefører i stor grad gjeldende lov § 9-7, og forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-8 og NOU 1992:29 § 10-7.

Utvalget har foreslått en endring. En aksjeeier har bare krav på at forslaget blir behandlet av generalforsamlingen når dette er sendt til styret i så god tid at det kan sendes ut endret innkalling senest en uke før generalforsamling. Tidligere var fristen i aksjeselskaper fastsatt til en måned. Fristen er valgt fordi en uke er den fristen som ellers gjelder for innkallelse til møte og forslag til vedtak ved sirkulasjon etter § 4-7. Bestemmelsen er ikke til hinder for at forslaget sendes ut som tillegg til innkallingen i stedet for ny fullstendig og endret innkalling.

IV. Møteregler

Til § 4-11

Paragraf 4-11 gir regler for valg av møteleder og åpning av møte i generalforsamlingen. Bestemmelsen svarer innholdsmessig til gjeldende lov § 9-11 første ledd. I selskap med bedriftsforsamling suppleres bestemmelsen av § 13-25 I NOU 1992:29 er spørsmålet regulert i § 10-11 som er kommentert på s 164. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen i § 6-12 første ledd som er kommentert på s 197 – 198.

Første ledd tilsvarer § 6-12 første ledd i Ot prp nr 36 (1993-94). Det fastsetter at møte i generalforsamlingen som hovedregel skal åpnes av styrets leder, eller av den som er utpekt av styret. Fastsetter vedtektene hvem som skal være møteleder, skal møte i generalforsamlingen åpnes av møtelederen.

Valg av person til å åpne møtet har betydning i flere sammenhenger særlig når det gjelder avgjørelsen av stemmerettspørsmål, jf utkastet § 4-12. Uenighet om valget kan oppstå såvel i aksjeselskap som i allmennaksjeselskap.

Et problem som i praksis har vist seg etter gjeldende lov, er den avgjørende innflytelse den som åpner møtet har når det gjelder stemmerettsspørsmålet. Ved åpningen av møtet skal vedkommende opprette en fortegnelse over de møtende aksjeeiere og hvor mange aksjer og stemmer hver av dem representerer. Denne fortegnelsen anvendes inntil den blir endret av generalforsamlingen. Dette innebærer at den som pretenderer å ha stemmerett, men som ikke blir oppført i den foreløpige fortegnelsen, ikke får anledning til å være med på å stemme over stemmerettsspørsmålet.

Under høringen av NOU 1992:29 tok enkelte av høringsinstansene opp dette forholdet, og mente at loven burde finne en løsning på problemet. I Ot prp nr 36 (1993-94) s 198 legger departementet til grunn at problemene med stemmerettstvister i første rekke vil kunne oppstå i offentlige selskaper (allmennaksjeselskaper), og foreslår derfor en regel om adgang til å kreve at skifteretten utpeker den som skal åpne møtet begrenset til å gjelde disse selskapene. Se § 6-12 første ledd i Ot prp nr 36 (1993-94).

Utvalget har i sin utforming av reglene sluttet seg til departementets syn på løsningen i selskaper med mindre aksjespredning. Utkastet reflekterer derfor dette synet. Noen endring for de selskaper som omfattes av aksjeloven foreslås derfor ikke i forhold til gjeldende lov. Det vises forøvrig til utkast til lov om allmennaksjeselskaper § 4-11 annet ledd.

Annet ledd avløser gjeldende lov § 9-11 første ledd siste punktum. Innholdsmessig svarer det til forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-12 fjerde og femte punktum. Annet punktum er nytt i forhold til gjeldende rett, men endrer innholdsmessig neppe det som likevel følger av gjeldende lov § 16-3 annet ledd annet punktum.

En endring er foretatt fra gjeldende lov § 9-11. Mens den skifteretten tidligere utpekte skulle lede møtet, skal han nå bare åpne det. Hvem som skal lede møtet etter at det er åpnet kan derfor generalforsamlingen bestemme også når skifteretten har innkalt generalforsamlingen.

Til § 4-12

Paragraf 4-12 tilsvarer gjeldende lov § 9-11 annet ledd. Ot prp nr 36 (1993-94) har en tilsvarende bestemmelse i § 6-12 annet ledd som er kommentert på s 198. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 10-11 fjerde ledd som er kommentert på s 164.

Det er i forhold til den någjeldende bestemmelsen bare foretatte endringer av språklig art.

Til § 4-13

Paragraf 4-13 regulerer hvilke saker som kan behandles utenfor dagsordenen av generalforsamlingen, jf om dagsorden i utkastet § 4-6. I gjeldende lov er spørsmålet regulert i § 9-10. Bestemmelsen svarer med enkelte språklige og redaksjonelle endringer til NOU 1992:29 § 10-10 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-11, kommentert på s 196-197.

Paragrafen fastsetter at generalforsamlingen bare kan avgjøre saker som er meddelt aksjeeierne etter de regler som gjelder for innkalling av generalforsamling, og fastsetter enkelte unntak fra dette utgangspunktet. Paragrafen svarer til gjeldende lov § 9-10, men er redigert på en noen annen måte. Dessuten er det uttrykkelig fastsatt at årsmøtet kan avgjøre spørsmålet om gransking uten at dette er nevnt i innkallingen. Dette kan være noe uklart etter gjeldende rett, men det er antatt at gjeldende lov § 10-13 er å forstå slik som utvalget har foreslått en uttrykkelig bestemmelse om i utkastet § 4-13 annet ledd nr 2.

Til § 4-14

Paragraf 4-14 regulerer styrets og daglig leders opplysningsplikt ovenfor generalforsamlingen. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 9-12. I NOU 1992:29 § 10-12 er denne foreslått videreført, mens det i Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-14 er foreslått enkelte endringer. Disse er videreført i utkastet.

Utvalget foreslår også enkelte andre endringer og har gitt paragrafen en ny utforming.

Første ledd tilsvarer i utgangspunktet Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-14 første ledd, men er noe omformulert. Utvalget antar at alle aksjeeiere har krav på fullstendig informasjon om alle saker som generalforsamlingen skal behandle og avgjøre. Av hensyn til beslutningens innhold er det viktig at beslutningen treffes på et mest mulig riktig og fullstendig grunnlag. Når det derimot gjelder andre forhold mener utvalget at aksjeeiernes interesse i å få opplysninger på generalforsamlingen må avveies mot selskapets interesser i å begrense risikoen for at fortrolige opplysninger om forretningsmessige og økonomiske forhold blir kjent for en større krets og dermed kan komme på avveie. Opplysningsplikten må her begrenses slik at selskapets ledelse kan avslå å gi opplysninger som kan føre til uforholdsmessige skade for selskapet.

I de selskaper som utvalgets utkast til aksjelov er rettet mot kan det være større åpenhet i forhold til aksjeeierne om selskapets forhold enn det som gjelder i allmennaksjeselskaper. Utvalget mener derfor at når det gjelder ledelsens plikt til å gi generalforsamlingen opplysninger om forhold som er knyttet til årsregnskap og årsberetning bør opplysningsplikten være underlagt begrensninger.

Nr 1 er utformet i samsvar med dette. Bestemmelsen må ses i sammenheng med de krav som gjeldende aksjelov § 11-12 stiller til innholdet av årsberetningen. Opplysningsplikten etter nr 1 er derfor et supplement til opplysningene i årsberetningen.

Nr 2 gjelder ledelsens opplysningsplikt i tilknytning til andre saker enn årsregnskapet og årsberetningen, men som skal behandles og avgjøres av generalforsamlingen. Opplysningsplikten i nr 2 knytter seg til saker som er forelagt aksjeeierne til avgjørelse. Slike saker som styret ønsker at det skal treffes vedtak om, er underlagt en full opplysningsplikt fra styret og daglig leder. Når styret har fremmet saken kan det ikke etterpå holde tilbake opplysninger av betydning for avgjørelsen. Kan ikke

fullstendige opplysninger gis må derfor styret vente med å fremme saken. Hensynet til at aksjeeierne skal ha fullt kjennskap til saken de skal avgjøre veier her tyngst.

Nr 3 regulerer opplysningsplikten om annet enn årsregnskapet, årsberetningen og saker fremmet av styret overfor generalforsamlingen. En ubegrenset opplysningsplikt er ikke foreslått for slike opplysninger. Selskapet behøver derfor ikke gi opplysninger som kan være til uforholdsmessig skade for selskapet.

I Ot prp nr 36 (1993-94) s 199 uttaler departementet om den tilsvarende bestemmelsen i proposisjonen:

> «Loven kan ikke leses slik at den gir adgang for ledelsen til å gi etterfølgende skriftlig svar under henvisning til at det vil medføre skade for selskapet å gi opplysningene på en generalforsamling. Dersom det antas at det kan meføre skade for selskapet å gi opplysningene på generalforsamlingen, er det heller ikke grunnlag for å gi skriftlig svar etter annet ledd. Loven åpner for at det gis skriftlig svar bare i ett tilfelle, dersom opplysningene ikke er tilgjengelig under avholdelsen av generalforsamlingen.»

Utvalget mener at det i lovteksten bør komme fram at ikke enhver mulig skadevirkning for selskapet må gi grunnlag for å frita ledelsen fra opplysningsplikten. Det foreslås derfor en regel om at opplysningene må kunne gis uten «uforholdsmessig skade» for selskapet.

Man kan muligens lese et slikt forbehold inn i lovteksten også slik den er formulert etter gjeldende lov, men uansett kan det være behov for en klargjøring. Det bør imidlertid ikke stilles strenge krav til hvor stor skaden bør være før styret kan påberope seg unntaksregelen. Formålet med endringsforslaget er som nevnt å hindre at styret holder tilbake informasjon under henvisning til helt ubetydelige skadevirkninger, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 199. Utvalget legger til grunn at et vesentlighetskriterium også gjelder etter dansk og svensk aksjelov.

Utvalget vil presisere at opplysningsplikten etter § 4-14 er fastsatt for at aksjeeierne kan ivareta selskapets interesser, og ikke for å gi aksjeeierne en mulighet for å pleie egne personlige interesser, f eks ved aksjeeiernes vurdering av et eventuelt salg av aksjer. Utvalget mener bl a av denne grunn i likhet med departementet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 200 at det ikke bør tas inn noen bestemmelse om at aksjeeierne skal kunne kreve opplysninger om forhold som kan påvirke selskapets fremtidige inntjeningsevne. Slike opplysninger vil bare kunne kreves i den utstrekning de kan sies å påvirke «selskapets økonomiske stilling». Det følger av innledningen til første ledd at aksjeeierne har rett til «tilgjengelige opplysninger».

Annet ledd svarer til Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-14 annet ledd.

Bestemmelsen gjelder tilfeller hvor svar ikke kan gis på generalforsamlingen fordi opplysningen først må innhentes. Isåfall skal det gis skriftlig svar innen to uker.

Til § 4-15

Paragraf 4-15 avløser gjeldende lov § 9-11 tredje ledd, og tilsvarer forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-13 som er kommentert på s 199 og NOU 1992:29 § 10-11 fjerde ledd som er kommentert på s 164. I likhet med forslagene i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er endringene fra gjeldende lov § 9-11 tredje ledd bare av redaksjonell og språklig art.

V. Beslutninger

Til § 4-16

Paragraf 4-16 avløser innholdsmessig gjeldende lov § 9-13. Gjeldende lov er videreført i Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-15 som er kommentert på s 200 og NOU 1992:29 § 10-13 som er kommentert på s 164. Verken i NOU 1992:29 eller i proposisjonen er det foreslått noen realitetsendringer.

Tredje ledd må forstås slik at det også kan vedtektsfastsettes strengere stemmerettskrav, herunder et enstemmighetskrav.

Til § 4-17

Paragraf 4-17 viderefører gjeldende lov § 9-14. Tredje ledd er ny. Bestemmelsen tilsvarer forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-16 som er kommentert på s 200 og NOU 1992:29 § 10-14 som er kommentert på s 164.

Tredje ledd tilsvarer NOU 1992:29 § 10-14 tredje ledd innholdsmessig. Det følger motsetningsvis av bestemmelsen at vedtektene ikke kan fastsette regler som gir anledning til å endre vedtektene med et mindre kvalifisert flertall enn det loven fastsetter. Loven er heller ikke til hinder for at det i vedtektene stilles opp et enstemmighetskrav for endring av vedtektene. Utvalget antar at lovteksten ikke bør bebyrdes med å fastsette dette uttrykkelig.

Til § 4-18

Paragraf 4-18 svarer til gjeldende lov § 9-15 første ledd samt Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-18 som er kommentert på s 200 og NOU 1992:29 § 10-16 som er kommentert på s 164 – 165. Bestemmelsen erstatter også gjeldende lov § 9-15 annet og tredje ledd som krever tilslutning fra eiere av aksjer som utgjør mer en ni tideler av aksjekapitalen som er representert på generalforsamlingen for innføring av samtykkeklausuler samt vedtektsbestemmelser som begrenser aksjeeiernes rett til utbytte eller selskapets formue. Endringen innebærer at slike vedtak krever tilslutning fra samtlige aksjeeiere. Endringen innebærer en forenkling av lovteksten.

Første ledd nr 2 viderefører gjeldende lov § 9-15 første ledd nr 3 samt de tilsvarende bestemmelsene i NOU 1991:29 § 10-16 første ledd nr 3 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-18 nr 3. Forholdet til omsetningsbegrensninger i form av krav om styresamtykke og løsningsrett for aksjeeierne blir imidlertid noe annerledes etter utvalgets forslag fordi det her foreslås lovfestet slike regler, se utkastet §§ 3-11 flg. Utkastet § 4-18 første ledd nr 2 innebærer at i de selskaper hvor de lovbestemte reglene om styresamtykke og løsningsrett for aksjeeierne er fraveket i vedtektene, inntatt etter overgansgreglene kreves det enstemmighet for å innføre lovens ordning. Utover dette er det bare foretatt språklige og redaksjonelle endringer i bestemmelsen.

Ugyldige beslutninger

Til § 4-19

Paragraf 4-19 avløser gjeldende lov § 9-17 første, annet og tredje ledd nr 4. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende spørsmål foreslått regulert i § 6-21 og i NOU 1992:29 § 10-17 som er kommentert på henholdsvis s 201 og s 165.

Første ledd regulerer hvem som kan reise søksmål om gyldigheten av en generalforsamlings-beslutning.

Når det gjelder bedriftsforsamlingens medlemmer, er disse gitt en tilsvarende søksmålsadgang etter § 13-25 nr 8.

Utvalget har vurdert om bestemmelsen bør bygges ut til også å gjelde beslutninger truffet av andre selskapsorganer enn generalforsamlingen. Utvalget har imidlertid blitt stående ved å ikke foreslå slike bestemmelser. Utvalget mener som departementet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 201 at spørsmålet om gyldigheten av beslutninger truffet av andre selskapsorganer, så som styre og bedriftsforsamling bør være en sak for generalforsamlingen. Utvalget har i likhet med departementet heller ikke funnet at de ansatte bør gis en uttrykkelig søksmålsrett. Hensynet til de ansatte mener utvalget er tilstrekkelig ivaretatt gjennom den søksmålsrett som tilkommer de ansattes representanter i styret.

Annet ledd første punktum viderefører gjeldende § 9-17 annet ledd og tredje ledd nr 4.

Annet punktum presiserer når fristen for å gå til søksmål med påstand om at en generalforsamlingsbeslutning er ugyldig, begynner å løpe ved vedtaket truffet utenfor møte i generalforsamlingen. Fristen løper fra generalforsamlingsprotokollen er sendt til aksjeeierne. Med dette menes ikke nødvendigvis når protokollen er sendt den samme aksjeeieren som fremmer søksmålet. Dersom protokollen sendes på sirkulasjon til aksjeeierne suksessivt vil det avgjørende være når protokollen er sendt den siste av aksjeeierne.

Tredje ledd regulerer i hvilke tilfeller søksmålsfristen er utvidet fra tre måneder til to år.

Til § 4-20

Paragraf 4-20 svarer innholdsmessig til gjeldende lov § 9-17 annet og tredje ledd nr 1-3. I Ot prp nr 36 (1993-94) tilsvarer bestemmelsen i § 6-21 annet og tredje ledd nr 1-3 som er kommentert på s 201 og i NOU 1992:20 § 10-19 annet og tredje ledd nr 1-3 som er kommentert på s 165. Noen innholdsmessig endring fra det som er foreslått i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er ikke foreslått.

Til § 4-21

Paragraf 4-21 avløser gjeldende lov § 9-17 fjerde ledd. Videre avløser bestemmelsen NOU 1992:29 § 10-17 fjerde ledd som er kommentert på s 165 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-21 som er kommentert på s 201. Bare én realitetsendring foreslås fra gjeldende rett og det som er foreslått i utredningen og proposisjonen.

I **første ledd** i bestemmelsen har utvalget foreslått at den utvidede rettskraftsvirkning utvides til å gjelde i forhold til alle som har søksmålsrett etter § 4-19. Etter gjeldende aksjelov er det bare aksjeeierne som omfattes. Utvalget kan ikke se at det skulle være noen grunn til å ha en slik begrensning.

Antagelig beror det på en inkurie at siste ledd i gjeldende lov ikke gjelder alle med søksmålsrett, jf Marthinussen/Aarbakke: Aksjeloven med kommentarer (1991) s 330-331.

Granskning

Til § 4-22

Paragraf 4-22 tilsvarer gjeldende lov § 10-13 første ledd. Siste punktum i gjeldende lov § 10-13 er imidlertid ikke videreført. Utkastet samsvarer derfor med Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-20 første ledd som er kommentert på s 200 – 201 og NOU 1992:29 § 10-18 som er kommentert på s 165. I forhold til gjeldende lov § 10-13 første ledd

er det i annet ledd her presisert at «enhver» aksjeeier kan kreve at skifteretten beslutter granskning.

Til § 4-23

Paragraf 4-23 avløser gjeldende lov § 10-13 annet, tredje og femte ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-20 og NOU 1992:29 § 10-18 tilsvarer den annet, tredje og femte ledd kommentert på henholdsvis s 200 – 201 i Ot prp nr 36 (1993-94) og s 165 i NOU 1992:29. Med et unntak videreføres gjeldende lov. Unntaket er i **fjerde ledd** tredje punktum hvor det foreslås at skifteretten kan bestemme at selskapet skal deponere et passende beløp. En slik adgang finnes ikke etter gjeldende lov § 10-13.

Til § 4-24

Paragraf 4-24 tilsvarer gjeldende lov § 10-13 fjerde ledd. Den tilsvarer også Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-20 og NOU 1992:29 § 10-18 fjerde ledd som er kommentert på henholdsvis s 200 – 201 og s 165. Noen innholdsmessig endring fra gjeldende lov er ikke foreslått.

13.5 SELSKAPETS LEDELSE

13.5.1 Innledning

Kap 5 inneholder regler om aksjeselskaps ledelse, dvs styre og daglig leder. Kapitlet viderefører hovedtrekkene i gjeldende lov kap 8, bortsett fra at reglene om bedriftsforsamling er skilt ut i et eget kap 13.

Det er foreslått en del endringer i forhold til gjeldende lov. Endringene har i hovedsak sammenheng med at det er foreslått en mer fleksibel styringsstruktur i aksjeselskapene. Bl a er det foreslått at selskapene i større grad selv kan bestemme antall styremedlemmer og om de skal ha forretningsfører. Videre er det åpnet for å treffe styrevedtak utenfor møte. Styrets plikter er på en rekke punkter presisert.

13.5.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Alminnelige regler

Til § 5-1

Paragraf 5-1 gir regler for styret og styreleder i aksjeselskaper. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 8-1 første ledd og § 8-9 første ledd. Enkelte regler for styre i selskaper med bedriftsforsamling er skilt ut i utkastet § 13-13 som fastsetter kravene til styrets sammensetning og angir hvordan styret og styrelederen velges.

I Ot prp nr 36 (1993-94) tilsvarer paragrafen § 7-1 første ledd og § 7-14 første ledd, som er kommentert på s 201-202 og s 210. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsene § 9-1 første ledd og § 9-15, som er kommentert på s 149-150 og s 153-154.

Utvalgets vurderinger av kravene til selskapets styre fremgår foran i avsnitt II.7.2.1.

Første ledd bestemmer at aksjeselskaper skal ha et styre. Videre opprettholdes gjeldende lovs hovedregel om at dette må ha minst tre medlemmer. Et høyere krav kan imidlertid følge av vedtektene eller vedtak truffet av generalforsamlingen når vedtektene gir styret frihet til å bestemme antallet. Som etter gjeldende lov kan bare fysiske personer være styremedlemmer.

Bestemmelsen fastsetter at minstekrav i alle selskaper hvor ikke annet er bestemt i lovgivningen. Omfattes ikke selskapet av et slikt unntak, er det forpliktet til å ha minst tre medlemmer uansett om et mindre antall skulle være fastsatt i vedtektene. En vedtektsbestemmelse om mindre antall styremedlemmer er derfor ugyldig med mindre et lavere antall er hjemlet i annet ledd.

Annet ledd inneholder en adgang til å fravike kravene i første ledd. Når unntaket kommer til anvendelse kan styret ha ett eller to medlemmer dersom selskapet i tillegg har valgt et varamedlem. Unntaket kommer således bare til anvendelse dersom selskapet har 30 eller færre ansatte jf § 5-19. Som «ansatt» anses de som omfattes av definisjonen av «ansatt» i § 1 i forskrift 10.12.1976 nr 59 til aksjelovens bestemmelser om de ansattes rett til representasjon i aksjeselskapets styre og bedriftsforsamling mv, fastsatt med hjemmel i gjeldende aksjelov §§ 8-17 og 8-18. Dessuten er Kongen gitt en adgang til i forskrift å bestemme at unntaket ikke skal komme til anvendelse på enkelte grupper av selskaper hvor virksomhetens art og omfang gjør det naturlig at hovedregelen i første ledd gjelder.

Når det gjelder spørsmålet om i hvilken grad det bør kunne kreves at et styre skal ha mer enn ett medlem, vises til avsnitt II.7.2.1.

Det er selskaper som har forholdsvis liten forvaltningskapital, omsetning eller virksomhet forøvrig som ventes å gjøre bruk av den fleksibilitet bestemmelsen gir. Bestemmelsen må ses i sammenheng med tredje ledd hvoretter daglig leder i visse tilfelle kan velges til styreleder og bestemmelsen i utkastet § 5-2 første ledd som har et tilsvarende unntak fra hovedregelen om at selskapet skal ha daglig leder. Disse bestemmelsene innebærer, samlet sett at det store flertall av små og mindre selskaper har betydelig valgfrihet når det gjelder å fastlegge den ledelsestrukturen som passer best for selskapet, hensett til dets virksomhet og eierstruktur.

Tredje ledd første punktum bestemmer at styrets leder velges av styret når ikke generalforsamlingen har foretatt valget. Har generalforsamlingen har valgt styrets leder, går dette valget foran styrets valgrett.

Annet punktum fastslår at daglig leder ikke kan være styrets leder når selskapet skal ha minst tre medlemmer. Bare i selskaper hvor annet ledd første punktum eller andre lovbestemmelser tillater ett eller to styremedlemmer, kan derfor daglig leder og styrelederen være samme person.

Tredje punktum fastsetter at når styret bare har ett medlem er dette i forhold til reglene i aksjeloven å anse som styreleder, uavhengig av om styret formelt har truffet et slikt valg.

Fjerde ledd presiserer at særreglene i § 13-13, § 13-14, § 13-26 og § 13-27 går foran reglene i kapittel 5 når de aktuelle bestemmelsene i kapittel 13 om selskaper med bedriftsforsamling mv kommer til anvendelse.

Til § 5-2

Paragraf 5-2 avløser gjeldende lov § 8-4. I Ot prp nr 36 (1993-94) er foreslått som tilsvarende bestemmelse § 7-6 som er kommentert på s 203-205 og i NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 9-6 som er kommentert på s 150-151.

Første ledd pålegger aksjeselskapene å ha daglig leder. Noen absolutt plikt innebærer imidlertid bestemmelsen ikke. Selskapet kan fortsatt i vedtektene bestemme noe annet. Annet punktum begrenser adgangen til å ha slike vedtektsbestemmelser. Har selskapet flere enn 30 ansatte, vil en slik vedtektsbestemmelse være ugyldig. Det samme gjelder dersom det ut fra omfanget av selskapets virksomhet og midler er påkrevet å ha daglig leder for å sikre betryggende forvaltning av selskapet. Styret skal etter utkastet § 5-4 første ledd sørge for forvaltningen av selskapet og organiseringen av dets virksomhet. Om forsvarlig forvaltning gjør det

påkrevet for selskapet å ha daglig leder, er derfor en vurdering som det i første rekke tilfaller styret å foreta. Det vises også til utkastet § 5-8 som angir at styret selv skal forestå den daglige ledelse når selskapet ikke har daglig leder.

Utover dette har utvalget i likhet med NOU 1992:29 § 9-6 og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-7 foreslått at uttrykket «administrerende direktør» erstattes av uttrykket «daglig leder». I samsvar med det som gjelder etter nåværende lov, er det imidlertid ikke noe i veien for at det enkelte selskap bruker en annen betegnelse enn den som er brukt i loven.

Selskapet vil etter gjeldende lov ha adgang til å ha flere daglig ledere, jf Innst O nr 23 (1995-96) s 8. Har selskapet flere daglige ledere, er det opp til selskapet selv å fastsette hvordan arbeidet skal organiseres. En mulighet er at de leder hvert sitt område. En annen mulighet er at de opptrer som et kollegialt organ. Et mindretall mener at den nye lovgivningen bør stenge for å ha flere daglige ledere, se avsnitt II.7.2.1.

Annet ledd tilsvarer gjeldende lov § 8-4 annet ledd, jf tredje ledd samt Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-6 og NOU 1992:29 § 9-6. Det er ikke foreslått noen endring i forhold til gjeldende lov.

Det følger av annet ledd at kompetansen til å tilsette daglig leder som utgangspunkt ligger hos styret. Noe annet kan imidlertid fastsettes i vedtektene. Som etter nåværende lov, vil myndigheten til å si opp eller avskjedige daglig leder ligge hos det organ som har tilsatt ham eller henne.

Tredje ledd presiserer at særreglene i kap 13 får daglig leder i selskaper med bedriftsforsamling eller hvor det er avtalt med de ansatte at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling går foran reglene om daglig leder i kap 5.

Til § 5-3

Paragraf 5-3 avløser gjeldende lov § 8-5. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse foreslått som § 7-7 som er kommentert på s 205-206 og i NOU 1992-29 av en tilsvarende bestemmelse foreslått som § 9-7 som er kommentert på s 151.

Med unntak for enkelte språklige endringer samsvarer utvalgets forslag med Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-7. På s 205 heter det:

> «Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 8-5. § 8-5 første ledd bestemmer at daglig leder (administrerende direktør) og minst halvdelen av styrets medlemmer må være bosatt i riket og ha bodd her de siste to år, hvis ikke Kongen (Nærings- og energidepartementet) gir dispensasjon. Ved endringslov 27. november 1992 nr 113 er det gjort et generelt unntak for statsborgere i stater som er part i EØS-avtalen når de er bosatt i en EØS-stat. Endringen er begrunnet ut fra EØS-avtalens ikke-diskrimineringsprinsipper, se nærmere Ot prp nr 72 (1991-92). I tillegg til bosteds- og botidskravet stiller gjeldende lov § 8-5 krav om at styremedlemmene og daglig leder må være myndige og ikke satt i konkurskarantene, jf annet ledd. I tredje ledd er det gitt en særregel for selskaper som eier norsk skip.»

Utvalget foreslår at kravet til forutgående botid sløyfes helt. Begrunnelsen for regelen er at det er ønskelig at personer i selskapets ledelse har et visst kjennskap til norske samfunnsforhold, norsk språk og norsk rett. Regelen har etter utvalgets mening begrenset praktisk betydning når det allerede er gjort unntak for EØS-borgere. På den annen side kan det være grunn til å beholde kravet om bosted for andre enn EØS-borgere. Dersom personer i ledelsen skulle komme i ansvar, vil det være en fordel om de er undergitt norsk tvangsmyndighet, jf NOU 1992:29 s 151.

Reglene om umyndiges adgang til å være styremedlem er ikke videreført fra gjeldende lov § 8-4. Utvalget anser det mer hensiktsmessig at dette reguleres i ver-

gemålsloven. Når det gjelder reglene om konkurskarantene reguleres dette i konkursloven, se konkursloven §§ 142 flg.

Til § 5-4

Paragraf 5-4 avløser gjeldende lov § 8-7 første og fjerde ledd. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 9-9 som er kommentert på s. 150 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 7-9 som er kommentert på s 206.

Paragrafen angir styrets viktigste plikter når det gjelder forvaltningen av selskapet. Bestemmelsen fastslår generelt at det er styret som har ansvaret for forvaltningen av selskapet, og styrets plikter i så henseende er konkretisert i større grad enn i gjeldende lovgivning. Utvalget mener at erfaringene fra senere år tilsier at styrets overordnede ansvar her bør markeres ved en viss utbygging av regelverket, jf også utkastet § 5-5.

Første ledd viderefører gjeldende lov § 8-7 første ledd første punktum jf også Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-9 første og annet ledd.

Under høringen av NOU 1992:29 etterlyste flere av høringsinstansene en slik presisering av styrets oppgaver.

Bestemmelsen legger forvaltningen av selskapets anliggender i sin alminnelighet til styret, herunder det overordnete ansvar for den forretningsmessige driften. Loven gjør enkelte unntak fra styrets forvaltningsmyndighet. Dette gjelder f eks større investeringssaker mv hvor myndigheten ligger hos bedriftsforsamlingen, jf utkastet § 13-19. Videre er enkelte forvaltningssaker lagt til generalforsamlingen, så som opptak av ansvarlig lån, jf § 5-11.

Utøvelsen av forvaltningsansvaret vil forøvrig variere etter som selskapet har daglig leder. I selskaper uten daglig leder, hører også den daglige ledelsen under styret. Ellers hører den daglige ledelsen under daglig leder, og styrets ansvar for den daglige ledelse er da først og fremst å føre tilsyn med daglig leder. Dette siste er presisert i utkastet § 5-5. Uansett vil det overordnete ansvaret også for den daglige ledelsen ligge hos styret.

Utvalget har vurdert å konkretisere nærmere i lovteksten hva slags forvaltningsoppgaver styret har ansvaret for, men er blitt stående ved at en slik konkretisering ikke vil være hensiktsmessig. Oppregningen vil ikke bli fullstendig, og hva som er en naturlig oppgave for styret vil variere fra selskap til selskap.

Annet punktum presiserer at styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Utkastet viderefører her gjeldende lov § 8-7 første ledd første punktum. Styret har det overordnete ansvaret for at selskapet organiseres på en formålstjenelig måte, at det har tilstrekkelig og kvalifisert personale, klare ansvarslinjer mv.

Annet ledd svarer ikke til noen uttrykkelig bestemmelse verken i gjeldende lov eller i NOU 1992:29 eller i Ot prp nr 36 (1993-94).

Første punktum pålegger styret en plikt til å utarbeide planer for virksomheten av selskapet og i nødvendig utstrekning følge disse opp gjennom budsjetter. Slik planlegging vil være en forenkling for forsvarlig ledelse av selskaper med virksomhet av noe omfang, og dessuten gi utgangspunkt for styrets utøvelse av sitt tilsynsansvar når det gjelder virksomhet og daglig ledelse, utkastet § 5-5. Bestemmelsen må ses som en konkretisering av styrets plikt etter første ledd.

Styret har i utgangspunktet også en plikt til å utarbeide budsjetter. I enkelte selskaper hvor det knapt drives virksomhet, vil slik plikt ha liten betydning. Plikten er derfor ikke gjort absolutt. Dersom selskapet ikke har regelmessige eller periodiske utgifter eller inntekter er det derfor unntatt fra plikten. Også forøvrig må behovet for budsjettering tilpasses arten og omfanget av virksomheten.

Annet punktum markerer styrets adgang til å fastsette andre retningslinjer for selskapet. Styrets overordnede ansvar for forvaltningen av selskapet innebærer at det innenfor rammen av lov, selskapets vedtektsbestemte formål og vedtektene ellers etter behov fastsettes nærmere retningslinjer for selskapets virksomhet. Hvorvidt slike retningslinjer skal gis, og hvilke spørsmål retningslinjene skal regulere, vil det være opp til styret å vurdere og avgjøre. I retningslinjer for selskapets virksomhet kan f eks styret fastsette nærmere saksbehandlingsregler, herunder om organiseringen av selskapets virksomhet, gi uttrykk for prioritering av virksomhetsområder, fastsette strategiske delmål mv. Slike retningslinjer vil være retningsgivende for styrets eget arbeid inntil de måtte bli endret av styret selv.

Daglig leder vil være bundet av de planer, budsjetter og retningslinjer for selskapets virksomhet som er fastsatt av styret.

Tredje ledd er en presisering av styrets ansvar for den økonomiske forvaltning av selskapet og viderefører i noe endret form gjeldende lov § 8-7 siste ledd.

Bestemmelsen presiserer styremedlemmenes plikt til å holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling. Styret har her en aktivitetsplikt og kan ikke bare avvente informasjon fra administrasjonen. I selskaper med virksomhet av noe omfang vil det være naturlig at forholdene legges til rette for oppfølging fra styrets side gjennom utvikling av egnede rutiner for daglig leders rapportering og orientering til styret om utviklingen, jf også utkastet § 5-7 første ledd. Hvilket omfang plikten til å holde seg orientert vil ha, avhenger av omstendighetene. Det kan derfor i en økonomisk vanskelig situasjon for selskapet bli stilt helt andre krav til styret enn i en mer normalisert situasjon, ikke minst av hensyn til kreditorenes interesse.

Det følger dessuten av bestemmelsen at styret plikter å påse at regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Utkastet viderefører her gjeldende lov § 8-7 første ledd første punktum. Det siktes her til selskapets interne kontrollarbeid, herunder internrevisjonen som utøves av selskapets egne tilsatte. Den eksterne revisors stilling er regulert i kap 8.

Fjerde ledd tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-11 tredje ledd og NOU 1992:29 § 9-12 tredje ledd. Første punktum presiserer styrets rett og plikt til å iverksette nærmere undersøkelser om forvaltningen av selskapet.

Formålet med bestemmelsen er å sette styret i stand til mer effektivt å kunne føre kontroll med daglig leder. I enkelte selskaper tar styret liten del i forvaltningen av selskapet. Styrets hovedoppgave er først og fremst å føre tilsyn med daglig leders forvaltning av selskapet og virksomheten forøvrig. Særlig for denne typen selskaper vil den foreslåtte bestemmelsen kunne ha betydning.

Det er også et viktig siktemål med bestemmelsen at den kan gjøre styreposisjonen mer meningsfull for de ansattes representanter. Særlig for disse er det viktig at det enkelte styremedlem kan be om opplysninger og kreve at det iverksettes undersøkelser.

Når det gjelder det enkelte styremedlems individuelle rett til å kreve iverksatt undersøkelser, er det foreslått en regel om dette i fjerde ledd annet punktum. Bestemmelsen innebærer en endring i forhold til gjeldende lov, men utvalgets utkast samsvarer med departementets forslag i Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-11 siste ledd annet punktum. Det vises derfor til NOU 1992:29 s 152 hvor det uttales:

> «Det er etter gjeldende lov tvilsomt om det enkelte styremedlem kan kreve opplysninger av daglig leder og iverksette undersøkelser. Vanligvis vil det ikke være noe behov for at det enkelte styremedlem kan opptre på egen hånd for å føre kontroll med daglig leder. Ansvaret påligger styret som sådan, og man må anta at styremedlemmene har en felles interesse i at tiltak blir iverksatt dersom dette er nødvendig for at styret skal kunne fylle sine oppgaver. Dette vil imidlertid ikke alltid være tilfellet. Forholdet kan f eks

> være at styremedlemmer som representerer majoriteten i selskapet, har tilgang på informasjon som andre styremedlemmer ikke har tilgang på. Særlig kan dette være et problem i forhold til de ansattes representanter. Utvalget ser derfor et behov for at man gir det enkelte styremedlem en uttrykkelig rett til å kreve opplysninger og iverksette undersøkelser, jf annet ledd annet punktum og tredje ledd annet punktum.
>
> Det er imidlertid uhensiktsmessig om det enkelte styremedlem skal kunne opptre helt på egen hånd. Styret som sådan bør være oppmerksom på opplysnings- og undersøkelsesbehov som menes å foreligge, slik at det i felles interesse kan skje en meningsutveksling. Et krav om daglig leders redegjørelse om en sak, skal derfor fremsettes på styremøte, tilsvarende det som vil gjelde dersom styret som sådan ber om en redegjørelse. Dette vil innebære at alle styremedlemmene får tilgang på samme informasjon.»

Det enkelte styremedlem kan etter annet punktum kreve at styret iverksetter undersøkelser. Når det kreves av et styremedlem har styret en plikt til å treffe beslutning om dette, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 208. Styret må imidlertid kunne avslå krav om å iverksette undersøkelser hvis det forhold som ønskes undersøkt er åpenbart uten interesse for styrevervet. Eller hvis kostnadene som er forbundet med undersøkelsene vil stå i et klart misforhold til betydningen av de forhold som kan tenkes avdekket.

Det er også styret som treffer nærmere beslutning om hvordan undersøkelsen skal gjennomføres. I denne forbindelse må selvsagt styreflertallet opptre lojalt i forhold til den retten loven gir det enkelte styremedlem til å kreve iverksatt undersøkelser i forsvarlig omfang.

Til § 5-5

Paragraf 5-5 fastslår styrets ansvar for tilsynet med selskapets daglige leder. Bestemmelsen innebærer en lovfesting og presisering av styrets tilsynsansvar i forhold til den daglige ledelsen og selskapets virksomhet forøvrig. Betydningen av styrets tilsynsansvar vil klarligvis variere med arten og omfanget av selskapets virksomhet. I selskaper med virksomhet av noe omfang vil tilsynsoppgavene være en viktig del av styrearbeidet og bør derfor fremgå uttrykkelig av loven.

Første ledd presiserer den alminnelige tilsynsplikten styret har med den daglige ledelsen av selskapet, jf over. Bestemmelsen representerer i og for seg ikke noe prinsipielt nytt i forhold til gjeldende rett, selv om gjeldende lov ikke inneholder noen alminnelig bestemmelse om styrets tilsynsansvar med daglig leder og selskapets virksomhet. En slik plikt følger imidlertid av styrets generelle plikt til å forvalte selskapet på en forsvarlig måte. Utvalget antar imidlertid at en markering av tilsynsansvaret vil bidra til en bevisstgjøring, og vektleggingen av styrets tilsynsoppgaver samt styreansvar, jf også utkastet § 5-4 tredje ledd.

Annet ledd presiserer at styret kan fastsette instrukser for den daglige ledelse av selskapet. Heller ikke denne bestemmelsen innebærer noe nytt i forhold til gjeldende rett. I gjeldende lov § 8-7 annet ledd første punktum er styrets adgang til å fastsette instrukser for daglig leder (administrerende direktør) forutsatt.

Utvalget mener at adgangen til å fastsette instruks for daglig leder bør presiseres i tilknytning til det alminnelige tilsynsansvaret som er foreslått lovfestet i første ledd. Hvorvidt det skal fastsettes instruks for daglig leder og i tilfelle det nærmere innholdet av instruksen, overlates til styret. Styrets instrukser kan gjelde enkeltstående saker eller være generelle. I generelle instrukser for daglig leder kan det f eks fastsettes nærmere regler om saker som skal forelegges styret, om daglig leders

adgang til å delegere saker til sine underordnede, om daglig leders rapportering til styret mv.

Tredje ledd presiserer at styret har en plikt til å sørge for at avtale mellom en aksjeeier og selskapet nedtegnes skriftlig. Bestemmelsen er således et formkrav og gir ikke uttrykk for en gyldighetsregel. Utvalget anser med dette det tolvte selskapsdirektiv art 5 nr 1 for å være oppfylt. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 8-11a.

Til § 5-6

Paragraf 5-6 gjelder daglig leders ansvar og myndighet i selskapet. Bestemmelsen svarer innholdsmessig til gjeldende lov § 8-7 annet og fjerde ledd annet punktum. Den tilsvarer også Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-10 som er kommentert på s 206-207. Forslaget i NOU 1992:29 § 9-11 som er kommentert på s 1512 og inneholder forslag om enkelte saker som uttrykkelig ligger utenfor daglig leders kompetanse er ikke videreført. For en nærmere redegjørelse av og begrunnelse for forslaget vises til Ot prp nr 36 (1993-94) s 151.

Utkastet svarer innholdsmessig til gjeldende lov § 8-7 annet og fjerde ledd annet punktum.

Til § 5-7

Paragraf 5-7 er ny i forhold til gjeldende lov, men en tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp 36 (1993-94) § 7-11 første og annet ledd som er kommentert på s 207-208 og i NOU 1992:29 § 9-12 første og annet ledd som er kommentert på s 151-152.

Paragraf 5-7 fastsetter minstekrav for daglig leders plikt til å underrette og informere styret. Styret må, med utgangspunkt i utkastet § 5-4 tredje ledd og § 5-5 første ledd, vurdere om det for det enkelte selskap er behov for andre og mer omfattende rutiner for informasjon og orientering fra den daglige ledelsen. Også den daglige ledelse må vurdere disse forhold.

I NOU 1992:29 s 151 er regelen begrunnet slik:

> «Reglene må ses i sammenheng med styrets overordnede stilling i forhold til daglig leder, herunder dets kontrollfunksjon. Formålet med bestemmelsen er å sette styret i stand til mer effektivt å kunne føre kontroll med daglig leder. I enkelte selskaper tar styret liten del i forvaltningen av selskapet. Styrets hovedoppgave er først og fremst å føre tilsyn med daglig leders forvaltning av selskapet. Særlig for denne typen selskaper vil den foreslåtte bestemmelsen kunne ha betydning.
>
> Det er også et viktig siktemål med bestemmelsen at den kan gjøre styreposisjonen mer meningsfull for de ansattes representanter. Særlig for disse er det viktig at det enkelte styremedlem kan be om opplysninger og kreve at det iverksettes undersøkelser.»

Første ledd tilsvarer NOU 1992:29 § 9-1 første ledd første punktum og Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-11 første ledd første punktum med unntak av at plikten til å underrette styret er foreslått til hver tredje måned og ikke hver annen måned som foreslått i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94). I forhold til de ulike typer av selskaper som omfattes av aksjeselskapsloven, bør minstekravet ikke settes for høyt.

I NOU 1992:29 s 152 uttales det følgende om kravet til redegjørelse:

> «Hvor omfattende og detaljert redegjørelsen skal være, må avgjøres konkret ut fra selskapets størrelse, hva slags saker daglig leder har hatt til behandling siden forrige underretning, og hvor stor betydning disse sakene må anses å ha for vedkommende selskap. Det må også legges vekt på hva slags

rolle styret selv har i selskapet. Dersom styret opptrer aktivt i forvaltningen, må det stilles mindre krav til rapporteringen enn dersom styret i første rekke har en tilsynsfunksjon. Avgjørende må være at styret gis en rimelig mulighet til å kunne vurdere daglig leders arbeid og selskapets stilling.»

I Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-4 første ledd annet punktum og NOU 1992:29 § 9-12 første ledd annet punktum er det foreslått en bestemmelse om at vedtektene og styret kan pålegge daglig leder å underrette styret oftere enn det som følger av den foreslåtte lovbestemmelsen. Denne bestemmelsen er ikke videreført. Utvalget har ikke med dette ment å foreta noen realitetsendring fra NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94), men legger til grunn at en hyppigere rapportering enn det som følger av loven kan fastsettes med grunnlag i styrets generelle instruksjonsadgang overfor daglig leder samt i generalforsamlingens alminnelige myndighet til å regulere selskapets organisasjon og virksomhet nærmere.

Slik informasjon skal etter utkastet gis i møte eller ved skriftlig underretning, slik at alle styremedlemmer får del i informasjonen.

Annet ledd tilsvarer NOU 1992:29 § 9-12 annet ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-11 annet ledd. Bestemmelsen supplerer regelen i første ledd ved å pålegge daglig leder plikt til å redegjøre nærmere for bestemte saker, dersom styret ber om det. Saker som det bes om redegjørelse om, må av naturlige grunner gjelde selskapets virksomhet, selv om dette ikke er sagt uttrykkelig i lovteksten.

Et særlig spørsmål er om også det enkelte styremedlem skal ha rett til å kreve at daglig leder gir en redegjørelse. En slik rett for det enkelte styremedlem er foreslått i NOU 1992:29 § 9-12 annet ledd annet punktum og Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-11 annet ledd annet punktum.

Utvalget er enig i at det enkelte styremedlem bør ha en rett til å kreve at daglig leder redegjør nærmere for bestemte saker som styrebehandles, og foreslår derfor en bestemmelse om dette i annet ledd annet punktum. Bestemmelsen gir ikke det enkelte styremedlem rett til å opptre på egenhånd. Et krav om redegjørelse fra daglig leder skal fremsettes på styremøte. Dette vil innebære at alle styremedlemmene får tilgang på samme informasjon. Retten til informasjon er gitt det enkelte styremedlem i selskapets og styrets felles interesse, og slik at opplysningene kan danne grunnlag for det samlede styrets vurderinger og meningsutveksling.

Til § 5-8

Paragraf 5-8 legger ansvaret for den daglige ledelsen på styret når selskapet ikke har daglig leder. Bestemmelsen innebærer ikke noe brudd med gjeldende lov § 8-7 første ledd. Den er utformet etter Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-9, som er kommentert på s 207, og NOU 1992:29 § 9-11 første ledd, som er kommentert på s 151.

Også i selskaper som ikke har daglig leder, vil det være behov for en person som har et særlig ansvar for den daglige ledelsen av selskapet. Utkastet legger dette ansvaret til styrelederen, men åpner for at styret kan vedta en annen ordning, så som at et annet medlem av styret skal ha ansvaret for den daglige ledelsen eller at styret kollektivt skal ha dette.

Paragrafen regulerer bare den interne ansvarsfordelingen. Når det gjelder representasjonen utad, reguleres dette av utkastet § 5-15

Til § 5-9

Paragraf 5-9 viderefører med enkelte språklige endringer inhabilitetsbestemmelsen i gjeldende lov § 8-11 som, etter det utvalget forstår, også er foreslått videreført i NOU 1992:29 § 9-17 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-17. En rekke spørsmål knyttet

til inhabilitetsreglene er drøftet i NOU 1992:29 s 154-155 og i Ot prp nr 36 (1993-94) s 213-214.

Til § 5-10

Paragraf 5-10 avløser gjeldende lov § 8-16 annet til fjerde ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 7-23 annet til fjerde ledd som er kommentert på s 215. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 9-23 annet til fjerde ledd som er kommentert på s 156. Gjeldende lov § 8-16 første ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-23 første ledd som gjelder vanlig styrehonorar er plassert i utkastet § 5-25.

Bestemmelsen fastsetter et alminnelig forbud mot at styremedlem, daglig leder eller noen som er ansatt i selskapet mottar godtgjørelse fra andre enn selskapet i forbindelse med deres arbeid for dette. En slik godtgjørelse skal i tilfelle tilfalle selskapet.

Første ledd avløser gjeldende lov § 8-16 annet ledd første punktum. I utkastet er uttrykket «arbeid» brukt i steden for uttrykket «rettshandel» i gjeldende lov. Med dette markeres at virkeområdet for bestemmelsen også gjelder andre oppgaver enn de som er knyttet til avtaleinngåelser og andre rettslige disposisjoner i snever forstand.

Annet ledd må ses i sammenheng med legaldefinisjonen av begrepet «nærstående» i utkastet § 1-15.

Tredje ledd videreführer Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-23 fjerde ledd og NOU 1992:29 § 9-23 fjerde ledd.

I tredje ledd annet punktum er det foreslått en ny bestemmelse. Det er presisert her at regelen i første punktum om at godtgjørelse som er avtalt eller mottatt i strid med reglene i annet og tredje ledd, tilfaller selskapet, gjelder tilsvarende for eiendeler som har kommet i stedet for og avkastning på godtgjørelse.

Fjerde ledd tilsvarer gjeldende lov § 8-16 annet ledd annet punktum.

Til § 5-11

Paragraf 5-11 erstatter gjeldende lov § 5-3.

Nytt i forhold til gjeldende lov er at selskapets adgang til å inngå ansvarlige lån også reguleres uten hensyn til hvordan renten er fastsatt.

Den systematiske plasseringen for lån med rente som avhenger av selskapets utbytte, er annerledes enn i gjeldende rett, hvor bestemmelsen er plassert i utkastet kap 5 «Opptak av lån på særlig vilkår». I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen plassert i et kap 10 om finansielle instrumenter. Når utvalget har foreslått bestemmelsen flyttet til kapitlet om selskapets ledelse, har dette sammenheng med at utvalget ser bestemmelsen som en begrensning i den kompetansen styret ellers har til å treffe beslutninger om opptak av lån.

Regelen om ansvarlige lån er ny. Bestemmelsen må ses i sammenheng med at et ansvarlig lån ofte vil inneholde vilkår som fratar selskapsorganet den reelle styringsretten. Inngåelsen av slike avtaler vil derfor ofte innebære en maktforskyvning ut av selskapet. Skal en slik maktforskyvning kunne vedtas bør generalforsamlingen delta i beslutningsprosessen.

Avtaler som innebærer en forskyvning av makten, kan bestå av et mangfold av ulike varianter. Det er derfor vanskelig å finne et felles kjennetegn. I praksis har det imidlertid vist seg at de ofte er ansvarlige lån. Selv om slike avtaler i prinsippet kan ha vanlig konkursprioritet, er det sjelden at et selskap er villig til å inngå en slik avtale med vanlig prioritet. Selv om kriteriumet «ansvarlig lån» ikke treffer alle de

tilfellene hvor en maktforskyvning av selskapsorganets myndighet ligger innebygget, og ikke alle ansvarlige lån innebærer en maktforskyvning, har utvalget likevel foreslått dette som et egnet kriterium for når generalforsamlingens deltakelse er nødvendig. Opptak av ansvarlig lån kan derfor etter **første ledd** bare skje etter en generalforsamlingsbeslutning i henhold til fullmakt gitt ved slik beslutning.

Annet ledd presiserer hvilket flertall som er nødvendig for at en beslutning om låneopptak kan treffes. Siden slike vedtak ofte vil innebære en maktforskyvning er flertallskravet det samme som ved vedtektsendringer.

Til § 5-12

Paragraf 5-12 avløser gjeldende lov § 13-17. Den tilsvarende bestemmelse er i NOU 1992:29 § 9-20 som er kommentert på s 155 og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-20 som er kommentert på s 214.

Etter gjeldende lov § 13-17 annet punktum er lovens formelle hovedregel at oppbudsbegjæring fra selskapets side bare kan settes fram med grunnlag i en generalforsamlingsbeslutning. Fra dette gjøres det unntak for de tilfellene det av hensyn til kreditorene er en plikt til å begjære oppbud. Bestemmelsen må ses i sammenheng med straffeloven § 283 a som pålegger styret en straffesanksjonert oppbudsplikt dersom selskapet ikke vil kunne tilfredsstille alle fordringshaverne, og nærmere angitte vilkår som er fastsatt i lovbestemmelsen ikke er oppfylt. Utvalget ser det slik at i praksis vil skyldnerens rett til å melde oppbud ved insolvens etter konkursloven § 60 jf § 61 falle sammen med styrets plikt til å begjære gjeldsforhandling eller konkurs etter straffeloven § 283 a. Dette bør gjenspeiles i styrets kompetanse etter aksjeloven slik at det er styret som har kompetansen til å begjære gjelds- eller konkursbehandling på vegne av selskapet. **Første ledd** er utformet i samsvar med dette.

Annet ledd fastsetter at det under konkursbehandlingen er styret som representerer selskapet som konkursskyldner. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 13-17 tredje punktum.

II. Selskapets forhold utad

Til § 5-13

Paragraf 5-13 tilsvarer gjeldende lov § 8-12 første ledd samt Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-19 første ledd, som er kommentert på s 214 og NOU 1992:29 § 9-19 første ledd som er kommentert på s 155.

Til § 5-14

Paragraf 5-14 avløser gjeldende lov § 8-12 annet ledd til fjerde ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) tilsvarer bestemmelsen § 7-19 annet til femte ledd kommentert på s 214 og i NOU 1992:29 § 9-19 annet til femte ledd som er kommentert på s 155.

Første ledd avløser gjeldende lov § 8-12 annet og tredje ledd. En endring er foreslått i første ledd hvor det står at styret kan gi «navngitte» ansatte rett til å tegne selskapets firma. I gjeldende lov heter det «bestemt betegnede» ansatte. Se nærmere Marthinussen/Aarbakke: Aksjeloven med kommentarer s 241.

Tredje ledd avløser gjeldende lov § 8-12 fjerde ledd. Kravet til tilknytning til Norge som følger av henvisningen til § 8-5 i gjeldende lov og tilsvarende henvisninger i NOU 1992:29 § 9-19 siste ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-19 siste ledd er ikke videreført.

Til § 5-15

Paragraf 5-15 avløser gjeldende lov § 8-13. Bestemmelsen tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-21, som er kommentert på s 214 og NOU 1992:29 § 9-21 s 155.

Bestemmelsen slår fast at daglig leder representerer selskapet i saker som hører inn under den daglige ledelse. Hva som ligger i den daglige ledelse er regulert i § 5-6.

Annet punktum er ny i forhold til gjeldende lov. Denne fastslår at når selskapet ikke har daglig leder, har styreleder legitimasjon utad i saker som omfattes av den daglige ledelsen. Det er derfor i disse tilfellene ikke nødvendig at hele styret representerer selskapet. Regelen er begrunnet i praktiske hensyn og vil særlig ha betydning i små selskaper, jf også utkastet § 5-8. Etter bestemmelsen kan en ordning fastsettes i vedtektene. Forutsetningen for at slik vedtektsbestemmelse skal kunne gjøres gjeldende overfor godtroende tredjemann er at den er registrert i Foretaksregisteret, jf utkastet § 5-16 og Foretaksregisterloven § 10-1.

Til § 5-16

Paragraf 5-16 viderefører gjeldende lov § 8-15 slik denne lyder etter endringen ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). Det er ikke foreslått annet enn redaksjonelle endringer i forhold til gjeldende lov.

Paragrafen regulerer i hvilken grad selskapet er bundet i tilfeller hvor et selskapsorgan har overskredet sin myndighet. Regler om dette finner man også i første selskapsdirektiv art 9 som gjelder både aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Forholdet mellom direktivbestemmelsen og norsk rett er nærmere behandlet i NOU 1992:29 s 141-142. Art 9 reiser flere tolkningsspørsmål. Blant annet følger det av art 9 nr 1 første ledd at selskapet som hovedregel skal anses bundet ved myndighetsoverskridelse «med mindre handlingene innebærer en overskridelse av den myndighet som organene er tillagt eller kan tillegges etter loven.» I NOU 1992:29 og i Ot prp nr 36 (1993-94) ble det lagt til grunn at bestemmelsen må forstås slik at selskapet etter den nasjonale lovgivningen ikke skal anses bundet når selskapsorganet har overskredet den myndighet som loven tillegger det. Alternativt kan bestemmelsen forstås slik at ved denne formen myndighetsoverskridelse er det opp til den nasjonale lovgivning å fastsette om selskapet skal anses bundet, og eventuelt vilkårene for dette.

Noe av bakgrunnen for den forståelse man la til grunn i Ot prp nr 36 (1993-94) var at den danske aksjeloven synes å bygge på samme forståelse av direktivet. I svensk rett synes man imidlertid nå å forstå direktivet slik at det er opp til den nasjonale lovgivningen å fastsette i hvilken grad selskapet skal være bundet ved overskridelse av myndighet etter loven. Det vises til den svenske aksjeloven kap 14 § 8, som bestemmer at dersom administrerende direktør har overskredet sin myndighet etter loven, er selskapet ikke bundet dersom det godtgjør at medkontrahenten kjente til eller burde ha kjent til myndighetsoverskridelsen.

Når det gjelder forståelsen av gjeldende lov § 8-15 slik den lyder etter lov 22.12.1995 nr 80 heter det i Innst O nr 23 (1995-96) s 8 følgende om uttrykket «godtgjør» i lovbestemmelsen:

> «Komiteen stør ordlyden i utkastet, men er usamd med departementet i tolkinga av uttrykket «godtgjør». Det er vanskelig å påleggje selskapet ei skjerpa provtyngsle for medkontrahenten sin manglande aktsamt gode tru, slik departementet gjer i proposisjonen. Det må vera nok at selskapet etter vanlege reglar sannsynleggjer at motparten ikke var i aktsam god tru. I direktivet (engelsk tekst) heiter det at selskapet «proves» dette, omsett med «godtgjør», og det må innebere ei provføringsplikt, og ikkje ei provtyngsle.

Komiteen meiner det må vere opp til domstolane å ta stilling til kor strenge krav som skal stillast til provet.»

Til § 5-17

Paragraf 5-17 svarer til § 8-4 a i gjeldende lov slik loven gjelder etter endringen ved lov 22.12.1995. Tilsvarende bestemmelse er dessuten foreslått i NOU 1992:29 § 9-8 som er kommentert på s 151 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-8 som er kommentert på s 206.

Bestemmelsen har bakgrunn i det første selskapsdirektiv art 8 som bestemmer at «(d)ersom formalitetene for offentlighet er iakttatt med hensyn til de personer som i egenskap av organ kan forplikte selskapet», kan mangler ved oppnevnelsen av disse personene ikke påberopes overfor en tredjeperson, med mindre selskapet godtgjør at tredjepersonen kjente til manglene. «Formalitetene for offentlighet» er regulert i første selskapsdirektiv art 3, som krever offentliggjøring ved registrering i et sentralt register eller i et handels- eller selskapsregister og kunngjøring i det nasjonale lysingsblad.

III. Valg av styret

Til § 5-18

Paragraf 5-18 avløser gjeldende lov § 8-1 annet og tredje ledd. Den tilsvarende bestemmelsen i NOU 1992:29 er § 9-2 som er kommentert på s 150. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 7-2 som er kommentert på s 202-203.

Enkelte endringer er foretatt i forhold til gjeldende rett og i forhold til det som er foreslått i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94). Etter gjeldende lov § 8-1 annet ledd annet punktum flg kan generalforsamlingens valgrett i vedtektene innenfor nærmere rammer som er fastsatt i loven overføres til andre. Den praktiske betydningen av bestemmelsen er liten, i et hvert fall i vanlige aksjeselskaper. Hvor det i praksis oppstår spørsmål om å gi andre enn generalforsamlingen som sådan innflytelse over styresammensetningen, skjer dette i praksis med grunnlag i vilkår fastsatt i avtale med selskapet eller i avtale med selskapets aksjeeiere. Slike avtaler vil fortsatt kunne benyttes. Adgangen til å overføre valgrett til andre er derfor tatt ut. Som en følge av dette er også regelen i gjeldende lov § 8-1 annet ledd siste punktum om at generalforsamlingen må velge minst halvparten av medlemmene heller ikke videreført.

I **annet ledd** er det fastsatt et unntak fra generalforsamlingens eksklusive valgrett for valg av ansatterepresentanter. Et annet lovfestet unntak fra prinsippet i første ledd følger av § 13-13 første ledd for selskaper med bedriftsforsamling, jf utkastet § 5-14 fjerde ledd som gjør klart at denne bestemmelsen går foran.

Til § 5-19

Paragraf 5-19 avløser gjeldende lov § 8-17 første ledd til tredje ledd og delvis fjerde ledd. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 9-3 første ledd og delvis fjerde ledd som er kommentert på s 150. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen i § 7-3 første og annet og delvis fjerde ledd som er kommentert på s 203.

Reglene for beregning av antall ansatte som skal til for å gi representasjonsrett er foreslått endret. Endringen er i samsvar med Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-3. Det vises derfor til proposisjonen s 203 hvor det uttales:

> «Gjeldende lov innebærer at selskapet skal ha eksistert i tre år før de ansatte gis rett til styrerepresentasjon. I Aksjelovgruppens forslag er dette vilkåret sløyfet. Departementet er enig i forslaget. Nærmere regler om beregningen av antallet ansatte kan fastsettes i forskrift etter forskriftshjemmelen i femte ledd.»

Utvalget viser til dette og til forskriftshjemmelen i tredje ledd første punktum.

Utvalget vil for sin del bemerke at forslaget om å sløyfe gjennomsnittsberegningen over tre år kan ha betydning for representasjonsretten ved oppstart av ny virksomhet ved naturlig vekst og ved virksomhetsoverdragelse. Forslaget innebærer at de ansatte ikke behøver å vente tre år for å få styrerepresentasjon hvis antall ansatte kommer over representasjonsterskelen på et tidligere tidspunkt. Videre klargjør forslaget at retten til styrerepresentasjon inntrer umiddelbart ved virksomhetsoverdragelse fra ett selskap til et annet hvor den virksomheten som overdras har flere enn 30 ansatte. Dette antas å være gjeldende rett også i dag, men utvalget mener at det under enhver omstendighet er behov for å klargjøre dette.

Første og **annet ledd** samsvarer med gjeldende lov § 8-17 første og annet ledd. Noen endring er ikke foreslått. Tredje ledd i gjeldende lov § 8-17 om styrerepresentasjon hvor det er avtalt at det ikke skal være bedriftsforsamling er flyttet til § 13-26.

Tredje ledd avløser gjeldende lov § 8-17 femte ledd. Det er presisert at Kongens myndighet også omfatter myndighet til å gi nærmere regler om beregningen av antall ansatte, herunder fastsette at antall ansatte som er avgjørende for representasjon skal beregnes etter et gjennomsnittstall. Det er en forutsetning at gjennomsnittsberegningen ikke kan strekke seg over så lang tid at det undergraver formålet med lovendringen. Utvalget vil derfor anta at beregningsgrunnlaget for antall ansatte i høyden kan strekke seg over en ettårsperiode. Forøvrig åpner forskriftsbestemmelsen også for at representasjonsterskelen kan knyttes til et bestemt tidspunkt på året, f eks 01.01.

Til § 5-20

Paragraf 5-20 avløser gjeldende lov § 8-17 fjerde ledd og femte ledd første punktum. I likhet med Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-3 som er kommentert på side 203 og NOU 1992:29 § 9-3 som er kommentert på s 150 foreslår utvalget en realitetsendring. Etter gjeldende lov § 8-17 fjerde ledd kan fagforeninger som omfatter to tredeler av de ansatte i konsernet søke om konsernordning for de ansattes representasjon. Utvalget mener at dette kravet bør kunne lempes slik at fagforeninger som representerer flertallet av de ansatte er søknadsberettiget. Utvalget foreslår forøvrig en noe endret redigering av bestemmelsen.

Til § 5-21

Paragraf 5-21 avløser gjeldende lov § 8-2. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 7-4 som er kommentert på s 203 og i NOU 1992:29 § 8-4 som er kommentert på s 150. Utvalget har bare foreslått språklige og redaksjonelle endringer.

Første ledd viderefører § 8-2 første ledd med unntak av siste punktum som er endret til annet ledd. Det er ikke foreslått noen innholdsmessig endring.

Som etter gjeldende lov, er utgangspunktet at styremedlemmet tjenestegjør i to år. I **annet ledd** er det tatt inn en presisering om at tjenestetiden regnes fra valget, hvis ikke noe annet er bestemt. Forøvrig er paragrafen i samsvar med gjeldende lov § 8-2.

Annet punktum viderefører gjeldende lov § 8-2 første ledd siste punktum.

Tredje ledd viderefører gjeldende lov § 8-2 annet ledd.

Fjerde ledd bestemmer at for styremedlemmer som er valgt av de ansatte etter § 5-19, jf § 5-20, gjelder ikke reglene om tjenestetid i første og annet ledd. Regelen i tredje ledd om at et styremedlem blir stående fram til et nytt styremedlem er valgt, gjelder imidlertid også for de ansattes representanter i styret.

Til § 5-22

Paragraf 5-22 avløser gjeldende lov § 8-3 første ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse § 7-5 første ledd som er kommentert på s 201 og NOU 1992:29 § 9-5 første ledd som er kommentert på s 150. Gjeldende lov § 8-3 er splittet opp i to bestemmelser, henholdsvis § 5-22 og § 5-23. Noen realitetsendring er imidlertid ikke foreslått.

Første ledd første punktum bestemmer at et styremedlem bare kan fratre når det foreligger «særlig grunn». Etter gjeldende lov § 8-3 første punktum er vilkåret at det foreligger «særlige forhold». Den endrete formuleringen er fra utvalgets side ikke ment å innebære noen realitetsendring, men utvalget antar at «særlig grunn» er mer dekkende for de forhold som bør foreligge for at et styremedlem skal gis rett til å trekke seg før tjenestetiden utløper. Utvalget vil forøvrig understreke at vilkåret «særlige forhold» gir uttrykk for at det ikke skal være kurant å trekke seg fra et styreverv i perioden. Økonomiske problemer i selskapet vil normalt i seg selv ikke være tilstrekkelig, selv om problemene innebærer en reell risiko for at selskapet går konkurs.

Annet punktum fastslår at styret skal ha varsel i rimelig tid før fratredelsen. Hva som skal anses som rimelig tid vil avhenge av forholdene, men det sentrale vil være at varsel skal gis i så god tid at styret gis mulighet til å innkalle generalforsamlingen for å få valgt nytt styremedlem til avløsning av det som fratrer.

Slik bestemmelsen er foreslått formulert skal styret også varsles når det er ansattes styrerepresentanter som fratrer. I disse tilfellene skal varsel også sendes til dem som foreslo vedkommende valgt, jf § 17 fjerde ledd i forskrift til aksjelovens bestemmelser om de ansattes rett til representasjon i aksjeselskapers styre og bedriftsforsamling mv.

Annet ledd tilsvarer gjeldende lov § 8-3 første ledd tredje punktum. Noen endring fra denne er ikke foreslått. Annet punktum fastslår at første punktum ikke gjelder for styremedlemmer valgt av de ansatte.

Til § 5-23

Paragraf 5-23 viderefører gjeldende lov § 8-3 annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse § 7-5 annet ledd som er kommentert på s 203 i proposisjonen og i NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse § 9-5 annet ledd som er kommentert på s 150 i utredningen.

Til § 5-24

Paragraf 5-24 viderefører gjeldende lov § 8-1 siste ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse § 7-2 tredje ledd og § 7-3 sjette ledd som er kommentert på henholdsvis s 202 og s 203. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 9-2 tredje ledd som er kommentert på s 150. I likhet med disse representerer forslaget ingen endring fra gjeldende rett.

Som etter gjeldende lov, vil det i forhold til enkelte av lovens bestemmelser være en forutsetning at varamedlemmet faktisk fungerer som styremedlem for at

bestemmelsen skal få anvendelse, mens andre regler gjelder generelt for varamedlemmer. I lovutkastet er det foreslått enkelte nye regler som pålegger styremedlemmer ansvar. Dette gjelder f eks utkastet §§ 6-18 og 6-19. Varamedlemmet kan ikke bli ansvarlig etter disse reglene uten at han eller hun har fungert som styremedlem på det tidspunktet lovovertredelsen fant sted, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 202.

Til § 5-25

Paragraf 5-25 viderefører gjeldende lov § 8-16 første ledd og § 13-17 siste punktum. Reglene om godtgjørelse for styremedlemmer mv for selskaper hvor bedriftsforsamlingen velger styremedlemmer fremgår av § 13-14.

I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 7-23 første og siste ledd som er kommentert på s 215 og i NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 9-23 første og siste ledd som er kommentert på s 156.

IV. Styrets arbeid

Til § 5-26

Paragraf 5-26 avløser deler av gjeldende lov § 8-9. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 9-15 annet ledd tredje punktum tredje ledd og femte ledd som er kommentert på s 153 – 154. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 7-14 tredje, sjette og syvende ledd som er kommentert på s 210 – 212.

Reglene er på flere punkter nye i forhold til gjeldende rett, NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94). Det vises i denne sammenheng til avsnitt II.7.2.3 hvor det er nærmere drøftet i hvilken utstrekning kravet om møtebehandling av styresaker bør kunne mykes opp, ikke minst i forhold til små og mindre selskaper. Et generelt krav må imidlertid være at behandlingsmåten er «betryggende».

Første ledd regulerer hvordan styret kan treffe sine vedtak. Utgangspunktet er at dette skal skje i møte. Utkastet åpner imidlertid også for at vedtak også kan skje på andre måter som gir en betryggende behandlingsform hensett til de saker det gjelder. I utkastet nevnes skriftlig behandling som et alternativ til møtebehandling. Det åpnes dermed for at vedtak kan treffes ved sirkulasjon av dokumenter. Også andre behandlingsmåter enn skriftlighet kan brukes når det er betryggende. Et eksempel er telefonmøter hvor det er mulig for styremedlemmene å kommunisere med hverandre samtidig.

Første ledd legger det til styrets leder å ta standpunkt til behandlingsformen. Hvis lederen overveier å bruke andre behandlingsformer enn møteformen, må han gjøre seg opp en mening om dette på bakgrunn av at de saker som skal behandles er en betryggende behandlingsform. Bestemmelsen er ikke til hinder for at styreflertallet vedtar nærmere retningslinjer om behandlingsformene, f eks om at visse saker utenom årsoppgjøret skal behandles i møte. Slike retningslinjer som vedtas av styreflertallet vil være bindende foran styrelederen. I alle tilfeller vil et styremedlem kunne kreve at en sak behandles i møte, se annet ledd.

Annet punktum bestemmer at møte er eneste behandlingsform for styrebehandlingen av årsoppgjøret. Begrunnelsen er dels at dette er såvidt viktig sak at en annen måte sjelden er betryggende, samt at det iallefall bør kreves at styret møtes en gang i året før generalforsamlingen møtes.

Annet ledd første punktum gir regler for behandling utenfor møte. Bestemmelsen fastsetter som et vilkår for behandling av sak utenfor møte at styremedlemmene «så vidt mulig kan delta i en samlet behandling av saken». Dette innebærer at behandlingsformen såvidt mulig bør legges opp slik at hvert enkelt styremedlem gis

anledning til å fremføre sin sak overfor de andre styremedlemmene slik at disse kjenner de andre medlemmenes syn før avgjørelsen treffes. Styrebehandling uten møte må selvsagt ikke føre til at enkelte av styremedlemmene holdes unna saksbehandlingen eller ikke får fremmet sine synspunkter. Ved avgjørelsen om det skal legges opp til en behandlingsform hvor ikke alle deltar samtidig, må det bl a ses hen til sakens karakter.

I uttrykket «såvidt mulig kan» ligger at behandlingsformen skal være slik at alle styremedlemmene kan ha mulighet til å delta. Noe innskjerping av kravet i forhold til gjeldende lov ligger det ikke i uttrykksformen.

Annet punktum gir hvert styremedlem rett til å kreve møte. En adgang til å treffe vedtak på annen måte enn i møte er derfor betinget av at ingen medlemmer motsetter seg dette.

Tredje ledd viderefører gjeldende lov § 8-9 tredje ledd. Noen endring fra gjeldende rett er ikke foreslått.

Fjerde ledd avløser gjeldende lov § 8-9 annet ledd tredje punktum. Det er foreslått at daglig leder både har rett og plikt til å delta i styremøtene. Dette er en endring i forhold til gjeldende lov som bare pålegger daglig leder en møterett. Endringen må ses i sammenheng med utkastet § 5-7 annet ledd.

Til § 5-27

Paragraf 5-27 avløser gjeldende lov § 8-9 annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 7-14 annet ledd som er kommentert på s 210-211. I NOU 1992:29 var den tilsvarende bestemmelsen § 9-15 annet ledd som er kommentert på s 153.

Etter **første ledd** skal styrelederen sørge for behandling av aktuelle saker. Gjeldende § 8-9 annet ledd første punktum bestemmer at styrelederen skal sørge for at styret «holder møte så ofte som trengs». Den foreslåtte endringen innebærer at enkelte saker skal styrebehandles, noe som kan ha betydning for de ansattes representanter (se NOU 1992:29 s 153).

Departementet mener i Ot prp nr 36 (1993-94) at det i praksis kan oppstå tvil om hva man skal utlede av uttrykket «saker som er aktuelle». På den annen side mener departementet at det må være viktigere å uttrykke i loven at visse saker skal styrebehandles, enn det noe intetsigende påbudet etter gjeldende lov, som mer synes å knytte seg til hvor ofte det skal holdes styremøter. Utvalget er enig i dette.

I kravet om at styret skal behandle aktuelle saker ligger ikke bare at styret skal sørge for å få til behandling saker av slik betydning at de bør være gjenstand for styrebehandling. Sakene må også behandles så raskt at styrebehandlingen ikke i realiteten blir en etterhåndsbehandling av saker som er avgjort av administrasjonen.

Annet ledd svarer med enkelte språklige endringer til forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-14 annet ledd annet punktum.

Til § 5-28

Paragraf 5-28 er ny i forhold til gjeldende lov. Denne stiller krav til forberedelsen av styremøtene. Det legges her et ansvar på daglig leder og styrets leder. Forslaget innebærer en presisering av kravet til en forsvarlig saksbehandling.

Første ledd presiserer daglig leders ansvar for å forberede saker som skal behandles på styremøte. Det overordnede ansvaret for en forsvarlig behandling av styresaker ligger imidlertid hos styrets leder. Det er derfor presisert at daglig leders forberedelse av styremøtene skal skje i samråd med styrets leder.

Annet ledd presiserer styrelederens og daglig leders ansvar for at det blir utarbeidet et tilfredsstillende behandlingsgrunnlag for styresakene. Vanligvis vil dette innebære et krav om at styremedlemmene på forhånd skal få tilsendt en skriftlig dokumentasjon som gir styremedlemmene grunnlag for å sette seg inn i hva saken gjelder og gjøre seg opp en mening om den. Hvilke krav som skal stilles til omfanget og dybden av dokumentasjonen må avpasses etter sakens karakter. Handler styret under tidspress, er dette også et moment som må trekkes inn i vurderingen av hvilke krav som stilles.

Til § 5-29

Paragraf 5-29 er ny i forhold til gjeldende lov. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 9-15 syvende ledd første punktum som er kommentert på s 154. I Ot prp 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 7-14 syvende ledd første punktum som er kommentert på s 212. En tilsvarende regel gjelder etter selskapslovens § 2-11 første ledd.

Hva som ligger i uttrykket «nødvendig frist» og «varsel på hensiktsmessig måte» vil måtte avgjøres utfra alminnelige prinsipper om forsvarlig saksbehandling. Innkallingen må foretas slik at innkallingen såvidt mulig når fram til alle styremedlemmene i så god tid på forhånd at de får mulighet til å innpasse møtet i sin øvrige timeplan og sette seg inn i de saker som skal behandles. Bestemmelsen utelukker ikke at styret i ekstraordinære tilfeller på grunn av tidspress kan holde møter med kort varsel hvis dette er nødvendig.

Det vanlige vil være at innkallingen skjer skriftlig, men noe ubetinget krav om skriftlighet følger ikke av bestemmelsen. Hvis situasjonen tilsier at styret må innkalles over telefon, er bestemmelsen ikke til hinder for dette.

Til § 5-30

Paragraf 5-30 er ny i forhold til gjeldende rett. En tilsvarende bestemmelse er foreslått i NOU 1992:29 § 9-15 fjerde ledd som er kommentert på s 153 og Ot prp 36 (1993-94) § 7-14 fjerde ledd som er kommentert på s 211 – 212. Bare språklige og redaksjonelle endringer er foretatt i forhold til forslagene.

I **første ledd** er det foreslått at i selskaper hvor de ansatte har rett til representasjon i styret skal det fastsettes en styreinstruks. Styreinstruksen skal gi nærmere saksbehandlingsregler for styret. Bestemmelsen begrunnes ut fra hensynet til de ansatte, og tar sikte på å gjøre styrets saksbehandling mer effektiv, slik at styret kan utøve sin funksjon på en bedre måte.

Annet ledd regulerer innholdet av styreinstruksen. Utvalget har vurdert om loven bør fastsette nærmere minimumskrav til styreinstruksens innhold og har kommet til at loven ikke bør inneholde regler om dette. Aksjeselskapene er en uensartet gruppe, og det vil være vanskelig å fastsette nærmere krav til styreinstruksens innhold som fastslås for alle selskaper uten at dette samtidig blir et stivbent system som hindrer nødvendig tilpasning av styreinstruksen til det enkelte selskap. Utvalget ser heller ikke bort fra at en nærmere regulering av styreinstruksens innhold lett vil føre til at styreinstruksene begrenses til å regulere lovens minimumskrav, selv om forholdene i de enkelte selskap skulle tilsi at også andre forhold burde reguleres.

Utvalget har i likhet med departementet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 211 lagt til grunn at det er styret som skal fastsette innholdet i styreinstruksen. Denne prosessen anses som viktig fordi det vil klargjøre en del praktiske løsninger og retningslinjer for styrets senere arbeid.

Tredje ledd gir Kongen en adgang til å stille nærmere krav til innholdet i en styreinstruks. Forskriftshjemmelen kan brukes til å oppstille minstekrav i alle aksjeselskaper eller for visse grupper.

Til § 5-31

Paragraf 5-31 regulerer når styret er vedtaksført. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 8-10 første ledd. I Ot prp 36 (1993-94) var den tilsvarende bestemmelsen § 7-14 femte ledd som er kommentert på s 212 og i NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 9-15 femte ledd som er kommentert på s 153.

Det er foretatt enkelte språklige endringer i forhold til gjeldende lov § 8-10 første ledd.

Enkelte av endringene er en følge av at § 5-26 tillater styret å behandle saker utenfor møte. Første ledd stiller derfor ikke noen krav til deltakelse på møte men bare i behandlingen av saken.

Til § 5-32

Paragraf 5-32 gjelder flertallskravet ved avstemninger i styret. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 8-10 annet ledd og delvis fjerde ledd. I Ot prp 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse § 7-16 som er kommentert på s 212 – 213 og i NOU 1992:29 § 9-16 som er kommentert på s 154.

Første ledd viderefører gjeldende lov § 8-10 annet ledd første punktum.

Annet ledd tilsvarer gjeldende lov § 8-10 annet ledd annet punktum som krever at de som stemmer for en beslutning alltid må utgjøre mer enn en tredel av samtlige styremedlemmer. Et spørsmål som drøftes i Ot prp 36 (1993-94) s 212 – 213 er om dette bør gjelde for alle vedtak eller bare vedtak som medfører endring for selskapet. Det vises til Ot prp 36 (1993-94) s 212 – 213 hvor det uttales:

> «... Etter nåværende lov gjelder det imidlertid en regel om at de som har stemt for en beslutning, likevel må utgjøre mer enn en tredjedel av samtlige styremedlemmer. Denne regelen er videreført i utkastet, jf annet punktum, likevel slik at ordlyden er endret til «(d)e som har stemt for et forslag son innebærer en endring». Et problem ved ordlyden i gjeldende lov er at det synes å avhenge av formuleringen i forslaget det stemmes over, hvilken beslutning det kreves særlig flertall for.
>
> Norske Finansanalytikeres Forening mener at bestemmelsen bør sløyfes, da det ikke er grunn til å sette beslutninger om endringer i en særstilling i forhold til andre beslutninger. Høringsinstansen viser til at også en beslutning om å ikke foreta en endring, kan ha betydelige konsekvenser for selskapet.
>
> Bestemmelsen må ses i sammenheng med at det alminnelige flertallskravet i første punktum knytter seg til de møtende styremedlemmene, og ikke til samtlige styremedlemmer. Regelen innebærer at beslutninger som går ut på å endre etablerte forhold, ikke kan treffes uten at en viss del av det samlede styret står bak beslutningen. Departementet mener at det er behov for en slik regel, selv om det i og for seg kan hevdes at det, som Norske Finansanalytikeres Forening peker på, i enkelte tilfeller kan ha vel så store konsekvenser for selskapet om det ikke treffes en beslutning om en endring.»

Tredje ledd tilsvarer § 8-10 fjerde ledd som gir adgang til å vedtektsbestemme strengere flertallskrav. Vedtektene kan således oppstille et krav om enstemmighet. I likhet med gjeldende lov kan ikke kravene lempes.

Til § 5-33

Paragraf 5-33 avløser gjeldende lov § 8-10 tredje ledd og delvis fjerde ledd. I Ot prp 36 (1993-94) tilsvarer den § 7-16 annet og delvis fjerde ledd som er kommentert på s 212 – 213. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 9-16 annet og delvis tredje ledd som er kommentert på s 154. Noen realitetsendring er ikke foreslått fra disse bestemmelsene eller gjeldende lov.

Til § 5-34

Paragraf 5-34 avløser gjeldende lov § 8-9 siste ledd. Innholdsmessig svarer bestemmelsen til Ot prp 36 (1993-94) § 7-15 som er kommentert på s 212. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 9-15 åttende og niende ledd som er kommentert på s 154.

Første ledd første punktum avløser delvis gjeldende lov § 8-9 siste ledd første punktum. Annet punktum stiller krav til innholdet i protokollen. Annet punktum er nytt i forhold til gjeldende lov. Med unntak av at utvalget har tilføyd krav om at behandlingsmåten skal protokolleres, tilsvarer bestemmelsen Ot prp 36 (1993-94) § 7-15.

I annet punktum er det gitt regler om hvilke opplysninger som skal tas inn i protokollen. Dette er i hovedsak en videreføring av de krav gjeldende lov stiller til protokollens innhold.

Annet ledd fastsetter at når en beslutning ikke treffes ved enstemmighet, skal det angis hvem som har stemt for og mot. Utvalget legger vekt på at en protokollering av dette bl a kan tenkes å ha betydning i en senere ansvarssak.

Tredje ledd tilsvarer gjeldende lov § 8-9 siste ledd annet punktum.

Fjerde ledd avløser delvis gjeldende lov § 8-9 siste ledd første punktum samt siste punktum. Endring i forhold til gjeldende lov er ikke foreslått.

13.6 SIKRING AV SELSKAPSKAPITALEN

13.6.1 Innledning

I kap 6 er samlet regler som har til formål å verne om selskapskapitalen. Det gjelder regler om krav til selskapets egenkapital, reservefond, utdeling av utbytte, kreditt og sikkerhetsstillelse for aksjeeierne, erverv av egne aksjer, utbytte og konsernbidrag og nedsettelse av aksjekapitalen. I gjeldende lov er disse reglene spredt på ulike steder i loven. Utvalgets generelle merknader til endel sentrale spørsmål når det gjelder selskapskapitalen er tatt inn i avsnitt II.6.

Reglene i kap 6 i aksjelovutkastet er i all hovedsak de samme som i allmennaksjelovutkastet kap 6. Det vises i denne forbindelse til innledningen til merknadene til kap 6 i allmennaksjelovutkastet.

13.6.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Alminnelige regler

Til § 6-1

Paragraf 6-1 er ny i forhold til gjeldende lovgivning. Den pålegger selskapets styre en aktivitetsplikt hvis selskapets egenkapital er lavere enn forsvarlig i forhold til den virksomhet selskapet driver eller hvis selskapets egenkapital er blitt mindre enn halvparten av aksjekapitalen. Bestemmelsen har et visst slektskap med deler av NOU 1992:29 § 3-4 som er kommentert på s 85-86 i utredningen og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-6 som er kommentert på s 172-173. Begge disse bestemmelsene er

imidlertid innholdsmessig forskjellige fra utvalgets forslag. Bestemmelsen må ses i sammenheng med det alminnelige kravet til forsvarlig virksomhet som i sin generelle form er kommet til uttrykk i utkastet § 1-9 og andre bestemmelser i utkastet som presiserer dette prinsippet i spesielle situasjoner. Se f eks utkastet § 6-28 om nedsettelse av aksjekapitalen.

Bestemmelsen må dessuten ses i sammenheng med utkastets § 5-4 om styrets overordnete ansvar for forvaltningen av selskapet. Så lenge selskapet har et forsvarlig egenkapitalgrunnlag vil styret i forhold til reglene i § 5-4 ofte kunne føre en mer tilbaketrukket rolle, og begrense seg til å utøve en tilsynsfunksjon med den daglige leder som står for den umiddelbare driften av selskapet. Utkastet § 6-1 presiserer og skjerper styrets ansvar når selskapet ikke lenger er i en normalsituasjon, men er i et økonomisk uføre slik at risikoen for at en slik økonomisk krise kan oppstå er reell. Styret pålegges da en aktivitetsplikt før den økonomiske utviklingen er gått så langt at styret har plikt til å melde oppbud, jf straffeloven § 283 a. Bestemmelsen har til formål å hindre at selskapet kommer i en slik situasjon, enten ved at det i tide settes i verk tiltak som restrukturerer virksomheten eller forbedrer selskapets kapitalgrunnlag slik at ytterligere tap for aksjeeiere og kreditorer hindres og selskapet unngår avvikling. **Første ledd** første punktum pålegger styret å straks behandle saken når selskapets egenkapitaldekning antas å være uforsvarlig lav i forhold til virksomhetens omfang og risiko.

Det må avgjøres skjønnsmessig om egenkapitalen er lavere enn forsvarlig. Det går fram av bestemmelsen at det ved skjønnsutøvelsen skal legges vekt på risikoen ved den virksomheten selskapet driver. Driver selskapet risikoutsatt virksomhet bør egenkapitalgrunnlaget være bedre enn hvor tapsrisikoen er liten. Videre skal det ved forsvarlighetsvurderingen legges vekt på omfanget av virksomheten. Hvis selskapet ekspanderer, bør ekspansjonen vanligvis følges opp med en økning i egenkapitalgrunnlaget. Ved avgjørelsen om egenkapitalen er forsvarlig vil det forøvrig bl a måtte tas hensyn til om selskapet er i en oppstartingsfase eller om det er kommet over i en normal driftssituasjon. I en oppstartingsfase vil det kunne være forsvarlig å akseptere underskudd og synkende egenkapital i en overgangsperiode, inntil selskapet kommer over i en normalisert og lønnsom driftssituasjon. Ved skjønnsvurderingen må det også tas hensyn til sammensetningen av selskapets lånekapital og den likviditetsbelastning betjeningen av denne representerer.

Styrets vurdering av egenkapitalsituasjonen er ikke begrenset til selskapets bokførte verdier. Det vil også kunne ses hen til merverdier utover de bokførte, herunder forventede inntekter når disse etter et forsvarlig skjønn representerer aktuelle verdier for selskapet. Det vises i denne sammenheng til Innst O nr 23 (1995-96) s 8 hvor det uttales:

> «Komiteen merkar seg at regelen rettar seg mot reell eigenkapital, ikke rekneskapsførd. Ved at ein kan ta omsyn til verdiar i selskapet som det ikkje er høve til å balanseføre, kan ein redusere verknaden av regelen. Mange selskap har skjulte verdier. Ein særlig vanske er nyutviklingsverksemder som gjerne har investert store summar i utvikling av ny teknologi som ikke gjer seg utslag i eigedelar for selskapet. Komiteen meinar det her bør kome nye rekneskapsreglar eller retningslinje for kva som er forsvarlig verdisetjing.»

Ved vurdering av om egenkapitalen er forsvarlig vil sammensetningen av fremmedkapitalen være av betydning. Det vil i denne forbindelse være av betydning om det i fremmedkapitalen inngår etterprioriterte lån og det må legges vekt på rentebetingelser, lånenes løpetid mv.

Annet punktum pålegger styret en plikt til å innkalle generalforsamlingen til behandling av selskapets økonomiske situasjon. Det gjelder etter bestemmelsen

ingen umiddelbar plikt til å innkalle generalforsamlingen, men denne skal innkalles innen rimelig tid. Hva som er rimelig tid vil bero på omstendighetene f eks om selskapet er i oppstartingsfasen. Hvor styret arbeider med en refinansiering av selskapet vil dette ofte forutsette en høy grad av konfidensialitet, og det vil da ikke kunne være hensiktsmessig å innkalle til generalforsamling mens refinansieringsarbeidet pågår. Bestemmelsen tar også hensyn til at styret kan ha behov for noe tid til å vurdere situasjonen og utarbeide forslag til tiltak overfor generalforsamlingen.

Styrets plikt går ikke lenger enn til å vurdere situasjonen og foreslå mulige tiltak for generalforsamlingen. Det er således opp til aksjeeierne gjennom generalforsamlingen å avgjøre hva som skal gjøres.

Tredje punktum utløser tilsvarende aktivitetsplikten når selskapet har tapt minst halvparten av sin aksjekapital. Etter dette alternativet skal det ikke foretas noe nærmere vurdering av hvorvidt dette innebærer at selskapet har en uforsvarlig lav egenkapital. På dette punkt har utvalget tatt utgangspunkt i gjeldende aksjelov § 9-6 a som kom inn i loven ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). Paragraf 9-6 a bygger på annet selskapsdirektiv art 17 og er bare gjort gjeldende for allmenne aksjeselskaper. Annet selskapsdirektiv gjelder imidlertid ikke aksjeselskaper. Konsekvensene av at halve aksjekapitalen er tapt er derfor i utgangspunktet andre enn det som følger av gjeldende lov § 9-6 a.

Utvalget har vært noe i tvil om det foreligger tilstrekkelig grunn til å knytte en aktivitetsplikt til tap av den formelle aksjekapitalen ved siden av plikten til å reagere når kapitalgrunnlaget er uforsvarlig lavt etter første punktum. At selskapet befinner seg i en situasjon hvor egenkapitalen er blitt mindre enn halve aksjekapitalen, gir en antydning om at selskapet kan ha økonomiske problemer, men sier ikke så mye om selskapets reelle, økonomiske stilling. Størrelsen av aksjekapitalen er eksempelvis av begrenset betydning når man skal vurdere hvor stor egenkapital et selskap bør ha i forhold til den virksomheten selskapet driver. Og en rent statisk konstatering av at egenkapitalen på et gitt tidspunkt er mindre enn halve aksjekapitalen, sier lite om hvilken berettigelse selskapet har i et kortere eller lengre tidsperspektiv. Selskapet kan f eks drive innenfor en bransje med sykliske markedssvingninger. Eller det kan være i en oppstartingsfase hvor det i særlig grad har måttet tære på egenkapitalen, men hvor det er lite tvilsomt at selskapet innen rimelig tid vil ha livets rett osv.

Utvalget har likevel kommet til at hensynet til kreditorene og aksjeeierne tilsier at det bør oppstilles et generelt krav til styrets aktivitetsplikt som knyttes til aksjekapitalen. Det er viktig at aksjeeierne blir forelagt situasjonen på denne måten. I motsetning til første punktum, vil inntreden av styrets handlingsplikt her ikke i samme grad være overlatt til styrets eget skjønn. Denne regelen bør imidlertid ikke være for streng og bør gi en tilstrekkelig fleksibilitet. I alle tilfeller går styrets plikt som nevnt foran ikke lenger enn til å forelegge saken for generalforsamlingen.

Bestemmelsen tar utgangspunkt i en situasjon der selskapet har en egenkapital som er blitt mindre enn halve aksjekapitalen. Det vil være særlig praktisk at dette oppdages i forbindelse med utarbeidelsen av årsoppgjøret. Men styret har en fortløpende plikt til å holde seg orientert også ellers i året.

Er styret ikke i stand til å fremsette konkrete forslag som vil sikre videre drift med egenkapital på et forsvarlig nivå, skal styret etter **annet ledd** foreslå at selskapet oppløses. Det foreslås ingen bestemte tidsgrenser for når tiltakene må være gjennomført, siden det etter utvalgets syn i stor grad vil bero på de konkrete forholdene hva som er naturlig og hensiktsmessig, jf uttrykket «rimelig tid» i første ledd.

Alternativet «slike tiltak ikke lar seg gjennomføre» omfatter bl a den situasjon at generalforsamlingen nedstemmer styrets forslag til tiltak og andre tiltak etter styrets skjønn ikke er realistiske.

Utvalget foreslår ikke særlige sanksjoner mot overtredelser av bestemmelsen. De alminnelige straffe- og erstatningsbestemmelsene som utvalget foreslår må antas å være tilstrekkelige. Dette gjelder både i forhold til styremedlemmene og aksjeeierne.

Departementet har heller ikke foreslått noen særskilt hjemmel for tvangsoppløsning av selskapet, fordi de alminnelige ansvarsreglene må antas å gi aksjeeierne selv en tilstrekkelig oppfordring til å sørge for oppløsning og avvikling dersom det er grunnlag for det.

Til § 6-2

Paragraf 6-2 fastsetter regler om avsetning av overkurs ved aksjetegning til et overkursfond. Etter gjeldende lov § 12-1 annet ledd nr 3 skal overkurs avsettes til reservefond. Denne ordningen er videreført i Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-2 nr 3 og NOU 1992:29 § 13-1 nr 2. Når utvalget har foreslått en annen regel, har dette sin bakgrunn i oppstillingsplanen for balanse i fjerde selskapsdirektiv art 9 som fastsetter at slik overkurs skal avsettes til «II overkurs ved emisjon». I Regnskapslovutvalgets forslag er overkurs i samsvar med oppstillingsplanen i fjerde selskapsdirektiv foreslått avsatt til overkursfond. Utvalget mener i likhet med Regnskapslovutvalget at dette alt i alt er den beste løsningen, selv om ordningen med avsetning av overkurs til reservefond kunne vært videreført innenfor rammen av EU-direktivet.

Overkursfondet vil være del av selskapets bundne kapital, men kan belastes kostnadene ved stiftelse og kapitalforhøyelse, jf annet punktum. Reglene om annen anvendelse av overkursfondet er i hovedsak de samme som for reservefondet, jf utkastet § 6-4. Noen materiell selskapsrettslig betydning har det derfor ikke at overkursen avsettes til et særskilt overkursfond i steden for å gå inn i reservefondet.

Til § 6-3

Paragraf § 6-3 gjelder avsetning til reservefond, og avløser gjeldende lov § 12-1. I NOU 1992:29 er det foreslått regler om reservefond i § 13-1 som er kommentert på s 176-177 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er det foreslått slike regler i § 3-2 som er kommentert på s 172. I forhold til gjeldende lov, NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) forslår utvalget flere endringer, se foran avsnitt II.6.4 hvor det er redegjort for utvalgets vurderinger av reglene om reservefond.

Utvalget viderefører ikke gjeldende lov § 12-1 annet ledd nr 3 om at overkurs ved aksjetegning skal avsettes til reservefond. Dette har sammenheng med at utvalget foreslår at overkurs skal avsettes til et eget overkursfond, se nærmere utkastet § 6-2.

Første ledd første punktum pålegger selskapene å ha et reservefond. Andersen og Tjølsen mener at reservefondsreglene bør utgå, se avsnitt II.6.4.3.

Annet punktum presiserer at det i vedtektene kan fastsettes regler om avsetningsplikt til reservefond som går lenger enn den lovbestemte avsetningsplikten. Er ikke slik vedtektsbestemmelse inntatt i stiftelsesdokumentet, kan den bare innføres ved enstemmighet, jf utkastet § 4-18 første ledd nr 5. Det følger imidlertid av annet ledd at det ikke kan fastsettes noen lempeligere plikt til reservefondsavsetning enn det som følger av loven.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 12-1 annet ledd nr 1 om avsetningsplikt i forhold til årsoverskuddet. Prosentsatsen i gjeldende lov er foreslått hevet, men minstemålet for reservefondets størrelse og dermed opphør av avsetningsplikten er redusert. Gjeldende lov § 12-1 fastsetter at fondet skal utgjøre minst 20% av årsoverskuddet, og at det dessuten minst skal tilsvare selskapets gjeld ved regnskaps-

årets utgang, fratrukket selskapets aksjekapital og mulig oppskrivningsfond, dvs at forholdet mellom gjeld og bunden egenkapital skal være 50-50. Utvalget mener dette er for strengt som en grunnregel, og foreslår at avsetningsplikten opphører når reservefondet sammen med aksjekapitalen og andre bundne fond minst utgjør 30 % av selskapets gjeld, se nærmere foran pkt avsnitt II.6.4. Dette innebærer ikke nødvendigvis at overskudd utover 20% av årsoverskuddet alltid kan utdeles som utbytte til aksjeeierne. Utbyttets størrelse reguleres etter utkastet § 6-22. Fri egenkapital som overstiger det utbytte som det er forsvarlig å utdele, vil bli holdt tilbake til styrking av det samlede egenkapitalgrunnlaget i selskapet, jf utkastet §§ 1-9 og 6-1. Etter utvalgets forslag skilles det på denne måten mellom nødvendig egenkapital i selskapet og minstekravet til oppbygging av bunden egenkapital.

Når reservefondet er nådd opp til minstekravet på 30% av selskapets gjeld, opphører plikten til å foreta avsetning på 20% av årsoverskuddet. Som gjeld skal her regnes samtlige gjeldsposter etter Regnskapslovutvalgets forslag til balanseoppstillingsplan med unntak av utsatt skatt og utbytte. Utvalget viser til at det knytter seg atskillig tvil og usikkerhet til spørsmålet om det er reelt grunnlag for å anse utsatt skatt og utbytte som gjeld. Det vesentlige ved utformingen av annet ledd har imidlertid vært å finne fram til et egnet rettsteknisk forhold mellom fremmedkapital og bunden egenkapital i selskapet som mål for minstekravet til avsetninger til reservefondet.

Som nevnt i avsnitt II.6.4.2 foreslår utvalget ikke videreført reglene om ekstraordinær avsetning til reservefond i forhold til utdelt utbytte.

Til § 6-4

Paragraf 6-4 avløser gjeldende lov § 12-2. Bestemmelsen regulerer bruk av midlene i reserve- og overkursfondet. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 3-3 som er kommentert på s 172 og i NOU 1992:29 § 13-2 som er kommentert på s 177. I forhold til disse forslagene er annet ledd nytt. Utvalget viser forøvrig til avsnitt II.6.4.2.

Første ledd angir i tre punkter hvilke formål reservefondet kan brukes til. Nr 1 og 2 svarer til gjeldende lov § 12-2 første ledd, med den forskjell at det er føyet til som et vilkår for bruk av fondet til fondsemisjon at selskapet ikke har et udekket underskudd. Selv om dette i dag ikke står uttrykkelig i loven, innebærer utkastet trolig ingen realitetsendring i forhold til gjeldende rett.

Etter gjeldende lov kan en utbetaling til aksjeeierne ikke belastes reservefondet direkte. På dette punkt innebærer § 6-4 nr 3 en endring etter som bestemmelsen gir adgang til å bruke reservefondet til utbetaling til aksjeeierne forutsatt at selskapet følger den fremgangsmåten som er fastsatt for nedsettelse av aksjekapitalen. Noen realitetsendring innebærer imidlertid dette ikke, men det vil ikke være nødvendig å foreta en fondsemisjon med grunnlag i reservefondet for deretter å utbetale til aksjeeierne med grunnlag i en kapitalnedsettelse. En kapitalnedsettelse vil forøvrig også kunne føre til reduksjon av reservefondet, se utkastet § 6-29 tredje ledd.

Nr 3 innebærer at reservefondet kan brukes også til andre formål enn angitt i nr 1 og 2, dersom selskapet følger en fremgangsmåte med kreditorvarsel etc tilsvarende den som etter §§ 6-27 flg gjelder for nedsettelse av aksjekapitalen.

Henvisingen til reglene om nedsettelse av aksjekapitalen innebærer at selskapet, når det er truffet beslutning om nedsettelse av reservefondet, må melde dette til Foretaksregisteret. Foretaksregisteret sørger så for registrering av meldingen, og for kunngjøring av innholdet i beslutningen og varsling av kreditorene på samme måte som ved aksjekapitalnedsettelse. Betingelsene for å sette nedsettelsen i kraft, er også for øvrig de samme som ved nedsettelse av aksjekapitalen.

Bestemmelsen i nr 2 oppstiller selv fast grense med hensyn til hvilke formål som kan tilgodeses. Beløpet kan således deles ut til aksjeeierne eller avsettes til fritt fond. Bestemmelsen setter heller ingen grenser for hvor stor del av reservefondet som kan brukes. Det er derfor ikke noe vilkår at fondet beløpsmessig tilfredsstiller minimumskravet fastsatt i § 6-3 annet ledd eller vil gjøre det etter nedsettelsen. Begrensningen i adgangen til å anvende reservefondet kan imidlertid følge av andre regler, særlig § 1-9.

Begrunnelsen for regelen i nr 3 er at det ikke bør oppstilles strengere regler for anvendelse av reservefondet enn for nedsettelse av aksjekapitalen. I sistnevnte fall vil riktignok kravet til minste aksjekapital sette en nedre grense, men utvalget mener det i reservefondstilfellene er tilstrekkelig å basere seg på regelen i § 1-9 og andre regler som stiller krav til selskapets kapitalgrunnlag, jf også utkastet § 6-28 første ledd. Dertil kommer at den foreslåtte regelen reelt sett bare innebærer en formalisering av gjeldende rett, hvoretter selskapene ved å anvende reservefondet til fondsemisjon har kunnet unngå de begrensinger som følger av gjeldende lov § 12-2.

Annet ledd er nytt. Etter denne kan midlene i reservefondet også brukes på andre måter enn angitt i første ledd i den utstrekning fondet overstiger minimumsstørrelsen.

Et vilkår for at reservefondet kan brukes på andre måter er at selskapets aksjekapital og øvrige bundne fond i sist fastsatte årsregnskap utgjør mer enn 30% av selskapets gjeld. Den overskytende del vil således ha karakter av fri egenkapital, noe som følger av reglene i § 6-3 og vil gi uttrykk for minstekrav til bundet egenkapital. Bruk av midler i reservefondet etter annet ledd kan etter forholdene begrenses av andre regler i utkastet, først og fremst av det alminnelige kravet til et forsvarlig kapitalgrunnlag i utkastet § 1-9. Etter omstendighetene kan utkastets øvrige regler som stiller krav til selskapets kapitalgrunnlag tilsi at selskapets midler bør beholdes i selskapet, selv om annet ledd isolert sett skulle åpne for å dele midlene ut til aksjeeierne eller å benytte dem til andre selskapsfremmede formål.

Utkastet åpner derimot ikke for at overkursfondet kan benyttes på andre måter enn fastsatt i første ledd. Dette har sammenheng med at overkursfondet i utgangspunktet skal være underlagt de samme reglene som aksjekapitalen når det gjelder utdelinger til aksjeeierne.

Annet punktum presiserer bestemmelsens gjeldsbegrep. Denne fastslår at utsatt skatt og utbytte ikke regnes som gjeld etter denne bestemmelsen. Utover dette er gjelden definert i balansens passivaside med unntak av egenkapitalen. Det er gjeldssituasjonen ved utløpet av regnskapsåret som er avgjørende, noe som innebærer at endringer i selskapets balansestruktur over tid vil ha betydning for adgangen til å disponere over reservefondet etter annet ledd. Har imidlertid selskapet etter utløpet av det forutgående regnskapsår lidt tap, eller forventes tap å inntre, skal det etter tredje punktum gjøres fradrag i den bokførte egenkapital i tråd med hva som følger av god regnskapsskikk.

Tredje ledd fastsetter krav om revisorbekreftelse i forbindelse med anvendelse av reservefondet etter annet ledd. Revisor skal bekrefte at reservefondet etter belastningen minst oppfyller minstekravet.

Til § 6-5

Paragraf 6-5 regulerer plikten til å tilbakeføre til selskapet ulovlige utbetalinger. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 12-8. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 3-20 som er kommentert på s 175 og i NOU 1992:29 § 3-18 som er kommentert på s 91.

Første ledd viderefører § 12-8 første ledd, bortsett fra at vernet om godtroende mottaker av en ulovlig utdeling i annet punktum er utvidet til å omfatte alle former for utdelinger som loven åpner for. Gjeldende lov verner bare den som har mottatt en utbetaling i aktsom god tro når utdelingen har skjedd som utbetaling av utbytte. En tilsvarende endring er også foreslått i NOU 1992:29 § 3-18 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-20.

Annet ledd svarer stort sett til Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-20, NOU 1992:29 § 3-18 og gjeldende lov § 12-8 annet ledd, bortsett fra at henvisningen til lempningsreglene i gjeldende lov § 15-3 erstattes med en direkte henvisning til lempningsregelen i skadeserstatningsloven § 5-2.

Når det gjelder det subjektive vilkåret for å pålegge ansvar etter annet ledd, foreslår utvalget en formulering som i større grad enn etter gjeldende lov direkte legger opp til vurdering av om den ansvarlige burde vært klar over at selve utdelingen var ulovlig. Ansvarsregelen er ikke en regel om erstatningsansvar, men påleggger et ansvar for selskapets krav på tilbakeføring av det beløp som er ulovlig utdelt.

Til § 6-6

Paragraf 6-6 gjelder gaver fra selskapet og svarer innholdsmessig til gjeldende lov § 12-9. I NOU 1992:29 er den tilsvarende paragrafen 13-9 som er kommentert på s 178 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 10-5 som er kommentert på s 216-217.

Til § 6-7

Bestemmelsen fastsetter saksbehandlingsregler for visse særlige avtaler mellom selskapet og aksjeeiere samt personer som står aksjeeierne nær. Bestemmelsen må ses i sammenheng med utkastet §§ 2-7 og 9-12.

I Ot prp nr 36 (1993-94) §§ 2-11, 11-11 og 7-12 og i NOU 1992:29 §§ 2-11, 6-11 og 9-13 er det foreslått bestemmelser som i noen grad tilsvarer § 6-7. Utvalgets forslag innebærer imidlertid en betydelig utvidelse av bestemmelsens virkeområde i forhold til det som er foreslått i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94). De aktuelle bestemmelsene er i Ot prp nr 36 (1993-94) kommentert på hhv s 170-171, s 224 og s 208-209 og NOU 1992:29 på hhv s 80-81, s 123 og s 152.

Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 2-9 a som kom inn i aksjeloven ved endringsloven 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasningen). Bestemmelsen i gjeldende lov gjelder imidlertid bare allmennaksjeselskaper. Utkastet innebærer forøvrig en utvidelse av regelens virkeområde i forhold til gjeldende lov.

Bestemmelsen har bakgrunn i EUs annet selskapsdirektiv art 11 om at visse særlige større avtaler som innebærer at selskapet skal erverve eiendeler mv fra en aksjeeier i løpet av to år etter at selskapet er registrert, skal godkjennes av generalforsamlingen. Dette gjelder ikke vanlige forretningsavtaler.

Bestemmelsen tar sikte på å hindre at kravene til opplysningsplikt og vurdering av tingsinnskudd omgås ved at selskapet stiftes ved kontantinnskudd og etterfølgende overdragelse av eiendeler til selskapet. EUs annet selskapsdirektiv gjelder ikke for vanlige aksjeselskaper. Utvalget mener imidlertid at de hensyn regelen skal ivareta også gjør seg gjeldende for disse selskapene, særlig fordi det her ofte er et nært forhold mellom selskapet og aksjeeierne. Utvalget mener dessuten at det uavhengig av hensynet til å omgå stiftelsesreglene og reglene for kapitalforhøyelse bør stilles krav til informasjon og kontroll med større avtaler mellom selskapet og dets aksjeeiere som ikke er vanlige forretningsavtaler, og at slike avtaler bør legges fram for generalforsamlingen. Dette vil etter utvalgets mening være en viktig side av

selve sikringen av selskapskapitalen mot utilbørlige disposisjoner fra aksjeeiernes side som kan være til skade for de øvrige aksjeeierne eller kreditorene. Utvalget foreslår derfor at bestemmelsens virkeområde ikke begrenses til de to første årene etter selskapsstiftelsen eller kapitalforhøyelsen, som gjeldende lov § 2-9 a. Det vises nærmere til avnsitt II.6.5.4.

Første ledd regulerer hvilke avtaler bestemmelsen gjelder for. Uttrykket «tjenester eller ytelser» omfatter i utgangspunktet arbeidsavtaler og avtaler om utføring av konsulentarbeid.

Etter første punktum skal avtaler som omfattes av bestemmelsen godkjennes av generalforsamlingen. Dette innebærer at den materielle kompetansen til å treffe beslutning om slike avtaler blir delt mellom generalforsamlingen og styret. Uten generalforsamlingens godkjennelse vil avtalen ikke være bindende for selskapet. Medkontrahenten kan ikke påberope seg legitimasjonsregelen i utkastet § 5-14.

Utkastet omfatter imidlertid bare visse særlige og større avtaler. Bestemmelsen gjelder således bare når vederlaget fra selskapet er minst en tidel av aksjekapitalen. Utkastet svarer her til avgrensingen i gjeldende lov § 2-9 a og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-11. Dessuten begrenses rekkevidden av bestemmelsen ved unntakene i annet punktum.

Annet punktum fastslår tre unntak fra hovedregelen i første punktum, hvorav nr 3 er av særlig praktisk betydning.

I nr 1 gjøres det unntak for avtaler inngått i samsvar med utkastets §§ 2-7 og 9-12. Dette omfatter avtaler om tingsinnskudd i stiftelsesdokumentet og generalforsamlingsbeslutning om kapitalforhøyelse. Selv om det ikke sies uttrykkelig, vil det samme gjelde ved en sammenslåingsbeslutning truffet av generalforsamlingen.

I nr 2 unntas avtaler om erverv av verdipapirer når dette skjer til en pris som svarer til prisen ved en offentlig kursnotering.

I nr 3 gjøres det unntak for vanlige forretningsavtaler, dvs avtaler som ligger innenfor selskapets vanlige virksomhet og inneholder vilkår som er vanlige for slike avtaler. Utvalget har med dette gitt reglene en noe mer presis utforming enn i gjeldende lov § 2-9 a siste ledd.

Annet ledd utvider virkeområdet av første ledd til også å gjelde avtale med personer og selskaper som står en aksjeeier nær, jf definisjonen av nærstående i utkastet § 1-16. Videre utvider annet ledd første ledd til også å omfatte avtaler med noen som handler etter avtale med aksjeeier eller forøvrig opptrer i forståelse med en aksjeeier.

En tilsvarende bestemmelse som i annet ledd er foreslått i NOU 1992:29 § 2-11 annet ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 2-11 annet ledd. Utvalget mener at den utvidelsen av virkeområdet av bestemmelsen som her er fastsatt er nødvendig for å hindre omgåelse av bestemmelsen og for å effektivisere bestemmelsen i forhold til formålet.

Tredje ledd krever at det skal utarbeides en redegjørelse for erverv etter reglene i § 6-7 før det avholdes generalforsamling. Styret har ansvaret for utarbeidelse av redegjørelsen etter § 2-8. Videre vil det være styrets ansvar at redegjørelsen vedlegges innkallingen og legges fram for generalforsamlingen.

Tredje ledd bestemmer videre at redegjørelsen uten opphold skal sendes til Foretaksregisteret. Bestemmelsen har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 11, jf art 10 nr 3 som krever at redegjørelsen skal offentliggjøres etter reglene i første selskapsdirektiv art 3 (offentliggjøring ved registrering og kunngjøring).

Virkningen av at en avtale er inngått i strid med det som er fastsatt i § 6-7 er at avtalen ikke er bindende for selskapet. Selskapet behøver mao ikke oppfylle sine forpliktelser etter avtalen. Er allerede avtalen oppfylt, følger det av **fjerde ledd** at selskapets ytelse skal tilbakeføres. Kan dette ikke gjøres, f eks fordi medkontrahen-

ten ikke er betalingsdyktig eller ikke kan finnes, er den eller de som har medvirket til oppfyllelsen av den ulovlige avtalen ansvarlig etter reglene i § 6-5 annet ledd, jf henvisningen til denne bestemmelsen i fjerde ledd annet punktum. Culpakravets innhold følger av § 6-5 annet ledd.

II. Kreditt og sikkerhetsstillelse mv

Til § 6-8

Paragraf 6-8 gjelder selskapets adgang til å yte finansiell bistand ved erverv av aksjer mm i selskapet. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 12-10 siste ledd som ble endret ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning), jf Innst O nr 23 (1995-96) s 8. I Ot prp nr 36 (1993-94) er det foreslått bestemmelser om slik bistand i § 10-8 som er kommentert på s 217 og i NOU 1992:29 er en slik bestemmelsen foreslått i § 13-12 som er kommentert på s 179-180.

Bestemmelsen innebærer på enkelte punkter en viss videreutvikling av det forbudet som følger av gjeldende lov § 12-10 siste ledd, og forslagene i NOU 1992:29 og i Ot prp nr 36 (1993-94).

Første ledd setter forbud mot at selskapet yter finansiell bistand eller på annen måte yter eller gir tilsagn for at det skal stilles midler til rådighet ved erverv av aksjer i selskapet mv. De former for erverv som omfattes av forbudet er foruten aksjer i selskapet selv, også aksjer eller andeler i andre konsernselskaper, jf fjerde ledd. Dessuten rammes erverv av rett til aksjer i selskapet, så som opsjoner, tegningsretter mv. Finansiell bistand ved andre formål enn å erverve aksjer, f eks til huskjøp, reguleres av utkastet § 6-9.

Bestemmelsen rammer foruten bistand i form av lån og sikkerhetsstillelse, også andre former for «finansiell bistand». Uttrykket omfatter gaver ol, men det kan også være tilførsel av kapital uten gavepreg, herunder tilførsel av egenkapital i selskap eller stiftelse. Som eksempel kan nevnes at selskapet tegner aksjer i et aksjekjøpende aksjeselskap eller yter annen form for egenkapitaltilførsel som setter mottakeren i stand til å finansiere aksjeervervet. Uttrykket vil også kunne omfatte situasjoner der det ikke skjer noen direkte kapitaloverføring. Et eksempel er tilfeller der et selskap garanterer at kjøperen ikke skal lide tap ved et eventuelt senere salg av aksjene eller forplikter seg til å kjøpe aksjene hvis erververen ønsker å selge dem.

Det forhold at selskapet dekker normale omkostninger ved en kapitalforhøyelse forutsettes ikke å bli rammet av bestemmelsen. Selskapet vil også kunne foreta legale utdelinger av selskapets midler i form av utbytte mv.

Det er ingen forutsetning at bistanden ytes direkte fra selskapet til aksjeerververen. Forbudet rammer også tilfeller hvor selskapets bistand ytes til tredjemann som derved settes i stand til å stille til rådighet midler som brukes til aksjeervervet. Sikkerhetsstillelse er et eksempel på dette. Et annet eksempel er at selskapet skyter inn egenkapital i et selskap eller stiftelse som setter denne i stand til å oppta lån som brukes til aksjeerverv.

Sett i sammenheng med annet ledd innebærer første ledd at bestemmelsen rammer de aktuelle former for bistand fra selskapets side enten bistanden skjer før, samtidig med eller etter ervervet.

Annet ledd vil bl a ramme en refinansiering mv som gjennomføres etter ervervet og som innebærer at det oppkjøpte selskapet innfrir, overtar eller sikrer lån kjøperen har opptatt i forbindelse med aksjeervervet.

Tredje ledd avgrenser i tid forholdet mellom denne bestemmelsen og utkastets § 6-9. Når det gjelder transaksjoner mellom selskapet og oppkjøpere av aksjer, mener utvalget at det er behov for en klar regel som fastsetter en siste frist for rekkevidden av regelen om etterfølgende bistand. I utkastet er grensen satt til to år.

Etter dette tidspunkt reguleres selskapets adgang til å yte kreditt eller på annen måte stille midler til rådighet for aksjeeierne i sin helhet av de alminnelige reglene om utdelinger fra selskapet, herunder reglene i § 6-9 om kreditt til aksjeeiere mv. Tredje ledd har forøvrig et visst forbilde i NOU 1991:25 om lånebaserte selskapsoppkjøp, se utkast til § 50 annet ledd i verdipapirhandelloven i denne utredningen.

Fjerde ledd presiserer at bestemmelsen i første til tredje ledd også gjelder ved erverv av aksjer eller andeler i selskaper som tilhører samme konsern. Ordlyden «andeler» er tatt med slik at det ikke bare vil være erverv av aksjer i aksjeselskaper det er forbudt å yte finansiell bistand til, men også eierandeler i andre selskapstyper, så som kommandittselskaper, ansvarlige selskaper mv som inngås i konsernet.

Femte ledd viderefører dispensasjonsadgangen i § 12-10 siste ledd siste punktum. Etter det utvalget erfarer blir dispensasjonsadgangen i gjeldende lov § 12-10 særlig aktuell ved generasjonsskifter eller for å kunne finansiere ordninger hvor de ansatte erverver aksjer i selskapet. Dette er i samsvar med det som er foreslått i NOU 1992:29 § 13-12 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 10-8.

Til § 6-9

Paragraf 6-9 avløser gjeldende lov § 12-10 første og annet ledd nr 1 jf nr 3 og 4 og tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 10-6 første ledd og fjerde ledd samt § 10-7 nr 1 og nr 2 som er kommentert på s 217. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 13-10 første og fjerde ledd og § 13-11 nr 1 og 2 som er kommentert på s 178-179.

Første ledd oppstiller begrensninger i et aksjeselskaps adgang til å gi kreditt eller stille sikkerhet. Gjeldende lov § 12-10 rammer det å ha lån i selskapet. Dette innebærer at et lån som opprinnelig var lovlig da det ble tatt opp kan bli ulovlig senere på grunn av utviklingen i selskapets økonomi. Det foreslås her en endring slik at det avgjørende etter utkastet er selskapets stilling på det tidspunkt lånet gis. En senere forverring i selskapets formuesstilling kan ikke gjøre lånet ulovlig.

Uttrykket «lån» i gjeldende lov er i utkastet erstattet med «kreditt». Endringen er bare foretatt fordi uttrykket «kreditt» språklig sett virker mer dekkende for de ytelser det er meningen å ramme.

Om uttrykket «nærstående» vises til definisjonen i utkastet § 1-15.

Annet ledd stemmer fullt ut med gjeldende lov § 12-10 annet ledd nr 1 jf nr 3 og 4. Reglene i gjeldende lov § 12-10 annet ledd nr 2 om lån til medlemmer av styret, bedriftsforsamling eller daglig leder i samme selskap og andre konsernselskaper er skilt ut i en egen bestemmelse i § 6-11.

Tredje ledd avløser gjeldende lov § 12-10 tredje ledd nr 1 om kreditt med vanlig løpetid i forbindelse med forretningsavtaler viderefører annet alternativ i gjeldende lov § 12-10 tredje ledd første punktum.

Nr 2 unntar kreditt til eller sikkerhet til fordel for morselskapet eller annet selskap i samme konsern. Unntaket må ses i sammenheng med utkastet § 14-10 tredje ledd siste punktum som åpner for at norsk datterselskap uten hinder av første og annet ledd kan yte kreditt og stille sikkerhet til fordel for morselskap og annet konsernselskap som hører hjemme i et nordisk land.

Fjerde ledd viderefører gjeldende lov § 12-10 tredje ledd annet punktum, men er gitt en noe annen redaksjonell utforming.

Til § 6-10

Paragraf 6-10 avløser gjeldende lov § 12-10 fjerde ledd. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 13-11 nr 4 jf annet til fjerde ledd som er kommentert på

s 179. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 10-7 nr 3 jf annet til fjerde ledd som er kommentert på s 217.

To endringer er foretatt. Den ene er at gjeldende lov § 12-10 fjerde ledd tredje punktum i gjeldende lov er erstattet av begrepet «nærstående» som er definert i § 1-15. Den andre er at mens § 12-10 fjerde ledd annet punktum tidligere fastslår at kreditt og lån ikke kan gis når den ansatte eier mer enn 1% av aksjekapitalen, er grensen nå foreslått satt til 5%. Endringen må ses i sammenheng med at loven bare retter seg mot selskaper med mindre aksjespredning. En mindre eierandel vil derfor vanligvis gi mindre reell innflytelse enn i selskaper med en større aksjespredning. De hensyn som ligger bak regelen tilsier derfor ikke en like streng grense for aksjeselskaper, jf også vilkårene i første ledd.

Til § 6-11

Paragraf 6-11 avløser gjeldende lov § 12-10 annet ledd nr 2 jf nr 3 og 4. Bestemmelsen regulerer adgangen til å yte lån til tillitsvalgte i selskaper og andre konsernselskaper. I NOU 1992:29 § 13-10 fjerde ledd nr 2 og § 13-11 femte ledd som er kommentert på s 179 er det foreslått tilsvarende bestemmelse. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse foreslått som § 10-6 fjerde ledd nr 2 og § 10-7 femte ledd som er kommentert på s 217 i proposisjonen.

Første ledd slår fast hovedregelen for lån til tillitsvalgte i et aksjeselskap. Hovedregelen i gjeldende lov § 12-10 nr 2 jf nr 3 og 4 videreføres.

Annet ledd er en spesialregel for de ansattes medlemmer i styre og bedriftsforsamling. Bestemmelsen unntar disse fra kredittforbudet i første ledd når de nærmere vilkår som er angitt i bestemmelsen er oppfylt. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 12-10 femte ledd.

Til § 6-12

Paragraf 6-12 regulerer virkningen av at låneforbudene i §§ 6-8 til 6-11 er overtrådt. Gjeldende lov har ikke bestemmelser om dette. Slike regler er imidlertid foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 10-6 annet og tredje ledd som er kommentert på s 277, som igjen bygger på NOU 1992:29 § 13-10 annet og tredje ledd som er kommentert på s 179. Utkastet er i samsvar med det som er foreslått der.

Utgangspunktet er etter **første ledd** første punktum at disposisjoner i strid med §§ 6-8 til 6-11 er ugyldige. Inngåtte avtaler i strid med bestemmelsen kan da ikke kreves oppfylt. Er det likevel overført midler fra selskapet i henhold til en slik avtale, skal midlene eller – i tilfelle et beløp tilsvarende midlenes verdi – etter annet ledd første punktum tilbakeføres til selskapet.

Ved kreditter gjelder ugyldighetsreglene ubetinget, og uavhengig av medkontrahentens subjektive forhold. Bestemmelsen kan forsåvidt ses som en forlengelse av regelen i utkastet § 6-5 første ledd første punktum som ved utdelinger fra selskapet, fastsetter en ubetinget tilbakebetalingsplikt uavhengig av om mottakeren innså eller burde innsett at utdelingen var ulovlig.

Noe annerledes stiller det seg ved sikkerhetsstillelser. I disse tilfellene vil ugyldighet ikke først og fremst ramme de personer med tilknytning til selskapet som sikkerheten er stillet til fordel for, men den tredjeperson sikkerheten er stillet overfor. Utvalget antar at det i forhold til slike tredjepersoner vil kunne virke urimelig dersom ugyldigheten ubetinget kan gjøres gjeldende. Det foreslås derfor at adgangen til å gjøre ugyldigheten gjeldende overfor slike medkontrahenter gjøres betinget av at vedkommende ikke var i aktsom god tro med hensyn til disposisjonens lovlighet da denne ble foretatt. En regel om dette er foreslått i første ledd annet punktum.

Annet ledd annet punktum pålegger ansvar for de som på selskapets vegne har medvirket til ugyldige disposisjoner som leder til at selskapet påføres tap. Bestemmelsen er trolig i overensstemmelse med gjeldende rett, selv om loven i dag ikke inneholder uttrykkelige bestemmelser om ansvar i slike tilfeller. Av henvisningen til skadeerstatningsloven § 5-2 i tredje punktum følger at ansvaret kan lempes.

III. Erverv av egne aksjer

Til § 6-13

Paragraf 6-13 avløser sammen med §§ 6-14 til 6-21 gjeldende lov § 7-2 første ledd slik bestemmelsen lyder etter endringer ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). Utvalget foreslår at selskapene gis en begrenset adgang til å erverve egne aksjer. Det vises nærmere til avsnitt II.5.3. Forslaget innebærer derfor betydelige endringer i forhold til gjeldende lov. Utvalgets forslag er stort sett identisk med Ot prp nr 36 (1993-94) § 5-2 som er kommentert på s 190-191 i proposisjonen. I NOU 1992:29 var det derimot ikke foreslått noen adgang for aksjeselskaper til å erverve egne aksjer, se utredningen s 114.

Første ledd første punktum fastsetter en øvre grense for selskapets beholdning av egne aksjer. Den samlede pålydende verdien av egne aksjer som et selskap skal eie kan ikke overstige 10% av aksjekapitalen. Bestemmelsen tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 5-2 første ledd første punktum.

Annet punktum bestemmer at ervervet av aksjene ikke må medføre at selskapets aksjekapital med fradrag av det samlede pålydende av beholdningen av egne aksjer utgjør mindre enn minste tillatte aksjekapital etter § 1-3. I slike tilfeller er det ikke tilstrekkelig at vederlaget ligger innenfor den frie egenkapital, jf utkastet § 6-15, dersom det samlede pålydende av beholdningen av egne aksjer og egne aksjer som selskapet har pant i utgjør et større beløp enn differansen mellom selskapets aksjekapital og minste tillatte aksjekapital. Regelen er en følge av at erverv av egne aksjer i realiteten kan betraktes som innløsning av aksjer. En tilsvarende bestemmelse finnes i den danske aksjeloven, jf NOU 1992:29 s 111-112.

Annet ledd inneholder regler om beregningen av beholdningen av egne aksjer. Aksjer som erverves av andre, men for selskapets regning, regnes som ervervet av selskapet selv.

Første punktum har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 24 som riktignok ikke gjelder aksjeselskaper. Når selskapets beholdning av egne aksjer beregnes, skal alle aksjer selskapet selv eier eller noen har ervervet for selskapets regning, regnes med.

Tredje ledd har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 19 nr 2 litra d og fastsetter at selskapet bare kan erverve aksjer som er fullt innbetalt. Bestemmelsens formål er å hindre omgåelse av forbudet mot å tegne egne aksjer. Bestemmelsen kan ses i sammenheng med utkastet § 2-22 som forutsetter at en aksje kan overdras til ny eier før aksjeinnskuddet er innbetalt. Paragrafen 2-22 fastsetter da at avhender fortsatt står ansvarlig overfor selskapet. Forbudet i tredje ledd avskjærer muligheten for at selskapet kan pådra seg ansvar for aksjeinnskuddet etter § 2-22 ved å erverve aksjer som ikke er fullt innbetalt.

Til § 6-14

Paragraf 6-14 gjelder generalforsamlingens fullmakt til styret om erverv av egne aksjer, og tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 5-2 fjerde ledd og NOU 1992:29 § 5-2 fjerde ledd, men likevel slik at varigheten av fullmakten er tidsbegrenset til neste årsmøte. I NOU 1992:29 er kommentaren til § 5-2 fjerde ledd på s 112 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er kommentaren på s 191.

Første ledd gir visse saksbehandlingsregler for erverv av egne aksjer, jf annet selskapsdirektiv art 19 nr 1 bokstav a. Det vil vanligvis være styret som har myndighet til å foreta kjøp av aksjer, men styrets myndighet avhenger her av at generalforsamlingen har gitt styret særskilt fullmakt til å erverve egne aksjer.

Fullmakten krever flertall som for vedtektsendring. Utvalget mener i likhet med de tidligere forslagene at det dreier seg om en så viktig beslutning som har så sterke likhetstrekk med nedsettelse av aksjekapitalen, at det samme flertallskrav bør gjelde. Dessuten sikrer vilkåret om flertall som for vedtektsendring at også aksjeeiere med aksjer uten stemmerett bør ha innflytelse på beslutningen, jf utkastet § 4-17.

Annet ledd avgrenser den fullmakten generalforsamlingen kan gi styret om erverv av egne aksjer. Utvalget mener at en fullmakt for styret til å erverve egne aksjer er av en så sentral betydning for selskapets aksjeeiere, at den bør vurderes minst en gang årlig. Noe avgjørende behov for å kunne utstede fullmakt med lenger varighet kan ikke utvalget se gjør seg gjeldende i den typer selskaper utvalgets forslag til aksjelov retter seg mot.

Tredje ledd første punktum begrenser fullmakten til å gjelde erverv av aksjer for et beløp som ligger innenfor selskapets frie egenkapital i henhold til en revisorbekreftet balanse. Gis fullmakten på årsmøtet, kan selskapets formuesstilling iflg det årsregnskapet som da godkjennes legges til grunn. Etter utkastet § 4-5 første ledd skal årsmøtet som godkjenner årsregnskapet være avholdt senest fire måneder etter utgangen av regnskapsåret. Gis fullmakten etter årsmøtet, skal revisors bekreftelse ha grunnlag i en særskilt mellombalanse som ikke er eldre enn to måneder. De krav til selskapets formuesstilling som følger av tredje ledd gjelder tidspunktet for avgivelsen av fullmakten. Vilkårene som er fastsatt i tredje ledd suppleres av kravet til fri egenkapital mv på ervervstidspunktet som er fastsatt i § 6-15. At selskapet har fri egenkapital som er tilstrekkelig til å finansiere aksjekjøpet er da styrets ansvar.

Fjerde ledd bestemmer at generalforsamlingens fullmakt skal meldes til Foretaksregisteret, og at den skal være registrert før aksjer kan erverves. Utvalget ser det som viktig at utenforstående kan ha tilgang på opplysninger om at det foreligger fullmakt til å erverve egne aksjer. Kravet om registrering er videre i samsvar med lovutkastets øvrige regler om styrefullmakt, se utkastet §§ 9-25 og 9-35 annet ledd som også stiller krav om at generalforsamlingens fullmakt skal være registrert før styret anvender fullmakten, jf NOU 1992:29 s 112.

Til § 6-15

Paragraf 6-15 fastsetter at selskapet bare kan erverve egne aksjer hvis vederlaget kan belastes selskapets frie egenkapital på ervervstidspunktet. Bestemmelsen er innholdsmessig lik NOU 1992:29 § 5-2 annet ledd første og annet punktum som er kommentert på s 111 i Ot prp nr 36 (1993-94) § 5-2 annet ledd første og annet punktum som er kommentert på s 191.

Kravet om at selskapet bare kan erverve egne aksjer hvis vederlaget ligger innenfor selskapets frie egenkapital samsvarer med annet selskapsdirektiv art 19 bokstav c. Er selskapets vederlag annet enn penger, er det omsetningsverdien av vederlaget som må oppfylle kravet. Det er styret som skal påse at kravet er oppfylt i det enkelte tilfelle. Det stilles ikke her noe krav om erklæring fra revisor.

I annet punktum er det fastsatt at det ved beregningen av den frie egenkapitalen i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk skal gjøres fradrag for tap inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å inntreffe. Bestemmelsen svarer til utkastet § 6-22 annet ledd og det tilsvarende vilkåret for beregning av den frie egen-

kapitalen ved nedsettelse av aksjekapitalen, jf utkastet § 6-28 annet ledd annet punktum.

Til § 6-16

Paragraf 6-16 fastsetter at reglene i §§ 6-13 til 6-15 om erverv av egne aksjer gjelder tilsvarende for selskapets adgang til å erverve avtalepant i egne aksjer. Tilsvarende bestemmelser er foreslått i NOU 1992:29 § 5-2 femte ledd som er kommentert på s 112 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 5-2 femte ledd som er kommentert på s 191.

Første punktum slår fast at selskapets adgang til å avtale pant i egne aksjer er like begrenset som adgangen til å erverve egne aksjer. Annet punktum fastsetter at selskapets vederlag settes lik den fordringen som panteretten skal sikre. Forøvrig vises til utkastet § 6-13 annet ledd hvoretter aksjer som selskapet har avtalepant i skal medregnes beholdningen av egne aksjer.

Til § 6-17

Paragraf 6-17 fastsetter unntak fra de begrensninger som følger av utkastet §§ 6-13 til 6-16 i adgangen til å erverve egne aksjer. Bestemmelsen avløser unntakene fra forbudet mot å erverve egne aksjer i gjeldende lov § 7-2 annet ledd, men har som følge av reglene i § 6-12 om erverv av egne aksjer mindre betydning enn bestemmelsen i gjeldende lov. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 5-3 som er kommentert på s 191-192. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen tatt inn som § 5-3 og § 5-2 kommentert på henholdsvis s 113 og s 111-112.

Bortsett fra at det i forslaget også vises til innløsningsreglene i utkastet §§ 3-20, 3-21 og 12-20, er bestemmelsen innholdsmessig lik de tilsvarende bestemmelsene i Ot prp nr 36 (1993-94) og NOU 1992:29.

Første ledd angir visse aksjeerverv som selskapet kan foreta uten hinder av begrensningene i §§ 16-13 flg. De ervervsmåtene som er unntatt gjelder også innløsning etter §§ 3-20 og 3-21. Se § 3-22 første ledd som fastsetter at innløsning kan gjennomføres ved at selskapet erverver aksjene. Bestemmelsen forutsetter at selskapet kan erverve utover 10% av pålydende aksjekapital og uten at styret har fått fullmakt til etter § 6-13 til å erverve egne aksjer. Tilsvarende gjelder for innløsning etter § 12-20 annet ledd.

Annet ledd fastsetter at aksjer som er lovlig ervervet etter første ledd, skal avhendes så snart som mulig og senest innen to år etter ervervet, dersom aksjene ikke slettes ved kapitalnedsettelse. Det foreligger likevel ingen salgsplikt dersom den samlede pålydende verdi av selskapets beholdning av egne aksjer ikke overstiger ti prosent av aksjekapitalen. Til selskapets beholdning av egne aksjer skal man i forhold til denne bestemmelsen regne med både aksjer som er ervervet med hjemmel i første ledd, og aksjer som er ervervet etter §§ 6-13 flg.

Til § 6-18

Paragraf 6-18 regulerer virkningene av et ulovlig erverv av egne aksjer. Gjeldende lov § 7-2 første ledd siste punktum bestemmer at et ulovlig erverv er ugyldig. Dette utgangspunktet modifiseres i utkastet som tilsvarer forslagene NOU 1992:29 § 5-4 som er kommentert på s 113-114 og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 5-4 som er kommentert på s 192-193.

Etter **første ledd** første punktum er avtale om erverv av egne aksjer eller avtalepant i slike aksjer ugyldig. Etter gjeldende lov § 7-2 første ledd siste punktum er ugyldighetsvirkningen absolutt. Utvalget mener imidlertid at en slik reaksjon kan

virke urimelig i forhold til de reglene utvalget foreslår hvor det er adgang til å erverve aksjer opp til en viss grense eller på særskilte vilkår. Det vil da kunne være vanskelig for medkontrahenten å vurdere om de nærmere vilkårene for å erverve egne aksjer er oppfylt. Ugyldighetsregelen etter første punktum gjelder derfor bare når medkontrahenten innså eller burde innsett at selskapet ervervet egne aksjer i strid med reglene i §§ 6-13 til 6-17. I utgangspunktet har medkontrahenten ingen nærmere undersøkelsesplikt når det gjelder spørsmålet om de nærmere vilkårene for erverv av egne aksjer er oppfylt. Foreligger det ikke noen særlig grunn til mistanke kan medkontrahenten derfor gå utfra at selskapets beholdning av egne aksjer ikke er større enn det som tillatt etter § 6-13, at styret har nødvendig fullmakt etter § 6-14 og at det foreligger nødvendig fri egenkapital etter § 6-15. Medkontrahenten kan derfor som regel gå ut fra at selskapet har ervervsrett.

Når en avtale er ugyldig, er det alminnelige utgangspunktet at partene skal tilbakeføre sine ytelser. Annet punktum presiserer at selskapet har rett til å utøve tilbakeholdsrett i de aksjer de har ervervet for å kunne sikre tilbakebetalingen av vederlaget i tilfeller hvor ugyldighet er konstatert etter oppfyllelsen. Det er antatt at selskapet ikke kan utøve slik tilbakeholdsrett etter gjeldende lov, jf bl a Marthinussen/Aarbakke: Aksjeloven med kommentarer (1991) s 198.

Annet ledd bestemmer at dersom avtalen ikke anses ugyldig etter første ledd, skal aksjene så snart som mulig og senest innen tre måneder etter ervervet enten avhendes eller slettes ved nedsettelse av aksjekapitalen. Annet selskapsdirektiv art 21 fastsetter at aksjene i disse tilfellene skal avhendes i løpet av et år. Utvalget er imidlertid enig med Aksjelovgruppen når det i NOU 1992:29 s 113 uttaler at en frist på ett år vil gå for langt når det tas i betraktning at man har å gjøre med erverv som er i strid med lovens bestemmelser.

Forutsetningen for at selskapet kan velge å slette aksjene er at de nærmere vilkårene for nedsettelse av aksjekapitalen etter utkastet §§ 6-27 flg er oppfylt.

Annet punktum fastsetter at hvis aksjen ikke avhendes eller slettes innen tremånedersfristen, skal de som har ervervet aksjer på selskapets vegne overta aksjen på samme vilkår som selskapet ervervet denne. En tilsvarende regel er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 5-4. En regel om plikt til å overta aksjen hvis den ikke kan selges uten tap ivaretar to hensyn. For det første virker den preventivt. For det andre hindrer den at selskapet påføres tap på grunn av det ulovlige ervervet. Plikten til å overta ulovlig ervervete aksjer etter annet punktum gjelder i utgangspunktet uten hensyn til vedkommendes subjektive forhold. Tredje punktum modifiserer dette utgangspunktet. Det er her fastsatt at styremedlem som har stemt mot ervervet eller godtgjør at han ikke kjente eller burde ha kjent til ervervet, er fritatt fra plikten til å erverve aksjene. Det fremgår av bestemmelsen at det er styremedlemmet som har bevisbyrden for at han var i aktsom god tro.

Tredje ledd bestemmer at dersom selskapet i strid med forbudet i § 6-16 har avtalepant i egne aksjer og avtalen ikke er ugyldig, skal avtalen bringes til opphør innen tremånedersfristen i annet ledd. Regelen er i samsvar med løsningen i den danske aksjeloven.

Til § 6-19

Paragraf 6-19 fastsetter et absolutt forbud mot at selskapet ved kapitalforhøyelse tegner egne aksjer, jf utkastet § 9-2. Et tilsvarende forbud ved stiftelse er fastsatt i § 2-12. Sammen med utkastet § 2-12 avløser bestemmelsen gjeldende aksjelov § 7-1 slik denne bestemmelsen lyder etter endringen ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning).

Bestemmelsen svarer til NOU 1992:29 § 5-1 som er kommentert på s 111, og Ot prp nr 36 (1993-94) § 5-1 som er kommentert på s 190, bortsett fra at de nevnte bestemmelsene i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) også gjelder tegning ved stiftelse. Reglene om datterselskaps tegning av aksjer i morselskapet er i utvalgets forslag skilt ut i en egen bestemmelse i § 6-21 annet ledd.

Første ledd annet punktum og annet ledd stemmer med gjeldende lov § 7-1 annet ledd. Bestemmelsen fastsetter at aksjer som er tegnet i strid med forbudet i første ledd første punktum, anses tegnet for styrets regning.

Annet ledd første punktum pålegger styremedlemmene et solidaransvar for det beløpet som skal betales for aksjen. I annet punktum er det tatt inn en unntaksregel for dette styreansvaret for styremedlem som har stemt mot aksjetegningen eller som godtgjør at kan på beslutningstidspunktet verken kjente eller burde kjent til den ulovlige aksjetegningen. Unntaksregelen samsvarer med den tilsvarende unntaksregelen i utkastet § 6-18 annet ledd siste punktum, jf gjeldende lov § 7-1 annet ledd.

Tredje ledd viderefører gjeldende lov § 7-1 første ledd siste punktum. Bestemmelsen tar sikte på å hindre omgåelser. I tilfeller hvor aksjen er tegnet av andre, men for selskapets regning, anses aksjene tegnet for egen regning av den som opptrer som aksjetegner. Selskapet er altså i disse tilfellene uforpliktet.

Til § 6-20

Paragraf 6-20 fastsetter at i forhold til reglene om egne aksjer i §§ 6-13 til 6-18 skal aksjer i morselskapet som et datterselskap eier eller har avtalepant i, regnes med i morselskapets beholdning av egne aksjer. Bestemmelsen har betydning i forhold til 10% grensen i § 6-13 første ledd første punktum. Bestemmelsen svarer innholdsmessig til NOU 1992:29 § 5-2 første ledd annet punktum som er kommentert på s 111 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 5-2 første ledd annet punktum som er kommentert på s 191.

Etter utvalgets syn er det naturlig å likestille egne aksjer og aksjer som et datterselskap eier i morselskapet eller har avtalepant i. Regelen er bl a nødvendig for å hindre omgåelser.

Til § 6-21

Paragraf 6-21 regulerer et datterselskaps erverv og tegning av aksjer i morselskapet. Bestemmelsen er innholdsmessig lik NOU 1992:29 § 5-1 annet punktum s 111 og § 5-2 sjette ledd som er kommentert på s 112. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen i § 5-1 annet punktum og § 5-2 sjette ledd som er kommentert på hhv s 190 og 191.

Første ledd omhandler datterselskapers erverv av allerede innbetalte aksjer. Bestemmelsen viderefører den likestilling mellom morselskap og datterselskap når det gjelder erverv av egne aksjer som i gjeldende lov er fastsatt i § 7-2 første ledd annet punktum. Bestemmelsen har imidlertid i utkastet en annen betydning ettersom adgangen til å erverve egne aksjer nå er betydelig utvidet. Det følger av bestemmelsen at datterselskapet bare kan eie aksjer i morselskapet med et samlet pålydende som ikke overstiger 10% av datterselskapets kapital. Videre gjelder de særlige saksbehandlingsreglene i § 6-14 for beslutningsprosessen i datterselskapet. Vederlaget må ligge innenfor datterselskapets frie egenkapital, jf utkastet § 6-15.

Annet ledd fastsetter et absolutt forbud mot at et datterselskap tegner aksjer i morselskapet. Et tilsvarende forbud følger av gjeldende lov § 7-1 første ledd annet punktum.

IV. Utbytte og konsernbidrag

Til § 6-22

Paragraf 6-22 tilsvarer gjeldende lov § 12-5 og regulerer utdeling av utbytte. Tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 10-1 som er kommentert på s 216 og i NOU 1992:29 § 13-5 som er kommentert på s 177-178.

Regnskapslovutvalget har i *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger."* i NOU 1995:30 avgitt sin utredning om ny regnskapslov. Hvis resultatet av dette arbeidet blir at reglene om årsoppgjør, reservefondsavsetning mv endres vesentlig i forhold til gjeldende lov og dette utvalgs forslag, kan dette tilsi at også reglene om utbytteutdeling bør vurderes på ny.

I **annet ledd** er det foretatt en språklig endring ved at ordet «forutsettes» er erstattet med ordet «forventes».

Til § 6-23

Paragraf 6-23 avløser gjeldende lov § 12-6 første ledd. Reglene om bedriftsforsamlingens kompetanse fremgår av § 13-25 nr 9 og nr 10. Bestemmelsen presiserer at generalforsamlingen ikke kan vedta en større utbyttebetaling enn styrets forslag.

I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen tatt inn som § 10-2 første ledd som er kommentert på s 216. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 13-6 første ledd som er kommentert på s 178.

Utvalget har vurdert bestemmelsen i annet punktum om at generalforsamlingen ikke kan besluttet utdelt høyere utbytte enn styret har foreslått eller godtar. Utvalget har blitt stående ved at denne regelen har de beste grunner for seg fordi det er styret som har ansvaret for forvaltningen av selskapet. Er generalforsamlingenen uenig med styret i hva som forsvarlig kan deles som utbytte eller hvordan overskuddet skal fordeles, får generalforsamlingen i tilfelle gå til det skritt å velge et nytt styre som er på linje med generalforsamlingsflertallets oppfatning om utbyttespørsmålet.

Til § 6-24

Paragraf 6-24 gjelder utbetaling av utbytte jf forøvrig også utkastet § 3-3 første ledd. Annet ledd tilsvarer gjeldende lov § 12-7. **Første ledd** er nytt i forhold til gjeldende lov, men tilsvarer forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 10-2 annet ledd første punktum. Bestemmelsen fastsetter som lovens deklaratoriske utgangspunkt at det er de som er selskapets aksjeeiere på det tidspunkt generalforsamlingen treffer vedtak om utbytte som skal ha utbetalt dette. Etter gjeldende lov har det forekommet tvil på dette punkt.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 12-7 annet ledd. Tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 10-2 annet ledd annet punktum og NOU 1992:29 § 13-6 annet ledd.

Til § 6-25

Paragraf 6-25 viderefører gjeldende lov § 12-6 annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 10-2 tredje ledd som er kommentert på s 216 og NOU 1992:29 § 13-6 tredje ledd som er kommentert på s 178. Bestemmelsen blir sjelden brukt i praksis, men utvalget mener likevel at det kan være grunn til å videreføre bestemmelsen som en form for sikkerhetsventil mot «utsulting» av minoritetsaksjeeiere.

Til § 6-26

Paragraf 6-26 viderefører reglene om konsernbidrag i gjeldende lov § 12-4 annet ledd. Unntaket for ekstraordinær reservefondsavsetning i gjeldende lov § 12-4 annet ledd annet punktum faller bort ettersom utkastet ikke viderefører slike regler om reservefondsavsetning.

I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 10-4 som er kommentert på s 216 og i NOU 1992:29 § 13-8 som er kommentert på s 178.

Annet ledd presiserer at utbytte og konsernbidrag må ses i sammenheng i forhold til rammen for hva som kan deles ut som utbytte etter § 6-21. Hvor et selskap både deler ut utbytte og konsernbidrag er det den samlede utdeling som ikke må overstige grensen i § 6-22. Dette innebærer ingen realitetsendring i forhold til gjeldende rett.

V. Nedsettelse av aksjekapitalen

Til § 6-27

Paragraf 6-27 regulerer adgangen til å nedsette aksjekapitalen i et aksjeselskap. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 6-1 annet ledd annet punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 13-1 annet ledd nr 1-4 som er kommentert på s 229 og NOU 1992:29 § 8-1 første ledd annet punktum nr 1-4 som er kommentert på s 136.

Første ledd fastsetter for det første at ved nedsettelse av aksjekapitalen må selskapet følge reglene i §§ 6-28 til 6-36. Dessuten følger det av første ledd at nedsettingsbeløpet må brukes på en av de måtene som er nevnt i bestemmelsen. Disse tilsvarer bruksalternativene i gjeldende lov § 6-1 annet ledd annet punktum. Utvalgets forslag tilsvarer forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 13-1.

I nr 2 er uttrykket «tilbakebetaling» erstattet av «utdeling». Utvalget mener at det bør komme klarere fram at bestemmelsen også omfatter overføring av annet enn penger.

Det går fram av nr 4 at nedsettelsesbeløpet også skal kunne avsettes til reservefondet. Etter gjeldende lov § 6-1 annet ledd nr 4 er det ikke anledning til å bruke nedsettingsbeløpet til slikt formål, jf Marthinussen/Aarbakke (1991) s 185. Denne regelen er ny i forhold til gjeldende lov.

Annet ledd presiserer at reglene om kapitalnedsettelse i §§ 6-29 til 6-36 ikke gjelder ved enkelte kapitalnedsettelser som ellers er hjemlet i loven. Det gjelder kapitalnedsettelse i tilknytning til ugyldig tegning, manglende betaling av aksjeinnskudd og prekluderte innbetalingskrav.

Til § 6-28

Paragraf 6-28 stiller krav til selskapets egenkapital etter nedsettelse for å foreta utdeling mv til aksjeeierne, og avløser § 6-1 tredje ledd i gjeldende lov. Sammen med § 6-29 tilsvarer bestemmelsen i hovedtrekk forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) § 13-1 femte ledd som er kommentert på s 230 og i NOU 1992:29 § 8-1 femte ledd som er kommentert på s 136.

Første ledd regulerer hvor stort beløp som ved aksjekapitalnedsettelse kan disponeres ved utdeling til aksjeeiere eller avskrivning på deres innskuddsplikt. Annet punktum viderefører gjeldende lov § 6-1 tredje ledd første punktum om at det etter nedsettelsen må være full dekning for den gjenværende bundne egenkapitalen.

Første punktum er nytt, og fastsetter et skjønnsmessig krav om at utdeling ikke må gjelde større beløp enn at selskap etter utbetalingen, eventuelt avskrivningen på innskuddsplikten har en egenkapital som er forsvarlig utfra risikoen ved og omfanget av virksomheten. Bestemmelsen må ses i sammenheng med det alminnelige kravet til sammenhengen mellom selskapets virksomhet og dets kapitalgrunnlag som er fastsatt i utkastet § 1-9. Formuleringen er den samme som i utkastet § 6-1 første ledd, og presiserer styrets ansvar for å påse at selskapets egenkapitalgrunnlag er forsvarlig i forhold til virksomheten etter kapitalnedsettelsen. Bestemmelsen kan medføre at selskapet må avstå fra en kapitalnedsettelse med utbetaling til aksjeeieren selv om vilkårene i annet punktum, jf annet ledd skulle være oppfylt.

Annet ledd knytter seg til første ledd annet punktum og presiserer hvordan kravet om at det etter nedsettelsen skal være full dekning for den gjenværende bundne egenkapital, skal beregnes. Det stilles i annet punktum dessuten krav til revisorbekreftelse om at selskapets gjenværende kapital er tilstrekkelig til at vilkårene i første og annet punktum er oppfylt. Første og annet punktum i annet ledd tilsvarer forslagene i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 8-1 femte ledd annet punktum og § 13-1 femte ledd annet punktum.

Tredje ledd fastsetter at første og annet ledd får tilsvarende anvendelse når nedsettingsbeløpet skal brukes til fondsavsetning som nevnt i § 6-27 første ledd nr 4. Ettersom det her ikke foretas noen utbetaling fra selskapet, men en overføring fra aksjekapital til reservefond, eventuelt fritt fond, kan vurderingen i det enkelte tilfelle bli en noe annen enn hvor det skjer en utdeling, eventuelt avskrivning på innskuddsplikt.

Til § 6-29

Paragraf 6-29 første og annet ledd fastsetter saksbehandlingsreglene for vedtak om kapitalnedsettelse. Disse bestemmelsene avløser sammen med § 6-27 gjeldende lov § 6-1 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) tilsvarer den forslaget i § 13-2 tredje ledd og § 13-1 femte ledd som er kommentert på s 230 og s 229. I NOU 1992:29 tilsvarer den § 8-1 fjerde og femte ledd som er kommentert på s 136.

Paragraf 6-29 tredje ledd er nytt i forhold til gjeldende lov, men bygger på Regnskapslovutvalgets forslag, jf *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger."* i NOU 1995:30.

Første ledd første punktum fastsetter at generalforsamlingsvedtak om kapitalnedsettelse krever samme flertall som ved vedtektsendringer. Annet punktum viderefører gjeldende lov § 6-1 tredje ledd første punktum om at kapitalnedsettelse hvor nedsettingsbeløpet skal brukes på annen måte enn til dekning av tap bare kan treffes etter forslag fra styret eller med styrets samtykke.

Annet ledd stiller krav til beslutningens innhold. Både hvor stort nedsettelsesbeløpet skal være og hva det skal brukes til må angis.

Tredje ledd presiserer hvordan utdeling av et større beløp enn reduksjonen av aksjenes pålydende kan dekkes. I utgangspunktet kan dette bare dekkes ved en forholdsmessig reduksjon av overkurs- og reservefondet i samme forhold som aksjekapitalen. Dette betyr at kapitalnedsettelsen vil føre til en forholdsmessig reduksjon av den samlede bundne selskapskapitalen. Er ikke disse fondene tilstrekkelige til å dekke det beløp som skal utbetales, kan også selskapets frie egenkapital belastes. Når selskapets frie egenkapital utbetales i tilknytning til nedsettelse av aksjekapitalen, må dette likestilles med utdeling av utbytte. Forutsetningen for at den frie egenkapitalen kan utbetales er derfor at dette er forenlig med vilkårene for utdeling av utbytte i § 6-22.

Til § 6-30

Paragraf 6-30 stiller krav til styrets forslag om kapitalnedsettelse. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 6-1 annet ledd første punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 13-2 som er kommentert på s 230 og i NOU 1992:29 § 8-2 som er kommentert på s 136.

Første og **annet ledd** avløser gjeldende lov § 6-1 annet ledd første punktum hvor det henvises til reglene om kapitalforhøyelse i gjeldende lov § 4-1. Utvalget har, for å gjøre bestemmelsen bedre tilgjengelig, foreslått å skrive de aktuelle bestemmelsene fullt ut i teksten.

Tredje ledd presiserer at hvis det i forbindelse med kapitalnedsettelsen også skal treffes beslutning om nytegning av aksjer eller utstedelse av tegningsretter, gjelder reglene om dette i kap 9.

Til § 6-31

Paragraf 6-31 stiller krav om at kapitalnedsettelsen skal meldes til Foretaksregisteret. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 6-1 femte ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 13-3 som er kommentert på s 230 og i NOU 1992:29 § 8-3 som er kommentert på s 136.

Annet punktum fastsetter en siste frist for når melding om nedsettelse av aksjekapitalen må være kommet inn til Foretaksregisteret. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 6-1 siste ledd som fastsetter en frist på fire måneder etter at beslutningen er fattet. I likhet med forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) og NOU 1992:29 er fristen satt ned til to måneder.

Til § 6-32

Paragraf 6-32 fastsetter når en beslutning om kapitalnedsettelse trer i kraft, og avløser gjeldende lov § 6-2 med unntak av § 6-2 første ledd annet punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 13-4 som er kommentert på s 230-231 og i NOU 1992:29 § 8-4 som er kommentert på s 136-137.

Første ledd regulerer når beslutning kan tre i kraft straks melding etter § 6-30 er registrert. Første ledd nr 1 fastsetter at beslutningen trer i kraft ved registreringen når hele nedsettelsesbeløpet skal anvendes til dekning av tap. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 6-1 annet ledd nr 1.

I nr 2 er det presisert at reglene om ikrafttreden ved registrering forøvrig bare gjelder når kapitalnedsettelsen kombineres med en tilsvarende forhøyelse av aksjekapitalen ved nytegning av aksjer. En tilsvarende presisering er foreslått i NOU 1992:29 § 8-4.

Begrunnelsen for reglene i nr 2 er at når kapitalnedsettelsen kombineres med en tilsvarende forhøyelse av aksjekapitalen, er kreditorenes dekningsmuligheter uendret. Det er derfor ikke behov for særlige beskyttelsesregler. Det vil ikke her finne sted noen netto utbetaling til aksjeeierne. Begrunnelsen for unntaksregelen strekker derfor bare til når det samtidig tilføres nye midler til selskapet som tilsvarer nedsettelsesbeløpet. Bestemmelsen gjelder derfor ikke ved fondsemisjon. På dette punkt er utvalgets forslag i samsvar med gjeldende lov § 6-2 annet ledd.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 6-3 tredje ledd.

Til § 6-33

Paragraf 6-33 fastsetter regler om kreditorvarsel i forbindelse med kapitalnedsettelsen. Den avløser gjeldende lov § 6-3. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 13-5 første ledd som er kommentert på s 231-232 og NOU 1992:29 § 8-5 første ledd som er kommentert på s 137.

Første ledd bestemmer at i tilfeller hvor kapitalnedsettelsen ikke gjennomføres etter reglene i § 6-32 første ledd, skal Foretaksregisteret kunngjøre innholdet av kapitalnedsettelsesbeslutningen og varsle selskapets kreditorer om at de må melde fra til selskapet dersom de har innsigelser mot kapitalnedsettelsen. Etter **annet ledd** skal kunngjøringen rykkes inn to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningsted.

Etter gjeldende lov har kreditorene en frist på tre måneder til å komme med innsigelser. I samsvar med departementets forslag i Ot prp nr 36 (1993-94) § 13-5 første ledd, foreslår utvalget fristen satt til seks uker.

Til § 6-34

Paragraf 6-34 regulerer hvilken betydning innsigelser fra kreditor har. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 6-3 annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 13-5 annet ledd som er kommentert på s 231 og NOU 1992:29 § 8-5 annet ledd som er kommentert på s 137.

Første og annet ledd erstatter gjeldende lov § 6-3 annet ledd første og annet punktum. I annet ledd er det presisert at skifteretten også kan avgjøre tvist om det overhodet foreligger noen fordring. Etter gjeldende lov er det noe tvilsomt om slike avgjørelser omfattes av skifterettens myndighet, noe som i tilfelle innebærer at også i tilfeller hvor det er åpenbart at kreditor ikke har noen fordring, kan kapitalnedsettelsen ikke settes i kraft før det er stilt sikkerhet for fordringen. En slik regel kan virke lite rimelig. Hvis skifteretten finner det klart at det ikke foreligger noen fordring, kan skifteretten etter **tredje ledd** forkaste kravet om sikkerhetsstillelse. Kapitalnedsettelsen kan da gjennomføres uten hinder av innsigelsen.

Skifterettens avgjørelse av om det foreligger en fordring gjelder bare forholdet til sikkerhetsstillelsen, og innebærer ingen rettskraftig avgjørelse av det omtvistede kravet eller dets omfang.

Tredje ledd åpner også for at skifteretten kan forkaste kravet om sikkerhetsstillelse dersom den finner at det er åpenbart at kapitalnedsettelsen ikke vil forringe kreditors dekningsmuligheter. Den sistnevnte regelen vil gjelde både i forhold til omtvistede fordringer og i forhold til uforfalte fordringer. Derimot vil skifteretten ikke ha noen kompetanse til å forkaste et krav om betaling av forfalt og uomtvistet fordring.

Til § 6-35

Paragraf 6-35 gjelder melding om ikrafttredelse av kapitalnedsettelse og avløser gjeldende lov § 6-3 tredje og fjerde ledd med unntak av tredje ledd siste punktum. Forslaget tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 13-5 tredje ledd og femte ledd s 232 og NOU 1992:29 § 8-5 tredje og femte ledd som er kommentert på s 137.

I **første ledd** videreføres reglene i gjeldende lov om at når fristen etter § 6-33 er utløpt, kan beslutningen om nedsettelsen settes i kraft ved at en melding om dette blir registrert i Foretaksregisteret. Som etter gjeldende lov, stilles det også krav om at det skal følge med meldingen en bekreftelse som er underskrevet av styret og revisor om at forholdet til kreditorene ikke er til hinder for ikraftsettelsen. Som uttalt i Ot prp nr 36 (1993-94) s 232 må det være tilstrekkelig med en erklæring om at ingen av kreditorene har fremsatt innsigelser innen fristen, eller eventuelt at selskapet har ordnet opp med de kreditorer som har meldt seg, etter reglene i § 6-34. Revisor har en viss undersøkelsesplikt og må i det minste forhøre seg med selskapet om det har kommet inn noen innsigelser innen fristen. Undersøkelsesplikt utover dette kan vanskelig pålegges revisor dersom selskapet svarer benektende på en slik forespørsel. Er det fremsatt innsigelser må revisor vurdere om forholdet til kreditorene er ordnet før revisor avgir sin bekreftelse.

Tredje ledd viderefører § 6-3 siste ledd i gjeldende lov.

Til § 6-36

Paragraf 6-36 tilsvarer gjeldende lov § 6-3 tredje ledd siste punktum. I likhet med Ot prp nr 36 (1993-94) § 13-5 som er kommentert på s 231- 232 og NOU 1992:29 § 8-5 som er kommentert på s 137 er det ingen endring fra gjeldende rett.

Til § 6-37

Paragraf 6-37 inneholder særregler for de tilfeller hvor en kapitalnedsettelse er foretatt til dekning av tap. Annet ledd avløser gjeldende lov § 6-2 første ledd annet punktum, mens første ledd er ny.

Første ledd svarer innholdsmessig til forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 13-1 fjerde ledd som er kommentert på s 229-230 og i NOU 1992:29 § 8-1 fjerde ledd som er kommentert på s 136.

I første ledd er det foreslått nye regler om beregningen av selskapets tap. Første punktum bestemmer at den senest fastsatte balansen skal legges til grunn for beregningen. Det er imidlertid åpnet for at tapsberegningen kan bygge på en mellombalanse som er fastsatt og revidert etter reglene for årsoppgjør. Utvalgets forslag er på dette punkt i samsvar med departementets forslag i Ot prp nr 36 (1993-94) § 13-1 fjerde ledd og Aksjelovgruppens forslag i NOU 1992:29 § 8-1 fjerde ledd.

Annet ledd tilsvarer gjeldende lov § 6-2 første ledd annet punktum. I likhet med Ot prp nr 36 (1993-94) § 13-4 første ledd annet punktum som er kommentert på s 230 og NOU 1992:29 § 8-4 første ledd annet punktum som er kommentert på s 136 er det ikke foreslått noen realitetsendring.

Til § 6-38

Paragraf 6-38 gir enkelte regler for vedtektsbestemmelser om kapitalnedsettelse. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 6-4, men avviker til dels fra denne bestemmelsen slik den gjelder for aksjeselskaper etter lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse § 13-7 som er kommentert på s 232 – 234 og NOU 1992:29 § 8-6 som er kommentert på s 137-138.

Første ledd slår fast at det i vedtektene kan gis regler om innløsning av aksjer ved nedsettelse av aksjekapitalen. Både selskapet og aksjeeierne kan gis rett til å kreve innløsning. Dette er i samsvar med gjeldende lov § 6-4 første ledd.

Annet ledd åpner for at vedtektsbestemt innløsning kan gjennomføres uten kreditorvarsel hvis vilkårene i nr 1 og 2 er oppfylt. Det første vilkåret er at innløsningen gjelder aksjer som er utstedt etter eller samtidig med at innløsningsregelen ble registrert, jf nr 1. Bestemmelsen er i samsvar med gjeldende lov § 6-4 tredje ledd nr 1 som gjelder for allment aksjeselskap. Den tilsvarende bestemmelsen i gjeldende lov § 6-4 annet ledd nr 2 for private aksjeselskaper har også en tilsvarende bestemmelse, men denne er begrenset til innløsning som gjelder en femtedel av aksjekapitalen. Utvalget ser ikke grunn til å videreføre denne begrensningen, og foreslår derfor samme regel for aksjeselskaper som gjeldende lov har for allmennaksjeselskaper.

Nr 2 fastsetter at bare fullt innbetalte aksjer kan innløses når utdelingen ikke overstiger selskapets frie egenkapital etter siste årsoppgjør. Etter gjeldende aksjelov § 6-4 tredje ledd nr 4 for allmennaksjeselskaper er det et vilkår at et beløp tilsvarende de innløste aksjenes pålydende verdi avsettes til et innløsningsfond. Kravet har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 36 nr 1 bokstav d. Annet selskapsdirektiv er ikke bindende for aksjeselskaper, og utvalget foreslår ikke en slik regel i aksjeselskapsloven. Så lenge utdelingen skjer fra selskapets frie egenkapital, kan utvalget ikke se behov for en avsetning som nevnt.

Tredje ledd tilsvarer fullt ut gjeldende lov § 6-4 annet ledd nr 1.

13.7 FONDSEMISJON

13.7.1 Innledning

Et aksjeselskaps aksjekapital kan forhøyes enten gjennom nytegning av ny aksjekapital mot innskudd eller ved overføring til aksjekapitalen fra selskapets øvrige fonds. Den siste formen for aksjekapitalforhøyelse betegnes ofte som fondsemisjon.

I gjeldende lov er begge former for aksjekapitalforhøyelse regulert i lovens kap 4 om forhøyelse av aksjekapitalen. Paragrafene 4-1, 4-2 og 4-3 gjelder begge former for aksjekapitalforhøyelse, mens §§ 4-4 til 4-9 bare gjelder kapitalforhøyelse ved nytegning og § 4-10 inneholder særregler for fondsemisjon.

Både økonomisk og selskapsrettslig skiller de to formene for aksjekapitalforhøyelse seg sterkt fra hverandre. En fondsemisjon er en ren regnskapsmessig postering som medfører overføring fra bundne eller frie fond til aksjekapitalen. Selskapet blir ikke tilført nye midler og det blir heller ikke utdelt midler fra selskapet. Mens det ved aksjekapitalforhøyelse ved nytegning kan vedtas at de nye aksjene skal tegnes av andre enn selskapets aksjeeiere, jf gjeldende lov § 4-2 tredje ledd, skal de nye aksjene ved fondsemisjon fordeles på aksjeeierne i samme forhold som de fra før har aksjer i selskapet. En annen fordeling krever tilslutning fra hver enkelt aksjeeier.

Utvalget mener at de to former for aksjekapitalforhøyelse systematisk bør reguleres på forskjellige steder i loven. Mens aksjekapitalforhøyelse mot nytegning naturlig hører hjemme i del II. Selskapsendringer, bør reglene om fondsemisjon plasseres i et eget kapittel i lovens del I.

13.7.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til § 7-1

Paragraf 7-1 erstatter gjeldende lov § 4-10 første ledd. I NOU 1992:29 erstatter den § 6-18 som er kommentert på s 123. Denne bestemmelsen ble fulgt opp i Ot prp nr 36 (1993-94) i § 11-18 som er kommentert på s 225.

I forhold til gjeldende lov og disse forslagene er to endringer foreslått. Det ene er at det ikke vil være adgang til å anvende midler som fremkommer ved oppskriving av anleggsmidler herunder midler fra et oppskrivingsfond ved fondsemisjon, jf gjeldende lov § 11-10 fjerde ledd. Endringen må ses i sammenheng med Regnskapslovutvalgets forslag om å fjerne adgangen til å oppskrive anleggsmidler, se *"I forhold til gjeldende lov og disse forslagene er to endringer foreslått. Det ene er at det ikke vil være adgang til å anvende midler som fremkommer ved oppskriving av anleggsmidler herunder midler fra et oppskrivingsfond ved fondsemisjon, jf gjeldende lov § 11-10 fjerde ledd. Endringen må ses i sammenheng med Regnskapslovutvalgets forslag om å fjerne adgangen til å oppskrive anleggsmidler, se NOU 1995:30 pkt 2.3.9. Hvis Regnskapsutvalgets forslag på dette punkt ikke blir fulgt opp i den nye regnskapslovgivningen, må også dette utvalgets forslag på dette punkt vurderes på ny. Blir ny aksjeselskapslovgivning satt i kraft mens de nåværende regnskapsreglene med adgang til oppskriving av anleggsmidler fortsatt gjelder, bør adgangen i gjeldende lov til å nytte oppskrivningsbeløp til fondsemisjon også opprettholdes, eventuelt i en overgangsperiode, til ny regnskapslovgivning er vedtatt.kap2.3.9"* i NOU 1995:30 pkt 2.3.9. Hvis Regnskapsutvalgets forslag på dette punkt ikke blir fulgt opp i den nye regnskapslovgivningen, må også dette utvalgets forslag på dette punkt vurderes på ny. Blir ny aksjeselskapslovgivning satt i kraft mens de nåværende regnskapsreglene med adgang til oppskriving av anleggsmidler fortsatt gjelder, bør adgangen i gjeldende lov til å nytte oppskrivningsbeløp til

fondsemisjon også opprettholdes, eventuelt i en overgangsperiode, til ny regnskapslovgivning er vedtatt.kap2.3.9

Den andre endringen må ses i sammenheng med utkastet § 6-2 som inneholder et forslag om overkursfond. Etter § 7-1 skal dette overkursfondet kunne benyttes ved en fondsemisjon.

Til § 7-2

Paragraf 7-2 stiller krav til selskapets beslutning om fondsemisjon. Første og annet ledd avløser gjeldende lov § 4-1 første ledd og § 4-10 annet ledd. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 6-19 **første** og **annet ledd** som er kommentert på s 123. Dette forslaget er fulgt opp i Ot prp nr 36 (1993-94) §11-19 som er kommentert på s 225. Utvalget har ikke foreslått endringer i forhold til disse bestemmelsene.

Etter gjeldende lov er det noe tvilsomt om det skal avgis revisorbekreftelse i tilknytning til fondsemisjon. Se Andenæs: Aksjeselskapsrett (1992) s 204.

I **tredje ledd** foreslås det en uttrykkelig bestemmelse om at det i tilknytning til generalforsamlingens beslutning om fondsemisjon skal foreligge bekreftelse fra revisor om at det etter fondsemisjon vil være full dekning for selskapets bundne kapital, dvs at det er forsvarlig grunnlag for fondsemisjonen. Revisorbekreftelsen skal vedlegges meldingen til Foretaksregisteret, jf foretaksregisterloven § 4-4 bokstav e).

Til § 7-3

Paragraf 7-3 erstatter gjeldende lov § 4-1 annet ledd , og stiller krav til styrets forslag om fondsemisjon. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 6-20 som er kommentert på s 123. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 11-20 som er kommentert på s 226. Det er ikke foreslått innholdsmessige endringer fra gjeldende lov, fra NOU 1992:29 eller Ot prp nr 36 (1993-94).

Til § 7-4

Paragraf 7-4 avløser gjeldende lov § 4-10 tredje ledd. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 6-19 tredje ledd som er kommentert på s 123 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 11-22 som er kommentert på s 226. Annet enn språklige endringer fra gjeldende rett er ikke foreslått.

Til § 7-5

Paragraf 7-5 gjelder tildeling av de nye aksjene ved fondsemisjon, og erstatter reglene i gjeldende lov § 4-2 første ledd første og annet punktum forsåvidt gjelder fondsemisjon. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 6-21 første og annet ledd som er kommentert på s 123 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-21 første og annet ledd som er kommentert på s 225.

I **annet ledd** er det presisert at i selskaper med flere aksjeklasser skal aksjeeierne bare tildeles aksjer innen den aksjeklassen de fra før har aksjer i med mindre en annen ordning er fastsatt i vedtektene. Slik som gjeldende lov § 4-2 første ledd annet punktum er utformet, kan det være noe uklart hva som i dag er lovens ordning ved fondsemisjon i selskaper med flere aksjeklasser. Ellers er paragrafen i samsvar med gjeldende lov.

Til § 7-6

Paragraf 7-6 avløser gjeldende lov § 4-10 annet ledd annet punktum jf § 4-4 siste ledd. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 6-21 fjerde ledd som er kommentert på s 123 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 11-21 fjerde ledd som er kommentert på s 226. Noen innholdsmessige endringer fra gjeldende rett er ikke foreslått.

13.8 REVISOR

13.8.1 Alminnelige merknader

Kap 8 inneholder regler om revisjon i aksjeselskap, og avløser gjeldende lov kap 10.

Revisorlovgivningen behandles av et eget utvalg, og det ligger utenfor dette utvalgets mandat å foreslå endringer i lovreglene om revisjonen i aksjeselskap. Revisors stilling som selskapsorgan vil imidlertid måtte fastlegges i aksjeselskapslovgivningen. Utvalget har derfor foreslått en del redaksjonelle endringer i bestemmelsene i gjeldende aksjelov som vil gjøre reglene lettere tilgjengelig. Utvalget mener at kravene til revisjonens innhold bør kunne følge av den alminnelige regelen om dette i revisorloven § 6 første ledd, og har derfor ikke videreført spesialregelen om revisjonens innhold i aksjeselskap i gjeldende lov § 10-7 første ledd. Noen realitetsendring innebærer ikke dette.

Utvalget har drøftet revisors adgang til å yte rådgivningstjenester overfor et selskap han er revisor i. Spørsmålet reiser problemstillinger i forhold til revisors uavhengighet. Dette er et spørsmål som gjelder revisors stilling i sin alminnelighet og som derfor naturlig hører inn under Revisorutvalget. Aksjelovutvalget har derfor ikke gått nærmere inn i denne problemstillingen.

13.8.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Valg av revisor

Til § 8-1

Paragraf 8-1 gjelder selskapets plikt til å ha revisor og valg av denne. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 10-1 første punktum, § 10-2 første punktum og § 10-3. I NOU 1992:29 tilsvarer den §§ 11-1 første punktum, 11-2 første ledd og § 11-3 som er kommentert på s 166. I Ot prp nr 36 (1993-94) tilsvarer den §§ 9-1 første punktum, 9-2 første ledd og 9-3 som er kommentert på s 215.

Første ledd pålegger selskapet plikt til å ha revisor, og fastsetter at revisorvalget hører under generalforsamlingen. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 10-1 første punktum. Gjeldende lov § 10-1 første ledd annet punktum om at bedriftsforsamlingen skal foreslå valg av revisor er flyttet til særreglene for generalforsamling i selskaper med bedriftsforsamling i § 13-25, se § 13-25 nr 7.

Gjeldende lovs bestemmelser om forslagsretten i selskaper med representantskap er utgått som følge av at ordningen ved representantskap ikke videreføres.

Annet ledd fastsetter at revisor skal være registrert eller statsautorisert, men likevel slik at det skal være minst en statsautorisert revisor dersom selskapets siste regnskapsår har hatt flere enn 200 ansatte. Gjeldende lov § 10-3 første ledd nr 2 om plikt for selskaper med børsnoterte aksjer eller obligasjoner mv er sløyfet fordi dette er uaktuelt for selskaper som omfattes av aksjeloven, jf avgrensningen av lovutkastets virkeområde i § 1-3 tredje ledd. Dette har sammenheng med at utvalget legger til grunn at bare allmennaksjeselskaper kan registrere sine aksjer ved norsk børs. Når det gjelder obligasjoner legger utvalget også til grunn at det i praksis bare er allmennaksjeselskaper som kan få børsnotert slike instrumenter. Skulle det likevel

tenkes at et aksjeselskap fikk børsnotert sine obligasjoner, vil utvalget anta at det dreier seg om store selskaper med over 200 ansatte. Dessuten vil både børsen og långiverne i slike tilfeller stille krav til kvalifisert revisjon.

Annet ledd tredje punktum viderefører hjemlene i gjeldende lov til å utvide kretsen av de selskaper som skal ha statsautorisert revisor og til å gjøre unntak fra plikten til å ha registrert eller statsautorisert revisor. I gjeldende lov § 10-2 annet ledd første punktum er Kongen gitt en spesiell myndighet til å frita fra plikten til å ha statsautorisert eller registrert revisor i selskaper hvor en eller flere kommuner har et flertall av stemmene. Dispensasjonen er betinget av at kommune- eller fylkesrevisjonen velges som revisor. Denne spesielle dispensasjonsmyndigheten er ikke videreført. Utvalget mener at revisjonsarbeidet i kommunale selskaper som er organisert som aksjeselskap, atskiller seg vesentlig fra vanlig kommunerevisjon og at det bl a av hensyn til kreditorene bør gjelde et generelt krav om registrert eller statsautorisert revisor i aksjeselskaper. I den type aksjeselskaper som omfattes av dispensasjonshjemmelen kan det også være minoritetsinteresser som tilsier at det stilles krav til revisjon og revisors uavhengighet. Utvalget mener dessuten at tilknytning mellom den aksjeeiende kommune og kommunerevisjonen er prinsipielt uheldig. Utvalget har derfor blitt stående ved å sløyfe den muligheten som gjeldende lov gir til å gjøre unntak fra plikten til å ha registrert eller statsautorisert revisor i aksjeselskaper med kommunalt eierskap.

Tredje ledd fastsetter at revisjonsselskap kan velges til revisor. Bestemmelsen viderefører bestemmelsen om dette i gjeldende lov § 10-2 første ledd annet punktum. Utvalget har ansett det som overflødig å videreføre den uttrykkelige henvisningen til revisorloven § 4 fordi det følger av revisorloven § 1 at revisorloven § 4 med tilhørende forskrifter gjelder for aksjeselskaper.

Til § 8-2

Paragraf 8-2 inneholder regler for revisors tjenestetid og godtgjørelse. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 10-5 første ledd første punktum og §10-1 tredje ledd første punktum. I NOU 1992:29 tilsvarer den § 11-5 første ledd første punktum og § 11-3 tredje ledd første punktum som er kommentert på s 166. I Ot prp nr 36 (1993-94) tilsvarer den § 9-5 første ledd første punktum som er kommentert på s 215. Det er ikke foreslått endringer i forhold til gjeldende lov.

Til § 8-3

Paragraf 8-3 gir regler om tilbaketreden og annet opphør av revisors verv. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 10-5 annet og tredje ledd. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse foreslått som § 11-5 annet og tredje ledd. Bestemmelsen er kommentert på s 166. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse foreslått som § 9-5 annet og tredje ledd. Bestemmelsen er kommentert på s 215. Det er ikke foreslått endringer i forhold til gjeldende lov eller forslagene i NOU 1992:29 eller Ot prp nr 36 (1993-94).

Til § 8-4

Paragraf 8-4 regulerer valg av ny revisor herunder oppnevning av tilleggsrevisor etter krav fra minoriteten. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 10-5 første ledd annet og tredje punktum, § 10-1 annet og tredje ledd annet punktum. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 11-5 første ledd annet og tredje punktum, § 11-1 annet og tredje ledd annet punktum som er kommentert på s 166.

I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelser foreslått i § 9-5 første ledd annet og tredje punktum som er kommentert på s 215. I likhet med disse er det ikke foreslått endringer i forhold til gjeldende lov.

II. Valgbarhet

Til § 8-5

Paragraf 8-5 stiller krav til revisors uavhengighet. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 10-4 annet, fjerde og femte ledd. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 11-4 annet, fjerde og femte ledd som er kommentert på s 166 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse foreslått som § 9-4, annet, fjerde og femte ledd som er kommentert på s 215.

Første ledd fastsetter et generelt krav om uavhengighet i forhold til selskapet for den som skal velges til revisor. Denne hovedregel bør komme klart til uttrykk i loven og den gir dessuten det prinsipielle grunnlaget for de krav som stilles i § 8-6. Andre forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet enn de som uttrykkelig er nevnt i § 8-6 vil omfattes av hovedregelen. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 10-4 annet ledd.

Annet ledd må ses i sammenheng med datterselskapsdefinisjonen i § 1-13. Den som etter § 8-5 eller § 8-6 er diskvalifisert fra å være revisor i morselskapet, kan etter bestemmelsen heller ikke være revisor i et datterselskap. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 10-4 siste ledd.

Tredje ledd viderefører hjemmelen i gjeldende lov § 10-4 siste ledd til å fastsette særlige habilitetsregler, samt hvordan reglene skal anvendes for revisjonsselskaper. Noen realitetsendring er ikke foreslått.

Til § 8-6

Paragraf 8-6 regulerer enkelte særlige forhold som utelukker valgbarhet. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 10-4 første ledd. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 11- 4 som er kommentert på s 166 og i Ot prp nr 36 (1993-94) som er kommentert på s 215. Det er foretatt en del språklige og redaksjonelle endringer, men ikke foreslått noen realitetsendring.

Til § 8-7

Paragraf 8-7 regulerer revisors adgang til å drive rådgivning for et selskap det reviderer. Som nevnt i innledningen til dette kapitlet tar ikke utvalget opp til mer prinsipiell vurdering spørsmålet om revisors rådgivningstjenester overfor det selskapet han reviderer. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 10-4 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 9-4 tredje ledd som er kommentert på s 166. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 11-4 tredje ledd som er kommentert på s 215. I likhet med disse forslagene er det ikke foreslått noen endringer i forhold til gjeldende lov.

III. Revisors virksomhet

Til § 8-8

Paragraf 8-8 stiller krav til revisjonens innhold. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 10-7. I Ot prp nr 36 (1993-94) er det foreslått bestemmelse om revisjonens

innhold i § 9-6 som er kommentert på s 215 og i NOU 1992:29 § 11-7 som er kommentert på s 166.

Første ledd inneholder hovedbestemmelsen om revisjonens innhold. Utvalget har valgt å utforme kravet til revisjonens innhold som en henvisning til regler som er fastsatt i eller i medhold av revisorloven og normene for «god revisjonsskikk». Dette er en endring i forhold til gjeldende lov § 10-7 første ledd som selv fastsetter nærmere innholdsmessige krav til revisjonen, se gjeldende lov § 10-7 første ledd. Noen realitetsendring innebærer imidlertid dette ikke, fordi gjeldende lov § 10-7 første ledd er identisk med revisorloven § 6 første ledd som også gjelder for aksjeselskaper, jf revisorloven § 1.

Gjeldende lov § 10-10 stiller krav til oppbevaring av brev hvor revisor påpeker forhold overfor selskapet. Bestemmelsen er ikke videreført i utkastet fordi utvalget legger til grunn at plikten til å oppbevare slike brev på forsvarlig måte følger av alminnelige krav til god revisjonsskikk.

Annet ledd viderefører gjeldende § 10-7 annet ledd, og er i samsvar med det som er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 9-6 annet ledd og NOU 1992:29 § 11-7 annet ledd.

Til § 8-9

Paragraf 8-9 regulerer revisors rett til å foreta undersøkelser i selskapet og bistandsplikt for selskapets ledelse overfor revisor. Ledelsen omfatter selskapets daglige ledelse, styre og eventuelt bedriftsforsamling. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 10-8. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 9-7 som er kommentert på s 215 og i NOU 1992:29 § 11-8 som er kommentert på s 166. Det er ikke foreslått noen realitetsendring i forhold til gjeldende lov.

Til § 8-10

Paragraf 8-10 regulerer revisors plikt til å avgi årlig revisjonsberetning. Beretningen skal forelegges generalforsamlingen, se utkastet § 4-5 tredje ledd.

Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 10-9 første ledd og annet ledd første punktum. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 11-8 første ledd og annet ledd første punktum som er kommentert på s 166. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en slik bestemmelse foreslått i § 9-8 første ledd og annet ledd første punktum som er kommentert på s 215.

Tredje ledd er ny. Bestemmelsen presiserer at når revisjonen gjelder et selskap som inngår i et konsernforhold, gjelder reglene i § 14-8. Henvisningen er tatt inn av informasjonshensyn.

Til § 8-11

Paragraf 8-11 stiller sammen med § 8-12 krav til innholdet i revisjonsberetningen. Sammen avløser §§ 8-10 og 8-12 gjeldende lov § 10-9. Utvalget har imidlertid funnet det hensiktsmessig å dele kravet til revisjonsberetningens innhold opp i to paragrafer slik at revisors plikter til å informere om irregulære forhold revisjonen har avdekket reguleres i § 8-12.

Paragraf 8-11 gjelder alminnelige krav til innholdet av revisjonsberetningen og avløser gjeldende lov § 10-9 annet ledd med unntak av første punktum § 10-9 fjerde ledd. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 11-9 annet ledd med unntak av annet punktum og fjerde ledd som er kommentert på s 166. I Ot prp

nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 9-8 annet ledd med unntak av annet punktum og fjerde ledd som er kommentert på s 215.

Til § 8-12

Paragraf 8-12 gjelder revisors plikt til å gi særlige merknader om mer irregulære forhold. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 10-9 tredje ledd. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 11-9 tredje ledd som er kommentert på s 166 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 9-8 tredje ledd som er kommentert på s 215. I likhet med disse er det ikke foreslått noen realitetsendringer.

Til § 8-13

Paragraf 8-13 regulerer revisors plikt til å delta i generalforsamlingen. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 10-11. I NOU 1992:29 § 11-11 som er kommentert på s 166 er en tilsvarende bestemmelse foreslått. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen foreslått i § 9-10 som er kommentert på s 215. I likhet med disse er det foreslått å videreføre gjeldende lov § 10-11.

Til § 8-14

Paragraf 8-14 regulerer revisors opplysningsplikt overfor selskapets tillitsvalgte mv. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov §10-12. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 9-11 som er kommentert på s 215 og NOU 1992:29 § 11-12 som er kommentert på s 166. I likhet med disse er ingen realitetsendringer foreslått.

Del II. Selskapsendringer

13.9 NYTEGNING AV AKSJEKAPITAL

13.9.1 Innledning

Kap 9 inneholder regler om nytegning av aksjekapital. Reglene i kapitlet avløser reglene om nytegning av aksjekapital i gjeldende lov kap 4 og reglene om lån med rett til å tegne aksjer i selskapet i gjeldende lov kap 5. Reglene i kap 9 er tildels ganske forskjellige fra kap 9 i allmennaksjelovutkastet, se innledningen til merknadene til allmennlovutkastet kap 9.

Om utvalgets alminnelige syn på nytegning av aksjekapital vises til avsnitt II.9.

13.9.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til § 9-1

Paragraf 9-1 fastsetter enkelte hovedprinsipper knyttet til kapitalforhøyelse ved nytegning. Bestemmelsen tilsvarer delvis til Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-1 og § 3-9 som er kommentert på henholdsvis s 217-219 og s 174 og NOU 1992:29 § 6-1 og § 3-7 som er kommentert på henholdsvis s 120 og s 88.

Første ledd fastsetter at det som hovedregel er generalforsamlingen som har myndighet til å treffe vedtak om aksjekapitalforhøyelse ved nytegning og at generalforsamlingens vedtak må ha grunnlag i et forslag fra styret. Forslaget innebærer ingen endring fra det som følger av gjeldende lov § 4-1 første jf annet ledd.

Vedtak om aksjekapitalforhøyelse krever flertall som for vedtektsendring. Heller ikke på dette punkt innebærer forslaget noen endring fra gjeldende lov, selv om regelen ikke uttrykkelig er fastsatt her.

Det følger av **annet ledd** at de nye aksjene ved forhøyelse av aksjekapitalen ikke kan tegnes til underkurs. Forslaget er på dette punkt i samsvar med gjeldende lov § 4-4 første ledd nr 6 annet punktum jf § 2-3 tredje ledd samt NOU 1992:29 § 3-7 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-9 som er kommentert på s 174.

Dessuten klargjør annet ledd at hvor selskapet skal bære omkostninger ved aksjekapitalforhøyelsen, jf utkastet § 9-9, skal det legges til grunn et nettoprinsipp. Dette innebærer at det beløp som skal betales for aksjene minst må være så høyt at det etter fradrag for omkostningene ved kapitalforhøyelsen, minst svarer til de nye aksjenes pålydende. Det vises forøvrig til utvalgets alminnelige merknader til spørsmålet om behandlingen av utgifter ved stiftelse og kapitalforhøyelse i punkt avsnitt II.6.2.2. Forslaget er i samsvar med Regnskapslovutvalgets innstilling, se *"I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved "I samsvar med dette har utvalget ikke vurdert regnskapsreglene i gjeldende aksjelov. Regnskapslovutvalget avsluttet sitt arbeid høsten 1995 ved NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger." i NOU 1995:30. Utvalget har gjort seg kjent med utredningens innhold og har dessuten vurdert de synspunkter og konklusjoner fra Regnskapsutvalgets side som særlig har betydning for utformingen av utvalgets egne lovforslag. En har også merket seg at en del av forslagene fra Regnskapsutvalget er omtvistet. På en del punkter har utvalget derfor ikke kunnet bygge direkte på forslagene, men har søkt å utforme sine lovforslag slik at de skulle passe uten hensyn til endelig utforming av ny regnskapslov. Dersom ny aksjelovgivning skulle bli vedtatt før den nye regnskapsloven, vil det imidlertid være nødvendig å videreføre gjeldende aksjelovs regnskapsregler på midlertidig basis inntil ny regnskapslov foreligger."* i NOU 1995:30.

Tredje ledd første punktum fastslår at som utgangspunkt skal et aksjeinnskudd betales i penger. Skal innskuddet gjøres opp med andre verdier, må dette ha grunnlag i generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelse, jf utkastet § 9-11.

Annet punktum henviser til § 2-4 annet ledd. Henvisningen presiserer at utkastet § 2-4 annet ledd utfyller paragrafen her. Henvisningen innebærer at forbudet mot tegning til underkurs i stiftelseskapitlet også gjelder ved kapitalforhøyelse. Det samme gjelder plikten til likevel å skyte inn pålydende hvis tegning har skjedd til underkurs.

Fjerde ledd tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-1 første ledd annet punktum.

Bestemmelsen er av særlig betydning av hensyn til Foretaksregisteret. Dersom man tillater at selskapet forhøyer aksjekapitalen før det er registrert, kan det oppstå spørsmål om man har å gjøre med reglene om stiftelse eller reglene om kapitalforhøyelse.

Til § 9-2

Paragraf 9-2 **første ledd** må ses i sammenheng med utkastet § 1-3 om at aksjeselskaper ikke kan henvende seg til allmennheten for å innhente kapital. Som nevnt i utvalgets alminnelige merknader til skillet mellom allmenne aksjeselskaper og aksjeselskaper i avsnitt I.2.1 legger utvalget til grunn at dette er det avgjørende prinsipielle skillet mellom de to aksjeselskapsformene. Første ledd viderefører forøvrig med visse språklige endringer gjeldende lov § 4-5 a som kom inn i aksjeloven ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). Ved den enkelte kapitalforhøyelse må det tas standpunkt til hvem som – innenfor rammen av § 1-3 – skal ha rett til å tegne aksjer. Når ikke annet er fastsatt, er det bare aksjeeiere som kan tegne aksjer. Skal andre kunne tegne, må disse personer navngis i beslutningen.

Den adgangen aksjeselskap etter bestemmelsen har til å henvende seg til andre navngitte personer enn aksjeeierne, begrenses av utkastet § 1-3 tredje ledd annet punktum. Har kapitalforhøyelsen et omfang og karakter som innebærer at den omfattes av verdipapirhandellovgivningen, kan den likevel ikke gjennomføres selv om den er lagt opp som en innbydelse til navngitte personer.

Bestemmelsen tilsvarer for øvrig NOU 1992:29 § 6-1 første ledd tredje punktum som er kommentert på s 120 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-1 som er kommentert på s 217-218.

Annet ledd viderefører forbudet som følger av gjeldende lov § 7-1 mot at aksjeselskap tegner egne aksjer. Bestemmelsen gjentar for øvrig § 6-19 første ledd første punktum og § 6-21 annet ledd. Utkastet § 6-19 inneholder regler som utfyller forbudet i § 9-2 annet ledd. Tilsvarende gjelder i forhold til tegning foretatt av selskapets datterselskap, jf § 6-21 annet punktum som henviser til § 6-19.

1. Fortrinnsrett ved nytegning

Til § 9-3

Paragraf 9-3 avløser gjeldende lov § 4-2 første ledd slik bestemmelsen lyder etter den ble endret ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 11-4 første ledd som er kommentert på s 221 og NOU 1992:29 § 6-4 første ledd som er kommentert på s 121.

Første ledd avviker fra gjeldende lov § 4-2 første ledd første punktum ved at paragrafens virkeområde er begrenset til å gjelde kapitalforhøyelse hvor aksjene skal tegnes mot innskudd i penger. Ved tingsinnskudd er det dermed ingen fortrinnsrett for aksjeeierne. Kapitalforhøyelser ved tingsinnskudd må være rettede emisjoner mot navngitte personer. Det er derfor upraktisk å gi fortrinnsrettsreglene anvendelse på denne typen kapitalforhøyelser. Utkastet er for øvrig på dette punktet overensstemmende med reglene om fortrinnsrett i annet selskapsdirektiv art 29. Annet selskapsdirektiv gjelder riktignok ikke for aksjeselskaper, men utvalget mener at direktivet gir uttrykk for en hensiktsmessig regel som bør legges til grunn også for disse selskapene.

Annet ledd første punktum bestemmer at prinsippet om aksjeeiernes fortrinnsrett ikke kan fravikes i vedtektene på annen måte enn den som er angitt i annet punktum. Regelen er i samsvar med gjeldende lov.

Annet punktum gjelder selskaper med flere aksjeklasser, og gir adgang til å fastsette i vedtektene at ved forholdsmessig kapitalforhøyelse innen hver aksjeklasse, skal aksjeeierne ha fortrinnsrett bare til aksjer innen egen aksjeklasse. Den tilsvarende regelen følger av gjeldende lov § 4-2 første ledd annet punktum slik bestemmelsen lyder etter endringen ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). På tilsvarende måte som i gjeldende lov er regelen plassert foran regelen om ubenyt-

tede tegningsretter i utkastet § 9-4 for å få fram at aksjeeierne i en annen aksjeklasse likevel har en subsidiær fortrinnsrett etter aksjeeiere i den aksjeklasse hvor det utstedes nye aksjer jf § 9-4 annet ledd og Ot prp nr 4 (1995-96) s 25.

Reglene om de ansattes fortrinnsrett i gjeldende lov § 4-2 fjerde ledd er ikke videreført. Bestemmelsen har hatt liten eller ingen praktisk betydning. Når et aksjeselskap har ønsket å innby de ansatte til å tegne aksjer i selskapet, skjer dette i praksis ved at aksjeeiernes fortrinnsrett fravikes til fordel for en rettet emisjon mot de ansatte.

Til § 9-4

Paragraf 9-4 avløser gjeldende lov § 4-2 annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 11-4 annet ledd som er kommentert på s 221-22 og NOU 1992:29 § 6-4 annet ledd som er kommentert på s 121.

Det er foretatt enkelte språklige og redaksjonelle endringer fra gjeldende lov. Noen realitetsendringer er ikke foreslått.

Første ledd regulerer aksjeeiernes subsidiære fortrinnsrett når ikke alle aksjeeiere har benyttet seg fullt ut av tegningsretten etter § 9-3. Noen realitetsendring fra gjeldende rett er ikke foreslått.

Annet ledd omhandler de tilfeller hvor en aksjeeier bare har en fortrinnsrett til å tegne aksjer i aksjeklasser han har aksjer i. Det vises i denne sammenheng til merknaden til utkastet § 9-3 første ledd annet punktum.

Aksjeeierne i samme aksjeklasse har førsterett til å tegne gjenværende aksjer, dersom ikke alle aksjene er tegnet. Er det aksjer som ikke er tegnet etter at disse har benyttet sin rett, har aksjeeierne i andre aksjeklasser en subsidiær fortrinnsrett til å tegne disse aksjene, merknadene til § 9-3. Noen endring i forhold til gjeldende lov § 4-2 første og annet ledd slik disse lyder etter endringene ved lov av 22.12.1995 nr 8 (EØS-tilpasning) er ikke tilsiktet.

Tredje ledd gir regler om styrets adgang til å selge ubrukte tegningsretter slik at verdien kommer de aksjeeiere til gode som ikke har nyttet eller avhendet tegningsretten. Dersom styret ikke foretar slike salg, har andre aksjeeiere fortrinnsrett til de ubrukte tegningsrettene.

Også gjeldende lov gir styret adgang til å selge ubrukte tegningsretter.

Det er foreslått at styrets adgang til å avhende ubrukte fortrinnsretter til tegning er begrenset til salg til selskapets øvrige aksjeeiere. Begrensningen må ses i sammenheng med utkastet § 9-2 første ledd som avskjærer et aksjeselskap fra å tilby de nye aksjene ved aksjekapitalforhøyelse til andre enn selskapets aksjeeiere med mindre det er fastsatt i beslutningen om kapitalforhøyelse at navngitte personer skal ha rett til å tegne aksjer.

Til § 9-5

Paragraf 9-5 regulerer overdragelser av tegningsrettigheter. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 4-2 femte ledd.

Første ledd annet punktum og annet ledd har ikke noen direkte motsvarende bestemmelse i gjeldende lov men har sammenheng med andre forslag i utkastet.

Første ledd første punktum viderefører forbudet i gjeldende lov § 4-2 femte ledd mot å skille fortrinnsrett til aksjer fra aksjer før kapitalforhøyelse er besluttet. Bestemmelsen er forøvrig i samsvar med forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-4 femte ledd som er kommentert på s 222 og NOU 1992:29 § 6-4 femte ledd som er kommentert på s 121.

Annet punktum regulerer adgangen til å overdra tegningsrett etter at en kapitalforhøyelse er besluttet. Tegningsretten kan da overdras uavhengig av aksjen men bare til noen som har tegningsrett etter § 9-3. Avgrensningen av hvem som kan kjøpe tegningsretter, effektiviserer regelen i utkastet § 9-3 om aksjeeiernes fortrinnsrett og må også ses i sammenheng med utkastet §§ 3-15 flg om aksjeeiernes forkjøpsrett. Reglene betyr at den fordeling av de nye aksjene som følger av beslutningen om kapitalforhøyelse, ikke kan forrykkes ved etterfølgende omsetning av tegningsrett.

Annet ledd presiserer at reglene om overdragelse av og annet eierskifte til aksjer i §§ 3-7 til 3-20, herunder reglene om samtykkekrav ved eierskifte og aksjeeiernes forkjøpsrett gjelder tilsvarende ved overdragelse av tegningsrett.

Til § 9-6

Paragraf 9-6 regulerer adgangen til å fravike aksjeeiernes tegningsrett etter utkastet §§ 9-3 og 9-4 og selskapets vedtekter. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 4-2 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 11-4 tredje ledd som er kommentert på s 222 og i NOU 1992:29 § 6-4 tredje ledd som er kommentert på s 121.

Det er i bestemmelsen presisert at en vedtektsfestet fortrinnsrett aksjeeiere har som går utover utkastets regler, også kan tilsidesettes etter reglene i denne bestemmelsen.

Til § 9-7

Paragraf 9-7 regulerer hvordan aksjeeierne eller andre som har rett til å tegne de nye aksjene skal varsles om sin tegningsrett og de frister som gjelder for å kunne benytte seg av denne. Gjeldende lov har en tilsvarende bestemmelse i § 4-4 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 11-1 fjerde ledd som er kommentert på s 219 og i NOU 1992:29 § 6-1 fjerde ledd som er kommentert på s 120.

I forhold til gjeldende lov § 4-4 tredje ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-1 fjerde ledd er det foretatt enkelte endringer.

Første ledd fastsetter hvem som skal varsles og hvordan det skal skje. Det er her foretatt enkelte endringer i forhold til gjeldende lov samt til forslagene i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94). Utvalget foreslår at det skal sendes individuelt varsel til aksjeeiere som i henhold til generalforsamlingens beslutning har tegningsrett med mindre alle aksjene tegnes i generalforsamlingsprotokollen. Tegnes bare noen av aksjene i generalforsamlingsprotokollen, gjelder varslingsplikten bare de øvrige aksjeeiere med fortrinnsrett. Etter gjeldende lov skal varslingen skje «etter de regler som gjelder for innkalling til generalforsamling». Utvalget har i stedet valgt å si direkte i bestemmelsen at det skal gis skriftlig underretning til alle med kjent adresse.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 4-4 tredje ledd samt NOU 1992:29 § 6-1 om at aksjeeierne skal underrettes om hva de må gjøre for å bruke tegningsretten. Dessuten er det presisert at selskapet må opplyse hvilken frist som gjelder. Regelen har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 29.

Tredje ledd fastsetter en minste tegningsfrist på to uker fra avsendelse av underretningen for å gjøre gjeldende tegningsrett som følger av loven eller beslutningen om kapitalforhøyelse. En tilsvarende frist gjelder etter gjeldende lov § 4-4 første ledd nr 4 for tegning i henhold til aksjeeiernes fortrinnsrett etter lovens § 4-2.

II. Beslutning om nytegning

Til § 9-8

Paragraf 9-8 avløser gjeldende lov § 4-4. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 11-1 annet ledd som er kommentert på s 218-219 og i NOU 1992:29 § 6-1 annet ledd som er kommentert på s 120.

Det er foreslått enkelte endringer fra gjeldende lov. De fleste er konsekvensendringer som følge av andre bestemmelser i utkastet. Enkelte realitetsendringer er imidlertid også foreslått. Bestemmelsen er søkt utformet mest mulig i samsvar med utkastets krav til stiftelsesdokumentet.

Første ledd nr 1 til nr 3 innebærer ikke annet enn språklige endringer fra gjeldende lov.

Nr 4 krever at det skal fastsettes hvem som kan tegne de nye aksjene. Bestemmelsen må ses i sammenheng med § 9-2 som regulerer hvem som kan tegne aksjer ved en kapitalforhøyelse.

Nr 5 fastslår at beslutningen må fastsette en frist for tegning av aksjer. Reglene i § 4-4 første ledd nr 4 om minstefrist for de fortrinnsberettigede er ikke inntatt i nr 5, men følger av utkastet § 9-7.

Utvalget har imidlertid i nr 5 fastsatt en lengstefrist for tegning av aksjer som ikke kan være lenger enn tre måneder etter generalforsamlingsvedtaket.

Nr 8-10 må ses i sammenheng med §§ 9-9, 9-11 og 9-12.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 4-4 første ledd nr 2.

Tredje ledd er en tilsvarende hjemmel til å fastsette standardformular ved kapitalforhøyelse som § 2-1 tredje ledd gir ved stiftelse. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 9-9

Paragraf 9-9 regulerer hvem som skal dekke kostnadene ved kapitalforhøyelsen og stiller visse krav til informasjon i denne forbindelse. I gjeldende lov er dette regulert i § 4-5 annet ledd annet punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen inntatt i § 11-2 første og annet ledd som er kommentert på s 219-220 og i NOU 1992:29 § 6-2 som er kommentert på s 120.

Første ledd første punktum bestemmer at selskapet skal dekke omkostningene ved kapitalforhøyelsen når ikke generalforsamlingen har bestemt noe annet. Utgangspunktet er i samsvar med praksis. Det er derfor ikke nødvendig å treffe uttrykkelig vedtak om at selskapet skal dekke omkostningene slik som for stiftelsesomkostningene. Bestemmelsen vil ha betydning for fastsettelse av innskuddsplikten, jf utkastet § 9-1 annet ledd.

Etter annet punktum skal det angis hvilke omkostninger selskapet pådras i forbindelse med kapitalforhøyelsen. Omkostningene kan fastsettes med et høyeste beløp. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 4-5 første ledd siste punktum jf § 2-4 annet ledd nr 3.

Det er nytt i forhold til gjeldende lov når **annet ledd** siste punktum krever en redegjørelse for innholdet av garantien. Dette er opplysninger som generalforsamlingen bør ha kjennskap til når kapitalforhøyelsen behandles. Forslaget samsvarer på dette punkt med Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-2 annet ledd.

Til § 9-10

Paragraf 9-10 regulerer hvilke krav som stilles til styrets forslag til kapitalforhøyelse ved nytegning. I gjeldende lov er dette regulert i § 4-1 annet ledd. Tilsvarende

bestemmelse er inntatt i Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-3 som er kommentert på s 220 og i NOU 1992:29 § 6-3 som er kommentert på s 120-121.

Første ledd presiserer at styrets forslag til generalforsamlingen skal bestå av to elementer: Forslag til beslutning om å forhøye aksjekapitalen og forslag til de vedtektsendringer som aksjekapitalforhøyelsen fører med seg.

Annet ledd første punktum krever at styrets forslag om aksjekapitalforhøyelse skal begrunnes. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 4-1 annet ledd annet punktum.

Annet punktum er nytt. Det bestemmes at styrets forslag skal opplyse om forhold som må tillegges vekt ved bedømmelsen av spørsmålet om å tegne aksjer. Bestemmelsen ivaretar aksjeeiernes informasjonsbehov. Opplysningsplikten gir aksjeeieren mulighet til å vurdere verdien av egen fortrinnsrett, eventuelt til å vurdere forslag fra styret om fravikelse av fortrinnsretten.

Opplysningsplikten er ikke begrenset til opplysninger om selskapet og dets økonomi i snever forstand. Det sentrale er at de vesentligste opplysningene kommer fram, uavhengig av om de direkte angår selskapets økonomiske stilling eller om de mer indirekte kan ha betydning for verdien av aksjene. Det må også opplyses om negative forhold ved selskapet.

Tredje punktum tilsvarer gjeldende lov § 4-1 annet ledd fjerde punktum og § 4-1 fjerde ledd. Noen endring er ikke foreslått.

Tredje ledd tilsvarer gjeldende lov § 4-1 tredje ledd tredje punktum. Noen endring er heller ikke foreslått her.

III. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv

Til § 9-11

Paragraf 9-11 avløser gjeldende lov § 4-5. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 11-2 som er kommentert på s 219-220 og NOU 1992:29 § 6-2 som er kommentert på s 120.

Bestemmelsen fastsetter nærmere regler når det ved aksjekapitalforhøyelse skal foretas aksjeinnskudd i annet enn penger og stemmer innholdsmessig med utkastet § 2-6 jf bemerkningene til denne bestemmelsen.

Det følger av **første ledd** første punktum at aksjeinnskudd bare kan gjøres opp med annet enn penger eller på andre særlige vilkår når dette er fastsatt i generalforsamlingens beslutning.

Annet punktum inneholder krav om hva generalforsamlingens beslutning i såfall må omfatte. Kravet er utformet mest mulig i samsvar med reglene for stiftelse i § 2-6 første ledd annet punktum. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Annet ledd avløser gjeldende lov § 4-5 jf § 2-4 tredje ledd. Bestemmelsen tilsvarer § 2-6 annet ledd ved stiftelse med unntak av at verdsettelsestidspunktet etter bestemmelsen er beslutningen om nytegning ved kapitalforhøyelse. Praktisk sett vil dette være verdiforholdene på tidspunktet for revisorbekreftelse etter utkastet § 9-13 tredje punktum.

Tredje ledd stiller krav om hvordan avtalen skal gjøres kjent for aksjeeierne før generalforsamlingen, og svarer til utkastet § 2-6 tredje ledd.

Fjerde ledd henviser til § 2-6 fjerde ledd. Henvisningen innebærer at avtale om rett eller plikt til å gjøre opp aksjeinnskuddet med annet enn penger eller på andre særlige vilkår bare kan gjøres gjeldende mot selskapet når det er fastsatt i generalforsamlingens beslutning mv i samsvar med reglene i første til tredje ledd. Det vises for øvrig til kommentarene til § 2-6 fjerde ledd.

Til § 9-12

Paragraf 9-12 regulerer avtaler og bestemmelser som pådrar selskapet særlige forpliktelser i tilknytning til en kapitalutvidelse. Bestemmelsen tilsvarer i stor grad gjeldende lov § 4-5 første ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 11-2 som er kommentert på s 219-220 og NOU 1992:29 § 6-2 som er kommentert på s 121. Bestemmelsen svarer til utkastet § 2-7.

Første ledd regner opp hvilke særlige forpliktelser som omfattes av bestemmelsen, og setter som vilkår at enhver slik avtale eller bestemmelse skal tas inn i generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelse. Nr 1 og nr 2 tilsvarer utkastet § 2-7 første ledd nr 1 og 2. Det vises derfor til kommentarene til disse bestemmelsene. Når det gjelder nr 3 videreführer denne bestemmelsen motregningsalternativet i gjeldende lov § 4-5 første ledd samt i NOU 1992:29 § 6-2 første ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-2 første ledd. Utvalget foreslår ingen endring i gjeldende rett for adgangen til å avtale at en kreditor skal kunne delta i kapitalutvidelse ved å motregne med sitt krav mot selskapet, dvs ved å omdanne gjeld til aksjekapital.

Annet ledd regulerer virkningen av at avtale eller bestemmelse som nevnt i paragrafen ikke er gjort til en del av generalforsamlingens beslutning i samsvar med det som er fastsatt i første ledd. Det følger da av henvisningen til § 9-11 fjerde ledd at selskapet ikke er bundet av vilkåret, jf utkastet § 2-7 annet ledd.

Til § 9-13

Paragraf 9-13 stiller krav om særlig redegjørelse når aksjeinnskuddet skal gjøres opp i annet enn penger eller selskapet pådrar seg særlige plikter som nevnt i § 9-12 i forbindelse med kapitalforhøyelsen. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 4-5, men avviker innholdsmessig fra denne. Tilsvarende bestemmelse er inntatt i utkastet § 2-8.

I Ot prp nr 36 (1993-94) er denne tilsvarende bestemmelse inntatt i § 11-2 som er kommentert på s 219-220 og i NOU 1992:29 § 6-2 som er kommentert på s 120.

Først ledd første punktum fastslår at styret som skal utarbeide en redegjørelse i de tilfeller som omfattes av § 9-11 og § 9-12.

Annet punktum stiller krav om at redegjørelsen sammen med revisors bekreftelse av redegjørelsen skal vedlegges innkallingen. Bestemmelsen videreführer Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-2 tredje ledd.

Tredje punktum fastsetter at revisors bekreftelse av redegjørelsen ikke skal være eldre enn tidligst fire uker før generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelse. Det er av betydning at revisors bekreftelse av verdien ligger så nær opp til generalforsamlingstidspunktet som praktisk mulig for å sikre at aksjeinnskuddet i annet enn penger er en reell verdi for selskapet. Fristen er satt tilsvarende som ved stiftelse etter § 2-9 annet ledd tredje punktum.

Annet ledd klargjør at revisor skal bekrefte at de innskutte verdier ved fradrag for kostnadene i det minste svarer til det beløpet aksjekapitalen skal forhøyes med. Bestemmelsen svarer til tilsvarende bestemmelse ved stiftelse av selskapet, jf utkastet § 2-8 første ledd nr 4.

IV. Gjennomføring av kapitalforhøyelsen

Til § 9-14

Paragraf 9-14 regulerer hvordan aksjetegningen ved kapitalforhøyelse kan skje. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 4-6. Tilsvarende bestemmelse er i Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-6 som er kommentert på s 222 og i NOU 1992:29 § 6-6 som er kommentert på s 121-122.

Gjeldende lov § 4-6 tredje ledd er ikke videreført. Dette må ses i sammenheng med § 1-6, jf § 9-2, som ikke tillater tegninger rettet mot allmennheten i aksjeselskaper.

Første og annet ledd svarer innholdsmessig til gjeldende lov § 4-6 første og annet ledd. I likhet med Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-6 første og annet ledd og NOU 1992:29 § 6-6 første og annet ledd er det ikke foreslått noen realitetsendring.

Tredje ledd tilsvarer gjeldende lov § 4-6 fjerde ledd og noen realitetsendring er ikke foreslått.

Til § 9-15

Paragraf 9-15 tilsvarer gjeldende lov § 4-7. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 11-7 som er kommentert på s 222-223 og i NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 6-7 som er kommentert på s 122. Det er ikke foreslått endringer i forhold til gjeldende lov.

Til § 9-16

Paragraf 9-16 tilsvarer gjeldende lov § 4-7 annet til femte ledd. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelse § 11-7 annet og tredje ledd som er kommentert på s 122-123. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 6-7 annet og tredje ledd som er kommentert på s 122.

Første ledd første punktum avløser gjeldende lov § 4-7 annet ledd. Både fristens utgangspunkt og lengde er foreslått endret. Mens fristen etter gjeldende lov, Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-7 annet ledd og NOU 1992:29 § 7-7 annet ledd begynner å løpe ved beslutningen, begynner fristen etter utkastet å løpe ved tegningsfristens utløp. Når utvalget foreslår et noe annet tidspunkt for når fristen begynner å løpe, må dette ses i sammenheng med forslaget om å forkorte meldefristen fra seks til tre måneder. En meldefrist på tre måneder vil være for snau hvis utgangspunktet tas i generalforsamlingsbeslutningen og dessuten ikke harmonere med utkastet § 9-8 første ledd nr 5 som forutsetter at tegningsfristen kan settes inntil tre måneder etter generalforsamlingsvedtaket.

Annet punktum gjelder meldingens innhold. Ordlyden er endret fra gjeldende lov uten at noen realitetsendring med dette er tilsiktet.

Tredje punktum henviser til § 2-14. Bestemmelsen pålegger styrets medlemmer og revisor et solidaransvar for det som måtte mangle av aksjeinnskudd som er meldt og bekreftet overfor Foretaksregisteret. Det vises forøvrig til merknaden til § 2-14.

Annet ledd tilsvarer utkastet § 2-13 ved stiftelse. Det vises derfor til merknaden til denne bestemmelsen. Utvalget viser også til Ot prp nr 4 (1995-96) s 27 hvor tilsvarende krav for aksjeselskaper i motsetning til allmenne aksjeselskaper behandles.

Tredje ledd regulerer virkningen av at meldefristen i første ledd er overskredet. Registrering kan da ikke skje, og foretatte tegninger er ikke lenger bindende. Tredje punktum fastsetter at registreringsnektelse på grunn av feil som ikke kan rettes, likestilles med at meldingen er meldt for sent. Det er ikke foretatt annet enn språklige endringer i forhold til gjeldende lov.

Til § 9-17

Paragraf 9-17 avløser gjeldende lov § 4-7 femte ledd med henvisning til § 2-9 tredje ledd første punktum. Utkastet tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-7 tredje ledd

som er kommentert på s 222-223 og NOU 1992:29 § 6-7 tredje ledd som er kommentert på s 122. Noen endring i forhold til disse er ikke foreslått.

Til § 9-18

Paragraf 9-18 tilsvarer § 4-4 fjerde ledd samt Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-10 og NOU 1992:29 § 6-10 som er kommentert på hhv s 224 og s 122.

Det er ikke foreslått annet enn språklige endringer i forhold til gjeldende lov.

V. Aksjeeiernes innskuddsplikt

Til § 9-19

Paragraf 9-19 presiserer i første ledd når innskuddskrav forfaller og i annet ledd selskapets råderett over innskuddskravet, se utkastet § 2-16. Reglene er i samsvar med gjeldende rett. Annet ledd tilsvarer gjeldende lov § 4-7 femte ledd jf § 2-12 annet ledd.

I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen tatt inn i § 3-8 første ledd første punktum som er kommentert på s 173 og § 3-18 som er kommentert på s 175. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelsen § 3-6 første ledd første punktum som er kommentert på s 87 og § 3-16 som er kommentert på s 91.

Første ledd presiserer at selskapets krav på aksjeinnskudd stiftes ved aksjetegningen. Videre presiseres at forfallstidspunktet er avhengig av hva som bestemmes i beslutningen om nytegning. Er dette ikke fastsatt i beslutningen, skal beløpet anses forfalt når det etter tegningsfristens utløp kreves av selskapet, jf gjeldsbrevloven § 5 første ledd.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 2-12 annet ledd.

Til § 9-20

Paragraf 9-20 stiller krav om innbetaling av aksjeinnskudd på særskilt konto inntil kapitalforhøyelsen er registrert, men åpner adgang til å fastsette en annen innbetalingsordning. Dersom kapitalforhøyelsen eller aksjetegningen faller bort, skal det som er innbetalt på kontoen, umiddelbart betales tilbake til aksjetegnerne.

Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov. Med enkelte justeringer tilsvarer imidlertid forslaget Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-9 som er kommentert på s 223-224 og NOU 1992:29 § 6-9 som er kommentert på s 122. Til forskjell fra det som er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) og NOU 1992:29 foreslår utvalget at lovens ordning kan fravikes i beslutning om kapitalforhøyelse på den måte som paragrafen angir.

En bestemmelse om innbetaling av aksjeinnskudd på særskilt konto ivaretar flere hensyn, noe avhengig av den nærmere utformingen av bestemmelsen. Aksjelovgruppen uttaler i NOU 1992:29 s 119:

> «Regelen sikrer for det første tilbakebetaling til aksjetegnerne dersom det ikke skulle bli noe av stiftelsen eller kapitalforhøyelsen. Dersom selskapet er insolvent, innebærer innbetalingen på en særskilt konto at tegnerne har en separatistrett i forhold til andre kreditorer. Det kan selvsagt reises spørsmål om det er rimelig at aksjetegnerne gis en slik rett på bekostning av kreditorene. Et synspunkt her er at når kapitalforhøyelsen eller stiftelsen ikke går i orden slik at aksjetegnerne aldri blir aksjeeiere i selskapet, er det heller ikke rimelig at de skal være med å dekke selskapets gjeld.
>
> Verdien av aksjetegnernes sikkerhet for at de kan få tilbake innskuddet dersom stiftelsen/kapitalforhøyelsen ikke blir noe av, avhenger av hvor sent

> skjæringstidspunktet settes. Det er først når selskapet eller kapitalforhøyelsen er registrert, at det er på det rene at det ikke blir aktuelt med tilbakebetaling til tegnerne. Ut fra hensynet til aksjetegnerne burde derfor skjæringstidspunktet settes til registreringen. Et hensyn som taler mot at beløpet på kontoen bindes så lenge, er imidlertid selskapets behov for å kunne disponere over midlene på et tidlig tidspunkt. Det er imidlertid ikke en kreditt aksjetegnerne er blitt bedt om.»

Utvalget har vært noe i tvil om det bør gjelde et krav om innbetaling på særskilt konto i aksjeselskaper. I aksjeselskap vil forholdene kunne være mer oversiktlig enn i allmennaksjeselskap slik at aksjeeierne lettere kan skaffe seg oversikt over risikoen ved å innbetale. Dessuten antar utvalget at særlig i mindre aksjeselskaper kan det være behov for å få tilgang til det innbetalte straks av hensyn til finansiering av prosjektet. Utvalget har likevel blitt stående ved at også for aksjeselskaper bør lovens hovedregel være at aksjeinnskuddet skal innbetales på en særskilt konto. Utvalget mener likevel at det av de nevnte grunner bør være adgang til å fravike lovens ordning slik at selskapene kan benytte aksjeinnskuddene allerede før kapitalforhøyelsen er registrert. Forutsetningen må være at aksjetegneren får informasjon om dette slik at de kan vurdere den risikoen de derved påtar seg. Informasjonsplikten påligger styret.

Første ledd første punktum fastslår som lovens utgangspunkt at aksjeinnskudd skal innbetales på en særlig konto. I forhold til Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-9 er det foretatt en endring av hvilke kredittinstitusjoner innskudd kan foretas på konto i. Kravet i utkastet er at virksomheten «kan drive virksomhet her i riket». Det er ikke noe krav at virksomhet rent faktisk drives i Norge. Utvalget antar med dette at utkastet på dette punkt oppfyller EØS-avtalen.

Bare en innbetaling på særskilt bankkonto vil regnes som gyldig innbetaling av aksjeinnskudd i penger. Kravet om «særskilt konto» innebærer at selskapet må åpne en egen konto spesielt for innbetaling av aksjeinnskuddene. Andre beløp skal ikke stå på bankkontoen.

Annet punktum åpner for at det i selskapets beslutning om kapitalforhøyelse kan gjøres unntak fra kravet om at aksjeinnskuddet skal innbetales på særskilt bankkonto. Vilkåret er at det uttrykkelig er fastsatt i generalforsamlingsbeslutningen at beløpet skal betales direkte til selskapet og at innskuddene kan disponeres av selskapet før kapitalforhøyelsen er registrert. Bestemmelsen ivaretar det behov selskapet måtte ha for å disponere aksjeinnskuddet før kapitalforhøyelsen er registrert.

Samtidig vil aksjetegnerne kunne sikres informasjon om den risikoen de påtar seg ved å innbetale aksjeinnskuddet til selskapet.

Annet ledd presiserer at beløpene på kontoen heller ikke kan overdras eller stilles som sikkerhet eller gis som utlegg. Dette er en naturlig følge av hensynet bak regelen i annet ledd – nemlig å sikre aksjetegneren tilbakebetaling av innskuddet dersom kapitalforhøyelsen faller bort.

Tredje ledd pålegger selskapet en plikt til tilbakebetaling til aksjetegnerne dersom kapitalforhøyelsen faller bort. Tilbakebetalingen skal skje uten opphold. Dersom en aksjetegning ikke er bindende eller godtatt, skal det som er innbetalt på aksjen betales tilbake til vedkommende aksjetegner. Om en aksjetegning er bindende, avgjøres etter reglene i § 9-14 tredje ledd.

Tredje ledd må forstås som en plikt for styret og den daglig leder til å sørge for tilbakebetaling til aksjetegnerne snarest. Denne plikten gjelder uavhengig av selskapets økonomiske stilling. Selv et kortvarig ubegrunnet opphold vil i forhold til tredje ledd være et mislighold.

Til § 9-21

Paragraf 9-21 henviser til § 2-16 til § 2-22 og innebærer at de reglene som gjelder for oppgjør av krav på aksjeinnskudd ved stiftelse av aksjeselskap også gjelder ved kapitalforhøyelse.

IV. Styrefullmakt om nytegning

Til § 9-22

Paragraf 9-22 fastslår at generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring kan gi styret fullmakt til å forhøye aksjekapitalen ved nytegning av aksjer. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 4-8 første punktum og § 4-8 annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 11-12 første og tredje ledd og i NOU 1992:29 § 6-12 første og fjerde ledd.

Utvalget mener at den lengste perioden en styrefullmakt om aksjekapitalforhøyelse kan gjelde for, bør reduseres fra fem til to år. Aksjeeierne vil da noe hyppigere kunne vurdere fullmakten enn etter gjeldende lov. Utvalget legger i denne forbindelse også vekt på den økte mulighet for fleksibilitet som følger av at fornyelse av fullmakten kan gjennomføres uten at generalforsamlingen innkalles til møte, jf utkastet § 4-7. Utvalget kan bl a av denne grunn se noen avgjørende praktiske vanskeligheter ved å forkorte styrefullmaktens maksimale varighet.

Til § 9-23

Paragraf 9-23 avløser innholdsmessig enkelte bestemmelser i § 4-8 første og annet ledd. De tilsvarende bestemmelsene i Ot prp nr 36 (1993-94) er § 11-12 annet ledd som er kommentert på s 224-225 og i NOU 1992:29 § 6-12 annet ledd som er kommentert på s 122.

Innholdet av bestemmelsen svarer i det alt vesentlige til gjeldende lov, men det er foretatt enkelte redaksjonelle endringer.

Til § 9-24

Paragraf 9-24 avløser og samsvarer med gjeldende lov § 4-8 første ledd annet punktum. I likhet med Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-13 som er kommentert på s 229 og NOU 1992:29 § 6-13 som er kommentert på s 225 er det ikke foreslått realitetsendring.

Til § 9-25

Paragraf 9-25 avløser og samsvarer med § 4-8 siste ledd i gjeldende lov. I likhet med Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-12 fjerde ledd som er kommentert på s 224 og NOU 1992:29 § 6-12 fjerde ledd som er kommentert på s 225 er det ikke foreslått realitetsendring.

Til § 9-26

Paragraf 9-26 avløser gjeldende lov § 4-9 første og annet ledd. Paragrafen gjelder styrets beslutning om nytegning av aksjekapital iht fullmakt. Det henvises i paragrafen til tilsvarende bestemmelser ved aksjekapitalforhøyelse som gjennomføres direkte iht generalforsamlingsbeslutning. I Ot prp nr 36 (1993-94) er de motsvarende bestemmelsene §§ 11-14 og 11-15 som er kommentert på s 225. I NOU

1992:29 er de motsvarende bestemmelsene § 6-14 og 6-15 som er kommentert på s 122-123.

Når det gjelder det nærmere innholdet i de bestemmelsene som uttrykkelig, vises til merknadene til disse bestemmelsene.

Til § 9-27

Paragraf 9-27 avløser deler av gjeldende lov § 4-9 tredje ledd. Den tilsvarende bestemmelsen er i Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-16 som er kommentert på s 225 og i NOU 1992:29 § 6-16 som er kommentert på s 123.

Når det gjelder første og annet ledd er reglene noe endret i forhold til gjeldende lov på grunn av at tegningsreglene ved kapitalforhøyelse er noe endret, jf § 9-14.

For øvrig svarer bestemmelsen i det vesentlige til gjeldende lov.

Til § 9-28

Paragraf 9-28 avløser gjeldende lov § 4-9 tredje ledd. De bestemmelsene det vises til har et noe annet innhold enn de det vises til i gjeldende lov § 4-9 tredje ledd annet punktum. Dette får også betydning for innholdet av paragrafen her. De tilsvarende bestemmelsene i Ot prp nr 36 (1993-94) er § 11-17 som er kommentert på s 225 og i NOU 1992:29 § 6-17 som er kommentert på s 123.

VII. Lån med rett til aksjer

Kap 9 del VII om lån med rett til aksjer erstatter gjeldende lov §§ 5-1 og 5-2. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelser tatt inn i §§ 12-1 til 12-9 og NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse tatt inn i §§ 7-1 til 7-8. I Ot prp nr 36 (1993-94) er lån med rett til aksjer behandlet på s 112-115 og på s 226-228 og i NOU 1992:29 på s 124-129.

Gjeldende aksjelov har i § 5-3 regler om lån på særlige vilkår. Utvalget foreslår denne bestemmelsen videreført i kap 5 om generalforsamlingen, se utkastet § 5-11.

Til § 9-29

Paragraf 9-29 avløser gjeldende lov § 5-1 første ledd og annet ledd femte punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen §§ 12-1 og 12-2 første ledd første punktum og tredje ledd som er kommentert på s 226 -227. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen §§ 7-1 og 7-2 første ledd første punktum og tredje ledd som er kommentert på s 127-128.

Første ledd gir selskapet hjemmel til å oppta lån som gir fordringshaverne rett til å kreve utstedt aksjer i selskapet. Som etter gjeldende lov kan låneavtalen gå ut på at aksjene kan kreves utstedt mot innskudd eller mot at fordringen benyttes til motregning. Første ledd innebærer etter dette ingen materielle endringer. Som etter gjeldende lov § 5-1 første ledd, legger utkastet beslutningskompetansen til generalforsamlingen og krever at beslutningen må treffes med flertall som for vedtektsendring.

I likhet med forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) og NOU 1992:29 går ikke utvalget inn for å videreføre gjeldende lov § 5-1 første ledd annet punktum som fastsetter at aksjekapitalen maksimalt kan økes med inntil halvdelen av selskapets aksjekapital på det tidspunkt generalforsamlingens beslutning om låneopptak ble truffet. For en nærmere redegjørelse av begrunnelsen for å oppheve begrensningen, vises til Ot prp nr 36 (1993-94) s 113 hvor det uttales:

> «Departementet støtter forslaget. Begrensningen i gjeldende § 5-1 første ledd første punktum er først og fremst begrunnet med at da regelen ble innført, var de låneformer det her er tale om, nye. Man ønsket derfor å gå noe forsiktig fram. Departementet er enig med Aksjelovgruppen i at den erfaring man nå har vunnet med låneformene, ikke tilsier den samme grad av forsiktighet. Departementet er også enig i at det må være forsvarlig å overlate til selskapet selv å vurdere virkningene av en eventuell beslutning om at det kan utstedes aksjer som utgjør mer enn halve aksjekapitalen på beslutningstidspunktet.»

Annet ledd første punktum begrenser kretsen av de som kan tegne seg for lån med rett til aksjer tilsvarende den begrensning som gjelder ved kapitalforhøyelse, jf § 9-2 første ledd. Tilsvarende begrensninger er foreslått også i NOU 1992:29 § 7-2 tredje ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 12-2 tredje ledd.

Annet punktum fastslår at fordringer ikke kan atskilles fra retten til å kreve aksjer utstedt. Dette er en videreføring av gjeldende lov § 5-1 annet ledd femte punktum. Aksjeselskaper forutsettes stort sett å være selskaper med en lukket eierkrets. Noe behov for å kunne omsette retten til å få utstedt aksjer uavhengig av fordringen, slik som foreslått for allmennaksjeselskaper, mener utvalget ikke gjør seg gjeldende for aksjeselskaper.

Til § 9-30

Paragraf 9-30 regulerer aksjeeiernes rett til å tegne lån som kan ombyttes i aksjer. Reglene svarer til reglene om hvem som kan tegne de nye aksjene ved kapitalforhøyelse mot innskudd.

Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 5-1 tredje ledd med henvisning til §§ 4-2 og 4-3. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 12-9 som er kommentert på s 228 og i NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 7-4 som er kommentert på s 128.

Til § 9-31

Paragraf 9-31 erstatter gjeldende lov § 5-1 annet ledd. Enkelte endringer og presiseringer er foretatt. Disse er i vesentlig grad de samme som er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 12-2 som er kommentert på s 226-227 og i NOU 1992:29 § 7-2 som er kommentert på s 128.

Nr 8 bestemmer at generalforsamlingens beslutning må gi en frist for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer i selskapet. Det er i tillegg foreslått en ufravikelig bestemmelse om at fristen ikke i noe tilfelle kan være lenger enn fem år fra det tidspunkt generalforsamlingen traff beslutningen. Det kan være uheldig om det i lang tid etter at beslutningen ble truffet, fins rettighetshavere som har adgang til å tegne aksjer til en kurs som er uforholdsmessig lav i forhold til aksjenes egentlige verdi. Faren for dette er større jo lengre tid det går fra generalforsamlingen traff sin beslutning.

Annet ledd gjelder beslutninger som det kan bli aktuelt at selskapet treffer i framtiden, og som vil kunne ha betydning for ombyttings- eller tegningsretten. Som i gjeldende lov, stilles det krav om at generalforsamlingen skal angi hvilken stilling rettighetshaverne skal ha i slike tilfeller. Nytt i forhold til de nåværende regler er at det også skal angis hvilken stilling rettighetshaveren skal ha ved beslutning om deling eller omdanning av selskapet.

Til § 9-32

Paragraf 9-32 avløser gjeldende lov § 5-1 tredje ledd, jf § 4-1. I likhet med Ot prp nr 36 (1993-94) § 12-2 som er kommentert på s 226-227 og NOU 1992:29 § 7-4 som er kommentert på s 128 er det ikke foreslått noen realitetsendringer.

Til § 9-33

Paragraf 9-33 erstatter gjeldende lov § 5-1 tredje ledd og § 5-2 første ledd. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse inntatt i § 7-6 som er kommentert på s 129. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse inntatt i § 12-6 som er kommentert på s 227.

Første ledd gir gjennom henvisningen til utkastet § 9-14 regler om tegning av lånet. Henvisningen innebærer at det er de samme reglene som gjelder som for tegning av nye aksjer ved aksjekapitalforhøyelse.

Etter **annet ledd** faller beslutningen om låneopptak bort dersom det fastsatte minstebeløp ikke blir tegnet innen tegningsfristens utløp, jf henvisningen til § 4-7 første ledd i § 5-1 tredje ledd i gjeldende lov.

Tredje ledd fastslår at beslutning om låneopptaket uten opphold skal meldes til Foretaksregisteret når minstebeløpet er tegnet. Denne regelen er i samsvar med gjeldende lov § 5-2 første ledd. I tillegg fastsettes enkelte innholdsmessige krav til meldingen.

Fjerde ledd gir § 9-20 om innbetaling på særskilt konto for aksjeinnskudd tilsvarende anvendelse. Henvisningen innebærer at lånebeløpet som hovedregel skal innbetales på særskilt konto inntil låneopptaket er registrert i Foretaksregisteret, med mindre annet er besluttet i generalforsamlingens vedtak om låneopptak, jf § 9-20 første ledd annet punktum.

Til § 9-34

Paragraf 9-34 avløser gjeldende lov § 5-2. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 12-7 som er kommentert på s 227-228. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen inntatt i § 7-6 som er kommentert på s 129.

Første ledd er ny. Det presiseres her at retten til å kreve aksjer ikke er avhengig av ytterligere generalforsamlingsbeslutning.

Annet ledd gjelder melding til Foretaksregisteret om kapitalforhøyelsen. Etter første punktum skal styret straks melde kapitalforhøyelsesbeløpet når fristen for å kreve utstedt aksjer er utløpt. Denne regelen modifiseres noe av regelen i annet punktum. Her bestemmes det at dersom fristen varer lenger enn 12 måneder, skal styret senest en måned etter utløpet av hvert regnskapsår melde det beløp aksjekapitalen er forhøyd med i løpet av året.

Tredje punktum viser til § 2-14 om styremedlemmenes og revisors ansvar for melding om innbetalt aksjekapital.

Tredje punktum i **tredje ledd** henviser til reglene i §§ 9-19 til 9-21 om innskudd ved aksjekapitalforhøyelse.

Fjerde ledd gir styret myndighet til å foreta de vedtektsendringer som kapitalforhøyelsen gjør påkrevet. Bestemmelsen er et unntak fra hovedregelen om at vedtektsendringer hører under generalforsamlingen. Bestemmelsen må imidlertid ses i sammenheng med paragrafens første ledd om at aksjekapitalen i disse tilfellene forhøyes uten ytterligere beslutning av generalforsamlingen. Reglen er en videreføring av gjeldende lov § 5-2 annet ledd siste punktum.

Til § 9-35

Paragraf 9-35 fastsetter at generalforsamlingen kan gi styret fullmakt til å oppta lån med rett til å kreve aksjer i selskapet. Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov med tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 12-8 som er kommentert på s 228 og i NOU 1992:29 § 7-2 som er kommentert på s 129. Forslaget i NOU 1992:29 gjaldt imidlertid bare for offentlige aksjeselskaper.

Første ledd første punktum krever at generalforsamlingens beslutning må treffes med flertall som for vedtektsendring. Dette er overensstemmende med flertallskravet for beslutning om styrefullmakt ved kapitalforhøyelse.

Annet punktum krever at generalforsamlingen tar stilling til enkelte sentrale vilkår for fullmaktstildelingen. Som etter gjeldende § 4-8 og utkastet § 6-12, skal beslutningen angi om aksjeeiernes fortrinnsrett skal kunne fravikes, det samlede beløp for lån som kan utstedes, det høyeste beløp aksjekapitalen kan forhøyes med, hvilken aksjeklasse de nye aksjene eventuelt skal tilhøre, og hvor lang tid fullmakten skal gjelde for.

I **annet ledd** er det blant annet henvist til § 9-22 annet ledd. Henvisningen innebærer at det samlede pålydende av de aksjer som kan utstedes iht styrefullmakt om lån med rett til aksjer ikke kan overstige halvdelen av aksjekapitalen da fullmakten ble gitt. Hvis det i selskapet både er utstedt styrefullmakt om nytegning av aksjer etter reglene i utkastet §§ 9-22 flg og styrefullmakt om låneopptak etter utkastet §§ 9-35 flg, må maksimalrammen beregnes samlet for begge fullmaktene.

Til 9-36

Paragraf 9-36 gjelder styrets bruk av fullmakt til å ta opp lån etter § 9-35. Bestemmelsen er ny, men tilsvarer innholdsmessig NOU 1992:29 § 7-8 som er kommentert på s 129 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 12-9 som er kommentert på s 228. De endringer som er foreslått er bare av språklig og redaksjonell art i forhold til NOU 1992:29 § 7-8.

Etter **første ledd** får reglene om generalforsamlingsbeslutningens innhold tilsvarende anvendelse. Dette innebærer at det stilles de samme krav til styrets beslutning, som når beslutningen treffes av generalforsamlingen selv.

13.10 SAMMENSLÅING AV SELSKAPER

13.10.1 Innledning

Kapitlet avløser reglene om fusjon i private aksjeselskaper i gjeldende aksjelov §§ 14-1 til 14-9 slik disse lyder etter endringene ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning), men avviker til dels betydelig fra disse. Utvalget foreslår uttrykket «sammenslåing av selskaper» til avløsning av «fusjon» i gjeldende lov. Anvendelsesområdet for reglene er vesentlig utvidet, jf foran avsnitt II.9.4. Om utvalgets alminnelige merknader til sammenslåingsregler, vises til avsnitt II.9.4.3.

13.10.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Virkeområde mv

Til § 10-1

Paragraf 10-1 erstatter gjeldende lov § 14-1. Bestemmelsen fastlegger kapitlets virkeområde, og avgrenser dette mot de tilsvarende reglene om sammenslåing i kap 10 i allmennaksjeselskapsloven. Avgrensningen er delvis en følge av behovet for tilpasning til EØS-regelverket.

Første ledd fastslår at reglene om sammenslåing i kap 10 gjelder når de selskaper som skal slås sammen er aksjeselskaper. Er ett av selskapene et allmennaksjeselskap, er det ikke reglene i kap 10, men de tilsvarende reglene om sammenslåing i kap 10 i allmennaksjeloven som gjelder. Reglene om sammenslåing i allmennaksjeselskapsloven kap 10 er i motsetning til reglene om sammenslåing av aksjeselskaper, utarbeidet i samsvar med EUs tredje selskapsdirektiv. I Ot prp nr 4 (1995-96) er det spesielt drøftet hvilket regelsett som bør gjelde når det overtakende selskap er et aksjeselskap og det overdragende selskap er det som i gjeldende aksjelov betegnet som et allment aksjeselskap (kalt allmennaksjeselskap i utvalgets utkast). Om dette heter det på s 36

> «Etter departementets syn er det sikrest i forhold til EØS-avtalen at reglene i tredje selskapsdirektiv gjøres gjeldende i alle tilfeller hvor et allment aksjeselskap deltar i fusjonen. Tredje selskapsdirektiv har riktignok ikke noen uttrykkelig regel om at reglene også skal gjelde i disse tilfellene. Direktivet synes å være skrevet ut fra den forutsetning at den nasjonale lovgivning bare åpner for fusjon mellom selskaper av samme (aksje)selskapsform. Ut fra dette kan man imidlertid ikke automatisk utlede at reglene ikke skal gjelde når en medlemsstat tillater at et allment aksjeselskap fusjoneres med et selskap som driver i en annen selskapsform. Departementet kan heller ikke se at det kan argumenteres med at det ikke er behov for reglene i tilfeller hvor det ny selskapet uansett skal bli privat aksjeselskap. Departementet viser til at tredje selskapsdirektiv regulerer saksbehandlingen og prosessen frem til fusjonen er gjennomført. Hva slags selskapsform det nye selskapet skal drive i, skulle derfor være av mindre betydning.»

Utvalget har utformet § 10-1 første ledd i samsvar med synspunktene i det siterte avsnittet. Synspunktene har også betydning for innløsningsrett og sammenslåing i konsernforhold i utkastet §§ 14-1 til 14-5. Virkeområdet for disse bestemmelsene er derfor avgrenset på samme måte.

Annet ledd regulerer det tilfelle at det overtakende selskap er et aksjeselskap som i forbindelse med sammenslåingen skal omdannes til et allmennaksjeselskap. I slike tilfeller gjelder i tillegg til kap 10 i allmennaksjeselskapsloven, også reglene om omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap i allmennaksjeselskapsloven §§ 2-23 til 2-26.

Til § 10-2

Paragraf 10-2 fastlegger de nærmere vilkårene for at en sammenslåing av aksjeselskaper mot vederlag i aksjer i det overtakende selskap skal omfattes av reglene i kap 10. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 14-1 a . NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 15-1 tredje og fjerde ledd som er kommentert på s 203. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse inntatt i § 14-1 tredje og fjerde ledd som er kommentert på s 234-235.

Bestemmelsen må forøvrig ses i sammenheng med § 10-3 som utvider virkeområdet av kap 10 til også å gjelde visse andre former for sammenslåing av aksjeselskaper enn de som omfattes av § 10-2.

Første ledd viderefører gjeldende lov § 14-1 a første punktum samt forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-1 tredje ledd og i NOU 1992:29 § 15-1 tredje ledd. Bestemmelsen viderefører det kontinuitetsprinsipp i rettighets- og pliktposisjoner som gjeldende fusjonsregler bygger på.

Når det gjelder forholdet til regnskapsmessig kontinuitet, vises til avsnitt II.9.4.3.

Annet ledd første punktum åpner for at vederlaget ved sammenslåing kan bestå av aksjer i et annet konsernselskap, dersom det overtakende selskapet tilhører et konsern hvor morselskapet alene eller sammen med andre datterselskaper eier mer enn nitti prosent av aksjene i det overtakende selskapet og har en tilsvarende andel av stemmene. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 14-1 a annet punktum, men er utvidet i forhold til denne bestemmelsen. Vederlaget etter den någjeldende bestemmelsen kan bare komme fra morselskapet. En annen endring er at gjeldende lov bare omfatter tilfeller hvor morselskapet alene eier nitti prosent av aksjene eller stemmene i det overtakende selskapet. Bestemmelsen svarer til forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-1 fjerde ledd.

Annet ledd annet punktum avløser gjeldende lov § 4-2 siste ledd, og innebærer et unntak fra utkastet § 7-5 om at de nye aksjene ved fondsemisjon tilfaller selskapets aksjeeiere i samme forhold som de fra før eier aksjer i selskapet. Sammenslåing etter § 10-2 annet ledd forutsetter at de nye aksjene tilfaller aksjeeierne i det eller de overdragende selskap som vederlagsaksjer.

Til § 10-3

Paragraf 10-3 er ny. Bestemmelsen utvider virkeområdet for reglene om sammenslåing i kap 10 til andre former for sammeslåing av selskaper enn de som omfattes av § 10-2. Om utvalgets generelle syn på spørsmålet om å utvide virkeområdet for kap 10 til andre tilfeller enn der hvor vederlaget skal bestå i aksjer, eventuelt aksjer med et tillegg som ikke overstiger 20% av det samlede vederlag, vises til avsnitt II.9.4.3.

En sammenslåing etter § 10-3 har det til felles med en sammenslåing etter § 10-2 at det overdragende selskap overfører som en helhet sine eiendeler, rettigheter og forpliktelser til det overtakende selskap mot at vederlaget ytes til aksjeeierne i det eller de overdragende selskaper. Forskjellen fra § 10-2 er at vederlaget som ytes aksjeeierne i det overdragende selskap er annet enn aksjer i det overtakende selskap eller eventuelt aksjer i det overtakende kombinert med et tillegg som overstiger 20% av det samlede vederlag. Selskapsrettslig vil det imidlertid i hovedsak oppstå tilsvarende spørsmål i tilfelle av sammenslåing hvor mer enn 20% av samlet vederlag kan ytes i annet enn aksjer. Virkeområdet for de særlige saksbehandlingsregler som gjelder tilfeller av sammenslåing er derfor utvidet ved utvalgets forslag til § 10-3 hvor det også er angitt enkelte særregler for sammenslåing som faller utenfor § 10-2.

Etter § 10-3 **første ledd** er hovedregelen at bestemmelsene i kap 10 også gjelder for de former for sammenslåing som omfattes av bestemmelsen. I nr 1-4 er det fastsatt enkelte bestemmelser som presiserer hvordan enkelte av reglene i kap 10 gjelder ved denne sammenslåingsformen.

Henvisningen til § 10-6 i nr 1 må ses i sammenheng med utkastet § 10-4 annet ledd som forutsetter at også sammenslåinger som omfattes av § 10-3 som hovedregel skal besluttes av generalforsamlingen i det overtakende selskap. Betydningen av henvisningen til § 10-6 er at vederlaget til aksjeeierne i det overdragende selskap kan besluttes av styret i det overtakende selskap i henhold til styrefullmakt om dette.

Nr 2 presiserer at § 10-7 første ledd nr 2 om åpningsbalanse for det overtakende selskap, også gjelder for sammenslåing etter § 10-3.

Nr 3 fastsetter at § 10-8 om aksjeutstedelse i det overtakende selskap ikke gjelder når det i dette selskapet ikke skal utstedes vederlagsaksjer. Videre er det presisert at heller ikke § 10-16 første ledd nr 2 og nr 5 gjelder. Begge disse bestemmelsene har som forutsetning at det utstedes vederlagsaksjer i det overtakende selskap.

Nr 4 forutsetter at det overtakende selskap ved sammenslåing etter § 10-3 har en fri egenkapital som minst tilsvarer det vederlag i annet enn aksjer som ytes aksjeeierne i det eller de overdragende selskaper. Som fri egenkapital i denne forbindelse må også regnes den del av reservefondet som går utover minimumstørrelsen i § 6-4 annet ledd. Vederlaget kan ikke dekkes ved nedsettelse av aksjekapitalen i det overtakende selskap.

II. Beslutning ved sammenslåing

Til § 10-4

Paragraf 10-4 erstatter gjeldende lov § 14-4 første, fjerde og femte ledd. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 15-1 første, annet og sjette ledd første og annet punktum og § 15-2 første ledd første punktum som er kommentert på s 203. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 14-1 første, annet, og sjette ledd og § 14-2 første ledd første punktum som er kommentert på s 234-235.

Første ledd bestemmer at styrene i de selskapene som skal slås sammen skal utarbeide forslag til avtale om sammenslåing. I annet punktum henvises det til §§ 10-7 til 10-9 som fastsetter innholdsmessige krav til avtaleforslaget samt hvilke vedlegg som skal følge forslaget.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 14-4 første ledd, og fastsetter at avtale om sammenslåing skal godkjennes av generalforsamlingen i de selskaper som skal slås sammen.

Annet punktum er nytt i forhold til gjeldende lov, men en tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-1 femte ledd. Bestemmelsen har bakgrunn i tredje selskapsdirektiv. Selv om direktivet ikke er bindende for aksjeselskaper mener utvalget at direktivbestemmelsen bør legges til grunn. Det presiseres at en beslutning om oppløsning i et overdragende selskap ikke er til hinder for at selskapet deltar i en sammenslåing etter kap 10. Avviklingen av selskapet vil da ikke lenger bli videreført etter reglene om avvikling i kap 12, men etter reglene i kap 10. Forutsetningen for at et selskap som er besluttet oppløst kan delta i sammenslåingen er at avviklingsprosessen ikke er kommet så langt at utlodning til aksjeeierne er påbegynt, jf utkastet § 12-10.

Tredje ledd viderefører gjeldende lov § 14-4 femte ledd. Bestemmelsen fastsetter at godkjennelse av sammenslåingsavtalen i det overdragende selskap har virkning som tegning av vederlagsaksjene i det overtakende selskap. Bestemmelsen forutsetter at vederlaget ikke fullt ut skal bestå i annet enn aksjer i det overtakende selskap, jf § 10-3 nr 3.

Til § 10-5

Paragraf 10-5 har ingen direkte parallell i gjeldende lov, men tilsvarer NOU 1992:29 § 15-1 sjette ledd som er kommentert på s 203 og Ot prp nr 36 (1993-94) §14-1 sjette ledd som kommentert på s 235.

Paragrafen angir to måter en sammenslåing kan gjennomføres på når det skal utstedes vederlagsaksjer, og henviser til de regelsett som gjelder overtakelsen i det overtakende selskap. I henvisningen til reglene om kapitalforhøyelse i kap 7 eller 9 ligger at en sammenslåing kan gjennomføres ved at de overdragende selskaper går opp i et allerede eksisterende selskap og at vederlagsaksjene skaffes til veie ved en kapitalforhøyelse i dette selskapet. Henvisningen til kap 7 om fondsemisjon, har bare betydning ved sammenslåing med et annet konsernselskap enn det aksjene utstedes etter § 10-2 annet ledd og henvisningen til regel om stiftelse i kap 2 har bare betydning hvor det overtakende selskap stiftes i forbindelse med sammenslåingen.

Henvisningene i § 10-5 til de alminnelige reglene om kapitalforhøyelse og stiftelse suppleres av enkelte særregler som følger av reglene om sammenslåing i kap 10.

Paragraf 10-5 forutsetter at det skal utstedes vederlagsaksjer, og har derfor ingen betydning for sammenslåing etter § 10-3 dersom vederlaget fullt ut består av andre verdier enn aksjer i det overtakende selskap.

Til § 10-6

Paragraf 10-6 regulerer adgangen til å vedta sammenslåing i det overtakende selskap med grunnlag i en styrefullmakt om dette. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 14-4 fjerde ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94)er bestemmelse om slik styrefullmakt foreslått i § 14-1 annet ledd som er kommentert på s 234-235 og i NOU 1992:29 er slik bestemmelse foreslått i § 15-1 annet ledd som er kommentert på s 203. Forslagene i Ot prp nr 36 (1993-94) og NOU 1992:29 inneholder imidlertid begrensninger i rekkevidden av fullmakten som ikke er videreført av utvalget. Utvalgets forslag ligger derfor nærmere opp til den någjeldende regelen. Det er i utvalgets forslag presisert at sammenslåing med grunnlag i en styrefullmakt forutsetter at fullmakten uttrykkelig bestemmer at den også omfatter sammenslåing og ikke bare er en alminnelig fullmakt til å forhøye aksjekapitalen.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 14-4 fjerde ledd. Bestemmelsen forutsetter at styret må forelegge utkast til sammenslåingsavtale for bedriftsforsamlingen selv om avtalen ikke hører under bedriftsforsamlingen etter § 13-19.

III. Avtaleforslaget

Til § 10-7

Paragraf 10-7 avløser gjeldende lov § 14-2 første ledd og § 14-6 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 14-2 første ledd annet punktum og § 14-9 første ledd som er kommentert på s 235-236 og s 240. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 15-2 første ledd annet punktum og § 15-9 første ledd som er kommentert på s 203-204 og s 206.

Første ledd svarer til NOU 1992:29 § 15-2 første ledd annet punktum med unntak av NOU 1992:29 § 15-2 nr 6 og nr 9. I tillegg er nr 7 ny.

Når det gjelder nr 1 er det foretatt en endring ved at selskapets organisasjonsnummer, og ikke foretaksnummer skal oppgis. Dette er en konsekvens av innføringen av Enhetsregisteret. Dersom det overtakende selskap skal stiftes, vil det ennå ikke ha et organisasjonsnummer. Kravet om angivelse av organisasjonsnummer har derfor ikke betydning i dette tilfellet.

Nr 2 tilsvarer NOU 1992:29 § 15-2 nr 3. Bestemmelsen fastsetter at det skal fremgå av avtalen fra hvilket tidspunkt virksomheten i det overdragende selskap med regnskapsmessig virkning drives for det overtakende selskaps regning.

Nr 3 fastsetter at det vederlaget som skal ytes til aksjeeierne i det eller de overdragende selskapene skal angis i avtalen. I likhet med gjeldende lov regulerer utkastet ikke hvilke prinsipper vederlaget skal fastsettes etter. Dette er i utgangspunktet et forhandlingsspørsmål. Vederlaget kan være basert på andre verdier enn det som er bokført i det eller de overdragende selskaper. Hvorvidt slike verdier kan benyttes i det overtakende selskaps regnskaper avhenger av om sammenslåingen kan/skal regnskapsføres etter en kontinuitetsmetode eller transaksjonsmetode. Dette er et spørsmål utvalget forutsetter skal løses etter regnskapsrettslige regler, se merknadene til utkastet § 10-2.

Nr 4 og 5 fastsetter at rettsstillingen til aksjeeierne i det eller de overdragende selskaper samt innehavere av lån med rett til aksjer skal fremgå av sammenslåingsavtalen. Bestemmelsene forutsetter at aksjeeierne i det eller de overdragende selskapene ved sammenslåingen får aksjer i det overtakende selskap.

Nr 6 forutsetter at særfordeler som tillitsmenn mv i det eller de overdragende selskaper skal ha i det overtakende selskap må ha grunnlag i eller fremgå av sammenslåingsavtalen. Tilsvarende gjelder tillitsmenn mv i det overtakende selskap. Dette gjelder både fordeler og rettigheter som etableres ved sammenslåingen og fordeler og rettigheter som er etablert i et av selskapene tidligere.

Nr 7 krever at sammenslåingsavtalen skal inneholde utkast til åpningsbalanse for det overtakende selskap etter at sammenslåingen er gjennomført. Åpningsbalansen vil vise hvilke aktiva og hvilke passiva som forutsettes overført til det overtakende selskap. Den vil således danne grunnlag for kontroll med at det overtakende selskap ved sammenslåingen blir tilført verdier som i det minste gir dekning for selskapets nye aksjekapital, jf utkastet § 2-9 fjerde ledd og § 9-1 annet ledd som også gjelder ved sammenslåing hvor aksjeeierne i det eller de overdragende selskaper får utstedt vederlagsaksjer.

Kravet om utkast til åpningsbalanse i nr 7 er forøvrig i samsvar med Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-2 annet ledd nr 9.

Annet ledd erstatter sammen med utkastet § 10-17 annet ledd gjeldende lov § 14-6 tredje ledd første punktum. Tilsvarende bestemmelser er foreslått i NOU 1992:29 § 15-9 første ledd som er kommentert på s 206 og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-9 første ledd som er kommentert på s 240.

Det kan etter bestemmelsen avtales at det overtakende selskap skal overta forvaltningen av det eller de overdragende selskaper så snart sammenslåingsavtalen er godkjent. Ved overtakelse av forvaltningen, overtar styret i det overtakende selskap styrefunksjonen i det eller de overdragende selskaper. Det følger av utkastet § 10-17 annet ledd at selv om det overtakende selskap overtar forvaltningen, må det eller de overdragende selskapers eiendeler holdes atskilt fra det overtakende selskaps eiendeler inntil sammenslåingen trer i kraft.

Til § 10-8

Paragraf 10-8 erstatter bestemmelser i gjeldende lov § 14-2 første ledd nr 2 samt § 14-7 jf § 14-2 og § 14-3 første ledd. Paragrafen må ses i sammenheng med utkastet § 10-5.

I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 14-2 annet og tredje ledd samt § 14-4 første ledd som er kommentert på s 235-236 og s 237-238. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 15-2 første ledd nr 9 og § 15-4 første ledd som er kommentert i proposisjonen på s 204 og s 205.

Første ledd avløser gjeldende lov § 14-2 første ledd nr 2, og presiserer dessuten at avtaleforslaget skal inneholde forslag til beslutning om kapitalforhøyelse i det overtakende selskap. De bestemmelsene det henvises til er § 7-3 om styrets forslag om fondsemisjon og § 9-10 om styrets forslag til kapitalforhøyelse ved nytegning som gjennom henvisningen i § 9-26 gjelder tilsvarende ved styrefullmakt om kapitalforhøyelse.

Annet ledd erstatter gjeldende lov § 14-7 jf 14-2 første ledd nr 2. Bestemmelsen fastsetter at ved sammenslåing ved stiftelse av et nytt selskap skal styrenes forslag til sammenslåingsavtale inneholde forslag til stiftelsesdokument for det overtakende selskap som er i samsvar med §§ 2-1 til 12-7 så langt disse passer.

Ved sammenslåing vil det overtakende selskap motta det eller de overdragende selskapers virksomhet som aksjeinnskudd. I **tredje ledd** slås det fast at kravene til

særskilt redegjørelse som skal revisorbekreftes i §§ 2-8 (stiftelse) og § 9-13 (aksjekapitalforhøyelse) gjelder i disse tilfellene.

Til § 10-9

Paragraf 10-9 angir hvilke vedlegg som skal følge sammenslåingsavtalen, og avløser gjeldende lov § 14-4 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 14-2 fjerde ledd som er kommentert på s 236 og NOU 1992:29 § 15-2 tredje ledd som er kommentert på s 204.

Nr 3 knytter seg til § 10-8 tredje ledd, og fastsetter at den revisorbekreftede redegjørelsen etter § 2-8 eller § 9-13 skal vedlegges avtaleforslaget.

IV. Saksbehandlingsregler

Til § 10-10

Paragraf 10-10 pålegger hvert av selskapene å utarbeide en skriftlig rapport om sammenslåingen. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 14-2 annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er det foreslått bestemmelser om rapport i § 15-3 som er kommentert på s 236-237 og NOU 1992:29 er det slik bestemmelse i § 14-3 som er kommentert på s 204-205.

Bestemmelsen krever at styrene i de selskapene som skal slås sammen skal utarbeide hver sin skriftlige redegjørelse eller rapport om sammenslåingen. Utvalget er på dette punkt enig med Aksjelovgruppen når den i NOU 1992:29 s 204 uttaler at problemene «blir bedre belyst når rapporten relaterer seg til det enkelte selskap.»

Når det gjelder innholdet i rapporten viderefører utvalget gjeldende lov § 14-2 annet ledd.

Til § 10-11

Paragraf 10-11 avløser bestemmelsene om forholdet til de ansatte og bedriftsforsamlingen i gjeldende lov § 14-2 tredje ledd, § 14-3 annet ledd første punktum og § 14-4 annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 14-5 som er kommentert på s 238 og NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 15-5 som er kommentert på s 205.

Bestemmelsen regulerer hvilke krav som stilles til informasjon fra styret til de ansatte og i tilfelle til bedriftsforsamlingen.

Første ledd viderefører gjeldende lov § 14-2 tredje ledd. De endringer som er foreslått er bare av språklig art. Gjeldende lov presiserer at styret ikke har noen særskilt informasjonsplikt overfor de ansatte dersom de ansatte har valgt representanter til styret. I utkastet er det ikke sett som nødvendig å presisere dette fordi ansattevalgte styrerepresentanter anses som «representanter for de ansatte i selskapet» slik at informasjonsplikten må anses oppfylt etter dette alternativet hvor de ansatte har styrerepresentasjon.

Annet ledd pålegger en plikt til å informere bedriftsforsamlingen ved å forelegge avtaleforslaget med tilhørende dokumenter. Utkastet viderefører her gjeldende lov § 14-3 annet ledd.

Tredje ledd fastsetter at ved den videre saksbehandlingen skal uttalelsene fra de ansatte og bedriftsforsamlingen legges ved utkastet til sammenslåingsavtale når denne forelegges generalforsamlingen til godkjennelse. De ansatte har ingen plikt til å uttale seg, og foreligger ingen uttalelse har bestemmelsen for såvidt ingen betydning. Gjeldende lov § 14-2 tredje ledd annet punktum og § 14-4 annet ledd første punktum er her videreført.

Til § 10-12

Paragraf 10-12 avløser gjeldende lov § 14-4 annet ledd. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 15-6 som er kommentert på s 205 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 14-6 som er kommentert på s 238.

Bestemmelsen gjelder innkalling til generalforsamling for behandling av sammenslåingsavtalen. Med unntak av en endring av innkallingsfristen i annet ledd tilsvarer bestemmelsen forslaget Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-5.

Første ledd første punktum pålegger selskapet å sende ut avtaleforslaget med vedlegg, rapport fra styret, uttalelse fra bedriftsforsamlingen og eventuell uttalelse fra de ansatte. Ettersom det etter utvalgets utkast ikke lenger skal være adgang til å innkalle generalforsamlingen ved offentlig kunngjøring, er særregelen om dette i gjeldende lov § 14-4 annet ledd ikke videreført i utkastet.

Annet ledd regulerer informasjonsplikten overfor aksjeeierne i det overtakende selskap når vedtak om sammenslåing treffes av styret i medhold av styrefullmakt om dette. Bestemmelsen er ny, men tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-6 annet punktum.

Skal sammenslåingen i det overtakende selskapet besluttes av styret etter § 10-6 annet ledd, skal dokumentene sendes til aksjeeierne i dette selskapet senest to uker før generalforsamlingen i det eller de overdragende selskapene. Bestemmelsen har bakgrunn i tredje selskapsdirektiv art 8 bokstav b, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 238. Direktivet gjelder riktignok ikke for den type selskaper aksjeloven vil gjelde for, men utvalget mener like fullt at bestemmelsen bør gjelde. Selv om generalforsamlingen har gitt styret fullmakt til å gjennomføre en sammenslåing, bør likevel aksjeeierne bli informert når en sammenslåing er aktuell. De vil da gjennom krav om ekstraordinær generalforsamling etter utkastet § 4-6 annet ledd ha mulighet til selv å ta standpunkt til sammenslåingen.

Utvalget har i sitt forslag forkortet månedsfristen i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-6 annet punktum til to uker. I den type selskaper aksjelovutkastet tar sikte på. anses to uker for tilstrekkelig.

V. Gjennomføring av sammenslåingen

Til § 10-13

Paragraf 10-13 avløser gjeldende lov § 14-5. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 15-8 første ledd som er kommentert på s 205 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 14-8 første ledd som er kommentert på s 239.

Bestemmelsen pålegger det overtakende selskapet å melde beslutningen om sammenslåing til Foretaksregisteret. Dette samsvarer med gjeldende lov § 14-5 og forslaget i NOU 1992:29 § 15-8 første ledd og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-8 første ledd. I første punktum er meldefristen redusert til én måned. Dette tilsvarer forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-8. Utvalget er enig med departementet når det på s 239 i Ot prp nr 36 (1993-94) uttaler at en frist på én måned bør være tilstrekkelig. Utgangspunktet for fristen er den sist avholdte generalforsamlingen i de selskapene som deltar i sammenslåingen.

Annet punktum regulerer virkningene av at fristen overskrides. Utkastet viderefører her gjeldende lov § 14-5 annet punktum.

Til § 10-14

Paragraf 10-14 erstatter gjeldende lov § 14-6 første ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 14-8 annet ledd som er kommentert på s 239 og

i NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 15-8 annet ledd som er kommentert på s 205. Bestemmelsen regulerer hvordan kreditorene skal varsles om sammenslåing, og hvilken frist de har til å fremsette innsigelser, jf også utkastet § 6-33.

Etter gjeldende lov § 14-6 første ledd skal kreditorene i det eller de overdragende selskap varsles.

Første ledd fastsetter at varslingsplikten gjelder overfor kreditorene i samtlige selskaper som deltar i sammenslåingen, dvs også det overtakende selskaps kreditorer. Utvalget viderefører her forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-8 første ledd. Departementet begrunner utvidelsen av varslingsplikten med tredje selskapsdirektiv art 13 som ikke gjelder for aksjeselskaper. Utvalget mener imidlertid at uavhengig av EU-reglene kan også kreditorene i det overtakende selskap ha et slikt behov for informasjon om sammenslåing at de bør varsles.

Kreditorenes frist til å fremsette innsigelser er etter gjeldende lov tre måneder. Utvalget foreslår fristen redusert til seks uker. Utkastet viderefører på dette punkt i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-8 annet ledd første punktum. I likhet med departementet kan ikke utvalget se at det skal være behov for å kreve en så lang frist som tre måneder.

Annet ledd tilsvarer gjeldende lov § 14-6 første ledd annet punktum med unntak av at annet punktum lemper på hvordan kunngjøringen kan foretas i lokale aviser. I likhet med Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-8 annet ledd tredje punktum foreslås det at kunngjøringen her kan gjøres i kortform, forutsatt at det kunngjøres i Norsk Lysingsblad.

Til § 10-15

Paragraf 10-15 regulerer hvilke virkninger det får at det fremsettes innsigelser fra kreditorer, jf også utkastet § 6-34. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 14-6 annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 14-8 tredje ledd som er kommentert på s 239-240 og i NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 15-8 tredje ledd som er kommentert på s 205-206.

Første ledd regulerer innsigelser fra kreditor med uomtvistede og forfalte fordringer. Sammenslåingen kan ikke gjennomføres før slike fordringer er betalt. Bestemmelsen er i samsvar med gjeldende lov.

Annet ledd regulerer innsigelser fra kreditor med omtvistet eller ikke forfalt fordring. Det foreslås her en utvidelse av skifterettens kompetanse i forhold til gjeldende lov. Det foreslås at skifteretten også får kompetanse til prejudisielt å avgjøre tvist om det foreligger en fordring. Forslaget viderefører her Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-8 tredje ledd tredje punktum.

Tredje ledd er ny. Bestemmelsen fastsetter at skifteretten kan forkaste et krav om sikkerhetsstillelse hvis det er klart at det ikke foreligger noen fordring eller at sikkerheten allerede er betryggende. Det samme gjelder hvis det er klart at en sammenslåing ikke vil forringe dekningsmuligheten. En tilsvarende regel er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-8 tredje ledd som igjen bygger på NOU 1992:29 § 15-8 tredje ledd. Det vises derfor til NOU 1992:29 s 205 hvor det uttales:

> «Men det er foreslått en uttrykkelig bestemmelse om at en kreditor ikke kan kreve sikkerhet med mindre han i en viss utstrekning sannsynliggjør at han har en fordring. Han kan heller ikke kreve sikkerhet med mindre han til en viss grad sannsynliggjør at det knytter seg risiko til hans dekningsmuligheter med en usikret personlig fordring.»

Ordet «klart» stiller krav til sannsynligheten for at det ikke foreligger noen fordring eller at dekningsmuligheten ikke blir forringet. Når det er markert sannsynlighetso-

vervekt kan skifteretten beslutte at det ikke skal stilles sikkerhet for fordringer som vilkår for å gjennomføre sammenslåingen. Er det rimelig tvil her, kan krav om sikkerhetsstillelse ikke forkastes.

Fjerde ledd regulerer når en kreditor senest må fremsette krav om skifterettens avgjørelse, dersom selskapet har avvist krav om sikkerhet. Utvalget har her i likhet med forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-8 tredje ledd sjette punktum og i NOU 1992:29 § 15-8 tredje ledd femte punktum satt en frist på to måneder fra siste kunngjøring.

Til § 10-16

Paragraf 10-16 regulerer det nærmere tidspunktet for ikrafttredelse av en sammenslåing og virkningene av dette. Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 14-10 første punktum som er kommentert på s 240. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen inntatt i § 15-10 første ledd tredje punktum som er kommentert på s 206.

Første ledd første punktum pålegger det overtakende selskap å melde ikrafttredelse av sammenslåingen til Foretaksregisteret. Meldingen skal sendes etter at kreditorenes frist for å reise innsigelser etter § 10-14 er utløpt. Hvis det er kreditorer som har reist innsigelser, må dessuten forholdet til disse normalt være avklart ved betaling, eventuelt sikkerhetsstillelse i samsvar med § 10-15, jf annet ledd.

Det overtakende selskap skal sende melding på vegne av samtlige selskaper som deltar i sammenslåingen. Utkastet avviker på dette punkt fra gjeldende lov § 14-6 tredje ledd som pålegger såvel det eller de overdragende selskaper som det overtakende selskap meldeplikt. Utkastet er imidlertid i samsvar med praksis, og Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-10 fjerde ledd.

Annet punktum fastsetter at virkningen av sammenslåingen inntrer når meldingen er registrert i Foretaksregisteret. På dette punkt skiller utkastet seg fra departementets forslag i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-10 første ledd tredje punktum og NOU 1992:29 § 15-10 første ledd tredje punktum som knytter ikrafttredelsen til at forholdet til kreditorene er ordnet. Utvalget mener at registreringstidspunktet vil være en mer entydig angivelse av ikrafttredelsestidspunktet, jf også utkastet § 9-17 første ledd.

Annet punktum inneholder en liste over virkninger som inntrer ved ikrafttredelsen. Denne listen er ikke uttømmende. Det sentrale ved bestemmelsen er at de virkninger av ikrafttredelsen som er oppregnet inntreffer samtidig, likevel slik at annet tidspunkt kan være fastsatt i forhold til nr 5 og 6.

I **annet ledd** er det foreslått en bestemmelse som gir skifteretten myndighet til å bestemme at sammenslåing kan tre i kraft, selv om forholdet til kreditorene ikke er avklart etter § 10-15. Det kan være behov for dette i situasjoner hvor en innsigelse fra kreditor ellers vil føre til at sammenslåingen stopper opp hvor det dreier seg om en tvist som gjelder begrensede verdier.

Til § 10-17

Paragraf 10-17 er ny. Denne tilsvarer innholdsmessig bestemmelsene i Ot prp nr 36 (1993-94) §§ 14-9, 14-10 tredje og sjette ledd som er kommentert på s 240. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen §§ 15-10 tredje og sjette ledd som er kommentert på s 206.

Det følger av **første ledd** at det overtakende selskap kan utferdige skjøte, transportere gjeldsbrev mv og foreta andre disposisjoner som overfører formelle eier- og

rettighetsposisjoner fra et overdragende selskap. Bestemmelsen er i tråd med praksis etter någjeldende aksjelov.

Annet ledd gjelder hvor det overtakende selskap etter sammenslåingsavtalen skal overta forvaltningen av et overdragende selskap før virkningstidspunktet etter § 10-16. Det kan avtales at det overtakende selskaps styre skal være styre for et overdragende selskap allerede fra det tidspunkt sammenslåingsavtalen er godkjent. Hvor det er avtalt slik overtakelse av forvaltningen, følger det av annet ledd at det overtakende selskap skal sørge for at det overdragende selskaps eiendeler og saker holdes atskilt fra hverandre inntil sammenslåingen trer i kraft etter § 10-6. Plikten til å holde selskapenes eiendeler mv atskilt fra hverandre, har bl a betydning hvis det ikke skulle bli noe av sammenslåingen, herunder ved konkurs før sammenslåingen blir gjennomført.

Tredje ledd viderefører gjeldende lov § 14-6 femte ledd første punktum, men er på samme måte som utkastet § 12-11 tredje ledd noe myket opp. Medlemmet Ask er uenig i forslaget om oppbevaringstid. Det vises i denne sammenheng til kommentarene til utkastet § 12-11 tredje ledd.

Til § 10-18

Paragraf 10-18 er ny. Den regulerer stillingen til personer med særlige rettigheter i det overdragende selskapet. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 15-2 nr 7 som er kommentert på s 204 og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-12 som er kommentert på s 240.

Bestemmelsen tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-12. Det vises derfor til s 240 i proposisjonen hvor det uttales:

> «Bestemmelsen gir uttrykk for at aksjeeiere med særlige rettigheter i det overdragende selskapet og innehavere av finansielle instrumenter i dette selskapet, skal ha tilsvarende rettigheter i det overtakende selskapet. Dersom de ikke gis slike rettigheter, har de rett til å kreve rettighetene innløst. Bestemmelsen har bakgrunn i tredje selskapsdirektiv art 15. Departementet har tatt inn en bestemmelse om at innløsningssummen skal fastsettes til rettighetens virkelige verdi, og at summen ved mangel av enighet mellom partene skal fastsettes ved skjønn.»

Utvalget er enig i dette, og antar at reglene uavhengig av EØS-forpliktelsene, bør gjelde også for aksjeselskaper.

VI. Ugyldig sammenslåing

I kap 10. VI foreslår utvalget særregler om søksmål om gyldigheten av beslutning om sammenslåing av aksjeselskaper. Reglene innebærer et unntak fra den alminnelige reglen om søksmål om gyldigheten av generalforsamlingsbeslutninger i § 4-19. I gjeldende lov § 14-20 er det fastsatt særregler om ugyldige fusjoner, men disse gjelder bare allmenne aksjeselskaper (allmennaksjeselskaper). Utvalget mener at det er behov for tilsvarende regler for aksjeselskaper.

De reglene som foreslås er nye i forhold til gjeldende lov, men i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er det foreslått særregler om dette som utkastet i stor grad bygger på. Se NOU 1992:29 § 15-12 og Ot prp nr 36 (1993-94).

Til § 10-19

Etter § 10-19 må søksmål med påstand om at et generalforsamlingsvedtak om sammenslåing er ugyldig, reises før sammenslåingen er registrert i Foretaksregisteret

etter § 10-16. Dette innebærer at etter at sammenslåingen er trådt i kraft, kan gyldigheten ikke angripes ved ugyldighetssøksmål.

Utkastet innebærer en viss forkorting av den alminnelige søksmålsfristen på tre måneder etter gjeldende lov § 9-17 og utkastet § 4-19 som dessuten regner fristen fra vedtakstidspunktet. En sammenslåing av selskaper vil ofte være en komplisert prosess, hvor eiendeler, rettigheter og forpliktelser fra to eller flere selskaper blir samlet for å bli videreført i ett selskap. Ved sammenslåingen opphører plikt til atskilt forvaltning, jf utkastet § 10-17 annet ledd, og etter kort tid vil vanligvis eiendeler, rettigheter og forpliktelser være vevd sammen. Dette innebærer at det vanligvis vil være umulig eller iallfall svært komplisert og kostnadskrevende å reetablere de gamle selskapene hvis et ugyldighetssøksmål skulle føre fram. Også selskapets ansatte, kreditorer og andre kontraktsforbindelser vil kunne bli skadelidende.

Konsekvensen av at fristen oversittes, er at et ugyldighetssøksmål må avvises. Oversittelse av fristen har ingen virkning for adgangen til å reise erstatningssøksmål mot de som er ansvarlig for sammenslåingen.

Til § 10-20

Paragraf 10-20 gir det saksøkte selskapet en frist på tre måneder til å bringe i orden det forholdet som er grunnlaget for søksmålet. Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov, men tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-11 annet ledd som er kommentert på s 240 og NOU 1992:29 § 15-12 annet ledd som er kommentert på s 206. Det vises til bemerkningene til § 10-19.

Til § 10-21

Paragraf 10-21 fastslår hvilke virkninger en dom om ugyldighet har, og fastsetter regler av hvordan en ugyldighetsdom skal gjøres kjent. Bestemmelsen avløser delvis § 9-17 fjerde ledd første punktum for sammenslåinger. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 14-11 tredje ledd som er kommentert på s 240 og NOU 1992:29 § 15-12 tredje ledd som er kommentert på s 206.

Til § 10-22

Paragraf 10-22 er ny. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 14-11 fjerde ledd som er kommentert på s 240 og i NOU 1992:29 § 15-12 fjerde ledd som er kommentert på s 206. Det vises derfor til NOU 1992:29 s 206 hvor det uttales at det

> «..... foreslås en regel om solidaransvar for forpliktelser som er oppstått i tiden mellom det tidspunkt selskapene har lagt til grunn som virkningstidspunkt og kunngjøringen av ugyldighetsdommen. For regressomgangen foreslår gruppen ikke noen regel. Forpliktelsen må belastes det eller de selskaper som forpliktelsen har kommet til gode, eller som den ellers har tilknytning til.»

Utvalget er enig i dette.

13.11DELING AV SELSKAPET

13.11.1 Innledning

I kap 11 foreslår utvalget regler om deling av aksjeselskap. Gjeldende lov har ikke slike regler, men i NOU 1992:29 §§ 15-14 flg og Ot prp nr 36 (1993-94) §§ 14-4 flg

er det foreslått delingsregler som utkastet her for en stor del viderefører. Utvalget foreslår uttrykket «deling av selskapet» i steden for «fisjon» som er brukt i NOU 1992:29, Ot prp nr 36 (1993-94) og i praksis fram til nå.

EUs sjette selskapsdirektiv har bestemmelser om deling av selskaper. Direktivet gjelder ikke for aksjeselskaper etter utvalgets forslag, men utvalget mener at deling av selskaper er såvidt praktisk at en ny aksjelovgivning også bør dekke dette området. Det vises forøvrig til avsnitt II.9.4.2.

13.11.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Virkeområde mv

Til § 11-1

Første ledd fastlegger virkeområdet for de foreslåtte reglene om deling i aksjeselskapsloven. Etter første punktum gjelder reglene når det er et aksjeselskap som deles. Deling av allmennselskap reguleres av reglene om deling i allmennaksjeselskapsloven § kap 11.

Annet ledd fastsetter at det er reglene om deling i allmennaksjeselskapsloven som gjelder når et allmennaksjeselskap deltar i delingen selv om det delende selskap er et aksjeselskap. Det er således delingsreglene i allmennaksjeloven som gjelder når en del av et aksjeselskaps virksomhet ved deling skal overføres til et allmennaksjeselskap. Dette gjelder både for den del av prosessen som skjer i aksjeselskapet og den del som skjer i allmennaksjeselskapet. En får dermed et regelverk for hele prosessen. Dette er en fordel. Det er derfor allmennaksjeselskapslovens regler om deling som gjelder når ett overtakende selskap i delingen er et allmennaksjeselskap selv om det selskap som skal deles er et aksjeselskap. Utvalget viser til merknadene til utkastet § 10-1 som har tilsvarende betydning for delingsreglene.

Til § 11-2

Paragraf 11-2 regulerer hvilke delingsformer reglene i kap 11 gjelder for. Bestemmelsen motsvarer § 10-2. Konsekvensen av at en deling ikke skjer på en måte som er beskrevet i § 11-2 og heller ikke som beskrevet i § 11-3, er at delingen må gjennomføres etter andre regler. Bestemmelsen tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-14 annet ledd som er kommentert på s 241 til 242 og NOU 1992:29 § 15-14 annet ledd som er kommentert på s 207.

Lovens delingsregler dekker for et overdragende selskap to ulike situasjoner. Disse reguleres i bestemmelsens første og annet ledd. Felles for begges situasjoner er at vederlaget til aksjeeierne i hovedsak skal bestå i aksjer i ett eller flere overtakende selskap(er).

Første ledd fastslår at kapitlet gjelder når et selskap bare skal overdra en del av sine samlede eiendeler, rettigheter og forpliktelser. Overdragelsen av eiendelene kan skje til ett eller flere selskaper og det delende selskap består fortsatt etter delingen som eier av den gjenværende delen av virksomheten. Etter bestemmelsen fremtrer delinger som et speilbilde av sammenslåinger. Selskapet kan derfor ikke yte annet vederlag ved delingen enn det som utkastet § 10-2 tillater ved sammenslåinger. Et unntak fra denne begrensningen følger av utkastet § 11-3 i likhet med § 10-3 ved sammenslåinger.

Annet ledd fastslår at delingsreglene også gjelder når alle selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal overdras. Situasjonen ved delinger etter bestemmelsen er for et overdragende selskap tilsvarende en sammenslåing. Hovedforskjellen består i at aksjeeieren i det overdragende selskap får vederlaget i form av aksjer i flere overdragende selskaper i stedet for ett. De hensyn som gjør seg gjeldende i et

overdragende selskap ved deling er i hovedsak de samme hensynene som ved sammenslåing. Utkastet kap 11 bygger derfor på sammenslåingsreglene. På samme måte som ved sammenslåing kan derfor også vederlaget bestå i annet enn aksjer, jf § 10-3.

Tredje ledd gjelder hvor et overtakende selskap tilhører et konsern. Bestemmelsen åpner for at vederlagsaksjene da kan ytes fra et annet konsernselskap enn det overtakende selskap. Bestemmelsen korresponderer med § 10-2 annet ledd om sammenslåing i konsernforhold.

Til § 11-3

Paragraf 11-3 utvider virkeområdet for reglene i kap 11 til også å gjelde tilfeller hvor vederlaget til aksjeeierne i det delende selskap er aksjer i det overtakende selskap men med et tillegg som overstiger 20% av det samlede vederlaget eller vederlaget fullt ut består av annet enn aksjer i det overtakende selskap. Bestemmelsen korresponderer med den tilsvarende utvidelsen av virkeområdet for reglene om sammenslåing i utkastet § 10-3. Bestemmelsen er ny i forhold til NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94).

Paragraf 11-3 forutsetter på samme måte som § 11-2 at vederlaget for delingen tilføres aksjeeierne i det delende selskap. Hvis vederlaget etter avtalen skal tilfalle det delende selskap, må delingen gjennomføres etter vanlige regler om kjøp og salg av virksomhet, eventuelt etter de vanlige reglene om nedsettelse og forhøyelse av aksjekapitalen, eventuelt nystiftelse av aksjeselskap.

Når det gjelder utvalgets vurdering av å utvide virkeområdet for reglene om sammenslåing og deling til også å omfatte de tilfellene som er nevnt i §§ 10-3 og 11-3, vises til avsnitt II.9.4.3.

II. Fremgangsmåte og virkning

Til § 11-4

Første ledd beskriver hvordan delingen gjennomføres i det selskapet som skal deles. Hvis dette selskap skal fortsette å eksistere etter delingen, gjennomføres delingen med grunnlag i en nedsettelse av aksjekapital etter reglene for dette i lovens kap 6 V. Skal det selskap som skal deles opphøre fordi virksomheten i sin helhet skal fordeles på to eller flere overtakende selskaper innebærer delingen at det overdragende selskapet oppløses etter reglene i kap 12.

Annet ledd har som forutsetning at aksjeeierne i det selskap som skal deles som vederlag helt eller delvis får aksjer i det eller de overtakende selskaper. Vederlagsaksjene utstedes da etter de vanlige reglene om kapitalforhøyelse i kap 7 eller 9. Utstedelse av vederlagsaksjer ved fondsemisjon er særlig aktuelt når et overtakende selskap tilhører et konsern, og delingen skjer etter § 11-2 tredje ledd.

Hvis det overtakende selskap skal nystiftes i forbindelse med delingen, skjer stiftelsen etter de vanlige reglene om stiftelse av aksjeselskap i kap 2.

Til § 11-5

Paragraf 11- 5 gir reglene om beslutning ved sammenslåing, avtaleforslaget, saksbehandlingsregler, gjennomføringen av sammenslåingen og ugyldig sammenslåing i §§ 10-4 til 10-22 tilsvarende anvendelse ved deling av aksjeselskap. En slik generell henvisning er ikke foreslått i delingsreglene i NOU 1992:29 eller Ot prp nr 36 (1993-94), men regelverket for deling er også her i stor utstrekning gjennomført ved

at det i bestemmelsene er henvist til bestemmelsene om fusjon, se Ot prp nr 36 (1993-94) §§ 14-15 første og tredje ledd, 14-6, 14-17 første ledd og 14-18.

Til § 11-6

Paragraf 11-6 stiller krav til innholdet av delingsplanen mv ved deling av aksjeselskap. En tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) i § 14-15 første, annet og tredje ledd som er kommentert på s 242 og i NOU 1992:29 § 15-15 første, annet og tredje ledd som er kommentert på s 207.

Første ledd fastsetter innholdsmessige krav til den delingsplanen styret i det selskap som skal deles skal utarbeide. Bestemmelsen tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-15 første ledd. I likhet med denne henvises det i utkastet til bestemmelsene om avtale om sammenslåing. I tillegg skal delingsplanen regulere enkelte spørsmål som ikke har noen parallell ved sammenslåing.

Etter nr 1 må delingsplanen angi hvorledes eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal fordeles på de selskaper som deltar i delingen.

Nr 2 fastsetter at delingsplanen skal angi fordelingen av vederlagsaksjer fra det overtakende selskap og annet vederlag til aksjeeierne i det selskap som skal deles. Fordelingen av vederlaget vil være av helt sentral betydning for aksjeeiernes standpunkt til delingen, og må ses i sammenheng med beslutningsreglene i § 11-8.

Annet ledd tilsvarer NOU 1992:29 § 15-15 annet ledd, og gjelder hvor en fradelt virksomhetsdel overtas av et annet selskap. Man har da en kombinasjon av deling og sammenslåing. I slike tilfeller skal det vedtas en delingsplan og dessuten inngås avtale om sammenslåing.

Til § 11-7

Paragraf 11-7 pålegger styret i selskapet som deles en særlig opplysningsplikt om vesentlige endringer i verdien av eiendeler, rettigheter og forpliktelser mellom det tidspunkt delingsplanen ble undertegnet og generalforsamlingstidspunktet.

Tilsvarende bestemmelse er i Ot prp nr 36 (1993-94) foreslått i § 14-15 fjerde ledd som er kommentert på s 242 og i NOU 1992:29 § 15-5 fjerde ledd som er kommentert på s 207.

Til § 11-8

Paragraf 11-8 legger det til generalforsamlingen å treffe vedtak om deling. Paragrafen angir dessuten hvilket flertallskrav som gjelder. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse inntatt i § 14-14 første ledd som er kommentert på s 241. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 15-14 første ledd som er kommentert på s 207.

Første ledd første punktum bestemmer at beslutning om deling treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendringer. Det følger av henvisningen til § 10-4 tredje ledd at aksjeeierne anses for å ha tegnet vederlagsaksjene i det eller de overtakende selskaper når generalforsamlingen i det eller disse selskaper har godkjent delingsplanen.

Annet ledd omhandler de tilfellene hvor aksjene som ytes som vederlag til aksjeeierne i det overdragende selskapet ikke skal fordeles i samme forhold som eierforholdet til aksjene i det overdragende selskapet. Utkastet svarer her til forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-1. I slike tilfeller er det fare for at minoritetens interesser kan bli satt til side ved at de blir forfordelt ved fordelingen av vederlaget. Generalklausulen i § 1-11 og andre sanksjonsregler gir et visst vern. Dette er imid-

lertid ikke et tilstrekkelig vern. Av denne grunn er utvalget enige med Aksjelovgruppen i NOU 1992:29 s 207 og departementet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 241 at det er grunn til å kreve tilslutning fra alle som er representert på generalforsamlingen. Ved en slik regel har den enkelte aksjeeier mulighet for å ivareta sine interesser ved å delta i generalforsamlingens behandling av saker og stemme mot forslaget.

Annet ledd forutsetter at noe av vederlaget til aksjeeierne i det delende selskap skal være annet enn aksjer i det eller de overtakende selskapene. Hvor hele vederlaget består i kontanter mv som fordeles forholdsmessig til aksjeeierne i det delende selskapet, er det paragrafens første ledd som gjelder.

Til § 11-9

Paragraf 11-9 gjelder meldinger til Foretaksregisteret om deling av aksjeselskap. I Ot prp nr 36 (1993-94) tilsvarer den innholdsmessig § 14-16 og § 14-17 som er kommentert på s 242. I NOU 1992:29 er de innholdsmessige tilsvarende bestemmelsene inntatt i § 15-16 og § 15-17 som er kommentert på s 207.

Første ledd krever vedtak om deling skal meldes av både det overdragende og de overtakende selskapene som deltar i delingen. Fristen begynner å løpe fra det tidspunkt det siste av de deltakende selskaper har godkjent delingsplanen. Bestemmelsen har sin bakgrunn i det sjette selskapsdirektiv art 16 nr 1 som ikke gjelder for aksjeselskaper. Utvalget mener imidlertid at en slik bestemmelse skaper ryddighet og virker klargjørende.

Annet ledd gjelder melding om ikrafttredelse av delingsbeslutningen. Det nærmere tidspunktet for når slik melding tidligst kan sendes, vil bl a avhenge av om det delende selskapet skal oppløses eller det skal gjennomføres en kapitalnedsettelse fordi det gjelder forskjellige frister i forhold til kreditorene, jf §§ 6-33 og 12-4.

Til § 11-10

Paragraf 11-10 gjelder fordelingen av eiendeler og forpliktelser for de selskaper som deltar i delingen, herunder ansvaret overfor kreditorene. Tilsvarende bestemmelser er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-19 som er kommentert på s 242 og i NOU 1992:29 § 15-19 som er kommentert på s 207-208. I forhold til disse er det bare foreslått språklige endringer. Det vises derfor til Ot prp nr 36 (1993-94) s 242 hvor det uttales:

> «Første ledd bestemmer at dersom det ut fra fisjonsplanen ikke lar seg gjøre å bestemme hvilket selskap som er eier av en eiendel, eies denne i sameie mellom de selskaper som har deltatt i fisjonen. Sameiebrøken fastsettes etter forholdet mellom de nettoverdiene som har tilfalt selskapene ved fisjonen. Bestemmelsen er hentet fra sjette selskapsdirektiv art 3 nr 3 bokstav a.
>
> Hvis det ut fra fisjonsplanen er uklart hvilket selskap som hefter for en forpliktelse, følger det av annet ledd at de deltakende selskapene hefter solidarisk. Denne bestemmelsen er hentet fra sjette selskapsdirektiv art 3 nr 3 bokstav b. Bestemmelsen tar ikke stilling til fordelingen av ansvaret i regressomgangen. Om dette uttaler Aksjelovgruppen på s 207-208 i utredningen:
>
> «Lar det seg ikke gjøre å fastslå at den [forpliktelsen] har sterkest tilknytning til ett eller flere av selskapene, er det nærliggende å fordele den forholdsmessig etter nettoverdien av det hver av selskapene har beholdt eller overtatt etter fisjonsplanen.»
>
> Departementet slutter seg til uttalelsen. Tredje ledd omhandler tilfeller hvor et selskap som hefter for en forpliktelse etter fisjonsplanen, ikke oppfyller denne. Bestemmelsen pålegger da de selskapene som har deltatt i fi-

sjonen, et solidaransvar. Ansvaret er begrenset til et beløp tilsvarende den nettoverdien som tilfalt selskapet ved fisjonen.»

Utvalget er enig i dette og viser til at slike spørsmål som her foreslås regulert vanligvis vil melde seg ved deling av selskaper. Loven bør derfor angi hvilke regler som i såfall skal gjelde.

13.12 OPPLØSNING OG AVVIKLING M M

13.12.1 Innledning

Kap 12 inneholder regler om oppløsning og avvikling av aksjeselskap. Kapitlet avløser reglene om oppløsning og avvikling i gjeldende kap 13. Kap 12 er stort sett identisk med kap 12 i allmennaksjelovutkastet, men der er det i tillegg regler om omdanning av allmennaksjeselskap til aksjeselskap.

13.12.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Oppløsning etter generalforsamlingsvedtak

Til § 12-1

Paragraf 12-1 regulerer hvordan generalforsamlingens beslutning om oppløsning av selskapet treffes. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-1. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 15-1 som er kommentert på s 244 og i NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 14-1 som er kommentert på s 188. Tredje ledd har ingen parallell verken i gjeldende lov i Ot prp nr 36 (1993-94) eller i NOU 1992:29.

Første ledd legger det til generalforsamlingen å treffe vedtak om oppløsning, og fastsetter at vedtaket krever flertall som for vedtektsendring. Gjeldende lov § 13-1 første ledd fastsetter at beslutning om oppløsning må ha tilslutning fra «minst to tredjedeler såvel av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen.» som er det flertallskravet som etter loven kreves for vedtektsendring. Endringen har bare betydning hvor vedtektene skjerper flertallskravet for vedtektsendring i forhold til lovens alminnelige ordning, jf utkastet § 4-17 første og tredje ledd. Forøvrig er forslaget i samsvar med gjeldende lov § 13-1 første ledd.

Annet ledd viderefører i hovedtrekkene gjeldende lov § 13-1 annet ledd.

I motsetning til gjeldende lov § 13-1 annet ledd, NOU 1992:29 § 14-1 annet ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 15-1 annet ledd er det presisert at vedtak om oppløsning i de tilfellene bestemmelsen omfatter skal treffes snarest mulig. Bestemmelsen presiserer styrets plikt til så snart som mulig etter at det er inntrådt et forhold som etter lov eller vedtekter skal medføre oppløsning av selskapet å fremme forslag om dette for generalforsamlingen. Dette må ses i sammenheng med utkastet § 12-15 annet ledd.

Tredje ledd er ny i forhold til gjeldende lov og er inntatt for å avklare forholdet mellom oppløsning ved generalforsamlingsbeslutning og andre oppløsningsvedtak. Bestemmelsen presiserer at aksjeeieren gjennom generalforsamlingen ikke kan treffe vedtak om oppløsning etter at selskapet er besluttet oppløst ved dom etter § 12-20 eller ved skifterettens kjennelse etter § 12-17 første ledd. Bestemmelsen må ses i sammenheng med utkastet § 12-18 første ledd jf § 12-20 siste ledd som fastsetter at når selskapet er besluttet oppløst ved dom eller kjennelse, skjer avviklingen etter reglene i konkursloven og dekningsloven, og ikke etter avviklingsreglene i kapitlet her. Aksjeeierne mister da rådigheten over selskapet. Etter § 12-18 annet ledd kan boet bare leveres tilbake til selskapet ved kjennelse etter konkursloven

§ 136 hvis oppløsningsgrunnen ikke lenger er tilstede. Leveres boet tilbake, får aksjeeierne tilbake rådigheten og kan eventuelt oppløse selskapet etter § 12-1.

Til § 12-2

Paragraf 12-2 inneholder regler om avviklingsstyret . Bestemmelsen avløser gjeldende lovs § 13-5 første ledd. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse inntatt i § 14-5 første ledd som er kommentert på s 188 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse tatt inn som § 15-5 første ledd som er kommentert på s 247.

Første ledd første punktum legger det til generalforsamlingen å velge et avviklingsstyre. Forslaget samsvarer innholdsmessig med gjeldende lov § 13-5 første ledd første punktum og det som er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 15-5 første ledd første punktum og NOU 1992:29 § 14-5 første ledd første og annet punktum.

Bestemmelsen klargjør at det ordinære styre og daglig leder trer ut av funksjon når selskapets avviklingsstyre er valgt. Annet punktum gjør det klart at oppsigelsesfristen gjelder for hvert enkelt styremedlem som kan si opp eller sies opp, og ikke avviklingsstyret samlet.

Annet ledd presiserer at reglene om styret i kap 5 også gjelder avviklingsstyret og samsvarer med gjeldende lov § 13-5 første ledd tredje punktum. Fra dette gjelder de to unntakene som fremgår av første ledd annet punktum.

Til § 12-3

Paragraf 12-3 fastsetter at generalforsamlingens beslutning om oppløsning straks skal meldes til Foretaksregisteret. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-8 første ledd første ledd første punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelse i § 15-7 første ledd første punktum som er kommentert på s 247 og i NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 14-7 første ledd første punktum som er kommentert på s 188.

Annet punktum presiserer at meldingen til Foretaksregisteret også skal omfatte opplysninger om de enkelte medlemmene av avviklingsstyret. Dette følger også av foretaksregisterloven § 3-1 nr 5. Utvalget mener det bør følge direkte av aksjeloven at avviklingsstyrets medlemmer skal meldes til Foretaksregisteret.

Til § 12-4

Paragraf 12-4 gjelder kreditorvarsel ved oppløsning av aksjeselskap. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-8 med unntak for første punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) tilsvarer bestemmelsen med unntak av første punktum § 15-7 første ledd som er kommentert på s 247 og i NOU 1992:29 tilsvarer bestemmelsen § 14-7 første ledd med unntak av første punktum som er kommentert på s 188-189.

Første ledd fastslår at Foretaksregisteret skal kunngjøre beslutningen om å oppløse selskapet. Bestemmelsen fastsetter dessuten innholdsmessige krav til kunngjøringen. Med unntak for språklige endringer tilsvarer bestemmelsen Ot prp nr 36 (1993-94) § 15-7.

I samsvar med forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 15-7 foreslår utvalget at kreditorene gis en frist på to måneder for å melde sitt krav til avviklingsstyret. Etter gjeldende lov § 13-8 er fristen seks måneder. Utvalget kan ikke se avgjørende betenkeligheter ved å forkorte fristen.

Utkastet har i likhet med Ot prp nr 36 (1993-94) endret gjeldende lovs regel om at kreditorene skal melde sine krav til styret. Kravene skal i stedet meldes til avvik-

lingsstyrets leder. Erfaring har vist at noen kreditorer som skal melde sine krav, ikke finner selskapet all den stund den registrerte forretningsadresse ikke er reell. En bedre løsning synes derfor å være at kravene skal rettes til avviklingsstyrets leder og at kunngjøringen inneholder lederens navn og adresse.

Annet ledd fastsetter hvordan kunngjøringen skal skje. Kunngjøringen skal i samsvar med gjeldende lov skje både i Norsk Lysingsblad og en alminnelig lest avis på selskapets forretningssted. I avisen er det tilstrekkelig at kunngjøringen gis en kortform så lenge det henvises til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad. Utkastet innebærer på dette punkt en forenkling i forhold til gjeldende lov.

Tredje ledd viderefører gjeldende lov § 13-8 siste punktum. Bestemmelsen presiserer at alle kreditorer med kjent adresse skal ha individuelt varsel fra selskapet.

Til § 12-5

Paragraf 12-5 regulerer selskapets stilling under avvikling. Bestemmelsen avløser gjeldende lov §§ 13-5 annet ledd, 13-7 annet ledd og 13-10. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelser foreslått i § 15-5 annet ledd som er kommentert på s 247 og § 15-8 som er kommentert på s 247-248. I NOU 1992:29 er det tilsvarende forslaget inntatt i § 14-5 annet ledd som er kommentert på s 188 og § 14-8 som er kommentert på s 189.

Første ledd viderefører gjeldende lov § 14-7 annet ledd.

Annet og **tredje ledd** viderefører gjeldende lov § 13-10.

Fjerde ledd viderefører gjeldende lov § 13-5 annet ledd.

Til § 12-6

Paragraf 12-6 regulerer selskapets adgang til å omgjøre en oppløsningsbeslutning. Med enkelte språklige endringer tilsvarer **første** og **annet ledd** gjeldende lov § 13-16. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse inntatt i § 15-15 som er kommentert på s 249. I NOU 1992:29 er tilsvarende forslag tatt inn i § 14-15 som er kommentert på s 190.

Tredje ledd er nytt i forhold til gjeldende lov, men svarer til forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 15-15 tredje ledd. Bestemmelsen pålegger selskapet straks å melde omgjøringsbeslutningen til Foretaksregisteret. Bestemmelsen må ses i sammenheng med selskapets plikt etter utkastet § 12-3 til å melde beslutning om oppløsning av selskapet.

Når en oppløsningsbeslutning omgjøres, må selskapet i forbindelse med omgjøringen velge et nytt styre og eventuelt tilsette daglig leder. Meldeplikten etter tredje ledd omfatter også styret og i tilfelle daglig leder.

Til § 12-7

Paragraf 12-7 gjelder utarbeidelse av avviklingsbalanse og fortegnelse over selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-7 første ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 15-6 som er kommentert på s 247. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 14-6 som er kommentert på s 188.

Første ledd presiserer at fortegnelsen også skal omfatte selskapets «rettigheter og forpliktelser». Presiseringen er i samsvar med forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 15-6 og NOU 1992:29 § 14-6.

Med fortegnelse forstås i loven en oversikt som omfatter samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser. Det er etter loven ikke noe krav om at dette skal gjøres på et spesielt dokument. Det gjelder heller ikke andre formkrav.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 13-7 første ledd annet punktum.

Til § 12-8

Paragraf 12-8 pålegger avviklingsstyrets plikt til å sørge for dekning av selskapets forpliktelser. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-12. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelse inntatt i § 15-10 som er kommentert på s 248. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 14-10 som er kommentert på s 109. Det er foretatt enkelte språklige og redaksjonelle endringer i forhold til gjeldende rett. Noen realitetsendring er ikke foreslått.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 13-2 annet punktum og Ot prp nr 36 (1993-94) § 15-10 annet ledd. Utvalget foreslår likevel at plikten til å deponere det skyldige beløp skal gjelde generelt hvor beløpet ikke kan utbetales til kreditor. Noen større realitetsendring fra gjeldende lov som begrenser deponeringsplikten til de tilfeller hvor «fordringshaveren ikke finnes eller han nekter å motta sitt tilgodehavende» innebærer ikke bestemmelsen.

Til § 12-9

Paragraf 12-9 fastsetter at selskapets eiendeler skal omgjøres i penger så langt det er nødvendig for å dekke kreditorene. Eiendeler utover dette skal også omgjøres i penger med mindre aksjeeierne er enig om noe annet. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 13-11. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 15-9 første ledd som er kommentert på s 248 og i NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 14-9 første ledd som er kommentert på s 189.

Utvalget har vurdert om det bør åpnes for en noe større adgang til å foreta naturalutdeling ved å utdele selskapsaktiva til aksjeeierne etter at det er truffet nødvendige tiltak for å sikre at alle kreditorer får dekning. En slik adgang måtte i tilfelle begrenses til der hvor naturalutdeling kunne foretas i samme type aktiva, f eks aksjer. Utvalget har blitt stående ved at omgjøring i penger generelt gir størst trygghet for at selskapets underliggende verdier kommer fram, og overføres forholdsmessig til aksjeeierne i forhold til deres eierinteresser i det selskapet som er under avvikling. En annen sak er at om aksjeeierne er enige kan det treffes avtale om naturalutdeling.

Tredje punktum i gjeldende lov § 13-11 er ikke videreført i utkastet fordi bestemmelsen anses overflødig. Utkastet forutsetter at et selskap skal være registrert i Foretaksregisteret før det kan oppløses, og etter utkastet §§ 12-13 annet ledd og 9-16 skal hele aksjeinnskuddet være innbetalt før selskapsstiftelsen eller kapitalforhøyelse kan registreres. Hvis et selskap som er under avvikling unntaksvis likevel har utestående aksjeinnskudd, vil det følge av avviklingsstyrets plikt til å omgjøre selskapets aktiva i penger at aksjeinnskuddet skal inndrives i hvert fall så langt dette er nødvendig for å dekke kreditorene.

Til § 12-10

Paragraf 12-10 avløser gjeldende lov § 13-13. Bestemmelsen regulerer det nærmere tidspunktet for når likvidasjonsutbyttet kan utdeles til aksjeeierne. I Ot prp nr 36 (1993-94) var den tilsvarende bestemmelsen § 15-11 som er kommentert på s 248.

I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 14-11 som er kommentert på s 189-190.

Med unntak av språklige og redaksjonelle endringer tilsvarer bestemmelsen gjeldende lov § 13-13, likevel slik at sperrefristen for utdeling er redusert fra seks til to måneder etter kunngjøringen. Endringen må ses i sammenheng med utkastet § 12-4 første ledd hvor kreditorenes frist til å melde sitt krav er fastsatt til to måneder. Utvalget mener dette er en tilstrekkelig frist for kreditor til å melde sitt krav i selskapet. Det skal imidlertid før utdeling sørges for at det avsettes midler til dekning av usikre og omtvistede forpliktelser, jf **annet ledd**.

Når utvalget mener at fristen kan forkortes fra seks til to måneder er det lagt vekt på at det ikke kan ses å være behov for så lang frist og at en frist på seks måneder kan forsinke avviklingen unødvendig, jf Ot prp nr 36 (1993-94). Fristen etter § 12-4 første ledd er heller ikke preklusiv. Krav mot aksjeeierne og medlemmene av avviklingsstyret består etter at selskapets midler er utdelt etter § 12-10, jf utkastet § 12-13.

Til § 12-11

Paragraf 12-11 regulerer den avsluttende oppløsningen av et selskap. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-14 første og annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 15-12 som er kommentert på s 248 og i NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 14-12 som er kommentert på s 190.

Første ledd videreführer gjeldende lov § 13-14 første ledd.

Annet ledd er nytt i forhold til gjeldende lov, men svarer til forslagene i NOU 1992:29 § 14-12 annet ledd og Ot prp nr 36 (1993-94) § 15-12 annet ledd. Bestemmelsen fastsetter at reglene om å gjøre erstatningskrav gjeldende på selskapets vegne i §§ 16-3 til 16-5 også gjelder etter oppløsning og tillegger dermed i denne forbindelse generalforsamlingen funksjon også etter oppløsningen. Bestemmelsen avklarer et spørsmål som etter gjeldende lov er noe tvilsomt, jf NOU 1992:29 s 190.

Etter gjeldende lov § 13-14 annet ledd skal avviklingsstyret oppbevare selskapets bøker i minst ti år etter oppløsningen. Utvalget foreslår i **tredje ledd** at denne fristen som hovedregel forkortes til tre år. Oppbevaringsplikten kan ofte innebære en ikke uvesentlig omkostning som det må avsettes midler til i forbindelse med oppløsning av selskapet. Utvalget antar at en treårsfrist for oppbevaring av selskapets bøker generelt vil være tilstrekkelig. Etter treårsfristens utløp vil i alminnelighet krav mot selskapet være foreldet, jf utkastet § 12-13 tredje ledd.

Utvalget vil likevel ikke se bort fra at offentlige myndigheter, så som skattemyndighetene eller påtalemyndigheten i enkelte situasjoner kan ha behov for å forlenge oppbevaringsplikten. Utvalget har derfor foreslått en hjemmel for offentlig myndighet til å pålegge selskapet å oppbevare bøkene utover treårsfristen. En utvidet oppbevaringsplikt i medhold av tredje ledd kan forlenges for en periode på opp til syv år fra endelig oppløsning er registrert i Foretaksregisteret.

Utvalgets medlem Ask slutter seg ikke til den foreslåtte forkortelse av oppbevaringsplikten. Etter dette medlemmets syn bør gjeldende tiårsfrist videreføres. Det er vist til at oppbevaringsplikten må ses på bakgrunn av de foreldelsesregler som følger av lovgivningen forøvrig. Særlig er det vist til tiårsfristen i ligningsloven § 9-6 og merverdiavgiftsloven § 56. Dette medlem anser det forøvrig lite konsekvent at utvalget foreslår en foreldelsesfrist på fem år for adgangen til å reise straffesak for brudd på aksjeloven, uten å se hen til at de ulovlige forhold saken gjelder kan være umulig å dokumentere dersom de knytter seg til et selskap som var avviklet og forholdene ligger mer enn tre år tilbake i tid. En alminnelig oppbevaringsplikt på tre år

vil i praksis kunne fremstå som forkortelse av ulike foreldelsesfrister i andre deler av lovverket, noe som må anses å ligge utenfor utvalgets mandat.

Til § 12-12

Paragraf 12-12 regulerer etterutlodning av selskapets midler etter at selskapet er endelig oppløst. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-14 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 13-15 som er kommentert på s 248. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 14-13 som er kommentert på s 190. I bestemmelsen er det tatt med uttrykkelig at også utdelinger til aksjeeiere som ikke blir hevet kan etterutloddes. Etterutlodning vil i disse tilfellene være aktuelt etter at aksjeeierens krav er foreldet, jf NOU 1992:29 s 190.

Til § 12-13

Paragraf 12-13 regulerer aksjeeiernes og avviklingsstyrets ansvar for udekkede forpliktelser. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-15. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 15-14 som er kommentert på s 248-249. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen inntatt i § 14-14 som er kommentert på s 190. Det er ikke foreslått annet enn språklige endringer i forhold til Ot prp nr 36 (1993-94) § 15-14.

Bestemmelsen må ses i sammenheng med at avviklingsstyret etter utkastet § 12-10 ikke kan utdele likvidasjonsutbytte før selskapets forpliktelser er dekket eller sikret, eventuelt ved deponering etter deponeringsloven. Utkastet § 12-13 forutsetter derfor at det er foretatt utbetaling til aksjeeierne som objektivt sett ikke skulle vært foretatt.

Etter **første ledd** kan en forbigått kreditor rette krav direkte mot aksjeeierne som er solidarisk ansvarlig overfor forbigåtte kreditorer. Den enkelte aksjeeiers ansvar er imidlertid begrenset til det vedkommende har mottatt som likvidasjonsutbytte. En slik fremgangsmåte fremstår i mange tilfeller som tungvint. For å komme kreditorene til hjelp, bestemmer derfor annet punktum at kreditorene i stedet kan velge å fremsette krav mot medlemmene av avviklingsstyret, som er solidarisk ansvarlige og som hver for seg hefter fullt ut innenfor rammene av den utdelingen som er foretatt. Et medlem av avviklingsstyret kan ikke påberope seg noen tilsvarende ansvarsbegrensning som den som gjelder for den enkelte aksjeeier. Dette er foreslått presisert med tilføyelsen om at ansvaret er «uten begrensning», jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 248.

Selv om avviklingsstyret objektivt sett har foretatt en uriktig utdeling, er ikke medlemmene uten videre ansvarlige overfor kreditorene. Medlemmene av avviklingsstyret kan etter annet punktum fri seg fra ansvaret ved å godtgjøre at de på alle måter har opptrådt med tilbørlig aktsomhet, og dermed ikke kan lastes for forholdet. Utvalget mener en slik bestemmelse gir et tilstrekkelig incitament for å gjøre sitt beste for at det ikke oppstår situasjoner av den art bestemmelsen omhandler.

Avviklingsstyrets ansvar etter første ledd annet punktum er sideordnet og ikke subsidiært i forhold til aksjeeiernes ansvar. Medlemmer av avviklingsstyret som har dekket en selskapsforpliktelse etter annet punktum har et regresskrav mot aksjeeierne som i siste omgang skal bære ansvaret. Den nærmere reguleringen av fordelingen aksjeeierne i mellom, reguleres av **annet ledd.**

Tredje ledd gjelder foreldelsesfristen for ansvarskrav mot aksjeeierne og avviklingsstyrets medlemmer etter første ledd. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 13-15 siste ledd bortsett fra at foreldelsesfristens utgangspunkt er registrerin-

gen i Foretakseregisteret. Utvalget antar at det er en fordel at utgangspunktet for foreldelsesfristen kan fastlegges med sikkerhet på en enkel måte.

Til § 12-14

Paragraf 12-14 gir i visse situasjoner skifteretten myndighet til å overta avviklingen. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-5 tredje ledd, men avviker til dels betydelig fra denne bestemmelsen. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse inntatt i § 15-16 som er kommentert på s 249-250. I NOU 1992:29 er en slik bestemmelse inntatt i § 14-16 som er kommentert på s 190-191.

Første ledd gir skifteretten myndighet til å overta avviklingen av et selskap. Ett av to alternative vilkår som er angitt i første ledd nr 1 og 2 må i så fall være oppfylt. Det første er at det må være gått mer enn ett år siden generalforsamlingens oppløsningsbeslutning ble registrert i Foretaksregisteret. Når det har gått så lang tid siden selskapet ble besluttet oppløst uten at det er meldt endelig oppløst etter § 12-11, kan dette være et forhold som tyder på at avviklingen ikke gjennomføres på forsvarlig måte, jf NOU 1992:29 s 190

Nr 1 må ses i sammenheng med annet ledd annet punktum som pålegger Foretaksregisteret å gi skifteretten melding når ettårsfristen er utløpt. Skifteretten kan da undersøke grunnen til fristoverskridelsen nærmere. Bestemmelsen pålegger imidlertid ikke skifteretten noen plikt til å treffe beslutningen om å overta avviklingen selv om ettårsfristen er overskredet. Er en så lang avviklingstid saklig begrunnet, skal ikke skifteretten overta avviklingen. Dette fremgår av innledningen til første ledd som fastsetter at skifteretten bare skal overta avviklingen når særlige grunner taler for dette.

Nr 2 gir skifteretten myndighet til å overta avviklingen når aksjeeiere som representerer minst en femdel av aksjekapitalen krever det. Dette alternativet viderefører gjeldende lov § 13-5 tredje ledd. Også her er det et vilkår at særlige grunner, f eks at det valgte avviklingsstyret setter til side aksjeeierminoritetens interesser, tilsier at skifteretten overtar avviklingen.

Etter **annet ledd** første punktum skal skifteretten før den avsier kjennelse etter første ledd gi styret eller i tilfelle avviklingsstyret anledning til å uttale seg.

Annet punktum pålegger Foretaksregisteret en plikt til å varsle skifteretten om at ettårsfristen er utløpt. Bestemmelsen pålegger ikke skifteretten noen selvstendig undersøkelsesplikt.

Styret er angitt ved siden av avviklingsstyret, fordi skifterettens beslutning etter første ledd etter omstendighetene kan bli truffet så kort tid etter beslutningen om oppløsning at det enda ikke er valgt noe avviklingsstyre. Er avviklingsstyret valgt, er det dette organet som skal gis anledning til å uttale seg, jf NOU 1992:29 s 191.

Tredje punktum fastslår at avviklingen i tilfelle skal skje i samsvar med regelen i utkastet § 12-18, dvs etter konkurs- og dekningslovens regler.

II. Oppløsning etter krav fra offentlig myndighet

Til 12-15

Paragraf 12-15 angir visse situasjoner hvor skifteretten kan treffe beslutning om oppløsning av et aksjeselskap etter krav fra Foretaksregisteret. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-2 første ledd nr 1, 2 og nr 4 og annet ledd. Tilsvarende bestemmelser er også inntatt i Ot prp nr 36 (1993-94) § 15-2 som er kommentert på s 244-246 og i NOU 1992:29 § 14-2 som er kommentert på s 188.

Det følger av **første ledd** at skifteretten bare kan beslutte oppløsning av aksjeselskap når det er krevd av Foretaksregisteret. Andre kan ikke fremsette krav om at

skifteretten kan beslutte et selskap oppløst, jf likevel annet ledd. Dessuten må det foreligge en situasjon som angitt i første ledd nr 1 til 3.

Første ledd nr 1 tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) nr 1 § 15-2 første ledd nr 1. Bestemmelsen gir skifteretten myndighet til å oppløse selskapet når dette følger av bestemmelse i lov eller vedtekter. Når oppløsning følger av vedtektsbestemmelse, må nr 1 ses i sammenheng med annet ledd som forutsetter at en aksjeeier har krevd oppløsning overfor Foretaksregisteret uten at generalforsamlingen har truffet oppløsningsvedtak etter § 12-1. Bestemmelsen forutsetter at generalforsamlingen er gitt mulighet til å ta stilling til oppløsningsspørsmålet uten at det er truffet slikt vedtak jf utkastet § 12-1 tredje ledd. Når oppløsning følger av bestemmelse i lov, er det etter forslaget ikke noe vilkår at det er fremsatt krav om det fra aksjeeier eller at generalforsamlingen skal ha hatt mulighet til å treffe oppløsningsvedtak selv.

Nr 2 gir hjemmel til å oppløse et selskap som ikke oppfyller lovgivningens minstekrav til styresammensetning, Når det ikke av vedtektene eller andre opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret vil fremgå om et styre har en lovbestemt plikt til å ha ett eller to medlemmer, vil det avgjørende etter lovgivningen være om strengere krav følger av andre lovbestemmelser enn § 5-1 eller forskrifter. En slik bestemmelse er § 13-13 første ledd annet punktum, for selskaper som har bedriftsforsamling.

Nr 3 tilsvarer innholdsmessig Ot prp nr 36 (1993-94) § 15-2 første ledd nr 5. Bestemmelsen gir skifteretten myndighet til å oppløse aksjeselskaper som ikke har meldt lovlig revisor til Foretaksregisteret. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-2 første ledd nr 4, jf § 10-6, men avviker på flere punkter fra disse bestemmelsene. Gjeldende lov § 10-6 legger opp til at skifteretten først skal forsøke å oppnevne revisor i selskaper som ikke har gjort dette. Bare hvis det ikke er mulig for skifteretten å finne en revisor som er villig til å påta seg oppdraget, kan selskapet besluttes oppløst.

Et aksjeselskap har etter utkastet ikke noen lovbestemt plikt til å ha daglig leder etter kriterier som lar seg kontrollere i Foretaksregisteret. Det foreslås derfor ingen hjemmel for å oppløse aksjeselskap på grunn av manglende daglig leder.

Utvalget har videreført forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) hvoretter skifteretten kan oppløse selskapet uten først å forsøke å oppnevne ny revisor, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 140. Som for daglig leder har også utvalget fulgt opp departementets forslag i Ot prp nr 36 (1993-94) om at det avgjørende for skifterettens kompetanse skal være om det er registrert en revisor i Foretaksregisteret.

Til § 12-16

Paragraf 12-16 pålegger Foretaksregisteret å varsle selskapet om at det foreligger en situasjon som etter § 12-15 første ledd kan gi grunnlag for tvangsoppløsning og gir nærmere regler om betydningen av varselet. Bestemmelsen tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 15-3 første ledd, annet ledd og fjerde ledd. Tilsvarende bestemmelser i NOU 1992:29 fins i § 2-9, § 12-14 tredje ledd, § 14-2 og annet ledd og § 14-3. Bestemmelsen avløser bestemmelser som i gjeldende lov er spredt § 2-10 annet til fjerde punktum, § 11-14 tredje ledd og § 13-4. Forslaget innebærer at bestemmelsen som i dag er spredt på flere paragrafer blir samlet i en.

Første ledd har som forutsetning at selskapet fyller ett av vilkårene for å bli besluttet oppløst etter § 12-15 første ledd. Før Foretaksregisteret krever selskapet oppløst av skifteretten skal selskapet varsles av Foretaksregisteret. I varslet skal det settes en frist på en måned for å bringe forholdet i orden, og det skal opplyses om følgene av at fristen oversittes. Varslet gis som hovedregel av Foretaksregisteret,

men av Regnskapsregisteret ved manglende innsendelse av årsoppgjør mv, jf § 12-19 annet ledd.

Hva selskapet må foreta seg for at det kan anses å ha brakt forholdet i orden, skulle ikke by på tvil. Dersom selskapet f eks ikke har meldt en lovlig revisor til Foretaksregisteret, må det sørge for å gjøre det osv.

Sørger ikke selskapet for å bringe forholdet i orden innen utløpet av fristen etter første ledd, følger det av **annet ledd** at varselet skal gjentas. Varselet skjer denne gang ved kunngjøring i Norsk Lysingsblad mv, og fristen for å bringe forholdet i orden er to uker. De innholdsmessige krav til varselet er ellers de samme som til et varsel etter første ledd. I forbindelse med angivelsen av følgene av at fristen oversittes, er det viktig at det kommer klart fram at neste skritt er at saken oversendes til skifteretten, som treffer beslutning om oppløsning uten ytterligere varsel til selskapet, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 246.

Til § 12-17

Paragraf 12-17 fastsetter de nærmere vilkårene for når skifteretten kan treffe beslutning om oppløsning. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-4 fjerde punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 15-3 tredje punktum som er kommentert på s 246 og i NOU 1992:29 er den tilsvarende bemerkningen § 14-3 tredje punktum som er kommentert på s 188.

Første ledd fastslår at Foretaksregisteret har en plikt til å varsle skifteretten dersom selskapet oversitter fristen etter § 12-16.

Annet ledd første punktum fastslår at skifteretten etter at den har mottatt varsel etter første ledd ved kjennelse skal beslutte selskapet oppløst.

Bestemmelsen gir selskapet en mulighet til å avskjære tvangsoppløsning ved selv å beslutte oppløsning. Treffer selskapets generalforsamling slikt vedtak, skal selskapet avvikles etter de vanlige reglene om oppløsning etter generalforsamlingsvedtak, jf utkastet § 12-1 tredje ledd.

Annet punktum presiserer at en kjennelse har samme virkning som en kjennelse om å åpne konkurs etter konkursloven § 60. Avvikling etter konkurslovens regler kan dermed iverksettes uten noe ny avgjørelse, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 250.

Til § 12-18

Paragraf 12-18 fastsetter nærmere regler om avviklingen av selskapet når selskapet er besluttet oppløst av skifteretten. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-2 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 15-17 som er kommentert på s 250 og i NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 14-17 som er kommentert på s 191-192.

Første ledd fastsetter at avviklingen alltid skal foregå etter reglene i konkursloven og dekningsloven når avviklingen er besluttet av skifteretten. Dette gjelder også hvor selskapet er solvent. Utkastet samsvarer her med departementets forslag i Ot prp nr 36 (1993-94) § 15-17 første ledd.

Annet ledd gir regler om tilbakelevering av selskapets bo. Dette kan ses som en spesiell form for omgjøring av beslutningen om å oppløse selskapet, nødvendiggjort av den form som er valgt for avviklingen i disse tilfellene. Et av vilkårene for slik tilbakelevering er at oppløsningsgrunnen ikke lenger er tilstede. Dette er det samme som ved en ordinær omgjøring av beslutningen om å oppløse selskapet. Dernest kreves det imidlertid at også de alminnelige vilkår for tilbakelevering etter konkursloven § 136 er tilstede, jf NOU 1992:29 s 292.

Til § 12-19

Paragraf 12-19 gjelder oppløsning etter krav fra Regnskapsregisteret. I gjeldende lov er den tilsvarende bestemmelsen inntatt i § 13-2 første ledd nr 3. Utvalget foreslår bestemmelsen skilt ut i en egen paragraf.

Første ledd fastslår når Regnskapsregisteret kan fremsette krav overfor skifteretten om oppløsningen av selskapet. Bestemmelsen er innholdsmessig i samsvar med gjeldende lov.

Annet ledd gir saksbehandlingsreglene i § 12-16 til 12-18 tilsvarende anvendelse når oppløsning skjer etter krav fra Regnskapsregisteret.

III. Oppløsning etter krav fra aksjeeier

Til § 12-20

Paragraf 12-20 fastsetter de nærmere vilkårene for når en aksjeeier kan kreve selskapet oppløst ved dom og fastsetter nærmere regler om dette. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 13-3. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 15-4 som er kommentert på s 246-247 og i NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 14-4 som er kommentert på s 188.

Etter **første ledd** kan en aksjeeier kreve selskapet oppløst ved dom ved bl a misbruk fra andre aksjeeieres side dersom også særlig tungtveiende grunner taler for oppløsning som følge av dette. Første ledd må her ses i sammenheng med utkastet § 3-20 om en aksjeeiers rett til å tre ut av selskapet hvor det foreligger mislighold fra selskapets eller andre aksjeeieres side eller det ellers har oppstått alvorlige motsetningsforhold i selskapsforholdet. Paragraf 12-20 sett i sammenheng med § 3-20 gjør det klart at en aksjeeier som mener seg utsatt for misbruk kan gjøre bruk av begge alternativer. Etter § 12-20 første ledd kreves det som nevnt «særlig tungtveiende grunner» for oppløsning. I dette ligger at det skal mer til før et krav om oppløsning tas til følge enn et krav på innløsning etter § 3-20.

Ved siden av misbrukstilfellene, gir første ledd en aksjonær også rett til å kreve selskapet oppløst ved dom når selskapet skal oppløses etter generalforsamlingsvedtak eller som følge av vedtektsbestemmelse, og dette ikke er fulgt opp av selskapet selv. På disse punkter blir § 12-20 et alternativ ved siden av § 12-15 første ledd nr 1 jf annet ledd som krever at aksjeeieren må gå veien om Foretaksregisteret.

Annet ledd gir selskapet adgang til å nedlegge påstand om innløsning som et alternativ til aksjeeierens krav på oppløsning. Utkastet viderefører gjeldende lov § 13-3 annet ledd. Selskapets innløsningsadgang er etter denne bestemmelsen en defensiv rett. Den skiller seg derfor fra utkastet § 3-21, som gir selskaper adgang til uavhengig av aksjeeiernes krav å kreve innløsning.

Grunnlaget for å kreve innløsing etter § 3-21 er også annerledes enn grunnen for å kreve oppløsning etter denne paragrafen. Dette har sammenheng med at bestemmelsen gjelder forskjellige krav og dekke ulike behov.

Når det er avsagt dom for oppløsning etter § 12-20, skal oppløsningen skje etter reglene i konkursloven og dekningsloven. Dette følger av henvisningen i **tredje ledd**.

Del III. Øvrige bestemmelser

13.13BEDRIFTSFORSAMLINGEN

13.13.1 Innledning

De ansattes representasjonsrett i bedriftenes styrende organer er i gjeldende aksjelovgivning konsentrert om representasjonsretten i styre og bedriftsforsamling. Utvalget har i sitt forslag til ny aksjelovgivning i det alt vesentlige videreført reglene om de ansattes representasjonsrett. Reglene om de ansattes styrerepresentasjon, er tatt inn i kap 5. Selskapets ledelse, se §§ 5-19 og 5-20. Det vises forøvrig til utvalgets alminnelige merknader i avsnitt II.7.4.

Når det gjelder reglene om bedriftsforsamling, er disse i gjeldende lov også plassert i kapitlet om selskapets ledelse. Utvalget foreslår at reglene om bedriftsforsamling skilles ut i et eget kap 13. Dette har sammenheng med at de selskapene som utvalgets utkast til aksjelov er rettet mot bare unntaksvis vil være så store at de skal ha bedriftsforsamling. Utvalget mener derfor at lovens alminnelige regler ikke bør belastes med særreglene om bedriftsforsamling som bare unntaksvis vil ha aktualitet. Med dette oppnår man en forenkling av loven. Det er også foretatt en redaksjonell gjennomarbeiding av regelverket. De særlige reglene om generalforsamling og styre i selskaper som omfattes av kap 13 er samlet i §§ 13-24 til 13-27.

13.13.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Når skal selskapet ha bedriftsforsamling

Til § 13-1

Paragraf 13-1 bestemmer når et selskap har plikt til å ha bedriftsforsamling. Bestemmelsen svarer fullt ut til gjeldende lov § 8-18 første ledd, bortsett fra at regelen i gjeldende lov om at representasjonsterskelen skal beregnes utfra et gjennomsnitt av selskapets ansatte i de tre siste regnskapsår er sløyfet. Regelen i gjeldende lov innebærer at selskapet må ha eksistert i tre år før de ansatte gis rett til styrerepresentasjon. Utvalgets forslag er på dette punkt i samsvar med forslaget i i Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-24 som er kommentert på s 215.

Annet ledd gir Kongen hjemmel til å gi utfyllende regler om bedriftsforsamling. Det er særlig pekt på at det kan gis utfyllende regler om beregningen av antall ansatte, f eks at dette skal beregnes på grunnlag av antall ansatte på et bestemt tidspunkt eller på grunnlag av et gjennomsnitt over en nærmere fastsatt periode. Bortsett fra tredje punktum er bestemmelsen utformet i samsvar med § 5-19 annet ledd.

Til § 13-2

Paragraf 13-2 gir hjemmel til å inngå avtale om at selskap som etter § 13-1 skal ha bedriftsforsamling, likevel ikke skal ha det. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 8-18 annet ledd. En tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-24 annet ledd som er kommentert på s 215.

Til § 13-3

Paragraf 13-3 åpner for å vedtektsfeste at selskapet skal ha bedriftsforsamling selv om selskapet ikke er forpliktet til dette etter § 13-1.

Bestemmelsen videreføre gjeldende lov § 8-22 første ledd. En tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-29 første ledd som er kommentert på s 215.

II. Bedriftsforsamlingens medlemmer

Til § 13-4

Paragraf 13-14 fastsetter at to tredeler av bedriftsforsamlingens medlemmer med varamedlemmer velges av generalforsamlingen. Bestemmelsen videreføre gjeldende lov § 8-18 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 7-24 tredje ledd som er kommentert på s 215.

I gjeldende lov § 8-18 tredje ledd annet punktum flg og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-24 tredje ledd er det åpnet for at generalforsamlingen kan overføre sin valgrett til andre. Denne adgangen videreføres i **annet ledd.**

Til § 13-5

Paragraf 13-5 fastsetter at en tredel av bedriftsforsamlingens medlemmer med varamedlemmer skal velges av og blant de ansatte. I tillegg kan det eventuelt velges observatører, jf annet ledd. Bestemmelsene videreføre gjeldende lov § 8-18 fjerde ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 7-24 første ledd, jf sjette ledd som er kommentert på s 215.

Til § 13-6

Paragraf 13-6 gjelder de ansattes representasjonsrett i konsern og selskap som tilhører en gruppe av selskaper som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse. Bestemmelsen videreføre gjeldende lov § 8-18 femte ledd og § 8-22 annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer bestemmelsen til § 7-24 femte ledd og § 7-29 annet ledd som er kommentert på s 215.

Til § 13-7

Paragraf 13-7 fastslår at daglig leder, styremedlemmer eller observatører i styret ikke kan være medlem av bedriftsforsamlingen. Bestemmelsen videreføre gjeldende lov § 8-19 annet ledd første punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer bestemmelsen til § 7-25 annet ledd første punktum som er kommentert på s 215. Det følger av § 13-11 at det samme gjelder observatører og varamedlemmer i bedriftsforsamlingen.

Til § 13-8

Paragraf 13-8 fastsetter bostedskrav til bedriftsforsamlingens medlemmer. Bestemmelsen videreføre bostedskravet men ikke botidskravet i gjeldende lov § 8-19 annet ledd annet og tredje punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer bestemmelsen til § 7-25 annet ledd annet og tredje punktum som er kommentert på s 215. Når det gjelder forslaget om å sløyfe botidskravet, vises til begrunnelse for å sløyfe botidskravet for styremedlemmer, se merknadene til § 5-3.

Til § 13-9

Paragraf 13-9 regulerer tjenestetid for medlemmer av bedriftsforsamlingen og ekstraordinært opphør av vervet. Bestemmelsene for styremedlemmer i utkastet

§§ 5-21 og 5-22 er gitt tilsvarende anvendelse. Bestemmelsene gjelder ikke de medlemmer av bedriftsforsamlingen som er valgt av og blant de ansatte. For disse gjelder særregler fastsatt i forskrift til aksjelovens bestemmelser om de ansattes representasjonsrett i styret og bedriftsforsamlingen. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 8-19 første ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer den til § 7-25 første ledd som er kommentert på s 215.

Til § 13-10

Paragraf 13-10 gjelder godtgjørelse til medlemmer av bedriftsforsamlingen. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 8-21 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer den til § 7-27 tredje ledd som er kommentert på s 215.

Til § 13-11

Paragraf 13-11 gir lovens bestemmelse om bedriftsforsamlingens medlemmer tilsvarende anvendelse for varamedlemmer og observatører så langt det passer. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 8-19 annet ledd fjerde punktum. En tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-25 annet ledd fjerde punktum som er kommentert på s 215.

Til § 13-12

Paragraf 13-12 gjelder valg av bedriftsforsamlingens leder. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 8-19 tredje ledd. En tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-25 tredje ledd som er kommentert på s 215.

III. Bedriftsforsamlingens oppgaver

Til § 13-13

Paragraf 13-13 legger det til bedriftsforsamlingen å velge styre. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 8-20 første ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer den til § 7-26 første ledd som er kommentert på s 215.

Annet, **tredje ledd** og **fjerde ledd** gir nærmere regler om valgordningen for valg av styremedlemmer som viderefører reglene om dette i gjeldende lov § 8-20 første ledd.

Til § 13-14

Paragraf 13-14 legger det til bedriftsforsamlingen å fastsette styremedlemmenes godtgjørelse. Bestemmelsen viderefører gjeldende § 8-16 første ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer den til § 7-23 første ledd som er kommentert på s 215.

Til § 13-15

Paragraf 13-15 åpner for at vedtektene kan overlate til bedriftsforsamlingen å tilsette selskapets daglige leder. Bestemmelsen forutsetter at selskapet enten har lovbestemt plikt til å ha daglig leder etter § 5-2 første ledd annet punktum eller at det i medhold av § 5-2 første ledd første punktum er truffet vedtak om at selskapet skal ha daglig leder. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 8-4 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer bestemmelsen til § 7-6 annet ledd som er kommentert på s 204.

Til § 13-16

Paragraf 13-16 gjelder bedriftsforsamlingens tilsyn med forvaltningen av selskapet og adgang til å kreve opplysninger fra styret, daglig leder og revisor. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 8-20 annet ledd og § 10-12. Innholdsmessig svarer bestemmelsen til Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-26 annet ledd som er kommentert på s 215.

Til § 13-17

Paragraf 13-17 gir de ansattes representanter i bedriftsforsamlingens rett til å kreve granskning av selskapet. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 10-14. I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer den til § 7-28 som er kommentert på s 215.

Til § 13-18

Paragraf 13-18 fastsetter at bedriftsforsamlingens rett og plikt til å avgi anbefalinger og uttalelser. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 8-20 tredje og femte ledd. Bestemmelsen svarer til Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-26 tredje og sjette ledd som er kommentert på s 215.

Til § 13-19

Paragraf 13-19 gir bedriftsforsamlingen gir bedriftsforsamlingen beslutningskompetanse i saker som gjelder investeringer av betydelig omfang i forhold til selskapets ressurser og rasjonalisering eller omlegging av driften som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken. Bestemmelsen viderefører bedriftsforsamlingens myndighet etter gjeldende lov § 8-20 fjerde ledd. Innholdsmessig svarer den dessuten til Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-26 fjerde ledd som er kommentert på s 215.

Tredje punktum i gjeldende lov § 8-20 fjerde ledd er skilt ut i en egen bestemmelse i utkastet § 13-20.

Til § 13-20

Paragraf 13-20 avløser gjeldende lov § 8-20 fjerde ledd tredje punktum og sjette ledd. Bestemmelsen fastsetter at andre oppgaver enn de som i §§ 13-13 til 13-19 er lagt til bedriftsforsamlingen, ikke kan legges til bedriftsforsamlingen. Bestemmelsen innebærer at oppgaver aksjeloven legger til daglig leder, styret eller bedriftsforsamling, ikke i vedtektene kan legges til bedriftsforsamlingen med mindre loven gir særskilt hjemmel for det.

Annet ledd åpner likevel for at det i vedtektene kan bestemmes at enkeltsaker som ikke hører til den daglige ledelse, krever samtykke av bedriftsforsamlingen.

I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer bestemmelsen til § 7-26 femte ledd tredje punktum og syvende ledd som er kommentert på s 215.

IV. Møter og møteregler

Til § 13-21

Paragraf 13-21 bestemmer hvem som innkaller og som kan kreve at det innkalles til møte i bedriftsforsamlingen. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 8-21 første ledd første punktum. En tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-27 første ledd første punktum som er kommentert på s 215.

Til § 13-22

Paragraf 13-22 regulerer hvem som kan møte i bedriftsforsamlingen utover bedriftsforsamlingens egne medlemmer. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 8-21 første ledd annet punktum, tredje punktum og fjerde punktum. Tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-27 første ledd, tredje og fjerde punktum som er kommentert på s 215.

Til § 13-23

Paragraf 13-23 fastsetter regler for møter i bedriftsforsamlingen gjennom henvisning til reglene for styret. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 8-21 første ledd femte og sjette punktum og annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer den til § 7-27 første ledd femte og sjette punktum og annet ledd som er kommentert på s 215.

V. Forholdet til generalforsamlingen i selskaper med bedriftsforsamling

Til § 13-24

Paragraf 13-24 begrenser generalforsamlingens adgang til å oppheve og omgjøre bedriftsforsamlingens vedtak. Bestemmelsen er et unntak fra hovedregelen i § 4-1 første ledd om at generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet, jf § 4-1 tredje ledd. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 9-1 første ledd annet og tredje punktum. Tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-1 første ledd annet og tredje punktum som er kommentert på s 193.

Til § 13-25

Paragraf 13-25 fastsetter enkelte særregler for generalforsamlingen i selskaper med bedriftsforsamling. I forhold til gjeldende lov er flere bestemmelser, som er spredt rundt i loven, samlet i en bestemmelse. Nr 1 til nr 11 inneholder redaksjonelle og språklige endringer i forhold til gjeldende lov. Det er ikke foreslått noen realitetsendring.

VI. Særregler for selskaper uten bedriftsforsamling

Til § 13-26

Paragraf 13-26 inneholder enkelte særbestemmelser om styret i aksjeselskaper som er så store at de i utgangspunktet skal ha bedriftsforsamling etter § 13-1, men hvor det i medhold av § 13-2 er avtalt å sløyfe bedriftsforsamlingen.

Første ledd nr 1 til nr 3 viderefører gjeldende lov § 8-4 tredje ledd annet punktum og § 8-17 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer bestemmelsene til §§ 7-14 første ledd, 7-6 tredje ledd og 7-3 tredje ledd, jf fjerde og femte ledd som er kommentert på s 210, s 204-205 og s 203.

Til § 13-27

Paragraf 13-27 gjelder styrets myndighet i investerings- og rasjonaliseringssaker som nevnt i § 13-19 når det i medhold av § 13-2 er inngått avtale om ikke å ha bedriftsforsamling. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 8-20 fjerde ledd annet punktum, jf § 9-1 første ledd annet og tredje punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) svarer bestemmelsen til § 7-9 tredje ledd, § 7-26 femte ledd og § 6-1 første ledd annet og tredje punktum.

13.14KONSERNFORHOLD

13.14.1 Innledning

I kap 14 er samlet en del spredte regler om konsernforhold. Enkelte av bestemmelsene er videreført fra gjeldende lov hvor de er spredt på ulike steder i loven, mens andre er nye. De reglene som er tatt inn i kap 14 gjelder innløsning av minoritetsaksjeeiere i konsernforhold, sammenslåing av konsernselskaper samt en del spredte regler om datterselskapets forhold til morselskapet, konserninterne transaksjoner, revisjon mv. Konsernforhold er definert i utkastets § 1-14 jf § 1-13.

Når det forøvrig gjelder utvalgets generelle merknader til konsernforhold vises til avsnitt II.10.

13.14.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Innløsningsrett i konsernforhold

Til § 14-1

Paragraf 14-1 hjemler innløsning av aksjer tilhørende en minoritet i konsernforhold. Sammen med §§ 14-2 og 14-3 avløser bestemmelsen gjeldende lov § 3-15 som ble flyttet fra gjeldende lov § 14-9 ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 4-17 første og femte ledd som er kommentert på s 103-104 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-20 første og femte ledd som er kommentert på s 189-190.

Første ledd erstatter gjeldende lov § 3-15 første ledd første og annet punktum. Bestemmelsen gir et morselskap som er aksjeselskap og eier en nærmere fastsatt andel av aksjene i et datteraksjeselskap rett til å innløse minoriteten i datteraksjeselskapet og en tilsvarende rett for minoriteten i datteraksjeselskapet til å kreve innløsning. Det er foreslått at andre datterselskapers aksjer skal likestilles med morselskapets beholdning av aksjer i det datterselskapet innløsningen gjelder. Det er derfor uten betydning om morselskapet selv eier aksjer eller om disse bare eies av datterselskap. Ordlyden «gjennom» gir uttrykk for dette. Dette er en utvidelse i forhold til gjeldende lov som bare gir adgang til å ta i betraktning morselskapets egne aksjer. Utvidelsen er i samsvar med forslaget i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94).

Innløsningsregelen gjelder bare minoritetsaksjeeiere hvor datterselskapet er et annet «aksjeselskap». Når morselskapet eller datterselskapet er et allmennaksjeselskap, er det de tilsvarende innløsningsreglene i allmennaksjeloven §§ 14-1 til 14-3 som gjelder, jf fjerde ledd.

Annet ledd presiserer det nærmere tidspunktet for overgang av eiendomsretten til de aksjene som skal innløses, morselskapets plikt til å fremsette et løsningstilbud og pålegger morselskapet en plikt til å sette det samlede tilbudsbeløpet inn på særskilt bankkonto. Bestemmelsen er ny, men reguleringen av eiendomsrettens overgang er i samsvar med praksis i innløsningssaker. En tilsvarende bestemmelse er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-20 femte ledd og i NOU 1992:29 § 4-17 femte ledd.

Det følger av annet ledd sammenholdt med § 3-8 annet ledd at morselskapet kan utøve aksjeeierrettigheter som knytter seg til minoritetens aksjer straks innløsningsvedtaket er truffet og morselskapet er innført som eier i datterselskapets aksjeeierbok. Det er etter bestemmelsen ikke noe vilkår for å kunne utøve aksjeeierrettigheter at minoriteten er blitt kjent med innløsningsvedtaket. Men bestemmelsen forutsetter at morselskapets vedtak omgående skal følges opp med innløsningstilbud. Dermed vil aksjeeierne også bli underrettet om vedtaket.

Bestemmelsen om at det samlede tilbudsbeløpet skal settes inn på særskilt bankkonto er ny i forhold til gjeldende lov, men er i samsvar med forslaget i Ot prp

nr 36 (1993-94). Fra det tidspunkt morselskapet har truffet vedtak om innløsning og morselskapet er innført som eier i datterselskapets aksjeeierbok, er minoritetens eierskap til aksjene omdannet til en fordring på morselskapet. Plikten til å innbetale tilbudsbeløpet på en særskilt konto innebærer at de tidligere aksjeeierne får en separatistrett i forhold til morselskapets andre kreditorer for tilbudsbeløpet, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 189-90.

Tredje ledd knytter seg til minoritetsaksjeeiernes rett til å kreve innløsning etter første ledd annet punktum. Bestemmelsen pålegger morselskapet å gi aksjeeieren som har krevd innløsning et tilbud om løsningssum. Etter bestemmelsen skal tilbudet fremsettes «så snart som mulig». I dette ligger at selskapet vil kunne bruke den tid som er nødvendig for å foreta en forsvarlig forberedelse, eventuelt for å få foretatt en verdivurdering som kan danne grunnlag for tilbudet.

Fjerde ledd regulerer hvilken lov som gjelder når morselskapet eller datterselskapet innløsningen gjelder er et allmennaksjeselskap. Det er da innløsningsreglene i allmennaksjeselskapsloven §§ 14-1 til 14-3 som gjelder. Bestemmelsen i paragrafen her vil derfor bare gjelde når begge selskaper er aksjeselskaper.

Til § 14-2

Paragraf 14-2 regulerer hvordan innløsningssummen skal fastsettes.

Første ledd første punktum viderefører gjeldende lov § 3-15 første ledd tredje punktum. Løsningssummen fastsettes primært ved minnelig overenskomst, ved aksept av morselskapets tilbud eller annen avtale. For det tilfellet at partene ikke kommer fram til enighet om løsningssummen, skal den fastsettes ved skjønn. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 3-15 første ledd, tredje og fjerde punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse inntatt i § 4-20 tredje og fjerde ledd som er kommentert på s 189. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse inntatt i § 4-17 tredje og fjerde ledd som er kommentert på s 103-104.

Utvalget har vurdert om aksjeeiere som ikke har svart på selskapets tilbud, skal bli bundet ved passivitet. En slik regel er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-20. Utvalget mener imidlertid det er betenkelig av hensyn til minoritetsaksjeeierne å innføre en slik regel som er vanskelig å forene med alminnelige avtalerettslige regler. Forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) er derfor ikke fulgt opp.

Skjønnet skal avholdes i den rettskrets hvor selskapet har sitt forretningskontor. Utvalget følger her opp forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-20 annet ledd siste punktum. Forslaget innebærer et brudd med dagens ordning hvor skjønnsforretningen etter skjønnsprosessloven § 6 skal holdes i den krets der saksøkte har sitt alminnelige verneting Utvalget er enig med Aksjelovgruppen når den i NOU 1992:29 s 103 uttaler at denne regelen er upraktisk i tilfeller hvor det er flere aksjeeiere som er saksøkt og disse har forskjellige verneting. Alle aksjeeiere skjønnet angår kan således innstevnes som part ved skjønnet.

Tredje punktum fastsetter som hovedregel at selskapet skal dekke omkostningene ved eventuell skjønnsforretning. Utkastet viderefører på dette punkt gjeldende lov § 3-15 første ledd tredje punktum. Ved vurderingen av om det foreligger «særlige grunner» som tilsier at aksjeeierne helt eller delvis skal dekke saksomkostningene vil det bl a være av betydning hvorvidt selskapets tilbud var såvidt godt at aksjeeierne ikke hadde noen rimelig grunn til i stedet å kreve skjønn.

Annet ledd bestemmer at også aksjeeiere kan fremme krav om skjønn. Et slikt krav vil i normaltilfellene ha liten betydning, fordi selskapene ordinært som et ledd i innløsningen, vil kreve skjønn. Annet ledd har selvstendig betydning hvor en aksjeeier ikke blir enig med selskapet om innløsningssummen og selskapet unnlater

å reise skjønnssak. Aksjeeierne har da et behov for å kunne kreve skjønn for å få gjennomført innløsningen av aksjene.

Tredje ledd regulerer aksjeeierens rett til vederlag når andre aksjeeiere har fått et høyere vederlag enn beløpet han er tilbudt.

Utgangspunktet er at en aksjeeier da har krav på å bli tilbudt en løsningssum som svarer til det høyeste vederlaget som er ytt noen av aksjeeieren. En slik rett tilkommer bare de som kan kreve skjønn, jf annet ledd og kravet må fremsettes før det er krevd skjønn. Har han krevd skjønn, må aksjeeieren være bundet av denne måten å fastsette løsningssummen på.

Til § 14-3

Paragraf 14-3 utvider innløsningsreglene i §§ 14-1 og 14-2 til å gjelde alle tilfellene hvor en aksjeeier eier mer enn ni tideler av aksjene i et annet selskap og har en tilsvarende del av stemmene i selskapet. Bestemmelsen innebærer en betydelig utvidelse i forhold til gjeldende lov, men en tilsvarende utvidelse av virkeområdet er foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-20 sjette ledd som er kommentert på s 90 i proposisjonen. Gjeldende lov § 14-9 annet ledd likestiller staten, statsforetak og Norges Postbank med aksjeselskaper i forhold til innløsningsregelen. I Ot prp nr 36 (1993-94) s 190 heter det om den tilsvarende bestemmelsen:

> « .... det er liten grunn til at enkelte foretaksformer skal likestilles med aksjeselskaper i forhold til bestemmelsen, mens andre foretaksformer ikke likestilles. Departementet foreslår at regelen i siste ledd utvides til å gjelde alle tilfeller hvor eieren («moren») ikke er et aksjeselskap. Også fysiske personer omfattes av bestemmelsen.»

Utvalget er enig i dette. Det vises forøvrig også til utkastet §§ 14-9 første og 14-10 annet ledd.

III. Sammenslåing av konsernselskaper

Til § 14-4

Paragraf 14-4 inneholder regler om en forenklet sammenslåing av heleide datteraksjeselskaper med morselskapet hvor datteraksjeselskapets samlede virksomhet overføres til morselskapet uten vederlag. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 14-8. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse inntatt i § 14-13 første ledd som er kommentert på s 240-241 og i NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse inntatt i § 15-13 første ledd som er kommentert på s 207.

Første ledd regulerer bestemmelsens virkeområde, og fastsetter at selskapenes beslutning om sammenslåing treffes av styrene. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 14-8 første ledd.

Annet ledd inneholder de nærmere reglene for sammenslåing av mor og datterselskap etter bestemmelsen gjennom henvisning til reglene for sammenslåing i kap 10. Det er blant annet gjort unntak fra de krav § 10-9 fastsetter om vedlegg til avtaleforslaget og styrerapport i § 10-10.

I Ot prp nr 36 (1993-94) er det i § 14-13 første ledd foreslått at en viss minoritet av aksjeeiere i morselskapet kan kreve generalforsamlingsbehandling av sammenslåingen. Se Ot prp nr 36 (1993-94) s 241. Utvalget har ikke tatt opp en slik bestemmelse i sitt forslag. Spørsmålet om sammenslåing av morselskapet med et heleid datterselskap er et organisasjonsspørsmål innenfor konsernet som bør kunne avgjøres av styrene i de konsernselskapene som omfattes av sammenslåingen. Ved slik sammenslåing utsteder ikke det overtakende selskap aksjer. Utvalget kan ikke se

noen avgjørende grunn for at en minoritet blant morselskapets aksjeeiere skal kunne bringe spørsmålet inn for generalforsamlingen.

Tredje ledd regulerer lovvalgspørsmålet når datterselskapet er et allmennaksjeselskap mens morselskapet er et aksjeselskap. Bestemmelsen fastsetter for dette tilfellet at det er den tilsvarende bestemmelsen i allmennaksjeselskapsloven § 14-4 som skal gjelde. Dersom morselskapet er et allmennaksjeselskap og datterselskapet er et aksjeselskap er det også allmennaksjeselskapsloven som gjelder.

Til § 14-5

Paragraf 14-5 regulerer sammenslåinger mellom to heleide søsterselskaper. Bestemmelsen gjelder bare hvor begge søsterselskapene er aksjeselskaper. Er ett av søsterselskapene et allmennaksjeselskap, er det den tilsvarende bestemmelsen i allmennaksjeselskapsloven § 14-5 som gjelder. Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov. Etter den gjeldende aksjeloven § 14-8 gjelder de forenklede reglene om sammenslåing i konsernforhold bare sammenslåing mellom morselskap og et heleid datterselskap. En tilsvarende bestemmelse er imidlertid foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-13 annet ledd som er kommentert på s 240-241.

Første ledd regulerer bestemmelsens virkeområde som tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-13 annet ledd første punktum.

Annet ledd regulerer hvilke regler i kap 10 som gjelder ved sammenslåing etter første ledd.

III. Øvrige bestemmelser

Til § 14-6

Paragraf 14-6 gjelder utveksling av informasjon mellom morselskap og datterselskap. Bestemmelsen må ses i sammenheng med § 14-9 første ledd som i forhold til denne bestemmelsen utvider morselskap definisjonen til også å gjelde et allmennaksjeselskap. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 8-8. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse inntatt i § 7-13 som er kommentert på s 209-210. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 9-14 som er kommentert på s 152-153.

I forhold til gjeldende lov § 8-8 er annet ledd om morselskapets informasjonsplikt til datterselskapet nytt. I Ot prp nr 36 (1993-94) § 7-13 og i NOU 1992:29 § 9-14 er det imidlertid foreslått tilsvarende bestemmelser som utkastet samsvarer med.

Første ledd samsvarer fullt ut med gjeldende lov § 8-8.

Annet ledd pålegger morselskapet en plikt til å informere styret i datterselskap. I NOU 1992:29 heter det om den tilsvarende bestemmelsen på s 152-153.

> «Morselskapet skal etter første punktum underrette styret i datterselskap om forhold som kan ha betydning for konsernet som helhet. Som eksempler på hva som kan ha slik betydning at det faller inn under opplysningsplikten, kan nevnes utvidelser og innskrenkninger i deler av konsernets virksomhet og forhold som kan innebære at konsernet opphører.
>
> Poenget med annet punktum er å gi datterselskapet muligheter til å øve innflytelse på beslutninger som skal treffes i morselskapet når disse vil ha betydning for datterselskapet. En forskjell mellom opplysningsplikten etter første og annet punktum er at annet punktum bare gjelder forhold som har direkte eller spesiell betydning for datterselskapet, mens første punktum gjelder opplysninger som angår konsernet generelt. En annen forskjell er at opplysningsplikten etter annet punktum bare gjelder forhold som det skal

treffes en formell beslutning om. Dette er ikke noe vilkår for morselskapets opplysningsplikt etter første punktum.»

Utvalget er enige i dette.

Til § 14-7

Paragraf 14-7 er ny i forhold til gjeldende lov. Bestemmelsen innebærer en lovfesting av prinsipper for fordeling av rettigheter og plikter, inntekter og utgifter i konsernforhold. Bestemmelsen innebærer ikke noe brudd med gjeldende rett, men representerer i hovedsak en lovfesting og presisering av prinsipper som ellers følger av mer generelle aksje- og regnskapsrettslige regler. I avsnitt II.10.3 er det gjort rede for bakgrunnen for at utvalget foreslår en slik regel.

Selskaper i samme konsern har i utgangspunktet den samme frihet som andre aksjeselskaper til å inngå gjensidig bebyrdende avtaler seg i mellom. **Første ledd** første punktum presiserer at slike transaksjoner skal være basert på vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper. I dette ligger et krav om at det skal være likevekt i kontraktsforholdet når det gjelder partenes ytelse og vilkår ellers. Det som fremstår som en forretningsmessig transaksjon mellom konsernselskaper, skal ikke innebære en ensidig verdioverføring fra ett selskap til et annet som ikke er forretningsmessig begrunnet. I motsatt fall vil transaksjonen også kunne ha virkninger som er i strid med prinsippene i utkastet § 1-10 som utdelinger fra selskapet.

Det foreslås ikke særskilte sanksjonsregler mot transaksjoner som ikke er i samsvar med første punktum. En slik transaksjon kan imidlertid etter omstendighetene bli bedømt som et regulært utbytte eller en annen form for irregulær utdeling som skal tilbakeføres etter § 6-5.

Tredje punktum presiserer at § 6-7 om avtale mellom et aksjeselskap og deres aksjeeiere også gjelder i konsernforhold. Bestemmelsen gjelder ikke bare avtaler mellom datterselskap og morselskap, men også avtaler med konsernselskap.

Henvisningen til § 6-7 innebærer at avtaler som omfattes av denne bestemmelsen må godkjennes av generalforsamlingen og avtalens innhold og tidspunkt for avtaleinngåelse vil da fremgå av generalforsamlingsprotokollen eller vedlegg til denne. Utvalget mener at det også for konserninterne transaksjoner som faller utenfor § 6-7 er av betydning at det sikres notoritet om transaksjonens innhold og transaksjonstidspunktet. Erfaringen har vist at særlig i konserner med felles konsernadministrasjon kan eiendeler og forpliktelser bli overført mellom konsernselskapene uten at det sørges for tilstrekkelig notoritet om transaksjonens nærmere innhold og transaksjonstidspunktet. Det er spørsmål som kan være av den største betydning i en insolvenssituasjon.

Utvalget har derfor i annet punktum foreslått en bestemmelse om at avtaler av betydning mellom konsernselskaper skal inngås skriftlig og skal i det minste angi partenes ytelser og transaksjonstidspunktet. Skriftlighetskravet er ikke noe gyldighetsvilkår, men vil etter forholdene være et viktig bevis for at det er inngått en avtale mellom konsernselskaper som overfører eiendeler mv innen konsernet.

Konsernselskaper driver ofte virksomhet og økonomiske aktiviteter i fellesskap samt yter hverandre tjenester. Fordelingen kan da innebære formuesoverføringer mellom konsernselskapene som er i strid med selskapsrettslige regler og kan være til skade for de enkelte særselskaps særkreditorer, minoritetsaksjeeiere, ansatte mv. Utvalget ser det derfor som sentralt å lovfeste prinsippet om fordelingen av kostnader, tap, inntekter og gevinst innen konsernforhold som gjelder konsernets felles forvaltning, fordeles mellom konsernselskapene i samsvar med det enkelte selskaps forretningsmessige interesse i transaksjonene. Det kan være inntekter og utgifter

som ikke lar seg henføre til bestemte selskaper. Da må fordelingen skje skjønnsmessig.

Utvalget foreslår ikke noen egen sanksjonsregel mot overtredelse av bestemmelsen. En tilsidesettelse av kravet kan imidlertid begrunne erstatningsansvar for de som er ansvarlige for transaksjonen, eventuelt ansvar for ulovlige utdelinger etter § 6-5 annet ledd.

Felles konsernadministrasjon medfører fare for en sammenblanding av de enkelte konsernselskapenes eiendeler, rettigheter og forpliktelser. **Annet ledd** bygger på en forutsetning om at konsernselskapenes midler holdes atskilt fra hverandre og kan identifiseres. Dette er bl a av den største betydning ved en konkursbehandling. Krav om atskillelse ligger både på det faktiske og regnskapsmessige plan. Det må føres særskilte regnskaper for hvert enkelte konsernselskap som viser tilordningen av eiendeler og forpliktelser, inntekter og utgifter til de enkelte selskaper innen konsernet.

Utvalget vil understreke at også andre selskapsrettslige prinsipper enn de som følger av denne paragrafen begrenser adgangen til å disponere over ett konsernselskaps midler. Et generelt utgangspunkt er at det enkelte selskaps midler ikke må anvendes til formål som er fremmed for selskapets virksomhet, selv om formålet i og for seg kan være i morselskapets eller andre konsernselskapers interesse. En felles konsernadministrasjon reduserer heller ikke det ansvar det enkelte konsernselskaps styre har for at selskapets midler forvaltes og disponeres forsvarlig og i selskapets interesse.

Tredje ledd fastsetter at ved beregning av rammen for hvor mye som etter § 6-22 kan utdeles som utbytte, skal utbytte og konsernbidrag ses under ett. Regelen følger allerede direkte av § 6-22, men utvalget mener at regelen av informative grunner bør komme til uttrykk også blant særreglene om konsernforhold.

Til § 14-8

Paragraf 14-8 fastsetter enkelte regler om revisjonen i konsernforhold. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 10-4 siste ledd, § 10-8 siste punktum og § 10-9 siste ledd. Det er ikke foreslått noen realitetsendring fra gjeldende lov. Tilsvarende bestemmelser er foreslått i NOU 1992:29 § 11-4 siste ledd, § 11-8 siste punktum og § 11-9 siste ledd, som er kommentert på side 166, og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 9-4 siste ledd, § 9-7 siste punktum og 9-8 siste ledd, som er kommentert på side 215.

Første ledd fastsetter at revisorberetningen i morselskapet også skal omfatte for konsernet. Reglene om utarbeidelse av revisjonsberetning i § 8-10 til § 8-12 gjelder tilsvarende.

Annet ledd presiserer at morselskapets revisor kan kreve medvirkning fra datterselskapet i samsvar med § 8-9. Dette vil være nødvendig for at revisor kan utføre sine konsernoppgaver.

Tredje ledd bestemmer at ingen kan være revisor i et datterselskap som ikke er habil til å være revisor i morselskapet. Habilitetsreglene går fram av § 8-5 og 8-6.

Til § 14-9

Aksjeselskapslovens regler om forholdet mellom mor- og datterselskap og om konsernforhold gjelder som hovedregel bare der hvor morselskapet er et aksjeselskap, jf morselskapsdefinisjonen i § 1-13. Tilsvarende gjelder som hovedregel bare konsernreglene i allmennaksjeselskapsloven hvor morselskapet er allmennaksjeselskap, jf definisjonen av et morselskap i allmennaksjeselskapsloven § 1-12. Samtidig forutsetter oppdelingen av aksjeselskapslovgivningen i to lover, én for aksjesel-

skaper og én for allmennaksjeselskaper, en rollefordeling mellom de to lovene hvor rettigheter og plikter knyttet til aksjeselskaper reguleres i aksjeloven og rettigheter og plikter knyttet til allmennaksjeselskaper reguleres i allmennaksjeselskapsloven. Denne rollefordelingen er problematisk i forhold til regler som gir et datteraksjeselskap rettigheter eller pålegger det plikter i forhold til et morselskap som er allmennaksjeselskap. Slike spørsmål vil det være naturlig å regulere i aksjeloven selv om konsernforholdet i sin alminnelighet reguleres i allmennaksjeselskapsloven.

Paragraf 14-9 gjelder den problemstillingen som er nevnt like over, og bygger en bro mellom allmennaksjeselskapsloven når det gjelder enkelte spørsmål om forholdet mellom mor- og datterselskap og konsernforhold når et allmennaksjeselskap er morselskap til et aksjeselskap. Et siktemål med denne reguleringen er at datteraksjeselskapets stilling skal være den samme uavhengig av om morselskapet er et aksjeselskap eller et allmennaksjeselskap.

Første ledd fastslår at et allmennaksjeselskap regnes som morselskapet i forhold til reglene om morselskaps rett og plikt til å innløse minoritet i datteraksjeselskap etter § 14-1, datterselskaps informasjonsplikt overfor et morselskap og morselskapets informasjonsplikt overfor datterselskap etter § 14-6, revisor i morselskapets rett til medvirkning fra datterselskap etter § 14-8 annet ledd og § 14-8 tredje ledd om inhabilitet for revisor i datterselskap.

Annet ledd fastsetter at i visse tilfeller skal aksjelovens regler om konsernforhold gjelde tilsvarende hvor morselskapet er et allmennaksjeselskap. Dette gjelder i forhold til definisjonen av mor-datterselskap i § 1-13, definisjonen av konsern i § 1-14, reglene om de ansattes styrerepresentasjon i konsernforhold i § 5-20, reglene om finansiell bistand for å erverve selskapets aksjer i § 6-8 fjerde ledd, reglene om kreditt til aksjeeiere og tillitsvalgte mv i §§ 6-9 til 6-11, om konsernbidrag i § 6-26, om inhabilitet for revisor i § 8-6, bedriftsforsamling i konsernforhold i § 13-6, om datterselskapets forhold til morselskapet i § 14-6, om konserninterne transaksjoner i § 14-7 og om revisjonsberetning for konsern i § 14-8 første ledd.

Til § 14-10

Paragraf 14-10 gjelder når et aksjeselskap inngår i et internasjonalt konsern, enten slik at aksjeselskapet er et datterselskap av et utenlandsk morselskap eller et norsk moraksjeselskap har et utenlandsk datterselskap. Bestemmelsen må ses i sammenheng med konserndefinisjonen i § 1-14 jf § 1-13 som forutsetter at morselskapet skal være et norsk aksjeselskap mens et datterselskap kan være et utenlandsk selskap. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 1-2 fjerde ledd. I NOU 1992:29 er det tilsvarende forhold regulert i § 1-4 sjette ledd som er kommentert på s 67 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er det tilsvarende forhold regulert i § 1-3 fjerde ledd som er kommentert på s 163.

Utenlandske aksjeselskaper er «aksjeselskaper» etter § 14-10 uavhengig om det er et aksjeselskap som svarer til det som i utkastet er betegnet som et «aksjeselskap» eller et «allmennaksjeselskap».

Første ledd fastslår at utenlandske selskaper ikke regnes som datterselskaper i forhold til enkelte bestemmelser i kap 14. Dette som har betydning når morselskapet er norsk, gjelder for det første § 14-1 og § 14-3 om rett og plikt til å innløse en aksjeeierminoritet i datterselskap.

Det samme gjelder etter reglene om morselskapets opplysningsplikt overfor datterselskapet i § 14-6, den rett revisor i morselskap etter § 14-8 annet ledd har til medvirkning fra datterselskap, og § 14-8 tredje ledd som diskvalifiserer den som ikke er valgbar som revisor i morselskap fra å bli revisor i et datterselskap. Hvem

som kan bli revisor i et utenlandsk selskap avgjøres etter lovgivningen i selskapets hjemland.

Annet ledd bestemmer at utenlandske morselskaper likestilles med norske aksjeselskaper i forhold til enkelte bestemmelser i loven. Det gjelder et datterselskaps adgang til å erverve aksjer i morselskapet etter § 6-21, § 8-6 tredje ledd som diskvalifiserer aksjeeier i konsernselskap fra å være revisor, § 14-1 om rett og plikt for et morselskap til å innløse minoritetsaksjeeiere i datterselskap og datterselskapets opplysningsplikt overfor morselskapet og morselskapets opplysningsplikt overfor datterselskap etter § 14-6.

Tredje ledd første punktum gjelder forbudet mot kreditt til aksjeeiere og tillitsvalgte mv i § 6-9 første jf annet ledd og § 6-11 første ledd. Etter bestemmelsen får disse reglene tilsvarende anvendelse når det er et utenlandsk morselskap. Dessuten presiseres at forbudet i § 6-8 fjerde ledd gjelder tilsvarende når konsernselskapet er utenlandsk som når det er norsk.

Paragraf 14-9 annet ledd annet punktum knytter seg til § 6-9 om et aksjeselskaps adgang til å yte kreditt til aksjeeiere, og det unntaket som i denne forbindelse er fastsatt i § 6-9 tredje ledd om lån i konsernforhold. Bestemmelsen erstatter det tilsvarende unntaket i gjeldende lov § 1-2 fjerde ledd annet punktum som kom inn i gjeldende aksjelov ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). I utkastet er det presisert at unntaket bare gjelder lån fra det norske datterselskapet til morselskap eller et annet konsernselskap som er hjemmehørende i et nordisk land. Konsernselskaper som ikke hører hjemme i Norden omfattes ikke av unntaket, selv om de har et nordisk morselskap. Om den nærmere begrunnelsen for regelen herunder om forhold til EØS-avtalen vises til Ot prp nr 4 (1995-96) s 13 flg. Utvalget antar at begrunnelse også gjelder i forhold til tilfeller hvor det dreier seg om lån til et annet utenlandsk konsernselskap enn morselskapet.

Fjerde ledd bestemmer at reglene i § 14-7 om konserninterne transaksjoner også gjelder i forholdet mellom et utenlandsk morselskap og et norsk datterselskap. Dette betyr bl a at det norske datterselskapet ikke kan belastes med en andel av fellesutgifter eller tap ut over det som rimeligvis kan henføres til datterselskapet når hensyn tas til dets virksomhet sett i forhold til de øvrige konsernselskaper. Tilsvarende vil datterselskapet ha rett til å bli tilført sin andel av fellesinntekter og gevinster når disse rimeligvis skal fordeles mellom konsernselskapene. Alminnelige regnskapsmessige prinsipper vil her gi veiledning i begge situasjoner. Annet punktum er tatt inn for å gjøre det klart at det norske datterselskapet kan yte kreditt på vanlige vilkår også når det inngås vanlige forretningsmessige avtaler med andre (utenlandske) selskaper i konsernet, og at det ikke strider mot bestemmelsen i annet ledd.

Femte ledd presiserer at konserndefinisjonen i §§ 1-13 og 1-14 gjelder tilsvarende når morselskapet etter bestemmelsene i paragrafen her er et utenlandsk selskap.

13.15SÆRLIGE SELSKAPER

13.15.1 Innledning

Utkastet kap 15 om særlige selskaper viderefører med enkelte endringer gjeldende lov kap 18. Unntakene fra aksjeloven i gjeldende lov § 18-1 viderføres ikke. Bestemmelsen unntar fra aksjelovens virkeområdet en rekker nærmere angitte selskaper som alle er regulert i særlov, og det vil bero på en tolkning av vedkommende særlov om, og i tilfelle i hvilken utstrekning aksjeloven skal gjelde for selskapene.

13.15.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I Skipsfartsselskaper

Kap 15.I erstatter særreglene for skipsaksjeselskaper i gjeldende lov §§ 18-6 og 18-7. Utkastet viderefører ikke gjeldende lov § 18-6 nr 1 som fastsetter visse unntak fra de alminnelige reglene om innbetaling av aksjekapital. Dette har sammenheng med utkastet § 2-13 annet ledd. Forøvrig videreføres i hovedtrekk bestemmelsene i gjeldende lov. Utformingen og redigeringen av bestemmelsene er imidlertid noe endret.

Til § 15-1

Paragraf 15-1 fastsetter det nærmere virkeområdet for særreglene om skipsfartsselskaper i kap 15.I. Bestemmelsen erstatter innledningen til gjeldende lov § 18-6 første ledd. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse § 19-4 første ledd første punktum første komma, som er kommentert på henholdsvis s 215 i utredningen og s 254 i proposisjonen.

Selskaper som driver «pelagisk hvalfangst» er ikke nevnt i utkastet. Utvalget antar at denne type virksomhet ikke lenger har praktisk betydning. Videre har utvalget endret formuleringen «.... drift av flyttbar innretning for boring etter undersjøiske petroleumsforekomster, ...» i gjeldende lov til «....virksomhet med boreplattformer eller lignende flyttbare innretninger.» Den foreslåtte formuleringen innebærer ingen realitetsendring, men harmoniserer avgrensningen av særreglene for skipsfartsselskaper i aksjeloven med sjøloven § 507 om sjølovens anvendelse på boreplattformer og lignende innretninger.

Annet ledd fastsetter at avgrensningen av virkeområdet i første ledd ikke gjelder særregelen i § 15-2 fjerde ledd som gjelder selskaper som eier norsk skip uansett om virksomheten er begrenset til skipsfartsvirksomhet, se merknadene til § 15-2 fjerde ledd.

Til § 15-2

Paragraf 15-2 fastsetter enkelte særregler for selskapets ledelse i skipsfartsselskaper. I gjeldende lov fins tilsvarende bestemmelser i § 18-6 nr 3 første punktum og nr 4, § 18-7 nr 4 første punktum og § 8-5 tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) og NOU 1992:29 er de tilsvarende bestemmelsene § 19-4 nr 3 første punktum og nr 4, § 19-5 nr 4 og § 19-6 som er kommentert på henholdsvis s 254 i proposisjonen og s 215 i utredningen.

Første ledd gjør unntak fra aksjelovens alminnelige regel om at daglig leder og styremedlemmer skal være fysiske personer, og fastsetter at et ansvarlig selskap kan velges til daglig leder eller styremedlem.

Annet ledd tilsvarer med en mindre endring gjeldende lov § 18-6 nr 3. Bestemmelsen viderefører også gjeldende lov § 18-6 nr 4 første punktum. Etter gjeldende lov kan styremedlem som er valgt på ubestemt tid sies opp av generalforsamlingen med «.... minst to tredeler av de avgitte stemmer, ...». I utkastet er flertallskravet fastsatt til «..... med flertall som for vedtektsendringer ...». Omformuleringen har realitetsbetydning i selskaper hvor vedtektene fastsetter strengere flertallskrav for vedtektsendringer enn det som er lovens normalordning, jf utkastet § 4-17.

Tredje ledd fastsetter unntak fra utkastet § 5-1 om at et aksjeselskaps styre som hovedregel skal ha minst tre medlemmer. Når et ansvarlig selskap er styremedlem eller daglig leder, kan styret bestå av ett eller to medlemmer. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 18-7 nr 4 første punktum.

Fjerde ledd viderefører gjeldende lov § 8-5 tredje ledd. Bestemmelsen må ses i sammenheng med sjøloven § 1 første ledd nr 4 hvoretter skip som tilhører et sel-

skap med begrenset ansvar ikke er å anse som norsk dersom ikke styrets flertall, herunder styrelederen, består av norske statsborgere som er bosatt i Norge og har bodd her i de to siste år. Denne bestemmelsen har dermed fått et mer omfattende virkeområde enn kapitlets øvrige regler om skipsaksjeselskaper, jf § 15-1 annet ledd.

Til § 15-3

Paragraf 15-3 fastsetter regler for de tilfeller hvor et ansvarlig selskap er styremedlem eller daglig leder. Bestemmelsen videreführer gjeldende lov § 18-6 nr 4 tredje punktum, § 18-7 nr 3 og nr 4 annet og tredje punktum. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er de tilsvarende bestemmelsene § 19-4 nr 4 tredje punktum og § 19-5 nr 3 og nr 4 tredje punktum, som er kommentert på henholdsvis s 215 i utredningen og s 254 i proposisjonen. Det er ikke foreslått noen realitetsendring i forhold til gjeldende lov.

Til § 15-4

Paragraf 15-4 regulerer betydningen av deltakerendring i ansvarlig selskap som er styremedlem eller daglig leder skipsfartsselskap. Paragrafen avløser gjeldende lov § 18-7 nr 1 og nr 2. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) var de tilsvarende bestemmelsene § 19-5 nr 1 og nr 2, som er kommentert på henholdsvis s 215 i utredningen og s 254 i proposisjonen. I forhold til gjeldende lov er det ikke foreslått annet enn språklige endringer.

Til § 15-5

Paragraf 15-5 fastsetter at hvor et ansvarlig selskap er enestyre, er det den eller de som er signaturberettiget i det ansvarlige selskap som også representerer aksjeselskapet. Bestemmelsen videreführer gjeldende lov § 18-7 nr 5. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 19-5 nr 5, som er kommentert på henholdsvis s 215 i utredningen og s 254 i proposisjonen. Det er ikke foreslått annet enn språklige endringer i forhold til gjeldende lov.

II Statsselskaper

Kap 15.II videreführer særreglene for statsselskaper i gjeldende lov i §§ 18-3 til 18-5. Utvalget foreslår ingen realitetsendringer fra gjeldende lov, men har redigert bestemmelsene på en noen annen måte.

Til § 15-6

Paragraf 15-6 avgrenser virkeområdet for særreglene om statsselskaper til selskaper der staten eier alle aksjene. Dette samsvarer med gjeldende lov, men her fremgår avgrensningen av innledningen til hver enkelt paragraf.

Til § 15-7

Paragraf 15-7 legger myndigheten til å velge styret i statsselskaper til generalforsamlingen også i selskaper som har bedriftsforsamling med mindre vedtektene fastsetter at styret skal velges av bedriftsforsamlingene. Bestemmelsen videreführer gjeldende lov § 18-3 første ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende § 19-1, som er kommentert på s 254.

Til § 15-8

Paragraf 15-8 viderefører den myndigheten Kongen etter gjeldende lov § 18-3 annet ledd har til å overprøve bedriftsforsamlingens, eventuelt styrets vedtak i større investeringssaker mv. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 19-1 annet ledd, som er kommentert på s 254. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen for overprøving av styret § 19-1, som er kommentert på s 215. Det er ikke foreslått noen innholdsmessig endring i forhold til gjeldende lov.

Til § 15-9

Paragraf 15-9 fastsetter enkelte særregler for generalforsamlingen i statsselskaper. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 18-4 første ledd og § 18-5 annet ledd. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 19-2, § 19-3 fjerde punktum, som er kommentert på s 215. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 19-2, § 19-3 annet ledd, som er kommentert på s 254. Det er ikke foreslått noen realitetsendring i forhold til gjeldende lov.

Til § 15-10

Paragraf 15-10 fastsetter særregler om generalforsamlingens kompetanse og protokollasjon i generalforsamlingen i statsselskap. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 18-4 annet og tredje ledd. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 19-2 annet og tredje ledd, som er kommentert på s 215 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 19-2 annet og tredje ledd som er kommentert på s 254. Det er ikke foreslått noen realitetsendring i forhold til gjeldende lov.

Til § 15-11

Paragraf 15-11 fastsetter regler om Riksrevisjonens kontroll med statsselskaper. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 18-5. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 19-3, som er kommentert på henholdsvis s 215 i utredningen og s 254 i proposisjonen.

Enkelte redaksjonelle og språklige endringer er foreslått i forhold til gjeldende lov, men noen realitetsendring er ikke foreslått.

III Andre særlige selskaper

Til § 15-12

Paragraf 15-12 unntar tre typer selskaper med begrenset ansvar som nevnt i § 1-1 annet ledd, fra aksjeloven med mindre det ved stiftelsen av selskapet blir bestemt at det skal være et aksjeselskap. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 18-2. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse inntatt i § 1-3, som er kommentert på s 66 og i Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 1-1 annet ledd, som er kommentert på s 169.

Som i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er gjeldende lov § 18-2 annet ledd ikke videreført. Dette skyldes at bestemmelsen ikke lenger har praktisk betydning. Utover denne endringen er det ikke foreslått annet enn språklige og redaksjonelle endringer.

13.16 ANSVARSBESTEMMELSE M V

13.16.1 Innledning

Kap 16 inneholder regler om erstatnings- og straffeansvar for overtredelse av aksel-oven samt en ny regel om pålegg og tvangsmulkt. Bortsett fra den siste bestemmelsen avløser kap 16 regler i gjeldende lov kap 15, 16 og 17. Kap 16 i aksjelovutkastet er helt lik kap 16 i allmennaksjelovutkastet.

Utvalgets alminnelige merknader til erstatnings- og sanksjonsregler i aksjeretten er tatt inn i avsnitt II.11.

13.16.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Selskapets erstatningskrav

Til § 16-1

Paragraf 16-1 gjelder selskapets erstatningskrav mot styremedlemmer, medlemmer av bedriftsforsamlingen, daglig leder, aksjeeiere, revisor og granskere. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov §§ 15-1 til 15-2 forsåvidt gjelder selskapets erstatningskrav. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er det tilsvarende ansvarsforholdet regulert i § 16-1, som er kommentert på henholdsvis s 211 i utredningen og s 251 i proposisjonen.

Første ledd gir selskapet grunnlag for å kreve erstatning av selskapets tillitsvalgte mv. I forhold til de personer som er nevnt i gjeldende lov § 15-1 er stifter og rerpresentantskapsmedlem sløyfet. Dette har sammenheng med at stifterne ikke har noen selvstendig rolle etter utkastet og representantskapet er foreslått sløyfet. Revisor er tatt med i oppregningen. I gjeldende lov er revisors ansvar regulert i særskilt paragraf, § 15-2. Dessuten er aksjeeier i utkastet nevnt i oppregningen. Dette innebærer at ansvar kan gjøres gjeldende mot aksjeeier som hovedansvarlig, og ikke bare som medvirker etter gjeldende lov, jf lovens § 15-1 annet punktum.

Selve ansvarsgrunnlaget er det samme som etter gjeldende lov. Den ansvarlige må ha foretatt en handling eller unnlatelse som er uaktsom. Utvalget vil likevel peke på at selv om ansvarsgrunnlaget er det samme, vil styreansvaret kunne få større betydning etter utkastet fordi styrets plikter på flere punkter er utvidet og presisert. Således er styrets ansvar for at selskapets virksomhet er tilpasset kapitalgrunnlaget presisert flere steder i lovutkastet. I sin alminnelige form har dette kommet til uttrykk i § 1-9 og er dessuten presisert i forskjellige sammenhenger, se f eks § 6-1 som pålegger styret et særlig ansvar for at egenkapitalen er på et forsvarlig nivå, § 6-22 annet ledd om hva som kan deles ut som utbytte, og § 6-28 om nedsettelse av aksjekapitalen. Dessuten er styrets plikter og ansvar når det gjelder forvaltningen presisert på en rekke punkter , se f eks § 5-4 om forvaltningen av selskapet og § 5-5 om styrets tilsynsansvar, samt § 5-7 som pålegger daglig leder plikt til å underrette styret om selskapets virksomhet og resultatutvikling.

Ved siden av å hjemle et uaktsomhetsansvar, er det i første ledd også vist til ansvar «etter alminnelige erstatningsregler.» Denne tilføyelsen er ny i forhold til gjeldende lov, og angir at det culpa ansvaret bestemmelsen gir hjemmel for ikke er uttømmende men må suppleres med alminnelige erstatningsregler. Se som eksempel Rt 1993 s 20 hvor erstatningssøksmål mot et styremedlem med grunnlag i gjeldende lov § 15-1 ikke førte fram, men hvor styremedlemmet likevel ble gjort ansvarlig på ulovfestet grunnlag.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 15-2 annet ledd. Bestemmelsen har betydning hvor selskapets revisor er et revisjonsselskap og fastsetter da et solidaransvar for revisjonsselskapet og den som har utført revisjonsoppdraget på selskapets vegne.

Tredje ledd er nytt, og gjelder erstatningsansvar for et styremedlems arbeidsgiver for tap den ansatte har voldt selskapet under utøvelsen av styrevervet. Utvalget har behandlet bestemmelsen i avsnitt II.11.2.2.

Når det gjelder enkelthetene i utvalgets forslag, bemerkes:

Etter **tredje ledd** første punktum er det et vilkår for at bestemmelsen skal gjelde at styremedlemmet «er ansatt» hos en aksjeeier. Kravet om at det må foreligge et ansettelsesforhold innebærer bl a at oppdragsmottakere hos aksjeeiere som advokater, bedriftsrådgivere mv faller utenfor. Disse vil gjennomgående stå friere overfor aksjeeiere som oppdragsgiver enn en ansatt. Det er videre et vilkår at vedkommende innehar styrevervet på grunn av ansettelsesforholdet. Er det andre forhold som har vært avgjørende for styrevalget, så som når generalforsamlingen har valgt vedkommende uavhengig av ansettelsesforholdet, f eks fra vedkommendes yrkesbakgrunn eller innsikt i spørsmål som er av betydning for styrevervet gjelder ikke arbeidsgiveransvaret etter bestemmelsen. Utvalget vil i denne forbindelse likevel nevne at hvis et styremedlem som er ansatt hos en aksjeeier mottar instrukser eller regelmessig konfererer med sin arbeidsgiver om styresaker, vil dette være et forhold som i alminnelighet tyder på at styrevervet har sammenheng med ansettelsesforholdet.

Arbeidsgiverens ansvar gjelder ansvaret styremedlemmet har pådratt seg etter første ledd. Arbeidsgiveransvaret forutsetter mao at de nærmere vilkårene for erstatningsansvar etter første ledd er oppfylt: Styremedlemmet må under utøvelse av styrevervet ha foretatt en uaktsom handling eller unnlatelse, det ansvarsbetingende forholdet må ha påført selskapet et tap og det må være årsakssammenheng mellom forholdet og skaden. Bestemmelsen pålegger mao ikke arbeidsgiveren et ansvar for forsvarlige styrevedtak selv om det i ettertid har vist seg at disse har vært uheldige og påfører selskapet tap, eventuelt leder til insolvens.

Et ytterligere vilkår er at styremedlemmet har handlet etter instruks fra arbeidsgiveren. Instruks må her forstås i vid betydning, og at det vil være en glidende overgang til der hvor arbeidsgiveren har medvirket på annen måte, jf nedenfor. Det kan være instrukser som gjelder den konkrete saken, men det kan også være instrukser av mer generelle karakter, f eks om hvilke hensyn vedkommende generelt skal legge vekt på ved utøvelsen av vervet.

Arbeidsgiver kan også bli ansvarlig dersom han kan tilskrives annen medvirkning til styremedlemmets ansvarsbetingende handlemåte. Dette sikter mot situasjoner hvor arbeidsgiver ikke har uttrykkelig instruert, men på annen måte har gitt uttrykk for oppfatninger om hva som forventes ved styrebehandlingen. Et eksempel er at styremedlemmet har diskutert med arbeidsgiver uten at denne har pålagt styremedlemmet direkte hvordan han skal handle, men likevel har påvirket beslutningsprosessen.

Det er dessuten et vilkår at det er årsakssammenheng mellom instruksen eller medvirkningen og styremedlemmets uaktsomme handlemåte. Arbeidsgiveren kan f eks ha instruert styremedlemmet om å stemme for styrevedtak som fremmer aksjeeierens særinteresser på bekostning av selskapsinteresser. Etterkommer styremedlemmet en slik instruks, og det påfører selskapet tap, vil dette føre til ansvar både for styremedlemmet og arbeidsgiveren

Tredje ledd annet punktum utvider arbeidsgiveransvaret etter første punktum til der hvor arbeidsgiveren er en institusjon som har ytt lån eller annen finansiell bistand til selskapet. Det siktes her til finansinstitusjon som har som virksomhet å yte kreditt eller yte annen form for finansiell bistand, jf finansieringsvirksomhetsloven § 1-3.

Når utvalget har foreslått å utvide bestemmelsen til også å gjelde låneinstitusjoner mv henger dette sammen med at slike institusjoner fra tid til annen betinger seg å bli representert i styret i selskaper som har fått lån mv samtidig som institusjon-

enes interesser ofte vil være en annen enn selskapets og kreditorfellesskapets interesser.

Til § 16-2

Paragraf 16-2 gir regler for lemping av et erstatningsansvar etter § 16-1. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 15-3. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 16-2, som er kommentert på s 212. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 16-2, som er kommentert på s 251.

I gjeldende lov fremgår lempingsreglene direkte av aksjeloven. Utvalget foreslår at det endres slik at det henvises til den alminnelige lempingsregelen i skadeserstatningsloven § 5-2. Når utvalget foreslår en slik endring er det fordi er uheldig med to lempingsbestemmelser som er såvidt like. Det foreligger heller ingen grunn til å opprettholde noe skille mellom de situasjoner som i dag faller inn under § 15-2 og avgjøres etter skadeserstatningsloven, og de som reguleres av spesialbestemmelsen i aksjeloven.

Utvalget har drøftet hvilke betydning styreforsikringer bør ha i forhold til lempingsspørsmålet. Særlig har drøftelsen knyttet seg til arbeidsgiveransvaret etter utkastet § 16-1 tredje ledd. Et slikt ansvar kan bli betydelig og til en viss grad redusere betydningen av ansvarsbegrensningen for aksjeeiere. I utgangspunktet burde derfor en passende styreforsikring kunne medføre at krav utover den dekningen forsikringen gir kan lempes. En slik bestemmelse er likevel ikke foreslått. Dette skyldes dels at den blir for unyansert. Dels skyldes det at skade voldt etter instruksjon eller i forståelse med arbeidsgivere, ofte ville være forsettelig av selskapets ledelse, slik at forsikringen uansett vil falle bort. Utvalget har derfor valgt ikke å foreslå en slik bestemmelse, men vil likevel påpeke at det forhold at det foreligger en styreansvarsforsikring bør kunne være et vesentlig moment ved lempingsspørsmålet.

Til § 16-3

Paragraf 16-3 regulerer hvem som har kompetanse til å beslutte at et selskap skal kreve erstatning etter § 16-1. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 15-4 første og annet punktum og delvis § 15-6. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 16-3 første ledd og § 16-5, som er kommentert på henholdsvis s 212 i utredningen og s 251 og s 252 i proposisjonen.

Første ledd første punktum legger det til generalforsamlingen å treffe vedtak om å gjøre gjeldende selskapets krav på erstatning. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 15-4 første punktum.

Første ledd annet punktum er derimot nytt. Det presiseres her at under gjeldsforhandling og konkurs er generalforsamlingens myndighet etter første punktum begrenset av reglene i konkursloven. Når selskapet er konkurs er utgangspunktet etter konkursloven § 100 at selskapets organer mister retten til å rå over boets eiendeler, og etter konkursloven § 118 hører det under bostyret, eventuelt skiftesamlingen å gjøre gjeldende selskapets erstatningskrav, jf i denne forbindelse Rt. 1993 s 20. Konkursloven § 118 gir på nærmere vilkår også enkeltstående kreditorer en rett til anlegge erstatningssak på boets vegne.

Ved gjeldsforhandling etter reglene i konkursloven er utgangspunktet at selskapets organer som hovedregel beholder rådigheten over sitt bo, herunder retten til å gjøre gjeldende erstatningskrav. Selskapets organer er imidlertid underlagt gjeldsnemndas tilsyn, og konkursloven § 14 annet ledd legger vesentlige bånd på selskapsorganenes frihet til å rå over erstatningskravet.

Annet ledd presiserer at det er selskapets generalforsamling som avgjør om det skal reises privat straffesak eller begjæres offentlig påtale mot selskapets ledelse. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 15-6. Når det gjelder spørsmål om å reise sak eller begjære offentlig påtale mot andre, reguleres kompetansespørsmålet av straffeloven § 79. Det vises i denne sammenheng til Marthinussen/Aarbakke s 548 til 559 og Skåre/Knudsen s 359.

Til § 16-4

Paragraf 16-4 gir en aksjeeierminoritet adgang til å fremme erstatningskrav på selskapets vegne etter at generalforsamlingens flertall har truffet vedtak om ansvarsfrihet eller har forkastet et forslag om å gjøre ansvar gjeldende. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 15-5. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er det tilsvarende forholdet regulert i § 16-4, som er kommentert på henholdsvis s 212 i utredningen og s 252-253 i proposisjonen.

Første ledd gir en aksjeeierminoritet som eier minst en tidel av aksjekapitalen rett til å gjøre erstatningsansvar gjeldende på selskapets vegne og i dets navn. Vilkåret er at selskapet har truffet vedtak om ansvarsfrihet eller forkastet et forslag om å kreve erstatning etter § 16-1. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 15-5 første ledd første punktum. Etter gjeldende lov § 15-5 første ledd annet punktum gis dessuten aksjeeiere som utgjør minst 10% av det samlede antall aksjeeiere i selskapet en tilsvarende rett. Bestemmelsen er imidlertid begrenset til å gjelde selskaper med 100 eller flere aksjeeiere, og utvalget har derfor ikke videreført denne bestemmelsen i aksjeloven da den forutsettes å ha liten eller ingen praktisk betydning i den type selskaper aksjeloven er rettet mot.

Annet ledd viderefører gjeldende lov § 15-5 annet og første ledd tredje punktum.

Tredje ledd viderefører gjeldende lov § 15-5 første ledd fjerde punktum.

Fjerde ledd er nytt. Bestemmelsen begrenser den adgangen en aksjeeierminoritet etter første ledd har til å reise minoritetssøksmål utover det som følger av første ledd. Det følger av fjerde ledd at minoritetssøksmål heller ikke kan reises når vedtak om ansvarsfrihet eller forslag om å kreve erstatning er besluttet med flertall som for vedtektsendring. Det kan være i selskapets interesse ikke å gjøre ansvar gjeldende. I disse tilfellene står et kvalifisert flertall bak generalforsamlingsvedtaket. I fjerde ledd annet punktum er det presisert at det samme gjelder når selskapet har inngått forlik med skadevolderen.

Fjerde ledd avskjærer bare minoriteten fra å reise minoritetssøksmål. Andre sanksjoner mot aksjeeierflertallet så som å reise søksmål om gyldigheten av generalforsamlingens vedtak eller reise erstatningssak mot aksjeeierflertallet kan være i behold. Slike reaksjoner kan være aktuelle hvis vedtaket om ansvarsfrihet, forliksavtale eller vedtak om ikke å gå til erstatningssøksmål ikke er saklig begrunnet i selskapets forhold, men er begrunnet i selskapsfremmede forhold. En konflikt mellom grupperinger i selskapet om slik spørsmål kan også være av en slik karakter at det gir grunnlag for uttreden og utløsning etter reglene om dette i §§ 3-20 til 3-22.

Til § 16-5

Paragraf 16-5 regulerer i hvilken utstrekning et generalforsamlingsvedtak om ansvarsfrihet eller om ikke å gjøre ansvar gjeldende er bindende overfor senere generalforsamlinger og selskapets konkursbo. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 15-4 annet punktum og § 15-7. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 16-3 annet punktum og § 16-6, som er kommentert på s 212. I Ot prp nr 36 (1993-

94) er den tilsvarende bestemmelsen § 16-3 annet punktum og § 16-6, som er kommentert på s 251 og s 252.

Det er ikke foreslått innholdsmessige endringer i forhold til gjeldende lov.

Til § 16-6

Paragraf 16-6 gir § 16-4 om en aksjeeierminoritets myndighet til å fremme erstatningskrav på selskapets vegne og § 16-5 om betydningen av generalforsamlingsvedtak om ansvarsfrihet eller om ikke å gjøre ansvar gjeldende tilsvarende anvendelse på enkelte andre krav selskapet har mot dets aksjeeiere, tillitsvalgte mv. Det gjelder a) selskapets krav på tilbakeføring av ulovlige utdelinger etter § 6-5, tilbakeføring etter § 6-7 av ytelse etter en ugyldig avtale med aksjeeier, og tilbakeføring etter § 6-12 av ulovlig kreditt mv til aksjeeier, tillitsvalgte mv, b) selskapets krav på godtgjørelse etter § 5-10 og c) begjæring av offentlig påtale og reising av privat straffesak. Bestemmelsen erstatter delvis gjeldende lov § 5-6 og forslagene i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 16-5 som er kommentert på henholdsvis s 212 i utredningen og s 252 i proposisjonen.

Bokstav a gjelder som nevnt selskapets krav på tilbakeføring av visse ulovlige utbetalinger fra selskapet. Etter någjeldende lov og etter utkastet hører det under selskapets styre og generalforsamling, eventuelt selskapets konkursbo å gjøre gjeldende slik krav. Betydningen av bokstav a er at en aksjeeierminoritet gis mulighet til å gjøre gjeldende slike krav på selskapets vegne og at reglene i § 16-5 om betydningen av beslutning av ansvarsfrihet mv kommer til anvendelse.

Bokstav b erstatter gjeldende lov § 15-6 første alternativ som legger det til generalforsamlingen å treffe vedtak om å gjøre gjeldende selskapets krav på ulovlige godtgjørelser mv etter gjeldende lov § 8-16. Utvalget mener at slike krav bør kunne gjøres gjeldende av styret, og har derfor sløyfet kravet om generalforsamlingsvedtak. Generalforsamlingen vil imidlertid fortsatt i kraft av sitt overordningsforhold kunne overprøve eller instruere styret i slik sak. Betydningen av bokstav b er at reglene i §§ 16-4 og 16-5 får tilsvarende anvendelse, når spørsmålet har vært behandlet av generalforsamlingen.

Bokstav c erstatter gjeldende lov § 15-6 annet alternativ. Forslaget innebærer at primærkompetansen til å gjøre offentlig påtale eller reise privat straffesak mot selskapets tillitsvalgte mv løftes fra generalforsamlingen og ned til styret. Når det forøvrig gjelder betydningen av § 16-6 bokstav c, vises til det som er sagt over om bokstav a og b.

II. Erstatning for tap påført enkelte aksjeeiere, kreditorer mv.

Til § 16-7

Paragraf 16-7 **første ledd** første punktum gjelder den enkelte aksjeeiers krav på erstatning for tap påført av et styremedlem mv under utførelsen av vervet. Bestemmelsen viderefører det ansvaret styremedlemmer har overfor aksjeeierne etter gjeldende lov § 15-1.

Første ledd annet punktum gir de supplerende reglene i §§ 16-1 og 16-2 tilsvarende anvendelse.

Annet ledd presiserer at § 16-7 ikke gir den enkelte aksjeeier hjemmel til å kreve erstatning for sin andel i selskapets tap. Utkastet § 16-7 gjelder bare aksjeeiernes særkrav. I NOU 1992:29 § 16-4 tredje ledd er det foreslått en ny bestemmelse som innebærer at hvis selskapets erstatningskrav ikke blir gjort gjeldende av selskapet, har den enkelte aksjeeier en subsidiær rett til å fremme krav om erstatning for

sin andel i selskapets tap. Bestemmelsen ble videreført i Ot prp nr 36 (1993-94) § 16-4 tredje ledd.

Som nevnt i NOU 1992:29 s 210 er det etter gjeldende rett tvilsomt om det gjelder en slik subsidiær adgang for aksjeeierne til å kreve dekning for sin andel av selskapets tap. Utvalget tar for sin del utgangspunkt i at selskapets erstatningskrav er et aktivum på selskapets hånd som det etter alminnelige aksjerettslige regler hører under selskapet organer å forfølge. I situasjoner hvor selskapet har besluttet ikke å forfølge kravet kan det skape problemer for selskapet om den enkelte aksjeeier likevel skal kunne gjøre kravet gjeldende for sin ideelle andel. Selskapets standpunkt kan f eks inngå som et element i et større oppgjør med skadevolderen, og således være forsvarlig utfra selskapets totale og langsiktige interesser. Hvis selskapets standpunkt om ikke å forfølge kravet er tatt utfra selskapsfremmede hensyn, kan den enkelte aksjeeier bl a anlegge ugyldighetssøksmål etter utkastet § 14-19 som viderefører § 9-17 i gjeldende lov eller det kan reise erstatningssøksmål mot aksjeeiermajoriteten. Går selskapet senere konkurs, er boet etter § 16-5 annet ledd ikke bundet av generalforsamlingens vedtak om ikke å gjøre gjeldende ansvar. Har enkeltstående aksjeeiere i en slik situasjon allerede anlagt søksmål for sin ideelle andel og eventuelt vunnet fram, blir situasjonen ytterligere uoversiktlig.

Et annet forhold er at en aksjeeiers særkrav også vil kunne påvirkes av at selskapet er påført tap, f eks hvor en aksjeeier er gitt uriktige opplysninger om selskapets stilling før aksjene ble kjøpt.

Til § 16-8

Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 15-1 forsåvidt gjelder ansvar overfor disse.

Paragraf 16-8 **første ledd** første punktum gjør styremedlemmer mv erstatningsansvar for skade de volder kreditorer eller andre tredjeparter. I gjeldende lov er slike krav regulert i § 15-1. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) er dette ansvarsforholdet regulert i § 16-1, som er kommentert på henholdsvis s 211 i utredningen og s 250-251 i proposisjonen.

Om uttrykket «alminnelige erstatningsregler» vises til kommentarene til § 16-1. Utvalgets forslag innebærer ingen endring i kreditorenes og tredjeparters erstatningsmessige vern i forhold til det som følger av gjeldende rett.

Annet ledd slår fast at § 16-8 ikke hjemler noe erstatningskrav for den enkelte kreditor mot styremedlemmer mv når disse på ansvarsbetingende måte uaktsomt påfører selskapet tap så det blir ute av stand til å dekke sine forpliktelser, jf Rt. 1993 s 20 som slår dette fast. I slike situasjoner tilkommer erstatningskravet selskapet etter utkastet § 16-1, og kan bare gjøres gjeldende av selskapets egne organer, eventuelt selskapets konkursbo når selskapet er insolvent, jf Rt 1993 s 1399. Det som etter dette omfattes av § 16-8 er kreditorers og andre tredjeparters særtap som er selskapet og de øvrige kreditorene uvedkommende. Det kan f eks gjelde kreditorer som lider tap fordi styremedlemmer ved avtaleinngåelsen unnlater å opplyse selskapets kredittgiver om selskapets sviktende økonomi eller aksjetegneren som lider tap fordi de stoler på uriktige eller ufullstendige opplysninger styret gir om selskapet.

III Rettergangsregler m v

Til § 16-9

Paragraf 16-9 regulerer selskapets representasjon i rettssaker mellom selskapet og styret. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 16-2. I NOU 1992:29 og Ot prp nr

36 (1993-94) reguleres spørsmålet i § 17-1 som er kommentert på henholdsvis s 213 i utredningen og s 252 i proposisjonen.

Første ledd viderefører med enkelte språklige og redaksjonelle endringer gjeldende lov § 16-2 første ledd annet punktum.

Annet ledd viderefører sammen med fjerde ledd gjeldende lov § 16-2 første ledd tredje punktum.

Tredje ledd viderefører gjeldende lov § 16-2 annet ledd første punktum.

Fjerde ledd bestemmer at denne paragrafen ikke gjelder når aksjeeiere fremmer et krav på vegne av selskapet etter § 16-4. Her er representasjonsspørsmålet løst i § 16-4 annet ledd.

Til § 16-10

Paragraf 16-10 regulerer hvem som skal representere selskapet i rettssak mellom selskapet og bedriftsforsamlingen . Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 16-2 annet ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 17-1 annet ledd, som er kommentert på side 252.

Til § 16-11

Paragraf 16-11 gir regler for skifterettens behandling når denne skal behandle saker etter loven. Bestemmelsen tilsvarer helt ut gjeldende lov § 16-3 med unntak for enkelte språklige og redaksjonelle endringer. Bestemmelsen svarer til NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 17-2, som er kommentert på henholdsvis s 213 i utredningen og s 252 i proposisjonen, er derfor ingen endringer foreslått.

Til § 16-12

Paragraf 16-12 gir regler for fristberegning etter loven. Bestemmelsen svarer fullt ut til § 16-4 i gjeldende lov og til NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 17-3, som er kommentert på henholdsvis s 213 i utredningen og s 252 i proposisjonen.

IV. Straffebestemmelser

Om utvalgets alminnelige merknader til straffeansvar i aksjeretten vises til avsnitt II.11.4.

Til § 16-13

Paragraf 16-13 hjemler straffeansvar for å overtre lovens bestemmelser. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 17-1. I NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) var straffebestemmelsene for overtredelse av aksjelovgivningen plassert i § 18-1, som er kommentert på henholdsvis s 214 i utredningen og s 250-254 i proposisjonen.

Første ledd erstatter gjeldende lov § 17-13 tredje ledd og svarer i Ot prp nr 36 (1993-94) til § 18-1 tredje ledd. De endringer som er foreslått i forhold til denne, bortsett fra endringer av strafferammen, er bare av språklig og redaksjonell art.

I forhold til gjeldende lov er strafferammen økt. Utvalget mener at strafferammen på maksimum tre måneder i gjeldende lov er for lav i forhold til straffebestemmelsene i annen nyere næringslovgivning.

Straffebestemmelsen omfatter ikke lenger medlemmer av representantskapet. Dette er en følge av at ordningen med representantskap ikke videreføres.

Annet ledd er nytt. Bestemmelsen utvider personkretsen som omfattes av straffehjemmelen i første ledd til også å omfatte ledende ansatte som har selvstendig

beslutningsmyndighet innenfor avgrensede saksområder. Bestemmelsen vil f eks kunne ramme ansatte som mottar godtgjørelse i strid med § 5-10, disponerer selskapets midler i strid med reglene i kap 6 mv.

Tredje ledd første punktum fastslår at en overtredelse av lovens bestemmelse er en forseelse. Etter straffeloven § 2 skulle økningen i strafferammen medført at en overtredelse er en forbrytelse. Siden utvalget ikke har ønsket å endre reglene for påtalekompetanse osv som følge av økningen i strafferammene skal derfor en overtredelse fortsatt kategoriseres som en forseelse.

Annet punktum fastsetter foreldelsesfristen for overtredelser av straffebestemmelsene i første og annet ledd til fem år. Dette er en forlengelse av foreldelsesfristen i forhold til toårsfristen som ellers ville fulgt av straffeloven § 67. Forslaget er i samsvar med departementets forslag i Ot prp nr 36 (1993-94) § 18-1 fjerde ledd. I proposisjonen s 253 er forslaget om å forlenge foreldelsesfristen til fem år begrunnet slik:

> «Departementet er enig i at en foreldelsesfrist på to år virker i korteste laget i forhold til overtredelser av en del bestemmelser i aksjeloven. Departementet mener at en frist på fem år virker fornuftig, men er på den annen side i tvil om det er riktig å øke strafferammen ytterligere for å oppnå en lengre foreldelsesfrist. Straffeloven § 67 innebærer at strafferammen må økes til to år for at foreldelsesfristen skal bli fem år. Etter departementets syn bør man være noe varsom med en så betydelig heving av strafferammen så lenge straffetrusselen, som nevnt foran, omfatter alle bestemmelser som er gitt i eller i medhold av aksjeloven. »

Utvalget er enig i dette og slutter seg til forslaget om en særlig forlengelse av foreldelsesfristen.

Gjeldende lov § 17-1 første ledd har en særlig bestemmelse om overtredelse av regnskapslovgivningen. Fordi utvalget har foreslått å ikke innta regnskapsreglene i aksjeloven, er heller ikke en slik straffebestemmelse foreslått.

I gjeldende lov § 17-1 annet ledd er det særlig straffebestemmelser som retter seg mot overtredelse av disse nærmere angitte bestemmelser i aksjeloven. De bestemmelsene det gjelder har liten eller ingen aktualitet etter utvalgets forslag, og straffebestemmelsene er derfor ikke videreført.

Til § 16-14

Paragraf 16-14 er ny. Første ledd første punktum retter seg mot grov uforstand utvist av selskapets styremedlemmer, daglig leder og revisor under utførelsen av sitt verv for selskapet. Straffebestemmelsen vil ha særlig betydning for handlemåter som ikke innebærer overtredelse av konkrete bestemmelser i loven, jf § 16-13. Bestemmelsen må ses i sammenheng med den vekten utvalget har lagt på selskapsledelsens plikter og ansvar i forskjellige sammenhenger, så som at selskapets virksomhet er forsvarlig i forhold til selskapets kapitalgrunnlag, jf prinsippet i utkastet § 1-9, kravet til minste egenkapital i § 6-1, styrets ansvar og forvaltningen av selskapet etter § 5-4 og styrets tilsynsansvar etter § 5-5. Utvalget mener at disse og andre plikter selskapsledelsen er pålagt, bør følges opp med et skjerpet straffeansvar for kvalifisert klanderverdige handlinger og forsømmelser.

I **første ledd** annet punktum utvides straffebestemmelsen til også å omfatte ledende ansatte som har selvstendig avgjørelsesmyndighet innefor avgrensede saksområder, og utviser grov uforstand under utøvelsen av myndigheten. Det vises til § 16-13 annet ledd.

Om **annet ledd** vises til den tilsvarende bestemmelsen i § 16-13 tredje ledd.

V. Pålegg og tvangsmulkt

Til § 16-15

Paragraf 16-15 er ny. Bestemmelsen gir departementet myndighet til å pålegge et aksjeselskap å opphøre med et forhold som er i strid med loven eller med forskrift fastsatt i medhold av loven. Departementets pålegg kan sanksjoneres med tvangsmulkt til staten som i tilfelle vil løpe inntil forholdet er brakt i orden. Om utvalgets alminnelige merknader til bestemmelsen vises til avsnitt II.11.3.

Når det gjelder enkelthetene i bestemmelsen bemerkes:

Første ledd første punktum gir departementet en hjemmel til å gi et aksjeselskap pålegg om at forhold i strid med bestemmelser fastsatt i aksjeloven eller som er fastsatt i medhold av aksjeloven skal bringes til opphør. Det hører under departementet å fastlegge hvordan myndigheten skal organiseres og utøves i praksis. Etter vanlige delegasjonsregler kan departementets myndighet delegeres.

Etter første ledd annet punktum kan departementet sette frist for at forholdene skal bringes i samsvar med pålegget. Forøvrig gjelder forvaltningslovens regler.

Annet ledd første punktum gir hjemmel til å sanksjonere pålegg etter første ledd med tvangsmulkt. Tvangsmulkten kan ilegges selskapet som sådan eller den som innen selskapet er ansvarlig for å etterkomme pålegget, eventuelt begge. Det vil i første rekke være selskapets styre som er ansvarlig for å etterkomme pålegget, men det kan også være aktuelt å pålegge daglig leder tvangsmulkt når det gjelder forhold som hører under den daglige ledelsen.

Tredje ledd først punktum presiserer at det ikke foreligger noen plikt til å reagere overfor ethvert forhold som er i strid med aksjeloven. Hvor allmenne hensyn ikke tilsier at det treffes vedtak om pålegg, kan en sak avvises uten realitetsbehandling. Det siktes her blant annet til overtredelse av regler som regulerer selskapets interne forhold, og som det har liten offentlig interesse å håndheve. Bak innrapportering av slike forhold kan det ofte skjule seg tvister mellom aksjeeiergrupperinger, og slike tvister bør departementet eller den som har fått tildelegert myndigheten kunne holde seg utenfor med mindre allmenne hensyn tilsier noe annet. Det hører under departementet å avgjøre når det foreligger «allmenne hensyn» slik at en sak kan avvises uten realitetsbehandling. Beslutningen er derfor ikke underlagt full domstolsprøvelse. Tilsvarende gjelder ved delegasjon av myndigheten.

Tredje ledd annet punktum presiserer at beslutningen om avvisning regnes som enkeltvedtak, og det presiseres at vedtaket ikke kan påklages. Det gjøres her et unntak fra forvaltningsloven § 28 flg jf § 2 nest siste ledd.

I **fjerde ledd** er Kongen gitt hjemmel til å gi nærmere regler om gjennomføringen av bestemmelsen og å foreta en nærmere avgrensning av bestemmelsen. Det kan f eks være aktuelt å begrense påleggsmyndigheten til enkelte av aksjelovens bestemmelser som det er av særlig allmenn interesse at blir håndhevet.

13.17IKRAFTTREDELSE. OVERGANGSREGLER

Til § 17-1

Paragraf 17-1 regulerer lovens ikrafttredelse.

Første ledd første punktum gir Kongen hjemmel til å fastsette fra hvilket tidspunkt loven skal tre i kraft. Etter annet punktum kan Kongen bestemme at de enkelte bestemmelser i loven skal settes i kraft til forskjellig tid.

Det er gitt enkelte forskrifter i medhold av gjeldende lov. Etter vanlige tolkningsregler vil disse forskriftene fortsatt gjelde under den nye loven, med mindre noe annet uttrykkelig blir fastsatt i forbindelse med ikrafttredelsen eller følger av forholdene.

Etter **annet ledd** oppheves den någjeldende aksjeloven av 4. juni 1976 fra det tidspunkt den nye lovgivningen trer i kraft. Det er gjort unntak for gjeldende lov kap 11 om årsoppgjør, konsernoppgjør m m. Opphevelsen av disse reglene må koordineres med gjennomføringen av en ny regnskapslov.

Til § 17-2

En rekke forskjellige lover henviser i ulike sammenhenger til «aksjeselskap». Ettersom utvalgets lovforslag ikke har noen fellesbetegnelse for aksjeselskap og allmennaksjeselskap slik som gjeldende lov har, kan det oppstå usikkerhet om uttrykket «aksjeselskap» i andre lover også omfatter allmennaksjeselskap. For å unngå usikkerhet på dette punkt, foreslår utvalget at betegnelsen «aksjeselskap» i annen lovgivning skal omfatte både aksjeselskap og allmennaksjeselskap med mindre annet er særskilt fastsatt.

Til § 17-3

Paragrafen inneholder enkelte overgangsregler for aksjeselskaper.

Første ledd fastslår at et aksjeselskap etter den gjeldende aksjeloven også er et aksjeselskap etter den nye loven. Med aksjeselskap menes privat aksjeselskap, jf gjeldende lov § 1-1 fjerde ledd slik den lyder etter endringer ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). Dette gjelder likevel ikke om et selskap som er stiftet som aksjeselskap før lovens ikrafttredelse er registrert som allmennaksjeselskap, jf overgangsreglene i avsnitt VIII nr 1 i lov 22.12.1995 nr 80.

Annet ledd fastsetter at et aksjeselskap kan registreres som allmennaksjeselskap etter den nye lovgivningen forutsatt at omdanningsvedtak i medhold av gjeldende aksjelov er truffet før den nye lovens ikrafttredelse og omdanningsvedtaket er meldt til Foretaksregisteret senest seks måneder etter at loven er trådt i kraft.

Tredje ledd innebærer at stiftelsesreglene i den nåværende loven gjelder såfremt konstituerende generalforsamling er holdt før den nye lovens ikrafttredelse. Selskapet kan da registreres i Foretaksregisteret som aksjeselskap. Forutsetningen er at registreringen skjer senest seks måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet.

Fjerde ledd gjelder eldre selskapers plikt til å tilpasse seg kravet til aksjekapitalens størrelse i utkastet § 1-3 første ledd. Minstekravet til aksjekapital på 200.000 kroner gjelder i utgangspunktet også selskaper som er stiftet før lovens ikrafttredelse. I fjerde ledd er det fastsatt en overgangsperiode på fem år for eldre selskaper til å forhøye aksjekapitalen slik at minstekravet i § 1-3 er oppfylt. Som nevnt i avsnitt II.13.1.2 i merknadene til § 1-3 første ledd forutsettes det at det ved femårsfristens utløp foretas en vurdering av behovet for ytterligere overgangstid.

Femte ledd viderefører gjeldende lov § 19-3 nr 2 første og annet ledd.

Sjette ledd bestemmer at reglene i utkastet § 2-14 om styremedlemmer og revisors ansvar for at meldt aksjekapital er innbetalt ikke gjelder når registreringsmelding er innkommet til Foretaksregisteret før loven har trådt i kraft.

Syvende ledd bestemmer at reglene om aksjeinnskudd i §§ 2-16 flg bare gjelder for selskaper som er stiftet etter den nye loven.

Åttende ledd omhandler vedtektsendringer som er nødvendige på grunn av den nye lovgivningen. Vedtektsbestemmelser som er i strid med de nye reglene, vil fra ikrafttredelsen ikke lenger være gyldige, og aksjelovens regler vil gjelde i stedet.

Første punktum gir selskapet en frist til å bringe vedtektene i samsvar med den nye loven. Vedtektsendringer som selskapet er nødt til å vedta kan etter annet punktum besluttes med vanlig flertall. Flertallskravet i utkastet § 4-17 gjelder derfor ikke

for slike vedtektsendringer. Tredje punktum gir skifteretten myndighet til å beslutte selskapet oppløst dersom vedtektsendringene ikke er gjennomført innen fristen. Oppløsning og avviklingen skal gjennomføres etter reglene i utkastet § 12-15 til § 12-19.

Overgangsregelen i **niende ledd** er en følge av at det er foreslått enkelte mindre endringer i reglene om hvilke opplysninger som skal gå fram av aksjeeierboken. Etter bestemmelsen skal opplysningene være rettet opp innen ett år etter at loven er satt i kraft.

Overgangsregelen i **tiende ledd** har sammenheng med forslaget om å oppheve aksjebrevet i sin nåværende form. De som har rettigheter i aksjen, og andre berørte, bør ha noe tid på innrette seg etter de nye reglene. Det foreslås derfor at for selskaper som har holdt konstituerende generalforsamling før ikrafttredelsen av loven, skal gjeldende rettsverns- og legitimasjonsregler gjelde i ett år etter ikrafttredelsen, jf første punktum.

Eldre rettsstiftelser som har fått rettsvern etter gjeldende lovgivning beholder rettsvernet fram til ettårsfristens utløp, jf annet punktum. Etter fristens utløp faller rettsvernet bort. Panthavere må derfor sørge for å etablere rettsvern etter de nye reglene før ettårsfristen har løpt ut. Dette gjøres ved melding til selskapet, jf tredje punktum. Etableres rettsvern etter de nye reglene før fristens utløp, beholder eldre rettsstiftelse den prioritet den hadde etter tidligere lovgivning, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 256-257.

Ellevte ledd regulerer i hvilken utstrekning samtykkeregelen i utkastet § 3-7 annet ledd får virkning for eldre selskaper. Utgangspunktet er at den lovbestemte samtykkeregelen bare gjelder for eldre selskaper som har slike bestemmelser i vedtektene.

Tolvte ledd inneholder overgangsregler for aksjeeieres lovbestemte forkjøpsrett etter §§ 3-15 flg. Etter bestemmelsen gjelder bare den lovbestemte forkjøpsretten forsåvidt selskapets vedtekter inneholder bestemmelse om forkjøpsrett mv.

Trettende ledd regulerer anvendelsen av bestemmelsene i kap 3 del V om uttreden og innløsning av aksjeeiere i aksjeselskaper. Bestemmelsen skiller mellom hva som er grunnlaget for kravet. Etter nr 1 kan krav om uttreden etter § 3-20 første ledd nr 1 og 2 samt krav om innløsning etter § 3-21 første ledd nr 1 bare grunnes på forhold etter at loven er trådt i kraft.

Etter nr 2 kan krav om uttreden etter § 3-20 første ledd nr 3 og krav om innløsning etter § 3-21 første ledd nr 2 tidligst fremsettes ett år etter ikrafttredelsen. Fremsettes et slikt krav etter ettårsfristen, kan også handlinger og faktiske omstendigheter før lovens ikrafttredelse ha betydning.

Fjortende ledd bestemmer at selskapets ledelse skal være organisert i samsvar med den nye loven innen to år etter ikrafttredelsen. Bestemmelsen har betydning i forhold til forslaget om å oppheve reglene om representantskapet. Videre har bestemmelsen betydning i forhold til endringene i utkastets § 5-19 hvor vilkåret i gjeldende lov om at selskapet må ha eksistert i tre år før de ansatte gis representasjonsrett, er sløyfet, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 257.

Femtende ledd gjelder avtale med aksjeeier etter § 6-7. Bestemmelsen gjelder ikke avtaler som er inngått før lovens ikrafttredelse.

Sekstende ledd presiserer at §§ 6-13 til 6-21 bare gjelder for erverv som finner sted etter at loven er trådt i kraft.

Syttende ledd bestemmer at nedsettelse av aksjekapitalen, fondsemisjon og kapitalforhøyelse som er besluttet før lovens ikrafttreden, kan gjennomføres etter någjeldende lov.

Attende ledd har sammenheng med at styrefullmakt etter gjeldende lov § 4-8 tredje ledd kan utstedes for inntil fem år, mens slik fullmakt etter lov her bare kan

utstedes for to år, jf utkastet § 9-22 tredje ledd. Bestemmelsen begrenser varigheten av eldre fullmakter til to år etter lovens ikrafttredelse, selv om fullmakten etter generalforsamlingsvedtaket skulle ha lenger varighet.

Nittende ledd bestemmer at en sammenslåing som er besluttet i et av selskapene før ikrafttredelsen av lovens sammenslåingsregler, kan gjennomføres etter tidligere lovgivning.

Tyvende ledd bestemmer at hvor oppløsning er besluttet i generalforsamlingen før ikrafttredelsen, kan selskapet velge å gjennomføre avviklingen etter tidligere lovgivning.

KAPITTEL 14

Utkast til lov om allmennaksjeselskaper

Del I Alminnelig del

14.1 INNLEDENDE BESTEMMELSER

14.1.1 Innledning

Lovutkastet kap 1 inneholder en bestemmelse om lovens virkeområde, en samling av generelle regler og prinsipper om allmennaksjeselskaper og definisjoner av enkelte uttrykk som går igjen i loven. Oppbyggingen av kapitlet faller i hovedtrekk sammen med kap 1 i aksjelovutkastet.

14.1.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til § 1-1

Paragraf 1-1 regulerer lovens virkeområde og inneholder en definisjon av begrepet allmennaksjeselskap.

Bestemmelsen svarer til bestemmelsen i §§ 1-1 og 1-2 i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) §§ 1-1 første ledd og 1-2, som er kommentert på henholdsvis s 65-66 i utredningen og s 161-162 i proposisjonen. Bestemmelsen avviker imidlertid innholdsmessig fra disse på grunn av utvalgets forslag om to lover.

Første ledd fastsetter at loven gjelder for allmennaksjeselskaper. Avgrensningen av lovens virkeområde må ses i sammenheng med avgrensningen av virkeområdet for aksjeloven i aksjelovutkastet § 1-1 tredje ledd som unntar allmennaksjeselskaper fra aksjelovens virkeområde. Sammen dekker de to lovene aksjeselskapene, jf aksjelovutkastet § 1-1 annet ledd, og avløser samlet gjeldende aksjelov av 1976 som etter § 1-1 første ledd får «.... anvendelse på ethvert aksjeselskap ...».

Annet ledd definerer hva som menes med et allmennaksjeselskap. Når det gjelder valget av ordet allmennaksjeselskap vises til avsnitt I.2.2.

Innholdsmessig svarer definisjonen til definisjonen av allment aksjeselskap i gjeldende lov § 1-1 annet og fjerde ledd første punktum.

Bokstav a er identisk med aksjeselskapsdefinisjonen i aksjelovutkastet § 1-1 annet ledd.

Bokstavene b og c fastsetter hva som særmerker et allmennaksjeselskap i forhold til et aksjeselskap. I likhet med gjeldende lov § 1-1, slik paragrafen lyder etter endringene ved lov av 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning), er det avgjørende om selskapet i vedtektene er betegnet som et allmennaksjeselskap og er registrert som dette i Foretaksregisteret. Avgrensningskriteriene medfører at aksjeeiere selv har herredømme over hvilket regelsett de ønsker at selskapet skal være underlagt. Utvalget mener dette er viktig for at selskapene skal ha en størst mulig valgfrihet, se nærmer avsnitt I.2.3.

I. Generelt om allmennaksjeselskaper

I kap 1.I §§ 1-2 til 1-11 har utvalget samlet de viktigste generelle regler og prinsipper om allmennaksjeselskaper. Opplegget er det samme som i aksjelovutkastet, se særmerknadene til innledningen til de tilsvarende bestemmelsene i aksjelovutkastet. Bestemmelsene er stort sett identiske, bortsett fra at enkelte bestemmelser som har bakgrunn i aksjeselskapenes særlige karakter, ikke er tatt inn i allmennaksjeloven.

Til § 1-2

Paragraf 1-2 tilsvarer aksjelovutkastet §§ 1-2 og 1-12. Bestemmelsen fastslår at et allmennaksjeselskap må stiftes etter reglene i allmennaksjeloven. Det samme gjelder omdanning fra et aksjeselskap til et allmennaksjeselskap. Bestemmelsen må på dette punkt ses i sammenheng med aksjelovutkastet § 1-12 som fastsetter at omdanning fra allmennaksjeselskap til aksjeselskap også følger reglene i allmennaksjeloven. Omdanningen skjer etter nærmere regler fastsatt i §§ 2-23 til 2-26 og regler om omdanning fra allmennaksjeselskap til aksjeselskap som er fastsatt i §§ 12-21 til 12-25.

Paragraf 1-2 må ses i sammenheng med annet selskapsdirektiv art 13 som fastsetter at reglene for omdanning fra en annen selskapsform til et «åpent aksjeselskap» minst skal fylle de samme krav som i direktivet er fastsatt for stiftelse av et slikt selskap.

Til § 1-3

Paragraf 1-3 gir regler om aksjer og aksjekapital i et allmennaksjeselskap. Bestemmelsen tilsvarer aksjelovutkastet § 1-3, men er på flere punkter forskjellig fra reglene der.

Første ledd bestemmer at et allmennaksjeselskap skal ha en aksjekapital på minst 200.000 kroner. Gjeldende lov § 1-1 femte ledd tredje punktum fastsetter at minstekapitalen for allment aksjeselskap skal være minst en million kroner. Utkastet innebærer derfor at kravet til minste aksjekapital i disse selskapene reduseres. I avsnitt I.2.1 og II.5.2 har utvalget gitt en nærmere begrunnelse for forslaget til minste aksjekapital i et allmennaksjeselskap hvor det også fremgår at to medlemmer vil videreføre någjeldende minstekrav.

Annet selskapsdirektiv art 6 fastsetter at aksjekapitalen må utgjøre minst 25.000 ECU regnet i 1976-verdi. Dette tilsvarer i overkant av 160.000 kroner. Utvalgets forslag til minste aksjekapital tilfredsstiller dermed kravet i art 6.

Annet ledd er identisk med aksjelovutkastets § 1-3 annet ledd. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Tredje ledd må ses i sammenheng med aksjelovutkastet § 1-3 tredje ledd som avskjærer et aksjeselskap fra å innby andre enn aksjeeiere eller bestemt navngitte personer til å erverve aksjer i selskapet. Allmennaksjelovutkastet § 1-3 tredje ledd fastslår at denne begrensningen ikke gjelder for allmennaksjeselskapene, og angir dermed det sentrale skillet mellom de to selskapsformene. Lovutkastene viderefører på dette punkt skillet mellom privat aksjeselskap og allment aksjeselskap i gjeldende lov, jf gjeldende lov §§ 2-4 b og 4-5 a.

Om skillet mellom de to aksjeselskapsformene vises ellers til avsnitt I.2.1 og I.4.

Et allmennaksjeselskap kan selvsagt også gjennomføre emisjoner som et aksjeselskap kan gjøre. Selskapet kan således beslutte å reservere en kapitalforhøyelse til selskapets aksjeeiere, eller det kan gjennomføre en rettet emisjon mot bestemt navngitte personer. Det siste er presisert i annet punktum.

Fjerde ledd fastslår at aksjene i et allmennaksjeselskap skal registreres i Verdipapirsentralen. Noen alternativ adgang til å utstede aksjebrev eller registrere aksjene i en aksjeeierbok etter de regler som er foreslått for aksjeselskaper, er ikke holdt åpen for allmennaksjeselskaper. For en nærmere redegjørelse og begrunnelse vises til avsnitt I.3.4.

Til § 1-4

Paragraf 1-4 er identisk med aksjelovutkastet § 1-4. Det vises derfor til merknadene til aksjelovutkastets § 1-4.

Til § 1-5

Paragraf 1-5 tilsvarer fullt ut aksjelovutkastet § 1-5. Det vises derfor til merknadene til aksjelovutkastets § 1-5.

Til § 1-6

Paragraf 1-6 gir regler for adgangen til å vedtektsfeste stemmerettsbegrensninger i et allmennaksjeselskap. Bestemmelsen er i hovedtrekk lik aksjelovutkastet § 1-6, men på enkelte punkter er det foreslått forskjellige regler.

I NOU 1992:29 s 161 drøfter Aksjelovgruppen spørsmålet om selskapenes adgang til å gi ut aksjer med begrenset stemmevekt eller uten stemmerett. Aksjelovgruppen mener i likhet med dette utvalget at det kan være grunn til å foreslå en utvidet adgang til aksjer med begrenset stemmevekt eller uten stemmerett, men ble likevel stående ved ikke å foreslå endringer i forhold til gjeldende lov § 9-3 første ledd. Gruppens forslag var begrunnet med usikkerhet om hva som vil bli vedtatt innen EU på dette punkt. Denne konklusjonen deles av departementet i Ot prp nr 36 (1993-94) s 103-105.

Utvalget legger til grunn at det fremdeles er usikkert om, og i tilfelle også hvordan, EU vil regulere spørsmålet om aksjer uten stemmerett eller med begrenset stemmerett. Spørsmålet vil i tilfelle bli regulert i femte selskapsdirektiv og det er uklart hva som blir resultatet av den videre behandlingen av det foreliggende direktivutkastet. Utvalget mener derfor at når det nå legges fram utkast til ny aksjelovgivning, må det kunne foreslås regler om dette uavhengig av den uklarheten om spørsmålet som gjøres gjeldende innen EU, jf likevel fjerde ledd nedenfor. Det vises forøvrig til avsnitt II.8.3.2.

Både i aksjeselskap og allmennaksjeselskap er utgangspunktet at én aksje gir én stemme i selskapets generalforsamling, jf aksjelovutkastet § 4-3 første ledd og allmennaksjelovutkastet § 4-4 første ledd. Begge lover gir imidlertid også en adgang til å fravike utgangspunktet i vedtektene. Bestemmelsen begrenser adgangen til å ha stemmerettsbegrensninger i vedtektene i et allmennaksjeselskap og begrenser rekkevidden av slike vedtektsbestemmelser.

Første ledd og **annet ledd** første punktum tilsvarer aksjelovutkastet § 1-6 første og annet ledd første punktum. Det vises derfor til særmerknadene til disse bestemmelsene.

Annet ledd første punktum innebærer at det også i allmennaksjeselskaper kan vedtektsfestes at visse aksjer ikke skal gi stemmerett eller bare ha begrenset stemmevekt i forhold til andre aksjer i selskapet. Adgangen til å utstede slike aksjer gir selskapene økte muligheter til fleksibilitet i egenkapitalfinansieringen. Aksjer uten stemmerett eller med begrenset stemmevekt medfører på den andre siden at makten i selskapet kan bli konsentrert til visse aksjeeiere uten at disse representerer en tilsvarende andel av aksjekapitalen. I et allmennaksjeselskap antar utvalget at markedshensyn i noen grad vil regulere bruken av slike vedtektsbestemmelser. En aksjeklasse som det ikke er knyttet stemmerett til eller som bare har begrenset stemmevekt vil i alminnelighet bli verdsatt lavere av markedet enn aksjer med fulle rettigheter. Under enhver omstendighet er det et vilkår at de som tegner ny kapital i selskapet får full informasjon om hvilke rettigheter som knytter seg til aksjene, herunder om de aksjene de tegner har begrenset stemmevekt eller er uten stemmerett,

jf utkastet §§ 2-3 og 10-8 annet ledd. I tillegg er det i børsforskriften § 15-2 om innholdet av prospekt for aksjer i børsnoterte selskaper *"Virkeområde, stiftelse mv"* i pkt 4.2 stilt særlige krav om informasjon om aksjeeiernes stemmerett. Gjennom henvisningen i § 2-2 i forskrift 17.01.94 nr 31 om krav til utforming, kontroll og offentliggjøring av emisjonsprospekter når emisjonen gjelder verdipapirer som ikke er børsnotert, har den nevnte bestemmelsen i børsforskriften også fått anvendelse på visse emisjoner som gjelder aksjer som ikke er børsnotert.

Utvalget mener likevel at det i selskaper som henvender seg til allmennheten for å få inn risikokapital bør være en hjemmel for myndighetene til å føre en viss kontroll med utstedelse av aksjer uten stemmerett eller med begrenset stemmevekt, hvor forholdet mellom slike aksjer og aksjer med fulle rettigheter er påtakelig. Utvalget har foreslått en bestemmelse om dette i tredje ledd annet punktum som fastsetter at vedtektsbestemmelse om at aksjene i en aksjeklasse ikke skal gi stemmerett eller ha begrenset stemmevekt skal godkjennes av departementet dersom det samlede pålydende av slike aksjer utgjør mer enn halvparten av aksjekapitalen i selskapet. Avgrensningen av når en slik vedtektsbestemmelse skal godkjennes av departementet er fastsatt på bakgrunn av Nærings- og Energidepartementets dispensasjonspraksis etter gjeldende aksjelov § 9-3 første ledd fjerde punktum.

Tredje ledd svarer helt ut til aksjelovutkastet § 1-6 tredje ledd. Det vises derfor til merknadene til denne.

Fjerde ledd må ses i sammenheng med den usikkerhet som gjør seg gjeldende om hvorvidt det innen EU vil bli fastsatt regler som begrenser adgangen til å ha aksjer uten stemmerett eller med begrenset stemmevekt og som gjennom EØS-avtalen vil bli bindende også for Norge, jf over. Fjerde ledd gir departementet hjemmel til å fastsette at i den utstrekning slike regler blir bindende for Norge, kan departementet kreve at vedtektsbestemte stemmerettsbegrensninger endres for å oppfylle Norges forpliktelser.

Til § 1-7

Paragraf 1-7 er identisk med aksjelovutkastet § 1-7. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 1-8

Paragraf 1-8 er identisk med aksjelovutkastet § 1-8. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 1-9

Paragraf 1-9 er identisk med aksjelovutkastet § 1-9. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 1-10

Paragraf 1-10 tilsvarer aksjelovutkastet § 1-10. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 1-11

Paragraf 1-11 er identisk med aksjelovutkastet § 1-11. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

II. Definisjoner

Til § 1-12 til § 1-15

Paragraf 1-12 definerer mor- og datterselskapsforhold og konsern når morselskapet er et allmennaksjeselskap. Definisjonene tilsvarer definisjonene i aksjelovutkastet §§ 1-13 og 1-14 som gjelder når det er et aksjeselskap som er morselskap. Konserndefinisjonen i § 1-13 må forøvrig ses i sammenheng med aksjelovutkastet § 14-9 som inneholder en nærmere regulering av enkelte spørsmål om forholdet mellom mor- og datterselskap og konsernforhold når et allmennaksjeselskap er morselskap til et aksjeselskap.

Paragrafene 1-14 og 1-15 er helt i samsvar med aksjelovutkastet §§ 1-15 og 1-16. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

14.2 STIFTELSE AV ALLMENNAKSJESELSKAP MV

I Stiftelsesgrunnlaget

14.2.1 Innledning

Stiftelsesreglene i kap 2 er i hovedtrekk de samme som er foreslått for stiftelse av aksjeselskap i aksjelovutkastet kap 2. De forskjeller som foreslås har i første rekke sammenheng med at for allmennaksjeselskaper er norsk lovgivning gjennom EØS-avtalen bundet av EUs regler på området. På enkelte punkter har likevel utvalget foreslått forskjeller som går noe utover det EU-lovgivningen krever.

Etter utkastet vil det heller ikke for allmennaksjeselskaper være adgang til suksessiv stiftelse. Reglene om dette i gjeldende lov blir sjelden brukt i praksis. Hvor stifterne har til hensikt å henvende seg til allmennheten, blir dette i praksis gjort ved en etterfølgende aksjekapitalforhøyelse, se NOU 1992:29 s 75. Utvalget finner derfor ikke grunn til å opprettholde reglene om suksessiv stiftelse. Dermed oppnås også en forenkling av lovens stiftelsesregler.

Kap 2 inneholder også regler om omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap, se utkastet §§ 2-23 til 2-26. Foruten at disse reglene må oppfylle kravet i annet selskapsdirektiv art 13, har utvalget ved utformingen av disse reglene lagt vekt på at omdanningen skal kunne gjennomføres på en rask og enkel måte, se forøvrig avsnitt I.2.3 i de alminnelige motivene.

14.2.2 Merknader til de enkelte bestemmelser.

Til § 2-1

Paragraf 2-1 svarer til aksjelovutkastet § 2-1. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Annet selskapsdirektiv art 2 og 3 stiller krav til hvilke opplysninger stiftelsesdokumentet sammen med vedtektene må inneholde. Paragraf 2-1 sammen med § 2-2 oppfyller disse kravene.

Art 2 bokstav e bestemmer at dersom et selskapsforhold ikke skal være varig, skal dette opplyses i vedtektene. Noe slikt krav er ikke inntatt i lovteksten til §§ 2-1 eller 2-2. Det følger imidlertid av utkastet § 12-1 annet ledd at en slik bestemmelse må fastsettes i vedtektene for å kunne gjøres gjeldende. Den nevnte direktivbestemmelsen er derfor oppfylt gjennom utkastet § 12-1.

Til § 2-2

Paragraf 2-2 tilsvarer aksjelovutkastet § 2-2. Det er imidlertid enkelte forskjeller mellom de to bestemmelsene.

Første ledd nr 1 fastsetter at vedtektene skal angi selskapets karakter av et allmennaksjeseselskap. Bestemmelsen må ses i sammenheng med utkastet § 1-1 annet ledd som fastsetter at et selskap bare er et allmennaksjeselskap når dette er fastsatt i vedtektene.

Nr 2-7 er identisk med nr 1-6 i aksjelovutkastet.

Nr 8 forutsetter at et allmennaksjeselskap kan ha flere daglige ledere. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 2-2 annet ledd nr 2 som kom inn i aksjelovgivningen ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). Bestemmelsen har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 2 bokstav d som fastsetter at vedtektene eller stiftelsesdokumentet skal angi regler som bestemmer antallet og fremgangsmåten ved utnevnelse av medlemmer til ledelsesorganet, med mindre dette følger av loven.

Når et selskap har flere daglige ledere, er det opp til selskapet selv å fastsette hvordan arbeidet nærmere skal organiseres. De som er daglige ledere kan lede hvert sitt område eller de kan opptre som et kollektivt organ. Skal flere daglige ledere fungere som et kollektivt organ, skal dette angis i vedtektene. Det siste er nytt i forhold til gjeldende lov.

Gjeldende § 2-2 annet ledd første punktum fastsetter at skal ikke selskapet ved sin virksomhet ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, skal vedtektene inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd og formue ved likvidasjon. Bestemmelsen er videreført i aksjelovutkastet § 2-2 annet ledd, men er ikke tatt inn i allmennaksjelovutkastet fordi utvalget mener at det i praksis vil være uaktuelt at et allmennaksjeselskap har et slikt formål.

Utvalget viderefører heller ikke gjeldende lov § 2-2 annet ledd annet punktum om at vedtektene skal inneholde bestemmelse om registrering i Verdipapirsentralen. En slik bestemmelse er unødvendig ettersom det i § 1-3 fjerde ledd er fastsatt at registrering i Verdipapirsentralen er obligatorisk for allmennaksjeselskaper.

Til § 2-3

Paragraf 2-3 svarer helt ut til aksjelovutkastet § 2-3. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 2-4

Paragraf 2-4 svarer helt ut til aksjelovutkastet § 2-4. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 2-5

Paragraf 2-5 svarer helt ut til aksjelovutkastet § 2-5. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

II Aksjeinnskudd i annet enn penger

Til § 2-6

Paragraf 2-6 svarer helt ut til aksjelovutkastet § 2-6. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Bestemmelsen fastsetter nærmere krav til aksjeinnskudd i annet enn penger mv, og oppfyller annet selskapsdirektiv art 7 og art 3 bokstav k om angivelse av særfordeler i stiftelsesdokumentet.

Til § 2-7

Paragraf 2-7 svarer fullt ut til § 2-7 i aksjelovutkastet. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 2-8

Paragraf 2-8 inneholder regler om uavhengig sakkyndig redegjørelse om tingsinnskudd mv. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 2-4 a og har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 10 som fastsetter regler om en uavhengig vurdering av innskudd i annet enn penger. Paragrafen svarer til aksjelovutkastet § 2-8, bortsett fra at redegjørelsen i allmennaksjeselskap skal utarbeides av en eller flere uavhengige sakkyndige, mens det i aksjeselskap er styret som skal sørge for at redegjørelsen utarbeides. Styrets redegjørelse skal imidlertid her bekreftes av statsautorisert/registeret revisor, jf aksjelovutkastet § 2-8 annet ledd.

Annet ledd fastsetter stifternes plikt til å sørge for at redegjørelsen blir utarbeidet av en eller flere uavhengige sakkyndige. I likhet med gjeldende lov § 2-4 a første ledd er det etter loven bare registrert eller statsautorisert revisor som godkjennes som uavhengig sakkyndig. Utvalget viderefører forøvrig hjemmelen for departementet i gjeldende lov § 2-4 a første ledd siste punktum til i forskrift å bestemme at også andre yrkesgrupper kan benyttes som uavhengig sakkyndig. Om bruken av denne hjemmelen vises til Ot prp nr 4 (1995-96) s 21.

III. Stiftelse, registrering mv

Til § 2-9 til § 2-15

Paragrafene 2-9 til 2-15 svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 2-9 til 2-15

Utkastet §§ 2-12, 2-13 og 2-15 gjennomfører annet selskapsdirektiv art nr 18, 9 og 4.

IV. Aksjeinnskudd

Til § 2-16 til § 2-22

Paragrafene 2-16 til 2-22 svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 2-16 til 2-22. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

V. Omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap

Til § 2-23

Paragraf 2-23 gjelder vedtak om omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap. Bestemmelsen erstatter sammen med §§ 2-24 til 2-26 gjeldende lov § 14-23 slik den lyder etter endringen i aksjeloven ved lov av 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). I NOU 1992:29 er de tilsvarende omdanningsreglene tatt inn i § 15-20 som er kommentert på s 208, og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-20 som er kommentert på s 243. Omdanningsreglene har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 13.

Paragrafen svarer innholdsmessig til gjeldende lov § 14-23 første, annet og tredje ledd, men utvalget har foreslått en noe annen redigering av reglene.

Til § 2-24

Paragraf 2-24 inneholder nærmere regler om plikt til å melde omdanningsvedtak til Foretaksregisteret. I gjeldende lov § 14-23 fjerde ledd er melding om omdanning til

Foretaksregisteret forutsatt. Det samme gjelder i NOU 1992-29 § 15-20 fjerde ledd som er kommentert på s 208 og i Ot prp § 14-20 fjerde ledd som er kommentert på s 243.

Første ledd pålegger selskapet å melde omdanningsvedtaket til Foretaksregisteret. Fristen for å melde vedtaket er tre måneder etter at vedtaket er truffet. Fristen er den samme som etter § 2-13 første ledd gjelder for å melde et nystiftet selskap.

Annet ledd regulerer virkningene av at fristen i første ledd oversittes. Omdanningsvedtaket kan da ikke lenger registreres og vedtaket er ikke bindende. Etter tredje punktum gjelder det samme om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes. Annet ledd har parallell i § 2-13 tredje ledd om betydningen av at et nystiftet selskap ikke er meldt til Foretaksregisteret innen fristens utløp.

Til § 2-25

Paragraf 2-25 fastsetter regler om registrering av selskapets aksjer i Verdipapirsentralen. Verken gjeldende lov, NOU 1992:29 eller Ot prp nr 36 (1993-94) har egne regler om registrering i Verdipapirsentralen i tilknytning til at et selskap er vedtatt omdannet fra aksjeselskap til allmennaksjeselskap.

Gjeldende lov har generelle regler om overgang til registrering i Verdipapirsentralen i § 3-13. I NOU 1992:29 er dette regulert i § 4-5 som er kommentert på s 100 og i Ot prp nr 36 (1993-94) i § 4-7 første og annet ledd som er kommentert på s 180-181. Disse reglene har vært mønster for paragrafen.

Første ledd pålegger styret plikt til å sørge for at aksjeregister i Verdipapirsentralen blir opprettet. En tilsvarende plikt inntrer også for styret når et allmennaksjeselskap stiftes. Det vises derfor til merknadene til utkastet § 3-1.

Annet ledd pålegger selskapet en plikt til å varsle aksjeeierne om registrering i Verdipapirsentralen. Med språklige endringer tilsvarer bestemmelsen gjeldende lov § 3-13 første ledd første punktum.

Tredje ledd tilsvarer innholdsmessig gjeldende lov § 3-13 første ledd annet punktum og annet ledd.

Fjerde ledd erstatter forskriftshjemmelen i gjeldende lov § 3-13 tredje ledd. Bestemmelsen er tilpasset det forhold at det ikke lenger skal utstedes aksjebrev i aksjeselskaper.

Til § 2-26

Paragraf 2-26 fastsetter det nærmere ikrafttredelsestidspunktet for et omdanningsvedtak. Første ledd erstatter gjeldende lov § 14-23 fjerde ledd. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 15-20 fjerde ledd som er kommentert på s 208. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 14-20 fjerde ledd som er kommentert på s 243.

Første ledd bestemmer at selskapet er et allmennaksjeselskap når omdanningsvedtaket er registrert i Foretaksregisteret. Fra dette tidspunkt er selskapet regulert av allmennaksjeloven.

Annet ledd fastsetter det nærmere skjæringstidspunktet for når allmennaksjelovens regler om aksjeeierregister og askjer registrert i Verdipapirsentralen trer i kraft i forbindelse med omdanning til allmennaksjeselskap. Ikrafttredelsen av disse reglene er knyttet til tidspunktet aksjeeierregisteret er opprettet i Verdipapirsentralen, likevel tidligst fra utløpet av tomånedersfristen i § 2-25 tredje ledd. Bestemmelsen om ikrafttreden i annet ledd kan føre til at ikrafttredelsen av reglene om aksjeeierregister og registrering i Verdipapirsentralen trer i kraft senere enn omdanningsvedtaket. For å unngå de ulempene dette kan medføre, er det viktig at selskapet

samordner omdanningsvedtaket og registreringen av dette i Foretaksregisteret med reglene i § 2-25 om overgang til registrering i Verdipapirsentralen.

14.3 AKSJEEIERNE

14.3.1 Innledning

Kap 3 inneholder regler om registrering av selskapets aksjer i Verdipapirsentralen samt forvalterregistrering og tegningsrettsregister. Videre inneholder kapitlet regler om overdragelse og annet eierskifte til aksjer, og i denne forbindelse adgangen til å vedtektsfeste at aksjeoverdragelser skal være betinget av styrets samtykke mv. Det foreslås dessuten en helt ny bestemmelse om adgang for selskapet til å innløse små aksjeposter.

Reglene i kap 3 er vesentlig forskjellig fra de tilsvarende reglene i kap 3 i aksjelovutkastet. Kap 3 er ett av de kapitlene hvor de to lovene skiller seg mest fra hverandre. For de selskapene allmennaksjeloven retter seg til, er det av betydning av lovgivningen legger forholdene til rette for en effektiv og velordnet aksjeomsetning. Dette betyr etter utvalgets oppfatning at registrering i Verdipapirsentralen bør være obligatorisk for disse selskapene, jf § 1-3 fjerde ledd. Utvalget har ikke funnet grunn til å åpne adgang for et alternativt registreringssystem. Selskaper som av økonomiske eller andre grunner ikke ønsker å ha aksjene registrert i Verdipapirsentralen får i tilfelle organiseres som aksjeselskap. Se forøvrig nærmere avsnitt I.3.4.

Utvalget mener også at hovedregelen om aksjenes frie omsettelighet bør stå betydelig sterkere i allmennaksjeselskaper enn i aksjeselskaper. Utvalget mener derfor at det bare i begrenset utstrekning bør være adgang til å fravike dette utgangspunktet i vedtektene. Ønsker aksjeeierne å forbeholde aksjene for en lukket krets, er det aksjeselskapsformen som passer for selskapet. Utvalget foreslår på denne bakgrunn at hovedregelen om aksjenes frie omsettelighet i vedtektene bare skal kunne begrenses gjennom krav om styresamtykke som omfattes av utkastet §§ 3-18 til 3-20 og eierbegrensninger som nevnt i § 3-21. Andre former for omsetningsbegrensninger er det ikke åpnet for i allmennaksjeselskaper.

14.3.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Aksjeeieregisteret

Til § 3-1

Paragraf 3-1 regulerer plikten til å opprette et aksjeeierregister og retten til innsyn i registeret. Gjeldende lov har tilsvarende bestemmelser i § 3-8 første ledd annet punktum og i § 3-11 første ledd annet punktum og fjerde ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er det foreslått en tilsvarende bestemmelse i § 4-5 første ledd første punktum, tredje ledd annet punktum og sjette ledd som er kommentert på s 177-179. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-1 første ledd første punktum annet ledd annet punktum og sjette ledd som er kommentert på s 98-99.

Første ledd pålegger styret å sørge for at det opprettes et aksjeeierregister i Verdipapirsentralen. Bestemmelsen tilsvarer gjeldende lov § 3-8 første ledd annet punktum. Bestemmelsen må ses i sammenheng med forslag om obligatorisk registrering i Verdipapirsentralen for allmennaksjeselskaper. For en nærmere redegjørelse, se avsnitt I.3.4 og innledningen til dette kapitlet.

Annet ledd første punktum viderefører gjeldende lov § 3-11 første ledd annet punktum.

Annet punktum må ses i sammenheng med første punktum, og pålegger styret å melde selskapets registrering i Foretaksregisteret til Verdipapirsentralen. Anmerkningen om at selskapet ikke er registrert kan da slettes.

Tredje ledd fastsetter at aksjeeierregisteret er allment tilgjengelig, og viderefører gjeldende lov § 3-11 fjerde ledd, jf § 3-8 femte ledd.

Tredje ledd annet punktum er nytt. Kongen er her gitt en hjemmel til å gi nærmere forskrift om innsynsretten, og kan i denne forbindelse begrense allmennhetens innsynsrett. Blir forskriftshjemmelen i annet punktum benyttet til å begrense innsynsretten også i selskaper med bare én aksjeeier, må allmennhetens mulighet til å få opplyst hvem som er aksjeeier fremgå av et annet register, jf tolvte selskapsdirektiv art 3.

Til § 3-2

Paragraf 3-2 fastsetter hvilke opplysninger aksjeeierregisteret skal inneholde og gir regler for sameie i aksjer som er registrert i Verdipapirsentralen. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 3-10, § 3-11 første ledd første punktum og annet ledd første punktum. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-1 annet og tredje ledd første punktum og i § 4-10 som er kommentert på henholdsvis s 98 og s 100. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-3 og § 4-5 annet og tredje ledd som er kommentert på henholdsvis s 176 og s 177-178.

Første ledd fastsetter hvilke opplysninger som skal registreres i aksjeeierregisteret. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 3-11 første ledd første punktum og annet ledd første punktum, bortsett fra at kravet i gjeldende lov om at aksjeeierens stilling skal opplyses er sløyfet, og det er foreslått at det i tillegg til aksjeeierens navn og adresse også skal opplyses om fødselsdato. Endringene er i samsvar med Ot prp nr 36 (1993-94) s 177-178.

Annet ledd bestemmer at dersom en aksje eies av flere sammen, må disse oppnevne én som skal opptre som aksjeeier overfor selskapet. Denne personen vil da bli registrert som aksjeeier i aksjeeierregisteret og representere sameierne overfor selskapet. En slik løsning følger også av gjeldende lov § 3-10.

Til § 3-3

Paragraf 3-3 stiller krav om at enkelte særlige opplysninger om aksjene skal registreres i aksjeeierregisteret. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 3-11 første ledd tredje punktum og annet ledd annet punktum. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-1 tredje ledd første og tredje punktum som er kommentert på s 98. I Ot prp nr 36 (1993- 94) er en slik bestemmelse foreslått i § 4-5 tredje ledd første punktum og tredje punktum som er kommentert på s 177-178.

Første ledd viderefører innholdsmessig gjeldende lov § 3-11 første ledd tredje punktum og annet ledd annet punktum. Selskapets styre har et ansvar for at disse opplysningene er registrert i aksjeeierregisteret.

Annet ledd knytter seg til første ledd nr 4, og pålegger styret å sørge for at opplysning om at aksjer ikke er fullt innbetalt blir rettet når innbetaling har funnet sted. Denne bestemmelsen har imidlertid mindre praktisk betydning enn etter gjeldende lov, idet aksjeinnskuddene skal være innbetalt før selskapet kan registreres. Det vil derfor bare være i en kortere periode når aksjene er registrert i Verdipapirsentralen, men ikke i Foretaksregisteret, at bestemmelsen har betydning. Gjeldende lov har ingen uttrykkelig bestemmelse om dette, men den foreslåtte regelen representerer neppe noe nytt i forhold til gjeldende rett, jf prinsippet i gjeldende lov § 3-11 annet ledd tredje punktum.

Til § 3-4

Paragraf 3-4 pålegger styret å sørge for at opplysninger i aksjeeierregisteret blir endret etter at selskapet har vedtatt vedtektsendringer som innebærer at opplysningene i aksjeeierregisteret blir villedende. Bestemmelsen har særlig betydning i forhold til opplysninger som nevnt i § 3-3 første ledd nr 1-3. Bestemmelsen stemmer innholdsmessig med gjeldende lov § 3-11 annet ledd tredje punktum. I NOU 1992-29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-1 tredje ledd tredje punktum som er kommentert på s 98. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-5 fjerde ledd første punktum som er kommentert på s 178.

Til § 3-5

Paragraf 3-5 pålegger tidligere eier straks etter eierskifte å sende melding om dette til Verdipapirsentralen. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 3-9 annet ledd annet punktum. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-6 annet ledd annet punktum som er kommentert på s 100. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelser foreslått i § 4-18 som er kommentert på s 188.

Det er i bestemmelsen bare foreslått språklige endringer i forhold til gjeldende lov. Gjeldende lov § 3-9 tredje ledd annet punktum pålegger avhenders fullmektig å melde eierskifte til Verdipapirsentralen. Utvalget mener at bestemmelsen er overflødig, og har ikke videreført den. Meglers eller kontoførers fullmakt til å melde eierskifte til Verdipapirsentralen, vil bero på avtaleforholdet mellom avhender og fullmektig, jf verdipapirsentralloven § 4-3. Er slik fullmakt gitt, vil det følge av fullmaktsforholdet at fullmektigen plikter å overholde meldeplikten.

Utvalget har heller ikke videreført gjeldende lov § 3-9 annet ledd tredje punktum, som pålegger mellommann opplysningsplikt om medkontrahentens navn og adresse. Utvalget mener at bestemmelsen hører hjemme i verdipapirhandellovgivningen. Det vises forøvrig til Ot prp nr 15 (1995-96) om lov om endringer i lov av 14. juni 1995 nr 61 om verdipapirhandel mv, hvor det foreslås en bestemmelse i verdipapirhandelloven om at verdipapirforetak skal registrere handel i finansielle instrumenter som er registrert i Verdipapirsentralen samme dag som avtale om overdragelse inngås, jf forslaget til verdipapirhandellov § 5-5. Ellers vises til at det i proposisjonen ikke foreslås noen videreføring av forbudet mot at foretaket kan opplyse hvem det opptrer på vegne av eller slutter avtale med. Det er lagt til grunn at et eventuelt fortrolighetskrav bør avklares gjennom avtale mellom kundene og foretakene. Gjeldende bestemmelse om foretakets alminnelige taushetsplikt er forøvrig foreslått videreført. Hvorvidt opplysninger om kundens identitet vil være omfattet av taushetsplikten, vil etter proposisjonen måtte avgjøres etter denne bestemmelsen.

Til § 3-6

Paragraf 3-6 gjelder registrering av de nye aksjer ved kapitalforhøyelser. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 3-8 første ledd fjerde punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-5 første ledd annet punktum og tredje ledd annet punktum som er kommentert på s 177-178. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-1 første ledd annet punktum og annet ledd og § 4-2 første ledd annet punktum som er kommentert på s 98.

Første ledd viderefører gjeldende lov § 3-8 første ledd tredje punktum. Det er ikke foreslått annet enn språklige endringer.

Annet ledd gjelder den situasjon at de nye aksjene ved kapitalforhøyelse ennå ikke er registrert i Foretaksregisteret på det tidspunkt de registreres i Verdipapirsen-

tralen. I så tilfelle skal det registreres opplysning om dette i aksjeeierregisteret. Ved registrering i Foretaksregisteret skal styret melde dette til Verdipapirsentralen slik at anmerkningen kan bli slettet.

Til § 3-7

Paragraf 3-7 pålegger selskapet å utstede et aksjebevis til aksjeeieren når denne er registrert i aksjeeierregisteret. Bestemmelsen har parallell med det aksjebeviset som etter aksjelovutkastet § 3-6 skal utstedes som kvittering for at en aksjeeier er innført i aksjeeierboken. En tilsvarende bestemmelse er foreslått i NOU 1992:29 § 4-11 som er kommentert på s 100-101 og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-8 som er kommentert på s 181.

II. Forvalterregistrering

Til § 3-8

Paragraf 3-8 erstatter gjeldende lov § 3-14 første og annet ledd, jf fjerde ledd. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-2 første og annet ledd, jf fjerde ledd som er kommentert på s 99. I Ot prp nr 36 (1993-94) er et tilsvarende forslag inntatt i § 4-6 første og annet ledd, jf fjerde ledd som er kommentert på s 179-180.

Utvalget har bare foretatt en vurdering av visse sider ved reglene om forvalterregistrering, se avsnitt II.8.6.1. Gjeldende regler er forøvrig i all hovedsak videreført. Utvalget har i § 3-10 foreslått en ny sanksjonsregel mot forvalter som ikke oppfyller opplysningsplikten overfor selskapet eller offentlig myndighet som ikke blir godkjent eller får godkjennelsen trukket tilbake.

Etter utvalgets forslag vil forvalterregistrering være forbeholdt allmennaksjeselskaper. Ordningen med forvalterregistrering er nær knyttet til aksjer som er notert på børs og som henvender seg til det internasjonale kapitalmarkedet. Utvalget kan derfor ikke se noe behov for å ha regler om forvalterregistrering i aksjeselskaper.

Første ledd fastsetter hvilke aksjer som kan være gjenstand for forvalterregistrering. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 3-14 første ledd. I annet punktum er det foreslått enkelte endringer som har sin bakgrunn i bemerkningene foran.

Annet ledd angir de opplysninger aksjeeierregisteret skal inneholde om forvalteren og forvalteroppdraget. Bestemmelsen viderefører med enkelte språklige og redaksjonelle endringer gjeldende lov § 3-14 annet ledd.

Tredje ledd viderefører gjeldende lov § 3-14 fjerde ledd om Kongens forskriftskompetanse.

Til § 3-9

Paragraf 3-9 angir forvalterens rettigheter og plikter. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 3-14 tredje ledd, jf fjerde ledd. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-2 tredje ledd, jf fjerde ledd som er kommentert på s 99. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-6 tredje ledd, jf fjerde ledd som er kommentert på s 180. Det er ikke foreslått annet enn språklige og redaksjonelle endringer i forhold til gjeldende rett.

Til § 3-10

Paragraf 3-10 gir hjemmel til sanksjonere brudd på opplysningsplikten etter utkastet § 3-9 med tvangssalg, og foretar forøvrig visse presiseringer når det gjelder forvalterens fullmakt, se avsnitt II.8.5.1. Slike bestemmelser foreligger ikke etter gjeldende lov § 3-14. Heller ikke var slike bestemmelser foreslått i NOU 1992:29 eller i Ot prp nr 36 (1993-94).

Første ledd første punktum gir hjemmel til å reagere med tvangssalg av aksjer overfor forvalter som misligholder opplysningsplikten etter § 3-9. Formålet med bestemmelsen er å gi en effektiv sanksjonsmulighet overfor forvalter som ikke oppfyller opplysningsplikten etter § 3-9 annet ledd. Etter det utvalget har forstått kan det i enkelte tilfeller være vanskelig å få gjennomført forvalterens plikt til å gi opplysninger om det reelle eierforholdet til de aksjene forvalteroppdraget omfatter. Forvalterne vil ofte være utenlandske selskaper hvor mulighetene for en effektiv rettshåndhevelse er små. Utvalget har blitt stående ved at en adgang til tvangssalg ved mislighold av opplysningsplikten vil være et effektivt tvangsmiddel til å gjennomføre opplysningsplikten. Tvangssalget gjelder de aksjer selskapet eller offentlig myndighet har krevd opplyst eierforholdet til. Salget gjennomføres i tilfelle etter reglene om tvangsdekning i fondsaktiver mv i tvangsfullbyrdelsesloven kap 10.II. Såvel selskapet som den offentlig myndighet som har krevd opplysninger om eierforholdet til aksjene kan kreve at namsmyndigheten gjennomfører tvangssalget.

Henvisningen til tvangsfullbyrdelsesloven § 10-6, jf § 8-16 første ledd annet punktum gjør det klart at tvangssalget kan gjennomføres selv om prisen som oppnås ikke gir dekning for begrensede rettigheter i aksjene.

Annet ledd fastsetter at første ledd også gjelder overfor en som opptrer som forvalter uten å være godkjent etter § 3-8 eller mister godkjennelsen. Bestemmelsen forutsetter at det ikke aksepteres andre former for forvalterregistrering enn de som omfattes av utkastet §§ 3-10 flg. Henvisningen til første ledd innebærer bl a at månedsfristen som her er fastsatt også gjelder tvangssalg etter annet ledd. Utvalget har drøftet om en adgang til tvangssalg da skal inntre umiddelbart eller om enmånedsfristen skal gjelde slike tilfeller. Utvalget har kommet til at fristen skal gjelde, og legger til grunn at bestemmelsen klargjør dette.

Tredje ledd første punktum presiserer at en forvalter som ikke er godkjent heller ikke kan motta utbytte eller andre utdelinger. Annet punktum presiserer at dette også gjelder dersom fullmakten blir trukket tilbake. Bestemmelsen innebærer at selskapet ikke kan foreta utbetaling av utbytte mv med frigjørende virkning for selskapet i forhold til den reelle aksjeeieren. I tredje punktum er Kredittilsynet pålagt en plikt til å varsle Verdipapirsentralen når forvalterens konto skal sperres, slik at han da ikke kan motta utbytte eller andre utdelinger. Når denne plikten er pålagt Kredittilsynet skyldes dette at Kredittilsynet likevel vil måtte underrettes om at godkjennelsen er trukket tilbake og det er da naturlig at Kredittilsynet også varsler Verdipapirsentralen.

III. Tegningsrettsregister

Til § 3-11

Paragraf 3-11 inneholder regler om tegningsrettsregister. Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-9 som er kommentert på s 181 og i NOU 1992:29 i § 4-8 som er kommentert på s 100.

Første ledd pålegger selskapet å opprette et tegningsrettregister i Verdipapirsentralen. Bestemmelsen har som forutsetning at selskapet har utstedt rettigheter

som nevnt i paragrafens annet ledd. Andre selskaper behøver således ikke opprette tegningsrettsregister.

Annet ledd angir hvilke rettigheter som skal registreres i tegningsrettsregisteret. Etter nr 1 skal fortrinnsrett etter utkastet § 9-3 registreres i tegningsrettsregisteret. Bestemmelsen avløser her gjeldende lov § 4-3 annet ledd siste punktum. Når det gjelder rettigheter som nevnt i annet ledd nr 2-4 gjelder dette rett til aksjer i selskapet etter reglene i kap 9.VII til IX.

Tredje ledd fastsetter at tegningsretter som etter første ledd skal registreres i selskapets tegningsrettsregister, også skal registreres på rettighetshaverens, eventuelt forvalterens investorkonto i Verdipapirsentralen. Annet ledd må her ses i sammenheng med utkastet § 3-9 første ledd som gir forvalter myndighet til på aksjeeierens vegne å motta tildeling av nye aksjer ved kapitalforhøyelse.

Fjerde ledd fastslår at reglene om innsynsrett i aksjeeierregisteret etter § 3-1 tredje ledd også gjelder for innsyn i tegningsrettsregisteret.

Til § 3-12

Paragraf 3-12 regulerer hvilke nærmere opplysninger som skal registreres i tegningsrettregisteret. Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov. Den tilsvarer imidlertid forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-9 annet ledd som er kommentert på s 181 og forslaget i NOU 1992:29 § 4-8 annet ledd som er kommentert på s 100.

IV. Overdragelse og annet eierskifte.

Til § 3-13

Første ledd viderefører prinsippet om aksjenes frie omsettelighet i gjeldende lov § 3-2. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-14 første ledd som er kommentert på s 183. I NOU 1992:29 var det tilsvarende forslag inntatt i § 4-12 første ledd som er kommentert på s 101. Forøvrig vises også til denne utredningen avsnitt II.8.3.2.

I vedtektene kan prinsippet om aksjenes frie omsettelighet begrenses ved samtykkekrav ved eierskifte mv som nevnt i §§ 3-18 til 3-20, jf **annet ledd**. Andre former for vedtektsbestemte omsetningsbegrensninger kan ikke vedtas i allmennaksjeselskaper. På dette punkt skiller allmennaksjeloven seg fra aksjeloven hvor aksjeeiere står fritt til å vedtektsfeste omsetningsbegrensninger innenfor rammen av prinsippet i avtaleloven § 36, jf aksjelovutkastet § 3-7 tredje ledd. Forskjellen mellom allmennaksjeloven og aksjeloven når det gjelder adgangen til å vedtektsfeste omsetningsbegrensninger må ses i sammenheng med at allmennaksjeloven retter seg mot selskaper som henvender seg til et aksjemarked. Ved å begrense selskapenes adgang til å vedtektsfeste omsetningsbegrensninger, bidrar loven til å etablere et fungerende marked for selskapets aksjer. Utkastet innebærer bl a at forkjøpsretter ikke lenger kan vedtektsfestes i allmennaksjeselskaper. Ønsker aksjeeierne å begrense omsetningen gjennom slike bestemmelser, må derfor selskapet organiseres som et aksjeselskap.

I § 3-13 er det ikke uttrykkelig nevnt at aksjeeierne kan begrense omsettelighet en ved avtale seg i mellom. Utvalget har ikke ment å endre rettstilstanden på dette punkt. Slik avtale må imidlertid, for å sikres rettsvern overfor kreditorer og godtroende tredjemenn, registreres i Verdipapirsentralen.

Til § 3-14

Paragraf 3-14 gjelder erververens rettigheter i selskaper vedkommende kjøper aksjer i. Bestemmelsen svarer med enkelte språklige forskjeller til aksjelovutkastet § 3-8 annet og tredje ledd. Disse forskjellene skyldes hovedsakelig at aksjer i et allmennaksjeselskap ikke er underlagt omsetningsbegrensninger som aksjeselskaper etter aksjelovens hovedregel, samt at aksjene i allmennaksjeselskaper heller ikke etter vedtektene kan være underlagt de samme omsetningsbegrensninger som aksjene i et aksjeselskap. Et aksjeselskap har dessuten aksjeeierbok. Det vises forøvrig til merknadene til aksjelovutkastet § 3-8.

Til § 3-15

Paragraf 3-15 pålegger ledende ansatte og tillitsvalgte å varsle salg eller erverv han selv eller nærstående har foretatt. Med enkelte justeringer viderefører bestemmelsen gjeldende lov § 8-6. I NOU 1992:29 er tilsvarende forslag inntatt i § 4-7 som er kommentert på s 100. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende forslag inntatt i § 4-19 som er kommentert på s 188.

Gjeldende lov § 8-6 tredje ledd unntar selskaper med under tyve aksjeeiere fra bestemmelsens virkeområde. Denne begrensningen er ikke videreført i allmennaksjeloven. Et allmennaksjeselskap forutsettes bare rent unntaksvis å ha færre enn 20 aksjeeiere.

Om uttrykket «personlig nærstående» vises til legaldefinisjonen i § 1-15.

Til § 3-16

Paragraf 3-16 fastsetter legimitasjons- og rettsvernreglene ved eierskifte, herunder hvilke selskapsrettslige forhold selskapet kan gjøre gjeldende overfor godtroende erverver av aksjer. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 3-7 tredje ledd, § 3-11 femte ledd og § 3-12. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 4-3 og 4-16 som er kommentert på henholdsvis s 99 og s 103. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelser inntatt i § 4-10 annet ledd, § 4-11 annet ledd, § 4-12 annet punktum og § 4-13 annet ledd som er kommentert på henholdsvis s 182 og s 183.

Første ledd gjør rettsvernreglene i verdipapirsentralloven §§ 5-1 til 5-6, med unntak av § 5-5 som bare gjelder obligasjoner, gjeldende for allmennaksjeselskaper. Henvisningen til verdipapirsentralloven §§ 5-1 til 5-4 viderefører henvisningen i gjeldende lov § 3-7 tredje ledd for selskaper registrert i Verdipapirsentralen. Når det gjelder henvisningen til verdipapirsentralloven § 5-6 er denne ny, men utvalgets forslag er her i samsvar med forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-11 siste ledd. Forslaget begrunnes på s 182 slik:

> «Når det gjelder selskaper med aksjer som er registrert i Verdipapirsentralen, bestemmer gjeldende § 3-11 siste ledd at verdipapirsentralloven § 5-6 ikke får anvendelse. Begrunnelsen for dette er gitt i Ot prp nr 84 (1984-85) s 30, hvor det heter:
>
> «Etter departementets syn er det lite hensiktsmessig å la utkastet § 5-7 (§ 5-6 i Ot prp nr 83 for 1984-85) komme til anvendelse på aksjer registrert i Verdipapirsentralen. Dels gir aksjeloven, som nevnt adgang til å foreta frigjørende utbetalinger på grunnlag av aksjeboken, hvis selskapet for øvrig har opptrådt aktsomt. Dels passer utkastet dårlig ved ekstraordinære utbetalinger som må anmerkes i registeret hvis det skal kunne gjøres gjeldende mot godtroende erverver.»

> Løsningen i gjeldende lov er kritisert av Mads Henry Andenæs i «Aksjeselskapsrett» (1992) s 105-106. Andenæs mener for det første at argumentet om at betalingen bare er frigjørende dersom selskapet har opptrådt aktsomt, ikke holder, da det samme vilkåret følger av verdipapirsentralloven § 5-6. Når det gjelder argumentet om at bestemmelsen passer dårlig ved ekstraordinære utbetalinger, uttaler Andenæs at legitimasjonshaverens kreative legitimasjon er et argument for at han eller hun også bør ha betalingslegitimasjon, ikke omvendt.»

Utvalget slutter seg til disse synspunktene.

Annet ledd gjelder innsigelser overfor erververen om tidligere utbetalinger og samsvarer med departementets forslag i Ot prp nr 36 (1993-94) § 4-12. Etter paragrafens annet punktum kan selskapet bare gjøre gjeldende ekstraordinære utdelinger, så som utdeling i forbindelse med fusjon, likvidasjon mv overfor godtroende erverver når utdelingen er registrert på aksjeeierens konto i Verdipapirsentralen. Er dette ikke gjort, kan erververen i enkelte tilfeller kreve ny betaling. Når det gjelder ordinært utbytte, registreres dette ikke i Verdipapirsentralen, og etter første punktum får erververen ikke bedre rett til dette enn avhenderen. Har selskapet derfor betalt utbytte til avhenderen, plikter det ikke å betale om igjen til erververen selv om denne var i aktsom god tro. Se forøvrig Ot prp nr 36 (1993-94) s 182-183.

Tredje ledd gir regler om selskapets adgang til å gjøre gjeldende andre innsigelser mot erverv av en aksje enn de som er omhandlet i annet ledd. Første punktum viderefører prinsippet i gjeldende lov § 3-12 annet ledd om at det selskapsrettslige forhold mellom selskapet og erverver/eier av en aksje reguleres av vedtektene uavhengig av vedkommendes god tro, jf utkastet § 1-4. Fra dette gjøres det to unntak i annet punktum som samsvarer med gjeldende lov § 3-12 første ledd. Bestemmelsen har betydning for vedtektsfestede samtykkekrav mv som omhandlet i §§ 3-18 flg. Fremgår ikke slike omsetningshindringer av aksjeeierregisteret kan de bare gjøres gjeldende mot erververen dersom denne kjente eller burde kjent til vedtektsbestemmelsen da ervervet ble registrert, eller dersom grunnen til unnlatt registrering skyldes feil i Verdipapirsentralen.

Til § 3-17

Paragraf 3-17 fastslår at bestemmelsen i §§ 3-13 til 3-16 også gjelder for tegningsretter. Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov. Den må ses som et utslag av reglene om at tegningsretter i størst mulig grad skal følge reglene for aksjer. Den praktiske betydningen av henvisningen til reglene for aksjer kan imidlertid i noen tilfeller være mindre som følge av at enkelte bestemmelser regulerer forhold som ikke er aktuelle for tegningsretten. Et eksempel her er henvisningen til § 3-16 annet ledd som regulerer utdelinger.

V. Samtykkekrav ved eierskifte.

Til § 3-18

Paragraf 3-18 gir regler om vedtektsfastsatte samtykkekrav. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 3-4 første ledd. De tilsvarende bestemmelsene er i Ot prp nr 36 (1993-94) foreslått i § 4-15 første ledd, som er kommentert på s 183-186 og i NOU 1992:29 § 4-13 første ledd, som er kommentert på s 101.

Første ledd bestemmer at selskapet kan vedtektsfeste at erverv av aksje skal være betinget av styrets samtykke. I aksjelovutkastet § 3-7 er det ikke fastsatt nærmere regler for når styret kan nekte et ervervsamtykke. Etter utvalgets oppfatning ligger dette annerledes an i allmennaksjeselskaper. Ved å organisere selskapet som

et allmennaksjeselskap har aksjeeierne i utgangspunktet åpnet selskapet for allmennheten og dermed lagt forholdene til rette for stor grad av likviditet i selskapets aksjer. Dette bør tilsi at selskapet ikke bør kunne nekte et erverv utfra erververens individuelle forhold, uavhengig av hvor mange aksjer han erverver i selskapet. Ordinær omsetning i verdipapirmarkedet bør selskapet ikke kunne gripe inn i. Derimot mener utvalget at et allmennaksjeselskap bør kunne bruke en samtykkeklausul til å sikre selskapets uavhengighet mot at enkeltaksjeeiere får en dominerende innflytelse i dette. Utvalget har derfor i første punktum foreslått at vedtektsfastsatt samtykkeklausul bare kan brukes mot erverv som medfører at erververens andel av aksjer eller stemmene i selskapet når opp i tre prosent eller mer, se nærmere avsnitt II.8.3.2. En eierandel under denne grensen vil vanskelig kunne gi en slik maktposisjon i selskapet at det kan være grunn til å nekte ervervet. I annet punktum er aksjer som eies eller erverves av eierens personlig nærstående eller noen som erververen handler etter avtale eller forøvrig opptrer i forståelse med, likestilt med erververens egne aksjer i forhold til tre prosent grensen. Om uttrykket «personlig nærstående» vises til legaldefinisjonen i § 1-15.

Etter utkastet kan vedtektsfastsatt samtykke gjelde ved et hvert erverv. Etter gjeldende lov er adgangen begrenset til erverv ved overdragelse. Etter utkastet er det uten betydning om erververen overtar aksjene ved avtaleerverv eller på annen måte.

Annet ledd viser til reglene i §§ 3-19 til 3-21 som angir hvordan samtykkeklausuler kan utformes og praktiseres.

Til § 3-19

Paragraf 3-19 gir saksbehandlingsregler og fastsetter innholdsmessig krav til styrevedtak om å nekte samtykke. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 3-4 annet og tredje ledd. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelser inntatt i § 4-15 første ledd nr 1 til nr 3 som er kommentert på s 183-185. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelser inntatt i § 4-13 første ledd nr 1 til nr 3 som er kommentert på s 101.

Første ledd svarer til aksjelovutkastets § 3-11 første ledd første punktum. Med unntak av at fristen i allmennaksjeselskaper begynner å løpe fra meldingen til Verdipapirsentralen og ikke når selskapet er varslet, er bestemmelsen tilsvarende. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Annet ledd første punktum bestemmer at en samtykkeklausul ikke kan gjøres gjeldende ved arveerverv når erververen er en tidligere eiers nærstående. Uttrykket «nærstående» er definert i § 1-14.

Tredje punktum svarer til aksjelovutkastet § 3-11 første ledd annet og tredje punktum. I alminnelighet må det stilles strengere krav til hva som er saklig grunn for å nekte et aksjeerverv i et allmennaksjeselskap enn i et aksjeselskap. Dette har sammenheng med at aksjene i et allmennaksjeselskap i utgangspunktet forutsettes å være tilgjengelig for enhver, mens det i et aksjeselskap i større grad vil kunne aksepteres at aksjeeierne ønsker å begrense eller føre kontroll med eierkretsen gjennom en samtykkeklausul. For børsnoterte selskaper gjelder i tillegg de strengere kravene i børsforskriften § 2-3, hvoretter samtykkeklausuler bare kan benyttes hvis «... det foreligger skjellig grunn til å nekte samtykke eller ..., og anvendelsen ikke skaper forstyrrelser i markedet.» I alminnelighet vil denne bestemmelsen stille strengere krav til nektingsgrunn enn det som følger av allmennaksjeloven § 3-19.

Tredje ledd svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 3-11 annet ledd.

Fjerde ledd regulerer virkningen av at selskapet ikke har gitt melding innen to måneder etter at det ble varslet om overdragelsen. Samtykke skal da anses for gitt.

Til § 3-20

Paragraf 3-20 regulerer hvilke rettigheter og plikter en erverver har dersom samtykke nektes. Med unntak av at en aksjeeier i et allmennaksjeselskap ikke kan kreve innløsning slik som i et aksjeselskap, svarer bestemmelsen med ett unntak til aksjelovutkastet § 3-12. Dette unntaket knytter seg til erververens omgjøringsrett når samtykke nektes.

Første ledd gir en erverver som er nektet samtykke rett til å omgjøre overdragelsen dersom det følger av avtalen med overdrageren. Han kan dessuten avhende aksjene eller reise søksmål om gyldigheten av nektelsen. Dette svarer til erververens rettigheter etter aksjelovutkastet § 3-12 første ledd. Det vises derfor til merknaden til denne bestemmelsen.

Annet ledd og tredje ledd svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 3-12 tredje ledd.

Til § 3-21

Paragrafen angir uttømmende hvilke former for eierbegrensninger som kan vedtektsfestes i et allmennaksjeselskap. Etter gjeldende lov § 3-4 og aksjelovutkastet § 3-14 kan vedtektene stille kvalifikasjonskrav til den som skal eie eller erverve aksjer i selskapet. Slike regler passer etter utvalgets syn ikke uten videre i et allmennaksjeselskap. Typisk for disse selskapene er at de henvender seg til allmennheten og lovgivningen bør for disse selskapene legge forholdene til rette for en fri omsettelighet av aksjene. Utvalget mener derfor at adgangen til å fastsette eierbegrensninger i vedtektene bør begrenses til de former som omfattes av bestemmelsen.

Første ledd gir hjemmel til å vedtektsfeste såkalte eiertak, dvs vedtektsbestemmelser som fastsetter et maksimum for hvor stor del av selskapets aksjekapital en person kan eie. I enkelte spesiallover er det lovfestet eierbegrensningsregler, se f eks finansieringsvirksomhetsloven § 2-2. Det er dessuten flere selskaper som henvender seg til allmennheten, herunder børsnoterte selskaper, som har vedtektsfestet eiertak idag. Bakgrunnen for slike vedtektsbestemmelser er gjerne et ønske om at ingen enkelt aksjeeier skal få for stor innflytelse i selskapet. Utvalget mener at adgangen til å vedtektsfeste eierbegrensninger i allmennaksjeselskaper bør videreføres.

Annet ledd gir adgang til å vedtektsfeste såkalt personklausuler i et allmennaksjeselskap, dvs at bare personer som innehar visse egenskaper som er nærmere angitt i vedtektene kan erverve eller eie aksjer i selskapet. Det følger imidlertid av bestemmelsen at slike krav bare kan stilles til aksjer i særskilte aksjeklasser. Dette innebærer at i det minste aksjene i én aksjeklasse skal være fritt omsettelige. Henvisningen til utkastet § 1-6 annet ledd innebærer at det samlede pålydende av aksjer som er underlagt personklausul, ikke kan utgjøre mer enn halvparten av aksjekapitalen i selskapet med mindre departementet gir dispensasjon.

Til § 3-22

Paragraf 3-22 gir allmennaksjeselskaper en hjemmel til å kreve innløst små aksjeposter. Noen slik adgang foreligger ikke etter gjeldende lov. Heller ikke er en slik hjemmel foreslått i Ot prp nr 36 (1993-94) eller NOU 1992:29. Om den generelle bakgrunn for bestemmelsen vises til avsnitt II.8.5.2.

Bakgrunnen for bestemmelsen er at i enkelte børsnoterte selskaper er en liten andel av selskapets aksjer spredt på aksjeposter som hver for seg utgjør en helt ubetydelig andel av den samlede aksjemassen i selskapet. Når slike poster ikke utgjør en børspost, vil aksjene være vanskelig å omsette for den enkelte. På den andre

siden står selskapets omkostninger i slike tilfeller ofte ikke i noe rimelig forhold til aksjenes verdi for aksjeeieren. Selskapets kostnader i forbindelse med registrering i Verdipapirsentralen, utsending av årsoppgjør, innkalling til generalforsamlinger og annen informasjon børslovgivningen krever utsendt til aksjeeierne kan i slike tilfeller langt overstige det aksjeeieren mottar i årlig utbytte.

Utvalget mener at allmennaksjeloven i slike tilfeller bør gi selskapet en hjemmel til å innløse slike aksjeposter etter at forsøk på en frivillig innløsning ikke har nådd fram.

Formålet med bestemmelsen er å hjelpe selskapene til å spare kostnader som heller bør kunne brukes i selskapets virksomhet. Det er vesentlig at bestemmelsen ikke brukes til å kvitte seg med aksjeeiere som selskapet av andre grunner ønsker å fjerne fra aksjeeiermassen. Det er dessuten sentralt at de aksjeeiere som blir innløst får et vederlag som klart svarer til aksjenes verdi slik at de ikke påføres noe økonomisk tap. Selskapets beslutning om innløsning av små aksjeposter bør av disse grunner være underlagt kontroll av det offentlige.

Når det gjelder enkelthetene i forslaget vil utvalget bemerke:

Første ledd første punktum bestemmer at selskapet kan fremsette tilbud om å overta aksjeposter som har en samlet verdi på mindre enn fem hundre kroner. Et slikt frivillig tilbud er et vilkår for at selskapet kan gis tillatelse til å overta aksjene uten medvirkning fra aksjeeiernes side, jf nedenfor. Annet punktum stiller enkelte innholdsmessige krav til tilbudet. Hver aksjeeier med kjent adresse som omfattes av tilbudet, skal motta et skriftlig tilbud. I tilbudet skal selskapet opplyse om den tilbudte løsningssummen sammen med fristen for å godta tilbudet.

Tredje punktum fastsetter at selskapets erverv skjer etter reglene om erverv av egne aksjer i §§ 6-13 til 6-18. Det er mao en forutsetning for å kunne fremsette tilbudet og dermed skaffe seg adgang til innløsning av de små aksjeeierne, at de generelle vilkårene for selskapets erverv av egne aksjer i §§ 6-13 flg er oppfylt. Bestemmelsen gir ikke hjemmel til å innløse aksjer ved nedsettelse av aksjekapitalen.

Det følger av første ledd at det bare er aksjeposter med en samlet verdi på fem hundre kroner eller mindre som kan innløses etter bestemmelsen. Ved verdiberegningen legges markedsverdien på tilbudsdagen til grunn. For børsnoterte selskaper vil dette være børskursen. For aksjer som ikke er børsnotert, men hvor kursen registreres daglig på annen måte, vil denne kursen være veiledende, men ikke uten videre avgjørende for om aksjeposten ligger under beløpsgrensen i første ledd.

Etter at selskapet har gjennomført et frivillig tilbud i samsvar med første ledd, kan selskapet eventuelt gjennomføre en tvungen overtakelse av de aksjene som fremdeles er utestående etter reglene i **annet ledd.** Selskapets vedtak om tvangsovertakelse må etter annet ledd godkjennes av departementet. Dette vil gi den nødvendige garanti for at adgangen til tvangsovertakelse ikke misbrukes. Blant de forhold departementet særlig må etterprøve, er at løsningssummen ikke er lavere enn aksjenes fulle verdi. Tilbudet skal innebære at de aksjeeierne det gjelder får erstattet aksjenes verdi fullt ut, jf prinsippet i Grunnloven § 105.

Tredje ledd forutsetter at når selskapet har truffet beslutning om tvungen overtakelse i henhold til departementets godkjennelse etter annet ledd, er selskapet eier av de aksjene overtakelsen gjelder. Selskapet skal da innføres som eier av aksjene i aksjeeierregisteret, jf tredje ledd første punktum. Annet punktum forutsetter at aksjeeiere som ønsker å opprettholde sitt aksjeeierforhold kan hindre tvangsovertakelse ved å erverve så mange aksjer at de ikke lenger omfattes av tilbudet. Et slikt erverv må i tilfelle være skjedd før selskapet etter departementets godkjennelse har truffet vedtak om tvangsovertakelse.

Oppnås ikke enighet mellom selskapet og aksjeeierne om løsningssummen, skal denne etter **fjerde ledd** fastsettes ved skjønn. Ordet «tvist» innebærer at det

bare er der hvor det er oppstått uenighet mellom selskapet og aksjeeierne om løsningssummen at denne skal fastsettes ved skjønn. Aksjeeier som har forholdt seg til passiv til et tilbud som er godkjent av departementet etter annet ledd, anses for å ha akseptert dette.

Ved skjønnet skal løsningssummen fastsettes til aksjenes virkelige verdi. Verdsettelsestidspunktet er den dag selskapet overtok aksjene i henhold til tredje ledd.

Femte ledd inneholder nærmere regler om skjønnet og at selskapet skal bære omkostningene ved skjønnsforretningen, herunder aksjeeiernes utgifter til å få ført saken på forsvarlig måte. Unntaksregelen i skjønnsprosessloven § 42 annet ledd gjelder ikke i disse tilfellene.

Sjette ledd gir Kongen hjemmel til å forhøye minstebeløpet på fem hundre kroner i første ledd. Et høyere beløp kan fastsettes for det enkelte tilfelle eller fastsettes generelt i forskrift.

14.4 GENERALFORSAMLINGEN

14.4.1 Innledning

Kap 4 inneholder regler om generalforsamling i allmennaksjeselskaper. Kapitlet svarer i hovedtrekk til kap 4 i aksjelovutkastet. På enkelte punkter er det likevel forskjeller. En vesentlig forskjell i de to lovutkastene er at det i aksjeselskaper er åpnet for at generalforsamlingen i visse tilfeller kan treffe vedtak utenfor møte (utkastet § 4-7). Dette er det ikke åpnet for i allmennaksjeselskaper. Adgangen i et aksjeselskap til å treffe generalforsamlingsvedtak utenfor møte er særlig ment å dekke et behov i enkle selskapsforhold med få aksjeeiere.

14.4.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Alminnelige regler

Til § 4-1

Paragraf 4-1 fastsetter hovedregelen om generalforsamlingens myndighet. Bestemmelsen videreføre gjeldende lov §§ 9-1 første ledd og 9-14 første ledd første punktum. Bestemmelsen er identisk med aksjelovutkastet § 4-1. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 4-2

Paragraf 4-2 gir regler om aksjeeiernes rett til å være representert på møte i generalforsamlingen. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 4-2. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 4-3

Paragraf 4-3 gir adgang til å vedtektsfeste et krav om forhåndsanmeldelse som vilkår for å delta i generalforsamlingen i et allmennaksjeselskap. Bestemmelsen videreføre gjeldende lov § 9-1 annet ledd første punktum og annet punktum. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 6-2 første ledd, som er kommentert på s 193-194. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 10-1 annet ledd, som er kommentert på s 162.

Et krav om forhåndsanmeldelse innebærer en begrensning i aksjeeiernes rett til å delta i generalforsamlingen. En slik ordning dekker imidlertid et praktisk behov i selskaper med mange aksjeeiere, og det kan derfor være grunn til å videreføre rege-

len for allmennaksjeselskaper. I aksjelovutkastet er derimot adgangen til å stille krav om forhåndsanmeldelse til generalforsamlingen ikke videreført.

Til § 4-4

Paragraf 4-4 inneholder regler om stemmerett og inhabilitet på generalforsamlingen. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 4-3. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Annet ledd fastsetter at stemmerett ikke kan utøves for aksjer som tilhører selskapet selv eller et datterselskap. Bestemmelsen oppfyller annet selskapsdirektiv art 22 nr 2 bokstav d.

Til § 4-5

Paragraf 4-5 gjelder deltakelse av styret og daglig leder i generalforsamlingen. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet, § 4-4. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

II. Møter

Til §§ 4-6 og 4-7

Paragrafene 4-6 og 4-7 gjelder når generalforsamlingen skal avholde møte. Bestemmelsene svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 4-5 til 4-6. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

III. Innkalling, dagsorden mv

Til § 4-8

Paragraf 4-8 svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 4-8. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 4-9

Paragraf 4-9 gjelder tid, sted mv for generalforsamlingen, og svarer med én forskjell til aksjelovutkastet § 4-9. Dette gjelder **annet ledd** som fastsetter minstefrist for innkalling til generalforsamlingen. I gjeldende lov § 9-9 første ledd er minstefristen satt til én uke, som er videreført i aksjelovutkastet. Utvalget mener imidlertid at en minstefrist på én uke kan være for kort i allmennaksjeselskaper, og foreslår derfor at minstefristen her settes til to uker.

Til § 4-10

Paragraf 4-10 gjelder innkallingens innhold og styrets forslag til dagsorden. Bestemmelsen svarer med enkelte unntak til aksjelovutkastet § 4-10.

Første ledd svarer til aksjelovutkastet § 4-10 første ledd, bortsett fra at det for allmennaksjeselskaper er bestemt at innkallingen skal angi hvem som skal åpne generalforsamlingen. Dette kravet har sammenheng med utkastet § 4-11 annet ledd som gir en aksjeeierminoritet rett til å begjære at skifteretten utpeker den som skal åpne møtet i generalforsamlingen.

Annet ledd gir en aksjeeier rett til å få behandlet spørsmål på møte i generalforsamlingen, og fastsetter nærmere regler om dette. Bestemmelsen tilsvarer aksjelovutkastet § 4-10 annet ledd, bortsett fra at i allmennaksjeselskaper må spørsmålet

være meldt til selskapet minst to uker før møtet. Fristen har sammenheng med at minstefristen for innkalling til møte i generalforsamlingen i allmennaskjeselskap også er to uker, jf utkastet § 4-9 annet ledd.

Utover dette vises til merknadene til aksjelovutkastet § 4-10.

IV. Møteregler

Til § 4-11

Paragraf 4-11 inneholder regler om åpningen av møter i generalforsamlingen og om møteledelse. Bestemmelsen er med unntak for annet ledd første punktum innholdsmessig lik aksjelovutkastet § 4-11.

Under høringen av NOU 1992:29 tok enkelte av høringsinstansene opp de problemer som knytter seg til den avgjørende innflytelse den som åpner generalforsamlingen har når det gjelder stemmerettsspørsmål. I Ot prp nr 36 (1993-94) s 197 uttales det:

> «Ved åpningen av generalforsamlingen skal vedkommende opprette en fortegnelse over de møtende aksjeeiere og hvor mange aksjer og stemmer hver av dem representerer. Denne fortegnelsen anvendes inntil den blir endret av generalforsamlingen. Dette innebærer at den som pretenderer å ha stemmerett, men som ikke blir oppført i den foreløpige fortegnelsen, ikke får anledning til å være med på stemme over stemmerettsspørsmålet.»

I Ot prp nr 36 (1993-94) § 6-12 første ledd foreslås problemet løst ved at den enkelte aksjeeier gis anledning til å kreve at skifteretten utpeker en nøytral person til å åpne generalforsamlingen. Forslaget på dette punkt er begrenset til «offentlige aksjeselskaper» som svarer til allmennaksjeselskap i utvalgets lovforslag.

Utvalget er enig med departementet i at loven bør åpne for å få oppnevnt en nøytral person til å åpne generalforsamlingen. Utvalget mener imidlertid at det vil være å gå for langt å la den enkelte aksjeeier kunne kreve at den som skal åpne generalforsamlingen skal utpekes av skifteretten. Utvalget ser en viss fare for at en slik ordning kan gi enkeltstående aksjeeiere mulighet til å på en uheldig måte å forstyrre forberedelsen til møter i generalforsamlingen uten at det foreligger noen reell stemmerettstvist som tilsier at den som er tiltenkt å åpne generalforsamlingen bør skiftes ut. Utvalget mener derfor at adgangen til å kreve at skifteretten oppnevner den som skal åpne møtet bør forbeholdes en aksjeeierminoritet som representerer mer enn en tjuedel av selskapets aksjekapital.

Krav om at skifteretten skal utpeke den som skal åpne generalforsamlingen må etter annet ledd være fremsatt senest sju dager før generalforsamlingen. En slik frist vil gi rimelig tid for skifterettens behandling av kravet og gi selskapet og den som skifteretten utpeker mulighet til å forberede møtet. I børsnoterte selskaper og andre selskaper med stor aksjespredning kan dette spesielt i situasjoner hvor det er tvist om stemmeretten være tidkrevende, og den person som skifteretten oppnevner bør kunne forberede seg i noen dager før møtet i generalforsamlingen.

Når skifteretten får inn en begjæring om oppnevning av person til å åpne generalforsamlingen, plikter skifteretten å etterkomme kravet, jf Ot prp nr 36 (1993-94) s 198. Skifteretten skal ikke foreta noen prøving av rimeligheten av kravet, og avgjørelsen vil ikke kunne påkjæres, jf annet ledd siste punktum. Når det gjelder spørsmålet om hvem som skal utpekes til å åpne generalforsamlingen står skifteretten fritt. Bestemmelsen forutsetter at dette bør være en «nøytral» person.

Til § 4-12

Paragraf 4-12 svarer helt ut til aksjelovutkastet § 4-12. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 4-13

Paragraf 4-13 svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 4-13. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 4-14

Paragraf 4-14 gjelder styret og daglig leders opplysningsplikt og svarer fullt ut til det som er fastsatt i aksjelovutkastet § 4-14 for møte i generalforsamlingen.

Første ledd svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 4-14 første ledd.

Annet ledd gir en absolutt plikt for styret til å sende ut svaret til alle personer i aksjelovutkastet. I dette utkastet foreligger bare en slik plikt når opplysningene har vesentlig betydning. Forskjellen skyldes at denne loven er utarbeidet for selskaper med mange aksjeeiere. For allmennaksjeselskaper vil en slik utsendelsesplikt derfor medføre store kostnader. Noen ubegrenset plikt for enhver aksjeeier til å pådra selskapet slike kostnader bør ikke gjelde. Plikten er derfor foreslått begrenset til vesentlige opplysninger.

Aksjelovutkastet § 4-14 er imidlertid også utformet for generalforsamling som avholdes uten møte. Siden en slik adgang ikke foreligger i et allmennaksjeselskap, er ikke reglene for slike generalforsamlinger inntatt i bestemmelsen.

Til § 4-15

Paragraf 4-15 gjelder protokollasjon i generalforsamlingen, og svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 4-15. Det vises til merknadene til denne bestemmelsen.

V. Beslutninger

Til § 4-16

Paragraf 4-16 fastsetter det alminnelige flertallskravet for avstemninger i generalforsamlingen, og svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 4-16. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 4-17

Paragraf 4-17 fastsetter flertallskravet ved vedtektsendringer, og svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 4-17. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 4-18

Paragraf 4-18 fastsetter flertallskrav for vedtektsendringer som innebærer at omsetteligheten av aksjene innskrenkes. I allmennaksjeselskaper er det bare adgang til å gjøre dette ved krav om styresamtykke og eierbegrensningsregler som nevnt i § 3-21. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 9-15 første ledd nr 3 og annet ledd. Det foreslås at slike vedtektsbestemmelser krever tilslutning fra såvel ni tideler av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på møtet. Etter gjeldende lov § 9-15 annet ledd kreves fire femdels flertall blant de avgitte stemmer og den representerte aksjekapital.

Til § 4-19

Paragraf 4-19 gjelder de tilfeller hvor en vedtektsendring krever enstemmighet blant aksjeeierne, eller blant de aksjeeiere som berøres av vedtaket. Det gjelder vedtektsendringer som øker aksjeeiernes forpliktelser i forhold til selskapet eller reduserer deres rettigheter i forhold til det som er fastsatt i tegningsgrunnlaget. Bestemmelsen svarer til aksjelovutkastet § 4-18, bortsett fra at vedtektsendringer som begrenser omsetteligheter etter aksjelovutkastet § 4-18 første ledd nr 2 i denne paragrafen reguleres av allmennaksjelovutkastet § 4-18

VI. Ugyldige beslutninger

Til § 4-20

Paragraf 4-20 svarer til aksjelovutkastet § 4-19. Aksjelovutkastet § 4-19 annet ledd annet punktum om generalforsamlingsvedtak uten møte medfører en redaksjonell forskjell. Forøvrig vises til merknadene til aksjelovutkastet § 4-19.

Til § 4-21

Paragraf 4-21 svarer fullt ut til aksjelovutkastets § 4-20. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 4-22

Paragraf 4-22 svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 4-21. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

VII. Granskning

Til § 4-23 til § 4-25

Paragrafen 4-23 til 4-25 svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 4-22 til 4-24. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

14.5 SELSKAPETS LEDELSE

14.5.1 Innledning

Kap 5 inneholder regler om selskapets ledelse, dvs styre og daglig leder. Kapitlet viderefører hovedtrekkene i kap 8 i gjeldende lov, bortsett fra at reglene om bedriftsforsamling er skilt ut i et eget kap 13.

Kap 5 i allmennaksjeloven svarer i hovedtrekk til kap 5 i aksjelovutkastet. På enkelte punkter er det likevel forskjeller. Dette gjelder bl a styrets størrelse og plikten til å ha daglig leder. Mens det for allmennaksjeselskaper er obligatorisk å ha minst tre styremedlemmer og selskapet har plikt til å ha daglig leder, er det i aksjeselskaper som hovedregel fritt for aksjeeierne å vedtektsfeste et lavere antall styremedlemmer, og det er opp til det enkelte selskap å bestemme om det skal ha daglig leder.

14.5.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Alminnelige regler

Til § 5-1

Paragraf 5-1 gir regler om styret og styrevalg i allmennaksjeselskaper. Bestemmelsen svarer i hovedtrekk til aksjelovutkastet § 5-1 første, tredje og fjerde ledd.

Første ledd er innholdsmessig lik aksjelovutkastet § 5-1, og fastsetter at styret skal ha tre medlemmer med mindre det følger av vedtektene eller generalforsamlingsvedtak at antallet skal være høyere. Til forskjell fra det som er foreslått for aksjeselskaper, er det i allmennaksjeselskaper ikke adgang til å fastsette et lavere antall styremedlemmer i vedtektene, jf aksjelovutkastet § 5-1 annet ledd. Bestemmelsen videreführer forøvrig kravet til minste antall styremedlemmer i allmennaksjeselskaper etter gjeldende lov § 8-1 første ledd første punktum.

Annet ledd første punktum fastsetter at styret selv velger sin leder når styrelederen ikke velges av generalforsamlingen. Bestemmelsen svarer til aksjelovutkastet § 5-1 tredje ledd første punktum. Annet punktum fastsetter at daglig leder ikke kan være styreleder i et allmennaksjeselskap. Dette gjelder også i selskaper som har bedriftsforsamling. På dette punkt fraviker utkastet gjeldende lov § 8-9 første ledd fjerde punktum, som fastsetter at administrerende direktør kan velges til styreformann hvis selskapet har bedriftsforsamling. Utvalget mener at i den type selskaper allmennaksjeloven retter seg mot, bør styrets tilsyns- og kontrollansvar overfor den daglige ledelse markeres ved et generelt forbud mot at daglig leder også innehar vervet som styreleder. For en redegjørelse vises til avsnitt II.7.2.2.

Tredje ledd svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 5-1 fjerde ledd.

Til § 5-2

Paragraf 5-2 gjelder selskapets plikt til å ha daglig leder og hvem som tilsetter daglig leder.

Første ledd fastsetter at allmennaksjeselskaper skal ha daglig leder. Dette kan ikke fravikes i vedtektene. Bestemmelsen videreführer gjeldende lov § 8-4 første ledd første, jf annet punktum.

Annet og **tredje ledd** svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 5-2 annet og tredje ledd.

Til § 5-3

Paragraf 5-3 fastsetter bostedskrav for styrets medlemmer og daglig leder. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 5-3. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 5-4

Paragraf 5-4 fastsetter nærmere regler om styrets forvaltningsansvar. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 5-4 med ett unntak. Dette er at styret i et allmennaksjeselskap alltid har plikt til å utarbeide virksomhetsplaner og budsjetter. I den type selskaper allmennaksjeloven retter seg mot kan det vanskelig tenkes tilfeller hvor det vil være forsvarlig ikke å utarbeide virksomhetsplan og budsjett i en eller annen form. Det nærmere innholdet av disse dokumentene vil imidlertid kunne variere med selskapets størrelse og virksomhetens art. Utover dette vises til kommentarene til aksjelovutkastet § 5-4.

Til § 5-5

Paragraf 5-5 gjelder styrets tilsynsansvar og svarer helt ut til aksjelovutkastet § 5-5. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 5-6

Paragraf 5-6 gjelder daglig leders ansvarsområde og svarer helt ut til aksjelovutkastet § 5-6. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 5-7

Paragraf 5-7 gjelder daglig leders plikter overfor styret. Bestemmelsen svarer til aksjelovutkastet § 5-7. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Første ledd første punktum pålegger daglig leder i allmennaksjeselskaper å gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling hver måned. Etter annet punktum kan det i vedtektene eller ved styrebeslutning besluttes at underretning skal gis oftere. Når det gjelder innholdet i redegjørelsen, vises det til merknadene til aksjelovutkastet § 5-7. Det nærmere innholdet i og omfanget av daglig leders informasjon til styret vil i et allmennaksjeselskap kunne være vesentlig forskjellig fra den informasjon som det pga virksomhetens art mv kan være nødvendig å gi et aksjeselskap. I et allmennaksjeselskap bør dessuten daglig leder som regel hyppigere enn i et aksjeselskap gi styret informasjon om selskapets virksomhet mv. Det er derfor i første ledd fastsatt at slik informasjon i det minste skal gis hver måned, mens det for aksjeselskaper som lovens minimum er fastsatt at informasjon skal gis hver tredje måned.

Annet ledd svarer fullt ut i aksjelovutkastet § 5-7 annet ledd. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 5-8

Paragraf 5-8 fastsetter inhabilitetsregler for styremedlemmene og daglig leder. Utkastet svarer til aksjelovutkastet § 5-9. Det vises utover dette til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 5-9

Paragraf 5-9 gjelder godtgjørelser et styremedlem, daglig leder mv mottar fra andre enn selskapet. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 5-10. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 5-10

Paragraf 5-10 gjelder opptak av ansvarlig lån mv. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 5-11. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 5-11

Paragraf 5-11 gjelder begjæring om gjelds- og konkursbehandling i allmennaksjeselskaper. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 5-12. Det vises utover dette til merknadene til denne bestemmelsen.

II. Selskapets forhold utad

Til § 5-12 til § 5-16

Paragrafene 5-12 til 5-16 gjelder selskapets forhold utad. Bestemmelsene svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 5-13 til 5-16, med unntak av aksjelovutkastet § 5-15 annet punktum, som gjelder selskaper uten daglig leder og derfor er uaktuell i allmennaksjeselskaper. Det vises utover dette til merknadene til aksjelovutkastet §§ 5-13 til 5-17.

III. Valg av styre

Til § 5-17

Paragraf 5-17 gir regler for valg av styremedlemmer. Bestemmelsen tilsvarer aksjelovutkastet § 5-18. Paragrafen viderefører gjeldende regler for allmennaksjeselskaper i gjeldende lov § 8-1 annet ledd første punktum.

Til § 5-18 til § 5-24

Paragrafene 5-18 til 5-24 inneholder regler om de ansattes styrerepresentasjon, styremedlemmers tjenestetid, opphør av styrevervet før den ordinære tjenestetiden er ute, suppleringsvalg, varamedlemmer og observatører og om godtgjørelse til styremedlemmer mv. Bestemmelsene svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 5-19 til 5-25. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

Til § 5-25 til § 5-33

Paragrafene 5-25 til 5-33 inneholder regler om styrets arbeid. Bestemmelsene svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 5-26 til 5-34. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

14.6 SIKRING AV SELSKAPSKAPITAL

14.6.1 Innledning

I avsnitt II.6 har utvalget gjort rede for sitt generelle syn på selskapskapitalen. Kap 6 inneholder utvalgets forslag til lovregler om sikring av selskapskapitalen i allmennaksjeselskaper. Kapitlet inneholder regler som i gjeldende lov er spredt på ulike steder i loven, så som kap 6 (nedsettelse av aksjekapitalen) kap 7 (erverv av egen aksjer) og kap 12 (reservefond, uttelling av utbytte og annen anvendelse av selskapets midler).

Aksjelovgivningens regler til vern om sikring av selskapets kapital er først og fremst gitt i aksjeeiernes og selskapskreditorenes interesse og har til formål å sikre selskapet et forsvarlig kapitalgrunnlag og at selskapets midler ikke brukes til selskapsfremmede formål til skade for aksjeeiernes og kreditorenes interesser. Dette tilsier at reglene i all hovedsak bør være de samme for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Se nærmere avsnitt II.6.1. Reglene i kap 6 i aksjelovutkastet er derfor i all hovedsak de samme som i allmennaksjelovutkastet kap 6.

14.6.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Alminnelige regler

Til § 6-1

Paragraf 6-1 pålegger selskapets styre en aktivitetsplikt hvis selskapets egenkapital er lavere enn forsvarlig i forhold til den virksomhet selskapet driver eller hvis selskapets egenkapital er blitt mindre enn halvparten av aksjekapitalen. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 6-1. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Første ledd tredje punktum, jf **annet ledd**, har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 17 og viderefører gjeldende lov § 9-6 a.

Til § 6-2 til § 6-6

Paragrafene gjelder overkursfond (§ 6-2), reservefond (§§ 6-3 og 6-4), ulovlige utdelinger fra selskapet (§ 6-5) og gaver (§ 6-6). Bestemmelsene svarer fullt ut til de tilsvarende paragrafer i aksjelovutkastet. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

Til § 6-7

Paragraf 6-7 om visse avtaler mellom selskapet og dets aksjeeiere svarer til aksjelovutkastet § 6-7 med ett unntak som gjelder det nærmere vilkåret for at en avtale skal omfattes av bestemmelsen. I paragrafen her er det et vilkår for at bestemmelsen skal gjelde at selskapets vederlag er på over en tjuedel av aksjekapitalen, mens vilkåret i aksjeloven er at vederlaget er over en tidel av aksjekapitalen. Bestemmelsen har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 11, som krever at direktivets kontrollordning for tingsinnskudd ved stiftelse skal gjelde tilsvarende for eiendeler som selskapet erverver fra stifterne innen en periode på to år etter stiftelsen. Utvalget mener imidlertid at kravet om generalforsamlingsgodkjennelse, uavhengig sakkyndig vurdering mv. ikke bør begrenses til en to-årsperiode etter stiftelsen, men gjelde generelt for større avtaler med aksjeeierne. Utvalget foreslår derfor på dette punkt et annet og mer vidtrekkende virkeområde enn det annet selskapsdirektiv art 11 krever. Paragrafen erstatter gjeldende lov § 2-9 a som i samsvar med annet selskapsdirektiv art 11 er begrenset til å gjelde erverv som skjer i en to-årsperiode etter stiftelsen.

Det vises ellers til kommentarene til aksjelovutkastet § 6-7.

II. Kreditt og sikkerhetsstillelse mv

Til § 6-8

Paragraf 6-8 svarer, med unntak av femte ledd, til aksjelovutkastets § 6-8. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen. Paragrafen oppfyller annet selskapsdirektiv art 23.

Femte ledd viderefører dispensasjonshjemmelen for allmennaksjeselskaper i gjeldende lov § 12-10 sjette ledd fjerde og femte punktum. Avgrensningen av dispensasjonshjemmelen har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 23 nr 2.

Til § 6-9

Paragraf 6-9 gjelder kreditt til aksjeeiere, og svarer fullt ut til aksjelovutkastets § 6-9 første til tredje ledd. Fjerde ledd i aksjelovutkastet som regulerer kredittgivningen

når et boligbyggelag er konsernspiss, er ikke inntatt i aksjelovutkastet. Dette skyldes at utvalget legger til grunn at den situasjon unntaket er utarbeidet for neppe vil foreligge når boligbyggelag eier et allmennaksjeselskap. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 6-10

Paragraf 6-10 gjør unntak fra § 6-9 for kreditt til ansatte som er aksjeeiere mv. Mens unntaket i aksjeselskaper bare gjelder for aksjeeier som eier 5 % eller mindre av aksjekapitalen, gjelder den etter utkastet i allmennaksjeselskaper bare for aksjeeiere som eier 1 % eller mindre av aksjekapitalen. Forøvrig vises til merknadene til aksjelovutkastet § 6-10.

Til § 6-11

Paragraf 6-11 er en utvidelse av forbudet i § 6-9 til også å gjelde kreditt til tillitsvalgte mv. Den svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 6-11. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 6-12

Paragraf 6-12 regulerer virkningen av at forbudene mot kreditt, sikkerhetsstillelse mv i §§ 6-8 til 6-11 er overtrådt. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 6-12. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

III. Erverv av egne aksjer

Til § 6-13 til § 6-21

Paragrafene 6-13 til 6-21 gjelder selskapets erverv av egne aksjer og svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 6-13 til 6-21. En redaksjonell forskjell foreligger imidlertid i § 6-17 første ledd som følge av at noen adgang til innløsning og utløsning av aksjeeiere som foreslått i aksjelovutkastet §§ 3-20 til 3-22, ikke er foreslått i allmennaksjelovutkastet. Bestemmelsene har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 18 til 24 a. Utover dette vises til merknadene til aksjelovutkastet §§ 16-13 til 16-21.

IV. Utbytte og konsernbidrag

Til § 6-22 til § 6-26

Paragrafene 6-22 til 6-26 gjelder utbytte og konsernbidrag og svarer til aksjelovutkastet §§ 6-22 til 6-26. Det vises derfor til merknader til disse bestemmelsene.

I § 6-25 **første ledd** første punktum er det foreslått at aksjeeiere som representerer en tjuedel av aksjekapitalen kan klage til skifteretten med anmodning om å fastsette et høyere utbytte. Et slikt krav krever etter aksjelovutkastet tilslutning fra en tidel av aksjekapitalen. Når det kreves tilslutning fra en mindre andel av aksjekapitalen i allmennaksjeselskaper, har dette sammenheng med at aksjene her vanligvis vil være mer spredt.

V. Nedsettelse av aksjekapitalen.

Til § 6-27 til § 6-35

Paragrafene 6-27 til 6-35 gjelder nedsettelse av aksjekapitalen og svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 6-27 til 6-37.

Til § 6-36

Paragraf 6-36 gjelder utdeling til aksjeeierne i forbindelse med kapitalnedsettelse.

Første ledd svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 6-36

Annet ledd bestemmer at utdelinger i forbindelse med kapitalnedsettelse skal registreres på aksjeeierens konto i Verdipapirsentralen. Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov, men svarer til Ot prp nr 36 (1993-94) § 13-6. Bestemmelsen må sees i sammenheng med utkastet § 3-16 annet ledd annet punktum. Det følger der at utdeling i forbindelse med nedsettelse av aksjekapitalen bare har frigjørende virkning i forhold til en senere godtroende aksjeerverver når utdelingen er registrert på aksjeeierens konto i Verdipapirsentralen.

Til § 6-37

Paragraf 6-37 gjelder kapitalnedsettelse til dekning av tap. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 6-37. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 6-38

Paragraf 6-38 gjelder vedtektsbestemt innløsning av aksjer. Bestemmelsen svarer fullt ut til gjeldende lov § 6-4 tredje ledd.

Første ledd svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 6-38 første ledd. Det vises til merknadene til denne bestemmelsen.

Annet ledd svarer til annet ledd i aksjelovutkastet § 6-38 med unntak av nr 3 som ikke har parallell i aksjelovutkastet. Bestemmelsen har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 36 nr 1 d som fastsetter at et beløp som tilsvarer aksjenes pålydende beløp skal avsettes til et fond som ikke kan utbetales til aksjeeierne bortsett fra ved nedsettelse av den tegnede aksjekapitalen etter de alminnelige reglene om kapitalnedsettelse. Beløpet kan også brukes til dekning av tap eller til forhøyelse av aksjekapitalen ved fondsemisjon.

Gjeldende lov § 6-4 tredje ledd nr 4 bestemmer at ved innløsning etter krav fra selskapet, skal et beløp tilsvarende det utbetalte avsettes til et innløsningsfond. Bestemmelsen har sammenheng med annet selskapsdirektiv art 36 nr 1 d.

Utvalget mener at overkursfondet tilfredsstiller de kravene annet selskapsdirektiv art 36 nr 1 stiller til et slikt fond. Siden reservefondet etter utkastet ikke vil gjøre dette, og utvalget anser det av hensyn til lovens enkelhet og brukervennlighet som et mål å ha færrest mulig fond, foreslås at dette beløpet skal avsettes til overkursfondet.

14.7 FONDSEMISJON

Utkastet til kap 7 i allmennaksjeloven svarer fullt ut til kap 7 i aksjeloven. Det vises derfor til merknadene til dette kapitlet i aksjelovutkastet.

14.8 REVISOR

14.8.1 Innledning

Kap 8 inneholder regler om revisor i allmennaksjeselskap og avløser kap 10 i gjeldende lov. Kapitlet er helt likt kap 8 i aksjelovutkastet bortsett fra på ett punkt. Dette gjelder kvalifikasjonskrav til revisor hvor det foreslås at allmennaksjeselskap skal ha plikt til å ha statsautorisert revisor, se nærmere *"Revisors kvalifikasjonskrav"* i avsnitt 14.8.2 nedenfor. Enkelte andre mindre forskjeller fra det som er foreslått for

aksjeselskaper har sammenheng med dette forslaget. Dette gjelder § 8-3 og § 8-6 annet ledd.

14.8.2 Revisors kvalifikasjonskrav

Etter gjeldende aksjelov § 10-2 første ledd kan revisor i aksjeselskap være registrert eller statsautorisert. Denne valgfriheten gjelder i utgangspunktet også for allment aksjeselskap, men her får valgfriheten mindre betydning fordi slike selskaper i praksis ofte vil være omfattet av gjeldende lov § 10-3 første ledd som fastsetter at selskap som de tre siste regnskapsår har hatt flere enn 200 ansatte, eller har aksjer eller obligasjoner som er notert på børsen eller som er tegnet etter offentlig tegningsinnbyding, har plikt til å ha minst én statsautorisert revisor.

Utvalgets utkast til allmennaksjelov retter seg mot selskaper som henvender seg til allmennheten for å dekke sitt kapitalbehov og som det derfor knytter seg allmenne interesser til. Samtidig forutsetter utvalget at de selskaper som velger å organisere seg som allmennaksjeselskaper vanligvis vil drive virksomhet av en viss størrelse hvor revisjonen kan være vanskelig. Utvalget mener derfor at det for allmennaksjeselskaper generelt bør stilles krav om at revisor skal være statsautorisert. Utvalget ser ikke dette som noen vesentlig endring i forhold til gjeldende lov fordi utvalget antar at de fleste selskaper det vil være aktuelt å organisere som allmennaksjeselskap, vil omfattes av gjeldende lov § 10-3 første ledd.

Utvalget viderefører forøvrig dispensasjonshjemmelen i gjeldende lov § 10-3 annet ledd som gir Kongen myndighet til å gjøre unntak fra kravet om at revisor skal være statsautorisert. Unntak kan gjøres ved forskrift eller i det enkelte tilfelle.

14.8.3 Andre forskjeller

Utkastet § 8-4 **annet ledd** gir i en minoritet blant aksjeeierne som har ønsket nyvalg av revisor en adgang til å kreve at skifteretten oppnevner en revisor til. Et slikt krav kan i aksjeselskaper fremmes av aksjeeiere med en tidel av selskapets aksjekapital. I allmennaksjeselskaper kan et slikt krav fremmes av aksjeeierne som eier en tjuedel av selskapets aksjekapital. Når kravet er mindre i slike selskaper skyldes dette at aksjene vanligvis vil være mer spredt i allmennaksjeselskaper.

14.9 NYTEGNING AV AKSJEKAPITAL

14.9.1 Innledning

I kap 9 er det tatt inn bestemmelser om forskjellige former for nytegning av aksjekapital. Kapitlet inneholder således regler om forhøyelse av aksjekapitalen ved nytegning som avløser bestemmelser om dette i gjeldende lov kap 4. Videre inneholder kapitlet regler om lån som gir fordringshaveren rett til å kreve utstedt aksjer i selskapet, og som avløser gjeldende lov §§ 5-1 og 5-2. Endelig inneholder kapitlet bestemmelser om finansielle instrumenter som er nye i forhold til gjeldende lov, men som også er foreslått i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94).

Kapitlet er tildels ganske forskjellig fra kap 9 i aksjelovutkastet. Når det gjelder kapitalforhøyelse ved nytegning av aksjer har dette først og fremst sammenheng med at et allmennaksjeselskap, i motsetning til et aksjeselskap, kan henvende seg til allmennheten med innbydelse om tegning av aksjekapital i selskapet. De foreslåtte bestemmelsene om finansielle instrumenter har ingen parallell i aksjelovutkastet.

14.9.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til § 9-1

Paragraf 9-1 fastsetter enkelte hovedprinsipper når det gjelder forhøyelse av aksjekapitalen ved nytegning. Paragrafen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 9-1. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 9-2

Paragraf 9-2 bestemmer hvem som kan tegne nye aksjer i et allmennaksjeselskap. Bestemmelsen viderefører prinsippet i utkastet § 1-3 tredje ledd.

Etter **første ledd** er utgangspunktet at de nye aksjene tegnes av selskapets aksjeeiere i henhold til fortrinnsretten etter § 9-3. Det fremgår av bestemmelsen at andre enn aksjeeierne kan gis tegningsrett ved vedtak etter utkastet § 9-6, enten ved en rettet kapitalforhøyelse mot bestemt navngitte personer eller ved at allmennheten eller en nærmere avgrenset krets innbys til tegning. Første ledd må ses i sammenheng med §§ 9-3 flg, som gir nærmere regler om aksjeeiernes fortrinnsrett og om adgangen til å fravike denne.

Annet ledd fastsetter at et allmennaksjeselskap ikke kan tegne aksjer i seg selv og at heller ikke datterselskap kan tegne aksjer i morselskapet. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 9-2 annet ledd. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

I. Fortrinnsrett ved nytegning

Til § 9-3

Paragraf 9-3 gjelder aksjeeiernes fortrinnsrett til de nye aksjene. Bestemmelsen svarer til aksjelovutkastet § 9-3 med en forskjell, jf nedenfor. Bortsett fra denne forskjellen vises til merknadene til aksjelovutkastet § 9-3.

Annet ledd første punktum fastsetter som lovens hovedregel at aksjeeiernes tegningsrett etter første ledd ikke kan fravikes i vedtektene. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 4-2 første ledd siste punktum og er i samsvar med aksjelovutkastet § 9-3 første ledd annet punktum. Det vises til merknadene til denne bestemmelsen.

Etter annet punktum kan den alminnelige fortrinnsretten etter første punktum bare fravikes i vedtektene i selskaper med flere aksjeklasser og bare i forbindelse med forholdsmessig kapitalforhøyelse innen hver klasse. Det er dessuten et vilkår at forskjellen mellom aksjeklassene knytter seg til forskjellig stemmerett, rett til utbytte eller rett ved utdeling av selskapets eiendeler. Det siste vilkåret er ikke forslått i aksjelovutkastet, jf aksjelovutkastet § 9-2 annet ledd, men er i samsvar med gjeldende lov § 4-2 første ledd tredje punktum, slik loven lyder etter endringen ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). Bestemmelsen har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 29 nr 2 b. Om dette vises forøvrig til Ot prp nr 4 (1995-96) s 25 og til merknadene til aksjelovutkastet § 9-3.

Til § 9-4

Paragraf 9-4 regulerer aksjeeiernes subsidiære fortrinnsrett når ikke alle aksjeeiere har benyttet fortrinnsretten etter § 9-3 fullt ut. Bestemmelsen er i samsvar med aksjelovutkastet § 9-4, jf likevel tredje ledd.

Første ledd svarer til aksjelovutkastet, § 9-4 første ledd. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Annet ledd svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 9-4 annet ledd. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Tredje ledd regulerer styrets adgang til å selge ubrukte fortrinnsretter til aksjetegning og svarer til aksjelovutkastet § 9-4 tredje ledd bortsett fra på ett punkt. I allmennaksjeselskaper fastsetter ikke loven noen begrensing i hvem styret kan selge de ubrukte tegningsrettene til. Om forskjellen mellom de to lovutkastene på dette punkt, vises til merknadene til aksjelovutkastet § 9-4 tredje ledd. Utkastet § 9-4 tredje ledd pålegger ikke styret noen plikt til å selge ubrukte fortrinnsretter til fordel for passive aksjeeiere. En slik plikt kan imidlertid følge av generalforsamlingens vedtak. Dessuten må bestemmelsen ses i sammenheng med verdipapirhandelloven § 11 som gir hjemmel for at børsstyret i det enkelte tilfellet kan pålegge selskapet en slik salgsplikt. Børsstyrets kompetanse etter verdipapirhandelloven § 11 er ikke begrenset til børsnoterte selskaper. I verdipapirhandellovutvalgets avsluttende utredning som ble avgitt 19.12.95 s 220 er imidlertid denne bestemmelsen foreslått opphevet.

Til § 9-5

Paragraf 9-5 **første ledd** første, jf annet punktum, regulerer det nærmere tidspunktet for når aksjeeiernes fortrinnsrett til å tegne de nye aksjene ved kapitalforhøyelse skal registreres i tegningsrettsregisteret. Bestemmelsen må ses i sammenheng med utkastet §§ 3-11 og 3-12 som inneholder nærmere regler om tegningsrettsregisteret. Fortrinnsretten må registreres på det tidspunkt tegningsretten kan skilles fra aksjen, dvs når kapitalforhøyelsen er besluttet, jf første ledd annet punktum. Første ledd viderefører gjeldende lov § 4-3 annet ledd, jf § 4-2 femte ledd.

Det følger av henvisningen til utkastet § 3-17 i **annet ledd** at bestemmelsene i §§ 3-13 til 3-16 om overdragelse og annet eierskifte til aksjer, gjelder tilsvarende for overdragelse for tegningsretter med grunnlag i aksjeeieres fortrinnsrett. Annet ledd har ingen selvstendig innholdsmessig betydning ved siden av § 3-17.

Til § 9-6

Paragraf 9-6 må ses i sammenheng med § 9-2, og inneholder nærmere regler om generalforsamlingens kompetanse til å sette tilside aksjeeiernes fortrinnsrett til å tegne de nye aksjene. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 9-6. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 9-7

Paragraf 9-7 regulerer hvordan aksjeeiere som har rett til å tegne de nye aksjene iht fortrinnsretten etter § 9-3 skal varsles. Bestemmelsen svarer med ett unntak til aksjelovutkastet § 9-7. Aksjelovutkastet § 9-7 første ledd annet punktum, som gjelder når alle aksjene i henhold til fortrinnsretten tegnes på møte i generalforsamlingen, er ikke tatt med i allmennaksjelovutkastet fordi slik tegning anses uaktuell i selskaper som omfattes av allmennaksjeloven.Utover dette vises til merknadene til aksjelovutkastet § 9-7.

II. Beslutning om nytegning

Til § 9-8

Paragraf 9-8 gjelder innholdet av generalforsamlingens beslutning om nytegning av aksjekapital og er i hovedtrekk samsvarende med aksjelovutkastet § 9-8.

Etter **første ledd** nr 3 skal generalforsamlingens beslutning angi hvilket beløp som skal betales for de nye aksjene. Det er her åpnet for at generalforsamlingen kan delegere til styret å fastsette tegningskursen innenfor en øvre og nedre grense som er angitt i beslutningen. Bestemmelsen etterkommer et praktisk behov ved visse offentlige emisjoner, og gjør det mulig å avvente den endelige fastsettingen av tegningskursen til et tidspunkt tett opp til tegningen. Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov, men samsvarer med forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 11-1 annet ledd nr 4.

Nr 6 viderefører gjeldende lov § 4-4 annet ledd nr 1, og fastsetter at generalforsamlingens beslutning skal angi hvilke regler som skal følges i tilfelle overtegning.

Forøvrig vises til merknadene til aksjelovutkastet § 9-8.

Til § 9-9

Paragraf 9-9 regulerer hvem som skal bære kostnadene ved en kapitalforhøyelse og stiller krav til informasjon i denne forbindelse. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 9-9. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 9-10

Paragraf 9-10 regulerer hvilke krav som stilles til styrets forslag om kapitalforhøyelse. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 9-10. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Etter **tredje ledd** skal et forslag om å sette tilside aksjeeiernes fortrinnsrett særskilt begrunnes. I denne forbindelse forutsettes det at styret også gir en begrunnelse for den foreslåtte tegningskursen, jf annet selskapsdirektiv art 29 nr 4. Noen uttrykkelig bestemmelse om dette anses ikke nødvendig.

III. Aksjeinnskudd i annet enn penger

Til § 9-11

Paragraf 9-11 fastsetter nærmere regler som gjelder når det ved aksjekapitalforhøyelse skal foretas aksjeinnskudd i annet enn penger. Bestemmelsen tilsvarer aksjelovutkastet § 9-11. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 9-12

Paragraf 9-12 regulerer avtaler og bestemmelser som pådrar selskapet særlige forpliktelser i tilknytning til kapitalforhøyelse. Bestemmelsen svarer til aksjelovutkastet § 9-12. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 9-13

Paragraf 9-13 stiller gjennom henvisningen til § 2-8 krav om uavhengig sakkyndig redegjørelse når aksjeinnskuddet skal gjøres opp i annet enn penger mv. Bestemmelsen har bakgrunn i annet selskapsdirektiv art 27 nr 2, og viderefører gjeldende lov § 4-5 annet ledd annet punktum slik bestemmelsen lyder etter endringen ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). Om de nærmere krav til den uavhengige sakkyndige redegjørelsen vises til merknadene til utkastet § 2-8. Bestemmelsen svarer ellers til aksjelovutkastet § 9-13 og det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

IV. Gjennomføring av kapitalforhøyelsen

Til § 9-14

Paragraf 9-14 inneholder regler om hvordan aksjetegningen ved aksjekapitalforhøyelse i allmennaksjeselskap kan skje.

Første ledd avløser gjeldende lov § 4-6, og fastsetter at tegningen enten kan skje i generalforsamlingsprotokollen, eller ved en etterfølgende tegning på grunnlag av tegningsinnbydelse eller prospekt.

Tegningsreglene når aksjene ikke tegnes i generalforsamlingsprotokollen må ses i sammenheng med reglene om emisjonskontroll i verdipapirhandelloven § 9 og forskrifter gitt i medhold av denne bestemmelsen, eventuelt med tilsvarende regler i ny verdipapirhandellovgivning som måtte komme på bakgrunn av Verdipapirhandellovutvalgets utredning avgitt 19.12.95. Første punktum har til formål å kople allmennaksjelovutkastets bestemmelser om aksjetegning sammen med verdipapirhandellovgivningens, og innebærer at når en aksjekapitalforhøyelse omfattes av verdipapirhandellovgivningen, gjelder reglene der om kunngjøring, offentlig kontroll, tegningsinnbydelsens innhold mv i tillegg til reglene i allmennaksjeloven. Hva dette innebærer, vil avhenge av innholdet av verdipapirhandellovgivningen til enhver tid.

Annet ledd stiller innholdsmessige krav til tegningsformularet. Bestemmelsen har selvstendig betydning for aksjetegning som ikke skjer i generalforsamlingsprotokoll og som heller ikke omfattes av bestemmelsene om kapitalforhøyelser i verdipapirhandellovgivningen i den grad det her stilles strengere krav til tegningsformularet. Bestemmelsen svarer i hovedtrekk til aksjelovutkastet § 9-14 annet ledd. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Tredje ledd svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 9-14 tredje ledd. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 9-15

Paragraf 9-15 er identisk med aksjelovutkastet § 9-15. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 9-16

Paragraf 9-16 gjelder melding av kapitalforhøyelsen til Foretaksregisteret. Bestemmelsen er identisk med aksjelovutkastet § 9-16. Bestemmelsen har sammenheng med annet selskapsdirektiv art 26 og 27 nr 1. Utover dette vises til merknadene til aksjelovutkastet § 9-16.

Til § 9-17 og § 9-18

Paragrafene 9-17 og 9-18 svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 9-17 og 9-18. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

V. Aksjeeiernes innskuddsplikt

Til § 9-19

Paragraf 9-19 gjelder selskapets krav på aksjeinnskudd mv. Bestemmelsen tilsvarer fullt ut aksjelovutkastet § 9-19. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 9-20

Paragraf 9-20 gjelder selskapets plikt til å innbetale aksjeinnskuddet på særskilt konto og svarer med én forskjell til aksjelovutkastet § 9-20. Utvalget mener at bestemmelsen for allmennaksjeselskaper bør være ufravikelig. Når det for aksjeselskaper er foreslått en annen regel på dette punkt, har dette sammenheng med at aksjetegnerne i et aksjeselskap forutsettes å ha slik nærhet til selskapet at de selv vil kunne vurdere risikoen ved å innbetale aksjekapitalen til selskapet. Det kan ikke forutsettes at tegnerne ved en kapitalforhøyelse i et allmennaksjeselskap alltid vil ha samme mulighet til å vurdere risikoen. Utover dette vises til merknadene til aksjelovutkastet § 9-20.

Til § 9-21

Paragraf 9-21 svarer med enkelte redaksjonelle forskjeller fullt ut til aksjelovutkastet § 9-21. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

VI. Styrefullmakt om nytegning

Til § 9-22 til § 9-28

Paragrafene 9-22 til 9-28 gjelder styrefullmakt om nytegning av aksjekapitalen. Bestemmelsene svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 9-22 til 9-28. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene. I likhet med de tilsvarende reglene i aksjelovutkastet, inneholder reglene om styrefullmakt atskillige henvisninger til de vanlige reglene om kapitalforhøyelse foran i kapitlet. Fordi reglene her er forskjellige fra aksjelovutkastet, vil også betydningen av henvisningene være tilsvarende annerledes.

VII. Lån med rett til aksjer

Til § 9-29

Paragraf 9-29 gjelder kompetansen til å treffe beslutning om at selskapet skal oppta lån som gir fordringshaveren rett til å kreve aksjer i selskapet, samt adgangen til skille tegningsretter fra fordringen. Aksjelovutkastet har en tilsvarende bestemmelse i § 9-29.

Første ledd legger beslutningskompetansen til generalforsamlingen. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 9-29 første ledd. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Annet ledd fastslår at i allmennaksjeselskap er det adgang til å inngå en avtale om at tegningsretten kan skilles fra fordringen og utnyttes uavhengig av fordringen. Bestemmelsen gjelder bare lån som gir fordringshaveren rett til å kreve aksjer mot innskudd (warrants). Etter gjeldende lov er det ikke en slik adgang, jf § 5-1 annet ledd femte punktum. På dette punktet skiller utkastet til allmennaksjeselskaper seg fra aksjelovutkastet. For aksjeselskaper foreslår utvalget at den nåværende regelen videreføres, jf aksjelovutkastet § 9-26 annet ledd annet punktum. Utvalgets forslag er imidlertid i samsvar med forslagene i NOU 1992:29 § 7-1 annet ledd annet punktum og Ot prp nr 36 (1993-94) § 12-1 annet ledd annet punktum. I NOU 1992:29 s 54 heter det om forslaget:

> «En ordning som tillater at tegningsretter omsettes uavhengig av lånefordringen (sml forbudet i § 5-1 annet ledd femte punktum), gir kreditor flere fordeler. Tegningsretten har for det første en selvstendig økonomisk verdi. Ved at kreditor har et valg mht om han skal selge tegningsretten eller om

han selv skal utnytte den, reduseres hans risiko ved å plassere midler i slike obligasjoner som tegningsretten knytter seg til. For selskapet innebærer dette at interessen for obligasjonsemisjonen økes, noe som vil kunne ha betydning for emisjonskursen. Videre kan renten på lånet ofte settes lavere enn renten på vanlige obligasjonslån. Fraskillbare tegningsretter kan således øke selskapets muligheter til å skaffe seg ny kapital på en hensiktsmessig måte.»

Forøvrig vises til drøftelsen i NOU 1992:29 s 53-55 og Ot prp nr 36 (1993-94) s 114-115.

Til § 9-30

Paragraf 9-30 fastslår at aksjeeierne har en tilsvarende fortrinnsrett til å tegne lån som gir rett til aksjer i selskapet som de har til å tegne aksjer ved en vanlig kapitalforhøyelse. Bestemmelsen svarer til aksjelovutkastet § 9-30. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 9-31

Paragraf 9-31 gir regler om generalforsamlingsvedtakets innhold. Bestemmelsen svarer med to forskjeller til aksjelovutkastet § 9-31. Etter første ledd nr 3 skal generalforsamlingsvedtaket, i tillegg til å angi tegningsfristen, angi når aksjeeiernes fortrinnsrett til å tegne lånet senest må være benyttet. Etter nr 7 skal det angis hvordan lånet skal fordeles i tilfelle overtegning. De to bestemmelsene er uaktuelle i aksjeselskaper hvor lånet enten må tegnes av selskapets aksjeeiere, eller av bestemt navngitte personer, jf aksjelovutkastet § 9-29 annet ledd første punktum.

Til § 9-32 til § 9-36

Paragrafene 9-32 til 9-36 inneholder regler om styrets forslag til generalforsamlingen, tegning av lånet og melding til Foretaksregisteret, gjennomføringen av kapitalforhøyelsen og om styrefullmakt om låneopptak. Bestemmelsene svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 9-32 til 9-36. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

VIII. Tegningsrettsaksjer

Kap 9 VIII inneholder regler om tegningsrettsaksjer. Reglene er nye i forhold til gjeldende lov, men bestemmelser om dette er foreslått i NOU 1992:29 § 7-9 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 12-10. Om utvalgets forsalg til regler om tegningsrettsaksjer i sin alminnelighet vises til avsnitt II.9.3.3.

Til § 9-37

Paragraf 9-37 fastslår selskapets adgang til å utstede tegningsrettsaksjer. Bestemmelsen er som nevnt ny i forhold til gjeldende lov. I Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 2-10 første ledd og § 2-11, som er kommentert på s 228 til 229. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse inntatt i § 7-9 første ledd og § 7-11 som er kommentert på s 129-130 og s 131.

Første ledd gir selskapet hjemmel til å treffe beslutning om tegningsrettsaksjer. Ved å utstede slike aksjer kan aksjekapitalen på et senere tidspunkt økes ved styrebeslutning uten ytterligere generalforsamlingsbeslutning. Paragraf 9-37 må ses i

sammenheng med de nye bestemmelsene om kapitalforhøyelse ved nytegning av aksjer i kap 9 del I-V. Utstedelse av tegningsrettsaksjer krever beslutning både etter disse bestemmelsene og etter §§ 9-37 flg.

Annet ledd fastsetter at tegningsrettsaksjer kan utstedes i to former: delbare og ikke delbare. En delbar tegningsrettsaksje særpreges ved at den kan skilles fra aksjen den er utstedt sammen med og omsettes som en frittstående tegningsrett.

Tredje ledd fastsetter at tegningsrettene skal innføres i tegningsrettsregisteret som skal opprettes etter §§ 3-11 og 3-12.

Til § 9-38

Paragraf 9-38 stiller krav til innholdet av beslutning om utstedelse av tegningsrettsaksjer. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 12-10 annet ledd, som er kommentert på s 228-229. I NOU 1992:29 var det tilsvarende forslaget inntatt i § 7-9 annet ledd, som er kommentert på s 130.

De krav som stilles til generalforsamlingsvedtaket svarer i hovedtrekk til tilsvarende krav til innholdet av beslutning om opptak av lån med rett til aksjer i selskapet, se utkastet §§ 9-29 og 9-31.

Til § 9-39

Paragraf 9-39 gir regler om melding til Foretaksregisteret. Bestemmelsen supplerer de alminnelige kravene til melding om kapitalforhøyelse i utkastet § 9-16.

I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 12-11 første og tredje ledd som er kommentert på s 229. I NOU 1992:29 var den tilsvarende bestemmelse inntatt i § 7-9 fjerde ledd som er kommentert på s 130.

Til § 9-40

Paragraf 9-40 fastsetter at reglene for gjennomføring av kapitalforhøyelse på grunnlag av en tegningsrett knyttet til lån også gjelder kapitalforhøyelse på grunnlag av tegningsrett knyttet til aksje. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 12-11 tredje ledd, som er kommentert på s 229. I NOU 1992:29 er en tilsvarende bestemmelse foreslått i § 7-9, som er kommentert på s 130.

IX. Frittstående tegningsrett

Kap 9 inneholder regler om frittstående tegningsretter. Bestemmelsene er nye i forhold til gjeldende aksjelov, men NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94) inneholder regler om slike instrumenter. Om bakgrunnen for at det nå foreslås bestemmelser om frittstående tegningsretter vises til avsnitt II.9.3.2

Til § 9-41

Paragraf 9-41 gir allmennaksjeselskaper adgang til å treffe beslutning om å utstede frittstående tegningsretter. Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov. Bestemmelsen tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 12-12 første ledd og § 12-13 annet ledd som er kommentert på s 229. I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 7-10 første ledd og § 7-11 som er kommentert på s 130-131.

Første ledd legger det til generalforsamlingen å treffe vedtak om å utstede frittstående tegningsretter. Beslutningen treffes med flertall som for vedtektsendring.

Annet ledd fastsetter at tegningsretten skal innføres i tegningsrettsregisteret. Bestemmelsen må ses i sammenheng med reglene om tegningsrettsregister i §§ 3-11 og 3-12.

Til § 9-42

Bestemmelsen gir selskapets aksjeeiere en tilsvarende fortrinnsrett til tegning av frittstående tegningsretter som de har til de nye aksjene ved en vanlig kapitalforhøyelse ved nytegning. Bestemmelsen viser til §§ 9-3 til 9-6, som gjelder tilsvarende.

Annet ledd inneholder regler om varsel til de fortrinnsberettigede om fortrinnsretten. Utkastet § 9-7 om varsel om fortrinnsrett mv ved kapitalforhøyelse gjelder tilsvarende.

Til § 9-43

Paragraf 9-43 stiller innholdsmessige krav til generalforsamlingsvedtak om utstedelse av frittstående tegningsretter. I Ot prp nr 36 (1993-94) er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 12-12 annet ledd, som er kommentert på s 229. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 7-10 annet ledd, som er kommentert på s 130.

Det som er bestemt om beslutningens innhold i paragrafen her, svarer i hovedtrekk til krav som i § 9-31 er stilt til generalforsamlingsvedtak om lån med rett til aksjer

Til § 9-44

Paragraf 9-44 pålegger styret å utarbeide forslag til generalforsamlingsvedtak om å utstede tegningsretter.

Til § 9-45

Paragraf 9-45 fastsetter regler for tegning av frittstående tegningsretter. Bestemmelsen tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 12-13 tredje ledd som er kommentert på s 229. I NOU 1992:29 tilsvarer den § 7-10 annet og tredje ledd som er kommentert på s 130-131.

Første ledd henviser til de reglene som gjelder for tegning av aksjer i § 9-14. Henvisningen innebærer at tegning av tegningsretter enten skal skje på et særskilt tegningsformular mv som fastsatt i § 9-14 eller i generalforsamlingsprotokollen.

Annet ledd fastsetter at beslutningen om å utstede tegningsretter faller bort hvis det antall tegningsretter som er fastsatt i generalforsamlingens beslutning, eventuelt minste antallet ikke blir tegnet innen tegningsfristens utløp, jf § 9- 43 første ledd nr 1 og 4. Bestemmelsen tilsvarer § 9-15 om utilstrekkelig tegning ved en vanlig kapitalforhøyelse ved nytegning.

Tredje ledd gjelder registrering av beslutningen om å utstede frittstående tegningsretter i Foretaksregisteret.

Fjerde ledd fastsetter at det beløpet som skal betales for tegningsrettene (opsjonspremien) skal tilføres overkursfondet, jf utkastet § 6-2. Bestemmelsen tilsvarer forslagene i NOU 1992:29 § 13-1 første ledd nr 3 og Ot prp nr 36 (1993-94) § 3-2 nr 4. Vederlaget for slike tegningsretter har klare paralleller til det beløp selskapet mottar som overkurs i forbindelse med aksjetegning, og bør derfor følge tilsvarende regler, se NOU 1992:29 s 176.

Til § 9-46

Paragraf 9-46 gjelder den kapitalforhøyelse som må foretas i selskapet når retten til å utstede nye aksjer med grunnlag i en frittstående tegningsrett blir brukt. Kapitalforhøyelsen skjer da etter tilsvarende regler som gjelder for kapitalforhøyelse i henhold til styrefullmakt etter § 9-36. Det kreves mao ikke noen ny generalforsamlingsbeslutning om kapitalforhøyelse. Bestemmelsen tilsvarer Ot prp nr 36 (1993-94) § 12-13 annet ledd som er kommentert på s 229. I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 7-10 tredje ledd som er kommentert på s 130-131.

14.10 SAMMENSLÅING AV SELSKAPER

14.10.1 Innledning

Gjeldende aksjelov fikk ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning) nye regler om fusjon med allmenne aksjeselskaper. Bestemmelsene er tatt inn i gjeldende aksjelov §§ 14-9 til 14-22. Bestemmelsene gjennomfører tredje selskapsdirektiv i norsk aksjerett.

De nye reglene bygger i hovedtrekk på departementets forslag til regler om fusjon i Ot prp nr 36 (1993-94) §§ 14-1 til 14-13. Når det forøvrig gjelder bakgrunnen for reglene om fusjon mellom allmenne aksjeselskaper i gjeldende lov §§ 14-9 til 14-22, vises til Ot prp nr 4 (1995-96) s 16.

Utvalgets forslag til regler i allmennaksjeloven om sammenslåing av selskaper viderefører innholdsmessig fusjonsreglene i gjeldende aksjelov §§ 14-9 til 14-22, men det foreslås redaksjonelle endringer. Dessuten foreslår utvalget at uttrykket «sammenslåing av selskaper» erstatter «fusjon» i gjeldende lov. Det foreslås også at virkeområdet for reglene utvides ved at det ikke lenger er et vilkår at vederlaget til aksjeeierne i det eller de overdragende selskaper skal være aksjer, eventuelt med et tillegg på 20%, jf utkastet § 10-3.

14.10.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Virkeområde mv

Til § 10-1

Paragraf 10-1 erstatter gjeldende lov § 14-9. Bestemmelsen fastlegger kapitlets virkeområde, og avgrenser dette mot de tilsvarende reglene om sammenslåing i kap 10 i aksjelovutkastet. Det følger av bestemmelsen at reglene om sammenslåing av selskaper i allmennaksjeloven gjelder i alle tilfeller hvor et allmennaksjeselskap deltar i sammenslåing, jf Ot prp nr 4 (1994-95) s 36.

Annet ledd første punktum gjelder det tilfellet at det overtakende selskap er et aksjeselskap som i forbindelse med sammenslåingen skal omdannes til et allmennaksjeselskap. Bestemmelsen er identisk med aksjelovutkastet § 10-1 annet ledd, og fastsetter at i tillegg til kap 10 i allmennaksjeloven, gjelder også reglene om omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap i allmennaksjeloven §§ 2-24 til 2-27.

Annet punktum gjelder den omvendte situasjonen, dvs at det overtakende selskap er et allmennaksjeselskap som i forbindelse med sammenslåingen skal omdannes til et aksjeselskap. I tillegg til reglene i kap 10, gjelder da også reglene om omdanning av et allmennaksjeselskap til aksjeselskap i §§ 12-21 til 12-25.

Annet ledd erstatter gjeldende lov § 14-10 siste ledd.

Til § 10-2 og § 10-3

Paragrafene 10-2 og 10-3 fastlegger de nærmere vilkårene for at reglene om sammenslåing i kapitlet, skal få anvendelse. Paragrafene svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 10-2 og 10-3. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

II. Beslutning om sammenslåing

Til § 10-4 til § 10-6

Paragrafene 10-4 og 10-6 første ledd svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 10-4 til 10-6. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene. Bestemmelsene avløser gjeldende lov § 14-10 første, annet og femte ledd.

Paragraf 10-6 annet ledd annet punktum har ingen parallell i aksjelovutkastet. Bestemmelsen gjelder det tilfellet at styret har fått fullmakt til å beslutte sammenslåing med grunnlag i fullmakt etter §§ 9-22 til 9-28. I slike tilfeller skal sammenslåingen likevel behandles av generalforsamlingen dersom dette kreves av aksjeeiere som representerer minst 5% av aksjekapitalen. Bestemmelsen har bakgrunn i tredje selskapsdirektiv art 8 c, og er idag inntatt i gjeldende lov § 14-10 annet ledd annet punktum.

III. Planen for sammenslåing

Til § 10-7

Paragraf 10-7 stiller krav til innholdet av sammenslåingsplanen og svarer i det alt vesentlige til aksjelovutkastet § 10-7. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 10-11 første ledd og § 10-18 første ledd. Det er ikke foreslått noen endringer i forhold til gjeldende lov.

Det vises forøvrig til merknadene til aksjelovutkastet § 10-7.

Til § 10-8

Paragraf § 10-8 svarer innholdsmessig til aksjelovutkastet § 10-8. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen. Bestemmelsen viderefører i **første** og **annet ledd** gjeldende lov § 14-11 annet og tredje ledd. Ved sammenslåing vil det overtakende selskap motta det eller de overdragende selskapers virksomhet som aksjeinnskudd. I **tredje** ledd slås det fast at kravene til uavhengig sakkyndig redegjørelse i § 2-8 (stiftelse) og § 9-13 (kapitalforhøyelse) også gjelder i disse tilfellene.

Til § 10-9

Paragraf 10-9 svarer til aksjelovutkastet § 10-9, men det nærmere kravet til vedleggene avviker noe fra den tilsvarende bestemmelsen i aksjelovutkastet. Nr 1-3 svarer imidlertid fullt ut til gjeldende lov § 14-11 siste ledd. Som nr 4 har utvalget tilføyd en bestemmelse som presiserer at uavhengig sakkyndig redegjørelse etter § 10-8 tredje ledd også skal vedlegges sammenslåingsplanen.

IV. Saksbehandlingsregler

Til § 10-10

Paragraf 10-10 tilsvarer aksjelovutkastet § 10-10, men inneholder noe mer detaljerte krav til rapporten enn det som er foreslått i aksjelovutkastet. Bestemmelsen

avløser gjeldende lov § 14-12, og det foreslås ikke innholdsmessige endringer fra denne bestemmelser. I innledningen har likevel utvalget presisert at rapporten skal utarbeides straks styrene har vedtatt sammenslåingsplanen. Den skal inngå som grunnlagsmateriale for generalforsamlingsbehandlingen av sammenslåingen.

Til § 10-11

Paragraf 10-11 stiller særlige krav til den uavhengige sakkyndige redegjørelse som skal utarbeides. Noen tilsvarende bestemmelser fins ikke i aksjelovutkastet. Bestemmelsen viderefører i hovedtrekk gjeldende lov § 14-13.

Første ledd første punktum presiserer at styret har en plikt til å sørge for at den sakkyndige redegjørelsen blir utarbeidet.

Annet ledd avløser gjeldende lov § 14-13 annet ledd. En språklig endring er foretatt i nr 3 uten at noen realitetsendring er tilsiktet. I nr 2 er det presisert at særlige vanskeligheter ved fastsettelsen av vederlag skal omtales. Det er således ikke tilstrekkelig med en ren opplysning at slike vanskeligheter har foreligget. Opplysningene må forklare aksjeeierne hva problemene ved verdifastsettelsen gjelder.

Til § 10-12

Paragraf 10-12 svarer til aksjelovutkastet § 10-11. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen. Paragrafen avløser gjeldende lov § 14-14.

Til § 10-13

Paragraf 10-13 viderefører i hovedtrekk gjeldende lov § 14-15 første ledd første punktum. Gjeldende lov § 14-15 første ledd annet punktum åpner for at dokumentene kan legges ut til ettersyn på selskapets kontor istedenfor å sende dem til hver enkelt aksjeeier. Denne adgangen er ikke videreført i utkastet.

Til § 10-14

Paragraf 10-14 gjelder melding av sammenslåingsplanen til Foretaksregisteret og offentliggjøring av planen. Bestemmelsen viderefører gjeldende lov § 14-16.

V. Gjennomføringen av sammenslåingen

Til § 10-15

Paragraf 10-15 svarer til aksjelovutkastet § 10-13. Bestemmelsen svarer også innholdsmessig til gjeldende lov § 14-17 første ledd.

Til § 10-16

Paragraf 10-16 avløser gjeldende lov § 14-17 annet ledd. I aksjelovutkastet svarer den til § 10-14. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 10-17

Paragraf 10-17 avløser gjeldende lov § 14-17 tredje ledd. I aksjelovutkastet svarer den fullt ut til § 10-15. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 10-18

Paragraf 10-18 avløser gjeldende lov § 14-19 første og annet ledd. Bestemmelsen svarer fullt at til aksjelovutkastet § 10-16. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 10-19

Paragraf 10-19 avløser gjeldende lov § 14-19 tredje, fjerde og femte ledd og § 14-18 annet ledd. I aksjelovutkastet er den tilsvarende bestemmelsen § 10-17.

Første ledd avløser gjeldende lov § 14-19 tredje ledd. Den svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 10-17 første ledd. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Annet ledd avløser gjeldende lov § 14-18 annet ledd. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 10-17 annet ledd. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Tredje ledd avløser gjeldende lov § 14-19 fjerde ledd. Annet enn språklige endringer er ikke foreslått.

Fjerde ledd første punktum avløser gjeldende lov § 14-19 femte ledd første punktum. I aksjelovutkastet svarer den til § 10-17 tredje ledd. Annet punktum viderefører gjeldende lov § 14-19 femte ledd annet punktum. Det er ikke foreslått noen endring i forhold til denne.

Til § 10-20

Paragraf 10-20 avløser gjeldende lov § 14-21. I aksjelovutkastet svarer den til § 10-18. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

VI. Ugyldig sammenslåing

Til § 10-21 til § 10-24

Paragrafene 10-21 til 10-24 svarer til aksjelovutkastet §§ 10-19 til 10-22. Paragrafene erstatter forøvrig gjeldende lov § 14-20.

14.11DELING AV SELSKAPET

14.11.1 Innledning

Kap 11 inneholder bestemmelser om deling av allmennaksjeselskap. Gjeldende lov inneholder ikke bestemmelser om deling, men i NOU 1992:29 §§ 15-14 flg og Ot prp nr 36 (1993-94) §§ 14-14 flg er det foreslått slike bestemmelser som er felles for begge aksjeselskapstyper. De bestemmelsene utvalget foreslår viderefører i hovedtrekk forslagene i NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94). Utvalget har imidlertid redigert bestemmelsene på en annen måte. Deling er regulert i sjette selskapsdirektiv som gjelder når det i allmennaksjeloven gis bestemmelser om deling.

I likhet med delingsreglene i aksjelovutkastet, er delingsreglene i allmennaksjelovutkastet i stor grad utformet som henvisninger til reglene om sammenslåing, som dermed gis tilsvarende anvendelse. Utformingen av de to kapitlene er derfor svært like. Fordi sammenslåingsreglene er forskjellige, innebære imidlertid henvisningsteknikken at også de materielle reglene om deling er forskjellig når det er tilsvarende forskjellige bestemmelser i sammenslåingskapitlene.

14.11.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Virkeområde mv

Til § 11-1

Paragraf 11-1 fastsetter virkeområde for kap 11.

Første ledd første punktum fastsetter at kap 11 gjelder når et allmennaksjeselskap deles.

Annet ledd utvider kapitlets virkeområde i forhold til første ledd, og fastsetter at det er delingsreglene i kap 11 som også gjelder ved deling av et aksjeselskap når et allmennaksjeselskap er et overtakende selskap. Dette gjelder såvel når det overtakende selskap er et allmennaksjeselskap som stiftes i forbindelse med deling som når et overtakende selskap er et allerede eksisterende allmennaksjeselskap. Annet ledd innebærer at det er delingsreglene i kap 11 i allmennaksjeloven som regulerer delingen fullt ut såfremt et allmennaksjeselskap er involvert i delingen, enten som et delende selskap eller som et overtakende selskap. Når flere overtakende selskaper deltar i delingen, er det tilstrekkelig at ett av selskapene er et allmennaksjeselskap for at delingen omfattes av kap 11 i allmennaksjeloven.

Til § 11-2 og § 11-3

Paragrafene 11-2 og 11-3 regulerer hvilke delingsformer reglene i kap 11 gjelder for. Bestemmelsene svarer til aksjelovutkastet § 11-2 og 11-3. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

II. Fremgangsmåte og virkning

Til § 11-4 til § 11-10

Paragrafene 11-4 til 11-10 inneholder nærmere regler om fremgangsmåten ved og virkning av deling. Bestemmelsen tilsvarer aksjelovutkastet §§ 11-4 til 11-10. Som nevnt innledningsvis til dette kapitlet, vil forskjeller i sammenslåingsreglene i de to lovutkastene innebære tilsvarende forskjeller i reglene om deling. Dette gjelder i første rekke krav til dokumentasjon, så som reglene om delingsplan (§ 10-7), rapport om delingen (§10-10) og uavhengig sakkyndig redegjørelse (§ 10-11) samt offentliggjøring av delingsplanen (§10-14). Forøvrig vises til merknadene til de tilsvarende bestemmelsene i aksjelovutkastet §§ 11-4 til 11-10.

14.12 OPPLØSNING OG AVVIKLING M M

14.12.1 Innledning

Kap 12 inneholder regler om oppløsning og avvikling av allmennaksjeselskap (§§ 12-1 til 12-20) og om omdanning av allmennaksjeselskap til aksjeselskap (§§ 12-21 til 12-25).

Ved oppløsning og avvikling av et allmennaksjeselskap skal det foretas et endelig oppgjør av selskapsforholdet. Selskapets eiendeler skal realiseres og formuen skal fordeles blant aksjeeierne etter at selskapskreditorene har fått dekning eller er sikret. Oppløsnings- og avviklingsreglene har således ikke betydning for selskapets virksomhet. Disse forhold tilsier at det vanskelig kan tenkes innholdsmessige forskjeller i reglene for oppløsning- og avvikling av aksjeselskap og allmennaksjeselskap, og reglene i de to lovutkastene er derfor så godt som identiske. Når det gjelder reglene om oppløsning og avvikling i §§ 12-1 til 12-20 vises derfor til merknadene til de tilsvarende bestemmelsene i aksjelovutkastet.

14.12.2 Omdanning av allmennaksjeselskap til aksjeselskap

Paragrafene 12-21 til 12-25 inneholder regler om omdanning av allmennaksjeselskap til aksjeselskap. Om omdanning generelt vises til avsnitt I.2.3.

Til § 12-21

Paragraf 12-21 gjelder vedtaket om omdanning av selskap fra allmennaksjeselskap til aksjeselskap. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 14-24 første og annet ledd, slik den lyder etter endringen ved lov 22.12.1995 nr 80 (EØS-tilpasning). I NOU 1992:29 er tilsvarende bestemmelse foreslått i § 15-21, som er kommentert på s 208-209, og i Ot prp nr 36 (1993-94) er en tilsvarende bestemmelse foreslått som § 14-21, som er kommentert på s 244.

Første ledd første punktum fastsetter at omdanningen til aksjeselskap skjer ved vedtak som opphever vedtektsbestemmelsen om at det skal være et allmennaksjeselskap, jf utkastet § 2-2 første ledd nr 1. Flertallskravet er som fastsatt i § 4-18, dvs at beslutningen krever tilslutning fra såvel ni tideler av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på møte i generalforsamlingen. Gjennom henvisningen til aksjeloven § 4-18 krever omdanningsvedtaket tilslutning fra samtlige aksjeeiere i selskapet hvis omdanningen medfører at omsetteligheten av aksjene begrenses i forhold til det som gjaldt i allmennaksjeselskapet. Dette vil være tilfelle hvis aksjelovutkastets vanlige regler for omsetningsbegrensninger skal gjelde i selskapet etter omdanningen. Flertallskravet i første punktum er da bare tilstrekkelig hvis selskapet samtidig skal vedta vedtektsbestemmelse som innebærer at omsetteligheten av aksjene vil være den samme i aksjeselskapet som den var i allmennaksjeselskapet.

Tredje punktum fastsetter at de krav som aksjelovutkastet §§ 2-8 og 2-9 stiller når det i forbindelse med stiftelse av selskap skal gjøres et tingsinnskudd e l, gjelder tilsvarende ved omdanning fra allmennaksjeselskap til aksjeselskap.

Annet ledd pålegger styret å utarbeide forslag til omdanningsvedtak, og avløser gjeldende lov § 14-24 annet ledd første og annet punktum.

Tredje ledd fastsetter at redegjørelse, åpningsbalanse, styrets begrunnede forslag mv etter første og annet ledd skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 14-24 annet ledd tredje punktum.

Til § 12-22

Paragraf 12-22 inneholder regler om melding til Foretaksregisteret av omdanningsvedtaket. Bestemmelsen erstatter gjeldende lov § 14-24 tredje ledd.

I NOU 1992:29 er den tilsvarende bestemmelsen § 15-21, som er kommentert på s 208-209. I Ot prp nr 36 (1993-94) er den tilsvarende bestemmelsen § 14-21, som er kommentert på s 244.

Første ledd fastsetter at omdanningsvedtaket skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder.

Annet ledd første punktum regulerer virkningen av at fristen ikke overholdes. Oversittes fristen kan registreringen av vedtaket ikke finne sted og er ikke lenger bindende. Det må i så tilfelle treffes et nytt omdanningsvedtak om omdanningen skal gjennomføres.

Til § 12-23

Paragraf 12-23 gir regler om overgang fra aksjeeierregisteret i Verdipapirsentralen til aksjeeierbok ved omdanning. Gjeldende lov har ingen slike bestemmelser fordi

(private) aksjeselskaper etter gjeldende lov kan være registrert i Verdipapirsentralen. Overgang fra Verdipapirsentralen til aksjeeierbok er derfor etter gjeldende lov ikke noen nødvendig konsekvens av omdanningen. Heller ikke Ot prp nr 36 (1993-94) eller NOU 1992:29 har regler for overgang fra Verdipapirsentralen til aksjeeierbok ved omdanning.

Første ledd fastslår at styret etter at det er truffet vedtak om omdanning til aksjeselskap skal sørge for at det opprettes en aksjeeierbok etter de nærmere reglene for dette i aksjeloven.

Annet ledd pålegger selskapet å varsle aksjeeierne før innføring i aksjeboken.

Tredje ledd første punktum fastsetter at varselet til aksjeeierne etter annet ledd skal angi tidspunktet for innføringen i aksjeeierboken, og annet og tredje punktum inneholder regler for hvordan varslet skal gis.

Fjerde ledd gir Kongen en forskriftshjemmel til å gi nærmere regler om overgang fra Verdipapirsentralen til aksjeeierbok.

Til § 12-24

Paragraf 12-24 gjelder registrerte rettigheter i aksjer som overføres fra aksjeeierregisteret i Verdipapirsentralen til aksjeeierbok i forbindelse med omdanning av allmennaksjeselskap. Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende lov, NOU 1992:29 og Ot prp nr 36 (1993-94). Etter bestemmelsen anses overgangen til aksjeeierbok som likestilt med melding til selskapet, jf utkastet § 3-3 annet ledd om rettsvern for avtalepant i aksje. Særskilt melding er derfor ikke nødvendig for å opprettholde rettsvernet, og rettigheten beholder sin opprinnelige prioritet.

Til § 12-25

Paragraf 12-25 regulerer det nærmere tidspunktet for når selskapet skal anses som omdannet og når aksjene kan anses innført i aksjeeierboken, med de virkninger dette har.

Første ledd avløser gjeldende lov § 14-24 tredje ledd. I NOU 1992:29 var den tilsvarende bestemmelsen foreslått i § 15-21 tredje ledd, som er kommentert på s 201, og i Ot prp nr 36 (1993-94) § 14-21 tredje ledd, som er kommentert på s 244. Etter utvalgets forslag er selskapet et aksjeselskap når omdanningsvedtaket er registrert i Foretaksregisteret. Fra det tidspunkt er det aksjeloven som gjelder for selskapet.

Annet ledd fastslår at aksjene er innført i aksjeeierboken når denne er opprettet. Dersom dette tidspunktet er før det tidligste som kan tillates etter utkastet § 12-23 tredje ledd, gjelder bestemmelsene om aksjeeierbok først når fristen er utløpt.

14.13BEDRIFTSFORSAMLINGEN

Allmennaksjelovutkastets kap 13 inneholder regler om bedriftsforsamling og svarer med ett unntak fullt ut til aksjelovutkastet kap 13. Reglene om bedriftsforsamling har en nær sammenheng med de ansattes representasjon i selskapenes styrende organer. Representasjonsretten og den nærmere utformingen av denne bør være den samme uavhengig av om selskapet er organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

14.14KONSERNFORHOLD

14.14.1 Innledning

Kap 14 inneholder regler om konsernforhold. Reglene om konsernforhold i allmennaksjelovutkastet kap 14 er i hovedtrekk de samme som de bestemmelsene som er foreslått for konsernforhold i aksjelovutkastet kap 14.

Aksjeselskap og allmennaksjeselskap kan inngå i samme konsern. Dette reiser særlige problemstillinger som gjør det nødvendig å fastsette en rollefordeling mellom de to lovene. Et siktemål i denne forbindelse må være at selskapenes rettigheter og plikter i konsernforholdet må være det samme uavhengig av hvilket regelverk som gjelder. Dette er i seg selv et moment som tilsier at reguleringen av konsernforhold bør være den samme for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper.

14.14.2 Merknader til bestemmelsene

I. Løsningsretter i konsernforhold

Til § 14-1

Paragraf 14-1 gir regler om innløsning av minoritet i konsernforhold når morselskapet eller det datterselskap aksjeovertakelsen gjelder er et allmennaksjeselskap. Bestemmelsen avløser gjeldende lov § 3-15. I aksjelovutkastet tilsvarer bestemmelsen § 14-1.

Første ledd svarer til aksjelovutkastet § 14-1 første ledd. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen som gjelder når morselskapet er et aksjeselskap, jf likevel allmennaksjelovutkastet § 14-1 annet ledd.

Annet ledd utvider virkeområdet for bestemmelsen til også å gjelde når morselskapet er et aksjeselskap som overtar minoritetsaksjer i et datterselskap som er allmennaksjeselskap. Bestemmelsen må ses i sammenheng med aksjelovutkastet § 14-1 fjerde ledd første punktum, som fastsetter en tilsvarende avgrensing av aksjelovutkastet.

Tredje og fjerde ledd svarer til aksjelovutkastet § 14-1 tredje og fjerde ledd. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 14-2 og § 14-3

Paragrafene 14-2 og 14-3 svarer til aksjelovutkastet §§ 14-2 og 14-3. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

II. Sammenslåing av konsernselskaper

Til § 14-4

Paragraf 14-4 gjelder sammenslåing av mor- og datterselskap og avløser gjeldende lov § 14-8. Bestemmelsen svarer til aksjelovutkastet § 14-4

Første ledd første og annet punktum sammen med **tredje ledd** inneholder bestemmelser som avklarer forholdet mellom denne bestemmelsen og den tilsvarende bestemmelsen i aksjelovutkastet. Det følger av disse bestemmelsene at sammenslåingen skal skje etter reglene i allmennaksjeloven når ett av de involverte selskapene er et allmennaksjeselskap, dvs både der hvor et morselskap som er allmennaksjeselskap skal ta opp i seg et datterselskap som er aksjeselskap, og der hvor et aksjeselskap som er morselskap skal ta opp i seg et allmennaksjeselskap. Bestemmelsene i aksjelovutkastet § 14-4 gjelder dermed bare hvor begge selskapene er aksjeselskaper.

Forøvrig vises til merknadene til aksjelovutkastet § 14-4.

Til § 14-5

Paragraf 14-5 gjelder sammenslåing av to datterselskaper. Bestemmelsen svarer til aksjelovutkastet § 14-5.

Første ledd inneholder en avgrensning av virkeområdet mot den tilsvarende bestemmelsen i aksjelovutkastet. Det følger av bestemmelsen at det er allmennaksjeloven som er hjemmelen for sammenslåing såsant ett av selskapene er et allmennaksjeselskap. Forøvrig vises det til merknadene til aksjelovutkastet § 14-5.

III. Øvrige bestemmelser

Til § 14-6 til § 14-8

Paragrafene 14-6 til 14-8 svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 14-6 til 14-9. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

Til § 14-9

Paragraf 14-9 gir en del av allmennaksjelovens regler om forholdet mellom mor- og datterselskap og om konsernforhold tilsvarende anvendelse hvor morselskapet er et aksjeselskap. Bestemmelsen er parallell til aksjelovutkastet § 14-9. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 14-10

Paragraf 14-10 gjelder når et allmennaksjeselskap inngår i et internasjonalt konsern. Bestemmelsen svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 14-10. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

14.15SÆRLIGE SELSKAPER

14.15.1 Innledning

Reglene for statsselskaper svarer fullt ut til reglene i aksjelovutkastet. Et statsselskap særpreges etter § 15-4 ved at staten eier alle aksjene, og det henvender seg således ikke til allmennheten for å få inn kapital. Utvalget ser imidlertid ingen grunn til å avskjære staten fra å organisere statsaksjeselskaper som et allmennaksjeselskap. Flere statsselskaper er meget store selskaper, og mange av dem driver en internasjonal rettet virksomhet. Slike selskaper kan ha andre grunner for å ønske å være et allmennaksjeselskap enn hensynet til å få inn aksjekapital fra allmennheten.

Når det gjelder skipsfartsselskaper videreføres særreglene i gjeldende lov i forenklet form, se avsnitt II.7.5. Dette gjelder først og fremst spørsmålet om det kan vedtektsfestes at et ansvarlig selskap eller fysisk person skal være styremedlem. Utvalget mener at det i motsetning til det som er foreslått for aksjeselskaper, ikke bør være adgang til dette i allmennaksjeselskaper. Etter som disse selskapene henvender seg til allmennheten, bør styret velges direkte av generalforsamlingen med vanlig flertall.

Aksjeloven § 15-12 unntar visse selskaper fra aksjeloven, med mindre det i stiftelsesgrunnlaget uttrykkelig er betegnet som aksjeselskap. Noen tilsvarende bestemmelse er ikke foreslått i allmennaksjeloven. Hvis de selskapene det gjelder unntaksvis ønsker å være et aksjeselskap, mener utvalget det vil være helt uaktuelt at de i tillegg ønsker å være allmennaksjeselskap.

14.15.2 Merknader til de enkelte bestemmelser

I. Skipsfartsselskaper

Til § 15-1

Paragraf 15-1 svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 15-1. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

Til § 15-2

Paragraf 15-2 inneholder regler om selskapsledelsen i skipsfartsselskaper. I likhet med det som foreslås for aksjeselskaper i aksjelovutkastet § 15-2 første ledd, kan også et allmennaksjeselskap som er skipsfartsselskap ha et ansvarlig selskap som daglig leder eller styremedlem. I motsetning til det som gjelder for aksjeselskaper, kan det imidlertid ikke vedtektsfestes at et ansvarlig selskap eller én eller flere bestemte personer skal være styremedlemmer på ubestemt tid. Allmennaksjeloven er utformet med tanke på selskaper som henvender seg til allmennheten, og styret bør da velges av generalforsamlingen etter de vanlige reglene for styrevalg i kap 5.

Etter aksjelovutkastet § 5-2 tredje ledd kan styret i et skipsfartsselskap bestå av ett eller to medlemmer når et ansvarlig selskap er styremedlem eller daglig leder. En slik regel mener utvalget ikke passer i et allmennaksjeselskap, og har derfor ikke foreslått en slik regel i allmennaksjelovutkastet. I et allmennaksjeselskap må derfor også styret, også der hvor et ansvarlig selskap er styremedlem, ha minimum tre styremedlemmer, jf § 5-1.

Utover dette svarer paragrafen til aksjelovutkastet § 15-2. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Til § 15-3

Paragraf 15-3 gjelder når et ansvarlig selskap er daglig leder, og svarer til aksjelovutkastet § 15-3 første ledd og tredje ledd, § 15-4 første ledd og annet ledd.

Første ledd svarer til aksjelovutkastet § 15-3 første og tredje ledd. Det vises derfor tol merknadene til denne bestemmelsen.

Annet og tredje ledd svarer til aksjelovutkastet § 15-4. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

II. Statsselskaper

Til § 15-4 til § 15-9

Paragraf 15-4 til 15-9 svarer fullt ut til aksjelovutkastet § 15-6 til 15-11. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

14.16ANSVARSBESTEMMELSER M V

Kap 16 inneholder regler om straff og pålegg og tvangsmulkt. Bestemmelsene i kap 16 er helt identisk med kap 16 i aksjelovutkastet, og det vises derfor til kommentarene til kap 16 i aksjelovutkastet samt til avsnitt II.11.

14.17IKRAFTTREDEN. OVERGANGSBESTEMMELSER

Til § 17-1 og § 17-2

Paragrafene 17-1 og 17-2 svarer fullt ut til aksjelovutkastet §§ 17-1 og 17-2. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

Til § 17-3

Paragraf 17-3 gir overgangsregler for allmennaksjeselskaper.

Første ledd fastsetter at et selskap som er registrert som allment aksjeselskap etter den gjeldende lovgivningen er et allmennaksjeselskap etter loven her.

Annet ledd presiserer at reglene om omdanning i allmennaksjelovutkastet §§ 2-23 og 2-24 ikke gjelder ved omdanning til allmennaksjeselskap etter overgangsregelen i aksjelovutkastet § 17-2 annet ledd.

Tredje ledd svarer til aksjelovutkastet § 17-3 nr 2. Det vises derfor til merknadene til denne bestemmelsen.

Fjerde til sjuende ledd svarer til aksjelovutkastet § 17-3 femte til åttende ledd. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

Åttende ledd gjelder vedtektsfestede omsetningbegrensninger i strid med samtykkeregelen i §§ 3-18 flg og eierbegrensninger som nevnt i § 3-21. Slike vedtektsbestemmelser skal endres innen to år etter lovens ikrafttredelse, jf syvende ledd. Det følger av åttende ledd at vedtektsbestemmelsene er gyldige inntil de blir endret innen fristen.

Niende til fjortende ledd svarer til aksjelovutkastet § 17-3 fjortende til tyvende ledd, bortsett fra nittende ledd. Det vises derfor til merknadene til disse bestemmelsene.

Femtende ledd gir en regel om innløsning av verdipapirer som gir rett til å tegne aksjer ved kapitalforhøyelse. Bestemmelsen viderefører i noe endret form forslaget i Ot prp nr 36 (1993-94) § 20-2 nr 20. Adgangen til innløsning knytter seg således ikke bare til ihendehaverpapirer som gir slike rettigheter, men til alle verdipapirer som inneholder en slik rett for innehaveren. Det heter om bestemmelsen på s 258 i proposisjonen:

> «Bakgrunnen for bestemmelsen er at det forekommer at aksjeselskaper har utstedt ihendehaverpapirer som gir fortrinnsrett til tegning av aksjer ved kapitalforhøyelser. Slike rettigheter er det ikke adgang til å utstede etter gjeldende lov og heller ikke etter utkastet. Et eksempel er Norsk Hydro a.s, som i tiden før aksjeloven av 1910 utstedt såkalte stiftersertifikater og tegningssertifikater.
>
> For et selskap som har utstedt den nevnte type tegningsretter, kan det være ønskelig å innløse rettighetene. Tegningsrettene er i strid med prinsippet i gjeldende aksjelov § 4-2 første ledd og utkastet § 11-4 første ledd om at aksjeeierne i alminnelighet skal ha førsteretten til å tegne de aksjer som utstedes ved en nyemisjon. Tegningsrettene er også i strid med ordningen etter aksjeloven om at aksjer og beslektede rettigheter skal lyde på navn og være registrert i aksjeeierboken, aksjeeierregisteret eller et tilsvarende rettighetsregister. Usikkerhet med hensyn til om rettighetene vil bli benyttet, kan også virke forstyrrende ved nyemisjoner i selskapet.
>
> Ved Høyesteretts dom inntatt i Rt 1991 s 1439 er det fastslått at nåværende aksjelov ikke gir tilstrekkelig hjemmel for at et selskap kan innløse tegningsrettene ved en ensidig beslutning. Dersom det ikke utformes særregler, må det antas at heller ikke utkastet vil gi slik hjemmel.
>
> Departementet foreslår derfor at det gis en uttrykkelig hjemmel for at et selskap kan innløse tegningsretter som er knyttet til ihendehaverpapirer, når det dreier seg om rettigheter som ikke ville kunne utstedes etter utkastet, jf § 11-4 først ledd. Forslaget går ut på at selskapet må betale erstatning til rettighetsinnehaverne tilsvarende rettighetenes verdi på det tidspunktet innløsningsretten gjøre gjeldende.»

Utvalget foreslår enkelte regler om fremgangsmåten ved innløsning av verdipapirene ved tilhørende tegningsretter som er ny i forhold til forslaget i Ot prp nr 36

(1993-94). Etter annet punktum skal beslutningen om innløsning registreres i Foretaksregisteret, og i tilfelle i Verdipapirsentralen om verdipapiret er registrert der. Tegningsretten faller bort fra det tidspunkt beslutningen er registrert i Foretaksregisteret, jf tredje punktum. Fjerde, femte og sjette punktum gir regler for hvordan innløsningssummen skal fastsettes. Utgangspunktet er at innløsningen skal skje til verdipapirenes virkelige verdi på innløsningstidspunktet. Ble ikke partene enige om innløsingssummen, fastsettes den ved skjønn.

Del IV
Utkast til lov om aksjeselskaper

KAPITTEL 15

Utkast til lov om aksjeselskaper

Del I. Alminnelig del

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1. Virkeområde

(1) Denne lov gjelder aksjeselskaper.

(2) Med aksjeselskap forstås her ethvert selskap hvor ikke noen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser, udelt eller for deler som til sammen utgjør selskapets samlede forpliktelser.

(3) Loven gjelder ikke allmennaksjeselskaper.

I. Generelt om aksjeselskaper

§ 1-2. Stiftelse

(1) Et aksjeselskap skal stiftes etter reglene i loven her, med mindre det stiftes som allmennaksjeselskap.

§ 1-3. Aksjekapital og aksjer

(1) Et aksjeselskap skal ha en aksjekapital på minst 200.000 norske kroner.

(2) Aksjekapitalen skal være fordelt på en eller flere aksjer som rettighetene som aksjeeier knytter seg til. Aksjene skal lyde på like stort beløp.

(3) Et aksjeselskap kan ikke innby andre enn aksjeeiere eller bestemte navngitte personer til å erverve aksjer i selskapet. Selskapet kan likevel ikke innby andre enn aksjeeiere til tegning eller tilsvarende erverv av aksjer ved innbydelse som omfattes av lovgivningen om verdipapirhandelen.

§ 1-4. Selskapsforholdet

(1) Det selskapsrettslige forhold mellom selskapet og den som er eier av aksje i selskapet, bestemmes av vedtektene.

(2) Retten til utbytte og andre rettigheter knyttet til en aksje kan ikke skilles fra aksjen, med mindre annet følger av loven her.

§ 1-5. Likhetsgrunnsetning

(1) Alle aksjer gir lik rett i selskapet, med mindre vedtektene inndeler aksjene i flere klasser. Aksjer i samme klasse har lik rett i selskapet.

§ 1-6. Stemmerettsbegrensning

(1) Vedtektene kan inneholde bestemmelser om stemmerettsbegrensning som er knyttet til person.

(2) I vedtektene kan det også fastsettes at aksjene i en aksjeklasse ikke skal gi stemmerett eller ha begrenset stemmevekt.

(3) En stemmerettsbegrensning som er knyttet til en aksje eller person, er uten betydning i forhold til bestemmelser i denne loven som gir rettigheter til hver aksjeeier eller til aksjeeiere som eier eller representerer en viss del av aksjekapitalen. Det

samme gjelder i forhold til bestemmelser som, for at vedtak skal være truffet, krever tilslutning fra en viss del av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen.

§ 1-7. Rettsevne

(1) Når aksjeselskapet er registrert i Foretaksregisteret, kan selskapet som sådant erverve rettigheter og pådra seg forpliktelser, samt ha partsstilling overfor domstol og offentlig myndighet.

§ 1-8. Aksjeeiernes ansvar overfor kreditorene

(1) Aksjeeierne hefter ikke overfor kreditorene for selskapets forpliktelser.

(2) Aksjeeierne plikter ikke å gjøre innskudd i selskapet eller i tilfelle i dettes konkursbo i større utstrekning enn det følger av grunnlaget for aksjetegningen.

§ 1-9. Forsvarlig virksomhet

(1) Selskapets virksomhet skal til enhver tid være tilpasset det som ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten er forsvarlig i forhold til egenkapitalen i selskapet.

§ 1-10. Utdeling fra selskapet

(1) Utdeling fra selskapet kan bare skje etter reglene om utbytte, kapitalnedsettelse, sammenslåing eller deling av selskaper, og tilbakebetaling etter oppløsning.

(2) Som utdeling regnes enhver overføring av verdier som direkte eller indirekte kommer aksjeeieren til gode. Verdien skal beregnes etter virkelig verdi på dagen for overføringen.

§ 1-11. Misbruk av myndighet i selskapet

(1) Et selskapsorgan og andre som representerer selskapet kan ikke treffe noe vedtak eller på annen måte foreta noe som er egnet til å gi visse aksjeeiere eller andre urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning.

(2) Styret og daglig leder må ikke etterkomme noe vedtak av generalforsamlingen eller annet selskapsorgan som strider mot lov eller mot selskapets vedtekter.

§ 1-12. Omdanning til allmennaksjeselskap

(1) Et aksjeselskap kan omdannes til allmennaksjeselskap etter §§ 2-23 til 2-26 i lov om allmennaksjeselskaper.

II. Definisjoner

§ 1-13. Mor- og datterselskap

(1) Når et aksjeselskap på grunn av eierandeler eller avtale har bestemmende innflytelse i et annet selskap, regnes det første selskapet som morselskap og det andre som datterselskap.

(2) Et aksjeselskap regnes alltid å ha bestemmende innflytelse i et annet selskap når det eier så mange aksjer eller andeler i det annet selskap at det gir flertall av stemmene i selskapet. Det samme gjelder dersom aksjeselskapet ellers har rett til å velge eller avsette et flertall av medlemmene i styret i det annet selskap.

(3) Som datterselskap til et morselskap regnes også et selskap hvor
1. morselskapet og et eller flere datterselskaper, eller
2. ett eller flere datterselskaper av morselskapet, til sammen har bestemmende innflytelse i selskapet.

§ 1-14. Konsern

(1) Mor- og datterselskap som nevnt i § 1-13 utgjør til sammen et konsern. Som konsernselskap regnes ethvert selskap som inngår i et konsern.

§ 1-15. Aksjeeiers og andres nærstående

(1) Som en persons nærstående regnes her:
1. Ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold.
2. Slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken.
3. Slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken til en person som nevnt i nr 1.
4. Ektefelle til, og en person som bor sammen i ekteskapslignende forhold med, noen som er nevnt i nr 2.
5. Selskap der vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr 1 til 4, har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 1-13.

§ 1-16. Aksjeeiers og andres personlige nærstående

(1) Som en persons personlige nærstående regnes her:
1. Ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold.
2. Mindreårige barn til vedkommende selv, samt mindreårige barn til en person som nevnt i nr 1 som vedkommende bor sammen med.
3. Selskap der vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr. 1 og 2 har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 1-13.

Kapittel 2. Stiftelse av aksjeselskap mv

I. Stiftelsesgrunnlaget

§ 2-1. Stiftelsesdokument

(1) For å stifte et aksjeselskap skal den eller de som skal tegne aksjer (stifterne), opprette et stiftelsesdokument som minst skal inneholde:
1. Stifternes navn, adresse og fødselsnummer, og for juridiske personer; firma, organisasjonsnummer og adresse.
2. Selskapets vedtekter.
3. Antall aksjer som skal tegnes av hver av stifterne.
4. Det beløp som skal betales for hver aksje (aksjeinnskudd).
5. Tidspunktet for oppgjør av aksjeinnskudd.
6. Stiftelsesomkostninger som skal dekkes av selskapet, jf § 2-5.
7. Enhver bestemmelse om aksjeinnskudd som nevnt i § 2-6.
8. Enhver bestemmelse om særskilte rettigheter som nevnt i § 2-7.

(2) I stiftelsesdokumentet skal det angis hvem som skal være medlemmer av selskapets styre, samt hvem som skal være revisor.

(3) Kongen kan i forskrift fastsette standardformular for stiftelsesdokumentet og gi nærmere regler om bruken av formularet**,** herunder om bruken av formularet ved registrering i Foretaksregisteret.

§ 2-2. Minstekrav til vedtektene

(1) Vedtektene skal minst angi:
1. Selskapets firma.
2. Den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor.
3. Selskapets virksomhet.
4. Aksjekapitalens størrelse.
5. Aksjenes pålydende (nominelle beløp).
6. Antallet eller laveste og høyeste antall styremedlemmer.
7. Om selskapet skal ha daglig leder.
8. Hvilke saker som skal behandles på årsmøtet i generalforsamlingen.

(2) Dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, skal vedtektene inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning.

§ 2-3. Aksjeklasser

(1) Skal selskapets aksjer inndeles i flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet, må dette fastsettes i vedtektene. Det som skiller aksjeklassene og det samlede pålydende av aksjene i hver klasse skal angis.

(2) I vedtektene kan det bestemmes at aksjer i en aksjeklasse skal kunne byttes med aksjer i en annen klasse.

§ 2-4. Aksjeinnskudd

(1) Aksjeinnskudd betales i penger, med mindre annet er fastsatt i stiftelsesdokumentet.

(2) Det beløp eller annet vederlag som skal betales for en aksje, må ikke være lavere enn aksjens pålydende. Blir en aksje tegnet mot et lavere vederlag, skal pålydende likevel skytes inn.

§ 2-5. Stiftelsesomkostninger

(1) Omkostninger ved stiftelsen kan bare dekkes av selskapet når dette er bestemt i stiftelsesdokumentet. Det skal der angis hvilke omkostninger det gjelder, og navn og adresse på den som er tilgodesett. Det kan angis et høyeste beløp.

II. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv

§ 2-6. Aksjeinnskudd i annet enn penger

(1) Aksjer kan tegnes med rett eller plikt til å gjøre innskudd med andre eiendeler enn penger eller på andre særlige vilkår bare når dette er bestemt i stiftelsesdokumentet. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, innskyternes navn og adresse, hvor mange aksjer selskapet skal yte for innskuddet, og hvilke vilkår som skal gjelde.

(2) Eiendeler som selskapet mottar som aksjeinnskudd, kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for åpningsbalansen. Som aksjeinnskudd

kan ikke brukes eiendeler som etter gjeldende regler ikke kan føres opp i balansen, og heller ikke en plikt til å utføre et arbeid eller en tjeneste for selskapet.

(3) Er avtale om tegning av aksjer på særlige vilkår ikke i sin helhet inntatt i stiftelsesdokumentet, skal dette gjengi hovedpunktene og henvise til vedlegg til dokumentet hvor avtalen og redegjørelsen etter § 2-8 inntas.

(4) Avtale eller bestemmelse som ikke er inntatt i stiftelsesdokumentet eller gjengitt der slik det kreves i paragrafen her, kan ikke gjøres gjeldende mot selskapet.

§ 2-7. Særlige plikter for selskapet

(1) Stiftelsesdokumentet skal inneholde opplysninger om enhver avtale eller bestemmelse om

1. at selskapet skal overta eiendeler mot vederlag i annet enn aksjer. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, overdragerens navn og adresse, det vederlag som skal ytes, og hvilke vilkår som skal gjelde. Eiendelene kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for ervervet.
2. at selskapet skal bli part i en avtale, eller at noen skal ha særskilte rettigheter overfor eller fordeler av selskapet. Det skal angis hvilke vilkår som skal gjelde, og navn og adresse på den som er tilgodesett.

(2) Bestemmelsene i § 2-6 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 2-8. Redegjørelse om særskilte rettigheter

(1) I tilfelle som nevnt i §§ 2-6 og 2-7 skal stiftelsesdokumentet vedlegges en redegjørelse som minst inneholder:

1. En beskrivelse av hvert innskudd, erverv eller avtale. Skal en bestående virksomhet overtas, skal årsoppgjør for virksomheten for de tre siste år, herunder eventuell revisjonsberetning, tas inn i eller vedlegges redegjørelsen. Det skal gis opplysning om resultatet av driften i tiden etter den seneste balansedagen. Foreligger ikke årsoppgjør for virksomheten, skal det gis opplysning om resultatet av driften i de tre siste år.
2. Opplysning om de prinsipper som er fulgt ved vurderingen av de eiendeler selskapet skal overta, herunder prinsippene for verdsettingen av forsknings- og utviklingsarbeid**,** goodwill og andre immaterielle eiendeler.
3. Opplysning om de forhold som kan være av betydning for bedømmelsen av en avtale eller bestemmelse om at selskapet skal overta eiendeler eller bli part i en avtale.
4. Erklæring om at de eiendeler selskapet skal overta, har en verdi som minst svarer til det avtalte vederlag, herunder pålydende av de aksjer som skal utstedes som vederlag, med tillegg av eventuell overkurs. Verdsetting av forsknings- og utviklingsarbeid, goodwill og andre immaterielle eiendeler som skal overtas som aksjeinnskudd, skal særskilt begrunnes.

(2) Stifterne skal sørge for at redegjørelsen blir utarbeidet. Redegjørelsen skal være bekreftet av statsautorisert eller registrert revisor. Reglene om revisors undersøkelsesrett mv i § 8-9 gjelder tilsvarende.

III. Stiftelse, registrering mv

§ 2-9. Åpningsbalanse

(1) Stifterne skal utarbeide og datere en åpningsbalanse som skal vedlegges stiftelsesdokumentet.

(2) Åpningsbalansen skal settes opp i samsvar med gjeldende regnskapslovgivning. En registrert eller statsautorisert revisor skal avgi erklæring om at balansen er gjort opp i samsvar med disse reglene. Åpningsbalansen med revisors erklæring skal tidligst være datert fire uker før stiftelsen.

(3) Aksjeinnskuddene skal regnskapsføres som aksjekapital eller i tilfelle overkursfond.

(4) Selskapet skal ha en egenkapital i henhold til åpningsbalansen som minst svarer til selskapets aksjekapital. Ved beregningen skal ensidige forpliktelser som selskapet er blitt pålagt ved bestemmelse i stiftelsesdokumentet, anses som gjeld. Stiftelsesomkostninger som selskapet skal dekke anses som gjeld.

§ 2-10. Stiftelsen av selskapet

(1) Når samtlige stiftere har datert og undertegnet stiftelsesdokumentet, er selskapet stiftet og aksjene tegnet.

§ 2-11. Aksjetegning som ikke er bindende

(1) Tegning av aksje på annen måte enn fastsatt i § 2-10 er ikke bindende for selskapet eller tegneren. Det samme gjelder tegning av aksje med forbehold som ikke stemmer med tegningsgrunnlaget.

(2) Tegning som omfattes av første ledd eller som er ugyldig etter alminnelige regler for formuesrettslige disposisjoner, blir likevel bindende ved registrering av selskapet unntatt når selskapet eller tegneren på forhånd har varslet Foretaksregisteret om at tegningen ikke anses bindende. Dette gjelder likevel ikke tegning som er falsk, forfalsket, foretatt under grov tvang eller i strid med vergemålsloven.

(3) Er en aksjetegning ikke bindende, kan styret nedsette aksjekapitalen og slette aksjen unntatt når dette vil være i strid med § 1-3. Blir aksjekapitalen nedsatt, kan styret også treffe vedtak om at de øvrige aksjeeiere kan foreta særskilt nytegning etter reglene i § 9-3 . Reglene om nedsettelse av aksjekapitalen i kap 6 gjelder ikke vedtak etter dette ledd.

§ 2-12. Forbud mot at selskapet tegner egne aksjer

(1) Selskapet kan ikke tegne egne aksjer. Aksjer tegnet i selskapets navn anses tegnet for stifternes regning.

(2) Stifterne hefter solidarisk for det beløp som skal betales for aksjen. Stifter som godtgjør ikke å ha kjent eller burde ha kjent til tegningen, er likevel uten ansvar.

(3) Er aksje i selskapet tegnet av andre enn selskapet, men for selskapets regning, anses aksjen tegnet av den som har opptrådt som aksjetegner.

§ 2-13. Melding til Foretaksregisteret

(1) Selskapet skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet.

(2) Før selskapet kan meldes til Foretaksregisteret, skal aksjeinnskudd være ytet fullt ut, herunder resultatet av teknisk bistand, forsknings- og utviklingsarbeid mv

stillet til rådighet for selskapet. Revisor skal bekrefte at selskapet har mottatt aksjeinnskuddene.

(3) Er selskapet ikke meldt til Foretaksregisteret innen fristens utløp, kan registrering ikke finne sted. Forpliktelser etter stiftelsesdokumentet er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 2-14. Ansvar for melding om innbetalt aksjekapital

(1) Styrets medlemmer og revisor er solidarisk ansvarlig for det som måtte mangle av de aksjeinnskudd som i melding til Foretaksregisteret er oppgitt og bekreftet innbetalt eller gjort opp på annen måte. Dette gjelder uten hensyn til om det er voldt skade.

(2) Ansvaret gjelder ikke når manglende aksjeinnskudd skriver seg fra verdsettingen av innskudd i annet enn penger med mindre det er utvist feil eller forsømmelse ved verdsettingen.

§ 2-15. Ansvar for forpliktelser før registreringen

(1) Før aksjeselskapet er registrert, kan selskapet som sådant ikke erverve andre rettigheter og pådra seg andre forpliktelser overfor tredjeperson enn de som følger av stiftelsesdokumentet eller av lov.

(2) For forpliktelser pådratt i selskapets navn som dette ikke svarer for etter første ledd, er de som har pådratt forpliktelsen personlig og solidarisk ansvarlig, når annet ikke anses avtalt med kreditor. Ved registreringen overtar selskapet forpliktelsen.

(3) Er det før registreringen sluttet en avtale som ikke binder selskapet og visste den annen part i avtalen at selskapet ikke var registrert, kan denne gå fra avtalen dersom selskapet ikke er meldt til Foretaksregisteret innen fristen i § 2-13 eller melding innen fristens utløp blir avvist. Var parten ukjent med at selskapet ikke var registrert, kan avtalen fragås inntil selskapet er blitt registrert. Bestemmelsene i leddet her gjelder ikke når annet følger av avtale.

IV. Aksjeinnskudd

§ 2-16. Selskapets krav på innskudd

(1) Selskapets krav på innskudd stiftes ved aksjetegningen og forfaller på det tidspunkt som er fastsatt i stiftelsesdokumentet.

(2) Selskapets krav på innskudd kan ikke overdras eller stilles som sikkerhet. Krav på innskudd kan ikke tas til utlegg for gjeld.

§ 2-17. Oppgjør av krav på innskudd

(1) Innskuddsforpliktelsen kan ikke gjøres opp ved motregning unntatt med krav på selskapet etter avtale som nevnt i § 2-7. Slik avtale frigjør ikke innskyteren så langt motregningen kan være til skade for selskapet eller dets kreditorer.

(2) Bestemmelsen i første ledd gjelder tilsvarende for oppgjør med andre eiendeler enn fastsatt i stiftelsesdokumentet (tegningsgrunnlaget). Det kan ikke i noe tilfelle foretas oppgjør som vil være i strid med § 2-6 annet ledd.

§ 2-18. Mangler ved innskudd i annet enn penger

(1) Hefter det ved overføringen en faktisk eller rettslig mangel ved et innskudd i annet enn penger, plikter skyldneren å erstatte selskapet verdireduksjonen som følge av tap ved mangelen.

(2) Er en rettslig mangel et hinder for overføring, plikter skyldneren å gjøre opp innskuddet i penger.

§ 2-19. Forsinket oppgjør

(1) Ved forsinket oppgjør av krav på innskudd i penger, plikter aksjeeieren å svare rente fra forfallsdagen etter lov om rente ved forsinket betaling.

(2) Ved forsinket oppgjør av krav på innskudd i annet enn penger, plikter aksjeeieren å erstatte selskapet rente regnet av innskuddets verdi etter åpningsbalansen.

§ 2-20. Tilleggsfrist for oppgjør

(1) Ved forsinkelse med oppgjøret av krav på innskudd skal styret i rekommandert brev oppfordre aksjeeieren om å foreta oppgjør innen syv dager regnet fra avsendelsen av brevet. Aksjeeieren skal i brevet varsles om følgene av at fristen oversittes.

(2) Vet selskapet at aksjen har skiftet eier eller er pantsatt, eller at det er tatt utlegg eller arrest i den, skal rettighetshaveren varsles på samme måte.

(3) Blir oppgjør ikke foretatt innen den fastsatte frist, kan styret treffe vedtak om nedsettelse av aksjekapitalen, sletting av aksjen og nytegning etter reglene i § 2-11 tredje ledd dersom det ikke er rimelig utsikt til å inndrive innskuddet eller omkostningene ved inndrivelsen ikke vil stå i rimelig forhold til størrelsen av innskuddet.

§ 2-21. Preklusjon av krav på innskudd

(1) Faller selskapets krav på aksjeinnskudd bort ved preklusjon, treffer styret vedtak etter reglene i § 2-11 tredje ledd om nedsettelse av aksjekapitalen og sletting av aksjen, samt i tilfelle også om nytegning.

§ 2-22. Eierskifte før oppgjør av krav på innskudd

(1) Skifter en aksje eier før kravet på innskudd er oppgjort, blir den nye eieren ved å melde aksjeervervet til selskapet medansvarlig med den tidligere eieren. Den nye og den tidligere eieren hefter solidarisk overfor selskapet.

Kapittel 3. Aksjeeierne

I. Føring av aksjeeierbok

§ 3-1. Aksjeeierboken

(1) Når et aksjeselskap er stiftet, skal styret uten opphold sørge for at det opprettes aksjeeierbok for selskapet. Aksjeeierboken skal føres på betryggende måte og kan føres elektronisk.

(2) Aksjeeierboken skal være tilgjengelig for aksjeeiere, ansatte, kreditorer og offentlige myndigheter.

(3) Kongen kan gi forskrift om innsynsrett og kan også bestemme at selskapet etter begjæring skal gi utskrift av aksjeeierboken mot fastsatt godtgjørelse.

§ 3-2. Innføring av aksjeeierne

(1) I aksjeeierboken skal aksjeeierne innføres i alfabetisk orden med angivelse av navn, fødselsdato og adresse. For juridiske personer skal firma, organisasjonsnummer og adresse angis.

(2) For hver aksjeeier skal angis antall aksjer og nummer på aksjene. Har selskapet flere aksjeklasser, skal det angis hvilken klasse aksjene tilhører.

(3) Når annet ikke er fastsatt i vedtektene må flere som eier en aksje i sameie, oppnevne en enkelt sameier til å opptre som aksjeeier overfor selskapet.

§ 3-3. Pant i aksjer

(1) En aksje kan pantsettes når annet ikke er fastsatt i vedtektene. Avtalen kan bestemme at utbytte skal utbetales til panthaveren.

(2) Avtalepant i aksje får rettsvern når selskapet har mottatt melding om pantsettelsen og pantekravet.

(3) Mottar selskapet melding om panterett i aksjer, skal meldingen uten opphold innføres i aksjeeierboken. Panthaverens navn og adresse, eller for juridisk person, firma, organisasjonsnummer og adresse skal angis. Når panthaveren ber om det, skal selskapet utstede erklæring om at panteretten er innført.

(4) Ved tvangssalg av aksjer påheftet panterett, gjelder reglene om eierskifte i kapittelet her.

§ 3-4. Eierskifte

(1) Når en ny eier har meldt og godtgjort sitt erverv av en aksje, plikter selskapet uten opphold å innføre den nye eieren i aksjeeierboken og angi dagen for innføringen. Dette gjelder ikke dersom ervervet hindres på grunn av bestemmelser som nevnt i § 3-7 annet ledd eller §§ 3-11 til 3-19.

(2) Blir selskapet på annen måte kjent med at en aksje er overdratt, skal dette anmerkes i aksjeeierboken, så vidt mulig med opplysning om erververens navn og adresse.

(3) Selskapet skal oppbevare opplysninger om tidligere aksjeeiere i minst ti år.

§ 3-5. Kapitalforhøyelse

(1) Ved kapitalforhøyelse skal styret sørge for at de nye aksjene innføres i aksjeeierboken fra det tidspunkt aksjene gis rettigheter i selskapet.

§ 3-6. Aksjebevis

(1) Når en aksjeeier er innført i aksjeeierboken, skal selskapet gi aksjeeieren melding om dette.

(2) Meldingen skal dateres og angi det som er innført om aksjeeieren og dennes aksjeinnehav. Blir det som er innført endret, skal aksjeeieren ha melding om dette.

II. Overdragelse og annet eierskifte

§ 3-7. Omsettelighet

(1) Aksjer kan skifte eier ved overdragelse og på annen måte for så vidt annet ikke er bestemt i lov, selskapets vedtekter eller avtale mellom aksjeeierne. Ved eierskifte kan aksjeeieren utøve rettigheter som aksjeeier forsåvidt disse ikke er gått over på erververen.

(2) Erverv av aksje er betinget av samtykke fra styret med mindre det er fastsatt i vedtektene at slikt samtykke ikke kreves. Samtykke kreves ikke ved eierskifte ved arv eller på annen måte når erververen er den tidligere eiers personlige nærstående eller slektning i rett oppstigende eller nedstigende linje.

(3) Omsetningsbegrensninger fastsatt i vedtektene eller i aksjeeieravtale kan lempes etter avtaleloven § 36.

§ 3-8. Meldeplikt ved eierskifte mv

(1) Erververen av en aksje skal straks sende melding til selskapet om sitt aksjeerverv.

(2) Erververen kan bare utøve de rettigheter som tilkommer en aksjeeier når ervervet er innført i aksjeeierboken eller er godkjent av styret. Dette gjelder ikke retten til utbytte og andre utdelinger og heller ikke retten til å tegne aksjer ved kapitalforhøyelse.

(3) Er en aksje som følge av vedtektsbestemmelse fritt omsettelig kan rettighetene som aksjeeier utøves når erverv av aksje er innmeldt og godtgjort overfor selskapet.

§ 3-9. Legitimasjons- og rettsvernsregler ved eierskifte

(1) Når en aksje blir avhendet, får erververen ikke bedre rett i forhold til den som avhenderen utleder sin rett fra, enn avhenderen hadde, dersom ikke annet følger av særlige rettsregler.

(2) Blir en aksje avhendet til flere som alle er i god tro, går den retten foran som selskapet først får melding om.

(3) Blir en aksje avhendet, kan retten til aksjen bare gjøres gjeldende mot avhenderens kreditorer når selskapet har fått melding om avhendelsen fra erververen eller avhenderen.

§ 3-10. Betalinger fra selskapet

(1) Erververen av en aksje får ikke bedre rett enn avhenderen til utbytte og andre utdelinger fra selskapet.

(2) Betaling til erverver som har godtgjort sitt erverv overfor selskapet er frigjørende selv om mottakeren ikke hadde rett til å ta imot betaling, dersom selskapet ikke vet det og opptrer så aktsomt som det bør etter forholdene.

III. Samtykkekrav ved eierskifte mv

§ 3-11. Styrets vedtak

(1) Når erverv av aksje er betinget av samtykke, skal styret snarest mulig etter at ervervet er meldt til selskapet, avgjøre om samtykke skal gis. Samtykke kan bare nektes når det foreligger saklig grunn for det. I vedtektene kan det fastsettes nærmere vilkår for å nekte samtykke.

(2) Erververen skal uten opphold underrettes om avgjørelsen. Gis det ikke samtykke, skal begrunnelsen angis, og erververen skal dessuten orienteres om hva som er påkrevet for å bringe forholdet i orden.

(3) Er erververen ikke underrettet om at samtykke er nektet, innen to måneder etter at melding om ervervet kom inn til selskapet, anses samtykke gitt.

§ 3-12. Nektelse av samtykke

(1) Nekter styret å gi samtykke til ervervet, kan erververen
1. omgjøre avtale med avhenderen med mindre annet er fastsatt i avtalen,
2. avhende aksjen,
3. reise søksmål om gyldigheten av nektelsen.

(2) Erververen kan i stedet for å iverksette tiltak etter første ledd kreve aksjene innløst etter § 3-13.

(3) Tiltak etter første ledd må være iverksatt innen to måneder etter at erververen mottok underretning om at samtykke var nektet, med mindre vedtektene har lengre frist. Oversittes fristen, kan styret kreve aksjen solgt gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg. Bestemmelsene i tvangsfullbyrdelsesloven § 10-6, jf § 8-16 om det minste bud som kan godtas, gjelder ikke ved salget.

(4) Er det reist søksmål om gyldigheten av en nektelse**,** kan tvangssalg tidligst finne sted to måneder etter at rettskraftig dom foreligger. Det samme gjelder dersom det er reist søksmål med krav om innløsning etter § 3-13.

§ 3-13. Krav om innløsning

(1) Når styret har nektet samtykke til et aksjeerverv og tiltak etter § 3-12 ikke er iverksatt, kan erververen kreve at selskapet innløser aksjene etter reglene om erverv av egne aksjer eller nedsettelse av aksjekapitalen med mindre
1. selskapet utpeker en annen som er villig til å overta aksjene på samme vilkår som erververen,
2. innløsning vil medføre vesentlig skade for selskapets virksomhet eller forøvrig virke urimelig overfor selskapet.

(2) Krav om innløsning må fremsettes senest to måneder etter at erververen mottok underretning om at samtykke til ervervet var nektet. Er avtalen omgjort etter § 3-12, kan kravet om innløsning istedet fremsettes av avhenderen, likevel slik at avhenderens frist for å kreve innløsning tidligst utløper en måned etter omgjøringen.

(3) Innløsningssummen skal fastsettes etter aksjens virkelige verdi på det tidspunkt kravet er fremsatt. Bestemmelse i vedtektene som angir størrelsen eller hvordan innløsningssummen skal beregnes, kan lempes etter avtaleloven § 36.

(4) Oppnås ikke enighet om innløsningskravet, avgjøres dette ved skjønn med mindre annet avtales.

§ 3-14. Særlig krav til aksjeeiere

(1) Er det fastsatt i vedtektene at aksjeeier eller erverver av aksje skal ha bestemte egenskaper, skal styret nekte ervervet ført inn i aksjeeierboken når erververen ikke tilfredsstiller kravene.

(2) Dersom en aksjeeier ikke lenger tilfredsstiller kravene i vedtektene, kan styret gi aksjeeieren en frist på minst tre måneder til å bringe forholdet i orden. Har eieren ikke innen fristen
1. avhendet aksjene,
2. krevet aksjene innløst av selskapet etter § 3-13,
3. reist søksmål for å få avgjort om kravene i vedtektene er tilfredsstilt,

gjelder reglene om tvangssalg i § 3-12 tredje og fjerde ledd.

IV. Aksjeeiernes forkjøpsrett

§ 3-15. Forkjøpsrett

(1) Aksjeeierne skal ha rett til å overta en aksje som skal avhendes eller for øvrig skifter eier.

(2) Når selskapet mottar melding etter § 3-8, skal det straks varsle rettighetshaverne skriftlig.

(3) Første og annet ledd gjelder dersom en aksjeeier underretter selskapet om at aksjer er avhendet eller ønskes avhendet.

§ 3-16. Når foreligger forkjøpsrett

(1) Forkjøpsretten utløses ved enhver form for eierskifte når annet ikke er bestemt ved lov.

(2) Retten kan gjøres gjeldende overfor enhver erverver, unntatt erverver som er den tidligere eiers personlige nærstående eller slektning i rett oppstigende eller nedstigende linje.

(3) Forkjøpsrett kan ikke utøves for et mindre antall aksjer enn det antall retten kan gjøres gjeldende for. Ved sammenhengende avhendelse av flere aksjeposter fra samme eier eller flere eiere må retten gjøres gjeldende i forhold til alle aksjene under ett.

§ 3-17. Hvem har forkjøpsrett

(1) Alle aksjeeiere har samme prioritet i forhold til retten til å overta aksjen eller aksjene.

(2) Når forkjøpsretten utøves av flere aksjeeiere i selskapet, fordeles aksjene i forhold til det antall aksjer i selskapet disse har fra før. Er det flere aksjeklasser i selskapet, har aksjeeiere i samme aksjeklasse fortrinnsrett i forhold til aksjeeiere i andre klasser.

(3) Aksjer som ikke kan fordeles likelig etter reglene i første og annet ledd, skal fordeles mellom rettighetshaverne ved loddtrekning.

§ 3-18. Utøvelse av forkjøpsrett

(1) Forkjøpsrett gjøres gjeldende ved melding til selskapet. Meldingen må være kommet fram til selskapet senest innen to måneder etter at selskapet fikk melding som nevnt i § 3-15.

(2) Løsningssummen fastsettes etter reglene i § 3-13 tredje og fjerde ledd. Rettighetshaveren må innen fristen på to måneder i første ledd ha gjort det som er nødvendig for å få løsningssummen bindende fastsatt etter framgangsmåte angitt i vedtektene eller i tilfelle ved skjønn.

(3) Løsningssummen skal betales innen en måned etter at kravet om forkjøpsrett ble fremsatt eller i tilfelle innen to uker etter at tvist om løsningssummen er bindende avgjort.

§ 3-19. Forholdet til vedtektene

(1) Bestemmelsene i §§ 3-15 til 3-18 gjelder når annet ikke er fastsatt i vedtektene.

(2) Fastsetter vedtektene at aksjeeierne eller noen annen har rett til å overta en aksje som skal avhendes eller forøvrig skifte eier, gjelder bestemmelsene i §§ 3-15 til 3-18 tilsvarende for så vidt ikke annet er fastsatt.

(3) Fristene i § 3-18 kan ikke forlenges ved vedtektsbestemmelse.

V. Uttreden og utløsning

§ 3-20. Rett til å tre ut av selskapet

(1) En aksjeeier kan skriftlig kreve sine aksjer innløst av selskapet etter § 3-22 når tungtveiende grunner taler for at aksjeeieren gis rett til å tre ut av selskapet som følge av at:

1. Et selskapsorgan eller andre som representerer selskapet har handlet i strid med bestemmelsene i § 1-11.
2. En annen aksjeeier har misbrukt sin innflytelse i selskapet.
3. Det mellom aksjeeieren og andre aksjeeiere er oppstått alvorlig og varig motsetningsforhold vedrørende driften av selskapet.

(2) Innløsning kan likevel ikke kreves dersom dette vil medføre vesentlig skade for selskapets virksomhet eller forøvrig virke urimelig overfor selskapet. Innløsning kan heller ikke kreves dersom selskapet utpeker en annen som er villig til å overta aksjene mot et vederlag som minst svarer til innløsningssummen.

(3) Innløsningssummen fastsettes etter § 3-13 tredje ledd. Krav om innløsning går tapt dersom det ikke fremsettes innen rimelig tid.

§ 3-21. Utløsning av aksjeeier

(1) Selskapet kan kreve utløsning etter § 3-22 av de aksjer en aksjeeier har i selskapet dersom:

1. Aksjeeieren ved mislighold har krenket selskapsforholdet vesentlig.
2. Det mellom aksjeeieren og andre aksjeeiere er oppstått alvorlig og varig motsetningsforhold vedrørende driften av selskapet eller det foreligger andre tungtveiende grunner som tilsier utløsning av aksjeeieren.

(2) Beslutning om krav om utløsning treffes av generalforsamlingen etter forslag av styret. Oppstår tvist om selskapets rett til å kreve utløsning, kan aksjeeieren kreve at skifteretten avgjør om rettighetene som aksjonær skal kunne utøves inntil tvisten er bindende avgjort.

(3) § 3-20 tredje ledd gjelder tilsvarende. Kravet om utløsning faller bort dersom aksjeeieren er villig til å overdra aksjene til en annen som selskapet utpeker mot et vederlag som minst svarer til utløsningssummen.

§ 3-22. Vederlaget etter §§ 3-20 og 3-21

(1) Selskapet skal utbetale vederlaget for de aksjer som skal overtas etter §§ 3-20 eller 3-21, dersom selskapets fri egenkapital etter seneste fastsatte balanse, med fradrag for tap som er inntruffet etter balansedagen og for tap som må forventes å inntreffe, er tilstrekkelig til å dekke vederlaget og revisor bekrefter dette. For aksjer som overtas gjelder § 6-17 annet ledd.

(2) Er den fri egenkapitalen ikke tilstrekkelig til å dekke vederlaget, skal aksjene overtas av selskapet etter reglene om nedsettelse av aksjekapitalen.

Kapittel 4. Generalforsamlingen

I. Alminnelige regler

§ 4-1. Generalforsamlingens myndighet

(1) Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet.

(2) Beslutning om å endre vedtektene treffes av generalforsamlingen, hvis ikke annet er fastsatt i lov.

(3) Når selskapet har bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-24 og 13-25. Er det avtalt at selskapet ikke har bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-26 og 13-27.

§ 4-2. Aksjeeiernes møterett

(1) Aksjeeierne har rett til å møte i generalforsamlingen, enten selv eller ved fullmektig etter eget valg. Møteretten kan ikke begrenses i vedtektene.

(2) Fullmektigen skal legge frem skriftlig og datert fullmakt. Fullmakten anses å gjelde bare for førstkommende møte hvis det ikke går tydelig frem at noe annet er ment. Den kan når som helst kalles tilbake.

(3) Aksjeeiere har rett til å ta med rådgiver. Aksjeeieren kan gi talerett til én rådgiver.

§ 4-3. Stemmerett. Inhabilitet

(1) Hver aksje gir en stemme når annet ikke følger av loven eller vedtektene.

(2) Stemmerett kan ikke utøves for en aksje som tilhører selskapet selv eller et datterselskap. En slik aksje skal ikke regnes med når en beslutning krever samtykke fra samtlige aksjeeiere eller en viss del av aksjekapitalen, eller når en rett kan utøves bare av eierne av en viss del av selskapets aksjekapital.

(3) Ingen kan selv eller ved fullmektig eller som fullmektig delta i en avstemning om søksmål mot seg selv eller om eget ansvar overfor selskapet, og heller ikke om søksmål mot andre eller om andres ansvar dersom han eller hun har en vesentlig interesse i saken som kan være stridende mot selskapets.

§ 4-4. Deltagelse av styret og daglig leder

(1) Styreleder og daglig leder skal delta på møte i generalforsamlingen. Ved gyldig forfall utpekes stedfortreder. Andre styremedlemmer kan møte.

(2) Styremedlemmene og daglig leder har rett til å uttale seg på møtet.

II. Møter

§ 4-5. Årsmøte

(1) Innen fire måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal selskapet avholde årsmøte.

(2) På årsmøtet skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. Godkjennelse av årsregnskapet, herunder utdeling av utbytte.
2. Godkjennelse av årsregnskapet for konsernet.
3. Andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen.

(3) Årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen skal senest en uke før årsmøtet sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

§ 4-6. Andre møter

(1) Styret kan bestemme at generalforsamlingen skal innkalles til møte.

(2) Styret skal innkalle generalforsamlingen når revisor, eller aksjeeiere som representerer minst en tidel av aksjekapitalen, skriftlig krever det for å få behandlet

et bestemt angitt emne. I så fall må møtet holdes innen en måned etter at kravet er fremsatt.

§ 4-7. Generalforsamlingsvedtak uten møte

(1) Styret kan forelegge en sak til avgjørelse av generalforsamlingen uten å innkalle til møte når styret finner at saken kan behandles på en betryggende måte ved at den skriftlig forelegges aksjeeierne til avgjørelse.

(2) Styret skal sende saksdokumentene med forslag til vedtak og begrunnelse for dette til alle aksjeeiere med kjent adresse, samt til daglig leder og revisor. Fristen for å avgi stemme skal angis og kan ikke være kortere enn fristen for å innkalle til årsmøte med mindre alle aksjeeiere er enig om en kortere frist.

(3) Lovens regler om møte i generalforsamlingen gjelder tilsvarende så langt de passer. Resultatet av avstemningen skal innføres i generalforsamlingsprotokollen som dateres, underskrives av styrets leder og sendes samtlige aksjeeiere. Avgitte stemmer med innlegg til saken vedlegges protokollen.

(4) Paragrafen her gjelder ikke når:

1. Et styremedlem, en aksjeeier eller revisor før utløpet av fristen for å avgi skriftlig stemme krever at saken forelegges generalforsamlingen i møte.
2. Selskapet har flere enn 20 aksjeeiere.

III. Innkalling. Dagsorden

§ 4-8. Møteinnkalling

(1) Generalforsamlingen innkalles til møte av styret.

(2) Dersom styret ikke innkaller generalforsamling til møte som skal holdes etter loven, vedtektene eller tidligere vedtak av generalforsamlingen, skal skifteretten gjøre dette når det kreves av et styremedlem, daglig leder, revisor eller en aksjeeier. Utgiftene dekkes av selskapet.

§ 4-9. Tid. Sted mv

(1) Møteinnkalling skjer ved skriftlig henvendelse til alle aksjeeiere med kjent adresse. Innkallingen skal angi tid og sted for møtet.

(2) Innkallingen skal være avsendt senest en uke før møtet skal holdes. Kortere frist kan ikke fastsettes i vedtektene.

(3) Møte i generalforsamlingen skal så vidt mulig holdes i den kommune hvor selskapet har sitt forretningskontor. Annet kan bestemmes i vedtektene.

§ 4-10. Forslag til dagsorden

(1) Innkallingen skal bestemt angi de saker som skal behandles på møtet. Forslag om å endre vedtektene skal gjengis i innkallingen. Styret utarbeider forslag til dagsorden i samsvar med det som er bestemt i loven og vedtektene.

(2) En aksjeeier kan kreve å få behandlet spørsmål på møtet når kravet meldes skriftlig til styret i så god tid at endret innkalling kan sendes ut senest en uke før møtet.

IV. Møteregler

§ 4-11. Åpning av møtet, møteleder

(1) Er møtelederen ikke utpekt i vedtektene, åpnes møtet i generalforsamlingen av styrets leder eller av den styret har utpekt. Møtelederen, som ikke behøver å være aksjeeier, velges av generalforsamlingen.

(2) Er generalforsamlingen innkalt av skifteretten, utpeker skifteretten den som skal åpne møtet. Skifterettens avgjørelse kan ikke påkjæres.

§ 4-12. Fortegnelse over aksjeeierne på møtet

(1) Den som åpner møtet skal før første avstemning ha opprettet en fortegnelse over de aksjeeiere som har møtt, enten selv eller ved fullmektig. Fortegnelsen skal angi hvor mange aksjer og stemmer hver av dem representerer.

(2) Denne fortegnelsen skal anvendes inntil den måtte bli endret av generalforsamlingen.

§ 4-13. Saker utenfor dagsordenen

(1) Saker som ikke er meddelt aksjeeierne etter reglene om innkalling av generalforsamlingen, kan ikke avgjøres på møtet med mindre alle aksjeeiere som er representert samtykker.

(2) At saken ikke er angitt i innkallingen hindrer likevel ikke at:

1. Et årsmøte avgjør saker som etter loven eller vedtektene skal behandles på møtet.
2. Et årsmøte avgjør spørsmål om granskning når en aksjeeier har fremsatt forslag om det etter § 4-22 første ledd.
3. Det vedtas å innkalle til nytt møte i generalforsamlingen for å avgjøre forslag fremsatt i møtet.

§ 4-14. Styrets og daglig leders opplysningsplikt

(1) En aksjeeier kan kreve at styret og daglig leder i møte i generalforsamlingen eller når en sak behandles skriftlig etter § 4-7, gir tilgjengelige opplysninger om forhold som kan innvirke på bedømmelsen av:

1. Årsregnskapet og årsberetningen,
2. En sak som er forelagt aksjeeierne til avgjørelse,
3. Selskapets økonomiske stilling, herunder om virksomheten i andre selskaper som selskapet deltar i, og saker som ellers hører inn under generalforsamlingen, med mindre de opplysninger som kreves ikke kan gis uten uforholdsmessig skade for selskapet.

(2) Er nødvendige opplysninger ikke tilgjengelige, skal skriftlig svar utarbeides innen to uker etter møtet eller fristen for å avgi stemme etter § 4-7 og sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse.

§ 4-15. Protokoll

(1) Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.

(2) I protokollen skal vedtakene inntas med angivelse av utfallet av avstemningene. Fortegnelsen over de møtende etter § 4-12 skal fremgå.

(3) Protokollen undertegnes av møtelederen og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant de som er til stede. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet og oppbevares på betryggende måte.

V. Beslutninger

§ 4-16. Alminnelig flertallskrav

(1) En beslutning av generalforsamlingen krever flertall av de avgitte stemmer med mindre annet er bestemt i loven. Står stemmetallet likt, gjelder det møtelederen slutter seg til, også når denne ikke har stemmerett.

(2) Ved valg eller ansettelse anses den eller de valgt som får flest stemmer. Generalforsamlingen kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer. Står stemmetallet likt, treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

(3) Andre stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 4-17. Vedtektsendring

(1) Beslutning om å endre vedtektene krever tilslutning fra minst to tredeler så vel av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på møtet.

(2) Beslutning om vedtektsendring som forringer en hel aksjeklasses rett, må tiltres av eiere av to tredeler av den representerte kapital i denne klassen.

(3) Strengere flertallskrav for vedtektsendring kan fastsettes i vedtektene.

§ 4-18. Krav om enstemmighet mv

(1) En beslutning krever tilslutning fra samtlige aksjeeiere når den for utgitte aksjer innebærer:

1. At aksjeeiernes forpliktelser i forhold til selskapet økes.
2. At retten til å overdra**,** erverve eller eie aksjer i selskapet innskrenkes.
3. At aksjer kan være gjenstand for tvungen innløsning.
4. At rettsforholdet mellom tidligere likestilte aksjer endres.
5. At aksjeeiernes rett til utbytte eller til selskapets formue reduseres.

(2) Dersom en slik beslutning bare berører en del av aksjeeierne, krever beslutningen tilslutning fra samtlige berørte aksjeeiere og dessuten flertall som for vedtektsendring.

VI. Ugyldige beslutninger

§ 4-19. Søksmål om ugyldighet

(1) En aksjeeier, et styremedlem eller daglig leder kan reise søksmål med påstand om at en beslutning av generalforsamlingen er blitt til på ulovlig måte eller forøvrig er i strid med loven eller selskapets vedtekter.

(2) Søksmål om gyldigheten av en beslutning må reises innen tre måneder etter at den ble truffet. Er vedtaket truffet utenfor møte, regnes fristen fra den dag protokollen ble sendt til aksjeeierne.

(3) Selv om fristen er oversittet, kan søksmål reises innen to år etter beslutningen eller i tilfelle utsendelsen av protokollen dersom retten finner at saksøkeren har hatt rimelig grunn for sin fristforsømmelse, og at det ville føre til åpenbart urimelig resultat om vedtaket måtte anses gyldig.

§ 4-20. Virkningen av at søksmål reises for sent

(1) Blir søksmål om gyldigheten av en beslutning ikke reist før utløpet av fristen etter § 4-19, er beslutningen gyldig. Dette gjelder likevel ikke når:

1. Beslutningen er av en slik art at den ikke kan treffes selv med samtykke av alle aksjeeierne.
2. Lov eller vedtekter krever at samtlige eller visse aksjeeiere må samtykke i beslutningen og slikt samtykke ikke er gitt.
3. Innkalling til generalforsamlingen ikke har skjedd, eller når reglene om innkalling har vært vesentlig satt til side.

§ 4-21. Dom om ugyldighet

(1) En dom som fastslår at en beslutning av generalforsamlingen er ugyldig eller som endrer beslutningen, har virkning for alle som har rett til å reise søksmål etter § 4-19.

(2) Dommen kan bare gå ut på endring av beslutningen dersom det nedlegges påstand om det, og retten kan fastslå det innhold beslutningen skulle ha hatt.

(3) Er beslutningen meldt til Foretaksregisteret, skal dommen meldes og registreres der. Selskapet bærer utgiftene.

VII. Granskning

§ 4-22. Forslag om granskning

(1) En aksjeeier kan fremsette forslag om granskning av selskapets stiftelse, forvaltning eller nærmere angitte forhold ved forvaltningen eller regnskapene. Forslaget kan bare fremsettes på årsmøtet eller på møte der generalforsamlingen etter innkallingen skal behandle sak om granskning.

(2) Får forslaget tilslutning av aksjeeiere som har minst en tidel av den aksjekapital som er representert på møtet, kan enhver aksjeeier innen en måned etter møtet kreve at skifteretten ved kjennelse beslutter granskning.

§ 4-23. Skifterettens beslutning

(1) Skifteretten skal ta til følge et krav om granskning etter § 4-22 annet ledd, dersom retten finner at det har rimelig grunn.

(2) Før avgjørelse treffes, skal skifteretten gi selskapet og i tilfelle den som granskningen ellers vil omfatte, anledning til å uttale seg.

(3) Skifteretten oppnevner en eller flere granskere. Det som er bestemt om revisor i §§ 8-5, 8-6 og 8-9 gjelder tilsvarende for granskerne. Om taushetsplikt gjelder samme regler som for revisor.

(4) Kostnadene ved granskningen bæres av selskapet. Skifteretten fastsetter godtgjørelse for granskerne. Skifteretten kan bestemme at selskapet skal deponere et passende beløp på forhånd.

§ 4-24. Granskningsberetningen

(1) Granskerne avgir skriftlig beretning om granskningen til skifteretten.

(2) Skifteretten innkaller generalforsamlingen til behandling av granskningsberetningen. Beretningen skal senest en uke før møtet sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

Kapittel 5. Selskapets ledelse

I. Alminnelige regler

§ 5-1. Styret

(1) Selskapet skal ha et styre på tre medlemmer med mindre det følger av vedtektene eller vedtak av generalforsamlingen at antallet skal være høyere.

(2) I vedtektene kan det fastsettes at styret kan ha ett eller to medlemmer, samt et varamedlem. Dette gjelder ikke dersom selskapet har mer enn 30 ansatte eller omfattes av forskrift fastsatt av Kongen som for visse grupper av selskaper fastsetter at styret skal ha minst tre medlemmer.

(3) Styret velger selv sin leder når denne ikke er valgt av generalforsamlingen. Daglig leder kan ikke velges til styreleder i selskaper som skal ha et styre på minst tre medlemmer. Har styret ett medlem, anses dette her som styreleder.

(4) Har selskapet bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-13 og 13-14. Er det avtalt at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-26 og 13-27.

§ 5-2. Daglig leder

(1) Styret kan bestemme at selskapet skal ha daglig leder når annet ikke følger av vedtektene. Selskapet skal ha daglig leder når det har mer enn 30 ansatte eller når det forøvrig ut fra omfanget av selskapets virksomhet og midler er påkrevet for å sikre forsvarlig forvaltning av selskapet.

(2) Daglig leder tilsettes av styret når det ikke er bestemt i vedtektene at dette skal gjøres av generalforsamlingen.

(3) Har selskapet bedriftsforsamling, gjelder særreglene i § 13-15. Er det avtalt at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, gjelder særreglene i § 13-26.

§ 5-3. Krav om bosted

(1) Daglig leder og minst halvdelen av styrets medlemmer skal være bosatt her i riket, med mindre Kongen gjør unntak i det enkelte tilfelle.

(2) Første ledd gjelder ikke statsborgere i stater som er part i EØS-avtalen når de er bosatt i en slik stat.

§ 5-4. Forvaltningen av selskapet

(1) Forvaltningen av selskapet hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten.

(2) Styret skal i nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjetter for selskapets virksomhet. Styret kan også fastsette retningslinjer for virksomheten.

(3) Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

(4) Styret iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.

§ 5-5. Styrets tilsynsansvar

(1) Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet forøvrig.

(2) Styret kan fastsette instruks for den daglige ledelse.

(3) I selskaper som bare har en aksjeeier, skal styret sørge for at avtaler mellom selskapet og aksjeeieren nedtegnes skriftlig.

§ 5-6. Daglig ledelse

(1) Daglig leder står for den daglige ledelse av selskapets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt.

(2) Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller stor betydning.

(3) Daglig leder kan ellers avgjøre en sak etter fullmakt fra styret i det enkelte tilfelle eller når styrets beslutning ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for selskapet. Styret skal snarest underrettes om avgjørelsen.

(4) Daglig leder skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

§ 5-7. Daglig leders plikter overfor styret

(1) Daglig leder skal minst hver tredje måned, i møte eller skriftlig, gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling.

(2) Styret kan til enhver tid kreve at daglig leder gir styret en nærmere redegjørelse om bestemte saker. Slik redegjørelse kan også kreves av det enkelte styremedlem.

§ 5-8. Selskap uten daglig leder

(1) Har selskapet ikke daglig leder, står styrelederen for den daglige ledelse, med mindre styret fastsetter noe annet.

§ 5-9. Inhabilitet

(1) Et styremedlem må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Tilsvarende gjelder for daglig leder.

(2) Et styremedlem eller daglig leder må heller ikke delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld.

§ 5-10. Godtgjørelse fra andre enn selskapet

(1) Styremedlem, daglig leder eller noen ansatt i selskapet må ikke, i anledning av sitt arbeid for selskapet, ta i mot godtgjørelse fra andre enn selskapet. Dette gjelder også godtgjørelse som en medkontrahent eller dennes representant har betinget seg hos selskapet.

(2) Godtgjørelse som styremedlem eller daglig leder ikke kan motta, kan heller ikke mottas av deres nærstående.

(3) Godtgjørelse som er avtalt eller mottatt i strid med forbudet i første eller annet ledd, tilfaller selskapet. Det samme gjelder avkastning på og eiendeler som er kommet i stedet for godtgjørelsen.

(4) Paragrafen her er ikke til hinder for at styremedlem som ikke deltar i den daglige ledelse, kan opptre som mellommann overfor selskapet mot vanlig mellommannsgodtgjørelse dersom

1. styremedlemmet ikke også representerer selskapet, og

2. forretningen inngår i mellommannsvirksomhet som styremedlemmet driver som næring.

§ 5-11. Ansvarlig lån mv

(1) Opptak av ansvarlig lån eller lån med rente som helt eller delvis avhenger av det utbytte som utdeles til aksjeeierne eller av selskapets resultat, må besluttes av generalforsamlingen eller av styret etter fullmakt fra generalforsamlingen.

(2) Generalforsamlingens beslutning om låneopptak eller fullmakt til låneopptak krever flertall som for vedtektsendring.

§ 5-12. Begjæring om gjelds- og konkursbehandling

(1) Begjæring om gjeldsforhandling eller konkursbehandling for selskapet kan bare fremsettes av styret.

(2) Under konkursbehandling representerer styret selskapet som konkursskyldner.

II. Selskapets forhold utad

§ 5-13. Representasjon utad

(1) Styret representerer selskapet utad og tegner dets firma.

§ 5-14. Fullmakt til å tegne selskapets firma

(1) Styret kan gi styremedlemmer, daglig leder eller navngitte ansatte rett til å tegne selskapets firma. Slik fullmakt kan fastsettes i vedtektene som også kan begrense styrets myndighet til å gi rett til å tegne selskapets firma.

(2) Retten til å tegne selskapets firma kan når som helst tilbakekalles. Vedtektsfastsatt fullmakt kan tilbakekalles av styret når generalforsamlingens beslutning ikke kan avventes uten skade for selskapet.

(3) Bestemmelsene om daglig leder i § 5-9 gjelder tilsvarende for firmategner som ikke er daglig leder eller medlem av styret.

§ 5-15. Daglig leders representasjon utad

(1) Daglig leder representerer selskapet utad i saker som inngår i den daglige ledelse. Har selskapet ikke daglig leder, gjør styrelederen dette når annet ikke er bestemt i vedtektene.

§ 5-16. Overskridelse av myndighet

(1) Har noen som representerer selskapet utad etter reglene i §§ 5-13 til 5-15, ved disposisjon på selskapets vegne gått ut over sin myndighet, er disposisjonen ikke bindende for selskapet når selskapet godtgjør at medkontrahenten forsto eller burde ha forstått at myndighetene ble overskredet og det ville stride mot redelighet å gjøre disposisjonen gjeldende.

§ 5-17. Mangler ved valg av styremedlem eller tilsetting av daglig leder

(1) Etter at valg av styremedlem eller tilsetting av daglig leder er registrert i Foretaksregisteret, kan mangler ved valget eller tilsettingen ikke påberopes overfor en tredjeperson, med mindre selskapet godtgjør at tredjepersonen kjente til mangelen.

III. Valg av styret

§ 5-18. Valg av styremedlemmer

(1) Medlemmene av styret velges av generalforsamlingen som også bestemmer om det skal velges varamedlemmer. Har styret ett eller to medlemmer, skal det velges minst ett varamedlem.

(2) Første ledd gjelder ikke styremedlemmer som de ansatte i selskapet skal velge etter § 5-19.

§ 5-19. Ansattes rett til å velge styremedlemmer

(1) I selskaper med flere enn 30 ansatte kan to tredeler av de ansatte kreve at ett styremedlem og en observatør med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.

(2) I selskaper med flere enn 50 ansatte kan et flertall av de ansatte kreve at inntil en tredel og minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om beregningen av antall ansatte, herunder om bruk av gjennomsnittstall. Kongen kan også fastsette nærmere regler om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og om avgjørelse av tvister om valget, samt om bortfall av verv som styremedlem. Kongen kan gjøre unntak fra første eller annet ledd.

§ 5-20. Ansattes valg av styremedlemmer i konsernforhold

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan Kongen etter søknad fra konsernet, fra fagforeninger som omfatter et flertall av dets ansatte, eller fra et flertall av de ansatte i konsernet, bestemme at de ansatte i konsernet ved anvendelse av § 5-19 skal regnes som ansatt i selskapet.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når et selskap tilhører en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierintereresser eller felles ledelse.

(3) Kongen kan bestemme at paragrafen her skal gjelde for deler av et konsern eller slik gruppe.

§ 5-21. Styremedlemmers tjenestetid

(1) Styremedlemmer tjenestegjør i to år. I vedtektene kan tjenestetiden settes kortere eller lengre, men ikke til mer enn fire år. Ved suppleringsvalg kan kortere tjenestetid fastsettes.

(2) Tjenestetiden regnes fra valget når annet ikke er bestemt. Den opphører ved avslutningen av årsmøtet i det år tjenestetiden utløper.

(3) Selv om tjenestetiden er utløpt skal styremedlemmet bli stående i vervet inntil nytt medlem er valgt.

(4) Første og annet ledd gjelder ikke styremedlem valgt etter § 5-19, jf § 5-20.

§ 5-22. Tilbaketreden og avsetning før tjenestetiden opphører

(1) Et styremedlem har rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute dersom særlig grunn foreligger. Styret og den som har valgt styremedlemmet skal gis rimelig forhåndsvarsel.

(2) Et styremedlem kan avsettes av den som har valgt styremedlemmet. Denne bestemmelsen gjelder ikke styremedlem valgt etter § 5-19.

§ 5-23. Suppleringsvalg

(1) Opphører vervet for et styremedlem før tjenestetiden er ute og det ikke finnes varamedlem, skal resten av styret sørge for valg av nytt styremedlem for resten av tjenestetiden. Det samme gjelder hvis et styremedlem blir satt i konkurskarantene etter konkursloven §§ 142 og 143.

(2) Hører valget under generalforsamlingen, kan det utstå til neste årsmøte dersom styret fortsatt er vedtaksført.

§ 5-24. Varamedlemmer og observatører

(1) Lovens bestemmelser om styremedlemmer gjelder tilsvarende for varamedlemmer og observatører så langt de passer.

§ 5-25. Godtgjørelse

(1) Godtgjørelse til styremedlemmer, varamedlemmer og observatører fastsettes av generalforsamlingen. Ved konkurs bortfaller retten til godtgjørelse fra konkursåpningen.

IV. Styrets arbeid

§ 5-26. Styrebehandling

(1) Styret skal behandle saker i møte med mindre styrets leder finner at saken kan forelegges skriftlig eller behandles på annen betryggende måte. Årsregnskap og årsberetning skal behandles i styremøte.

(2) Styrets leder skal sørge for at styremedlemmene så vidt mulig kan delta i en samlet behandling av saker som behandles uten møte. Et styremedlem og daglig leder kan kreve møtebehandling.

(3) Styrebehandlingen ledes av styrelederen. Deltar verken styrelederen eller varalederen, velger styret en leder for styrebehandlingen.

(4) Daglig leder har rett og plikt til å delta i styrets behandling av saker og til å uttale seg, med mindre annet er bestemt av styret i den enkelte sak.

§ 5-27. Styrelederens plikter

(1) Styrelederen skal sørge for behandling av aktuelle saker som hører inn under styret.

(2) Styremedlemmene og daglig leder kan kreve at styret behandler bestemte saker.

§ 5-28. Forberedelsen av saker

(1) Daglig leder forbereder saker som skal behandles av styret i samråd med styrets leder.

(2) En sak skal forberedes og fremlegges slik at styret har et tilfredsstillende behandlingsgrunnlag.

§ 5-29. Varsel om styrebehandling

(1) Styrebehandling varsles på hensiktsmessig måte og med nødvendig frist.

§ 5-30. Styreinstruks

(1) I selskaper hvor de ansatte har representasjon i styret, skal styret fastsette en styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling.

(2) Instruksen skal blant annet inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles og daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret. Instruksen skal også inneholde regler for innkalling og møtebehandling.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om styreinstruks.

§ 5-31. Når kan styret treffe vedtak

(1) Styret kan treffe vedtak når mer enn halvdelen av medlemmene er til stede eller deltar i styrebehandlingen, med mindre strengere krav er fastsatt i vedtektene.

(2) Styret kan likevel ikke treffe vedtak med mindre alle styremedlemmene så vidt mulig er gitt anledning til å delta i behandlingen i saken.

(3) Har noen forfall, skal så vidt mulig varamedlem innkalles.

§ 5-32. Alminnelig flertallskrav

(1) En beslutning av styret krever at flertallet blant de styremedlemmer som deltar i behandlingen av en sak har stemt for. Ved stemmelikhet gjelder det som møtelederen har stemt for.

(2) Til vedtak kreves likevel at minst en tredel av samtlige styremedlemmer har stemt for vedtaket.

(3) Strengere stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 5-33. Flertallskrav ved valg og ansettelser

(1) Ved valg og ansettelser anses den valgt eller ansatt som får flest stemmer. Styret kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer.

(2) Står stemmetallet likt ved valg av styreleder eller møteleder, avgjøres valget ved loddtrekning. I andre tilfeller av stemmelikhet gjelder det møtelederen har stemt for.

(3) Strengere stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 5-34. Styreprotokoll

(1) Det skal føres protokoll over styrebehandlingen. Den skal minst angi tid og sted, deltakerne, behandlingsmåten og styrets beslutninger. Det skal fremgå at saksbehandlingen oppfyller kravene i § 5-31.

(2) Er styrets beslutning ikke enstemmig, skal det angis hvem som har stemt for og mot. Styremedlem og daglig leder som ikke er enig i en beslutning, kan kreve sin oppfatning innført i protokollen.

(3) Protokollen skal underskrives av alle medlemmer som har deltatt i styrebehandlingen. Har styret minst fem medlemmer, og er vedtak truffet i møte, kan styret velge to til å underskrive. I så fall skal utskrift sendes samtlige styremedlemmer med frist for merknader som i tilfelle kan kreves inntatt i protokollen.

Kapittel 6. Sikring av selskapskapitalen

I. Alminnelige regler

§ 6-1. Egenkapital

(1) Må det antas at egenkapitalen er lavere enn forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten, skal styret straks behandle saken. Styret skal innen rimelig tid innkalle generalforsamlingen, gi den en redegjørelse for selskapets økonomiske stilling og foreslå tiltak som vil gi selskapet en forsvarlig egenkapital. Det samme gjelder når det må antas at selskapets egenkapital er blitt mindre enn halvparten av aksjekapitalen.

(2) Hvis styret ikke finner grunnlag for å foreslå tiltak som nevnt i første ledd, eller slike tiltak ikke lar seg gjennomføre, skal det foreslå selskapet oppløst.

§ 6-2. Overkursfond

(1) Selskapet skal ha et fond for overkurs ved aksjetegning. Omkostninger ved stiftelse eller kapitalforhøyelse som skal dekkes av selskapet, belastes fondet.

§ 6-3. Reservefond

(1) Selskapet skal ha et reservefond. I vedtektene kan det fastsettes bestemmelse om avsetning til reservefondet og fondets størrelse.

(2) Reservefondet skal i alle tilfelle tilføres minst 20 prosent av årets overskudd inntil fondet sammen med aksjekapitalen, overkursfondet og annen bunden kapital utgjør 30% av selskapets gjeld i henhold til årsregnskapet ved utløpet av regnskapsåret. Som gjeld regnes her ikke utbytte og utsatt skatt.

§ 6-4. Anvendelse av reserve- og overkursfondet

(1) Reservefond og overkursfond kan bare anvendes til:

1. Dekning av underskudd som ikke kan dekkes av fri egenkapital eller ved overføring fra tilbakeføringsfondet.
2. Fondsemisjon unntatt når selskapet har udekket underskudd.
3. Andre formål når selskapet går frem etter reglene om nedsettelse av aksjekapitalen.

(2) Bestemmelsene i første ledd er ikke til hinder for at selskapet anvender midler i reservefondet på annen måte enn der nevnt, med mindre selskapets bundne kapital dermed blir mindre enn 30 prosent av selskapets gjeld i henhold til årsregnskapet ved utløpet av regnskapsåret. Som gjeld regnes her ikke utbytte og utsatt skatt. I egenkapitalen skal det i samsvar med forsvarlig og god forretningsskikk gjøres fradrag for tap inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å inntreffe.

(3) Revisor skal bekrefte at selskapets bundne kapital etter anvendelsen av midler i reservefondet oppfyller minstekravet i annet ledd.

§ 6-5. Ulovlige utdelinger

(1) Er det skjedd utdeling fra selskapet i strid med bestemmelsene i loven, skal mottakeren tilbakeføre det som er mottatt. Ved utdeling av utbytte eller tilbakebetaling etter kapitalnedsettelse, sammenslåing, deling eller oppløsning gjelder dette likevel ikke dersom mottakeren da utdelingen ble mottatt, verken forsto eller burde ha forstått at denne var ulovlig.

(2) Den som på selskapets vegne medvirker til en beslutning om eller gjennomføring av ulovlig utdeling, og som forstod eller burde ha forstått at utdelingen er ulovlig, er ansvarlig for at utdelingen blir tilbakeført til selskapet. Ansvaret kan lempes etter lov om skadeserstatning § 5-2.

§ 6-6. Gaver

(1) Generalforsamlingen kan beslutte å gi leilighetsgaver, og dessuten gaver til allmennyttig eller liknende formål som må anses rimelige ut fra gavens formål, selskapets stilling og omstendighetene for øvrig.

(2) Styret kan til samme formål gi gaver som i forhold til selskapets stilling er av liten betydning.

(3) Andre gaver kan bare gis med tilslutning fra samtlige aksjeeiere og bare dersom gaven ligger innenfor rammen av de midler som kan benyttes til utdeling av utbytte.

§ 6-7. Avtaler med aksjeeier

(1) En avtale om erverv av eiendeler, tjenester eller ytelser fra en aksjeeier mot vederlag fra selskapet på over en tidel av aksjekapitalen på tidspunktet for ervervet, er ikke bindende for selskapet med mindre avtalen godkjennes av generalforsamlingen. Dette gjelder ikke:

1. Avtale inngått i samsvar med reglene i §§ 2-7 og 9-12.
2. Erverv av verdipapirer til pris i henhold til offentlig kursnotering.
3. Forretningsavtaler som ligger innenfor selskapets vanlige virksomhet og inneholder pris og andre vilkår som er vanlige for slike avtaler.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når avtalen er inngått med en aksjeeiers nærstående eller med noen som handler etter avtale eller forøvrig opptrer i forståelse med en aksjeeier.

(3) Styret skal sørge for at det utarbeiedes en redegjørelse for ervervet etter reglene i § 2-8. Redegjørelsen skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen og uten opphold meldes til Foretaksregisteret.

(4) Oppfyllelse i henhold til avtale som ikke binder selskapet, skal tilbakeføres. § 6-5 annet ledd gjelder tilsvarende.

II. Kreditt og sikkerhetsstillelse mv

§ 6-8. Kreditt til erverv av aksjer mv

(1) Selskapet kan ikke yte eller gi tilsagn om lån, sikkerhet eller annen finansiell bistand for at det skal stilles til rådighet midler som skal brukes eller er brukt ved erverv av aksjer eller rett til aksjer i selskapet.

(2) Selskapet kan heller ikke innfri, betjene, overta ansvar for eller på annen måte sikre lån og annen kreditt som er benyttet ved erverv av aksjer eller rett til aksjer i selskapet.

(3) Selskapet kan uten hinder av første og annet ledd yte finansiell bistand som der nevnt når det er gått mer enn to år fra ervervet.

(4) Bestemmelsene i første til tredje ledd gjelder tilsvarende i forhold til erverv av aksjer eller andeler i selskap i samme konsern.

(5) Kongen kan gjøre unntak fra forbudene i paragrafen her.

§ 6-9. Kreditt til aksjeeiere mv

(1) Selskapet kan bare gi kreditt til eller stille sikkerhet til fordel for en aksjeeier eller noen av dennes nærstående innenfor rammen av de midler som selskapet kan benytte til utdeling av utbytte, og bare når det stilles betryggende sikkerhet for kravet på tilbakebetaling eller tilbakesøkning.

(2) Forbudet i første ledd gjelder tilsvarende ved kreditt til eller sikkerhetsstillelse til fordel for en aksje- eller andelseier i annet selskap i samme konsern eller noen av dennes nærstående.

(3) Paragrafen her gjelder ikke:

1. Kreditt med vanlig løpetid i forbindelse med forretningsavtaler.
2. Kreditt til eller sikkerhet til fordel for morselskapet eller annet selskap i samme konsern.

(4) Tredje ledd nr. 2 gjelder tilsvarende når et boligbyggelag har bestemmende innflytelse som nevnt i § 1-13 i selskapet.

§ 6-10. Kreditt til ansatt som er aksjeeier mv

(1) Bestemmelsene i § 6-9 er ikke til hinder for at selskapet gir kreditt til eller stiller sikkerhet til fordel for en aksje- eller andelseier eller noen av dennes nærstående når:

1. Skyldneren er ansatt i hovedstilling i selskapet eller i et annet selskap i samme konsern, og
2. Kreditten ytes i samsvar med det som er vanlig ved finansiell bistand til ansatte.

(2) Første ledd gjelder ikke dersom aksjeeieren eier mer enn fem prosent av aksjekapitalen i selskapet eller i et annet selskap i samme konsern. Like med aksjeeierens egne aksjer regnes her aksjer som eies av aksjeeierens personlige nærstående.

§ 6-11. Kreditt til tillitsvalgte mv

(1) Bestemmelsene i § 6-9 gjelder tilsvarende for selskapets adgang til å gi kreditt til eller stille sikkerhet til fordel for styremedlem, daglig leder eller medlem av bedriftsforsamlingen i selskapet eller i annet selskap i samme konsern, eller noen av disse personers nærstående.

(2) Første ledd er ikke til hinder for at selskapet gir kreditt til eller stiller sikkerhet til fordel for en ansatt eller noen av den ansattes nærstående når:

1. Den ansatte er valgt som de ansattes representant i styret eller bedriftsforsamlingen etter regler i loven her eller i vedtektsbestemmelsene, og
2. Skyldneren er ansatt i hovedstilling i selskapet eller i et annet selskap i samme konsern, og
3. kreditten ytes i samsvar med det som er vanlig ved finansiell bistand til ansatte.

§ 6-12. Ulovlig kreditt og sikkerhetsstillelse mv

(1) Har selskapet gitt kreditt eller for øvrig handlet i strid med reglene i §§ 6-8 til 6-11, er disposisjonen ugyldig. Er det stillet sikkerhet, kan ugyldighet likevel ikke gjøres gjeldende overfor en medkontrahent som var i aktsom god tro da sikkerheten ble stillet.

(2) Midler som er overført fra selskapet eller et beløp tilsvarende verdien av midlene skal straks føres tilbake til selskapet. De som på selskapets vegne har fore-

tatt eller godkjent en ulovlig disposisjon, er ansvarlig etter reglene i § 6-5 annet ledd.

III. Erverv av egne aksjer

§ 6-13. Selskapets adgang til å erverve egne aksjer

(1) Et aksjeselskap kan ikke erverve egne aksjer dersom den samlede pålydende verdi av beholdningen av egne aksjer etter ervervet vil overstige ti prosent av aksjekapitalen. Ervervet må heller ikke medføre at aksjekapitalen med fradrag av det samlede pålydende av beholdningen av egne aksjer utgjør mindre enn minste tillatte aksjekapital etter § 1-3.

(2) Beholdningen av egne aksjer omfatter aksjer som selskapet eier eller har avtalepant i. Aksjer ervervet til eie eller pant av andre enn selskapet, men for selskapets regning, regnes her som ervervet av selskapet.

(3) Selskapet kan bare erverve aksjer som er fullt innbetalte.

§ 6-14. Fullmakt fra generalforsamlingen

(1) Erverv av egne aksjer kan bare skje i henhold til en fullmakt til styret som generalforsamlingen har vedtatt med flertall som for vedtektsendring.

(2) Fullmakten kan bare gis for et bestemt tidsrom, som ikke kan være lenger enn tiden frem til neste årsmøte. Fullmakten skal angi den høyeste pålydende verdi av de aksjer som selskapet i alt kan erverve, og det minste og høyeste beløp som kan betales for aksjene.

(3) Fullmakten kan ikke gjelde kjøp av aksjer for et beløp som overstiger selskapets fri egenkapital etter bekreftelse fra revisor. Gis fullmakten på årsmøte legges siste årsregnskap til grunn. For øvrig skal balansedagen som bekreftelsen knytter seg til, ikke ligge lenger tilbake i tid enn to måneder før møtet i generalforsamlingen.

(4) Generalforsamlingens vedtak skal meldes til Foretaksregisteret og må være registrert før aksjer kan erverves i henhold til fullmakten.

§ 6-15. Krav til fri egenkapital mv

(1) Et selskap kan bare erverve egne aksjer dersom den frie egenkapital etter den senest fastsatte balanse overstiger det vederlag som skal ytes for aksjene. I den fri egenkapital skal det her i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk gjøres fradrag for tap inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å inntreffe.

§ 6-16. Avtalepant i egne aksjer

(1) Bestemmelsene i §§ 6-13 til 6-15 gjelder tilsvarende for selskapets erverv av avtalepant i egne aksjer. Ved anvendelsen av §§ 6-14 og 6-15 regnes den fordring avtalepantet skal sikre som vederlag fra selskapet.

§ 6-17. Særlige unntak

(1) Bestemmelsene i §§ 6-13 til 6-16 er ikke til hinder for at egne aksjer erverves som gave, ved tvangsinndrivelse til dekning av selskapets fordring, ved overtagelse av annen virksomhet eller ved innløsning etter §§ 3-20 og 3-21 og § 12-20.

(2) En aksje ervervet etter første ledd skal så snart som mulig og senest innen to år etter ervervet avhendes eller slettes ved nedsettelse av aksjekapitalen, med

mindre den samlede pålydende verdi av beholdningen av egne aksjer ikke overstiger ti prosent av aksjekapitalen.

§ 6-18. Virkning av ulovlig erverv av egne aksjer

(1) Har selskapet inngått en avtale om erverv av en aksje eller avtalepant i strid med reglene i §§ 6-13 til 6-17, er avtalen ugyldig dersom den annen avtalepart innså eller burde ha innsett at selskapet handlet i strid med reglene. Har selskapet oppfylt sin del av en ugyldig avtale, kan det holde tilbake aksjen inntil vederlaget betales tilbake.

(2) Er avtale i strid med reglene i §§ 6-13 til 6-17 bindende for selskapet, skal de aksjer ervervet gjelder så snart som mulig og senest innen tre måneder etter ervervet, avhendes eller slettes ved nedsettelse av aksjekapitalen. Kan aksjen ikke avhendes innen fristens utløp, uten tap for selskapet, skal de som ervervet aksjen på selskapets vegne, overta aksjen på samme vilkår som selskapet. Styremedlem som har stemt mot ervervet eller godtgjør ikke å ha kjent eller burde ha kjent til det, er likevel uten ansvar.

(3) Avtalepant ervervet i henhold til avtale som ikke er ugyldig, skal bringes til opphør innen fristen i annet ledd.

§ 6-19. Forbud mot at selskapet tegner egne aksjer

(1) Ved kapitalforhøyelse kan selskapet ikke tegne egne aksjer. Aksjer tegnet i selskapets navn anses tegnet for styrets regning.

(2) Styremedlemmene hefter solidarisk for det beløp som skal betales for aksjen. Styremedlem som har stemt mot aksjetegningen eller som godtgjør ikke å ha kjent eller burde ha kjent til den, er likevel uten ansvar.

(3) Er aksje i selskapet tegnet av andre enn selskapet, men for selskapets regning, anses aksjen tegnet av den som har opptrådt som aksjetegner.

§ 6-20. Morselskapets beholdning av egne aksjer

(1) Ved anvendelsen av reglene i §§ 6-13 til 6-18 skal aksjer i morselskapet som et datterselskap eier eller har avtalepant i, regnes med i morselskapets beholdning av egne aksjer.

§ 6-21. Datterselskapets erverv av aksjer i morselskapet

(1) Reglene i §§ 6-13 til 6-18 gjelder tilsvarende for et datterselskaps erverv eller avtalepant i aksjer i morselskapet.

(2) Et datterselskap kan ikke tegne aksjer i morselskapet. Paragraf 6-19 gjelder tilsvarende.

IV. Utbytte og konsernbidrag

§ 6-22. Hva kan utdeles som utbytte

(1) Som utbytte kan bare utdeles årsoverskudd i henhold til det godkjente årsregnskapet for siste regnskapsår, samt udisponert overskudd fra tidligere år og frie fond. Det skal her gjøres fradrag for udekket underskudd og for den del av årsoverskuddet som etter lov eller vedtekter skal avsettes til reservefond eller ikke kan utdeles som utbytte.

(2) Det kan ikke i noe tilfelle besluttes utdelt mer enn forenlig med forsiktig og god forretningsskikk, under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter balansedagen eller som må forventes å ville inntreffe.

§ 6-23. Vedtak om utbytte

(1) Beslutning om utdeling av utbytte må treffes av generalforsamlingen etter at styret har lagt frem forslag om utdeling eller annen anvendelse av overskudd. Det kan ikke besluttes utdelt høyere utbytte enn styret har foreslått eller godtar.

§ 6-24. Utbetaling av utbytte

(1) Utbyttet tilfaller de aksjeeiere som er aksjeeiere på det tidspunkt vedtaket treffes med mindre annet fremgår av vedtaket.

(2) Utbetalingsdagen kan ikke settes senere enn seks måneder etter vedtaket.

§ 6-25. Klage til skifteretten

(1) Aksjeeiere som eier minst en tidel av aksjekapitalen, kan anmode skifteretten om å fastsette et høyere utbytte enn fastsatt etter § 6-23. Skifteretten skal ved kjennelse fastsette et høyere utbytte dersom det er urimelig lavt ut fra hensynet til aksjeeierne, selskapets likviditet og forholdene ellers.

(2) Skifteretten kan ikke beslutte å utdele mer enn fem prosent av selskapets egenkapital og ikke mer enn tillatt etter § 6-22 og selskapets vedtekter.

(3) Skifteretten kan avvise anmodningen dersom aksjeeierne ikke på forhånd har gjort rimelig forsøk på å få styret og i tilfelle generalforsamlingen med på vedtak om høyere utbytte.

§ 6-26. Konsernbidrag

(1) Selskapet kan utdele konsernbidrag til annet konsernselskap, jf lov 20. juli 1991 nr 65 om særregler for beskatning av selskaper og selskapsdeltakere kap 1.

(2) Bestemmelsene i §§ 6-22 til 6-25 gjelder tilsvarende for utdeling av konsernbidrag. Summen av utbytte og konsernbidrag kan i et enkelt år ikke overstige grensen etter § 6-22.

V. Nedsettelse av aksjekapitalen

§ 6-27. Adgangen til å nedsette aksjekapitalen

(1) Aksjekapitalen kan nedsettes etter reglene i §§ 6-28 til 6-37 når det beløp nedsettelsen gjelder (nedsettelsesbeløpet) skal brukes til:

1. Dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte.
2. Utdeling til aksjeeierne.
3. Avskrivning på aksjeeiernes innskuddsplikt.
4. Avsetning til reservefond eller til fond som skal anvendes etter generalforsamlingens beslutning.

(2) Bestemmelsene i §§ 6-28 til 6-37 gjelder ikke nedsettelse av aksjekapitalen etter § 2-11, § 2-20, § 2-21 og § 9-14 tredje ledd, jf § 9-21.

§ 6-28. Krav til fri egenkapital mv

(1) Nedsettelsen av aksjekapitalen for å foreta utdeling til aksjeeiere eller avskrivning på deres innskuddsplikt må ikke gjelde større beløp enn at selskapet etter nedsettelsen har en egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten. I alle tilfelle skal det etter nedsettelsen være full dekning for den gjenværende aksjekapital og selskapets bundne kapital forøvrig.

(2) Ved beregningen skal balansen for siste regnskapsår legges til grunn. I den fri egenkapital skal det her i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk gjøres fradrag for tap inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å inntreffe. Revisor skal bekrefte at det etter nedsettelsen vil være full dekning for selskapets bundne kapital.

(3) Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder tilsvarende når nedsettelsen foretas for å foreta avsetning til reservefond eller til fond som skal anvendes etter generalforsamlingens beslutning.

§ 6-29. Beslutning om nedsettelse av aksjekapitalen

(1) Beslutning om nedsettelse av aksjekapitalen treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. I tilfelle som omfattes av § 6-28, kan vedtak bare treffes etter forslag fra styret eller med styrets samtykke.

(2) Beslutningen skal angi nedsettelsesbeløpet og hva det skal brukes til. Det skal også angis om kapitalnedsettelsen skal gjennomføres ved innløsning av aksjer eller ved nedsettelse av aksjenes pålydende.

(3) Skal det skje utdeling til aksjeeierne med et større beløp enn nedsettelsesbeløpet, skal det overskytende beløp først dekkes ved at overkursfondet og reservefondet reduseres i samme forhold som aksjekapitalen. Resten skal dekkes av fri egenkapital for så vidt dette er forenlig med § 6-22.

§ 6-30. Forslag om nedsettelse av aksjekapitalen

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om nedsettelse av aksjekapitalen, samt forslag til de vedtektsendringer som er påkrevet. Forslagene skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

(2) Forslagene skal begrunnes. Det skal gis en kort redegjørelse for forhold som må tillegges vekt. Dersom generalforsamlingen ikke samtidig skal behandle årsoppgjøret, skal:

1. Redegjørelsen også omfatte hendinger inntruffet etter siste balansedag som er av vesentlig betydning for selskapet.
2. Innkallingen opplyse at siste fastsatte årsoppgjør med revisjonsberetningen er utlagt på selskapets kontor til gjennomsyn.

(3) Skal det etter forslaget samtidig treffes beslutning om nytegning av aksjer eller utstedelse av tegningsrettigheter, gjelder også reglene i kap 9.

§ 6-31. Melding til Foretaksregisteret

(1) Generalforsamlingens beslutning om å nedsette aksjekapitalen skal meldes til Foretaksregisteret. Er melding ikke kommet innen to måneder etter at beslutningen ble truffet, bortfaller kapitalnedsettelsen.

§ 6-32. Ikrafttredelse

(1) Beslutningen trer i kraft når meldingen i § 6-31 er registrert dersom:
1. Hele nedsettelsesbeløpet skal anvendes til dekning av tap, eller
2. selskapet samtidig melder at aksjekapitalen er forhøyet ved nytegning av aksjer mot innskudd slik at aksjekapitalen blir minst like høy som tidligere.

(2) I andre tilfelle trer beslutningen i kraft etter at særskilt melding til Foretaksregisteret etter § 6-35 er registrert.

§ 6-33. Kreditorvarsel

(1) Skal nedsettelsesbeløpet anvendes helt eller delvis som nevnt i § 6-28, skal Foretaksregisteret straks melding etter § 6-31 er registrert, kunngjøre beslutningen om kapitalnedsettelse med varsel til selskapets kreditorer om at innsigelse mot at nedsettelsen settes i kraft, må meldes til selskapet innen seks uker fra siste kunngjøring.

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad.

§ 6-34. Innsigelse fra kreditorer

(1) Gjør en kreditor med uomtvistet og forfalt fordring innsigelse innen utløpet av fristen etter § 6-33 er utløpt, kan beslutningen om kapitalnedsettelse ikke settes i kraft før fordringen er betalt.

(2) En kreditor med omtvistet eller ikke forfalt fordring, kan kreve at betryggende sikkerhet blir stillet, med mindre slik sikkerhet alt er stillet. Skifteretten avgjør tvist om det foreligger en fordring og om sikkerheten er betryggende.

(3) Skifteretten kan forkaste krav om sikkerhet etter annet ledd når det er klart at det ikke foreligger noen fordring eller at kapitalnedsettelsen ikke vil forringe kreditors mulighet til å få dekket fordringen.

§ 6-35. Melding om ikrafttredelse av kapitalnedsettelsen

(1) Når fristen for innsigelse etter § 6-33 er utløpt, og forholdet til de kreditorer som i tilfelle har fremsatt innsigelse er avklart etter § 6-34, trer beslutningen om kapitalnedsettelsen i kraft når melding om dette til Foretaksregisteret er registrert.

(2) En bekreftelse underskrevet av styret og revisor om at forholdet til selskapets kreditorer ikke er til hinder for at beslutningen trer i kraft, skal følge med meldingen.

(3) Kapitalnedsettelsen faller bort dersom melding etter første ledd ikke er kommet inn senest ett år etter at nedsettelsen ble besluttet. I så fall skal registrering av melding etter § 6-31 slettes.

§ 6-36. Utdeling til aksjeeierne

(1) Utdeling til aksjeeierne kan først finne sted når nedsettelsen av aksjekapitalen er trådt i kraft.

§ 6-37. Kapitalnedsettelse til dekning av tap

(1) Når aksjekapitalen nedsettes til dekning av tap, skal selskapets tap beregnes etter balansen for siste regnskapsår eller etter en mellombalanse fastsatt og revidert etter reglene for årsregnskapet.

(2) Er beslutningen om kapitalnedsettelsen satt i kraft etter § 6-32 nr 1, kan utdeling av utbytte ikke besluttes før det er gått tre år fra registreringen i Foretaksregisteret. Dette gjelder ikke dersom aksjekapitalen igjen er blitt forhøyet med et beløp som minst svarer til nedsettelsen, og heller ikke dersom reglene i §§ 6-33 til 6-35 er blitt fulgt.

§ 6-38. Vedtektsbestemt innløsning av aksjer

(1) I selskapets vedtekter kan det gis bestemmelser om innløsning av aksjer ved nedsettelse av aksjekapitalen. Både selskapet og aksjeeieren kan gis rett til å kreve innløsning.

(2) Slik innløsning kan gjennomføres uten kreditorvarsel etter § 6-33 dersom:

1. Innløsningen gjelder aksjer som er utstedt etter at eller samtidig med at innløsningsregelen ble registrert i Foretaksregisteret, og
2. retten bare gjelder fullt innbetalte aksjer, og aksjene innløses uten utdeling, eller utdelingen ikke overstiger selskapets frie egenkapital etter siste årsregnskap.

(3) Har selskapet plikt til å etterkomme krav om innløsning fra en aksjeeier, kan kapitalnedsettelsen og nødvendige vedtektsendringer gjennomføres av styret, med mindre annet er fastsatt i vedtektene.

Kapittel 7. Fondsemisjon

§ 7-1. Adgang til fondsemisjon

(1) Aksjekapitalen kan forhøyes ved fondsemisjon ved overføring til aksjekapitalen fra fri egenkapital, reserve- og overkursfondet.

§ 7-2. Beslutning om fondsemisjon

(1) Beslutning om fondsemisjon treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Vedtak kan ikke treffes før selskapet er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Beslutningen skal angi:

1. Det beløp aksjekapitalen forhøyes med.
2. Om kapitalforhøyelsen skal gjennomføres ved at aksjenes pålydende forhøyes eller ved utstedelse av nye aksjer.
3. Den aksjeklasse de nye aksjer skal tilhøre dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet.

(3) Beslutning om fondsemisjon kan ikke treffes med mindre det foreligger bekreftelse fra revisor om at det etter fondsemisjonen vil være full dekning for selskapets bundne kapital.

§ 7-3. Forslag om fondsemisjon

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om fondsemisjon, samt de vedtektsendringer som er påkrevet. Forslaget skal inneholde begrunnelse og redegjørelse etter reglene i § 6-30 annet ledd.

§ 7-4. Melding til Foretaksregisteret

(1) Generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelse ved fondsemisjon skal meldes til Foretaksregisteret. Aksjekapitalen anses forhøyet med det meldte beløp når kapitalforhøyelsen er registrert.

§ 7-5. Tildeling av aksjene

(1) Skal kapitalforhøyelsen skje ved utstedelse av nye aksjer, skal de nye aksjene tildeles selskapets aksjeeiere i samme forhold som de fra før eier aksjer i selskapet.

(2) Er det flere aksjeklasser i selskapet, skal aksjeeierne bare tildeles aksjer innen den aksjeklassen de fra før har aksjer i, dersom ikke noe annet er fastsatt i vedtektene. For øvrig kan første ledd ikke fravikes i vedtektene.

§ 7-6. Rettigheter etter nye aksjer

(1) De nye aksjene gir rettigheter i selskapet fra registreringen etter § 7-4 når annet ikke er fastsatt i generalforsamlingens beslutning.

(2) Rett til å møte på generalforsamlingen og andre rettigheter som tilkommer enhver aksjeeier inntrer senest ved registreringen.

Kapittel 8. Revisor

I. Valg av revisor

§ 8-1. Generalforsamlingen velger revisor

(1) Generalforsamlingen skal velge en eller flere revisorer.

(2) Revisor skal være registrert eller statsautorisert. Det skal velges minst en statsautorisert revisor dersom selskapet i siste regnskapsår har hatt flere enn 200 ansatte, eller dersom dette ellers følger av regler fastsatt av Kongen. Kongen kan gjøre unntak fra dette ledd.

(3) Selskap som driver revisjonsvirksomhet, kan velges til revisor etter nærmere regler fastsatt av Kongen.

§ 8-2. Tjenestetid. Godtgjørelse

(1) Revisor tjenestegjør inntil en annen revisor er valgt.

(2) Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen.

§ 8-3. Tilbaketreden og annet opphør

(1) Revisor har rett til å tre tilbake selv om tjenestetiden ikke er ute når det foreligger særlige grunner for dette. Styret skal i så fall gis rimelig forhåndsvarsel.

(2) Opphører revisors oppdrag før utløpet av tjenestetiden, skal styret uten opphold sørge for valg av ny revisor. Det samme gjelder dersom revisor ikke lenger fyller vilkårene for å kunne velges til revisor i selskapet.

(3) Har selskapet en revisor som er registrert revisor, plikter selskapet likevel ikke å velge ny revisor for å oppfylle kravet i § 8-1 annet ledd.

§ 8-4. Nyvalg av revisor

(1) Generalforsamlingen kan bare foreta nytt valg av revisor når det i innkallingen er sagt at forslag til nyvalg vil bli fremsatt. Revisor har rett til å redegjøre for generalforsamlingen for sitt syn på forslaget.

(2) Har generalforsamlingen forkastet forslag om nyvalg av revisor, kan aksjeeiere som representerer minst en tidel av aksjekapitalen, innen en måned etter generalforsamlingen begjære at skifteretten ved kjennelse oppnevner en revisor i tillegg til selskapets øvrige revisorer. Begjæringen skal tas til følge om den finnes å ha rimelig grunn.

(3) Tjenestetid og godtgjørelse for revisor oppnevnt av skifteretten, fastsettes av skifteretten. Vil revisor tre tilbake før tjenestetiden er ute, skal skifteretten gis rimelig forhåndsvarsel.

II. Valgbarhet mv

§ 8-5. Krav til uavhengighet

(1) Ingen kan velges til revisor dersom det foreligger særlige grunner som er egnet til å svekke tilliten til uavhengigheten som revisor i selskapet.

(2) Er selskapet et datterselskap, kan ingen velges til revisor i selskapet som ikke kan være revisor i morselskapet.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om kravene til revisors uavhengighet og habilitet, samt om anvendelsen av reglene når flere revisorer arbeider i samme revisjonsselskap.

§ 8-6. Særlige forhold som utelukker valgbarhet

(1) Til revisor kan ikke velges:
1. Den som er medlem eller varamedlem i selskapets styre.
2. Den som er daglig leder.
3. Den som har ansvar for eller deltar i utarbeidelse av årsberetning, utførelsen av selskapets bokføring eller formuesforvaltning, vurdering av poster i årsregnskapet eller andre verdivurderinger for selskapet, samt den som har tilsvarende verv eller stilling eller er varamedlem for noen som her er nevnt.

(2) Til revisor kan heller ikke velges:
1. Den som er ansatt i selskapet eller forøvrig står i et samarbeids-, underordnings- eller avhengighetsforhold til selskapet eller noen som omfattes av første ledd.
2. Nærstående til noen som omfattes av første ledd.

(3) Aksjeeier i selskapet eller i selskap i samme konsern kan ikke velges til revisor. Den som har slik tilknytning til en aksjeeier som nevnt i annet ledd, kan heller ikke velges til revisor dersom eierandelen er vesentlig.

(4) Den som har lån fra eller har gitt lån til selskapet, kan ikke velges til revisor. Som lån regnes her også sikkerhet for lån, men ikke utestående godtgjørelse som revisor for de to siste regnskapsår. Til revisor kan heller ikke velges noen som har slik tilknytning som nevnt i annet ledd nr 1 til den som lånet eller sikkerheten gjelder.

§ 8-7. Rådgivningstjenester

(1) Utfører revisor rådgivningstjenester overfor selskapet, skal revisor ikke engasjere seg slik at dette kan påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet.

(2) Bestemmelsen §§ 8-5 og 8-6 er ikke til hinder for at revisor kan foreta teknisk utarbeidelse av eller gi råd om kravene til årsregnskap og årsberetning. Det samme gjelder råd om innholdet av regnskapslovgivningens vurderingsregler.

III. Revisors virksomhet

§ 8-8. Revisjonens innhold

(1) Revisjonen skal utføres i samsvar med regler fastsatt i eller i medhold av revisorloven og forøvrig slik god revisjonsskikk krever.

(2) Revisor skal følge innstruks og pålegg gitt av generalforsamlingen dersom dette ikke vil være i strid med regler gitt i eller i medhold av lov eller med god revisjonsskikk.

§ 8-9. Medvirkning fra selskapet

(1) Revisor skal gis anledning til å foreta de undersøkelser og skal gis de opplysninger og annen bistand som revisor finner påkrevet for utførelsen av sitt oppdrag.

(2) Selskapets ledelse skal sørge for at revisor får den bistand fra selskapet som revisor ber om.

§ 8-10. Årlig revisjonsberetning

(1) Revisor skal for hvert regnskapsår avgi revisjonsberetning til generalforsamlingen. Revisor skal i beretningen bekrefte at revisjonen er utført.

(2) Revisjonsberetningen skal være styret i hende senest to uker før årsmøtet.

(3) For revisjonsberetningen i konsernforhold gjelder reglene i § 14-8.

§ 8-11. Krav til revisjonsberetningen

(1) Revisjonsberetningen skal inneholde uttalelse om hvorvidt årsregnskapet er gjort opp i samsvar med gjeldende lovgivning og vedtektene. Det skal særskilt uttales om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, herunder utdeling av utbytte, tilfredsstiller kravene i lovgivningen og vedtektene.

(2) Finner revisor at resultatregnskapet eller balansen ikke bør fastsettes slik årsregnskapet foreligger, skal dette særskilt angis.

(3) Revisjonsberetningen skal også inneholde slik redegjørelse for resultatet av revisjonen forøvrig som det etter forholdene er grunn til.

§ 8-12. Særlige merknader

(1) Når årsregnskapet og årsberetningen ikke inneholder slike opplysninger om årsresultatet og selskapets stilling forøvrig som burde ha vært gitt, skal revisor gjøre merknad om dette i revisjonsberetningen. Revisor kan om mulig også gi nødvendige tilleggsopplysninger.

(2) Har revisor under revisjonen kommet til at det foreligger forhold som kan føre til ansvar for et medlem av selskapets styrende organer eller andre som representerer selskapet, skal det gjøres merknad om dette i revisjonsberetningen.

(3) Revisor skal også ellers gi opplysning om forhold som revisor mener bør gjøres kjent for aksjeeierne.

§ 8-13. Revisor deltar i generalforsamlingen

(1) Revisor skal møte i generalforsamlingen når de saker som skal behandles er av en slik art at dette må anses som nødvendig. Forøvrig har revisor rett til å delta i generalforsamlingen.

§ 8-14. Opplysningsplikt

(1) Når det kreves av generalforsamlingen, et medlem av styret, daglig leder eller en gransker, skal revisor innenfor rammen av oppdraget gi opplysninger om forhold vedrørende selskapet som revisor har fått kjennskap til under revisjonen.

(2) Får revisor utenfor møte anmodning om å gi opplysninger til et medlem av styret, kan revisor kreve å få gi svar i styremøte.

Del II. Selskapsendringer

Kapittel 9. Nytegning av aksjekapital

§ 9-1. Kapitalforhøyelse ved nytegning

(1) Beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning av aksjer treffes av generalforsamlingen etter forslag fra styret og med flertall som for vedtektsendring, når annet ikke er bestemt i loven.

(2) Aksjeinnskuddet kan ikke settes lavere enn at innskuddene med fradrag av omkostninger ved kapitalforhøyelsen som selskapet skal bære, minst svarer til det beløp aksjekapitalen skal forhøyes med.

(3) Aksjeinnskudd skal betales i penger med mindre annet er fastsatt i beslutningen. Paragraf 2-4 annet ledd gjelder tilsvarende.

(4) Beslutning om nytegning kan ikke treffes før selskapet er registrert.

§ 9-2. Hvem kan tegne nye aksjer

(1) Ved kapitalforhøyelse ved nytegning kan nye aksjer bare tegnes av selskapets aksjeeiere, med mindre det etter § 9-6 er truffet vedtak om at personer som er bestemt navngitt i beslutning om kapitalforhøyelsen skal ha rett til å tegne aksjer.

(2) Aksjer kan ikke tegnes av selskapet eller av noe datterselskap, jf §§ 6-19 og 6-21.

I. Fortrinnsrett ved nytegning

§ 9-3. Aksjeeiernes tegningsrett

(1) Ved nytegning av aksjekapital mot innskudd i penger har aksjeeierne rett til å tegne nye aksjer i samme forhold som de fra før eier aksjer i selskapet for så vidt ikke annet er besluttet etter § 9-6.

(2) Aksjeeiernes tegningsrett kan ikke settes til side i vedtektene. Har selskapet flere aksjeklasser, kan vedtektene likevel bestemme at aksjeeierne ved forholdsmessig kapitalforhøyelse innen hver aksjeklasse bare skal ha rett til aksjer innen den aksjeklasse de fra før har aksjer i.

§ 9-4. Ubenyttet tegningsrett

(1) Blir retten etter § 9-3 ikke nyttet fullt ut, har de aksjeeiere som har brukt sin tegningsrett og som vil overta en større andel av aksjene, rett til å tegne den andel av kapitalforhøyelsen som ikke er blitt tegnet. De aksjer det gjelder skal fordeles mellom disse aksjeeiere best mulig i forhold til det antall tegningsretter hver av dem har nyttet.

(2) Ved kapitalforhøyelse omfattet av vedtektsbestemmelser som nevnt i § 9-3 annet ledd, gjelder bestemmelsene i første ledd for hver aksjeklasse, likevel slik at aksjer som ikke blir tegnet av aksjeeierne i en aksjeklasse kan tegnes av aksjeeierne i andre aksjeklasser.

(3) Styret kan likevel beslutte at ubrukte tegningsretter skal søkes solgt til de øvrige aksjeeiere slik at verdien kommer de aksjeeiere til gode som ikke har nyttet sin tegningsrett.

§ 9-5. Overdragelse av tegningsrett

(1) Retten til å tegne nye aksjer ved kapitalforhøyelse kan ikke skilles fra aksjen før kapitalforhøyelsen er besluttet. En tegningsrett kan bare overdras sammen med aksjen eller til noen som har tegningsrett etter § 9-3.

(2) Ved overdragelse av tegningsrett gjelder reglene i §§ 3-7 til 3-19.

§ 9-6. Tilsidesettelse av aksjeeiernes tegningsrett

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring beslutte å fravike det som er bestemt om aksjeeiernes tegningsrett i §§ 9-3 og 9-4 eller i vedtektene.

(2) Generalforsamlingen kan likevel ikke beslutte større avvik fra aksjeeiernes tegningsrett enn det som er angitt i styrets forslag, med mindre de aksjeeiere som vil få sin rett forringet, samtykker i dette.

§ 9-7. Varsel om fortrinnsrett. Tegningsfrist

(1) Aksjeeiere som etter generalforsamlingens beslutning skal ha rett til å tegne nye aksjer, skal gis skriftlig underretning til kjent adresse. Dette gjelder ikke når alle aksjer tegnes på møte i generalforsamlingen hvor kapitalforhøyelsen vedtas.

(2) Underretningen skal angi hva som må gjøres for å bruke retten og hvilken frist som gjelder for å benytte den.

(3) Fristen for å tegne aksjer kan ikke settes kortere enn to uker fra avsendelsen av underretningen.

II. Beslutning om nytegning

§ 9-8. Minstekrav til innholdet av beslutningen

(1) En beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning skal minst inneholde:

1. Det beløp aksjekapitalen skal forhøyes med eller en øvre og en nedre grense for forhøyelsen.
2. Aksjenes pålydende (nominelle beløp).
3. Det beløp som skal betales for hver aksje.
4. Hvem som kan tegne de nye aksjene.
5. Fristen for å tegne aksjer som ikke kan settes lengre enn 3 måneder.
6. Tid og sted for oppgjør av aksjeinnskudd.
7. Fra hvilket regnskapsår de nye aksjer gir rett til utbytte.
8. Omkostninger som skal dekkes av selskapet etter § 9-9.
9. Enhver bestemmelse om aksjeinnskudd som nevnt i § 9-11.
10. Enhver bestemmelse om særskilte rettigheter som nevnt i § 9-12.

(2) Har selskapet eller skal det ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet, skal beslutningen også angi hvilken aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre.

(3) Kongen kan i forskrift fastsette standardformular for kapitalforhøyelse ved nytegning og gi nærmere regler om bruken, herunder om bruk av formularet ved registrering i Foretaksregisteret.

§ 9-9. Omkostninger ved kapitalforhøyelsen

(1) Når annet ikke fastsettes i generalforsamlingens beslutning, skal selskapet dekke omkostningene ved kapitalforhøyelsen. Det skal angis hvilke omkostninger det gjelder og i tilfelle et høyeste beløp.

(2) Generalforsamlingens beslutning skal også angi hvor mye som i tilfelle skal betales i provisjon for garanti for tegning av aksjer. Det skal redegjøres for innholdet av garantien.

§ 9-10. Forslag om kapitalforhøyelse ved nytegning

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning, samt forslag til de vedtektsendringer som er påkrevet. Forslagene skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

(2) Forslaget skal begrunnes. Det skal gis en kort redegjørelse for forhold som må tillegges vekt når det gjelder å tegne nye aksjer. Dersom generalforsamlingen ikke samtidig skal behandle årsoppgjøret, skal:

1. Redegjørelsen også omfatte hendinger inntruffet etter siste balansedag som er av vesentlig betydning for selskapet.
2. Innkallingen opplyse at siste fastsatte årsregnskap, årsberetning og med revisjonsberetning er utlagt på selskapets kontor til gjennomsyn.

(3) Forslag om at generalforsamlingen skal treffe vedtak etter § 9-6 om å fravike aksjeeiernes rett til å tegne de nye aksjene, skal særskilt angis og begrunnes.

III. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv

§ 9-11. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv

(1) Aksjer kan tegnes med rett eller plikt til å gjøre innskudd med andre eiendeler enn penger eller på andre særlige vilkår, bare når dette er fastsatt i generalforsamlingens beslutning. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, innskyterens navn og adresse, hvor mange aksjer selskapet skal yte for innskuddet, og hvilke vilkår som skal gjelde.

(2) Eiendeler som selskapet mottar som aksjeinnskudd, kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på tidspunktet for revisorbekreftelse etter § 9-13. Som aksjeinnskudd kan ikke brukes eiendeler som etter gjeldende regler ikke kan føres opp i balansen, og heller ikke en plikt til å utføre et arbeid eller en tjeneste for selskapet.

(3) Er avtale eller bestemmelse om tegning av aksjer på særlige vilkår ikke i sin helhet inntatt i innkallingen til generalforsamlingen, skal innkallingen gjengi hovedpunktene og henvise til vedlegg til dokumentet hvor avtalen og redegjørelsen etter § 9-13 inntas.

(4) Paragraf 2-6 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-12. Særlige plikter for selskapet

(1) Beslutningen om kapitalforhøyelse skal inneholde enhver avtale eller bestemmelse om at selskapet ved eller som følge av kapitalutvidelsen skal:

1. Overta eiendeler mot vederlag i annet enn aksjer. Det skal i beslutningen angis hvilke eiendeler det gjelder, overdragerens navn og adresse, det vederlag som skal ytes, og hvilke vilkår som skal gjelde. Eiendelene kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for ervervet.
2. Bli part i en avtale, eller noen skal ha særskilte rettigheter overfor eller fordeler

av selskapet. Det skal angis hvilke vilkår som skal gjelde, og navn og adresse på den som er tilgodesett.

3. Motta oppgjør for aksjeinnskudd ved motregning med krav på selskapet.

(2) Bestemmelsene i § 9-11 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-13. Redegjørelse om særskilte rettigheter

(1) I tilfelle som nevnt i §§ 9-11 og 9-12 skal styret sørge for at det utarbeides en redegjørelse i samsvar med de krav som er angitt i § 2-8. Redegjørelsen med revisors bekreftelse skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen. Revisors påtegning skal tidligst være datert fire uker før beslutning om nytegning.

(2) I bekreftelsen fra revisor skal det angis at verdien av aksjeinnskuddene med fradrag av forpliktelser som selskapet er pålagt ved kapitalforhøyelsen, minst svarer til det beløp som aksjekapitalen skal forhøyes med.

IV. Gjennomføring av kapitalforhøyelsen

§ 9-14. Tegningen

(1) Tegningen av nye aksjer skjer i protokollen for generalforsamlingen. Aksjer som ikke tegnes på møte i generalforsamlingen, kan tegnes på et dokument som gjengir beslutningen om kapitalforhøyelsen.

(2) Tegningsdokumentet skal angi hvor selskapets vedtekter og innkallingen til møte i generalforsamlingen med vedlegg som nevnt i §§ 9-10 til 9-13, samt årsregnskapet og årsberetningen for de to siste år, holdes tilgjengelig for gjennomsyn.

(3) Tegning av aksje på annen måte enn fastsatt i paragrafen her eller med forbehold som ikke stemmer med beslutningen av generalforsamlingen, er ikke bindende for selskapet eller tegneren. Bestemmelsene i § 2-11 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-15. Utilstrekkelig tegning

(1) Blir det beløp kapitalforhøyelsen gjelder eller i tilfelle det minstebeløpet som er fastsatt ikke tegnet innen tegningsfristens utløp, bortfaller kapitalforhøyelsen.

§ 9-16. Melding til Foretaksregisteret

(1) Er kapitalforhøyelsen eller i tilfelle den fastsatte minstekapital blitt tegnet, skal kapitalforhøyelsen meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter tegningsfristens utløp. Meldingen skal angi beløpet for kapitalforhøyelsen og hvor stor del av aksjeinnskuddene som er innbetalt. Paragraf 2-14 gjelder tilsvarende.

(2) Før kapitalforhøyelsen kan meldes til Foretaksregisteret må aksjeinnskuddene være ytet fullt ut, herunder resultatet av teknisk bistand, forsknings – og utviklingsarbeid mv stillet til rådighet for selskapet. Revisor skal bekrefte at selskapet har mottatt aksjeinnskuddene.

(3) Er kapitalforhøyelsen ikke meldt til Foretaksregisteret innen den fastsatte frist er utløpt, kan registrering ikke finne sted. Tegningene av aksjer er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 9-17. Registrering av kapitalforhøyelsen

(1) Aksjekapitalen anses forhøyet med det beløp som er angitt i melding etter § 9-16 når kapitalforhøyelsen er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Kapitalforhøyelse kan ikke registreres dersom det samlede beløp av tegnete og tildelte aksjer er mindre enn den kapitalforhøyelse eller i tilfelle den minstekapital som generalforsamlingens beslutning fastsetter. Det skal gjøres fradrag for aksjer som er slettet etter reglene om tegning som ikke er bindende eller om forsinket oppgjør av aksjeinnskudd.

§ 9-18. Rettigheter etter de nye aksjene

(1) De nye aksjene gir rettigheter i selskapet fra registreringen av kapitalforhøyelsen når annet ikke er fastsatt i beslutningen av generalforsamlingen.

(2) Retten til å møte på generalforsamlingen og andre rettigheter som enhver aksjeeier har, inntrer i alle tilfelle senest ved registreringen.

V. Aksjeeiernes innskuddsplikt

§ 9-19. Selskapets krav på innskudd mv

(1) Selskapets krav på innskudd stiftes ved aksjetegningen og forfaller på det tidspunkt som er fastsatt i beslutningen om nytegning.

(2) Selskapets krav på innskudd kan ikke overdras eller stilles som sikkerhet. Krav på innskudd kan heller ikke tas til utlegg for gjeld.

§ 9-20. Særskilt innbetalingskonto for aksjeinnskudd

(1) Aksjeinnskudd i penger skal innbetales på særskilt konto i kredittinstitusjon som kan drive virksomhet her i riket. Dette gjelder ikke når det i beslutningen om kapitalforhøyelse er fastsatt at aksjeinnskuddene skal betales direkte til selskapet og at innskuddene kan disponeres av selskapet før kapitalforhøyelsen er registrert.

(2) Kontoen kan ikke disponeres av selskapet før kapitalforhøyelsen er registrert. Den kan heller ikke overdras, stilles som sikkerhet eller tas som utlegg for gjeld.

(3) Dersom kapitalforhøyelsen faller bort, skal det beløp som står på kontoen uten opphold betales tilbake til aksjetegnerne. Tilsvarende gjelder dersom en aksjetegning ikke godtas eller ikke er bindende.

§ 9-21. Oppgjør av krav på innskudd

(1) Bestemmelsene om oppgjør av krav på innskudd i §§ 2-16 til 2-22 gjelder tilsvarende.

VI. Styrefullmakt om nytegning

§ 9-22. Tildeling av styrefullmakt

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til å forhøye aksjekapitalen ved nytegning av aksjer.

(2) Det samlede pålydende av aksjer utstedt i henhold til styrefullmakt kan ikke overstige halvdelen av aksjekapitalen da fullmakten ble gitt.

(3) En styrefullmakt om nytegning kan ikke gis for mer enn to år om gangen.

§ 9-23. Styrefullmaktens innhold

(1) En beslutning om styrefullmakt skal angi:
1. Det beløp aksjekapitalen i alt skal kunne forhøyes med.
2. Tidspunktet da fullmakten opphører å gjelde.
3. Om styret kan fravike aksjeeiernes tegningsrett som nevnt i § 9-6.
4. Om fullmakten omfatter nytegning mot innskudd i annet enn penger eller rett til å pådra selskapet særlige plikter som nevnt i § 9-12.
5. Om fullmakten omfatter beslutning om sammenslåing etter § 10-6.

(2) Har selskapet eller skal det ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet, skal det også angis hvilken klasse de nye aksjene skal tilhøre. Skal de nye aksjene utgjøre en egen klasse, må de rettigheter aksjene skal ha angis i hovedtrekk.

§ 9-24. Forslag om styrefullmakt

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om styrefullmakt om nytegning. Bestemmelsene i § 9-10 gjelder tilsvarende.

§ 9-25. Melding til Foretaksregisteret

(1) Generalforsamlingens beslutning om styrefullmakt skal uten opphold meldes til Foretaksregisteret. Styret kan ikke gjøre bruk av fullmakten før den er registrert.

§ 9-26. Styrets beslutning om nytegning

(1) For styrets beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning gjelder bestemmelsene i §§ 9-8 til 9-10 tilsvarende.

(2) Skal nye aksjer kunne tegnes mot innskudd i annet enn penger eller skal det forøvrig gjelde andre særlige vilkår, gjelder også bestemmelsene i §§ 9-11 til 9-13 tilsvarende.

(3) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen skal ha rett til å tegne de nye aksjene, skal gis varsel og tegningsfrist etter reglene i § 9-7.

§ 9-27. Tegningen

(1) Tegningen av de nye aksjene skal skje på et dokument som gjengir generalforsamlingens beslutning om styrefullmakt og styrets beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning.

(2) Tegningsdokumentet skal angi hvor selskapets vedtekter, årsregnskap og årsberetning for de to siste år og i tilfelle redegjørelse etter § 9-13 holdes tilgjengelig for gjennomsyn.

(3) Tegning av aksje på annen måte enn nevnt i første ledd eller med forbehold som ikke stemmer med styrets beslutning, er ikke bindende for selskapet eller tegneren. Bestemmelsene i § 2-11 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-28. Gjennomføringen av kapitalforhøyelsen

(1) Bestemmelsene i §§ 9-15 til 9-21 gjelder tilsvarende for kapitalforhøyelse i henhold til styrebeslutning.

(2) Styret kan foreta de vedtektsendringer som kapitalforhøyelsen gjør påkrevet.

VII. Lån med rett til aksjer

§ 9-29. Beslutning om låneopptak

(1) Beslutning om opptak av lån som gir fordringshaveren rett til å kreve utstedt aksjer, enten mot innskudd i penger eller mot at fordringen nyttes til motregning, treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring.

(2) Lån som nevnt kan bare tegnes av aksjeeiere eller av personer som er bestemt navngitt i beslutningen. Retten til å kreve utstedt aksjer kan ikke skilles fra fordringen.

§ 9-30. Tegningsrett

(1) Aksjeeierne har fortrinnsrett etter §§ 9-3 til 9-6 til å tegne lån som gir fordringshaveren rett til å kreve utstedt aksjer.

(2) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen om låneopptaket skal ha tegningsrett, skal gis varsel og tegningsfrist etter reglene i § 9-7.

§ 9-31. Beslutningens innhold

(1) Generalforsamlingen skal for hvert lån fastsette lånevilkårene. Beslutningen skal angi:

1. Det samlede lånebeløp eller en øvre og en nedre grense for lånebeløpet.
2. Hvem som kan tegne lånet.
3. Tegningsfristen.
4. Fordringens pålydende (nominelle beløp) og rente.
5. Kursen ved tegningen av lånet.
6. Tid og sted for innbetaling av lånet til selskapet.
7. Vilkår for å kunne kreve utstedt aksjer, herunder vederlaget for de nye aksjene.
8. En frist på inntil fem år fra generalforsamlingens beslutning for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.
9. Den aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre dersom selskapet har eller skal ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet.
10. Fra hvilket regnskapsår de nye aksjene gir rett til utbytte.

(2) Beslutningen skal også angi hvilke rettigheter fordringshaverne skal ha dersom selskapet beslutter å forhøye eller nedsette aksjekapitalen eller å ta opp nytt lån som nevnt i § 9-29, samt i tilfelle av sammenslåing, deling, omdanning, eller oppløsning av selskapet. Det kan fastsettes at fordringshaverne i slike tilfeller skal ha samme rettigheter som en aksjeeier.

§ 9-32. Forslag om låneopptak

(1) Styret skal utarbeide forslag om låneopptak i samsvar med reglene i §§ 9-29 til 9-31. Bestemmelsene i § 9-10 gjelder tilsvarende.

§ 9-33. Tegning. Melding til Foretaksregisteret

(1) For tegning av lån med rett til å kreve utstedt aksjer gjelder bestemmelsene i § 9-14 tilsvarende.

(2) Blir lånebeløpet eller i tilfelle det minstebeløpet som er fastsatt ikke tegnet innen tegningsfristens utløp, bortfaller beslutningen om låneopptaket. Beløp som er innbetalt skal i så fall uten opphold betales tilbake.

(3) Er lånebeløpet eller i tilfelle minstebeløpet tegnet, skal beslutningen uten opphold meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal angi det beløp aksjekapitalen kan forhøyes med, og fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.

(4) Paragraf 9-20 gjelder tilsvarende for innbetaling av lån.

§ 9-34. Gjennomføringen av kapitalforhøyelsen

(1) Blir retten til å kreve utstedt aksjer brukt, forhøyes aksjekapitalen uten ytterligere beslutning av generalforsamlingen.

(2) Når fristen for å bruke retten er utløpt, skal styret uten opphold melde til Foretaksregisteret det beløp aksjekapitalen er forhøyet med. Er fristen mer enn 12 måneder, skal styret senest en måned etter utløpet av hvert regnskapsår melde det beløp aksjekapitalen er forhøyet med i løpet av året. Paragraf 2-14 gjelder tilsvarende.

(3) Når registrering har funnet sted, anses aksjekapitalen forhøyet og aksje utstedt med det meldte beløp. De nye aksjene gis rettigheter i selskapet etter reglene i § 9-18. Skal aksjene utstedes mot innskudd, gjelder også reglene i §§ 9-19 til 9-21 tilsvarende.

(4) Styret kan foreta de vedtektsendringer som kapitalforhøyelsen gjør påkrevet.

§ 9-35. Styrefullmakt om låneopptak

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til oppta lån som nevnt i § 9-30. Beslutningen skal angi :

1. Det samlede beløp for lån som kan opptas.
2. Det beløp aksjekapitalen i alt skal kunne forhøyes med.
3. Tidspunktet da fullmakten opphører å gjelde.
4. Om styret kan sette til side aksjeeiernes tegningsrett etter § 9-30.
5. Den aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre dersom selskapet har eller skal ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet. Skal de nye aksjene utgjøre en egen klasse, må de rettigheter aksjene skal ha angis i hovedtrekk.

(2) Reglene i § 9-22 annet og tredje ledd og i § 9-25 gjelder tilsvarende. Styret skal utarbeide forslag til beslutning etter reglene i § 9-10.

§ 9-36. Bruk av styrefullmakt

(1) For styrets beslutning om låneopptak i henhold til fullmakt etter § 9-35 gjelder bestemmelsene i § 9-29 annet ledd og §§ 9-30 og 9-31 tilsvarende.

(2) For tegningen av lånet og gjennomføring av kapitalforhøyelsen gjelder bestemmelsene i § 9-27 og § 9-33 annet og tredje ledd, samt § 9-34 tilsvarende.

Kapittel 10. Sammenslåing av selskaper

I. Virkeområde mv

§ 10-1. Hvilke selskaper omfattes

(1) Bestemmelsene i kapittelet her gjelder sammenslåing av aksjeselskaper. Ved sammenslåing av et aksjeselskap og et allmennaksjeselskap eller av flere slike selskaper, gjelder bestemmelsene i kap 10 i lov om allmennaksjeselskaper.

(2) Innebærer sammenslåingen at et aksjeselskap skal omdannes til et allmennaksjeselskap gjelder også reglene i §§ 2-23 til 2-26 i lov om allmennaksjeselskaper.

§ 10-2. Sammenslåing mot vederlag i aksjer mv

(1) Sammenslåing av selskaper er undergitt reglene i kapittelet her når et selskap (det overtakende selskap) skal overta et annet selskaps (det overdragende selskaps) eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet mot at aksjeeierne i dette selskapet får som vederlag

1. aksjer i det overtakende selskap, eller
2. slike aksjer med et tillegg som ikke må overstige 20 prosent av det samlede vederlag.

(2) Tilhører det overtakende selskap et konsern og har et eller flere av konsernselskapene samlet mer enn 90 prosent av både aksjene og stemmene på generalforsamlingen i det overtakende selskap, kan vederlaget i aksjer i stedet være aksjer i et konsernselskap. Generalforsamlingen i dette selskapet kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at aksjeeiernes rett etter § 7-5 til nye aksjer ved fondsemisjon skal fravikes så langt de nye aksjene skal ytes som vederlag.

§ 10-3. Annen sammenslåing.

(1) Skal et selskap overta et annet selskaps eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet mot at aksjeeierne i det overdragende selskap får som vederlag aksjer som nevnt i § 10-2 med et tillegg som overstiger 20 % av det samlede vederlag eller vederlag som i sin helhet består av annet enn slike aksjer, gjelder kapittelet her med følgende særregler:

1. Paragraf 10-6 gjelder tilsvarende selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i det overtakende selskap.
2. Utkast til åpningsbalanse skal utarbeides selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i det overtakende selskap.
3. Paragraf 10-8 og § 10-16 første ledd nr 2 og 4 gjelder ikke når hele vederlaget er annet enn aksjer i det overtakende selskap.
4. Vederlag i annet enn aksjer kan ikke dekkes ved nedsettelse av aksjekapitalen i det overtakende selskap. Revisor skal bekrefte at vederlaget kan ytes av fri egenkapital.

II. Beslutning om sammenslåing

§ 10-4. Godkjenning av avtale om sammenslåing

(1) Styrene i de selskaper som skal sammenslås skal utarbeide forslag til avtale om sammenslåingen. Forslaget skal utarbeides etter reglene i §§ 10-**7** til 10-9 og undertegnes av styrene.

(2) I det enkelte selskap treffes beslutningen om at selskapet skal slås sammen med et eller flere andre selskaper ved at generalforsamlingen godkjenner avtalen om sammenslåing med flertall som for vedtektsendring. I et overdragende selskap kan slik beslutning treffes selv om selskapet allerede er besluttet oppløst for avvikling med mindre utlodning til aksjeeierne er påbegynt.

(3) I et overdragende selskap har godkjenningen også virkning som tegning av de aksjer som skal mottas som vederlag fra det overtakende selskap. I det overtakende selskap skal likevel merverdier som ikke blir bundet kapital i selskapet, tilføres overkursfondet.

§ 10-5. Utstedelse av aksjer i det overtakende selskap

(1) De aksjer som det overtakende selskap skal utstede som vederlag til aksjeeiere i et overdragende selskap, utstedes etter reglene om kapitalforhøyelse i kapitlene 7 eller 9 (sammenslåing ved overtakelse) eller etter reglene om stiftelse i kap 2 (sammenslåing ved stiftelse av nytt selskap).

§ 10-6. Styrebeslutning i det overtakende selskap

(1) Kan kapitalforhøyelsen i det overtakende selskap gjennomføres i henhold til styrefullmakt etter reglene i §§ 9-22 til 9-28 som angir at den omfatter sammenslåing, kan beslutningen om sammenslåingen treffes av styret.

(2) Beslutningen kan ikke treffes av styret dersom bedriftsforsamlingen går imot planen for sammenslåing.

III. Avtaleforslaget

§ 10-7. Forslagets innhold

(1) Et forslag til avtale om sammenslåing skal minst angi:

1. Selskapenes firmaer, forretningskommuner, adresser og organisasjonsnummer.
2. Fra hvilket tidspunkt transaksjoner i et overdragende selskap regnskapsmessig skal anses foretatt for det overtakende selskaps regning.
3. Det vederlag som skal ytes til aksjeeierne i det eller de overdragende selskaper.
4. Vilkår for utøvelse av rettigheter som aksjeeier i det overtakende selskap og for innføring i aksjeeierboken.
5. Hvilke rettigheter aksjeeiere med særlige rettigheter og innehavere av tegningsrett som nevnt i § 9-29 i det eller de overdragende selskaper skal ha i det overtakende selskap.
6. Enhver særlig rett eller fordel som skal tilfalle medlemmer av styret eller daglig leder ved sammenslåingen.
7. Utkast til åpningsbalanse for det overtakende selskapet. Åpningsbalansen skal settes opp i samsvar med gjeldende regnskapsregler. Registrert eller statsautorisert revisor skal avgi en erklæring om at balansen er gjort opp i samsvar med disse reglene.

(2) I avtaleforslaget kan det fastsettes at det overtakende selskap skal overta forvaltningen av det eller de overdragende selskaper så snart forslaget er godkjent av alle selskapene som deltar i sammenslåingen.

§ 10-8. Aksjeutstedelse i det overtakende selskap

(1) Avtaleforslaget skal også inneholde forslag til beslutning om kapitalforhøyelse og vedtektsendringer i det overtakende selskap i henhold til reglene i § 7-3 eller § 9-10, jf § 9-26. Nye særlige bestemmelser om aksjeeiernes rettsstilling skal angis.

(2) Ved sammenslåing ved stiftelse av nytt selskap skal forslaget istedet inneholde forslag til stiftelsesdokument for det overtakende selskap. Reglene i §§ 2-1 til 2-7 gjelder tilsvarende så langt de passer.

(3) Reglene om redegjørelse bekreftet av revisor i § 9-13 og § 2-8 gjelder tilsvarende.

§ 10-9. Vedlegg til avtaleforslaget

(1) Som vedlegg til avtaleforslaget skal følge:

1. Det overtakende selskaps vedtekter.
2. Siste årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning i de selskaper som deltar i sammenslåingen.
3. Redegjørelsen med revisors bekreftelse i henhold til § 10-8 tredje ledd.

IV. Saksbehandlingsregler

§ 10-10. Rapport om sammenslåingen

(1) Når forslaget til avtale om sammenslåingen er ferdig, skal styret i hvert selskap utarbeide en skriftlig rapport om sammenslåingen og hva den vil bety for selskapet. Rapporten skal redegjøre for begrunnelsen for forslaget, de hovedsynspunkter som ligger til grunn for fastsettelsen av vederlaget, og den betydning sammenslåingen kan få for de ansatte i selskapet.

§ 10-11. Forholdet til de ansatte og bedriftsforsamlingen

(1) Forslaget til avtale om sammenslåingen med vedlegg og rapporten fra styret skal gjøres kjent for de ansatte eller representanter for de ansatte i selskapet.

(2) Har selskapet bedriftsforsamling skal avtaleforslaget med tilhørende dokumenter forelegges for bedriftsforsamlingen.

(3) Skriftlig uttalelse fra de ansatte eller bedriftsforsamlingen skal i tilfelle vedlegges avtaleforslaget ved den videre behandlingen av dette i selskapet.

§ 10-12. Innkalling til generalforsamling mv

(1) Forslaget til avtale om sammenslåingen, styrets rapport, revisors bekreftelse og i tilfelle uttalelse fra de ansatte og bedriftsforsamlingen, jf § 10-7 til § 10-11 skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen. Innkallingen skal sendes ut senest to uker før møtet.

(2) Skal beslutningen i det overtakende selskap om godkjennelse av avtaleforslaget treffes av styret etter § 10-6, skal dokumentene sendes til aksjeeierne senest to uker før generalforsamlingen i det eller de overdragende selskaper.

V. Gjennomføringen av sammenslåingen

§ 10-13. Melding til Foretaksregisteret

(1) Når avtalen om sammenslåing er godkjent av alle selskapene, skal det overtakende selskap innen en måned melde beslutningen til Foretaksregisteret. Oversittes fristen, bortfaller sammenslåingen.

§ 10-14. Kreditorvarsel

(1) Foretaksregisteret skal kunngjøre beslutningen om sammenslåing og varsle selskapenes kreditorer om at innsigelse mot sammenslåingen må meldes til selskapet innen seks uker fra siste kunngjøring.

(2) Kunngjøring skal skje to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i en avis kan gis en kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad.

§ 10-15. Innsigelse fra kreditorer

(1) Gjør en kreditor med uomtvistet og forfalt fordring innsigelse innen fristen etter § 10-14, kan sammenslåingen ikke gjennomføres før fordringen er betalt.

(2) En kreditor med omtvistet eller ikke forfalt fordring kan kreve at betryggende sikkerhet blir stillet, med mindre slik sikkerhet alt er stillet. Skifteretten avgjør tvist om det foreligger en fordring og om sikkerheten er betryggende.

(3) Skifteretten kan forkaste krav om sikkerhet etter annet ledd når det er klart at det ikke foreligger noen fordring eller at sammenslåingen ikke vil forringe kreditors mulighet til å få dekket fordringen.

(4) Krav om skifterettens avgjørelse må være fremsatt innen to måneder fra siste kunngjøring etter § 10-14.

§ 10-16. Ikrafttredelse av sammenslåingen

(1) Når fristen for innsigelse etter § 10-14 er utløpt for alle selskapene som deltar i sammenslåingen, og forholdet til kreditorer som i tilfelle har fremsatt innsigelse er avklart etter § 10-15, skal det overtakende selskap gi melding til Foretaksregisteret for alle selskapene som deltar, om at sammenslåingen skal tre i kraft. Når sammenslåingen er registrert, inntrer følgende virkninger av sammenslåingen:

1. Det eller de overdragende selskapene er oppløst.
2. Det overtakende selskapet er stiftet eller aksjekapitalen i selskapet er forhøyet.
3. Det eller de overdragende selskapenes eiendeler, rettigheter og forpliktelser er overført til det overtakende selskapet.
4. Aksjene i det eller de overdragende selskapene er byttet om med aksjer i det overtakende selskapet.
5. Krav på vederlag i annet enn aksjer er forfalt, med mindre annet er fastsatt.
6. Andre virkninger som bestemt i avtalen om sammenslåingen.

(2) Selv om forholdet til kreditorer som har fremsatt innsigelse ikke er avklart etter § 10-15, kan skifteretten etter krav fra det selskap fordringene gjelder, beslutte at sammenslåingen kan gjennomføres og meldes til Foretaksregisteret.

§ 10-17. Forvaltningen av overdragende selskap

(1) Når meldingen om sammenslåing er registrert i Foretaksregisteret, kan det overtakende selskap etter alminnelige regler overføre formelle posisjoner som eier eller rettighetshaver til eiendeler som har tilhørt et overdragende selskap.

(2) Fastsetter avtalen om sammenslåingen at det overtakende selskap skal overta forvaltningen av et overdragende selskap så snart avtalen er godkjent av alle selskapene, skal det overtakende selskap sørge for at det overdragende selskaps eiendeler og saker holdes atskilt inntil sammenslåingen trer i kraft.

(3) Det overtakende selskap skal oppbevare det eller de overdragende selskapenes bøker inntil tre år etter at sammenslåingen er registrert, med mindre offentlig myndighet før utløpet av oppbevaringstiden har fremsatt krav om at oppbevaringen forlenges for en periode på inntil syv år.

§ 10-18. Særlige rettigheter i et overdragende selskap

(1) Aksjeeier eller andre som har tegningsrett etter § 9-29 eller andre særlige rettigheter i et overdragende selskap, kan kreve rettighetene innløst av det overdragende eller det overtakende selskap dersom rettighetene i det overtakende selskap ikke minst tilsvarer rettighetene aksjeeieren hadde i det overdragende selskap.

(2) Innløsningssummen skal fastsettes etter rettighetenes virkelige verdi. Oppnås ikke enighet, fastsettes innløsningssummen ved skjønn med mindre annen fremgangsmåte avtales.

VI. Ugyldig sammenslåing

§ 10-19. Søksmål om ugyldighet

(1) Søksmål med påstand om at et selskaps beslutning om sammenslåing skal kjennes ugyldig, må reises før sammenslåingen er registrert i Foretaksregisteret etter § 10-16. Søksmål som reises etter utløpet av fristen skal avvises.

§ 10-20. Frist for å avhjelpe mangler

(1) Reises søksmål om ugyldighet, skal retten gi selskapet en frist på tre måneder for å bringe i orden det forhold søksmålet bygger på.

§ 10-21. Dom om ugyldighet

(1) Dom som kjenner beslutningen om sammenslåing ugyldig, har virkning for alle med søksmålsrett i selskapet.

(2) Er beslutningen om sammenslåingen meldt til Foretaksregisteret etter § 10-13, skal retten uten opphold melde dommen til Foretaksregisteret, som kunngjør dommen på selskapets kostnad i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gis en kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad.

§ 10-22. Selskapets ansvar

(1) Når generalforsamlingens beslutning kjennes ugyldig, hefter selskapet solidarisk med de øvrige selskaper som deltar i sammenslåingen, for de forpliktelser som er oppstått etter at virkningene av sammenslåingen skulle ha inntrådt, men før kunngjøringen av dommen etter § 10-21 annet ledd.

Kapittel 11. Deling av selskapet

V. Virkeområde mv

§ 11-1. Hvilke selskaper omfattes

(1) Bestemmelsen i kapittelet her gjelder deling av aksjeselskap.

(2) Er et allmennaksjeselskap det overtakende selskap, gjelder likevel lov om allmennaksjeselskaper kap 11.

§ 11-2. Deling mot vederlag i aksjer mv

(1) Deling av et selskap er undergitt reglene i kapittelet her når selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal fordeles på selskapet og et eller flere overtakende selskaper mot at aksjeeierne i selskapet får som vederlag

1. aksjer i selskapet eller i ett eller alle av de overtakende selskaper
2. slike aksjer med et tillegg som ikke må overstige 20% av det samlede vederlag.

(2) Deling er også undergitt reglene i kapittelet her når selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal fordeles på to eller flere overtakende selskaper mot at aksjeeierne i selskapet får vederlag som angitt i første ledd.

(3) Tilhører et overtakende selskap et konsern og har et eller flere av konsernselskapene samlet mer enn 90% av både aksjene og stemmene på generalforsamlingen i det overtakende selskap, kan vederlaget i aksjer i stedet være aksjer i et konsernselskap. Generalforsamlingen i dette selskapet kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at aksjeeiernes rett etter § 7-5 til nye aksjer ved fondsemisjon skal fravikes så langt de nye aksjene skal ytes som vederlag.

§ 11-3. Annen deling

(1) Skal et selskap deles ved at et overtakende selskap overtar en bestemt del av selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som en helhet mot at aksjeeierne i det selskap som deles, får som vederlag aksjer som nevnt i § 11-2 med et tillegg som overstiger 20 % av det samlede vederlag, eller vederlag som i sin helhet består av annet enn slike aksjer, gjelder kapittelet her med følgende særregler:

1. Paragraf 10-6 gjelder tilsvarende for det overtakende selskap selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i selskapet.
2. Utkast til åpningsbalanse for det overtakende selskap skal utarbeides selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i selskapet.
3. Paragraf 10-8 og § 10-16 første ledd nr 2 og 4 gjelder ikke tilsvarende for et overtakende selskap når hele vederlaget er annet enn aksjer i selskapet.
4. Vederlag i annet enn aksjer kan ikke dekkes ved nedsettelse av aksjekapitalen i et overtakende selskap. Revisor skal bekrefte at vederlaget kan ytes av fri egenkapital.

II. Fremgangsmåte og virkning

§ 11-4. Gjennomføring av delingen

(1) I det selskap som skal deles (det overdragende selskap), gjennomføres delingen enten etter reglene om nedsettelse av aksjekapitalen i kap 6 eller etter reglene om oppløsning av selskapet i kap 12.

(2) I et overtakende selskap skal aksjer som ytes som vederlag, utstedes etter reglene om kapitalforhøyelse i kapitlene 7 eller 9 (deling ved overtakelse) eller etter reglene om stiftelse i kap 2 (deling ved stiftelse av nytt selskap).

§ 11-5. Reglene om sammenslåing gjelder tilsvarende

(1) Ved gjennomføringen av deling etter kapittelet her gjelder reglene i §§ 10-4 til 10-22 tilsvarende med de særregler som fremgår av §§ 11-6 til 11-10.

§ 11-6. Delingsplan mv

(1) Styret i det selskap som skal deles, skal utarbeide og undertegne en delingsplan som minst inneholder opplysning om forhold som angitt i §10-7. I tillegg skal delingsplanen angi:

1. Fordelingen av selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser på de selskapene som deltar i delingen.
2. Fordeling av aksjer og annet vederlag på aksjeeierne i det selskap som skal deles.

(2) I tilfelle av deling ved overtakelse skal styrene i de selskaper som deltar utarbeide et samlet forslag til delingsplan og de avtaler om sammenslåing som trenges.

§ 11-7. Opplysningsplikt

(1) Styret i det selskap som skal deles, skal gi opplysninger til sin generalforsamling og til styret i det overtakende selskap om vesentlige endringer i eiendeler, rettigheter og forpliktelser som har funnet sted i tiden mellom undertegningen av delingsplanen og behandlingen av delingsplanen i generalforsamlingen.

§ 11-8. Beslutning om deling

(1) I det selskap som skal deles, treffes beslutningen om deling av selskapet ved at generalforsamlingen med flertall for vedtektsendringer godkjenner delingsplanen. Paragraf 10-4 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(2) Skal aksjeeierne i selskapet ikke delta i samme forhold i alle selskapene som deltar i delingen, kreves det tilslutning fra alle de avgitte stemmer og fra hele den aksjekapital som er representert i generalforsamlingen.

§ 11-9. Melding til Foretaksregisteret. Ikrafttredelse

(1) Når delingen av selskapet er godkjent av alle selskapene som deltar, skal selskapene hver for seg melde dette til Foretaksregisteret.

(2) Virkningen av delingen inntrer når melding om at delingen skal tre ikraft er registrert i Foretaksregisteret. Når det selskap som deles skal oppløses ved delingen, skal dette angis i meldingen til Foretaksregisteret.

§ 11-10. Fordeling av eiendeler og forpliktelser

(1) Hvis det ut fra delingsplanen ikke lar seg gjøre å bestemme hvilket selskap som skal eie en eiendel, eies denne i sameie mellom selskapene etter forholdet mellom de nettoverdier som har tilfalt selskapene ved delingen.

(2) Hvis det ut fra delingsplanen ikke lar seg gjøre å bestemme hvilket selskap som skal hefte for en forpliktelse som var oppstått før virkningen av delingen inntrer, hefter de selskapene som har deltatt i delingen, solidarisk for forpliktelsen.

(3) Hvis det selskapet som skal hefte for en forpliktelse etter delingsplanen, ikke oppfyller denne, hefter de selskapene som har deltatt i delingen, solidarisk for forpliktelsen. Heftelsen er likevel for hvert av de øvrige selskapene begrenset til et beløp tilsvarende den nettoverdi som tilfalt selskapet ved delingen.

Kapittel 12. Oppløsning og avvikling mm

I. Oppløsning etter generalforsamlingsvedtak

§ 12-1. Beslutning om oppløsning

(1) Beslutning om å oppløse selskapet treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, når annet ikke er fastsatt i lov.

(2) Er det inntrådt forhold som etter vedtektene skal medføre oppløsning av selskapet, eller skal selskapet oppløses som følge av bestemmelse i lov, skal generalforsamlingen så snart som mulig treffe beslutning om oppløsning av selskapet. Beslutningen treffes med flertall av de avgitte stemmer.

(3) Generalforsamlingen kan ikke treffe beslutning om oppløsning etter at selskapet er besluttet oppløst ved dom eller kjennelse etter reglene i kapittelet her.

§ 12-2. Avviklingsstyre

(1) Når selskapet er besluttet oppløst, skal generalforsamlingen velge et avviklingsstyre som trer inn i stedet for styret og daglig leder. For medlem av avviklingsstyre gjelder en oppsigelsesfrist på tre måneder.

(2) Bestemmelsene om styret i kap 5, herunder reglene om ansattes rett til å velge medlemmer av styret, gjelder tilsvarende for avviklingsstyret.

§ 12-3. Melding til Foretaksregisteret

(1) Beslutning om å oppløse selskapet skal straks meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal inneholde opplysninger om medlemmene av avviklingsstyret.

§ 12-4. Kreditorvarsel

(1) Ved registrering av meldingen om oppløsning skal Foretaksregisteret kunngjøre beslutningen om å oppløse selskapet. I kunngjøringen skal selskapets kreditorer varsles om at de må melde sine krav til avviklingsstyrets leder innen to måneder etter siste kunngjøring. Lederens navn og adresse skal angis i kunngjøringen.

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøring i avisen kan gis en kortform med henvisning til kunngjøring i Norsk Lysingsblad.

(3) Alle kreditorer med kjent adresse skal så vidt mulig varsles særskilt av selskapet.

§ 12-5. Selskapets stilling under avviklingen

(1) Når oppløsning er besluttet, skal selskapet ved sitt firma på brev, kunngjøringer og andre dokumenter tilføye ordene «under avvikling».

(2) Selskapets virksomhet kan fortsette under avviklingen i den utstrekning det er ønskelig for en hensiktsmessig gjennomføring av avviklingen.

(3) Under avviklingen skal årsregnskap avlegges, revideres og sendes til Regnskapsregisteret etter samme regler som ellers.

(4) Reglene om generalforsamlingen og i tilfelle bedriftsforsamlingen gjelder under avviklingen så langt de passer.

§ 12-6. Omgjøring av beslutning om oppløsning

(1) Beslutning om å oppløse selskapet kan omgjøres av generalforsamlingen med det flertall som var nødvendig for beslutningen om oppløsning. Er selskapet oppløst på grunn av bestemmelser i lov eller vedtekter, kan beslutningen bare omgjøres når oppløsningsgrunnen ikke lenger er tilstede.

(2) Omgjøring kan ikke besluttes dersom selskapet har foretatt utdeling til aksjeeierne av annet enn utbytte. Er egenkapitalen mindre enn aksjekapitalen, må aksjekapitalen dessuten være nedsatt til det beløp som er i behold. Er den egenkapital som er i behold, mindre enn minstekravet etter § 1-3 må den bringes opp til minst dette beløpet.

(3) Omgjøringen av en beslutning om oppløsning og medlemmene av selskapets nye styre skal straks meldes Foretaksregisteret.

§ 12-7. Avviklingsbalanse mv

(1) Avviklingsstyret skal lage en fortegnelse over selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser, og gjøre opp en balanse med henblikk på avviklingen.

(2) Fortegnelsen og balansen skal i revidert stand legges ut på selskapets kontor til ettersyn for aksjeeierne. Gjenpart av balansen med revisors erklæring skal sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse.

§ 12-8. Dekning av selskapets forpliktelser

(1) Avviklingsstyret skal sørge for at selskapets forpliktelser dekkes i den utstrekning ikke kreditor har frafalt sitt krav eller samtykker i å ta en annen som debitor i stedet.

(2) Beløp som ikke kan utbetales til kreditor, skal deponeres etter deponeringsloven.

§ 12-9. Salg av selskapets eiendeler

(1) Selskapets eiendeler skal omgjøres i penger så langt dette er nødvendig for å dekke dets forpliktelser. Forøvrig skal eiendelene omgjøres i penger med mindre aksjeeierne enes om naturalutdeling.

§ 12-10. Utdeling til aksjeeierne

(1) Utdeling til aksjeeierne av annet overskudd enn utbytte kan ikke finne sted før selskapets forpliktelser er dekket og det er gått minst to måneder siden siste kunngjøring av kreditorvarselet.

(2) Utdeling kan likevel foretas når det bare gjenstår uvisse eller omtvistede forpliktelser og det avsettes et tilstrekkelig beløp til dekning av dem. Når annet ikke er avtalt skal beløpet settes inn på felleskonto for selskapet og den kreditor det gjelder slik at uttak ikke kan skje uten begge parters skriftlige samtykke eller endelig dom.

§ 12-11. Endelig oppløsning

(1) Etter avsluttet utdeling fremlegges revidert oppgjør for generalforsamlingen. Når oppgjøret er godkjent, skal det meldes til Foretaksregisteret at selskapet er endelig oppløst.

(2) Bestemmelsen i §§ 16-3 og 16-5 gjelder også etter endelig oppløsning.

(3) Avviklingsstyret skal sørge for at selskapets bøker oppbevares i inntil 3 år etter den endelige oppløsning, med mindre offentlig myndighet før utløpet av oppbevaringstiden har fremsatt krav om at oppbevaringen forlenges for en periode på opptil syv år.

§ 12-12. Etterutlodning

(1) Det som måtte tilfalle selskapet av beløp som er avsatt etter § 12-10, utdeling til aksjeeiere som ikke blir hevet, og det som forøvrig måtte vise seg å tilhøre det oppløste selskapet, utloddes etterskuddsvis. Er beløpet så lite at en etterutlodning ville volde uforholdsmessig ulempe eller kostnad, kan avviklingsstyret i stedet anvende det til veldedige eller humanitære formål.

§ 12-13. Ansvar for udekkede forpliktelser

(1) Overfor kreditorer som ikke har fått dekning etter § 12-8 og heller ikke er tilstrekkelig sikret ved avsetning etter § 12-10, svarer aksjeeierne én for alle og alle for én inntil verdien av det som vedkommende har mottatt som utdeling. Overfor slik kreditor svarer dessuten avviklingsstyrets medlemmer én for alle og alle for én uten begrensning, hvis det ikke godtgjøres at de har opptrådt med tilbørlig aktsomhet.

(2) I regressomgangen skal fordeling skje mellom aksjeeierne i forhold til hva hver enkelt har fått utdelt. Gjeldsbrevloven § 2 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(3) Kreditors krav etter første ledd foreldes tre år etter at selskapets endelige oppløsning ble registrert i Foretaksregisteret.

§ 12-14. Skifteretten overtar avviklingen

(1) Skifteretten kan ved kjennelse beslutte å overta avviklingen av selskapet når særlige grunner taler for det dersom:

1. Selskapet ikke er meldt endelig oppløst til Foretaksregisteret senest ett år etter registreringen av melding etter § 12-3.
2. Aksjeeiere som representerer minst en femdel av aksjekapitalen krever det.

(2) Styret eller i tilfelle avviklingsstyret skal gis anledning til å uttale seg før avgjørelse treffes. Foretaksregisteret skal gi skifteretten melding om at ett-års fristen er utløpt. Har skifteretten overtatt avviklingen, skal den videre avvikling skje etter reglene i § 12-18.

II. Oppløsning etter krav fra offentlig myndighet

§ 12-15. Oppløsning etter krav fra Foretaksregisteret

(1) Foretaksregisteret kan etter reglene i §§12-16 til 12-18 kreve at skifteretten beslutter selskapet oppløst i følgende tilfeller:

1. Når selskapet skal oppløses som følge av bestemmelse i lov eller vedtekter.
2. Når selskapet ikke har meldt til Foretaksregisteret et styre som fyller de minstekrav som følger av bestemmelsene gitt i eller i medhold av lov.
3. Når selskapet ikke har meldt til Foretaksregisteret en revisor som fyller de vilkår som er fastsatt i lov.

(2) Foretaksregisteret kan likevel ikke kreve selskapet oppløst som følge av bestemmelse i vedtektene med mindre en aksjeeier har fremsatt krav om det uten at generalforsamlingen har truffet vedtak etter § 12-1.

§ 12-16. Varsel til selskapet. Kunngjøring

(1) I tilfelle som nevnt i § 12-15 skal Foretaksregisteret gi selskapet varsel om dette. Selskapet skal gis en frist på en måned til å bringe forholdet i orden og underrettes om følgene av at fristen oversittes.

(2) Har selskapet ikke brakt forholdet i orden ved fristens utløp, skal Foretaksregisteret gjenta varselet ved kunngjøring i Norsk Lysingsblad og i kortform i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. I kunngjøringen skal angis at vilkårene for oppløsning av selskapet er oppfylt og at selskapet har en frist på to uker fra kunngjøringen i Norsk Lysingsblad til å bringe forholdet i orden. Følgene av at fristen oversittes skal også angis.

§ 12-17. Skifterettens avgjørelse

(1) Har selskapet oversittet fristen etter § 12-16 annet ledd, skal Foretaksregisteret varsle skifteretten om dette.

(2) Skifteretten skal uten ytterligere varsel ved kjennelse beslutte selskapet oppløst etter § 12-15 med mindre beslutning om oppløsning allerede er truffet av generalforsamlingen. Kjennelsen har virkning som kjennelse om konkursåpning etter konkursloven.

§ 12-18. Avvikling av selskapet

(1) Når skifteretten har besluttet selskapet oppløst, skal selskapet avvikles etter reglene i konkursloven og dekningsloven.

(2) Er selskapet oppløst på grunn av bestemmelser i lov eller vedtekter, kan boet bare leveres tilbake til selskapet etter konkursloven § 136 dersom oppløsningsgrunnen ikke lenger er tilstede.

§ 12-19. Oppløsning etter krav fra Regnskapsregisteret

(1) Regnskapsregisteret kan kreve at skifteretten beslutter selskapet oppløst i følgende tilfeller:

1. Når årsoppgjøret og revisjonsberetningen som selskapet etter ellers gjeldende lovgivning har plikt til å sende til Regnskapsregisteret, ikke er innsendt innen seks måneder etter fastsatt frist.
2. Når Regnskapsregisteret ved fristens utløp ikke kan godkjenne innsendt materiale som årsoppgjør og revisjonsberetning.

(2) Reglene om varsel til selskapet, kunngjøring, skifterettens avgjørelse og avvikling av selskapet i §§ 12-16 til 12-18 gjelder tilsvarende.

III. Oppløsning etter krav fra aksjeeier

§ 12-20. Oppløsning ved dom

(1) En aksjeeier kan kreve selskapet oppløst ved dom når selskapet skal oppløses etter generalforsamlingsvedtak, når selskapet skal oppløses som følge av vedtektsbestemmelse, eller et selskapsorgan eller andre som representerer selskapet har handlet i strid med § 1-11 første ledd og særlig tungtveiende grunner taler for oppløsning som følge av dette.

(2) Når selskapet har nedlagt påstand om det, kan dommen i stedet gå ut på at aksjeeierens aksjer skal innløses av selskapet. Innløsningssummen fastsettes i dommen. Er innløsningen ikke gjennomført, og dette ikke skyldes aksjeeierens forhold, kan aksjeeieren kreve at skifteretten ved kjennelse beslutter selskapet oppløst.

(3) Går dommen ut på oppløsning av selskapet, gjelder § 12-18 tilsvarende.

Del III. Øvrige bestemmelser

Kapittel 13. Bedriftsforsamlingen

I. Når skal selskapet ha bedriftsforsamling

§ 13-1. Plikt til å ha bedriftsforsamling

(1) Et selskap med flere enn 200 ansatte skal velge en bedriftsforsamling på 12 medlemmer. Generalforsamlingen kan fastsette et høyere medlemstall som kan deles på tre.

(2) Kongen kan fastsette utfyllende regler om bedriftsforsamlingen, samt om beregning av antall ansatte, herunder om bruk av gjennomsnittstall. Kongen kan også fastsette nærmere regler om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og om avgjørelse av tvister om valget, samt om bortfall av verv som styremedlem. Kongen kan også gjøre unntak fra første ledd.

§ 13-2. Avtale om at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling

(1) Selskapet og et flertall av de ansatte eller fagforeninger som omfatter to tredeler av de ansatte, kan avtale at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling etter § 13-1.

(2) Kongen kan gi nærmere regler om inngåelsen og innholdet av slik avtale.

§ 13-3. Vedtektsfastsatt bedriftsforsamling

(1) Selv om selskapet ikke omfattes av § 13-1, kan vedtektene fastsette at selskapet skal ha bedriftsforsamling.

(2) Bestemmelser om bedriftsforsamlingen gitt i eller i medhold av lov gjelder tilsvarende når annet ikke er fastsatt i vedtektene.

II. Bedriftsforsamlingens medlemmer

§ 13-4. Generalforsamlingens valgrett

(1) To tredeler av bedriftsforsamlingens medlemmer med varamedlemmer velges av generalforsamlingen.

(2) Vedtektene kan overføre valgretten til andre, herunder til de ansatte i selskapet eller konsernet, eller gruppen som selskapet tilhører. Mer enn halvparten av medlemmene i bedriftsforsamlingen skal likevel velges av generalforsamlingen.

§ 13-5. De ansattes valgrett

(1) En tredel av bedriftsforsamlingens medlemmer og varamedlemmer velges av og blant de ansatte i selskapet. Når selskapet tilhører et konsern eller gruppe, gjelder § 13-6 tilsvarende.

(2) Et flertall av de ansatte eller fagforeninger som omfatter to tredeler av de ansatte, kan bestemme at det i tillegg skal velges varamedlemmer samt et antall observatører på inntil halvdelen av de medlemmer som er valgt av de ansatte, samt varamedlemmer for disse.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og avgjørelse av tvister om valget, samt om bortfall av verv som medlem av bedriftsforsamlingen. Kongen kan også gjøre unntak fra første eller annet ledd.

§ 13-6. De ansattes valgrett i konsernforhold

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan Kongen etter søknad fra konsernet, fra fagforeninger som omfatter to tredeler av dets ansatte, eller fra et flertall av dets ansatte, bestemme at de ansatte i konsernet, skal regnes som ansatt i selskapet. Kongen kan bestemme at dette bare skal gjelde for deler av konsernet.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når et selskap tilhører en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse.

(3) I vedtektene for selskap som nevnt i første eller annet ledd kan det bestemmes at ansatte i konsernet eller gruppen skal ha stemmerett og være valgbare etter § 13-5.

§ 13-7. Personer som ikke kan være medlemmer

(1) Daglig leder, styremedlemmer eller observatører i styret kan ikke være medlemmer av bedriftsforsamlingen.

§ 13-8. Krav om bosted

(1) Minst halvdelen av bedriftsforsamlingens medlemmer skal være bosatt her i riket, med mindre Kongen gjør unntak i det enkelte tilfellet.

(2) Første ledd gjelder ikke statsborgere i stat som er part i EØS-avtalen når de er bosatt i en slik stat.

§ 13-9. Tjenestetid. Opphør av vervet

(1) Bestemmelsene om tjenestetid og opphør av verv i §§ 5-21 og 5-22 med unntakene for ansattevalgte medlemmer gjelder tilsvarende for medlemmene av bedriftsforsamlingen.

§ 13-10. Godtgjørelse mv

(1) Godtgjørelse til medlemmene av bedriftsforsamlingen fastsettes av generalforsamlingen.

(2) Bestemmelsene i § 5-10 som setter forbud mot å motta godtgjørelse fra andre enn selskapet, gjelder tilsvarende for medlemmene av bedriftsforsamlingen og deres nærstående.

§ 13-11. Varamedlemmer og observatører

(1) Lovens bestemmelser om bedriftsforsamlingens medlemmer gjelder tilsvarende for varamedlemmer og observatører så langt de passer.

§ 13-12. Valg av leder

(1) Bedriftsforsamlingen velger selv en leder blant sine medlemmer.

III. Bedriftsforsamlingens oppgaver

§ 13-13. Valg av styret

(1) I selskaper med bedriftsforsamling etter § 13-1 skal medlemmer til styret og styrelederen velges av bedriftsforsamlingen. Styret skal minst ha fem medlemmer.

(2) En tredel av bedriftsforsamlingens medlemmer kan kreve at:

1. Valg til styret skal skje som forholdstallsvalg.
2. Inntil en tredel og minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer velges blant de ansatte i selskapet.
3. Det foretas nyvalg av medlemmer til styret.

(3) Halvparten av de medlemmer av bedriftsforsamlingen som er valgt av og blant de ansatte, kan kreve at valg av styremedlemmer kan foretas gruppevis av de med-

lemmer som er valgt av generalforsamlingen og av de medlemmer som er valgt av de ansatte.

(4) Kongen kan gi utfyllende regler om styrevalget. Kongen kan også i særlige tilfelle gjøre unntak fra bestemmelsene i paragrafen her.

§ 13-14. Godtgjørelse til styrets medlemmer

(1) Godtgjørelsen til styrets medlemmer mv etter § 5-25 fastsettes av bedriftsforsamlingen.

§ 13-15. Daglig ledelse

(1) I selskapets vedtekter kan fastsettes at:
1. Daglig leder skal tilsettes av bedriftsforsamlingen.
2. Bedriftsforsamlingen kan bestemme at selskapet skal ha flere daglige ledere.

§ 13-16. Tilsyn med forvaltningen av selskapet

(1) Bedriftsforsamlingen skal føre tilsyn med styrets og den daglige ledelses forvaltning av selskapet.

(2) Bedriftsforsamlingen kan selv eller ved utvalg iverksette de undersøkelser den finner nødvendig.

(3) Et medlem eller en observatør kan på møte i bedriftsforsamlingen kreve slike opplysninger om selskapets drift som de anser påkrevet. Paragraf 8-14 første ledd gjelder tilsvarende.

§ 13-17. Granskning

(1) De ansattes representanter i bedriftsforsamlingen kan be om at skifteretten ved kjennelse oppnevner en eller flere granskere for å bringe på det rene om opplysningsplikten etter § 13-16 tredje ledd er oppfylt og for å få fram de rette opplysningene.

(2) Bestemmelsene om skifterettens beslutning i § 4-23 gjelder tilsvarende. Når beretningen er avgitt til skifteretten, skal den sendes til bedriftsforsamlingens leder. Bedriftsforsamlingen skal innkalles til møte hvor beretningen deles ut og leses opp.

§ 13-18. Bedriftsforsamlingens uttalelser

(1) Bedriftsforsamlingen kan vedta anbefalinger til styret om hvilken som helst sak.

(2) Bedriftsforsamlingen skal avgi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, i tilfelle også konsernregnskap og konsernbalanse, bør godkjennes. Det samme gjelder styrets forslag om anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd.

(3) Styrets forslag og revisjonsberetningen skal sendes til bedriftsforsamlingens medlemmer senest en uke før årsoppgjøret skal behandles av generalforsamlingen.

§ 13-19. Investerings- og rasjonaliseringsvedtak

(1) Etter forslag fra styret treffer bedriftsforsamlingen avgjørelse i saker som gjelder:
1. Investeringer av betydelig omfang i forhold til selskapets ressurser.
2. Rasjonalisering eller omlegging av driften som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken.

(2) Kongen kan fastsette nærmere regler om avgrensningen av bedriftsforsamlingens myndighet etter første ledd og om saksbehandlingen i bedriftsforsamlingen.

§ 13-20. Bedriftsforsamlingens myndighet for øvrig

(1) Andre oppgaver enn nevnt i §§ 13-13 til 13-19 kan ikke legges til bedriftsforsamlingen, med mindre loven gir særlig hjemmel for det.

(2) I vedtektene kan det likevel bestemmes at avgjørelse av visse arter av saker som ikke hører til den daglige ledelse, krever samtykke av bedriftsforsamlingen.

IV. Møter og møteregler

§ 13-21. Innkalling til møter

(1) Bedriftsforsamlingens leder innkaller til møte så ofte som nødvendig.

(2) Lederen skal innkalle til møte dersom en seksdel av deltakerne krever det. Det samme gjelder dersom styret krever at bedriftsforsamlingen innkalles.

§ 13-22. Deltakelse av styret og daglig ledelse

(1) Daglig leder, styremedlemmer og observatører i styret kan delta i bedriftsforsamlingens møter og kan uttale seg, med mindre annet er bestemt av bedriftsforsamlingen i det enkelte tilfelle.

(2) Styreleder og daglig leder har plikt til å møte. Ved gyldig forfall utpekes stedfortreder.

§ 13-23. Møteregler

(1) Bedriftsforsamlingens leder står for møteledelsen. Når lederen eller varalederen ikke deltar i møtet, velger bedriftsforsamlingen møtelederen.

(2) Følgende bestemmelser gjelder tilsvarende for bedriftsforsamlingen:

1. Paragraf 5-9 om inhabilitet.
2. Paragraf 5-31 om når vedtak kan treffes.
3. Paragraf 5-32 og § 5-33 om flertallskrav ved vedtak.
4. Paragraf 5-34 om møteprotokoll.

V. Forholdet til generalforsamlingen i selskaper med bedriftsforsamling

§ 13-24. Overprøving av vedtak

(1) Bedriftsforsamlingens vedtak etter §§ 13-13 og 13-19 kan ikke overprøves av generalforsamlingen.

(2) Kongen kan i det enkelte tilfelle gjøre unntak fra første ledd når selskapet er et datterselskap og de ansatte i datterselskapet har rett til representasjon i bedriftsforsamlingen i henhold til vedtak eller vedtektsbestemmelse som nevnt i § 13-6.

§ 13-25. Særregler for generalforsamlingen

(1) I selskaper med bedriftsforsamling etter § 13-1 gjelder følgende særregler for generalforsamlingen:

1. Lederen av bedriftsforsamlingen deltar i møter i generalforsamlingen. Andre medlemmer av bedriftsforsamlingen kan møte. For øvrig gjelder § 4-3 tilsvarende.
2. Møte i generalforsamlingen innkalles av lederen i bedriftsforsamlingen når

dette er bestemt i vedtektene.
3. Bedriftsforsamlingen eller dennes leder kan kreve at det innkalles til møte i generalforsamling etter § 4-6.
4. Et medlem av bedriftsforsamlingen kan kreve at skifteretten innkaller til møte i generalforsamlingen etter § 4-6 annet ledd.
5. Bedriftsforsamlingens uttalelse om årsregnskapet etter § 13-18 annet ledd skal sendes til aksjeeierne etter § 4-9.
6. Møte i generalforsamlingen åpnes av lederen av bedriftsforsamlingen eller en annen person utpekt av bedriftsforsamlingen når vedtektene ikke utpeker hvem som skal være møteleder. For øvrig gjelder reglene i § 4-11.
7. Bedriftsforsamlingen skal fremsette forslag om valg av revisor. Medlem eller varamedlem i bedriftsforsamlingen kan ikke velges.
8. Medlemmene av bedriftsforsamlingen har opplysningsplikt etter reglene i § 4-14 første ledd.
9. Et medlem av bedriftsforsamlingen kan reise søksmål om gyldigheten av en beslutning av generalforsamlingen etter reglene i §§ 4-19 til 4-21.
10. Bedriftsforsamlingen kan innenfor rammen av styrets forslag fastsette det høyeste beløp som kan utdeles som utbytte etter § 6-22.
11. Vedtektene kan bestemme at beslutning om utdeling av utbytte skal treffes av bedriftsforsamlingen med forbehold om generalforsamlingens godkjennelse av årsregnskapet.

VI. Særregler for selskaper uten bedriftsforsamling

§ 13-26. Selskapets ledelse

(1) Når det er avtalt etter § 13-2 at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, gjelder følgende særregler:
1. Styrelederen velges alltid av styret.
2. Styret skal ha myndigheten til å tilsette daglig leder.
3. De ansatte skal velge ett styremedlem med varamedlem eller to observatører med varamedlemmer i tillegg til den representasjon som følger av § 5-19 annet ledd. For øvrig gjelder § 5-19 tredje ledd og § 5-20 tilsvarende.

§ 13-27. Investerings- og rasjonaliseringsvedtak

(1) Når det er avtalt etter § 13-2 at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, har styret myndigheten til å treffe avgjørelse i saker som omfattes av § 13-19 første ledd.

(2) Styrets vedtak kan ikke overprøves av generalforsamlingen. Kongen kan gjøre unntak fra dette når selskapet er et datterselskap og de ansatte i datterselskapet har rett til representasjon i styret etter vedtak som nevnt i § 5-20 eller etter vedtektsbestemmelse med tilsvarende innhold.

Kapittel 14. Konsernforhold

I. Løsningsrett i konsernforhold

§ 14-1. Tvungen overføring av aksjer i datterselskap

(1) Når et aksjeselskap alene eller gjennom datterselskap eier mer enn ni tideler av aksjene i et annet aksjeselskap og har en tilsvarende del av stemmene i selskapet, kan styret i morselskapet beslutte at morselskapet skal overta de øvrige aksjene i datterselskapet. Hver av de øvrige aksjeeiere i datterselskapet har rett til å kreve at morselskapet overtar aksjene.

(2) Når et morselskap har besluttet å overta aksjene, skal morselskapet innføres som eier av aksjene i aksjeeierboken. Samtidig skal morselskapet gi aksjeeierne et tilbud om løsningssum og innbetale det samlede tilbudsbeløp på særskilt konto i bank som kan drive virksomhet her i riket.

(3) Har en eller flere aksjeeiere krevet at morselskapet skal overta deres aksjer, skal selskapet så snart som mulig gi disse aksjeeiere et tilbud om løsningssum. Når tilbudet er fremsatt, gjelder bestemmelsene i annet ledd tilsvarende.

(4) Er datterselskapet et allmennaksjeselskap, gjelder lov om allmennaksjeselskap § 14-1 til § 14-3. Det samme gjelder når morselskapet er et allmennaksjeselskap.

§ 14-2. Løsningssum

(1) Blir løsningssummen ikke bestemt ved aksept av morselskapets tilbud eller ved annen avtale, skal den fastsettes ved skjønn i den rettskrets hvor selskapet har sitt forretningskontor. Alle aksjeeiere skjønnet angår kan innstevnes som part. Kostnadene ved skjønnet dekkes av selskapet når ikke særlige grunner tilsier at disse helt eller delvis dekkes av aksjeeierne.

(2) Skjønn for å få fastsatt løsningssummen kan også kreves av aksjeeiere som ikke har akseptert tilbudet eller inngått annen avtale med selskapet.

(3) Har selskapet uten å kreve skjønn betalt andre et høyere vederlag enn tilbudt løsningssum, kan aksjeeieren i stedet for skjønn kreve den høyeste løsningssum som er betalt til annen aksjeeier.

§ 14-3. Tvungen overføring av aksjer til aksjeeier som ikke er aksjeselskap

(1) Bestemmelsene i §§ 14-1 og 14-2 gjelder tilsvarende når en aksjeeier som ikke er aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, eier en så stor del av aksjene i et aksjeselskap som fastsatt i § 14-1.

II. Sammenslåing av konsernselskaper

§ 14-4. Sammenslåing av mor- og datterselskap

(1) Eier et aksjeselskap samtlige aksjer i et annet aksjeselskap, kan selskapenes styrer vedta en avtale om sammenslåing som går ut på at datterselskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet skal overføres til morselskapet uten vederlag.

(2) Ved gjennomføring av sammenslåing gjelder reglene i § 10-7 og §§ 10-11 til 10-22 tilsvarende.

(3) Eier et aksjeselskap samtlige aksjer i et allmennaksjeselskap, gjelder lov om allmennaksjeselskaper § 14-4. Det samme gjelder når samtlige aksjer eies av et allmennaksjeselskap.

§ 14-5. Sammenslåing av to datterselskaper

(1) Eier et morselskap samtlige aksjer i to aksjeselskaper, kan disse vedta en avtale om sammenslåing som går ut på at det ene selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet skal overføres til det andre selskapet uten vederlag.

(2) Ved gjennomføringen av sammenslåingen gjelder § 10-4 annet ledd, § 10-7, § 10-11 og §§ 10-13 til 10-22 tilsvarende.

III. Øvrige bestemmelser

§ 14-6. Datterselskaps forhold til morselskapet

(1) Styret i et datterselskap plikter å gi styret i morselskapet opplysninger som er nødvendige for å kunne vurdere konsernets stilling og resultatet av konsernets virksomhet.

(2) Morselskapet skal underrette styret i et datterselskap om forhold som kan ha betydning for konsernet som helhet. Morselskapet skal også underrette datterselskapets styre om beslutninger som kan ha betydning for datterselskapet, før endelig beslutning treffes.

§ 14-7. Konserninterne transaksjoner

(1) Transaksjoner mellom selskaper i samme konsern skal grunnes på vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper. Avtaler av betydning mellom konsernselskaper skal gjengis skriftlig. Når et konsernselskap inngår avtale med morselskapet eller et annet selskap i konsernet om erverv av eiendeler, tjenester eller ytelser, gjelder bestemmelsene i § 6-7 tilsvarende.

(2) Kostnader, tap, inntekter og gevinst som ikke kan henføres til noe bestemt konsernselskap, skal fordeles mellom konsernselskapene slik god forretningsskikk tilsier.

(3) Utdeling av utbytte og konsernbidrag fra et konsernselskap til morselskapet og andre selskaper i konsernet skal i et enkelt regnskapsår samlet ikke overstige grensen etter § 6-22.

§ 14-8. Revisjon

(1) Revisor i morselskapet skal avgi revisjonsberetning som omfatter både morselskapet og konsernet. Bestemmelsene i §§ 8-10 til 8-12 gjelder tilsvarende.

(2) Revisor i morselskapet kan kreve medvirkning fra et datterselskap i samsvar med reglene i § 8-9.

(3) Til revisor i et datterselskap kan ikke velges noen som ikke er valgbar som revisor i morselskapet.

§ 14-9. Morselskapet er allmennaksjeselskap

(1) Et allmennaksjeselskap regnes som morselskap ved anvendelsen av §§ 6-21, 14-5, 14-6 og 14-8 annet og tredje ledd.

(2) Bestemmelsene i §§ 1-13 og 1-14, § 5-20, § 6-8 fjerde ledd, §§ 6-9 til 6-11, § 6-26, § 8-6 tredje ledd, § 13-6 og §§ 14-6 til 14-8 første ledd gjelder tilsvarende selv om morselskapet er et allmennaksjeselskap.

§ 14-10. Utenlandske selskaper i konsernforhold

(1) Et utenlandsk selskap regnes ikke som datterselskap ved anvendelsen av §§ 14-1, 14-3, 14-6 og 14-8 annet og tredje ledd.

(2) Et utenlandsk selskap regnes som morselskap ved anvendelsen av §§ 6-21, 8-6 tredje ledd, 14-1 og 14-6.

(3) Når et aksjeselskap har utenlandsk morselskap, gjelder forbudene om kreditt og sikkerhetsstillelse i §§ 6-8 fjerde ledd, 6-9 første og annet ledd og 6-11 første ledd tilsvarende. Unntaket i § 6-9 tredje ledd nr 2 gjelder bare kreditt og sikkerhet til fordel for morselskap eller annet konsernselskap som hører hjemme i et nordisk land.

(4) Når et aksjeselskap har utenlandsk morselskap, gjelder § 14-7 tilsvarende for transaksjoner mellom aksjeselskapet og morselskapet eller annet konsernselskap. Unntaket i § 6-9 tredje ledd nr 1 om kreditt med vanlig løpetid i forbindelse med forretningsavtaler gjelder tilsvarende.

(5) Ved anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her gjelder §§ 1-13 og 1-14 tilsvarende selv om morselskapet er utenlandsk selskap.

Kapittel 15. Særlige selskaper

I. Skipsfartsselskaper

§ 15-1. Virkeområde

(1) Særreglene i §§ 15-2 til 15-5 gjelder når selskapet utelukkende kan drive skipsfart og virksomhet med boreplattformer eller liknende flyttbare innretninger.

(2) § 15-2 fjerde ledd gjelder også andre selskaper.

§ 15-2. Selskapets ledelse

(1) Et ansvarlig selskap kan tilsettes som daglig leder. Et ansvarlig selskap kan også velges til styremedlem.

(2) Vedtektene kan fastsette at et ansvarlig selskap eller en eller flere bestemte personer på ubestemt tid skal være styremedlem eller daglig leder, enten alene eller sammen med andre. I så fall kan oppsigelse vedtas av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring når ikke mindre stemmetall er fastsatt.

(3) Når et ansvarlig selskap er styremedlem eller daglig leder, kan styret bestå av ett eller to medlemmer.

(4) Valg av styremedlem i et selskap som eier norsk skip, krever tilslutning fra samtlige aksjeeiere når valg av styremedlemmet vil medføre at skipet ikke lenger er norsk.

§ 15-3. Ansvarlig selskap som styremedlem eller daglig leder

(1) Når et ansvarlig selskap er styremedlem eller daglig leder, anses de enkelte deltakere som styremedlemmer eller daglige ledere, men de utøver sitt verv som deltakere og et selskapsanliggende i det ansvarlige selskap.

(2) Har styret andre medlemmer enn det ansvarlige selskap, har deltakerne i dette til sammen likevel bare én stemme i styret.

(3) Beslutning om å fjerne eller si opp et ansvarlig selskap som styremedlem eller daglig leder, må treffes under ett for alle deltakere.

§ 15-4. Deltakerendring i det ansvarlige selskap

(1) Når en ny deltaker trer inn i et ansvarlig selskap som er styremedlem eller daglig leder, går vervet over på den nye deltakeren. Ved uttreden bortfaller vervet for den som trer ut. Når den siste deltaker på valgtiden trer ut, bortfaller vervet for det ansvarlige selskapet.

(2) Inntrer hindring som nevnt i § 5-3 for en av deltakerne i det ansvarlige selskapet, får dette virkning også for de øvrige deltakere med mindre den hindringen gjelder trer ut av selskapet innen tre måneder.

§ 15-5. Det ansvarlige selskap som enestyre

(1) Er det ansvarlige selskap eneste styremedlem, representeres selskapet utad av den som har rett til å tegne det ansvarlige selskaps firma.

II. Statsselskaper

§ 15-6. Virkeområde

(1) Særreglene i §§ 15-7 til 15-11 gjelder selskaper der staten eier alle aksjene.

§ 15-7. Valg av styre

(1) Generalforsamlingen velger styret med unntak av de medlemmer og observatører til styret som de ansatte har rett til å velge etter §§ 5-19 og 5-20.

(2) Vedtektene kan fastsette at samtlige medlemmer og observatører til styret skal velges av bedriftsforsamlingen.

§ 15-8. Overprøving av vedtak

(1) Kongen kan overprøve vedtak av bedriftsforsamlingen etter § 13-19 dersom vesentlige samfunnshensyn tilsier det. Tilsvarende gjelder vedtak av styret etter § 13-27.

§ 15-9. Generalforsamlingen mv

(1) Departementet eller den departementet gir fullmakt innkaller til møte i generalforsamlingen og bestemmer innkallingsmåten. Styret eller to medlemmer av bedriftsforsamlingen kan kreve at generalforsamlingen innkalles.

(2) Innkallingen skal skje med varsel etter § 4-9 annet ledd om ikke kortere varsel er nødvendig i særlige tilfelle.

(3) Til møtet innkalles medlemmene av styret og bedriftsforsamlingen, samt daglig leder. Revisor skal innkalles dersom de saker som skal behandles gjør dette ønskelig eller når Riksrevisjonen krever det.

(4) Riksrevisjonen skal også varsles og kan kreve å delta. Det samme gjelder møte i bedriftsforsamlingen.

§ 15-10. Dagsorden og vedtak

(1) Saker som ikke er angitt i innkallingen, kan bare avgjøres på møtet når de medlemmene av styret og bedriftsforsamlingen som er møtt frem, enstemmig samtykker i det.

(2) Generalforsamlingen er ikke bundet av styrets og bedriftsforsamlingens forslag om utdeling av utbytte.

(3) Medlem av styret eller bedriftsforsamlingen som er uenig i et vedtak, kan kreve sitt syn inntatt i protokollen. Det samme gjelder daglig leder.

§ 15-11. Riksrevisjonens kontroll

(1) Riksrevisjonen kan kreve at styret, daglig leder og revisor gir de opplysninger som er påkrevet for at Riksrevisjonen kan utføre sin kontroll. Riksrevisjonen kan også foreta undersøkelse i selskapets regnskaper.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende i forhold til selskapets heleide datterselskaper.

(3) Stortinget kan fastsette regler om Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i aksjeselskaper, herunder fastsette hvilke dokumenter som skal sendes til Riksrevisjonen.

III. Andre særlige selskaper

§ 15-12. Unntak fra loven

(1) Loven gjelder ikke selskaper som ikke har økonomisk formål med mindre selskapet i stiftelsesgrunnlaget er betegnet som aksjeselskap.

(2) Loven gjelder heller ikke selskaper som er dannet av kommuner til fremme av økonomiske fellesinteresser (interkommunale selskaper) og som i stiftelsesgrunnlaget ikke betegnes som aksjeselskap.

(3) Selskaper som har til formål å fremme medlemmenes forbruksmessige eller yrkesmessige interesser eller å skaffe medlemmene arbeidsplasser (samvirkelag), er undergitt loven bare når selskapet i stiftelsesgrunnlaget er betegnet som aksjeselskap. I tvilstilfelle avgjør Kongen om loven skal få anvendelse på selskapet.

Kapittel 16. Ansvarsbestemmelser mv

I. Selskapets erstatningskrav

§ 16-1. Erstatning for tap påført selskapet

(1) Selskapet kan kreve at medlemmer av styret og bedriftsforsamlingen, daglig leder, aksjeeiere, revisor og granskere erstatter tap for selskapet som de forsettelig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave eller forøvrig svarer for etter alminnelige erstatningsregler.

(2) Revisjonsselskap som er revisor og den som har utført oppdraget på dets vegne, er i tilfelle solidarisk ansvarlig.

(3) Når et styremedlem som er ansatt hos en aksjeeier og innehar sitt verv på grunn av ansettelsesforholdet, har pådratt seg ansvar etter første ledd, er arbeidsgiveren solidarisk ansvarlig for selskapets tap dersom instruks eller annen medvirkning fra arbeidsgiverens side har innvirket på styremedlemmets handlemåte under utførelsen av vervet. Tilsvarende gjelder når styremedlemmet er ansatt i institusjon som har ytet lån eller annen finansiell bistand til selskapet.

§ 16-2. Lemping

(1) Erstatningsansvar etter § 16-1 kan lempes etter lov om skadeserstatning § 5-2.

§ 16-3. Selskapets beslutning

(1) Beslutning om at selskapet skal kreve erstatning etter § 16-1, treffes av generalforsamlingen. Er det åpnet gjeldsforhandling eller konkurs, gjelder reglene i konkursloven.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende for myndigheten til å begjære offentlig påtale eller å reise privat straffesak.

§16-4. Krav på selskapets vegne

(1) Har selskapets generalforsamling truffet vedtak om ansvarsfrihet eller forkastet forslag om å kreve erstatning etter § 16-1, kan aksjeeiere som eier minst en tidel av

aksjekapitalen, gjøre erstatningsansvar gjeldende på selskapets vegne og i dets navn.

(2) Erstatningssøksmålet må anlegges ved felles fullmektig innen tre måneder etter generalforsamlingens vedtak. Er det begjært granskning etter § 4-22, regnes fristen fra den dag begjæringen er endelig avslått eller i tilfelle granskningen er avsluttet. Er erstatningssøksmål reist, kan det fortsette selv om enkelte aksjeeiere trekker seg eller avhender sine aksjer.

(3) Kostnadene ved erstatningssøksmålet er selskapet uvedkommende. Kostnadene kan likevel kreves dekket av selskapet med inntil det beløp som er kommet selskapet til gode ved søksmålet.

(4) Paragrafen her gjelder ikke når vedtaket nevnt i første ledd er truffet med flertall som for vedtektsendring. Det samme gjelder ved inngått forlik.

§ 16-5. Beslutning om ansvarsfrihet

(1) Har generalforsamlingen truffet vedtak om ansvarsfrihet eller om at ansvar ikke skal gjøres gjeldende, kan selskapet likevel fremme krav grunnet på forhold som generalforsamlingen på vesentlige punkter ikke fikk riktige og fullstendige opplysninger om da vedtaket ble truffet.

(2) Generalforsamlingens vedtak binder heller ikke selskapets konkursbo dersom selskapet må antas å ha vært insolvent da vedtaket ble truffet eller konkurs ble åpnet innen ett år etter vedtaket. Søksmål må reises innen ett år etter konkursåpningen.

§16-6. Andre krav på selskapets vegne

(1) Bestemmelsene i §§ 16-4 og 16-5 gjelder tilsvarende for
1. selskapets krav på tilbakeføring etter §§ 6-5, 6-7 og 6-12,
2. selskapets krav på godtgjørelse etter § 5-10,
3. begjæring av offentlig påtale eller reising av privat straffesak.

II. Erstatning for tap påført enkelte aksjeeiere, kreditorer mv

§ 16-7. Erstatningskrav fra aksjeeier

(1) En aksjeeier kan kreve at medlemmer av styret eller bedriftsforsamlingen, daglig leder, andre aksjeeiere, revisor eller granskere erstatter tap for aksjeeieren som de forsettlig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave eller forøvrig svarer for etter alminnelige erstatningsregler. Paragraf 16-1 og § 16-2 gjelder tilsvarende.

(2) Erstatningskrav for en aksjeeiers andel av et tap som selskapet kan kreve erstattet etter § 16-1, kan ikke gjøres gjeldende etter paragrafen her.

§ 16-8. Erstatningskrav fra kreditorer og andre

(1) En kreditor eller tredjepart kan kreve at medlemmer av styret eller bedriftsforsamlingen, daglig leder, aksjeeiere, revisor eller granskere erstatter tap som de forsettlig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave eller forøvrig svarer for etter alminnelige erstatningsregler. Paragraf 16-1 og § 16-2 gjelder tilsvarende.

(2) En kreditor kan ikke kreve erstatning etter paragrafen her for tap som er en følge av at selskapet er påført tap og at det derfor ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser.

III. Rettergangsregler mv

§ 16-9. Rettssak mellom selskapet og styret

(1) I tilfelle av rettssak mellom selskapet og styret eller enkelte av dets medlemmer skal styret innkalle generalforsamlingen for å få valgt én eller flere personer som skal opptre for selskapet under saken. Dette gjelder ikke hvis slikt valg er foretatt da saksanlegg ble besluttet.

(2) Foretar generalforsamlingen ikke valg som nevnt, kan forkynning for selskapet skje overfor en av aksjeeierne.

(3) Har selskapet bedriftsforsamling, fører bedriftsforsamlingen saken for selskapet. Forkynning for selskapet skjer overfor lederen av bedriftsforsamlingen.

(4) Paragrafen her gjelder ikke sak etter § 16-4.

§ 16-10. Rettssak mellom selskapet og bedriftsforsamlingen

(1) I tilfelle av rettssak mellom selskapet og dets bedriftsforsamling eller flertallet i bedriftsforsamlingen, gjelder § 16-9 første og annet ledd tilsvarende.

§ 16-11. Skifterettens saksbehandling mv

(1) Når skifteretten behandler saker etter loven her, gjelder reglene om saksbehandling i skifteloven §§ 22 til 25 når annet ikke fremgår av loven her.

(2) Kjennelse og annen avgjørelse av skifteretten kan påkjæres etter reglene i tvistemålsloven kap 26.

(3) Et kjæremål kan ikke grunnes på at kjennelsen eller avgjørelsen er uhensiktsmessig eller uheldig. Dette gjelder ikke kjennelse etter §§ 4-22 og 6-25.

§ 16-12. Beregning av frister

(1) Ved beregning av frister som er regnet i dager, telles ikke med den dag da fristen begynner å løpe. Derimot medregnes møtedagen eller den dag da den handlingen fristen gjelder, tidligst kan foretas eller senest må være foretatt.

(2) Frister som er regnet i uker, måneder eller år, ender på den dag i den siste uke eller den siste måned som etter sitt navn eller tall svarer til den dag da fristen begynner å løpe. Har ikke måneden dette tallet, ender fristen på den siste dag i måneden.

(3) Ender en handlingsfrist på en lørdag, helgedag eller dag som etter lovgivningen er likestilt med helgedag, forlenges fristen til den nærmest følgende virkedag.

IV. Straffebestemmelser

§ 16-13. Overtredelse av loven med forskrifter

(1) Stifter, medlem av styret eller bedriftsforsamlingen, daglig leder, firmategner og revisor som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her, straffes med bøter eller under skjerpende forhold med fengsel inntil ett år. Medvirkning straffes på samme måte.

(2) Ledende ansatt som er tildelt myndighet til å treffe beslutning på selskapets vegne innenfor avgrensede saksområder, og som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her under utøvelsen av sin myndighet, straffes med bøter eller under skjerpende forhold med fengsel inntil ett år.

(3) Overtredelse av bestemmelser i eller gitt i medhold av denne lov er forseelse. Foreldelsesfristen for adgang til å reise straffesak er fem år.

§ 16-14. Grov uforstand

(1) Medlem av styret, daglig leder og revisor som viser grov uforstand under utførelsen av sitt verv for selskapet straffes med bøter eller under skjerpende forhold fengsel inntil ett år. Det samme gjelder en ledende ansatt som er tildelt myndighet til å treffe beslutninger på selskapets vegne innenfor avgrensede saksområder og som viser grov uforstand under utøvelsen av sin myndighet. Medvirkning straffes på samme måte.

(2) Overtredelse av bestemmelser i eller gitt i medhold av denne lov er forseelse. Foreldelsesfristen for adgang til å reise straffesak er fem år.

V. Pålegg og tvangsmulkt

§ 16-15. Departementets myndighet

(1) Når allmenne hensyn tilsier at forhold i strid med bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her bringes til opphør, kan departementet gi selskapet pålegg om å treffe nødvendige tiltak for å rette på forholdet. Departementet kan sette en frist for at forholdene kan bringes i samsvar med pålegget.

(2) Departementet kan ilegge selskapet eller den som ikke etterkommer pålegg etter første ledd tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

(3) Finner departementet at allmenne hensyn ikke tilsier at det treffes vedtak om pålegg etter første ledd, kan departementet avvise en sak uten realitetsbehandling. Beslutning om avvisning regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven og kan ikke påklages.

(4) Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføring og avgrensning av bestemmelsene i paragrafen her.

Kapittel 17. Ikrafttredelse. Overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 17-1. Ikrafttredelse mv

(1) Loven trer ikraft fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid.

(2) Lov 4. juni 1976 nr 59 om aksjeselskaper med unntak av kap 11 oppheves fra det tidspunkt loven trer ikraft, med mindre Kongen bestemmer noe annet med hjemmel i første ledd annet punktum.

§ 17-2. Henvisning i andre lover

(1) Når det i bestemmelser i annen lovgivning henvises til aksjeselskap, omfattes både aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper med mindre annet er særskilt fastsatt.

§ 17-3. Overgangsregler

(1) Et aksjeselskap som er stiftet før loven er trådt ikraft, regnes som aksjeselskap undergitt loven her med mindre selskapet før loven trådte ikraft er registrert i Foretaksregisteret som allment aksjeselskap.

(2) Paragraf 1-12 er ikke til hinder for at et aksjeselskap registreres i Foretaksregisteret som allmennaksjeselskap når selskapet før loven er trådt ikraft, har truffet

vedtak om omdanning fra privat til allment aksjeselskap, og omdanningsvedtaket er meldt til Foretaksregisteret senest seks måneder etter at loven trådte ikraft.

(3) Aksjeselskap som har holdt konstituerende generalforsamling før loven trer ikraft, kan registreres i Foretaksregisteret selv om stiftelsen ikke er gjennomført etter reglene i §§ 2-1 til 2-13. Registrering må i tilfelle skje senest seks måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet.

(4) Et aksjeselskap som er stiftet før loven trådte i kraft, skal innen 5 år ha forhøyet aksjekapitalen slik at minstekravet i § 1-3 er oppfylt, med mindre Kongen forlenger 5-års fristen.

(5) Kravet i § 1-3 annet ledd om at aksjene skal lyde på like stort beløp, gjelder ikke for selskaper som hadde aksjer med ulikt pålydende da lov 4. juni 1976 nr 59 om aksjeselskaper trådte ikraft. Ved kapitalforhøyelse kan det ikke utstedes aksjer som lyder på andre beløp enn de tidligere aksjene. I generalforsamlingen gir aksjene med lavest pålydende en stemme og de øvrige aksjer tilsvarende flere stemmer når annet ikke er fastsatt i vedtektene.

(6) Paragraf 2-14 gjelder ikke melding som har kommet frem til Foretaksregisteret før loven er trådt ikraft.

(7) Paragraf 2-16 til § 2-21 om aksjeinnskudd gjelder bare når selskapet er stiftet etter reglene i loven her.

(8) Aksjeselskaper som ikke er stiftet etter reglene i loven her, skal innen to år etter at loven er trådt ikraft bringe sine vedtekter i samsvar med loven. Vedtektsendring som er nødvendig, kan vedtas med flertall etter § 4-16 første ledd. Har selskapet ikke vedtatt nødvendige vedtektsendringer innen fristens utløp, gjelder reglene i §§ 12-16 til 12-18 om oppløsning etter krav fra Foretaksregisteret tilsvarende.

(9) Aksjeselskap som ikke er stiftet etter reglene i loven her, skal innen ett år etter at loven er trådt ikraft sørge for at opplysninger i aksjeeierboken er i samsvar med loven.

(10) Tidligere gjeldende rettsverns- og legitimasjonsregler skal anvendes på overdragelse og pantsettelse som gjelder aksjer utstedt under tidligere lovgivning og som finner sted før ett år etter at loven trådte ikraft. Rettsvern etter slike regler beholder sin virkning til ett-års fristen er utløpt. Har selskapet fått melding etter §§ 3-3 og 3-9 før dette tidspunkt, regnes rettsvernet fra tidspunktet for rettsvern etter tidligere gjeldende regler.

(11) For selskaper som er stiftet før loven er trådt ikraft, gjelder § 3-7 annet ledd bare for så vidt selskapets vedtekter inneholder bestemmelse om at overdragelse eller annet eierskifte er betinget av samtykke fra selskapet side. Har selskapet slik vedtektsbestemmelse, gjelder også §§ 3-11 til 3-14 når annet ikke følger av vedtektene og eierskifte finner sted etter at loven er trådt ikraft.

(12) For selskaper som er stiftet før loven er trådt ikraft, gjelder §§ 3-15 til 3-19 om forkjøpsrett bare for så vidt selskapets vedtekter inneholder bestemmelse om forkjøpsrett ved overdragelse eller annet eierskifte, og eierskiftet finner sted etter at loven er trådt ikraft.

(13) For selskaper som er stiftet før loven er trådt ikraft, gjelder §§ 3-20 til 3-22 om uttreden og utløsning slik:

1. Krav om uttreden etter § 3-20 første ledd nr 1 og 2 og krav om utløsning etter § 3-21 første ledd nr 1 kan bare grunne på forhold etter at loven er trådt ikraft.
2. Krav om uttreden etter § 3-20 første ledd nr 3 og krav om utløsning etter § 3-21 første ledd nr 2 kan tidligst fremsettes ett år etter at loven er trådt ikraft.

(14) For selskaper som er stiftet før loven er trådt i kraft, skal selskapets ledelse være organisert i samsvar med reglene i kap 5 innen to år etter at loven er trådt ikraft.

(15) Paragraf 6-7 gjelder ikke avtaler om erverv er inngått før loven er trådt ikraft.

(16) Paragraf 6-13 til § 6-21 om erverv av egne aksjer gjelder bare erverv som finner sted etter at loven har trådt i kraft.

(17) Nedsettelse av aksjekapitalen, fondsemisjon og kapitalforhøyelse, som er besluttet før loven er trådt ikraft, kan gjennomføres etter tidligere lovgivning.

(18) Styrefullmakt etter §§ 9-22 og 9-35 utløper i alle tilfelle senest to år etter at loven er trådt ikraft.

(19) En sammenslåing som er besluttet i ett av de selskaper som deltar i sammenslutning før loven er trådt ikraft, kan gjennomføres etter tidligere lovgivning.

(20) Oppløsning som er besluttet før loven er trådt ikraft kan gjennomføres etter tidligere lovgivning.

Del V
Utkast til lov om allmennaksjeselskaper

KAPITTEL 16

Utkast til lov om allmennaksjeselskaper

Del I. Alminnelig del

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1. Virkeområde

(1) Denne lov gjelder allmennaksjeselskaper.

(2) Med allmennaksjeselskap forstås her ethvert selskap

1. hvor ikke noen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser, udelt eller for deler som til sammen utgjør selskapets samlede forpliktelser, og
2. som i vedtektene er betegnet som allmennaksjeselskap, og
3. som er registrert som allmennaksjeselskap i Foretaksregisteret.

I. Generelt om allmennaksjeselskaper

§ 1-2. Stiftelse

(1) Stiftelse av allmennaksjeselskap og omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap skal skje etter reglene i loven her.

§ 1-3. Aksjekapital og aksjer

(1) Et allmennaksjeselskap skal ha en aksjekapital på minst 200.000 norske kroner.

(2) Aksjekapitalen skal være fordelt på et fastsatt antall aksjer som rettighetene som aksjeeier knytter seg til. Aksjene skal lyde på et like stort beløp.

(3) Selskapet kan innby til tegning eller tilsvarende erverv av aksjer ved innbydelse som omfattes av lovgivningen om verdipapirhandelen. Forøvrig kan selskapet innby bestemte navngitte personer til å tegne eller å erverve aksjer i selskapet.

(4) Selskapets aksjer skal registreres i Verdipapirsentralen.

§ 1-4. Selskapsforholdet

(1) Det selskapsrettslige forhold mellom selskapet og den som er eier av aksje i selskapet, bestemmes av vedtektene.

(2) Retten til utbytte og andre rettigheter knyttet til en aksje kan ikke skilles fra aksjen, med mindre annet følger av loven her.

§ 1-5. Likhetsgrunnsetning

(1) Alle aksjer gir lik rett i selskapet med mindre vedtektene inndeler aksjene i flere klasser. Aksjer i samme klasse har lik rett i selskapet.

§ 1-6. Stemmerettsbegrensning

(1) Vedtektene kan inneholde bestemmelser om stemmerettsbegrensning som er knyttet til person.

(2) I vedtektene kan det også fastsettes at aksjene i en aksjeklasse ikke skal gi stemmerett eller skal ha begrenset stemmevekt. Slik vedtektsbestemmelse skal godkjennes av departementet dersom det samlede pålydende av aksjer i selskapet med

slike stemmerettsbegrensninger, skal utgjøre mer enn halvparten av aksjekapitalen i selskapet.

(3) En stemmerettsbegrensning som er knyttet til en aksje eller person, er uten betydning i forhold til bestemmelser i denne loven som gir rettigheter til hver aksjeeier eller til aksjeeiere som eier eller representerer en viss del av aksjekapitalen. Det samme gjelder i forhold til bestemmelser som, for at vedtak skal være truffet, krever tilslutning fra en viss del av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen.

(4) Departementet kan kreve at stemmerettsbegrensninger som nevnt i første og annet ledd, blir endret når dette er påkrevet for at Norge skal kunne oppfylle forpliktelser etter internasjonale avtaler.

§ 1-7. Rettsevne

(1) Når selskapet er registrert i Foretaksregisteret, kan selskapet som sådant erverve rettigheter og pådra seg forpliktelser, samt ha partsstilling overfor domstol og offentlig myndighet.

§ 1-8. Aksjeeiernes ansvar overfor kreditorene

(1) Aksjeeierne hefter ikke overfor kreditorene for selskapets forpliktelser.

(2) Aksjeeierne plikter ikke å gjøre innskudd i selskapet eller i tilfelle i dettes konkursbo i større utstrekning enn det følger av grunnlaget for aksjetegningen.

§ 1-9. Forsvarlig virksomhet

(1) Selskapets virksomhet skal til enhver tid være tilpasset det som ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten er forsvarlig i forhold til egenkapitalen i selskapet.

§ 1-10. Utdeling fra selskapet

(1) Utdeling fra selskapet kan bare skje etter reglene om utbytte, kapitalnedsettelse, sammenslåing eller deling av selskaper, og tilbakebetaling etter oppløsning.

(2) Som utdeling regnes enhver overføring av verdier som direkte eller indirekte kommer aksjeeieren til gode. Verdien skal beregnes etter virkelig verdi på dagen for overføringen.

§ 1-11. Misbruk av myndighet i selskapet

(1) Et selskapsorgan og andre som representerer selskapet kan ikke treffe noe vedtak eller på annen måte foreta noe som er egnet til å gi visse aksjeeiere eller andre urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning.

(2) Styret og daglig leder må ikke etterkomme noe vedtak av generalforsamlingen eller annet selskapsorgan som strider mot lov eller mot selskapets vedtekter.

II. Definisjoner

§ 1-12. Mor- og datterselskap

(1) Når et allmennaksjeselskap på grunn av eierandeler eller avtale har bestemmende innflytelse i et annet selskap, regnes det første selskapet som morselskap og det andre som datterselskap.

(2) Et allmennaksjeselskap regnes alltid å ha bestemmende innflytelse i et annet selskap når det eier så mange aksjer eller andeler i det annet selskap at det gir flertall av stemmene i selskapet. Det samme gjelder dersom allmennaksjeselskapet ellers har rett til å velge eller avsette et flertall av medlemmene i styret i det annet selskap.

(3) Som datterselskap til et morselskap regnes også et selskap hvor

1. morselskapet og et eller flere datterselskaper, eller
2. ett eller flere datterselskaper av morselskapet til sammen har bestemmende innflytelse i selskapet.

§ 1-13. Konsern

(1) Mor- og datterselskap som nevnt i § 1-12 utgjør til sammen et konsern. Som konsernselskap regnes ethvert selskap som inngår i et konsern.

§ 1-14. Aksjeeiers og andres nærstående

(1) Som en persons nærstående regnes her:

1. Ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold.
2. Slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken.
3. Slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken til en person som nevnt i nr 1.
4. Ektefelle til, og en person som bor sammen i ekteskapslignende forhold, med noen som er nevnt i nr 2.
5. Selskap der vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr 1 til 4, har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 1-12.

§ 1-15. Aksjeeiers og andres personlige nærstående

(1) Som en persons personlige nærstående regnes her:

1. Ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold.
2. Mindreårige barn til vedkommende selv samt mindreårige barn til en person som nevnt i nr 1 som vedkommende bor sammen med.
3. Selskap der vedkommende selv eller noen som nevnt i nr 1 og nr 2 har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 1-12.

Kapittel 2. Stiftelse av allmennaksjeselskap mv

I. Stiftelsesgrunnlaget

§ 2-1. Stiftelsesdokument

(1) For å stifte et allmennaksjeselskap skal den eller de som skal tegne aksjer (stifterne), opprette et stiftelsesdokument som minst skal inneholde:

1. Stifternes navn, adresse og fødselsnummer, og for juridiske personer, firma, organisasjonsnummer og adresse.
2. Selskapets vedtekter.
3. Antall aksjer som skal tegnes av hver av stifterne.
4. Det beløp som skal betales for hver aksje (aksjeinnskudd).
5. Tidspunktet for oppgjør av aksjeinnskudd.
6. Stiftelsesomkostninger som skal dekkes av selskapet, jf § 2-5.
7. Enhver bestemmelse om aksjeinnskudd som nevnt i § 2-6.
8. Enhver bestemmelse om særskilte rettigheter som nevnt i § 2-7.

(2) I stiftelsesdokumentet skal det angis hvem som skal være medlemmer av selskapets styre, samt hvem som skal være revisor.

(3) Kongen kan i forskrift fastsette standardformular for stiftelsesdokumentet og gi nærmere regler om bruken av formularet, herunder om bruken av formularet ved registrering i Foretaksregisteret.

§ 2-2. Minstekrav til vedtektene

(1) Vedtektene skal minst angi:
1. At selskapet skal være et allmennaksjeselskap.
2. Selskapets firma.
3. Den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor.
4. Selskapets virksomhet.
5. Aksjekapitalens størrelse.
6. Aksjenes pålydende (nominelle beløp).
7. Antallet eller laveste og høyeste antall styremedlemmer.
8. Om selskapet skal ha flere daglige ledere eller om styret eller bedriftsforsamlingen skal kunne bestemme at selskapet skal ha flere daglige ledere, samt i så fall om flere daglige ledere skal fungere som kollektivt organ.
9. Hvilke saker som skal behandles på årsmøtet i generalforsamlingen.

§ 2-3. Aksjeklasser

(1) Skal selskapets aksjer inndeles i flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet, må dette fastsettes i vedtektene. Det som skiller aksjeklassene og det samlede pålydende av aksjene i hver klasse skal angis.

(2) I vedtektene kan det bestemmes at aksjer i en aksjeklasse skal kunne byttes med aksjer i en annen klasse.

§ 2-4. Aksjeinnskudd

(1) Aksjeinnskudd betales i penger, med mindre annet er fastsatt i stiftelsesdokumentet.

(2) Det beløp eller annet vederlag som skal betales for en aksje, må ikke være lavere enn aksjens pålydende. Blir en aksje tegnet mot et lavere vederlag, skal pålydende likevel skytes inn.

§ 2-5. Stiftelsesomkostninger

(1) Omkostninger ved stiftelsen kan bare dekkes av selskapet når dette er bestemt i stiftelsesdokumentet. Det skal der angis hvilke omkostninger det gjelder, og navn og adresse på den som er tilgodesett. Det kan angis et høyeste beløp.

II. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv

§ 2-6. Aksjeinnskudd i annet enn penger

(1) Aksjer kan tegnes med rett eller plikt til å gjøre innskudd med andre eiendeler enn penger eller på andre særlige vilkår bare når dette er bestemt i stiftelsesdokumentet. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, innskyternes navn og adresse, hvor mange aksjer selskapet skal yte for innskuddet, og hvilke vilkår som skal gjelde.

(2) Eiendeler som selskapet mottar som aksjeinnskudd, kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for åpningsbalansen. Som aksjeinnskudd kan ikke brukes eiendeler som etter gjeldende regler ikke kan føres opp i balansen, og heller ikke en plikt til å utføre et arbeid eller en tjeneste for selskapet.

(3) Er avtale om tegning av aksjer på særlige vilkår ikke i sin helhet inntatt i stiftelsesdokumentet, skal dette gjengi hovedpunktene og henvise til vedlegg til dokumentet hvor avtalen og redegjørelsen etter § 2-8 inntas.

(4) Avtale eller bestemmelse som ikke er inntatt i stiftelsesdokumentet eller gjengitt der slik det kreves i paragrafen her, kan ikke gjøres gjeldende mot selskapet.

§ 2-7. Særlige plikter for selskapet

(1) Stiftelsesdokumentet skal inneholde opplysninger om enhver avtale eller bestemmelse om

1. at selskapet skal overta eiendeler mot vederlag i annet enn aksjer. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, overdragerens navn og adresse, det vederlag som skal ytes, og hvilke vilkår som skal gjelde. Eiendelene kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for ervervet.
2. at selskapet skal bli part i en avtale, eller at noen skal ha særskilte rettigheter overfor eller fordeler av selskapet. Det skal angis hvilke vilkår som skal gjelde, og navn og adresse på den som er tilgodesett.

(2) Bestemmelsene i § 2-6 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 2-8. Redegjørelse om særskilte rettigheter

(1) I tilfelle som nevnt i §§ 2-6 og 2-7 skal stiftelsesdokumentet vedlegges en redegjørelse som minst inneholder:

1. En beskrivelse av hvert innskudd, erverv eller avtale. Skal en bestående virksomhet overtas, skal årsoppgjør for virksomheten for de tre siste år, herunder eventuell revisjonsberetning, tas inn i eller vedlegges redegjørelsen. Det skal gis opplysning om resultatet av driften i tiden etter den seneste balansedagen. Foreligger ikke årsoppgjør for virksomheten, skal det gis opplysning om resultatet av driften i de tre siste år.
2. Opplysning om de prinsipper som er fulgt ved vurderingen av de eiendeler selskapet skal overta, herunder prinsippene for verdsettingen av forsknings- og utviklingsarbeid, goodwill og andre immaterielle eiendeler.
3. Opplysning om de forhold som kan være av betydning for bedømmelsen av en avtale eller bestemmelse om at selskapet skal overta eiendeler eller bli part i en avtale.
4. Erklæring om at de eiendeler selskapet skal overta, har en verdi som minst svarer til det avtalte vederlag, herunder pålydende av de aksjer som skal utstedes som vederlag, med tillegg av eventuell overkurs. Verdsetting av forsknings- og utviklingsarbeid, goodwill og andre immaterielle eiendeler som skal overtas som aksjeinnskudd, skal særskilt begrunnes.

(2) Stifterne skal sørge for at redegjørelsen blir utarbeidet av én eller flere uavhengige sakkyndige. Som uavhengig sakkyndig skal benyttes en statsautorisert revisor. Departementet kan i forskrift bestemme at også andre yrkesgrupper kan benyttes som uavhengige sakkyndige.

(3) Ved utarbeidelsen av redegjørelsen gjelder reglene i § 8-9 om revisors undersøkelsesrett mv tilsvarende.

III. Stiftelse, registrering mv

§ 2-9. Åpningsbalanse

(1) Stifterne skal utarbeide og datere en åpningsbalanse som skal vedlegges stiftelsesdokumentet.

(2) Åpningsbalansen skal settes opp i samsvar med gjeldende regnskapslovgivning. En statsautorisert revisor skal avgi erklæring om at balansen er gjort opp i samsvar med disse reglene. Åpningsbalansen med revisors erklæring skal tidligst være datert fire uker før stiftelsen.

(3) Aksjeinnskuddene skal regnskapsføres som aksjekapital eller i tilfelle som overkursfond.

(4) Selskapet skal ha en egenkapital i henhold til åpningsbalansen som minst svarer til selskapets aksjekapital. Ved beregningen skal ensidige forpliktelser som selskapet er blitt pålagt ved bestemmelse i stiftelsesdokumentet, anses som gjeld. Stiftelsesomkostninger som selskapet skal dekke anses som gjeld.

§ 2-10. Stiftelsen av selskapet

(1) Når samtlige stiftere har datert og undertegnet stiftelsesdokumentet, er selskapet stiftet og aksjene tegnet.

§ 2-11. Aksjetegning som ikke er bindende

(1) Tegning av aksje på annen måte enn fastsatt i § 2-10 er ikke bindende for selskapet eller tegneren. Det samme gjelder tegning av aksje med forbehold som ikke stemmer med tegningsgrunnlaget.

(2) Tegning som omfattes av første ledd eller som er ugyldig etter alminnelige regler for formuesrettslige disposisjoner, blir likevel bindende ved registrering av selskapet, unntatt når selskapet eller tegneren på forhånd har varslet Foretaksregisteret om at tegningen ikke anses bindende. Dette gjelder likevel ikke tegning som er falsk, forfalsket, foretatt under grov tvang eller i strid med vergemålsloven.

(3) Er en aksjetegning ikke bindende, kan styret nedsette aksjekapitalen og slette aksjen unntatt når dette vil være i strid med § 1-3. Blir aksjekapitalen nedsatt, kan styret også treffe vedtak om at de øvrige aksjeeiere kan foreta særskilt nytegning etter reglene i § 9-3 . Reglene om nedsettelse av aksjekapitalen i kap 6 gjelder ikke vedtak etter dette ledd.

§ 2-12. Forbud mot at selskapet tegner egne aksjer

(1) Selskapet kan ikke tegne egne aksjer. Aksjer tegnet i selskapets navn anses tegnet for stifternes regning.

(2) Stifterne hefter solidarisk for det beløp som skal betales for aksjen. Stifter som godtgjør ikke å ha kjent eller burde ha kjent til tegningen, er likevel uten ansvar.

(3) Er aksje i selskapet tegnet av andre enn selskapet, men for selskapets regning, anses aksjen tegnet av den som har opptrådt som aksjetegner.

§ 2-13. Melding til Foretaksregisteret

(1) Selskapet skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet.

(2) Før selskapet kan meldes til Foretaksregisteret, skal aksjeinnskudd være ytet fullt ut, herunder resultatet av teknisk bistand, forsknings- og utviklingsarbeid mv

stillet til rådighet for selskapet. Revisor skal bekrefte at selskapet har mottatt aksjeinnskuddene.

(3) Er selskapet ikke meldt til Foretaksregisteret innen fristens utløp, kan registrering ikke finne sted. Forpliktelser etter stiftelsesdokumentet er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 2-14. Ansvar for melding om innbetalt aksjekapital

(1) Styrets medlemmer og revisor er solidarisk ansvarlig for det som måtte mangle av de aksjeinnskudd som i melding til Foretaksregisteret er oppgitt og bekreftet innbetalt eller gjort opp på annen måte. Dette gjelder uten hensyn til om det er voldt skade.

(2) Ansvaret gjelder ikke når manglende aksjeinnskudd skriver seg fra verdsettingen av innskudd i annet enn penger, med mindre det er utvist feil eller forsømmelse ved verdsettingen.

§ 2-15. Ansvar for forpliktelser før registreringen

(1) Før aksjeselskapet er registrert, kan selskapet som sådant ikke erverve andre rettigheter og pådra seg andre forpliktelser overfor tredjeperson, enn de som følger av stiftelsesdokumentet eller av lov.

(2) For forpliktelser pådratt i selskapets navn som dette ikke svarer for etter første ledd, er de som har pådratt forpliktelsen personlig og solidarisk ansvarlig, når annet ikke anses avtalt med kreditor. Ved registreringen overtar selskapet forpliktelsen.

(3) Er det før registreringen sluttet en avtale som ikke binder selskapet og visste den annen part i avtalen at selskapet ikke var registrert, kan denne gå fra avtalen dersom selskapet ikke er meldt til Foretaksregisteret innen fristen i § 2-13 eller melding innen fristens utløp blir avvist. Var parten ukjent med at selskapet ikke var registrert, kan avtalen fragås inntil selskapet er blitt registrert. Bestemmelsene i leddet her gjelder ikke når annet følger av avtale.

IV. Aksjeinnskudd

§ 2-16. Selskapets krav på innskudd

(1) Selskapets krav på innskudd stiftes ved aksjetegningen og forfaller på det tidspunkt som er fastsatt i stiftelsesdokumentet.

(2) Selskapets krav på innskudd kan ikke overdras eller stilles som sikkerhet. Krav på innskudd kan ikke tas til utlegg for gjeld.

§ 2-17. Oppgjør av krav på innskudd

(1) Innskuddsforpliktelsen kan ikke gjøres opp ved motregning unntatt med krav på selskapet etter avtale som nevnt i § 2-7. Slik avtale frigjør ikke innskyteren så langt motregningen kan være til skade for selskapet eller dets kreditorer.

(2) Bestemmelsen i første ledd gjelder tilsvarende for oppgjør med andre eiendeler enn fastsatt i stiftelsesdokumentet (tegningsgrunnlaget). Det kan ikke i noe tilfelle foretas oppgjør som vil være i strid med § 2-6 annet ledd.

§ 2-18. Mangler ved innskudd i annet enn penger

(1) Hefter det ved overføringen en faktisk eller rettslig mangel ved et innskudd i annet enn penger, plikter skyldneren å erstatte selskapet verdireduksjonen som følge av tap ved mangelen.

(2) Er en rettslig mangel et hinder for overføring, plikter skyldneren å gjøre opp innskuddet i penger.

§ 2-19. Forsinket oppgjør

(1) Ved forsinket oppgjør av krav på innskudd i penger, plikter aksjeeieren å svare rente fra forfallsdagen etter lov om rente ved forsinket betaling.

(2) Ved forsinket oppgjør av krav på innskudd i annet enn penger, plikter aksjeeieren å erstatte selskapet rente regnet av innskuddets verdi etter åpningsbalansen.

§ 2-20. Tilleggsfrist for oppgjør

(1) Ved forsinkelse med oppgjøret av krav på innskudd skal styret i rekommandert brev oppfordre aksjeeieren om å foreta oppgjør innen syv dager regnet fra avsendelsen av brevet. Aksjeeieren skal i brevet varsles om følgene av at fristen oversittes.

(2) Vet selskapet at aksjen har skiftet eier eller er pantsatt, eller at det er tatt utlegg eller arrest i den, skal rettighetshaveren varsles på samme måte.

(3) Blir oppgjør ikke foretatt innen den fastsatte frist, kan styret treffe vedtak om nedsettelse av aksjekapitalen, sletting av aksjen og nytegning etter reglene i § 2-11 tredje ledd dersom det ikke er rimelig utsikt til å inndrive innskuddet eller omkostningene ved inndrivelsen ikke vil stå i rimelig forhold til størrelsen av innskuddet.

§ 2-21. Preklusjon av krav på innskudd

(1) Faller selskapets krav på aksjeinnskudd bort ved preklusjon, treffer styret vedtak etter reglene i § 2-11 tredje ledd om nedsettelse av aksjekapitalen og sletting av aksjen, samt i tilfelle også om nytegning.

§ 2-22. Eierskifte før oppgjør av krav på innskudd

(1) Skifter en aksje eier før kravet på innskudd er oppgjort, blir den nye eieren ved å melde aksjeervervet til selskapet medansvarlig med den tidligere eieren. Den nye og den tidligere eieren hefter solidarisk overfor selskapet.

V. Omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap

§ 2-23. Omdanningsvedtaket

(1) Et aksjeselskap kan omdannes til allmennaksjeselskap ved vedtektsendring. Regler om redegjørelse i § 2-8 og åpningsbalanse i § 2-9 gjelder tilsvarende.

(2) Styret skal utarbeide forslaget til omdanningsvedtak og vedtektsendring. Forslaget skal begrunnes og inneholde oversikt over virkningene av omdanningen.

(3) Dokumenter som nevnt i første og annet ledd skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

§ 2-24. Melding til Foretaksregisteret

(1) Omdanningsvedtaket skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at vedtaket ble truffet.

(2) Er vedtaket ikke meldt til Foretaksregisteret innen fristens utløp, kan registrering ikke finne sted. Vedtaket er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 2-25. Aksjeeierregister i Verdipapirsentralen

(1) Når det er vedtatt å omdanne et aksjeselskap til et allmennaksjeselskap, skal styret uten opphold sørge for at det blir opprettet et aksjeeierregister for selskapet i Verdipapirsentralen.

(2) Selskapet skal før registreringen gi varsel til aksjeeierne om at den som aksjeboken angir som aksjeeier, vil bli registrert som eier for det antall aksjer aksjeboken viser, med mindre det godtgjøres at en annen er aksjeeier.

(3) Varselet skal angi tidspunkt for registreringen. Det skal senest to måneder før registreringen sendes til alle som i følge aksjeeierboken er aksjeeiere og kunngjøres i Norsk Lysingsblad. Varselet eller en kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad skal tas inn i minst en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted.

(4) Kongen kan gi nærmere regler om overføringen fra aksjeeierboken.

§ 2-26. Omdanningstidspunktet mv

(1) Bestemmelsene i loven her gjelder for selskapet fra det tidspunkt omdanningsvedtaket er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Bestemmelsene om aksjeeierregister og registrering av aksjer i Verdipapirsentralen gjelder fra det tidspunkt aksjeeierregisteret er opprettet, likevel tidligst fra tidspunkt som nevnt i § 2-25 tredje ledd.

Kapittel 3. Aksjeeierne

I. Aksjeeierregisteret

§ 3-1. Opprettelse av aksjeeierregister

(1) Når selskapet er stiftet, skal styret uten opphold sørge for at det opprettes et aksjeeierregister for selskapet i Verdipapirsentralen.

(2) Opprettes aksjeeierregisteret før selskapet er registrert i Foretaksregisteret, skal dette angis. Når registrering i Foretaksregisteret er foretatt, skal styret straks melde dette til Verdipapirsentralen.

(3) Aksjeeierregisteret er tilgjengelig for enhver. Kongen kan gi forskrift om innsynsrett, herunder begrense innsynsretten for andre enn offentlige myndigheter. Kongen kan også bestemme at selskapet etter begjæring skal gi utskrift av aksjeeierregisteret mot fastsatt godtgjørelse.

§ 3-2. Opplysninger som skal inntas i aksjeeierregisteret

(1) Aksjeeierregisteret skal inneholde opplysning om:

1. Selskapets navn.
2. Selskapets aksjekapital.
3. Aksjenes pålydende.
4. Aksjeeiernes navn, fødselsdato og adresse, eller for juridiske personer, firma,

organisasjonsnummer og adresse.
5. Antall aksjer som eies av den enkelte aksjeeier, og i tilfelle hvilken aksjeklasse aksjene tilhører.
6. Dersom det er flere aksjeklasser i selskapet, hvilke særregler som gjelder for aksjene i de klasser som er undergitt særregler.

(2) Eier flere en aksje i sameie, må de oppnevne en enkelt sameier til å opptre som aksjeeier overfor selskapet.

§ 3-3. Særlige opplysninger om aksjene

(1) Aksjeeierregisteret skal også inneholde opplysning om:
1. Aksjenes omsettelighet er innskrenket ved vedtektsbestemmelse.
2. Aksjene kan innløses uten aksjeeierens samtykke.
3. Særlige plikter er knyttet til aksjene ut over betaling av aksjeinnskuddet.
4. Aksjene ikke er fullt innbetalt.

(2) Er det angitt at en aksje ikke er fullt innbetalt, skal styret straks sørge for at opplysningen rettes når innbetaling har funnet sted.

§ 3-4. Opplysningsplikt ved vedtektsendringer

(1) Blir vedtektene endret slik at det som er registrert blir villedende på en måte som kan føre til tap eller ulempe, skal styret straks sørge for at opplysningene blir endret.

§ 3-5. Eierskifte

(1) Tidligere eier skal sørge for at det straks etter eierskifte sendes melding til Verdipapirsentralen om dette.

§ 3-6. Kapitalforhøyelse

(1) Ved kapitalforhøyelse skal de nye aksjene registreres fra det tidspunkt de gis rettigheter i selskapet.

(2) Er kapitalforhøyelsen ikke registrert i Foretaksregisteret, skal aksjeeierregisteret angi dette. Når registrering i Foretaksregisteret er foretatt, skal styret straks melde dette til Verdipapirsentralen.

§ 3-7. Aksjebevis

(1) Når en aksjeeier er registrert i aksjeeierregisteret, skal selskapet gi aksjeeieren melding om dette.

(2) Meldingen skal dateres og angi det som er registrert om aksjeeieren og dennes aksjeinnehav. Blir det som er registrert endret, skal aksjeeieren ha melding om dette.

II. Forvalterregistrering

§ 3-8. Registrering av forvalter som aksjeeier

(1) En bank eller annen forvalter som er godkjent av Kongen, kan føres inn i aksjeeierregisteret i stedet for en utenlandsk aksjeeier når aksjene er notert på utenlandsk børs. Kongen kan samtykke i forvalterregistrering av aksjer som er notert på norsk børs og som tilhører utenlandske aksjeeiere.

(2) Aksjeeierregisteret skal inneholde opplysninger om forvalterens navn og adresse og at denne er forvalter av aksjene. Det skal også fremgå hvor mange aksjer forvalteroppdraget til enhver tid omfatter.

(3) Kongen kan gi forskrift om forvalterregistrering, herunder om forvalterens plikt til å gi offentlig myndighet opplysning om eierforholdene til de aksjer som forvaltes.

§ 3-9. Forvalterens rettigheter og plikter

(1) En forvalter kan ikke utøve andre rettigheter i selskapet enn retten til å motta utbytte eller andre utdelinger på de aksjer forvalteroppdraget omfatter, herunder tildeling av nye aksjer ved kapitalforhøyelse. Forvalteren har fullmakt til å motta slike utdelinger.

(2) Dersom selskapet eller en offentlig myndighet krever det, plikter forvalteren å gi opplysninger om hvem som eier de aksjer forvalteroppdraget omfatter, og om hvor mange aksjer hver enkelt eier.

§ 3-10. Tvangssalg av aksjer mv

(1) Dersom forvalteren ikke gir opplysninger som nevnt i § 3-9 innen en måned etter at selskapet eller offentlig myndighet har krevet det, kan de aksjer som forvaltningen gjelder, kreves solgt gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg så langt de passer. Bestemmelsene i tvangsfullbyrdelsesloven § 10-6, jf § 8-16 om det minste bud som kan godtas, gjelder ikke i dette tilfellet.

(2) Bestemmelsene om tvangssalg i første ledd gjelder tilsvarende dersom forvalteren ikke er godkjent eller godkjennelsen blir trukket tilbake.

(3) Forvalter som ikke er godkjent, har ikke fullmakt som nevnt i § 3-9 første ledd. Blir godkjennelsen trukket tilbake faller fullmakten bort. Kredittilsynet skal i tilfelle gi Verdipapirsentralen melding om at forvalterens konto sperres.

III. Tegningsrettsregister

§ 3-11. Opprettelse av tegningsrettsregister

(1) Selskapet skal ha et tegningsrettsregister i Verdipapirsentralen.

(2) I tegningsrettsregisteret skal innføres:

1. Fortrinnsrett som tilkommer aksjeeier når aksjekapitalen skal forhøyes ved nytegning.
2. Rett til å kreve utstedt aksje som tilkommer fordringshaver i henhold til avtale om lån til selskapet.
3. Rett til å kreve utstedt aksje som tilkommer aksjeeier som følge av nytegning av aksje i selskapet.
4. Rett til å kreve utstedt aksje som tilkommer innehaver av særskilt tegningsrett utstedt til selskapet.

(3) Tegningsrett som nevnt skal også registreres på konto som rettighetshaveren har i Verdipapirsentralen. Paragrafene 3-8 til 3-10 gjelder tilsvarende.

(4) Paragraf 3-1 tredje ledd om innsynsrett gjelder tilsvarende for tegningsrettsregisteret.

§ 3-12. Opplysninger som skal inntas i tegningsrettsregisteret

(1) Tegningsrettsregisteret skal inneholde opplysninger om:

1. Selskapets navn.
2. Rettighetshaverens navn, fødselsdato og adresse, eller for juridiske personer, firma, organisasjonsnummer og adresse.
3. Antall aksjer tegningsretten omfatter, eller hvor mange tegningsretter som kreves for tegning av en aksje.
4. Den aksjeklasse de nye aksjer skal tilhøre dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet.
5. Tegningsretten er knyttet til aksje eller fordring, og om tegningsretten i så fall av rettighetshaveren skal kunne skilles fra aksjen eller fordringen.

IV. Overdragelse og annet eierskifte

§ 3-13. Omsettelighet

(1) Aksjer kan fritt skifte eier ved overdragelse og på annen måte for så vidt annet ikke er bestemt i lov.

(2) Vedtektene kan ikke begrense omsetteligheten av aksjer på annen måte enn etter §§ 3-18 til 3-21.

§ 3-14. Erververens rettigheter

(1) Erververen kan utøve de rettigheter som tilkommer en aksjeeier når ervervet er registrert i aksjeeierregisteret eller erververen har meldt og godtgjort sitt aksjeerverv. Hindres ervervet av bestemmelse i lov eller vedtekt, skal det foretas foreløpig registrering av aksjeervervet. Så lenge registreringen er foreløpig, kan erververen bare utøve retten til utbytte og andre utdelinger, samt retten til nye aksjer ved kapitalforhøyelse.

§ 3-15. Særlig meldeplikt for styret, ledende ansatte mv

(1) De enkelte medlemmer av styret, revisor, daglig leder og andre ledende ansatte, skal omgående gi styret melding om både egne og personlig nærståendes salg eller erverv av aksjer, og andre verdipapirer i selskapet. Meldingen skal innføres i særskilt protokoll.

(2) Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende for salg og erverv av aksjer eller andre verdipapirer i andre selskaper i samme konsern.

(3) Kongen kan gi nærmere regler om meldeplikt etter denne paragrafen.

§ 3-16. Legitimasjons- og rettsvernsregler ved eierskifte

(1) For aksjer registrert i Verdipapirsentralen gjelder reglene i lov om Verdipapirsentralen §§ 5-1 til 5-4 og § 5-6.

(2) Erververen av en aksje får ikke bedre rett enn avhenderen til utbetaling av utbytte og andre utdelinger fra selskapet. Annen utdeling enn utbytte er likevel bare frigjørende i forhold til en senere godtroende erverver dersom den er registrert på aksjeeierens konto i Verdipapirsentralen.

(3) Vedtektene er bindende for erververen selv om aksjeeierregisteret inneholder uriktige eller ufullstendige opplysninger. Omsetningshindring som ikke er registrert kan likevel bare gjøres gjeldende mot erververen dersom

1. erververen kjente eller burde ha kjent til omsetningshindringen da ervervet ble registrert, eller
2. unnlatt registrering skyldes feil i Verdipapirsentralen.

§ 3-17. Tegningsrett til aksjer

(1) Bestemmelsene i §§ 3-13 til 3-16 gjelder tilsvarende for tegningsrett til aksjer.

V. Samtykkekrav ved eierskifte mv

§ 3-18. Vedtektsfastsatt samtykkekrav

(1) I vedtektene kan det fastsettes at erverv av aksje skal være betinget av styrets samtykke, dersom ervervet medfører at erververens andel av aksjene eller stemmene i selskapet når opp i tre prosent eller mer. Likt med erververens egne aksjer, regnes aksjer som eies eller erverves av erververens personlige nærståendes og noen som erververen handler etter avtale eller forøvrig opptrer i forståelse med.

(2) Når vedtektene inneholder samtykkekrav som nevnt gjelder reglene i §§ 3-19 til 3-20.

§ 3-19. Styrets vedtak

(1) Når erverv av aksje er betinget av styrets samtykke, skal styret snarest mulig etter at ervervet er meldt til Verdipapirsentralen, avgjøre om samtykke skal gis.

(2) Samtykke kan ikke nektes ved eierskifte ved arv når erververen er den tidligere eiers nærstående. For øvrig kan samtykke bare nektes når det foreligger saklig grunn for det. I vedtektene kan det fastsettes nærmere vilkår for å nekte samtykke.

(3) Erververen skal uten opphold underrettes om avgjørelsen. Gis det ikke samtykke, skal begrunnelsen angis, og erververen skal dessuten orienteres om hva som er påkrevet for å bringe forholdet i orden.

(4) Er erververen ikke underrettet om at samtykke er nektet, innen to måneder etter at melding om ervervet kom inn til Verdipapirsentralen, anses samtykke gitt.

§ 3-20. Nektelse av samtykke

(1) Nekter styret å gi samtykke til ervervet, kan erververen
1. omgjøre overdragelsen etter avtale med avhenderen,
2. avhende aksjen,
3. reise søksmål om gyldigheten av nektelsen.

(2) Tiltak etter første ledd må være iverksatt innen to måneder etter at erververen mottok underretning om at samtykke var nektet. Oversittes fristen, kan styret kreve aksjen solgt gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg. Bestemmelsene i tvangsfullbyrdelsesloven § 10-6, jf § 8-16 om det minste bud som kan godtas, gjelder ikke ved salget.

(3) Er det reist søksmål om gyldigheten av en nektelse, kan tvangssalg tidligst finne sted to måneder etter at rettskraftig dom foreligger.

§ 3-21. Eierbegrensninger

(1) Vedtektene kan inneholde bestemmelser om eierbegrensninger som er knyttet til person. Paragraf 1-6 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(2) I vedtektene kan det også fastsettes at eiere eller erververe av aksjer som tilhører en særskilt aksjeklasse, skal ha bestemte egenskaper. Paragraf 1-6 annet ledd gjelder tilsvarende.

§ 3-22. Selskapets innløsning av små aksjeposter

(1) Selskapet kan fremsette tilbud om å overta de aksjene som eies av aksjeeiere som hver for seg har så få aksjer i selskapet at den samlede verdi av aksjene regnet etter kursen på tilbudsdagen ikke overstiger fem hundre kroner. Tilbud som angir løsningssummen pr aksje og fristen til å godta tilbudet, skal sendes skriftlig til alle aksjeeiere med kjent adresse som omfattes av tilbudet. Ervervet skjer etter reglene om erverv av egne aksjer i §§ 6-13 til 6-18.

(2) Har selskapet fremsatt tilbud etter første ledd uten at alle aksjer tilbudet omfatter, er blitt overtatt av selskapet, kan departementet gi selskapet tillatelse til tvungen overtagelse av resten av aksjene.

(3) Når selskapet har truffet beslutning om tvungen overtagelse i henhold til tillatelse fra departementet, skal selskapet innføres som eier av aksjene i aksjeeierregisteret. Dette gjelder likevel ikke aksjene til aksjeeiere som etter at tilbudet etter første ledd er fremsatt, har fått registrert erverv av så mange aksjer at de ikke lenger omfattes av tilbudet.

(4) Oppstår det tvist om løsningssummen, skal selskapet sørge for at denne fastsettes ved skjønn etter aksjenes virkelige verdi hensett til kursen på den dag selskapet er blitt eier av aksjene.

(5) Skjønnet holdes i den rettskrets hvor selskapet har sitt forretningskontor. Alle aksjeeiere skjønnet angår kan innstevnes som part. Kostnadene ved skjønnet dekkes av selskapet.

(6) Kongen kan fastsette et høyere minstebeløp enn angitt i første ledd.

Kapittel 4. Generalforsamlingen

I. Alminnelige regler

§ 4-1. Generalforsamlingens myndighet

(1) Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet.

(2) Beslutning om å endre vedtektene treffes av generalforsamlingen, hvis ikke annet er fastsatt i lov.

(3) Når selskapet har bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-24 og 13-25. Er det avtalt at selskapet ikke har bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-26 og 13-27.

§ 4-2. Aksjeeiernes møterett

(1) Aksjeeierne har rett til å møte i generalforsamlingen, enten selv eller ved fullmektig etter eget valg. Møteretten kan ikke begrenses i vedtektene.

(2) Fullmektigen skal legge frem skriftlig og datert fullmakt. Fullmakten anses å gjelde bare for førstkommende møte hvis det ikke går tydelig frem at noe annet er ment. Den kan når som helst kalles tilbake.

(3) Aksjeeiere har rett til å ta med rådgiver. Aksjeeieren kan gi talerett til én rådgiver.

§ 4-3. Krav om forhåndsvarsel til selskapet

(1) I vedtektene kan fastsettes at aksjeeiere som vil delta i generalforsamlingen, skal meddele dette til selskapet innen en bestemt frist. Fristen kan ikke utløpe tidligere enn fem dager før møtet.

(2) Fristen skal angis i innkallingen. En aksjeeier som ikke har meldt fra innen fristens utløp, kan nektes adgang.

§ 4-4. Stemmerett. Inhabilitet

(1) Hver aksje gir en stemme når annet ikke følger av loven eller vedtektene.

(2) Stemmerett kan ikke utøves for en aksje som tilhører selskapet selv eller et datterselskap. En slik aksje skal ikke regnes med når en beslutning krever samtykke fra samtlige aksjeeiere eller en viss del av aksjekapitalen, eller når en rett kan utøves bare av eierne av en viss del av selskapets aksjekapital.

(3) Ingen kan selv eller ved fullmektig eller som fullmektig delta i en avstemning om søksmål mot seg selv eller om eget ansvar overfor selskapet, og heller ikke om søksmål mot andre eller om andres ansvar dersom han eller hun har en vesentlig interesse i saken som kan være stridende mot selskapets.

§ 4-5. Deltagelse av styret og daglig leder

(1) Styreleder og daglig leder skal delta på møte i generalforsamlingen. Ved gyldig forfall utpekes stedfortreder. Andre styremedlemmer kan møte.

(2) Styremedlemmene og daglig leder har rett til å uttale seg på møtet.

II. Møter

§ 4-6. Årsmøte

(1) Innen fire måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal selskapet avholde årsmøte.

(2) På årsmøtet skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. Godkjennelse av årsregnskapet, herunder utdeling av utbytte.
2. Godkjennelse av årsregnskapet for konsernet.
3. Andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen.

(3) Årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen skal senest to uker før årsmøtet sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

§ 4-7. Andre møter

(1) Styret kan bestemme at generalforsamlingen skal innkalles til møte.

(2) Styret skal innkalle generalforsamlingen når revisor eller aksjeeiere som representerer minst en tjuedel av aksjekapitalen, skriftlig krever det for å få behandlet et bestemt angitt emne. I så fall må møtet holdes innen en måned etter at kravet er fremsatt.

III. Innkalling. Dagsorden

§ 4-8. Møteinnkalling

(1) Generalforsamlingen innkalles til møte av styret.

(2) Dersom styret ikke innkaller generalforsamling til møte som skal holdes etter loven, vedtektene eller tidligere vedtak av generalforsamlingen, skal skifteretten gjøre dette når det kreves av et styremedlem, daglig leder, revisor eller en aksjeeier. Utgiftene dekkes av selskapet.

§ 4-9. Tid. Sted mv

(1) Møteinnkalling skjer ved skriftlig henvendelse til alle aksjeeiere med kjent adresse. Innkallingen skal angi tid og sted for møtet.

(2) Innkallingen skal være avsendt senest to uker før møtet skal holdes. Kortere frist kan ikke fastsettes i vedtektene.

(3) Møte i generalforsamlingen skal så vidt mulig holdes i den kommune hvor selskapet har sitt forretningskontor. Annet kan bestemmes i vedtektene.

§ 4-10. Forslag til dagsorden

(1) Innkallingen skal bestemt angi de saker som skal behandles, på møtet. Forslag om å endre vedtektene skal gjengis i innkallingen. Styret utarbeider forslag til dagsorden i samsvar med det som er bestemt i loven og vedtektene.

(2) En aksjeeier kan kreve å få behandlet spørsmål på møtet når kravet meldes skriftlig til styret i så god tid at det kan tas med i innkallingen. Er innkallingen avsendt, skal endret innkalling sendes ut dersom det er minst to uker igjen til møtet.

IV. Møteregler

§ 4-11. Åpning av møtet, møteleder

(1) Er møtelederen ikke utpekt i vedtektene, åpnes møtet i generalforsamlingen av styrets leder eller av den styret har utpekt. Møtelederen, som ikke behøver å være aksjeeier, velges av generalforsamlingen.

(2) Skifteretten utpeker den som skal åpne møtet dersom dette senest syv dager før generalforsamlingen begjæres av aksjeeiere som representerer mer enn en tjuedel av aksjekapitalen. Det samme gjelder når generalforsamlingen er innkalt av skifteretten. Skifterettens avgjørelse kan ikke påkjæres.

§ 4-12. Fortegnelse over aksjeeierne på møtet

(1) Den som åpner møtet skal før første avstemning ha opprettet en fortegnelse over de aksjeeiere som har møtt, enten selv eller ved fullmektig. Fortegnelsen skal angi hvor mange aksjer og stemmer hver av dem representerer.

(2) Denne fortegnelsen skal anvendes inntil den måtte bli endret av generalforsamlingen.

§ 4-13. Saker utenfor dagsordenen

(1) Saker som ikke er meddelt aksjeeierne etter reglene om innkalling av generalforsamlingen, kan ikke avgjøres på møtet med mindre alle aksjeeiere som er representert samtykker.

(2) At saken ikke er angitt i innkallingen hindrer likevel ikke at:

1. Et årsmøte avgjør saker som etter loven eller vedtektene skal behandles på møtet.
2. Et årsmøte avgjør spørsmål om granskning når en aksjeeier har fremsatt forslag om det etter § 4-23 første ledd.
3. Det vedtas å innkalle til nytt møte i generalforsamling for å avgjøre forslag fremsatt i møtet.

§ 4-14. Styrets og daglig lederes opplysningsplikt

(1) En aksjeeier kan kreve at styret og daglig leder gir møtet tilgjengelige opplysninger om forhold som kan innvirke på bedømmelsen av:
1. Årsregnskapet og årsberetningen
2. En sak som er forelagt aksjeeierne til avgjørelse
3. Selskapets økonomiske stilling, herunder om virksomheten i andre selskaper som selskapet deltar i, og saker som ellers hører inn under generalforsamlingen, med mindre de opplysninger som kreves ikke kan gis uten uforholdsmessig skade for selskapet.

(2) Er nødvendige opplysninger ikke tilgjengelige, skal skriftlig svar utarbeides innen to uker etter møtet. Svaret skal sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse dersom det inneholder opplysninger av vesentlig betydning.

§ 4-15. Protokoll

(1) Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.

(2) I protokollen skal vedtakene inntas med angivelse av utfallet av avstemningene. Fortegnelsen over de møtende etter § 4-12 skal vedlegges protokollen.

(3) Protokollen undertegnes av møtelederen og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant de som er til stede. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet og oppbevares på betryggende måte.

V. Beslutninger

§ 4-16. Alminnelig flertallskrav

(1) En beslutning av generalforsamlingen krever flertall av de avgitte stemmer med mindre annet er bestemt i loven. Står stemmetallet likt, gjelder det møtelederen slutter seg til, også når denne ikke har stemmerett.

(2) Ved valg eller ansettelse anses den eller de valgt som får flest stemmer. Generalforsamlingen kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer. Står stemmetallet likt, treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

(3) Andre stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 4-17. Vedtektsendring

(1) Beslutning om å endre vedtektene krever tilslutning fra minst to tredeler så vel av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på møtet.

(2) Beslutning om vedtektsendring som forringer en hel aksjeklasses rett, må tiltres av eiere av to tredeler av den representerte kapital i denne klassen.

(3) Strengere flertallskrav for vedtektsendring kan fastsettes i vedtektene.

§ 4-18. Særlige vedtektsendringer

(1) Vedtektsendring som for utgitte aksjer innebærer at retten til å overdra eller erverve aksjer innskrenkes, krever tilslutning fra såvel de ni tideler av de avgitte stemmer som av den aksjekapitalen som er representert på møtet.

§ 4-19. Krav om enstemmighet mv

(1) En beslutning krever tilslutning fra samtlige aksjeeiere når den for utgitte aksjer innebærer:
1. At aksjeeiernes forpliktelser i forhold til selskapet økes.
2. At aksjer kan være gjenstand for tvungen innløsning.
3. At rettsforholdet mellom tidligere likestilte aksjer endres.
4. At aksjeeierens rett til utbytte eller til selskapets formue reduseres.
5. At aksjeeiernes rett til å være aksjeeier begrenses.

(2) Dersom en slik beslutning bare berører en del av aksjeeierne, krever beslutningen tilslutning fra samtlige berørte aksjeeiere og dessuten flertall som for vedtektsendring.

VI. Ugyldige beslutninger

§ 4-20. Søksmål om ugyldighet

(1) En aksjeeier, et styremedlem eller daglig leder kan reise søksmål med påstand om at en beslutning av generalforsamlingen er blitt til på ulovlig måte eller forøvrig er i strid med loven eller selskapets vedtekter.

(2) Søksmål om gyldigheten av en beslutning må reises innen tre måneder etter at den ble truffet.

(3) Selv om fristen er oversittet, kan søksmål reises innen to år etter beslutningen dersom retten finner at saksøkeren har hatt rimelig grunn for sin fristforsømmelse, og at det ville føre til åpenbart urimelig resultat om vedtaket måtte anses gyldig.

§ 4-21. Virkningen av at søksmål reises for sent

(1) Blir søksmål om gyldigheten av en beslutning ikke reist før utløpet av fristen etter § 4-20 er beslutningen gyldig. Dette gjelder likevel ikke når:
1. Beslutningen er av en slik art at den ikke kan treffes selv med samtykke av alle aksjeeierne.
2. Lov eller vedtekter krever at samtlige eller visse aksjeeiere må samtykke i beslutningen og slikt samtykke ikke er gitt.
3. Innkalling til generalforsamlingen ikke har skjedd, eller når reglene om innkalling har vært vesentlig satt til side.

§ 4-22. Dom om ugyldighet

(1) En dom som fastslår at en beslutning av generalforsamlingen er ugyldig eller som endrer beslutningen, har virkning for alle som har rett til å reise søksmål etter § 4-20.

(2) Dommen kan bare gå ut på endring av beslutningen dersom det nedlegges påstand om det, og retten kan fastslå det innhold beslutningen skulle ha hatt.

(3) Er beslutningen meldt til Foretaksregisteret, skal dommen meldes og registreres der. Selskapet bærer utgiftene.

VII. Granskning

§ 4-23. Forslag om granskning

(1) En aksjeeier kan fremsette forslag om granskning av selskapets stiftelse, forvaltning eller nærmere angitte forhold ved forvaltningen eller regnskapene. Forslaget kan bare fremsettes på årsmøtet eller på møte der generalforsamlingen etter innkallingen skal behandle sak om granskning.

(2) Får forslaget tilslutning av aksjeeiere som har minst en tidel av den aksjekapital som er representert på møtet, kan enhver aksjeeier innen en måned etter møtet kreve at skifteretten ved kjennelse beslutter granskning.

§ 4-24. Skifterettens beslutning

(1) Skifteretten skal ta til følge et krav om granskning etter § 4-23 annet ledd, dersom retten finner at det har rimelig grunn.

(2) Før avgjørelse treffes, skal skifteretten gi selskapet og i tilfelle den som granskningen ellers vil omfatte, anledning til å uttale seg.

(3) Skifteretten oppnevner en eller flere granskere. Det som er bestemt om revisor i §§ 8-5, 8-6 og 8-9 gjelder tilsvarende for granskerne. Om taushetsplikt gjelder samme regler som for revisor.

(4) Kostnadene ved granskningen bæres av selskapet. Skifteretten fastsetter godtgjørelse for granskerne. Skifteretten kan bestemme at selskapet skal deponere et passende beløp på forhånd.

§ 4-25. Granskningsberetningen

(1) Granskerne avgir skriftlig beretning om granskningen til skifteretten.

(2) Skifteretten innkaller generalforsamlingen til behandling av granskningsberetningen. Beretningen skal senest en uke før møtet sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

Kapittel 5. Selskapets ledelse

I. Alminnelige regler

§ 5-1. Styret

(1) Selskapet skal ha et styre på tre medlemmer med mindre det følger av vedtektene eller vedtak av generalforsamlingen at antallet skal være høyere.

(2) Styret velger selv sin leder når denne ikke er valgt av generalforsamlingen. Daglig leder kan ikke velges til styreleder.

(3) Har selskapet bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-13 og 13-14. Er det avtalt at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-26 og 13-27.

§ 5-2. Daglig leder

(1) Selskapet skal ha daglig leder.

(2) Daglig leder tilsettes av styret når det ikke er bestemt i vedtektene at dette skal gjøres av generalforsamlingen.

(3) Har selskapet bedriftsforsamling, gjelder særreglene i § 13-15. Er det avtalt at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, gjelder særreglene i § 13-26.

§ 5-3. Krav om bosted

(1) Daglig leder og minst halvdelen av styrets medlemmer skal være bosatt her i riket, med mindre Kongen gjør unntak i det enkelte tilfelle.

(2) Første ledd gjelder ikke statsborgere i stater som er part i EØS-avtalen når de er bosatt i en slik stat.

§ 5-4. Forvaltningen av selskapet

(1) Forvaltningen av selskapet hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten.

(2) Styret fastsetter virksomhetsplaner og budsjetter for selskapet. Styret kan også fastsette retningslinjer for virksomheten.

(3) Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

(4) Styret iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.

§ 5-5. Styrets tilsynsansvar

(1) Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet forøvrig.

(2) Styret kan fastsette instruks for den daglige ledelse.

(3) I selskaper som bare har en aksjeeier, skal styret sørge for at avtaler mellom selskapet og aksjeeieren nedtegnes skriftlig.

§ 5-6. Daglig ledelse

(1) Daglig leder står for den daglige ledelse av selskapets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt.

(2) Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller stor betydning.

(3) Daglig leder kan ellers avgjøre en sak etter fullmakt fra styret i det enkelte tilfelle eller når styrets beslutning ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for selskapet. Styret skal snarest underrettes om avgjørelsen.

(4) Daglig leder skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

§ 5-7. Daglig leders plikter overfor styret

(1) Daglig leder skal minst hver måned i møte eller skriftlig gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling.

(2) Styret kan til enhver tid kreve at daglig leder gir styret en nærmere redegjørelse om bestemte saker. Slik redegjørelse kan også kreves av det enkelte styremedlem.

§ 5-8. Inhabilitet

(1) Et styremedlem må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må

anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Tilsvarende gjelder for daglig leder.

(2) Et styremedlem eller daglig leder må heller ikke delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld.

§ 5-9. Godtgjørelse fra andre enn selskapet

(1) Styremedlem, daglig leder eller noen ansatt i selskapet må ikke, i anledning av sitt arbeid for selskapet, ta i mot godtgjørelse fra andre enn selskapet. Dette gjelder også godtgjørelse som en medkontrahent eller dennes representant har betinget seg hos selskapet.

(2) Godtgjørelse som styremedlem eller daglig leder ikke kan motta, kan heller ikke mottas av deres nærstående.

(3) Godtgjørelse som er avtalt eller mottatt i strid med forbudet i første eller annet ledd, tilfaller selskapet. Det samme gjelder avkastning på og eiendeler som er kommet i stedet for godtgjørelsen.

(4) Paragrafen her er ikke til hinder for at styremedlem som ikke deltar i den daglige ledelse, kan opptre som mellommann overfor selskapet mot vanlig mellommannsgodtgjørelse dersom

1. styremedlemmet ikke også representerer selskapet, og
2. forretningen inngår i mellommannsvirksomhet som styremedlemmet driver som næring.

§ 5-10. Ansvarlig lån mv

(1) Opptak av ansvarlig lån eller lån med rente som helt eller delvis avhenger av det utbytte som utdeles til aksjeeierne eller av selskapets resultat, må besluttes av generalforsamlingen eller av styret etter fullmakt fra generalforsamlingen.

(2) Generalforsamlingens beslutning om låneopptak eller fullmakt til låneopptak krever flertall som for vedtektsendring.

§ 5-11. Begjæring om gjelds- og konkursbehandling

(1) Begjæring om gjeldsforhandling eller konkursbehandling for selskapet kan bare fremsettes av styret.

(2) Under konkursbehandling representerer styret selskapet som konkursskyldner.

II. Selskapets forhold utad

§ 5-12. Representasjon utad

(1) Styret representerer selskapet utad og tegner dets firma.

§ 5-13. Fullmakt til å tegne selskapets firma

(1) Styret kan gi styremedlemmer, daglig leder eller navngitte ansatte rett til å tegne selskapets firma. Slik fullmakt kan fastsettes i vedtektene som også kan begrense styrets myndighet til å gi rett til å tegne selskapets firma.

(2) Retten til å tegne selskapets firma kan når som helst tilbakekalles. Vedtektsfastsatt fullmakt kan tilbakekalles av styret når generalforsamlingens beslutning ikke kan avventes uten skade for selskapet.

(3) Bestemmelsene om daglig leder i § 5-8 gjelder tilsvarende for firmategner som ikke er daglig leder eller medlem av styret.

§ 5-14. Daglig leders representasjon utad

(1) Daglig leder representerer selskapet utad i saker som inngår i den daglige ledelse.

§ 5-15. Overskridelse av myndighet

(1) Har noen som representerer selskapet utad etter reglene i §§ 5-12 til 5-13, ved disposisjon på selskapets vegne gått ut over sin myndighet, er disposisjonen ikke bindene for selskapet når selskapet godtgjør at medkontrahenten forsto eller burde ha forstått at myndigheten ble overskredet og det ville stride mot redelighet å gjøre disposisjonen gjeldende.

§ 5-16. Mangler ved valg av styremedlem eller tilsetting av daglig leder

(1) Etter at valg av styremedlem eller tilsetting av daglig leder er registrert i Foretaksregisteret, kan mangler ved valget eller tilsettingen ikke påberopes overfor en tredjeperson, med mindre selskapet godtgjør at tredjepersonen kjente til mangelen.

III. Valg av styret

§ 5-17. Valg av styremedlemmer

(1) Medlemmene av styret velges av generalforsamlingen som også bestemmer om det skal velges varamedlemmer. Dette gjelder ikke styremedlemmer som de ansatte skal velge etter § 5-18.

§ 5-18. Ansattes rett til å velge styremedlemmer

(1) I selskaper med flere enn 30 ansatte kan to tredeler av de ansatte kreve at ett styremedlem og en observatør med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.

(2) I selskaper med flere enn 50 ansatte kan et flertall av de ansatte kreve at inntil en tredel og minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om beregningen av antall ansatte, herunder om bruk av gjennomsnittstall. Kongen kan også fastsette nærmere regler om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og om avgjørelse av tvister om valget, samt om bortfall av verv som styremedlem. Kongen kan gjøre unntak fra første eller annet ledd.

§ 5-19. Ansattes valg av styremedlemmer i konsernforhold

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan Kongen etter søknad fra konsernet, fra fagforeninger som omfatter et flertall av dets ansatte, eller fra et flertall av de ansatte i konsernet, bestemme at de ansatte i konsernet ved anvendelse av § 5-18 skal regnes som ansatt i selskapet.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når et selskap tilhører en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierintereresser eller felles ledelse.

(3) Kongen kan bestemme at paragrafen her bare skal gjelde for deler av et konsern eller slik gruppe.

§ 5-20. Styremedlemmers tjenestetid

(1) Styremedlemmer tjenestegjør i to år. I vedtektene kan tjenestetiden settes kortere eller lengre, men ikke til mer enn fire år. Ved suppleringsvalg kan kortere tjenestetid fastsettes.

(2) Tjenestetiden regnes fra valget når annet ikke er bestemt. Den opphører ved avslutningen av årsmøtet i det år tjenestetiden utløper.

(3) Selv om tjenestetiden er utløpt skal styremedlemmet bli stående i vervet inntil nytt medlem er valgt.

(4) Første og annet ledd gjelder ikke styremedlem valgt etter § 5-18, jf § 5-19.

§ 5-21. Tilbaketreden og avsetning før tjenestetiden opphører

(1) Et styremedlem har rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute dersom særlig grunn foreligger. Styret og den som har valgt styremedlemmet skal gis rimelig forhåndsvarsel.

(2) Et styremedlem kan avsettes av den som har valgt styremedlemmet. Denne bestemmelsen gjelder ikke styremedlem valgt etter § 5-18.

§ 5-22. Suppleringsvalg

(1) Opphører vervet for et styremedlem før tjenestetiden er ute og det ikke finnes varamedlem, skal resten av styret sørge for valg av nytt styremedlem for resten av tjenestetiden. Det samme gjelder om et styremedlem blir satt i konkurskarantene etter konkursloven §§ 142 og 143.

(2) Hører valget under generalforsamlingen, kan det utstå til neste årsmøte dersom styret fortsatt er vedtaksfør.

§ 5-23. Varamedlemmer og observatører

(1) Lovens bestemmelser om styremedlemmer gjelder tilsvarende for varamedlemmer og observatører så langt de passer.

§ 5-24. Godtgjørelse

(1) Godtgjørelse til styremedlemmer, varamedlemmer og observatører fastsettes av generalforsamlingen. Ved konkurs bortfaller retten til godtgjørelse fra konkursåpningen.

IV. Styrets arbeid

§ 5-25. Styrebehandling

(1) Styret skal behandle saker i møte med mindre styrets leder finner at saken kan forelegges skriftlig eller behandles på annen betryggende måte. Årsregnskap, årsberetning, budsjett og virksomhetsplan skal behandles i styremøte.

(2) Styrets leder skal sørge for at styremedlemmene så vidt mulig kan delta i en samlet behandling av saker som behandles uten møte. Et styremedlem og daglig leder kan kreve møtebehandling.

(3) Styrebehandlingen ledes av styrelederen. Deltar verken styrelederen eller varalederen, velger styret en leder for styrebehandlingen.

(4) Daglig leder har rett og plikt til å delta i styrets behandling av saker og til å uttale seg, med mindre annet er bestemt av styret i den enkelte sak.

§ 5-26. Styrelederens plikter

(1) Styrelederen skal sørge for behandling av aktuelle saker som hører under styret.

(2) Styremedlemmene og daglig leder kan kreve at styret behandler bestemte saker.

§ 5-27. Forberedelsen av saker

(1) Daglig leder forbereder saker som skal behandles av styret i samråd med styrets leder.

(2) En sak skal forberedes og fremlegges slik at styret har et tilfredsstillende behandlingsgrunnlag.

§ 5-28. Varsel om styrebehandling

(1) Styrebehandling varsles på hensiktsmessig måte og med nødvendig frist.

§ 5-29. Styreinstruks

(1) I selskaper hvor de ansatte har rett til representasjon i styret, skal styret fastsette en styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling.

(2) Instruksen skal blant annet inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles og daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret. Instruksen skal også inneholde regler for innkalling og møtebehandling.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om styreinstruksen.

§ 5-30. Når kan styret treffe vedtak

(1) Styret kan treffe vedtak når mer enn halvdelen av medlemmene er tilstede eller deltar i styrebehandlingen, med mindre strengere krav er fastsatt i vedtektene.

(2) Styret kan likevel ikke treffe vedtak med mindre alle styremedlemmene så vidt mulig er gitt anledning til å delta i behandlingen i saken.

(3) Har noen forfall, skal så vidt mulig varamedlem innkalles.

§ 5-31. Alminnelig flertallskrav

(1) En beslutning av styret krever at flertallet blant de styremedlemmer som deltar i behandlingen av en sak har stemt for. Ved stemmelikhet gjelder det som møtelederen har stemt for.

(2) Til vedtak kreves likevel at minst en tredel av samtlige styremedlemmer har stemt for vedtaket.

(3) Strengere stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 5-32. Flertallskrav ved valg og ansettelser

(1) Ved valg og ansettelser anses den valgt eller ansatt som får flest stemmer. Styret kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer.

(2) Står stemmetallet likt ved valg av styreleder eller møteleder, avgjøres valget ved loddtrekning. I andre tilfeller av stemmelikhet gjelder det møtelederen har stemt for.

(3) Strengere stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 5-33. Styreprotokoll

(1) Det skal føres protokoll over styrebehandlingen. Den skal minst angi tid og sted, deltakerne, behandlingsmåten og styrets beslutninger. Det skal fremgå at saksbehandlingen oppfyller kravene i § 5-30.

(2) Er styrets beslutning ikke enstemmig, skal det angis hvem som har stemt for og mot. Styremedlem og daglig leder som ikke er enig i en beslutning, kan kreve sin oppfatning innført i protokollen.

(3) Protokollen skal underskrives av alle medlemmer som har deltatt i styrebehandlingen. Har styret minst fem medlemmer, og er vedtak truffet i møte, kan styret velge to til å underskrive. I så fall skal utskrift sendes samtlige styremedlemmer med frist for merknader som i tilfelle kan kreves inntatt i protokollen.

Kapittel 6. Sikring av selskapskapitalen

I. Alminnelige regler

§ 6-1. Egenkapital

(1) Må det antas at egenkapitalen er lavere enn forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten, skal styret straks behandle saken. Styret skal innen rimelig tid innkalle generalforsamlingen, gi den en redegjørelse for selskapets økonomiske stilling og foreslå tiltak som vil gi selskapet en forsvarlig egenkapital.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når det må antas at selskapets egenkapital er blitt mindre enn halvparten av aksjekapitalen. Generalforsamlingen skal i så fall innkalles innen seks måneder.

(3) Hvis styret ikke finner grunnlag for å foreslå tiltak som nevnt, eller slike tiltak ikke lar seg gjennomføre, skal det foreslå selskapet oppløst.

§ 6-2. Overkursfond

(1) Selskapet skal ha et fond for overkurs ved aksjetegning. Omkostninger ved stiftelse eller kapitalforhøyelse som skal dekkes av selskapet, belastes fondet.

§ 6-3. Reservefond

(1) Selskapet skal ha et reservefond. I vedtektene kan det fastsettes bestemmelse om avsetning til reservefondet og fondets størrelse.

(2) Reservefondet skal i alle tilfelle tilføres minst 20 prosent av årets overskudd inntil fondet sammen med aksjekapitalen, overkursfondet og annen bunden kapital utgjør 30 prosent av selskapets gjeld i henhold til årsregnskapet ved utløpet av regnskapsåret. Som gjeld regnes her ikke utbytte og utsatt skatt.

§ 6-4. Anvendelse av reserve- og overkursfondet

(1) Reservefond og overkursfond kan bare anvendes til:

1. Dekning av underskudd som ikke kan dekkes av fri egenkapital eller ved overføring fra tilbakeføringsfondet.
2. Fondsemisjon unntatt når selskapet har udekket underskudd.
3. Andre formål når selskapet går fram etter reglene om nedsettelse av aksjekapitalen.

(2) Bestemmelsene i første ledd er ikke til hinder for at selskapet anvender midler i reservefondet på annen måte enn der nevnt, med mindre selskapets bundne kapital dermed blir mindre enn 30 prosent av selskapets gjeld i henhold til årsregnskapet

ved utløpet av regnskapsåret. Som gjeld regnes her ikke utbytte og utsatt skatt. I egenkapitalen skal det i samsvar med forsvarlig og god forretningsskikk gjøres fradrag for tap inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å inntreffe.

(3) Revisor skal bekrefte at selskapets bundne kapital etter anvendelsen av midler i reservefondet oppfyller minstekravet i annet ledd.

§ 6-5. Ulovlige utdelinger

(1) Er det skjedd utdeling fra selskapet i strid med bestemmelsene i loven, skal mottakeren tilbakeføre det som er mottatt. Ved utdeling av utbytte eller tilbakebetaling etter kapitalnedsettelse, sammenslåing, deling eller oppløsning gjelder dette likevel ikke dersom mottakeren da utdelingen ble mottatt, verken forsto eller burde ha forstått at denne var ulovlig.

(2) Den som på selskapets vegne medvirker til en beslutning om eller gjennomføring av ulovlig utdeling, og som forsto eller burde ha forstått at utdelingen er ulovlig, er ansvarlig for at utdelingen blir tilbakeført til selskapet. Ansvaret kan lempes etter lov om skadeserstatning § 5-2.

§ 6-6. Gaver

(1) Generalforsamlingen kan beslutte å gi leilighetsgaver, og dessuten gaver til allmennyttig eller liknende formål som må anses rimelige ut fra gavens formål, selskapets stilling og omstendighetene for øvrig.

(2) Styret kan til samme formål gi gaver som i forhold til selskapets stilling er av liten betydning.

(3) Andre gaver kan bare gis med tilslutning fra samtlige aksjeeiere og bare dersom gaven ligger innenfor rammen av de midler som kan benyttes til utdeling av utbytte.

§ 6-7. Avtaler med aksjeeier

(1) En avtale om erverv av eiendeler, tjenester eller ytelser fra en aksjeeier mot vederlag fra selskapet på over en tjuedel av aksjekapitalen på tidspunktet for ervervet, er ikke bindende for selskapet med mindre avtalen godkjennes av generalforsamlingen. Dette gjelder ikke:

1. Avtale inngått i samsvar med reglene i §§ 2-7 og 9-12.
2. Erverv av verdipapirer til pris i henhold til offentlig kursnotering.
3. Forretningsavtaler som ligger innenfor selskapets vanlige virksomhet og inneholder pris og andre vilkår som er vanlige for slike avtaler.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når avtalen er inngått med en aksjeeiers nærstående eller med noen som handler etter avtale eller forøvrig opptrer i forståelse med en aksjeeier.

(3) Styret skal sørge for at det utarbeiedes en redegjørelse for ervervet etter reglene i § 2-8. Redegjørelsen skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen og uten opphold meldes til Foretaksregisteret.

(4) Oppfyllelse i henhold til avtale som ikke binder selskapet, skal tilbakeføres. Paragraf 6-5 annet ledd gjelder tilsvarende.

II. Kreditt og sikkerhetsstillelse mv

§ 6-8. Kreditt til erverv av aksjer mv

(1) Selskapet kan ikke yte eller gi tilsagn om lån, sikkerhet eller annen finansiell bistand for at det skal stilles til rådighet midler som skal brukes eller er brukt ved erverv av aksjer eller rett til aksjer i selskapet.

(2) Selskapet kan heller ikke innfri, betjene, overta ansvar for eller på annen måte sikre lån og annen kreditt som er benyttet ved erverv av aksjer eller rett til aksjer i selskapet.

(3) Selskapet kan uten hinder av første og annet ledd yte finansiell bistand som der nevnt når det er gått mer enn to år fra ervervet.

(4) Bestemmelsene i første til tredje ledd gjelder tilsvarende i forhold til erverv av aksjer eller andeler i selskap i samme konsern.

(5) Kongen kan gjøre unntak fra forbudene i paragrafen her for erverv av aksjer av eller for ansatte i selskapet eller i selskap i samme konsern.

§ 6-9. Kreditt til aksjeeiere mv

(1) Selskapet kan bare gi kreditt til eller stille sikkerhet til fordel for en aksjeeier eller noen av dennes nærstående innenfor rammen av de midler som selskapet kan benytte til utdeling av utbytte, og bare når det stilles betryggende sikkerhet for kravet på tilbakebetaling eller tilbakesøkning.

(2) Forbudet i første ledd gjelder tilsvarende ved kreditt til eller sikkerhetsstillelse til fordel for en aksje- eller andelseier i annet selskap i samme konsern eller noen av dennes nærstående.

(3) Paragrafen her gjelder ikke:

1. Kreditt med vanlig løpetid i forbindelse med forretningsavtaler.
2. Kreditt til eller sikkerhet til fordel for morselskapet eller annet selskap i samme konsern.

§ 6-10. Kreditt til ansatt som er aksjeeier mv

(1) Bestemmelsene i § 6-9 er ikke til hinder for at selskapet gir kreditt til eller stiller sikkerhet til fordel for en aksje- eller andelseier eller noen av dennes nærstående når

1. skyldneren er ansatt i hovedstilling i selskapet eller i et annet selskap i samme konsern, og
2. dette skjer i henhold til en fast kredittordning e.l. som selskapet har for sine ansatte.

(2) Første ledd gjelder ikke dersom aksjeeieren eier mer enn en prosent av aksjekapitalen i selskapet eller i et annet selskap i samme konsern. Like med aksjeeierens egne aksjer regnes her aksjer som eies av aksjeeierens personlige nærstående.

§ 6-11. Kreditt til tillitsvalgte mv

(1) Bestemmelsene i § 6-9 gjelder tilsvarende for selskapets adgang til å gi kreditt til eller stille sikkerhet til fordel for styremedlem, daglig leder eller medlem av bedriftsforsamlingen i selskapet eller i annet selskap i samme konsern, eller noen av disse personers nærstående.

(2) Første ledd er ikke til hinder for at selskapet gir kreditt til eller stiller sikkerhet til fordel for en ansatt eller noen av den ansattes nærstående når

1. den ansatte er valgt som de ansattes representant i styret eller bedriftsforsamlingen etter regler i loven her eller i vedtektsbestemmelse, og

2. skyldneren er ansatt i hovedstilling i selskapet eller i et annet selskap i samme konsern, og
3. dette skjer i henhold til fast kredittordning e.l. som selskapet har for sine ansatte.

§ 6-12. Ulovlig kreditt og sikkerhetsstillelse mv

(1) Har selskapet gitt kreditt eller for øvrig handlet i strid med reglene i §§ 6-8 til 6-11, er disposisjonen ugyldig. Er det stillet sikkerhet, kan ugyldighet likevel ikke gjøres gjeldende overfor en medkontrahent som var i aktsom god tro da sikkerheten ble stillet.

(2) Midler som er overført fra selskapet eller et beløp tilsvarende verdien av midlene skal straks føres tilbake til selskapet. De som på selskapets vegne har foretatt eller godkjent en ulovlig disposisjon, er ansvarlig etter reglene i § 6-5 annet ledd.

III. Erverv av egne aksjer

§ 6-13. Selskapets adgang til å erverve egne aksjer

(1) Et aksjeselskap kan ikke erverve egne aksjer dersom den samlede pålydende verdi av beholdningen av egne aksjer etter ervervet vil overstige ti prosent av aksjekapitalen. Ervervet må heller ikke medføre at aksjekapitalen med fradrag av det samlede pålydende av beholdningen av egne aksjer utgjør mindre enn minste tillatte aksjekapital etter § 1-3.

(2) Beholdningen av egne aksjer omfatter aksjer som selskapet eier eller har avtalepant i. Aksjer ervervet til eie eller pant av andre enn selskapet, men for selskapets regning, regnes her som ervervet av selskapet.

(3) Selskapet kan bare erverve aksjer som er fullt innbetalte.

§ 6-14. Fullmakt fra generalforsamlingen

(1) Erverv av egne aksjer kan bare skje i henhold til en fullmakt til styret som generalforsamlingen har vedtatt med flertall som for vedtektsendring.

(2) Fullmakten kan bare gis for et bestemt tidsrom, som ikke kan være lenger enn tiden fram til neste årsmøte. Fullmakten skal angi den høyeste pålydende verdi av de aksjer som selskapet i alt kan erverve, og det minste og høyeste beløp som kan betales for aksjene.

(3) Fullmakten kan ikke gjelde kjøp av aksjer for et beløp som overstiger selskapets frie egenkapital etter bekreftelse fra revisor. Gis fullmakten på årsmøtet legges siste årsregnskap til grunn. For øvrig skal balansedagen som bekreftelsen knytter seg til, ikke ligge lenger tilbake i tid enn to måneder før møtet i generalforsamlingen.

(4) Generalforsamlingens vedtak skal meldes til Foretaksregisteret og må være registrert før aksjer kan erverves i henhold til fullmakten.

§ 6-15. Krav til fri egenkapital mv

(1) Et selskap kan bare erverve egne aksjer dersom den frie egenkapital etter den senest fastsatte balanse overstiger det vederlag som skal ytes for aksjene. I den fri egenkapital skal det her i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk gjøres fradrag for tap inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å inntreffe.

§ 6-16. Avtalepant i egne aksjer

(1) Bestemmelsene i §§ 6-13 til 6-15 gjelder tilsvarende for selskapets erverv av avtalepant i egne aksjer. Ved anvendelsen av §§ 6-14 og 6-15 regnes den fordring avtalepantet skal sikre som vederlag fra selskapet.

§ 6-17. Særlige unntak

(1) Bestemmelsene i §§ 6-13 til 6-16 er ikke til hinder for at egne aksjer erverves som gave, ved tvangsinndrivelse til dekning av selskapets fordring, ved overtagelse av annen virksomhet eller ved innløsning etter § 12-20.

(2) En aksje ervervet etter første ledd skal så snart som mulig og senest innen to år etter ervervet avhendes eller slettes ved nedsettelse av aksjekapitalen, med mindre den samlede pålydende verdi av beholdningen av egne aksjer ikke overstiger ti prosent av aksjekapitalen.

§ 6-18. Virkning av ulovlig erverv av egne aksjer

(1) Har selskapet inngått en avtale om erverv av en aksje eller avtalepant i strid med reglene i §§ 6-13 til 6-17, er avtalen ugyldig dersom den annen avtalepart innså eller burde ha innsett at selskapet handlet i strid med reglene. Har selskapet oppfylt sin del av en ugyldig avtale, kan det holde tilbake aksjen inntil vederlaget betales tilbake.

(2) Er avtale i strid med reglene i §§ 6-13 til 6-17 bindende for selskapet, skal de aksjer ervervet gjelder så snart som mulig og senest innen tre måneder etter ervervet, avhendes eller slettes ved nedsettelse av aksjekapitalen. Kan aksjen ikke avhendes innen fristens utløp, uten tap for selskapet, skal de som ervervet aksjen på selskapets vegne, overta aksjen på samme vilkår som selskapet. Styremedlem som har stemt mot ervervet eller godtgjør ikke å ha kjent eller burde ha kjent til det, er likevel uten ansvar.

(3) Avtalepant ervervet i henhold til avtale som ikke er ugyldig, skal bringes til opphør innen fristen i annet ledd.

§ 6-19. Forbud mot at selskapet tegner egne aksjer

(1) Ved kapitalforhøyelse kan selskapet ikke tegne egne aksjer. Aksjer tegnet i selskapets navn anses tegnet for styrets regning.

(2) Styremedlemmene hefter solidarisk for det beløp som skal betales for aksjen. Styremedlem som har stemt mot aksjetegningen eller som godtgjør ikke å ha kjent eller burde ha kjent til den, er likevel uten ansvar.

(3) Er aksje i selskapet tegnet av andre enn selskapet, men for selskapets regning, anses aksjen tegnet av den som har opptrådt som aksjetegner.

§ 6-20. Morselskapets beholdning av egne aksjer

(1) Ved anvendelsen av reglene i §§ 6-13 til 6-18 skal aksjer i morselskapet som et datterselskap eier eller har avtalepant i, regnes med i morselskapets beholdning av egne aksjer.

§ 6-21. Datterselskapets erverv av aksjer i morselskapet

(1) Reglene i §§ 6-13 til 6-18 gjelder tilsvarende for et datterselskaps erverv eller avtalepant i aksjer i morselskapet.

(2) Et datterselskap kan ikke tegne aksjer i morselskapet. Paragraf 6-19 gjelder tilsvarende.

IV. Utbytte og konsernbidrag

§ 6-22. Hva kan utdeles som utbytte

(1) Som utbytte kan bare utdeles årsoverskudd i henhold til det godkjente årsregnskapet for siste regnskapsår, samt udisponert overskudd fra tidligere år og frie fond. Det skal her gjøres fradrag for udekket underskudd og for den del av årsoverskuddet som etter lov eller vedtekter skal avsettes til reservefond eller ikke kan utdeles som utbytte.

(2) Det kan ikke i noe tilfelle besluttes utdelt mer enn forenlig med forsiktig og god forretningsskikk, under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter balansedagen eller som må forventes å ville inntreffe.

§ 6-23. Vedtak om utbytte

(1) Beslutning om utdeling av utbytte må treffes av generalforsamlingen etter at styret har lagt fram forslag om utdeling eller annen anvendelse av overskudd. Det kan ikke besluttes utdelt høyere utbytte enn styret har foreslått eller godtar.

§ 6-24. Utbetaling av utbytte

(1) Utbyttet tilfaller de aksjeeiere som er aksjeeiere på det tidspunkt vedtaket treffes med mindre annet fremgår av vedtaket.

(2) Utbetalingsdagen kan ikke settes senere enn seks måneder etter vedtaket.

§ 6-25. Klage til skifteretten

(1) Aksjeeiere som eier minst en tjuedel av aksjekapitalen, kan anmode skifteretten om å fastsette et høyere utbytte enn fastsatt etter § 6-23. Skifteretten skal ved kjennelse fastsette et høyere utbytte dersom det er urimelig lavt ut fra hensynet til aksjeeierne, selskapets likviditet og forholdene ellers.

(2) Skifteretten kan ikke beslutte å utdele mer enn fem prosent av selskapets egenkapital og ikke mer enn tillatt etter § 6-22 og selskapets vedtekter.

(3) Skifteretten kan avvise anmodningen dersom aksjeeierne ikke på forhånd har gjort rimelig forsøk på å få styret og i tilfelle generalforsamlingen med på vedtak om høyere utbytte.

§ 6-26. Konsernbidrag

(1) Selskapet kan utdele konsernbidrag til annet konsernselskap, jf lov 20. juli 1991 nr 65 om særregler for beskatning av selskaper og selskapsdeltakere kap 1.

(2) Bestemmelsene i §§ 6-22 til 6-25 gjelder tilsvarende for utdeling av konsernbidrag. Summen av utbytte og konsernbidrag kan i et enkelt år ikke overstige grensen etter § 6-22.

V. Nedsettelse av aksjekapitalen

§ 6-27. Adgangen til å nedsette aksjekapitalen

(1) Aksjekapitalen kan nedsettes etter reglene i §§ 6-28 til 6-36 når det beløp nedsettelsen gjelder (nedsettelsesbeløpet) skal brukes til:

1. Dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte.
2. Utdeling til aksjeeierne.
3. Avskrivning på aksjeeiernes innskuddsplikt.
4. Avsetning til reservefond eller til fond som skal anvendes etter generalforsamlingens beslutning.

(2) Bestemmelsene i §§ 6-28 til 6-36 gjelder ikke nedsettelse av aksjekapitalen etter § 2-11, § 2-20, § 2-21 og § 9-14 tredje ledd, jf § 9-21.

§ 6-28. Krav til fri egenkapital mv

(1) Nedsettelsen av aksjekapitalen for å foreta utdeling til aksjeeiere eller avskrivning på deres innskuddsplikt må ikke gjelde større beløp enn at selskapet etter nedsettelsen har en egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten. I alle tilfelle skal det etter nedsettelsen være full dekning for den gjenværende aksjekapital og selskapets bundne kapital forøvrig.

(2) Ved beregningen skal balansen for siste regnskapsår legges til grunn. I den fri egenkapital skal det her i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk gjøres fradrag for tap inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å inntreffe. Revisor skal bekrefte at det etter nedsettelsen vil være full dekning for selskapets bundne kapital.

(4) Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder tilsvarende når nedsettelsen foretas for å foreta avsetning til reservefond eller til fond som skal anvendes etter generalforsamlingens beslutning.

§ 6-29. Beslutning om nedsettelse av aksjekapitalen

(1) Beslutning om nedsettelse av aksjekapitalen treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. I tilfelle som omfattes av § 6-28, kan vedtak bare treffes etter forslag fra styret eller med styrets samtykke.

(2) Beslutningen skal angi nedsettelsesbeløpet og hva det skal brukes til. Det skal også angis om kapitalnedsettelsen skal gjennomføres ved innløsning av aksjer eller ved nedsettelse av aksjenes pålydende.

(3) Skal det skje utdelinger til aksjeeierne med et større beløp enn nedsettelsesbeløpet, skal det overskytende beløp først dekkes ved at overkursfondet og reservefondet reduseres i samme forhold som aksjekapitalen. Resten skal dekkes av fri egenkapital for så vidt dette er forenlig med § 6-22.

§ 6-30. Forslag om nedsettelse av aksjekapitalen

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om nedsettelse av aksjekapitalen, samt forslag til de vedtektsendringer som er påkrevet. Forslagene skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

(2) Forslagene skal begrunnes. Det skal gis en kort redegjørelse for forhold som må tillegges vekt. Dersom generalforsamlingen ikke samtidig skal behandle årsoppgjøret, skal:

1. Redegjørelsen også omfatte hendinger inntruffet etter siste balansedag som er av vesentlig betydning for selskapet.
2. Innkallingen opplyse at siste fastsatte årsoppgjør med revisjonsberetning er utlagt på selskapets kontor til gjennomsyn.

(3) Skal det etter forslaget samtidig treffes beslutning om nytegning av aksjer eller utstedelse av tegningsrettigheter, gjelder også reglene i kap 9.

§ 6-31. Melding til Foretaksregisteret

(1) Generalforsamlingens beslutning om å nedsette aksjekapitalen skal meldes til Foretaksregisteret. Er melding ikke kommet innen to måneder etter at beslutningen ble truffet, bortfaller kapitalnedsettelsen.

§ 6-32. Ikrafttredelse

(1) Beslutningen trer i kraft når meldingen i § 6-31 er registrert dersom:
1. Hele nedsettelsesbeløpet skal anvendes til dekning av tap, eller
2. selskapet samtidig melder at aksjekapitalen er forhøyet ved nytegning av aksjer mot innskudd slik at aksjekapitalen blir minst like høy som tidligere.

(2) I andre tilfelle trer beslutningen i kraft etter at særskilt melding til Foretaksregisteret etter § 6-35 er registrert.

§ 6-33. Kreditorvarsel

(1) Skal nedsettelsesbeløpet anvendes helt eller delvis som nevnt i § 6-28, skal Foretaksregisteret straks melding etter § 6-31 er registrert, kunngjøre beslutningen om kapitalnedsettelse med varsel til selskapets kreditorer om at innsigelse mot at nedsettelsen settes i kraft, må meldes til selskapet innen seks uker fra siste kunngjøring.

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad.

§ 6-34. Innsigelse fra kreditorer

(1) Gjør en kreditor med uomtvistet og forfalt fordring innsigelse innen utløpet av fristen etter § 6-33 er utløpt, kan beslutningen om kapitalnedsettelse ikke settes i kraft før fordringen er betalt.

(2) En kreditor med omtvistet eller ikke forfalt fordring, kan kreve at betryggende sikkerhet blir stillet, med mindre slik sikkerhet alt er stillet. Skifteretten avgjør tvist om det foreligger en fordring og om sikkerheten er betryggende.

(3) Skifteretten kan forkaste krav om sikkerhet etter annet ledd når det er klart at det ikke foreligger noen fordring eller at kapitalnedsettelsen ikke vil forringe kreditors mulighet til å få dekket fordringen.

§ 6-35. Melding om ikrafttredelse av kapitalnedsettelsen

(1) Når fristen for innsigelse etter § 6-33 er utløpt, og forholdet til de kreditorer som i tilfelle har fremsatt innsigelse er avklart etter § 6-34, trer beslutningen om kapitalnedsettelsen i kraft når melding om dette til Foretaksregisteret er registrert.

(2) En bekreftelse underskrevet av styret og revisor om at forholdet til selskapets kreditorer ikke er til hinder for at beslutningen trer i kraft, skal følge med meldingen.

(3) Kapitalnedsettelsen faller bort dersom melding etter første ledd ikke er kommet inn senest ett år etter at nedsettelsen ble besluttet. I så fall skal registrering av melding etter § 6-31 slettes.

§ 6-36. Utdeling til aksjeeierne

(1) Utdeling til aksjeeierne kan først finne sted når nedsettelsen av aksjekapitalen er trådt i kraft.

(2) Utdeling til en aksjeeier skal registreres på aksjeeierens konto i Verdipapirsentralen.

§ 6-37. Kapitalnedsettelse til dekning av tap

(1) Når aksjekapitalen nedsettes til dekning av tap, skal selskapets tap beregnes etter balansen for siste regnskapsår eller etter en mellombalanse fastsatt og revidert etter reglene for regnskapet.

(2) Er beslutningen om kapitalnedsettelsen satt i kraft etter § 6-32 nr 1, kan utdeling av utbytte ikke besluttes før det er gått tre år fra registreringen i Foretaksregisteret. Dette gjelder ikke dersom aksjekapitalen igjen er blitt forhøyet med et beløp som minst svarer til nedsettelsen, og heller ikke dersom reglene i §§ 6-33 til 6-35 er blitt fulgt.

§ 6-38. Vedtektsbestemt innløsning av aksjer

(1) I selskapets vedtekter kan det gis bestemmelser om innløsning av aksjer ved nedsettelse av aksjekapitalen. Både selskapet og aksjeeieren kan gis rett til å kreve innløsning.

(2) Slik innløsning kan etter krav fra selskapet gjennomføres uten kreditorvarsel etter § 6-33 dersom

1. innløsningen gjelder aksjer som er utstedt etter at eller samtidig med at innløsningsregelen ble registrert i Foretaksregisteret,
2. retten bare gjelder fullt innbetalte aksjer, og aksjene innløses uten utdeling, eller utdelingen ikke overstiger selskapets frie egenkapital etter siste årsregnskap, og
3. et beløp tilsvarende de innløste aksjenes pålydende avsettes til overkursfondet.

Kapittel 7. Fondsemisjon

§ 7-1. Adgang til fondsemisjon

(1) Aksjekapitalen kan forhøyes ved fondsemisjon ved overføring til aksjekapitalen fra fri egenkapital, reserve- og overkursfondet.

§ 7-2. Beslutning om fondsemisjon

(1) Beslutning om fondsemisjon treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Vedtak kan ikke treffes før selskapet er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Beslutningen skal angi:

1. Det beløp aksjekapitalen forhøyes med.
2. Om kapitalforhøyelsen skal gjennomføres ved at aksjenes pålydende forhøyes eller ved utstedelse av nye aksjer.
3. Den aksjeklasse de nye aksjer skal tilhøre dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet.

(3) Beslutning om fondsemisjon kan ikke treffes med mindre det foreligger bekreftelse fra revisor om at det etter fondsemisjonen vil være full dekning for selskapets bundne kapital.

§ 7-3. Forslag om fondsemisjon

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om fondsemisjon, samt de vedtektsendringer som er påkrevet. Forslaget skal inneholde begrunnelse og redegjørelse etter reglene i § 6-30 annet ledd.

§ 7-4. Melding til Foretaksregisteret

(1) Generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelse ved fondsemisjon skal meldes til Foretaksregisteret. Aksjekapitalen anses forhøyet med det meldte beløp når kapitalforhøyelsen er registrert.

§ 7-5. Tildeling av aksjene

(1) Skal kapitalforhøyelsen skje ved utstedelse av nye aksjer, skal de nye aksjene tildeles selskapets aksjeeiere i samme forhold som de fra før eier aksjer i selskapet.

(2) Er det flere aksjeklasser i selskapet, skal aksjeeierne bare tildeles aksjer innen den aksjeklassen de fra før har aksjer i, dersom ikke noe annet er fastsatt i vedtektene. For øvrig kan første ledd ikke fravikes i vedtektene.

§ 7-6. Rettigheter etter nye aksjer

(1) De nye aksjene gir rettigheter i selskapet fra registreringen etter § 7-4 når annet ikke er fastsatt i generalforsamlingens beslutning.

(2) Rett til å møte på generalforsamlingen og andre rettigheter som tilkommer enhver aksjeeier inntrer senest ved registreringen.

Kapittel 8. Revisor

I. Valg av revisor

§ 8-1. Generalforsamlingen velger revisor

(1) Generalforsamlingen skal velge en eller flere revisorer.

(2) Revisor skal være statsautorisert. Kongen kan gjøre unntak fra dette ledd.

(3) Selskap som driver revisjonsvirksomhet, kan velges til revisor etter nærmere regler fastsatt av Kongen.

§ 8-2. Tjenestetid. Godtgjørelse

(1) Revisor tjenestegjør inntil en annen revisor er valgt.

(2) Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen.

§ 8-3. Tilbaketreden og annet opphør

(1) Revisor har rett til å tre tilbake selv om tjenestetiden ikke er ute når det foreligger særlige grunner for dette. Styret skal i så fall gis rimelig forhåndsvarsel.

(2) Opphører revisors oppdrag før utløpet av tjenestetiden, skal styret uten opphold sørge for valg av ny revisor. Det samme gjelder dersom revisor ikke lenger fyller vilkårene for å kunne velges til revisor i selskapet.

§ 8-4. Nyvalg av revisor

(1) Generalforsamlingen kan bare foreta nytt valg av revisor når det i innkallingen er sagt at forslag til nyvalg vil bli fremsatt. Revisor har rett til å redegjøre for generalforsamlingen for sitt syn på forslaget.

(2) Har generalforsamlingen forkastet forslag om nyvalg av revisor, kan aksjeeiere som representerer minst en tyvedel av aksjekapitalen, innen en måned etter generalforsamlingen begjære at skifteretten ved kjennelse oppnevner en revisor i tillegg til selskapets øvrige revisorer. Begjæringen skal tas til følge om den finnes å ha rimelig grunn.

(3) Tjenestetid og godtgjørelse for revisor oppnevnt av skifteretten, fastsettes av skifteretten. Vil revisor tre tilbake før tjenestetiden er ute, skal skifteretten gis rimelig forhåndsvarsel.

II Valgbarhet mv

§ 8-5. Krav til uavhengighet

(1) Ingen kan velges til revisor dersom det foreligger særlige grunner som er egnet til å svekke tilliten til uavhengigheten som revisor i selskapet.

(2) Er selskapet et datterselskap, kan ingen velges til revisor i selskapet som ikke kan være revisor i morselskapet.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om kravene til revisors uavhengighet og habilitet, samt om anvendelsen av reglene når flere revisorer arbeider i samme revisjonsselskap.

§ 8-6. Særlige forhold som utelukker valgbarhet

(1) Til revisor kan ikke velges:
1. Den som er medlem eller varamedlem i selskapets styre.
2. Den som er daglig leder.
3. Den som har ansvar for eller deltar i utarbeidelse av årsberetning, utførelsen av selskapets bokføring eller formuesforvaltning, vurdering av poster i årsregnskapet eller andre verdivurderinger for selskapet, samt den som har tilsvarende verv eller stilling eller er varamedlem for noen som her er nevnt.

(2) Til revisor kan heller ikke velges:
1. Den som er ansatt i selskapet eller forøvrig står i et samarbeids-, underordnings- eller avhengighetsforhold til selskapet eller noen som omfattes av første ledd.
2. Nærstående til noen som omfattes av første ledd.

(3) Aksjeeier i selskapet eller i selskap i samme konsern kan ikke velges til revisor. Den som har slik tilknytning til en aksjeeier som nevnt i annet ledd, kan heller ikke velges til revisor dersom eierandelen er vesentlig.

(4) Den som har lån fra eller har gitt lån til selskapet, kan ikke velges til revisor. Som lån regnes her også sikkerhet for lån, men ikke utestående godtgjørelse som revisor for de to siste regnskapsår. Til revisor kan heller ikke velges noen som har slik tilknytning som nevnt i annet ledd nr 1 til den som lånet eller sikkerheten gjelder.

§ 8-7. Rådgivningstjenester

(1) Utfører revisor rådgivningstjenester overfor selskapet, skal revisor ikke engasjere seg slik at dette kan påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet.

(2) Bestemmelsen §§ 8-5 og 8-6 er ikke til hinder for at revisor kan foreta teknisk utarbeidelse av eller gi råd om kravene til årsregnskap og årsberetning. Det samme gjelder råd om innholdet av regnskapslovgivningens vurderingsregler.

III. Revisors virksomhet

§ 8-8. Revisjonens innhold

(1) Revisjonen skal utføres i samsvar med regler fastsatt i eller i medhold av revisorloven og forøvrig slik god revisjonsskikk krever.

(2) Revisor skal følge instruks og pålegg gitt av generalforsamlingen dersom dette ikke vil være i strid med regler gitt i eller i medhold av lov eller med god revisjonsskikk.

§ 8-9. Medvirkning fra selskapet

(1) Revisor skal gis anledning til å foreta de undersøkelser og skal gis de opplysninger og annen bistand som revisor finner påkrevet for utførelsen av sitt oppdrag.

(2) Selskapets ledelse skal sørge for at revisor får den bistand fra selskapet som revisor ber om.

§ 8-10. Årlig revisjonsberetning

(1) Revisor skal for hvert regnskapsår avgi revisjonsberetning til generalforsamlingen. Revisor skal i beretningen bekrefte at revisjonen er utført.

(2) Revisjonsberetningen skal være styret i hende senest to uker før årsmøtet.

(3) For revisjonsberetningen i konsernforhold gjelder reglene i § 14-8.

§ 8-11. Krav til revisjonsberetningen

(1) Revisjonsberetningen skal inneholde uttalelse om hvorvidt årsregnskapet er gjort opp i samsvar med gjeldende lovgivning og vedtektene. Det skal særskilt uttales om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, herunder utdeling av utbytte, tilfredsstiller kravene i lovgivningen og vedtektene.

(2) Finner revisor at resultatregnskapet eller balansen ikke bør fastsettes slik årsregnskapet foreligger, skal dette særskilt angis.

(3) Revisjonsberetningen skal også inneholde slik redegjørelse for resultatet av revisjonen forøvrig som det etter forholdene er grunn til.

§ 8-12. Særlige merknader

(1) Når årsregnskapet og årsberetningen ikke inneholder slike opplysninger om årsresultatet og selskapets stilling forøvrig som burde ha vært gitt, skal revisor gjøre merknad om dette i revisjonsberetningen. Revisor kan om mulig også gi nødvendige tilleggsopplysninger.

(2) Har revisor under revisjonen kommet til at det foreligger forhold som kan føre til ansvar for et medlem av selskapets styrende organer eller andre som representerer selskapet, skal det gjøres merknad om dette i revisjonsberetningen.

(3) Revisor skal også ellers gi opplysning om forhold som revisor mener bør gjøres kjent for aksjeeierne.

§ 8-13. Revisor deltar i generalforsamlingen

(1) Revisor skal møte i generalforsamlingen når de saker som skal behandles er av en slik art at dette må anses som nødvendig. Forøvrig har revisor rett til å delta i generalforsamlingen.

§ 8-14. Opplysningsplikt

(1) Når det kreves av generalforsamlingen, et medlem av styret, daglig leder eller en gransker, skal revisor innenfor rammen av oppdraget gi opplysninger om forhold vedrørende selskapet som revisor har fått kjennskap til under revisjonen.

(2) Får revisor utenfor møte anmodning om å gi opplysninger til et medlem av styret, kan revisor kreve å få gi svar i styremøte.

Del II. Selskapsendringer

Kapittel 9. Nytegning av aksjekapital

§ 9-1. Kapitalforhøyelse ved nytegning

(1) Beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning av aksjer treffes av generalforsamlingen etter forslag fra styret og med flertall som for vedtektsendring, når annet ikke er bestemt i loven.

(2) Aksjeinnskuddet kan ikke settes lavere enn at innskuddene med fradrag av omkostninger ved kapitalforhøyelsen som selskapet skal bære, minst svarer til det beløp aksjekapitalen skal forhøyes med.

(3) Aksjeinnskudd skal betales i penger med mindre annet er fastsatt i beslutningen. Paragraf 2-4 annet ledd gjelder tilsvarende.

(4) Beslutning om nytegning kan ikke treffes før selskapet er registrert.

§ 9-2. Hvem kan tegne nye aksjer

(1) Ved kapitalforhøyelse ved nytegning kan nye aksjer bare tegnes i henhold til tegningsrett etter §§ 9-3 flg, med mindre det etter § 9-6 er besluttet at aksjer kan tegnes uten slik tegningsrett eller at personer som er bestemt navngitt i beslutning om kapitalforhøyelsen skal ha fortrinnsrett til å tegne nye aksjer.

(2) Aksjer kan ikke tegnes av selskapet eller av noe datterselskap, jf §§ 6-19 og 6-21.

I. Fortrinnsrett ved nytegning

§ 9-3. Aksjeeiernes tegningsrett

(1) Ved nytegning av aksjekapital mot innskudd i penger har aksjeeierne rett til å tegne nye aksjer i samme forhold som de fra før eier aksjer i selskapet for så vidt annet ikke er besluttet etter § 9-6.

(2) Aksjeeiernes tegningsrett kan ikke settes til side i vedtektene. Har selskapet flere aksjeklasser med forskjellig stemmerett, rett til utbytte eller rett ved utdeling av selskapets eiendeler ved oppløsning av selskapet, kan vedtektene likevel bestemme at aksjeeierne ved forholdsmessig kapitalforhøyelse innen hver aksjeklasse bare skal ha rett til aksjer innen den aksjeklasse de fra før har aksjer i.

§ 9-4. Ubenyttet tegningsrett

(1) Blir retten etter § 9-3 ikke nyttet fullt ut, har de aksjeeiere som har brukt sin tegningsrett og som vil overta en større andel av aksjene, rett til å tegne den andel av kapitalforhøyelsen som ikke er blitt tegnet. De aksjer det gjelder skal fordeles mellom disse aksjeeiere best mulig i forhold til det antall tegningsretter hver av dem har nyttet.

(2) Ved kapitalforhøyelse omfattet av vedtektsbestemmelser som nevnt i § 9-3 annet ledd, gjelder bestemmelsene i første ledd for hver aksjeklasse, likevel slik at aksjer som ikke blir tegnet av aksjeeierne i en aksjeklasse kan tegnes av aksjeeierne i andre aksjeklasser.

(3) Styret kan likevel beslutte at ubrukte tegningsretter skal søkes solgt slik at verdien kommer de aksjeeiere til gode som ikke har nyttet sin tegningsrett.

§ 9-5. Registrering. Overdragelse

(1) Retten til å tegne nye aksjer ved kapitalforhøyelse, skal innføres i tegningsrettregisteret etter reglene i §§ 3-11 og 3-12. Tegningsretten kan ikke skilles fra aksjen før kapitalforhøyelsen er besluttet.

(2) Ved overdragelse av tegningsrett gjelder § 3-17.

§ 9-6. Tilsidesettelse av aksjeeiernes tegningsrett

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring beslutte å fravike det som er bestemt om aksjeeiernes tegningsrett i §§ 9-3 og 9-4 eller i vedtektene.

(2) Generalforsamlingen kan likevel ikke beslutte større avvik fra aksjeeiernes fortrinnsrett enn det som er angitt i styrets forslag, med mindre de aksjeeiere som vil få sin rett forringet, samtykker i dette.

§ 9-7. Varsel om fortrinnsrett. Tegningsfrist

(1) Aksjeeiere som skal ha rett til å tegne nye aksjer, gis skriftlig underretning til kjent adresse.

(2) Underretningen skal angi hva som må gjøres for å bruke retten og hvilken frist som gjelder for å benytte den.

(3) Fristen for å tegne aksjer kan ikke settes kortere enn to uker fra avsendelsen av underretningen.

II. Beslutning om nytegning

§ 9-8. Minstekrav til innholdet av beslutningen

(1) En beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning skal minst inneholde:

1. Det beløp aksjekapitalen skal forhøyes med eller en øvre og en nedre grense for forhøyelsen.
2. Aksjenes pålydende (nominelle beløp).
3. Det beløp som skal betales for hver aksje, eller en fullmakt for styret til senere å fastsette tegningskursen innenfor en øvre og en nedre grense angitt i beslutningen.
4. Hvem som kan tegne de nye aksjene.
5. Fristen for å tegne aksjer, og i tilfelle fristen etter § 9-7 tredje ledd for aksjeeiere til å tegne aksjer i henhold til fortrinnsrett.
6. Hvordan de aksjer som ikke tegnes i henhold til fortrinnsrett, skal fordeles i tilfelle av overtegning.

7. Tid og sted for oppgjør av aksjeinnskudd.
8. Fra hvilket regnskapsår de nye aksjene gir rett til utbytte.
9. Omkostninger som skal dekkes av selskapet etter § 9-9.
10. Enhver bestemmelse om aksjeinnskudd mv som nevnt i § 9-11.
11. Enhver bestemmelse om særskilte rettigheter som nevnt i § 9-12.

(2) Har selskapet eller skal det ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet, skal beslutningen også angi hvilken aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre.

(3) Kongen kan i forskrift fastsette standardformular for kapitalforhøyelse ved nytegning og gi nærmere regler om bruken, herunder om bruken av formularet ved registrering i Foretaksregisteret.

§ 9-9. Omkostninger ved kapitalforhøyelsen

(1) Når annet ikke fastsettes i generalforsamlingens beslutning, skal selskapet dekke omkostningene ved kapitalforhøyelsen. Det skal angis hvilke omkostninger det gjelder og i tilfelle et høyeste beløp.

(2) Generalforsamlingens beslutning skal også angi hvor mye som i tilfelle skal betales i provisjon for garanti for tegning av aksjer. Det skal redegjøres for innholdet av garantien.

§ 9-10. Forslag om kapitalforhøyelse ved nytegning

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning, samt forslag til de vedtektsendringer som er påkrevet. Forslagene skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

(2) Forslaget skal begrunnes. Det skal gis en kort redegjørelse for forhold som må tillegges vekt når det gjelder å tegne nye aksjer. Dersom generalforsamlingen ikke samtidig skal behandle årsoppgjøret, skal:

1. Redegjørelsen også omfatte hendinger inntruffet etter siste balansedag som er av vesentlig betydning for selskapet.
2. Innkallingen opplyse at siste fastsatte årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning er utlagt på selskapets kontor til gjennomsyn.

(3) Forslag om at generalforsamlingen skal treffe vedtak etter § 9-6 om å fravike aksjeeiernes rett til å tegne de nye aksjene, skal særskilt angis og begrunnes.

III. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv

§ 9-11. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv

(1) Aksjer kan tegnes med rett eller plikt til å gjøre innskudd med andre eiendeler enn penger eller på andre særlige vilkår, bare når dette er fastsatt i generalforsamlingens beslutning. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, innskyterens navn og adresse, hvor mange aksjer selskapet skal yte for innskuddet, og hvilke vilkår som skal gjelde.

(2) Eiendeler som selskapet mottar som aksjeinnskudd, kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på tidspunktet for revisorbekreftelse etter § 9-13. Som aksjeinnskudd kan ikke brukes eiendeler som etter gjeldende regler ikke kan føres opp i balansen, og heller ikke en plikt til å utføre et arbeid eller en tjeneste for selskapet.

(3) Er avtale eller bestemmelse om tegning av aksjer på særlige vilkår ikke i sin helhet inntatt i innkallingen til generalforsamlingen, skal innkallingen gjengi

hovedpunktene og henvise til vedlegg til dokumentet hvor avtalen og redegjørelsen etter § 9-13 inntas.

(4) Paragraf 2-6 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-12. Særlige plikter for selskapet

(1) Beslutningen om kapitalforhøyelse skal inneholde enhver avtale eller bestemmelse om at selskapet ved eller som følge av kapitalutvidelsen skal:

1. Overta eiendeler mot vederlag i annet enn aksjer. Det skal i beslutningen angis hvilke eiendeler det gjelder, overdragerens navn og adresse, det vederlag som skal ytes, og hvilke vilkår som skal gjelde. Eiendelene kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for ervervet.
2. Bli part i en avtale, eller noen skal ha særskilte rettigheter overfor eller fordeler av selskapet. Det skal angis hvilke vilkår som skal gjelde, og navn og adresse på den som er tilgodesett.
3. Motta oppgjør for aksjeinnskudd ved motregning med krav på selskapet.

(2) Bestemmelsene i § 9-11 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-13. Redegjørelse om særskilte rettigheter

(1) I tilfelle som nevnt i §§ 9-11 og 9-12 skal styret sørge for at det utarbeides en redegjørelse i samsvar med de krav som er angitt i § 2-8. Redegjørelsen skal tidligst være datert fire uker før beslutningene om nytegning og skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

(2) I redegjørelsen fra revisor skal det angis at verdien av aksjeinnskuddene med fradrag av forpliktelser som selskapet er pålagt ved kapitalforhøyelsen, minst svarer til det beløp som aksjekapitalen skal forhøyes med.

IV Gjennomføring av kapitalforhøyelsen

§ 9-14. Tegningen

(1) Tegningen av nye aksjer skal skje på et særskilt tegningsformular som er inntatt i eller vedlagt tegningsinnbydelse eller prospekt utformet i samsvar med de krav som følger av lov eller forskrift. Nye aksjer kan også tegnes i protokollen for generalforsamlingen som beslutter kapitalforhøyelsen.

(2) Tegningsformularet skal angi hvor den som tegner nye aksjer kan gjøre seg kjent med beslutningen om kapitalforhøyelse, innkallingen til møte i generalforsamlingen med vedlegg som nevnt i §§ 9-10 til 9-13, selskapets vedtekter, årsregnskapet og årsberetningen for de to siste år og annet tegningsmateriale.

(3) Tegning av aksje på annen måte enn fastsatt i paragrafen her eller med forbehold som ikke stemmer med beslutningen av generalforsamlingen, er ikke bindende for selskapet eller tegneren. Bestemmelsene i § 2-11 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-15. Utilstrekkelig tegning

(1) Blir det beløp kapitalforhøyelsen gjelder eller i tilfelle det minstebeløpet som er fastsatt, ikke tegnet innen tegningsfristens utløp, bortfaller kapitalforhøyelsen.

§ 9-16. Melding til Foretaksregisteret

(1) Er kapitalforhøyelsen eller i tilfelle den fastsatte minstekapital blitt tegnet, skal kapitalforhøyelsen meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter tegningsfristens utløp. Meldingen skal angi beløpet for kapitalforhøyelsen og hvor stor del av aksjeinnskuddene som er innbetalt. Paragraf 2-14 gjelder tilsvarende.

(2) Før kapitalforhøyelsen kan meldes til Foretaksregisteret må aksjeinnskuddene være ytet fullt ut, herunder resultatet av teknisk bistand, forsknings- og utviklingsarbeid mv stillet til rådighet for selskapet. Revisor skal bekrefte at selskapet har mottatt aksjeinnskuddene.

(3) Er kapitalforhøyelsen ikke meldt til Foretaksregisteret innen den fastsatte frist er utløpt, kan registrering ikke finne sted. Tegningene av aksjer er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 9-17. Registrering av kapitalforhøyelsen

(1) Aksjekapitalen anses forhøyet med det beløp som er angitt i melding etter § 9-16 når kapitalforhøyelsen er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Kapitalforhøyelse kan ikke registreres dersom det samlede beløp av tegnete og tildelte aksjer er mindre enn den kapitalforhøyelse eller i tilfelle den minstekapital som generalforsamlingens beslutning fastsetter. Det skal gjøres fradrag for aksjer som er slettet etter reglene om tegning som ikke er bindende eller om forsinket oppgjør av aksjeinnskudd.

§ 9-18. Rettigheter etter de nye aksjene

(1) De nye aksjene gir rettigheter i selskapet fra registreringen av kapitalforhøyelsen når annet ikke er fastsatt i beslutningen av generalforsamlingen.

(2) Retten til å møte på generalforsamlingen og andre rettigheter som enhver aksjeeier har, inntrer i alle tilfelle senest ved registreringen.

V. Aksjeeiernes innskuddsplikt

§ 9-19. Selskapets krav på innskudd mv

(1) Selskapets krav på innskudd stiftes ved aksjetegningen og forfaller på det tidspunkt som er fastsatt i beslutningen om nytegning.

(2) Selskapets krav på innskudd kan ikke overdras eller stilles som sikkerhet. Krav på innskudd kan heller ikke tas til utlegg for gjeld.

§ 9-20. Særskilt innbetalingskonto for aksjeinnskudd

(1) Aksjeinnskudd i penger skal innbetales på særskilt konto i kredittinstitusjon som kan drive virksomhet her i riket.

(2) Kontoen kan ikke disponeres av selskapet før kapitalforhøyelsen er registrert. Den kan heller ikke overdras, stilles som sikkerhet eller tas som utlegg for gjeld.

(3) Dersom kapitalforhøyelsen faller bort, skal det beløp som står på kontoen uten opphold betales tilbake til aksjetegnerne. Tilsvarende gjelder dersom en aksjetegning ikke godtas eller ikke er bindende.

§ 9-21. Oppgjør av krav på innskudd

(1) Bestemmelsene om oppgjør av krav på innskudd i §§ 2-16 til 2-22 gjelder tilsvarende.

VI. Styrefullmakt om nytegning

§ 9-22. Tildeling av styrefullmakt

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til å forhøye aksjekapitalen ved nytegning av aksjer.

(2) Det samlede pålydende av aksjer utstedt i henhold til styrefullmakt kan ikke overstige halvdelen av aksjekapitalen da fullmakten ble gitt.

(3) En styrefullmakt om nytegning kan ikke gis for mer enn to år om gangen.

§ 9-23. Styrefullmaktens innhold

(1) En beslutning om styrefullmakt skal angi:
1. Det beløp aksjekapitalen i alt skal kunne forhøyes med.
2. Tidspunktet da fullmakten opphører å gjelde.
3. Om styret kan fravike aksjeeiernes tegningsrett som nevnt i § 9-6.
4. Om fullmakten omfatter nytegning mot innskudd i annet enn penger eller rett til å pådra selskapet særlige plikter som nevnt i § 9-12.
5. Om fullmakten omfatter beslutning om sammenslåing etter § 10-6.

(2) Har selskapet eller skal det ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet, skal det også angis hvilken klasse de nye aksjene skal tilhøre. Skal de nye aksjene utgjøre en egen klasse, må de rettigheter aksjene skal ha angis i hovedtrekk.

§ 9-24. Forslag om styrefullmakt

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om styrefullmakt om nytegning. Bestemmelsene i § 9-10 gjelder tilsvarende.

§ 9-25. Melding til Foretaksregisteret

(1) Generalforsamlingens beslutning om styrefullmakt skal uten opphold meldes til Foretaksregisteret. Styret kan ikke gjøre bruk av fullmakten før den er registrert.

§ 9-26. Styrets beslutning om nytegning

(1) For styrets beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning gjelder bestemmelsene i §§ 9-8 til 9-10 tilsvarende.

(2) Skal nye aksjer kunne tegnes mot innskudd i annet enn penger eller skal det forøvrig gjelde andre særlige vilkår, gjelder også bestemmelsene i §§ 9-11 til 9-13 tilsvarende.

(3) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen skal ha rett til å tegne de nye aksjene, skal gis varsel og tegningsfrist etter reglene i § 9-7.

§ 9-27. Tegningen

(1) Ved tegningen av nye aksjer gjelder reglene i § 9-14 tilsvarende, likevel slik at nye aksjer kan tegnes i protokollen for styremøtet.

§ 9-28. Gjennomføringen av kapitalforhøyelsen

(1) Bestemmelsene i §§ 9-15 til 9-22 gjelder tilsvarende for kapitalforhøyelse i henhold til styrebeslutning.

(2) Styret kan foreta de vedtektsendringer som kapitalforhøyelsen gjør påkrevet.

VII. Lån med rett til aksjer

§ 9-29. Beslutning om låneopptak

(1) Beslutning om opptak av lån som gir fordringshaveren rett til å kreve utstedt aksjer, enten mot innskudd i penger eller mot at fordringen nyttes til motregning, treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring.

(2) I låneavtalen kan det fastsettes at retten til å kreve utstedt aksjer kan skille fra og utnyttes uavhengig av fordringen.

§ 9-30. Tegningsrett

(1) Aksjeeierne har fortrinnsrett etter §§ 9-3 til 9-6 til å tegne lån som gir fordringshaveren rett til å kreve utstedt aksjer.

(2) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen om låneopptaket skal ha tegningsrett, skal gis varsel og tegningsfrist etter reglene i § 9-7.

§ 9-31. Beslutningens innhold

(1) Generalforsamlingen skal for hvert lån fastsette lånevilkårene. Beslutningen skal angi:

1. Det samlede lånebeløp eller en øvre og en nedre grense for lånebeløpet.
2. Hvem som kan tegne lånet.
3. Tegningsfristen, samt fristen for tegning i henhold til fortrinnsrett.
4. Fordringens pålydende (nominelle beløp) og rente.
5. Kursen ved tegningen av lånet.
6. Tid og sted for innbetaling av lånet til selskapet.
7. Hvordan lån som ikke tegnes i henhold til tegningsrett, skal fordeles i tilfelle av overtegning.
8. Vilkår for å kunne kreve utstedt aksjer, herunder vederlaget for de nye aksjene.
9. En frist på inntil fem år fra generalforsamlingens beslutning for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.
10. Den aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre dersom selskapet har eller skal ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet.
11. Fra hvilket regnskapsår de nye aksjene gir rett til utbytte.

(2) Beslutningen skal også angi hvilke rettigheter fordringshaverne skal ha dersom selskapet beslutter å forhøye eller nedsette aksjekapitalen eller å ta opp nytt lån som nevnt i § 9-29, samt i tilfelle av sammenslåing, deling, omdanning eller oppløsning av selskapet. Det kan fastsettes at fordringshaverne i slike tilfelle skal ha samme rettigheter som en aksjeeier.

§ 9-32. Forslag om låneopptak

(1) Styret skal utarbeide forslag om låneopptak i samsvar med reglene i §§ 9-29 til 9-31. Bestemmelsene i § 9-10 gjelder tilsvarende.

§ 9-33. Tegning. Melding til Foretaksregisteret

(1) For tegning av lån med rett til å kreve utstedt aksjer gjelder bestemmelsene i § 9-14 tilsvarende.

(2) Blir lånebeløpet eller i tilfelle det minstebeløpet som er fastsatt ikke tegnet innen tegningsfristens utløp, bortfaller beslutningen om låneopptaket. Beløp som er innbetalt skal i så fall uten opphold betales tilbake.

(3) Er lånebeløpet eller i tilfelle minstebeløpet tegnet, skal beslutningen uten opphold meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal angi det beløp aksjekapitalen kan forhøyes med, og fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.

(4) Paragraf 9-20 gjelder tilsvarende for innbetaling av lån.

§ 9-34. Gjennomføringen av kapitalforhøyelsen

(1) Blir retten til å kreve utstedt aksjer brukt, forhøyes aksjekapitalen uten ytterligere beslutning av generalforsamlingen.

(2) Når fristen for å bruke retten er utløpt, skal styret uten opphold melde til Foretaksregisteret det beløp aksjekapitalen er forhøyet med. Er fristen mer enn 12 måneder, skal styret senest en måned etter utløpet av hvert regnskapsår melde det beløp aksjekapitalen er forhøyet med i løpet av året. Paragraf 2-14 gjelder tilsvarende.

(3) Når registrering har funnet sted, anses aksjekapitalen forhøyet og aksje utstedt med det meldte beløp. De nye aksjene gis rettigheter i selskapet etter reglene i § 9-18. Skal aksjene utstedes mot innskudd, gjelder også reglene i §§ 9-19 til 9-21 tilsvarende.

(4) Styret kan foreta de vedtektsendringer som kapitalforhøyelsen gjør påkrevet.

§ 9-35. Styrefullmakt om låneopptak

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til å oppta lån som nevnt i § 9-30. Beslutningen skal angi:

1. Det samlede beløp for lån som kan opptas.
2. Det beløp aksjekapitalen i alt skal kunne forhøyes med.
3. Tidspunktet da fullmakten opphører å gjelde.
4. Om styret kan sette til side aksjeeiernes tegningsrett etter § 9-30.
5. Den aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre dersom selskapet har eller skal ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet. Skal de nye aksjene utgjøre en egen klasse, må de rettigheter aksjene skal ha angis i hovedtrekk.

(2) Reglene i § 9-22 annet og tredje ledd og i § 9-25 gjelder tilsvarende. Styret skal utarbeide forslag til beslutning etter reglene i § 9-10.

§ 9-36. Bruk av styrefullmakt

(1) For styrets beslutning om låneopptak i henhold til fullmakt etter § 9-35 gjelder bestemmelsene i § 9-29 annet ledd og §§ 9-30 og 9-31 tilsvarende.

(2) For tegningen av lånet og gjennomføring av kapitalforhøyelsen gjelder bestemmelsene i § 9-27 og § 9-33 annet og tredje ledd, samt § 9-34 tilsvarende.

VIII. Tegningsrettsaksjer

§ 9-37. Beslutning om tegningsrettsaksjer

(1) I beslutning om kapitalforhøyelse ved nytegning kan det bestemmes at de aksjer som tegnes ved kapitalforhøyelsen skal gi aksjetegneren rett til senere å kreve utstedt en eller flere nye aksjer mot innskudd.

(2) Det kan fastsettes at tegningsretten kan skilles fra og utnyttes uavhengig av aksjen.

(3) Tegningsrettene skal innføres i tegningsrettsregisteret.

§ 9-38. Tegningsrettens innhold

(1) Når aksjetegnere skal ha tegningsrett etter § 9-37 skal beslutningen om kapitalforhøyelsen også angi:

1. Vilkår for å kunne kreve utstedt nye aksjer, herunder vederlaget for aksjene.
2. En frist på inntil fem år fra beslutningen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.
3. Den aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre dersom selskapet har eller skal ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet.
4. Fra hvilket regnskapsår de nye aksjene gir rett til utbytte.
5. Om tegningsretten kan skille fra aksjen og utnyttes uavhengig av denne.

(2) Beslutningen skal også angi hvilke rettigheter innehaveren av tegningsretten skal ha dersom selskapet beslutter å forhøye eller nedsette aksjekapitalen eller å utstede nye tegningsrettsaksjer, samt i tilfelle av sammenslåing, deling, omdanning eller oppløsning av selskapet. Det kan fastsettes at rettighetshaverne skal ha samme rettigheter som en aksjeeier.

§ 9-39. Melding til Foretaksregisteret.

(1) Meldingen til Foretaksregisteret etter § 9-16 skal også angi at de aksjer kapitalforhøyelsen gjelder, gir rett til å kreve utstedt nye aksjer i selskapet, det beløp aksjekapitalen kan forhøyes med, og fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.

§ 9-40. Gjennomføring av kapitalforhøyelsen

(1) Blir retten til å kreve utstedt nye aksjer brukt, gjelder bestemmelsene i § 9-34 tilsvarende.

IX. Frittstående tegningsrett

§ 9-41. Beslutning om å utstede tegningsrett.

(1) Beslutning om å utstede tegningsretter som gir rettighetshaverne rett til senere å kreve utstedt en eller flere aksjer i selskapet, treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring.

(2) Tegningsretten skal innføres i tegningsrettsregisteret.

§ 9-42. Fortrinnsrett.

(1) Aksjeeierne har fortrinnsrett etter §§ 9-3 til 9-6 til å tegne tegningsrettene.

(2) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen om å utstede tegningsretter skal ha fortrinnsrett, skal gis varsel og tegningsrett etter reglene i § 9-7.

§ 9-43. Beslutningens innhold

(1) Beslutning etter § 9-42 skal angi:

1. Antallet tegningsretter som skal utstedes eller en øvre og en nedre grense for antallet.
2. Det beløp som skal betales for hver tegningsrett eller en fullmakt for styret til senere å fastsette beløpet innenfor en øvre og en nedre grense angitt i beslutningen.
3. Hvem som kan tegne tegningsrettene.
4. Tegningsfristen og i tilfelle en frist som nevnt i § 9-7 tredje ledd for aksjeeiere eller andre til å tegne i henhold til fortrinnsrett.
5. Hvordan de aksjer som ikke tegnes i henhold til fortrinnsrett skal fordeles i tilfelle av overtegning.
6. Vilkårene for å kunne kreve utstedt nye aksjer, herunder vederlaget for aksjene.
7. En frist på inntil fem år fra beslutningen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.
8. Den aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre dersom selskapet har eller skal ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet.
9. Fra hvilket regnskapsår de aksjene gir rett til utbytte.

(2) Beslutningen skal også angi hvilke rettigheter innehaveren av tegningsrett skal ha dersom selskapet beslutter å forhøye eller nedsette aksjekapitalen eller å utstede tegningsrettsaksjer eller tegningsretter til aksjer, samt i tilfelle av sammenslåing, deling, omdanning eller oppløsning av selskapet. Det kan fastsettes at rettighetshaverne skal ha samme rettigheter som en aksjeeier.

§ 9-44. Forslag til beslutning

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning i samsvar med reglene i §§ 9-41 til 9-43. Bestemmelsen i § 9-10 gjelder tilsvarende.

§ 9-45. Tegning, melding til Foretaksregisteret mv

(1) Ved tegning av tegningsretter gjelder bestemmelsene i § 9-14 tilsvarende.

(2) Blir det fastsatte antall eller minsteantall av tegningsretter ikke tegnet innen tegningsfristens utløp, bortfaller beslutningen om å utstede tegningsretter. Beløp som er innbetalt skal i så fall uten opphold betales tilbake.

(3) Er det fastsatte antall eller minstetall av tegningsretter tegnet, skal beslutningen uten opphold meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal angi det beløp aksjekapitalen kan forhøyes med, og fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.

(4) Det beløp som betales for tegningsrettene skal tilføres overkursfondet.

§ 9-46. Gjennomføring av kapitalforhøyelsen

(1) Blir retten til å kreve utstedt nye aksjer brukt, gjelder bestemmelsene i § 9-36 tilsvarende.

Kapittel 10. Sammenslåing av selskaper

I. Virkeområde mv

§ 10-1. Hvilke selskaper omfattes

(1) Bestemmelsene i kapittelet her gjelder sammenslåing av allmennaksjeselskaper, samt sammenslåing av et allmennaksjeselskap og et aksjeselskap eller av flere slike selskaper.

(2) Innebærer sammenslåingen at et aksjeselskap skal omdannes til et allmennaksjeselskap gjelder også reglene i §§ 2-23 til 2-26. Skal et allmennaksjeselskap omdannes til aksjeselskap gjelder også reglene i §§ 12-21 til 12-25.

§ 10-2. Sammenslåing mot vederlag i aksjer mv

(1) Sammenslåing av selskaper er undergitt reglene i kapittelet her når et selskap (det overtakende selskap) skal overta et annet selskaps (det overdragende selskaps) eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet mot at aksjeeierne i dette selskapet får som vederlag

1. aksjer i det overtakende selskap, eller
2. slike aksjer med et tillegg som ikke må overstige 20 prosent av det samlede vederlag.

(2) Tilhører det overtakende selskap et konsern og har et eller flere av konsernselskapene samlet mer enn 90 prosent av både aksjene og stemmene på generalforsamlingen i det overtakende selskap, kan vederlaget i aksjer i stedet være aksjer i et konsernselskap. Generalforsamlingen i dette selskapet kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at aksjeeiernes rett etter § 7-5 til nye aksjer ved fondsemisjon skal fravikes så langt de nye aksjene skal ytes som vederlag.

§ 10-3. Annen sammenslåing.

(1) Skal et selskap overta et annet selskaps eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet mot at aksjeeierne i det overdragende selskap får som vederlag aksjer som nevnt i § 10-2 med et tillegg som overstiger 20 % av det samlede vederlag eller vederlag som i sin helhet består av annet enn slike aksjer, gjelder kapittelet her med følgende særregler:

1. Paragraf 10-6 gjelder tilsvarende selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i det overtakende selskap.
2. Utkast til åpningsbalanse skal utarbeides selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i det overtakende selskap.
3. Paragraf 10-8 og § 10-16 første ledd nr 2 og 4 gjelder ikke når hele vederlaget er annet enn aksjer i det overtakende selskap.
4. Vederlag i annet enn aksjer kan ikke dekkes ved nedsettelse av aksjekapitalen i det overtakende selskap. Revisor skal bekrefte at vederlaget kan ytes av fri egenkapital.

II. Beslutning om sammenslåing

§ 10-4. Godkjenning av avtale om sammenslåing

(1) Styrene i de selskaper som skal sammenslås skal utarbeide forslag til avtale om sammenslåingen. Forslaget skal utarbeides etter reglene i §§ 10-7 til 10-9 og undertegnes av styrene.

(2) I det enkelte selskap treffes beslutningen om at selskapet skal slås sammen med et eller flere andre selskaper ved at generalforsamlingen godkjenner avtalen om sammenslåing med flertall som for vedtektsendring. I et overdragende selskap kan slik beslutning treffes selv om selskapet allerede er besluttet oppløst for avvikling med mindre utlodning til aksjeeierne er påbegynt.

(3) I et overdragende selskap har godkjenningen også virkning som tegning av de aksjer som skal mottas som vederlag fra det overtakende selskap. I det overtakende selskap skal likevel merverdier som ikke blir bundet kapital i selskapet, tilføres overkursfondet.

§ 10-5. Utstedelse av aksjer i det overtakende selskap

(1) De aksjer som det overtakende selskap skal utstede som vederlag til aksjeeiere i et overdragende selskap, utstedes etter reglene om kapitalforhøyelse i kapitlene 7 eller 9 (sammenslåing ved overtakelse) eller etter reglene om stiftelse i kap 2 (sammenslåing ved stiftelse av nytt selskap).

§ 10-6. Styrebeslutning i det overtakende selskap

(1) Kan kapitalforhøyelsen i det overtakende selskap gjennomføres i henhold til styrefullmakt etter reglene i §§ 9-22 til 9-28 som angir at den omfatter sammenslåing, kan beslutningen om sammenslåingen treffes av styret.

(2) Beslutningen kan ikke treffes av styret dersom bedriftsforsamlingen går imot planen for sammenslåing. Det samme gjelder dersom aksjeeiere som representerer minst fem prosent av aksjekapitalen krever det innen to uker etter at saksdokumentene er utsendt etter § 10-13. Styret skal i tilfelle sørge for at møte i generalforsamlingen holdes innen en måned.

III. Planen for sammenslåingen

§ 10-7. Planens innhold

(1) En plan for sammenslåing skal minst angi:

1. Selskapenes firmaer, forretningskommuner, adresser og organisasjonsnummer.
2. Fra hvilket tidspunkt transaksjoner i et overdragende selskap regnskapsmessig skal anses foretatt for det overtakende selskaps regning.
3. Det vederlag som skal ytes til aksjeeierne i det eller de overdragende selskaper.
4. Vilkår for utøvelse av rettigheter som aksjeeier i det overtakende selskap, og for registrering i aksjeeierregisteret.
5. Hvilke rettigheter aksjeeiere med særlige rettigheter og innehavere av tegningsrett som nevnt i §§ 9-29, 9-37 og 9-41 i det eller de overdragende selskaper skal ha i det overtakende selskap.
6. Enhver særlig rett eller fordel som skal tilfalle medlemmer av styret, daglig leder eller uavhengige sakkyndige ved sammenslåingen.
7. Utkast til åpningsbalanse for det overtakende selskapet. Åpningsbalansen skal settes opp i samsvar med gjeldende regnskapsregler. Statsautorisert revisor skal avgi erklæring om at balansen er gjort opp i samsvar med disse reglene.

(2) I planen for sammenslåingen kan det fastsettes at det overtakende selskap skal overta forvaltningen av det eller de overdragende selskaper så snart planen er godkjent av alle selskapene som deltar i sammenslåingen.

§ 10-8. Aksjeutstedelse i det overtakende selskap

(1) Planen for sammenslåing skal også inneholde forslag til beslutning om kapitalforhøyelse og vedtektsendringer i det overtakende selskap i henhold til reglene i § 7-3 eller § 9-10, jf § 9-26. Nye særlige bestemmelser om aksjeeiernes rettsstilling skal angis.

(2) Ved sammenslåing ved stiftelse av nytt selskap skal planen istedet inneholde forslag til stiftelsesdokument for det overtakende selskap. Reglene i §§ 2-1 til 2-7 gjelder tilsvarende så langt de passer.

(3) Reglene om redegjørelse bekreftet av revisor i § 9-13 og § 2-8 gjelder tilsvarende.

§ 10-9. Vedlegg til planen for sammenslåingen

(1) Som vedlegg til planen for sammenslåingen skal følge:
1. Vedtektene for de selskaper som deltar i sammenslåingen.
2. De deltakende selskapers årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for de siste tre regnskapsår.
3. Mellombalanser for de deltakende selskaper, dersom planen undertegnes mer enn seks måneder etter utløpet av det seneste regnskapsår. Mellombalansene skal være godkjent og revidert etter reglene for årsregnskap, og balansedagene må ikke ligge lenger tilbake i tid enn tre måneder før dagen for undertegningen av planen.
4. Redegjørelse som nevnt i § 10-8 tredje ledd.

IV. Saksbehandlingsregler

§ 10-10. Rapport om sammenslåingen

(1) Når planen for sammenslåingen er ferdig, skal styret i hvert selskap utarbeide en utførlig skriftlig rapport om sammenslåingen og hva den vil bety for selskapet.

(2) Rapporten skal i det minste:
1. Forklare og begrunne sammenslåingen, rettslig såvel som økonomisk.
2. Forklare og begrunne, rettslig såvel som økonomisk, vederlaget til aksjeeierne i overdragende selskap(er).
3. Omtale særlige vanskeligheter ved fastsettelsen av vederlaget.
4. Omtale den betydning sammenslåingen kan få for de ansatte i selskapet.

§ 10-11. Sakkyndig redegjørelse

(1) Styret i hvert selskap skal sørge for at aksjonærene i selskapet gis en sakkyndig redegjørelse for planen for sammenslåingen. Bestemmelsene i § 2-8 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

(2) Redegjørelsen skal minst angi:
1. Hvilke fremgangsmåter som er brukt ved fastsettelsen av vederlaget til aksjeeierne i et overdragende selskap og om fremgangsmåtene har vært hensiktsmessige. Er flere fremgangsmåter brukt, skal aksjeverdien ved hver beregningsmåte og hvilken betydning hver av dem har hatt for vederlaget opplyses.
2. En omtale av særlige vanskeligheter ved fastsettelsen av vederlaget.
3. Om vederlaget til aksjeeierne er rimelig og saklig begrunnet.

(3) Redegjørelsen for det overtakende selskap skal også være i samsvar med kravene i § 10-8 tredje ledd.

§ 10-12. Forholdet til de ansatte og bedriftsforsamlingen

(1) Planen om sammenslåing med vedlegg, rapporten fra styret og den sakkyndige redegjørelsen skal gjøres kjent for de ansatte eller representanter for de ansatte i selskapet.

(2) Har selskapet bedriftsforsamling skal planen med tilhørende dokumenter forelegges for bedriftsforsamlingen.

(3) Skriftlig uttalelse fra de ansatte eller bedriftsforsamlingen skal inngå i saksdokumentene ved den videre behandling i selskapet av planen om sammenslåing.

§ 10-13. Underretning til aksjeeierne

(1) Planen om sammenslåingen og øvrige saksdokumenter skal sendes til hver enkelt aksjeeier senest en måned før generalforsamlingen skal behandle planen.

(2) Skal beslutningen i det overtakende selskap treffes av styret etter § 10-6, skal dokumentene sendes til aksjeeierne senest en måned før generalforsamlingen i det eller de overdragende selskaper.

§ 10-14. Melding til Foretaksregisteret

(1) Et allmennaksjeselskap som omfattes av planen om sammenslåing, skal melde planen til Foretaksregisteret senest en måned før generalforsamlingen skal behandle planen. Skal beslutningen treffes av styret etter § 10-6, skal planen meldes senest en måned før generalforsamlingen i det eller de overdragende selskaper.

(2) Foretaksregisteret skal kunngjøre at det har mottatt planen, hvilke selskaper som skal delta i sammenslåingen, og at planen er tilgjengelig hos Foretaksregisteret.

(3) Kunngjøring skal skje to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i en avis kan gis en kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad.

V. Gjennomføringen av sammenslåingen

§ 10-15. Melding til Foretaksregisteret

(1) Når planen om sammenslåing er godkjent av alle selskapene, skal beslutningen innen en måned meldes til Foretaksregisteret. Oversittes fristen, bortfaller sammenslåingen.

§ 10-16. Kreditorvarsel

(1) Foretaksregisteret skal kunngjøre beslutningen om sammenslåing og varsle selskapenes kreditorer om at innsigelse mot sammenslåingen må meldes til selskapet innen seks uker fra siste kunngjøring.

(2) Paragraf 10-14 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 10-17. Innsigelse fra kreditorer

(1) Gjør en kreditor med uomtvistet og forfalt fordring innsigelse innen fristen etter § 10-16, kan sammenslåingen ikke gjennomføres før fordringen er betalt.

(2) En kreditor med omtvistet eller ikke forfalt fordring kan kreve at betryggende sikkerhet blir stillet, med mindre slik sikkerhet alt er stillet. Skifteretten avgjør tvist om det foreligger en fordring og om sikkerheten er betryggende.

(3) Skifteretten kan forkaste krav om sikkerhet etter annet ledd når det er klart at det ikke foreligger noen fordring eller at sammenslåingen ikke vil forringe kreditors mulighet til å få dekket fordringen.

(4) Krav om skrifterettens avgjørelse må være fremsatt innen to måneder fra siste kunngjøring etter § 10-16.

§ 10-18. Ikrafttredelse av sammenslåingen

(1) Når fristen for innsigelse etter § 10-16 er utløpt for alle selskapene som deltar i sammenslåingen, og forholdet til de kreditorer som i tilfelle har fremsatt innsigelse er avklart etter § 10-17, skal det overtakende selskap gi melding til Foretaksregisteret for alle selskapene som deltar, om at sammenslåingen skal tre i kraft. Når sammenslåingen er registrert, inntrer følgende virkninger av sammenslåingen:

1. Det eller de overdragende selskapene er oppløst.
2. Det overtakende selskapet er stiftet eller aksjekapitalen i selskapet er forhøyet.
3. Det eller de overdragende selskapenes eiendeler, rettigheter og forpliktelser er overført til det overtakende selskapet.
4. Aksjene i det eller de overdragende selskapene er byttet om med aksjer i det overtakende selskapet.
5. Krav på vederlag i annet enn aksjer er forfalt, med mindre annet er fastsatt.
6. Andre virkninger som bestemt i planen for sammenslåingen.

(2) Selv om forholdet til kreditorer som har fremsatt innsigelse ikke er avklart etter § 10-17, kan skifteretten etter krav fra det selskap fordringene gjelder, beslutte at sammenslåingen kan gjennomføres og meldes til Foretaksregisteret.

§ 10-19. Forvaltningen av overdragende selskap

(1) Når meldingen om sammenslåing er registrert i Foretaksregisteret, kan det overtakende selskap etter alminnelige regler overføre formelle posisjoner som eier eller rettighetshaver til eiendeler som har tilhørt et overdragende selskap.

(2) Fastsetter avtalen om sammenslåingen at det overtakende selskap skal overta forvaltningen av et overdragende selskap så snart avtalen er godkjent av alle selskapene, skal det overtakende selskap sørge for at det overdragende selskaps eiendeler og saker holdes atskilt inntil sammenslåingen trer i kraft.

(3) Utbetaling av vederlag i annet enn aksjer til aksjeeiere i selskap registrert i Verdipapirsentralen skal registreres på aksjeeierens konto i Verdipapirsentralen.

(4) Det overtakende selskapet skal oppbevare det eller de overdragende selskapenes bøker inntil tre år etter at sammenslåingen er registrert, med mindre offentlig myndighet før utløpet av oppbevaringstiden har fremsatt krav om at oppbevaringen forlenges for en periode på inntil syv år. Har det eller de overdragende selskapenes aksjer vært registrert i Verdipapirsentralen, skal det overtakende selskapet også oppbevare en utskrift av aksjeeierregisteret, slik dette er ved registreringen i Foretaksregisteret.

§ 10-20. Særlige rettigheter i et overdragende selskap

(1) Aksjeeier eller andre som har tegningsrett etter §§ 9-29, 9-37 og 9-41 eller andre særlige rettigheter i et overdragende selskap, kan kreve rettighetene innløst av det overdragende eller det overtakende selskap dersom rettighetene i det overtakende selskap ikke minst tilsvarer rettighetene aksjeieren hadde i det overdragende selskap.

(2) Innløsningssummen skal fastsettes etter rettighetenes virkelige verdi. Oppnås ikke enighet, fastsettes innløsningssummen ved skjønn med mindre annen fremgangsmåte avtales.

VI. Ugyldig sammenslåing

§ 10-21. Søksmål om ugyldighet

(1) Søksmål med påstand om at et selskaps beslutning om sammenslåing skal kjennes ugyldig, må reises før sammenslåingen er registrert i Foretaksregisteret etter § 10-18. Søksmål som reises etter utløpet av fristen skal avvises.

§ 10-22. Frist for å avhjelpe mangler

(1) Reises søksmål om ugyldighet, skal retten gi selskapet en frist på tre måneder for å bringe i orden det forhold søksmålet bygger på.

§ 10-23. Dom om ugyldighet

(1) Dom som kjenner beslutningen om sammenslåing ugyldig, har virkning for alle med søksmålsrett i selskapet.

(2) Er beslutningen om sammenslåingen meldt til Foretaksregisteret etter § 10-15, skal retten uten opphold melde dommen til Foretaksregisteret, som kunngjør dommen på selskapets kostnad i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gis en kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad.

§ 10-24. Selskapets ansvar

(1) Når generalforsamlingens beslutning kjennes ugyldig, hefter selskapet solidarisk med de øvrige selskaper som deltar i sammenslåingen, for de forpliktelser som er oppstått etter at virkningene av sammenslåingen skulle ha inntrådt, men før kunngjøringen av dommen etter § 10-23 annet ledd.

Kapittel 11. Deling av selskapet

I. Virkeområde mv

§ 11-1. Hvilke selskaper omfattes

(1) Bestemmelsen i kapittelet her gjelder deling av allmennaksjeselskap.

(2) Bestemmelsene i kapittelet her gjelder også ved deling av et aksjeselskap når et allmennaksjeselskap er et overtakende selskap.

§ 11-2. Deling mot vederlag i aksjer mv

(1) Deling av et selskap er undergitt reglene i kapittelet her når selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal fordeles på selskapet og et eller flere overtakende selskaper mot at aksjeeierne i selskapet får som vederlag

1. aksjer i selskapet eller i ett eller alle av de overtakende selskaper
2. slike aksjer med et tillegg som ikke må overstige 20% av det samlede vederlag.

(2) Deling er også undergitt reglene i kapittelet her når selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal fordeles på to eller flere overtakende selskaper mot at aksjeeierne i selskapet får vederlag som angitt i første ledd.

(3) Tilhører et overtakende selskap et konsern og har et eller flere av konsernselskapene samlet mer enn 90% av både aksjene og stemmene på generalforsamlingen i det overtakende selskap, kan vederlaget i aksjer i stedet være aksjer i et konsernselskap. Generalforsamlingen i dette selskapet kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at aksjeeiernes rett etter § 7-5 til nye aksjer ved fondsemisjon skal fravikes så langt de nye aksjene skal ytes som vederlag.

§ 11-3. Annen deling

(1) Skal et selskap deles ved at et overtakende selskap overtar en bestemt del av selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som en helhet mot at aksjeeierne i det selskap som deles, får som vederlag aksjer som nevnt i § 11-2 med et tillegg som overstiger 20 % av det samlede vederlag, eller vederlag som i sin helhet består av annet enn slike aksjer, gjelder kapittelet her med følgende særregler:

1. Paragraf 10-6 gjelder tilsvarende for det overtakende selskap selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i selskapet.
2. Utkast til åpningsbalanse for det overtakende selskap skal utarbeides selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i selskapet.
3. Paragraf 10-8 og § 10-18 første ledd nr 2 og 4 gjelder ikke tilsvarende for et overtakende selskap når hele vederlaget er annet enn aksjer i selskapet.
4. Vederlag i annet enn aksjer kan ikke dekkes ved nedsettelse av aksjekapitalen i et overtakende selskap. Revisor skal bekrefte at vederlaget kan ytes av fri egenkapital.

II. Fremgangsmåte og virkning

§ 11-4. Gjennomføring av delingen

(1) I det selskap som skal deles (det overdragende selskap), gjennomføres delingen enten etter reglene om nedsettelse av aksjekapitalen i kap 6 eller etter reglene om oppløsning av selskapet i kap 12.

(2) I et overtakende selskap skal aksjer som ytes som vederlag, utstedes etter reglene om kapitalforhøyelse i kapitlene 7 eller 9 (deling ved overtakelse) eller etter reglene om stiftelse i kap 2 (deling ved stiftelse av nytt selskap).

§ 11-5. Reglene om sammenslåing gjelder tilsvarende

(1) Ved gjennomføringen av deling etter kapittelet her gjelder reglene i §§ 10-4 til 10-24 tilsvarende med de særregler som fremgår av §§ 11-6 til 11-10.

§ 11-6. Delingsplan mv

(1) Styret i det selskap som skal deles, skal utarbeide og undertegne en delingsplan som minst inneholder opplysning om forhold som angitt i §10-7. I tillegg skal delingsplanen angi:

1. Fordelingen av selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser på de selskapene som deltar i delingen.
2. Fordeling av aksjer og annet vederlag på aksjeeierne i det selskap som skal deles.

(2) I tilfelle av deling ved overtakelse skal styrene i de selskaper som deltar inngå avtale om å foreslå en felles delings- og sammenslåingsplan.

§ 11-7. Opplysningsplikt

(1) Styret i det selskap som skal deles, skal gi opplysninger til sin generalforsamling og til styret i det overtakende selskap om vesentlige endringer i eiendeler, rettigheter og forpliktelser som har funnet sted i tiden mellom undertegningen av delingsplanen og behandlingen av delingsplanen i generalforsamlingen.

§ 11-8. Beslutning om deling

(1) I det selskap som skal deles, treffes beslutningen om deling av selskapet ved at generalforsamlingen med flertall for vedtektsendringer godkjenner delingsplanen. Paragraf 10-4 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(2) Skal aksjeeierne i selskapet ikke delta i samme forhold i alle selskapene som deltar i delingen, kreves det tilslutning fra alle de avgitte stemmer og fra hele den aksjekapital som er representert i generalforsamlingen.

§ 11-9. Melding til Foretaksregisteret. Ikrafttredelse

(1) Når delingen av selskapet er godkjent av alle selskapene som deltar, skal selskapene hver for seg melde dette til Foretaksregisteret.

(2) Virkningen av delingen inntrer når melding om at delingen skal tre ikraft er registrert i Foretaksregisteret. Når det selskap som deles skal oppløses ved delingen, skal dette angis i meldingen til Foretaksregisteret.

§ 11-10. Fordeling av eiendeler og forpliktelser

(1) Hvis det ut fra delingsplanen ikke lar seg gjøre å bestemme hvilket selskap som skal eie en eiendel, eies denne i sameie mellom selskapene etter forholdet mellom de nettoverdier som har tilfalt selskapene ved delingen.

(2) Hvis det ut fra delingsplanen ikke lar seg gjøre å bestemme hvilket selskap som skal hefte for en forpliktelse som var oppstått før virkningen av delingen inntrer, hefter de selskapene som har deltatt i delingen, solidarisk for forpliktelsen.

(3) Hvis det selskapet som skal hefte for en forpliktelse etter delingsplanen, ikke oppfyller denne, hefter de selskapene som har deltatt i delingen, solidarisk for forpliktelsen. Heftelsen er likevel for hvert av de øvrige selskapene begrenset til et beløp tilsvarende den nettoverdi som tilfalt selskapet ved delingen.

Kapittel 12. Oppløsning og avvikling m.m.

I. Oppløsning etter generalforsamlingsvedtak

§ 12-1. Beslutning om oppløsning

(1) Beslutning om å oppløse selskapet treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, når annet ikke er fastsatt i lov.

(2) Er det inntrådt forhold som etter vedtektene skal medføre oppløsning av selskapet, eller skal selskapet oppløses som følge av bestemmelse i lov, skal generalforsamlingen så snart som mulig treffe beslutning om oppløsning av selskapet. Beslutningen treffes med flertall av de avgitte stemmer.

(3) Generalforsamlingen kan ikke treffe beslutning om oppløsning etter at selskapet er besluttet oppløst ved dom eller kjennelse etter reglene i kapittelet her.

§ 12-2. Avviklingsstyre

(1) Når selskapet er besluttet oppløst, skal generalforsamlingen velge et avviklingsstyre som trer inn i stedet for styret og daglig leder. For medlem av avviklingsstyre gjelder en oppsigelsesfrist på tre måneder.

(2) Bestemmelsene om styret i kap 5, herunder reglene om ansattes rett til å velge medlemmer av styret, gjelder tilsvarende for avviklingsstyret.

§ 12-3. Melding til Foretaksregisteret

(1) Beslutning om å oppløse selskapet skal straks meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal inneholde opplysninger om medlemmene av avviklingsstyret.

§ 12-4. Kreditorvarsel

(1) Ved registrering av meldingen om oppløsning skal Foretaksregisteret kunngjøre beslutningen om å oppløse selskapet. I kunngjøringen skal selskapets kreditorer varsles om at de må melde sine krav til avviklingsstyrets leder innen to måneder etter siste kunngjøring. Lederens navn og adresse skal angis i kunngjøringen.

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøring i avisen kan gis en kortform med henvisning til kunngjøring i Norsk Lysingsblad.

(3) Alle kreditorer med kjent adresse skal så vidt mulig varsles særskilt av selskapet.

§ 12-5. Selskapets stilling under avviklingen

(1) Når oppløsning er besluttet, skal selskapet ved sitt firma på brev, kunngjøringer og andre dokumenter tilføye ordene «under avvikling».

(2) Selskapets virksomhet kan fortsette under avviklingen i den utstrekning det er ønskelig for en hensiktsmessig gjennomføring av avviklingen.

(3) Under avviklingen skal årsregnskap avlegges, revideres og sendes til Regnskapsregisteret etter samme regler som ellers.

(4) Reglene om generalforsamlingen og i tilfelle bedriftsforsamlingen gjelder under avviklingen så langt de passer.

§ 12-6. Omgjøring av beslutning om oppløsning

(1) Beslutning om å oppløse selskapet kan omgjøres av generalforsamlingen med det flertall som var nødvendig for beslutningen om oppløsning. Er selskapet oppløst på grunn av bestemmelser i lov eller vedtekter, kan beslutningen bare omgjøres når oppløsningsgrunnen ikke lenger er tilstede.

(2) Omgjøring kan ikke besluttes dersom selskapet har foretatt utdeling til aksjeeierne av annet enn utbytte. Er egenkapitalen mindre enn aksjekapitalen, må aksjekapitalen dessuten være nedsatt til det beløp som er i behold. Er den egenkapital som er i behold, mindre enn minstekravet etter § 1-3 må den bringes opp til minst dette beløpet.

(3) Omgjøringen av en beslutning om oppløsning og medlemmene av selskapets nye styre skal straks meldes Foretaksregisteret.

§ 12-7. Avviklingsbalanse mv

(1) Avviklingsstyret skal lage en fortegnelse over selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser, og gjøre opp en balanse med henblikk på avviklingen.

(2) Fortegnelsen og balansen skal i revidert stand legges ut på selskapets kontor til ettersyn for aksjeeierne. Gjenpart av balansen med revisors erklæring skal sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse.

§ 12-8. Dekning av selskapets forpliktelser

(1) Avviklingsstyret skal sørge for at selskapets forpliktelser dekkes i den utstrekning ikke kreditor har frafalt sitt krav eller samtykker i å ta en annen som debitor i stedet.

(2) Beløp som ikke kan utbetales til kreditor, skal deponeres etter deponeringsloven.

§ 12-9. Salg av selskapets eiendeler

(1) Selskapets eiendeler skal omgjøres i penger så langt dette er nødvendig for å dekke dets forpliktelser. Forøvrig skal eiendelene omgjøres i penger med mindre aksjeeierne enes om naturalutdeling.

§ 12-10. Utdeling til aksjeeierne

(1) Utdeling til aksjeeierne av annet overskudd enn utbytte kan ikke finne sted før selskapets forpliktelser er dekket og det er gått minst to måneder siden siste kunngjøring av kreditorvarselet.

(2) Utdeling kan likevel foretas når det bare gjenstår uvisse eller omtvistede forpliktelser og det avsettes et tilstrekkelig beløp til dekning av dem. Når annet ikke er avtalt, skal beløpet settes inn på felleskonto for selskapet og den kreditor det gjelder slik at uttak ikke kan skje uten begge parters skriftlige samtykke eller endelig dom.

(3) Utdeling til en aksjeeier skal registreres på dennes konto i Verdipapirsentralen.

§ 12-11. Endelig oppløsning

(1) Etter avsluttet utdeling fremlegges revidert oppgjør for generalforsamlingen. Når oppgjøret er godkjent, skal det meldes til Foretaksregisteret at selskapet er endelig oppløst.

(2) Bestemmelsen i §§ 16-3 og 16-5 gjelder også etter endelig oppløsning.

(3) Avviklingsstyret skal sørge for at selskapets bøker oppbevares i inntil 3 år etter den endelige oppløsning, med mindre offentlig myndighet før utløpet av oppbevaringstiden har fremsatt krav om at oppbevaringen forlenges for en periode på opptil syv år. Det samme gjelder utskrift av aksjeeierregisteret slik det er når selskapet registreres som endelig oppløst.

§ 12-12. Etterutlodning

(1) Det som måtte tilfalle selskapet av beløp som er avsatt etter § 12-10, utdeling til aksjeeiere som ikke blir hevet, og det som forøvrig måtte vise seg å tilhøre det oppløste selskapet, utloddes etterskuddsvis. Er beløpet så lite at en etterutlodning ville volde uforholdsmessig ulempe eller kostnad, kan avviklingsstyret i stedet anvende det til veldedige eller humanitære formål.

§ 12-13. Ansvar for udekkede forpliktelser

(1) Overfor kreditorer som ikke har fått dekning, etter § 12-8 og heller ikke er tilstrekkelig sikret ved avsetning etter § 12-10, svarer aksjeeierne én for alle og alle for én inntil verdien av det som vedkommende har mottatt som utdeling. Overfor slike kreditorer svarer dessuten avviklingsstyrets medlemmer én for alle og alle for én uten begrensning, hvis det ikke godtgjøres at de har opptrådt med tilbørlig aktsomhet.

(2) I regressomgangen skal fordeling skje mellom aksjeeierne i forhold til hva hver enkelt har fått utdelt. Gjeldsbrevloven § 2 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(3) Kreditors krav etter første ledd foreldes tre år etter at selskapets endelige oppløsning ble registrert i Foretaksregisteret.

§ 12-14. Skifteretten overtar avviklingen

(1) Skifteretten kan ved kjennelse beslutte å overta avviklingen av selskapet når særlige grunner taler for det dersom:

1. Selskapet ikke er meldt endelig oppløst til Foretaksregisteret senest ett år etter registreringen av melding etter § 12-3.
2. Aksjeeiere som representerer minst en femdel av aksjekapitalen krever det.

(2) Styret eller i tilfelle avviklingsstyret skal gis anledning til å uttale seg før avgjørelse treffes. Foretaksregisteret skal gi skifteretten melding om at ett-års fristen er utløpt. Har skifteretten overtatt avviklingen, skal den videre avvikling skje etter reglene i § 12-18.

II. Oppløsning etter krav fra offentlig myndighet

§ 12-15. Oppløsning etter krav fra Foretaksregisteret

(1) Foretaksregisteret kan etter reglene i §§12-16 til 12-18 kreve at skifteretten beslutter selskapet oppløst i følgende tilfeller:

1. Når selskapet skal oppløses som følge av bestemmelse i lov eller vedtekter.
2. Når selskapet ikke har meldt til Foretaksregisteret et styre som fyller de minstekrav som følger av bestemmelsene gitt i eller i medhold av lov.
3. Når selskapet ikke har meldt til Foretaksregisteret en daglig leder som fyller de minstekrav som er fastsatt i lov.
4. Når selskapet ikke har meldt til Foretaksregisteret en revisor som fyller de vilkår som er fastsatt i lov.

(2) Foretaksregisteret kan likevel ikke kreve selskapet oppløst som følge av bestemmelse i vedtektene med mindre en aksjeeier har fremsatt krav om det uten at generalforsamlingen har truffet vedtak etter § 12-1.

§ 12-16. Varsel til selskapet. Kunngjøring

(1) I tilfelle som nevnt i § 12-15 skal Foretaksregisteret gi selskapet varsel om dette. Selskapet skal gis en frist på en måned til å bringe forholdet i orden og underrettes om følgene av at fristen oversittes.

(2) Har selskapet ikke brakt forholdet i orden ved fristens utløp, skal Foretaksregisteret gjenta varselet ved kunngjøring i Norsk Lysingsblad og i kortform i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. I kunngjøringen skal angis at vilkårene for oppløsning av selskapet er oppfylt og at selskapet har en frist på to

uker fra kunngjøringen i Norsk Lysingsblad til å bringe forholdet i orden. Følgene av at fristen oversittes skal også angis.

§ 12-17. Skifterettens avgjørelse

(1) Har selskapet oversittet fristen etter § 12-16 annet ledd, skal Foretaksregisteret varsle skifteretten om dette.

(2) Skifteretten skal uten ytterligere varsel ved kjennelse beslutte selskapet oppløst etter § 12-15 med mindre beslutning om oppløsning allerede er truffet av generalforsamlingen. Kjennelsen har virkning som kjennelse om konkursåpning etter konkursloven.

§ 12-18. Avvikling av selskapet

(1) Når skifteretten har besluttet selskapet oppløst, skal selskapet avvikles etter reglene i konkursloven og dekningsloven.

(2) Er selskapet oppløst på grunn av bestemmelser i lov eller vedtekter, kan boet bare leveres tilbake til selskapet etter konkursloven § 136 dersom oppløsningsgrunnen ikke lenger er tilstede.

§ 12-19. Oppløsning etter krav fra Regnskapsregisteret

(1) Regnskapsregisteret kan kreve at skifteretten beslutter selskapet oppløst i følgende tilfeller:

1. Når årsoppgjøret og revisjonsberetningen som selskapet etter ellers gjeldende lovgivning har plikt til å sende til Regnskapsregisteret, ikke er innsendt innen seks måneder etter fastsatt frist.
2. Når Regnskapsregisteret ved fristens utløp ikke kan godkjenne innsendt materiale som årsoppgjør og revisjonsberetning.

(2) Reglene om varsel til selskapet, kunngjøring, skifterettens avgjørelse og avvikling av selskapet i §§ 12-16 til 12-18 gjelder tilsvarende.

III. Oppløsning etter krav fra aksjeeier

§ 12-20. Oppløsning ved dom

(1) En aksjeeier kan kreve selskapet oppløst ved dom når selskapet skal oppløses etter generalforsamlingsvedtak**,** når selskapet skal oppløses som følge av vedtektsbestemmelse, eller et selskapsorgan eller andre som representerer selskapet har handlet i strid med § 1-11 første ledd og særlig tungtveiende grunner taler for oppløsning som følge av dette.

(2) Når selskapet har nedlagt påstand om det, kan dommen i stedet gå ut på at aksjeeierens aksjer skal innløses av selskapet. Innløsningssummen fastsettes i dommen. Er innløsningen ikke gjennomført, og dette ikke skyldes aksjeeierens forhold, kan aksjeeieren kreve at skifteretten ved kjennelse beslutter selskapet oppløst.

(3) Går dommen ut på oppløsning av selskapet, gjelder § 12-18 tilsvarende.

IV. Omdanning av allmennaksjeselskap til aksjeselskap

§ 12-21. Omdanningsvedtak

(1) Et allmennaksjeselskap kan omdannes til aksjeselskap ved vedtektsendring med flertall som nevnt i § 4-18. Medfører omdanningen at retten til å overdra eller

erverve aksjer innskrenkes gjelder § 4-19 tilsvarende. Reglene om redegjørelse og åpningsbalanse i lov om aksjeselskaper §§ 2-8 og 2-9 gjelder tilsvarende.

(2) Styret skal utarbeide forslaget til omdanningsvedtak og vedtektsendring. Forslaget skal begrunnes og inneholde oversikt over virkningene av omdanningen.

(3) Dokumenter som nevnt i første og annet ledd skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

§ 12-22. Melding til Foretaksregisteret

(1) Omdanningsvedtaket skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at vedtaket ble truffet

(2) Er vedtaket ikke meldt til Foretaksregisteret innen fristens utløp, kan registrering ikke finne sted. Vedtaket er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 12-23. Aksjeeierboken

(1) Når det er vedtatt å omdanne et allmennaksjeselskap til aksjeselskap, skal styret uten opphold sørge for at det blir opprettet en aksjeeierbok for selskapet etter reglene i lov om aksjeselskaper §§ 3-1 til 3-6.

(2) Selskapet skal før innføring i aksjeboken gi varsel til aksjeeierne om at den som aksjeeirregisteret i Verdipapirsentralen angir som aksjeeier, vil bli innført i aksjeboken som eier av det antall aksjer aksjeeierregisteret viser, med mindre det godtgjøres at en annen er aksjeeier.

(3) Varselet skal angi tidspunktet for innføringen i aksjeeierboken. Det skal senest to måneder før innføringen sendes til alle som etter aksjeeierregisteret er aksjeeiere og kunngjøres i Norsk Lysingsblad. Varselet eller en kortform med henvisning til kunngjøring i Norsk Lysingsblad skal tas inn i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted.

(4) Kongen kan gi nærmere regler om overføringen fra aksjeeierregisteret.

§ 12-24. Registrerte rettigheter i aksjer

(1) Rettigheter i en aksje som er registrert i Verdipapirsentralen, ansees ved overgang til aksjeeierboken som meldt til selskapet med den prioritet rettighetene har etter registrering i Verdipapirsentralen.

§ 12-25. Omdanningstidspunkt. mv

(1) Bestemmelsen i lov om aksjeselskaper gjelder for selskapet fra det tidspunkt omdanningsvedtaket er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Bestemmelsene om innføring i aksjeeierboken gjelder fra det tidspunkt aksjeeierboken er opprettet, likevel tidligst fra det tidspunkt som er nevnt i § 12-23 tredje ledd.

Del III. Øvrige bestemmelser

Kapittel 13. Bedriftsforsamlingen

I. Når skal selskapet ha bedriftsforsamling

§ 13-1. Plikt til å ha bedriftsforsamling

(1) Et selskap med flere enn 200 ansatte skal velge en bedriftsforsamling på 12 medlemmer. Generalforsamlingen kan fastsette et høyere medlemstall som kan deles på tre.

(2) Kongen kan fastsette utfyllende regler om bedriftsforsamlingen, samt om beregning av antall ansatte, herunder om bruk av gjennomsnittstall. Kongen kan også fastsette nærmere regler om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og om avgjørelse av tvister om valget, samt om bortfall av verv som styremedlem. Kongen kan også gjøre unntak fra første ledd.

§ 13-2. Avtale om at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling

(1) Selskapet og et flertall av de ansatte eller fagforeninger som omfatter to tredeler av de ansatte, kan avtale at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling etter § 13-1.

(2) Kongen kan gi nærmere regler om inngåelsen og innholdet av slik avtale.

§ 13-3. Vedtektsfastsatt bedriftsforsamling

(1) Selv om selskapet ikke omfattes av § 13-1, kan vedtektene fastsette at selskapet skal ha bedriftsforsamling.

(2) Bestemmelser om bedriftsforsamlingen gitt i eller i medhold av lov gjelder tilsvarende når annet ikke er fastsatt i vedtektene.

II. Bedriftsforsamlingens medlemmer

§ 13-4. Generalforsamlingens valgrett

(1) To tredeler av bedriftsforsamlingens medlemmer med varamedlemmer velges av generalforsamlingen.

(2) Vedtektene kan overføre valgretten til andre, herunder til de ansatte i selskapet eller konsernet, eller gruppen som selskapet tilhører. Mer enn halvparten av medlemmene i bedriftsforsamlingen skal likevel velges av generalforsamlingen.

§ 13-5. De ansattes valgrett

(1) En tredel av bedriftsforsamlingens medlemmer og varamedlemmer velges av og blant de ansatte i selskapet. Når selskapet tilhører et konsern eller gruppe, gjelder § 13-6 tilsvarende.

(2) Et flertall av de ansatte eller fagforeninger som omfatter to tredeler av de ansatte, kan bestemme at det i tillegg skal velges varamedlemmer, samt et antall observatører på inntil halvdelen av de medlemmer som er valgt av de ansatte, samt varamedlemmer for disse.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og avgjørelse av tvister om valget, samt om bortfall av verv som medlem av bedriftsforsamlingen. Kongen kan også gjøre unntak fra første eller annet ledd.

§ 13-6. De ansattes valgrett i konsernforhold

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan Kongen etter søknad fra konsernet, fra fagforeninger som omfatter to tredeler av dets ansatte, eller fra et flertall av dets ansatte, bestemme at de ansatte i konsernet, skal regnes som ansatt i selskapet. Kongen kan bestemme at dette bare skal gjelde for deler av konsernet.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når et selskap tilhører en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse.

(3) I vedtektene for selskap som nevnt i første eller annet ledd kan det bestemmes at ansatte i konsernet eller gruppen skal ha stemmerett og være valgbare etter § 13-5.

§ 13-7. Personer som ikke kan være medlemmer

(1) Daglig leder, styremedlemmer eller observatører i styret kan ikke være medlemmer av bedriftsforsamlingen.

§ 13-8. Krav om bosted

(1) Minst halvdelen av bedriftsforsamlingens medlemmer skal være bosatt her i riket, med mindre Kongen gjør unntak i det enkelte tilfellet.

(2) Første ledd gjelder ikke statsborgere i stat som er part i EØS-avtalen når de er bosatt i en slik stat.

§ 13-9. Tjenestetid. Opphør av vervet

(1) Bestemmelsene om tjenestetid og opphør av verv i §§ 5-21 og 5-22 med unntakene for ansattevalgte medlemmer gjelder tilsvarende for medlemmene av bedriftsforsamlingen.

§ 13-10. Godtgjørelse mv

(1) Godtgjørelse til medlemmene av bedriftsforsamlingen fastsettes av generalforsamlingen.

(2) Bestemmelsene i § 5-9 som setter forbud mot å motta godtgjørelse fra andre enn selskapet, gjelder tilsvarende for medlemmene av bedriftsforsamlingen og deres nærstående.

§ 13-11. Varamedlemmer og observatører

(1) Lovens bestemmelser om bedriftsforsamlingens medlemmer gjelder tilsvarende for varamedlemmer og observatører så langt de passer.

§ 13-12. Valg av leder

(1) Bedriftsforsamlingen velger selv en leder blant sine medlemmer.

III. Bedriftsforsamlingens oppgaver

§ 13-13. Valg av styret

(1) I selskaper med bedriftsforsamling etter § 13-1 skal medlemmer til styret og styrelederen velges av bedriftsforsamlingen. Styret skal minst ha fem medlemmer.

(2) En tredel av bedriftsforsamlingens medlemmer kan kreve at:

1. Valg til styret skal skje som forholdstallsvalg.
2. Inntil en tredel og minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer velges blant de ansatte i selskapet.
3. Det foretas nyvalg av medlemmer til styret.

(3) Halvparten av de medlemmer av bedriftsforsamlingen som er valgt av og blant de ansatte, kan kreve at valg av styremedlemmer kan foretas gruppevis av de medlemmer som er valgt av generalforsamlingen og av de medlemmer som er valgt av de ansatte.

(4) Kongen kan gi utfyllende regler om styrevalget. Kongen kan også i særlige tilfelle gjøre unntak fra bestemmelsene i paragrafen her.

§ 13-14. Godtgjørelse til styrets medlemmer

(1) Godtgjørelsen til styrets medlemmer mv etter § 5-24 fastsettes av bedriftsforsamlingen.

§ 13-15. Daglig ledelse

(1) I selskapets vedtekter kan fastsettes at:
1. Daglig leder skal tilsettes av bedriftsforsamlingen.
2. Bedriftsforsamlingen kan bestemme at selskapet skal ha flere daglige ledere.

§ 13-16. Tilsyn med forvaltningen av selskapet

(1) Bedriftsforsamlingen skal føre tilsyn med styrets og den daglige ledelses forvaltning av selskapet.

(2) Bedriftsforsamlingen kan selv eller ved utvalg iverksette de undersøkelser den finner nødvendig.

(3) Et medlem eller en observatør kan på møte i bedriftsforsamlingen kreve slike opplysninger om selskapets drift som de anser påkrevet. Paragraf 8-14 første ledd gjelder tilsvarende.

§ 13-17. Granskning

(1) De ansattes representanter i bedriftsforsamlingen kan be om at skifteretten ved kjennelse oppnevner en eller flere granskere for å bringe på det rene om opplysningsplikten etter § 13-16 tredje ledd er oppfylt og for å få fram de rette opplysningene.

(2) Bestemmelsene om skifterettens beslutning i § 4-23 gjelder tilsvarende. Når beretningen er avgitt til skifteretten, skal den sendes til bedriftsforsamlingens leder. Bedriftsforsamlingen skal innkalles til møte hvor beretningen deles ut og leses opp.

§ 13-18. Bedriftsforsamlingens uttalelser

(1) Bedriftsforsamlingen kan vedta anbefalinger til styret om hvilken som helst sak.

(2) Bedriftsforsamlingen skal avgi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, i tilfelle også konsernregnskap og konsernbalanse, bør godkjennes. Det samme gjelder styrets forslag om anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd.

(3) Styrets forslag og revisjonsberetningen skal sendes til bedriftsforsamlingens medlemmer senest en uke før årsoppgjøret skal behandles av generalforsamlingen.

§ 13-19. Investerings- og rasjonaliseringsvedtak

(1) Etter forslag fra styret treffer bedriftsforsamlingen avgjørelse i saker som gjelder:
1. Investeringer av betydelig omfang i forhold til selskapets ressurser.
2. Rasjonalisering eller omlegging av driften som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken.

(2) Kongen kan fastsette nærmere regler om avgrensningen av bedriftsforsamlingens myndighet etter første ledd og om saksbehandlingen i bedriftsforsamlingen.

§ 13-20. Bedriftsforsamlingens myndighet for øvrig

(1) Andre oppgaver enn nevnt i §§ 13-13 til 13-19 kan ikke legges til bedriftsforsamlingen, med mindre loven gir særlig hjemmel for det.

(2) I vedtektene kan det likevel bestemmes at avgjørelse av visse arter av saker som ikke hører til den daglige ledelse, krever samtykke av bedriftsforsamlingen.

IV. Møter og møteregler

§ 13-21. Innkalling til møter

(1) Bedriftsforsamlingens leder innkaller til møte så ofte som nødvendig.

(2) Lederen skal innkalle til møte dersom en seksdel av deltakerne krever det. Det samme gjelder dersom styret krever at bedriftsforsamlingen innkalles.

§ 13-22. Deltakelse av styret og daglig ledelse

(1) Daglig leder, styremedlemmer og observatører i styret kan delta i bedriftsforsamlingens møter og kan uttale seg, med mindre annet er bestemt av bedriftsforsamlingen i det enkelte tilfelle.

(2) Styreleder og daglig leder har plikt til å møte. Ved gyldig forfall utpekes stedfortreder.

§ 13-23. Møteregler

(1) Bedriftsforsamlingens leder står for møteledelsen. Når lederen eller varalederen ikke deltar i møtet, velger bedriftsforsamlingen møtelederen.

(2) Følgende bestemmelser gjelder tilsvarende for bedriftsforsamlingen:
1. Paragraf 5-9 om inhabilitet.
2. Paragraf 5-30 om når vedtak kan treffes.
3. Paragraf 5-31 og § 5-32 om flertallskrav ved vedtak.
4. Paragraf 5-33 om møteprotokoll.

V. Forholdet til generalforsamlingen i selskaper med bedriftsforsamling

§ 13-24. Overprøving av vedtak

(1) Bedriftsforsamlingens vedtak etter §§ 13-13 og 13-19 kan ikke overprøves av generalforsamlingen.

(2) Kongen kan i det enkelte tilfelle gjøre unntak fra første ledd når selskapet er et datterselskap og de ansatte i datterselskapet har rett til representasjon i bedriftsforsamlingen i henhold til vedtak eller vedtektsbestemmelse som nevnt i § 13-6.

§ 13-25. Særregler for generalforsamlingen

(1) I selskaper med bedriftsforsamling etter § 13-1 gjelder følgende særregler for generalforsamlingen:

1. Lederen av bedriftsforsamlingen deltar i møter i generalforsamlingen. Andre medlemmer av bedriftsforsamlingen kan møte. For øvrig gjelder § 4-3 tilsvarende.
2. Møte i generalforsamlingen innkalles av lederen i bedriftsforsamlingen når dette er bestemt i vedtektene.
3. Bedriftsforsamlingen eller dennes leder kan kreve at det innkalles til møte etter § 4-7.
4. Et medlem av bedriftsforsamlingen kan kreve at skifteretten innkaller generalforsamlingen etter § 4-7 annet ledd.
5. Bedriftsforsamlingens uttalelse om årsregnskapet etter § 13-18 annet ledd skal sendes til aksjeeierne etter § 4-9.
6. Møte i generalforsamlingen åpnes av lederen av bedriftsforsamlingen eller en annen person utpekt av bedriftsforsamlingen når vedtektene ikke utpeker hvem som skal være møteleder. For øvrig gjelder reglene i § 4-11.
7. Bedriftsforsamlingen skal fremsette forslag om valg av revisor. Medlem og varamedlem av bedriftsforsamlingen kan ikke velges.
8. Medlemmene av bedriftsforsamlingen har opplysningsplikt etter reglene i § 4-14 første ledd.
9. Et medlem av bedriftsforsamlingen kan reise søksmål om gyldigheten av en beslutning av generalforsamlingen etter reglene i §§ 4-20 til 4-22.
10. Bedriftsforsamlingen kan innenfor rammen av styrets forslag fastsette det høyeste beløp som kan utdeles som utbytte etter § 6-22.
11. Vedtektene kan bestemme at beslutning om utdeling av utbytte skal treffes av bedriftsforsamlingen med forbehold om generalforsamlingens godkjennelse av årsregnskapet.

VI. Særregler for selskaper uten bedriftsforsamling

§ 13-26. Selskapets ledelse

(1) Når det er avtalt etter § 13-2 at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamlig, gjelder følgende særregler:

1. Styrelederen velges alltid av styret.
2. Styret skal ha myndigheten til å tilsette daglig leder.
3. De ansatte skal velge ett styremedlem med varamedlem eller to observatører med varamedlemmer i tillegg til den representasjon som følger av § 5-18 annet ledd. For øvrig gjelder § 5-18 tredje ledd og § 5-19 tilsvarende.

§ 13-27. Investerings- og rasjonaliseringsvedtak

(1) Når det er avtalt etter § 13-2 at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, har styret myndigheten til å treffe avgjørelse i saker som omfattes av § 13-19 første ledd.

(2) Styrets vedtak kan ikke overprøves av generalforsamlingen. Kongen kan gjøre unntak fra dette når selskapet er et datterselskap og de ansatte i datterselskapet har rett til representasjon i styret etter vedtak som nevnt i § 5-19 eller etter vedtektsbestemmelse med tilsvarende innhold.

Kapittel 14. Konsernforhold

I. Løsningsrett i konsernforhold

§ 14-1. Tvungen overføring av aksjer i datterselskap

(1) Når et allmennaksjeselskap alene eller gjennom datterselskap eier mer enn ni tideler av aksjene i et datterselskap og har en tilsvarende del av stemmene i selskapet, kan styret i morselskapet beslutte at morselskapet skal overta de øvrige aksjene i datterselskapet. Hver av de øvrige aksjeeiere i datterselskapet har rett til å kreve at morselskapet overtar aksjene.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når datterselskapet er et aksjeselskap, og når et aksjeselskap eier en så stor del av aksjene i et allmennaksjeselskap som fastsatt i første ledd.

(3) Når et morselskap har besluttet å overta aksjene, skal morselskapet innføres som eier av aksjene i aksjeeierregisteret. Samtidig skal morselskapet gi aksjeeierne et tilbud om løsningssum og innbetale det samlede tilbudsbeløp på særskilt konto i bank som kan drive virksomhet her i riket.

(4) Har en eller flere aksjeeiere krevet at morselskapet skal overta deres aksjer, skal selskapet så snart som mulig gi disse aksjeeiere et tilbud om løsningssum. Når tilbudet er fremsatt, gjelder bestemmelsene i annet ledd tilsvarende.

§ 14-2. Løsningssum

(1) Blir løsningssummen ikke bestemt ved aksept av morselskapets tilbud eller ved annen avtale, skal den fastsettes ved skjønn i den rettskrets hvor selskapet har sitt forretningskontor. Alle aksjeeiere skjønnet angår kan innstevnes som part. Kostnadene ved skjønnet dekkes av selskapet når ikke særlige grunner tilsier at disse helt eller delvis dekkes av aksjeeierne.

(2) Skjønn for å få fastsatt løsningssummen kan også kreves av aksjeeiere som ikke har akseptert tilbudet eller inngått annen avtale med selskapet.

(3) Har selskapet uten å kreve skjønn betalt andre et høyere vederlag enn tilbudt løsningssum, kan aksjeeieren i stedet for skjønn kreve den høyeste løsningssum som er betalt til annen aksjeeier.

§ 14-3. Tvungen overføring av aksjer til aksjeeier som ikke er aksjeselskap

(1) Bestemmelsen i § 14-1 til 14-2 gjelder tilsvarende når en aksjeeier som ikke er allmennaksjeselskap eller aksjeselskap, eier en så stor del av aksjene i et allmennaksjeselskap som fastsatt i § 14-1.

II. Sammenslåing av konsernselskaper

§ 14-4. Sammenslåing av mor- og datterselskap.

(1) Eier et allmennaksjeselskap samtlige aksjer i et annet allmennaksjeselskap eller aksjeselskap, kan selskapenes styrer vedta en plan for sammenslåing som går ut på at datterselskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet skal overføres til morselskapet uten vederlag. Det samme gjelder dersom et aksjeselskap eier samtlige aksjer i et allmennaksjeselskap.

(2) Ved gjennomføringen av sammenslåingen gjelder reglene i §§ 10-7 og 10-12 og 10-14 til 10-24 tilsvarende.

§ 14-5. Sammenslåing av to datterselskaper

(1) Eier et allmennaksjeselskap samtlige aksjer i to allmennaksjeselskaper eller i et allmennaksjeselskap og et aksjeselskap, kan disse vedta en avtale om sammenslåing som går ut på at det ene selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet skal overføres til det andre selskapet uten vederlag.

(2) Ved gjennomføring av sammenslåingen gjelder § 10-4 annet ledd, § 10-7, § 10-13 og §§ 10-15 til 10-24 tilsvarende.

III. Øvrige bestemmelser

§ 14-6. Datterselskaps forhold til morselskapet

(1) Styret i et datterselskap plikter å gi styret i morselskapet opplysninger som er nødvendige for å kunne vurdere konsernets stilling og resultatet av konsernets virksomhet.

(2) Morselskapet skal underrette styret i et datterselskap om forhold som kan ha betydning for konsernet som helhet. Morselskapet skal også underrette datterselskapets styre om beslutninger som kan ha betydning for datterselskapet, før endelig beslutning treffes.

§ 14-7. Konserninterne transaksjoner

(1) Transaksjoner mellom selskaper i samme konsern skal grunnes på vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper. Avtaler av betydning mellom konsernselskaper skal gjengis skriftlig. Når et konsernselskap inngår avtale med morselskapet eller et annet selskap i konsernet om erverv av eiendeler, tjenester eller ytelser, gjelder bestemmelsene i § 6-7 tilsvarende.

(2) Kostnader, tap, inntekter og gevinst som ikke kan henføres til noe bestemt konsernselskap, skal fordeles mellom konsernselskapene slik god forretningsskikk tilsier.

(3) Utdeling av utbytte og konsernbidrag fra et konsernselskap til morselskapet og andre selskaper i konsernet skal i et enkelt regnskapsår samlet ikke overstige grensen etter § 6-22.

§ 14-8. Revisjon

(1) Revisor i morselskapet skal avgi revisjonsberetning som omfatter både morselskapet og konsernet. Bestemmelsene i §§ 8-10 til 8-12 gjelder tilsvarende.

(2) Revisor i morselskapet kan kreve medvirkning fra et datterselskap i samsvar med reglene i § 8-9.

(3) Til revisor i et datterselskap kan ikke velges noen som ikke er valgbar som revisor i morselskapet.

§ 14-9. Morselskapet er aksjeselskap

(1) Et aksjeselskap regnes som morselskap ved anvendelsen av §§ 6-21, 14-5, 14-6 og 14-8 annet og tredje ledd.

(2) Bestemmelsene i §§ 1-12 og 1-13, § 5-20, § 6-8 fjerde ledd, §§ 6-9 til 6-11, § 6-26, § 8-6 tredje ledd, § 13-6, §§ 14-6 til 14-8 første ledd gjelder tilsvarende selv om morselskapet er et aksjeselskap.

§ 14-10. Utenlandske selskaper i konsernforhold

(1) Et utenlandsk selskap regnes ikke som datterselskap ved anvendelsen av §§ 14-1, 14-3, 14-6 og 14-8 annet og tredje ledd.

(2) Et utenlandsk selskap regnes som morselskap ved anvendelsen av §§ 6-21, 8-6 tredje ledd, 14-1 og 14-6.

(3) Når et allmennaksjeselskap har utenlandsk morselskap, gjelder forbudene om kreditt og sikkerhetsstillelse i §§ 6-8 fjerde ledd, 6-9 første og annet ledd og 6-11 første ledd tilsvarende. Unntaket i § 6-9 tredje ledd nr 2 gjelder bare kreditt og sikkerhet til fordel for morselskap eller annet konsernselskap som hører hjemme i et nordisk land.

(4) Når et allmennaksjeselskap har utenlandsk morselskap, gjelder § 14-7 tilsvarende for transaksjoner mellom allmennaksjeselskapet og morselskapet eller annet konsernselskap. Unntaket i § 6-9 tredje ledd nr 1 om kreditt med vanlig løpetid i forbindelse med forretningsavtaler gjelder tilsvarende.

(5) Ved anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her gjelder §§ 1-12 og 1-13 tilsvarende selv om morselskapet er utenlandsk selskap.

Kapittel 15. Særlige selskaper

I. Skipsfartsselskaper

§ 15-1. Virkeområde

(1) Særreglene i §§ 15-2 til 15-3 gjelder når selskapet utelukkende kan drive skipsfart og virksomhet med boreplattformer eller liknende flyttbare innretninger.

(2) § 15-2 tredje ledd gjelder også andre selskaper.

§ 15-2. Selskapets ledelse

(1) Et ansvarlig selskap kan tilsettes som daglig leder. Et ansvarlig selskap kan også velges til styremedlem.

(2) Vedtektene kan også fastsette at et ansvarlig selskap skal være daglig leder. I så fall kan oppsigelse vedtas av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring når ikke mindre stemmetall er fastsatt.

(3) Valg av styremedlem i et selskap som eier norsk skip, krever tilslutning fra samtlige aksjeeiere når valget av styremedlemmet vil medføre at skipet ikke lenger er norsk.

§ 15-3. Ansvarlig selskap som daglig leder

(1) Når et ansvarlig selskap er daglig leder, anses de enkelte deltakere som daglige ledere, men de utøver sitt verv som deltakere og et selskapsanliggende i det ansvarlige selskapet. Beslutning om å si opp det ansvarlige selskap som daglig leder, må treffes under ett for alle deltakere.

(2) Når en ny deltaker trer inn i det ansvarlige selskapet, går vervet over på den nye deltakeren. Ved uttreden bortfaller vervet for den som trer ut. Når siste deltaker på valgtiden trer ut, bortfaller vervet for det ansvarlige selskapet.

(3) Inntrer hindring som nevnt i § 5-3 for en av deltakerne, får dette virkning også for de øvrige deltakere med mindre den hindringen gjelder trer ut av selskapet innen tre måneder.

II. Statsselskaper

§ 15-4. Virkeområde

(1) Særreglene i §§15-5 til 15-9 gjelder selskaper der staten eier alle aksjene.

§ 15-5. Valg av styre

(1) Generalforsamlingen velger styret med unntak av de medlemmer og observatører til styret som de ansatte har rett til å velge etter §§ 5-19 og 5-20.

(2) Vedtektene kan fastsette at samtlige medlemmer og observatører til styret skal velges av bedriftsforsamlingen.

§ 15-6. Overprøving av vedtak

(1) Kongen kan overprøve vedtak av bedriftsforsamlingen etter § 13-19 dersom vesentlige samfunnshensyn tilsier det. Tilsvarende gjelder vedtak av styret etter § 13-27.

§ 15-7. Generalforsamlingen mv

(1) Departementet eller den departementet gir fullmakt, innkaller til møte i generalforsamlingen og bestemmer innkallingsmåten. Styret eller to medlemmer av bedriftsforsamlingen kan kreve at generalforsamlingen innkalles.

(2) Innkallingen skal skje med varsel etter § 4-9 annet ledd om ikke kortere varsel er nødvendig i særlige tilfelle.

(3) Til møtet innkalles medlemmene av styret og bedriftsforsamlingen, samt daglig leder. Revisor skal innkalles dersom de saker som skal behandles gjør dette ønskelig eller når Riksrevisjonen krever det.

(4) Riksrevisjonen skal også varsles og kan kreve å delta. Det samme gjelder møte i bedriftsforsamlingen.

§ 15-8. Dagsorden og vedtak

(1) Saker som ikke er angitt i innkallingen, kan bare avgjøres på møtet når de medlemmene av styret og bedriftsforsamlingen som er møtt frem, enstemmig samtykker i det.

(2) Generalforsamlingen er ikke bundet av styrets og bedriftsforsamlingens forslag om utdeling av utbytte.

(3) Medlem av styret eller bedriftsforsamlingen som er uenig i et vedtak, kan kreve sitt syn inntatt i protokollen. Det samme gjelder daglig leder.

§ 15-9. Riksrevisjonens kontroll

(1) Riksrevisjonen kan kreve at styret, daglig leder og revisor gir de opplysninger som er påkrevet for at Riksrevisjonen kan utføre sin kontroll. Riksrevisjonen kan også foreta undersøkelse i selskapets regnskaper.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende i forhold til selskapets heleide datterselskaper.

(3) Stortinget kan fastsette regler om Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i aksjeselskaper, herunder fastsette hvilke dokumenter som skal sendes til Riksrevisjonen.

Kapittel 16. Ansvarsbestemmelser mv

I. Selskapets erstatningskrav

§ 16-1. Erstatning for tap påført selskapet

(1) Selskapet kan kreve at medlemmer av styret og bedriftsforsamlingen, daglig leder, aksjeeiere, revisor og uavhengige sakkyndige og granskere erstatter tap for selskapet som de forsettelig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave eller forøvrig svarer for etter alminnelige erstatningsregler.

(2) Revisjonsselskap som er revisor eller uavhengig sakkyndig og den som har utført oppdraget på dets vegne, er i tilfelle solidarisk ansvarlig.

(3) Når et styremedlem som er ansatt hos en aksjeeier og innehar sitt verv på grunn av ansettelsesforholdet, har pådratt seg ansvar etter første ledd, er arbeidsgiveren solidarisk ansvarlig for selskapets tap dersom instruks eller annen medvirkning fra arbeidsgiverens side har innvirket på styremedlemmets handlemåte under utførelsen av vervet. Tilsvarende gjelder når styremedlemmet er ansatt i institusjon som har ytet lån eller annen finansiell bistand til selskapet.

§ 16-2. Lemping

(1) Erstatningsansvar etter § 16-1 kan lempes etter lov om skadeserstatning § 5-2.

§ 16-3. Selskapets beslutning

(1) Beslutning om at selskapet skal kreve erstatning etter § 16-1, treffes av generalforsamlingen. Er det åpnet gjeldsforhandling eller konkurs, gjelder reglene i konkursloven.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende for myndigheten til å begjære offentlig påtale eller å reise privat straffesak.

§ 16-4. Krav på selskapets vegne

(1) Har selskapets generalforsamling truffet vedtak om ansvarsfrihet eller forkastet forslag om å kreve erstatning etter § 16-1, kan aksjeeiere som eier minst en tidel av aksjekapitalen, gjøre erstatningsansvar gjeldende på selskapets vegne og i dets navn.

(2) Erstatningssøksmålet må anlegges ved felles fullmektig innen tre måneder etter generalforsamlingens vedtak. Er det begjært granskning etter § 4-23, regnes fristen fra den dag begjæringen er endelig avslått eller i tilfelle granskningen er avsluttet. Er erstatningssøksmål reist, kan det fortsette selv om enkelte aksjeeiere trekker seg eller avhender sine aksjer.

(3) Kostnadene ved erstatningssøksmålet er selskapet uvedkommende. Kostnadene kan likevel kreves dekket av selskapet med inntil det beløp som er kommet selskapet til gode ved søksmålet.

(4) Paragrafen her gjelder ikke når vedtaket nevnt i første ledd er truffet med flertall som for vedtektsendring. Det samme gjelder ved inngått forlik.

§ 16-5. Beslutning om ansvarsfrihet

(1) Har generalforsamlingen truffet vedtak om ansvarsfrihet eller om at ansvar ikke skal gjøres gjeldende, kan selskapet likevel fremme krav grunnet på forhold som generalforsamlingen på vesentlige punkter ikke fikk riktige og fullstendige opplysninger om da vedtaket ble truffet.

(2) Generalforsamlingens vedtak binder heller ikke selskapets konkursbo dersom selskapet må antas å ha vært insolvent da vedtaket ble truffet eller konkurs ble åpnet innen ett år etter vedtaket. Søksmål må reises innen ett år etter konkursåpningen.

§16-6. Andre krav på selskapets vegne

(1) Bestemmelsene i §§ 16-4 og 16-5 gjelder tilsvarende for
1. selskapets krav på tilbakeføring etter §§ 6-5, 6-7 og 6-12,
2. selskapets krav på godtgjørelse etter § 5-9,
3. begjæring av offentlig påtale eller reising av privat straffesak.

II. Erstatning for tap påført enkelte aksjeeiere, kreditorer mv

§ 16-7. Erstatningskrav fra aksjeeier

(1) En aksjeeier kan kreve at medlemmer av styret eller bedriftsforsamlingen, daglig leder, andre aksjeeiere, revisor og uavhengige sakkyndige eller granskere erstatter tap for aksjeeieren som de forsettlig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave eller forøvrig svarer for etter alminnelige erstatningsregler. Paragraf 16-1 og § 16-2 gjelder tilsvarende.

(2) Erstatningskrav for en aksjeeiers andel av et tap som selskapet kan kreve erstattet etter § 16-1, kan ikke gjøres gjeldende etter paragrafen her.

§ 16-8. Erstatningskrav fra kreditorer og andre

(1) En kreditor eller tredjepart kan kreve at medlemmer av styret eller bedriftsforsamlingen, daglig leder, aksjeeiere, revisor og uavhengige sakkyndige eller granskere erstatter tap som de forsettlig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave eller forøvrig svarer for etter alminnelige erstatningsregler. Paragraf 16-1 og § 16-2 gjelder tilsvarende.

(2) En kreditor kan ikke kreve erstatning etter paragrafen her for tap som er en følge av at selskapet er påført tap og at det derfor ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser.

III. Rettergangsregler mv

§ 16-9. Rettssak mellom selskapet og styret

(1) I tilfelle av rettssak mellom selskapet og styret eller enkelte av dets medlemmer skal styret innkalle generalforsamlingen for å få valgt én eller flere personer som skal opptre for selskapet under saken. Dette gjelder ikke hvis slikt valg er foretatt da saksanlegg ble besluttet.

(2) Foretar generalforsamlingen ikke valg som nevnt, kan forkynning for selskapet skje overfor en av aksjeeierne.

(3) Har selskapet bedriftsforsamling, fører bedriftsforsamlingen saken for selskapet. Forkynning for selskapet skjer overfor lederen av bedriftsforsamlingen.

(4) Paragrafen her gjelder ikke sak etter § 16-4.

§ 16-10. Rettssak mellom selskapet og bedriftsforsamlingen

(1) I tilfelle av rettssak mellom selskapet og dets bedriftsforsamling eller flertallet i bedriftsforsamlingen, gjelder § 16-9 første og annet ledd tilsvarende.

§ 16-11. Skifterettens saksbehandling mv

(1) Når skifteretten behandler saker etter loven her, gjelder reglene om saksbehandling i skifteloven §§ 22 til 25 når annet ikke fremgår av loven her.

(2) Kjennelse og annen avgjørelse av skifteretten kan påkjæres etter reglene i tvistemålsloven kap 26.

(3) Et kjæremål kan ikke grunnes på at kjennelsen eller avgjørelsen er uhensiktsmessig eller uheldig. Dette gjelder ikke kjennelse etter §§ 4-23 og 6-25.

§ 16-12. Beregning av frister

(1) Ved beregning av frister som er regnet i dager, telles ikke med den dag da fristen begynner å løpe. Derimot medregnes møtedagen eller den dag da den handlingen fristen gjelder, tidligst kan foretas eller senest må være foretatt.

(2) Frister som er regnet i uker, måneder eller år, ender på den dag i den siste uke eller den siste måned som etter sitt navn eller tall svarer til den dag da fristen begynner å løpe. Har ikke måneden dette tallet, ender fristen på den siste dag i måneden.

(3) Ender en handlingsfrist på en lørdag, helgedag eller dag som etter lovgivningen er likestilt med helgedag, forlenges fristen til den nærmest følgende virkedag.

IV. Straffebestemmelser

§ 16-13. Overtredelse av loven med forskrifter

(1) Stifter, medlem av styret eller bedriftsforsamlingen, daglig leder, revisor og firmategner som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her, straffes med bøter eller under skjerpende forhold med fengsel inntil ett år. Medvirkning straffes på samme måte.

(2) Ledende ansatt som er tildelt myndighet til å treffe beslutning på selskapets vegne innenfor avgrensede saksområder, og som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her under utøvelsen av sin myndighet, straffes med bøter eller under skjerpende forhold med fengsel inntil ett år.

(3) Overtredelse av bestemmelser i eller gitt i medhold av denne lov er forseelse. Foreldelsesfristen for adgang til å reise straffesak er fem år.

§ 16-14. Grov uforstand

(1) Medlem av styret, daglig leder, revisor og uavhengig sakkyndig som viser grov uforstand under utførelsen av sitt verv for selskapet straffes med bøter eller under skjerpende forhold fengsel inntil ett år. Det samme gjelder en ledende ansatt som er tildelt myndighet til å treffe beslutninger på selskapets vegne innenfor avgrensede saksområder og som viser grov uforstand under utøvelsen av sin myndighet. Medvirkning straffes på samme måte.

(2) Overtredelse av bestemmelser i eller gitt i medhold av denne lov er forseelse. Foreldelsesfristen for adgang til å reise straffesak er fem år.

V. Pålegg og tvangsmulkt

§ 16-15. Departementets myndighet

(1) Når allmenne hensyn tilsier at forhold i strid med bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her bringes til opphør, kan departementet gi selskapet pålegg om å

treffe nødvendige tiltak for å rette på forholdet. Departementet kan sette en frist for at forholdene kan bringes i samsvar med pålegget.

(2) Departementet kan ilegge selskapet eller den som ikke etterkommer pålegg etter første ledd tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

(3) Finner departementet at allmenne hensyn ikke tilsier at det treffes vedtak om pålegg etter første ledd, kan departementet avvise en sak uten realitetsbehandling. Beslutning om avvisning regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven og kan ikke påklages.

(4) Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføring og avgrensning av bestemmelsene i paragrafen her.

Kapittel 17. Ikrafttredelse. Overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 17-1. Ikrafttredelse

(1) Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid.

(2) Lov 4. juni 1976 nr 59 om aksjeselskaper med unntak av kap 11 oppheves fra det tidspunkt loven her trer ikraft med mindre Kongen bestemmer noe annet med hjemmel i første ledd annet punktum.

§ 17-2. Henvisning i andre lover

(1) Når det i bestemmelser i annen lovgivning henvises til aksjeselskap, omfattes både aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper med mindre annet er særskilt fastsatt.

§ 17-3. Overgangsregler

(1) Et aksjeselskap som er stiftet før loven er trådt ikraft, regnes som allmennaksjeselskap når selskapet før dette tidspunkt er registrert som allment aksjeselskap i Foretaksregisteret.

(2) Paragraf 2-23 og § 2-24 gjelder ikke omdanning av et aksjeselskap til allmennaksjeselskap ved registrering i Foretaksregisteret i henhold til lov om aksjeselskaper § 17-3 annet ledd.

(3) Allment aksjeselskap som har holdt konstituerende generalforsamling før loven trer ikraft, kan registreres i Foretaksregisteret selv om stiftelsen ikke er gjennomført etter reglene i §§ 2-1 til 2-13. Registreringen må i tilfelle skje senest seks måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet.

(4) Kravet i § 1-3 annet ledd om at aksjene skal lyde på like stort beløp, gjelder ikke for selskaper som hadde aksjer med ulikt beløp da lov 4. juni 1976 nr 59 om aksjeselskaper trådte ikraft. Ved kapitalforhøyelse kan det ikke utstedes aksjer som lyder på andre beløp enn de tidligere aksjene. I generalforsamlingen gir aksjene med lavest pålydende en stemme og de øvrige aksjer tilsvarende flere stemmer når annet ikke er fastsatt i vedtektene.

(5) Paragraf 2-14 gjelder ikke melding som er kommet frem til Foretaksregisteret før loven trådte ikraft.

(6) Paragraf 2-16 til § 2-21 om aksjeinnskudd gjelder bare når selskapet er stiftet etter reglene i loven her.

(7) Allmennaksjeselskaper som ikke er stiftet etter reglene i loven her, skal innen to år etter at loven er trådt ikraft bringe sine vedtekter i samsvar med loven. Vedtektsendring som er nødvendig, kan vedtas med flertall etter § 4-16 første ledd. Har selskapet ikke vedtatt nødvendige vedtektsendringer innen fristens utløp, gjel-

der reglene i §§ 12-16 til 12-18 om oppløsning etter krav fra Foretaksregisteret tilsvarende.

(8) Paragraf 3-13 annet ledd gjelder ikke før selskapet har bragt sine vedtekter i samsvar med loven i henhold til syvende ledd.

(9) For allmennaksjeselskaper som er stiftet før loven er trådt ikraft, skal selskapets ledelse være organisert i samsvar med reglene i kapittel 5 innen to år etter at loven er trådt ikraft.

(10) Paragraf 6-7 gjelder ikke avtale om erverv som er inngått før loven er trådt ikraft.

(11) Paragraf 6-13 til § 6-21 om erverv av egne aksjer gjelder bare erverv som finner sted etter at loven er trådt ikraft.

(12) Nedsettelse av aksjekapitalen, fondsemisjon og kapitalforhøyelse som er besluttet før loven trådte ikraft, kan gjennomføres etter tidligere lovgivning.

(13) Styrefullmakt etter §§ 9-22 og 9-35 utløper i alle tilfelle senest to år etter at loven er trådt ikraft.

(14) Oppløsning som er besluttet før loven trådte ikraft, kan gjennomføres etter tidligere lovgivning.

(15) Har et allmennaksjeselskap utstedt verdipapirer som gir annen rett til å tegne aksjer ved kapitalforhøyelse enn det er adgang til å utstede etter kap 9 i loven her, kan generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring beslutte å innløse verdipapirene med tilhørende tegningsretter. Beslutningen skal registreres i Foretaksregisteret og i tilfelle i Verdipapirsentralen. Etter at beslutningen er registrert i Foretaksregisteret, kan tegningsrettene ikke gjøres gjeldende ved kapitalutvidelse i selskapet. Innløsningssummen fastsettes etter verdipapirenes virkelige verdi på den dag registreringen fant sted. Oppstår tvist om innløsningssummen, fastsettes denne ved skjønn i den rettskrets hvor selskapet har sitt forretningskontor. Kostnadene ved skjønnet dekkes av selskapet.

Del VI
Parallelloppstilling av lovutkastene

KAPITTEL 17

Parallelloppstilling av lovutkastene

UTKAST TIL LOV OM AKSJESELSKAPER

Del I. Alminnelig del

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1. Virkeområde

(1) Denne lov gjelder aksjeselskaper.

(2) Med aksjeselskap forstås her ethvert selskap hvor ikke noen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser, udelt eller for deler som til sammen utgjør selskapets samlede forpliktelser.

(3) Loven gjelder ikke allmennaksjeselskaper.

I. Generelt om aksjeselskaper

§ 1-2. Stiftelse

(1) Et aksjeselskap skal stiftes etter reglene i loven her, med mindre det stiftes som allmennaksjeselskap.

§ 1-3. Aksjekapital og aksjer

(1) Et aksjeselskap skal ha en aksjekapital på minst 200.000 norske kroner.

(2) Aksjekapitalen skal være fordelt på en eller flere aksjer som rettighetene som aksjeeier knytter seg til. Aksjene skal lyde på like stort beløp.

(3) Et aksjeselskap kan ikke innby andre enn aksjeeiere eller bestemte navngitte personer til å erverve aksjer i selskapet. Selskapet kan likevel ikke innby andre enn aksjeeiere til tegning eller tilsvarende erverv av aksjer ved innbydelse som omfattes av lovgivningen om verdipapirhandelen.

§ 1-4. Selskapsforholdet

(1) Det selskapsrettslige forhold mellom selskapet og den som er eier av aksje i selskapet, bestemmes av vedtektene.

(2) Retten til utbytte og andre rettigheter knyttet til en aksje kan ikke skilles fra aksjen, med mindre annet følger av loven her.

§ 1-5. Likhetsgrunnsetning

(1) Alle aksjer gir lik rett i selskapet, med mindre vedtektene inndeler aksjene i flere klasser. Aksjer i samme klasse har lik rett i selskapet.

§ 1-6. Stemmerettsbegrensning

(1) Vedtektene kan inneholde bestemmelser om stemmerettsbegrensning som er knyttet til person.

(2) I vedtektene kan det også fastsettes at aksjene i en aksjeklasse ikke skal gi stemmerett eller ha begrenset stemmevekt.

(3) En stemmerettsbegrensning som er knyttet til en aksje eller person, er uten betydning i forhold til bestemmelser i denne loven som gir rettigheter til hver aksjeeier eller til aksjeeiere som eier eller representerer en viss del av aksjekapitalen. Det samme gjelder i forhold til bestemmelser som, for at vedtak skal være truffet, krever tilslutning fra en viss del av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen.

§ 1-7. Rettsevne

(1) Når aksjeselskapet er registrert i Foretaksregisteret, kan selskapet som sådant erverve rettigheter og pådra seg forpliktelser, samt ha partsstilling overfor domstol og offentlig myndighet.

§ 1-8. Aksjeeiernes ansvar overfor kreditorene

(1) Aksjeeierne hefter ikke overfor kreditorene for selskapets forpliktelser.

(2) Aksjeeierne plikter ikke å gjøre innskudd i selskapet eller i tilfelle i dettes konkursbo i større utstrekning enn det følger av grunnlaget for aksjetegningen.

§ 1-9. Forsvarlig virksomhet

(1) Selskapets virksomhet skal til enhver tid være tilpasset det som ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten er forsvarlig i forhold til egenkapitalen i selskapet.

§ 1-10. Utdeling fra selskapet

(1) Utdeling fra selskapet kan bare skje etter reglene om utbytte, kapitalnedsettelse, sammenslåing eller deling av selskaper, og tilbakebetaling etter oppløsning.

(2) Som utdeling regnes enhver overføring av verdier som direkte eller indirekte kommer aksjeeieren til gode. Verdien skal beregnes etter virkelig verdi på dagen for overføringen.

§ 1-11. Misbruk av myndighet i selskapet

(1) Et selskapsorgan og andre som representerer selskapet kan ikke treffe noe vedtak eller på annen måte foreta noe som er egnet til å gi visse aksjeeiere eller andre urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning.

(2) Styret og daglig leder må ikke etterkomme noe vedtak av generalforsamlingen eller annet selskapsorgan som strider mot lov eller mot selskapets vedtekter.

§ 1-12. Omdanning til allmennaksjeselskap

(1) Et aksjeselskap kan omdannes til allmennaksjeselskap etter §§ 2-23 til 2-26 i lov om allmennaksjeselskaper.

II. Definisjoner

§ 1-13. Mor- og datterselskap

(1) Når et aksjeselskap på grunn av eierandeler eller avtale har bestemmende innflytelse i et annet selskap, regnes det første selskapet som morselskap og det andre som datterselskap.

(2) Et aksjeselskap regnes alltid å ha bestemmende innflytelse i et annet selskap når det eier så mange aksjer eller andeler i det annet selskap at det gir flertall av stemmene i selskapet. Det samme gjelder dersom aksjeselskapet ellers har rett til å velge eller avsette et flertall av medlemmene i styret i det annet selskap.

(3) Som datterselskap til et morselskap regnes også et selskap hvor

1. morselskapet og et eller flere datterselskaper, eller
2. ett eller flere datterselskaper av morselskapet, til sammen har bestemmende innflytelse i selskapet.

§ 1-14. Konsern

(1) Mor- og datterselskap som nevnt i § 1-13 utgjør til sammen et konsern. Som konsernselskap regnes ethvert selskap som inngår i et konsern.

§ 1-15. Aksjeeiers og andres nærstående

(1) Som en persons nærstående regnes her:

1. Ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold.
2. Slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken.
3. Slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken til en person som nevnt i nr 1.
4. Ektefelle til, og en person som bor sammen i ekteskapslignende forhold med, noen som er nevnt i nr 2.
5. Selskap der vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr 1 til 4, har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 1-13.

§ 1-16. Aksjeeiers og andres personlige nærstående

(1) Som en persons personlige nærstående regnes her:

1. Ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold.
2. Mindreårige barn til vedkommende selv, samt mindreårige barn til en person som nevnt i nr 1 som vedkommende bor sammen med.
3. Selskap der vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr. 1 og 2 har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 1-13.

Kapittel 2. Stiftelse av aksjeselskap mv

I. Stiftelsesgrunnlaget

§ 2-1. Stiftelsesdokument

(1) For å stifte et aksjeselskap skal den eller de som skal tegne aksjer (stifterne), opprette et stiftelsesdokument som minst skal inneholde:

1. Stifternes navn, adresse og fødselsnummer, og for juridiske personer; firma, organisasjonsnummer og adresse.
2. Selskapets vedtekter.
3. Antall aksjer som skal tegnes av hver av stifterne.
4. Det beløp som skal betales for hver aksje (aksjeinnskudd).
5. Tidspunktet for oppgjør av aksjeinnskudd.
6. Stiftelsesomkostninger som skal dekkes av selskapet, jf § 2-5.
7. Enhver bestemmelse om aksjeinnskudd som nevnt i § 2-6.
8. Enhver bestemmelse om særskilte rettigheter som nevnt i § 2-7.

(2) I stiftelsesdokumentet skal det angis hvem som skal være medlemmer av selskapets styre, samt hvem som skal være revisor.

(3) Kongen kan i forskrift fastsette standardformular for stiftelsesdokumentet og gi nærmere regler om bruken av formularet**,** herunder om bruken av formularet ved registrering i Foretaksregisteret.

§ 2-2. Minstekrav til vedtektene

(1) Vedtektene skal minst angi:
1. Selskapets firma.
2. Den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor.
3. Selskapets virksomhet.
4. Aksjekapitalens størrelse.
5. Aksjenes pålydende (nominelle beløp).
6. Antallet eller laveste og høyeste antall styremedlemmer.
7. Om selskapet skal ha daglig leder.
8. Hvilke saker som skal behandles på årsmøtet i generalforsamlingen.

(2) Dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, skal vedtektene inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning.

§ 2-3. Aksjeklasser

(1) Skal selskapets aksjer inndeles i flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet, må dette fastsettes i vedtektene. Det som skiller aksjeklassene og det samlede pålydende av aksjene i hver klasse skal angis.

(2) I vedtektene kan det bestemmes at aksjer i en aksjeklasse skal kunne byttes med aksjer i en annen klasse.

§ 2-4. Aksjeinnskudd

(1) Aksjeinnskudd betales i penger, med mindre annet er fastsatt i stiftelsesdokumentet.

(2) Det beløp eller annet vederlag som skal betales for en aksje, må ikke være lavere enn aksjens pålydende. Blir en aksje tegnet mot et lavere vederlag, skal pålydende likevel skytes inn.

§ 2-5. Stiftelsesomkostninger

(1) Omkostninger ved stiftelsen kan bare dekkes av selskapet når dette er bestemt i stiftelsesdokumentet. Det skal der angis hvilke omkostninger det gjelder, og navn og adresse på den som er tilgodesett. Det kan angis et høyeste beløp.

II. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv

§ 2-6. Aksjeinnskudd i annet enn penger

(1) Aksjer kan tegnes med rett eller plikt til å gjøre innskudd med andre eiendeler enn penger eller på andre særlige vilkår bare når dette er bestemt i stiftelsesdokumentet. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, innskyternes navn og adresse, hvor mange aksjer selskapet skal yte for innskuddet, og hvilke vilkår som skal gjelde.

(2) Eiendeler som selskapet mottar som aksjeinnskudd, kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for åpningsbalansen. Som aksjeinnskudd kan ikke brukes eiendeler som etter gjeldende regler ikke kan føres opp i balansen, og heller ikke en plikt til å utføre et arbeid eller en tjeneste for selskapet.

(3) Er avtale om tegning av aksjer på særlige vilkår ikke i sin helhet inntatt i stiftelsesdokumentet, skal dette gjengi hovedpunktene og henvise til vedlegg til dokumentet hvor avtalen og redegjørelsen etter § 2-8 inntas.

(4) Avtale eller bestemmelse som ikke er inntatt i stiftelsesdokumentet eller gjengitt der slik det kreves i paragrafen her, kan ikke gjøres gjeldende mot selskapet.

§ 2-7. Særlige plikter for selskapet

(1) Stiftelsesdokumentet skal inneholde opplysninger om enhver avtale eller bestemmelse om

1. at selskapet skal overta eiendeler mot vederlag i annet enn aksjer. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, overdragerens navn og adresse, det vederlag som skal ytes, og hvilke vilkår som skal gjelde. Eiendelene kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for ervervet.
2. at selskapet skal bli part i en avtale, eller at noen skal ha særskilte rettigheter overfor eller fordeler av selskapet. Det skal angis hvilke vilkår som skal gjelde, og navn og adresse på den som er tilgodesett.

(2) Bestemmelsene i § 2-6 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 2-8. Redegjørelse om særskilte rettigheter

(1) I tilfelle som nevnt i §§ 2-6 og 2-7 skal stiftelsesdokumentet vedlegges en redegjørelse som minst inneholder:

1. En beskrivelse av hvert innskudd, erverv eller avtale. Skal en bestående virksomhet overtas, skal årsoppgjør for virksomheten for de tre siste år, herunder eventuell revisjonsberetning, tas inn i eller vedlegges redegjørelsen. Det skal gis opplysning om resultatet av driften i tiden etter den seneste balansedagen. Foreligger ikke årsoppgjør for virksomheten, skal det gis opplysning om resultatet av driften i de tre siste år.
2. Opplysning om de prinsipper som er fulgt ved vurderingen av de eiendeler selskapet skal overta, herunder prinsippene for verdsettingen av forsknings- og utviklingsarbeid**,** goodwill og andre immaterielle eiendeler.
3. Opplysning om de forhold som kan være av betydning for bedømmelsen av en avtale eller bestemmelse om at selskapet skal overta eiendeler eller bli part i en avtale.
4. Erklæring om at de eiendeler selskapet skal overta, har en verdi som minst svarer til det avtalte vederlag, herunder pålydende av de aksjer som skal utstedes som vederlag, med tillegg av eventuell overkurs. Verdsetting av forsknings- og utviklingsarbeid, goodwill og andre immaterielle eiendeler som skal overtas som aksjeinnskudd, skal særskilt begrunnes.

(2) Stifterne skal sørge for at redegjørelsen blir utarbeidet. Redegjørelsen skal være bekreftet av statsautorisert eller registrert revisor. Reglene om revisors undersøkelsesrett mv i § 8-9 gjelder tilsvarende.

III. Stiftelse, registrering mv

§ 2-9. Åpningsbalanse

(1) Stifterne skal utarbeide og datere en åpningsbalanse som skal vedlegges stiftelsesdokumentet.

(2) Åpningsbalansen skal settes opp i samsvar med gjeldende regnskapslovgivning. En registrert eller statsautorisert revisor skal avgi erklæring om at balansen er gjort opp i samsvar med disse reglene. Åpningsbalansen med revisors erklæring skal tidligst være datert fire uker før stiftelsen.

(3) Aksjeinnskuddene skal regnskapsføres som aksjekapital eller i tilfelle overkursfond.

(4) Selskapet skal ha en egenkapital i henhold til åpningsbalansen som minst svarer til selskapets aksjekapital. Ved beregningen skal ensidige forpliktelser som selskapet er blitt pålagt ved bestemmelse i stiftelsesdokumentet, anses som gjeld. Stiftelsesomkostninger som selskapet skal dekke anses som gjeld.

§ 2-10. Stiftelsen av selskapet

(1) Når samtlige stiftere har datert og undertegnet stiftelsesdokumentet, er selskapet stiftet og aksjene tegnet.

§ 2-11. Aksjetegning som ikke er bindende

(1) Tegning av aksje på annen måte enn fastsatt i § 2-10 er ikke bindende for selskapet eller tegneren. Det samme gjelder tegning av aksje med forbehold som ikke stemmer med tegningsgrunnlaget.

(2) Tegning som omfattes av første ledd eller som er ugyldig etter alminnelige regler for formuesrettslige disposisjoner, blir likevel bindende ved registrering av selskapet unntatt når selskapet eller tegneren på forhånd har varslet Foretaksregisteret om at tegningen ikke anses bindende. Dette gjelder likevel ikke tegning som er falsk, forfalsket, foretatt under grov tvang eller i strid med vergemålsloven.

(3) Er en aksjetegning ikke bindende, kan styret nedsette aksjekapitalen og slette aksjen unntatt når dette vil være i strid med § 1-3. Blir aksjekapitalen nedsatt, kan styret også treffe vedtak om at de øvrige aksjeeiere kan foreta særskilt nytegning etter reglene i § 9-3 . Reglene om nedsettelse av aksjekapitalen i kap 6 gjelder ikke vedtak etter dette ledd.

§ 2-12. Forbud mot at selskapet tegner egne aksjer

(1) Selskapet kan ikke tegne egne aksjer. Aksjer tegnet i selskapets navn anses tegnet for stifternes regning.

(2) Stifterne hefter solidarisk for det beløp som skal betales for aksjen. Stifter som godtgjør ikke å ha kjent eller burde ha kjent til tegningen, er likevel uten ansvar.

(3) Er aksje i selskapet tegnet av andre enn selskapet, men for selskapets regning, anses aksjen tegnet av den som har opptrådt som aksjetegner.

§ 2-13. Melding til Foretaksregisteret

(1) Selskapet skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet.

(2) Før selskapet kan meldes til Foretaksregisteret, skal aksjeinnskudd være ytet fullt ut, herunder resultatet av teknisk bistand, forsknings- og utviklingsarbeid mv

stillet til rådighet for selskapet. Revisor skal bekrefte at selskapet har mottatt aksjeinnskuddene.

(3) Er selskapet ikke meldt til Foretaksregisteret innen fristens utløp, kan registrering ikke finne sted. Forpliktelser etter stiftelsesdokumentet er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 2-14. Ansvar for melding om innbetalt aksjekapital

(1) Styrets medlemmer og revisor er solidarisk ansvarlig for det som måtte mangle av de aksjeinnskudd som i melding til Foretaksregisteret er oppgitt og bekreftet innbetalt eller gjort opp på annen måte. Dette gjelder uten hensyn til om det er voldt skade.

(2) Ansvaret gjelder ikke når manglende aksjeinnskudd skriver seg fra verdsettingen av innskudd i annet enn penger med mindre det er utvist feil eller forsømmelse ved verdsettingen.

§ 2-15. Ansvar for forpliktelser før registreringen

(1) Før aksjeselskapet er registrert, kan selskapet som sådant ikke erverve andre rettigheter og pådra seg andre forpliktelser overfor tredjeperson enn de som følger av stiftelsesdokumentet eller av lov.

(2) For forpliktelser pådratt i selskapets navn som dette ikke svarer for etter første ledd, er de som har pådratt forpliktelsen personlig og solidarisk ansvarlig, når annet ikke anses avtalt med kreditor. Ved registreringen overtar selskapet forpliktelsen.

(3) Er det før registreringen sluttet en avtale som ikke binder selskapet og visste den annen part i avtalen at selskapet ikke var registrert, kan denne gå fra avtalen dersom selskapet ikke er meldt til Foretaksregisteret innen fristen i § 2-13 eller melding innen fristens utløp blir avvist. Var parten ukjent med at selskapet ikke var registrert, kan avtalen fragås inntil selskapet er blitt registrert. Bestemmelsene i leddet her gjelder ikke når annet følger av avtale.

IV. Aksjeinnskudd

§ 2-16. Selskapets krav på innskudd

(1) Selskapets krav på innskudd stiftes ved aksjetegningen og forfaller på det tidspunkt som er fastsatt i stiftelsesdokumentet.

(2) Selskapets krav på innskudd kan ikke overdras eller stilles som sikkerhet. Krav på innskudd kan ikke tas til utlegg for gjeld.

§ 2-17. Oppgjør av krav på innskudd

(1) Innskuddsforpliktelsen kan ikke gjøres opp ved motregning unntatt med krav på selskapet etter avtale som nevnt i § 2-7. Slik avtale frigjør ikke innskyteren så langt motregningen kan være til skade for selskapet eller dets kreditorer.

(2) Bestemmelsen i første ledd gjelder tilsvarende for oppgjør med andre eiendeler enn fastsatt i stiftelsesdokumentet (tegningsgrunnlaget). Det kan ikke i noe tilfelle foretas oppgjør som vil være i strid med § 2-6 annet ledd.

§ 2-18. Mangler ved innskudd i annet enn penger

(1) Hefter det ved overføringen en faktisk eller rettslig mangel ved et innskudd i annet enn penger, plikter skyldneren å erstatte selskapet verdireduksjonen som følge av tap ved mangelen.

(2) Er en rettslig mangel et hinder for overføring, plikter skyldneren å gjøre opp innskuddet i penger.

§ 2-19. Forsinket oppgjør

(1) Ved forsinket oppgjør av krav på innskudd i penger, plikter aksjeeieren å svare rente fra forfallsdagen etter lov om rente ved forsinket betaling.

(2) Ved forsinket oppgjør av krav på innskudd i annet enn penger, plikter aksjeeieren å erstatte selskapet rente regnet av innskuddets verdi etter åpningsbalansen.

§ 2-20. Tilleggsfrist for oppgjør

(1) Ved forsinkelse med oppgjøret av krav på innskudd skal styret i rekommandert brev oppfordre aksjeeieren om å foreta oppgjør innen syv dager regnet fra avsendelsen av brevet. Aksjeeieren skal i brevet varsles om følgene av at fristen oversittes.

(2) Vet selskapet at aksjen har skiftet eier eller er pantsatt, eller at det er tatt utlegg eller arrest i den, skal rettighetshaveren varsles på samme måte.

(3) Blir oppgjør ikke foretatt innen den fastsatte frist, kan styret treffe vedtak om nedsettelse av aksjekapitalen, sletting av aksjen og nytegning etter reglene i § 2-11 tredje ledd dersom det ikke er rimelig utsikt til å inndrive innskuddet eller omkostningene ved inndrivelsen ikke vil stå i rimelig forhold til størrelsen av innskuddet.

§ 2-21. Preklusjon av krav på innskudd

(1) Faller selskapets krav på aksjeinnskudd bort ved preklusjon, treffer styret vedtak etter reglene i § 2-11 tredje ledd om nedsettelse av aksjekapitalen og sletting av aksjen, samt i tilfelle også om nytegning.

§ 2-22. Eierskifte før oppgjør av krav på innskudd

(1) Skifter en aksje eier før kravet på innskudd er oppgjort, blir den nye eieren ved å melde aksjeervervet til selskapet medansvarlig med den tidligere eieren. Den nye og den tidligere eieren hefter solidarisk overfor selskapet.

Kapittel 3. Aksjeeierne

I. Føring av aksjeeierbok

§ 3-1. Aksjeeierboken

(1) Når et aksjeselskap er stiftet, skal styret uten opphold sørge for at det opprettes aksjeeierbok for selskapet. Aksjeeierboken skal føres på betryggende måte og kan føres elektronisk.

(2) Aksjeeierboken skal være tilgjengelig for aksjeeiere, ansatte, kreditorer og offentlige myndigheter.

(3) Kongen kan gi forskrift om innsynsrett og kan også bestemme at selskapet etter begjæring skal gi utskrift av aksjeeierboken mot fastsatt godtgjørelse.

§ 3-2. Innføring av aksjeeierne

(1) I aksjeeierboken skal aksjeeierne innføres i alfabetisk orden med angivelse av navn, fødselsdato og adresse. For juridiske personer skal firma, organisasjonsnummer og adresse angis.

(2) For hver aksjeeier skal angis antall aksjer og nummer på aksjene. Har selskapet flere aksjeklasser, skal det angis hvilken klasse aksjene tilhører.

(3) Når annet ikke er fastsatt i vedtektene må flere som eier en aksje i sameie, oppnevne en enkelt sameier til å opptre som aksjeeier overfor selskapet.

§ 3-3. Pant i aksjer

(1) En aksje kan pantsettes når annet ikke er fastsatt i vedtektene. Avtalen kan bestemme at utbytte skal utbetales til panthaveren.

(2) Avtalepant i aksje får rettsvern når selskapet har mottatt melding om pantsettelsen og pantekravet.

(3) Mottar selskapet melding om panterett i aksjer, skal meldingen uten opphold innføres i aksjeeierboken. Panthaverens navn og adresse, eller for juridisk person, firma, organisasjonsnummer og adresse skal angis. Når panthaveren ber om det, skal selskapet utstede erklæring om at panteretten er innført.

(4) Ved tvangssalg av aksjer påheftet panterett, gjelder reglene om eierskifte i kapittelet her.

§ 3-4. Eierskifte

(1) Når en ny eier har meldt og godtgjort sitt erverv av en aksje, plikter selskapet uten opphold å innføre den nye eieren i aksjeeierboken og angi dagen for innføringen. Dette gjelder ikke dersom ervervet hindres på grunn av bestemmelser som nevnt i § 3-7 annet ledd eller §§ 3-11 til 3-19.

(2) Blir selskapet på annen måte kjent med at en aksje er overdratt, skal dette anmerkes i aksjeeierboken, så vidt mulig med opplysning om erververens navn og adresse.

(3) Selskapet skal oppbevare opplysninger om tidligere aksjeeiere i minst ti år.

§ 3-5. Kapitalforhøyelse

(1) Ved kapitalforhøyelse skal styret sørge for at de nye aksjene innføres i aksjeeierboken fra det tidspunkt aksjene gis rettigheter i selskapet.

§ 3-6. Aksjebevis

(1) Når en aksjeeier er innført i aksjeeierboken, skal selskapet gi aksjeeieren melding om dette.

(2) Meldingen skal dateres og angi det som er innført om aksjeeieren og dennes aksjeinnehav. Blir det som er innført endret, skal aksjeeieren ha melding om dette.

II. Overdragelse og annet eierskifte

§ 3-7. Omsettelighet

(1) Aksjer kan skifte eier ved overdragelse og på annen måte for så vidt annet ikke er bestemt i lov, selskapets vedtekter eller avtale mellom aksjeeierne. Ved eierskifte kan aksjeeieren utøve rettigheter som aksjeeier forsåvidt disse ikke er gått over på erververen.

(2) Erverv av aksje er betinget av samtykke fra styret med mindre det er fastsatt i vedtektene at slikt samtykke ikke kreves. Samtykke kreves ikke ved eierskifte ved arv eller på annen måte når erververen er den tidligere eiers personlige nærstående eller slektning i rett oppstigende eller nedstigende linje.

(3) Omsetningsbegrensninger fastsatt i vedtektene eller i aksjeeieravtale kan lempes etter avtaleloven § 36.

§ 3-8. Meldeplikt ved eierskifte mv

(1) Erververen av en aksje skal straks sende melding til selskapet om sitt aksjeerverv.

(2) Erververen kan bare utøve de rettigheter som tilkommer en aksjeeier når ervervet er innført i aksjeeierboken eller er godkjent av styret. Dette gjelder ikke retten til utbytte og andre utdelinger og heller ikke retten til å tegne aksjer ved kapitalforhøyelse.

(3) Er en aksje som følge av vedtektsbestemmelse fritt omsettelig kan rettighetene som aksjeeier utøves når erverv av aksje er innmeldt og godtgjort overfor selskapet.

§ 3-9. Legitimasjons- og rettsvernsregler ved eierskifte

(1) Når en aksje blir avhendet, får erververen ikke bedre rett i forhold til den som avhenderen utleder sin rett fra, enn avhenderen hadde, dersom ikke annet følger av særlige rettsregler.

(2) Blir en aksje avhendet til flere som alle er i god tro, går den retten foran som selskapet først får melding om.

(3) Blir en aksje avhendet, kan retten til aksjen bare gjøres gjeldende mot avhenderens kreditorer når selskapet har fått melding om avhendelsen fra erververen eller avhenderen.

§ 3-10. Betalinger fra selskapet

(1) Erververen av en aksje får ikke bedre rett enn avhenderen til utbytte og andre utdelinger fra selskapet.

(2) Betaling til erverver som har godtgjort sitt erverv overfor selskapet er frigjørende selv om mottakeren ikke hadde rett til å ta imot betaling, dersom selskapet ikke vet det og opptrer så aktsomt som det bør etter forholdene.

III. Samtykkekrav ved eierskifte mv

§ 3-11. Styrets vedtak

(1) Når erverv av aksje er betinget av samtykke, skal styret snarest mulig etter at ervervet er meldt til selskapet, avgjøre om samtykke skal gis. Samtykke kan bare nektes når det foreligger saklig grunn for det. I vedtektene kan det fastsettes nærmere vilkår for å nekte samtykke.

(2) Erververen skal uten opphold underrettes om avgjørelsen. Gis det ikke samtykke, skal begrunnelsen angis, og erververen skal dessuten orienteres om hva som er påkrevet for å bringe forholdet i orden.

(3) Er erververen ikke underrettet om at samtykke er nektet, innen to måneder etter at melding om ervervet kom inn til selskapet, anses samtykke gitt.

§ 3-12. Nektelse av samtykke

(1) Nekter styret å gi samtykke til ervervet, kan erververen
1. omgjøre avtale med avhenderen med mindre annet er fastsatt i avtalen,
2. avhende aksjen,
3. reise søksmål om gyldigheten av nektelsen.

(2) Erververen kan i stedet for å iverksette tiltak etter første ledd kreve aksjene innløst etter § 3-13.

(3) Tiltak etter første ledd må være iverksatt innen to måneder etter at erververen mottok underretning om at samtykke var nektet, med mindre vedtektene har lengre frist. Oversittes fristen, kan styret kreve aksjen solgt gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg. Bestemmelsene i tvangsfullbyrdelsesloven § 10-6, jf § 8-16 om det minste bud som kan godtas, gjelder ikke ved salget.

(4) Er det reist søksmål om gyldigheten av en nektelse**,** kan tvangssalg tidligst finne sted to måneder etter at rettskraftig dom foreligger. Det samme gjelder dersom det er reist søksmål med krav om innløsning etter § 3-13.

§ 3-13. Krav om innløsning

(1) Når styret har nektet samtykke til et aksjeerverv og tiltak etter § 3-12 ikke er iverksatt, kan erververen kreve at selskapet innløser aksjene etter reglene om erverv av egne aksjer eller nedsettelse av aksjekapitalen med mindre
1. selskapet utpeker en annen som er villig til å overta aksjene på samme vilkår som erververen,
2. innløsning vil medføre vesentlig skade for selskapets virksomhet eller forøvrig virke urimelig overfor selskapet.

(2) Krav om innløsning må fremsettes senest to måneder etter at erververen mottok underretning om at samtykke til ervervet var nektet. Er avtalen omgjort etter § 3-12, kan kravet om innløsning istedet fremsettes av avhenderen, likevel slik at avhenderens frist for å kreve innløsning tidligst utløper en måned etter omgjøringen.

(3) Innløsningssummen skal fastsettes etter aksjens virkelige verdi på det tidspunkt kravet er fremsatt. Bestemmelse i vedtektene som angir størrelsen eller hvordan innløsningssummen skal beregnes, kan lempes etter avtaleloven § 36.

(4) Oppnås ikke enighet om innløsningskravet, avgjøres dette ved skjønn med mindre annet avtales.

§ 3-14. Særlig krav til aksjeeiere

(1) Er det fastsatt i vedtektene at aksjeeier eller erverver av aksje skal ha bestemte egenskaper, skal styret nekte ervervet ført inn i aksjeeierboken når erververen ikke tilfredsstiller kravene.

(2) Dersom en aksjeeier ikke lenger tilfredsstiller kravene i vedtektene, kan styret gi aksjeeieren en frist på minst tre måneder til å bringe forholdet i orden. Har eieren ikke innen fristen
1. avhendet aksjene,
2. krevet aksjene innløst av selskapet etter § 3-13,
3. reist søksmål for å få avgjort om kravene i vedtektene er tilfredsstilt,

gjelder reglene om tvangssalg i § 3-12 tredje og fjerde ledd.

IV. Aksjeeiernes forkjøpsrett

§ 3-15. Forkjøpsrett

(1) Aksjeeierne skal ha rett til å overta en aksje som skal avhendes eller for øvrig skifter eier.

(2) Når selskapet mottar melding etter § 3-8, skal det straks varsle rettighetshaverne skriftlig.

(3) Første og annet ledd gjelder dersom en aksjeeier underretter selskapet om at aksjer er avhendet eller ønskes avhendet.

§ 3-16. Når foreligger forkjøpsrett

(1) Forkjøpsretten utløses ved enhver form for eierskifte når annet ikke er bestemt ved lov.

(2) Retten kan gjøres gjeldende overfor enhver erverver, unntatt erverver som er den tidligere eiers personlige nærstående eller slektning i rett oppstigende eller nedstigende linje.

(3) Forkjøpsrett kan ikke utøves for et mindre antall aksjer enn det antall retten kan gjøres gjeldende for. Ved sammenhengende avhendelse av flere aksjeposter fra samme eier eller flere eiere må retten gjøres gjeldende i forhold til alle aksjene under ett.

§ 3-17. Hvem har forkjøpsrett

(1) Alle aksjeeiere har samme prioritet i forhold til retten til å overta aksjen eller aksjene.

(2) Når forkjøpsretten utøves av flere aksjeeiere i selskapet, fordeles aksjene i forhold til det antall aksjer i selskapet disse har fra før. Er det flere aksjeklasser i selskapet, har aksjeeiere i samme aksjeklasse fortrinnsrett i forhold til aksjeeiere i andre klasser.

(3) Aksjer som ikke kan fordeles likelig etter reglene i første og annet ledd, skal fordeles mellom rettighetshaverne ved loddtrekning.

§ 3-18. Utøvelse av forkjøpsrett

(1) Forkjøpsrett gjøres gjeldende ved melding til selskapet. Meldingen må være kommet fram til selskapet senest innen to måneder etter at selskapet fikk melding som nevnt i § 3-15.

(2) Løsningssummen fastsettes etter reglene i § 3-13 tredje og fjerde ledd. Rettighetshaveren må innen fristen på to måneder i første ledd ha gjort det som er nødvendig for å få løsningssummen bindende fastsatt etter framgangsmåte angitt i vedtektene eller i tilfelle ved skjønn.

(3) Løsningssummen skal betales innen en måned etter at kravet om forkjøpsrett ble fremsatt eller i tilfelle innen to uker etter at tvist om løsningssummen er bindende avgjort.

§ 3-19. Forholdet til vedtektene

(1) Bestemmelsene i §§ 3-15 til 3-18 gjelder når annet ikke er fastsatt i vedtektene.

(2) Fastsetter vedtektene at aksjeeierne eller noen annen har rett til å overta en aksje som skal avhendes eller forøvrig skifte eier, gjelder bestemmelsene i §§ 3-15 til 3-18 tilsvarende for så vidt ikke annet er fastsatt.

(3) Fristene i § 3-18 kan ikke forlenges ved vedtektsbestemmelse.

V. Uttreden og utløsning

§ 3-20. Rett til å tre ut av selskapet

(1) En aksjeeier kan skriftlig kreve sine aksjer innløst av selskapet etter § 3-22 når tungtveiende grunner taler for at aksjeeieren gis rett til å tre ut av selskapet som følge av at:

1. Et selskapsorgan eller andre som representerer selskapet har handlet i strid med bestemmelsene i § 1-11.
2. En annen aksjeeier har misbrukt sin innflytelse i selskapet.
3. Det mellom aksjeeieren og andre aksjeeiere er oppstått alvorlig og varig motsetningsforhold vedrørende driften av selskapet.

(2) Innløsning kan likevel ikke kreves dersom dette vil medføre vesentlig skade for selskapets virksomhet eller forøvrig virke urimelig overfor selskapet. Innløsning kan heller ikke kreves dersom selskapet utpeker en annen som er villig til å overta aksjene mot et vederlag som minst svarer til innløsningssummen.

(3) Innløsningssummen fastsettes etter § 3-13 tredje ledd. Krav om innløsning går tapt dersom det ikke fremsettes innen rimelig tid.

§ 3-21. Utløsning av aksjeeier

(1) Selskapet kan kreve utløsning etter § 3-22 av de aksjer en aksjeeier har i selskapet dersom:

1. Aksjeeieren ved mislighold har krenket selskapsforholdet vesentlig.
2. Det mellom aksjeeieren og andre aksjeeiere er oppstått alvorlig og varig motsetningsforhold vedrørende driften av selskapet eller det foreligger andre tungtveiende grunner som tilsier utløsning av aksjeeieren.

(2) Beslutning om krav om utløsning treffes av generalforsamlingen etter forslag av styret. Oppstår tvist om selskapets rett til å kreve utløsning, kan aksjeeieren kreve at skifteretten avgjør om rettighetene som aksjonær skal kunne utøves inntil tvisten er bindende avgjort.

(3) § 3-20 tredje ledd gjelder tilsvarende. Kravet om utløsning faller bort dersom aksjeeieren er villig til å overdra aksjene til en annen som selskapet utpeker mot et vederlag som minst svarer til utløsningssummen.

§ 3-22. Vederlaget etter §§ 3-20 og 3-21

(1) Selskapet skal utbetale vederlaget for de aksjer som skal overtas etter §§ 3-20 eller 3-21, dersom selskapets fri egenkapital etter seneste fastsatte balanse, med fradrag for tap som er inntruffet etter balansedagen og for tap som må forventes å inntreffe, er tilstrekkelig til å dekke vederlaget og revisor bekrefter dette. For aksjer som overtas gjelder § 6-17 annet ledd.

(2) Er den fri egenkapitalen ikke tilstrekkelig til å dekke vederlaget, skal aksjene overtas av selskapet etter reglene om nedsettelse av aksjekapitalen.

Kapittel 4. Generalforsamlingen

I. Alminnelige regler

§ 4-1. Generalforsamlingens myndighet

(1) Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet.

(2) Beslutning om å endre vedtektene treffes av generalforsamlingen, hvis ikke annet er fastsatt i lov.

(3) Når selskapet har bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-24 og 13-25. Er det avtalt at selskapet ikke har bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-26 og 13-27.

§ 4-2. Aksjeeiernes møterett

(1) Aksjeeierne har rett til å møte i generalforsamlingen, enten selv eller ved fullmektig etter eget valg. Møteretten kan ikke begrenses i vedtektene.

(2) Fullmektigen skal legge frem skriftlig og datert fullmakt. Fullmakten anses å gjelde bare for førstkommende møte hvis det ikke går tydelig frem at noe annet er ment. Den kan når som helst kalles tilbake.

(3) Aksjeeiere har rett til å ta med rådgiver. Aksjeeieren kan gi talerett til én rådgiver.

§ 4-3. Stemmerett. Inhabilitet

(1) Hver aksje gir en stemme når annet ikke følger av loven eller vedtektene.

(2) Stemmerett kan ikke utøves for en aksje som tilhører selskapet selv eller et datterselskap. En slik aksje skal ikke regnes med når en beslutning krever samtykke fra samtlige aksjeeiere eller en viss del av aksjekapitalen, eller når en rett kan utøves bare av eierne av en viss del av selskapets aksjekapital.

(3) Ingen kan selv eller ved fullmektig eller som fullmektig delta i en avstemning om søksmål mot seg selv eller om eget ansvar overfor selskapet, og heller ikke om søksmål mot andre eller om andres ansvar dersom han eller hun har en vesentlig interesse i saken som kan være stridende mot selskapets.

§ 4-4. Deltagelse av styret og daglig leder

(1) Styreleder og daglig leder skal delta på møte i generalforsamlingen. Ved gyldig forfall utpekes stedfortreder. Andre styremedlemmer kan møte.

(2) Styremedlemmene og daglig leder har rett til å uttale seg på møtet.

II. Møter

§ 4-5. Årsmøte

(1) Innen fire måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal selskapet avholde årsmøte.

(2) På årsmøtet skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. Godkjennelse av årsregnskapet, herunder utdeling av utbytte.
2. Godkjennelse av årsregnskapet for konsernet.
3. Andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen.

(3) Årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen skal senest en uke før årsmøtet sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

§ 4-6. Andre møter

(1) Styret kan bestemme at generalforsamlingen skal innkalles til møte.

(2) Styret skal innkalle generalforsamlingen når revisor, eller aksjeeiere som representerer minst en tidel av aksjekapitalen, skriftlig krever det for å få behandlet

et bestemt angitt emne. I så fall må møtet holdes innen en måned etter at kravet er fremsatt.

§ 4-7. Generalforsamlingsvedtak uten møte

(1) Styret kan forelegge en sak til avgjørelse av generalforsamlingen uten å innkalle til møte når styret finner at saken kan behandles på en betryggende måte ved at den skriftlig forelegges aksjeeierne til avgjørelse.

(2) Styret skal sende saksdokumentene med forslag til vedtak og begrunnelse for dette til alle aksjeeiere med kjent adresse, samt til daglig leder og revisor. Fristen for å avgi stemme skal angis og kan ikke være kortere enn fristen for å innkalle til årsmøte med mindre alle aksjeeiere er enig om en kortere frist.

(3) Lovens regler om møte i generalforsamlingen gjelder tilsvarende så langt de passer. Resultatet av avstemningen skal innføres i generalforsamlingsprotokollen som dateres, underskrives av styrets leder og sendes samtlige aksjeeiere. Avgitte stemmer med innlegg til saken vedlegges protokollen.

(4) Paragrafen her gjelder ikke når:

1. Et styremedlem, en aksjeeier eller revisor før utløpet av fristen for å avgi skriftlig stemme krever at saken forelegges generalforsamlingen i møte.
2. Selskapet har flere enn 20 aksjeeiere.

III. Innkalling. Dagsorden

§ 4-8. Møteinnkalling

(1) Generalforsamlingen innkalles til møte av styret.

(2) Dersom styret ikke innkaller generalforsamling til møte som skal holdes etter loven, vedtektene eller tidligere vedtak av generalforsamlingen, skal skifteretten gjøre dette når det kreves av et styremedlem, daglig leder, revisor eller en aksjeeier. Utgiftene dekkes av selskapet.

§ 4-9. Tid. Sted mv

(1) Møteinnkalling skjer ved skriftlig henvendelse til alle aksjeeiere med kjent adresse. Innkallingen skal angi tid og sted for møtet.

(2) Innkallingen skal være avsendt senest en uke før møtet skal holdes. Kortere frist kan ikke fastsettes i vedtektene.

(3) Møte i generalforsamlingen skal så vidt mulig holdes i den kommune hvor selskapet har sitt forretningskontor. Annet kan bestemmes i vedtektene.

§ 4-10. Forslag til dagsorden

(1) Innkallingen skal bestemt angi de saker som skal behandles på møtet. Forslag om å endre vedtektene skal gjengis i innkallingen. Styret utarbeider forslag til dagsorden i samsvar med det som er bestemt i loven og vedtektene.

(2) En aksjeeier kan kreve å få behandlet spørsmål på møtet når kravet meldes skriftlig til styret i så god tid at endret innkalling kan sendes ut senest en uke før møtet.

IV. Møteregler

§ 4-11. Åpning av møtet, møteleder

(1) Er møtelederen ikke utpekt i vedtektene, åpnes møtet i generalforsamlingen av styrets leder eller av den styret har utpekt. Møtelederen, som ikke behøver å være aksjeeier, velges av generalforsamlingen.

(2) Er generalforsamlingen innkalt av skifteretten, utpeker skifteretten den som skal åpne møtet. Skifterettens avgjørelse kan ikke påkjæres.

§ 4-12. Fortegnelse over aksjeeierne på møtet

(1) Den som åpner møtet skal før første avstemning ha opprettet en fortegnelse over de aksjeeiere som har møtt, enten selv eller ved fullmektig. Fortegnelsen skal angi hvor mange aksjer og stemmer hver av dem representerer.

(2) Denne fortegnelsen skal anvendes inntil den måtte bli endret av generalforsamlingen.

§ 4-13. Saker utenfor dagsordenen

(1) Saker som ikke er meddelt aksjeeierne etter reglene om innkalling av generalforsamlingen, kan ikke avgjøres på møtet med mindre alle aksjeeiere som er representert samtykker.

(2) At saken ikke er angitt i innkallingen hindrer likevel ikke at:

1. Et årsmøte avgjør saker som etter loven eller vedtektene skal behandles på møtet.
2. Et årsmøte avgjør spørsmål om granskning når en aksjeeier har fremsatt forslag om det etter § 4-22 første ledd.
3. Det vedtas å innkalle til nytt møte i generalforsamlingen for å avgjøre forslag fremsatt i møtet.

§ 4-14. Styrets og daglig leders opplysningsplikt

(1) En aksjeeier kan kreve at styret og daglig leder i møte i generalforsamlingen eller når en sak behandles skriftlig etter § 4-7, gir tilgjengelige opplysninger om forhold som kan innvirke på bedømmelsen av:

1. Årsregnskapet og årsberetningen,
2. En sak som er forelagt aksjeeierne til avgjørelse,
3. Selskapets økonomiske stilling, herunder om virksomheten i andre selskaper som selskapet deltar i, og saker som ellers hører inn under generalforsamlingen, med mindre de opplysninger som kreves ikke kan gis uten uforholdsmessig skade for selskapet.

(2) Er nødvendige opplysninger ikke tilgjengelige, skal skriftlig svar utarbeides innen to uker etter møtet eller fristen for å avgi stemme etter § 4-7 og sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse.

§ 4-15. Protokoll

(1) Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.

(2) I protokollen skal vedtakene inntas med angivelse av utfallet av avstemningene. Fortegnelsen over de møtende etter § 4-12 skal fremgå.

(3) Protokollen undertegnes av møtelederen og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant de som er til stede. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet og oppbevares på betryggende måte.

V. Beslutninger

§ 4-16. Alminnelig flertallskrav

(1) En beslutning av generalforsamlingen krever flertall av de avgitte stemmer med mindre annet er bestemt i loven. Står stemmetallet likt, gjelder det møtelederen slutter seg til, også når denne ikke har stemmerett.

(2) Ved valg eller ansettelse anses den eller de valgt som får flest stemmer. Generalforsamlingen kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer. Står stemmetallet likt, treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

(3) Andre stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 4-17. Vedtektsendring

(1) Beslutning om å endre vedtektene krever tilslutning fra minst to tredeler så vel av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på møtet.

(2) Beslutning om vedtektsendring som forringer en hel aksjeklasses rett, må tiltres av eiere av to tredeler av den representerte kapital i denne klassen.

(3) Strengere flertallskrav for vedtektsendring kan fastsettes i vedtektene.

§ 4-18. Krav om enstemmighet mv

(1) En beslutning krever tilslutning fra samtlige aksjeeiere når den for utgitte aksjer innebærer:

1. At aksjeeiernes forpliktelser i forhold til selskapet økes.
2. At retten til å overdra**,** erverve eller eie aksjer i selskapet innskrenkes.
3. At aksjer kan være gjenstand for tvungen innløsning.
4. At rettsforholdet mellom tidligere likestilte aksjer endres.
5. At aksjeeiernes rett til utbytte eller til selskapets formue reduseres.

(2) Dersom en slik beslutning bare berører en del av aksjeeierne, krever beslutningen tilslutning fra samtlige berørte aksjeeiere og dessuten flertall som for vedtektsendring.

VI. Ugyldige beslutninger

§ 4-19. Søksmål om ugyldighet

(1) En aksjeeier, et styremedlem eller daglig leder kan reise søksmål med påstand om at en beslutning av generalforsamlingen er blitt til på ulovlig måte eller forøvrig er i strid med loven eller selskapets vedtekter.

(2) Søksmål om gyldigheten av en beslutning må reises innen tre måneder etter at den ble truffet. Er vedtaket truffet utenfor møte, regnes fristen fra den dag protokollen ble sendt til aksjeeierne.

(3) Selv om fristen er oversittet, kan søksmål reises innen to år etter beslutningen eller i tilfelle utsendelsen av protokollen dersom retten finner at saksøkeren har hatt rimelig grunn for sin fristforsømmelse, og at det ville føre til åpenbart urimelig resultat om vedtaket måtte anses gyldig.

§ 4-20. Virkningen av at søksmål reises for sent

(1) Blir søksmål om gyldigheten av en beslutning ikke reist før utløpet av fristen etter § 4-19, er beslutningen gyldig. Dette gjelder likevel ikke når:

1. Beslutningen er av en slik art at den ikke kan treffes selv med samtykke av alle aksjeeierne.
2. Lov eller vedtekter krever at samtlige eller visse aksjeeiere må samtykke i beslutningen og slikt samtykke ikke er gitt.
3. Innkalling til generalforsamlingen ikke har skjedd, eller når reglene om innkalling har vært vesentlig satt til side.

§ 4-21. Dom om ugyldighet

(1) En dom som fastslår at en beslutning av generalforsamlingen er ugyldig eller som endrer beslutningen, har virkning for alle som har rett til å reise søksmål etter § 4-19.

(2) Dommen kan bare gå ut på endring av beslutningen dersom det nedlegges påstand om det, og retten kan fastslå det innhold beslutningen skulle ha hatt.

(3) Er beslutningen meldt til Foretaksregisteret, skal dommen meldes og registreres der. Selskapet bærer utgiftene.

VII. Granskning

§ 4-22. Forslag om granskning

(1) En aksjeeier kan fremsette forslag om granskning av selskapets stiftelse, forvaltning eller nærmere angitte forhold ved forvaltningen eller regnskapene. Forslaget kan bare fremsettes på årsmøtet eller på møte der generalforsamlingen etter innkallingen skal behandle sak om granskning.

(2) Får forslaget tilslutning av aksjeeiere som har minst en tidel av den aksjekapital som er representert på møtet, kan enhver aksjeeier innen en måned etter møtet kreve at skifteretten ved kjennelse beslutter granskning.

§ 4-23. Skifterettens beslutning

(1) Skifteretten skal ta til følge et krav om granskning etter § 4-22 annet ledd, dersom retten finner at det har rimelig grunn.

(2) Før avgjørelse treffes, skal skifteretten gi selskapet og i tilfelle den som granskningen ellers vil omfatte, anledning til å uttale seg.

(3) Skifteretten oppnevner en eller flere granskere. Det som er bestemt om revisor i §§ 8-5, 8-6 og 8-9 gjelder tilsvarende for granskerne. Om taushetsplikt gjelder samme regler som for revisor.

(4) Kostnadene ved granskningen bæres av selskapet. Skifteretten fastsetter godtgjørelse for granskerne. Skifteretten kan bestemme at selskapet skal deponere et passende beløp på forhånd.

§ 4-24. Granskningsberetningen

(1) Granskerne avgir skriftlig beretning om granskningen til skifteretten.

(2) Skifteretten innkaller generalforsamlingen til behandling av granskningsberetningen. Beretningen skal senest en uke før møtet sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

Kapittel 5. Selskapets ledelse

I. Alminnelige regler

§ 5-1. Styret

(1) Selskapet skal ha et styre på tre medlemmer med mindre det følger av vedtektene eller vedtak av generalforsamlingen at antallet skal være høyere.

(2) I vedtektene kan det fastsettes at styret kan ha ett eller to medlemmer, samt et varamedlem. Dette gjelder ikke dersom selskapet har mer enn 30 ansatte eller omfattes av forskrift fastsatt av Kongen som for visse grupper av selskaper fastsetter at styret skal ha minst tre medlemmer.

(3) Styret velger selv sin leder når denne ikke er valgt av generalforsamlingen. Daglig leder kan ikke velges til styreleder i selskaper som skal ha et styre på minst tre medlemmer. Har styret ett medlem, anses dette her som styreleder.

(4) Har selskapet bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-13 og 13-14. Er det avtalt at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-26 og 13-27.

§ 5-2. Daglig leder

(1) Styret kan bestemme at selskapet skal ha daglig leder når annet ikke følger av vedtektene. Selskapet skal ha daglig leder når det har mer enn 30 ansatte eller når det forøvrig ut fra omfanget av selskapets virksomhet og midler er påkrevet for å sikre forsvarlig forvaltning av selskapet.

(2) Daglig leder tilsettes av styret når det ikke er bestemt i vedtektene at dette skal gjøres av generalforsamlingen.

(3) Har selskapet bedriftsforsamling, gjelder særreglene i § 13-15. Er det avtalt at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, gjelder særreglene i § 13-26.

§ 5-3. Krav om bosted

(1) Daglig leder og minst halvdelen av styrets medlemmer skal være bosatt her i riket, med mindre Kongen gjør unntak i det enkelte tilfelle.

(2) Første ledd gjelder ikke statsborgere i stater som er part i EØS-avtalen når de er bosatt i en slik stat.

§ 5-4. Forvaltningen av selskapet

(1) Forvaltningen av selskapet hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten.

(2) Styret skal i nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjetter for selskapets virksomhet. Styret kan også fastsette retningslinjer for virksomheten.

(3) Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

(4) Styret iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.

§ 5-5. Styrets tilsynsansvar

(1) Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet forøvrig.

(2) Styret kan fastsette instruks for den daglige ledelse.

(3) I selskaper som bare har en aksjeeier, skal styret sørge for at avtaler mellom selskapet og aksjeeieren nedtegnes skriftlig.

§ 5-6. Daglig ledelse

(1) Daglig leder står for den daglige ledelse av selskapets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt.

(2) Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller stor betydning.

(3) Daglig leder kan ellers avgjøre en sak etter fullmakt fra styret i det enkelte tilfelle eller når styrets beslutning ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for selskapet. Styret skal snarest underrettes om avgjørelsen.

(4) Daglig leder skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

§ 5-7. Daglig leders plikter overfor styret

(1) Daglig leder skal minst hver tredje måned, i møte eller skriftlig, gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling.

(2) Styret kan til enhver tid kreve at daglig leder gir styret en nærmere redegjørelse om bestemte saker. Slik redegjørelse kan også kreves av det enkelte styremedlem.

§ 5-8. Selskap uten daglig leder

(1) Har selskapet ikke daglig leder, står styrelederen for den daglige ledelse, med mindre styret fastsetter noe annet.

§ 5-9. Inhabilitet

(1) Et styremedlem må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Tilsvarende gjelder for daglig leder.

(2) Et styremedlem eller daglig leder må heller ikke delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld.

§ 5-10. Godtgjørelse fra andre enn selskapet

(1) Styremedlem, daglig leder eller noen ansatt i selskapet må ikke, i anledning av sitt arbeid for selskapet, ta i mot godtgjørelse fra andre enn selskapet. Dette gjelder også godtgjørelse som en medkontrahent eller dennes representant har betinget seg hos selskapet.

(2) Godtgjørelse som styremedlem eller daglig leder ikke kan motta, kan heller ikke mottas av deres nærstående.

(3) Godtgjørelse som er avtalt eller mottatt i strid med forbudet i første eller annet ledd, tilfaller selskapet. Det samme gjelder avkastning på og eiendeler som er kommet i stedet for godtgjørelsen.

(4) Paragrafen her er ikke til hinder for at styremedlem som ikke deltar i den daglige ledelse, kan opptre som mellommann overfor selskapet mot vanlig mellommannsgodtgjørelse dersom

1. styremedlemmet ikke også representerer selskapet, og

2. forretningen inngår i mellommannsvirksomhet som styremedlemmet driver som næring.

§ 5-11. Ansvarlig lån mv

(1) Opptak av ansvarlig lån eller lån med rente som helt eller delvis avhenger av det utbytte som utdeles til aksjeeierne eller av selskapets resultat, må besluttes av generalforsamlingen eller av styret etter fullmakt fra generalforsamlingen.

(2) Generalforsamlingens beslutning om låneopptak eller fullmakt til låneopptak krever flertall som for vedtektsendring.

§ 5-12. Begjæring om gjelds- og konkursbehandling

(1) Begjæring om gjeldsforhandling eller konkursbehandling for selskapet kan bare fremsettes av styret.

(2) Under konkursbehandling representerer styret selskapet som konkursskyldner.

II. Selskapets forhold utad

§ 5-13. Representasjon utad

(1) Styret representerer selskapet utad og tegner dets firma.

§ 5-14. Fullmakt til å tegne selskapets firma

(1) Styret kan gi styremedlemmer, daglig leder eller navngitte ansatte rett til å tegne selskapets firma. Slik fullmakt kan fastsettes i vedtektene som også kan begrense styrets myndighet til å gi rett til å tegne selskapets firma.

(2) Retten til å tegne selskapets firma kan når som helst tilbakekalles. Vedtektsfastsatt fullmakt kan tilbakekalles av styret når generalforsamlingens beslutning ikke kan avventes uten skade for selskapet.

(3) Bestemmelsene om daglig leder i § 5-9 gjelder tilsvarende for firmategner som ikke er daglig leder eller medlem av styret.

§ 5-15. Daglig leders representasjon utad

(1) Daglig leder representerer selskapet utad i saker som inngår i den daglige ledelse. Har selskapet ikke daglig leder, gjør styrelederen dette når annet ikke er bestemt i vedtektene.

§ 5-16. Overskridelse av myndighet

(1) Har noen som representerer selskapet utad etter reglene i §§ 5-13 til 5-15, ved disposisjon på selskapets vegne gått ut over sin myndighet, er disposisjonen ikke bindende for selskapet når selskapet godtgjør at medkontrahenten forsto eller burde ha forstått at myndighetene ble overskredet og det ville stride mot redelighet å gjøre disposisjonen gjeldende.

§ 5-17. Mangler ved valg av styremedlem eller tilsetting av daglig leder

(1) Etter at valg av styremedlem eller tilsetting av daglig leder er registrert i Foretaksregisteret, kan mangler ved valget eller tilsettingen ikke påberopes overfor en tredjeperson, med mindre selskapet godtgjør at tredjepersonen kjente til mangelen.

III. Valg av styret

§ 5-18. Valg av styremedlemmer

(1) Medlemmene av styret velges av generalforsamlingen som også bestemmer om det skal velges varamedlemmer. Har styret ett eller to medlemmer, skal det velges minst ett varamedlem.

(2) Første ledd gjelder ikke styremedlemmer som de ansatte i selskapet skal velge etter § 5-19.

§ 5-19. Ansattes rett til å velge styremedlemmer

(1) I selskaper med flere enn 30 ansatte kan to tredeler av de ansatte kreve at ett styremedlem og en observatør med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.

(2) I selskaper med flere enn 50 ansatte kan et flertall av de ansatte kreve at inntil en tredel og minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om beregningen av antall ansatte, herunder om bruk av gjennomsnittstall. Kongen kan også fastsette nærmere regler om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og om avgjørelse av tvister om valget, samt om bortfall av verv som styremedlem. Kongen kan gjøre unntak fra første eller annet ledd.

§ 5-20. Ansattes valg av styremedlemmer i konsernforhold

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan Kongen etter søknad fra konsernet, fra fagforeninger som omfatter et flertall av dets ansatte, eller fra et flertall av de ansatte i konsernet, bestemme at de ansatte i konsernet ved anvendelse av § 5-19 skal regnes som ansatt i selskapet.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når et selskap tilhører en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierintereresser eller felles ledelse.

(3) Kongen kan bestemme at paragrafen her skal gjelde for deler av et konsern eller slik gruppe.

§ 5-21. Styremedlemmers tjenestetid

(1) Styremedlemmer tjenestegjør i to år. I vedtektene kan tjenestetiden settes kortere eller lengre, men ikke til mer enn fire år. Ved suppleringsvalg kan kortere tjenestetid fastsettes.

(2) Tjenestetiden regnes fra valget når annet ikke er bestemt. Den opphører ved avslutningen av årsmøtet i det år tjenestetiden utløper.

(3) Selv om tjenestetiden er utløpt skal styremedlemmet bli stående i vervet inntil nytt medlem er valgt.

(4) Første og annet ledd gjelder ikke styremedlem valgt etter § 5-19, jf § 5-20.

§ 5-22. Tilbaketreden og avsetning før tjenestetiden opphører

(1) Et styremedlem har rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute dersom særlig grunn foreligger. Styret og den som har valgt styremedlemmet skal gis rimelig forhåndsvarsel.

(2) Et styremedlem kan avsettes av den som har valgt styremedlemmet. Denne bestemmelsen gjelder ikke styremedlem valgt etter § 5-19.

§ 5-23. Suppleringsvalg

(1) Opphører vervet for et styremedlem før tjenestetiden er ute og det ikke finnes varamedlem, skal resten av styret sørge for valg av nytt styremedlem for resten av tjenestetiden. Det samme gjelder hvis et styremedlem blir satt i konkurskarantene etter konkursloven §§ 142 og 143.

(2) Hører valget under generalforsamlingen, kan det utstå til neste årsmøte dersom styret fortsatt er vedtaksført.

§ 5-24. Varamedlemmer og observatører

(1) Lovens bestemmelser om styremedlemmer gjelder tilsvarende for varamedlemmer og observatører så langt de passer.

§ 5-25. Godtgjørelse

(1) Godtgjørelse til styremedlemmer, varamedlemmer og observatører fastsettes av generalforsamlingen. Ved konkurs bortfaller retten til godtgjørelse fra konkursåpningen.

IV. Styrets arbeid

§ 5-26. Styrebehandling

(1) Styret skal behandle saker i møte med mindre styrets leder finner at saken kan forelegges skriftlig eller behandles på annen betryggende måte. Årsregnskap og årsberetning skal behandles i styremøte.

(2) Styrets leder skal sørge for at styremedlemmene så vidt mulig kan delta i en samlet behandling av saker som behandles uten møte. Et styremedlem og daglig leder kan kreve møtebehandling.

(3) Styrebehandlingen ledes av styrelederen. Deltar verken styrelederen eller varalederen, velger styret en leder for styrebehandlingen.

(4) Daglig leder har rett og plikt til å delta i styrets behandling av saker og til å uttale seg, med mindre annet er bestemt av styret i den enkelte sak.

§ 5-27. Styrelederens plikter

(1) Styrelederen skal sørge for behandling av aktuelle saker som hører inn under styret.

(2) Styremedlemmene og daglig leder kan kreve at styret behandler bestemte saker.

§ 5-28. Forberedelsen av saker

(1) Daglig leder forbereder saker som skal behandles av styret i samråd med styrets leder.

(2) En sak skal forberedes og fremlegges slik at styret har et tilfredsstillende behandlingsgrunnlag.

§ 5-29. Varsel om styrebehandling

(1) Styrebehandling varsles på hensiktsmessig måte og med nødvendig frist.

§ 5-30. Styreinstruks

(1) I selskaper hvor de ansatte har representasjon i styret, skal styret fastsette en styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling.

(2) Instruksen skal blant annet inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles og daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret. Instruksen skal også inneholde regler for innkalling og møtebehandling.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om styreinstruks.

§ 5-31. Når kan styret treffe vedtak

(1) Styret kan treffe vedtak når mer enn halvdelen av medlemmene er til stede eller deltar i styrebehandlingen, med mindre strengere krav er fastsatt i vedtektene.

(2) Styret kan likevel ikke treffe vedtak med mindre alle styremedlemmene så vidt mulig er gitt anledning til å delta i behandlingen i saken.

(3) Har noen forfall, skal så vidt mulig varamedlem innkalles.

§ 5-32. Alminnelig flertallskrav

(1) En beslutning av styret krever at flertallet blant de styremedlemmer som deltar i behandlingen av en sak har stemt for. Ved stemmelikhet gjelder det som møtelederen har stemt for.

(2) Til vedtak kreves likevel at minst en tredel av samtlige styremedlemmer har stemt for vedtaket.

(3) Strengere stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 5-33. Flertallskrav ved valg og ansettelser

(1) Ved valg og ansettelser anses den valgt eller ansatt som får flest stemmer. Styret kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer.

(2) Står stemmetallet likt ved valg av styreleder eller møteleder, avgjøres valget ved loddtrekning. I andre tilfeller av stemmelikhet gjelder det møtelederen har stemt for.

(3) Strengere stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 5-34. Styreprotokoll

(1) Det skal føres protokoll over styrebehandlingen. Den skal minst angi tid og sted, deltakerne, behandlingsmåten og styrets beslutninger. Det skal fremgå at saksbehandlingen oppfyller kravene i § 5-31.

(2) Er styrets beslutning ikke enstemmig, skal det angis hvem som har stemt for og mot. Styremedlem og daglig leder som ikke er enig i en beslutning, kan kreve sin oppfatning innført i protokollen.

(3) Protokollen skal underskrives av alle medlemmer som har deltatt i styrebehandlingen. Har styret minst fem medlemmer, og er vedtak truffet i møte, kan styret velge to til å underskrive. I så fall skal utskrift sendes samtlige styremedlemmer med frist for merknader som i tilfelle kan kreves inntatt i protokollen.

Kapittel 6. Sikring av selskapskapitalen

I. Alminnelige regler

§ 6-1. Egenkapital

(1) Må det antas at egenkapitalen er lavere enn forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten, skal styret straks behandle saken. Styret skal innen rimelig tid innkalle generalforsamlingen, gi den en redegjørelse for selskapets økonomiske stilling og foreslå tiltak som vil gi selskapet en forsvarlig egenkapital. Det samme gjelder når det må antas at selskapets egenkapital er blitt mindre enn halvparten av aksjekapitalen.

(2) Hvis styret ikke finner grunnlag for å foreslå tiltak som nevnt i første ledd, eller slike tiltak ikke lar seg gjennomføre, skal det foreslå selskapet oppløst.

§ 6-2. Overkursfond

(1) Selskapet skal ha et fond for overkurs ved aksjetegning. Omkostninger ved stiftelse eller kapitalforhøyelse som skal dekkes av selskapet, belastes fondet.

§ 6-3. Reservefond

(1) Selskapet skal ha et reservefond. I vedtektene kan det fastsettes bestemmelse om avsetning til reservefondet og fondets størrelse.

(2) Reservefondet skal i alle tilfelle tilføres minst 20 prosent av årets overskudd inntil fondet sammen med aksjekapitalen, overkursfondet og annen bunden kapital utgjør 30% av selskapets gjeld i henhold til årsregnskapet ved utløpet av regnskapsåret. Som gjeld regnes her ikke utbytte og utsatt skatt.

§ 6-4. Anvendelse av reserve- og overkursfondet

(1) Reservefond og overkursfond kan bare anvendes til:

1. Dekning av underskudd som ikke kan dekkes av fri egenkapital eller ved overføring fra tilbakeføringsfondet.
2. Fondsemisjon unntatt når selskapet har udekket underskudd.
3. Andre formål når selskapet går frem etter reglene om nedsettelse av aksjekapitalen.

(2) Bestemmelsene i første ledd er ikke til hinder for at selskapet anvender midler i reservefondet på annen måte enn der nevnt, med mindre selskapets bundne kapital dermed blir mindre enn 30 prosent av selskapets gjeld i henhold til årsregnskapet ved utløpet av regnskapsåret. Som gjeld regnes her ikke utbytte og utsatt skatt. I egenkapitalen skal det i samsvar med forsvarlig og god forretningsskikk gjøres fradrag for tap inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å inntreffe.

(3) Revisor skal bekrefte at selskapets bundne kapital etter anvendelsen av midler i reservefondet oppfyller minstekravet i annet ledd.

§ 6-5. Ulovlige utdelinger

(1) Er det skjedd utdeling fra selskapet i strid med bestemmelsene i loven, skal mottakeren tilbakeføre det som er mottatt. Ved utdeling av utbytte eller tilbakebetaling etter kapitalnedsettelse, sammenslåing, deling eller oppløsning gjelder dette likevel ikke dersom mottakeren da utdelingen ble mottatt, verken forsto eller burde ha forstått at denne var ulovlig.

(2) Den som på selskapets vegne medvirker til en beslutning om eller gjennomføring av ulovlig utdeling, og som forstod eller burde ha forstått at utdelingen er ulovlig, er ansvarlig for at utdelingen blir tilbakeført til selskapet. Ansvaret kan lempes etter lov om skadeserstatning § 5-2.

§ 6-6. Gaver

(1) Generalforsamlingen kan beslutte å gi leilighetsgaver, og dessuten gaver til allmennyttig eller liknende formål som må anses rimelige ut fra gavens formål, selskapets stilling og omstendighetene for øvrig.

(2) Styret kan til samme formål gi gaver som i forhold til selskapets stilling er av liten betydning.

(3) Andre gaver kan bare gis med tilslutning fra samtlige aksjeeiere og bare dersom gaven ligger innenfor rammen av de midler som kan benyttes til utdeling av utbytte.

§ 6-7. Avtaler med aksjeeier

(1) En avtale om erverv av eiendeler, tjenester eller ytelser fra en aksjeeier mot vederlag fra selskapet på over en tidel av aksjekapitalen på tidspunktet for ervervet, er ikke bindende for selskapet med mindre avtalen godkjennes av generalforsamlingen. Dette gjelder ikke:

1. Avtale inngått i samsvar med reglene i §§ 2-7 og 9-12.
2. Erverv av verdipapirer til pris i henhold til offentlig kursnotering.
3. Forretningsavtaler som ligger innenfor selskapets vanlige virksomhet og inneholder pris og andre vilkår som er vanlige for slike avtaler.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når avtalen er inngått med en aksjeeiers nærstående eller med noen som handler etter avtale eller forøvrig opptrer i forståelse med en aksjeeier.

(3) Styret skal sørge for at det utarbeiedes en redegjørelse for ervervet etter reglene i § 2-8. Redegjørelsen skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen og uten opphold meldes til Foretaksregisteret.

(4) Oppfyllelse i henhold til avtale som ikke binder selskapet, skal tilbakeføres. § 6-5 annet ledd gjelder tilsvarende.

II. Kreditt og sikkerhetsstillelse mv

§ 6-8. Kreditt til erverv av aksjer mv

(1) Selskapet kan ikke yte eller gi tilsagn om lån, sikkerhet eller annen finansiell bistand for at det skal stilles til rådighet midler som skal brukes eller er brukt ved erverv av aksjer eller rett til aksjer i selskapet.

(2) Selskapet kan heller ikke innfri, betjene, overta ansvar for eller på annen måte sikre lån og annen kreditt som er benyttet ved erverv av aksjer eller rett til aksjer i selskapet.

(3) Selskapet kan uten hinder av første og annet ledd yte finansiell bistand som der nevnt når det er gått mer enn to år fra ervervet.

(4) Bestemmelsene i første til tredje ledd gjelder tilsvarende i forhold til erverv av aksjer eller andeler i selskap i samme konsern.

(5) Kongen kan gjøre unntak fra forbudene i paragrafen her.

§ 6-9. Kreditt til aksjeeiere mv

(1) Selskapet kan bare gi kreditt til eller stille sikkerhet til fordel for en aksjeeier eller noen av dennes nærstående innenfor rammen av de midler som selskapet kan benytte til utdeling av utbytte, og bare når det stilles betryggende sikkerhet for kravet på tilbakebetaling eller tilbakesøkning.

(2) Forbudet i første ledd gjelder tilsvarende ved kreditt til eller sikkerhetsstillelse til fordel for en aksje- eller andelseier i annet selskap i samme konsern eller noen av dennes nærstående.

(3) Paragrafen her gjelder ikke:

1. Kreditt med vanlig løpetid i forbindelse med forretningsavtaler.
2. Kreditt til eller sikkerhet til fordel for morselskapet eller annet selskap i samme konsern.

(4) Tredje ledd nr. 2 gjelder tilsvarende når et boligbyggelag har bestemmende innflytelse som nevnt i § 1-13 i selskapet.

§ 6-10. Kreditt til ansatt som er aksjeeier mv

(1) Bestemmelsene i § 6-9 er ikke til hinder for at selskapet gir kreditt til eller stiller sikkerhet til fordel for en aksje- eller andelseier eller noen av dennes nærstående når:

1. Skyldneren er ansatt i hovedstilling i selskapet eller i et annet selskap i samme konsern, og
2. Kreditten ytes i samsvar med det som er vanlig ved finansiell bistand til ansatte.

(2) Første ledd gjelder ikke dersom aksjeeieren eier mer enn fem prosent av aksjekapitalen i selskapet eller i et annet selskap i samme konsern. Like med aksjeeierens egne aksjer regnes her aksjer som eies av aksjeeierens personlige nærstående.

§ 6-11. Kreditt til tillitsvalgte mv

(1) Bestemmelsene i § 6-9 gjelder tilsvarende for selskapets adgang til å gi kreditt til eller stille sikkerhet til fordel for styremedlem, daglig leder eller medlem av bedriftsforsamlingen i selskapet eller i annet selskap i samme konsern, eller noen av disse personers nærstående.

(2) Første ledd er ikke til hinder for at selskapet gir kreditt til eller stiller sikkerhet til fordel for en ansatt eller noen av den ansattes nærstående når:

1. Den ansatte er valgt som de ansattes representant i styret eller bedriftsforsamlingen etter regler i loven her eller i vedtektsbestemmelsene, og
2. Skyldneren er ansatt i hovedstilling i selskapet eller i et annet selskap i samme konsern, og
3. kreditten ytes i samsvar med det som er vanlig ved finansiell bistand til ansatte.

§ 6-12. Ulovlig kreditt og sikkerhetsstillelse mv

(1) Har selskapet gitt kreditt eller for øvrig handlet i strid med reglene i §§ 6-8 til 6-11, er disposisjonen ugyldig. Er det stillet sikkerhet, kan ugyldighet likevel ikke gjøres gjeldende overfor en medkontrahent som var i aktsom god tro da sikkerheten ble stillet.

(2) Midler som er overført fra selskapet eller et beløp tilsvarende verdien av midlene skal straks føres tilbake til selskapet. De som på selskapets vegne har fore-

tatt eller godkjent en ulovlig disposisjon, er ansvarlig etter reglene i § 6-5 annet ledd.

III. Erverv av egne aksjer

§ 6-13. Selskapets adgang til å erverve egne aksjer

(1) Et aksjeselskap kan ikke erverve egne aksjer dersom den samlede pålydende verdi av beholdningen av egne aksjer etter ervervet vil overstige ti prosent av aksjekapitalen. Ervervet må heller ikke medføre at aksjekapitalen med fradrag av det samlede pålydende av beholdningen av egne aksjer utgjør mindre enn minste tillatte aksjekapital etter § 1-3.

(2) Beholdningen av egne aksjer omfatter aksjer som selskapet eier eller har avtalepant i. Aksjer ervervet til eie eller pant av andre enn selskapet, men for selskapets regning, regnes her som ervervet av selskapet.

(3) Selskapet kan bare erverve aksjer som er fullt innbetalte.

§ 6-14. Fullmakt fra generalforsamlingen

(1) Erverv av egne aksjer kan bare skje i henhold til en fullmakt til styret som generalforsamlingen har vedtatt med flertall som for vedtektsendring.

(2) Fullmakten kan bare gis for et bestemt tidsrom, som ikke kan være lenger enn tiden frem til neste årsmøte. Fullmakten skal angi den høyeste pålydende verdi av de aksjer som selskapet i alt kan erverve, og det minste og høyeste beløp som kan betales for aksjene.

(3) Fullmakten kan ikke gjelde kjøp av aksjer for et beløp som overstiger selskapets fri egenkapital etter bekreftelse fra revisor. Gis fullmakten på årsmøte legges siste årsregnskap til grunn. For øvrig skal balansedagen som bekreftelsen knytter seg til, ikke ligge lenger tilbake i tid enn to måneder før møtet i generalforsamlingen.

(4) Generalforsamlingens vedtak skal meldes til Foretaksregisteret og må være registrert før aksjer kan erverves i henhold til fullmakten.

§ 6-15. Krav til fri egenkapital mv

(1) Et selskap kan bare erverve egne aksjer dersom den frie egenkapital etter den senest fastsatte balanse overstiger det vederlag som skal ytes for aksjene. I den fri egenkapital skal det her i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk gjøres fradrag for tap inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å inntreffe.

§ 6-16. Avtalepant i egne aksjer

(1) Bestemmelsene i §§ 6-13 til 6-15 gjelder tilsvarende for selskapets erverv av avtalepant i egne aksjer. Ved anvendelsen av §§ 6-14 og 6-15 regnes den fordring avtalepantet skal sikre som vederlag fra selskapet.

§ 6-17. Særlige unntak

(1) Bestemmelsene i §§ 6-13 til 6-16 er ikke til hinder for at egne aksjer erverves som gave, ved tvangsinndrivelse til dekning av selskapets fordring, ved overtagelse av annen virksomhet eller ved innløsning etter §§ 3-20 og 3-21 og § 12-20.

(2) En aksje ervervet etter første ledd skal så snart som mulig og senest innen to år etter ervervet avhendes eller slettes ved nedsettelse av aksjekapitalen, med

mindre den samlede pålydende verdi av beholdningen av egne aksjer ikke overstiger ti prosent av aksjekapitalen.

§ 6-18. Virkning av ulovlig erverv av egne aksjer

(1) Har selskapet inngått en avtale om erverv av en aksje eller avtalepant i strid med reglene i §§ 6-13 til 6-17, er avtalen ugyldig dersom den annen avtalepart innså eller burde ha innsett at selskapet handlet i strid med reglene. Har selskapet oppfylt sin del av en ugyldig avtale, kan det holde tilbake aksjen inntil vederlaget betales tilbake.

(2) Er avtale i strid med reglene i §§ 6-13 til 6-17 bindende for selskapet, skal de aksjer ervervet gjelder så snart som mulig og senest innen tre måneder etter ervervet, avhendes eller slettes ved nedsettelse av aksjekapitalen. Kan aksjen ikke avhendes innen fristens utløp, uten tap for selskapet, skal de som ervervet aksjen på selskapets vegne, overta aksjen på samme vilkår som selskapet. Styremedlem som har stemt mot ervervet eller godtgjør ikke å ha kjent eller burde ha kjent til det, er likevel uten ansvar.

(3) Avtalepant ervervet i henhold til avtale som ikke er ugyldig, skal bringes til opphør innen fristen i annet ledd.

§ 6-19. Forbud mot at selskapet tegner egne aksjer

(1) Ved kapitalforhøyelse kan selskapet ikke tegne egne aksjer. Aksjer tegnet i selskapets navn anses tegnet for styrets regning.

(2) Styremedlemmene hefter solidarisk for det beløp som skal betales for aksjen. Styremedlem som har stemt mot aksjetegningen eller som godtgjør ikke å ha kjent eller burde ha kjent til den, er likevel uten ansvar.

(3) Er aksje i selskapet tegnet av andre enn selskapet, men for selskapets regning, anses aksjen tegnet av den som har opptrådt som aksjetegner.

§ 6-20. Morselskapets beholdning av egne aksjer

(1) Ved anvendelsen av reglene i §§ 6-13 til 6-18 skal aksjer i morselskapet som et datterselskap eier eller har avtalepant i, regnes med i morselskapets beholdning av egne aksjer.

§ 6-21. Datterselskapets erverv av aksjer i morselskapet

(1) Reglene i §§ 6-13 til 6-18 gjelder tilsvarende for et datterselskaps erverv eller avtalepant i aksjer i morselskapet.

(2) Et datterselskap kan ikke tegne aksjer i morselskapet. Paragraf 6-19 gjelder tilsvarende.

IV. Utbytte og konsernbidrag

§ 6-22. Hva kan utdeles som utbytte

(1) Som utbytte kan bare utdeles årsoverskudd i henhold til det godkjente årsregnskapet for siste regnskapsår, samt udisponert overskudd fra tidligere år og frie fond. Det skal her gjøres fradrag for udekket underskudd og for den del av årsoverskuddet som etter lov eller vedtekter skal avsettes til reservefond eller ikke kan utdeles som utbytte.

(2) Det kan ikke i noe tilfelle besluttes utdelt mer enn forenlig med forsiktig og god forretningsskikk, under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter balansedagen eller som må forventes å ville inntreffe.

§ 6-23. Vedtak om utbytte

(1) Beslutning om utdeling av utbytte må treffes av generalforsamlingen etter at styret har lagt frem forslag om utdeling eller annen anvendelse av overskudd. Det kan ikke besluttes utdelt høyere utbytte enn styret har foreslått eller godtar.

§ 6-24. Utbetaling av utbytte

(1) Utbyttet tilfaller de aksjeeiere som er aksjeeiere på det tidspunkt vedtaket treffes med mindre annet fremgår av vedtaket.

(2) Utbetalingsdagen kan ikke settes senere enn seks måneder etter vedtaket.

§ 6-25. Klage til skifteretten

(1) Aksjeeiere som eier minst en tidel av aksjekapitalen, kan anmode skifteretten om å fastsette et høyere utbytte enn fastsatt etter § 6-23. Skifteretten skal ved kjennelse fastsette et høyere utbytte dersom det er urimelig lavt ut fra hensynet til aksjeeierne, selskapets likviditet og forholdene ellers.

(2) Skifteretten kan ikke beslutte å utdele mer enn fem prosent av selskapets egenkapital og ikke mer enn tillatt etter § 6-22 og selskapets vedtekter.

(3) Skifteretten kan avvise anmodningen dersom aksjeeierne ikke på forhånd har gjort rimelig forsøk på å få styret og i tilfelle generalforsamlingen med på vedtak om høyere utbytte.

§ 6-26. Konsernbidrag

(1) Selskapet kan utdele konsernbidrag til annet konsernselskap, jf lov 20. juli 1991 nr 65 om særregler for beskatning av selskaper og selskapsdeltakere kap 1.

(2) Bestemmelsene i §§ 6-22 til 6-25 gjelder tilsvarende for utdeling av konsernbidrag. Summen av utbytte og konsernbidrag kan i et enkelt år ikke overstige grensen etter § 6-22.

V. Nedsettelse av aksjekapitalen

§ 6-27. Adgangen til å nedsette aksjekapitalen

(1) Aksjekapitalen kan nedsettes etter reglene i §§ 6-28 til 6-37 når det beløp nedsettelsen gjelder (nedsettelsesbeløpet) skal brukes til:

1. Dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte.
2. Utdeling til aksjeeierne.
3. Avskrivning på aksjeeiernes innskuddsplikt.
4. Avsetning til reservefond eller til fond som skal anvendes etter generalforsamlingens beslutning.

(2) Bestemmelsene i §§ 6-28 til 6-37 gjelder ikke nedsettelse av aksjekapitalen etter § 2-11, § 2-20, § 2-21 og § 9-14 tredje ledd, jf § 9-21.

§ 6-28. Krav til fri egenkapital mv

(1) Nedsettelsen av aksjekapitalen for å foreta utdeling til aksjeeiere eller avskrivning på deres innskuddsplikt må ikke gjelde større beløp enn at selskapet etter nedsettelsen har en egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten. I alle tilfelle skal det etter nedsettelsen være full dekning for den gjenværende aksjekapital og selskapets bundne kapital forøvrig.

(2) Ved beregningen skal balansen for siste regnskapsår legges til grunn. I den fri egenkapital skal det her i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk gjøres fradrag for tap inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å inntreffe. Revisor skal bekrefte at det etter nedsettelsen vil være full dekning for selskapets bundne kapital.

(3) Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder tilsvarende når nedsettelsen foretas for å foreta avsetning til reservefond eller til fond som skal anvendes etter generalforsamlingens beslutning.

§ 6-29. Beslutning om nedsettelse av aksjekapitalen

(1) Beslutning om nedsettelse av aksjekapitalen treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. I tilfelle som omfattes av § 6-28, kan vedtak bare treffes etter forslag fra styret eller med styrets samtykke.

(2) Beslutningen skal angi nedsettelsesbeløpet og hva det skal brukes til. Det skal også angis om kapitalnedsettelsen skal gjennomføres ved innløsning av aksjer eller ved nedsettelse av aksjenes pålydende.

(3) Skal det skje utdeling til aksjeeierne med et større beløp enn nedsettelsesbeløpet, skal det overskytende beløp først dekkes ved at overkursfondet og reservefondet reduseres i samme forhold som aksjekapitalen. Resten skal dekkes av fri egenkapital for så vidt dette er forenlig med § 6-22.

§ 6-30. Forslag om nedsettelse av aksjekapitalen

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om nedsettelse av aksjekapitalen, samt forslag til de vedtektsendringer som er påkrevet. Forslagene skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

(2) Forslagene skal begrunnes. Det skal gis en kort redegjørelse for forhold som må tillegges vekt. Dersom generalforsamlingen ikke samtidig skal behandle årsoppgjøret, skal:

1. Redegjørelsen også omfatte hendinger inntruffet etter siste balansedag som er av vesentlig betydning for selskapet.
2. Innkallingen opplyse at siste fastsatte årsoppgjør med revisjonsberetningen er utlagt på selskapets kontor til gjennomsyn.

(3) Skal det etter forslaget samtidig treffes beslutning om nytegning av aksjer eller utstedelse av tegningsrettigheter, gjelder også reglene i kap 9.

§ 6-31. Melding til Foretaksregisteret

(1) Generalforsamlingens beslutning om å nedsette aksjekapitalen skal meldes til Foretaksregisteret. Er melding ikke kommet innen to måneder etter at beslutningen ble truffet, bortfaller kapitalnedsettelsen.

§ 6-32. Ikrafttredelse

(1) Beslutningen trer i kraft når meldingen i § 6-31 er registrert dersom:
1. Hele nedsettelsesbeløpet skal anvendes til dekning av tap, eller
2. selskapet samtidig melder at aksjekapitalen er forhøyet ved nytegning av aksjer mot innskudd slik at aksjekapitalen blir minst like høy som tidligere.

(2) I andre tilfelle trer beslutningen i kraft etter at særskilt melding til Foretaksregisteret etter § 6-35 er registrert.

§ 6-33. Kreditorvarsel

(1) Skal nedsettelsesbeløpet anvendes helt eller delvis som nevnt i § 6-28, skal Foretaksregisteret straks melding etter § 6-31 er registrert, kunngjøre beslutningen om kapitalnedsettelse med varsel til selskapets kreditorer om at innsigelse mot at nedsettelsen settes i kraft, må meldes til selskapet innen seks uker fra siste kunngjøring.

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad.

§ 6-34. Innsigelse fra kreditorer

(1) Gjør en kreditor med uomtvistet og forfalt fordring innsigelse innen utløpet av fristen etter § 6-33 er utløpt, kan beslutningen om kapitalnedsettelse ikke settes i kraft før fordringen er betalt.

(2) En kreditor med omtvistet eller ikke forfalt fordring, kan kreve at betryggende sikkerhet blir stillet, med mindre slik sikkerhet alt er stillet. Skifteretten avgjør tvist om det foreligger en fordring og om sikkerheten er betryggende.

(3) Skifteretten kan forkaste krav om sikkerhet etter annet ledd når det er klart at det ikke foreligger noen fordring eller at kapitalnedsettelsen ikke vil forringe kreditors mulighet til å få dekket fordringen.

§ 6-35. Melding om ikrafttredelse av kapitalnedsettelsen

(1) Når fristen for innsigelse etter § 6-33 er utløpt, og forholdet til de kreditorer som i tilfelle har fremsatt innsigelse er avklart etter § 6-34, trer beslutningen om kapitalnedsettelsen i kraft når melding om dette til Foretaksregisteret er registrert.

(2) En bekreftelse underskrevet av styret og revisor om at forholdet til selskapets kreditorer ikke er til hinder for at beslutningen trer i kraft, skal følge med meldingen.

(3) Kapitalnedsettelsen faller bort dersom melding etter første ledd ikke er kommet inn senest ett år etter at nedsettelsen ble besluttet. I så fall skal registrering av melding etter § 6-31 slettes.

§ 6-36. Utdeling til aksjeeierne

(1) Utdeling til aksjeeierne kan først finne sted når nedsettelsen av aksjekapitalen er trådt i kraft.

§ 6-37. Kapitalnedsettelse til dekning av tap

(1) Når aksjekapitalen nedsettes til dekning av tap, skal selskapets tap beregnes etter balansen for siste regnskapsår eller etter en mellombalanse fastsatt og revidert etter reglene for årsregnskapet.

(2) Er beslutningen om kapitalnedsettelsen satt i kraft etter § 6-32 nr 1, kan utdeling av utbytte ikke besluttes før det er gått tre år fra registreringen i Foretaksregisteret. Dette gjelder ikke dersom aksjekapitalen igjen er blitt forhøyet med et beløp som minst svarer til nedsettelsen, og heller ikke dersom reglene i §§ 6-33 til 6-35 er blitt fulgt.

§ 6-38. Vedtektsbestemt innløsning av aksjer

(1) I selskapets vedtekter kan det gis bestemmelser om innløsning av aksjer ved nedsettelse av aksjekapitalen. Både selskapet og aksjeeieren kan gis rett til å kreve innløsning.

(2) Slik innløsning kan gjennomføres uten kreditorvarsel etter § 6-33 dersom:

1. Innløsningen gjelder aksjer som er utstedt etter at eller samtidig med at innløsningsregelen ble registrert i Foretaksregisteret, og
2. retten bare gjelder fullt innbetalte aksjer, og aksjene innløses uten utdeling, eller utdelingen ikke overstiger selskapets frie egenkapital etter siste årsregnskap.

(3) Har selskapet plikt til å etterkomme krav om innløsning fra en aksjeeier, kan kapitalnedsettelsen og nødvendige vedtektsendringer gjennomføres av styret, med mindre annet er fastsatt i vedtektene.

Kapittel 7. Fondsemisjon

§ 7-1. Adgang til fondsemisjon

(1) Aksjekapitalen kan forhøyes ved fondsemisjon ved overføring til aksjekapitalen fra fri egenkapital, reserve- og overkursfondet.

§ 7-2. Beslutning om fondsemisjon

(1) Beslutning om fondsemisjon treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Vedtak kan ikke treffes før selskapet er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Beslutningen skal angi:

1. Det beløp aksjekapitalen forhøyes med.
2. Om kapitalforhøyelsen skal gjennomføres ved at aksjenes pålydende forhøyes eller ved utstedelse av nye aksjer.
3. Den aksjeklasse de nye aksjer skal tilhøre dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet.

(3) Beslutning om fondsemisjon kan ikke treffes med mindre det foreligger bekreftelse fra revisor om at det etter fondsemisjonen vil være full dekning for selskapets bundne kapital.

§ 7-3. Forslag om fondsemisjon

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om fondsemisjon, samt de vedtektsendringer som er påkrevet. Forslaget skal inneholde begrunnelse og redegjørelse etter reglene i § 6-30 annet ledd.

§ 7-4. Melding til Foretaksregisteret

(1) Generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelse ved fondsemisjon skal meldes til Foretaksregisteret. Aksjekapitalen anses forhøyet med det meldte beløp når kapitalforhøyelsen er registrert.

§ 7-5. Tildeling av aksjene

(1) Skal kapitalforhøyelsen skje ved utstedelse av nye aksjer, skal de nye aksjene tildeles selskapets aksjeeiere i samme forhold som de fra før eier aksjer i selskapet.

(2) Er det flere aksjeklasser i selskapet, skal aksjeeierne bare tildeles aksjer innen den aksjeklassen de fra før har aksjer i, dersom ikke noe annet er fastsatt i vedtektene. For øvrig kan første ledd ikke fravikes i vedtektene.

§ 7-6. Rettigheter etter nye aksjer

(1) De nye aksjene gir rettigheter i selskapet fra registreringen etter § 7-4 når annet ikke er fastsatt i generalforsamlingens beslutning.

(2) Rett til å møte på generalforsamlingen og andre rettigheter som tilkommer enhver aksjeeier inntrer senest ved registreringen.

Kapittel 8. Revisor

I. Valg av revisor

§ 8-1. Generalforsamlingen velger revisor

(1) Generalforsamlingen skal velge en eller flere revisorer.

(2) Revisor skal være registrert eller statsautorisert. Det skal velges minst en statsautorisert revisor dersom selskapet i siste regnskapsår har hatt flere enn 200 ansatte, eller dersom dette ellers følger av regler fastsatt av Kongen. Kongen kan gjøre unntak fra dette ledd.

(3) Selskap som driver revisjonsvirksomhet, kan velges til revisor etter nærmere regler fastsatt av Kongen.

§ 8-2. Tjenestetid. Godtgjørelse

(1) Revisor tjenestegjør inntil en annen revisor er valgt.

(2) Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen.

§ 8-3. Tilbaketreden og annet opphør

(1) Revisor har rett til å tre tilbake selv om tjenestetiden ikke er ute når det foreligger særlige grunner for dette. Styret skal i så fall gis rimelig forhåndsvarsel.

(2) Opphører revisors oppdrag før utløpet av tjenestetiden, skal styret uten opphold sørge for valg av ny revisor. Det samme gjelder dersom revisor ikke lenger fyller vilkårene for å kunne velges til revisor i selskapet.

(3) Har selskapet en revisor som er registrert revisor, plikter selskapet likevel ikke å velge ny revisor for å oppfylle kravet i § 8-1 annet ledd.

§ 8-4. Nyvalg av revisor

(1) Generalforsamlingen kan bare foreta nytt valg av revisor når det i innkallingen er sagt at forslag til nyvalg vil bli fremsatt. Revisor har rett til å redegjøre for generalforsamlingen for sitt syn på forslaget.

(2) Har generalforsamlingen forkastet forslag om nyvalg av revisor, kan aksjeeiere som representerer minst en tidel av aksjekapitalen, innen en måned etter generalforsamlingen begjære at skifteretten ved kjennelse oppnevner en revisor i tillegg til selskapets øvrige revisorer. Begjæringen skal tas til følge om den finnes å ha rimelig grunn.

(3) Tjenestetid og godtgjørelse for revisor oppnevnt av skifteretten, fastsettes av skifteretten. Vil revisor tre tilbake før tjenestetiden er ute, skal skifteretten gis rimelig forhåndsvarsel.

II. Valgbarhet mv

§ 8-5. Krav til uavhengighet

(1) Ingen kan velges til revisor dersom det foreligger særlige grunner som er egnet til å svekke tilliten til uavhengigheten som revisor i selskapet.

(2) Er selskapet et datterselskap, kan ingen velges til revisor i selskapet som ikke kan være revisor i morselskapet.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om kravene til revisors uavhengighet og habilitet, samt om anvendelsen av reglene når flere revisorer arbeider i samme revisjonsselskap.

§ 8-6. Særlige forhold som utelukker valgbarhet

(1) Til revisor kan ikke velges:
1. Den som er medlem eller varamedlem i selskapets styre.
2. Den som er daglig leder.
3. Den som har ansvar for eller deltar i utarbeidelse av årsberetning, utførelsen av selskapets bokføring eller formuesforvaltning, vurdering av poster i årsregnskapet eller andre verdivurderinger for selskapet, samt den som har tilsvarende verv eller stilling eller er varamedlem for noen som her er nevnt.

(2) Til revisor kan heller ikke velges:
1. Den som er ansatt i selskapet eller forøvrig står i et samarbeids-, underordnings- eller avhengighetsforhold til selskapet eller noen som omfattes av første ledd.
2. Nærstående til noen som omfattes av første ledd.

(3) Aksjeeier i selskapet eller i selskap i samme konsern kan ikke velges til revisor. Den som har slik tilknytning til en aksjeeier som nevnt i annet ledd, kan heller ikke velges til revisor dersom eierandelen er vesentlig.

(4) Den som har lån fra eller har gitt lån til selskapet, kan ikke velges til revisor. Som lån regnes her også sikkerhet for lån, men ikke utestående godtgjørelse som revisor for de to siste regnskapsår. Til revisor kan heller ikke velges noen som har slik tilknytning som nevnt i annet ledd nr 1 til den som lånet eller sikkerheten gjelder.

§ 8-7. Rådgivningstjenester

(1) Utfører revisor rådgivningstjenester overfor selskapet, skal revisor ikke engasjere seg slik at dette kan påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet.

(2) Bestemmelsen §§ 8-5 og 8-6 er ikke til hinder for at revisor kan foreta teknisk utarbeidelse av eller gi råd om kravene til årsregnskap og årsberetning. Det samme gjelder råd om innholdet av regnskapslovgivningens vurderingsregler.

III. Revisors virksomhet

§ 8-8. Revisjonens innhold

(1) Revisjonen skal utføres i samsvar med regler fastsatt i eller i medhold av revisorloven og forøvrig slik god revisjonsskikk krever.

(2) Revisor skal følge innstruks og pålegg gitt av generalforsamlingen dersom dette ikke vil være i strid med regler gitt i eller i medhold av lov eller med god revisjonsskikk.

§ 8-9. Medvirkning fra selskapet

(1) Revisor skal gis anledning til å foreta de undersøkelser og skal gis de opplysninger og annen bistand som revisor finner påkrevet for utførelsen av sitt oppdrag.

(2) Selskapets ledelse skal sørge for at revisor får den bistand fra selskapet som revisor ber om.

§ 8-10. Årlig revisjonsberetning

(1) Revisor skal for hvert regnskapsår avgi revisjonsberetning til generalforsamlingen. Revisor skal i beretningen bekrefte at revisjonen er utført.

(2) Revisjonsberetningen skal være styret i hende senest to uker før årsmøtet.

(3) For revisjonsberetningen i konsernforhold gjelder reglene i § 14-8.

§ 8-11. Krav til revisjonsberetningen

(1) Revisjonsberetningen skal inneholde uttalelse om hvorvidt årsregnskapet er gjort opp i samsvar med gjeldende lovgivning og vedtektene. Det skal særskilt uttales om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, herunder utdeling av utbytte, tilfredsstiller kravene i lovgivningen og vedtektene.

(2) Finner revisor at resultatregnskapet eller balansen ikke bør fastsettes slik årsregnskapet foreligger, skal dette særskilt angis.

(3) Revisjonsberetningen skal også inneholde slik redegjørelse for resultatet av revisjonen forøvrig som det etter forholdene er grunn til.

§ 8-12. Særlige merknader

(1) Når årsregnskapet og årsberetningen ikke inneholder slike opplysninger om årsresultatet og selskapets stilling forøvrig som burde ha vært gitt, skal revisor gjøre merknad om dette i revisjonsberetningen. Revisor kan om mulig også gi nødvendige tilleggsopplysninger.

(2) Har revisor under revisjonen kommet til at det foreligger forhold som kan føre til ansvar for et medlem av selskapets styrende organer eller andre som representerer selskapet, skal det gjøres merknad om dette i revisjonsberetningen.

(3) Revisor skal også ellers gi opplysning om forhold som revisor mener bør gjøres kjent for aksjeeierne.

§ 8-13. Revisor deltar i generalforsamlingen

(1) Revisor skal møte i generalforsamlingen når de saker som skal behandles er av en slik art at dette må anses som nødvendig. Forøvrig har revisor rett til å delta i generalforsamlingen.

§ 8-14. Opplysningsplikt

(1) Når det kreves av generalforsamlingen, et medlem av styret, daglig leder eller en gransker, skal revisor innenfor rammen av oppdraget gi opplysninger om forhold vedrørende selskapet som revisor har fått kjennskap til under revisjonen.

(2) Får revisor utenfor møte anmodning om å gi opplysninger til et medlem av styret, kan revisor kreve å få gi svar i styremøte.

Del II. Selskapsendringer

Kapittel 9. Nytegning av aksjekapital

§ 9-1. Kapitalforhøyelse ved nytegning

(1) Beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning av aksjer treffes av generalforsamlingen etter forslag fra styret og med flertall som for vedtektsendring, når annet ikke er bestemt i loven.

(2) Aksjeinnskuddet kan ikke settes lavere enn at innskuddene med fradrag av omkostninger ved kapitalforhøyelsen som selskapet skal bære, minst svarer til det beløp aksjekapitalen skal forhøyes med.

(3) Aksjeinnskudd skal betales i penger med mindre annet er fastsatt i beslutningen. Paragraf 2-4 annet ledd gjelder tilsvarende.

(4) Beslutning om nytegning kan ikke treffes før selskapet er registrert.

§ 9-2. Hvem kan tegne nye aksjer

(1) Ved kapitalforhøyelse ved nytegning kan nye aksjer bare tegnes av selskapets aksjeeiere, med mindre det etter § 9-6 er truffet vedtak om at personer som er bestemt navngitt i beslutning om kapitalforhøyelsen skal ha rett til å tegne aksjer.

(2) Aksjer kan ikke tegnes av selskapet eller av noe datterselskap, jf §§ 6-19 og 6-21.

I. Fortrinnsrett ved nytegning

§ 9-3. Aksjeeiernes tegningsrett

(1) Ved nytegning av aksjekapital mot innskudd i penger har aksjeeierne rett til å tegne nye aksjer i samme forhold som de fra før eier aksjer i selskapet for så vidt ikke annet er besluttet etter § 9-6.

(2) Aksjeeiernes tegningsrett kan ikke settes til side i vedtektene. Har selskapet flere aksjeklasser, kan vedtektene likevel bestemme at aksjeeierne ved forholdsmessig kapitalforhøyelse innen hver aksjeklasse bare skal ha rett til aksjer innen den aksjeklasse de fra før har aksjer i.

§ 9-4. Ubenyttet tegningsrett

(1) Blir retten etter § 9-3 ikke nyttet fullt ut, har de aksjeeiere som har brukt sin tegningsrett og som vil overta en større andel av aksjene, rett til å tegne den andel av kapitalforhøyelsen som ikke er blitt tegnet. De aksjer det gjelder skal fordeles mellom disse aksjeeiere best mulig i forhold til det antall tegningsretter hver av dem har nyttet.

(2) Ved kapitalforhøyelse omfattet av vedtektsbestemmelser som nevnt i § 9-3 annet ledd, gjelder bestemmelsene i første ledd for hver aksjeklasse, likevel slik at aksjer som ikke blir tegnet av aksjeeierne i en aksjeklasse kan tegnes av aksjeeierne i andre aksjeklasser.

(3) Styret kan likevel beslutte at ubrukte tegningsretter skal søkes solgt til de øvrige aksjeeiere slik at verdien kommer de aksjeeiere til gode som ikke har nyttet sin tegningsrett.

§ 9-5. Overdragelse av tegningsrett

(1) Retten til å tegne nye aksjer ved kapitalforhøyelse kan ikke skilles fra aksjen før kapitalforhøyelsen er besluttet. En tegningsrett kan bare overdras sammen med aksjen eller til noen som har tegningsrett etter § 9-3.

(2) Ved overdragelse av tegningsrett gjelder reglene i §§ 3-7 til 3-19.

§ 9-6. Tilsidesettelse av aksjeeiernes tegningsrett

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring beslutte å fravike det som er bestemt om aksjeeiernes tegningsrett i §§ 9-3 og 9-4 eller i vedtektene.

(2) Generalforsamlingen kan likevel ikke beslutte større avvik fra aksjeeiernes tegningsrett enn det som er angitt i styrets forslag, med mindre de aksjeeiere som vil få sin rett forringet, samtykker i dette.

§ 9-7. Varsel om fortrinnsrett. Tegningsfrist

(1) Aksjeeiere som etter generalforsamlingens beslutning skal ha rett til å tegne nye aksjer, skal gis skriftlig underretning til kjent adresse. Dette gjelder ikke når alle aksjer tegnes på møte i generalforsamlingen hvor kapitalforhøyelsen vedtas.

(2) Underretningen skal angi hva som må gjøres for å bruke retten og hvilken frist som gjelder for å benytte den.

(3) Fristen for å tegne aksjer kan ikke settes kortere enn to uker fra avsendelsen av underretningen.

II. Beslutning om nytegning

§ 9-8. Minstekrav til innholdet av beslutningen

(1) En beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning skal minst inneholde:

1. Det beløp aksjekapitalen skal forhøyes med eller en øvre og en nedre grense for forhøyelsen.
2. Aksjenes pålydende (nominelle beløp).
3. Det beløp som skal betales for hver aksje.
4. Hvem som kan tegne de nye aksjene.
5. Fristen for å tegne aksjer som ikke kan settes lengre enn 3 måneder.
6. Tid og sted for oppgjør av aksjeinnskudd.
7. Fra hvilket regnskapsår de nye aksjer gir rett til utbytte.
8. Omkostninger som skal dekkes av selskapet etter § 9-9.
9. Enhver bestemmelse om aksjeinnskudd som nevnt i § 9-11.
10. Enhver bestemmelse om særskilte rettigheter som nevnt i § 9-12.

(2) Har selskapet eller skal det ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet, skal beslutningen også angi hvilken aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre.

(3) Kongen kan i forskrift fastsette standardformular for kapitalforhøyelse ved nytegning og gi nærmere regler om bruken, herunder om bruk av formularet ved registrering i Foretaksregisteret.

§ 9-9. Omkostninger ved kapitalforhøyelsen

(1) Når annet ikke fastsettes i generalforsamlingens beslutning, skal selskapet dekke omkostningene ved kapitalforhøyelsen. Det skal angis hvilke omkostninger det gjelder og i tilfelle et høyeste beløp.

(2) Generalforsamlingens beslutning skal også angi hvor mye som i tilfelle skal betales i provisjon for garanti for tegning av aksjer. Det skal redegjøres for innholdet av garantien.

§ 9-10. Forslag om kapitalforhøyelse ved nytegning

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning, samt forslag til de vedtektsendringer som er påkrevet. Forslagene skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

(2) Forslaget skal begrunnes. Det skal gis en kort redegjørelse for forhold som må tillegges vekt når det gjelder å tegne nye aksjer. Dersom generalforsamlingen ikke samtidig skal behandle årsoppgjøret, skal:

1. Redegjørelsen også omfatte hendinger inntruffet etter siste balansedag som er av vesentlig betydning for selskapet.
2. Innkallingen opplyse at siste fastsatte årsregnskap, årsberetning og med revisjonsberetning er utlagt på selskapets kontor til gjennomsyn.

(3) Forslag om at generalforsamlingen skal treffe vedtak etter § 9-6 om å fravike aksjeeiernes rett til å tegne de nye aksjene, skal særskilt angis og begrunnes.

III. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv

§ 9-11. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv

(1) Aksjer kan tegnes med rett eller plikt til å gjøre innskudd med andre eiendeler enn penger eller på andre særlige vilkår, bare når dette er fastsatt i generalforsamlingens beslutning. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, innskyterens navn og adresse, hvor mange aksjer selskapet skal yte for innskuddet, og hvilke vilkår som skal gjelde.

(2) Eiendeler som selskapet mottar som aksjeinnskudd, kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på tidspunktet for revisorbekreftelse etter § 9-13. Som aksjeinnskudd kan ikke brukes eiendeler som etter gjeldende regler ikke kan føres opp i balansen, og heller ikke en plikt til å utføre et arbeid eller en tjeneste for selskapet.

(3) Er avtale eller bestemmelse om tegning av aksjer på særlige vilkår ikke i sin helhet inntatt i innkallingen til generalforsamlingen, skal innkallingen gjengi hovedpunktene og henvise til vedlegg til dokumentet hvor avtalen og redegjørelsen etter § 9-13 inntas.

(4) Paragraf 2-6 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-12. Særlige plikter for selskapet

(1) Beslutningen om kapitalforhøyelse skal inneholde enhver avtale eller bestemmelse om at selskapet ved eller som følge av kapitalutvidelsen skal:

1. Overta eiendeler mot vederlag i annet enn aksjer. Det skal i beslutningen angis hvilke eiendeler det gjelder, overdragerens navn og adresse, det vederlag som skal ytes, og hvilke vilkår som skal gjelde. Eiendelene kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for ervervet.
2. Bli part i en avtale, eller noen skal ha særskilte rettigheter overfor eller fordeler

av selskapet. Det skal angis hvilke vilkår som skal gjelde, og navn og adresse på den som er tilgodesett.

3. Motta oppgjør for aksjeinnskudd ved motregning med krav på selskapet.

(2) Bestemmelsene i § 9-11 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-13. Redegjørelse om særskilte rettigheter

(1) I tilfelle som nevnt i §§ 9-11 og 9-12 skal styret sørge for at det utarbeides en redegjørelse i samsvar med de krav som er angitt i § 2-8. Redegjørelsen med revisors bekreftelse skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen. Revisors påtegning skal tidligst være datert fire uker før beslutning om nytegning.

(2) I bekreftelsen fra revisor skal det angis at verdien av aksjeinnskuddene med fradrag av forpliktelser som selskapet er pålagt ved kapitalforhøyelsen, minst svarer til det beløp som aksjekapitalen skal forhøyes med.

IV. Gjennomføring av kapitalforhøyelsen

§ 9-14. Tegningen

(1) Tegningen av nye aksjer skjer i protokollen for generalforsamlingen. Aksjer som ikke tegnes på møte i generalforsamlingen, kan tegnes på et dokument som gjengir beslutningen om kapitalforhøyelsen.

(2) Tegningsdokumentet skal angi hvor selskapets vedtekter og innkallingen til møte i generalforsamlingen med vedlegg som nevnt i §§ 9-10 til 9-13, samt årsregnskapet og årsberetningen for de to siste år, holdes tilgjengelig for gjennomsyn.

(3) Tegning av aksje på annen måte enn fastsatt i paragrafen her eller med forbehold som ikke stemmer med beslutningen av generalforsamlingen, er ikke bindende for selskapet eller tegneren. Bestemmelsene i § 2-11 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-15. Utilstrekkelig tegning

(1) Blir det beløp kapitalforhøyelsen gjelder eller i tilfelle det minstebeløpet som er fastsatt ikke tegnet innen tegningsfristens utløp, bortfaller kapitalforhøyelsen.

§ 9-16. Melding til Foretaksregisteret

(1) Er kapitalforhøyelsen eller i tilfelle den fastsatte minstekapital blitt tegnet, skal kapitalforhøyelsen meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter tegningsfristens utløp. Meldingen skal angi beløpet for kapitalforhøyelsen og hvor stor del av aksjeinnskuddene som er innbetalt. Paragraf 2-14 gjelder tilsvarende.

(2) Før kapitalforhøyelsen kan meldes til Foretaksregisteret må aksjeinnskuddene være ytet fullt ut, herunder resultatet av teknisk bistand, forsknings – og utviklingsarbeid mv stillet til rådighet for selskapet. Revisor skal bekrefte at selskapet har mottatt aksjeinnskuddene.

(3) Er kapitalforhøyelsen ikke meldt til Foretaksregisteret innen den fastsatte frist er utløpt, kan registrering ikke finne sted. Tegningene av aksjer er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 9-17. Registrering av kapitalforhøyelsen

(1) Aksjekapitalen anses forhøyet med det beløp som er angitt i melding etter § 9-16 når kapitalforhøyelsen er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Kapitalforhøyelse kan ikke registreres dersom det samlede beløp av tegnete og tildelte aksjer er mindre enn den kapitalforhøyelse eller i tilfelle den minstekapital som generalforsamlingens beslutning fastsetter. Det skal gjøres fradrag for aksjer som er slettet etter reglene om tegning som ikke er bindende eller om forsinket oppgjør av aksjeinnskudd.

§ 9-18. Rettigheter etter de nye aksjene

(1) De nye aksjene gir rettigheter i selskapet fra registreringen av kapitalforhøyelsen når annet ikke er fastsatt i beslutningen av generalforsamlingen.

(2) Retten til å møte på generalforsamlingen og andre rettigheter som enhver aksjeeier har, inntrer i alle tilfelle senest ved registreringen.

V. Aksjeeiernes innskuddsplikt

§ 9-19. Selskapets krav på innskudd mv

(1) Selskapets krav på innskudd stiftes ved aksjetegningen og forfaller på det tidspunkt som er fastsatt i beslutningen om nytegning.

(2) Selskapets krav på innskudd kan ikke overdras eller stilles som sikkerhet. Krav på innskudd kan heller ikke tas til utlegg for gjeld.

§ 9-20. Særskilt innbetalingskonto for aksjeinnskudd

(1) Aksjeinnskudd i penger skal innbetales på særskilt konto i kredittinstitusjon som kan drive virksomhet her i riket. Dette gjelder ikke når det i beslutningen om kapitalforhøyelse er fastsatt at aksjeinnskuddene skal betales direkte til selskapet og at innskuddene kan disponeres av selskapet før kapitalforhøyelsen er registrert.

(2) Kontoen kan ikke disponeres av selskapet før kapitalforhøyelsen er registrert. Den kan heller ikke overdras, stilles som sikkerhet eller tas som utlegg for gjeld.

(3) Dersom kapitalforhøyelsen faller bort, skal det beløp som står på kontoen uten opphold betales tilbake til aksjetegnerne. Tilsvarende gjelder dersom en aksjetegning ikke godtas eller ikke er bindende.

§ 9-21. Oppgjør av krav på innskudd

(1) Bestemmelsene om oppgjør av krav på innskudd i §§ 2-16 til 2-22 gjelder tilsvarende.

VI. Styrefullmakt om nytegning

§ 9-22. Tildeling av styrefullmakt

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til å forhøye aksjekapitalen ved nytegning av aksjer.

(2) Det samlede pålydende av aksjer utstedt i henhold til styrefullmakt kan ikke overstige halvdelen av aksjekapitalen da fullmakten ble gitt.

(3) En styrefullmakt om nytegning kan ikke gis for mer enn to år om gangen.

§ 9-23. Styrefullmaktens innhold

(1) En beslutning om styrefullmakt skal angi:
1. Det beløp aksjekapitalen i alt skal kunne forhøyes med.
2. Tidspunktet da fullmakten opphører å gjelde.
3. Om styret kan fravike aksjeeiernes tegningsrett som nevnt i § 9-6.
4. Om fullmakten omfatter nytegning mot innskudd i annet enn penger eller rett til å pådra selskapet særlige plikter som nevnt i § 9-12.
5. Om fullmakten omfatter beslutning om sammenslåing etter § 10-6.

(2) Har selskapet eller skal det ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet, skal det også angis hvilken klasse de nye aksjene skal tilhøre. Skal de nye aksjene utgjøre en egen klasse, må de rettigheter aksjene skal ha angis i hovedtrekk.

§ 9-24. Forslag om styrefullmakt

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om styrefullmakt om nytegning. Bestemmelsene i § 9-10 gjelder tilsvarende.

§ 9-25. Melding til Foretaksregisteret

(1) Generalforsamlingens beslutning om styrefullmakt skal uten opphold meldes til Foretaksregisteret. Styret kan ikke gjøre bruk av fullmakten før den er registrert.

§ 9-26. Styrets beslutning om nytegning

(1) For styrets beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning gjelder bestemmelsene i §§ 9-8 til 9-10 tilsvarende.

(2) Skal nye aksjer kunne tegnes mot innskudd i annet enn penger eller skal det forøvrig gjelde andre særlige vilkår, gjelder også bestemmelsene i §§ 9-11 til 9-13 tilsvarende.

(3) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen skal ha rett til å tegne de nye aksjene, skal gis varsel og tegningsfrist etter reglene i § 9-7.

§ 9-27. Tegningen

(1) Tegningen av de nye aksjene skal skje på et dokument som gjengir generalforsamlingens beslutning om styrefullmakt og styrets beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning.

(2) Tegningsdokumentet skal angi hvor selskapets vedtekter, årsregnskap og årsberetning for de to siste år og i tilfelle redegjørelse etter § 9-13 holdes tilgjengelig for gjennomsyn.

(3) Tegning av aksje på annen måte enn nevnt i første ledd eller med forbehold som ikke stemmer med styrets beslutning, er ikke bindende for selskapet eller tegneren. Bestemmelsene i § 2-11 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-28. Gjennomføringen av kapitalforhøyelsen

(1) Bestemmelsene i §§ 9-15 til 9-21 gjelder tilsvarende for kapitalforhøyelse i henhold til styrebeslutning.

(2) Styret kan foreta de vedtektsendringer som kapitalforhøyelsen gjør påkrevet.

VII. Lån med rett til aksjer

§ 9-29. Beslutning om låneopptak

(1) Beslutning om opptak av lån som gir fordringshaveren rett til å kreve utstedt aksjer, enten mot innskudd i penger eller mot at fordringen nyttes til motregning, treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring.

(2) Lån som nevnt kan bare tegnes av aksjeeiere eller av personer som er bestemt navngitt i beslutningen. Retten til å kreve utstedt aksjer kan ikke skilles fra fordringen.

§ 9-30. Tegningsrett

(1) Aksjeeierne har fortrinnsrett etter §§ 9-3 til 9-6 til å tegne lån som gir fordringshaveren rett til å kreve utstedt aksjer.

(2) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen om låneopptaket skal ha tegningsrett, skal gis varsel og tegningsfrist etter reglene i § 9-7.

§ 9-31. Beslutningens innhold

(1) Generalforsamlingen skal for hvert lån fastsette lånevilkårene. Beslutningen skal angi:

1. Det samlede lånebeløp eller en øvre og en nedre grense for lånebeløpet.
2. Hvem som kan tegne lånet.
3. Tegningsfristen.
4. Fordringens pålydende (nominelle beløp) og rente.
5. Kursen ved tegningen av lånet.
6. Tid og sted for innbetaling av lånet til selskapet.
7. Vilkår for å kunne kreve utstedt aksjer, herunder vederlaget for de nye aksjene.
8. En frist på inntil fem år fra generalforsamlingens beslutning for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.
9. Den aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre dersom selskapet har eller skal ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet.
10. Fra hvilket regnskapsår de nye aksjene gir rett til utbytte.

(2) Beslutningen skal også angi hvilke rettigheter fordringshaverne skal ha dersom selskapet beslutter å forhøye eller nedsette aksjekapitalen eller å ta opp nytt lån som nevnt i § 9-29, samt i tilfelle av sammenslåing, deling, omdanning, eller oppløsning av selskapet. Det kan fastsettes at fordringshaverne i slike tilfeller skal ha samme rettigheter som en aksjeeier.

§ 9-32. Forslag om låneopptak

(1) Styret skal utarbeide forslag om låneopptak i samsvar med reglene i §§ 9-29 til 9-31. Bestemmelsene i § 9-10 gjelder tilsvarende.

§ 9-33. Tegning. Melding til Foretaksregisteret

(1) For tegning av lån med rett til å kreve utstedt aksjer gjelder bestemmelsene i § 9-14 tilsvarende.

(2) Blir lånebeløpet eller i tilfelle det minstebeløpet som er fastsatt ikke tegnet innen tegningsfristens utløp, bortfaller beslutningen om låneopptaket. Beløp som er innbetalt skal i så fall uten opphold betales tilbake.

(3) Er lånebeløpet eller i tilfelle minstebeløpet tegnet, skal beslutningen uten opphold meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal angi det beløp aksjekapitalen kan forhøyes med, og fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.

(4) Paragraf 9-20 gjelder tilsvarende for innbetaling av lån.

§ 9-34. Gjennomføringen av kapitalforhøyelsen

(1) Blir retten til å kreve utstedt aksjer brukt, forhøyes aksjekapitalen uten ytterligere beslutning av generalforsamlingen.

(2) Når fristen for å bruke retten er utløpt, skal styret uten opphold melde til Foretaksregisteret det beløp aksjekapitalen er forhøyet med. Er fristen mer enn 12 måneder, skal styret senest en måned etter utløpet av hvert regnskapsår melde det beløp aksjekapitalen er forhøyet med i løpet av året. Paragraf 2-14 gjelder tilsvarende.

(3) Når registrering har funnet sted, anses aksjekapitalen forhøyet og aksje utstedt med det meldte beløp. De nye aksjene gis rettigheter i selskapet etter reglene i § 9-18. Skal aksjene utstedes mot innskudd, gjelder også reglene i §§ 9-19 til 9-21 tilsvarende.

(4) Styret kan foreta de vedtektsendringer som kapitalforhøyelsen gjør påkrevet.

§ 9-35. Styrefullmakt om låneopptak

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til oppta lån som nevnt i § 9-30. Beslutningen skal angi :

1. Det samlede beløp for lån som kan opptas.
2. Det beløp aksjekapitalen i alt skal kunne forhøyes med.
3. Tidspunktet da fullmakten opphører å gjelde.
4. Om styret kan sette til side aksjeeiernes tegningsrett etter § 9-30.
5. Den aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre dersom selskapet har eller skal ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet. Skal de nye aksjene utgjøre en egen klasse, må de rettigheter aksjene skal ha angis i hovedtrekk.

(2) Reglene i § 9-22 annet og tredje ledd og i § 9-25 gjelder tilsvarende. Styret skal utarbeide forslag til beslutning etter reglene i § 9-10.

§ 9-36. Bruk av styrefullmakt

(1) For styrets beslutning om låneopptak i henhold til fullmakt etter § 9-35 gjelder bestemmelsene i § 9-29 annet ledd og §§ 9-30 og 9-31 tilsvarende.

(2) For tegningen av lånet og gjennomføring av kapitalforhøyelsen gjelder bestemmelsene i § 9-27 og § 9-33 annet og tredje ledd, samt § 9-34 tilsvarende.

Kapittel 10. Sammenslåing av selskaper

I. Virkeområde mv

§ 10-1. Hvilke selskaper omfattes

(1) Bestemmelsene i kapittelet her gjelder sammenslåing av aksjeselskaper. Ved sammenslåing av et aksjeselskap og et allmennaksjeselskap eller av flere slike selskaper, gjelder bestemmelsene i kap 10 i lov om allmennaksjeselskaper.

(2) Innebærer sammenslåingen at et aksjeselskap skal omdannes til et allmennaksjeselskap gjelder også reglene i §§ 2-23 til 2-26 i lov om allmennaksjeselskaper.

§ 10-2. Sammenslåing mot vederlag i aksjer mv

(1) Sammenslåing av selskaper er undergitt reglene i kapittelet her når et selskap (det overtakende selskap) skal overta et annet selskaps (det overdragende selskaps) eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet mot at aksjeeierne i dette selskapet får som vederlag

1. aksjer i det overtakende selskap, eller
2. slike aksjer med et tillegg som ikke må overstige 20 prosent av det samlede vederlag.

(2) Tilhører det overtakende selskap et konsern og har et eller flere av konsernselskapene samlet mer enn 90 prosent av både aksjene og stemmene på generalforsamlingen i det overtakende selskap, kan vederlaget i aksjer i stedet være aksjer i et konsernselskap. Generalforsamlingen i dette selskapet kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at aksjeeiernes rett etter § 7-5 til nye aksjer ved fondsemisjon skal fravikes så langt de nye aksjene skal ytes som vederlag.

§ 10-3. Annen sammenslåing.

(1) Skal et selskap overta et annet selskaps eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet mot at aksjeeierne i det overdragende selskap får som vederlag aksjer som nevnt i § 10-2 med et tillegg som overstiger 20 % av det samlede vederlag eller vederlag som i sin helhet består av annet enn slike aksjer, gjelder kapittelet her med følgende særregler:

1. Paragraf 10-6 gjelder tilsvarende selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i det overtakende selskap.
2. Utkast til åpningsbalanse skal utarbeides selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i det overtakende selskap.
3. Paragraf 10-8 og § 10-16 første ledd nr 2 og 4 gjelder ikke når hele vederlaget er annet enn aksjer i det overtakende selskap.
4. Vederlag i annet enn aksjer kan ikke dekkes ved nedsettelse av aksjekapitalen i det overtakende selskap. Revisor skal bekrefte at vederlaget kan ytes av fri egenkapital.

II. Beslutning om sammenslåing

§ 10-4. Godkjenning av avtale om sammenslåing

(1) Styrene i de selskaper som skal sammenslås skal utarbeide forslag til avtale om sammenslåingen. Forslaget skal utarbeides etter reglene i §§ 10-**7** til 10-9 og undertegnes av styrene.

(2) I det enkelte selskap treffes beslutningen om at selskapet skal slås sammen med et eller flere andre selskaper ved at generalforsamlingen godkjenner avtalen om sammenslåing med flertall som for vedtektsendring. I et overdragende selskap kan slik beslutning treffes selv om selskapet allerede er besluttet oppløst for avvikling med mindre utlodning til aksjeeierne er påbegynt.

(3) I et overdragende selskap har godkjenningen også virkning som tegning av de aksjer som skal mottas som vederlag fra det overtakende selskap. I det overtakende selskap skal likevel merverdier som ikke blir bundet kapital i selskapet, tilføres overkursfondet.

§ 10-5. Utstedelse av aksjer i det overtakende selskap

(1) De aksjer som det overtakende selskap skal utstede som vederlag til aksjeeiere i et overdragende selskap, utstedes etter reglene om kapitalforhøyelse i kapitlene 7 eller 9 (sammenslåing ved overtakelse) eller etter reglene om stiftelse i kap 2 (sammenslåing ved stiftelse av nytt selskap).

§ 10-6. Styrebeslutning i det overtakende selskap

(1) Kan kapitalforhøyelsen i det overtakende selskap gjennomføres i henhold til styrefullmakt etter reglene i §§ 9-22 til 9-28 som angir at den omfatter sammenslåing, kan beslutningen om sammenslåingen treffes av styret.

(2) Beslutningen kan ikke treffes av styret dersom bedriftsforsamlingen går imot planen for sammenslåing.

III. Avtaleforslaget

§ 10-7. Forslagets innhold

(1) Et forslag til avtale om sammenslåing skal minst angi:

1. Selskapenes firmaer, forretningskommuner, adresser og organisasjonsnummer.
2. Fra hvilket tidspunkt transaksjoner i et overdragende selskap regnskapsmessig skal anses foretatt for det overtakende selskaps regning.
3. Det vederlag som skal ytes til aksjeeierne i det eller de overdragende selskaper.
4. Vilkår for utøvelse av rettigheter som aksjeeier i det overtakende selskap og for innføring i aksjeeierboken.
5. Hvilke rettigheter aksjeeiere med særlige rettigheter og innehavere av tegningsrett som nevnt i § 9-29 i det eller de overdragende selskaper skal ha i det overtakende selskap.
6. Enhver særlig rett eller fordel som skal tilfalle medlemmer av styret eller daglig leder ved sammenslåingen.
7. Utkast til åpningsbalanse for det overtakende selskapet. Åpningsbalansen skal settes opp i samsvar med gjeldende regnskapsregler. Registrert eller statsautorisert revisor skal avgi en erklæring om at balansen er gjort opp i samsvar med disse reglene.

(2) I avtaleforslaget kan det fastsettes at det overtakende selskap skal overta forvaltningen av det eller de overdragende selskaper så snart forslaget er godkjent av alle selskapene som deltar i sammenslåingen.

§ 10-8. Aksjeutstedelse i det overtakende selskap

(1) Avtaleforslaget skal også inneholde forslag til beslutning om kapitalforhøyelse og vedtektsendringer i det overtakende selskap i henhold til reglene i § 7-3 eller § 9-10, jf § 9-26. Nye særlige bestemmelser om aksjeeiernes rettsstilling skal angis.

(2) Ved sammenslåing ved stiftelse av nytt selskap skal forslaget istedet inneholde forslag til stiftelsesdokument for det overtakende selskap. Reglene i §§ 2-1 til 2-7 gjelder tilsvarende så langt de passer.

(3) Reglene om redegjørelse bekreftet av revisor i § 9-13 og § 2-8 gjelder tilsvarende.

§ 10-9. Vedlegg til avtaleforslaget

(1) Som vedlegg til avtaleforslaget skal følge:

1. Det overtakende selskaps vedtekter.
2. Siste årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning i de selskaper som deltar i sammenslåingen.
3. Redegjørelsen med revisors bekreftelse i henhold til § 10-8 tredje ledd.

IV. Saksbehandlingsregler

§ 10-10. Rapport om sammenslåingen

(1) Når forslaget til avtale om sammenslåingen er ferdig, skal styret i hvert selskap utarbeide en skriftlig rapport om sammenslåingen og hva den vil bety for selskapet. Rapporten skal redegjøre for begrunnelsen for forslaget, de hovedsynspunkter som ligger til grunn for fastsettelsen av vederlaget, og den betydning sammenslåingen kan få for de ansatte i selskapet.

§ 10-11. Forholdet til de ansatte og bedriftsforsamlingen

(1) Forslaget til avtale om sammenslåingen med vedlegg og rapporten fra styret skal gjøres kjent for de ansatte eller representanter for de ansatte i selskapet.

(2) Har selskapet bedriftsforsamling skal avtaleforslaget med tilhørende dokumenter forelegges for bedriftsforsamlingen.

(3) Skriftlig uttalelse fra de ansatte eller bedriftsforsamlingen skal i tilfelle vedlegges avtaleforslaget ved den videre behandlingen av dette i selskapet.

§ 10-12. Innkalling til generalforsamling mv

(1) Forslaget til avtale om sammenslåingen, styrets rapport, revisors bekreftelse og i tilfelle uttalelse fra de ansatte og bedriftsforsamlingen, jf § 10-7 til § 10-11 skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen. Innkallingen skal sendes ut senest to uker før møtet.

(2) Skal beslutningen i det overtakende selskap om godkjennelse av avtaleforslaget treffes av styret etter § 10-6, skal dokumentene sendes til aksjeeierne senest to uker før generalforsamlingen i det eller de overdragende selskaper.

V. Gjennomføringen av sammenslåingen

§ 10-13. Melding til Foretaksregisteret

(1) Når avtalen om sammenslåing er godkjent av alle selskapene, skal det overtakende selskap innen en måned melde beslutningen til Foretaksregisteret. Oversittes fristen, bortfaller sammenslåingen.

§ 10-14. Kreditorvarsel

(1) Foretaksregisteret skal kunngjøre beslutningen om sammenslåing og varsle selskapenes kreditorer om at innsigelse mot sammenslåingen må meldes til selskapet innen seks uker fra siste kunngjøring.

(2) Kunngjøring skal skje to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i en avis kan gis en kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad.

§ 10-15. Innsigelse fra kreditorer

(1) Gjør en kreditor med uomtvistet og forfalt fordring innsigelse innen fristen etter § 10-14, kan sammenslåingen ikke gjennomføres før fordringen er betalt.

(2) En kreditor med omtvistet eller ikke forfalt fordring kan kreve at betryggende sikkerhet blir stillet, med mindre slik sikkerhet alt er stillet. Skifteretten avgjør tvist om det foreligger en fordring og om sikkerheten er betryggende.

(3) Skifteretten kan forkaste krav om sikkerhet etter annet ledd når det er klart at det ikke foreligger noen fordring eller at sammenslåingen ikke vil forringe kreditors mulighet til å få dekket fordringen.

(4) Krav om skifterettens avgjørelse må være fremsatt innen to måneder fra siste kunngjøring etter § 10-14.

§ 10-16. Ikrafttredelse av sammenslåingen

(1) Når fristen for innsigelse etter § 10-14 er utløpt for alle selskapene som deltar i sammenslåingen, og forholdet til kreditorer som i tilfelle har fremsatt innsigelse er avklart etter § 10-15, skal det overtakende selskap gi melding til Foretaksregisteret for alle selskapene som deltar, om at sammenslåingen skal tre i kraft. Når sammenslåingen er registrert, inntrer følgende virkninger av sammenslåingen:

1. Det eller de overdragende selskapene er oppløst.
2. Det overtakende selskapet er stiftet eller aksjekapitalen i selskapet er forhøyet.
3. Det eller de overdragende selskapenes eiendeler, rettigheter og forpliktelser er overført til det overtakende selskapet.
4. Aksjene i det eller de overdragende selskapene er byttet om med aksjer i det overtakende selskapet.
5. Krav på vederlag i annet enn aksjer er forfalt, med mindre annet er fastsatt.
6. Andre virkninger som bestemt i avtalen om sammenslåingen.

(2) Selv om forholdet til kreditorer som har fremsatt innsigelse ikke er avklart etter § 10-15, kan skifteretten etter krav fra det selskap fordringene gjelder, beslutte at sammenslåingen kan gjennomføres og meldes til Foretaksregisteret.

§ 10-17. Forvaltningen av overdragende selskap

(1) Når meldingen om sammenslåing er registrert i Foretaksregisteret, kan det overtakende selskap etter alminnelige regler overføre formelle posisjoner som eier eller rettighetshaver til eiendeler som har tilhørt et overdragende selskap.

(2) Fastsetter avtalen om sammenslåingen at det overtakende selskap skal overta forvaltningen av et overdragende selskap så snart avtalen er godkjent av alle selskapene, skal det overtakende selskap sørge for at det overdragende selskaps eiendeler og saker holdes atskilt inntil sammenslåingen trer i kraft.

(3) Det overtakende selskap skal oppbevare det eller de overdragende selskapenes bøker inntil tre år etter at sammenslåingen er registrert, med mindre offentlig myndighet før utløpet av oppbevaringstiden har fremsatt krav om at oppbevaringen forlenges for en periode på inntil syv år.

§ 10-18. Særlige rettigheter i et overdragende selskap

(1) Aksjeeier eller andre som har tegningsrett etter § 9-29 eller andre særlige rettigheter i et overdragende selskap, kan kreve rettighetene innløst av det overdragende eller det overtakende selskap dersom rettighetene i det overtakende selskap ikke minst tilsvarer rettighetene aksjeeieren hadde i det overdragende selskap.

(2) Innløsningssummen skal fastsettes etter rettighetenes virkelige verdi. Oppnås ikke enighet, fastsettes innløsningssummen ved skjønn med mindre annen fremgangsmåte avtales.

VI. Ugyldig sammenslåing

§ 10-19. Søksmål om ugyldighet

(1) Søksmål med påstand om at et selskaps beslutning om sammenslåing skal kjennes ugyldig, må reises før sammenslåingen er registrert i Foretaksregisteret etter § 10-16. Søksmål som reises etter utløpet av fristen skal avvises.

§ 10-20. Frist for å avhjelpe mangler

(1) Reises søksmål om ugyldighet, skal retten gi selskapet en frist på tre måneder for å bringe i orden det forhold søksmålet bygger på.

§ 10-21. Dom om ugyldighet

(1) Dom som kjenner beslutningen om sammenslåing ugyldig, har virkning for alle med søksmålsrett i selskapet.

(2) Er beslutningen om sammenslåingen meldt til Foretaksregisteret etter § 10-13, skal retten uten opphold melde dommen til Foretaksregisteret, som kunngjør dommen på selskapets kostnad i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gis en kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad.

§ 10-22. Selskapets ansvar

(1) Når generalforsamlingens beslutning kjennes ugyldig, hefter selskapet solidarisk med de øvrige selskaper som deltar i sammenslåingen, for de forpliktelser som er oppstått etter at virkningene av sammenslåingen skulle ha inntrådt, men før kunngjøringen av dommen etter § 10-21 annet ledd.

Kapittel 11. Deling av selskapet

V. Virkeområde mv

§ 11-1. Hvilke selskaper omfattes

(1) Bestemmelsen i kapittelet her gjelder deling av aksjeselskap.

(2) Er et allmennaksjeselskap det overtakende selskap, gjelder likevel lov om allmennaksjeselskaper kap 11.

§ 11-2. Deling mot vederlag i aksjer mv

(1) Deling av et selskap er undergitt reglene i kapittelet her når selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal fordeles på selskapet og et eller flere overtakende selskaper mot at aksjeeierne i selskapet får som vederlag

1. aksjer i selskapet eller i ett eller alle av de overtakende selskaper
2. slike aksjer med et tillegg som ikke må overstige 20% av det samlede vederlag.

(2) Deling er også undergitt reglene i kapittelet her når selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal fordeles på to eller flere overtakende selskaper mot at aksjeeierne i selskapet får vederlag som angitt i første ledd.

(3) Tilhører et overtakende selskap et konsern og har et eller flere av konsernselskapene samlet mer enn 90% av både aksjene og stemmene på generalforsamlingen i det overtakende selskap, kan vederlaget i aksjer i stedet være aksjer i et konsernselskap. Generalforsamlingen i dette selskapet kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at aksjeeiernes rett etter § 7-5 til nye aksjer ved fondsemisjon skal fravikes så langt de nye aksjene skal ytes som vederlag.

§ 11-3. Annen deling

(1) Skal et selskap deles ved at et overtakende selskap overtar en bestemt del av selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som en helhet mot at aksjeeierne i det selskap som deles, får som vederlag aksjer som nevnt i § 11-2 med et tillegg som overstiger 20 % av det samlede vederlag, eller vederlag som i sin helhet består av annet enn slike aksjer, gjelder kapittelet her med følgende særregler:

1. Paragraf 10-6 gjelder tilsvarende for det overtakende selskap selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i selskapet.
2. Utkast til åpningsbalanse for det overtakende selskap skal utarbeides selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i selskapet.
3. Paragraf 10-8 og § 10-16 første ledd nr 2 og 4 gjelder ikke tilsvarende for et overtakende selskap når hele vederlaget er annet enn aksjer i selskapet.
4. Vederlag i annet enn aksjer kan ikke dekkes ved nedsettelse av aksjekapitalen i et overtakende selskap. Revisor skal bekrefte at vederlaget kan ytes av fri egenkapital.

II. Fremgangsmåte og virkning

§ 11-4. Gjennomføring av delingen

(1) I det selskap som skal deles (det overdragende selskap), gjennomføres delingen enten etter reglene om nedsettelse av aksjekapitalen i kap 6 eller etter reglene om oppløsning av selskapet i kap 12.

(2) I et overtakende selskap skal aksjer som ytes som vederlag, utstedes etter reglene om kapitalforhøyelse i kapitlene 7 eller 9 (deling ved overtakelse) eller etter reglene om stiftelse i kap 2 (deling ved stiftelse av nytt selskap).

§ 11-5. Reglene om sammenslåing gjelder tilsvarende

(1) Ved gjennomføringen av deling etter kapittelet her gjelder reglene i §§ 10-4 til 10-22 tilsvarende med de særregler som fremgår av §§ 11-6 til 11-10.

§ 11-6. Delingsplan mv

(1) Styret i det selskap som skal deles, skal utarbeide og undertegne en delingsplan som minst inneholder opplysning om forhold som angitt i §10-7. I tillegg skal delingsplanen angi:

1. Fordelingen av selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser på de selskapene som deltar i delingen.
2. Fordeling av aksjer og annet vederlag på aksjeeierne i det selskap som skal deles.

(2) I tilfelle av deling ved overtakelse skal styrene i de selskaper som deltar utarbeide et samlet forslag til delingsplan og de avtaler om sammenslåing som trenges.

§ 11-7. Opplysningsplikt

(1) Styret i det selskap som skal deles, skal gi opplysninger til sin generalforsamling og til styret i det overtakende selskap om vesentlige endringer i eiendeler, rettigheter og forpliktelser som har funnet sted i tiden mellom undertegningen av delingsplanen og behandlingen av delingsplanen i generalforsamlingen.

§ 11-8. Beslutning om deling

(1) I det selskap som skal deles, treffes beslutningen om deling av selskapet ved at generalforsamlingen med flertall for vedtektsendringer godkjenner delingsplanen. Paragraf 10-4 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(2) Skal aksjeeierne i selskapet ikke delta i samme forhold i alle selskapene som deltar i delingen, kreves det tilslutning fra alle de avgitte stemmer og fra hele den aksjekapital som er representert i generalforsamlingen.

§ 11-9. Melding til Foretaksregisteret. Ikrafttredelse

(1) Når delingen av selskapet er godkjent av alle selskapene som deltar, skal selskapene hver for seg melde dette til Foretaksregisteret.

(2) Virkningen av delingen inntrer når melding om at delingen skal tre ikraft er registrert i Foretaksregisteret. Når det selskap som deles skal oppløses ved delingen, skal dette angis i meldingen til Foretaksregisteret.

§ 11-10. Fordeling av eiendeler og forpliktelser

(1) Hvis det ut fra delingsplanen ikke lar seg gjøre å bestemme hvilket selskap som skal eie en eiendel, eies denne i sameie mellom selskapene etter forholdet mellom de nettoverdier som har tilfalt selskapene ved delingen.

(2) Hvis det ut fra delingsplanen ikke lar seg gjøre å bestemme hvilket selskap som skal hefte for en forpliktelse som var oppstått før virkningen av delingen inntrer, hefter de selskapene som har deltatt i delingen, solidarisk for forpliktelsen.

(3) Hvis det selskapet som skal hefte for en forpliktelse etter delingsplanen, ikke oppfyller denne, hefter de selskapene som har deltatt i delingen, solidarisk for forpliktelsen. Heftelsen er likevel for hvert av de øvrige selskapene begrenset til et beløp tilsvarende den nettoverdi som tilfalt selskapet ved delingen.

Kapittel 12. Oppløsning og avvikling mm

I. Oppløsning etter generalforsamlingsvedtak

§ 12-1. Beslutning om oppløsning

(1) Beslutning om å oppløse selskapet treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, når annet ikke er fastsatt i lov.

(2) Er det inntrådt forhold som etter vedtektene skal medføre oppløsning av selskapet, eller skal selskapet oppløses som følge av bestemmelse i lov, skal generalforsamlingen så snart som mulig treffe beslutning om oppløsning av selskapet. Beslutningen treffes med flertall av de avgitte stemmer.

(3) Generalforsamlingen kan ikke treffe beslutning om oppløsning etter at selskapet er besluttet oppløst ved dom eller kjennelse etter reglene i kapittelet her.

§ 12-2. Avviklingsstyre

(1) Når selskapet er besluttet oppløst, skal generalforsamlingen velge et avviklingsstyre som trer inn i stedet for styret og daglig leder. For medlem av avviklingsstyre gjelder en oppsigelsesfrist på tre måneder.

(2) Bestemmelsene om styret i kap 5, herunder reglene om ansattes rett til å velge medlemmer av styret, gjelder tilsvarende for avviklingsstyret.

§ 12-3. Melding til Foretaksregisteret

(1) Beslutning om å oppløse selskapet skal straks meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal inneholde opplysninger om medlemmene av avviklingsstyret.

§ 12-4. Kreditorvarsel

(1) Ved registrering av meldingen om oppløsning skal Foretaksregisteret kunngjøre beslutningen om å oppløse selskapet. I kunngjøringen skal selskapets kreditorer varsles om at de må melde sine krav til avviklingsstyrets leder innen to måneder etter siste kunngjøring. Lederens navn og adresse skal angis i kunngjøringen.

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøring i avisen kan gis en kortform med henvisning til kunngjøring i Norsk Lysingsblad.

(3) Alle kreditorer med kjent adresse skal så vidt mulig varsles særskilt av selskapet.

§ 12-5. Selskapets stilling under avviklingen

(1) Når oppløsning er besluttet, skal selskapet ved sitt firma på brev, kunngjøringer og andre dokumenter tilføye ordene «under avvikling».

(2) Selskapets virksomhet kan fortsette under avviklingen i den utstrekning det er ønskelig for en hensiktsmessig gjennomføring av avviklingen.

(3) Under avviklingen skal årsregnskap avlegges, revideres og sendes til Regnskapsregisteret etter samme regler som ellers.

(4) Reglene om generalforsamlingen og i tilfelle bedriftsforsamlingen gjelder under avviklingen så langt de passer.

§ 12-6. Omgjøring av beslutning om oppløsning

(1) Beslutning om å oppløse selskapet kan omgjøres av generalforsamlingen med det flertall som var nødvendig for beslutningen om oppløsning. Er selskapet oppløst på grunn av bestemmelser i lov eller vedtekter, kan beslutningen bare omgjøres når oppløsningsgrunnen ikke lenger er tilstede.

(2) Omgjøring kan ikke besluttes dersom selskapet har foretatt utdeling til aksjeeierne av annet enn utbytte. Er egenkapitalen mindre enn aksjekapitalen, må aksjekapitalen dessuten være nedsatt til det beløp som er i behold. Er den egenkapital som er i behold, mindre enn minstekravet etter § 1-3 må den bringes opp til minst dette beløpet.

(3) Omgjøringen av en beslutning om oppløsning og medlemmene av selskapets nye styre skal straks meldes Foretaksregisteret.

§ 12-7. Avviklingsbalanse mv

(1) Avviklingsstyret skal lage en fortegnelse over selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser, og gjøre opp en balanse med henblikk på avviklingen.

(2) Fortegnelsen og balansen skal i revidert stand legges ut på selskapets kontor til ettersyn for aksjeeierne. Gjenpart av balansen med revisors erklæring skal sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse.

§ 12-8. Dekning av selskapets forpliktelser

(1) Avviklingsstyret skal sørge for at selskapets forpliktelser dekkes i den utstrekning ikke kreditor har frafalt sitt krav eller samtykker i å ta en annen som debitor i stedet.

(2) Beløp som ikke kan utbetales til kreditor, skal deponeres etter deponeringsloven.

§ 12-9. Salg av selskapets eiendeler

(1) Selskapets eiendeler skal omgjøres i penger så langt dette er nødvendig for å dekke dets forpliktelser. Forøvrig skal eiendelene omgjøres i penger med mindre aksjeeierne enes om naturalutdeling.

§ 12-10. Utdeling til aksjeeierne

(1) Utdeling til aksjeeierne av annet overskudd enn utbytte kan ikke finne sted før selskapets forpliktelser er dekket og det er gått minst to måneder siden siste kunngjøring av kreditorvarselet.

(2) Utdeling kan likevel foretas når det bare gjenstår uvisse eller omtvistede forpliktelser og det avsettes et tilstrekkelig beløp til dekning av dem. Når annet ikke er avtalt skal beløpet settes inn på felleskonto for selskapet og den kreditor det gjelder slik at uttak ikke kan skje uten begge parters skriftlige samtykke eller endelig dom.

§ 12-11. Endelig oppløsning

(1) Etter avsluttet utdeling fremlegges revidert oppgjør for generalforsamlingen. Når oppgjøret er godkjent, skal det meldes til Foretaksregisteret at selskapet er endelig oppløst.

(2) Bestemmelsen i §§ 16-3 og 16-5 gjelder også etter endelig oppløsning.

(3) Avviklingsstyret skal sørge for at selskapets bøker oppbevares i inntil 3 år etter den endelige oppløsning, med mindre offentlig myndighet før utløpet av oppbevaringstiden har fremsatt krav om at oppbevaringen forlenges for en periode på opptil syv år.

§ 12-12. Etterutlodning

(1) Det som måtte tilfalle selskapet av beløp som er avsatt etter § 12-10, utdeling til aksjeeiere som ikke blir hevet, og det som forøvrig måtte vise seg å tilhøre det oppløste selskapet, utloddes etterskuddsvis. Er beløpet så lite at en etterutlodning ville volde uforholdsmessig ulempe eller kostnad, kan avviklingsstyret i stedet anvende det til veldedige eller humanitære formål.

§ 12-13. Ansvar for udekkede forpliktelser

(1) Overfor kreditorer som ikke har fått dekning etter § 12-8 og heller ikke er tilstrekkelig sikret ved avsetning etter § 12-10, svarer aksjeeierne én for alle og alle for én inntil verdien av det som vedkommende har mottatt som utdeling. Overfor slik kreditor svarer dessuten avviklingsstyrets medlemmer én for alle og alle for én uten begrensning, hvis det ikke godtgjøres at de har opptrådt med tilbørlig aktsomhet.

(2) I regressomgangen skal fordeling skje mellom aksjeeierne i forhold til hva hver enkelt har fått utdelt. Gjeldsbrevloven § 2 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(3) Kreditors krav etter første ledd foreldes tre år etter at selskapets endelige oppløsning ble registrert i Foretaksregisteret.

§ 12-14. Skifteretten overtar avviklingen

(1) Skifteretten kan ved kjennelse beslutte å overta avviklingen av selskapet når særlige grunner taler for det dersom:

1. Selskapet ikke er meldt endelig oppløst til Foretaksregisteret senest ett år etter registreringen av melding etter § 12-3.
2. Aksjeeiere som representerer minst en femdel av aksjekapitalen krever det.

(2) Styret eller i tilfelle avviklingsstyret skal gis anledning til å uttale seg før avgjørelse treffes. Foretaksregisteret skal gi skifteretten melding om at ett-års fristen er utløpt. Har skifteretten overtatt avviklingen, skal den videre avvikling skje etter reglene i § 12-18.

II. Oppløsning etter krav fra offentlig myndighet

§ 12-15. Oppløsning etter krav fra Foretaksregisteret

(1) Foretaksregisteret kan etter reglene i §§12-16 til 12-18 kreve at skifteretten beslutter selskapet oppløst i følgende tilfeller:

1. Når selskapet skal oppløses som følge av bestemmelse i lov eller vedtekter.
2. Når selskapet ikke har meldt til Foretaksregisteret et styre som fyller de minstekrav som følger av bestemmelsene gitt i eller i medhold av lov.
3. Når selskapet ikke har meldt til Foretaksregisteret en revisor som fyller de vilkår som er fastsatt i lov.

(2) Foretaksregisteret kan likevel ikke kreve selskapet oppløst som følge av bestemmelse i vedtektene med mindre en aksjeeier har fremsatt krav om det uten at generalforsamlingen har truffet vedtak etter § 12-1.

§ 12-16. Varsel til selskapet. Kunngjøring

(1) I tilfelle som nevnt i § 12-15 skal Foretaksregisteret gi selskapet varsel om dette. Selskapet skal gis en frist på en måned til å bringe forholdet i orden og underrettes om følgene av at fristen oversittes.

(2) Har selskapet ikke brakt forholdet i orden ved fristens utløp, skal Foretaksregisteret gjenta varselet ved kunngjøring i Norsk Lysingsblad og i kortform i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. I kunngjøringen skal angis at vilkårene for oppløsning av selskapet er oppfylt og at selskapet har en frist på to uker fra kunngjøringen i Norsk Lysingsblad til å bringe forholdet i orden. Følgene av at fristen oversittes skal også angis.

§ 12-17. Skifterettens avgjørelse

(1) Har selskapet oversittet fristen etter § 12-16 annet ledd, skal Foretaksregisteret varsle skifteretten om dette.

(2) Skifteretten skal uten ytterligere varsel ved kjennelse beslutte selskapet oppløst etter § 12-15 med mindre beslutning om oppløsning allerede er truffet av generalforsamlingen. Kjennelsen har virkning som kjennelse om konkursåpning etter konkursloven.

§ 12-18. Avvikling av selskapet

(1) Når skifteretten har besluttet selskapet oppløst, skal selskapet avvikles etter reglene i konkursloven og dekningsloven.

(2) Er selskapet oppløst på grunn av bestemmelser i lov eller vedtekter, kan boet bare leveres tilbake til selskapet etter konkursloven § 136 dersom oppløsningsgrunnen ikke lenger er tilstede.

§ 12-19. Oppløsning etter krav fra Regnskapsregisteret

(1) Regnskapsregisteret kan kreve at skifteretten beslutter selskapet oppløst i følgende tilfeller:

1. Når årsoppgjøret og revisjonsberetningen som selskapet etter ellers gjeldende lovgivning har plikt til å sende til Regnskapsregisteret, ikke er innsendt innen seks måneder etter fastsatt frist.
2. Når Regnskapsregisteret ved fristens utløp ikke kan godkjenne innsendt materiale som årsoppgjør og revisjonsberetning.

(2) Reglene om varsel til selskapet, kunngjøring, skifterettens avgjørelse og avvikling av selskapet i §§ 12-16 til 12-18 gjelder tilsvarende.

III. Oppløsning etter krav fra aksjeeier

§ 12-20. Oppløsning ved dom

(1) En aksjeeier kan kreve selskapet oppløst ved dom når selskapet skal oppløses etter generalforsamlingsvedtak, når selskapet skal oppløses som følge av vedtektsbestemmelse, eller et selskapsorgan eller andre som representerer selskapet har handlet i strid med § 1-11 første ledd og særlig tungtveiende grunner taler for oppløsning som følge av dette.

(2) Når selskapet har nedlagt påstand om det, kan dommen i stedet gå ut på at aksjeeierens aksjer skal innløses av selskapet. Innløsningssummen fastsettes i dommen. Er innløsningen ikke gjennomført, og dette ikke skyldes aksjeeierens forhold, kan aksjeeieren kreve at skifteretten ved kjennelse beslutter selskapet oppløst.

(3) Går dommen ut på oppløsning av selskapet, gjelder § 12-18 tilsvarende.

Del III. Øvrige bestemmelser

Kapittel 13. Bedriftsforsamlingen

I. Når skal selskapet ha bedriftsforsamling

§ 13-1. Plikt til å ha bedriftsforsamling

(1) Et selskap med flere enn 200 ansatte skal velge en bedriftsforsamling på 12 medlemmer. Generalforsamlingen kan fastsette et høyere medlemstall som kan deles på tre.

(2) Kongen kan fastsette utfyllende regler om bedriftsforsamlingen, samt om beregning av antall ansatte, herunder om bruk av gjennomsnittstall. Kongen kan også fastsette nærmere regler om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og om avgjørelse av tvister om valget, samt om bortfall av verv som styremedlem. Kongen kan også gjøre unntak fra første ledd.

§ 13-2. Avtale om at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling

(1) Selskapet og et flertall av de ansatte eller fagforeninger som omfatter to tredeler av de ansatte, kan avtale at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling etter § 13-1.

(2) Kongen kan gi nærmere regler om inngåelsen og innholdet av slik avtale.

§ 13-3. Vedtektsfastsatt bedriftsforsamling

(1) Selv om selskapet ikke omfattes av § 13-1, kan vedtektene fastsette at selskapet skal ha bedriftsforsamling.

(2) Bestemmelser om bedriftsforsamlingen gitt i eller i medhold av lov gjelder tilsvarende når annet ikke er fastsatt i vedtektene.

II. Bedriftsforsamlingens medlemmer

§ 13-4. Generalforsamlingens valgrett

(1) To tredeler av bedriftsforsamlingens medlemmer med varamedlemmer velges av generalforsamlingen.

(2) Vedtektene kan overføre valgretten til andre, herunder til de ansatte i selskapet eller konsernet, eller gruppen som selskapet tilhører. Mer enn halvparten av medlemmene i bedriftsforsamlingen skal likevel velges av generalforsamlingen.

§ 13-5. De ansattes valgrett

(1) En tredel av bedriftsforsamlingens medlemmer og varamedlemmer velges av og blant de ansatte i selskapet. Når selskapet tilhører et konsern eller gruppe, gjelder § 13-6 tilsvarende.

(2) Et flertall av de ansatte eller fagforeninger som omfatter to tredeler av de ansatte, kan bestemme at det i tillegg skal velges varamedlemmer samt et antall observatører på inntil halvdelen av de medlemmer som er valgt av de ansatte, samt varamedlemmer for disse.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og avgjørelse av tvister om valget, samt om bortfall av verv som medlem av bedriftsforsamlingen. Kongen kan også gjøre unntak fra første eller annet ledd.

§ 13-6. De ansattes valgrett i konsernforhold

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan Kongen etter søknad fra konsernet, fra fagforeninger som omfatter to tredeler av dets ansatte, eller fra et flertall av dets ansatte, bestemme at de ansatte i konsernet, skal regnes som ansatt i selskapet. Kongen kan bestemme at dette bare skal gjelde for deler av konsernet.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når et selskap tilhører en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse.

(3) I vedtektene for selskap som nevnt i første eller annet ledd kan det bestemmes at ansatte i konsernet eller gruppen skal ha stemmerett og være valgbare etter § 13-5.

§ 13-7. Personer som ikke kan være medlemmer

(1) Daglig leder, styremedlemmer eller observatører i styret kan ikke være medlemmer av bedriftsforsamlingen.

§ 13-8. Krav om bosted

(1) Minst halvdelen av bedriftsforsamlingens medlemmer skal være bosatt her i riket, med mindre Kongen gjør unntak i det enkelte tilfellet.

(2) Første ledd gjelder ikke statsborgere i stat som er part i EØS-avtalen når de er bosatt i en slik stat.

§ 13-9. Tjenestetid. Opphør av vervet

(1) Bestemmelsene om tjenestetid og opphør av verv i §§ 5-21 og 5-22 med unntakene for ansattevalgte medlemmer gjelder tilsvarende for medlemmene av bedriftsforsamlingen.

§ 13-10. Godtgjørelse mv

(1) Godtgjørelse til medlemmene av bedriftsforsamlingen fastsettes av generalforsamlingen.

(2) Bestemmelsene i § 5-10 som setter forbud mot å motta godtgjørelse fra andre enn selskapet, gjelder tilsvarende for medlemmene av bedriftsforsamlingen og deres nærstående.

§ 13-11. Varamedlemmer og observatører

(1) Lovens bestemmelser om bedriftsforsamlingens medlemmer gjelder tilsvarende for varamedlemmer og observatører så langt de passer.

§ 13-12. Valg av leder

(1) Bedriftsforsamlingen velger selv en leder blant sine medlemmer.

III. Bedriftsforsamlingens oppgaver

§ 13-13. Valg av styret

(1) I selskaper med bedriftsforsamling etter § 13-1 skal medlemmer til styret og styrelederen velges av bedriftsforsamlingen. Styret skal minst ha fem medlemmer.

(2) En tredel av bedriftsforsamlingens medlemmer kan kreve at:

1. Valg til styret skal skje som forholdstallsvalg.
2. Inntil en tredel og minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer velges blant de ansatte i selskapet.
3. Det foretas nyvalg av medlemmer til styret.

(3) Halvparten av de medlemmer av bedriftsforsamlingen som er valgt av og blant de ansatte, kan kreve at valg av styremedlemmer kan foretas gruppevis av de med-

lemmer som er valgt av generalforsamlingen og av de medlemmer som er valgt av de ansatte.

(4) Kongen kan gi utfyllende regler om styrevalget. Kongen kan også i særlige tilfelle gjøre unntak fra bestemmelsene i paragrafen her.

§ 13-14. Godtgjørelse til styrets medlemmer

(1) Godtgjørelsen til styrets medlemmer mv etter § 5-25 fastsettes av bedriftsforsamlingen.

§ 13-15. Daglig ledelse

(1) I selskapets vedtekter kan fastsettes at:
1. Daglig leder skal tilsettes av bedriftsforsamlingen.
2. Bedriftsforsamlingen kan bestemme at selskapet skal ha flere daglige ledere.

§ 13-16. Tilsyn med forvaltningen av selskapet

(1) Bedriftsforsamlingen skal føre tilsyn med styrets og den daglige ledelses forvaltning av selskapet.

(2) Bedriftsforsamlingen kan selv eller ved utvalg iverksette de undersøkelser den finner nødvendig.

(3) Et medlem eller en observatør kan på møte i bedriftsforsamlingen kreve slike opplysninger om selskapets drift som de anser påkrevet. Paragraf 8-14 første ledd gjelder tilsvarende.

§ 13-17. Granskning

(1) De ansattes representanter i bedriftsforsamlingen kan be om at skifteretten ved kjennelse oppnevner en eller flere granskere for å bringe på det rene om opplysningsplikten etter § 13-16 tredje ledd er oppfylt og for å få fram de rette opplysningene.

(2) Bestemmelsene om skifterettens beslutning i § 4-23 gjelder tilsvarende. Når beretningen er avgitt til skifteretten, skal den sendes til bedriftsforsamlingens leder. Bedriftsforsamlingen skal innkalles til møte hvor beretningen deles ut og leses opp.

§ 13-18. Bedriftsforsamlingens uttalelser

(1) Bedriftsforsamlingen kan vedta anbefalinger til styret om hvilken som helst sak.

(2) Bedriftsforsamlingen skal avgi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, i tilfelle også konsernregnskap og konsernbalanse, bør godkjennes. Det samme gjelder styrets forslag om anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd.

(3) Styrets forslag og revisjonsberetningen skal sendes til bedriftsforsamlingens medlemmer senest en uke før årsoppgjøret skal behandles av generalforsamlingen.

§ 13-19. Investerings- og rasjonaliseringsvedtak

(1) Etter forslag fra styret treffer bedriftsforsamlingen avgjørelse i saker som gjelder:
1. Investeringer av betydelig omfang i forhold til selskapets ressurser.
2. Rasjonalisering eller omlegging av driften som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken.

(2) Kongen kan fastsette nærmere regler om avgrensningen av bedriftsforsamlingens myndighet etter første ledd og om saksbehandlingen i bedriftsforsamlingen.

§ 13-20. Bedriftsforsamlingens myndighet for øvrig

(1) Andre oppgaver enn nevnt i §§ 13-13 til 13-19 kan ikke legges til bedriftsforsamlingen, med mindre loven gir særlig hjemmel for det.

(2) I vedtektene kan det likevel bestemmes at avgjørelse av visse arter av saker som ikke hører til den daglige ledelse, krever samtykke av bedriftsforsamlingen.

IV. Møter og møteregler

§ 13-21. Innkalling til møter

(1) Bedriftsforsamlingens leder innkaller til møte så ofte som nødvendig.

(2) Lederen skal innkalle til møte dersom en seksdel av deltakerne krever det. Det samme gjelder dersom styret krever at bedriftsforsamlingen innkalles.

§ 13-22. Deltakelse av styret og daglig ledelse

(1) Daglig leder, styremedlemmer og observatører i styret kan delta i bedriftsforsamlingens møter og kan uttale seg, med mindre annet er bestemt av bedriftsforsamlingen i det enkelte tilfelle.

(2) Styreleder og daglig leder har plikt til å møte. Ved gyldig forfall utpekes stedfortreder.

§ 13-23. Møteregler

(1) Bedriftsforsamlingens leder står for møteledelsen. Når lederen eller varalederen ikke deltar i møtet, velger bedriftsforsamlingen møtelederen.

(2) Følgende bestemmelser gjelder tilsvarende for bedriftsforsamlingen:

1. Paragraf 5-9 om inhabilitet.
2. Paragraf 5-31 om når vedtak kan treffes.
3. Paragraf 5-32 og § 5-33 om flertallskrav ved vedtak.
4. Paragraf 5-34 om møteprotokoll.

V. Forholdet til generalforsamlingen i selskaper med bedriftsforsamling

§ 13-24. Overprøving av vedtak

(1) Bedriftsforsamlingens vedtak etter §§ 13-13 og 13-19 kan ikke overprøves av generalforsamlingen.

(2) Kongen kan i det enkelte tilfelle gjøre unntak fra første ledd når selskapet er et datterselskap og de ansatte i datterselskapet har rett til representasjon i bedriftsforsamlingen i henhold til vedtak eller vedtektsbestemmelse som nevnt i § 13-6.

§ 13-25. Særregler for generalforsamlingen

(1) I selskaper med bedriftsforsamling etter § 13-1 gjelder følgende særregler for generalforsamlingen:

1. Lederen av bedriftsforsamlingen deltar i møter i generalforsamlingen. Andre medlemmer av bedriftsforsamlingen kan møte. For øvrig gjelder § 4-3 tilsvarende.
2. Møte i generalforsamlingen innkalles av lederen i bedriftsforsamlingen når

dette er bestemt i vedtektene.
3. Bedriftsforsamlingen eller dennes leder kan kreve at det innkalles til møte i generalforsamling etter § 4-6.
4. Et medlem av bedriftsforsamlingen kan kreve at skifteretten innkaller til møte i generalforsamlingen etter § 4-6 annet ledd.
5. Bedriftsforsamlingens uttalelse om årsregnskapet etter § 13-18 annet ledd skal sendes til aksjeeierne etter § 4-9.
6. Møte i generalforsamlingen åpnes av lederen av bedriftsforsamlingen eller en annen person utpekt av bedriftsforsamlingen når vedtektene ikke utpeker hvem som skal være møteleder. For øvrig gjelder reglene i § 4-11.
7. Bedriftsforsamlingen skal fremsette forslag om valg av revisor. Medlem eller varamedlem i bedriftsforsamlingen kan ikke velges.
8. Medlemmene av bedriftsforsamlingen har opplysningsplikt etter reglene i § 4-14 første ledd.
9. Et medlem av bedriftsforsamlingen kan reise søksmål om gyldigheten av en beslutning av generalforsamlingen etter reglene i §§ 4-19 til 4-21.
10. Bedriftsforsamlingen kan innenfor rammen av styrets forslag fastsette det høyeste beløp som kan utdeles som utbytte etter § 6-22.
11. Vedtektene kan bestemme at beslutning om utdeling av utbytte skal treffes av bedriftsforsamlingen med forbehold om generalforsamlingens godkjennelse av årsregnskapet.

VI. Særregler for selskaper uten bedriftsforsamling

§ 13-26. Selskapets ledelse

(1) Når det er avtalt etter § 13-2 at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, gjelder følgende særregler:
1. Styrelederen velges alltid av styret.
2. Styret skal ha myndigheten til å tilsette daglig leder.
3. De ansatte skal velge ett styremedlem med varamedlem eller to observatører med varamedlemmer i tillegg til den representasjon som følger av § 5-19 annet ledd. For øvrig gjelder § 5-19 tredje ledd og § 5-20 tilsvarende.

§ 13-27. Investerings- og rasjonaliseringsvedtak

(1) Når det er avtalt etter § 13-2 at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, har styret myndigheten til å treffe avgjørelse i saker som omfattes av § 13-19 første ledd.

(2) Styrets vedtak kan ikke overprøves av generalforsamlingen. Kongen kan gjøre unntak fra dette når selskapet er et datterselskap og de ansatte i datterselskapet har rett til representasjon i styret etter vedtak som nevnt i § 5-20 eller etter vedtektsbestemmelse med tilsvarende innhold.

Kapittel 14. Konsernforhold

I. Løsningsrett i konsernforhold

§ 14-1. Tvungen overføring av aksjer i datterselskap

(1) Når et aksjeselskap alene eller gjennom datterselskap eier mer enn ni tideler av aksjene i et annet aksjeselskap og har en tilsvarende del av stemmene i selskapet, kan styret i morselskapet beslutte at morselskapet skal overta de øvrige aksjene i datterselskapet. Hver av de øvrige aksjeeiere i datterselskapet har rett til å kreve at morselskapet overtar aksjene.

(2) Når et morselskap har besluttet å overta aksjene, skal morselskapet innføres som eier av aksjene i aksjeeierboken. Samtidig skal morselskapet gi aksjeeierne et tilbud om løsningssum og innbetale det samlede tilbudsbeløp på særskilt konto i bank som kan drive virksomhet her i riket.

(3) Har en eller flere aksjeeiere krevet at morselskapet skal overta deres aksjer, skal selskapet så snart som mulig gi disse aksjeeiere et tilbud om løsningssum. Når tilbudet er fremsatt, gjelder bestemmelsene i annet ledd tilsvarende.

(4) Er datterselskapet et allmennaksjeselskap, gjelder lov om allmennaksjeselskap § 14-1 til § 14-3. Det samme gjelder når morselskapet er et allmennaksjeselskap.

§ 14-2. Løsningssum

(1) Blir løsningssummen ikke bestemt ved aksept av morselskapets tilbud eller ved annen avtale, skal den fastsettes ved skjønn i den rettskrets hvor selskapet har sitt forretningskontor. Alle aksjeeiere skjønnet angår kan innstevnes som part. Kostnadene ved skjønnet dekkes av selskapet når ikke særlige grunner tilsier at disse helt eller delvis dekkes av aksjeeierne.

(2) Skjønn for å få fastsatt løsningssummen kan også kreves av aksjeeiere som ikke har akseptert tilbudet eller inngått annen avtale med selskapet.

(3) Har selskapet uten å kreve skjønn betalt andre et høyere vederlag enn tilbudt løsningssum, kan aksjeeieren i stedet for skjønn kreve den høyeste løsningssum som er betalt til annen aksjeeier.

§ 14-3. Tvungen overføring av aksjer til aksjeeier som ikke er aksjeselskap

(1) Bestemmelsene i §§ 14-1 og 14-2 gjelder tilsvarende når en aksjeeier som ikke er aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, eier en så stor del av aksjene i et aksjeselskap som fastsatt i § 14-1.

II. Sammenslåing av konsernselskaper

§ 14-4. Sammenslåing av mor- og datterselskap

(1) Eier et aksjeselskap samtlige aksjer i et annet aksjeselskap, kan selskapenes styrer vedta en avtale om sammenslåing som går ut på at datterselskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet skal overføres til morselskapet uten vederlag.

(2) Ved gjennomføring av sammenslåing gjelder reglene i § 10-7 og §§ 10-11 til 10-22 tilsvarende.

(3) Eier et aksjeselskap samtlige aksjer i et allmennaksjeselskap, gjelder lov om allmennaksjeselskaper § 14-4. Det samme gjelder når samtlige aksjer eies av et allmennaksjeselskap.

§ 14-5. Sammenslåing av to datterselskaper

(1) Eier et morselskap samtlige aksjer i to aksjeselskaper, kan disse vedta en avtale om sammenslåing som går ut på at det ene selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet skal overføres til det andre selskapet uten vederlag.

(2) Ved gjennomføringen av sammenslåingen gjelder § 10-4 annet ledd, § 10-7, § 10-11 og §§ 10-13 til 10-22 tilsvarende.

III. Øvrige bestemmelser

§ 14-6. Datterselskaps forhold til morselskapet

(1) Styret i et datterselskap plikter å gi styret i morselskapet opplysninger som er nødvendige for å kunne vurdere konsernets stilling og resultatet av konsernets virksomhet.

(2) Morselskapet skal underrette styret i et datterselskap om forhold som kan ha betydning for konsernet som helhet. Morselskapet skal også underrette datterselskapets styre om beslutninger som kan ha betydning for datterselskapet, før endelig beslutning treffes.

§ 14-7. Konserninterne transaksjoner

(1) Transaksjoner mellom selskaper i samme konsern skal grunnes på vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper. Avtaler av betydning mellom konsernselskaper skal gjengis skriftlig. Når et konsernselskap inngår avtale med morselskapet eller et annet selskap i konsernet om erverv av eiendeler, tjenester eller ytelser, gjelder bestemmelsene i § 6-7 tilsvarende.

(2) Kostnader, tap, inntekter og gevinst som ikke kan henføres til noe bestemt konsernselskap, skal fordeles mellom konsernselskapene slik god forretningsskikk tilsier.

(3) Utdeling av utbytte og konsernbidrag fra et konsernselskap til morselskapet og andre selskaper i konsernet skal i et enkelt regnskapsår samlet ikke overstige grensen etter § 6-22.

§ 14-8. Revisjon

(1) Revisor i morselskapet skal avgi revisjonsberetning som omfatter både morselskapet og konsernet. Bestemmelsene i §§ 8-10 til 8-12 gjelder tilsvarende.

(2) Revisor i morselskapet kan kreve medvirkning fra et datterselskap i samsvar med reglene i § 8-9.

(3) Til revisor i et datterselskap kan ikke velges noen som ikke er valgbar som revisor i morselskapet.

§ 14-9. Morselskapet er allmennaksjeselskap

(1) Et allmennaksjeselskap regnes som morselskap ved anvendelsen av §§ 6-21, 14-5, 14-6 og 14-8 annet og tredje ledd.

(2) Bestemmelsene i §§ 1-13 og 1-14, § 5-20, § 6-8 fjerde ledd, §§ 6-9 til 6-11, § 6-26, § 8-6 tredje ledd, § 13-6 og §§ 14-6 til 14-8 første ledd gjelder tilsvarende selv om morselskapet er et allmennaksjeselskap.

§ 14-10. Utenlandske selskaper i konsernforhold

(1) Et utenlandsk selskap regnes ikke som datterselskap ved anvendelsen av §§ 14-1, 14-3, 14-6 og 14-8 annet og tredje ledd.

(2) Et utenlandsk selskap regnes som morselskap ved anvendelsen av §§ 6-21, 8-6 tredje ledd, 14-1 og 14-6.

(3) Når et aksjeselskap har utenlandsk morselskap, gjelder forbudene om kreditt og sikkerhetsstillelse i §§ 6-8 fjerde ledd, 6-9 første og annet ledd og 6-11 første ledd tilsvarende. Unntaket i § 6-9 tredje ledd nr 2 gjelder bare kreditt og sikkerhet til fordel for morselskap eller annet konsernselskap som hører hjemme i et nordisk land.

(4) Når et aksjeselskap har utenlandsk morselskap, gjelder § 14-7 tilsvarende for transaksjoner mellom aksjeselskapet og morselskapet eller annet konsernselskap. Unntaket i § 6-9 tredje ledd nr 1 om kreditt med vanlig løpetid i forbindelse med forretningsavtaler gjelder tilsvarende.

(5) Ved anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her gjelder §§ 1-13 og 1-14 tilsvarende selv om morselskapet er utenlandsk selskap.

Kapittel 15. Særlige selskaper

I. Skipsfartsselskaper

§ 15-1. Virkeområde

(1) Særreglene i §§ 15-2 til 15-5 gjelder når selskapet utelukkende kan drive skipsfart og virksomhet med boreplattformer eller liknende flyttbare innretninger.

(2) § 15-2 fjerde ledd gjelder også andre selskaper.

§ 15-2. Selskapets ledelse

(1) Et ansvarlig selskap kan tilsettes som daglig leder. Et ansvarlig selskap kan også velges til styremedlem.

(2) Vedtektene kan fastsette at et ansvarlig selskap eller en eller flere bestemte personer på ubestemt tid skal være styremedlem eller daglig leder, enten alene eller sammen med andre. I så fall kan oppsigelse vedtas av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring når ikke mindre stemmetall er fastsatt.

(3) Når et ansvarlig selskap er styremedlem eller daglig leder, kan styret bestå av ett eller to medlemmer.

(4) Valg av styremedlem i et selskap som eier norsk skip, krever tilslutning fra samtlige aksjeeiere når valg av styremedlemmet vil medføre at skipet ikke lenger er norsk.

§ 15-3. Ansvarlig selskap som styremedlem eller daglig leder

(1) Når et ansvarlig selskap er styremedlem eller daglig leder, anses de enkelte deltakere som styremedlemmer eller daglige ledere, men de utøver sitt verv som deltakere og et selskapsanliggende i det ansvarlige selskap.

(2) Har styret andre medlemmer enn det ansvarlige selskap, har deltakerne i dette til sammen likevel bare én stemme i styret.

(3) Beslutning om å fjerne eller si opp et ansvarlig selskap som styremedlem eller daglig leder, må treffes under ett for alle deltakere.

§ 15-4. Deltakerendring i det ansvarlige selskap

(1) Når en ny deltaker trer inn i et ansvarlig selskap som er styremedlem eller daglig leder, går vervet over på den nye deltakeren. Ved uttreden bortfaller vervet for den som trer ut. Når den siste deltaker på valgtiden trer ut, bortfaller vervet for det ansvarlige selskapet.

(2) Inntrer hindring som nevnt i § 5-3 for en av deltakerne i det ansvarlige selskapet, får dette virkning også for de øvrige deltakere med mindre den hindringen gjelder trer ut av selskapet innen tre måneder.

§ 15-5. Det ansvarlige selskap som enestyre

(1) Er det ansvarlige selskap eneste styremedlem, representeres selskapet utad av den som har rett til å tegne det ansvarlige selskaps firma.

II. Statsselskaper

§ 15-6. Virkeområde

(1) Særreglene i §§ 15-7 til 15-11 gjelder selskaper der staten eier alle aksjene.

§ 15-7. Valg av styre

(1) Generalforsamlingen velger styret med unntak av de medlemmer og observatører til styret som de ansatte har rett til å velge etter §§ 5-19 og 5-20.

(2) Vedtektene kan fastsette at samtlige medlemmer og observatører til styret skal velges av bedriftsforsamlingen.

§ 15-8. Overprøving av vedtak

(1) Kongen kan overprøve vedtak av bedriftsforsamlingen etter § 13-19 dersom vesentlige samfunnshensyn tilsier det. Tilsvarende gjelder vedtak av styret etter § 13-27.

§ 15-9. Generalforsamlingen mv

(1) Departementet eller den departementet gir fullmakt innkaller til møte i generalforsamlingen og bestemmer innkallingsmåten. Styret eller to medlemmer av bedriftsforsamlingen kan kreve at generalforsamlingen innkalles.

(2) Innkallingen skal skje med varsel etter § 4-9 annet ledd om ikke kortere varsel er nødvendig i særlige tilfelle.

(3) Til møtet innkalles medlemmene av styret og bedriftsforsamlingen, samt daglig leder. Revisor skal innkalles dersom de saker som skal behandles gjør dette ønskelig eller når Riksrevisjonen krever det.

(4) Riksrevisjonen skal også varsles og kan kreve å delta. Det samme gjelder møte i bedriftsforsamlingen.

§ 15-10. Dagsorden og vedtak

(1) Saker som ikke er angitt i innkallingen, kan bare avgjøres på møtet når de medlemmene av styret og bedriftsforsamlingen som er møtt frem, enstemmig samtykker i det.

(2) Generalforsamlingen er ikke bundet av styrets og bedriftsforsamlingens forslag om utdeling av utbytte.

(3) Medlem av styret eller bedriftsforsamlingen som er uenig i et vedtak, kan kreve sitt syn inntatt i protokollen. Det samme gjelder daglig leder.

§ 15-11. Riksrevisjonens kontroll

(1) Riksrevisjonen kan kreve at styret, daglig leder og revisor gir de opplysninger som er påkrevet for at Riksrevisjonen kan utføre sin kontroll. Riksrevisjonen kan også foreta undersøkelse i selskapets regnskaper.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende i forhold til selskapets heleide datterselskaper.

(3) Stortinget kan fastsette regler om Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i aksjeselskaper, herunder fastsette hvilke dokumenter som skal sendes til Riksrevisjonen.

III. Andre særlige selskaper

§ 15-12. Unntak fra loven

(1) Loven gjelder ikke selskaper som ikke har økonomisk formål med mindre selskapet i stiftelsesgrunnlaget er betegnet som aksjeselskap.

(2) Loven gjelder heller ikke selskaper som er dannet av kommuner til fremme av økonomiske fellesinteresser (interkommunale selskaper) og som i stiftelsesgrunnlaget ikke betegnes som aksjeselskap.

(3) Selskaper som har til formål å fremme medlemmenes forbruksmessige eller yrkesmessige interesser eller å skaffe medlemmene arbeidsplasser (samvirkelag), er undergitt loven bare når selskapet i stiftelsesgrunnlaget er betegnet som aksjeselskap. I tvilstilfelle avgjør Kongen om loven skal få anvendelse på selskapet.

Kapittel 16. Ansvarsbestemmelser mv

I. Selskapets erstatningskrav

§ 16-1. Erstatning for tap påført selskapet

(1) Selskapet kan kreve at medlemmer av styret og bedriftsforsamlingen, daglig leder, aksjeeiere, revisor og granskere erstatter tap for selskapet som de forsettelig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave eller forøvrig svarer for etter alminnelige erstatningsregler.

(2) Revisjonsselskap som er revisor og den som har utført oppdraget på dets vegne, er i tilfelle solidarisk ansvarlig.

(3) Når et styremedlem som er ansatt hos en aksjeeier og innehar sitt verv på grunn av ansettelsesforholdet, har pådratt seg ansvar etter første ledd, er arbeidsgiveren solidarisk ansvarlig for selskapets tap dersom instruks eller annen medvirkning fra arbeidsgiverens side har innvirket på styremedlemmets handlemåte under utførelsen av vervet. Tilsvarende gjelder når styremedlemmet er ansatt i institusjon som har ytet lån eller annen finansiell bistand til selskapet.

§ 16-2. Lemping

(1) Erstatningsansvar etter § 16-1 kan lempes etter lov om skadeserstatning § 5-2.

§ 16-3. Selskapets beslutning

(1) Beslutning om at selskapet skal kreve erstatning etter § 16-1, treffes av generalforsamlingen. Er det åpnet gjeldsforhandling eller konkurs, gjelder reglene i konkursloven.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende for myndigheten til å begjære offentlig påtale eller å reise privat straffesak.

§16-4. Krav på selskapets vegne

(1) Har selskapets generalforsamling truffet vedtak om ansvarsfrihet eller forkastet forslag om å kreve erstatning etter § 16-1, kan aksjeeiere som eier minst en tidel av

aksjekapitalen, gjøre erstatningsansvar gjeldende på selskapets vegne og i dets navn.

(2) Erstatningssøksmålet må anlegges ved felles fullmektig innen tre måneder etter generalforsamlingens vedtak. Er det begjært granskning etter § 4-22, regnes fristen fra den dag begjæringen er endelig avslått eller i tilfelle granskningen er avsluttet. Er erstatningssøksmål reist, kan det fortsette selv om enkelte aksjeeiere trekker seg eller avhender sine aksjer.

(3) Kostnadene ved erstatningssøksmålet er selskapet uvedkommende. Kostnadene kan likevel kreves dekket av selskapet med inntil det beløp som er kommet selskapet til gode ved søksmålet.

(4) Paragrafen her gjelder ikke når vedtaket nevnt i første ledd er truffet med flertall som for vedtektsendring. Det samme gjelder ved inngått forlik.

§ 16-5. Beslutning om ansvarsfrihet

(1) Har generalforsamlingen truffet vedtak om ansvarsfrihet eller om at ansvar ikke skal gjøres gjeldende, kan selskapet likevel fremme krav grunnet på forhold som generalforsamlingen på vesentlige punkter ikke fikk riktige og fullstendige opplysninger om da vedtaket ble truffet.

(2) Generalforsamlingens vedtak binder heller ikke selskapets konkursbo dersom selskapet må antas å ha vært insolvent da vedtaket ble truffet eller konkurs ble åpnet innen ett år etter vedtaket. Søksmål må reises innen ett år etter konkursåpningen.

§16-6. Andre krav på selskapets vegne

(1) Bestemmelsene i §§ 16-4 og 16-5 gjelder tilsvarende for
1. selskapets krav på tilbakeføring etter §§ 6-5, 6-7 og 6-12,
2. selskapets krav på godtgjørelse etter § 5-10,
3. begjæring av offentlig påtale eller reising av privat straffesak.

II. Erstatning for tap påført enkelte aksjeeiere, kreditorer mv

§ 16-7. Erstatningskrav fra aksjeeier

(1) En aksjeeier kan kreve at medlemmer av styret eller bedriftsforsamlingen, daglig leder, andre aksjeeiere, revisor eller granskere erstatter tap for aksjeeieren som de forsettlig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave eller forøvrig svarer for etter alminnelige erstatningsregler. Paragraf 16-1 og § 16-2 gjelder tilsvarende.

(2) Erstatningskrav for en aksjeeiers andel av et tap som selskapet kan kreve erstattet etter § 16-1, kan ikke gjøres gjeldende etter paragrafen her.

§ 16-8. Erstatningskrav fra kreditorer og andre

(1) En kreditor eller tredjepart kan kreve at medlemmer av styret eller bedriftsforsamlingen, daglig leder, aksjeeiere, revisor eller granskere erstatter tap som de forsettlig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave eller forøvrig svarer for etter alminnelige erstatningsregler. Paragraf 16-1 og § 16-2 gjelder tilsvarende.

(2) En kreditor kan ikke kreve erstatning etter paragrafen her for tap som er en følge av at selskapet er påført tap og at det derfor ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser.

III. Rettergangsregler mv

§ 16-9. Rettssak mellom selskapet og styret

(1) I tilfelle av rettssak mellom selskapet og styret eller enkelte av dets medlemmer skal styret innkalle generalforsamlingen for å få valgt én eller flere personer som skal opptre for selskapet under saken. Dette gjelder ikke hvis slikt valg er foretatt da saksanlegg ble besluttet.

(2) Foretar generalforsamlingen ikke valg som nevnt, kan forkynning for selskapet skje overfor en av aksjeeierne.

(3) Har selskapet bedriftsforsamling, fører bedriftsforsamlingen saken for selskapet. Forkynning for selskapet skjer overfor lederen av bedriftsforsamlingen.

(4) Paragrafen her gjelder ikke sak etter § 16-4.

§ 16-10. Rettssak mellom selskapet og bedriftsforsamlingen

(1) I tilfelle av rettssak mellom selskapet og dets bedriftsforsamling eller flertallet i bedriftsforsamlingen, gjelder § 16-9 første og annet ledd tilsvarende.

§ 16-11. Skifterettens saksbehandling mv

(1) Når skifteretten behandler saker etter loven her, gjelder reglene om saksbehandling i skifteloven §§ 22 til 25 når annet ikke fremgår av loven her.

(2) Kjennelse og annen avgjørelse av skifteretten kan påkjæres etter reglene i tvistemålsloven kap 26.

(3) Et kjæremål kan ikke grunnes på at kjennelsen eller avgjørelsen er uhensiktsmessig eller uheldig. Dette gjelder ikke kjennelse etter §§ 4-22 og 6-25.

§ 16-12. Beregning av frister

(1) Ved beregning av frister som er regnet i dager, telles ikke med den dag da fristen begynner å løpe. Derimot medregnes møtedagen eller den dag da den handlingen fristen gjelder, tidligst kan foretas eller senest må være foretatt.

(2) Frister som er regnet i uker, måneder eller år, ender på den dag i den siste uke eller den siste måned som etter sitt navn eller tall svarer til den dag da fristen begynner å løpe. Har ikke måneden dette tallet, ender fristen på den siste dag i måneden.

(3) Ender en handlingsfrist på en lørdag, helgedag eller dag som etter lovgivningen er likestilt med helgedag, forlenges fristen til den nærmest følgende virkedag.

IV. Straffebestemmelser

§ 16-13. Overtredelse av loven med forskrifter

(1) Stifter, medlem av styret eller bedriftsforsamlingen, daglig leder, firmategner og revisor som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her, straffes med bøter eller under skjerpende forhold med fengsel inntil ett år. Medvirkning straffes på samme måte.

(2) Ledende ansatt som er tildelt myndighet til å treffe beslutning på selskapets vegne innenfor avgrensede saksområder, og som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her under utøvelsen av sin myndighet, straffes med bøter eller under skjerpende forhold med fengsel inntil ett år.

(3) Overtredelse av bestemmelser i eller gitt i medhold av denne lov er forseelse. Foreldelsesfristen for adgang til å reise straffesak er fem år.

§ 16-14. Grov uforstand

(1) Medlem av styret, daglig leder og revisor som viser grov uforstand under utførelsen av sitt verv for selskapet straffes med bøter eller under skjerpende forhold fengsel inntil ett år. Det samme gjelder en ledende ansatt som er tildelt myndighet til å treffe beslutninger på selskapets vegne innenfor avgrensede saksområder og som viser grov uforstand under utøvelsen av sin myndighet. Medvirkning straffes på samme måte.

(2) Overtredelse av bestemmelser i eller gitt i medhold av denne lov er forseelse. Foreldelsesfristen for adgang til å reise straffesak er fem år.

V. Pålegg og tvangsmulkt

§ 16-15. Departementets myndighet

(1) Når allmenne hensyn tilsier at forhold i strid med bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her bringes til opphør, kan departementet gi selskapet pålegg om å treffe nødvendige tiltak for å rette på forholdet. Departementet kan sette en frist for at forholdene kan bringes i samsvar med pålegget.

(2) Departementet kan ilegge selskapet eller den som ikke etterkommer pålegg etter første ledd tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

(3) Finner departementet at allmenne hensyn ikke tilsier at det treffes vedtak om pålegg etter første ledd, kan departementet avvise en sak uten realitetsbehandling. Beslutning om avvisning regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven og kan ikke påklages.

(4) Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføring og avgrensning av bestemmelsene i paragrafen her.

Kapittel 17. Ikrafttredelse. Overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 17-1. Ikrafttredelse mv

(1) Loven trer ikraft fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid.

(2) Lov 4. juni 1976 nr 59 om aksjeselskaper med unntak av kap 11 oppheves fra det tidspunkt loven trer ikraft, med mindre Kongen bestemmer noe annet med hjemmel i første ledd annet punktum.

§ 17-2. Henvisning i andre lover

(1) Når det i bestemmelser i annen lovgivning henvises til aksjeselskap, omfattes både aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper med mindre annet er særskilt fastsatt.

§ 17-3. Overgangsregler

(1) Et aksjeselskap som er stiftet før loven er trådt ikraft, regnes som aksjeselskap undergitt loven her med mindre selskapet før loven trådte ikraft er registrert i Foretaksregisteret som allment aksjeselskap.

(2) Paragraf 1-12 er ikke til hinder for at et aksjeselskap registreres i Foretaksregisteret som allmennaksjeselskap når selskapet før loven er trådt ikraft, har truffet

vedtak om omdanning fra privat til allment aksjeselskap, og omdanningsvedtaket er meldt til Foretaksregisteret senest seks måneder etter at loven trådte ikraft.

(3) Aksjeselskap som har holdt konstituerende generalforsamling før loven trer ikraft, kan registreres i Foretaksregisteret selv om stiftelsen ikke er gjennomført etter reglene i §§ 2-1 til 2-13. Registrering må i tilfelle skje senest seks måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet.

(4) Et aksjeselskap som er stiftet før loven trådte i kraft, skal innen 5 år ha forhøyet aksjekapitalen slik at minstekravet i § 1-3 er oppfylt, med mindre Kongen forlenger 5-års fristen.

(5) Kravet i § 1-3 annet ledd om at aksjene skal lyde på like stort beløp, gjelder ikke for selskaper som hadde aksjer med ulikt pålydende da lov 4. juni 1976 nr 59 om aksjeselskaper trådte ikraft. Ved kapitalforhøyelse kan det ikke utstedes aksjer som lyder på andre beløp enn de tidligere aksjene. I generalforsamlingen gir aksjene med lavest pålydende en stemme og de øvrige aksjer tilsvarende flere stemmer når annet ikke er fastsatt i vedtektene.

(6) Paragraf 2-14 gjelder ikke melding som har kommet frem til Foretaksregisteret før loven er trådt ikraft.

(7) Paragraf 2-16 til § 2-21 om aksjeinnskudd gjelder bare når selskapet er stiftet etter reglene i loven her.

(8) Aksjeselskaper som ikke er stiftet etter reglene i loven her, skal innen to år etter at loven er trådt ikraft bringe sine vedtekter i samsvar med loven. Vedtektsendring som er nødvendig, kan vedtas med flertall etter § 4-16 første ledd. Har selskapet ikke vedtatt nødvendige vedtektsendringer innen fristens utløp, gjelder reglene i §§ 12-16 til 12-18 om oppløsning etter krav fra Foretaksregisteret tilsvarende.

(9) Aksjeselskap som ikke er stiftet etter reglene i loven her, skal innen ett år etter at loven er trådt ikraft sørge for at opplysninger i aksjeeierboken er i samsvar med loven.

(10) Tidligere gjeldende rettsverns- og legitimasjonsregler skal anvendes på overdragelse og pantsettelse som gjelder aksjer utstedt under tidligere lovgivning og som finner sted før ett år etter at loven trådte ikraft. Rettsvern etter slike regler beholder sin virkning til ett-års fristen er utløpt. Har selskapet fått melding etter §§ 3-3 og 3-9 før dette tidspunkt, regnes rettsvernet fra tidspunktet for rettsvern etter tidligere gjeldende regler.

(11) For selskaper som er stiftet før loven er trådt ikraft, gjelder § 3-7 annet ledd bare for så vidt selskapets vedtekter inneholder bestemmelse om at overdragelse eller annet eierskifte er betinget av samtykke fra selskapet side. Har selskapet slik vedtektsbestemmelse, gjelder også §§ 3-11 til 3-14 når annet ikke følger av vedtektene og eierskifte finner sted etter at loven er trådt ikraft.

(12) For selskaper som er stiftet før loven er trådt ikraft, gjelder §§ 3-15 til 3-19 om forkjøpsrett bare for så vidt selskapets vedtekter inneholder bestemmelse om forkjøpsrett ved overdragelse eller annet eierskifte, og eierskiftet finner sted etter at loven er trådt ikraft.

(13) For selskaper som er stiftet før loven er trådt ikraft, gjelder §§ 3-20 til 3-22 om uttreden og utløsning slik:

1. Krav om uttreden etter § 3-20 første ledd nr 1 og 2 og krav om utløsning etter § 3-21 første ledd nr 1 kan bare grunne på forhold etter at loven er trådt ikraft.
2. Krav om uttreden etter § 3-20 første ledd nr 3 og krav om utløsning etter § 3-21 første ledd nr 2 kan tidligst fremsettes ett år etter at loven er trådt ikraft.

(14) For selskaper som er stiftet før loven er trådt i kraft, skal selskapets ledelse være organisert i samsvar med reglene i kap 5 innen to år etter at loven er trådt ikraft.

(15) Paragraf 6-7 gjelder ikke avtaler om erverv er inngått før loven er trådt ikraft.

(16) Paragraf 6-13 til § 6-21 om erverv av egne aksjer gjelder bare erverv som finner sted etter at loven har trådt i kraft.

(17) Nedsettelse av aksjekapitalen, fondsemisjon og kapitalforhøyelse, som er besluttet før loven er trådt ikraft, kan gjennomføres etter tidligere lovgivning.

(18) Styrefullmakt etter §§ 9-22 og 9-35 utløper i alle tilfelle senest to år etter at loven er trådt ikraft.

(19) En sammenslåing som er besluttet i ett av de selskaper som deltar i sammenslutning før loven er trådt ikraft, kan gjennomføres etter tidligere lovgivning.

(20) Oppløsning som er besluttet før loven er trådt ikraft kan gjennomføres etter tidligere lovgivning.

UTKAST TIL LOV OM ALLMENNAKSJESELSKAPER

Del I. Alminnelig del

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1. Virkeområde

(1) Denne lov gjelder allmennaksjeselskaper.

(2) Med allmennaksjeselskap forstås her ethvert selskap

1. hvor ikke noen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser, udelt eller for deler som til sammen utgjør selskapets samlede forpliktelser, og
2. som i vedtektene er betegnet som allmennaksjeselskap, og
3. som er registrert som allmennaksjeselskap i Foretaksregisteret.

I. Generelt om allmennaksjeselskaper

§ 1-2. Stiftelse

(1) Stiftelse av allmennaksjeselskap og omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap skal skje etter reglene i loven her.

§ 1-3. Aksjekapital og aksjer

(1) Et allmennaksjeselskap skal ha en aksjekapital på minst 200.000 norske kroner.

(2) Aksjekapitalen skal være fordelt på et fastsatt antall aksjer som rettighetene som aksjeeier knytter seg til. Aksjene skal lyde på et like stort beløp.

(3) Selskapet kan innby til tegning eller tilsvarende erverv av aksjer ved innbydelse som omfattes av lovgivningen om verdipapirhandelen. Forøvrig kan selskapet innby bestemte navngitte personer til å tegne eller å erverve aksjer i selskapet.

(4) Selskapets aksjer skal registreres i Verdipapirsentralen.

§ 1-4. Selskapsforholdet

(1) Det selskapsrettslige forhold mellom selskapet og den som er eier av aksje i selskapet, bestemmes av vedtektene.

(2) Retten til utbytte og andre rettigheter knyttet til en aksje kan ikke skilles fra aksjen, med mindre annet følger av loven her.

§ 1-5. Likhetsgrunnsetning

(1) Alle aksjer gir lik rett i selskapet med mindre vedtektene inndeler aksjene i flere klasser. Aksjer i samme klasse har lik rett i selskapet.

§ 1-6. Stemmerettsbegrensning

(1) Vedtektene kan inneholde bestemmelser om stemmerettsbegrensning som er knyttet til person.

(2) I vedtektene kan det også fastsettes at aksjene i en aksjeklasse ikke skal gi stemmerett eller skal ha begrenset stemmevekt. Slik vedtektsbestemmelse skal godkjennes av departementet dersom det samlede pålydende av aksjer i selskapet med slike stemmerettsbegrensninger, skal utgjøre mer enn halvparten av aksjekapitalen i selskapet.

(3) En stemmerettsbegrensning som er knyttet til en aksje eller person, er uten betydning i forhold til bestemmelser i denne loven som gir rettigheter til hver aksjeeier eller til aksjeeiere som eier eller representerer en viss del av aksjekapitalen. Det

samme gjelder i forhold til bestemmelser som, for at vedtak skal være truffet, krever tilslutning fra en viss del av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen.

(4) Departementet kan kreve at stemmerettsbegrensninger som nevnt i første og annet ledd, blir endret når dette er påkrevet for at Norge skal kunne oppfylle forpliktelser etter internasjonale avtaler.

§ 1-7. Rettsevne

(1) Når selskapet er registrert i Foretaksregisteret, kan selskapet som sådant erverve rettigheter og pådra seg forpliktelser, samt ha partsstilling overfor domstol og offentlig myndighet.

§ 1-8. Aksjeeiernes ansvar overfor kreditorene

(1) Aksjeeierne hefter ikke overfor kreditorene for selskapets forpliktelser.

(2) Aksjeeierne plikter ikke å gjøre innskudd i selskapet eller i tilfelle i dettes konkursbo i større utstrekning enn det følger av grunnlaget for aksjetegningen.

§ 1-9. Forsvarlig virksomhet

(1) Selskapets virksomhet skal til enhver tid være tilpasset det som ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten er forsvarlig i forhold til egenkapitalen i selskapet.

§ 1-10. Utdeling fra selskapet

(1) Utdeling fra selskapet kan bare skje etter reglene om utbytte, kapitalnedsettelse, sammenslåing eller deling av selskaper, og tilbakebetaling etter oppløsning.

(2) Som utdeling regnes enhver overføring av verdier som direkte eller indirekte kommer aksjeeieren til gode. Verdien skal beregnes etter virkelig verdi på dagen for overføringen.

§ 1-11. Misbruk av myndighet i selskapet

(1) Et selskapsorgan og andre som representerer selskapet kan ikke treffe noe vedtak eller på annen måte foreta noe som er egnet til å gi visse aksjeeiere eller andre urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning.

(2) Styret og daglig leder må ikke etterkomme noe vedtak av generalforsamlingen eller annet selskapsorgan som strider mot lov eller mot selskapets vedtekter.

II. Definisjoner

§ 1-12. Mor- og datterselskap

(1) Når et allmennaksjeselskap på grunn av eierandeler eller avtale har bestemmende innflytelse i et annet selskap, regnes det første selskapet som morselskap og det andre som datterselskap.

(2) Et allmennaksjeselskap regnes alltid å ha bestemmende innflytelse i et annet selskap når det eier så mange aksjer eller andeler i det annet selskap at det gir flertall av stemmene i selskapet. Det samme gjelder dersom allmennaksjeselskapet ellers har rett til å velge eller avsette et flertall av medlemmene i styret i det annet selskap.

(3) Som datterselskap til et morselskap regnes også et selskap hvor

1. morselskapet og et eller flere datterselskaper, eller
2. ett eller flere datterselskaper av morselskapet til sammen har bestemmende innflytelse i selskapet.

§ 1-13. Konsern

(1) Mor- og datterselskap som nevnt i § 1-12 utgjør til sammen et konsern. Som konsernselskap regnes ethvert selskap som inngår i et konsern.

§ 1-14. Aksjeeiers og andres nærstående

(1) Som en persons nærstående regnes her:
1. Ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold.
2. Slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken.
3. Slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken til en person som nevnt i nr 1.
4. Ektefelle til, og en person som bor sammen i ekteskapslignende forhold, med noen som er nevnt i nr 2.
5. Selskap der vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr 1 til 4, har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 1-12.

§ 1-15. Aksjeeiers og andres personlige nærstående

(1) Som en persons personlige nærstående regnes her:
1. Ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold.
2. Mindreårige barn til vedkommende selv samt mindreårige barn til en person som nevnt i nr 1 som vedkommende bor sammen med.
3. Selskap der vedkommende selv eller noen som nevnt i nr 1 og nr 2 har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 1-12.

Kapittel 2. Stiftelse av allmennaksjeselskap mv

I. Stiftelsesgrunnlaget

§ 2-1. Stiftelsesdokument

(1) For å stifte et allmennaksjeselskap skal den eller de som skal tegne aksjer (stifterne), opprette et stiftelsesdokument som minst skal inneholde:
1. Stifternes navn, adresse og fødselsnummer, og for juridiske personer, firma, organisasjonsnummer og adresse.
2. Selskapets vedtekter.
3. Antall aksjer som skal tegnes av hver av stifterne.
4. Det beløp som skal betales for hver aksje (aksjeinnskudd).
5. Tidspunktet for oppgjør av aksjeinnskudd.
6. Stiftelsesomkostninger som skal dekkes av selskapet, jf § 2-5.
7. Enhver bestemmelse om aksjeinnskudd som nevnt i § 2-6.
8. Enhver bestemmelse om særskilte rettigheter som nevnt i § 2-7.

(2) I stiftelsesdokumentet skal det angis hvem som skal være medlemmer av selskapets styre, samt hvem som skal være revisor.

(3) Kongen kan i forskrift fastsette standardformular for stiftelsesdokumentet og gi nærmere regler om bruken av formularet, herunder om bruken av formularet ved registrering i Foretaksregisteret.

§ 2-2. Minstekrav til vedtektene

(1) Vedtektene skal minst angi:
1. At selskapet skal være et allmennaksjeselskap.
2. Selskapets firma.
3. Den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor.
4. Selskapets virksomhet.
5. Aksjekapitalens størrelse.
6. Aksjenes pålydende (nominelle beløp).
7. Antallet eller laveste og høyeste antall styremedlemmer.
8. Om selskapet skal ha flere daglige ledere eller om styret eller bedriftsforsamlingen skal kunne bestemme at selskapet skal ha flere daglige ledere, samt i så fall om flere daglige ledere skal fungere som kollektivt organ.
9. Hvilke saker som skal behandles på årsmøtet i generalforsamlingen.

§ 2-3. Aksjeklasser

(1) Skal selskapets aksjer inndeles i flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet, må dette fastsettes i vedtektene. Det som skiller aksjeklassene og det samlede pålydende av aksjene i hver klasse skal angis.

(2) I vedtektene kan det bestemmes at aksjer i en aksjeklasse skal kunne byttes med aksjer i en annen klasse.

§ 2-4. Aksjeinnskudd

(1) Aksjeinnskudd betales i penger, med mindre annet er fastsatt i stiftelsesdokumentet.

(2) Det beløp eller annet vederlag som skal betales for en aksje, må ikke være lavere enn aksjens pålydende. Blir en aksje tegnet mot et lavere vederlag, skal pålydende likevel skytes inn.

§ 2-5. Stiftelsesomkostninger

(1) Omkostninger ved stiftelsen kan bare dekkes av selskapet når dette er bestemt i stiftelsesdokumentet. Det skal der angis hvilke omkostninger det gjelder, og navn og adresse på den som er tilgodesett. Det kan angis et høyeste beløp.

II. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv

§ 2-6. Aksjeinnskudd i annet enn penger

(1) Aksjer kan tegnes med rett eller plikt til å gjøre innskudd med andre eiendeler enn penger eller på andre særlige vilkår bare når dette er bestemt i stiftelsesdokumentet. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, innskyternes navn og adresse, hvor mange aksjer selskapet skal yte for innskuddet, og hvilke vilkår som skal gjelde.

(2) Eiendeler som selskapet mottar som aksjeinnskudd, kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for åpningsbalansen. Som aksjeinnskudd

kan ikke brukes eiendeler som etter gjeldende regler ikke kan føres opp i balansen, og heller ikke en plikt til å utføre et arbeid eller en tjeneste for selskapet.

(3) Er avtale om tegning av aksjer på særlige vilkår ikke i sin helhet inntatt i stiftelsesdokumentet, skal dette gjengi hovedpunktene og henvise til vedlegg til dokumentet hvor avtalen og redegjørelsen etter § 2-8 inntas.

(4) Avtale eller bestemmelse som ikke er inntatt i stiftelsesdokumentet eller gjengitt der slik det kreves i paragrafen her, kan ikke gjøres gjeldende mot selskapet.

§ 2-7. Særlige plikter for selskapet

(1) Stiftelsesdokumentet skal inneholde opplysninger om enhver avtale eller bestemmelse om

1. at selskapet skal overta eiendeler mot vederlag i annet enn aksjer. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, overdragerens navn og adresse, det vederlag som skal ytes, og hvilke vilkår som skal gjelde. Eiendelene kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for ervervet.
2. at selskapet skal bli part i en avtale, eller at noen skal ha særskilte rettigheter overfor eller fordeler av selskapet. Det skal angis hvilke vilkår som skal gjelde, og navn og adresse på den som er tilgodesett.

(2) Bestemmelsene i § 2-6 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 2-8. Redegjørelse om særskilte rettigheter

(1) I tilfelle som nevnt i §§ 2-6 og 2-7 skal stiftelsesdokumentet vedlegges en redegjørelse som minst inneholder:

1. En beskrivelse av hvert innskudd, erverv eller avtale. Skal en bestående virksomhet overtas, skal årsoppgjør for virksomheten for de tre siste år, herunder eventuell revisjonsberetning, tas inn i eller vedlegges redegjørelsen. Det skal gis opplysning om resultatet av driften i tiden etter den seneste balansedagen. Foreligger ikke årsoppgjør for virksomheten, skal det gis opplysning om resultatet av driften i de tre siste år.
2. Opplysning om de prinsipper som er fulgt ved vurderingen av de eiendeler selskapet skal overta, herunder prinsippene for verdsettingen av forsknings- og utviklingsarbeid, goodwill og andre immaterielle eiendeler.
3. Opplysning om de forhold som kan være av betydning for bedømmelsen av en avtale eller bestemmelse om at selskapet skal overta eiendeler eller bli part i en avtale.
4. Erklæring om at de eiendeler selskapet skal overta, har en verdi som minst svarer til det avtalte vederlag, herunder pålydende av de aksjer som skal utstedes som vederlag, med tillegg av eventuell overkurs. Verdsetting av forsknings- og utviklingsarbeid, goodwill og andre immaterielle eiendeler som skal overtas som aksjeinnskudd, skal særskilt begrunnes.

(2) Stifterne skal sørge for at redegjørelsen blir utarbeidet av én eller flere uavhengige sakkyndige. Som uavhengig sakkyndig skal benyttes en statsautorisert revisor. Departementet kan i forskrift bestemme at også andre yrkesgrupper kan benyttes som uavhengige sakkyndige.

(3) Ved utarbeidelsen av redegjørelsen gjelder reglene i § 8-9 om revisors undersøkelsesrett mv tilsvarende.

III. Stiftelse, registrering mv

§ 2-9. Åpningsbalanse

(1) Stifterne skal utarbeide og datere en åpningsbalanse som skal vedlegges stiftelsesdokumentet.

(2) Åpningsbalansen skal settes opp i samsvar med gjeldende regnskapslovgivning. En statsautorisert revisor skal avgi erklæring om at balansen er gjort opp i samsvar med disse reglene. Åpningsbalansen med revisors erklæring skal tidligst være datert fire uker før stiftelsen.

(3) Aksjeinnskuddene skal regnskapsføres som aksjekapital eller i tilfelle som overkursfond.

(4) Selskapet skal ha en egenkapital i henhold til åpningsbalansen som minst svarer til selskapets aksjekapital. Ved beregningen skal ensidige forpliktelser som selskapet er blitt pålagt ved bestemmelse i stiftelsesdokumentet, anses som gjeld. Stiftelsesomkostninger som selskapet skal dekke anses som gjeld.

§ 2-10. Stiftelsen av selskapet

(1) Når samtlige stiftere har datert og undertegnet stiftelsesdokumentet, er selskapet stiftet og aksjene tegnet.

§ 2-11. Aksjetegning som ikke er bindende

(1) Tegning av aksje på annen måte enn fastsatt i § 2-10 er ikke bindende for selskapet eller tegneren. Det samme gjelder tegning av aksje med forbehold som ikke stemmer med tegningsgrunnlaget.

(2) Tegning som omfattes av første ledd eller som er ugyldig etter alminnelige regler for formuesrettslige disposisjoner, blir likevel bindende ved registrering av selskapet, unntatt når selskapet eller tegneren på forhånd har varslet Foretaksregisteret om at tegningen ikke anses bindende. Dette gjelder likevel ikke tegning som er falsk, forfalsket, foretatt under grov tvang eller i strid med vergemålsloven.

(3) Er en aksjetegning ikke bindende, kan styret nedsette aksjekapitalen og slette aksjen unntatt når dette vil være i strid med § 1-3. Blir aksjekapitalen nedsatt, kan styret også treffe vedtak om at de øvrige aksjeeiere kan foreta særskilt nytegning etter reglene i § 9-3 . Reglene om nedsettelse av aksjekapitalen i kap 6 gjelder ikke vedtak etter dette ledd.

§ 2-12. Forbud mot at selskapet tegner egne aksjer

(1) Selskapet kan ikke tegne egne aksjer. Aksjer tegnet i selskapets navn anses tegnet for stifternes regning.

(2) Stifterne hefter solidarisk for det beløp som skal betales for aksjen. Stifter som godtgjør ikke å ha kjent eller burde ha kjent til tegningen, er likevel uten ansvar.

(3) Er aksje i selskapet tegnet av andre enn selskapet, men for selskapets regning, anses aksjen tegnet av den som har opptrådt som aksjetegner.

§ 2-13. Melding til Foretaksregisteret

(1) Selskapet skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet.

(2) Før selskapet kan meldes til Foretaksregisteret, skal aksjeinnskudd være ytet fullt ut, herunder resultatet av teknisk bistand, forsknings- og utviklingsarbeid mv

stillet til rådighet for selskapet. Revisor skal bekrefte at selskapet har mottatt aksjeinnskuddene.

(3) Er selskapet ikke meldt til Foretaksregisteret innen fristens utløp, kan registrering ikke finne sted. Forpliktelser etter stiftelsesdokumentet er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 2-14. Ansvar for melding om innbetalt aksjekapital

(1) Styrets medlemmer og revisor er solidarisk ansvarlig for det som måtte mangle av de aksjeinnskudd som i melding til Foretaksregisteret er oppgitt og bekreftet innbetalt eller gjort opp på annen måte. Dette gjelder uten hensyn til om det er voldt skade.

(2) Ansvaret gjelder ikke når manglende aksjeinnskudd skriver seg fra verdsettingen av innskudd i annet enn penger, med mindre det er utvist feil eller forsømmelse ved verdsettingen.

§ 2-15. Ansvar for forpliktelser før registreringen

(1) Før aksjeselskapet er registrert, kan selskapet som sådant ikke erverve andre rettigheter og pådra seg andre forpliktelser overfor tredjeperson, enn de som følger av stiftelsesdokumentet eller av lov.

(2) For forpliktelser pådratt i selskapets navn som dette ikke svarer for etter første ledd, er de som har pådratt forpliktelsen personlig og solidarisk ansvarlig, når annet ikke anses avtalt med kreditor. Ved registreringen overtar selskapet forpliktelsen.

(3) Er det før registreringen sluttet en avtale som ikke binder selskapet og visste den annen part i avtalen at selskapet ikke var registrert, kan denne gå fra avtalen dersom selskapet ikke er meldt til Foretaksregisteret innen fristen i § 2-13 eller melding innen fristens utløp blir avvist. Var parten ukjent med at selskapet ikke var registrert, kan avtalen fragås inntil selskapet er blitt registrert. Bestemmelsene i leddet her gjelder ikke når annet følger av avtale.

IV. Aksjeinnskudd

§ 2-16. Selskapets krav på innskudd

(1) Selskapets krav på innskudd stiftes ved aksjetegningen og forfaller på det tidspunkt som er fastsatt i stiftelsesdokumentet.

(2) Selskapets krav på innskudd kan ikke overdras eller stilles som sikkerhet. Krav på innskudd kan ikke tas til utlegg for gjeld.

§ 2-17. Oppgjør av krav på innskudd

(1) Innskuddsforpliktelsen kan ikke gjøres opp ved motregning unntatt med krav på selskapet etter avtale som nevnt i § 2-7. Slik avtale frigjør ikke innskyteren så langt motregningen kan være til skade for selskapet eller dets kreditorer.

(2) Bestemmelsen i første ledd gjelder tilsvarende for oppgjør med andre eiendeler enn fastsatt i stiftelsesdokumentet (tegningsgrunnlaget). Det kan ikke i noe tilfelle foretas oppgjør som vil være i strid med § 2-6 annet ledd.

§ 2-18. Mangler ved innskudd i annet enn penger

(1) Hefter det ved overføringen en faktisk eller rettslig mangel ved et innskudd i annet enn penger, plikter skyldneren å erstatte selskapet verdireduksjonen som følge av tap ved mangelen.

(2) Er en rettslig mangel et hinder for overføring, plikter skyldneren å gjøre opp innskuddet i penger.

§ 2-19. Forsinket oppgjør

(1) Ved forsinket oppgjør av krav på innskudd i penger, plikter aksjeeieren å svare rente fra forfallsdagen etter lov om rente ved forsinket betaling.

(2) Ved forsinket oppgjør av krav på innskudd i annet enn penger, plikter aksjeeieren å erstatte selskapet rente regnet av innskuddets verdi etter åpningsbalansen.

§ 2-20. Tilleggsfrist for oppgjør

(1) Ved forsinkelse med oppgjøret av krav på innskudd skal styret i rekommandert brev oppfordre aksjeeieren om å foreta oppgjør innen syv dager regnet fra avsendelsen av brevet. Aksjeeieren skal i brevet varsles om følgene av at fristen oversittes.

(2) Vet selskapet at aksjen har skiftet eier eller er pantsatt, eller at det er tatt utlegg eller arrest i den, skal rettighetshaveren varsles på samme måte.

(3) Blir oppgjør ikke foretatt innen den fastsatte frist, kan styret treffe vedtak om nedsettelse av aksjekapitalen, sletting av aksjen og nytegning etter reglene i § 2-11 tredje ledd dersom det ikke er rimelig utsikt til å inndrive innskuddet eller omkostningene ved inndrivelsen ikke vil stå i rimelig forhold til størrelsen av innskuddet.

§ 2-21. Preklusjon av krav på innskudd

(1) Faller selskapets krav på aksjeinnskudd bort ved preklusjon, treffer styret vedtak etter reglene i § 2-11 tredje ledd om nedsettelse av aksjekapitalen og sletting av aksjen, samt i tilfelle også om nytegning.

§ 2-22. Eierskifte før oppgjør av krav på innskudd

(1) Skifter en aksje eier før kravet på innskudd er oppgjort, blir den nye eieren ved å melde aksjeervervet til selskapet medansvarlig med den tidligere eieren. Den nye og den tidligere eieren hefter solidarisk overfor selskapet.

V. Omdanning av aksjeselskap til allmennaksjeselskap

§ 2-23. Omdanningsvedtaket

(1) Et aksjeselskap kan omdannes til allmennaksjeselskap ved vedtektsendring. Regler om redegjørelse i § 2-8 og åpningsbalanse i § 2-9 gjelder tilsvarende.

(2) Styret skal utarbeide forslaget til omdanningsvedtak og vedtektsendring. Forslaget skal begrunnes og inneholde oversikt over virkningene av omdanningen.

(3) Dokumenter som nevnt i første og annet ledd skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

§ 2-24. Melding til Foretaksregisteret

(1) Omdanningsvedtaket skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at vedtaket ble truffet.

(2) Er vedtaket ikke meldt til Foretaksregisteret innen fristens utløp, kan registrering ikke finne sted. Vedtaket er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 2-25. Aksjeeierregister i Verdipapirsentralen

(1) Når det er vedtatt å omdanne et aksjeselskap til et allmennaksjeselskap, skal styret uten opphold sørge for at det blir opprettet et aksjeeierregister for selskapet i Verdipapirsentralen.

(2) Selskapet skal før registreringen gi varsel til aksjeeierne om at den som aksjeboken angir som aksjeeier, vil bli registrert som eier for det antall aksjer aksjeboken viser, med mindre det godtgjøres at en annen er aksjeeier.

(3) Varselet skal angi tidspunkt for registreringen. Det skal senest to måneder før registreringen sendes til alle som i følge aksjeeierboken er aksjeeiere og kunngjøres i Norsk Lysingsblad. Varselet eller en kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad skal tas inn i minst en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted.

(4) Kongen kan gi nærmere regler om overføringen fra aksjeeierboken.

§ 2-26. Omdanningstidspunktet mv

(1) Bestemmelsene i loven her gjelder for selskapet fra det tidspunkt omdanningsvedtaket er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Bestemmelsene om aksjeeierregister og registrering av aksjer i Verdipapirsentralen gjelder fra det tidspunkt aksjeeierregisteret er opprettet, likevel tidligst fra tidspunkt som nevnt i § 2-25 tredje ledd.

Kapittel 3. Aksjeeierne

I. Aksjeeierregisteret

§ 3-1. Opprettelse av aksjeeierregister

(1) Når selskapet er stiftet, skal styret uten opphold sørge for at det opprettes et aksjeeierregister for selskapet i Verdipapirsentralen.

(2) Opprettes aksjeeierregisteret før selskapet er registrert i Foretaksregisteret, skal dette angis. Når registrering i Foretaksregisteret er foretatt, skal styret straks melde dette til Verdipapirsentralen.

(3) Aksjeeierregisteret er tilgjengelig for enhver. Kongen kan gi forskrift om innsynsrett, herunder begrense innsynsretten for andre enn offentlige myndigheter. Kongen kan også bestemme at selskapet etter begjæring skal gi utskrift av aksjeeierregisteret mot fastsatt godtgjørelse.

§ 3-2. Opplysninger som skal inntas i aksjeeierregisteret

(1) Aksjeeierregisteret skal inneholde opplysning om:

1. Selskapets navn.
2. Selskapets aksjekapital.
3. Aksjenes pålydende.
4. Aksjeeiernes navn, fødselsdato og adresse, eller for juridiske personer, firma,

organisasjonsnummer og adresse.
5. Antall aksjer som eies av den enkelte aksjeeier, og i tilfelle hvilken aksjeklasse aksjene tilhører.
6. Dersom det er flere aksjeklasser i selskapet, hvilke særregler som gjelder for aksjene i de klasser som er undergitt særregler.

(2) Eier flere en aksje i sameie, må de oppnevne en enkelt sameier til å opptre som aksjeeier overfor selskapet.

§ 3-3. Særlige opplysninger om aksjene

(1) Aksjeeierregisteret skal også inneholde opplysning om:
1. Aksjenes omsettelighet er innskrenket ved vedtektsbestemmelse.
2. Aksjene kan innløses uten aksjeeierens samtykke.
3. Særlige plikter er knyttet til aksjene ut over betaling av aksjeinnskuddet.
4. Aksjene ikke er fullt innbetalt.

(2) Er det angitt at en aksje ikke er fullt innbetalt, skal styret straks sørge for at opplysningen rettes når innbetaling har funnet sted.

§ 3-4. Opplysningsplikt ved vedtektsendringer

(1) Blir vedtektene endret slik at det som er registrert blir villedende på en måte som kan føre til tap eller ulempe, skal styret straks sørge for at opplysningene blir endret.

§ 3-5. Eierskifte

(1) Tidligere eier skal sørge for at det straks etter eierskifte sendes melding til Verdipapirsentralen om dette.

§ 3-6. Kapitalforhøyelse

(1) Ved kapitalforhøyelse skal de nye aksjene registreres fra det tidspunkt de gis rettigheter i selskapet.

(2) Er kapitalforhøyelsen ikke registrert i Foretaksregisteret, skal aksjeeierregisteret angi dette. Når registrering i Foretaksregisteret er foretatt, skal styret straks melde dette til Verdipapirsentralen.

§ 3-7. Aksjebevis

(1) Når en aksjeeier er registrert i aksjeeierregisteret, skal selskapet gi aksjeeieren melding om dette.

(2) Meldingen skal dateres og angi det som er registrert om aksjeeieren og dennes aksjeinnehav. Blir det som er registrert endret, skal aksjeeieren ha melding om dette.

II. Forvalterregistrering

§ 3-8. Registrering av forvalter som aksjeeier

(1) En bank eller annen forvalter som er godkjent av Kongen, kan føres inn i aksjeeierregisteret i stedet for en utenlandsk aksjeeier når aksjene er notert på utenlandsk børs. Kongen kan samtykke i forvalterregistrering av aksjer som er notert på norsk børs og som tilhører utenlandske aksjeeiere.

(2) Aksjeeierregisteret skal inneholde opplysninger om forvalterens navn og adresse og at denne er forvalter av aksjene. Det skal også fremgå hvor mange aksjer forvalteroppdraget til enhver tid omfatter.

(3) Kongen kan gi forskrift om forvalterregistrering, herunder om forvalterens plikt til å gi offentlig myndighet opplysning om eierforholdene til de aksjer som forvaltes.

§ 3-9. Forvalterens rettigheter og plikter

(1) En forvalter kan ikke utøve andre rettigheter i selskapet enn retten til å motta utbytte eller andre utdelinger på de aksjer forvalteroppdraget omfatter, herunder tildeling av nye aksjer ved kapitalforhøyelse. Forvalteren har fullmakt til å motta slike utdelinger.

(2) Dersom selskapet eller en offentlig myndighet krever det, plikter forvalteren å gi opplysninger om hvem som eier de aksjer forvalteroppdraget omfatter, og om hvor mange aksjer hver enkelt eier.

§ 3-10. Tvangssalg av aksjer mv

(1) Dersom forvalteren ikke gir opplysninger som nevnt i § 3-9 innen en måned etter at selskapet eller offentlig myndighet har krevet det, kan de aksjer som forvaltningen gjelder, kreves solgt gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg så langt de passer. Bestemmelsene i tvangsfullbyrdelsesloven § 10-6, jf § 8-16 om det minste bud som kan godtas, gjelder ikke i dette tilfellet.

(2) Bestemmelsene om tvangssalg i første ledd gjelder tilsvarende dersom forvalteren ikke er godkjent eller godkjennelsen blir trukket tilbake.

(3) Forvalter som ikke er godkjent, har ikke fullmakt som nevnt i § 3-9 første ledd. Blir godkjennelsen trukket tilbake faller fullmakten bort. Kredittilsynet skal i tilfelle gi Verdipapirsentralen melding om at forvalterens konto sperres.

III. Tegningsrettsregister

§ 3-11. Opprettelse av tegningsrettsregister

(1) Selskapet skal ha et tegningsrettsregister i Verdipapirsentralen.

(2) I tegningsrettsregisteret skal innføres:

1. Fortrinnsrett som tilkommer aksjeeier når aksjekapitalen skal forhøyes ved nytegning.
2. Rett til å kreve utstedt aksje som tilkommer fordringshaver i henhold til avtale om lån til selskapet.
3. Rett til å kreve utstedt aksje som tilkommer aksjeeier som følge av nytegning av aksje i selskapet.
4. Rett til å kreve utstedt aksje som tilkommer innehaver av særskilt tegningsrett utstedt til selskapet.

(3) Tegningsrett som nevnt skal også registreres på konto som rettighetshaveren har i Verdipapirsentralen. Paragrafene 3-8 til 3-10 gjelder tilsvarende.

(4) Paragraf 3-1 tredje ledd om innsynsrett gjelder tilsvarende for tegningsrettsregisteret.

§ 3-12. Opplysninger som skal inntas i tegningsrettsregisteret

(1) Tegningsrettsregisteret skal inneholde opplysninger om:

1. Selskapets navn.
2. Rettighetshaverens navn, fødselsdato og adresse, eller for juridiske personer, firma, organisasjonsnummer og adresse.
3. Antall aksjer tegningsretten omfatter, eller hvor mange tegningsretter som kreves for tegning av en aksje.
4. Den aksjeklasse de nye aksjer skal tilhøre dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet.
5. Tegningsretten er knyttet til aksje eller fordring, og om tegningsretten i så fall av rettighetshaveren skal kunne skilles fra aksjen eller fordringen.

IV. Overdragelse og annet eierskifte

§ 3-13. Omsettelighet

(1) Aksjer kan fritt skifte eier ved overdragelse og på annen måte for så vidt annet ikke er bestemt i lov.

(2) Vedtektene kan ikke begrense omsetteligheten av aksjer på annen måte enn etter §§ 3-18 til 3-21.

§ 3-14. Erververens rettigheter

(1) Erververen kan utøve de rettigheter som tilkommer en aksjeeier når ervervet er registrert i aksjeeierregisteret eller erververen har meldt og godtgjort sitt aksjeerverv. Hindres ervervet av bestemmelse i lov eller vedtekt, skal det foretas foreløpig registrering av aksjeervervet. Så lenge registreringen er foreløpig, kan erververen bare utøve retten til utbytte og andre utdelinger, samt retten til nye aksjer ved kapitalforhøyelse.

§ 3-15. Særlig meldeplikt for styret, ledende ansatte mv

(1) De enkelte medlemmer av styret, revisor, daglig leder og andre ledende ansatte, skal omgående gi styret melding om både egne og personlig nærståendes salg eller erverv av aksjer, og andre verdipapirer i selskapet. Meldingen skal innføres i særskilt protokoll.

(2) Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende for salg og erverv av aksjer eller andre verdipapirer i andre selskaper i samme konsern.

(3) Kongen kan gi nærmere regler om meldeplikt etter denne paragrafen.

§ 3-16. Legitimasjons- og rettsvernsregler ved eierskifte

(1) For aksjer registrert i Verdipapirsentralen gjelder reglene i lov om Verdipapirsentralen §§ 5-1 til 5-4 og § 5-6.

(2) Erververen av en aksje får ikke bedre rett enn avhenderen til utbetaling av utbytte og andre utdelinger fra selskapet. Annen utdeling enn utbytte er likevel bare frigjørende i forhold til en senere godtroende erverver dersom den er registrert på aksjeeierens konto i Verdipapirsentralen.

(3) Vedtektene er bindende for erververen selv om aksjeeierregisteret inneholder uriktige eller ufullstendige opplysninger. Omsetningshindring som ikke er registrert kan likevel bare gjøres gjeldende mot erververen dersom

1. erververen kjente eller burde ha kjent til omsetningshindringen da ervervet ble registrert, eller
2. unnlatt registrering skyldes feil i Verdipapirsentralen.

§ 3-17. Tegningsrett til aksjer

(1) Bestemmelsene i §§ 3-13 til 3-16 gjelder tilsvarende for tegningsrett til aksjer.

V. Samtykkekrav ved eierskifte mv

§ 3-18. Vedtektsfastsatt samtykkekrav

(1) I vedtektene kan det fastsettes at erverv av aksje skal være betinget av styrets samtykke, dersom ervervet medfører at erververens andel av aksjene eller stemmene i selskapet når opp i tre prosent eller mer. Likt med erververens egne aksjer, regnes aksjer som eies eller erverves av erververens personlige nærståendes og noen som erververen handler etter avtale eller forøvrig opptrer i forståelse med.

(2) Når vedtektene inneholder samtykkekrav som nevnt gjelder reglene i §§ 3-19 til 3-20.

§ 3-19. Styrets vedtak

(1) Når erverv av aksje er betinget av styrets samtykke, skal styret snarest mulig etter at ervervet er meldt til Verdipapirsentralen, avgjøre om samtykke skal gis.

(2) Samtykke kan ikke nektes ved eierskifte ved arv når erververen er den tidligere eiers nærstående. For øvrig kan samtykke bare nektes når det foreligger saklig grunn for det. I vedtektene kan det fastsettes nærmere vilkår for å nekte samtykke.

(3) Erververen skal uten opphold underrettes om avgjørelsen. Gis det ikke samtykke, skal begrunnelsen angis, og erververen skal dessuten orienteres om hva som er påkrevet for å bringe forholdet i orden.

(4) Er erververen ikke underrettet om at samtykke er nektet, innen to måneder etter at melding om ervervet kom inn til Verdipapirsentralen, anses samtykke gitt.

§ 3-20. Nektelse av samtykke

(1) Nekter styret å gi samtykke til ervervet, kan erververen
1. omgjøre overdragelsen etter avtale med avhenderen,
2. avhende aksjen,
3. reise søksmål om gyldigheten av nektelsen.

(2) Tiltak etter første ledd må være iverksatt innen to måneder etter at erververen mottok underretning om at samtykke var nektet. Oversittes fristen, kan styret kreve aksjen solgt gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg. Bestemmelsene i tvangsfullbyrdelsesloven § 10-6, jf § 8-16 om det minste bud som kan godtas, gjelder ikke ved salget.

(3) Er det reist søksmål om gyldigheten av en nektelse, kan tvangssalg tidligst finne sted to måneder etter at rettskraftig dom foreligger.

§ 3-21. Eierbegrensninger

(1) Vedtektene kan inneholde bestemmelser om eierbegrensninger som er knyttet til person. Paragraf 1-6 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(2) I vedtektene kan det også fastsettes at eiere eller erververe av aksjer som tilhører en særskilt aksjeklasse, skal ha bestemte egenskaper. Paragraf 1-6 annet ledd gjelder tilsvarende.

§ 3-22. Selskapets innløsning av små aksjeposter

(1) Selskapet kan fremsette tilbud om å overta de aksjene som eies av aksjeeiere som hver for seg har så få aksjer i selskapet at den samlede verdi av aksjene regnet etter kursen på tilbudsdagen ikke overstiger fem hundre kroner. Tilbud som angir løsningssummen pr aksje og fristen til å godta tilbudet, skal sendes skriftlig til alle aksjeeiere med kjent adresse som omfattes av tilbudet. Ervervet skjer etter reglene om erverv av egne aksjer i §§ 6-13 til 6-18.

(2) Har selskapet fremsatt tilbud etter første ledd uten at alle aksjer tilbudet omfatter, er blitt overtatt av selskapet, kan departementet gi selskapet tillatelse til tvungen overtagelse av resten av aksjene.

(3) Når selskapet har truffet beslutning om tvungen overtagelse i henhold til tillatelse fra departementet, skal selskapet innføres som eier av aksjene i aksjeeierregisteret. Dette gjelder likevel ikke aksjene til aksjeeiere som etter at tilbudet etter første ledd er fremsatt, har fått registrert erverv av så mange aksjer at de ikke lenger omfattes av tilbudet.

(4) Oppstår det tvist om løsningssummen, skal selskapet sørge for at denne fastsettes ved skjønn etter aksjenes virkelige verdi hensett til kursen på den dag selskapet er blitt eier av aksjene.

(5) Skjønnet holdes i den rettskrets hvor selskapet har sitt forretningskontor. Alle aksjeeiere skjønnet angår kan innstevnes som part. Kostnadene ved skjønnet dekkes av selskapet.

(6) Kongen kan fastsette et høyere minstebeløp enn angitt i første ledd.

Kapittel 4. Generalforsamlingen

I. Alminnelige regler

§ 4-1. Generalforsamlingens myndighet

(1) Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet.

(2) Beslutning om å endre vedtektene treffes av generalforsamlingen, hvis ikke annet er fastsatt i lov.

(3) Når selskapet har bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-24 og 13-25. Er det avtalt at selskapet ikke har bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-26 og 13-27.

§ 4-2. Aksjeeiernes møterett

(1) Aksjeeierne har rett til å møte i generalforsamlingen, enten selv eller ved fullmektig etter eget valg. Møteretten kan ikke begrenses i vedtektene.

(2) Fullmektigen skal legge frem skriftlig og datert fullmakt. Fullmakten anses å gjelde bare for førstkommende møte hvis det ikke går tydelig frem at noe annet er ment. Den kan når som helst kalles tilbake.

(3) Aksjeeiere har rett til å ta med rådgiver. Aksjeeieren kan gi talerett til én rådgiver.

§ 4-3. Krav om forhåndsvarsel til selskapet

(1) I vedtektene kan fastsettes at aksjeeiere som vil delta i generalforsamlingen, skal meddele dette til selskapet innen en bestemt frist. Fristen kan ikke utløpe tidligere enn fem dager før møtet.

(2) Fristen skal angis i innkallingen. En aksjeeier som ikke har meldt fra innen fristens utløp, kan nektes adgang.

§ 4-4. Stemmerett. Inhabilitet

(1) Hver aksje gir en stemme når annet ikke følger av loven eller vedtektene.

(2) Stemmerett kan ikke utøves for en aksje som tilhører selskapet selv eller et datterselskap. En slik aksje skal ikke regnes med når en beslutning krever samtykke fra samtlige aksjeeiere eller en viss del av aksjekapitalen, eller når en rett kan utøves bare av eierne av en viss del av selskapets aksjekapital.

(3) Ingen kan selv eller ved fullmektig eller som fullmektig delta i en avstemning om søksmål mot seg selv eller om eget ansvar overfor selskapet, og heller ikke om søksmål mot andre eller om andres ansvar dersom han eller hun har en vesentlig interesse i saken som kan være stridende mot selskapets.

§ 4-5. Deltagelse av styret og daglig leder

(1) Styreleder og daglig leder skal delta på møte i generalforsamlingen. Ved gyldig forfall utpekes stedfortreder. Andre styremedlemmer kan møte.

(2) Styremedlemmene og daglig leder har rett til å uttale seg på møtet.

II. Møter

§ 4-6. Årsmøte

(1) Innen fire måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal selskapet avholde årsmøte.

(2) På årsmøtet skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. Godkjennelse av årsregnskapet, herunder utdeling av utbytte.
2. Godkjennelse av årsregnskapet for konsernet.
3. Andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen.

(3) Årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen skal senest to uker før årsmøtet sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

§ 4-7. Andre møter

(1) Styret kan bestemme at generalforsamlingen skal innkalles til møte.

(2) Styret skal innkalle generalforsamlingen når revisor eller aksjeeiere som representerer minst en tjuedel av aksjekapitalen, skriftlig krever det for å få behandlet et bestemt angitt emne. I så fall må møtet holdes innen en måned etter at kravet er fremsatt.

III. Innkalling. Dagsorden

§ 4-8. Møteinnkalling

(1) Generalforsamlingen innkalles til møte av styret.

(2) Dersom styret ikke innkaller generalforsamling til møte som skal holdes etter loven, vedtektene eller tidligere vedtak av generalforsamlingen, skal skifteretten gjøre dette når det kreves av et styremedlem, daglig leder, revisor eller en aksjeeier. Utgiftene dekkes av selskapet.

§ 4-9. Tid. Sted mv

(1) Møteinnkalling skjer ved skriftlig henvendelse til alle aksjeeiere med kjent adresse. Innkallingen skal angi tid og sted for møtet.

(2) Innkallingen skal være avsendt senest to uker før møtet skal holdes. Kortere frist kan ikke fastsettes i vedtektene.

(3) Møte i generalforsamlingen skal så vidt mulig holdes i den kommune hvor selskapet har sitt forretningskontor. Annet kan bestemmes i vedtektene.

§ 4-10. Forslag til dagsorden

(1) Innkallingen skal bestemt angi de saker som skal behandles, på møtet. Forslag om å endre vedtektene skal gjengis i innkallingen. Styret utarbeider forslag til dagsorden i samsvar med det som er bestemt i loven og vedtektene.

(2) En aksjeeier kan kreve å få behandlet spørsmål på møtet når kravet meldes skriftlig til styret i så god tid at det kan tas med i innkallingen. Er innkallingen avsendt, skal endret innkalling sendes ut dersom det er minst to uker igjen til møtet.

IV. Møteregler

§ 4-11. Åpning av møtet, møteleder

(1) Er møtelederen ikke utpekt i vedtektene, åpnes møtet i generalforsamlingen av styrets leder eller av den styret har utpekt. Møtelederen, som ikke behøver å være aksjeeier, velges av generalforsamlingen.

(2) Skifteretten utpeker den som skal åpne møtet dersom dette senest syv dager før generalforsamlingen begjæres av aksjeeiere som representerer mer enn en tjuedel av aksjekapitalen. Det samme gjelder når generalforsamlingen er innkalt av skifteretten. Skifterettens avgjørelse kan ikke påkjæres.

§ 4-12. Fortegnelse over aksjeeierne på møtet

(1) Den som åpner møtet skal før første avstemning ha opprettet en fortegnelse over de aksjeeiere som har møtt, enten selv eller ved fullmektig. Fortegnelsen skal angi hvor mange aksjer og stemmer hver av dem representerer.

(2) Denne fortegnelsen skal anvendes inntil den måtte bli endret av generalforsamlingen.

§ 4-13. Saker utenfor dagsordenen

(1) Saker som ikke er meddelt aksjeeierne etter reglene om innkalling av generalforsamlingen, kan ikke avgjøres på møtet med mindre alle aksjeeiere som er representert samtykker.

(2) At saken ikke er angitt i innkallingen hindrer likevel ikke at:

1. Et årsmøte avgjør saker som etter loven eller vedtektene skal behandles på møtet.
2. Et årsmøte avgjør spørsmål om granskning når en aksjeeier har fremsatt forslag om det etter § 4-23 første ledd.
3. Det vedtas å innkalle til nytt møte i generalforsamling for å avgjøre forslag fremsatt i møtet.

§ 4-14. Styrets og daglig lederes opplysningsplikt

(1) En aksjeeier kan kreve at styret og daglig leder gir møtet tilgjengelige opplysninger om forhold som kan innvirke på bedømmelsen av:
1. Årsregnskapet og årsberetningen
2. En sak som er forelagt aksjeeierne til avgjørelse
3. Selskapets økonomiske stilling, herunder om virksomheten i andre selskaper som selskapet deltar i, og saker som ellers hører inn under generalforsamlingen, med mindre de opplysninger som kreves ikke kan gis uten uforholdsmessig skade for selskapet.

(2) Er nødvendige opplysninger ikke tilgjengelige, skal skriftlig svar utarbeides innen to uker etter møtet. Svaret skal sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse dersom det inneholder opplysninger av vesentlig betydning.

§ 4-15. Protokoll

(1) Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.

(2) I protokollen skal vedtakene inntas med angivelse av utfallet av avstemningene. Fortegnelsen over de møtende etter § 4-12 skal vedlegges protokollen.

(3) Protokollen undertegnes av møtelederen og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant de som er til stede. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet og oppbevares på betryggende måte.

V. Beslutninger

§ 4-16. Alminnelig flertallskrav

(1) En beslutning av generalforsamlingen krever flertall av de avgitte stemmer med mindre annet er bestemt i loven. Står stemmetallet likt, gjelder det møtelederen slutter seg til, også når denne ikke har stemmerett.

(2) Ved valg eller ansettelse anses den eller de valgt som får flest stemmer. Generalforsamlingen kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer. Står stemmetallet likt, treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

(3) Andre stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 4-17. Vedtektsendring

(1) Beslutning om å endre vedtektene krever tilslutning fra minst to tredeler så vel av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på møtet.

(2) Beslutning om vedtektsendring som forringer en hel aksjeklasses rett, må tiltres av eiere av to tredeler av den representerte kapital i denne klassen.

(3) Strengere flertallskrav for vedtektsendring kan fastsettes i vedtektene.

§ 4-18. Særlige vedtektsendringer

(1) Vedtektsendring som for utgitte aksjer innebærer at retten til å overdra eller erverve aksjer innskrenkes, krever tilslutning fra såvel de ni tideler av de avgitte stemmer som av den aksjekapitalen som er representert på møtet.

§ 4-19. Krav om enstemmighet mv

(1) En beslutning krever tilslutning fra samtlige aksjeeiere når den for utgitte aksjer innebærer:
1. At aksjeeiernes forpliktelser i forhold til selskapet økes.
2. At aksjer kan være gjenstand for tvungen innløsning.
3. At rettsforholdet mellom tidligere likestilte aksjer endres.
4. At aksjeeierens rett til utbytte eller til selskapets formue reduseres.
5. At aksjeeiernes rett til å være aksjeeier begrenses.

(2) Dersom en slik beslutning bare berører en del av aksjeeierne, krever beslutningen tilslutning fra samtlige berørte aksjeeiere og dessuten flertall som for vedtektsendring.

VI. Ugyldige beslutninger

§ 4-20. Søksmål om ugyldighet

(1) En aksjeeier, et styremedlem eller daglig leder kan reise søksmål med påstand om at en beslutning av generalforsamlingen er blitt til på ulovlig måte eller forøvrig er i strid med loven eller selskapets vedtekter.

(2) Søksmål om gyldigheten av en beslutning må reises innen tre måneder etter at den ble truffet.

(3) Selv om fristen er oversittet, kan søksmål reises innen to år etter beslutningen dersom retten finner at saksøkeren har hatt rimelig grunn for sin fristforsømmelse, og at det ville føre til åpenbart urimelig resultat om vedtaket måtte anses gyldig.

§ 4-21. Virkningen av at søksmål reises for sent

(1) Blir søksmål om gyldigheten av en beslutning ikke reist før utløpet av fristen etter § 4-20 er beslutningen gyldig. Dette gjelder likevel ikke når:
1. Beslutningen er av en slik art at den ikke kan treffes selv med samtykke av alle aksjeeierne.
2. Lov eller vedtekter krever at samtlige eller visse aksjeeiere må samtykke i beslutningen og slikt samtykke ikke er gitt.
3. Innkalling til generalforsamlingen ikke har skjedd, eller når reglene om innkalling har vært vesentlig satt til side.

§ 4-22. Dom om ugyldighet

(1) En dom som fastslår at en beslutning av generalforsamlingen er ugyldig eller som endrer beslutningen, har virkning for alle som har rett til å reise søksmål etter § 4-20.

(2) Dommen kan bare gå ut på endring av beslutningen dersom det nedlegges påstand om det, og retten kan fastslå det innhold beslutningen skulle ha hatt.

(3) Er beslutningen meldt til Foretaksregisteret, skal dommen meldes og registreres der. Selskapet bærer utgiftene.

VII. Granskning

§ 4-23. Forslag om granskning

(1) En aksjeeier kan fremsette forslag om granskning av selskapets stiftelse, forvaltning eller nærmere angitte forhold ved forvaltningen eller regnskapene. Forslaget kan bare fremsettes på årsmøtet eller på møte der generalforsamlingen etter innkallingen skal behandle sak om granskning.

(2) Får forslaget tilslutning av aksjeeiere som har minst en tidel av den aksjekapital som er representert på møtet, kan enhver aksjeeier innen en måned etter møtet kreve at skifteretten ved kjennelse beslutter granskning.

§ 4-24. Skifterettens beslutning

(1) Skifteretten skal ta til følge et krav om granskning etter § 4-23 annet ledd, dersom retten finner at det har rimelig grunn.

(2) Før avgjørelse treffes, skal skifteretten gi selskapet og i tilfelle den som granskningen ellers vil omfatte, anledning til å uttale seg.

(3) Skifteretten oppnevner en eller flere granskere. Det som er bestemt om revisor i §§ 8-5, 8-6 og 8-9 gjelder tilsvarende for granskerne. Om taushetsplikt gjelder samme regler som for revisor.

(4) Kostnadene ved granskningen bæres av selskapet. Skifteretten fastsetter godtgjørelse for granskerne. Skifteretten kan bestemme at selskapet skal deponere et passende beløp på forhånd.

§ 4-25. Granskningsberetningen

(1) Granskerne avgir skriftlig beretning om granskningen til skifteretten.

(2) Skifteretten innkaller generalforsamlingen til behandling av granskningsberetningen. Beretningen skal senest en uke før møtet sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

Kapittel 5. Selskapets ledelse

I. Alminnelige regler

§ 5-1. Styret

(1) Selskapet skal ha et styre på tre medlemmer med mindre det følger av vedtektene eller vedtak av generalforsamlingen at antallet skal være høyere.

(2) Styret velger selv sin leder når denne ikke er valgt av generalforsamlingen. Daglig leder kan ikke velges til styreleder.

(3) Har selskapet bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-13 og 13-14. Er det avtalt at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, gjelder særreglene i §§ 13-26 og 13-27.

§ 5-2. Daglig leder

(1) Selskapet skal ha daglig leder.

(2) Daglig leder tilsettes av styret når det ikke er bestemt i vedtektene at dette skal gjøres av generalforsamlingen.

(3) Har selskapet bedriftsforsamling, gjelder særreglene i § 13-15. Er det avtalt at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, gjelder særreglene i § 13-26.

§ 5-3. Krav om bosted

(1) Daglig leder og minst halvdelen av styrets medlemmer skal være bosatt her i riket, med mindre Kongen gjør unntak i det enkelte tilfelle.

(2) Første ledd gjelder ikke statsborgere i stater som er part i EØS-avtalen når de er bosatt i en slik stat.

§ 5-4. Forvaltningen av selskapet

(1) Forvaltningen av selskapet hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten.

(2) Styret fastsetter virksomhetsplaner og budsjetter for selskapet. Styret kan også fastsette retningslinjer for virksomheten.

(3) Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

(4) Styret iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.

§ 5-5. Styrets tilsynsansvar

(1) Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet forøvrig.

(2) Styret kan fastsette instruks for den daglige ledelse.

(3) I selskaper som bare har en aksjeeier, skal styret sørge for at avtaler mellom selskapet og aksjeeieren nedtegnes skriftlig.

§ 5-6. Daglig ledelse

(1) Daglig leder står for den daglige ledelse av selskapets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt.

(2) Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller stor betydning.

(3) Daglig leder kan ellers avgjøre en sak etter fullmakt fra styret i det enkelte tilfelle eller når styrets beslutning ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for selskapet. Styret skal snarest underrettes om avgjørelsen.

(4) Daglig leder skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

§ 5-7. Daglig leders plikter overfor styret

(1) Daglig leder skal minst hver måned i møte eller skriftlig gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling.

(2) Styret kan til enhver tid kreve at daglig leder gir styret en nærmere redegjørelse om bestemte saker. Slik redegjørelse kan også kreves av det enkelte styremedlem.

§ 5-8. Inhabilitet

(1) Et styremedlem må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må

anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Tilsvarende gjelder for daglig leder.

(2) Et styremedlem eller daglig leder må heller ikke delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld.

§ 5-9. Godtgjørelse fra andre enn selskapet

(1) Styremedlem, daglig leder eller noen ansatt i selskapet må ikke, i anledning av sitt arbeid for selskapet, ta i mot godtgjørelse fra andre enn selskapet. Dette gjelder også godtgjørelse som en medkontrahent eller dennes representant har betinget seg hos selskapet.

(2) Godtgjørelse som styremedlem eller daglig leder ikke kan motta, kan heller ikke mottas av deres nærstående.

(3) Godtgjørelse som er avtalt eller mottatt i strid med forbudet i første eller annet ledd, tilfaller selskapet. Det samme gjelder avkastning på og eiendeler som er kommet i stedet for godtgjørelsen.

(4) Paragrafen her er ikke til hinder for at styremedlem som ikke deltar i den daglige ledelse, kan opptre som mellommann overfor selskapet mot vanlig mellommannsgodtgjørelse dersom

1. styremedlemmet ikke også representerer selskapet, og
2. forretningen inngår i mellommannsvirksomhet som styremedlemmet driver som næring.

§ 5-10. Ansvarlig lån mv

(1) Opptak av ansvarlig lån eller lån med rente som helt eller delvis avhenger av det utbytte som utdeles til aksjeeierne eller av selskapets resultat, må besluttes av generalforsamlingen eller av styret etter fullmakt fra generalforsamlingen.

(2) Generalforsamlingens beslutning om låneopptak eller fullmakt til låneopptak krever flertall som for vedtektsendring.

§ 5-11. Begjæring om gjelds- og konkursbehandling

(1) Begjæring om gjeldsforhandling eller konkursbehandling for selskapet kan bare fremsettes av styret.

(2) Under konkursbehandling representerer styret selskapet som konkursskyldner.

II. Selskapets forhold utad

§ 5-12. Representasjon utad

(1) Styret representerer selskapet utad og tegner dets firma.

§ 5-13. Fullmakt til å tegne selskapets firma

(1) Styret kan gi styremedlemmer, daglig leder eller navngitte ansatte rett til å tegne selskapets firma. Slik fullmakt kan fastsettes i vedtektene som også kan begrense styrets myndighet til å gi rett til å tegne selskapets firma.

(2) Retten til å tegne selskapets firma kan når som helst tilbakekalles. Vedtektsfastsatt fullmakt kan tilbakekalles av styret når generalforsamlingens beslutning ikke kan avventes uten skade for selskapet.

(3) Bestemmelsene om daglig leder i § 5-8 gjelder tilsvarende for firmategner som ikke er daglig leder eller medlem av styret.

§ 5-14. Daglig leders representasjon utad

(1) Daglig leder representerer selskapet utad i saker som inngår i den daglige ledelse.

§ 5-15. Overskridelse av myndighet

(1) Har noen som representerer selskapet utad etter reglene i §§ 5-12 til 5-13, ved disposisjon på selskapets vegne gått ut over sin myndighet, er disposisjonen ikke bindene for selskapet når selskapet godtgjør at medkontrahenten forsto eller burde ha forstått at myndigheten ble overskredet og det ville stride mot redelighet å gjøre disposisjonen gjeldende.

§ 5-16. Mangler ved valg av styremedlem eller tilsetting av daglig leder

(1) Etter at valg av styremedlem eller tilsetting av daglig leder er registrert i Foretaksregisteret, kan mangler ved valget eller tilsettingen ikke påberopes overfor en tredjeperson, med mindre selskapet godtgjør at tredjepersonen kjente til mangelen.

III. Valg av styret

§ 5-17. Valg av styremedlemmer

(1) Medlemmene av styret velges av generalforsamlingen som også bestemmer om det skal velges varamedlemmer. Dette gjelder ikke styremedlemmer som de ansatte skal velge etter § 5-18.

§ 5-18. Ansattes rett til å velge styremedlemmer

(1) I selskaper med flere enn 30 ansatte kan to tredeler av de ansatte kreve at ett styremedlem og en observatør med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.

(2) I selskaper med flere enn 50 ansatte kan et flertall av de ansatte kreve at inntil en tredel og minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om beregningen av antall ansatte, herunder om bruk av gjennomsnittstall. Kongen kan også fastsette nærmere regler om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og om avgjørelse av tvister om valget, samt om bortfall av verv som styremedlem. Kongen kan gjøre unntak fra første eller annet ledd.

§ 5-19. Ansattes valg av styremedlemmer i konsernforhold

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan Kongen etter søknad fra konsernet, fra fagforeninger som omfatter et flertall av dets ansatte, eller fra et flertall av de ansatte i konsernet, bestemme at de ansatte i konsernet ved anvendelse av § 5-18 skal regnes som ansatt i selskapet.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når et selskap tilhører en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierintereresser eller felles ledelse.

(3) Kongen kan bestemme at paragrafen her bare skal gjelde for deler av et konsern eller slik gruppe.

§ 5-20. Styremedlemmers tjenestetid

(1) Styremedlemmer tjenestegjør i to år. I vedtektene kan tjenestetiden settes kortere eller lengre, men ikke til mer enn fire år. Ved suppleringsvalg kan kortere tjenestetid fastsettes.

(2) Tjenestetiden regnes fra valget når annet ikke er bestemt. Den opphører ved avslutningen av årsmøtet i det år tjenestetiden utløper.

(3) Selv om tjenestetiden er utløpt skal styremedlemmet bli stående i vervet inntil nytt medlem er valgt.

(4) Første og annet ledd gjelder ikke styremedlem valgt etter § 5-18, jf § 5-19.

§ 5-21. Tilbaketreden og avsetning før tjenestetiden opphører

(1) Et styremedlem har rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute dersom særlig grunn foreligger. Styret og den som har valgt styremedlemmet skal gis rimelig forhåndsvarsel.

(2) Et styremedlem kan avsettes av den som har valgt styremedlemmet. Denne bestemmelsen gjelder ikke styremedlem valgt etter § 5-18.

§ 5-22. Suppleringsvalg

(1) Opphører vervet for et styremedlem før tjenestetiden er ute og det ikke finnes varamedlem, skal resten av styret sørge for valg av nytt styremedlem for resten av tjenestetiden. Det samme gjelder om et styremedlem blir satt i konkurskarantene etter konkursloven §§ 142 og 143.

(2) Hører valget under generalforsamlingen, kan det utstå til neste årsmøte dersom styret fortsatt er vedtaksfør.

§ 5-23. Varamedlemmer og observatører

(1) Lovens bestemmelser om styremedlemmer gjelder tilsvarende for varamedlemmer og observatører så langt de passer.

§ 5-24. Godtgjørelse

(1) Godtgjørelse til styremedlemmer, varamedlemmer og observatører fastsettes av generalforsamlingen. Ved konkurs bortfaller retten til godtgjørelse fra konkursåpningen.

IV. Styrets arbeid

§ 5-25. Styrebehandling

(1) Styret skal behandle saker i møte med mindre styrets leder finner at saken kan forelegges skriftlig eller behandles på annen betryggende måte. Årsregnskap, årsberetning, budsjett og virksomhetsplan skal behandles i styremøte.

(2) Styrets leder skal sørge for at styremedlemmene så vidt mulig kan delta i en samlet behandling av saker som behandles uten møte. Et styremedlem og daglig leder kan kreve møtebehandling.

(3) Styrebehandlingen ledes av styrelederen. Deltar verken styrelederen eller varalederen, velger styret en leder for styrebehandlingen.

(4) Daglig leder har rett og plikt til å delta i styrets behandling av saker og til å uttale seg, med mindre annet er bestemt av styret i den enkelte sak.

§ 5-26. Styrelederens plikter

(1) Styrelederen skal sørge for behandling av aktuelle saker som hører under styret.

(2) Styremedlemmene og daglig leder kan kreve at styret behandler bestemte saker.

§ 5-27. Forberedelsen av saker

(1) Daglig leder forbereder saker som skal behandles av styret i samråd med styrets leder.

(2) En sak skal forberedes og fremlegges slik at styret har et tilfredsstillende behandlingsgrunnlag.

§ 5-28. Varsel om styrebehandling

(1) Styrebehandling varsles på hensiktsmessig måte og med nødvendig frist.

§ 5-29. Styreinstruks

(1) I selskaper hvor de ansatte har rett til representasjon i styret, skal styret fastsette en styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling.

(2) Instruksen skal blant annet inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles og daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret. Instruksen skal også inneholde regler for innkalling og møtebehandling.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om styreinstruksen.

§ 5-30. Når kan styret treffe vedtak

(1) Styret kan treffe vedtak når mer enn halvdelen av medlemmene er tilstede eller deltar i styrebehandlingen, med mindre strengere krav er fastsatt i vedtektene.

(2) Styret kan likevel ikke treffe vedtak med mindre alle styremedlemmene så vidt mulig er gitt anledning til å delta i behandlingen i saken.

(3) Har noen forfall, skal så vidt mulig varamedlem innkalles.

§ 5-31. Alminnelig flertallskrav

(1) En beslutning av styret krever at flertallet blant de styremedlemmer som deltar i behandlingen av en sak har stemt for. Ved stemmelikhet gjelder det som møtelederen har stemt for.

(2) Til vedtak kreves likevel at minst en tredel av samtlige styremedlemmer har stemt for vedtaket.

(3) Strengere stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 5-32. Flertallskrav ved valg og ansettelser

(1) Ved valg og ansettelser anses den valgt eller ansatt som får flest stemmer. Styret kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer.

(2) Står stemmetallet likt ved valg av styreleder eller møteleder, avgjøres valget ved loddtrekning. I andre tilfeller av stemmelikhet gjelder det møtelederen har stemt for.

(3) Strengere stemmeregler kan fastsettes i vedtektene.

§ 5-33. Styreprotokoll

(1) Det skal føres protokoll over styrebehandlingen. Den skal minst angi tid og sted, deltakerne, behandlingsmåten og styrets beslutninger. Det skal fremgå at saksbehandlingen oppfyller kravene i § 5-30.

(2) Er styrets beslutning ikke enstemmig, skal det angis hvem som har stemt for og mot. Styremedlem og daglig leder som ikke er enig i en beslutning, kan kreve sin oppfatning innført i protokollen.

(3) Protokollen skal underskrives av alle medlemmer som har deltatt i styrebehandlingen. Har styret minst fem medlemmer, og er vedtak truffet i møte, kan styret velge to til å underskrive. I så fall skal utskrift sendes samtlige styremedlemmer med frist for merknader som i tilfelle kan kreves inntatt i protokollen.

Kapittel 6. Sikring av selskapskapitalen

I. Alminnelige regler

§ 6-1. Egenkapital

(1) Må det antas at egenkapitalen er lavere enn forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten, skal styret straks behandle saken. Styret skal innen rimelig tid innkalle generalforsamlingen, gi den en redegjørelse for selskapets økonomiske stilling og foreslå tiltak som vil gi selskapet en forsvarlig egenkapital.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når det må antas at selskapets egenkapital er blitt mindre enn halvparten av aksjekapitalen. Generalforsamlingen skal i så fall innkalles innen seks måneder.

(3) Hvis styret ikke finner grunnlag for å foreslå tiltak som nevnt, eller slike tiltak ikke lar seg gjennomføre, skal det foreslå selskapet oppløst.

§ 6-2. Overkursfond

(1) Selskapet skal ha et fond for overkurs ved aksjetegning. Omkostninger ved stiftelse eller kapitalforhøyelse som skal dekkes av selskapet, belastes fondet.

§ 6-3. Reservefond

(1) Selskapet skal ha et reservefond. I vedtektene kan det fastsettes bestemmelse om avsetning til reservefondet og fondets størrelse.

(2) Reservefondet skal i alle tilfelle tilføres minst 20 prosent av årets overskudd inntil fondet sammen med aksjekapitalen, overkursfondet og annen bunden kapital utgjør 30 prosent av selskapets gjeld i henhold til årsregnskapet ved utløpet av regnskapsåret. Som gjeld regnes her ikke utbytte og utsatt skatt.

§ 6-4. Anvendelse av reserve- og overkursfondet

(1) Reservefond og overkursfond kan bare anvendes til:

1. Dekning av underskudd som ikke kan dekkes av fri egenkapital eller ved overføring fra tilbakeføringsfondet.
2. Fondsemisjon unntatt når selskapet har udekket underskudd.
3. Andre formål når selskapet går fram etter reglene om nedsettelse av aksjekapitalen.

(2) Bestemmelsene i første ledd er ikke til hinder for at selskapet anvender midler i reservefondet på annen måte enn der nevnt, med mindre selskapets bundne kapital dermed blir mindre enn 30 prosent av selskapets gjeld i henhold til årsregnskapet

ved utløpet av regnskapsåret. Som gjeld regnes her ikke utbytte og utsatt skatt. I egenkapitalen skal det i samsvar med forsvarlig og god forretningsskikk gjøres fradrag for tap inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å inntreffe.

(3) Revisor skal bekrefte at selskapets bundne kapital etter anvendelsen av midler i reservefondet oppfyller minstekravet i annet ledd.

§ 6-5. Ulovlige utdelinger

(1) Er det skjedd utdeling fra selskapet i strid med bestemmelsene i loven, skal mottakeren tilbakeføre det som er mottatt. Ved utdeling av utbytte eller tilbakebetaling etter kapitalnedsettelse, sammenslåing, deling eller oppløsning gjelder dette likevel ikke dersom mottakeren da utdelingen ble mottatt, verken forsto eller burde ha forstått at denne var ulovlig.

(2) Den som på selskapets vegne medvirker til en beslutning om eller gjennomføring av ulovlig utdeling, og som forsto eller burde ha forstått at utdelingen er ulovlig, er ansvarlig for at utdelingen blir tilbakeført til selskapet. Ansvaret kan lempes etter lov om skadeserstatning § 5-2.

§ 6-6. Gaver

(1) Generalforsamlingen kan beslutte å gi leilighetsgaver, og dessuten gaver til allmennyttig eller liknende formål som må anses rimelige ut fra gavens formål, selskapets stilling og omstendighetene for øvrig.

(2) Styret kan til samme formål gi gaver som i forhold til selskapets stilling er av liten betydning.

(3) Andre gaver kan bare gis med tilslutning fra samtlige aksjeeiere og bare dersom gaven ligger innenfor rammen av de midler som kan benyttes til utdeling av utbytte.

§ 6-7. Avtaler med aksjeeier

(1) En avtale om erverv av eiendeler, tjenester eller ytelser fra en aksjeeier mot vederlag fra selskapet på over en tjuedel av aksjekapitalen på tidspunktet for ervervet, er ikke bindende for selskapet med mindre avtalen godkjennes av generalforsamlingen. Dette gjelder ikke:

1. Avtale inngått i samsvar med reglene i §§ 2-7 og 9-12.
2. Erverv av verdipapirer til pris i henhold til offentlig kursnotering.
3. Forretningsavtaler som ligger innenfor selskapets vanlige virksomhet og inneholder pris og andre vilkår som er vanlige for slike avtaler.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når avtalen er inngått med en aksjeeiers nærstående eller med noen som handler etter avtale eller forøvrig opptrer i forståelse med en aksjeeier.

(3) Styret skal sørge for at det utarbeiedes en redegjørelse for ervervet etter reglene i § 2-8. Redegjørelsen skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen og uten opphold meldes til Foretaksregisteret.

(4) Oppfyllelse i henhold til avtale som ikke binder selskapet, skal tilbakeføres. Paragraf 6-5 annet ledd gjelder tilsvarende.

II. Kreditt og sikkerhetsstillelse mv

§ 6-8. Kreditt til erverv av aksjer mv

(1) Selskapet kan ikke yte eller gi tilsagn om lån, sikkerhet eller annen finansiell bistand for at det skal stilles til rådighet midler som skal brukes eller er brukt ved erverv av aksjer eller rett til aksjer i selskapet.

(2) Selskapet kan heller ikke innfri, betjene, overta ansvar for eller på annen måte sikre lån og annen kreditt som er benyttet ved erverv av aksjer eller rett til aksjer i selskapet.

(3) Selskapet kan uten hinder av første og annet ledd yte finansiell bistand som der nevnt når det er gått mer enn to år fra ervervet.

(4) Bestemmelsene i første til tredje ledd gjelder tilsvarende i forhold til erverv av aksjer eller andeler i selskap i samme konsern.

(5) Kongen kan gjøre unntak fra forbudene i paragrafen her for erverv av aksjer av eller for ansatte i selskapet eller i selskap i samme konsern.

§ 6-9. Kreditt til aksjeeiere mv

(1) Selskapet kan bare gi kreditt til eller stille sikkerhet til fordel for en aksjeeier eller noen av dennes nærstående innenfor rammen av de midler som selskapet kan benytte til utdeling av utbytte, og bare når det stilles betryggende sikkerhet for kravet på tilbakebetaling eller tilbakesøkning.

(2) Forbudet i første ledd gjelder tilsvarende ved kreditt til eller sikkerhetsstillelse til fordel for en aksje- eller andelseier i annet selskap i samme konsern eller noen av dennes nærstående.

(3) Paragrafen her gjelder ikke:

1. Kreditt med vanlig løpetid i forbindelse med forretningsavtaler.
2. Kreditt til eller sikkerhet til fordel for morselskapet eller annet selskap i samme konsern.

§ 6-10. Kreditt til ansatt som er aksjeeier mv

(1) Bestemmelsene i § 6-9 er ikke til hinder for at selskapet gir kreditt til eller stiller sikkerhet til fordel for en aksje- eller andelseier eller noen av dennes nærstående når

1. skyldneren er ansatt i hovedstilling i selskapet eller i et annet selskap i samme konsern, og
2. dette skjer i henhold til en fast kredittordning e.l. som selskapet har for sine ansatte.

(2) Første ledd gjelder ikke dersom aksjeeieren eier mer enn en prosent av aksjekapitalen i selskapet eller i et annet selskap i samme konsern. Like med aksjeeierens egne aksjer regnes her aksjer som eies av aksjeeierens personlige nærstående.

§ 6-11. Kreditt til tillitsvalgte mv

(1) Bestemmelsene i § 6-9 gjelder tilsvarende for selskapets adgang til å gi kreditt til eller stille sikkerhet til fordel for styremedlem, daglig leder eller medlem av bedriftsforsamlingen i selskapet eller i annet selskap i samme konsern, eller noen av disse personers nærstående.

(2) Første ledd er ikke til hinder for at selskapet gir kreditt til eller stiller sikkerhet til fordel for en ansatt eller noen av den ansattes nærstående når

1. den ansatte er valgt som de ansattes representant i styret eller bedriftsforsamlingen etter regler i loven her eller i vedtektsbestemmelse, og

2. skyldneren er ansatt i hovedstilling i selskapet eller i et annet selskap i samme konsern, og
3. dette skjer i henhold til fast kredittordning e.l. som selskapet har for sine ansatte.

§ 6-12. Ulovlig kreditt og sikkerhetsstillelse mv

(1) Har selskapet gitt kreditt eller for øvrig handlet i strid med reglene i §§ 6-8 til 6-11, er disposisjonen ugyldig. Er det stillet sikkerhet, kan ugyldighet likevel ikke gjøres gjeldende overfor en medkontrahent som var i aktsom god tro da sikkerheten ble stillet.

(2) Midler som er overført fra selskapet eller et beløp tilsvarende verdien av midlene skal straks føres tilbake til selskapet. De som på selskapets vegne har foretatt eller godkjent en ulovlig disposisjon, er ansvarlig etter reglene i § 6-5 annet ledd.

III. Erverv av egne aksjer

§ 6-13. Selskapets adgang til å erverve egne aksjer

(1) Et aksjeselskap kan ikke erverve egne aksjer dersom den samlede pålydende verdi av beholdningen av egne aksjer etter ervervet vil overstige ti prosent av aksjekapitalen. Ervervet må heller ikke medføre at aksjekapitalen med fradrag av det samlede pålydende av beholdningen av egne aksjer utgjør mindre enn minste tillatte aksjekapital etter § 1-3.

(2) Beholdningen av egne aksjer omfatter aksjer som selskapet eier eller har avtalepant i. Aksjer ervervet til eie eller pant av andre enn selskapet, men for selskapets regning, regnes her som ervervet av selskapet.

(3) Selskapet kan bare erverve aksjer som er fullt innbetalte.

§ 6-14. Fullmakt fra generalforsamlingen

(1) Erverv av egne aksjer kan bare skje i henhold til en fullmakt til styret som generalforsamlingen har vedtatt med flertall som for vedtektsendring.

(2) Fullmakten kan bare gis for et bestemt tidsrom, som ikke kan være lenger enn tiden fram til neste årsmøte. Fullmakten skal angi den høyeste pålydende verdi av de aksjer som selskapet i alt kan erverve, og det minste og høyeste beløp som kan betales for aksjene.

(3) Fullmakten kan ikke gjelde kjøp av aksjer for et beløp som overstiger selskapets frie egenkapital etter bekreftelse fra revisor. Gis fullmakten på årsmøtet legges siste årsregnskap til grunn. For øvrig skal balansedagen som bekreftelsen knytter seg til, ikke ligge lenger tilbake i tid enn to måneder før møtet i generalforsamlingen.

(4) Generalforsamlingens vedtak skal meldes til Foretaksregisteret og må være registrert før aksjer kan erverves i henhold til fullmakten.

§ 6-15. Krav til fri egenkapital mv

(1) Et selskap kan bare erverve egne aksjer dersom den frie egenkapital etter den senest fastsatte balanse overstiger det vederlag som skal ytes for aksjene. I den fri egenkapital skal det her i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk gjøres fradrag for tap inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å inntreffe.

§ 6-16. Avtalepant i egne aksjer

(1) Bestemmelsene i §§ 6-13 til 6-15 gjelder tilsvarende for selskapets erverv av avtalepant i egne aksjer. Ved anvendelsen av §§ 6-14 og 6-15 regnes den fordring avtalepantet skal sikre som vederlag fra selskapet.

§ 6-17. Særlige unntak

(1) Bestemmelsene i §§ 6-13 til 6-16 er ikke til hinder for at egne aksjer erverves som gave, ved tvangsinndrivelse til dekning av selskapets fordring, ved overtagelse av annen virksomhet eller ved innløsning etter § 12-20.

(2) En aksje ervervet etter første ledd skal så snart som mulig og senest innen to år etter ervervet avhendes eller slettes ved nedsettelse av aksjekapitalen, med mindre den samlede pålydende verdi av beholdningen av egne aksjer ikke overstiger ti prosent av aksjekapitalen.

§ 6-18. Virkning av ulovlig erverv av egne aksjer

(1) Har selskapet inngått en avtale om erverv av en aksje eller avtalepant i strid med reglene i §§ 6-13 til 6-17, er avtalen ugyldig dersom den annen avtalepart innså eller burde ha innsett at selskapet handlet i strid med reglene. Har selskapet oppfylt sin del av en ugyldig avtale, kan det holde tilbake aksjen inntil vederlaget betales tilbake.

(2) Er avtale i strid med reglene i §§ 6-13 til 6-17 bindende for selskapet, skal de aksjer ervervet gjelder så snart som mulig og senest innen tre måneder etter ervervet, avhendes eller slettes ved nedsettelse av aksjekapitalen. Kan aksjen ikke avhendes innen fristens utløp, uten tap for selskapet, skal de som ervervet aksjen på selskapets vegne, overta aksjen på samme vilkår som selskapet. Styremedlem som har stemt mot ervervet eller godtgjør ikke å ha kjent eller burde ha kjent til det, er likevel uten ansvar.

(3) Avtalepant ervervet i henhold til avtale som ikke er ugyldig, skal bringes til opphør innen fristen i annet ledd.

§ 6-19. Forbud mot at selskapet tegner egne aksjer

(1) Ved kapitalforhøyelse kan selskapet ikke tegne egne aksjer. Aksjer tegnet i selskapets navn anses tegnet for styrets regning.

(2) Styremedlemmene hefter solidarisk for det beløp som skal betales for aksjen. Styremedlem som har stemt mot aksjetegningen eller som godtgjør ikke å ha kjent eller burde ha kjent til den, er likevel uten ansvar.

(3) Er aksje i selskapet tegnet av andre enn selskapet, men for selskapets regning, anses aksjen tegnet av den som har opptrådt som aksjetegner.

§ 6-20. Morselskapets beholdning av egne aksjer

(1) Ved anvendelsen av reglene i §§ 6-13 til 6-18 skal aksjer i morselskapet som et datterselskap eier eller har avtalepant i, regnes med i morselskapets beholdning av egne aksjer.

§ 6-21. Datterselskapets erverv av aksjer i morselskapet

(1) Reglene i §§ 6-13 til 6-18 gjelder tilsvarende for et datterselskaps erverv eller avtalepant i aksjer i morselskapet.

(2) Et datterselskap kan ikke tegne aksjer i morselskapet. Paragraf 6-19 gjelder tilsvarende.

IV. Utbytte og konsernbidrag

§ 6-22. Hva kan utdeles som utbytte

(1) Som utbytte kan bare utdeles årsoverskudd i henhold til det godkjente årsregnskapet for siste regnskapsår, samt udisponert overskudd fra tidligere år og frie fond. Det skal her gjøres fradrag for udekket underskudd og for den del av årsoverskuddet som etter lov eller vedtekter skal avsettes til reservefond eller ikke kan utdeles som utbytte.

(2) Det kan ikke i noe tilfelle besluttes utdelt mer enn forenlig med forsiktig og god forretningsskikk, under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter balansedagen eller som må forventes å ville inntreffe.

§ 6-23. Vedtak om utbytte

(1) Beslutning om utdeling av utbytte må treffes av generalforsamlingen etter at styret har lagt fram forslag om utdeling eller annen anvendelse av overskudd. Det kan ikke besluttes utdelt høyere utbytte enn styret har foreslått eller godtar.

§ 6-24. Utbetaling av utbytte

(1) Utbyttet tilfaller de aksjeeiere som er aksjeeiere på det tidspunkt vedtaket treffes med mindre annet fremgår av vedtaket.

(2) Utbetalingsdagen kan ikke settes senere enn seks måneder etter vedtaket.

§ 6-25. Klage til skifteretten

(1) Aksjeeiere som eier minst en tjuedel av aksjekapitalen, kan anmode skifteretten om å fastsette et høyere utbytte enn fastsatt etter § 6-23. Skifteretten skal ved kjennelse fastsette et høyere utbytte dersom det er urimelig lavt ut fra hensynet til aksjeeierne, selskapets likviditet og forholdene ellers.

(2) Skifteretten kan ikke beslutte å utdele mer enn fem prosent av selskapets egenkapital og ikke mer enn tillatt etter § 6-22 og selskapets vedtekter.

(3) Skifteretten kan avvise anmodningen dersom aksjeeierne ikke på forhånd har gjort rimelig forsøk på å få styret og i tilfelle generalforsamlingen med på vedtak om høyere utbytte.

§ 6-26. Konsernbidrag

(1) Selskapet kan utdele konsernbidrag til annet konsernselskap, jf lov 20. juli 1991 nr 65 om særregler for beskatning av selskaper og selskapsdeltakere kap 1.

(2) Bestemmelsene i §§ 6-22 til 6-25 gjelder tilsvarende for utdeling av konsernbidrag. Summen av utbytte og konsernbidrag kan i et enkelt år ikke overstige grensen etter § 6-22.

V. Nedsettelse av aksjekapitalen

§ 6-27. Adgangen til å nedsette aksjekapitalen

(1) Aksjekapitalen kan nedsettes etter reglene i §§ 6-28 til 6-36 når det beløp nedsettelsen gjelder (nedsettelsesbeløpet) skal brukes til:

1. Dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte.
2. Utdeling til aksjeeierne.
3. Avskrivning på aksjeeiernes innskuddsplikt.
4. Avsetning til reservefond eller til fond som skal anvendes etter generalforsamlingens beslutning.

(2) Bestemmelsene i §§ 6-28 til 6-36 gjelder ikke nedsettelse av aksjekapitalen etter § 2-11, § 2-20, § 2-21 og § 9-14 tredje ledd, jf § 9-21.

§ 6-28. Krav til fri egenkapital mv

(1) Nedsettelsen av aksjekapitalen for å foreta utdeling til aksjeeiere eller avskrivning på deres innskuddsplikt må ikke gjelde større beløp enn at selskapet etter nedsettelsen har en egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten. I alle tilfelle skal det etter nedsettelsen være full dekning for den gjenværende aksjekapital og selskapets bundne kapital forøvrig.

(2) Ved beregningen skal balansen for siste regnskapsår legges til grunn. I den fri egenkapital skal det her i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk gjøres fradrag for tap inntruffet etter balansedagen og tap som må forventes å inntreffe. Revisor skal bekrefte at det etter nedsettelsen vil være full dekning for selskapets bundne kapital.

(4) Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder tilsvarende når nedsettelsen foretas for å foreta avsetning til reservefond eller til fond som skal anvendes etter generalforsamlingens beslutning.

§ 6-29. Beslutning om nedsettelse av aksjekapitalen

(1) Beslutning om nedsettelse av aksjekapitalen treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. I tilfelle som omfattes av § 6-28, kan vedtak bare treffes etter forslag fra styret eller med styrets samtykke.

(2) Beslutningen skal angi nedsettelsesbeløpet og hva det skal brukes til. Det skal også angis om kapitalnedsettelsen skal gjennomføres ved innløsning av aksjer eller ved nedsettelse av aksjenes pålydende.

(3) Skal det skje utdelinger til aksjeeierne med et større beløp enn nedsettelsesbeløpet, skal det overskytende beløp først dekkes ved at overkursfondet og reservefondet reduseres i samme forhold som aksjekapitalen. Resten skal dekkes av fri egenkapital for så vidt dette er forenlig med § 6-22.

§ 6-30. Forslag om nedsettelse av aksjekapitalen

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om nedsettelse av aksjekapitalen, samt forslag til de vedtektsendringer som er påkrevet. Forslagene skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

(2) Forslagene skal begrunnes. Det skal gis en kort redegjørelse for forhold som må tillegges vekt. Dersom generalforsamlingen ikke samtidig skal behandle årsoppgjøret, skal:

1. Redegjørelsen også omfatte hendinger inntruffet etter siste balansedag som er av vesentlig betydning for selskapet.
2. Innkallingen opplyse at siste fastsatte årsoppgjør med revisjonsberetning er utlagt på selskapets kontor til gjennomsyn.

(3) Skal det etter forslaget samtidig treffes beslutning om nytegning av aksjer eller utstedelse av tegningsrettigheter, gjelder også reglene i kap 9.

§ 6-31. Melding til Foretaksregisteret

(1) Generalforsamlingens beslutning om å nedsette aksjekapitalen skal meldes til Foretaksregisteret. Er melding ikke kommet innen to måneder etter at beslutningen ble truffet, bortfaller kapitalnedsettelsen.

§ 6-32. Ikrafttredelse

(1) Beslutningen trer i kraft når meldingen i § 6-31 er registrert dersom:
1. Hele nedsettelsesbeløpet skal anvendes til dekning av tap, eller
2. selskapet samtidig melder at aksjekapitalen er forhøyet ved nytegning av aksjer mot innskudd slik at aksjekapitalen blir minst like høy som tidligere.

(2) I andre tilfelle trer beslutningen i kraft etter at særskilt melding til Foretaksregisteret etter § 6-35 er registrert.

§ 6-33. Kreditorvarsel

(1) Skal nedsettelsesbeløpet anvendes helt eller delvis som nevnt i § 6-28, skal Foretaksregisteret straks melding etter § 6-31 er registrert, kunngjøre beslutningen om kapitalnedsettelse med varsel til selskapets kreditorer om at innsigelse mot at nedsettelsen settes i kraft, må meldes til selskapet innen seks uker fra siste kunngjøring.

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad.

§ 6-34. Innsigelse fra kreditorer

(1) Gjør en kreditor med uomtvistet og forfalt fordring innsigelse innen utløpet av fristen etter § 6-33 er utløpt, kan beslutningen om kapitalnedsettelse ikke settes i kraft før fordringen er betalt.

(2) En kreditor med omtvistet eller ikke forfalt fordring, kan kreve at betryggende sikkerhet blir stillet, med mindre slik sikkerhet alt er stillet. Skifteretten avgjør tvist om det foreligger en fordring og om sikkerheten er betryggende.

(3) Skifteretten kan forkaste krav om sikkerhet etter annet ledd når det er klart at det ikke foreligger noen fordring eller at kapitalnedsettelsen ikke vil forringe kreditors mulighet til å få dekket fordringen.

§ 6-35. Melding om ikrafttredelse av kapitalnedsettelsen

(1) Når fristen for innsigelse etter § 6-33 er utløpt, og forholdet til de kreditorer som i tilfelle har fremsatt innsigelse er avklart etter § 6-34, trer beslutningen om kapitalnedsettelsen i kraft når melding om dette til Foretaksregisteret er registrert.

(2) En bekreftelse underskrevet av styret og revisor om at forholdet til selskapets kreditorer ikke er til hinder for at beslutningen trer i kraft, skal følge med meldingen.

(3) Kapitalnedsettelsen faller bort dersom melding etter første ledd ikke er kommet inn senest ett år etter at nedsettelsen ble besluttet. I så fall skal registrering av melding etter § 6-31 slettes.

§ 6-36. Utdeling til aksjeeierne

(1) Utdeling til aksjeeierne kan først finne sted når nedsettelsen av aksjekapitalen er trådt i kraft.

(2) Utdeling til en aksjeeier skal registreres på aksjeeierens konto i Verdipapirsentralen.

§ 6-37. Kapitalnedsettelse til dekning av tap

(1) Når aksjekapitalen nedsettes til dekning av tap, skal selskapets tap beregnes etter balansen for siste regnskapsår eller etter en mellombalanse fastsatt og revidert etter reglene for regnskapet.

(2) Er beslutningen om kapitalnedsettelsen satt i kraft etter § 6-32 nr 1, kan utdeling av utbytte ikke besluttes før det er gått tre år fra registreringen i Foretaksregisteret. Dette gjelder ikke dersom aksjekapitalen igjen er blitt forhøyet med et beløp som minst svarer til nedsettelsen, og heller ikke dersom reglene i §§ 6-33 til 6-35 er blitt fulgt.

§ 6-38. Vedtektsbestemt innløsning av aksjer

(1) I selskapets vedtekter kan det gis bestemmelser om innløsning av aksjer ved nedsettelse av aksjekapitalen. Både selskapet og aksjeeieren kan gis rett til å kreve innløsning.

(2) Slik innløsning kan etter krav fra selskapet gjennomføres uten kreditorvarsel etter § 6-33 dersom

1. innløsningen gjelder aksjer som er utstedt etter at eller samtidig med at innløsningsregelen ble registrert i Foretaksregisteret,
2. retten bare gjelder fullt innbetalte aksjer, og aksjene innløses uten utdeling, eller utdelingen ikke overstiger selskapets frie egenkapital etter siste årsregnskap, og
3. et beløp tilsvarende de innløste aksjenes pålydende avsettes til overkursfondet.

Kapittel 7. Fondsemisjon

§ 7-1. Adgang til fondsemisjon

(1) Aksjekapitalen kan forhøyes ved fondsemisjon ved overføring til aksjekapitalen fra fri egenkapital, reserve- og overkursfondet.

§ 7-2. Beslutning om fondsemisjon

(1) Beslutning om fondsemisjon treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Vedtak kan ikke treffes før selskapet er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Beslutningen skal angi:

1. Det beløp aksjekapitalen forhøyes med.
2. Om kapitalforhøyelsen skal gjennomføres ved at aksjenes pålydende forhøyes eller ved utstedelse av nye aksjer.
3. Den aksjeklasse de nye aksjer skal tilhøre dersom det er eller skal være aksjer av ulike slag i selskapet.

(3) Beslutning om fondsemisjon kan ikke treffes med mindre det foreligger bekreftelse fra revisor om at det etter fondsemisjonen vil være full dekning for selskapets bundne kapital.

§ 7-3. Forslag om fondsemisjon

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om fondsemisjon, samt de vedtektsendringer som er påkrevet. Forslaget skal inneholde begrunnelse og redegjørelse etter reglene i § 6-30 annet ledd.

§ 7-4. Melding til Foretaksregisteret

(1) Generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelse ved fondsemisjon skal meldes til Foretaksregisteret. Aksjekapitalen anses forhøyet med det meldte beløp når kapitalforhøyelsen er registrert.

§ 7-5. Tildeling av aksjene

(1) Skal kapitalforhøyelsen skje ved utstedelse av nye aksjer, skal de nye aksjene tildeles selskapets aksjeeiere i samme forhold som de fra før eier aksjer i selskapet.

(2) Er det flere aksjeklasser i selskapet, skal aksjeeierne bare tildeles aksjer innen den aksjeklassen de fra før har aksjer i, dersom ikke noe annet er fastsatt i vedtektene. For øvrig kan første ledd ikke fravikes i vedtektene.

§ 7-6. Rettigheter etter nye aksjer

(1) De nye aksjene gir rettigheter i selskapet fra registreringen etter § 7-4 når annet ikke er fastsatt i generalforsamlingens beslutning.

(2) Rett til å møte på generalforsamlingen og andre rettigheter som tilkommer enhver aksjeeier inntrer senest ved registreringen.

Kapittel 8. Revisor

I. Valg av revisor

§ 8-1. Generalforsamlingen velger revisor

(1) Generalforsamlingen skal velge en eller flere revisorer.

(2) Revisor skal være statsautorisert. Kongen kan gjøre unntak fra dette ledd.

(3) Selskap som driver revisjonsvirksomhet, kan velges til revisor etter nærmere regler fastsatt av Kongen.

§ 8-2. Tjenestetid. Godtgjørelse

(1) Revisor tjenestegjør inntil en annen revisor er valgt.

(2) Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen.

§ 8-3. Tilbaketreden og annet opphør

(1) Revisor har rett til å tre tilbake selv om tjenestetiden ikke er ute når det foreligger særlige grunner for dette. Styret skal i så fall gis rimelig forhåndsvarsel.

(2) Opphører revisors oppdrag før utløpet av tjenestetiden, skal styret uten opphold sørge for valg av ny revisor. Det samme gjelder dersom revisor ikke lenger fyller vilkårene for å kunne velges til revisor i selskapet.

§ 8-4. Nyvalg av revisor

(1) Generalforsamlingen kan bare foreta nytt valg av revisor når det i innkallingen er sagt at forslag til nyvalg vil bli fremsatt. Revisor har rett til å redegjøre for generalforsamlingen for sitt syn på forslaget.

(2) Har generalforsamlingen forkastet forslag om nyvalg av revisor, kan aksjeeiere som representerer minst en tyvedel av aksjekapitalen, innen en måned etter generalforsamlingen begjære at skifteretten ved kjennelse oppnevner en revisor i tillegg til selskapets øvrige revisorer. Begjæringen skal tas til følge om den finnes å ha rimelig grunn.

(3) Tjenestetid og godtgjørelse for revisor oppnevnt av skifteretten, fastsettes av skifteretten. Vil revisor tre tilbake før tjenestetiden er ute, skal skifteretten gis rimelig forhåndsvarsel.

II Valgbarhet mv

§ 8-5. Krav til uavhengighet

(1) Ingen kan velges til revisor dersom det foreligger særlige grunner som er egnet til å svekke tilliten til uavhengigheten som revisor i selskapet.

(2) Er selskapet et datterselskap, kan ingen velges til revisor i selskapet som ikke kan være revisor i morselskapet.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om kravene til revisors uavhengighet og habilitet, samt om anvendelsen av reglene når flere revisorer arbeider i samme revisjonsselskap.

§ 8-6. Særlige forhold som utelukker valgbarhet

(1) Til revisor kan ikke velges:
1. Den som er medlem eller varamedlem i selskapets styre.
2. Den som er daglig leder.
3. Den som har ansvar for eller deltar i utarbeidelse av årsberetning, utførelsen av selskapets bokføring eller formuesforvaltning, vurdering av poster i årsregnskapet eller andre verdivurderinger for selskapet, samt den som har tilsvarende verv eller stilling eller er varamedlem for noen som her er nevnt.

(2) Til revisor kan heller ikke velges:
1. Den som er ansatt i selskapet eller forøvrig står i et samarbeids-, underordnings- eller avhengighetsforhold til selskapet eller noen som omfattes av første ledd.
2. Nærstående til noen som omfattes av første ledd.

(3) Aksjeeier i selskapet eller i selskap i samme konsern kan ikke velges til revisor. Den som har slik tilknytning til en aksjeeier som nevnt i annet ledd, kan heller ikke velges til revisor dersom eierandelen er vesentlig.

(4) Den som har lån fra eller har gitt lån til selskapet, kan ikke velges til revisor. Som lån regnes her også sikkerhet for lån, men ikke utestående godtgjørelse som revisor for de to siste regnskapsår. Til revisor kan heller ikke velges noen som har slik tilknytning som nevnt i annet ledd nr 1 til den som lånet eller sikkerheten gjelder.

§ 8-7. Rådgivningstjenester

(1) Utfører revisor rådgivningstjenester overfor selskapet, skal revisor ikke engasjere seg slik at dette kan påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet.

(2) Bestemmelsen §§ 8-5 og 8-6 er ikke til hinder for at revisor kan foreta teknisk utarbeidelse av eller gi råd om kravene til årsregnskap og årsberetning. Det samme gjelder råd om innholdet av regnskapslovgivningens vurderingsregler.

III. Revisors virksomhet

§ 8-8. Revisjonens innhold

(1) Revisjonen skal utføres i samsvar med regler fastsatt i eller i medhold av revisorloven og forøvrig slik god revisjonsskikk krever.

(2) Revisor skal følge instruks og pålegg gitt av generalforsamlingen dersom dette ikke vil være i strid med regler gitt i eller i medhold av lov eller med god revisjonsskikk.

§ 8-9. Medvirkning fra selskapet

(1) Revisor skal gis anledning til å foreta de undersøkelser og skal gis de opplysninger og annen bistand som revisor finner påkrevet for utførelsen av sitt oppdrag.

(2) Selskapets ledelse skal sørge for at revisor får den bistand fra selskapet som revisor ber om.

§ 8-10. Årlig revisjonsberetning

(1) Revisor skal for hvert regnskapsår avgi revisjonsberetning til generalforsamlingen. Revisor skal i beretningen bekrefte at revisjonen er utført.

(2) Revisjonsberetningen skal være styret i hende senest to uker før årsmøtet.

(3) For revisjonsberetningen i konsernforhold gjelder reglene i § 14-8.

§ 8-11. Krav til revisjonsberetningen

(1) Revisjonsberetningen skal inneholde uttalelse om hvorvidt årsregnskapet er gjort opp i samsvar med gjeldende lovgivning og vedtektene. Det skal særskilt uttales om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, herunder utdeling av utbytte, tilfredsstiller kravene i lovgivningen og vedtektene.

(2) Finner revisor at resultatregnskapet eller balansen ikke bør fastsettes slik årsregnskapet foreligger, skal dette særskilt angis.

(3) Revisjonsberetningen skal også inneholde slik redegjørelse for resultatet av revisjonen forøvrig som det etter forholdene er grunn til.

§ 8-12. Særlige merknader

(1) Når årsregnskapet og årsberetningen ikke inneholder slike opplysninger om årsresultatet og selskapets stilling forøvrig som burde ha vært gitt, skal revisor gjøre merknad om dette i revisjonsberetningen. Revisor kan om mulig også gi nødvendige tilleggsopplysninger.

(2) Har revisor under revisjonen kommet til at det foreligger forhold som kan føre til ansvar for et medlem av selskapets styrende organer eller andre som representerer selskapet, skal det gjøres merknad om dette i revisjonsberetningen.

(3) Revisor skal også ellers gi opplysning om forhold som revisor mener bør gjøres kjent for aksjeeierne.

§ 8-13. Revisor deltar i generalforsamlingen

(1) Revisor skal møte i generalforsamlingen når de saker som skal behandles er av en slik art at dette må anses som nødvendig. Forøvrig har revisor rett til å delta i generalforsamlingen.

§ 8-14. Opplysningsplikt

(1) Når det kreves av generalforsamlingen, et medlem av styret, daglig leder eller en gransker, skal revisor innenfor rammen av oppdraget gi opplysninger om forhold vedrørende selskapet som revisor har fått kjennskap til under revisjonen.

(2) Får revisor utenfor møte anmodning om å gi opplysninger til et medlem av styret, kan revisor kreve å få gi svar i styremøte.

Del II. Selskapsendringer

Kapittel 9. Nytegning av aksjekapital

§ 9-1. Kapitalforhøyelse ved nytegning

(1) Beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning av aksjer treffes av generalforsamlingen etter forslag fra styret og med flertall som for vedtektsendring, når annet ikke er bestemt i loven.

(2) Aksjeinnskuddet kan ikke settes lavere enn at innskuddene med fradrag av omkostninger ved kapitalforhøyelsen som selskapet skal bære, minst svarer til det beløp aksjekapitalen skal forhøyes med.

(3) Aksjeinnskudd skal betales i penger med mindre annet er fastsatt i beslutningen. Paragraf 2-4 annet ledd gjelder tilsvarende.

(4) Beslutning om nytegning kan ikke treffes før selskapet er registrert.

§ 9-2. Hvem kan tegne nye aksjer

(1) Ved kapitalforhøyelse ved nytegning kan nye aksjer bare tegnes i henhold til tegningsrett etter §§ 9-3 flg, med mindre det etter § 9-6 er besluttet at aksjer kan tegnes uten slik tegningsrett eller at personer som er bestemt navngitt i beslutning om kapitalforhøyelsen skal ha fortrinnsrett til å tegne nye aksjer.

(2) Aksjer kan ikke tegnes av selskapet eller av noe datterselskap, jf §§ 6-19 og 6-21.

I. Fortrinnsrett ved nytegning

§ 9-3. Aksjeeiernes tegningsrett

(1) Ved nytegning av aksjekapital mot innskudd i penger har aksjeeierne rett til å tegne nye aksjer i samme forhold som de fra før eier aksjer i selskapet for så vidt annet ikke er besluttet etter § 9-6.

(2) Aksjeeiernes tegningsrett kan ikke settes til side i vedtektene. Har selskapet flere aksjeklasser med forskjellig stemmerett, rett til utbytte eller rett ved utdeling av selskapets eiendeler ved oppløsning av selskapet, kan vedtektene likevel bestemme at aksjeeierne ved forholdsmessig kapitalforhøyelse innen hver aksjeklasse bare skal ha rett til aksjer innen den aksjeklasse de fra før har aksjer i.

§ 9-4. Ubenyttet tegningsrett

(1) Blir retten etter § 9-3 ikke nyttet fullt ut, har de aksjeeiere som har brukt sin tegningsrett og som vil overta en større andel av aksjene, rett til å tegne den andel av kapitalforhøyelsen som ikke er blitt tegnet. De aksjer det gjelder skal fordeles mellom disse aksjeeiere best mulig i forhold til det antall tegningsretter hver av dem har nyttet.

(2) Ved kapitalforhøyelse omfattet av vedtektsbestemmelser som nevnt i § 9-3 annet ledd, gjelder bestemmelsene i første ledd for hver aksjeklasse, likevel slik at aksjer som ikke blir tegnet av aksjeeierne i en aksjeklasse kan tegnes av aksjeeierne i andre aksjeklasser.

(3) Styret kan likevel beslutte at ubrukte tegningsretter skal søkes solgt slik at verdien kommer de aksjeeiere til gode som ikke har nyttet sin tegningsrett.

§ 9-5. Registrering. Overdragelse

(1) Retten til å tegne nye aksjer ved kapitalforhøyelse, skal innføres i tegningsrettregisteret etter reglene i §§ 3-11 og 3-12. Tegningsretten kan ikke skilles fra aksjen før kapitalforhøyelsen er besluttet.

(2) Ved overdragelse av tegningsrett gjelder § 3-17.

§ 9-6. Tilsidesettelse av aksjeeiernes tegningsrett

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring beslutte å fravike det som er bestemt om aksjeeiernes tegningsrett i §§ 9-3 og 9-4 eller i vedtektene.

(2) Generalforsamlingen kan likevel ikke beslutte større avvik fra aksjeeiernes fortrinnsrett enn det som er angitt i styrets forslag, med mindre de aksjeeiere som vil få sin rett forringet, samtykker i dette.

§ 9-7. Varsel om fortrinnsrett. Tegningsfrist

(1) Aksjeeiere som skal ha rett til å tegne nye aksjer, gis skriftlig underretning til kjent adresse.

(2) Underretningen skal angi hva som må gjøres for å bruke retten og hvilken frist som gjelder for å benytte den.

(3) Fristen for å tegne aksjer kan ikke settes kortere enn to uker fra avsendelsen av underretningen.

II. Beslutning om nytegning

§ 9-8. Minstekrav til innholdet av beslutningen

(1) En beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning skal minst inneholde:

1. Det beløp aksjekapitalen skal forhøyes med eller en øvre og en nedre grense for forhøyelsen.
2. Aksjenes pålydende (nominelle beløp).
3. Det beløp som skal betales for hver aksje, eller en fullmakt for styret til senere å fastsette tegningskursen innenfor en øvre og en nedre grense angitt i beslutningen.
4. Hvem som kan tegne de nye aksjene.
5. Fristen for å tegne aksjer, og i tilfelle fristen etter § 9-7 tredje ledd for aksjeeiere til å tegne aksjer i henhold til fortrinnsrett.
6. Hvordan de aksjer som ikke tegnes i henhold til fortrinnsrett, skal fordeles i tilfelle av overtegning.

7. Tid og sted for oppgjør av aksjeinnskudd.
8. Fra hvilket regnskapsår de nye aksjene gir rett til utbytte.
9. Omkostninger som skal dekkes av selskapet etter § 9-9.
10. Enhver bestemmelse om aksjeinnskudd mv som nevnt i § 9-11.
11. Enhver bestemmelse om særskilte rettigheter som nevnt i § 9-12.

(2) Har selskapet eller skal det ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet, skal beslutningen også angi hvilken aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre.

(3) Kongen kan i forskrift fastsette standardformular for kapitalforhøyelse ved nytegning og gi nærmere regler om bruken, herunder om bruken av formularet ved registrering i Foretaksregisteret.

§ 9-9. Omkostninger ved kapitalforhøyelsen

(1) Når annet ikke fastsettes i generalforsamlingens beslutning, skal selskapet dekke omkostningene ved kapitalforhøyelsen. Det skal angis hvilke omkostninger det gjelder og i tilfelle et høyeste beløp.

(2) Generalforsamlingens beslutning skal også angi hvor mye som i tilfelle skal betales i provisjon for garanti for tegning av aksjer. Det skal redegjøres for innholdet av garantien.

§ 9-10. Forslag om kapitalforhøyelse ved nytegning

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning, samt forslag til de vedtektsendringer som er påkrevet. Forslagene skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

(2) Forslaget skal begrunnes. Det skal gis en kort redegjørelse for forhold som må tillegges vekt når det gjelder å tegne nye aksjer. Dersom generalforsamlingen ikke samtidig skal behandle årsoppgjøret, skal:

1. Redegjørelsen også omfatte hendinger inntruffet etter siste balansedag som er av vesentlig betydning for selskapet.
2. Innkallingen opplyse at siste fastsatte årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning er utlagt på selskapets kontor til gjennomsyn.

(3) Forslag om at generalforsamlingen skal treffe vedtak etter § 9-6 om å fravike aksjeeiernes rett til å tegne de nye aksjene, skal særskilt angis og begrunnes.

III. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv

§ 9-11. Aksjeinnskudd i annet enn penger mv

(1) Aksjer kan tegnes med rett eller plikt til å gjøre innskudd med andre eiendeler enn penger eller på andre særlige vilkår, bare når dette er fastsatt i generalforsamlingens beslutning. Det skal angis hvilke eiendeler det gjelder, innskyterens navn og adresse, hvor mange aksjer selskapet skal yte for innskuddet, og hvilke vilkår som skal gjelde.

(2) Eiendeler som selskapet mottar som aksjeinnskudd, kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på tidspunktet for revisorbekreftelse etter § 9-13. Som aksjeinnskudd kan ikke brukes eiendeler som etter gjeldende regler ikke kan føres opp i balansen, og heller ikke en plikt til å utføre et arbeid eller en tjeneste for selskapet.

(3) Er avtale eller bestemmelse om tegning av aksjer på særlige vilkår ikke i sin helhet inntatt i innkallingen til generalforsamlingen, skal innkallingen gjengi

hovedpunktene og henvise til vedlegg til dokumentet hvor avtalen og redegjørelsen etter § 9-13 inntas.

(4) Paragraf 2-6 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-12. Særlige plikter for selskapet

(1) Beslutningen om kapitalforhøyelse skal inneholde enhver avtale eller bestemmelse om at selskapet ved eller som følge av kapitalutvidelsen skal:

1. Overta eiendeler mot vederlag i annet enn aksjer. Det skal i beslutningen angis hvilke eiendeler det gjelder, overdragerens navn og adresse, det vederlag som skal ytes, og hvilke vilkår som skal gjelde. Eiendelene kan ikke overtas til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for ervervet.
2. Bli part i en avtale, eller noen skal ha særskilte rettigheter overfor eller fordeler av selskapet. Det skal angis hvilke vilkår som skal gjelde, og navn og adresse på den som er tilgodesett.
3. Motta oppgjør for aksjeinnskudd ved motregning med krav på selskapet.

(2) Bestemmelsene i § 9-11 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-13. Redegjørelse om særskilte rettigheter

(1) I tilfelle som nevnt i §§ 9-11 og 9-12 skal styret sørge for at det utarbeides en redegjørelse i samsvar med de krav som er angitt i § 2-8. Redegjørelsen skal tidligst være datert fire uker før beslutningene om nytegning og skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

(2) I redegjørelsen fra revisor skal det angis at verdien av aksjeinnskuddene med fradrag av forpliktelser som selskapet er pålagt ved kapitalforhøyelsen, minst svarer til det beløp som aksjekapitalen skal forhøyes med.

IV Gjennomføring av kapitalforhøyelsen

§ 9-14. Tegningen

(1) Tegningen av nye aksjer skal skje på et særskilt tegningsformular som er inntatt i eller vedlagt tegningsinnbydelse eller prospekt utformet i samsvar med de krav som følger av lov eller forskrift. Nye aksjer kan også tegnes i protokollen for generalforsamlingen som beslutter kapitalforhøyelsen.

(2) Tegningsformularet skal angi hvor den som tegner nye aksjer kan gjøre seg kjent med beslutningen om kapitalforhøyelse, innkallingen til møte i generalforsamlingen med vedlegg som nevnt i §§ 9-10 til 9-13, selskapets vedtekter, årsregnskapet og årsberetningen for de to siste år og annet tegningsmateriale.

(3) Tegning av aksje på annen måte enn fastsatt i paragrafen her eller med forbehold som ikke stemmer med beslutningen av generalforsamlingen, er ikke bindende for selskapet eller tegneren. Bestemmelsene i § 2-11 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-15. Utilstrekkelig tegning

(1) Blir det beløp kapitalforhøyelsen gjelder eller i tilfelle det minstebeløpet som er fastsatt, ikke tegnet innen tegningsfristens utløp, bortfaller kapitalforhøyelsen.

§ 9-16. Melding til Foretaksregisteret

(1) Er kapitalforhøyelsen eller i tilfelle den fastsatte minstekapital blitt tegnet, skal kapitalforhøyelsen meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter tegningsfristens utløp. Meldingen skal angi beløpet for kapitalforhøyelsen og hvor stor del av aksjeinnskuddene som er innbetalt. Paragraf 2-14 gjelder tilsvarende.

(2) Før kapitalforhøyelsen kan meldes til Foretaksregisteret må aksjeinnskuddene være ytet fullt ut, herunder resultatet av teknisk bistand, forsknings- og utviklingsarbeid mv stillet til rådighet for selskapet. Revisor skal bekrefte at selskapet har mottatt aksjeinnskuddene.

(3) Er kapitalforhøyelsen ikke meldt til Foretaksregisteret innen den fastsatte frist er utløpt, kan registrering ikke finne sted. Tegningene av aksjer er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 9-17. Registrering av kapitalforhøyelsen

(1) Aksjekapitalen anses forhøyet med det beløp som er angitt i melding etter § 9-16 når kapitalforhøyelsen er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Kapitalforhøyelse kan ikke registreres dersom det samlede beløp av tegnete og tildelte aksjer er mindre enn den kapitalforhøyelse eller i tilfelle den minstekapital som generalforsamlingens beslutning fastsetter. Det skal gjøres fradrag for aksjer som er slettet etter reglene om tegning som ikke er bindende eller om forsinket oppgjør av aksjeinnskudd.

§ 9-18. Rettigheter etter de nye aksjene

(1) De nye aksjene gir rettigheter i selskapet fra registreringen av kapitalforhøyelsen når annet ikke er fastsatt i beslutningen av generalforsamlingen.

(2) Retten til å møte på generalforsamlingen og andre rettigheter som enhver aksjeeier har, inntrer i alle tilfelle senest ved registreringen.

V. Aksjeeiernes innskuddsplikt

§ 9-19. Selskapets krav på innskudd mv

(1) Selskapets krav på innskudd stiftes ved aksjetegningen og forfaller på det tidspunkt som er fastsatt i beslutningen om nytegning.

(2) Selskapets krav på innskudd kan ikke overdras eller stilles som sikkerhet. Krav på innskudd kan heller ikke tas til utlegg for gjeld.

§ 9-20. Særskilt innbetalingskonto for aksjeinnskudd

(1) Aksjeinnskudd i penger skal innbetales på særskilt konto i kredittinstitusjon som kan drive virksomhet her i riket.

(2) Kontoen kan ikke disponeres av selskapet før kapitalforhøyelsen er registrert. Den kan heller ikke overdras, stilles som sikkerhet eller tas som utlegg for gjeld.

(3) Dersom kapitalforhøyelsen faller bort, skal det beløp som står på kontoen uten opphold betales tilbake til aksjetegnerne. Tilsvarende gjelder dersom en aksjetegning ikke godtas eller ikke er bindende.

§ 9-21. Oppgjør av krav på innskudd

(1) Bestemmelsene om oppgjør av krav på innskudd i §§ 2-16 til 2-22 gjelder tilsvarende.

VI. Styrefullmakt om nytegning

§ 9-22. Tildeling av styrefullmakt

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til å forhøye aksjekapitalen ved nytegning av aksjer.

(2) Det samlede pålydende av aksjer utstedt i henhold til styrefullmakt kan ikke overstige halvdelen av aksjekapitalen da fullmakten ble gitt.

(3) En styrefullmakt om nytegning kan ikke gis for mer enn to år om gangen.

§ 9-23. Styrefullmaktens innhold

(1) En beslutning om styrefullmakt skal angi:
1. Det beløp aksjekapitalen i alt skal kunne forhøyes med.
2. Tidspunktet da fullmakten opphører å gjelde.
3. Om styret kan fravike aksjeeiernes tegningsrett som nevnt i § 9-6.
4. Om fullmakten omfatter nytegning mot innskudd i annet enn penger eller rett til å pådra selskapet særlige plikter som nevnt i § 9-12.
5. Om fullmakten omfatter beslutning om sammenslåing etter § 10-6.

(2) Har selskapet eller skal det ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet, skal det også angis hvilken klasse de nye aksjene skal tilhøre. Skal de nye aksjene utgjøre en egen klasse, må de rettigheter aksjene skal ha angis i hovedtrekk.

§ 9-24. Forslag om styrefullmakt

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning om styrefullmakt om nytegning. Bestemmelsene i § 9-10 gjelder tilsvarende.

§ 9-25. Melding til Foretaksregisteret

(1) Generalforsamlingens beslutning om styrefullmakt skal uten opphold meldes til Foretaksregisteret. Styret kan ikke gjøre bruk av fullmakten før den er registrert.

§ 9-26. Styrets beslutning om nytegning

(1) For styrets beslutning om å forhøye aksjekapitalen ved nytegning gjelder bestemmelsene i §§ 9-8 til 9-10 tilsvarende.

(2) Skal nye aksjer kunne tegnes mot innskudd i annet enn penger eller skal det forøvrig gjelde andre særlige vilkår, gjelder også bestemmelsene i §§ 9-11 til 9-13 tilsvarende.

(3) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen skal ha rett til å tegne de nye aksjene, skal gis varsel og tegningsfrist etter reglene i § 9-7.

§ 9-27. Tegningen

(1) Ved tegningen av nye aksjer gjelder reglene i § 9-14 tilsvarende, likevel slik at nye aksjer kan tegnes i protokollen for styremøtet.

§ 9-28. Gjennomføringen av kapitalforhøyelsen

(1) Bestemmelsene i §§ 9-15 til 9-22 gjelder tilsvarende for kapitalforhøyelse i henhold til styrebeslutning.

(2) Styret kan foreta de vedtektsendringer som kapitalforhøyelsen gjør påkrevet.

VII. Lån med rett til aksjer

§ 9-29. Beslutning om låneopptak

(1) Beslutning om opptak av lån som gir fordringshaveren rett til å kreve utstedt aksjer, enten mot innskudd i penger eller mot at fordringen nyttes til motregning, treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring.

(2) I låneavtalen kan det fastsettes at retten til å kreve utstedt aksjer kan skille fra og utnyttes uavhengig av fordringen.

§ 9-30. Tegningsrett

(1) Aksjeeierne har fortrinnsrett etter §§ 9-3 til 9-6 til å tegne lån som gir fordringshaveren rett til å kreve utstedt aksjer.

(2) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen om låneopptaket skal ha tegningsrett, skal gis varsel og tegningsfrist etter reglene i § 9-7.

§ 9-31. Beslutningens innhold

(1) Generalforsamlingen skal for hvert lån fastsette lånevilkårene. Beslutningen skal angi:

1. Det samlede lånebeløp eller en øvre og en nedre grense for lånebeløpet.
2. Hvem som kan tegne lånet.
3. Tegningsfristen, samt fristen for tegning i henhold til fortrinnsrett.
4. Fordringens pålydende (nominelle beløp) og rente.
5. Kursen ved tegningen av lånet.
6. Tid og sted for innbetaling av lånet til selskapet.
7. Hvordan lån som ikke tegnes i henhold til tegningsrett, skal fordeles i tilfelle av overtegning.
8. Vilkår for å kunne kreve utstedt aksjer, herunder vederlaget for de nye aksjene.
9. En frist på inntil fem år fra generalforsamlingens beslutning for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.
10. Den aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre dersom selskapet har eller skal ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet.
11. Fra hvilket regnskapsår de nye aksjene gir rett til utbytte.

(2) Beslutningen skal også angi hvilke rettigheter fordringshaverne skal ha dersom selskapet beslutter å forhøye eller nedsette aksjekapitalen eller å ta opp nytt lån som nevnt i § 9-29, samt i tilfelle av sammenslåing, deling, omdanning eller oppløsning av selskapet. Det kan fastsettes at fordringshaverne i slike tilfelle skal ha samme rettigheter som en aksjeeier.

§ 9-32. Forslag om låneopptak

(1) Styret skal utarbeide forslag om låneopptak i samsvar med reglene i §§ 9-29 til 9-31. Bestemmelsene i § 9-10 gjelder tilsvarende.

§ 9-33. Tegning. Melding til Foretaksregisteret

(1) For tegning av lån med rett til å kreve utstedt aksjer gjelder bestemmelsene i § 9-14 tilsvarende.

(2) Blir lånebeløpet eller i tilfelle det minstebeløpet som er fastsatt ikke tegnet innen tegningsfristens utløp, bortfaller beslutningen om låneopptaket. Beløp som er innbetalt skal i så fall uten opphold betales tilbake.

(3) Er lånebeløpet eller i tilfelle minstebeløpet tegnet, skal beslutningen uten opphold meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal angi det beløp aksjekapitalen kan forhøyes med, og fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.

(4) Paragraf 9-20 gjelder tilsvarende for innbetaling av lån.

§ 9-34. Gjennomføringen av kapitalforhøyelsen

(1) Blir retten til å kreve utstedt aksjer brukt, forhøyes aksjekapitalen uten ytterligere beslutning av generalforsamlingen.

(2) Når fristen for å bruke retten er utløpt, skal styret uten opphold melde til Foretaksregisteret det beløp aksjekapitalen er forhøyet med. Er fristen mer enn 12 måneder, skal styret senest en måned etter utløpet av hvert regnskapsår melde det beløp aksjekapitalen er forhøyet med i løpet av året. Paragraf 2-14 gjelder tilsvarende.

(3) Når registrering har funnet sted, anses aksjekapitalen forhøyet og aksje utstedt med det meldte beløp. De nye aksjene gis rettigheter i selskapet etter reglene i § 9-18. Skal aksjene utstedes mot innskudd, gjelder også reglene i §§ 9-19 til 9-21 tilsvarende.

(4) Styret kan foreta de vedtektsendringer som kapitalforhøyelsen gjør påkrevet.

§ 9-35. Styrefullmakt om låneopptak

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til å oppta lån som nevnt i § 9-30. Beslutningen skal angi:

1. Det samlede beløp for lån som kan opptas.
2. Det beløp aksjekapitalen i alt skal kunne forhøyes med.
3. Tidspunktet da fullmakten opphører å gjelde.
4. Om styret kan sette til side aksjeeiernes tegningsrett etter § 9-30.
5. Den aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre dersom selskapet har eller skal ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet. Skal de nye aksjene utgjøre en egen klasse, må de rettigheter aksjene skal ha angis i hovedtrekk.

(2) Reglene i § 9-22 annet og tredje ledd og i § 9-25 gjelder tilsvarende. Styret skal utarbeide forslag til beslutning etter reglene i § 9-10.

§ 9-36. Bruk av styrefullmakt

(1) For styrets beslutning om låneopptak i henhold til fullmakt etter § 9-35 gjelder bestemmelsene i § 9-29 annet ledd og §§ 9-30 og 9-31 tilsvarende.

(2) For tegningen av lånet og gjennomføring av kapitalforhøyelsen gjelder bestemmelsene i § 9-27 og § 9-33 annet og tredje ledd, samt § 9-34 tilsvarende.

VIII. Tegningsrettsaksjer

§ 9-37. Beslutning om tegningsrettsaksjer

(1) I beslutning om kapitalforhøyelse ved nytegning kan det bestemmes at de aksjer som tegnes ved kapitalforhøyelsen skal gi aksjetegneren rett til senere å kreve utstedt en eller flere nye aksjer mot innskudd.

(2) Det kan fastsettes at tegningsretten kan skilles fra og utnyttes uavhengig av aksjen.

(3) Tegningsrettene skal innføres i tegningsrettsregisteret.

§ 9-38. Tegningsrettens innhold

(1) Når aksjetegnere skal ha tegningsrett etter § 9-37 skal beslutningen om kapitalforhøyelsen også angi:

1. Vilkår for å kunne kreve utstedt nye aksjer, herunder vederlaget for aksjene.
2. En frist på inntil fem år fra beslutningen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.
3. Den aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre dersom selskapet har eller skal ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet.
4. Fra hvilket regnskapsår de nye aksjene gir rett til utbytte.
5. Om tegningsretten kan skille fra aksjen og utnyttes uavhengig av denne.

(2) Beslutningen skal også angi hvilke rettigheter innehaveren av tegningsretten skal ha dersom selskapet beslutter å forhøye eller nedsette aksjekapitalen eller å utstede nye tegningsrettsaksjer, samt i tilfelle av sammenslåing, deling, omdanning eller oppløsning av selskapet. Det kan fastsettes at rettighetshaverne skal ha samme rettigheter som en aksjeeier.

§ 9-39. Melding til Foretaksregisteret.

(1) Meldingen til Foretaksregisteret etter § 9-16 skal også angi at de aksjer kapitalforhøyelsen gjelder, gir rett til å kreve utstedt nye aksjer i selskapet, det beløp aksjekapitalen kan forhøyes med, og fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.

§ 9-40. Gjennomføring av kapitalforhøyelsen

(1) Blir retten til å kreve utstedt nye aksjer brukt, gjelder bestemmelsene i § 9-34 tilsvarende.

IX. Frittstående tegningsrett

§ 9-41. Beslutning om å utstede tegningsrett.

(1) Beslutning om å utstede tegningsretter som gir rettighetshaverne rett til senere å kreve utstedt en eller flere aksjer i selskapet, treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring.

(2) Tegningsretten skal innføres i tegningsrettsregisteret.

§ 9-42. Fortrinnsrett.

(1) Aksjeeierne har fortrinnsrett etter §§ 9-3 til 9-6 til å tegne tegningsrettene.

(2) Aksjeeiere eller andre som etter beslutningen om å utstede tegningsretter skal ha fortrinnsrett, skal gis varsel og tegningsrett etter reglene i § 9-7.

§ 9-43. Beslutningens innhold

(1) Beslutning etter § 9-42 skal angi:

1. Antallet tegningsretter som skal utstedes eller en øvre og en nedre grense for antallet.
2. Det beløp som skal betales for hver tegningsrett eller en fullmakt for styret til senere å fastsette beløpet innenfor en øvre og en nedre grense angitt i beslutningen.
3. Hvem som kan tegne tegningsrettene.
4. Tegningsfristen og i tilfelle en frist som nevnt i § 9-7 tredje ledd for aksjeeiere eller andre til å tegne i henhold til fortrinnsrett.
5. Hvordan de aksjer som ikke tegnes i henhold til fortrinnsrett skal fordeles i tilfelle av overtegning.
6. Vilkårene for å kunne kreve utstedt nye aksjer, herunder vederlaget for aksjene.
7. En frist på inntil fem år fra beslutningen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.
8. Den aksjeklasse de nye aksjene skal tilhøre dersom selskapet har eller skal ha flere aksjeklasser med ulik rett i selskapet.
9. Fra hvilket regnskapsår de aksjene gir rett til utbytte.

(2) Beslutningen skal også angi hvilke rettigheter innehaveren av tegningsrett skal ha dersom selskapet beslutter å forhøye eller nedsette aksjekapitalen eller å utstede tegningsrettsaksjer eller tegningsretter til aksjer, samt i tilfelle av sammenslåing, deling, omdanning eller oppløsning av selskapet. Det kan fastsettes at rettighetshaverne skal ha samme rettigheter som en aksjeeier.

§ 9-44. Forslag til beslutning

(1) Styret skal utarbeide forslag til beslutning i samsvar med reglene i §§ 9-41 til 9-43. Bestemmelsen i § 9-10 gjelder tilsvarende.

§ 9-45. Tegning, melding til Foretaksregisteret mv

(1) Ved tegning av tegningsretter gjelder bestemmelsene i § 9-14 tilsvarende.

(2) Blir det fastsatte antall eller minsteantall av tegningsretter ikke tegnet innen tegningsfristens utløp, bortfaller beslutningen om å utstede tegningsretter. Beløp som er innbetalt skal i så fall uten opphold betales tilbake.

(3) Er det fastsatte antall eller minstetall av tegningsretter tegnet, skal beslutningen uten opphold meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal angi det beløp aksjekapitalen kan forhøyes med, og fristen for å bruke retten til å kreve utstedt aksjer.

(4) Det beløp som betales for tegningsrettene skal tilføres overkursfondet.

§ 9-46. Gjennomføring av kapitalforhøyelsen

(1) Blir retten til å kreve utstedt nye aksjer brukt, gjelder bestemmelsene i § 9-36 tilsvarende.

Kapittel 10. Sammenslåing av selskaper

I. Virkeområde mv

§ 10-1. Hvilke selskaper omfattes

(1) Bestemmelsene i kapittelet her gjelder sammenslåing av allmennaksjeselskaper, samt sammenslåing av et allmennaksjeselskap og et aksjeselskap eller av flere slike selskaper.

(2) Innebærer sammenslåingen at et aksjeselskap skal omdannes til et allmennaksjeselskap gjelder også reglene i §§ 2-23 til 2-26. Skal et allmennaksjeselskap omdannes til aksjeselskap gjelder også reglene i §§ 12-21 til 12-25.

§ 10-2. Sammenslåing mot vederlag i aksjer mv

(1) Sammenslåing av selskaper er undergitt reglene i kapittelet her når et selskap (det overtakende selskap) skal overta et annet selskaps (det overdragende selskaps) eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet mot at aksjeeierne i dette selskapet får som vederlag

1. aksjer i det overtakende selskap, eller
2. slike aksjer med et tillegg som ikke må overstige 20 prosent av det samlede vederlag.

(2) Tilhører det overtakende selskap et konsern og har et eller flere av konsernselskapene samlet mer enn 90 prosent av både aksjene og stemmene på generalforsamlingen i det overtakende selskap, kan vederlaget i aksjer i stedet være aksjer i et konsernselskap. Generalforsamlingen i dette selskapet kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at aksjeeiernes rett etter § 7-5 til nye aksjer ved fondsemisjon skal fravikes så langt de nye aksjene skal ytes som vederlag.

§ 10-3. Annen sammenslåing.

(1) Skal et selskap overta et annet selskaps eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet mot at aksjeeierne i det overdragende selskap får som vederlag aksjer som nevnt i § 10-2 med et tillegg som overstiger 20 % av det samlede vederlag eller vederlag som i sin helhet består av annet enn slike aksjer, gjelder kapittelet her med følgende særregler:

1. Paragraf 10-6 gjelder tilsvarende selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i det overtakende selskap.
2. Utkast til åpningsbalanse skal utarbeides selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i det overtakende selskap.
3. Paragraf 10-8 og § 10-16 første ledd nr 2 og 4 gjelder ikke når hele vederlaget er annet enn aksjer i det overtakende selskap.
4. Vederlag i annet enn aksjer kan ikke dekkes ved nedsettelse av aksjekapitalen i det overtakende selskap. Revisor skal bekrefte at vederlaget kan ytes av fri egenkapital.

II. Beslutning om sammenslåing

§ 10-4. Godkjenning av avtale om sammenslåing

(1) Styrene i de selskaper som skal sammenslås skal utarbeide forslag til avtale om sammenslåingen. Forslaget skal utarbeides etter reglene i §§ 10-7 til 10-9 og undertegnes av styrene.

(2) I det enkelte selskap treffes beslutningen om at selskapet skal slås sammen med et eller flere andre selskaper ved at generalforsamlingen godkjenner avtalen om sammenslåing med flertall som for vedtektsendring. I et overdragende selskap kan slik beslutning treffes selv om selskapet allerede er besluttet oppløst for avvikling med mindre utlodning til aksjeeierne er påbegynt.

(3) I et overdragende selskap har godkjenningen også virkning som tegning av de aksjer som skal mottas som vederlag fra det overtakende selskap. I det overtakende selskap skal likevel merverdier som ikke blir bundet kapital i selskapet, tilføres overkursfondet.

§ 10-5. Utstedelse av aksjer i det overtakende selskap

(1) De aksjer som det overtakende selskap skal utstede som vederlag til aksjeeiere i et overdragende selskap, utstedes etter reglene om kapitalforhøyelse i kapitlene 7 eller 9 (sammenslåing ved overtakelse) eller etter reglene om stiftelse i kap 2 (sammenslåing ved stiftelse av nytt selskap).

§ 10-6. Styrebeslutning i det overtakende selskap

(1) Kan kapitalforhøyelsen i det overtakende selskap gjennomføres i henhold til styrefullmakt etter reglene i §§ 9-22 til 9-28 som angir at den omfatter sammenslåing, kan beslutningen om sammenslåingen treffes av styret.

(2) Beslutningen kan ikke treffes av styret dersom bedriftsforsamlingen går imot planen for sammenslåing. Det samme gjelder dersom aksjeeiere som representerer minst fem prosent av aksjekapitalen krever det innen to uker etter at saksdokumentene er utsendt etter § 10-13. Styret skal i tilfelle sørge for at møte i generalforsamlingen holdes innen en måned.

III. Planen for sammenslåingen

§ 10-7. Planens innhold

(1) En plan for sammenslåing skal minst angi:

1. Selskapenes firmaer, forretningskommuner, adresser og organisasjonsnummer.
2. Fra hvilket tidspunkt transaksjoner i et overdragende selskap regnskapsmessig skal anses foretatt for det overtakende selskaps regning.
3. Det vederlag som skal ytes til aksjeeierne i det eller de overdragende selskaper.
4. Vilkår for utøvelse av rettigheter som aksjeeier i det overtakende selskap, og for registrering i aksjeeierregisteret.
5. Hvilke rettigheter aksjeeiere med særlige rettigheter og innehavere av tegningsrett som nevnt i §§ 9-29, 9-37 og 9-41 i det eller de overdragende selskaper skal ha i det overtakende selskap.
6. Enhver særlig rett eller fordel som skal tilfalle medlemmer av styret, daglig leder eller uavhengige sakkyndige ved sammenslåingen.
7. Utkast til åpningsbalanse for det overtakende selskapet. Åpningsbalansen skal settes opp i samsvar med gjeldende regnskapsregler. Statsautorisert revisor skal avgi erklæring om at balansen er gjort opp i samsvar med disse reglene.

(2) I planen for sammenslåingen kan det fastsettes at det overtakende selskap skal overta forvaltningen av det eller de overdragende selskaper så snart planen er godkjent av alle selskapene som deltar i sammenslåingen.

§ 10-8. Aksjeutstedelse i det overtakende selskap

(1) Planen for sammenslåing skal også inneholde forslag til beslutning om kapitalforhøyelse og vedtektsendringer i det overtakende selskap i henhold til reglene i § 7-3 eller § 9-10, jf § 9-26. Nye særlige bestemmelser om aksjeeiernes rettsstilling skal angis.

(2) Ved sammenslåing ved stiftelse av nytt selskap skal planen istedet inneholde forslag til stiftelsesdokument for det overtakende selskap. Reglene i §§ 2-1 til 2-7 gjelder tilsvarende så langt de passer.

(3) Reglene om redegjørelse bekreftet av revisor i § 9-13 og § 2-8 gjelder tilsvarende.

§ 10-9. Vedlegg til planen for sammenslåingen

(1) Som vedlegg til planen for sammenslåingen skal følge:
1. Vedtektene for de selskaper som deltar i sammenslåingen.
2. De deltakende selskapers årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for de siste tre regnskapsår.
3. Mellombalanser for de deltakende selskaper, dersom planen undertegnes mer enn seks måneder etter utløpet av det seneste regnskapsår. Mellombalansene skal være godkjent og revidert etter reglene for årsregnskap, og balansedagene må ikke ligge lenger tilbake i tid enn tre måneder før dagen for undertegningen av planen.
4. Redegjørelse som nevnt i § 10-8 tredje ledd.

IV. Saksbehandlingsregler

§ 10-10. Rapport om sammenslåingen

(1) Når planen for sammenslåingen er ferdig, skal styret i hvert selskap utarbeide en utførlig skriftlig rapport om sammenslåingen og hva den vil bety for selskapet.

(2) Rapporten skal i det minste:
1. Forklare og begrunne sammenslåingen, rettslig såvel som økonomisk.
2. Forklare og begrunne, rettslig såvel som økonomisk, vederlaget til aksjeeierne i overdragende selskap(er).
3. Omtale særlige vanskeligheter ved fastsettelsen av vederlaget.
4. Omtale den betydning sammenslåingen kan få for de ansatte i selskapet.

§ 10-11. Sakkyndig redegjørelse

(1) Styret i hvert selskap skal sørge for at aksjonærene i selskapet gis en sakkyndig redegjørelse for planen for sammenslåingen. Bestemmelsene i § 2-8 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

(2) Redegjørelsen skal minst angi:
1. Hvilke fremgangsmåter som er brukt ved fastsettelsen av vederlaget til aksjeeierne i et overdragende selskap og om fremgangsmåtene har vært hensiktsmessige. Er flere fremgangsmåter brukt, skal aksjeverdien ved hver beregningsmåte og hvilken betydning hver av dem har hatt for vederlaget opplyses.
2. En omtale av særlige vanskeligheter ved fastsettelsen av vederlaget.
3. Om vederlaget til aksjeeierne er rimelig og saklig begrunnet.

(3) Redegjørelsen for det overtakende selskap skal også være i samsvar med kravene i § 10-8 tredje ledd.

§ 10-12. Forholdet til de ansatte og bedriftsforsamlingen

(1) Planen om sammenslåing med vedlegg, rapporten fra styret og den sakkyndige redegjørelsen skal gjøres kjent for de ansatte eller representanter for de ansatte i selskapet.

(2) Har selskapet bedriftsforsamling skal planen med tilhørende dokumenter forelegges for bedriftsforsamlingen.

(3) Skriftlig uttalelse fra de ansatte eller bedriftsforsamlingen skal inngå i saksdokumentene ved den videre behandling i selskapet av planen om sammenslåing.

§ 10-13. Underretning til aksjeeierne

(1) Planen om sammenslåingen og øvrige saksdokumenter skal sendes til hver enkelt aksjeeier senest en måned før generalforsamlingen skal behandle planen.

(2) Skal beslutningen i det overtakende selskap treffes av styret etter § 10-6, skal dokumentene sendes til aksjeeierne senest en måned før generalforsamlingen i det eller de overdragende selskaper.

§ 10-14. Melding til Foretaksregisteret

(1) Et allmennaksjeselskap som omfattes av planen om sammenslåing, skal melde planen til Foretaksregisteret senest en måned før generalforsamlingen skal behandle planen. Skal beslutningen treffes av styret etter § 10-6, skal planen meldes senest en måned før generalforsamlingen i det eller de overdragende selskaper.

(2) Foretaksregisteret skal kunngjøre at det har mottatt planen, hvilke selskaper som skal delta i sammenslåingen, og at planen er tilgjengelig hos Foretaksregisteret.

(3) Kunngjøring skal skje to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i en avis kan gis en kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad.

V. Gjennomføringen av sammenslåingen

§ 10-15. Melding til Foretaksregisteret

(1) Når planen om sammenslåing er godkjent av alle selskapene, skal beslutningen innen en måned meldes til Foretaksregisteret. Oversittes fristen, bortfaller sammenslåingen.

§ 10-16. Kreditorvarsel

(1) Foretaksregisteret skal kunngjøre beslutningen om sammenslåing og varsle selskapenes kreditorer om at innsigelse mot sammenslåingen må meldes til selskapet innen seks uker fra siste kunngjøring.

(2) Paragraf 10-14 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 10-17. Innsigelse fra kreditorer

(1) Gjør en kreditor med uomtvistet og forfalt fordring innsigelse innen fristen etter § 10-16, kan sammenslåingen ikke gjennomføres før fordringen er betalt.

(2) En kreditor med omtvistet eller ikke forfalt fordring kan kreve at betryggende sikkerhet blir stillet, med mindre slik sikkerhet alt er stillet. Skifteretten avgjør tvist om det foreligger en fordring og om sikkerheten er betryggende.

(3) Skifteretten kan forkaste krav om sikkerhet etter annet ledd når det er klart at det ikke foreligger noen fordring eller at sammenslåingen ikke vil forringe kreditors mulighet til å få dekket fordringen.

(4) Krav om skrifterettens avgjørelse må være fremsatt innen to måneder fra siste kunngjøring etter § 10-16.

§ 10-18. Ikrafttredelse av sammenslåingen

(1) Når fristen for innsigelse etter § 10-16 er utløpt for alle selskapene som deltar i sammenslåingen, og forholdet til de kreditorer som i tilfelle har fremsatt innsigelse er avklart etter § 10-17, skal det overtakende selskap gi melding til Foretaksregisteret for alle selskapene som deltar, om at sammenslåingen skal tre i kraft. Når sammenslåingen er registrert, inntrer følgende virkninger av sammenslåingen:

1. Det eller de overdragende selskapene er oppløst.
2. Det overtakende selskapet er stiftet eller aksjekapitalen i selskapet er forhøyet.
3. Det eller de overdragende selskapenes eiendeler, rettigheter og forpliktelser er overført til det overtakende selskapet.
4. Aksjene i det eller de overdragende selskapene er byttet om med aksjer i det overtakende selskapet.
5. Krav på vederlag i annet enn aksjer er forfalt, med mindre annet er fastsatt.
6. Andre virkninger som bestemt i planen for sammenslåingen.

(2) Selv om forholdet til kreditorer som har fremsatt innsigelse ikke er avklart etter § 10-17, kan skifteretten etter krav fra det selskap fordringene gjelder, beslutte at sammenslåingen kan gjennomføres og meldes til Foretaksregisteret.

§ 10-19. Forvaltningen av overdragende selskap

(1) Når meldingen om sammenslåing er registrert i Foretaksregisteret, kan det overtakende selskap etter alminnelige regler overføre formelle posisjoner som eier eller rettighetshaver til eiendeler som har tilhørt et overdragende selskap.

(2) Fastsetter avtalen om sammenslåingen at det overtakende selskap skal overta forvaltningen av et overdragende selskap så snart avtalen er godkjent av alle selskapene, skal det overtakende selskap sørge for at det overdragende selskaps eiendeler og saker holdes atskilt inntil sammenslåingen trer i kraft.

(3) Utbetaling av vederlag i annet enn aksjer til aksjeeiere i selskap registrert i Verdipapirsentralen skal registreres på aksjeeierens konto i Verdipapirsentralen.

(4) Det overtakende selskapet skal oppbevare det eller de overdragende selskapenes bøker inntil tre år etter at sammenslåingen er registrert, med mindre offentlig myndighet før utløpet av oppbevaringstiden har fremsatt krav om at oppbevaringen forlenges for en periode på inntil syv år. Har det eller de overdragende selskapenes aksjer vært registrert i Verdipapirsentralen, skal det overtakende selskapet også oppbevare en utskrift av aksjeeierregisteret, slik dette er ved registreringen i Foretaksregisteret.

§ 10-20. Særlige rettigheter i et overdragende selskap

(1) Aksjeeier eller andre som har tegningsrett etter §§ 9-29, 9-37 og 9-41 eller andre særlige rettigheter i et overdragende selskap, kan kreve rettighetene innløst av det overdragende eller det overtakende selskap dersom rettighetene i det overtakende selskap ikke minst tilsvarer rettighetene aksjeieren hadde i det overdragende selskap.

(2) Innløsningssummen skal fastsettes etter rettighetenes virkelige verdi. Oppnås ikke enighet, fastsettes innløsningssummen ved skjønn med mindre annen fremgangsmåte avtales.

VI. Ugyldig sammenslåing

§ 10-21. Søksmål om ugyldighet

(1) Søksmål med påstand om at et selskaps beslutning om sammenslåing skal kjennes ugyldig, må reises før sammenslåingen er registrert i Foretaksregisteret etter § 10-18. Søksmål som reises etter utløpet av fristen skal avvises.

§ 10-22. Frist for å avhjelpe mangler

(1) Reises søksmål om ugyldighet, skal retten gi selskapet en frist på tre måneder for å bringe i orden det forhold søksmålet bygger på.

§ 10-23. Dom om ugyldighet

(1) Dom som kjenner beslutningen om sammenslåing ugyldig, har virkning for alle med søksmålsrett i selskapet.

(2) Er beslutningen om sammenslåingen meldt til Foretaksregisteret etter § 10-15, skal retten uten opphold melde dommen til Foretaksregisteret, som kunngjør dommen på selskapets kostnad i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøringen i avisen kan gis en kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk Lysingsblad.

§ 10-24. Selskapets ansvar

(1) Når generalforsamlingens beslutning kjennes ugyldig, hefter selskapet solidarisk med de øvrige selskaper som deltar i sammenslåingen, for de forpliktelser som er oppstått etter at virkningene av sammenslåingen skulle ha inntrådt, men før kunngjøringen av dommen etter § 10-23 annet ledd.

Kapittel 11. Deling av selskapet

I. Virkeområde mv

§ 11-1. Hvilke selskaper omfattes

(1) Bestemmelsen i kapittelet her gjelder deling av allmennaksjeselskap.

(2) Bestemmelsene i kapittelet her gjelder også ved deling av et aksjeselskap når et allmennaksjeselskap er et overtakende selskap.

§ 11-2. Deling mot vederlag i aksjer mv

(1) Deling av et selskap er undergitt reglene i kapittelet her når selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal fordeles på selskapet og et eller flere overtakende selskaper mot at aksjeeierne i selskapet får som vederlag

1. aksjer i selskapet eller i ett eller alle av de overtakende selskaper
2. slike aksjer med et tillegg som ikke må overstige 20% av det samlede vederlag.

(2) Deling er også undergitt reglene i kapittelet her når selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal fordeles på to eller flere overtakende selskaper mot at aksjeeierne i selskapet får vederlag som angitt i første ledd.

(3) Tilhører et overtakende selskap et konsern og har et eller flere av konsernselskapene samlet mer enn 90% av både aksjene og stemmene på generalforsamlingen i det overtakende selskap, kan vederlaget i aksjer i stedet være aksjer i et konsernselskap. Generalforsamlingen i dette selskapet kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at aksjeeiernes rett etter § 7-5 til nye aksjer ved fondsemisjon skal fravikes så langt de nye aksjene skal ytes som vederlag.

§ 11-3. Annen deling

(1) Skal et selskap deles ved at et overtakende selskap overtar en bestemt del av selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som en helhet mot at aksjeeierne i det selskap som deles, får som vederlag aksjer som nevnt i § 11-2 med et tillegg som overstiger 20 % av det samlede vederlag, eller vederlag som i sin helhet består av annet enn slike aksjer, gjelder kapittelet her med følgende særregler:

1. Paragraf 10-6 gjelder tilsvarende for det overtakende selskap selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i selskapet.
2. Utkast til åpningsbalanse for det overtakende selskap skal utarbeides selv om hele vederlaget er annet enn aksjer i selskapet.
3. Paragraf 10-8 og § 10-18 første ledd nr 2 og 4 gjelder ikke tilsvarende for et overtakende selskap når hele vederlaget er annet enn aksjer i selskapet.
4. Vederlag i annet enn aksjer kan ikke dekkes ved nedsettelse av aksjekapitalen i et overtakende selskap. Revisor skal bekrefte at vederlaget kan ytes av fri egenkapital.

II. Fremgangsmåte og virkning

§ 11-4. Gjennomføring av delingen

(1) I det selskap som skal deles (det overdragende selskap), gjennomføres delingen enten etter reglene om nedsettelse av aksjekapitalen i kap 6 eller etter reglene om oppløsning av selskapet i kap 12.

(2) I et overtakende selskap skal aksjer som ytes som vederlag, utstedes etter reglene om kapitalforhøyelse i kapitlene 7 eller 9 (deling ved overtakelse) eller etter reglene om stiftelse i kap 2 (deling ved stiftelse av nytt selskap).

§ 11-5. Reglene om sammenslåing gjelder tilsvarende

(1) Ved gjennomføringen av deling etter kapittelet her gjelder reglene i §§ 10-4 til 10-24 tilsvarende med de særregler som fremgår av §§ 11-6 til 11-10.

§ 11-6. Delingsplan mv

(1) Styret i det selskap som skal deles, skal utarbeide og undertegne en delingsplan som minst inneholder opplysning om forhold som angitt i §10-7. I tillegg skal delingsplanen angi:

1. Fordelingen av selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser på de selskapene som deltar i delingen.
2. Fordeling av aksjer og annet vederlag på aksjeeierne i det selskap som skal deles.

(2) I tilfelle av deling ved overtakelse skal styrene i de selskaper som deltar inngå avtale om å foreslå en felles delings- og sammenslåingsplan.

§ 11-7. Opplysningsplikt

(1) Styret i det selskap som skal deles, skal gi opplysninger til sin generalforsamling og til styret i det overtakende selskap om vesentlige endringer i eiendeler, rettigheter og forpliktelser som har funnet sted i tiden mellom undertegningen av delingsplanen og behandlingen av delingsplanen i generalforsamlingen.

§ 11-8. Beslutning om deling

(1) I det selskap som skal deles, treffes beslutningen om deling av selskapet ved at generalforsamlingen med flertall for vedtektsendringer godkjenner delingsplanen. Paragraf 10-4 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(2) Skal aksjeeierne i selskapet ikke delta i samme forhold i alle selskapene som deltar i delingen, kreves det tilslutning fra alle de avgitte stemmer og fra hele den aksjekapital som er representert i generalforsamlingen.

§ 11-9. Melding til Foretaksregisteret. Ikrafttredelse

(1) Når delingen av selskapet er godkjent av alle selskapene som deltar, skal selskapene hver for seg melde dette til Foretaksregisteret.

(2) Virkningen av delingen inntrer når melding om at delingen skal tre ikraft er registrert i Foretaksregisteret. Når det selskap som deles skal oppløses ved delingen, skal dette angis i meldingen til Foretaksregisteret.

§ 11-10. Fordeling av eiendeler og forpliktelser

(1) Hvis det ut fra delingsplanen ikke lar seg gjøre å bestemme hvilket selskap som skal eie en eiendel, eies denne i sameie mellom selskapene etter forholdet mellom de nettoverdier som har tilfalt selskapene ved delingen.

(2) Hvis det ut fra delingsplanen ikke lar seg gjøre å bestemme hvilket selskap som skal hefte for en forpliktelse som var oppstått før virkningen av delingen inntrer, hefter de selskapene som har deltatt i delingen, solidarisk for forpliktelsen.

(3) Hvis det selskapet som skal hefte for en forpliktelse etter delingsplanen, ikke oppfyller denne, hefter de selskapene som har deltatt i delingen, solidarisk for forpliktelsen. Heftelsen er likevel for hvert av de øvrige selskapene begrenset til et beløp tilsvarende den nettoverdi som tilfalt selskapet ved delingen.

Kapittel 12. Oppløsning og avvikling m.m.

I. Oppløsning etter generalforsamlingsvedtak

§ 12-1. Beslutning om oppløsning

(1) Beslutning om å oppløse selskapet treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, når annet ikke er fastsatt i lov.

(2) Er det inntrådt forhold som etter vedtektene skal medføre oppløsning av selskapet, eller skal selskapet oppløses som følge av bestemmelse i lov, skal generalforsamlingen så snart som mulig treffe beslutning om oppløsning av selskapet. Beslutningen treffes med flertall av de avgitte stemmer.

(3) Generalforsamlingen kan ikke treffe beslutning om oppløsning etter at selskapet er besluttet oppløst ved dom eller kjennelse etter reglene i kapittelet her.

§ 12-2. Avviklingsstyre

(1) Når selskapet er besluttet oppløst, skal generalforsamlingen velge et avviklingsstyre som trer inn i stedet for styret og daglig leder. For medlem av avviklingsstyre gjelder en oppsigelsesfrist på tre måneder.

(2) Bestemmelsene om styret i kap 5, herunder reglene om ansattes rett til å velge medlemmer av styret, gjelder tilsvarende for avviklingsstyret.

§ 12-3. Melding til Foretaksregisteret

(1) Beslutning om å oppløse selskapet skal straks meldes til Foretaksregisteret. Meldingen skal inneholde opplysninger om medlemmene av avviklingsstyret.

§ 12-4. Kreditorvarsel

(1) Ved registrering av meldingen om oppløsning skal Foretaksregisteret kunngjøre beslutningen om å oppløse selskapet. I kunngjøringen skal selskapets kreditorer varsles om at de må melde sine krav til avviklingsstyrets leder innen to måneder etter siste kunngjøring. Lederens navn og adresse skal angis i kunngjøringen.

(2) Kunngjøringen skal rykkes inn to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Kunngjøring i avisen kan gis en kortform med henvisning til kunngjøring i Norsk Lysingsblad.

(3) Alle kreditorer med kjent adresse skal så vidt mulig varsles særskilt av selskapet.

§ 12-5. Selskapets stilling under avviklingen

(1) Når oppløsning er besluttet, skal selskapet ved sitt firma på brev, kunngjøringer og andre dokumenter tilføye ordene «under avvikling».

(2) Selskapets virksomhet kan fortsette under avviklingen i den utstrekning det er ønskelig for en hensiktsmessig gjennomføring av avviklingen.

(3) Under avviklingen skal årsregnskap avlegges, revideres og sendes til Regnskapsregisteret etter samme regler som ellers.

(4) Reglene om generalforsamlingen og i tilfelle bedriftsforsamlingen gjelder under avviklingen så langt de passer.

§ 12-6. Omgjøring av beslutning om oppløsning

(1) Beslutning om å oppløse selskapet kan omgjøres av generalforsamlingen med det flertall som var nødvendig for beslutningen om oppløsning. Er selskapet oppløst på grunn av bestemmelser i lov eller vedtekter, kan beslutningen bare omgjøres når oppløsningsgrunnen ikke lenger er tilstede.

(2) Omgjøring kan ikke besluttes dersom selskapet har foretatt utdeling til aksjeeierne av annet enn utbytte. Er egenkapitalen mindre enn aksjekapitalen, må aksjekapitalen dessuten være nedsatt til det beløp som er i behold. Er den egenkapital som er i behold, mindre enn minstekravet etter § 1-3 må den bringes opp til minst dette beløpet.

(3) Omgjøringen av en beslutning om oppløsning og medlemmene av selskapets nye styre skal straks meldes Foretaksregisteret.

§ 12-7. Avviklingsbalanse mv

(1) Avviklingsstyret skal lage en fortegnelse over selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser, og gjøre opp en balanse med henblikk på avviklingen.

(2) Fortegnelsen og balansen skal i revidert stand legges ut på selskapets kontor til ettersyn for aksjeeierne. Gjenpart av balansen med revisors erklæring skal sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse.

§ 12-8. Dekning av selskapets forpliktelser

(1) Avviklingsstyret skal sørge for at selskapets forpliktelser dekkes i den utstrekning ikke kreditor har frafalt sitt krav eller samtykker i å ta en annen som debitor i stedet.

(2) Beløp som ikke kan utbetales til kreditor, skal deponeres etter deponeringsloven.

§ 12-9. Salg av selskapets eiendeler

(1) Selskapets eiendeler skal omgjøres i penger så langt dette er nødvendig for å dekke dets forpliktelser. Forøvrig skal eiendelene omgjøres i penger med mindre aksjeeierne enes om naturalutdeling.

§ 12-10. Utdeling til aksjeeierne

(1) Utdeling til aksjeeierne av annet overskudd enn utbytte kan ikke finne sted før selskapets forpliktelser er dekket og det er gått minst to måneder siden siste kunngjøring av kreditorvarselet.

(2) Utdeling kan likevel foretas når det bare gjenstår uvisse eller omtvistede forpliktelser og det avsettes et tilstrekkelig beløp til dekning av dem. Når annet ikke er avtalt, skal beløpet settes inn på felleskonto for selskapet og den kreditor det gjelder slik at uttak ikke kan skje uten begge parters skriftlige samtykke eller endelig dom.

(3) Utdeling til en aksjeeier skal registreres på dennes konto i Verdipapirsentralen.

§ 12-11. Endelig oppløsning

(1) Etter avsluttet utdeling fremlegges revidert oppgjør for generalforsamlingen. Når oppgjøret er godkjent, skal det meldes til Foretaksregisteret at selskapet er endelig oppløst.

(2) Bestemmelsen i §§ 16-3 og 16-5 gjelder også etter endelig oppløsning.

(3) Avviklingsstyret skal sørge for at selskapets bøker oppbevares i inntil 3 år etter den endelige oppløsning, med mindre offentlig myndighet før utløpet av oppbevaringstiden har fremsatt krav om at oppbevaringen forlenges for en periode på opptil syv år. Det samme gjelder utskrift av aksjeeierregisteret slik det er når selskapet registreres som endelig oppløst.

§ 12-12. Etterutlodning

(1) Det som måtte tilfalle selskapet av beløp som er avsatt etter § 12-10, utdeling til aksjeeiere som ikke blir hevet, og det som forøvrig måtte vise seg å tilhøre det oppløste selskapet, utloddes etterskuddsvis. Er beløpet så lite at en etterutlodning ville volde uforholdsmessig ulempe eller kostnad, kan avviklingsstyret i stedet anvende det til veldedige eller humanitære formål.

§ 12-13. Ansvar for udekkede forpliktelser

(1) Overfor kreditorer som ikke har fått dekning, etter § 12-8 og heller ikke er tilstrekkelig sikret ved avsetning etter § 12-10, svarer aksjeeierne én for alle og alle for én inntil verdien av det som vedkommende har mottatt som utdeling. Overfor slike kreditorer svarer dessuten avviklingsstyrets medlemmer én for alle og alle for én uten begrensning, hvis det ikke godtgjøres at de har opptrådt med tilbørlig aktsomhet.

(2) I regressomgangen skal fordeling skje mellom aksjeeierne i forhold til hva hver enkelt har fått utdelt. Gjeldsbrevloven § 2 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(3) Kreditors krav etter første ledd foreldes tre år etter at selskapets endelige oppløsning ble registrert i Foretaksregisteret.

§ 12-14. Skifteretten overtar avviklingen

(1) Skifteretten kan ved kjennelse beslutte å overta avviklingen av selskapet når særlige grunner taler for det dersom:

1. Selskapet ikke er meldt endelig oppløst til Foretaksregisteret senest ett år etter registreringen av melding etter § 12-3.
2. Aksjeeiere som representerer minst en femdel av aksjekapitalen krever det.

(2) Styret eller i tilfelle avviklingsstyret skal gis anledning til å uttale seg før avgjørelse treffes. Foretaksregisteret skal gi skifteretten melding om at ett-års fristen er utløpt. Har skifteretten overtatt avviklingen, skal den videre avvikling skje etter reglene i § 12-18.

II. Oppløsning etter krav fra offentlig myndighet

§ 12-15. Oppløsning etter krav fra Foretaksregisteret

(1) Foretaksregisteret kan etter reglene i §§12-16 til 12-18 kreve at skifteretten beslutter selskapet oppløst i følgende tilfeller:

1. Når selskapet skal oppløses som følge av bestemmelse i lov eller vedtekter.
2. Når selskapet ikke har meldt til Foretaksregisteret et styre som fyller de minstekrav som følger av bestemmelsene gitt i eller i medhold av lov.
3. Når selskapet ikke har meldt til Foretaksregisteret en daglig leder som fyller de minstekrav som er fastsatt i lov.
4. Når selskapet ikke har meldt til Foretaksregisteret en revisor som fyller de vilkår som er fastsatt i lov.

(2) Foretaksregisteret kan likevel ikke kreve selskapet oppløst som følge av bestemmelse i vedtektene med mindre en aksjeeier har fremsatt krav om det uten at generalforsamlingen har truffet vedtak etter § 12-1.

§ 12-16. Varsel til selskapet. Kunngjøring

(1) I tilfelle som nevnt i § 12-15 skal Foretaksregisteret gi selskapet varsel om dette. Selskapet skal gis en frist på en måned til å bringe forholdet i orden og underrettes om følgene av at fristen oversittes.

(2) Har selskapet ikke brakt forholdet i orden ved fristens utløp, skal Foretaksregisteret gjenta varselet ved kunngjøring i Norsk Lysingsblad og i kortform i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. I kunngjøringen skal angis at vilkårene for oppløsning av selskapet er oppfylt og at selskapet har en frist på to

uker fra kunngjøringen i Norsk Lysingsblad til å bringe forholdet i orden. Følgene av at fristen oversittes skal også angis.

§ 12-17. Skifterettens avgjørelse

(1) Har selskapet oversittet fristen etter § 12-16 annet ledd, skal Foretaksregisteret varsle skifteretten om dette.

(2) Skifteretten skal uten ytterligere varsel ved kjennelse beslutte selskapet oppløst etter § 12-15 med mindre beslutning om oppløsning allerede er truffet av generalforsamlingen. Kjennelsen har virkning som kjennelse om konkursåpning etter konkursloven.

§ 12-18. Avvikling av selskapet

(1) Når skifteretten har besluttet selskapet oppløst, skal selskapet avvikles etter reglene i konkursloven og dekningsloven.

(2) Er selskapet oppløst på grunn av bestemmelser i lov eller vedtekter, kan boet bare leveres tilbake til selskapet etter konkursloven § 136 dersom oppløsningsgrunnen ikke lenger er tilstede.

§ 12-19. Oppløsning etter krav fra Regnskapsregisteret

(1) Regnskapsregisteret kan kreve at skifteretten beslutter selskapet oppløst i følgende tilfeller:

1. Når årsoppgjøret og revisjonsberetningen som selskapet etter ellers gjeldende lovgivning har plikt til å sende til Regnskapsregisteret, ikke er innsendt innen seks måneder etter fastsatt frist.
2. Når Regnskapsregisteret ved fristens utløp ikke kan godkjenne innsendt materiale som årsoppgjør og revisjonsberetning.

(2) Reglene om varsel til selskapet, kunngjøring, skifterettens avgjørelse og avvikling av selskapet i §§ 12-16 til 12-18 gjelder tilsvarende.

III. Oppløsning etter krav fra aksjeeier

§ 12-20. Oppløsning ved dom

(1) En aksjeeier kan kreve selskapet oppløst ved dom når selskapet skal oppløses etter generalforsamlingsvedtak**,** når selskapet skal oppløses som følge av vedtektsbestemmelse, eller et selskapsorgan eller andre som representerer selskapet har handlet i strid med § 1-11 første ledd og særlig tungtveiende grunner taler for oppløsning som følge av dette.

(2) Når selskapet har nedlagt påstand om det, kan dommen i stedet gå ut på at aksjeeierens aksjer skal innløses av selskapet. Innløsningssummen fastsettes i dommen. Er innløsningen ikke gjennomført, og dette ikke skyldes aksjeeierens forhold, kan aksjeeieren kreve at skifteretten ved kjennelse beslutter selskapet oppløst.

(3) Går dommen ut på oppløsning av selskapet, gjelder § 12-18 tilsvarende.

IV. Omdanning av allmennaksjeselskap til aksjeselskap

§ 12-21. Omdanningsvedtak

(1) Et allmennaksjeselskap kan omdannes til aksjeselskap ved vedtektsendring med flertall som nevnt i § 4-18. Medfører omdanningen at retten til å overdra eller

erverve aksjer innskrenkes gjelder § 4-19 tilsvarende. Reglene om redegjørelse og åpningsbalanse i lov om aksjeselskaper §§ 2-8 og 2-9 gjelder tilsvarende.

(2) Styret skal utarbeide forslaget til omdanningsvedtak og vedtektsendring. Forslaget skal begrunnes og inneholde oversikt over virkningene av omdanningen.

(3) Dokumenter som nevnt i første og annet ledd skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen.

§ 12-22. Melding til Foretaksregisteret

(1) Omdanningsvedtaket skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at vedtaket ble truffet

(2) Er vedtaket ikke meldt til Foretaksregisteret innen fristens utløp, kan registrering ikke finne sted. Vedtaket er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registrering nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

§ 12-23. Aksjeeierboken

(1) Når det er vedtatt å omdanne et allmennaksjeselskap til aksjeselskap, skal styret uten opphold sørge for at det blir opprettet en aksjeeierbok for selskapet etter reglene i lov om aksjeselskaper §§ 3-1 til 3-6.

(2) Selskapet skal før innføring i aksjeboken gi varsel til aksjeeierne om at den som aksjeeirregisteret i Verdipapirsentralen angir som aksjeeier, vil bli innført i aksjeboken som eier av det antall aksjer aksjeeierregisteret viser, med mindre det godtgjøres at en annen er aksjeeier.

(3) Varselet skal angi tidspunktet for innføringen i aksjeeierboken. Det skal senest to måneder før innføringen sendes til alle som etter aksjeeierregisteret er aksjeeiere og kunngjøres i Norsk Lysingsblad. Varselet eller en kortform med henvisning til kunngjøring i Norsk Lysingsblad skal tas inn i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted.

(4) Kongen kan gi nærmere regler om overføringen fra aksjeeierregisteret.

§ 12-24. Registrerte rettigheter i aksjer

(1) Rettigheter i en aksje som er registrert i Verdipapirsentralen, ansees ved overgang til aksjeeierboken som meldt til selskapet med den prioritet rettighetene har etter registrering i Verdipapirsentralen.

§ 12-25. Omdanningstidspunkt. mv

(1) Bestemmelsen i lov om aksjeselskaper gjelder for selskapet fra det tidspunkt omdanningsvedtaket er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Bestemmelsene om innføring i aksjeeierboken gjelder fra det tidspunkt aksjeeierboken er opprettet, likevel tidligst fra det tidspunkt som er nevnt i § 12-23 tredje ledd.

Del III. Øvrige bestemmelser

Kapittel 13. Bedriftsforsamlingen

I. Når skal selskapet ha bedriftsforsamling

§ 13-1. Plikt til å ha bedriftsforsamling

(1) Et selskap med flere enn 200 ansatte skal velge en bedriftsforsamling på 12 medlemmer. Generalforsamlingen kan fastsette et høyere medlemstall som kan deles på tre.

(2) Kongen kan fastsette utfyllende regler om bedriftsforsamlingen, samt om beregning av antall ansatte, herunder om bruk av gjennomsnittstall. Kongen kan også fastsette nærmere regler om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og om avgjørelse av tvister om valget, samt om bortfall av verv som styremedlem. Kongen kan også gjøre unntak fra første ledd.

§ 13-2. Avtale om at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling

(1) Selskapet og et flertall av de ansatte eller fagforeninger som omfatter to tredeler av de ansatte, kan avtale at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling etter § 13-1.

(2) Kongen kan gi nærmere regler om inngåelsen og innholdet av slik avtale.

§ 13-3. Vedtektsfastsatt bedriftsforsamling

(1) Selv om selskapet ikke omfattes av § 13-1, kan vedtektene fastsette at selskapet skal ha bedriftsforsamling.

(2) Bestemmelser om bedriftsforsamlingen gitt i eller i medhold av lov gjelder tilsvarende når annet ikke er fastsatt i vedtektene.

II. Bedriftsforsamlingens medlemmer

§ 13-4. Generalforsamlingens valgrett

(1) To tredeler av bedriftsforsamlingens medlemmer med varamedlemmer velges av generalforsamlingen.

(2) Vedtektene kan overføre valgretten til andre, herunder til de ansatte i selskapet eller konsernet, eller gruppen som selskapet tilhører. Mer enn halvparten av medlemmene i bedriftsforsamlingen skal likevel velges av generalforsamlingen.

§ 13-5. De ansattes valgrett

(1) En tredel av bedriftsforsamlingens medlemmer og varamedlemmer velges av og blant de ansatte i selskapet. Når selskapet tilhører et konsern eller gruppe, gjelder § 13-6 tilsvarende.

(2) Et flertall av de ansatte eller fagforeninger som omfatter to tredeler av de ansatte, kan bestemme at det i tillegg skal velges varamedlemmer, samt et antall observatører på inntil halvdelen av de medlemmer som er valgt av de ansatte, samt varamedlemmer for disse.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og avgjørelse av tvister om valget, samt om bortfall av verv som medlem av bedriftsforsamlingen. Kongen kan også gjøre unntak fra første eller annet ledd.

§ 13-6. De ansattes valgrett i konsernforhold

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan Kongen etter søknad fra konsernet, fra fagforeninger som omfatter to tredeler av dets ansatte, eller fra et flertall av dets ansatte, bestemme at de ansatte i konsernet, skal regnes som ansatt i selskapet. Kongen kan bestemme at dette bare skal gjelde for deler av konsernet.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når et selskap tilhører en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse.

(3) I vedtektene for selskap som nevnt i første eller annet ledd kan det bestemmes at ansatte i konsernet eller gruppen skal ha stemmerett og være valgbare etter § 13-5.

§ 13-7. Personer som ikke kan være medlemmer

(1) Daglig leder, styremedlemmer eller observatører i styret kan ikke være medlemmer av bedriftsforsamlingen.

§ 13-8. Krav om bosted

(1) Minst halvdelen av bedriftsforsamlingens medlemmer skal være bosatt her i riket, med mindre Kongen gjør unntak i det enkelte tilfellet.

(2) Første ledd gjelder ikke statsborgere i stat som er part i EØS-avtalen når de er bosatt i en slik stat.

§ 13-9. Tjenestetid. Opphør av vervet

(1) Bestemmelsene om tjenestetid og opphør av verv i §§ 5-21 og 5-22 med unntakene for ansattevalgte medlemmer gjelder tilsvarende for medlemmene av bedriftsforsamlingen.

§ 13-10. Godtgjørelse mv

(1) Godtgjørelse til medlemmene av bedriftsforsamlingen fastsettes av generalforsamlingen.

(2) Bestemmelsene i § 5-9 som setter forbud mot å motta godtgjørelse fra andre enn selskapet, gjelder tilsvarende for medlemmene av bedriftsforsamlingen og deres nærstående.

§ 13-11. Varamedlemmer og observatører

(1) Lovens bestemmelser om bedriftsforsamlingens medlemmer gjelder tilsvarende for varamedlemmer og observatører så langt de passer.

§ 13-12. Valg av leder

(1) Bedriftsforsamlingen velger selv en leder blant sine medlemmer.

III. Bedriftsforsamlingens oppgaver

§ 13-13. Valg av styret

(1) I selskaper med bedriftsforsamling etter § 13-1 skal medlemmer til styret og styrelederen velges av bedriftsforsamlingen. Styret skal minst ha fem medlemmer.

(2) En tredel av bedriftsforsamlingens medlemmer kan kreve at:

1. Valg til styret skal skje som forholdstallsvalg.
2. Inntil en tredel og minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer velges blant de ansatte i selskapet.
3. Det foretas nyvalg av medlemmer til styret.

(3) Halvparten av de medlemmer av bedriftsforsamlingen som er valgt av og blant de ansatte, kan kreve at valg av styremedlemmer kan foretas gruppevis av de medlemmer som er valgt av generalforsamlingen og av de medlemmer som er valgt av de ansatte.

(4) Kongen kan gi utfyllende regler om styrevalget. Kongen kan også i særlige tilfelle gjøre unntak fra bestemmelsene i paragrafen her.

§ 13-14. Godtgjørelse til styrets medlemmer

(1) Godtgjørelsen til styrets medlemmer mv etter § 5-24 fastsettes av bedriftsforsamlingen.

§ 13-15. Daglig ledelse

(1) I selskapets vedtekter kan fastsettes at:
1. Daglig leder skal tilsettes av bedriftsforsamlingen.
2. Bedriftsforsamlingen kan bestemme at selskapet skal ha flere daglige ledere.

§ 13-16. Tilsyn med forvaltningen av selskapet

(1) Bedriftsforsamlingen skal føre tilsyn med styrets og den daglige ledelses forvaltning av selskapet.

(2) Bedriftsforsamlingen kan selv eller ved utvalg iverksette de undersøkelser den finner nødvendig.

(3) Et medlem eller en observatør kan på møte i bedriftsforsamlingen kreve slike opplysninger om selskapets drift som de anser påkrevet. Paragraf 8-14 første ledd gjelder tilsvarende.

§ 13-17. Granskning

(1) De ansattes representanter i bedriftsforsamlingen kan be om at skifteretten ved kjennelse oppnevner en eller flere granskere for å bringe på det rene om opplysningsplikten etter § 13-16 tredje ledd er oppfylt og for å få fram de rette opplysningene.

(2) Bestemmelsene om skifterettens beslutning i § 4-23 gjelder tilsvarende. Når beretningen er avgitt til skifteretten, skal den sendes til bedriftsforsamlingens leder. Bedriftsforsamlingen skal innkalles til møte hvor beretningen deles ut og leses opp.

§ 13-18. Bedriftsforsamlingens uttalelser

(1) Bedriftsforsamlingen kan vedta anbefalinger til styret om hvilken som helst sak.

(2) Bedriftsforsamlingen skal avgi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, i tilfelle også konsernregnskap og konsernbalanse, bør godkjennes. Det samme gjelder styrets forslag om anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd.

(3) Styrets forslag og revisjonsberetningen skal sendes til bedriftsforsamlingens medlemmer senest en uke før årsoppgjøret skal behandles av generalforsamlingen.

§ 13-19. Investerings- og rasjonaliseringsvedtak

(1) Etter forslag fra styret treffer bedriftsforsamlingen avgjørelse i saker som gjelder:
1. Investeringer av betydelig omfang i forhold til selskapets ressurser.
2. Rasjonalisering eller omlegging av driften som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken.

(2) Kongen kan fastsette nærmere regler om avgrensningen av bedriftsforsamlingens myndighet etter første ledd og om saksbehandlingen i bedriftsforsamlingen.

§ 13-20. Bedriftsforsamlingens myndighet for øvrig

(1) Andre oppgaver enn nevnt i §§ 13-13 til 13-19 kan ikke legges til bedriftsforsamlingen, med mindre loven gir særlig hjemmel for det.

(2) I vedtektene kan det likevel bestemmes at avgjørelse av visse arter av saker som ikke hører til den daglige ledelse, krever samtykke av bedriftsforsamlingen.

IV. Møter og møteregler

§ 13-21. Innkalling til møter

(1) Bedriftsforsamlingens leder innkaller til møte så ofte som nødvendig.

(2) Lederen skal innkalle til møte dersom en seksdel av deltakerne krever det. Det samme gjelder dersom styret krever at bedriftsforsamlingen innkalles.

§ 13-22. Deltakelse av styret og daglig ledelse

(1) Daglig leder, styremedlemmer og observatører i styret kan delta i bedriftsforsamlingens møter og kan uttale seg, med mindre annet er bestemt av bedriftsforsamlingen i det enkelte tilfelle.

(2) Styreleder og daglig leder har plikt til å møte. Ved gyldig forfall utpekes stedfortreder.

§ 13-23. Møteregler

(1) Bedriftsforsamlingens leder står for møteledelsen. Når lederen eller varalederen ikke deltar i møtet, velger bedriftsforsamlingen møtelederen.

(2) Følgende bestemmelser gjelder tilsvarende for bedriftsforsamlingen:
1. Paragraf 5-9 om inhabilitet.
2. Paragraf 5-30 om når vedtak kan treffes.
3. Paragraf 5-31 og § 5-32 om flertallskrav ved vedtak.
4. Paragraf 5-33 om møteprotokoll.

V. Forholdet til generalforsamlingen i selskaper med bedriftsforsamling

§ 13-24. Overprøving av vedtak

(1) Bedriftsforsamlingens vedtak etter §§ 13-13 og 13-19 kan ikke overprøves av generalforsamlingen.

(2) Kongen kan i det enkelte tilfelle gjøre unntak fra første ledd når selskapet er et datterselskap og de ansatte i datterselskapet har rett til representasjon i bedriftsforsamlingen i henhold til vedtak eller vedtektsbestemmelse som nevnt i § 13-6.

§ 13-25. Særregler for generalforsamlingen

(1) I selskaper med bedriftsforsamling etter § 13-1 gjelder følgende særregler for generalforsamlingen:

1. Lederen av bedriftsforsamlingen deltar i møter i generalforsamlingen. Andre medlemmer av bedriftsforsamlingen kan møte. For øvrig gjelder § 4-3 tilsvarende.
2. Møte i generalforsamlingen innkalles av lederen i bedriftsforsamlingen når dette er bestemt i vedtektene.
3. Bedriftsforsamlingen eller dennes leder kan kreve at det innkalles til møte etter § 4-7.
4. Et medlem av bedriftsforsamlingen kan kreve at skifteretten innkaller generalforsamlingen etter § 4-7 annet ledd.
5. Bedriftsforsamlingens uttalelse om årsregnskapet etter § 13-18 annet ledd skal sendes til aksjeeierne etter § 4-9.
6. Møte i generalforsamlingen åpnes av lederen av bedriftsforsamlingen eller en annen person utpekt av bedriftsforsamlingen når vedtektene ikke utpeker hvem som skal være møteleder. For øvrig gjelder reglene i § 4-11.
7. Bedriftsforsamlingen skal fremsette forslag om valg av revisor. Medlem og varamedlem av bedriftsforsamlingen kan ikke velges.
8. Medlemmene av bedriftsforsamlingen har opplysningsplikt etter reglene i § 4-14 første ledd.
9. Et medlem av bedriftsforsamlingen kan reise søksmål om gyldigheten av en beslutning av generalforsamlingen etter reglene i §§ 4-20 til 4-22.
10. Bedriftsforsamlingen kan innenfor rammen av styrets forslag fastsette det høyeste beløp som kan utdeles som utbytte etter § 6-22.
11. Vedtektene kan bestemme at beslutning om utdeling av utbytte skal treffes av bedriftsforsamlingen med forbehold om generalforsamlingens godkjennelse av årsregnskapet.

VI. Særregler for selskaper uten bedriftsforsamling

§ 13-26. Selskapets ledelse

(1) Når det er avtalt etter § 13-2 at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamlig, gjelder følgende særregler:

1. Styrelederen velges alltid av styret.
2. Styret skal ha myndigheten til å tilsette daglig leder.
3. De ansatte skal velge ett styremedlem med varamedlem eller to observatører med varamedlemmer i tillegg til den representasjon som følger av § 5-18 annet ledd. For øvrig gjelder § 5-18 tredje ledd og § 5-19 tilsvarende.

§ 13-27. Investerings- og rasjonaliseringsvedtak

(1) Når det er avtalt etter § 13-2 at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, har styret myndigheten til å treffe avgjørelse i saker som omfattes av § 13-19 første ledd.

(2) Styrets vedtak kan ikke overprøves av generalforsamlingen. Kongen kan gjøre unntak fra dette når selskapet er et datterselskap og de ansatte i datterselskapet har rett til representasjon i styret etter vedtak som nevnt i § 5-19 eller etter vedtektsbestemmelse med tilsvarende innhold.

Kapittel 14. Konsernforhold

I. Løsningsrett i konsernforhold

§ 14-1. Tvungen overføring av aksjer i datterselskap

(1) Når et allmennaksjeselskap alene eller gjennom datterselskap eier mer enn ni tideler av aksjene i et datterselskap og har en tilsvarende del av stemmene i selskapet, kan styret i morselskapet beslutte at morselskapet skal overta de øvrige aksjene i datterselskapet. Hver av de øvrige aksjeeiere i datterselskapet har rett til å kreve at morselskapet overtar aksjene.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende når datterselskapet er et aksjeselskap, og når et aksjeselskap eier en så stor del av aksjene i et allmennaksjeselskap som fastsatt i første ledd.

(3) Når et morselskap har besluttet å overta aksjene, skal morselskapet innføres som eier av aksjene i aksjeeierregisteret. Samtidig skal morselskapet gi aksjeeierne et tilbud om løsningssum og innbetale det samlede tilbudsbeløp på særskilt konto i bank som kan drive virksomhet her i riket.

(4) Har en eller flere aksjeeiere krevet at morselskapet skal overta deres aksjer, skal selskapet så snart som mulig gi disse aksjeeiere et tilbud om løsningssum. Når tilbudet er fremsatt, gjelder bestemmelsene i annet ledd tilsvarende.

§ 14-2. Løsningssum

(1) Blir løsningssummen ikke bestemt ved aksept av morselskapets tilbud eller ved annen avtale, skal den fastsettes ved skjønn i den rettskrets hvor selskapet har sitt forretningskontor. Alle aksjeeiere skjønnet angår kan innstevnes som part. Kostnadene ved skjønnet dekkes av selskapet når ikke særlige grunner tilsier at disse helt eller delvis dekkes av aksjeeierne.

(2) Skjønn for å få fastsatt løsningssummen kan også kreves av aksjeeiere som ikke har akseptert tilbudet eller inngått annen avtale med selskapet.

(3) Har selskapet uten å kreve skjønn betalt andre et høyere vederlag enn tilbudt løsningssum, kan aksjeeieren i stedet for skjønn kreve den høyeste løsningssum som er betalt til annen aksjeeier.

§ 14-3. Tvungen overføring av aksjer til aksjeeier som ikke er aksjeselskap

(1) Bestemmelsen i § 14-1 til 14-2 gjelder tilsvarende når en aksjeeier som ikke er allmennaksjeselskap eller aksjeselskap, eier en så stor del av aksjene i et allmennaksjeselskap som fastsatt i § 14-1.

II. Sammenslåing av konsernselskaper

§ 14-4. Sammenslåing av mor- og datterselskap.

(1) Eier et allmennaksjeselskap samtlige aksjer i et annet allmennaksjeselskap eller aksjeselskap, kan selskapenes styrer vedta en plan for sammenslåing som går ut på at datterselskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet skal overføres til morselskapet uten vederlag. Det samme gjelder dersom et aksjeselskap eier samtlige aksjer i et allmennaksjeselskap.

(2) Ved gjennomføringen av sammenslåingen gjelder reglene i §§ 10-7 og 10-12 og 10-14 til 10-24 tilsvarende.

§ 14-5. Sammenslåing av to datterselskaper

(1) Eier et allmennaksjeselskap samtlige aksjer i to allmennaksjeselskaper eller i et allmennaksjeselskap og et aksjeselskap, kan disse vedta en avtale om sammenslåing som går ut på at det ene selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet skal overføres til det andre selskapet uten vederlag.

(2) Ved gjennomføring av sammenslåingen gjelder § 10-4 annet ledd, § 10-7, § 10-13 og §§ 10-15 til 10-24 tilsvarende.

III. Øvrige bestemmelser

§ 14-6. Datterselskaps forhold til morselskapet

(1) Styret i et datterselskap plikter å gi styret i morselskapet opplysninger som er nødvendige for å kunne vurdere konsernets stilling og resultatet av konsernets virksomhet.

(2) Morselskapet skal underrette styret i et datterselskap om forhold som kan ha betydning for konsernet som helhet. Morselskapet skal også underrette datterselskapets styre om beslutninger som kan ha betydning for datterselskapet, før endelig beslutning treffes.

§ 14-7. Konserninterne transaksjoner

(1) Transaksjoner mellom selskaper i samme konsern skal grunnes på vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper. Avtaler av betydning mellom konsernselskaper skal gjengis skriftlig. Når et konsernselskap inngår avtale med morselskapet eller et annet selskap i konsernet om erverv av eiendeler, tjenester eller ytelser, gjelder bestemmelsene i § 6-7 tilsvarende.

(2) Kostnader, tap, inntekter og gevinst som ikke kan henføres til noe bestemt konsernselskap, skal fordeles mellom konsernselskapene slik god forretningsskikk tilsier.

(3) Utdeling av utbytte og konsernbidrag fra et konsernselskap til morselskapet og andre selskaper i konsernet skal i et enkelt regnskapsår samlet ikke overstige grensen etter § 6-22.

§ 14-8. Revisjon

(1) Revisor i morselskapet skal avgi revisjonsberetning som omfatter både morselskapet og konsernet. Bestemmelsene i §§ 8-10 til 8-12 gjelder tilsvarende.

(2) Revisor i morselskapet kan kreve medvirkning fra et datterselskap i samsvar med reglene i § 8-9.

(3) Til revisor i et datterselskap kan ikke velges noen som ikke er valgbar som revisor i morselskapet.

§ 14-9. Morselskapet er aksjeselskap

(1) Et aksjeselskap regnes som morselskap ved anvendelsen av §§ 6-21, 14-5, 14-6 og 14-8 annet og tredje ledd.

(2) Bestemmelsene i §§ 1-12 og 1-13, § 5-20, § 6-8 fjerde ledd, §§ 6-9 til 6-11, § 6-26, § 8-6 tredje ledd, § 13-6, §§ 14-6 til 14-8 første ledd gjelder tilsvarende selv om morselskapet er et aksjeselskap.

§ 14-10. Utenlandske selskaper i konsernforhold

(1) Et utenlandsk selskap regnes ikke som datterselskap ved anvendelsen av §§ 14-1, 14-3, 14-6 og 14-8 annet og tredje ledd.

(2) Et utenlandsk selskap regnes som morselskap ved anvendelsen av §§ 6-21, 8-6 tredje ledd, 14-1 og 14-6.

(3) Når et allmennaksjeselskap har utenlandsk morselskap, gjelder forbudene om kreditt og sikkerhetsstillelse i §§ 6-8 fjerde ledd, 6-9 første og annet ledd og 6-11 første ledd tilsvarende. Unntaket i § 6-9 tredje ledd nr 2 gjelder bare kreditt og sikkerhet til fordel for morselskap eller annet konsernselskap som hører hjemme i et nordisk land.

(4) Når et allmennaksjeselskap har utenlandsk morselskap, gjelder § 14-7 tilsvarende for transaksjoner mellom allmennaksjeselskapet og morselskapet eller annet konsernselskap. Unntaket i § 6-9 tredje ledd nr 1 om kreditt med vanlig løpetid i forbindelse med forretningsavtaler gjelder tilsvarende.

(5) Ved anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her gjelder §§ 1-12 og 1-13 tilsvarende selv om morselskapet er utenlandsk selskap.

Kapittel 15. Særlige selskaper

I. Skipsfartsselskaper

§ 15-1. Virkeområde

(1) Særreglene i §§ 15-2 til 15-3 gjelder når selskapet utelukkende kan drive skipsfart og virksomhet med boreplattformer eller liknende flyttbare innretninger.

(2) § 15-2 tredje ledd gjelder også andre selskaper.

§ 15-2. Selskapets ledelse

(1) Et ansvarlig selskap kan tilsettes som daglig leder. Et ansvarlig selskap kan også velges til styremedlem.

(2) Vedtektene kan også fastsette at et ansvarlig selskap skal være daglig leder. I så fall kan oppsigelse vedtas av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring når ikke mindre stemmetall er fastsatt.

(3) Valg av styremedlem i et selskap som eier norsk skip, krever tilslutning fra samtlige aksjeeiere når valget av styremedlemmet vil medføre at skipet ikke lenger er norsk.

§ 15-3. Ansvarlig selskap som daglig leder

(1) Når et ansvarlig selskap er daglig leder, anses de enkelte deltakere som daglige ledere, men de utøver sitt verv som deltakere og et selskapsanliggende i det ansvarlige selskapet. Beslutning om å si opp det ansvarlige selskap som daglig leder, må treffes under ett for alle deltakere.

(2) Når en ny deltaker trer inn i det ansvarlige selskapet, går vervet over på den nye deltakeren. Ved uttreden bortfaller vervet for den som trer ut. Når siste deltaker på valgtiden trer ut, bortfaller vervet for det ansvarlige selskapet.

(3) Inntrer hindring som nevnt i § 5-3 for en av deltakerne, får dette virkning også for de øvrige deltakere med mindre den hindringen gjelder trer ut av selskapet innen tre måneder.

II. Statsselskaper

§ 15-4. Virkeområde

(1) Særreglene i §§15-5 til 15-9 gjelder selskaper der staten eier alle aksjene.

§ 15-5. Valg av styre

(1) Generalforsamlingen velger styret med unntak av de medlemmer og observatører til styret som de ansatte har rett til å velge etter §§ 5-19 og 5-20.

(2) Vedtektene kan fastsette at samtlige medlemmer og observatører til styret skal velges av bedriftsforsamlingen.

§ 15-6. Overprøving av vedtak

(1) Kongen kan overprøve vedtak av bedriftsforsamlingen etter § 13-19 dersom vesentlige samfunnshensyn tilsier det. Tilsvarende gjelder vedtak av styret etter § 13-27.

§ 15-7. Generalforsamlingen mv

(1) Departementet eller den departementet gir fullmakt, innkaller til møte i generalforsamlingen og bestemmer innkallingsmåten. Styret eller to medlemmer av bedriftsforsamlingen kan kreve at generalforsamlingen innkalles.

(2) Innkallingen skal skje med varsel etter § 4-9 annet ledd om ikke kortere varsel er nødvendig i særlige tilfelle.

(3) Til møtet innkalles medlemmene av styret og bedriftsforsamlingen, samt daglig leder. Revisor skal innkalles dersom de saker som skal behandles gjør dette ønskelig eller når Riksrevisjonen krever det.

(4) Riksrevisjonen skal også varsles og kan kreve å delta. Det samme gjelder møte i bedriftsforsamlingen.

§ 15-8. Dagsorden og vedtak

(1) Saker som ikke er angitt i innkallingen, kan bare avgjøres på møtet når de medlemmene av styret og bedriftsforsamlingen som er møtt frem, enstemmig samtykker i det.

(2) Generalforsamlingen er ikke bundet av styrets og bedriftsforsamlingens forslag om utdeling av utbytte.

(3) Medlem av styret eller bedriftsforsamlingen som er uenig i et vedtak, kan kreve sitt syn inntatt i protokollen. Det samme gjelder daglig leder.

§ 15-9. Riksrevisjonens kontroll

(1) Riksrevisjonen kan kreve at styret, daglig leder og revisor gir de opplysninger som er påkrevet for at Riksrevisjonen kan utføre sin kontroll. Riksrevisjonen kan også foreta undersøkelse i selskapets regnskaper.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende i forhold til selskapets heleide datterselskaper.

(3) Stortinget kan fastsette regler om Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i aksjeselskaper, herunder fastsette hvilke dokumenter som skal sendes til Riksrevisjonen.

Kapittel 16. Ansvarsbestemmelser mv

I. Selskapets erstatningskrav

§ 16-1. Erstatning for tap påført selskapet

(1) Selskapet kan kreve at medlemmer av styret og bedriftsforsamlingen, daglig leder, aksjeeiere, revisor og uavhengige sakkyndige og granskere erstatter tap for selskapet som de forsettelig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave eller forøvrig svarer for etter alminnelige erstatningsregler.

(2) Revisjonsselskap som er revisor eller uavhengig sakkyndig og den som har utført oppdraget på dets vegne, er i tilfelle solidarisk ansvarlig.

(3) Når et styremedlem som er ansatt hos en aksjeeier og innehar sitt verv på grunn av ansettelsesforholdet, har pådratt seg ansvar etter første ledd, er arbeidsgiveren solidarisk ansvarlig for selskapets tap dersom instruks eller annen medvirkning fra arbeidsgiverens side har innvirket på styremedlemmets handlemåte under utførelsen av vervet. Tilsvarende gjelder når styremedlemmet er ansatt i institusjon som har ytet lån eller annen finansiell bistand til selskapet.

§ 16-2. Lemping

(1) Erstatningsansvar etter § 16-1 kan lempes etter lov om skadeserstatning § 5-2.

§ 16-3. Selskapets beslutning

(1) Beslutning om at selskapet skal kreve erstatning etter § 16-1, treffes av generalforsamlingen. Er det åpnet gjeldsforhandling eller konkurs, gjelder reglene i konkursloven.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende for myndigheten til å begjære offentlig påtale eller å reise privat straffesak.

§ 16-4. Krav på selskapets vegne

(1) Har selskapets generalforsamling truffet vedtak om ansvarsfrihet eller forkastet forslag om å kreve erstatning etter § 16-1, kan aksjeeiere som eier minst en tidel av aksjekapitalen, gjøre erstatningsansvar gjeldende på selskapets vegne og i dets navn.

(2) Erstatningssøksmålet må anlegges ved felles fullmektig innen tre måneder etter generalforsamlingens vedtak. Er det begjært granskning etter § 4-23, regnes fristen fra den dag begjæringen er endelig avslått eller i tilfelle granskningen er avsluttet. Er erstatningssøksmål reist, kan det fortsette selv om enkelte aksjeeiere trekker seg eller avhender sine aksjer.

(3) Kostnadene ved erstatningssøksmålet er selskapet uvedkommende. Kostnadene kan likevel kreves dekket av selskapet med inntil det beløp som er kommet selskapet til gode ved søksmålet.

(4) Paragrafen her gjelder ikke når vedtaket nevnt i første ledd er truffet med flertall som for vedtektsendring. Det samme gjelder ved inngått forlik.

§ 16-5. Beslutning om ansvarsfrihet

(1) Har generalforsamlingen truffet vedtak om ansvarsfrihet eller om at ansvar ikke skal gjøres gjeldende, kan selskapet likevel fremme krav grunnet på forhold som generalforsamlingen på vesentlige punkter ikke fikk riktige og fullstendige opplysninger om da vedtaket ble truffet.

(2) Generalforsamlingens vedtak binder heller ikke selskapets konkursbo dersom selskapet må antas å ha vært insolvent da vedtaket ble truffet eller konkurs ble åpnet innen ett år etter vedtaket. Søksmål må reises innen ett år etter konkursåpningen.

§16-6. Andre krav på selskapets vegne

(1) Bestemmelsene i §§ 16-4 og 16-5 gjelder tilsvarende for
1. selskapets krav på tilbakeføring etter §§ 6-5, 6-7 og 6-12,
2. selskapets krav på godtgjørelse etter § 5-9,
3. begjæring av offentlig påtale eller reising av privat straffesak.

II. Erstatning for tap påført enkelte aksjeeiere, kreditorer mv

§ 16-7. Erstatningskrav fra aksjeeier

(1) En aksjeeier kan kreve at medlemmer av styret eller bedriftsforsamlingen, daglig leder, andre aksjeeiere, revisor og uavhengige sakkyndige eller granskere erstatter tap for aksjeeieren som de forsettlig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave eller forøvrig svarer for etter alminnelige erstatningsregler. Paragraf 16-1 og § 16-2 gjelder tilsvarende.

(2) Erstatningskrav for en aksjeeiers andel av et tap som selskapet kan kreve erstattet etter § 16-1, kan ikke gjøres gjeldende etter paragrafen her.

§ 16-8. Erstatningskrav fra kreditorer og andre

(1) En kreditor eller tredjepart kan kreve at medlemmer av styret eller bedriftsforsamlingen, daglig leder, aksjeeiere, revisor og uavhengige sakkyndige eller granskere erstatter tap som de forsettlig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave eller forøvrig svarer for etter alminnelige erstatningsregler. Paragraf 16-1 og § 16-2 gjelder tilsvarende.

(2) En kreditor kan ikke kreve erstatning etter paragrafen her for tap som er en følge av at selskapet er påført tap og at det derfor ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser.

III. Rettergangsregler mv

§ 16-9. Rettssak mellom selskapet og styret

(1) I tilfelle av rettssak mellom selskapet og styret eller enkelte av dets medlemmer skal styret innkalle generalforsamlingen for å få valgt én eller flere personer som skal opptre for selskapet under saken. Dette gjelder ikke hvis slikt valg er foretatt da saksanlegg ble besluttet.

(2) Foretar generalforsamlingen ikke valg som nevnt, kan forkynning for selskapet skje overfor en av aksjeeierne.

(3) Har selskapet bedriftsforsamling, fører bedriftsforsamlingen saken for selskapet. Forkynning for selskapet skjer overfor lederen av bedriftsforsamlingen.

(4) Paragrafen her gjelder ikke sak etter § 16-4.

§ 16-10. Rettssak mellom selskapet og bedriftsforsamlingen

(1) I tilfelle av rettssak mellom selskapet og dets bedriftsforsamling eller flertallet i bedriftsforsamlingen, gjelder § 16-9 første og annet ledd tilsvarende.

§ 16-11. Skifterettens saksbehandling mv

(1) Når skifteretten behandler saker etter loven her, gjelder reglene om saksbehandling i skifteloven §§ 22 til 25 når annet ikke fremgår av loven her.

(2) Kjennelse og annen avgjørelse av skifteretten kan påkjæres etter reglene i tvistemålsloven kap 26.

(3) Et kjæremål kan ikke grunnes på at kjennelsen eller avgjørelsen er uhensiktsmessig eller uheldig. Dette gjelder ikke kjennelse etter §§ 4-23 og 6-25.

§ 16-12. Beregning av frister

(1) Ved beregning av frister som er regnet i dager, telles ikke med den dag da fristen begynner å løpe. Derimot medregnes møtedagen eller den dag da den handlingen fristen gjelder, tidligst kan foretas eller senest må være foretatt.

(2) Frister som er regnet i uker, måneder eller år, ender på den dag i den siste uke eller den siste måned som etter sitt navn eller tall svarer til den dag da fristen begynner å løpe. Har ikke måneden dette tallet, ender fristen på den siste dag i måneden.

(3) Ender en handlingsfrist på en lørdag, helgedag eller dag som etter lovgivningen er likestilt med helgedag, forlenges fristen til den nærmest følgende virkedag.

IV. Straffebestemmelser

§ 16-13. Overtredelse av loven med forskrifter

(1) Stifter, medlem av styret eller bedriftsforsamlingen, daglig leder, revisor og firmategner som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her, straffes med bøter eller under skjerpende forhold med fengsel inntil ett år. Medvirkning straffes på samme måte.

(2) Ledende ansatt som er tildelt myndighet til å treffe beslutning på selskapets vegne innenfor avgrensede saksområder, og som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her under utøvelsen av sin myndighet, straffes med bøter eller under skjerpende forhold med fengsel inntil ett år.

(3) Overtredelse av bestemmelser i eller gitt i medhold av denne lov er forseelse. Foreldelsesfristen for adgang til å reise straffesak er fem år.

§ 16-14. Grov uforstand

(1) Medlem av styret, daglig leder, revisor og uavhengig sakkyndig som viser grov uforstand under utførelsen av sitt verv for selskapet straffes med bøter eller under skjerpende forhold fengsel inntil ett år. Det samme gjelder en ledende ansatt som er tildelt myndighet til å treffe beslutninger på selskapets vegne innenfor avgrensede saksområder og som viser grov uforstand under utøvelsen av sin myndighet. Medvirkning straffes på samme måte.

(2) Overtredelse av bestemmelser i eller gitt i medhold av denne lov er forseelse. Foreldelsesfristen for adgang til å reise straffesak er fem år.

V. Pålegg og tvangsmulkt

§ 16-15. Departementets myndighet

(1) Når allmenne hensyn tilsier at forhold i strid med bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her bringes til opphør, kan departementet gi selskapet pålegg om å

treffe nødvendige tiltak for å rette på forholdet. Departementet kan sette en frist for at forholdene kan bringes i samsvar med pålegget.

(2) Departementet kan ilegge selskapet eller den som ikke etterkommer pålegg etter første ledd tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

(3) Finner departementet at allmenne hensyn ikke tilsier at det treffes vedtak om pålegg etter første ledd, kan departementet avvise en sak uten realitetsbehandling. Beslutning om avvisning regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven og kan ikke påklages.

(4) Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføring og avgrensning av bestemmelsene i paragrafen her.

Kapittel 17. Ikrafttredelse. Overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 17-1. Ikrafttredelse

(1) Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid.

(2) Lov 4. juni 1976 nr 59 om aksjeselskaper med unntak av kap 11 oppheves fra det tidspunkt loven her trer ikraft med mindre Kongen bestemmer noe annet med hjemmel i første ledd annet punktum.

§ 17-2. Henvisning i andre lover

(1) Når det i bestemmelser i annen lovgivning henvises til aksjeselskap, omfattes både aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper med mindre annet er særskilt fastsatt.

§ 17-3. Overgangsregler

(1) Et aksjeselskap som er stiftet før loven er trådt ikraft, regnes som allmennaksjeselskap når selskapet før dette tidspunkt er registrert som allment aksjeselskap i Foretaksregisteret.

(2) Paragraf 2-23 og § 2-24 gjelder ikke omdanning av et aksjeselskap til allmennaksjeselskap ved registrering i Foretaksregisteret i henhold til lov om aksjeselskaper § 17-3 annet ledd.

(3) Allment aksjeselskap som har holdt konstituerende generalforsamling før loven trer ikraft, kan registreres i Foretaksregisteret selv om stiftelsen ikke er gjennomført etter reglene i §§ 2-1 til 2-13. Registreringen må i tilfelle skje senest seks måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet.

(4) Kravet i § 1-3 annet ledd om at aksjene skal lyde på like stort beløp, gjelder ikke for selskaper som hadde aksjer med ulikt beløp da lov 4. juni 1976 nr 59 om aksjeselskaper trådte ikraft. Ved kapitalforhøyelse kan det ikke utstedes aksjer som lyder på andre beløp enn de tidligere aksjene. I generalforsamlingen gir aksjene med lavest pålydende en stemme og de øvrige aksjer tilsvarende flere stemmer når annet ikke er fastsatt i vedtektene.

(5) Paragraf 2-14 gjelder ikke melding som er kommet frem til Foretaksregisteret før loven trådte ikraft.

(6) Paragraf 2-16 til § 2-21 om aksjeinnskudd gjelder bare når selskapet er stiftet etter reglene i loven her.

(7) Allmennaksjeselskaper som ikke er stiftet etter reglene i loven her, skal innen to år etter at loven er trådt ikraft bringe sine vedtekter i samsvar med loven. Vedtektsendring som er nødvendig, kan vedtas med flertall etter § 4-16 første ledd. Har selskapet ikke vedtatt nødvendige vedtektsendringer innen fristens utløp, gjel-

der reglene i §§ 12-16 til 12-18 om oppløsning etter krav fra Foretaksregisteret tilsvarende.

(8) Paragraf 3-13 annet ledd gjelder ikke før selskapet har bragt sine vedtekter i samsvar med loven i henhold til syvende ledd.

(9) For allmennaksjeselskaper som er stiftet før loven er trådt ikraft, skal selskapets ledelse være organisert i samsvar med reglene i kapittel 5 innen to år etter at loven er trådt ikraft.

(10) Paragraf 6-7 gjelder ikke avtale om erverv som er inngått før loven er trådt ikraft.

(11) Paragraf 6-13 til § 6-21 om erverv av egne aksjer gjelder bare erverv som finner sted etter at loven er trådt ikraft.

(12) Nedsettelse av aksjekapitalen, fondsemisjon og kapitalforhøyelse som er besluttet før loven trådte ikraft, kan gjennomføres etter tidligere lovgivning.

(13) Styrefullmakt etter §§ 9-22 og 9-35 utløper i alle tilfelle senest to år etter at loven er trådt ikraft.

(14) Oppløsning som er besluttet før loven trådte ikraft, kan gjennomføres etter tidligere lovgivning.

(15) Har et allmennaksjeselskap utstedt verdipapirer som gir annen rett til å tegne aksjer ved kapitalforhøyelse enn det er adgang til å utstede etter kap 9 i loven her, kan generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring beslutte å innløse verdipapirene med tilhørende tegningsretter. Beslutningen skal registreres i Foretaksregisteret og i tilfelle i Verdipapirsentralen. Etter at beslutningen er registrert i Foretaksregisteret, kan tegningsrettene ikke gjøres gjeldende ved kapitalutvidelse i selskapet. Innløsningssummen fastsettes etter verdipapirenes virkelige verdi på den dag registreringen fant sted. Oppstår tvist om innløsningssummen, fastsettes denne ved skjønn i den rettskrets hvor selskapet har sitt forretningskontor. Kostnadene ved skjønnet dekkes av selskapet.

Del VII
Mindretallsforslag

KAPITTEL 18

Mindretallsforslag

Aksjeloven	Allmennaksjeloven	Innhold	Hvor inntatt	Mindretallet
	§ 1-3	Minstekravet til aksjekapital	kap. 5.2.4	Ofstad, Tjølsen
§ 1-9	§ 1-9	Krav om forsvarlig egenkapital	kap. 6.3.4	Ofstad
§ 3-1		Aksjeeierboken skal være offentlig	kap. 8.6	Ask, Kjølstad Knudsen, Ofstad
§ 3-7, § 3-17		Fri omsettelighet av aksjer	kap. 8.3.6	Ofstad
§ 5-1		Minstekrav til styresammensetning	kap. 7.2.1	Ask, Kjølstad, Knudsen, Ofstad
§ 5-2	§ 5-2	Forbud mot flere daglige ledere	kap. 7.2.1	Andersen, Kjølstad, Tjølsen
§§ 5-19 til 5-20 mv.	§§ 5-18 til 5-19 mv.	Ansattes medbestemmelsesrett mv.	kap. 7.4.4 kap. 7.4.5	Andersen, Kjølstad, Valen
§§ 6-3 og 6-4	§§ 6-3 og 6-4	Intet krav om reservefond	kap. 6.4.3	Andersen, Tjølsen
§ 12-11, jfr § 10-17	§ 12-11, jfr. § 10-19	Ti-års frist for oppbevaring av forretningsdok.	Spes.bem.	Ask
§§ 15-1 til 15-5	§§ 15-1 til 15-3	Utelate særregler for skipsfartsel.	kap. 7.5	Andersen, Ask, Tjølsen
§ 16-15	§ 16-15	Utelates	kap. 11.3.2	Ofstad

Andre utgaver av dokumentet

Hent opp dokumentet i HTML-format

Slik ser det ut med Internett browser mot CD-ROM'en

NORGES OFFENTLIGE UTREDNINGER
NOU 1994:4

Kontrollen med «de hemmelige tjenester»

Innstilling fra EOS-kommisjonen, oppnevnt ved Kgl. resolusjon 24. september 1993

Avgitt 7. februar 1994

- Oversendelsesbrev
- Innholdsfortegnelse

Utgiver:
STATENS FORVALTNINGSTJENESTE
SEKSJON STATENS TRYKNING

Trykt utgave:
ISSN: 0333-2306
ISBN: 82-583-0279-5
Trykk: Falch Hurtigtrykk as, Oslo
OSLO 1994

Elektronisk utgave:
ISSN:0806-2633 (NOU Computerfile)
+//ISBN: 82-583-0279-5// DOCUMENT NOU 1994: 4//NO
HTML-versjon: Falch Infotek as, OSlo

Du må ha en Internett browser for å gjøre dette

Hent opp i tekstformat (RTF)

Kapittel

S	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	

NOU

NORGES OFFENTLIGE UTREDNINGER

1994

1995

1996

ODIN HVIS DU HAR INTERNETT

HJELP BRUKERDOKUMENTASJON

MUP
MEDIE UAVHENGIG PUBLISERING